SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik, 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćeje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołne bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumĕnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 51 | Budyšin — Pónjdźelu, 2. měrca 1931 — Bautzen | Lětnik 90

Antifascistiske hibanje w Němskej.

W Schlesyskej stej so tele dny dwě wulkej antifašistiskej demonstraciji sozialdemokratije pschećiwo nazionalnym sozialistam swołakej, w kotrymajž dyrbi mjes druhimi italski sozialist **Pietro Nenni** rěčeć. Plakat tule demonstraciju je sćěhowazymi słowami pschipowěda: **„Pschidźeće a bjtschće, schto je krejzarjny diktator je tyranski kraja sćinił."** Na to je italski konsulat we Wrótsławju, kaž so jda po nastorku nazionalnych sozialistow a podobnych ludźi, spytał pschećiwschećerjej, so by knjeżerstwowy presidium policiji poručił, plakat wotstronić a demonstraciju zakasać, kotraž dyrbješe so w Sewodnizy wotmĕć. Italski konsul njeje pak z tym žanoho wuspĕcha mĕł.

W Barlinje pytaju prawizowe nowiny Neumiowemu wustupowanju sadźiwać. Dźenża póndźelu je Neuni chězł z pruskim ministerskim presidentom Braunom we zhromadźizne sozialdemokratiskich funkcionarom rozprawić. W němskim zwonkownym ministerstwje su na politiske schmatanje pokazali, kotrejž bychu z tym nastałe, hdy by pruski minister hromadźe z italskim cźeknjerjom psched zjawnosćerstwo stupił.

Tež jedun skitar němskeje rasy.

Kschcjeny žid redaktor pola Hitlera.

Madźarscy nowinarjo, kotřiž su runje po Bayerskej puczowali, su w Münchowje zajimawu wěź wuslědźili. W redakciji Hitlerowcho „Völkischer Beobachter" su na samolichwitym měsinje zwjosoho krajana Adolfa Hollándera, kschcjeneho žida jana hubjeneho mjena, wuslědźili. Hollánder je psched nĕkotrymi dźesatcami létami do Němskeje wuczahnył, hdyž jemu w Budapeszu semja do stopow połesche. Wón bĕše mjenujzy Szegedinskeho wyschschoho rabia, dr. Löwa, do pschepytowanskeho jatwa pschinjeł, jeho w hollandskich nowinach wjeselscherady winowawschi. Hdyž so potom Hollánderowe wudawanje jako njewěrne wupokaza, a hdyž lechu dr. Löwa i jatby puschczili, schczany žid Hollánder do Němskeje cźekny, hdźež je w Hitlerowym němskim raźu schtikazym „Völkischer Beobachter" městno dostał.

Wolby w Braunschweigskej za gmejny a wokrjesny dźeń.

Njedźelu su so w Braunschweigskej wólby za gmejny a wokrjesny dźeń wotmołe.

W měsće **Braunschweigu** su dostali sozialdemokratojo 37 672 hłosow, nazionalni sozialistojo 27 040, kommunistojo 12 236, němska statna strona 1427, nazionalna zjednośina 154, liščina zjednoho staiwa 6200, němskonazionalni 4471, nazionalna jenotna liščina 7924. Do tuteje nazionalneje jenotneje liščiny bĕchu so němska ludowa strona, ludowa prawna strona a centrum sjednoźile.

Pschi posledniej wólbje do němskeho sejma 1930 bĕchu dostali sozialdemokratojo 41 621, nazionalni sozialistojo 25 252, kommunistojo 8828, němska statna strona 2968, němskonazionalni 4999 hłosow.

Sćehla w Braunschweigskej zhromadźizne měschczanskich sastupjerjow so take rozdźela: 14 sozialdemokratow, 10 nazionalnych sozialistow, 4 kommunistojo, liščina zjednoho staiwa 7. Potajkim 18 hłosow sozialdemokratow a kommunistow 17 hłosam prawizy napschećiwo steji.

Też w druhich gmejnach su hłosy nazionalnych sozialistow a kommunistow pschibĕrale.

Wustawne nanjezły němskeje ludoweje strony.

Po pschepruschenju Kölnitz-Aachenskeho swjazka němskeje ludoweje strony je jejny wjednik němskospjerjusti sapołtanz Dingeldey w Kölnje rěčał mĕł, w kotrejž wjes druhim wot nazionalneho sozialisma wjazy saćuesa samolwitosće žadasche. Na kóncu wo stejišćach Prusskeje k němskemu statej rozpominajcne a praji, so němska ludowa strona pschichodny tydźeń w němskim sejmje zhromadźene nanjezły poda: Powjetschenje wólbnoje starosty, wuwinorjenje přenjeje stawskeje konwery pódla němskeho sejma a powołanje němskeho presidenta za hłowu pruskeho stata.

Dr. Kramař styrcći lět zapołane.

Pódźelu 2. měrca je so schtyrzeći lět minyło, so su sapołtanza dr. Kramarja, pschedźydu narodneje demokratiskeje strony, do nĕhdyšeje awstriskeje knjeżerstwowoje rady wuwolili. Wot tamneho cźasa je dr. Karel Kramař njepschestawajcy sapołtanz wschelakich cźeskich wokrjesow wostał. We Winšskej kěrchowskej radźe bě dr. Kramař, kehdy tójcezełětny, najstarši sapołtanz, dźenża je wón mjes sapołtanzami Prajskeho parlamenta nafitarschi so bustaw. Se swojich schtyrzeći sapołtanzskich lět je dr. Kramař 27 we Winskej kěrchowskej radźe a 13 w cźeskoslowaskej narodnej zhromadźiznje dźełał.

Přestupjenje z ratarskeje konferency w Parizu.

Wuslědźenje, ke kotremuž je ratarska konferenza europiskich statow w ratarskich praschenjach w Parizu doschła, je pschekapjowje. W poslednim cźasu žnuy stajnje słyschesche, so ratarske europiske staty ho w katastrofalnych žitnych zakładach tepja, kotrejž njemóža wotbyć. Tohodła je ho take konferenza swołała. A nadobo je ho tu pokazało, **so ličiske pschešybytne žně jenoj „skromny dźeł potrjeby"** pschedstajeja, kaž je ho w pschijatej resoluciji prajilo. Pschenża a muzy, kotrejž ho w Europje swonka Ruskeje napałbujetej, ani ja jeżiwjenje wobydlerstwa njedožahatej. W Europje swonka Ruskeje je njedostatk 100 000 hacź 150 000 dwójnych zentnarjow pschenży a 60 hacź 80 milionow dwójnych zentnarjow muzy. Take pschenża a muzy dyrbitej ho je samośtatk krajow nakupić. Ssamo hdy bychu ho wschě europiske žnjowe pschešybyli pschetrjebale, by ho hišće je 80 procentow europiskeje žitoweje potrjeby dyrjało je samośtatk krajow spokojić. Hdy by ho pschewinyli dawos žitow je samośtatk krajow a z Ruskeje mohł wotdźerjeć, njebychu žitne płacźizny w Europje pschenisto padle.

A nic jenoj to. W Parizu je ho też wola pokasała, pschešybyli ranšcich europiskich krajow wotewołaś, pschi cźimż je sjawne, so budże hišće dosć mĕsna za žito je samośtatk krajow. Kak móże ho to wujasnić? Pomĕrnje zyle jednorje. W Parizu njejsu rěčeli a jednali spotřitowane ratarstwo, ale hospodarjacy wotrjadnizy a praktikarjo. Cźi su ho sa někotre dny tak dorěčeli, so je krisa swoje dotalne hrožaze wobliczo słubiła.

Europa njeje w nastupanju žita samostatna. Tohodła może pschi rysowanym hospodarjenju swojeho ratarstwa swoje žito wotbyć, a njetrjeba tohodla wschě swoje słyši je samośtatni krajemi wotlemieć.

Ratarstwo dyrbi pak žebi žanne pomhać. Njedyrbi na swojim należnosći jenoj politiku hladacz, a dyrbi wopschicjeć, so njejsu schkitanske zła jeniczka bróń. Te je druhdże: W wołkpschenju hódnoscze žitow a w organizaciji jich wotbycza. To je puć, po kotrymž dźenża industrija dje. Hdy by industrija jenoj dźełała a ho njeby wo hódnosći swojich wudźełkow postarała, njeby do prěcka pschišła. Runje tak, hdy njeby ho z cźasom naiwutko pschedawaci, a hdy by ho jenoj storžiło, so ludźo njekupuja.

Tu dyrbi ratarstwo hišće wjele nałbwaiacz, a Parizka konferenza je pokazała, so móża i tym woprawdźe wjele dobyć. S najwažnischim wumĕnjenjom je, so je potrjeba njekryta. Dże jenoj wo to, jej hódne žito powdawacź a ju pschełbwědźeć, so by europiske žita samośtatnim runjali.

Briand dojednanju w Romje přihlosuje.

Po powěsćach Romiskich nowin dyrbi Francowska pornjo Italskej w hromadnej tonazi łazyła, dale w druzinje podnorźiskich cźołnach a pomocznych tódach pschewahu dostacź. W nastupanju 10 000 tunowiskich kschižakow dyrbitej žebi Francowska a Italska runje bjeź. W druzinje famicznakow torpedowskich cźołnow a lochkich kschižakow je ho za Italsku nĕschto wjetscha tonaza dyžli za Francowsku postajała.

Henderson a Alexander staj ho hischcze zbotnu z Roma do Parija wrócziłoj. Prjedy hacź staj wotjełoj, je jeju kral pschijał. Pódla toho staj Grandi a Henderson rozmołwjenje mĕkoj.

*

Njedźelu wjecźor staj **Briand a Henderson** z Parija italskemu zwonkownemu ministrej Grandiej telegraam pósłałoj, w kotrymž prajitaj, so staj z dojednanjemi z jena a so je zwjenemu knjeżerstwu k potwjerdźenju pschedpołożitaj.

Pódlanski nadawk jeneho generalneho konsulata.

Powěsći, so je Franzowska w Innsbrucku (w Tirolskej) generalny konsulat załožiła, je w italskim knjeżerstwje dźiwanje zbudźika. Njeprascheja ho bjes pschicźiny, hacź je awstrisko-tirolske wikowanje tajkeho wobhaća nabyło, so by franzowski generalny konsulat w Innsbrucku trjebny był. Pschichodne konsulatowe dźeło blisko italskeje mjezy ho hischcze z tym zyle hinak wobsahnyć, so su la generalneho konsula knjeza Simeona pomjenowali, kotryž je za cźaj wójny niz jenoj **jeden powěrjerstwa** pola franzowskeho wójskoweho komanda był, ale je ho też wosobite zasłužby wo wuwinarjenje wojerskeho wobhonjerstwa dobył.

Dojednanje w zamjezowanju twarjenja wójnskich łódźow.

Pjatk wjecźor je ho w jendźelskim pódhanzjowe we Romje hościna wotmĕła, pschi kotrejž je ho też Mussolini wobdźělił. Tutón je dźěsche rozrěčenje z jendźelskim zwonkownym ministrom Henderjonom mĕł. Swobodu dopołdnja je italski kral Henderjona a jendźelskeho łódźiwoweho ministra Alexandra pschijał. Henderson mějesche też ličiske rozrěčenje z italskim zwonkownym ministrom Grandiom.

Generalny strajk na španiskich železnicach?

Swjatk schpanjiskich železnizarjow je pjatk wjecźor we Madridskim ludowym domje wunadźene wotmĕł, ko-trež je swobodnotwórjenym swótskowopolitiskim połoženjom sabĕrasche. Nĕkotre resolucije su je pschijałe. Knjeżerstwo pak je sakasało, je wopschiwić. Wjecźera, njedźelu, su ho železnizarjo swotwa dźiwli zhromadźili. Wobhonjeći ludźo dźensa wědźeć, so ma ho generalny strajk železnizarjow wuzkazać.

Shromadne postupanje republikanow a sozialistow w Schpanjelsku.

Republikanojo a sozialistojo su ho rozsudźili, so ho pschi gmejnskich wólbach shromadnje wobdźěla. Kandidatojo budża sjawnje jeźi republikanzy a sozialistiscy wjednizy. Jeli so byschtej wobej stronje jich pschi wólbje pschećiwschećelaj, byschtej ho wo annektiju za nich prózowałej.

Nowy proces w Moskwje pređo pređiwnikam kommunizma.

Nowy wulki prozeż je ho w Moskwje pschećiwo wuzkotym knjeżerstwowym sakonjikam sawjedł. Jich winuja, so su pjeza w słužbje ruskich mjenschewikow (sozialdemokratow) na powalenje kommunistiskeho knjeżerstwa dźełali a pschećiwno poradźenju pjećlětneho plana sozhodźej dyzyli. Wot němskeje sozialdemokratije su wobstorženi pjeza 480 000 rublow dostali.

Pschećiwo wudawanju, so je němska sozialdemokratija ruskich sozialdemokratow z pjenjezami podpjerała, je němska sozialdemokratija w Barlinskim „Vorwärtsu" protest wosjewiła, w kotrymž ho mjes druhim praji:

Sozialdemokratiska strona Němskeje njeje zenje z pschiwobroczenjom pjenjes abo z nĕkaliim druhim podpjerańom schkodnitoje dźeło ko bolschewiskej Ruskej pschećiwała. Też njeje zenje z pschiwobroczenjom pjenjes abo z druhim podpjerańom wotpohładała na zakrjeczenje zwjaskowjenoho pschećiwo Ruskej abo rewolucionarnemu bibenju polskeho. Wšchě napschećiwne wudawanja, kotrež so wobzmnje zenje z wotpohładom sławaju, so bychu ho na nasch ruski bratrowski stronu pschisłahdźeli, su njerozumna łža.

Kanada so pređiwo Moskwje wobora.

Kanadske knjeżerstwo je runje wukaz wudało, z kotrymž so kóždy dowoz wuska, drjewa, drjewjanych wudźełkow, asbesta a ležnchow z bolschewiskeje Ruskeje zaka-

fuje. Tale kroczel ho na to zalożuje, so ho pischi wotdźalanju drjewa a wurchwanju wuhla nuczene dźelo politiskich zatych wuzije, kotrychż ześiwjenje a dźeleczenje je tak hitlene, so ho s tym ześiwjenje swobodneho dźeleczerja njehodźi pschirunacz.

Ruske knjezerstwo je ho poslednje njedźele prózowalo, kanadske knjezerstwo wot wotmyślenja wotdźerzecz, tule zakasnjn ruskeho dowosa wudacz. Moskowzy agentojo su pschi tym wesce lubili, so Ruska w Kanadze wjele maschinow skasa. Ale w Kanadze su rosumnischi dyżli we druhich krajach byli, a tohodla je ho pschespodźecenje pschesliczejało, so hy „kanadske hospodarstwo swój zaunżny kut pschecrésło, hdy by maschiny sa ruske katarstwo podawało."

Sslubjenje ruskich agentow, so by ho Ruska pschi jednanju wo internazionalnym zitnym dojednanju po kanadiskich zadanjach sklożita, njeje na kanadske knjezerstwo zasiesci sinilo, dokelż nje Moskowskim sklubjenjam werjesi. Kanada je potajkim preni kraj, kotryż naprawy pschecziwo ruskemu dumpingej sini. Kroczel kanadskeho knjezerstwa w Jendźelskej wulke dźiwanje zhubjenje k politiskim debattam w jendźelskim parlamenće dowjedże.

Generalny strajk w Grichiskej?

Konflikt statnych pschistajerjow z knjezerstwom.

Położenje w Grichiskej je mjes knjezerstwom a zastojnikami dla nowoho zastojnikskeho zakonja pschego bóle kritiske. Na poslednim zhromadnym posedźenju statnych zastojnikow a dźeleczerskimi zwjazkami je zo wobjawiło, **generalny strajk** wotwołacz. Hdyż ho strajk zapoczonje, njeje ho hischcze postajiło. Najskerje pak ho to bórzy stanje, dokelż je ho w parlamencze nowy zastojniski zakon hižo pschijal.

Sdobom je zastojnikami dźedża też żelesnizarje, personal Athenskeje drohoweje żelesnizy a personal elektrizitenieje zenirale strajk wotwołacz.

Knjezerstwo je wschó mjne naprawy cziniło. Kommandantej prenjeho armeekorpsa je ho poruczilo, so by najkrutcischo na zachowanje porjada kedźbował. Jenotliwe wojerske kommandy wobsebite wotdźelenja za pschekarjow a żelesnizarjow wutworja. W elektrizitetnych zentralach budźa matrosojo dźelacz, a jeli so budże trjeba, budże ho też pósilil a telefonowy personal mobilisowacz.

Wójnski minister je zakoń wo mobilisaziji żelesniskeho personala pschihotował, kotryż do mozy stupi, każ bórzy so strajk zapocznje.

Čehodla zhubichmy swojeho zapósłanca?

„Katolski Pózoł" pische:

Każ błysk s zaśnjeho njebja rosschéri so 27. januara powjesć, so je nasch wulzysaślużony zapósłanc I. Jakub Schpitank-Sejiczanski swój zakkloszemski mandat złożił. Wschitcy każ porażeni, zhoniwschi, so tu to naschi żerbsjan katolski burja byli, kotryż tu tule do njebjeż wotazu lichiwdu nig jenoż knjeżej Schpitankej, ale pschede wschém też naschemu narodej, naschemu burikemu a dźeleczerskemu ludej, naschej zyrkwi, schuli a wótczinje sobu sawinowali. S hluboko grubżenej wutrobu zmy we czitsle 5. Kat. Pósta" na to spomnili. Njeschachmy najradschu nicżo wjazy wo tejle wézu pisacz. Ale se wschéch stron so naż pschego sażo praschesa, schto je ho po prawom stało a kak je ho wez méła, so zmy tak njenadżizy swojeho sapósłanza zhubili, sapósłanza, kiż ho woprawdże zwedomicze a wupschichnje prózowasche, so by wschém swojim wolerjam, Sserbam a Nemzam, katolskim a evangelskim, dźeleczerjam a buram hacż nanajlepje złuził a tak mér, porjad a derjemcze narodneje zhromadneje wótczinu spechował. Zanych woporow, zaneje prózy, zaneho pucza njeje ho ztróził, hdyż bu wo pomoz a pozrédnistwo prosheny. Sawérno, mejachmy wschu winu, wjeseli a dźakowni bycz, so mejachmy swojeho a so mejachmy taikeho sapósłanza.

A hizo jeho wjazy nimamy. A czehodla niz? Pjatk 23. jan. nadpadże nazionalsozialistiska nowina „Freiheitskampf" knjesa Schpitanka s wudawanjom, so pschecziwo nemzowstwu dźela a so je krajny pschevadnik, każ wot Polakow a Czechow pomoz wocakuje. Schpitank je hnydom rozsudźi, pschecziwo tomule schamawemu pschisłodźowaniu je wschej rasnosczu zakroczi. Tez jeho fraktija wso hnydom pogedźenje powoła, so by ho wez wuzamnita. Tam pschepokozi je Schpitankej wschelaki material, kotryż bechu jeho pschecziwnizy pschecziwo njemu hromadźili a kotryż pokhadźesche zdźela tez je statneje kenzlije. Schpitank mejesche zaczucze, każ by fraktija hižo psched nowinarskim nadpadom wo porokach, kotrez ho jemu cżinjachu, wedźała, ani so njeby jemu néschto wo tym prajila. Jemu czitajsche ho list, pisany hižo 13. jan., a pisany, jeli smy prawje wobhonjeni, wot wobschodneho wjednika Kamjenskeho „Landbunda" Jáła, w kotrymż bechu naspomnjene poroki wuprajene a jako zwedzy sa to mjenowani żerbjay katolizy burja. Dale ho jemu porokowasche, so na nemske zwjedenje njetkodźi a so je na zhromadźisnje ratarskeho dorosta w Pancżizach na pschednoscz wo stawiznach żerbskeho burstwa pschipoczuchal, ani so njeby zhromadźinu wopuschcził abo so njeby pschecziwo pschednoschkej wustupił a prajił, so to nétkole wjazy tak njeje, so ho dźensa żerbstim ratarjam a żerbskemu ludej na zane waschnje wjazy czeżkoty njecżinja każ néhdy. Tajtile bésche tón material, kiż bésche ho frakiji wjesneho luda pschecziwo Schpitankej japodal. A frakija żadasche wot njeho, so by zjawnje psched zejmom wobżwedcził, so ani scżin wschéch tychle porokow wérny njeje a so by hnydom hudnisay zakrocził pschecziwo pschiczinkodźerjam. Schpitank żiwjscho to wscho, bésche każ na hlowu dyrjeny. Tatle je ho potajkim pschecziwo njemu dźekało! Jeho burscy żerbzyn katolizy bratija, kotrymż na prénim mésinje jeho proza a dźelo płaczejsche, su jemu do thribjela padnyli. Skorzicz pschecziwo nim? Mjes nimi jedyn pschecżeł? Kajka hara by i toho prozeja nastała, kajsa haniba a kajka roskora we naschich zwjózkach, sa naschi żerbzyt lud! Schpitankej bésche to wscho tak njewocakowanje a nahle pschijschło, so ho njemózesche we wokomiku rosbudźicz. Zadasche wo krótki czas k pschemyślenju. Tón jemu fraktija njepschiwoli. Tuż złoży Schpitank swój mandat. A s radoscju wosewschu nazionalsozialistiske nowiny: „Sasso jedyn njepschecżeł Nemzow wotstronjeny!"

Haj, to bésche smjeł a wobhaj wschéch porokow pschecziwo Schpitankej, so je wón njepschecżeł Nemzow. Schtoż Schpitanka snaje każ my wot wjele let w jeho domjazym a sjawnym zjawjenju, dyrbi so kmjecz k tajtim schlaknym wudawanjam. Ale nje je to niczo k smjerzu.

S czim dha spytaja joho pschecżiwnizy swoje wudawanje dopokasacz? S tym, so je Schpitank sa piwowym blidom njedźelu 11. dezembra jasnje a njetajenje swoje ménjenje wuprajił, so to njeje prawje, hdyż Khróścżanska schula swojim dźeczom a jich starschim hodowny swjedzeń wuhotuje ryży nemiki, na kotrymż ho nicko żerbskeho njepositsa, każ je ho to 21. a 22. dez. 1930 stało. Jenizka krółka, wot tijoch schulerkow pschedenjezena, halle poslednje dny psched swjedzenjom je thwatkom nawuknena Sejlerjowa hajeń na ryży nemskim charakteru swjedzenja nicżo pschemenicz njemózesche, potasa sterje, le katejż popjelawaz je żerbska rec sajudzena. Khróścżanska schula je ryży żerbska. Do njeje njethódzi zane dźeczo, kiż njeby żerbzyn rec zalo a rosumiło. Nawopak pak njeje wjele dźeczi rosumiło a sapschimnyło te mnohe nemske spewy a nemsku hru hodowneho swjedzenja. Je to paedagogike? Hdże by to na zanej nemskej schuli ho stacz mohło, nasche dźa we Pólskej abo Czeskej? Hdy by takle w Pólskej abo Czeskej na jenej nemskej schuli i wjazy hacz 250 nemskimi dźeczimi, kotrez dyrbza tam wsco tez pólski abo czéski wukuncz, każ nasche żerbske dźeczi nemski, mjes wosmnymi wuczerjemi 4 nemzay a 4 pólzay abo czézay byli, dokelż by njedostatk byt na nemskich wuczerjach, a wuczerjo tejele nemskeje schule bychu zwojim nemskim dźeczom a nemskej wożadze wuhotowali pólski abo czéski schulski swjedzeń s jenicżkej nékajkej thudulskej nemskej basnju, kajki hy to hokt a hara nastała! A s dobrym prawom. Ale Serbja? Njeplacżi ja nich naturisse prawo? A jich sastupjeŕ a sapósłanz, kiż je wot Sserbow wolenu też tohodla, so by jich kulturne prawa schtitał, njesmédźał ani hubu wocżinicz, hdyż ho nam tajka lichiwda stawa? A k tomu je Spitank żobustaw schulskeho wubjerka. Jako na taikeho béchu ho wschelazy starschi rosharjeni na Spitanka wobroczili, tak może schulski wubjerk tajte Sserbow lichiwdżaze pozinanje schule czekpjecz. Tohodla béche to winowatosch knjesa Spitanka, so wón ho pschecziwo tomu wupraji, so żerbsta schula zwojim żerbskim dźeczom ryży nemski hodowny zwjedzeń wuhotuje. Schtoż w tym nékajke njepschecżelstwo pschecziwo Nemzam widźi, tomu njeje k pomhanju. Tez tomu niz, kiż méni, Spitank by radscho mjelczecz dyrbjał. Ssmédża dha jenoż „naschi" njepschecżelzo rec z a w korczmach swoju „mudrosc" k hanbje swojeho luda pschedawacz? Pschejara mjelczirny. Pschewjele dammy żebi lubicz. Po naschim ménjenju pak njetrjechi wscha wina na njesbożownym zwjedzenju a jeho frudnych scżehwach schulu samu. Schulisti wubjerk a tarschiska rada byschtaj drje bóle na swoje prawa a winowatosche zpominacz dyrbjałej a byschtaj sawécze sadźewacz mohkoj tajkemu pohórschkej, kiż je Khróścżanski hodowny zwjedzeń dalako a schérolo zbudźił. Dźiwamy ho też, so ani knjeża duchowni, kotrii tola wschitzy filo w schuli ikutkuja, każ zmy s napraschenja zhonili, do czasa wo hodownym zwjedzenju niczo wédżeli njeżiu, ani so hychu wo jich ménjenje abo radu praschení byli. Sawécze njeby żadyn j nich taikemu zjawnemu podtiscżowanju żerbskeje récze pschihłosował.

Je ho piszało a prajiło, so je wuczinjene było, so ma tónle hodowny zwjedzeń jónu żerbsti a jónu nemski bycz. S wésteho żórka wémy, so je to wumyślena kża. Tajte wuczinjenje niewobstezi. Zadyn rosumny człowjek njemoht tez taikemu nécżemu pschihłosowacz. Pschetoż hodowny zwjedzeń njemóże ho dźeczom a ludej hinak hacz w maczerńej récżi wuhotowacz, dyżbi-li duschu jimacz a woschewicz. A zgamo hdy by tajke njerozumne wuczinjenje wobstało, by posledni zwjedzeń dyrbjał żerbski bycz; pschetoż tez pschedpośledni bé hižo nemski, jenoż so je ho tola hischcze néschto mało żerbsti polticzało. Tehdy je wuczeŕ Zeibig s Budyschina se zwojim nemskim evangelskim schulistim thorom katolstej żerbskej Khróścżanskej schuli a wożadze hodowny zwjedzeń w smyślu domowinskeho schtita politicził! Tehdy hižo su rosumni ludzo z hlowu wili a so prascheli, kajti je to tola schisti dominy a jene waschnjow? Njeje to sterje runje wopak toho? Dno a zro wscheje lubosce k dominje je tola macżerna récz. Wémy, so ma knjes Zeibig swój nadawk a so je sa njón płaczeny a pschihłosujemy wschemu prózowanju, so by lud swoju dominu a zane wótzow waschnju żebi bóle ważił. Ale njemózemy nihdy pschidacz, to je stawa na schkodu żerbskeje récze a narodnoscze we zuscj récżi. Tajte pozinanje saczuwamy jako pschenemzowanje a jako poniżowanje naschcje kultury. Dobry Sserb tohodla tajtim prózowanjam pschihłosowacz njemóże. Nékotsi drje su rjanym słowam wérili, ale dźensa drje kożdy j nasch we, so ho tu jedna wo system, kotryż naschu żerbsku kulturu spechowacz njemóże a njecha, kiż ehze nawopak f rjanymi słowami a s pschecjelnym pozmékwenjenjom żerbski lud do zmjertneho spara satujacz.

Wschedne ziewy.

Wobras se żiwjenja malych ludzi.

45j (Pokraczowanje.)

Ternkowa pchłada na njeho, derje hnydom njerozumjo, njesapschipschijeju, kak to myślu. „Hana ma néschto słotakow nalutowanych," pecża récżecz. „K tomu dóstanje nimale dwé scże wot naju. Schatow a drasty ma nahromadżeno zyle hižo na schwarne njewjesesżinke wuhotowanje."

„Ne —" pschetorhny ju Kotrecz. „Ja njebudu ji nahlacz lubosez. Ja ju njechaŕ — ja njejżym ji dobry, waschej żotje. Njehnéwajcze żo — ale ja nimam ju rady. A to żo njeda porucżecz. Ja żym lubowak jenoż jenicżku —" potracżowasche po malej pschetatawzy, se pokhmurjenym hłosom a nékak żonimym a niejkim, kaikeż njebéchu hewak pola njeho słuczeni. „Tu żym dżyl. Tu żym lubował . . . . Tu bych żebi byl wsak s jenicżkim ruhjeschczom na hlowje. Mét żym pryedy holzow dosecz —" wézesche dale po thwilzy, jako by ża swowdak — „a sjebal żym tez tu a tam nétokruhkuli. Ssnadź żym jónu tez myślił, so bych mohł a dżył s nékotrej żiwej bycz. Ale nétko wém, so to njeje wérno było, so żym żo mylił. Lubosez — woprawdżitu lubosez njejżym znał — — hacz wot toho czasa" — — Wotmjelknu żo a tak wótrje pohladny do Veruneżinezyn wocżow, so jaczerwjenowschi żo jej saudźeli. „Na tu njesahubu hacz do żmjerze —" dostónczi swoju récz, jako by słożił zwjatozny żłub, zwjasowazy sa wsche czasy. „Nihdy! Tej swostanu żiwérny na pschezo — —"

Khwatajzy woteńdże. Verunka hladasche sa nim. Njemójesche jemu tole wusnacze lubosze za sło, nawopak, ji to lischeschesche. Néschto każ khwilkowe żboże ju pschewsa, so samóże tajkule lubosez żhubicz, so je tak lubowana . . . Ale Hany béschze ji żel. Wédżeschc, so wschitke nadżije pschi podarmo, kiż na to staja, potom, schtoż bé Kotrecz rézał. Njebé pak tak wutrobita, to żotize rjez.

Ale Hana żana, wdżo s wunamakowosżu lubowanych pschiwolacz pschihódnu pschikjeżnosez, rézesche żantneho dnja hischcze j Kotrczom, a jeho lubosez k njemu we jeje wutrobje nahle pschidéraza pschemeni żo do hnéwa. Njeódżeschc ji thrutrohy; se żórkom Hanineje słoby lischc runje ta lubosez, kotraż pschecżakowasche żo, hdyż bu tatle wotpokasana.

Schtoż bé pschedezjucz poczaka, bu ji nadobo żażne. Wódżeschc, czehodla Kotrecz wotpokasuje jeje lubosez, a żarliwa na żotru, wobroczi żo pschecżiwo ni s zykym mjerzanjom żantneho sjebanja. — —

Tez jeje muża njepschelutowa, hacżrunjeż wón żyla njebé na niczim wina. So by wobhymaj nékak lescżkodźała, njechasche podpschacz kwitowankn wo wuplacżenych ji, każ bésche srécżane, pjenjesach, a njechasche je pschijimacz. Dachu żo pschi żamom do żo. Wo dokhim drożenju a pschecżekowanju a wujażnjowanju bjerjesche skónczinje, schtoż ji złuschesche.

A wosżewi, jo njewostanje ani minutki wjazy w domje. Swoszta wschak nowe tri dny. Myślesche pschego hischcze, so żej Kotrecz rosumyślił a żo k njej nawrócził . . .

S tóhdym dnjom pak pobwyasche jeje nadżija, bu pschezo złabscha. Schpatne jeje rospołożenje bucha dawasche wschostronizy jacżuwacz. Wschécch mjerzasche, zhlej swojej wokolnosczi bé k wostudże. Ssostze njepschestawasche żo żmjerz, so bé żebi Ternku wsała.

Wuhlédżi mnohe jeho złabosże a żmélschne stronki, kotreż bechu żo Verunzy j lubosczu zajatej botal sminyte, ale kiż njemózesche nétko zaprzecz. Ssmélzesche żo s Hanu hromadże. „Toho bych żebi ja hyła nihdy njebrała —" złonczi ta. „Ach, hdże też to! Sa żiwy żiwét niz!" A niz jenoż runje jeho, Ternku — dozyła by nochzyła tajkeho zjemjeżlnika, krawsteho. Sso j nim potom hacz ho żmjerze dréczi. — To by hischcze było! „To by żo ni chżyło! To by ni hischcze pobrachowało!" rosharjowasche żo.

S Kotrczom bé żo żabawjała — owhaj. Czehodla też to niz? A derje bé żo żabawjała — to je wérno. Ale żeby jeho wsacz żnadź? To ani wo żuje ju njenapadnje. „To ja pórdu sa narjo! Tam dostanu schwarneho panaka. Tam namaka sawécze hinaszhe żboże — — Tule to żboże wostaju radscho żotize . . . ." Da żebi na tom zależecz ju ischtwódżi, sarudżi, franicz w jeje najczneżiwischich méstach, jako by w tom naschta spotojenje sa żwoje żebanje.

Ssotize rosenbożejschtej żo ztoro schpatnje, hacżrunjeż Ternka wschoho złabodźi. Hana, nawotzkedy, hdyż wotżédże, poczinjesche żo, jako byschtaj ju Ternkez mladaj po prawom wobkradoj, a czinjesche żotize hano porok, so derje wé, czehodla je Kotrcża wot njeje żdalowała. Se łakomosce sa dobytkom. Njepschaje ji, kajżaj je dozyła falschna, so by ho wudała, dokelż zhoe jómu po njej żdżédżicz.

Wobaj béschtaj złónczinje wjeskokaj, hdyż Hana wotjédże. Wodychnyschtaj żebi.

S wsliwom Haninym poczа tez Lahodka jewicz njejpokojnosez. Tez druhy ludżo, kotrychż zyła należnosez zyła niczo njestarasche, kotrież njemejachu najmjenschcheho fajima na tom, woni tola je wschécch strow ju posbudżowachu, so wschak njeje méła to cżinicz, schtoż bé cżinila, so njeje hmétła se żwojeho prawa wotthnycz. Schtó dha wé, kak wschitko budże . . . .

Tez wona złużyche hižo w poślednjej thwili, pschi żamom podpiżu trécżenja pola notara wschitko żażo wotwolacz, wschitko, schtoż béschze twujednane a pschekukane, żwrócżecz. Bé pałno mjerzanja s njej. Dyrbjachu ju pokojecz, ji lischczecz, haj żamo prożnycz . . . .

Tak żapocżeschtaj Ternkez mandżelskaj żwoju domjazynoscz, nowe hospodarstwo.

(Pokraczowanje fczehuje.)

K wusamołwjenju němšćeho schulskeho zwjedzenja je so dale prajiło, so je schuła pokazać chcyła, kak derje herbske dźěći němški móza. W němšćich nowinach so zjamo chwalěsche, so su dźěći tele „pruhowanje“ jara derje wobstałe. K tomu potajkim je dyrbjał Hodowny zwjedźeń sćitać? Tajke „pruhowanje“ buchmy dyrbjeli zyle rajnje wotpokazać jako duši luda sćiwjace a sławnosć zlěpjace. Kóždy wě, so je k tajkim sławnym wustupam jenoć najlěpše dźěći wupytało a so dźe so wjcho wjele njedźeli dopředka wukuje a pichi-hatuje. Tajki hodowny zwjedźeń ma tola přehedowšćem duschu a wutrobu wokschewicz, a to njesamóje nihdy lepje, hač hdyž so wotmětwa w marčenej rěčźi, kaž je to rjedy w Khróšćijach tola też waschnje bě. Kajej Spitank je potajkim zyle prawje jednał, hdyž je so pischeźiwo wusamknjenju macjeńeje rěcze i hodownemu zwjedźenja wupraził. To běsche jeho winowatosć cźim bóle, hdyž so zyła herbska sjawnosć nad tajkim sastorčenjom herbskeje rěcze pohórschowasche. Wschón dobry herbski lud budźe jomu sa to dźakowny. Jenoć sajězlepjeni a wotrodźenzy hinak myslja.

Schtož dalschi porok naitupa, so je Spitank k pschednoschkej wo stawizнach herbskeho burstwa mjelczał, njewěmy, schto by won prajsć dyrbjał abo cźehodła so wotkazaćicź. Pschednoschkowaŕ bě swoju wědomosć cźerpak i němšćich zórlow. Wot Spitanka, jednoreho bura, njemóše so tola žadacź, so wón pruhuje abo wě, hać su wschě zórła spolnocźomne hyle. Stawizniku wěrnosć pak tola žadyn prawny muž zapěrcź njemóže. Abo njesmě lud ju zhonicź?

So njeje do němšćich towaŕstwow chodźił, ale jenoć do herbitich, je dalsche pschiwzdźenje pschećiwo Spitankej. Nawopak. Wón je wosobnje w cźasu wólbneho hibanja we wjele, wjele wjazy němšćich hać herbskich towaŕstwach był a rěcźał. So do tajkich herbskich towaŕstwow chodźił njeje, hdyž so herbska rěcź a herbske dobre waschnja zapěwaja a teptaja, jomu jako prawnemu kschesćanej nichtó za tło měcź njemóže.

A słowjanje, so je Spitank krajny pscheradnik, so wot Polakow abo Cźechow někajku pomoz sa naš wozakuje, to je sawěcźe najhórsicha kchiwda, kiž móžeše so jomu stacź. My wschitcy, kiž Spitanka hižo wjele lět znajemy, wěmy a smy pschećiwdźeni, so so Spitank zenje w tym smyslu wupraził njeje a so nichtó zwěrnischo a kruczišcho k naschej schromadnej sakkej a němšćej wótczinie njeletaj, hać wón. Njemóžemy wopschimnyć, kak je žeł něchtó swěrcź mohł, takrule wobtóžbu pscheciwo niemu wupraźicź. Jemu je so porokowało, so je so w Drježdźanach wobhoniał, cźehodła so herbskim dźěćom njeje wulkeť do Pólskeje dowolił. To pak běsche tola jeho winowatosć. Jemu je so porokowało, so je swoju dźowku na lěto do klóschterskeho pensionata w Tischnowie na Morawje póslał. Ma dha to i krajnej pscheradu něschto cźinicź? Njeslušeło dha też Němcy swoje dźěći do wukraja?

Ně, Spitank njeje nicźo wopaczneho prajił, nicźo wopaczneho cźinił. Ma cźiste swědomje. Schtož je wón prajił a cźinił, běsche jeho winowatosć. So je njepschećel Němcow, so je pschećiwo Němcam dźěłał, je kła. Ale jeho pschećiwizny widźa hižo w tym njepschećelstwo pscheciwo Němcam, hdyž schkita prawa herbskeho luda. A so nazionalsozialiscza temu njepschihłosuja, so nawopak ma tutych sa wulkich schćěrnikow naschego hospodarskeho, politiskeho a nabožneho žiwjenja a so je so tutym swojim pschećiwdźenjom njetajesche, to běsche jeho najwjetschi brach, tohodla dyrbjesche so na kóždy pad wotstronicź. Tohodla nadpadsechu jeho tuzje pschiwiswjorju tuteje strony a jich nowiny. Dokelž tej frakzija wjesnego luda so pschezy hóle k tutej stronje khila, njemóžesche wona sa trěbnc, Spitankej cźinjene poroki na jich wěrnosć pruhowacź, so pscheb swojeho sprawneho hospodarstwa schkitajo stupicź a jemu cźasy k pschekładzenju pschiwolicź, ale pschija hnydomne słoženje jeho mandata, njedźiwajo na to, so je frakzija wjesneho luda swój 5. mandat jenoć i pomoju herbskich hłosow dóstała, a so bě wot njeje wurasnje pschilubjene, so smě Spitank sajimy swojeho naroda sastupowacź.

Wobžarujemy to jara a i nami sawěcźe wjchitcy je-ho wolerjo, niż jenoć Serbja, ale też Němcy, tak to wschelake pschipisny wobhwědcźuja. Po naschim měnjenju njedyrbjeschе Spitank sw. mandat złožicź, ale jenoć i njedźakowneje frakzije wustupicź. Tola Bóh wě, schto je k cźomu dobre. Jeho njepschećelstwo hnchu jemu sawěcźe wschо dźěło w sjemje cźežko dotcź cźiniłi. Naschemu ludej pak su ho wocźi wocźiniłi. Njeměrnu je su jomu naczinił cźi, psches kotruchž winu smy naschego sapósłanza zhubili. Hać žebi i toho janeho zwědomja njeczinja? My pak chcemy w njekhablazej zwerje cźim kruczišcho hromadje stacź w hajenju naschich zwjatych prawom, spuschczejo so na schkit a pomoz Boha naschego Knjesa!

Ze Serbow

W Budyschinje, 2. měrca 1931.

— Wo wjedrje. Měrz hižo pschi sahawje, kaž dźensa rano, schćěpinu brodu pyches wokno tyka. Tute pschemjenjate wjedro kwjeli njebowi. Wčera rano bě schćěkeja jara wisoka swadła. To wotkaja na sylne wětry, kotrež abo běsche. Nasche strony wostachu wschelakowane. Sa to mějachu wčera w Jendželskej jara rjane sněhowe njeczesće a cźiste njewjedro. Nětko pschichodźa i wjecźora sylna wjedrina, hahaja hać do połnocneho lodowego morja. Tuž najzkrje symny cźaš, wobsydje w nozach je swjerzelkami, nom hrosy. Jutrje wutoru khłodźa sćinčko 6,44 hodź. a khowa so 5,43 hodź. Měsnacki khłodza pop. 4,18 hodź. a khowa so rano 6,42 hodź. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —6, thermometer w nozy —4. Wuhlady na so pschichodnjace wjedro.

— Pohrjebnje wokrjesneho wuhlerja Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa budźe pónjedźeju 9. měrca 1931 dop. we 10 hodź. w pohrjebnim hamtskeho hejtmanstwa na Bismarckowej dróze 21. Sjednu dujowy porjad wopschija 31 dujowu.

— Dźěći w Budyskich domach sa dźěći wotewěrnje. W tudomnych dźěćacych domach je słužba tam jankćenych dźěći khětro wotewěrała. Jara rjanje wunitkuje so to w evangelskim dźěćacym domje, hdyž howak wob dźeń 120 dźěći pschihowasche, nětko pak jenoć hišće 35. Też w měschćanskej wulkowarni dźěći je so jich tśeba khětro sniżiła. Druhe měschćanske wustawy sa dźěći pak su njeje potrjebne. Dale wotewěrnje dźěći ma deje swoju naiłubschu pschicźinu w tym, so je wjele macźerjow bjes dźěła a muža swoje dźěći domach wobhowaju.

S Holešchowskeje Dubrawki. Wječora wjeczor 3/11 h. wudwri wobeć w statoku knjesa Schnitzera. Wopalila je so stara bróšeń a njewobhdźene domjce. S wohnjowych woborow pschikhwata Khołowska pjenja też pjenja wodu da. Wona pak so jola wjesnjanow wjesko sastupjerja samolwi, dokelž wjesnjanosta jam pschikomny njeběsche. Wósy na to pschikhwata Luhowska Hrukowa, kotraž so jola wjesnjanosty samolwi a pjenje myto dosta. Khołowsjay dostachu druhe mylo. S winu teho běsche, so běchu so wopali samolwili. Tjeża hrukowa běsche Njeswačidliska. Kak je wošeń nastaŕ, njeje znate.

S Jenez. Wčera w nedźelu 1. nadżeń sa swjerzelsche tu-

Lipsčanska masa, Pětrowa hasa wo čas masy, kiž so dźensa 2. měrca wotewrji.

domny wuměnkar Jan Holan swój 50 ćinny wobydlerski jubilej w Sanezach. Njeby-li jeho mandželska pjeć njeschło lětami wumrěła, by wčera swój sćety kwaš swjeczicź smił. Jeho synojo, dźěći a dźěćidźěći a druzy luby pschećelo-žo běchu so w jeho domje zhromadźili, so buchu tutón ważny dźeń zhromadnje wosmjeczili. Najzajimawische na zwjeczenju běsche, so běsche jenički hišće žiwy bórzy z jubilarowcho kwasa pjeć 50 ćłanu, kajez G. Wowczerk z Budyschina, też pschitomny. Naschi jubilar je bratr fararja a statnoho, nětko hižo dźěłcźi cźaš jemrjetzeho statneho rady knjesa Holana, pschebywajeseho w Ruskej.

Z Rakic. Hižo dźěłši čas běše dźěło w spěwarskim towaŕstwje „Lilija“ wotpočowale. Nětko pak je so zaso mócnje započale. Někotre spěwarske hodźiny su so hižo wotměle, a kóždy króć woziwi dirigent, knjez wyšši wučeŕ Hajna Konjočanski, zo su zaso nowi spěwarjo a nowe spěwarki pruhu wobstali a móża so jako sobnstawy pschjeć. Zo so spěwarjo pred zastupom do towaŕstwa pruhuja, je wšěm eyle derje a pśinjese towaŕstwu jenoć wužitk. „Lilija“ pak chce nješto njedźel po jutrach zaso pśeni swjerzkoń wotmšć. Njech tu w Delanach naša „Lilija“ dale tak pilnje a prawje wotrajnje skutkuje za naš lud!

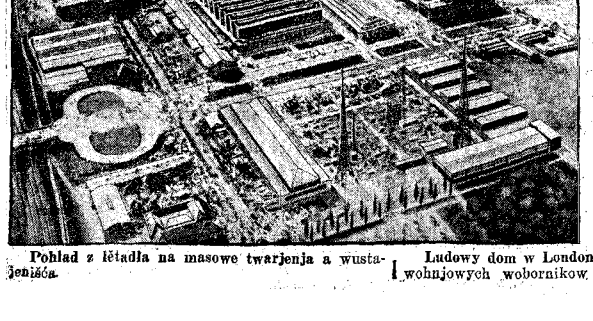
Z Khróšcie. Wčerawšu njedźelu zhromadźichu so sobustawy „Serbosława“ pola Wjenkec. Předsyda, k. wučeŕ Pjetaš, poda najprjedy rozprawu wo dobrowólnej zběrcy za křižowy puć. Towaŕstwo chce 50 hr. ze swojej pokładnje za tutón zamĕr wonrować a nimo toho hišće mjez sobustawami hromadźeć. Tak so eyle wšěće 200 kriwnow za jedyn stacźijón nahromadźa. Kaž je słyšeć, je na 10 stacźijonow hižo zapłaćenych. To je woprawdźe zwjeselace znamjo wopornjowšće a nabožneho zmyslenja w naszej wosadźe. Po tym jednachmy wo wosadnym swjedźenju, kiž budźe 22. měrca wjećor 1/2 8 hodź. Zastup je kóždemu dowoleny. Jako rěčnika směmy k. fararja Soltu ze Labija powitać, kiž budźe nam z pomocu swětłowobrazow wo swojim pućowanju do swjateho kraja (Jeruzalema) přednošować. Też spěw. towaŕstwo „Jednota“ sobuskutkuje. Wočakuje so wjele wopyta. We zhromadźizanje słyšachmy dale powučacy přednošk k. fararja Sewčika, kiž wo wšelakich nuzach dźensnišeho časa (politiskeje, hospodarskeje, swójbneje a narodneje nuzy) rěčeše. Jenoć prawa lubosć k bl[illegible], kiž je w křesćanskej wěrje zakorjenjena, [illegible] wšitke tute nuzy přetrać. Potom přizamknychmy [illegible]ka debata. Na kónc̆u rěčachmy hišće wo [illegible] šulskich naležnosćach, kiž su tuchwilu aktuelne, přećom, zo bychmy z wosadnej zhromadźizny [illegible] wulki wuspĕch měli, skónči předsyda zhromadźizny.

S Wojerez. Wokrjesny „Landbund“ wotmě[illegible] hłownu zhromadźiznu. S dołhom je jandawny „Landbund“ le wschelakimi přećehnoćkami a wilami [illegible] wu, hórki atd. Nadrobniscźu rozprawu podamy [illegible] tych dnjach.

S Wuschidź. Na Jomaku lětownoscźi pschi dróhi wudwri w drjewjanej, je hłowna krytej bróžni woheń i hišće njeznatoje wjcźinu. Spěchnemu fašišcheńjenju wohnjowoje woboru mu so dźiwowacź, so domisle, kiž njeznaloko bróžnje krjesche, wulkowane wosta. Mimo wschitko płomy je so hjakujowa maschina zobudyła.

S Weisze. Tu khětro kury kradnu. We nozy k pjatej kradnychu na jenej lětownoscźi pschi katolskej zyrkwi 4 kury a kapona. Nětotre dny wjedy papuschi wschi dwórnischcźu tchorunja 5 kurow hołnkaschu. Na jenej lětownoscźi pschi Khocźebuskej dróhi w hamžnym cźasu hołbje kradnychu.

Se Stejho Komorowa. Pjatk wjeczor wokoło 3/10 h. jědźeschе praktiski lěkaŕ dr. B. je swojim autom do hórnjeje zhorownje, so by tam nětkotrych khorych wopytał. Na Kalaiskej dróhi krótko psched zhorownju, sajědźe motorowy kolešaŕ Cźisc je Stejho Komorowa z wulkej spěchnosćju do jeho auta, so motorske kolo do wosa fatuchnjene wosta. Motorowy kolešaŕ bu z wulkim wutrachom i kola wjerhnjeny a wosta z cźežkimi ranami na hłowje pschi automobilu leżo. Cźežkokwetnjeneho donjeschechu hnydom do zhorownje, psched kotrejž běsche sniežiło.

Pohlad z lětadła na masowe twarjenja a wustajeńšća.

Ludowy dom w Londonje so wotpalił. Nětkuże 300 wohnjowych woborniкow so podarmo prócowachu

woheń zahasećе, hačrunjeż z 50 sykawow wodu lijachu.

Wumělska wustajeńca wotewrjena.

Wjerawschu njedźelu dop. w 11 hodź. wotewri so we měšćanskim muzeju w Budyšinje 2. lětna wustajeńca dźiwjoweho sjednoćenstwa Łužiskich tworjazych wumělcow, kiž wobsahuje wobrazy, plastiku, grafiku a wumělske rukomyslo wopschija. Wustajeńca traje wot 1. hacź do 22. měrca 1931.

W pschitomnosći mnohich pscheproschenych zastupjerjow wyschnoscow a druhich pschećelow wumělstwa powita k. wyschi pjerwjesnik radu dr. Kaestner se Budyschina zhromadźenych a pokaza, kak bu dźěławe sjednoćenstwo założene dla zdźaća wobsebiteje nuzy. Pschejesche, so by wustajeńca, kiž je wuwzk z dźěła Łužiskich wumělcow a zbohom pschehlad, mała tón wuspěch, kiž ho ji pscheje.

W mjenje Budyskeho sjednoćenstwa za wumělstwo pozdrowi w mjenje zhromjeneho pschedsydy k. muzejowy direktor dr. Biehl se zdobowischczemi za dźěławe sjednoćenstwo.

Sćipjedźelnik rěč měješe k. dr. Polaczek, direktor Kaiser-Wjedrichowjeho muzeja w Sprjewjej. K jawowej pokaza na wulke swizki mjes pruskej a jakiesi Horneji Łužicu, wosebje też na polu wumělstwa. W dalschim rěčeše wo nuzy wumělstwa a wumělcow. Hdźeżnu nuzu wuzamknješe ho pjeću wosebje w tym, so je mjes ludom mało rozumjenja za dźało wumělcow. Wšo tuchaj ekistowace wumělstwo kwazy a prawizy we wulkoměstach budźe publikum namaka, ale za te hyzdźene wumělstwo wjele dołoj sajmu. Je nuzne, so wumělstwu naschich dnjow prawe rozumjenje napschećzo pschinjeseny a so z tym podwiceramy a jemu pomhamy po žiwotnych mozach.

Na to k. knježenstwowy rada dr. Kaestner wustajeńca za wotewrjenu wosławi.

Łužiev.

* S Wostrowza. Sćerjedu na wjećor wokolo ½6 h. je na łóšcharskej łuzy mjes Niwu a fabrikskim kanalom kurjaza farma konjazeho rěznika Haasy wotpali. Wulka wosnjowa kwětlina winowati też šuśodne wohnjowe wobory na pomoz. Móže ho woprawdźe za złoho wobhladowaś, so bźěše farma hišćeze próduna. Bźes dwěla je złośniska ruka woheń załožiła.

Přilopk.

* Kak je tórzta wjeźi. Wulki śrudobu nasmoł burowa žiwoba blizko Kowna pśches wjeźiwu łóźku. Swérjo bźěše žiwoje mlodźata do žiwineho kuclika snošyła, kśejž pśichowywaśe też dwójcina zdźowćezka bura. Dźeśo je jara šuśepeła nad njewoźekanymi towaršichami k hrajkanju, jo hajśaśe je, so mohła žeby je kśeje wobhladaś, jene po druhim k sebi horje, ale puśepeźi pśichi tom złoźinko tak njesłyšownje na semju, so je złoźinko cełko hrało. Korža maśe wotmoźy na to wšykne druhe mlodźata nimoźe druhdźe, ani so by nješto na žeby cźuła dało. Ale w nozy tradny jo do koworki, kśejž holcźka spaśe, a pśeśekuny ji sćipjom hronowu žiłu. Najaśtra rano namakałachaj wustrózanej starschej swoje dźěćo mórwe w kśiwi leźo.

* Sajeze dwaju Röntgenatelijeju morderjow. S Berlina jo powěź: Politiska policija je zběžowišćo nadpad na lokal Edelweiß w Röntgenthalu, 17. februara skućzeny wujaśniła, hdźež buchu z wutšiskom jena wozjoba šmjerkinje, balšcha wozjoba cźeźko, a śeśa wozjoba lohko ranjene. Jedna jo wo 18 lětneho dźěłaćerja Rudolfa Schiemanna z Berlina, 17 lětneho kurta Kuhnerta z Berlina, 19 lětneho Willyja Rettiga a 17 lětneho Alfreda Schulza; wobsedźnikaj pokhadźataj Röntgenthala. Rettiga a Schulza mózachu šćitowórki sajeczk a wobaj staj jo wuznałoj, so staj jo pschi njeskutku wobdźěliłoj.

* Džimanje sondźuje sajeze ćerjaza. S Kaschawy jo powěź: Ćerjaz dr. Daniel Szabo, pschećelźiwo korenuj je jo khłostanske jednanje sawjedło, dokulž je podhladny, jo je na njedowolene waschnje sapschimnył, bu šćitowórk sajaty. Won bź we swojej ordinaciji owej zjiwi na 16-ětnej holcy ilnjerju wukonjał. Bórzy na to je holca we ćerjaskowej hydlenju wumrěła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— *Wobchadny na wjedro ha jutrjšeje wutory: Wjedro* jo sajo staji, tola wostanje hišćeze pomérnje symne.

* W Drjezdźanach je njedźelu na Łobju wulka woda była. Wona je pśches brjoh stupiła a luki powodźiła.

* W němskej namjetnej maszy je na rěkach wulka woda, kotraž je jo pśches haćenja pschedrěła a pola a luki powodźiła. Sdźěła ju jo tej drohi a żelesnica mjes Schwerinom a Prittischom wudrěła.

* Pschi wólbach do gmejnskich zastupjerstwow a wokrjeznych dnjow w Braunschweigskej ju dostali sozialdemokratojo 113 000 hłosow (4000 mjenje dyli pschi wólbach do němskeho žejma), nazionalni sozialistojo 83 000 (2000 wjazy), kommunistojo 26 000 (5000 mjenje), měšćanske stronu 63 000 (16 000 mjenje).

* Na Redslim jezoru blizko Göteborga je jo automobil je sćešcź wozbami na lodźe pschepadnył. Schofer a druha wozjoba mózejachaj jo wukhowaci, schtyri wozjoby ju jo tepile.

* Nowa jedojta žolma je jo na wšy Tilleur a Saléssin k połodnju wot Lütticha w Belgiskej puschezita. Nimoźe tśinacze wozjobow znamjenja sajedojczenja pokazowasche. Lüttichske staśne rěcznistwo wěz pschepytuje.

* W Zendjelskej žuželowe mjećzele, njewjedra a wětry sakhadźeja.

* W Peru w połodnjoschej Ameriźi je wójnske łódźistwo k bźěkarjam pscheschło. Dotalny president je tohodla wrócjo stupił.

Swójbne powěsće.

Sćitlijenaj: Johanna Köckritzec a Wilhelm Mohlmann w Semjanch-Timjanch.

Swěrowani: Marćin Schmelzer z Doru rodź. Lindnarjez w Budyšinje. — Jurij Wunderlich, wučeř we Wyšej Wodźi z Jriedu jsnd. Beyerez z Rěcźa.

Sćerći: Marja Bachowa rodź. Junkerez w Budyšinje, khowanje bźěše dźenja pónjedźelu pop. w 2 hodź. na Tuchorju. — Arnoschi August Ziegenbalg, khěžeź a wótrał wjeńeho rěsneho dawka w Schumborowje pola Bikopiz, 85 lět. Khowanje budźe jutrje wutoru popołdnju ¼4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Adela Schubertowa rodź. Wagnerez w Kamjenzu, 55 lět. Khowanje dźenja pónjedźelu pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu na Rožowej haśy 9. — Pawoł Held, pschekupc w Dubju pola Rěcźa. — Kurt Nickel, mlodźenc we Sślonjerju pola Hróbka, 23 lět. Khowanje bźěše dźenja pónjedźelu. Frida Wuskowa rodź. Liwšinźez we Sślonjerju pola Hróbka, 30 lět. Khowanje bźěše dźenja pónjedźelu. — Hana Kralowa, wumělnikarka w Kochanojach p. Hróbka, 81 lět. Khowanje budźe jutrje wutoru pop. w 4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Towaršstwowy powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zmjeje wutoru 3. nalětnika wjećor we 8 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje lětnu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Wo dalšim zarjadowanju towaršstwa. 3. Wólby. 4. Namjety. 5. Wšelećzny. Kóždy sobustaw je winowaty, so na hłownej zhromadźiznje wobdźělił. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ zmjeje njedźelu 8. III. pop. w 3 hodź. w Nowakec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je cyle wšěm přiluběny. Knježa dowěrnicy so prošu, wšěm sobustawam wozjewić. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohaty wopyt so prosy.

Předsydstwo.

Komorow. Jednota Sokoł wotmjeje přichodny štwórtk wjećor we 8 hodź. w „Kaćej korćmje“ swoju generalnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw je winowaty ju wopytać. **Starosta.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Hłowna zhromadźizna je 8. nalětnika 1/41 hodźin w žurli Serbskeho Doma w Budyšinje. 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Přednošk. Wšěch serbskich Sokołow a Sokołki přeprošuje **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Dla zastupjerjow na hłownu zhromadźiznu wozjewjamy wšěm jednotam, zo maju po § 9 wotrězk 2 Zwjazkowych wustawkow wotpósłać: Starostu a nałolnika a z kóždych 15 połnoprawnych zwućowacych a za kóždych 30 spěchowacych sobustawow jedneho zastupjerja, ličba, přesahaca polojcu, dawa prawo na dalšeho zastupjerja. — Pobrachowace lisiny zapisow njech so hnydom pósćelu. **Jednaćel Zwjazka.**

Pančicy. Lipa Serbska (mužske hłosy) spěwa přichodnu wutoru (3. nalětnika) wjećor we 8 hodźinach w Pančićanskim hosćencu.

Hłowny redaktor a zamódwity za politiku Marko Smoleť w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rěcźanach. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Wysoka dań

Zadanjamy nalutowanki sobustawow

při wšědnym trjebanju z 4%
při měsačnym wupowědźenju z 5%
při třimsačnym „ z 6½%
při šesćměsačnym „ z 7%

Najkrućiša tajnosć. Najwjetša wěstosć

Tworykupne towaršstwo

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Sloma, syno, žitne a wowsn. kosy jako pica

na předań

w Khrošćicach

16lětny **młodźenc**

pyta słužbu do ratarstwa we Khrošćanskej wokolinje

Bliže zhonić we wud. S. N.

Sylneho pachola, kiž chce rady

kowarstwo

nawuknyć, k 1. 4. 31 abo pozdźišo pod přihodnymi wumjenjenjemi přistaju.

Pawoł Michalk
kowarski mišter
w Delnim Wujezdźe

Pytam słužbu jako

hospoza

Sym 30 lět a stajnje w ratarstwje dźěłała

Bliže zhonić we wud. S. N.

Rańšopruske

kruwy, jałojcy a młody skót

najlěpšeho piakowanja su dźensa dóšte a mam w jara wulkim wubjerku tunjo na předań

Emald Maticzk we Wětnicy

Telefon Bernsdorf 834

Wupjerki hišće tuńšo

80 cm mtr. 1.80
100 cm mtr. 2.15
115 cm mtr. 2.40
130 cm mtr. 2.90
140 cm mtr. 3.10
160 cm mtr. 3.50

barbunje puśecy a pjerjonje puśecy

Hilger
na Seminarsk. hasy 2

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na wonkown. Lawskej hasy 24

Hypotheki

wobstaram po přikazni. Zrjadowanje wšěch płaćeńsk. wobćežnoscow. Zaradźen. we wšěch procesnych wěcach

Prawny büro
Mucke
w Budyšinje na Mättigstr. 23
Telefon 3217

Přesadźowanje.

Pjatk 6. měrca 1931 dopołdnja w 10 hodź. budźe so

w Khrošćicach čisło 6

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawaś:

ratafske mašiny wšěch druzin, pluhi, brony, wozy, też knježske wozy, sanje, konjacy grat rólne a knježske sedła a wjele druheho.

Zarjadowaŕ

3269 mantlow a šlawchow za kola

zańdźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće też Wy pola mje jara přihódnje kupić

Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.

Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!

Jan Schieback, na Mužakowskej dróży 4

Wobkedźbujće moje wustajeńske wukładne wokna na **Hornćerskej hasy 18**

Fotografije

wo intronisaciji nowoho biskopa

su na předań w Serbskej knihańi

Wutoru a srjedu

tunidźeńrybow

Krewćerstwy „Schellfisch“ pt. jenož 35 pj.
Najlěpše syre jerje . . . pt. jenož 12 pj.

Tworykupne towaršstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Wšě nohajcy so derje a tunjo **přistrukuja**

Budyska wuporjedźerńja nohajcow a štrykow. drasty

na Mjasow. torhošću 8

Nahle na sćěnkach zynjezboženja wumrě wćera popołdnju ¼3 hodź. mój luby mandźelski, naš horcolubowany **nan syn**, bratr a swak

Pawoł Behr

W hłubokej zrudobje
Hana Behrowa rodź. Nawkec
a přiwuzni

W Budyšinje, dnja 28. 2. 1931

Pohrjeb budźe wutoru pop. w 2 hodź. na Mikławšku.

Přiloha k číslu 51 **SERBSKE NOWINY** Póndźelu 2. měrca 1931.

Narodny a organizačny kurzus

župy „Jan Arnošt Smoler“ w Budyšinje.

Druhi dźeń.

Wčerawšu njedźelu 1. měrca pokračowaše so z narodnym a organizačnym kurzom župy „Jan Arnošt Smoler.“ K. župan Krječmar wotewri zhromadźiznu přitomnych powitajo a wozjewi dnjowy porjad.

Prěni přednošk poskići k. stud. Nedo z Lipska

wo serbskej ludowědźe a jeje wuznamje w serbskim narodnym žiwjenju.

Rozjasni předewšěm wuznam serbskeje ludowědy. Rozpominaše swoje mysličkі. Najprjedy słyšachmy wo serbskej ludowědźe jako wědomości. Předewšěm ma so wuslědźić, hdźe namakamy čistu serbskosć, mjenujcy na wsach, hdźež Němcowstwo njeje mohło tak na lud skutkować. Tu leža korjenje ludowědy. Prěnje wulko serbske dźěło w tutym nastupanju bě-še tamna znata zběrka Haupta a Smolerja. Wulki wuznam maju dale mjena kaž Hórnik, Muka, Kuba atd. Ludowěda chce póznać strukturu ludowoje duše, kotraž so wosebje w basnjach, bajkach, pěsnjach a hudźbje jewi. Tež materielnje ma so ludowěda pěstować, přepytować stare twarjenja, graty atd., we kotrychž tak wjele wo ludowej duši nawuknjemy. Tež w přeměnjenjach přewzatych wěcow, kaž w narodnej drasće, brašcy, słóncy, jewi so wosebita struktura ludoweho ducha.

Serbska ludowěda w powšitkownym cyłku chce spóznać serbsku ludowu dušu. Serbska wyša kultura je so hakle w zańdźenym lětstotku wutworiła. Do tcho časa móžemy rěčeć wo prawej serbskej duchowej kulturje. Hobrski wliw němskeje kultury na serbsku dušu so na žadyn pad njehodźi prěć. Tuž pječa njemóžemy dźensa wjacy wědźeć, hač su naložki a wašnja, kiž dźensa za serbske płaća, woprawdźe serbske. Rěčnik měješe za njemóžnu ludowědu, kiž so jenož ze serbskej kulturu zaběra. Ale dyrbimy znać serbsku, němsku a cyłu słowjańsku ludowědu. W druhim dźělu swojeho wulcy zajimaweho a hłubokeho přednoška rozłoži k. Nedo wuznam serbskeje ludowědy za naše narodne žiwjenje. Najhłubši zmysł našeho kulturneho pócowanja ma być, zo bychu Serbja spóznali swoju serbsku kulturu, sebje samych. Serbska ludowěda słuša jako najwažniši předmjet do narodneho pócowanja, zo bychu so ludźej woči wotewrile za swoju kulturu. Wjetši wuznam hač za towarstwa změje ludowěda za šulu, kotraž może wosebje pěstować a hajić kubła našeje serbskeje kultury. Hdźež mamy dźensa hišće počahi k znutrkownemu žiwjenju starych ludowych nałožkow, hodźa so wone zaso zbudźić a znowanarodźić, kaž je to Bj. Krawcej so ze serbskimi rejemi poradźiło. We tutym nastupanju ma šula wulki a dźakowny nadawk. Serbska ludowěda chce našemu ludźej postajić pomnik a nas za naš lud zahorjeć.

Žiwa rozmołwa dopokaza wulki zajim na přednošku a bě z nutrnym dźakom přednošowarjej.

Sćěhowaše přednošk k. wyššeho wučerja Słodeńka wo

Ważnosći gmejnskeho zastupjerstwa za nas Serbow.

Gmejna je juristiska wosoba. Kóždy krajny wobydleŕ ma gmejnje přisłušeć, kotraž ma zaso swoje mjeno měć. Sobustawy gmejny su wšitcy, kiž su wólbokhmani. Gmejny maju winowatosć duchowne wuwiće jenotliwca a jeho hospodarske wobstejnosće spěchować. Gmejna ma so starać tež wosebje wo swojich khudych, wo spomožerstwo a wo veterinarstwo, wo puć, wiki, twarstwo, bydleńske należnosće, wohnjowy škit a moralnosć. Wosebje maju na dobry porjad financow hladać. Wobzamknjenja, kiž wjesnjanam někotre dawki atd. napołoža, dyrbja porjadne być.

Ličbu gmejnskich zastupjerjow postaja gmejnska wustawa (Gemeindeverfassung). Rěčnik rozłoži jenotliwe wašnje zestajenja gmejnskich zastupjerstwow.

Jara wulku ważnosć pak ma zastupjerstwo gmejnow w šuli. Nimamy žanych serbskich šulow. Tuž je ważny šulski wubjerk tehodla, dokelž ma wliw na postajenje wučerjow. Sakske kněžerstwo je w swojich postajenjach poručiło serbsku wučbu, Serbja pak to dospołnje njewutrjebaja. Wězo hdyž serbska wučba njeje obligatoriska, dha so njehodźi dosć za nas doćeć. Ważny nadawk zastupjerstwa je tež přistajenje, kajke serbske knihi maju so w našich šulach zawjesć.

Z přednoška přitomni dopóznachu, kak ważne je tajke gmejnske zastupjerstwo w šulach k lěpšemu serbskeje rěče a narodnosće. Naše Serbstwo steji a padnje ze šulu. Na to, kajka ma šula być, nimaju wliw jenož zastupjerstwa a wučerjo, ale wosebje też starši. Čí dyrbja sebi serbske rozwučowanje žadać. Najlěpša pomoc za nas Serbow je a wostanje žadanje obligatoriskeje serbskeje wučby.

Při rozmołwje rěčeše so wo njelubych wobstejnosćach w Hornjohórčanskej šuli. Čim bóle zwjeselaca běše powěsć wo serbskich studentach w Drježdźanach, wo kotrychž k. dir. Bj. Krawe zdźěli.

W dalšim přednošowaše k. wyšši wučeŕ Kral ze Zarěča wo

serbskich šulskich należnostach

Spominaše na liwkosć wšelakich Serbow napřećo swojej maćerńej rěči, kotraž móc přećiwnikow posylnja. Serbskej wučbje w šuli pak škodźa też, hdyž serbsku rěč jenož čerpja, ale nimaja wjetšeho zajima za nju. Serbska rěč w serbskim domje je za serbske dźěćo zakładna. Za serbsku młodźinu a serbske dźěći dyrbja so předmjety po możnosći ze serbskeho žiwjenja brać, zo bychu ze swojim narodom zrostle. Dźěćo dyrbi swojoraznosć a bohatosć swojeje maćerščiny spóznać a zrozumić.

Zo by Serb płaćić mohł za kulturneho človjeka, dyrbi też w swojej maćerńej rěči pisać móc. Z pisanjom so też maćerščina lěpje dopóznaje. Serbscy starši maju na to dźiwać, zo bychu jich dźěći serbscy nawukle, činja wšo, štož może štó wot njeho žadać Serbšćinu a němčinu nadobo wučić, njeje dźěćeru spomóžne.

Zdźerženje a wukhowanje narodnosće je samo we sebi wulke duchowne kuhło, kiž človjeka pozběhuje a jeho wozbožuje. Kóždy Němc w Serbach začuwa, zo jemu wjele pobrachuje, hdyž serbšćinu njewobknježi. Tak wostanje dźěl šulskeje wučby za dźěćo, kiž serbski njemóže, cuzy a zamknjeny. Serbska rěč je jako kluč do druhich słowjanskich rěčow wosebje ważna, haj samo za dobre nawuknjenje němčiny. Wuknu němčinu w šuli, kotruž wšudźom rozumja, nawuknu ju samo lěpje hač Němcy, haj přesahuja nje porědko też němske dźěći.

Rěčnik žadaše sebi tehorunja obligatorisku serbsku wučbu za dźěći, kiž su serbskeho pokhoda. Serbska peticija na sakski sejm sebi to žada. Wyšnosć pak je so temu dotal spjećowała, so założujo na ženewske zrěčenja wo narodnje-měšanych šulach we Hornjo-Slezyskej. Dokelž pak my Serbja njejsmy mjeńšina w tym zmysłu, zo nimamy maćerskeho kraja zwonka němskeho wulkostata, so tuto postajenje poprawom njemohło na nas nałožić.

W Serbach su časy byłe, hdźež knježstwa njeměchu za ważne, so wosebje starać wo serbsku rěč. To mało, štož je so scyła za serbsku rěč stało, je zwjetša z druhich příčinow so stało hač z pomocneho zmyslenja. Tak bu serbski lud w nastupanju narodneho skubłanja zanjerodźeny.

Měnimy pak, zo mamy wot stata prawa, podpjeru a srědki za zdźerženje našeje narodnosće žadać, hdźež so tola srědki dawaju Němcam we wukraju, kiž němscy stačenjo njejsu. Serbski lud je wulke wopory za němske šule přinjesł, tuž może sebi nětko też pomoc žadać. Za nas pak rěka nimo toho: Pomhajmy sebi samym. Přednošej spomni na nałožny pjenjez, kiž je w domjacej zběrcy Tow. pomocy za stud. Serbow so nazběrał.

Też tutón předmjet wubudźi žiwu rozmołwu.

Sćěhowaše přednošk k. hudźbneho direktora Bj. Krawca wo

ducha a dušu narodnje hudźby.

Jara zajimawje a rjenje rozłožowaše k. přednošer, kak ma so słowo pěsnje z melodiju kryć. Dopokaza to na někotrych ludowych pěsničkach, kiž we ludu njejsu powšitkownje znate. Z khutnych a wjeselych spěwčkow zhonichmy krasne wobkrućenje.

K jednorej melodiji hodźi pak so cyle derje wumělske wupyšenje instrumentalnje přidać. Riane přewody je naš Kocor komponował, z kotrychž smědźachu zajimani připósłucharjo někotre słyšeć. Hudźba moluje to, štož pěsnička praji. Hudźba ma swoju rěč, kotraž so do słowow njehodźi stajnje zestajeć. W poslednim času je so k. direktor zaběrał też z druhej hudźbu, z instrumentalnej hudźbu. Hudźba może k člowjekej też bjez słowow rěčeć. Přednošer přednjese na klawěrje kruchi ze swojeho tajkeho dźěła, kiž je hakle lětsa w januaru a februaru skomponował.

Kózda wěc, tak też spěw, dyrbi wěstu architektoniku měć. Přednošer skónči z khwalbu za naše kwasne, wšelakore ludowe spěwy a přeješe našim dirigentam, zo bychu je našemu ludźej do pomjatka začěpjowali. Začiše přednoška běše wulkotny a je mnohemu woči wotewrił za rjanosć našich narodnych spěwow. Smy znowa dopózнali, kak njewuznamnjomneho zastupjerja našeje narodneje hudźby a spěwa w Bjarnatu Krawcu mamy. Ważny sebi je jeho a jeho wulke dźěła za nas serbski lud a našu serbsku kulturu.

Z tutym přednoškom a z nutrnymi dźaknymi słowami k. župana na wšitkich rěčnikow a připósłuchajrjow so druhi dźeń nar. a organisaćneho kurza župy „J. A. Smoleŕ“ skónči. Wšitke přednošk, kiž su mnozy knježa a knježny z lubosću k dobrej wěcy poskićili, su so też z dźakownej wutrobu přijałe a su wšitke padnyłe na płódnu rolu. Njech zoskhadźa jich symje we wutrobach našeho ludu a njech wuplodźi swěru a wopornjwosć za naš narod, kiž trjeba nuznje nowe ho słónca na swój puć.

*

K. županej Krječmarjej pak słuša horcy dźak, zo je dał nastork k tutemu prěnjemu kurzej župy „Jan Arnošt Smoleŕ“ a je jón ze swojej znatej organisatoriskej wustojnosću z najlěpšim wuspěchom přewjedł. Tajke dźěło ma so prawje pohódnosćić. Zastupjerjo towarstwow też to wšitcy dopózнachu a připóznachu, kaž so to na generalnej zhromadźiznje župy, wo kotrejž přichodnje rozprawu podamy, wosebje raznje a sprawnje dopokaza.

Sr šiš r čkow pluskotanje . . . ?

Běchu to lěniwe, wostudłe, bjezkharakterne dny, kiž ničo njeslubjachu. Zasparne dny mjez zymu a nalěćom. Powostanki bruneho sněha so jenož pomałku, zo bě lědy pytnyć, přeměnjachu do rozmody błóta. A samo spěwčk sykory bě samo prašadło. Budźe-li abo njebudźe? A picowaniško ptačkow před woknom njezjewi ani njedostatka wopytowarjow . . .

Ale dźens to bu hinak. W nocy bě so walił juhowc do kraja a cyły dźeń Bože słónčko swěćeše, zo žiwe slěbro w termometrje zlěze na 10 stopnjow — we khłódku.

Što tajki čopły słónčny dźeń kóne małeho rózka wšo njedokonja. W zahrodze mózeš wohkedźbować, kak so wšo přeměnja po hodźinach. Pupki sněhowkow rano lědy nješto běłeho pokazachu a nětko připołdnju hižo te běłe dołhojte klančki dele wisaju. Su dźe hišće začinjene, ale njoch přińdźe hišće jedyn tajki čopły słónčny dźeń, to wěsće so wotewrja pčołkam a druhim drobnym nałětnim hosćam. A krokuski pódła na trawniku też dołho čakać njebudźeja. Bórzy budźa jich běłe a žołte hwězdy so sapać po płowej trawje . . .

Najrjeńše bywaju te wjećory podnaležća takle na směrkach. To je wšitko tak potajne. Nješto njejasneho leži w powětře, nješto předziwneho, swjatotajneho.

Wopušću wjes a kroču po tych płowych łukach. W přěrowach a dółčkach, po strouninach je so bojazliwy zaležł a skhował mazany sněh. Tu a tam je zyma ze sejemi twariła wysoke woborne murje, kiž zasakle so spjećuja nawalnosći słónčnych pruhow. To budźe hišće šwarny kus prócy, prjedy hač so wotstronja tute poslednje twjerdźizny stareje zymy. Ze wysokimi sejemi je so zaraćiła rěčka, zo je tajna woda z brjohow stupiła a přibrjóžny kraj powodźiła. Wšudźe po łukach łuže steja. Woda kluskoco pod stopami . . .

Potom sym dóšoł tam, hdźež chcych. Wěm we hłubokej dolinje žórlicu, ta njezaprahnje ani při najsurowšej třeskańcy a po jeje brjohach rosće też we zymje stajnje młódna zelena trawa. A při tej žórlicy so też zeleni hižo w małym rózku najnežniša ropucha. A je to nanajslódniša nałětna solotej. Kóžde lěto srjedź małeho rózka sej po nju dóńdu sem do tutoho luboznego dółčka. Ženeje mje hišće wočakowanje zjebało njeje. A też dźensa njejsym podarmo sem přišoł. Prěnje nežne łopješka jěm syre. Je to kak swjaty, nutrny wokomik. Maćerka zemja nam poskića swoje prěnje dary.

Haj, wokoło tuteje žórlicy naležo najprjedy so jewi. Nic jenož, zo tu so hižo zeleni ropucha, ale też kwětki će hižo tu strowja. Tu rosće dźewjeř, tuta potajna rostlina, čejž korjeń mócnje skita přećiwo wšelakim khorosćam. Tuta rostlina kóne małeho rózka, započatk měrca rozkćěwa z purpurojtymi kitkami, kiž kaž swěčniki so wudobywaju ze zmjerzleje zemje. Lětsa su dźě wosebje nuzne měle z rozkćěćom. Su nětko hižo zdźěla překćěte. Mam rady dźewjeř. Přećiwotnje wón scyła njerosćeše w tutym dółčku při žórlicy, ale sym jón před nětkim pjatnaće lětami tu sadźił a sym jón přiwjezł daloko z łužiskich hór. Nětk je so rjenje rozrostł a mje z kóždym nalěćom mytuje ze swojim napchladom za tamnu mału prócu.

Po wodźičcy, kiž ze žórlicy bórbotajo khwata ke bližšej rěčcy, woprawdźe nižo wjacy na zymu njedapomina. Knježi tu čile žiwjenje, njech su to też jenož drobne, mólčke stworjenčka, kiž so tu zabawjeja. Spody zeleneje ropuchi so wšitko mjerzwi z nałowcami a po wodźe samo hižo mały pawčk suska.

Nad bližšej rěčku łěski činjachu swoje zlote bibaski. Tam při strouninje w měrcu zakćěwa dale žołta kwětka — kokorč. Dźens hišće pozdźišo pytam jeho purpurojte klóski, hobrske sněhowe sepje so cyłu stroninu pohejbałe a zdźěła też rěčka zawopale. Ale woda je sej spody předrěła čěr a rozwójnje pluskoce . . .

Słyšiš rěčkow pluskotanje . . . ?

Haj te pluskotanje. Kolo wokoło wšo pluskoce, kluskoce, kliskoce, pleskoce, klukoce a to wšitko so zjenoća k spodźiwnej pěsni młodeho naležća. Tak sedźeć a poskać, kak te nałětnje wodźički bórbotajo sej powědaju wo wulkim, swjatym dźiwje přirody — naležeć . . . Tak na směrkach. Šumot wodźičkow, směrki, razne čerjekanje kurotwy nětkle daloko na polu — wšitko spłunje k spodźiwnemu zyńcatemu wobrazej — wjećor podnaležća . . .

M. N.-N.

60. duchowna wječorna hudźba k wopomnjeću we swětowej wójnje padnjenych.

Njedźelu, 1. měrca, w 6 hodź. w Pětrowskej cyrkwi.

We mnohich cyrkwjach w městach a na wsach je so na wčerawšej njedźeli na našich nanow, synow a bratrow, kiž su daloko w cuzbje w swětowej wójnje swoje žiwjenje wudychali, z wosebitej nutrnosću spominale. Tak tež tu w našich Budyskich cyrkwjach. Wšudźom běchu Boże służby derje wopytane. Wosebite swjatočnosće zarjadowachu so we Marijnej-Marćinej, Michalskej a w Pětrowskej cyrkwi. Wot poslednišeje dostachmy wosebite přeprošenje, tuž chcemy něšto nadrobnišeho našim čitarjam sobudźělić.

K wuwjedźenju tuteje nutrnosće běchu so mnozy spěwni a hudźbni solisća, khóry a orchester do skutka stajili. Běchu to: R. F. Schmidt z Lipska (bas), P. Welcel (oboe), G. Hartig (cello), Dr. A. Imiš (cembalo), M. Bauer (přewod na byrglach), wšelake cyrkwinske khóry (nawjedował E. Petzold), Collegium musicum. Hłowny nawjedowař běše Horst Schneider.

Jako zawod hraješe H. Schneider na byrglach ze znatej wustojnosću wot slawneho J. S. Bacha komponowane praeludium a fugu w C-moll. Kak swjatočnje tola tuta hudźba klinči! Wulke bas-figury so z byrglow ze wšej lohkosću jenož tak sypaju, doniž so potom z rjenje registrěrowanymi akordami skónči a w C-moll nutrnje wuklinči. Napominajo na měr našich zemrětych w khłódnej zemi....

Zaso něšto słyšimy wot J. S. Bacha, a to: „Jezu, moja radosć", dwě khoralnej štučcy z jeneje motetty. Tutón khoral spěwaše khór z měšanymi hłosami jara rjenje a z čistej harmoniju, tež wuprajenje teksta bě jasne.

Nětko słyšimy jenoho druheho tež z Bachec swójby, a to drje Sebastianoweho bratra. Tón rěka Jan Michał Bach. „Ja wěm, zo je mój wumóžnik žiwy" (5-hłósna khoralmotetta). To pak je něšto cyle wosebite a hudźbne wucho wokřewjace. Kak so jow solo-sopran do khóra pleće ze słowami „Khrystus, tón je moje žiwjenje atd." Tu bě čistosć khóra a solo-soprana zaso wosebje dobra.

Tu chcemy přispomnić, zo běchu wšitke poskićeńki na tutym wječoru k radiji přizamknjene. Tohodla su sebi wšitcy sobuskutkowarjo wosebje wulku prócu dawali, a to je so nimale wšitkim jara derje poradźiło. Štóž ma radio w domje, je to wšitko derje słyšeć mohł.

Najwyšši doćpěty skhodźeńk tuteho wječora pak bě hjez dwěla wot najstaršeho Jana Bacha komponowane „Naše žiwjenje je jenož sćin", khoralmotetta za 2 khóraj, 3- hač 6-hłósnje. Kak mištrscy a wumělscy su jenož tute naspomnjene słowa do hudźby zestajane, to je radosć! Wšo bě derje studowane a tuž so wubjernje rjenje poradźi. Wobaj khoraj so husćišo wotmołwjatej a wšelake sola so zapletu. To ničo tohke njeje!

K wobzamknjenju wječora słyšimy zaso něšto wot Sebastiana Bacha, a to kantatu čo. 56 „Ja chcu zdonk kříža rady njesć", za solo bas, khór a orkestr. Basista R. F. Schmidt spěwa z přewodom orchestra triju wotmołwjacu z recitativom. W spočatku njesteješe solista na přihódnym městnje a tuž bu jeho hłós přez sylnosć orkestra stłóčeny a njezrozumliwy. Po tom pak bě so dale do předka stupił a tuž móžachmy jeho rjany a połny hłós wjele lěpje słyšeć a rozumić. Tute sola jara do wyšinow sahaju, tuž to wšo bóle po baritonje klinči. K temu so Schmidtowy hłós jara derje hodźi. Orkester Collegium musicum měješe tu krasny přewod a z dźěla tež sam skutkowaše, štož bě za připosłucharja wosebite wokřewjenje, to płaći tež na prěnim městnje P. Welcelej za jeho wubjernje lokonjany oboe-solo. Na kóncu přizamknje so basista z wulkej koloraturu, štož so wobeńmaj jara derje poradźi. Nětko słyšimy hišće khoral cyleho měšaneho khóra „Pój, o smjerć", a z tym tutón wječor nutrnje wuklinči. — Nimo měry bohate wopytarstwo je drje powšitkownje spokojene so z Božeho domu wróćiło. Horjeka naspomnjeny zaměr tuteho wječora bě derje docpěty. W.

Wo katach a wotrawach w starej Pólsce.

Katowstwo bě stajnje najnižše, najbóle zapowěsane powołanje. Dubrowski spomina, so w městačku běchu Wróćławjanej pohradnyli 500 čerwjenych złotakow. Paducha sepichu. Sćudnik a mišchćonizy radźićelejo wuhnuzichu, so by temón Wróćławjan jako złodźej ham wuhnuł wukonjał a je hamtunymaj rukomaj na schibjeńcy paducha powjeźnył a jelšo tole njecha, to njech paduch jeho powjeśe, jeli paduch tole chce sćinić. Wróćławjan ho wobarasće, ale dyrbješe ho tola podźěłowej wuhnuć a paducha powjeśnyć. Posdźišcho ani diplomy pólskeho kralа Kazimierza Jagiellończyka ani cyłkeho kralа Władysława jeho wučeńcej njeměchu wot hańby, z kotrejž bě ho pokrył z wukonjenjom tuteho nječestneho rjemjesła, wobohi też njeměješe dóstać žadnych mišchćonskich cźestnych sastojnstwow a wuměr zagiwowaj wot swojich krajanow.

Najsławnišche wučeńcowstwo katow w Pólskej bě sche Bierzy w Podgórzu. Tam też móžachu katojo najlěpje ho rozwučeńcować we swojim rjemjeśle, pschetož tam we horach ho wšcho mjerwjeśe z rubježnikami. W Lěće 1614 na pšch. bu w Bierzu 120 rubježnikow spowješchanych.

Stawaśche ho druhdy, so bu kat zarazeny, pschedy hač możeśe swoje rjemjeśło wukonjeć, tohodla posdźišcho postajichu dweju katow k tomu wukonjej, haj druhdy dóšta kat žano strażu hač k schibjeńcy.

Hubjeny kat bu w starej Pólskej potkłostany.

Se starcje pólskeje ludoweje pěsničźi słonimy hišćeše wo sajimawej wěźy:

Dwě kat měješe wotprawicź słóžnika Holzu a kat bej ju žadaśche za žonu, to wěrowanje z katom ju wuźiwobodźi wot śmjerćo. Tajki pschikład mamy w Krakowskej pěśni, hdyž holćo bě satepiło šamuśne dźěćatko a bu tohodla k śmjerćti sadsudźene.

„Wšat je ju młody kaćik sa rućku,
Wuwjedźe ju na kućku.
— Chójsch ty, Marka, moja bycź?
Mohł bych ja cźe wot śmjerćo wuźiwo
— Oj, njebóśće moja macźeř krałowa,
A teź ja nochcu bycź cźi katowa.
— Wšat je ju stary kat pod boki,
Satepi ju Wibłoczek hłuboki."

Stawaśche ho teź, so, hdyž kat rubny Winnika a jeho jenož trani a tutón móžeśe wućeńkowaś a ho psches wšchto inšbazow ikhowa, to bu wuźiwobodźeny wot wospjetowanja khłostanja. Tak měješe ho raz šemjan wotprawicź. Kat měješe jemu wotrubnyć hłowu. Šemjan njeba ńej ani ruzy śwjasaćj ani wocźi šawjasaćj, šam pschikłaknu. Sstónżo śmjećeśe, po ješćenje śpóśna šemjan wotnach kata. W tym wokomiku postoćł, ale pschi tym dóšta hłubóku ranu do thribjeła. Ale tola wučeńcy do blišśeje zyrkwje, hdyž ho ikhowa. Posdźišcho potom po prošchenju khodźeśche. Hdyž prošcheśche, japoczny stajnje z tuchymi słowami: „Spominajće na wbohoho šemjana, dym tón, kotrehož kat porubny ale njeławny."

Hdyž jedyn je sasudźenych k śmjerći dyšeśe bycź ham kat, to bu wuźiwobodźeny wot śmjerće. Tak, we Halicźu l. 1794 posćiźi ho jedyn z popadnjenych rubježnikow, so dyše wotprawicź swojich towaršchow. Wón bu wuźiwobodźeny a bě l. 1834 hišćeše žiwy.

Hdyž ho hišćeše trjebaśe cźwikowaśe, to mějeśe kat je wukonjeć. Dźěłaśche je cźwikeni. Sa tata bě to hótiche rjemjeśło dyžli powjeśćenje winika. Na kolo kat winika ham łamaśche; powjeśćenje winika šmjećeśe pschewostajiścź žiwjenju pomoznkej.

Skorźeć mějeśe na žiwoje pjenjesy kata dowjeźej ke městnu wotprawjenja. Hdyž to njeśeźkni, wuschći šudnikowo cźasto winika, so by pjenjesy łutowało.

Hdyž sasudźeny samo wučeńcowjeć do zyrkwje abo šłubi wšchto jara ważnuho wukonjeć sa město, hdyž jako žid dyšeśe pschijeć khćejćanśku wěru — w taśich pschipadach jeho druhoj wuźiwobodźichu wot śmjerće.

Sa knjeżenje Stanisława Augusta mějeśe ho žid na schćećpłonzu špalić. Nětaśa wobešna tujeni jeho napomina, so by pschijał khćejćanstwo a z tym swoje žiwjenje wukhował. Kat jemu hižo špali ruku, hdyž žid śmjerom wotmołwi: „Wy njejśće Jehwa, ja njejśym Hadam a wy, kacźe, sćiniće, schtož je Waścha pschidźěłuschnosć!" Hnydom jeho še błomu a hakośanu pschikrućichu a bórzy ho z płomjenjom paleśche.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 2. nałětnika 1931.

Barlinska bursa bě sańdźenu hobotu jara kruta a sapisa žiwy wobrot. Kursy efektow hynišcho postupowachu. Na wikach z doćynymi a rentowymi liśćinami kursy techorunja postupowachu.

Produktowe wiki mějachu sańdźenu hobotu jara mérny wobrot. Płaćiźny njejschćemźnichu ho w žanej druźinje žita. Sdobotu płaćeśche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicy 14,35—14,45 hr., rožt 8,15 hač 8,25 hr., nałětnjeho jećmjenja 10,40 hač 10,80 hr., najmišeho 9,60—10,20 hr., wowsa 7,35—7,65 hr.,

w termiinowym wikowanju

za měrc: pschenicy 14,90—14,95 hr., rožt 9,05—9,10 hr., wowsa 7,80 hr.,
za mej: pschenicy 15,20—15,25 hr., rožt 9,45—9,47½ hr., wowsa 8,35 hr.,
za julij: pschenicy 15,22½—15,30 hr., a rožt 9,70—9,62½ hr., wowsa 8,80 hr. hač 8,82½ hr.

Sćehnjaze wili we Wojerezach

jewjachu šuadny wobrot. Pschijwjesli běchu 286 proštow a 8 běhkow. Wone płaćachu

prošata:

4—6 tydźenjow	13—18 hr.
6—8 tydźenjow	18—20 hr.
8—10 tydźenjow	20—22 hr.

běhaki:

3—6 měsačne	30—65 hr.

Pschistajenja:

Holzu do domu, hrabinka Vitzthum w Budyschinje.
Wuczońikow šamkaśtich, schamotowa fabrika w Thonbergu.
Dźowcik, Mikitich w Boranezach.
Schołatik, knjeź dwór w Nowej Sćmilnej.
Wuczońika pschekupika, Lehmann w Lubiju.

Na pschedań.

Kóń starschi, knjeź dwór we Sšobotiku.
Krowa młoda, wyšokońuczelna, w Mjezowje čo. 7.
„ wyšokońuczelna, w Zurizach čo. 6.
„ młodu dójku, do cźahanja, Mütze w Kischiłchowje.
„ wyšokońuczelna, w Mjeschćijach čo. 1.
„ wyšokońuczelna, w Cźornym Hodźerju 49.
„ wyšokońuczelna, Pjech w Dubom.
„ z cźelećom, we Worzuńe 23.
Jałoja 7 měsačnych, we Łuku 53 pola Pomorz.
Cźelećka rjana w Přećejach 14.
Ranzy pschenicźi a prošata, knjeź dwór w Huczinje.
Prošata, Ackermann w Khlušu.

Wohnischćo hišćane w Budyschinje, Jägerowa haša 14.
Kschidło starsche w Budyschinje, Paulisowa haša 7 dełka.
Wós kruwjazy, Rentsch we Sstonej Borschći 18.
Wós dźěćazy w Budyschinje, Bórklin 31 na lěwo a na Krottenschmidtowej haśy 3 dełka na Lwo.
Runklica 60 zentnarjow, w Raschowje cźišło 6.
Rańadźowańska pschiwyrowa, w Radworiu 44.
Kupańska wanja w Budyschinje, Lessingowa haša 1 dełka.
Kosch pućowańśki w Budyschinje, Drjewowe wuli 2119.

Sšudnizy na pschesadźowanje:
wutoru 3. nałětnika 1931

w **Brěšni** pola Kamjenza dop. ½1 hodź. we „Wićejnym kuble": sosa a klonaśke blido,
w **Pauŕezach** w hoscźenzu dop. w 11 hodź.: 25 wołmiajnych kabatow, 10 sportiśkich khołowoju,
w **Kuŕowezach** w „Herbšez grych-še" pschip. w 12 hodź. schijaca maschina,
we **Wurlezach** w hoscźenzu pschip. w 1 hodź. kolo,
w **Bźez Wodźe** w hoscźenzu „ke krónje" dop. w 11 h. wschelake meble, fižry, khadźy, cźaśniki, billard a gramofon, wobłek, łkny manti, wyšoki łkobuk.

Do wikowańskeho šapiśka na šudnistwje w Budyschinje su sapiśali na łonjeńko 1114 firmu Joh. Gottfried Richter, parny rjeźak, hłowarjenju a wikowańju z wuźiwowym drjewom w Budyschinje, pjerdy we Wjasowizy a jako jeje mjećiela pschekupza Ericha Jurja Rychtarja w Budyschinje.

Sšudnisce powěsće

W konkursu nad samoježenjom rajeńka łuźeśeho dwora Korle Hermanna Förstera w Ratarjezach šudnistwo w terminji na žrjedu 18. 3. 31 dop. ¾12 hodź. do Budyschina na šudnistwo 141, namjetnje, konkurs šaśtajeź, doněž njeje telko šamoženja we maśy, so bychu ho wudawki konkursa šapłaćile.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje a owoc abo 100 kg newak 10 ke

	28. 2.	27. 2.		28. 2.	27. 2.
Pšenica	247—249	247—249	mury	17.10	17.10
rožka	163—165	163—165	woka	18.50	18.50
naz. jećmjeń	—	—	nadcźe lunowy	13.15	13.15
nal. jećmjeń	192-208	192-208	bolte lupiny	21.24,0	21.24,0
wows	147-153	147-153	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuk	—	—
Pšenć. muka	34-40,5	34-40,5	lany wosuk	15-15,3	15-15,3
rjana muka	4-7,20	4-7,60	rccn. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,7	11-11,75	brnj. krupy	14-14,50	14-14,50
rjane „	10-10,70	10-10,7	syno, 50 kg	1.40-1.50	1.40-1.60
rapa	—	—	rjana sloma	0.60-0.80	0.50-0.80
hróch Viktor.	—	—	pšenć. „	0.50-0.6	0.55-0.6
lane symjo	—	—	wowsa „	0.50-0.6	0.50-0.6
pjeluški	21-70	1			

Jendźelšeńzy zběhaja pola Scapa Flow w lěće 1919 wot Němcow podnurjene němsko-wójnske łódźe. Runje su bitwisku 24 600 tunow wulku wójnsku łódź „Kaiser" wućahnyli.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšceny přećiwo sćěhowkam čěłneno znjezbožењa z 1000 hr. — **hdyž zemrěje** abo hdyž je tři čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin písnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 52 **Budyšin — Wutoru, 3. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Nowy němski brónjowy zakoń.

Němšći žejm je wczera wo sakonju pšečeśiwo **sнjeżиwanju brónjow** počzał jednacz. Po tymle sakonju ma so niz jenoż zwobnoscenje tšělnych brónjow, ale też bijatych, storłatych a kalatych brónjow zhońta, wobsežne cźežko, hdyž ma tele brónje k politiśkim wustupam pśinjeśeć.

Dr. Schreiber z centrumšk. strony praji: Ssmy w hospodaŕšej krizy žiwi. Ssamo niz jenoż w hospodaŕskej krizy, ale też w krizy statneho smužlenja a statneho sacźuśa. Tola nasch lud njeměje ani z bolšewiśtiskej rewolucyju, ani z nazionalnym sozialistiśkim sćěžkom wotkhoriś. Trjebamy jenotnu fronu samotwitosće zwedowmych za dobri cźas. Moraliśt a w swišu z tym też hospodaŕski kredit němšeho luda w zyłym swěcźe skhodnje, hdyž w Němskej nałožnike elementy na dróbach kuśeja.

Knjeześtwo dyrbi tohodla sawźěcźenje měra a porjada rańišcho pśechwateje dyšli dotal. Khłostańske postajenja pśečeśiwo sнjewužиwanju brónjow njesmědźa jenoż w sakonjach stejeś, ale dyrbja tež też kruće nałožeś. Žadaś so dyrbi, so by nałožnike napady pśečeśiwo statnej mozy rucźišcho a kucźišcho pokhłostaju. Schtož swobodu sнjewužиwa, njeźmě so dźiwaś, so swobodu zhubi.

Pošłednje Huzenbergowe rěcze njedawaju jadnje dosć spóznaś, hacź wjednik němšknazionalneje strony je njesamokwitaje agitacije kulturneho wojowanja žadarje, do kotrehoż su so němšknazionalny **Döbring** a jeho pśichiwoarjo pśečeśiwo zentrumskej stronje dali. Tuchi je antimarxistiśkimi rasnymi zkowanji dźełanja a zentrumskej stronje porokuja, so je marxizmej pśichiłkiła. Wulke napśečeśiwnosće mjes zentrumskej stronu a sozialdemokratiju, wobeje w kulturnej politiju, je dosć znate.

Nosdźełaja cźara pak leži mjes twarjoznymi a nicźajmi mozami, mjes tymi, kotśiž positivnje, a mjes tymi, kotśiž negativnje politiizy stukuja. Schtóž tutu salu cźišćo wopuśćeśi, tón njemóže z rahnym zkowom „marxizmus" to sakryś, so je je wo wjelcźeśišći śełach němšeho luda na bok stupił, mjes tym so su su wulke dźełaćerske cźrjódły zhrobliłi, politiku samokwitosće zhubi dźełaś.

Sozialdemokrat **Schreck** wjazy aktiwnosće w prózowanjach sjenocźenja Němšeje žada. Młodźina dyrbi so k tomu wocźahnyś, so ma pódła prawow, kotrejž jej Weimarska wustawa dawa, powinnosć, za nowu Němšku dźełaś, so by so do wulkeje Němšeje pśechwatiła. Za to je wjetšne wuwuczenje w politiśkim nastupanju trěbne.

Nječnik so potom k sakasanju filma „We wjeczorje niczo noweho" wobroći. Se sakasanjom su so pśeć nazionalnymi sozialistiśćinami demonstrantami na dróhy pokniśli. Statna móz je pśeć wrjeceźicami a žabami zośała.

S **Karborff** z němšeje ludoweje strony ma za najwjeśiśu ću, hdyž so nazionalni sozialistoju a němšknazionalni je zwojim wuczehnjenjom na to powołaju, so su jim hubu zamkali. Njeparlamentarisće ćśichdźaje wurasy z pośledńjeje němškoreznjeje rěcze nazionalneho sozialistiśkeho zapódstawa dr. Franke II. dopokazuju, so je president Löbe z najwjetšej zahodnosću z nazionalnymi sozialistami wobkhadźał. Ssnadź je prawo było, so president Löbe z dźiśiplinarnym khłostanjom zakrocźił, — wón dźe je wśchat dźeći lubowazy knjes, — tola dyrbimy žeby pśechemyślicź, hacź je njeby, jeli je hyšku je cźi knjeza wrócźił, dyrbjał z kruśeju postupowaś. Kaž je je w starym němšim žejmje zdawało. Hdy by je w takich padach někotre króć wusamknjenje z tśioch pozeźeńskich dnjow poruczіło, potom by je teź lśišći zynk do parlamenta wrócźił.

Dr. Curtius do Wina wotjěł.

Němšći zwonkowny minister dr. Curtius a statny sekretar dr. Pünder staj dźeńa z pśechwodom do Wina wotjěłoj.

Wón wopyta dr. Curtiusa w Awstriśkej wjazy dwěli wobkrućenje pśečeśiwo wocźakuja. Tón króć je wo pśechcża dźe, kotrejž su je w zhromadnych wuradźenjach němšk-awstriśkeho dźełowego zhromadźenstwa we Winje za nuzne spóznałe: **wo zlownu uniu!** Němšći a awstriśki zkowny wubjerk a němšći žejm a awstriśka nazionalna rada dyrbja podobnje hromadze dźełaś, kaž dotal němšći a awstriśći wubjerk khłostańskeho prawa. Za hospodaŕske sjednocźenje dyrbja so pśechodźne dźěła stónźeś. Politiśke pśichilnkunjenje Awstriśkeje k Němškej je něttoke njehodźi pśechwjeśeś. Tomu mérowe sнjerzenje a pśečeźiwnistwo nehdyšćich wójnskich njepśećeśelow wobara.

Schieck pola Brüninga.

Sakski ministerski president Schieck je dźeńa popołdnja do Barlina wotjěł, so by wo **němšim kanzlerom rozrěcźał.** Pśichi tym budźe ministerski president pśechcża sakskeho knjeześtwa na pśichodze sakskeje Łužicy do rańišcheje pomozy je wšchěm dorafom sakstupowaś. Wuhladny na dopołnjenje sakskich pśechcżow dźe je w Barlinje pśichódnje njepołudźeja, tola sakski ministerski president pśeć němšim kanzlerom je wšchěm dorafom na to pokaże, so Sakska snjeśeź njemóże, hdyž je Mecklenburgska a Braunšwajska do rańišcheje pomozy pśichijimatej, tola rańišća Sakska je njeje wusamknjena wostanje.

Schtwórtk sнjeże je wo hižo pśichipowěźene rozrěcźenje sakstupjerjow **sakskeje industrije** z pśichilnchnymi sastojnikami němšeho knjeześtwa w němšim hospodaŕskim ministerstwje.

Nowy Schiclowy list Kalckreuthej.

Němšći sejźiwjeńśi minister **Schiele** je presidentej němšeho landbunda, hrabi Kalckreuthej, nowe pišmo pósłał. W nim praji, so je měnjenje wopaczne, so móže němšće knjeześtwo z pomocu nuzowneho wukasa rataŕiske wobsamknjenja němšeho žejma porjedźeś. Hdyž je **němški žejm rataŕiske sakonje ras wotpokasał,** abo hdyž je z pśechemenjenjom sakonjowcho nacźišća na nuzowne położenje pśechmalo dźiwał, **njeby so prawo nuzoweho wukasa po wobstejazych statnych prawidłach nałožiś** hodźiło. Zyle nowych wobsłejnoscejach by trjeba było, so by możno było, stajw 48 nałožiś. Tohodła so boja, so so sawjedźenju **kontingenta smjerśeho mjasa njebudze móc sadźewaś,** jeli so so pobrachowaze prawizowe strony z wotpohładom praktiśkeje rataŕiśkeje pomozy do němšeho žejma njewobrośa. Njejedna so tu na žane wsachnje wo zenotliwy pad kontingenta smjerśeho mjasa abo wo khłobowy sakoń, ale wo sajdane praśenje, hacź chzeda němšknazionalni a nazionalni sozialistowje sюła pśichiładowaś, so wjetšchina němšeho žejma kruch po krusche rataŕśeje politiki wotwari, kotruž su w najwažnišich dypkach teź tutej strowje a wobsežje němšk-statneho landbunda a sćena fronta sa prawu spóznałe.

Skótne wikowanje w lebruaru.

Płaćišiny, kotrejž běchu w januarje na wschěch skótnych wikach katastrofalnje padałe, su teź w februarje hišćeze něchto popušćeźałe. Na wschěch wikach běchu płaćišiny stłóčene, a sa zkotom bě malo napraschenja. Wobžebje cźežko su pušćeźenje z dźěła w rheinisko-westfališim hórnišćiwje z tym zaćiwnuwasche, so wuživanje howjaseho mjasa jara wrócźo dźešće. Tuteje pśichiźiny dla płaćišiny na rheinisko-westfalšich wikach kormneho skutu wobžebje zyłuje padachu. Subjene położenje na wikach réżneho skótu mjeśešе schłódne sćěhnichi za wikowanje z žwjatenym a płabowaśišim skotom. Wschudźe so wjazy skótu pośłeźowasche hacź bo žadasche. Na wikach bě tohodła zwérom a bjeз žiwjenja. Pola žwini bě w zapoczatku februara wobkhod žiwišći. W pśecherźišu pak so płaćišiny za žwinje a prošata porucjo januarej malo pśemeńšichu, płaćišiny prošatow samo hacź do žrjedź měsaca wrócźo dźešchu. Pośłedni cźas pu so w nékotrych stronach wobsłejnoscje něchto połepšiśe. We wikowanju z cźelatami a wowzami płaćišiny w februarje wrócźo dźešchu.

Krwawne puki w Mnichowje.

Sso z kórcźmy wróceźejo so njedźelu w nozy někotśi nazionalni sozialistowje z ludźimi, z kotrymiž so na dróhy setkachu, pśecherećźachu. Jedyn z nazionalnych sozialistow nóž wucźahnywšchi jeneho wożenjeneho twarśeho maschinista do khribjeta tak a jeho śmjertnje zrani. Policija jadnace nazionalnych sozialistow jako nadpadnikow jaja a jich ludźmi kem jasiłow pśechepoda.

*

Po puću z Frechena do Weidena pola Kólna njedźelu někotśi nazionalni sozialistowje do kommunistow srasychu. Pśichi nastatych pukach teź tšélachu. Jeneho nazionalneho sozialista do hłowy tśełichu. Cźežkokranjeneho jeho do khorownje pśichiwjesechu. Ssydom kommunistow sajachu a do Kólnskeho policajskeho jastwa podachu.

40 hodźinski tydźeń so zawjeduje.

Najwjetšcha wolenja źrjedźnjeje Němšeje Kubby-Fahrenholza je po pśichkadźe Hamburgskich a delnjorheinišich wolenjow w pśechesjenosći z dźełacerjemi towarnja 40 hodźinśi dźełańśi cźaś sawjedźa. Po tymle wotchinju je 60 njesaćłužerjow znowa pśichijaji, sa kotrychž město Magdeburg w tu khwilu mězaćnje 4200 hriwnow podpjery płaći.

Wuhlady na twar sakskich dolowych zawjerow.

Němskosćejnski wubjerk sa lud. hospodaŕstwo je jo tele dny w pśichtomnosći sastupjerjow němšeho knjeześtwa se snatymi próstwowymi žadosćemi město Barenstein, Glashütty, Berggießhübla, Gottleuby a Dohma ja twar dolowych zawjerow w dokomaj Mohilnizy a Gottleuby sabérak. W rosprawje knjeześtwowych sastupjerjow wo jednanjach mjes němšim statom a Sakšej je sažadnje pśichikhłokowanje k twarśenmi planej wuprajł. Praśicha pak je, do kajšeho hospodaŕskeho plana maja je němšk-statne pjenjezy stajiś. Hdy by je bórzy wo tym rozhudźiło, by je mohło w běhu léta ź twarom jeneje dokźiweje sawjery sapoczeć.

Dźěło w Pirnajskej worzłowarni je sastajo.

Dohladowaśiska rada Delanjkeje sakskeje worzłowarnje akc. tow. w Freitalu je wobsamkła, dźełu w Pirnajskej worzłowarni nałhwilnje sastajiś. Pirnajska worzłowarnja pak je nima wotkanaś, ale w njej dyrbi je, hdy by knadź je hospodaŕske położenje połepšiło, dźeło wobnowiś. S jejnych 54 dźełacerjow je je 40 dźeło we hłownej worzłowarni w Freitalu posćiło.

Hodźinske wobsudźenje z falšowanymi měšćanskimi pożćonami.

Hdyž bě sakoń wo wotwjazanju nimskich pożćonkow do mozy stupił, je Drježdźańske měšćańske zarjadnistwo z pśechepodaćom falšowanych dopokazow starcho wobdźelenstwa pśichi nahódnoscenjach wo 38 000 hriwnow schłodowało. Wschelake wobstejnosće su na to pokazałe, so su take wobsćudźenja we wjetšchim wobsahu teź w drugich němšich měśtach znaźiłe. **Sśěd do Amsterdama** pokazowańe. Drježdźańska kriminalna policija hnydom kriminalneho sastojnika do Hollandskeje pósłała, kotremuž je ho poradźiło, wjele wožnemo materiala do ruki dostaś. Mukopa ho, so japodarjo pożćonkowych kruchow konsorsijej pśichiźiśchachu a pod wjednistwom jeneho we Amsterdamje sajźdzeneho effektoweho maklera stejachu. Tutón je j pośrědnistwom w Barlinje bydlazych ludźi wulku dźěłbu němšich měśtowych a provinzialnych pożćonkow pokupił a ź pośrědnikami do Hollandskeje pśichinjeś dał. Tam su je pożćonkowe kruchi jako stare wobžedźenstwo, kotrejž bo, kaž je znate, wjsche nahódnosći, wobžwedźiłe. Sapłaćiły cźišćow a wobžwedźenja su je zhotowiłe, po kotrychž je tele papjery płaćiła w postajenym cźasu we wobžedźenstwje sapodarja byle. Notarojo sapišły potwjerdźićhu. Jako wobžedźerjo je maklerowi pomognuły, swójeśicha starśeji ludźa, wudawachu, kotśiž sa swójim swóźinowcźi małe wotchódźenje dóstachu. S někajkimi wurěcźenji je papjery potom wjschelakim měśtowym sarjadnistwam k saposćenemu nahódnoscenju sapodachu.

W někotrych 100 padach su je němšce města a provinzialne sarjadnistwa wobsćudźiłe, pśichi cźimž je hromadny wobdźělnik někotrych pót milijona hriwnow cźišćeho dobytka dozpik.

Wójnska napjatosć mjez Italskej a Francowskej popušćała.

Jendźelśiski ministraj **Henderson** a **Alexander** staj njedźelu popołdnju z pśechwodom swójich wotrjadnišich radźićelow **do Parisa** pśichijeźeli. W francowskim zwonkownym ministerstwje staj z **Briandom** a z ministrom wójnskeho łódstwa **Dupontom** a z francowskimi wotrjadnikami wězywuwstojnymi tśi hodźiny radu składowałoj. Wjeczor je wukrajne ministerstwo notu wudało, kotraž praji: Jendźelśiski ministraj Henderson a Alexander staj źiwojimaj francowskimaj kollegomaj Briandej a Dupont

tež wo wuspěchu žiwojich rozprajenjow rozprawikoj, kotrež staj w Romje měloj. Briand a Henderson staj na to žiwojenu kollegu, statskemu wukrajnemu ministrej **Grandiej**, telegramm pósłałoj. W nim žo prajiš, so staj **dojednanje po dojednanju, kotrež je žo w Romje pschijate** a wutrawnu praschenjow, na Londonskej konferenzy wo wobmjerjowanju namócskeho bronjenja njerozsudzenych, nastupa. Henderson a Briand staj swólniwaj, tole dojednanje po możnosći bórzy žiwojimaj knježerstwomaj, kaž tež wschém druhim interesowanym knježerstwam doporučiłoj.

Po skónczenju wuradżenjow je wukrajny minister Briand nowinarjam prajił: **Dojednanje, kotrež je žo runje dopjelo, zyłoletne dźěło a kloro njepschetorhnjene jednanje wot lońskeje namórskeje konferenzy krónuje.** Minister wójnskeho łódźtwa Dumont doda, so njeje pschesce mólnu, nadrobnosće a liczby sdźělić, na kotrychž podkładu je žo dojednanje dopjelo. Franzowskaj a jendźelskaj ministraj hyndom žiwojemu knježerstwu rozprawu podataj a pódła toho tež dominiam rozprawu pósłałoj, runje tak Sjednoczenym statam polnómocne Ameriki a Japanskej. Text dojednanja žo najskerje frjedu sdobom we Parizu a Londonje wozjewi.

Nowa revolucija w Peru.

Po dobyczu revolucije w Peru je dokalny president Cerro wróco stupił. Wojerske knježerstwo je pschedźěłowu najwuschego žudu Ricarda Leoncia Eliasa za nakhwilneho presidenta wuzwoliło.

Ze Serbow

W Budyschinje, 3. měrca 1931.

— **Wo wiedrje.** W poslednjej nozy je žo dokładnje wuczahnyło. Skklenza je drje poswjedowała, pokazuje pak pschezo kischce žnadnje na rjane, sterje wjedrowstrajne wiedro. S wjeczora pschikhadża nowa niżina. Wona pschinjese nam bórzy poczełenjene njebjo ale wjsce też mischi cżah, dokelž w połnozu nukorżehuja żaraże pschiwabjawej symneho powětra f połnożnych łodowych morjow. Wjele wo beschczu a žnihu nam najskerje njeuschinjeże. Jutsie krjedu sthadża błonczko 6,41 hodź. a khowa žo 5,44 hodź. Mżacke sthadża wjeczor 5,53 hodź. a khowa žo rano 6,59 hodź. Jutsie je połny mżacżk. Pschedżenak stała symne wětry. — Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0. thermometer we dnju 0. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +3, thermometer w nozi —4. Wuhlady na mako žo pschemenjuje wjedro.

— **Sćerny žohnowźělacżer.** Pisches 40 lět njepschestawajuc pola firmy Curt Jahn, żelezokljenje — prjedy Strohbach a Co. — dźěławy formaŕ k. Korla Camillo Hör ma na Wjeleczanskej dróhy 46, bu wczera na radżinym mšnje wot k. wyschschego měschczanosty Niednera f pschepodaćom měschczanik. pschiwótnawanjske liczżiny za žiwoju dołho a tuhu swérnu k'ubżu wusnamjenjeny. Pschi cżimż jemu kuje wyschschi m'schczanosta k jeho jubilejej sdobo pschejesche. Pschi pschepodaću cżestneje liczżiny błyche dźěłodawaŕ knes Curt Jahn pschitomny.

— **Sdeń žiwjenje wzaŀ.** Sandżenu nóz je tudomny 73-ltny zigarowy wikowaŕ žo z plunom sajdobjeżo dobrowólnje do śmjerzce schoł. Wobkhodne starosće žu pjecza bjše f pschiczinu f tutej wobżarujomnej kroczeli.

— **Rabatnaj proticherjej.** Policija saja tu wczera rabiatneju starschenju prosczerjow. Jedyn z njeju je policajskich sastojnikow na straży też hischcże hrubje hanił a jim hrosył. Druhi pak je je žiwojim wuthodźowarskim tżom schkleżu wutladneho wokna jenych tudomnych klamow rosbił, jako běchu jeho f wosbthoda wupokasali.

— **Sasska krajna loterija.** Pschi **pónđelnischim** cżehnjenju 5. **rjadownje** 198. sakfieje krajneje loterije (1. dżeń) padże dobyczje wo

20 000 hr. na cżišła 75 518 85 265 50 935;

5000 hr. na cżišła 60 3421 66 529 84 882 124 254 141 687;

3000 hr. na cżišła 10 728 16 494 24 808 44 910 56 131 62 715 68 593 69 286 81 144 85 076 86 159 101 895 104 827 119 191 122 069 148 955 152 128 155 198 40 581 56 796;

2000 hr. na cżišła 1861 2479 10 928 14 270 18 771 25 462 26 449 27 033 31 936 35 104 36 422 37 137 51 838 55 372 61 804 68 061 68 097 72 597 78 654 80 616 83 280 92 325 95 794 103 385 106 662 114 823 119 813 126 970 128 065 144 045 146 179 148 629 148 699 149 406 4411 22 156 30 765 104 987 120 015 134 918 147 310 151 847;

1000 hr. na cżišła 5317 6768 7040 9379 9814 11 423 12 109 14 199 15 308 19 981 23 637 24 465 25 028 25 344 25 565 26 331 26 818 28 175 29 818 32 235 33 891 34 043 35 078 41 464 45 839 46 218 46 625 46 843 48 029 50 309 51 912 57 599 61 927 62 556 64 336 68 450 70 546 74 191 76 412 79 926 80 768 95 423 96 910 97 952 99 302 102 016 105 482 107 883 110 281 111 742 113 588 115 927 117 366 119 369 120 518 122 411 122 055 128 058 134 899 135 989 137 378 141 557 142 471 142 860 142 923 143 701 144 022 148 636 154 320 154 554 154 760 156 426 157 789 158 130 158 190 15 637 22 996 52 800 75 459 81 992 82 248 96 537 103 590 106 804 118 163 130 873 132 416 133 368 141 128;

500 hr. na cżišła 1571 2189 2427 2582 2949 4290 5625 6402 9238 10 903 11 709 12 278 12 818 12 983 13 012 13 151 14 006 16 860 17 934 19 254 20 904 22 038 24 831 25 035 25 162 25 500 25 548 27 062 29 511 29 646 29 896 31 974 32 118 32 161 32 519 32 796 32 975 34 681 35 182 35 187 37 810 38 116 39 648 39 654 40 229 40 507 44 682 46 096 46 435 47 816 49 762 49 795 50 931 51 405 52 460 53 233 53 721 56 766 58 264 60 291 60 480 60 885 62 010 62 706 62 815 64 337 64 553 66 812 67 749 67 919 68 871 69 507 78 898 72 795 73 942 74 610 78 648 79864 80668 80777 81274 83532 83633 86903 88478 89510 89608 90407 91790 92665 93535 93797 94162 95812 96465 97937 99497 99662 101646 101965 102217 103608 103624 104404 105506 107792 108047 108402 109199 109382 110067 111345 111501 111877 112268 113391 113995 115669 116854 118754 119060 120168 120474 12897 1222327 125374 126293 129311 130283 131418 131568 132993 133157 133622 134022 134145 135412 135923 136216 136348 136439 137828 138101 138296 138486 139323 140028 140333 140763 141251 142511 142566 144099 144713 145176 146720 151357 152396 154116 154530 157148 157430 157548 158356 158435 159686 4393 13376 13659 31074 35580 43486 43271 44891 45972 57795 59056 59919 73342 78632 83129 83808 93881 101950 103548 105602 125200 125323 152542 154312 155853.

— **Dobyczje wo 2000 hr.** padże na pěnim dnju cżehnjenja sakfieje krajneje loterije na lóś cżišło 51 838 do loterijnje kérkownje k. Rothera na Kórkwicz dróhy 22.

S **Barta**, Ssadarske towarstwo sa Bart a wokolinu błyche pjatk 27. februara sajo praktiske sthadżowanje sa-rjadowało. Popoldnju w 3 hodź. błyche žo najladna liczba w Brześczach pschi Rakoždźanko-Grodźischczanskim puczu jeschła, žeby wobsthadacż wucześiczenje schtomow a pschiczanje pschesche pjenjow we woprawdźiwscži a je pospytacż. Pschi tutej sthadżowscži wobsthadachu žeby nowoczanjuje pschiprawjenu kurjazu farmu pola k. Helesche w Kortnizy. K temu pschisłamkum žo ½6 hodź. w Jurakez hosczenzu we Grodźischczu shromadźiła Bohuskawow. K. wyschschi wuczeŕ Lodny jako pschedsyda powita pschitomnych a dźakowasche žo kk. Sdykorje-Brězczanskemu a Heleschej-Kort njankem sa pschewostajenje wžow sa poispyt. Prakticki njedwuk. katarski rada Umhauer jenotliwe pschedwidźenja wschelako rosjašni. Rosłoži samór pokasanych dźěłow a na smykli. K. wyschschi wuczeŕ Lodny dźakowasche žo pschednoschcerjej a frosumi pschipołuczarjow da žiwoje rozmolwy sczahnjcż. Pokasa žo na saplaczenje pschinoschkow, so žo dostawanje cżahożpiša njeby pschetorhnyło.

Schtyri nowe hobustawy žo pschijachu. Njech tuta wjeselca myšl a dźěławy duch dale knježitej, so bychu žo hobustawy w hischcże wjetschich sydach sdschi k wuprajenju mjenjenja na sadawne, pschijtomne, sdoseležace a powuczace waschnje.

Z **Radworja.** Hižo wjacy króć je so wo tym pisało, zo su dźěći pri mosće pri Kamjenjanskim puću pak na kolije wšelake wěcy kaž kamjenje atd. mjetałe abo same na kolije dele załeże. Zo może to jara lohko k njezbožu dowjesć, kóždy zrozumi. Też nětkle, hdyž tam po brjohach wulke sněhowe wějeńcy hač ke kolijam dele leżachu, su so tam dźěći po nich dele smykale. K prěnjemu je to zakazane a so khłosta, a starši su potom najbóle bići. Z druha pak móża dźěći też sami do njezbožа přińć. Tuž by derje było, bychu-li wšitcy wotrosćeni kedźbowali, zo dźěći na čaru njeběhaja.

S **Njejtwacj dla.** Njedawno žo pišaschе wo untscobywanju a paduchstwje w Ritterez hosczenzu w Wóschizach a Sämbertschez hosczenzu w Khrjašowje. Jako paduchi fu nětko Mitt. Kindermanna i Khrišćij sajeli a hamtskemu žudnistwu w Kamjenzu pschepodali. Kindermann je też balschе paduchstwa stucził.

S **Kamjenza.** Wokrjesnemu stótnemu lěkarja w Kamjenzu wot 2. hacż 11. měrza 1931 wokrjesnuj lěkař w Budyschinje sastupnje, telefon 3146.

S **Bjeleje Wody.** Sandżenu žobotu wumrě najstarscha wosowa Bjeleje Wody, fr. Marja Smerźowa, liż na Hórnjej dróhy bydleschе. Wona dożje starobu 84 lět a 7 mjezazow. Hacż do swojich wysokich lět běschе žo wona stajnje dobreje strowoscże wjeselecż mohła.

K wopomnjeću padnjenych w swětowej wójnje

w Michalskej cyrkwi.

Njedźelu, 1. měrca, je też Michalska wosada we swojej cyrkwi zo swjatočnej nutrnosću na swojich padnjenych w swětowej wójnje spominała. Wotměrwaše so wot ½5 hodź. hač ½6 hodź. Wopyt bě bohaty. Na swjatočnosći wobdźělichu so wojerske towarstwo na Židowje, też někotre bratrowske towarstwa z wosady, podpjeranske tow. na Židowje, někotři zastupjerjo wohnjoweje wobory na Židowje a z Ratarjec. — Koncertna spěwarka A. Schabelec spěwaše dwaj spěwaj wot Schuberta a Mendelssohna Bartholdy, organist A. Müller při byrglach, posawnowy khór tuteje cyrkwje a spěwański wotrjad wójnskeho tow. na Židowje. — K zawodej spěwaše wosada „Jedn twjerdy hród je naš Bóh sam.“ Wšitcy sobusktukowacy su so přez swjedźenjej přihódne a derje dokonjane přinoški wubjernje wuznamjenjeli. Knjez farař Tyšer spominaše w swojej swjedźeńskej narěči na wulke a njezapomnite wopory, kotrež su naši padnjeni bratřa za nas přinjesli, ze wulkej česću a připóznaćom. *My dyrhimy so jich hódni wopokazać a z dobrej nadźiju krute do přichoda hladać a w času nětčišej nuzy a přeco dale dowěru k Bohu měć.* Dźakownje spominaše duchowny na mać, kiž je dźensa, k wopomnjeću na narodninу swojeho padnjeneho syna, 100 hr. posawnskemu khórej darila. Wójnskej towarstwje na Židowje a na Sokolcy położištej po wěncu při česstnymaj taflonaj w cyrkwi, při tym so při woltarju zestajane khorhoje nakhilichu a wosada k poswjatnemu wokomiku postany. Posawny piskachu cunjo: „Ja mějach towarša.“. Na kónci wopomnjeńskeho swjedźenja spěwaše wosada: „My dźemy a chcemy so modlić nětk Bohu ....“

Cyła swjatočnosć so w němčinje wotměwaše. Znajmjeńša połoca wopytarjow běchu Serbja, tuž njeby ničo škodźało, hdy bychu so też někotre słowa serbscy porčołale abo jedyn serbski kěrluš wuspěwał. To pak njech je jenož derjemjenjeny pokiw za podobne swjedźenjo w přichodźe. Maćerna rěč tež na Serba derje skutkuje. W.

Wšědne zjewy.

Wobraz je žiwjenja małych ludźi.

46] (Pokračowanje.)

III.

Wojcżech Ternka hischcże, dóniż bě žonita Łotra w do, mje, ticzi dżeń po kwasu da žo do dźěła; sapocża schicż. Po jeje wotjědźe pschimasche žo se synicznymi khwatkom žiwojeho dźěła. Dosta žo jemu nješto skafankow a wón khwatasche, so by je wumjedł; njechasche, so by je spocżatka jemu hnydom nječto mohł komunidosć porokowacż. Też pjenjesy trjebasche. Se wjcżkéż jeho a žonich nalutowankow a f jeje dźěłowstwa njedźe jimaj we rutkomaj woprawdźe nicżeho słyšo a skerżeho hischcże nětkotre płaczenja, na kotrež njeběschtaj pomyślitoj a kotrež žo njeunadżiżaj wukopachu, wostaschtaj doložaj. Też schijazu maschinu bě žebi Ternka na dołhy wsał; da jenož malu dźěłbu se saiodakom a słyšk kwjasa žo měłpacżnje wotpłaczeċ. Też se nalutowańrjeje pożczonki po wuplaczenju kwakowej, hdyż bě žo połtčna daň do prědka wotličiła, njeiby telko, so by dołsahało na saplaczenje notarowebo sličbowanja, a wón dyrbjeschе jeho wo to prošyć, wjetschi dźěł jeho žadanki połdźiżo saplaczicż smědż.

Wschak wschitko saplaczi! Wschitko po něczim swinuna! — —

Wschak je swuczeny na dźěło a móje dźěcacż. Hacż dotal je jenož ja zuzych ludźi dźěkał, na wbohaczenje zuzych ludźi žo drěł, do kotrychž jemu po prawom nicżo njeje. Mětko budże dźěcacż k žiwotnu lépschemu. Sa žebje a žiwótnu. — — Podwoji hischcże žiwoju pilnosć f radosću. Kak rady budże nětko hakle dźěcacż! S kajkim chcżeżom. —

Prěnje dny bu kondżeny f husłynni wopytanni žiwakowje a pschichodnieje maczerje, dyrbjeschе f nimaj jednacż a wotwěhacż f domu, so by shromadnu należnosć ke konjej pschinjesł.

Skónczenje bě žo to stało. Hana bě wotjěka a pschesta dźěło kondźicż. Też Lahodka njekhodźeschе k Ternkezom. Mjerschasche žo trochu. Ale hdyż žo w domje setkachu, rěczachu hromadźe.

Dożywje bě Bernnzy prawje, so žo jeju poměr f macżerju běschе tak wutworił hnydom se spocżatka. Ryb ju bylo mjerzało, hdy by nastajnosći žnadź chzyła pola njeju byċ, bojeschе žo, so budże žo jimaj do jeju domjacznosće tykacż.

Też nichtó druhi njekhodźeschе k mlodymaj mandźelskimaj, jenož pschipadnje trasch tu a tam se žuždźenstwa nječtó so pschihódże na khwilku, žuždźka na wjeczor posasta na žlowjeka.

Kotrež žo ani njepokaja; każ by žo do wody pschepadł. Njewidźeschtaj jeho zyły cżas, ani nikoho druheho f dźělarnje Kopeczkich, khiba na njedźeli, hdyż dźěschtaj kemschi, so někoho sawohladaschtaj.

Khodźeschtaj prawidłownje a pschezo hromadźe. Njewuhibałchtaj žo ludźom nětko, Bernnka njebańbowaschе žo psched nim, hdyż bě mloda žona, skerżeho jako by žej nětko na žiwój tkaw nječtó byċ dała, mjes tym so bě jón prjedy wuskoślinje zakrywała a nihdy na nihdy njebě žo chyżka ludźom pokasacż.

Hewak Ternkez mandźelskaj stajnje doma wosłaschtaj, po zyłych dnjach. Wěschtaj tak spožownaj. Tak žo jimaj lubjeschе sa cżichim, we žiwojej skromnej domjacznosći.

Wot ranja do wjeczora schwórczeschе koło schijazeje maschiny, nóżizy tkchijpjachu a nicże schuftachu. Ternka žo wot dźěła njehnu. Dźěłaschе niż jenož f radosću, ale też f horliwosću.

Też Bernnka měješche pschezo nječhto sa dźěło. Dosez dźěła měješche se žiwojej domjacznosću, prěni cżaż wobhejbe, prjedy hacż bě wschо do porjadka iwjedła, po žiwojej woli žebi sarjadowała. Hdyż móżeschе, pombaschе też Wojcżechej; pschiprawjeschе jemu dźěło pod ruku, pschi, schiwaschе knesle a schijeschе, schtoż žo bohdyżeschе, f ruku. K wuschinje njedasche ji nuż pschižydnycż, wobaraschе ji to dźiwajo na jeje staw, so by žebi njesejschkładała, hacżrunjej žo wona jeho starosćiwoscżi žmějeschе, liż wschak ju herak wésо wjeselescheše.

Ssanna dożyła žo na kedźbu njebjerjeschе, njedźiwaschе na žiwoju žamodruhosć, mjeschе podłoh, płokaschе, nošeschе wodu f rěki w cżowru na thriószcze. Cżisteschе žo strowa a žyłna. Ma žnadź žebi f cżejschemu dźěłu pschistajacej žiwojenu a sa nju płaczicż, każ někotre mšnčańska knježniczka? To by žo haiwowacż dyrbjała psched wschěmi wobydlerjemi „ličy“ a najbóle psched žonu žamej.

A dźěło ji pschistejeschе. Tak prawje sakcżewaschе. To druhe žiwjenje, liż bě žiwo f jeje knwě, sda žo skerżeho jeje mozy pschiporjecż, jeje strowosće pschinoschowacż.

Ternkez młodaj bětschtaj stutnitje, tkromnje žiwoj. Mějeschtaj stajnje na wuhlí doth, do kotrehož bětschtaj salětsoł, so bychtaj jón bórzy saplaczikoł. Wojcżech žo se wichim spokojł, njebě dożyła wulkerawy a jědżeschе lédy lépje dyżli prjedy jako krankli. Ale nikomu najwjetschе tkłóżkżenki na žwěcże njemożeschе tak žłodżecż jako jemu ta jednora domjaca jědź se žamknjeje schtkle, w žamknjej domjacznosći, mjeschе sejenanni žamknjeho krywa, hdyż bě też powětr tak cżiły a njeskażeny. A jemu tujeschе każ byċ dyrbjeschе. Mějeschе sirowy napohlad. Jeho wobliczo, stajnje błédе, nabywaschе barby. A běschе dobry, wjeskoty. Njejschejejeschе žebi druheho na žwěcże, po druhim njejedźeschе....

(Pokračowanje ješchnje.)

Generalna zhromadźizna župy „Jan Arnošt Smoler“.

Po narodnym a organizačnym kurzu, kiž běše župa „Jan Arnošt Smoler“ njedźelu 22. maleho rožka a njedźelu 1. nałětnika 1931 w Serbskim Domje we Budyšinje jako swój pěćni powučacy a přednoškowy kurzus z dobrym wuspěchom zarjadowała, wotmě so njedźelu 1. měrca wječor po poskićenych přednoškach lětna hłowna zhromadźizna župy, kiž mnoho zajimaweho poskići.

Najprjedy podachu so rozprawy.

Rozprawa župana.

Jako prěni rozprawješe k. župan Pawoł Krječmar sam wo dźěławosći župy, kiž je njedźiwajo wšeje hospodarskeje nuzy a politiskeho přećiwjenja po wěstym programje dźěłała. Njeje so jenož lubiło, ale wšitko, štož so předewza a wobzamkny, so přewjedźe. Ważny fakt je, zo je so nětko poradźiło we wšěch župnych towarstwach zhotowić zapis sobustawow. Towarstwa so žiwje na narodnym skutkowanju zajimowachu, stajachu napraśenje, žadachu sebi přednoški. Na Domowinskim zlěće wobdźěli so župa „Jan Arnošt Smoler“ pomérnje najbohatšo, 21 towarstwow (docyła podsteji župnemu wjednistwu 27). Zarjadnistwo zlěta běše župa z Rakečanskej „Lipu“ přewzała. Župne wjednistwo je so staralo za wulěty do serbskeho kraja a za wočerstwjenje serbskich dźěći. Njedźiwajo wšěch wobćežnosćow a zadźewkow so župnemu wjednikej poradźi, Zjednoćenstwo Serbskich Žonow założić. To sta so 23. jutrownika. Na Bože stpiće zeńdźechu so župje přizamknjene towarstwa na Cornobozy. Někotre ze župnych towarstwow wobdźělichu so na Delnjoserbskim zjězdźe we Wětošowje. Wot 5. hač 12. oktobra zarjadowa Zjednoćenstwo Serbskich Žonow swoju prěnju wustajeńcu w Serbskim Domje. Rozprawjeť spominaše hišće na wobdźělenje towarstwow na lětnym wopomnjeću postajenja Kocorowemu pomnika w Zahorju, na dwoji zhromadny wulět raz do Błótow a raz do Mužakowa. Na dźele Domowiny so wosebje župa „Jan A. Smoler“ pilnje wobdźěli. W župnych towarstwach wuhotowachu sebi bóle hač hewak rjane adventske a hodowne wječorki, zakorjenite su so też dźeń a bóle tak mjenowane swójbne wječorki. Skónčnje je ważne wuzběhnyć w skutkowanju župy swój narodny a organizačny kurzus, kiž běše z dobrym započatkom na nowym puću. Z bohatym přikleskom mytowachu zhromadźeni k. županej jeho derje přednjesenu a zwjeselacu rozprawu.

Sćěhowachu

rozprawy skupinow.

Za Budysku skupinu poda rozprawu k. Dučman. Z rozprawy so zhoni, zo běchu towarstwo Budyske skupiny dale swěrnje w narodnym dźěle stałe. Ani wobćežne hospodarske wobstejnosće njemóžachu jim zeškodźeć. Towarstwa su sebi wědome swojeje ważneje narodneje misije. Mamy tu hišće dobrych přeswědčenych pracowarjow, kiž połnje dopóznaja swój ważny nadawk. — Za Hrodźišćansku skupinu běše so župnemu wjednistwu pisomna rozprawa připósłała. Z njeje zhonichmy, zo je tež tuta župa na zwjeselace wašnje skutkowała a kruće po programje dźěłała. Spodoba so wosebje dobry cyk, kiž tuta župa jako narańša straž Serbowstwa twori. — Za Drježdźansku skupinu rozprawješe k. direktor Bj. Krawc a pokaza wosebje na dobre zaměrne narodne dźěło w „Hromadniku“ kiž najwjetšu ważnosć na wukubłace narodne skutkowanje kładze. Za tow. „Čornoboh“ rěčeše jeho nětčiši předsyda k. Kowař a wuzběhny wosebje zaslužbu towarstwa wo serbske Bože služby w Křižnej cyrkwi a wo wulkim prócowanju towarstwa wo zakhowanje narodneje drasty. — Z Khwaćanskeje skupiny so tohorunja rozprawješe. Za Rakečansku skupinu pak so žana rozprawa njepoda. Rozprawy wuwabichu lusto dosć wulcy zajimawu a płódu rozmołwu.

Rozprawu pokładnje poda župan sam, dokelž běše dotal zastojnstwo pokładnika sobu wobstaral. Revizor běše wozličenje přehladał a we najlěpšim porjadku namakał. Na jeho namjet so župan wuswobodźi. Dla mnoho druheho dźěła dyrbješe pak pokładnju za přichod wotedać. Jenoblósnje wolešo so pokładnik k. Dučman, kiž tuto zastojnstwo přija.

We programie skutkowanja

w hospodarskim lěće 1931/32 ma so hišće wuradźeć w posedźenju skupinowych předsydow, kotrychž župan w bliššim času k temu přeprosy. Tam maju so postajić směry cyłeho lětneho skutkowanja.

Nam'ety.

Z prěnja staji wjednik župy na zhromadźiznu napraśenje, hač je wona z jeho dotalnym wjednistwom a dźěłom w župje přezjena. Zhromadźizna to wobkrući a k. županej Krječmarjej z postanjenjom ze městnow jenoblósnje swoju dowěru a horcy dźak wupraji. Muozy rěčnicy wuzběhnychu přikładomne a wopomniwe wjednistwo.

Dale jednaše so wo wobstaranju świetłowobrazowego aparata. Należnosć ma so w bliššim času dorozrisać. Dalši namjet, kiž so ze zhromadźizny na župu zapoda a přednošowanje w serbskich towarstwach nastupaše, župny wjednik na Domowinu dale da.

Mjez wšelčiznami narěznychu so wšelake towarstwowe należnosće. K. župan spominaše też na serbskich padnjenych wojakow w swětowej wójnje. Jim ke česći so zhromadźizna z městnow pozběhny.

Hłowna zhromadźizna Posmjertnje pokładnicy při župje „Jan Arnošt Smoler“

Hnydom ke generalnej zhromadźiznje župy přizamkny so hłowna zhromadźizna Posmjertnje pokładnje, kotraž je też w minjenym lěće po swojich směrach a k pomocy mnohich serbskich swójbow skutkowała.

Lětsa rozprawu poda pokładnik. Zhonichmy, zo je liča sobustawow swoju dotalnu wysokosć njedźiwajcy smjertnych padow wobkhowała. Dołhoż Posmjertna pokładnja wobsteji, je 21 sobustawow wumrěło, w poslednim wobkhodnym lěće 7 wosobow. Jich přiwuznym je pokładnja zhromadnje 1400 hr. podpjery wupłaćić mohła. Po rozprawje so pokładnik na namjet wuswobodźi.

Zhromadźizna wotpokaza namjet wo zniženje zastupneho pjenjeza wot 10 na 3 hr. za wosoby, kiž su přez 40 lět stare. To sta so dźiwajo na dołholětne sobustawy. Cyle snadne wumjenjenje při wjetšej ličbje pak hodźi so postajić.

Přinošk při kóždym smjertnym padze wučinja 70 pj. na sobustawa. Při jenakej ličbje sobustawstwa njemóžeše wjeduistwo za radno, zo so přinošk hižom nětko dale zniži. Wostanje dotal při 70 pj. Su pak wuhladу, zo snadź so přinošk wot 1. haprleje t. l. na 65 pj. zniži. Dalše wo tym so hišće zdźěli.

Štož płaćenje přinoškow nastupa, běše pokładnik z wjetšinu towarstwow spokojom, kiž maju so nětko jara porjadnje k płaćenju. Jenož někotre mohłe so komdźenja trochu wzdać.

Tak so też tuta zhromadźizna k połnej spokojnosći wšitkich wobdźělnikow skónči. Zarjadnikej k. red. Dučmanej wupraji so dźak za jeho swěrne pokładniske dźěło, kaž też tym, kiž jemu pomhachu.

Z Łužicy.

* S **Wulkeje Drjewnizy** pola Bistopiz. Spodźiwny wukubłanjski puć schoł je farišu Dietze, kiž bu njedawno tu ša Drjewniczanskeho a Goldbachskeho duchownego sapokasany. Won narodźi so 31. augusta 1903 jako wuczeńšti hyn w Drježdźanach-Łobtawje, wopyta Wettinski gymnasij hacź k wyšichej sekundźe, nahwatny potom we Drježdźanach-Hellerawje bidarstwo, kiž dyrbješe jemu ša podłohu posdźišchemu powołanju słužić, wuwuczowanje ho na Drježdźanskej akademiji ša tworjace wumjelstwa. Po dwěłětnej wuczbje puczowałsche won jako wumělski rjemjeślnik po Italskej a Schpanskej, so by kraje a ludy sesnał. Wosta tam lěto. Rozsudźi ho, spušchcicz dotalne powołanje a studowałsche na to bohoslowstwo lěto w Marburgu, lěto w Bonnje a 2 lěze w Lipsku, hdźez w lecu 1929 statne pruhowanje złoži. Wot toho czasa běsche won je zobustawom predarskeho kollegija při zyrkwi swj. Pawoła w Lipsku.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Pirny.** (Kùttnerske dźiwanje tola dźělacz jastwa.) Kaž Pirnanske nowiny powěduja, sasta Kùttnerski sawod w Pirnje sobotu zyle ł dźělom. S tym słuzbja hišćeze ras psches 2000 wołosow, to je nětčisiche dźěłacześkow sawoda, swój khlěb.

* S **Drježdźan.** (Rubježny nadpad na hłownem poštowem hamcze.) Kaž je so w swojim czasu pisało, běsche sastojnikej psichi poślužowanišćim wokniše 16ka w januarje na hłownem pósće, młody człowiek wjacork pjenez, 800 hriwnow w dwacześtihriwnarjach, pokradnył. Na napomoz wolanje nadpadnjeneho słocki pósłowy rajonowy padnyć naduchej napscheczo, kiž jeho ł nócznu hinjeńnu wonkuu; ale ł powoju schorta wu paduch sasłapjeny. Stwjeł, we Leppersdorfje rodźeny mołeř Kurt Seifert, mjesche ho nětko dla rubjeństwa je hospodyncjenjom bróne a dla padućstwa pjenjes, kiž běchu w hamtiskim psichehowanju, psches Drježdźanskim hudom samowjeczk. Won je so wusnuł a prajił, zo je padućstwo i hospodarskeje nuzy słuzeźił. Statny rěčnik namjetowasche, ł psichisadźenjom wołożenja dźewjeć nuzazow jastwa. Sud pak psches jastwu nanujet a sadudźi Seiferta k dźesaczi nuzazam jastwa, psichiczinjwschi jemu psches hłowny jastwa.

* S **Freiberga.** (30 wołosow do hródź spadło.) We Schrothez hosćenzu w Malem Hartmannsdorfje psches lama ho psichi ratarskej zhromadźiznje lapmadowanje nad hródźenu. Nyńdźe 30 wołosow spadny do hródźe. Nekotre wołoby ho zranichu, mjes nimi tři cźelka. Njeslosće ha ho ł tym, zo bachu hrjady podłohi ł wuparjenjemi hródźkow po czasu pschestate.

* S **Lipska.** (Jako njewobdźělany morjeny.) Pschiwusni schkleńzowego moleria Burkerta, kotryż je mjes smjertnymi wowarami Lipscanskich hrjebjinych njemjerow, fozluja, so Burkert njeje mjes demonstrantami był; won je buzy domoj i dźiwanischcza schol a bjes swojeje wole ho do cźihcźenja storhnył.

* S **Krimitschawa.** (Thermoslejcha jako wumoržka.) Tudyschi montér je psches smadnu maliczkosć psched cźelkim franjenjom ho sakhował. Won dźischce nimo wota, wjedźo swoje kolo, hdyž nadobo kóń wudyri. Na sboże pak bě kóń do thermowojowej blesche kopnył, kiž mějesche montér w lewej kapby swojeho kabata, a ta bu zyle rozbita.

* S **Limbacha.** (Bjes wědomja leżazeho namakali.) Psched kommunistiskej turnowańnu namakachu nimopschischedschi wobydlerja ł Kamjenizy bjes wědomja leżo. Hdyž jako k žebi pschihdże, won praji, so je jeho jenu snata wołoba tak pschebita, so je wědomja pohył.

* Se **Schmiwiz.** (Njeslosćowne kopnjenje ł kopytom.) Hdyž dźiwjiche tudy kubleř Maks Medger nekotrym kuzodami nowe ratarske maschiny pschedwjeźe, ho kóń lyšichi. Won wudyri a trjechi Medgera tak cźežko, so bu jemu hwiždźel nješto krótcź slama. Medgera dowjesechu hnydom do khorownje.

* S **Eberswalda.** (Modarstwa podhladny a sajaty.) Psichi rewisiji tudyschego hołowdy saja kriminalna policija dejerja Jurja Michalska, kotrehoż pyta Lipscanski kriminalny hamt ł lejeńskim listom. Na Michalska tukaja, so je nahnuł pola sakiskich kupjel Lausika, 181tnu holzu skónzował. Cźelo mlodeje hoży, kiž namakachu ł schtyrich dnjach we pschowej jamje, je sdonkom a kolikanni satwodźeli, mjesche cźelke franjenja na wopje.

* S **Fürstenwalda.** (Pschirodne dźiwo na smjerc pschebita.) Tudyschu wobydlerku Kleinowu bu w khorownji sajata. Wona bě swoje 3½ lětne pschirodne dźiwco tak pschebiła, so je na swoje franjenja wumrěło.

* S **Hildburghausena.** (Srażenje nakładneju cźahom.) Pjatk rano wokoło 4 hodź. sraży na Hildburghausenskim dwórnischczu ł Meinungen pschikhadżazy nakładny cźah 7855 do na kolijach bżeżażeho nakładneho cźaha 7335. Pschi tym wupadże 32 wołow ł kolijow. Lokomotiwny wjednik a tepjeń narażazeho cźaha buschtaj ł lohka franjenaj. Wołoboway pokład mjes Neuriethom a Hildburghausenom wobstara so ł automobilemi. Pschicźina njeslosża njeje snata.

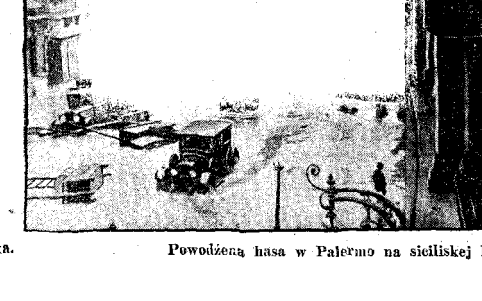
Zniczbożenja na drohi.

Njedźelu wjecźor wokoło 10 hodź. je na Drježdźansko-Dippoldiswaldeskej drohi w Banczach pola Drježdźan omnibus ł wołoboway automobilom srażył. Wołoboway automobil je ho powróćił, pschi cźimż ho 13 lětny hólz lóżo srani.

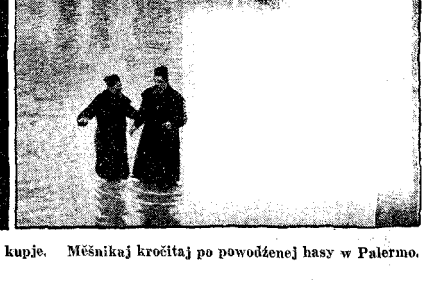
Na rózku Barlinskeje a Blücherskeje drohi w Lipsku saježże 17 lětny wjeźny pomocnik je swojim kolom do automobila; so žebi ł wótrej kromu lkt rozsrjany. W khorowni wbohi na to wumrě.

Kuna Siciliska.

Powodźeną hasa w Palermo na siciliskej kupje.

Měšnikaj kročitaj po powodźenej hasy w Palermo.

Duchapřitomny lěkarnik zadźěwa mordarstwu mandźelskeho.

S Kakowiz šo powěd: Pichtwad, kiž mohł runje tak derje z romana wolneho fantazijowu wjaty być jako je woprawdźiteho žiwjenja, je šo w Rydultanje w Rybnikskim wokrjesu stał. We tamnišej lěkarni jewi šo młoda žona a žadasche sebi arsenik. Dokelž šo lěkarnik njeměrjo dobreho njeznadźesche, da ji někajki podobny mjestrašcinu próšk, kiž bě potom žonimenu mandźelskemu wo tom, so je jeho žona pola njeho po arsenik pohyła, a chže jeho najskerišo sajedowjeźeć. Próšk, kiž budźe drje do jědźe měšeć, pak je zyłe nješkodliwy. Wopraudźe nałuna žona swojemu mužej khětru schadźiwku „jěda" do wječerje. Jeje mandźelski hrajesche swoju rólu hač do konca a poźiwaše šo pječi jědźi jako by morthwy był. Žona sawoła někto swojeho lubowarja, kiž šo wupraji, so je jara spokojom, so je muža tak bórzy wotbyła. „Sdyž někto wobaj napospjedku spytaschtaj „morwenu" powjaš wokoło schije połožeć, so byschtaj šamomordarstwo ludźoj bu nadobo mandźelski sebje prawje žiwy a pšemorska najprjedy raz lubowarja swojeje njeměrnje žony, kiž wschón so wustrěwawschi cźehu. Potom da so z puklami do žony a hłowu tak cźežko, so dyrbjachu ju do khorownje wotwjeźeć, hdźež někto w dwělowanem stawje khora leži.

Wotruće města złotcho.

W l. 1560 nadeńdźechu Schpaniščenjo w južnjej Kolumbiskej w južnej Ameriźy nimo měry bohate pokłady złota a počachu je wudobywać. Naša pschi podkapkach město z mjenom Toro Wizjo, kiž bu bórzy hławne po po zyłej Schpaniskej a potom po zyłej Europje. Wschódnje wupołčachu wulke trasporty złota Toro Wizjo po wodźe hač k pobrjohanu Karaibskeho morja a wottam pod schitkom schpanišich wójnskich łódźi do Schpanišeje. Wjacy hač 50% schpanišeho złota kónz XVI. lětstotka potschadźesche z Toro.

Ale bě cźežko, město złota wobaraź, psched nadběhami Indianczanow. Schpaniščenjo pósłachu dale wjacy wojakow do wohrożeneho města ale skónčnje šo domorodnym tola poradźi, dobyć město a porazyć Schpaniščenjow.

Schpaniščenjo złubichu na statnje złotowotsche města, po kotrymž wosta na kónzu jenož hišcze powěsć. We nětčišich lětstotku hake sadźy šo ludźo dopominachu na tamne město a wupołčachu wuprawy, kiž mějachu pytać roswaliny města, kiž měsjeche raz psches 3000 wobydlerjow. Ničtó pak wjacy njewobješche, hdźe ma šo pytać.

Doniž loni nadeńdźechu w pinzy khěže w małym městaczku Kolumbiskeje starošitne karty, na kotrychž bě nabrabnje narysowane połoženje tamneho města. Kolumbiske knježeństwo wupósła hnydom diwju inźenjerow, zo byschtaj město pytałoj w pusčinje provinzy Choco. S wulkej próznu dobywasche šo wuprawa psches pusčiny ale nadeńdże stónčnje potajne město, to rěka, skerje jeho rozwaliny. Namakachu tam tež zyłe bróniowe połne kajonow, bróniowu, tešakow a mušketow, nadeńdźechu tež złład wukopanego złota. Konstatowachu tež, so bo we wokolinje namaka wjele bóhsłowzika (platina).

Kolumbiske knježeństwo może runje złoto trjebacź, pschetož jeho finanzy su w załostnje hubjenym połoženju. Hotuje šo, te złoto wudobywać.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wažne za nahódnoscenskich wěrćelow!

Strach špadnjenja prawow w leżownostnych knihach.

Hypotheki, leżownostne dołhy, rentowe dołhe a renute cźežje, kiž podleża nahódnoscenju, kotrychž nahódnoscenšti pjenjes pak hischcze njeje do leżownostnuje knihi zapisany, špadnu, hdyž so namjet na zapisanje nahódnoscenja prawa najwódźišcho

hač do 31. měrza 1931

pola pschisłušnego leżownostnego hamta njeslaji. K temu hluscheja na pšch. hischcze zapisane prawa **pohnjesenje** hriwny, wumaršenje a dla wumóženja abo wróćoskutkowanja nahódnoscenje prawa, wotstupjenje a sa přjedawšcheho wótrjećela nahódnoscenje prawa. Namjet stajicj może nimo wótrjećela tež mějićel abo wšitcy tśeći, kiž ma prawny zajim na zapisanju.

W Budyšinje, 2. měrza 1931.

Hamtski hud.

Nałnowiše z cyleho swěta.

— **Wuhlady na wjedro sa jutřišu hrjedu.** Trochu milišche wjedro, hewak hischcze mało pschemjenjenja.

* **W Oberhohndorfu pola Zwikowa je šo 14 wobydlerjow jeneje khěže se śwjeršatym płunom sajedowjeźało. Płunowa rola, kotraž 2½ metra wot khěže zdalena 1 meter hłuboko w semi leži, je šo słamała. Płun je šo pšches semju do pinzy a wot tam do wobydlenjow dobył.**

* **W Klachenje pódjelu automobil, kotryž 22 lětna žona wodźeše, na thódnik sajedźe a do cźrjódy dźěrži sawabji, kotrejž nimo rěsniških klamow dźěchu. Schtyri dźěrži šo cźežko stranichu. Klamowe wukładne wokno šo rozbi.**

* **W Brüsseln su Araba sajeli, na kotrehož tukaju, so je mordarstwo w nózdnym spěchnym cźahu mjes Ostende—Kólnom słuchił. Won je šo swojeho njeskutka wusnał.**

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" ma štwórtk 5. nalětnika wječor ½9 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu pola Steglicha (Zmija) na Christianstr. 22. Prosymy wo bohaty wopyt.

Komorow. Jednota Sokoł wotmeje přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje" swoju generalnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw je winowaty ju wopytać. **Starosta.**

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow změje přichodnu sobotu, 7. nalětnika, pop. w 4 hodź. swoju lětnu hłownu zhromadźiznu w hosćencu „Zum Echten" w Budyšinje. 1. Rozprawy tow. 2. Naša pokładnja. 3. Dalše dźěło. Předsydstwa, dirigentow a spěwarjow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wotewrjeny 3. nalětnika 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2025	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,416	100 čěskosł. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	80,91	100 franc. frankow	16,465

Barlinska burša wječera sašo woživi, wobrot bě pschi postupowazych kursach rozcźahowy. Runje tak woživjeny wobrot zapiščachu tež wiki z dołhsynmi a rentowymi liścźinami. Kursy swjetscha postupowachu.

Na **produktowe wiki** bě dowóz wječera šnadny, tuž šo płacźiny šnowa skrućźowachu. Wicheźa a rožka bobuschtej 10 pjenjezkow po zentnarju, wowsa pak 5 pj. Wječera płacźejsche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,45—14,55 hr., rožki 8,25 hač 8,35 hr., najwušeho jeczmjenja 9,60 hr. hač 10,40 hr., nałětnjeho 10,40—10,80 hr., wowsa 7,40—7,70 hr.,

w termijowym wikowanju

za měrc: pschenicy 15—15,10 hr., rožki pak 9,17—9,24½ hr., wowsa 7,80—7,87½ hr.

za mejc: pschenicy 15,32½—15,45 hr., rožki 9,62½—9,70 hr., wowsa 8,45—8,47½ hriwnow,

za julij: pschenicy 15,40—15,45 hr., rožki 9,75—9,81¼ hr., wowsa 8,87½ hr.,

w Drježdźanach (sadźenju piatk):

pschenicy 14,75—15 hr., (14,55—14,80 hr.), rožki 8,50—8,75 hr. (8,15—8,65 hr.), nałětnjeho jeczmjenja 10,75—11,75 hr., (9,50—10,25 hr.), wowsa 8,50—8,75 hr. (8,10—8,65 hr.)

Pschistajenja:

Holzu do domu, Tannertowa we Wojerezach, Zyrkwinska haja 13.

„ knježi dwór w Pšowjach.

„ do Budyšina, Waltska haja 15m.

Cźeladnika 15—17 lětneho, do Noweje Wsy 17 p. Nakez. Mamsełu, knježi dwór w Delnjej Kinje.

Na pschedań.

Ssyna, 40 zentnarjow, w Bróšni 75 pola Kamjenza.

Kóń štorschi a honiwinski wós, Schuster, speditěr we Wojerezach.

Krowa wyšokošćelna, w Kosarni 11.

Krowa młoda, wyšokošćelna, w Dźěwzach cźo. 3.

Wiki rěsneho złotu wobzera pódź. w Drježdźanach.

Złotu běchu sašo wjacy hač na dosć pschihnali. Sswinje mějachu sašo hubjene wiki, płacźiny šo dale wotdźerjesłowachu. Cźelata hrubjo dźěchu, runje na dotalnych płacźinach wobstowachu. Jara hubjenje stejesche sašo je howjadźanki, wo byki a tučne krowy njerozdźachu. Płacźiny běchu sašo wobešje nište, wjele złotu wyšše wosta.

Ssudnizy na pschedawzowanje:

přjedu 4. nalětnika 1931

w **Mučowje** w hosćencu dop. ½10 hodź. 4 krowy, 4 swinje, schkleńcźany wós,

we **Mulkich Sdźarach** w hosćencu dop. w 10 hodź. motorjte kolo,

we **Wojerezach** w hosćencu „K hwězdźe" dop. w 11 hodź. wschelake meble, schijaca maschina, hłaćer, gramofon, knihi, njeós, motorjte kolo, tóń a krowa,

schtwórtk 5. nalětnika 1931

w **Rěcźjzach** w Grainerez hosćencu pschip. w 12 hodź. žimawa, beskowany wós, schijaca maschinje,

w **Budyšinje** na Fudinskowje dop. w 10 hodź. wschelake meble, maschiny, hudźbne stroje; wschešćita płachta, aleta, radia, gramofony, lampy, motor 2,2 PS, schijaca maschina, pišaty stroj, próšne łudy, gramofony, walji, dynamo, mužaty a žowj. Chałuški wobleć, 18½ metra kunschtnuje židy,

se šwobodneje ruki blidowy gramofon 75 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	2. 3.	28. 2.		2. 3.	28. 2.
Pšenica	289-291	287-289	huny	17 19/0	17-19,00
rožka	65 167	168-167	woka	18 21,00	18-21,00
naz. jeńčmjeń	—	—	mudre lupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jeńčmjeń	192-208	192-208	žolte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	148 154	147-153	zeradella	—	—
kukurica			rapc. wosuški	—	—
Pšenć. muka	34 40,75	34 40,50	lany wosuški	15 15,50	15-15,50
rožna muka	4 27,50	4 27,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11 11,50	11 11,75	bórnj. kruški	12-13,20	12-13,00
rožne „	10-10,75	10-10,7	syno, 50 kg	1,3 -1,50	1,3-1,60
raps	—	—	rožna słoma	0,60-0,85	0,70 0,80
bróch Viktor.	—	—	pšenć. „	0,45- ,60	0,55-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	21 17 0	21 24 00	ječna „	0,55 0,65	0,55-0,65

Drježdźanska burza (2. III.).

Pšenica	295 300	běrnjace kružki	14,25-14,50
rožka	170 175	pšenć. muka	11,00-11,50
nałětni ječmjeń	215-235	rožne wotruby	10,50-11,70
nazymsk. ječmjeń	190-205	pšenična muka	53,00-55,00
wows	150-162	rožna muka	28,25-29,25
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	6,70-6,90	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2 měrca

156 wol., 345 byk., 384 kruw., 81 jałojc., 721 ćelat, 707 wowc., 3367 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 44—48, 2. 37—42, 3. 32—34, 4. 30—32;
byki: 1. 45—48, 2. 41—44, 3. 38—40;
krawy: 1. 38—42, 2. 30—35, 3. 23—27, 4. 20—22;
jałojcy: 1. 45—49, 2. 43—47;
ćelata: 1. 60—65; 2. 53—58, 3. 45—50;
wowcy: 1. 50—56, 2. 40—48, 3. 35—38;
swinje: (přez 300 pt.) 50—54, 2. (240—300) 49—50
3. (200—240) 47—48, 4. (160—200) 46—47
Rancy: 45—47.

Žiwnosć č. 42

w Šunowje je hnydom na předań 4 kórcy samsneho a 10 kórcow wotwalateho pola

Łoža

żelezne . . . . . 20.— hr.
drjewjane . . . . . 22.— hr.
Khamory, njemołowane a mol.

Kuchnje

130 šěroke, nowočasne 160 hr.
Stólcy, błida atd. jara tunjo

Büttner na Kralowskim walu 3 (Lazarett)

Žane klamy! Žane klamy!

16—18 lětna **holca**

w němskej dwasće, kotraž chce domjace dźěło nawuknyć a ratarsko dźěło znajte so hnydom pyta **Okonom Kreusel, Niesky** Platz 8

Přiwabny tydźeń za kofej

jenož hišće hač do soboty 7. měrca

Wužiće hišće w skóku wužitki

Thams & Garfs w Kamjencu

Herrenstr. 5 Telefon 418

Kisty a prózdne měchi jara tunjo

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihiśišćerńja

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Słoma, syno, žitne a wowsn. kosy jako pica

na předań

w Khrósćecach čo. 6

Serbske gram. tačele

ma stajnje na składze

Jan Schiebach

na Mužakowskej dróze 4

Jěźće jónu na pruhu ze

BMW bjez dawka a wjeźeńsk. wopisma

Potom so za ničo druhe njerozsudźće!

Generalny zastupjeŕ:

Carl Gast w Budyšinje na Drjew. wikach 37

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 8 Budyšin, 3. měrca 1931 Lětnik 39

Dźěło a zasłužba bura.

Na wšach wschudźe so mucźi, wulkich i nuły ratarstwo dobywa so do městow. Na dyrbjeńske pschestajenjowanja ratarjo khwataju i hromadami a dworja krutu murju. Nichtó njeżadźi. Často tajke demonstracije so stónczeja z njemérami, pschipadami a statna autorita jara ichkoduje z tajkimi poměrami.

Schtoha we měsczan wo nuły a bźdże rólnika, schtoha wón we, wo jeho cźahach a hubjeństwje. Měsczan jenoż sa cźah wulkich próśdnik na wjeś ponucha a sa tón krótki cźaś njemóże dopósnacź, hdże bura boi. Jenoż schtóż sam dźěła z ratarjom, móże jeź tu wułud tworicź. Tohodla su też ratarscy studenczi dóstali wot swojeje wułożeje schule nadawk, pschistajicź so na léto na wschelakich wjeśnych burski kubłach, so bychu studowali poměry ratarstwa na městnje. Sću zhotowili sajimawu statistiku a resultat je runjewon sastrózhazy.

Studenczi su wobliczili, kelko hodźin bur dźěła. Je so wukopało, so dźěła bur sa léto 3554 hodźin a burowka 3933 hodźin. Wobliczischi nětko, jo ma léto 300 dźěłanskich dnjow, tak pschindże pschi 3900 dźěłanskich hodźin 13 hodźin dźěła na jedyn dźeń. W měźazomaj źnjeizu a winoiżu żamo so 15 hodźin sa dźeń dźěła, mjes tym, so tarif sa ratarskich dźěłacźerjow jenoż 2900 dźěłanskich hodźin sa léto postaja. Bur a burowka staj jenak pschepocźenaj z dźěłom a burowka ma so pschi tym hischcze staracź sa źiwóbu. Dźěcźi maju so wothladacź a wukhłacź. Draste ma so płokacź a wuporjedźicź a k tomu pschindże hischcze telko maiscźkosćow wjeśnego hospodarstwa, wo kotrychż wschédny měsczan ničo njewé.

Njeje to jenicźay wobcźežne a hubjenje saplacźene dźěło, schtož burska młodźina wabi se wótż do města. Pschindże k tomu hischcze pował khórchego prasećenja we měsće a sajźicheho źiwjatoła. Město z eźwojej ziwilisaziju, je źiwojimi wschelakimi możnosćemi sałużbu pschiwabja każ źiwża nużne mjetele. Sćežnje měsczańskeho źiwjenja a jeho bźda wschak tak sjawuje do wocźow njebjetaj każ jeho źiwótne strony.

Prasćenje, kak hodźi so burskej źiwóbje proza wolóśicź, bywa jara cźežke a kolkocźiwe. Wjesne hospodarstwo njemóże swjesć hrźbkow sa pomoznizu. Cźim wjazy zuśych ludźi bywa pschistajenych, cźim mjenje sałużbu ma bur sam sa sebje. Wschak bywa mśa cźeledże wyschsicha dyźli sałużba bura. Też je tu hižo njedostatk cźeladnikow. Młodźina dźěła radscho w fabrikach, dokelż tam dostawaju wjazy mjedy a jenoż wókom hodźin sa dźeń dźěłaju. Chyżeschi pschirunacź sałużbu bura je sałużbu cźeladnika a fabrikskeho dźěłacźerja, to dyrbiśch też spramnje nałożowacź normu, kotruż kóżdy pschipóśnawa. Mamy wobliczicź dźěłanske hodźiny wschitkich źiwóbnych pa płacźażych tarifach. Liczba, kiż z toho nastawa, ma so pschiliczicź wudawkam hospodarstwa. Wobstawa potom hischcze cźisty wunoschk, potom ma bur tutón cźisty wunoschk jako mjdu źiwojeje prózy. Ma hischcze wotliczicź z teho dań kapitala, kiż tcźi w jeho hospodarstwje. Bychi bur mél źiwoje samóźenje na banzy, to dyrbi by nimo mśy hischcze dóstał danje źiwojeho kapitala k tomu. Pschi tajkim wobliczenju wukopa so, so wucźini mśa za hodźinu: pola wobsedźerja statoka 18,8 pj., pola cźeladnika 34,1 pj., pola fabrikskeho dźěłacźerja 63,2 pj.

S teho je jasnje widźicź, to ma so bur wjele hubjeńcho dyźli cźeledź, a so fabrikski dźěłacźeŕ dwójzy, haj trójzy telko sałużuje każ ratař.

Pschicźinny tuteho nišego mytowanja prózy su hubjene płacźinny sa produkty. Hižo prjedy bé na wjach malo hotowych pjenjes, dźeńża jich ižika wjazy nimaju. Tutón trajazy njedostatk pjenjes wjedże k tomu, so bur so boji tóżdoho hóżkuli wjetscheho wudawka sa źiwoje hospodarstwo, wschito jene, hacź so tu jedna wo pschistajenje cźeladnikow, wo wobstaranje strojow, pschikupneho hnoja abo źiwa. S tym cźerpi zyła źiwóba, kiż Ldy sjeje cźežki dźěła. A tola wunoschk hospodarstwa dale bóle wróco dże.

Nimo ratarskeje a hospodarskeje krisy bywaju tu hischcze druhe winy a pschicźiny. To je pschedewschém cźežka danje, kiż pola normalnych hospodarstwow wucźinja 94 hacź 170 hr. na hektar. Dawki hischcze wjez shórcheja.

Wschitke tute pschicźiny bywaju hospodarske sadźerki, kiż pokhadźeja z nuły dźeńźnischeho cźasa a na kotrychż bur wjele pschemóžnicź njemóże. Ale pschecy hodźi so tola hischcze wjele połepschicź. Wobsebje też schłodźi, so bywaju [illegible]ona a leżownosće często tak njepschihódnje rozd[illegible]e, tak so ma ratař jara dałoko se statoka na [illegible] tak wjele cźasa a prózy trjeba. Nasche zyłe hospodarske źiwjenje pak nas nuńuje k sjenoćenju a konzentraziji.

Nimo měry skromny bur trjeba dźeńża sa feźiwjenje wschédnje 98 pj. do 1,40 hr. Schtóż wopytuje burske zhromadźiny, wésće konstatuje, so mnohi ratarjo dźeńża hischcze, 13 lět po wójnje, tłodża w schérej wjetschej draśe, dokelż nimaju hrźbkow ke kmańschemu wobleku.

Dźało wosnamjenjesche radosć nad źiwenjom a samér źiwenja burskeje źiwóbu. Dźeńża śej na jeje městno stupiłej njespokojnosć a hnéw. Bur pschiruna swoje dźěło a swoju sałużbu z dźělom a sałużbu fabrikskeho

dźiaćerja. A sećhnoki žu, so wjeśne wobydleńśtwo dale bóle wopuśćuje kraj, so by śchto do mésta a tam žo śłużiło w śyłach miłijonow bjesdźiłownych.

Burśka nuśa bywa ludowa nuśa. Tehodła maju žo k tomu powołane kruhi wo to staraćj, so by méł też bur dołhody, kiž žo nékak runaju dołhodam druhich powołanjow, so bychu też žónśke gobustawy burśkeje gwóźby nałe nékak ramjane wumjenjenja wobsćéhnego žiwjenja, kaž w druhich powołanjach. Burśki staw ma žo śchitaćj pśched pśchepoćeńjenjom ś dźiłom a duchownym wokhudnjenjom, pśchetož runje bur twori w dźenśnjśkej hospodarśtwje a politiśy njemśkrnej dobje jenićki kruty a njepotrebny žiwjoł, kiž móże žo wuspśichnje pśhećiwjeć wśchitkim wichoram.

Trjebamy kmańšu pódu!

Sśrjedźna Europa ma žobu naśwyśe wuwite ratarśtwo. Póda žo hižo pśches wjele Ltśtokow śpochi wobdźełuje. A tola ma hišće wokoło 2 miliś. hektarow ładow a ma wokoło 10 miłijonow hektarow role, łukow a pastwiśćeńkow, kiž mjenje trjebaju połpśchenje pódy.

Na tutu pódu žo ékto wot léta wjele kapitala nałožuje, dźiło, pśchikupny hnój, žywy ześ žada. Póda pak njeśe jenož połojzu teho, śchtož mohła wudaćj. Dokelž póda njeje śtrowa. Póda bywa wokśiwjena, hubjenje pśchewśtrena abo zahła bź wotśamknjena wot zyłiny. Woda žo nahromadża a jadźiwa takle pśchewéśenja pódy. Tworja žo śchkódne kiśaliny, kiž hacža tuźu rośtlinow.

Bahnojte łuki a pastwiśćeńa wjele wuźitka njenjeśu. Wone bywaju też lehniśćeńa naśich najśtrašnjśich śchkódnikow śkotu a takle śkotaŕ ś nimi jara śchkoduje. Kóžde 18. wotwcze jatro, kóžde 40. kruwjaze jatro dyrbi rśnik pśjeć cźiśnjećś, dokelž žu w nich jatrowe pijazy (Leberegel). Potajśim naśche śkotaŕśtwo też žałośtnje śchkoduje, dokelž je póda žo śkaśyła.

S pomozu wědomośćeje śmy dozpśli hobrśkeho postupa też w ratarśtwje. Ale to nam wjele pomhaćj njemóże, dokiž wulke pśchestrjenje pódy śakśiwja dla nadbytka wody. Korjeńworanje ładow nima śa naš telko wušnama, kaž pełśchenje role, kiž žo hižo dołho wobdźéła a śpušćitkje. Dyrbimy žo najpśidźeju staraćj wo śśpśchenje pódy, wo wotwodźenje. To je dźenśa pśenja kaśń, hospodarśka nuśa naš k tomu nuźi. Je trjeba, so žo śtwori śtrowa, kmana póda!

Bohužel je dźenśa hišće malo śrośumjenja śa tutu nuśnu wěc. Sa druhe nadawki ma wyśśnośćś dośeć śrědkow a hobrśke pjenjesy śa nje nałožuje. Sa śśpśchenje pódy ś wotwodźenjom pak žo pomérnje malo pjenježneje pśchipomozy wźmuje. Sa twar autow. drohowy knježeŕśtwo wjazy nałožuje dyžli sa śśpśchenje pódy. Sšu-li awtowe drohi nuśnjśke za narodne hospodarśtwo, dyžli rola, kiž ma wunjeśeć khlěba za zyły narod? Śśpśchenje pódy ś wotwodźenjom bywa wumjenjenje śtroweje pódy a ś tym też śśwjenja naroda. Sda žo, so śamohwite kruhi njeśbu śebi wědomne ważnośće teje naležnośće.

Jenož na śtrowej pódźe móże ratarśtwo žo wuśtrowiećj.

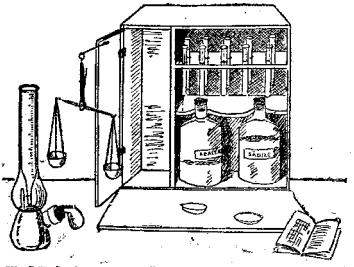
Prepytowanje pódy.

(S wobrasom.)

Njeby žu pśchejara ważnośćś pśchiźipiwali chemiśkemu pśchepytowanju pódy, hdyž widźachu w nim śakład hnojenja rośtlinow. Dźenśa wěmy, so je tu połpytne hnojenje naśwažnjśchi śrědk. Sśamo ta methoda pśchepytowanja pódy, kiž je chemiśkimi pomozynymi śrědkami najbóle wuśpśicna bywa, trjeba k tomu rośtliny, so by konśtatowała, kelko hnoja póda trjeba.

Ale w jenym naśtupanju je śtare waśchnje pśchepytowanja pódy śwoju ważnośćś wobkhowało, njemużiu, hdyž ma žo wuźiśdźeć, kelko wapna je w pódźe a kał daloko je póda śakśiwjena. Sakśiś. póda žo njetrjebaśi ani ja trawu ani śa rólne płody. Nadbytk wapna w pódźe bywaju wumjenjenje wuśtutkowanja hnojenja.

Sakśiwanje pódy, reakźiju pódy a wobśtatk wapna móže kóždy ratař pśchepytowaćj a śwźśćicj, jeli ma łaśćicj ke pśchepytowanju pódy. Tajki łaśćicj widźimy na naśchim wobrasu. W nim žo namaka wjchitko, śchtož trjebaśch. Dźełaśch-li po Sałizyłowej metodźe, njetrjebaśch femju hakle pryedy śuśćicj, je jenož trjeba pruhowadźa. Staw śakśiwanja śpośnajeśch ś pśchirunanjom barbow pjchi pomozy barboweje taśle, kotraž cźi dawa rośśakśnjenja dla nuśnoićje hnojenja.

Wuźiśdźenje wapna žo śława ś pomozu pumpakeje bleśćhe ś rośśtopnjowanjom, do kotrejež je žo ś boka pśches gumijowu śatku tyknyła druha pumpata bleśćhka, kiž žo hodźi horje wjerćaćj. Rośśtopnjowanje pokaże hacž 2,5 proz. wobśtacźa wapnjećźiteho wuhlićznata — Kohlenśaurer Kalk. Woźmérśich pokaśi pódy ś małśej wahu!

Wusuwanje zeleninu.

Mózejch dźi hižo w małym rózku wśdźełaku śeleninu wuźywaćj, ale Létża to móżno njebéśche, dokelž śwjetścha źiněh hišće jemju krjeśche a termometer łédy hdy śtupi wyśśe dwěma wuźiwanja. Śśwmjeśchko pak trjeba nimo dobaźaeje włóżnośće jemje też wśtu cźołotu. Mérz pak je mézaz wuźiwanja. Hdyž je mjedro pjchijśdone, mózejch hižo do śahrody wuźiwaćj na póou, kiž njeje cźeśtwje hnojena: morchej, zhłe, hrách, pśtrśchkir, śatkanźu, módry mlóeź, rjetkej, rjetwicźki, bóhu répu (Zeltorośku rzvu). Na cźeśtwje hnojenu pódu wuźiwaj śchpunak, źołotej, śchcźerbak, (Endiwije) a dźiwju źołotej (Zattich). Tehorunja mózejch hižo do śahrody wuźiwaćj bźły o cźeśtwjeny kał, kaž też krjójńał a kułirabi, kiž posdźišće trjebaśch śa wuźadźenje.

Póou by hižo naśymu podrywaćj a mrós je ju mjelnił. Mérko jenoż śwjetśch ś motyku popśchesrjebaśch a potom wuhładkjeśch. S pomozu śchnóry pśchipramjch śchcźeśćki, kiž maju bycź 30 cm śchéroke. Hrjadki maju we wśchitkich śahrodkach bycź 1,20 m śchéroke. Jenoż hrjadki śa hroch trjebaju jenoż 80—100 cm śchéroke bycź a hrjadki śa wiśaje bohy žamo jenoż 60—80 cm. Wuźiwaćj po rjadach. Nimale śa wśchu śeleninu — nimo hrocha, kala a bobow — bodźaha, hdyž je 20 cm mjesoty mjes rjadkami. Tak pśchiłédźe na hrjadku, kiž je 1,20 cm śchérota, 6 rjadkow. Rjadki śchnórimy a je ś kjeśchkom abo topórom pohłubśchimy po tym, kajke śymjo cźemy wuźiwaćj.

Wuźiwaśch, hdyž je śuchi, cźichi dźeń. Póda dyrbi bycź derje wuśthnjena, to rźka, pjerśchcź njeśmé bycź taśka, mokra, so łpi a žo maja. Wuźiwanje žame žada śej trochu wuśchitkośće. Powśchitkownje žo pjchehuśće nuźywa. Huśeźe ma žo wuźiwaćj jenićźay tehdy, hdyž maśch śtarśche śymjo, jo žo bojiśch, jo wjcho njeješćhadźa. Maśch-li jara drobne śymjo, to jmeśchuj je ś bźłym pjeśkom, mi-

schaninu namaczaj ś wodu, a potom wuśejwaj. Sćynjo so po wuśiwanju ś pjerischcu sakrywa a to tak wuśoko, kaž wulke samo je. Jara drobne śymjo so jadła je jenoz njesakrywa. Hroch mózesch hłubje kłasć. Hdyž jesthadźa, maśch žadźenk hnydom wobkopowaca. Semjo, ś kotrejž so śirmjo pokryl, maśch ś lohka pschihotowaśeć. Swjeśicha je póda hischcze tak wlóžna, so njetrjebasch ju hakle trjepiaj abo poliwaca. Druhdy wschak wětr a słónco semjo tak wuśuschitej, so dyrbiśch hrjadki poliwaca, jeli dyrbi śymjo derje jesthadźeć. Poliwaca ma so dopołonja a to ś śiwej wodu.

Podobnje ma so też ś wuśiwanjom do parnischćowedźko wuśiwaca, śymjo najprjedy cźišćaca, žadźenki dyrbja być jara blizo schkleńzy, wone maju so ktuscźaca je cźaśaciśim wětrowanjom a so sahe pschihadźeć, też so porjadnje poliwać. Do parnischća wuśiwaj hnydom, jeli so to hischcze cźinić njeśe: hydrojty kał, bały a cźerwjeny kał, też krjóplak, kulirabij, mérnik, porej, žołotej a bobliny (Tomaten). Maśch hischcze dosć mésta, to mózesch też górki a rjetwiczki do parnischćowo wuśowaca.

Echinokaktus.

(S wobrasom.)

Tuśón kaktus so so być wotrodźenz. Ma wélki njelepu formu a malo kalaczkow. Mjes tym, so su druhe kaktuśy pokrite ś kalaczkami, ma tuta druźina jenoz nékotre tajke jenotliwe kalaczki po rjapikach rosdźelene. Wone so też tak straschnje njewuwjeraju kaž pola druhich kaktuśow, ale thętro wuśaju po kožanej skorje. To dźe

trochu wadźi rjanoscźi tutoho kaktuśa, ale sa to je ś nim pschijomnischi wobchad. Rjana pycha tutoho kaktuśa su te krasne bele kwetki, cźesej nyczki ś cźesom śwobodnje wobhuja a kwéźy dodawaju powabnosć. Domisna tuteje druźiny je južna Brasilska. Je to jena ś najbuschischich krajin zyłeho śwéta. Tam 9 mésazow sajobu so desche źita njedóże. Rosćina je schćitana ł tołostej koźu. Wona zyrnje sa cźaś śuchoty wodu, kiž je prjedy nahromadźiła.

Dźiwaj na róże!

Róże dyrbiśch nékto hnojicź! Kidasch worschku hnoja wokoło różowych schtomikow a kerćow. Hnój pak njecźiny tam leżecź w hustych cźwakach. Ma so ś widkami stohła nosćwaca abo śmjeł rójno rozdźelowaca. Na kóždy pad njeśmi tam leżecź mokra, njepschepuschćezomna worschta hnoja. Tajke hnojenje róžam jara śkodi. Halozki rostu, hudźe wjazy a rjeńschich kwétkow.

Hnój wjso njewostanje horjeka na semi, ale so słonka ś pjerischcu sakryje. Hdyž su tu na puću keraschki, kiž śesce mjes różowymi schtomikami, to njelutuj próchy a keraschki bjeź je semje a je po roskidanju hnoja znowa badź. S hnojom róże jara derje rostu a kwétja.

Hdyž su so nasymu pokasałe drobne cźorne bleźki na liśćikach, potom dyrbiśch wétku hižo snjemóźnicź, so to ta *chorosć to Ducźu sahy pokaże. Wschě stare liśće a wotrézane halozki maśch spalicź.* Rostlinu samu potom pożywkasch ś roszpuschćezeniwu, kiž mózesch śej sam pschihotowieź ł tym, so wokoło 30 g njedóźiteho śmrećana (Kupfersulfat) w 5 litrach wody rozpuschćeźich.

Kamelsloske kury.

(S wobrasom.)

Su pola nas nékotre krajiny, kiž so wożebje wuśamjenja je źiwojimi hospodarskimi wukonjemi. K tutym krajinam hluschea też tak mjenowane „schtyri wožady“ (Vierlande) pola Hamburga. Sdadarstwo a jelinarstwo śej so tam jara rozwiłcj a też w pjerlinarstwje je tamna wokolina wuznamowana. Su tam pławowali wožebitu druźinu kur (Vierländer Huhn), kiž dodawa tak mjenowane „Hamburske kurjata.“ Je to mloda pjerlina k cźu, kiž hižo namakamy na witkach w cźaśu, hdyž hewak kurjata ś druhich stron hischcze njedodawaju. Dospiło je so tole ś tym, so so tukrajne kury (Kamelsloske) so méschachu ś cźeśkimi mjaśnymi kurami (Kochin, Brahma). Méschenka méjesche wot Kamelsloskich wożebitosćej, jaheho njeśenja a wot zuńch druźu namaź kokanje a kmanosćź ke kormjenju. W „Schtyrjoch wožadach“ maju wożebite plaźowanje za symske kormne kurjatka. Méschenka so tak rosschéri, so strach hrożesche, so so domorodne kurjo — Kamelsloske — zyle śhubi. To by było jara schkoda, pschetoż Kamelsloske kurjo, kiž ma mjeno po kóždy Kamelsloshu pola Hanovra, bésche jene ł naschich najlépschich tukrajnych kur. Hodźi so wulkotnje za rataréstwo. Swoje kmanosće tam najlépje pokaże, hdyž móże wjele śwobodnje wokoło bźeć. Kamelsloske kury śej horlawje pizu pytaju, su krute napschećeźo hubjenemu wjedru, su dobre njeśeńki, kiž też w symje njeśu a maju sćudne mjaso. Też jich kurjatka hodźa so lohzy wuplahowaca.

Snaty Hamburski wulkopjerinar Wichmann je so wónowal Kamelsloskim kurom a je tak wulkował pschez wotcuńcźom. Je tu druźinu wustojnje méschaš ł Andalauskimi, Schpanskimi a Kochinskimi kurami. S tym je *ta druźina so połschika a wudospolniła. Rozeznawamy* dźenża bele a žołte Kamelsloske. Kamelsloske kurjo je wulke, świne a ma dołhojte, walzojte cźało. Stejaju hrjebeń je świnjeje wulkosće, wuschi śtej ś módrej dźelej, pysk a nohy su módre; pjerje je krute a niz pschedołhe. Kury daź su thętro źiwe a tola jsludne.

Dawajće kurom zelenju!

Jejka maju w symje cząsto jara błędy cźwork. To je dopokaś so pjerjina je bóstała pschemało seleniny. Seleninu nětkaŕ narunaju ŕ cunkliju, tiš w kurjenzu hodże schtapasch. Kury do nich jara rady dypaja. Ale kurom žo njeschkoda dawaś smjerśe cunkliju, dokelž potom wšyse dostanu źidlawu. Lěpše narunanje seleniny žu žynowe skomjele (Heuschel), tiš masch naparicź a do pizy smschecź. Teš žytanu dźeczelniza a žytkane, žuschene kopschiwy tu wjele pomhaju. Naparjich je a pschidawasch druheje pizy. Jara dobra piza hywa teš napuschćeny wowoš, dokelž ma jara wjele ważnych vitaminow. Ale kolochi njeśmjerkoža śwjeś pschćodźe; doňaha, hdyž žu 2 hacź3 zim. dośe. Kóžda kokosch móže ža dźeń jmerom 15 gr. napuschćeneho wowoša (žuchu wowaźeneho) dostacź. Wowoš je dźensa pomérnje tunja piza a ma karunacź kukurizu (majs), tiš pśedy w symje rady kurom dawachu. Hdyž dóstawaju kury prawje wjele napuschćeneho wowoša, to teš bóle njeju. Mnjka placź wschódnje milion hriwnow na wukraj jenoš za dowos jejow. To je za dźeń wokoło 10 miliionow jejow, tiš psches hranizy pschithadźeja, abo na lěto 3½ miliardow jejow.

Žerdka k wodźenju cźelcow.

(S wobrasom.)

Tajka žerdka móžeš śej sam pschipraviś. Na 1½ m dołhej žerdźi pschipraviśi sawźchak. Tuta žerdź je jednora a tunja, ma pak śwoje bratŕi a njedóstatki. Dyrbiśi sawźchak ŕ ruku na nanóšnizy cźelza sajojźnjecź abo wocźinśi sawźchak ŕ pomozu rjecźaja, tiš žu na žerdźi pschipravił. Ale tuto waschnje njeje jara pschihódne, dokelž žo słoco pschi tym zpótschi. Haj, druhdy to móže žamo byś straschne, dokelž dyrbiśi jara blizko ke cźelzej pschiśiwaś. Teš pschitwjerdźenje rjecźaja jara njespokoja; pschetož śprěnja dyrbiśi rjecźaś śtajnje krucźe dźerźecź, schtož jara myśl a dale móža teš nastacź wobcźežnosće, hdyž žo cźi rjecźas ras ŕ ruki wušmuje. Nowa žerdź k wodźenju cźelzow „Greif" nima tutych wadow. Mechanikam k wocźinjenju sawźchaka namaka žo nutśka w žerdźi. Trjebaśch jenoš knefŕ ŕ porśtom na bok žunycź!

Dźelo w sadowni.

Winowe pjeńki, marulowzy (Aprikosen) a brźschlowzy wušwobodźiśi nětko hižo wot zymskeho pschikrywa. Sdonki masch wucźiśiceź hacź ŕ žylniśkim halosam. Potom je pschemjasch ŕ rozpuschćenym wapnom, so błózo pschecźuje njewubudźi mešnu w drjewje.

Nětko žo teš pschewjedźe schcźěpjenje schtomow. Wobźebje masch pscheschćepicź schtomy, tiš hubjenje njeżu. Najwrjedny woschćepśiśi wischnje a błowcźiny, pozdźiśicho pschiśiwaju na rjad jabłonje a kruschwiny. Schcźěpli, tiš maju žo naschćepicź, wurěśasch ŕ wjerschcźa schtowa zyle na kónzu halosow. Mjetle žo k temu njehodźa.

Wotstronjenje śuchich a śpitnich halosow ma žo nětko skónczicź. Hnidźi pjerschćenzy (Ringelspinner), tiš žu pschitśipjene wokoło najwyschśich halozkow, maju žo śnicześ ŕ tym, so halozki wotrěśnjaju a spaliś.

Ratarstwo w Koreji.

Koreja je polkupa w narańschim dźele Aziskeje, tiš błuschi Japaniki. Korejiśy ratarjo maschinow śwjetśka zpuła hischcze njesnaja. Ale dozpěwaju psches scźedrobne hnojenje wyšoki wunoschk a nětkotrz žně za lěto.

Korejiśi bur hischcze dźensa śwoju rolu tak dźěła, kaž jeho prawótzojo. Do pluha ma japschehnjenej wołaŕ a tón pluh je runje hischcze tak zastarśti kaž grat. S wuwsaczom maleho żeleznego kónczka je pluh ze žamoho drjewa. Traje wšo tśěrko dołho, doniž je jutro role pooworane, tola te drobne bróžojśi maju to dobre, so njetrjeba ža rola ani ŕ brónu ani ŕ waławobdźěwacź.

Korejiśi rólniś da wjele na hnój; cźłowjek mohł rjecź, wón žo pśches zzke lěto jenoš soběra ŕ tym, wołaŕ hnój na śwoju rolu. Nimakej wołaŕ k tomu khmże, dokelž bur jej trjeba za druhe dźěło, potom durbja zaskoczicź noschcźo hnoja. Noschenje hnoja je w Koreji wobźebite powolanje. Na dźeŕmaj paraleźnymaj žerdźomaj wiśa pleczeny koch. Tute nošnjdła ŕ pleczeńkom hodźa žo še schtrykami pschiwjazacź na khribjet noschera. Noschet potom žo žoda na polo, na khribjecźe mějo znamjeńcźicha 150 puntow hnoja. Hnój žo na polu ani ŕ widkami njeroskba. S porśtami žo hnój rozdźěluje a porśty wšo wjele dokładnischo dźěłaju dyžli hnójne widły.

Korejiśy rólniśy śwoje pola jara dokładnje a starośtliwje wobdźěłaju. Wobźebje žo kedźbnosć wěnuje wutupjenju śłych selow. Tak też w Koreji na polach podarmo pytaśch wóźy, kopschiwy abo druhe pschiśiwniki. Wulkotnje też zrozumja korejiśi bur, smužkowacź śwoje drobne pólko, schtož žo wobźebje pokazuje pschi pscheběwanju. Tak rucźe hacź jena rollina pócźnje zrawicź, to hižo druha zaśy zhadźa. Wobźebje rady žo sjednocźa plahowanje kukurizy (majźa) a bobow. Hdyž zrjedź znjenża kukuriza žo dom zhowa, to hižo baby rostu.

Podnjebjo je zpodźiwna mischeńca polnozy a poldnja. Tropiśke klónzo ma hižo wliw na rostliństwo. Rimo horzeho Ecźa ma Koreja też dobu deschcźow. Wodnjo klónzo hrěje, mjes tym zo žo ŕ wjeczorom njebjo cźasto pomróczi a w nozy žo dže lohčeho deschcźika. To potom wšo wschco bujnje rozcźe. Spodźiwna je w Koreji syma. Postpoči žo wotmšnjujetej zschcźakaża a mike wjedro.

Swjetśka steja te make korejśe burske wjeśki zrjedź zelenych honow a ŕsatych hór a górkow. Tu a tam žo mjes hórkami tuła jenotliwy statok. W dołhich rjadach wrócźa žo woły ŕ pola, pocźežene ŕ trawu, drjewom, seleninu atd. Wschy tute produkty bur rano do města wozy. Na kónzu toho cźasa ŕcha śwjetśka na wole łubuschi śwójby, najmjódźi śyn. Stoczata postrja na kóźbe pschiwołanje a žo jenoš takle wodźa. Po polach masch wschudźe make budki na wyšokich kolikach, hdyž w nozy khodźiju straźowaś, so bychu wotehnalt schłódniki a paduchow.

Radźimy:

K běrnam dawajće hróbany hnój!

Sšywo ma žo wocźiśicź!

Wutupjeće myschе a wulkomyschе!

Sběrajće po polach kamjenje!

Tak rucźe hacź je rjane wjedro, wucźiścźuj kolcźe!

Wužywaj cźerwjeny a běły kal, krjóžkal a měrnik!

Do parniśchcźa wužywaj boblinu, zbźle a kórki.

Schcźěchcźe świnje pschе cźerwjenu židlawu!

Schkłajcźe brěschki a marule psched žłónzom!

Saźnje běrny maju žo napuschcźecź!

Wo pschiwadźe pizuicźe pcźoły!

Wuporzedźacźe purcźe!

Pschehladujcźe kopyta a schpary śwojeho stotu!

Pschikupny hnój dyrbi žo žuchi zhowacź!

Ssanzy nutkow dyrbiśch prawje pizowacź, dokelž plahowanje žo sapocźina!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežuje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezboženeje z 1000 hr. — **hdyž zemrěje** abo hdyž je **na čas** žiwjenja dospołnje **bědny**. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent **hnydom** tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi **hnydom**, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja **so bancy hnydom**, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny **hdys** a **hdys** wozjewja.

Čisło (Nr.) 53 — **Budyšin — Srjedu, 4. měrca 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Rozdźěl měnjenja mjez Schachtom a Lutherom.

Přjedawšchi president **dr. Schacht** je loni w Ameriku swoje měnjenje wo němskich finanzach na wulki swón powěsćhał. Mjes tym je so wón do Europy wróćił a je pón dźelu do Stockholma pschijěł. Po pschepróschenju němsko-schwedskeho **towarstwa** budże wón tam wo moralistej a hospodarskej swětowej krizy rěcej. Psched schwedskimi nowinarjemi je dr. Schacht mjes druhim prajił:

„Njemóžno je, so by **Němska reparazije saplaćiła**, hdyž nima możnosće k saplaćenju. Bódła leżownosćow su Němskej skoro wschitko wsali. Hdy by njebyło prjedawschne njepschećelske staty zaneho rowuma pokasałe, by so Němska ke konkursej nuzowała."

Na praschenje, ša **hromadźećźanje Němskeje a Francowskeje** Schacht wotmolwi, so je so tole hromadźećźanje na to zamjerowało, so je Němska dotal dyrbjała Francowskej **kóžde** léto miljardu saplaćić. Přenje, schtož je nuzne, so by Němska sašo na wjerch pschischła, je wróćenje němskich kolonijow. To by czim lóšo było, dokelž ma napschećiwna strona pschewjele kolonijow a njewěź, prjedawschne němske kolenije prawje wuwuješ.

Na praschenje, schto by czinił, hdy by diktator w Němskej był, Schacht wotmolwi, so by mjes druhim z pschisprawnymi naprawami **produkziju katastrofa spěchował** a so by industrialne pschedewjaca do katastrofich stronow pschepokazył. **Bjesdźelosći dyrbi so najprjedy wotpomhać.** Němska njeje smě wjazy **pozjonki** z **wukraja bracz. Kapital dyrbi so je samsnje mozy wutworić.**

Na praschenje, schto by czinił, hdy by diktator był, Schacht wotmolwi: „Wot justiscneho rauja njebych ani pjenjezka wjazy saplaćił."

*

Runje nalowpak je w tym samym czasu Schachtowy nasłědnik w presidiu **němskostatneje banki, dr. Luther**, na Lipscanskej mašy psched **swětowymi** nolvinarjemi wo **němskej kreditnej politiku** rěcał. Luther wuraznje na to pokasa,

so Němska žebi na žane waschnje na to njemyšlu, na privatne prawo założene placzenja pschestacz placzicz, a so do tutych placzenjow runje tak dań a kapitalna žłužba za Youngowu pozjonku, kaž za Dawesowu pozjonku, žłuschatej.

To je podłožk, na kotryž dyrbi so **němska** kreditna politika nalwarić. Wo to dźe, so **žebi** swětowe **žyslne** kapitalne mocy a kapitalne mócnarstwa ruzy k **schromadnemu** sluknowanju, k wutworjowanju ludow kulturneho **swěta** sawdadźa. **Němska trjeba powschitkowne dołhozaplu a pschede wschem tuni kapital**, so by mohła krótkotrajne sadołženje, kotrež ju jako „njewidźomne wobłožadźenje" wohrožuje a kaž khodoźta na nju tłóčeja, k dołhoczaplnej a pomalu so wotplacżajcej pozjonku saměnicz. Němska trjeba dale tuni kapital, so by **žiwój** wuwos powjetschika.

Dr. Luther je po inflaziji powołał němske finanzy rjadowacz a kruty kurs **němskich** pjenjez samjesacz. Jeho słowa na Lipscanskej mašy su hluboki saczischcz cżinile a **žłym** sčežkowkam sadźewaju, kotrež bychu mohłe po Schachtowej rěcži w Stockholmu nastacz. Hdy by Němska chcyła po Schachtowych receptach swoju **finanzu politiku** složicz, by so do noweje inflazije a do njewuprajneho **hubjenstwa** dowjedła.

Khlěbowy zakoń so wróco wzał.

Nuczene pschimělschenje so wotstronilo.

Wutorn bě so sežiwjenskeho ministra **sły** dźeń. Strona **wjeznego** luda chcyła **sozialdemokratiski** namjet, kotryž **khlěbowy zakoń praktiski wotstroni**, hischcze ras wuradźenju we wubjerku pschipokasacz. To so wotpokasa, a sozialdemokratiski namjet so w druhim a tżeżim wuradźenju pschija. Po tym so nuczene pschimělschenje rożi k pschećiwnemu pjeczwu wotstroni, runje tak pschimělschenje **bernjazeje** muki k pschećiwnemu pjeczwu a nuczene podawanje rżaneho khlěba po hosćencach. Wumělkowanje rożi so wot 60 na 70 prozentow powjetschi.

Přjedy toho bě so **kommunistiski namjet na wuprazenje njedowěrjenja pschećiwo sežiwjenskemu** ministrej **Schieli** z **311 pschećiwo 60 kommunistiskim hłosam wotpokasał.**

Hdyž na to němski žejm k druhemu wuradźenju sozialdemokratiskeho namjeta wo **pschinuschczenju bjezzłowneho kontingenta smjerscheho mjasa** pschesudźe, sežiwjenski minister Schiele stanywschi žejm nanowo, so by dowos bjezzłowneho smjerscheho mjasa wotpokasał, dokelž su so **placżiwy** žiwinzego a howjadscheho mjasa **smjeli**. Minister **rosklade**, so by ratarske skotarstwo z kontingentom smjerscheho mjasa cżežko schkodowało, tež by so z tym z jatrowu **pucża** stupiło, na kotryž je so knjezerstwo w potrjebnych pschesjenoscżi nastajiło. Prajł, so knjezerstwo sozialdemokratiski namjet njemóže pschijeć. **Schiele pak njejamsé sozialdemokratiski namjet porasćej. Wón so w tżeżim wuradźenju z 223 pschećiwo 149 hłosam pschija.**

*

Knjezerstwo je žebi wotmyślilo, smjerske mjaso z zyle wěstymi wumělkowanjemi rozdźělicz dacz. W prěnim rjedźe budże so wono jenoz njesaplaczerjam žurčz pschedawacz. Sežiwjenski minister mjazowym placżiwym postaji, a njesaplaczerjo potom dostawarske wopytnja na wěstu wahu mjasa dóstanu, mjes tym so so tym pocżežna placżisna wot podpjery njesaplaczerjow wotczehnje. S tym so prénja kroczel k wěstemu mucżen. sežiwjenju njesaplaczerjow stanje. S ratarskeje strony je so hižo wotpjet sa to wustupowało, so by so tale forma nuczeneho sežiwjenja tež sa druhu žiwnoscż nałożowała. Cżini so na to **kedźbliwe**, so wotsebje sa **skody** běrnow a **khlěbowego** zita w Němskej doscż wulke, so by so tajke nuczene sežiwjenje **smóžnilo**. Knjezerstwo, kotrež je žane wulke hromady rożi nakupowało, by so z tym **mohło** pjenjezne wołožicz, a wy pódła wotmyślenych dostawarskich wopytnjow smjerse mjasko za njesaplaczerjow tež dostawarske wopytnja na rżany chlěb po kunze postajenych placżisnach sawjedźe.

Dietrich přećiwo wosebitym dawkam na kapital.

W dawkowym wubjerku němskeho žejma je němski finanzny minister **Dietrich** po pschećiwo sozialdemokratiskim a kommunistiskim namjetam wuprajił, kotrež **wobsebite dawki na samoženje, dividendy, tantiemy a dołhody žadajn.**

Wo kommunistiskim namjecze, kotryž jenotkrócżny wobsebity 20 prozentowski dawk pschi samoženjach pschez 500 000 hriwnow žada, Dietrich prajł, so je namjet njeja jasne nastajeny a so je so njehodźi praktiski pschewjesc. Spóhnacz njeje, hacz ma so jenoz žysljej abo jenoz juristiczej wobsebje dawk napołožicz, a kak maju so wobsebje wuzwobodźaze pschedpisma pschizpicz. Dale njeje wujasnjene, kak ma so wobsebity dawk placżeć. Pschedawacz akzijow abo statnych papjerow móże k žyłnemu sniżenju kursow hischcze sawostawajeho samoženja dowjesc. Hischcze bóle wobmyślicz ma so dawk z wobsebjenstwa leżownosćow, fabrikiskich podźelow atd. We wschěch tychle padach je placżenje dawka njemóžne, wosebje pschi nětrjeschnim hospodarskim połoženju.

Tež pschećiwo wobsebitemu dawkej na tantiemy a pschećiwo druhim wobsebitym dawkowym namjetam nježesche minister wažne wobmyślenja, kotrež na to djechu, so **žo** nadźija, so by cżežke hospodarske połoženje wołožił, hacżrunjež **žo** k pschehnatemu optimistnej njepschihlada. Dyrbimy **žo** wschěho **smirnjcz**, schtož by połěpschenju wobstejnosćow napschećiwo stało. Pschijeżce namjetow by schkodnje skutkowało. **Mone dyhu žnadne połěpschenje pożledźnjeho czasa hnydom sažo sastajicz. Tež wutworjenje nowego kapitala a z tym nawjertnjenje hospodarstwa dyhschej tomu napschećiwno stałej, kotrejž je žebi knjezerstwo jako sameř pojtajło.**

Po dležschim rosprajenju, w kotrymž so pódła sozialdemokratow a kommunistow wschě strony pschećiwo namjetowanym wobsebitym dawkam na kapital wuprajichu, **žo** dalsche wuradźenje a wobsamknjenje na schtwórtk wotsterči.

Wojowanje wo mjdu w textilnej industriji so rozsudźiło.

Kaž **žo** z Barlina powe, je němski dźelowy minister wurunarjowy wutšud za mjdowe a dźelowe pschećiwje **textilnese** industrije w rauschej Sakšej z 21. februara za wjasazy wuprajił.

Tež za wjeczornu textilnu industriju je němski dźelowy minister rozsrjazaj wuhudaj za 17. a 24. februara 1931 za wjasazaj wuprajił.

Zwjazk němskich městow za wobežnjenjom socialnych cżežow žada.

Pschedhyhdystwo swjazka němskich městow na to pokasuje, so liczba njesaplaczerjow w žrjedźnych a małych městach žyłnje pschibéra, a w pschereschu 19 na tyhaz, w někotrych městach samo 50 na tyhaz wobhydlerjow wuczinja. Města njemóža tule finanzmi cżežu dale njesecz. Tohodla dyrbi so wědomostnje pschepytacz, kak by so tale cżeża mohła wołožicz. Swjazk městow žebi należnje žada, so by so němski zakoń wo wobdźelenju němskeho stata, krajow, gmejnow a podkrjesnych spomožeńskich swjazkow pschi wudawkach jenotn. spomoženja njesaplaczerjow wudał. Subjene finanzne połoženje žrjedźnych a małych městow jenoz dowola, so by podkrjesne spomožnje swjazki pschi schmadnych wudawkach jenoz hacz do 20 prozentow wobdźela. Njedołahaje wurunanje saudy krajow dołahajcheho powjetschenja potrjebaju.

12. dźeń Lipscanskeho procesa wo kradnjenju brónjow.

W Lipscanskim procežu wo kradnjenju brónjow je němskostatny žudnik pódźelu žadanje sakitarjow za žłuschenjom **němskeho** wobornego ministra **dr. Groenera** jako za procež njewažne wotpokasał, dokelž je sud hižo wobsamknył, so wobsłuschenjom wěri, so žu mjenili, so je wo cżorny, **fazistiskim** samyslnym **žłužaz** brónjowy skład jedna.

Spodźiwanje je rěcż **Pestnerowho** sakitarja, rezjnika **dr. Melzera**, słudźiła. Pestner je, kaž je znate, brónje **žwojim** žcbiwobstorzenym pschedał. Dr. Melzer wupadły pschećiwo sakitarjam wobstorzenych kommunistow dr. Helmej, dr. Löwenthalej a dr. Marschnerej cżinjeżche a na to pokasa, so Pestner ženje njeje wědźał, so by**ža** so nětkajke brónje potajicz. Pestnerej a druhim wobstorzenym je jasne było, so **žo** wo nescżto njedowolenehho, wo paduschstwo, jedna, kotrejž dyrbjesche so tohodla skrażacz wuwjesć. Pestner njeje tež „spodźiwne" zjezdźicżo pola němskostatneje wobory měł, ale je jenoz pšanišu žłužbu a listowanje wobstarował. S pschicżinu wschcho je Pestnerowe hubjene sapłacżenje było, sa žiwoje wobschcżene bóło je jenoż 118 hriwnow měsacżneje dostawał. Dr. Melzer praji, so **žebi** dopokazy jeho winowatosće a napschećiwo rěcża.

Rěcznik **dr. Löwenthalu** wotmolwi, so wocże wobstorzenemu Pestnerej wotcżepicz dacz, schtož je jeho sakitar rjekł. Jenoż hdy by dr. Melzer dale na tajke wuprajenje wschcho postupował, **potom by ž materialom wuzwupił, kotrejž by Pestnerej jara njelubh byl.** Dewał je hižo wopschet na to pokasał, so **je žo taktika kommunistiskeje strony sakładnje pschemělnika** a so je žiwój prjedawschi bóle aktiwistiski charakter wotpokazyła.

Wobnowjenje wukrodnicze cudenly.

W Němskej je pomału, so žu so Jendźelska, Francowska a Italska wo samjesowanju namótšcheho bronjenja dojednale, wustrožaju sacżischcż cżinila. Boja so, so je žo znjasł njes Jendźelski, Francowstwej a Italskej wobnowił, kotryž bě so za cżas swětowe wójny sakoził. We Italskej so prózuja, Němsku smjerowacz a jenje wobsenje rosemnacz. Italske nowiny so sarecżeja, so francowsko-italske łódźiwowe wurunanje na žane waschnje italsku swonkowny politiku sahadnje njepscheměni. Italsku njeje **ža** z tym do fronty wjeczornych mozow wuwcżiła a tež njeje swoje stejnschcow k pschichyn wotbrenjenja pschemělnika. Němska tymle wobkrucżenjam niedowěrliwje napschećiwo stej. Jejne stanowschcze **žo je sžiwami jendźelskeho swonkownego ministra Hendersena** pschi jeho wotjesdźe z Parisa a pschi jeho pschihódce w Londonje kedma powjetschcheja. Na Parižskim połnócznym dwórnischczu je Henderson rjekł:

„Francowska, Italska a Jendźelska **žu** z **jara wuzkimi wzajomnymi pschećezelstwa swjazane, hacżrunjež njeju wosebity pakt wobsamkle, kotryž by žo pschećiwo jenemu druhemu krajej samérił.**"

Někotre hodźiny pozdźišcho jendźelski swonkowny minister pschi swojim pschihódzie w Londonje prajł:

„Njepožrjedny wuspěch dorosmjenja, kotrejž hmy dopjelu, budže tón, so nasche tři kraje w najwuščinim pschecželstwje do powschitkowneje wotbrónjenskeje konferency sajmuja. Nasche pschecželstwo budže sinanjo dosčinjeneje wotbrónjenskeje konferency w lěce 1932."

To rěka, mjenje diplomatiskim prajene: Němska pschednjej ententy wjeczernych mozow stej. Němska je sinowa wosajmarschena. Rendželska so wotbrónjenja na kraju wobdawa a so z wokmischowanjom brónjenja na morju hač k blischej tódlistnowej konferency spokoja. Ta pak so hakle w lěce 1932 swola. Hač do toho czasa Francowska swoje wojerske nadkneschnjenje w Europie z pschihłosowanjom Rendželskeje wobkhowa.

Francowska požčonka za Italiju.

Kaž „Newyork Times" z Parisa powěsčа, ma wjelaš francowskich bankow mysle, Italiski požčonku 100 millionow dollarow (nětčo 425 millionow hriwnowu) pschihotowicz. Wuhladny hu, so ko amerikanske a jendželske banki pschi požčonzy wobdźěla.

Skoro so zda, so je Italika wbohla tak ruče do łódźiłowosche dojednanja z Francowskej jerowała, so by se pomozu francowskich bankow požčenku sse wuskutkować dostała, wo kotruž je so dołsat podarmo prózowała.

Gandhi so z Irwinom dogonał.

Rjes Gandhiom a indiskim sinanzym ministrom sirom Jurjom Schusterom je so dojednanje wo hotowjenju hele dozrilo. Po tymle dojednanju dyrbi w pschichodze wobydlerjam mórskeho brjoha dowolene być, sej z mórskeje wody hotowacz. Hewak pak knježerstwo zelowy monopol wobchowa, kotryž knježerstwu wulke dochody wunosscha. Gandhi móže so na tole waschnje chwalicz, so je wobydlerjam indiskeho pschimórskeho kraja prawo na hotowanje hele wuhadźił. Na druhej stronje móže so indiske knježerstwo z wuspěchom spokojicz, so je **zelowy monopol zachowało** a so je so tkodomi **zelowa wójna zkónčila.** Se stónczenjom zeloweje wójny je so wopraudzke wulki sadźenk z puca k sjednanju wotstronił. Wobydlerje z Indiskeje pu tohodla polne nadźije. Po dojednanju wo wokhadzenju policije a zelowcho praschenja ma so hischcze praschenje wo sljedniu strožow psched palenzowymi klamami rosrisacz.

Ze Serbow

W Budyschinje, 4. měrza 1931.

— **Wo njedźiv.** S wjeczora pschichodza nowa nižina, na czoz schkleńza pokazuje, dokelž swadnje. Też nad Rukicej nětko njebjo leža. Wobschinuj hu jerjow hischcze nad naschimi stronami. Też z polowza naschich stron mamy wěsiny. Nas naschemu wjedra budźe wuisttnje sajo njewěrny, trochu wižaty, ale milischi. — Juzje schtwórtk schwdża stónczka 6,39 hodź. a khowa so 5,46 hodź. Mězacz schadźi wjeczor 7,25 hodź. — Wjedra wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer we dnjo +3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +2, thermometer we nozy —1. Wuhladny na pschemjenjace wjedro.

— **Jubilarozja mišnčežanišwa.** Tyto znaczi zwonnišchczenju, kk. pjekarschi cžinny wyschschi mišnitr Oskar Lehmann na Jitnej hasy 3, pokladnik nakutowarnje na wotp. Arnoschit Pietzy na Rowarskej dróhy 9 a pisnikar na wotp. Arnoschit Schreiber na Zuhelnitkim wosku 1 mišnčanu wežeru pschi wujeržlazej cžinej a duchownej cžeršwjocej swój 50 Ktny mišnčežanski jubilej swjeczicz. W mjenje mišnčežanskeje kollegiom kk. wyschschi mišnčežanoha Riedner a vice-pschedsydża mišnčežanskich sastupjerjow Werner jubilarow w jich bydlenach i pschepodaczom zwonjoschczenje liščinu a jubilejneho dara najwutrobnischo powitaschtaj a jim zwonjo pschejeschtaj.

— **Opera „Hubjeńka"** wot B. Smetany pschedwidźe so w blischschim czasu w Budyschim mišnčežanskim dźiwadle. Je to zyle kadny podawk za naische mšto. Mjenowana opera, po wótrym „Der Kuß" je so dotal na malo nemskich jewischczach pschedwidźela a mózemy tehodla wosobje witacz pschi[illegible] hłyschacz wulkotne dźo[illegible] hlawnoho cžeskeho kompo[illegible] B. Smetany. Direktor Budyschkeho mišnčanskeho [illegible]a, k. Leo Schottkaender, je opern w [illegible] brasa[illegible]je za Budyske dźiwadło pschihrawił. [illegible] bam powdźeja so pschihódne sastupne pjacžiny, [illegible] bi lischiči do czoła w Sserbskej kuhanej kuja[illegible] pschedwidźe so nasserje 13. měrza wjecžor we [illegible].

— **Wulki lóš do Lubija padnył.** Wulki lóš [illegible] krajneje loterije z 500 000 hriwnami je do Jäkne loterijneje kolekzije w Lubiju padnył. Swojowmu lóš cžo. 158 766 hraje so po dźesatkach w Lubiju a Lubijskej wokolnje.

— **Salika krajna loterija.** Pschi wutornischim cžesnjenju 5. rjadowanje 198. saliske krajneje loterije (2. dźeł) padźe dohnjeze wo 500 000 hr. na cžišło 158766; dohnjeze wo 100 000 hr. na cžišło 51273; dohnjeze wo 10 000 hr. 8031 8245 90310; dohnjeze wo 5000 hr. na cžišła 19697 20556 57839 77532 119430; dohnjeze wo 3000 hr. na cžišła 16299 25255 39219 51156 51245 57411 61234 71015 80806 84097 103845 111732 125707; dohnjeze wo 2000 hr. na cžišła 422 6350 8731 11653 11914 15043 15924 16720 21434 30203 30257 37545 42735 45114 49151 53120 55657 57680 60542 65691 70837 87603 84991 100259 100934 102372 120252 129103 129435 143197 149293 152692 155942 157086; dohnjeze wo 1000 hr. na cžišła 2133 3423 7421 8424 9702 14856 16331 16424 21649 25261 25641 25686 26921 27514 28217 28528 30312 38539 39296 39384 40179 43110 43319 44406 48891 48914 51059 51635 56281 62723 63099 63501 63882 63962 65626 66053 70991 71995 72629 73495 75064 78213 78569 81628 83294 87885 90118 94590 97263 98541 100856 101590 102157 102157 102265 104591 105074 116290 117101 117647 118420 120287 123217 126820 128844 129633 136883 141819 141859 142070 142323 142459 147752 148950 149871 153270 153498 158001 158406 158467 159116; dohnjeze wo 500 hr. na cžišła 711 801 815 883 1096 2341 4686 4932 6609 6718 6826 7720 8087 8863 9870 10817 10922 13175 13837 16956 17972 17529 18333 19344 20080 20265 20492 20848 21586 21715 23791 23954 24019 24149 26638 27373 27686 32430 32574 33208 35050 36273 36723 37837 38854 40154 40786 41385 42763 43089 45586 45834 46563 47536 47540 47693 47899 48344 51633 52622 55092 56090 58303 60903 61261 62583 63181 65854 67629 67944 69906 70348 72170 72567 73477 74974 76135 77242 77395 77434 78201 78585 78800 79827 80514 82157 82720 85128 85773 86132 86855 87423 87483 87699 87711 89178 90400 91415 91961 92465 93602 94622 94747 95990 98899 100070 101557 102097 102707 103022 103046 104800 108101 108665 109021 111128 111185 111731 112361 113854 113884 115020 115766 115852 117372 117618 118590 120487 120679 122485 123394 123722 124914 125068 126661 126862 129397 132668 133488 133646 134117 135684 136338 137082 137323 143588 144726 145264 145866 146093 146104 146269 146717 147017 147349 148698 149892 149845 150931 151921 153680 154217 155116 156491 156615 158186 158262 158494 159007.

— **Padnjchitwo.** Kradnyl je nječo 27. februara 1931 wjecžor we cžasu wot 9 hać 11 hodź. z jeneho tudomneho hospodarja na Swonkowskej Lawičej hasy mužazu mantl, módry (trochu na lila) z trochu jasnischimi kaschcžikami, sadu z pasiom, wuhorskaj na rukawomaj, 2 rjadaj kneflowe, nětkle 100 hr. hódny. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Schtó by rad chcył** sow zjawjeho lubcho padnjeneho wot pšch. posta cžo. 242 w Zlauderiśej wowpytacz? Se nanowschitkom w dźensnischim cžasie pyta jena derbska mać, kiž by po sukach rad k rowej hwjezdy padnjenego dojsła, pschihódnu puczowańsku towarischnosć, znadź mandželskeju abo žonju, kiž bychcej k znamjenitemu famkrej do Flanderiskeje srobjicz chcyłej do krajiny, hdźež su padnjeni wojazy pšch. posta cžo. 242 pokhowani. W małej towarischnosczi so lětje puczuje hać samotnje. Schtó by so zbohu wobhdźelicz chcył, njech so we wudawarni Sserbskich Nowin zamołwi.

— **Z Dobrunicha.** Wobsał wudwori pódźelu wjecžor wokoło 9411 hodź. w brózni tudomneho zwonoscherja Rämscha. Se khwatkomi dyrbjachu trawy z hródzow a žurnje z khlowio wukhowacz. Woda bjerjesche so hnydom z hydrantow, so wohnjowa wobora hakle njerrjechasche zapschestnje. Spalilo je so hyno a zkona. Wykoł 1/12 hodź. [illegible] wohenj podnjchmyl. Na pomoz pschichwatka wot [illegible] Hrubjelčicy, kiž 1. wuto dosta[illegible]. [illegible]ierje Dubrawy. Sahdźenu njedźelu tu mandželski [illegible] z bohatym pschiwodźenjom wokhowachu. Jona [illegible] olskich cžasy khory. Cžežke wuhle je k sradnej kroczeli nawabdźu, so wona swoje žiwjenje spschecži. Pohrjeb bopokała wulke zobudźelenje wjesnjanow z pozrjecznej kuždu.

— **S Njeswačidła.** Njedźenu wjecžor wotmě sjednoczesnjwo mjedzichich wójnskich jatych za Njeswačidło a wokolnosć swjatorozkwjesć k dopomnjenju na we swětowej wójnje padnjenych a w zuzej jemu wotpocžowacych wójnskich jatych. Sserbske towarstwo „Lutuwja" bjche k temu pscheproschena a bjsche tehodla se swojej khorhoju pschijschło. W 8 hodź. jaczerkny khorhoje poo wjedźenjom knjesa barona Harolda se Vickingshoff-Riesch z Mikez. Na to postrowi knjes wuczer Lorenz jako pschedźyda towarstwa wulku zhromadźiznu, wosobje knjesa komornika, je žiwjej knjenju mandželskej. Mužski chór, nawjedowany wot k. wuczerja Hilczerja, spěwaše 2 zjanej spěwaj se padnjenych. Po tym hupfowaschče knjes baron Erik se Vietinghoff-Riesch z Wosohowa, Largo wot Haendla, jara rjenje. Po nim deklamowaschče knjeni Plagenzowa z Nowoje Wsy rjanu pěsń norwejsch, kiž z nami wěcza. Nětko dźerżeschče knjes komornik rjanu rěč a napomnischče zhromadźiznu: 1. „Swonił na mornjach!" 2. „Swonił na wojerske rowy!" 3. „Swonił na wótrzny kraj!" S napjatej kóždźiwosczu poslužachu pschitomni na rěczinka. Po nim jimaische so knjes farar Kaulerj słowa a rěczeche serbsky wo naschich ludnych padnjenych, kiž nam pschikhowaju: „Sa waš! Sa domizny a wótrzny kraj smy do wójny cžahnyli, napjelnjeli z duchom wopornjiwosczu, luboscze a zwérnosczu. Twarjeze mosty! Budźesce wobstajne w jednosce k wótrznemu kraju!" Zadźiwe słowa knjesa duchownowpatnyza w maczerninej rěči, cžimjachu hluboki zasczišcz na wschich pschitomnych Sserbow. Nětko hudźiwasche młody baron Schubertowic „Ave Maria" a knjeni Plagenzowa pschednjese pěsń: „Sabyschcze wy naš?" jara derje. Knjes Lorenz powrdosche wschelakore wo dólcze zemrětych wójnskich jatych. Na to spěwasche naschany chór: „Sa naš!" a „Mér". Jara sajimawe bjche narjeć knjesa barona Erika: Po 12 letach pschi rowach w Sjoktowej wójnje padnjenych wojakow na wjecžornej zwonicze. Pschednoschcer bjche bliwiczcza a wojerske rowy w Belgiskej, Flanderskej a Francowskej lóńsche lěto wopytał. Do stónczenja zwjatočnosczi wosjewi knjes pschedźyda, so je wjednistwo jubjatka knjesi komornikej za wulke sasłužby za, w swětowej wójnje padnjenych jatych, cžesne wopišmo, jako znamjo dźaka darił, kotrež jemu knjes pschedźyda zwjatočnje pschepoda. Se spěwom we dobrym towarischtwu słónczi so zhromadźizna.

— **S Kotez.** Hrodźiscžanjske spěwne towarstwo wotmě njedźelu w tudomnym Hajeschcz hoscženju spěwny konzert z rejemi. Wopyt bjsche jara dobry. Bohaty program poskicžichtaj muzikt a mišchanu chór pod wjedźenym nawjedowanjom zwojeho dirigenta k. wyschschicho wuczerja Pětrika z Hrodźiscžanskeho jara wuspěsnje. Porjad poskiczenjow wobjamkny so z wjesołoham w jenym jednanju. Derje porodzeny wjecžor je wopomnowanjow pjatnje spokojił. Wjesela cežka jednosczesne wobdźělnikow hischcze dolho.

Wšědne zjewy.

Wobras ze žiwjenja wolnych ludźi.

47] (Pokračowanje.)

Krótko po hodźach, we wulkim rěźu, Ternkowa so lehny. Zyły dźeń bjsche na wuhonmaj była; plokała bě wot sajnjeho ranja a jchła schaty tuntkacz do łódźynneje wody rěki; swjesecha z lodowej jkoru pokryreje, a bě je na lubi rozwjeschała po powjasach.

Na wjecžor so hischcze poklakny, so by jluwa cžisczje wumyła. Ale dyrbjesche toho so wostajicz, dyrbjesche pschestacz myez, haczkuli jej so dojcz jara spjeczowasche. Pschi tamtom by so sinkła z wobliczkom na mokru podlohu, kiž z pěskom myjesche. Wojczech pschi schijazej masschinje ko wobhladany, hdyž sa nim najene dobe schromot wocžichny; pschestachu pohibły myschkateju rukow Verunczinju. Widźesche, kak schepotałej jeje nahej lohcjaj, kak kloni so hlowa jeje swaha k pjaczomaj, dżerżazymaj stonjamy wěsczej, a z wobdźelnosczju jenoż, kruce so saprěwajo wo sein, sadżerżo w padanju cžeła, sajale z nahlej njemozu.

Wojczech wustkocži, popadże Verunku a zbožny ju. Swosta jenu na rukomaj leżo, je zbhilenej hlowu, bźeda, ruzy naczehnjenej, spschczenej. Pschikloczi ju ku kruczo te želi, z napjeczom wschich mozow donjese ju na lożo.

Pschihódze bórzy sajo k želi a zanna bo zwólkasche. Da so do njeje symza, tschabesche j njej; tschabesche so na zylem cžele. Subý ji jenoż tak klepotajcy khodźachu, hubje mějesche żołtej.

Wojczech ke wschěch stron pschihlykowasche pożlescheżo, so by so sabrěła. Nakkoni so k ni a zwobjimnu ju dychasche ji na cžoło a na worczi; sandźeleschczej so ji, tak ruce hacz bu ji cžopljscho; chżyschce so ji spacz.

Ale wosarasche so, njechasche so podacz. „To wschak wicžo dale njeje — wokomika žłabosczej sa khwilku wschitko pominje, stanu a swarju wjecžer," prajesche muzej. „Hižo sym jatepila a pschilajika wodu sa polinku. Też nepje mam hižo wobkłene a roskrate. Jenož juschka so pschiprawi, japraji a trochu korwedby — tajku malu schcžipku — — a potom — marjanku — —"

Rěczesche kaž na pol wotsuje, je spanja, kiž wopraudze na nju pschijindże, soja spěchnje jeje duschu.

Pschesta rěczecz a spasche krucze; dychasche sczichu, trózchu pospěschnischo, ale herbak prawidlownje. Jeje lizy so sacžerwjenischczej, ruka, kotruž połoji na pożlescheżo, swložuji, do jezotkeju hubow žakny sajo pomalku napjet kreiw.

Wojczech wotstupi. Su so tołe a bě jenoż w nohajach. Jeho krocžele njesbe ani khyschcerj, ale kupasche tola po palzach bojo so, so by zonu njewubudźił. Wschelakore na to, so by wo jimoi njewokkłódło a dżesche k nětkeji pschicžeżej. Swosta tu stojo, położdźny wéko nad hornzom, we korcmej so skoro hižo woda warjesche. Hladasche khwilu na te budźiny tworzaze so swjerzcha, jako by pschemyschlował, schto ma nětko z tym cžiniez. Potom sajo sawodże khinjane wéko. Njech so woda dale wari — — druheje rady żebi njewodżesche.

Rosponni, schto bě jenu Verunka wo tom rjekła, cžeho je do wjecžorneje polinki trjeba, a pytasche na polzach. Nańdże jelowołu a majron so jewi a khimjelczka w titły je zkomjanoje papjery. Hižo bělenych bérnow a roskratych a minutych bě tu pokna hlinjana schkła na lawzu pschi kachlach.

Mějesche tak skoro wschitko, schtoż trjebasche k pschiprawjenju tokczenych bérnow. Ale njewodżesche pranje, schto z tym, kak do toho.

„Hdyž żona wotucži —" wotstorczi swoje kucharske popjety. Stanjez ji njedam. Sczinu wschitko sam — nékak to dokonjam; jenoż hdyž mi praji, schto a kak." Njemyschleschc na żebje; myżleschce na wjecžer jenoż Verunzy k woli. „So by měła, j czimj mohła ko wohrěcz," rjekny żebi a swowa da so tola sajo do kucharjenja, jo by czopła polinka była hotowa, hdyž żona wotucži. Napadże jemu, so na khamorje maja nětkajc żelo k lékarnje, a dóldże po pakczik. Saradowa so nad tutej zbożownej myschlicžku. Swari to Verunzu.

A Verunka hižo wotucži. Dołho njeipasche, dołho spara njewuji. Położdże jo na jene dobo na łożo, nahle, wujeże j połżeschcza, jako by so nětczeho se spanja wutrjożała.

„Če cži hubjenje?" wopraschа so Wojczech.

„Ně," wotmołwi a sajo spadny wróżo do połżeschcza. Muż pschistupi k ni a położiwschi ji ruku na cžoło hladasche na nju, praschiży wuwali woczi na nju, kuschnjży, staroscziwje pjedowasche pschemenjenjam, tiż běchu ho wjes spanjom i njej jtate. Nażoża barba wobliczа stopjowasche so do czerwjenje, kiż jala zyle wobliczo. Cžoło bě horze a palesche każ woheń, tež ruka, kotraž na nju žahny. Pschichła bě na nju symza. „Njeboj ho," saschepta Verunka, widżo Wojczecha wustrózancho. „Wschako je mi žiżo lépje — —"

Pohlada luboscziwje na muża a wuzinja so na njeho a stłóczi jeho ruku j wierafom djakownosczje sa jeho staroscziwosć. Potom zawrě sajo woczi, wotnamjenja, so by hischcze rady spała.

Wojczech wotstupi sajo wot zonineho łoża. Wrócži so k wohnischczu. Nańdże, so żydrischczo, kiż bě do horuza je herzej wodu tykał a pschikkryt, bżesche ho hižo dosć sparike. Potom wozydży wotwar do bżeżo hornezka, kiż pschikrywschi postaji na wohnischczo, so by sej horze wostało. Wobhladany żo sa zokorom a pschibotowa żebi tjścžku.

Cžasczischo ho wobladany, schto żona cžini. Leżesche spokojnje, ani so njehnu. Do wobliczа ji njewidżesche; bżesche so k sczenje wobroczita a so pod połżeschczo stulicz a sklowaka. Mějesche ja to, so krucze spi. Leżesche sněrom, ani so njehibny.

(Pokračowanje ježehuje.)

S **Lubija.** Sa naßlědnika jenjerkeho póstowego direktora Endera je ho **k. pósťkowy direktor** Schöber z Bilkopiz powołał. Swoje sastojnstwo jako wjednik tudomneho póstowego hamta nastupi wón 1. haprleje. K. póstowy direktor Schöber njeje žana njesnata wosoba w Lubiju, dokelž bješe in ta cząs wójny a inflazije poddirektor.

S **Borschcze.** Tuž w nasčej wsy so wopomnjerje na wójnskich padnjenych na ludowym žarowańšku dyrjn hódnje poczesći. Wojerske towarstwo, sykowe towarstwo a wohnjowa wobora bjerchu zhromadnje ke mschi. Po skónčenej Bożej słužbje podachu so mjenowane sjednoczenstwa zhromadnje k wojerskemu pomnikej. Kapała wohnjowerje wobory bjerche pschi čelenje hudžbu pschewsala a pschednjeje khorale na dostojne waschnje k czesći padnjenych swjatowe wójny. Po krótkej narěči pschedbyłych wojerskeho towarstwa skónči so dostojna swjatoczkosć z połoženjom wěnza k pomnikej.

S **Bluno.** Sserbske tow. „Domowina" w Bluno wotmě schtwórtk 26. malcho rózla t. l. swoju zhromadžiznu. We 8 hodź. wotewri k. pschedsyda Taujend zhromadźiznu a powita pschitomnych, kotrychž bě so spokojaja liežba bé sslchta. Pschedsyda spomni w swojej rěči, so je lubych sobustawow a pschecelow Sserbow pschepruwał na Slowjanski Ararat, na džélo na žerbsku winizu. Ararat je kupa abo hora žrjedź morja. Tajka kupa kmi też my žerbski lud, wobdaty wot druzkeho naroda. Je 3412 hodź., pójsce na džélo, schto klejsce zyły dżeń próżnik? My deje dżéamy hižo dżesacz lét, tola malo kmi nadżéali. O ta kamjentna rola, pójsce! sesbéraez je kamjenje a na bok sklasej, so bychmy dżélacz mohli. Witasche też k. wuczerjow do nasčeje srjedżiny. Wożebje witasche k. sararja Kschijana, kiž be nam lubosćiwje pschednoschi pschihulił a ho ujeje bohat dalokeho puesa k nam pschinjeż. Sa tutu jeho wulkit próżn wuprajimy jemu nasch najwutrobnischi dżak. Knjes pschednoschcer rěczesche wo kmiwinach nascheho žerbskeho ludu na 2½ hodźiny. Bésche sajimawe słyschecz, kak naschi wótzojo ko žiwjenju a kak bydlachu. Zyły pschednoschk tu wopijacz, by pschewjele bylo. Pschipożuchaju pokasachu, so bésche tutón pschednoschk jich wulzy spokojił. Dale sjadowadachmy nasche towarstwowe nalesnoscje. Pschinoschi je so na 20 pj. mésacznje postajił. Po możnosći dyrbi so mlode jutry žerbski wjeczor wuhotowacz. Zhromadźizna so ½12 hodź. słónczi.

Se **Stcho Komorowa.** Na stejschtschezanskej drózy we Stym Komorowje dżiwske dżélaczer B. swoju pinzu powjeschicz. Njejesske dżéla wón sam wukonjesche. Najskerje pak pschi tym njeje dosez pschedhladawy byl. Pschinidże pschi ryczu sakładnej muri pschebliska a dotelž wona dosez jeprjena njebésche, so wona sapżepny. S njesmérnym wrjeskom ho w samym wokomiku zyle switsle swjesche a sapżepnychu. Jako bésche so prochowa mrócez rozžahnyła, mójachu ludzo wot wonkach do pjecz jitrow sonna hladacz, w kotrychž nadoba hischcze na żiwotni mésnje stejesche. Na sdaże ludzo do schkody njepschinjożechu. Dżélacz hižom dlschi cząs w tutym domje bydlesche.

Hlowna zhromadźizna jednoty „Sokoł" w Budyšinje

w hosćencu „K woprawnemu" 28. 11. 1931.

Bratr starosta Lorene wotewri wječor z dypkom w 9 hodź. hlownu zhromadźiznu. Witaše lubje **wšěch**, wosebje br. wučerja Holana, starostu Porschskeje jednoty. Dnjowy porjad měješe séchowacy **wobsah:** 1. Přednošk. 2. Rozprawy. 3. Přijimanje **noweho** sobustawa. 4. Wólby. 5. Wšelčizny.

Bratr wučer Holan jimaše so slowa k přednoškej. **Zawodnje** spominaše na prócowanja wo zakótwjenje sokolskeje ideje w Serbach. Kajki wuznam ma sokolenje za jednotliwca? Ma služić ke skrućenju ćěła a ducha kóždemu, kiž stoji w powołańskim dźěle. Wšě stawy ćěła dyrbimy napinać, zo njebychmy **woslabnyle.** Z duchom na ćěłoxwučowanje tón wuznam, zo so podwolimy, zo so stajimy pod kazniu ćiščpliny dobrowólnje. K temu mamy serbskeho Sokoła? Wón chce wjacy. Chce spěchować serbsku mysl a lubosć k narodej! Kóždy prócuje so za swoju narodnosć na swoje waschnje, tež naši susedźa. Tuž też my smějmy z polnym prawom swoje hajić. Přednošer wjodźe přitomnych do serbskich předstawiznow a pokroči z dobrymi přikładami hač do dźensnišich dnjow. Zrudne zjawy dyrbimy pomhać wotstronić a to je naš nadawk, naš cyl! Mamy k tomu praktiske přičiny, wobkedźbujo wuznam serbskeje réče w žiwjenju za jednotliwca a lud, rjanosće serbskeje réče zasluži sobi jeje hajenje, wosebje hdyž wobkedźbujemy bohatosć formow serbskeje réče. Tola też dyrbimy naši maćersku réč lubować, by-li khudša była, přetož je naša maćerščina, jednoca nas najhlubšo z našim žiwjenjom, je namrěwstwo našich wóteow! 2. **Kak zakhowamy našu narodnosć.** Přistupmy k samopomocy, ke skutkej. We towarstwach a Sokole to čiňmy. To je sobu hlowny nadawk Sokoła. Wón skrući wosebje ducha. Kóždy w Sokole wšo namaka, štož pyta a trjeba. Wola a pilnosć tworja zamóžnosć člowjeka. Wojujmy za narod, zo by był žiwy a my byli jeho čestni zastupnjerjo, wosebje jako Sokoljo a Sokołki. Slečmy so robóčanskeho ducha. Budźmy swoji we swojim stajnje w našim žiwjenju, zjawnje a sprawnje. Dobre přikłady přednoserja derje powučachu, kak ma Serb skutkować! Słužmy kóždy po swojej zamóžnosći za narod we towarstwach, Sokole a wosebje we swójbje! Hłuboko założeny přednošk je wšěse kóždeho powućił a zajimował. Dźakuje so rěčnikej z wutrobitym „Na zdar".

Na to poda starosta br. Lorene lětnu rozprawu. Spominaše zwoprědka na założenje Sokoła w Serbach a Budyskeje jednoty. Z maleje črjódki je nastało sylne hibanje k lěpšemu naroda. Sokolstwo ma wulke nadawki, dyrbi wotstronić wšelake hrěchi a brachi w narodnym nastupanju. Nuzne je, zo so wšitcy wróćimy k našemu narodej. — Br. starosta spominaše na to na jenotliwe podawki w jednoće we zaúdženym ječe, kiž swěčeachu na mnohim dźěle a prócowanju za sokolske ideale. Sobustawstwo je we zaúdženym ječe na zwjeselace waśnje přiběralo. Sčěhowaše rozprawa pokładnje, kiž starosta sam poda.

Br. načolnik Dučman poda rozprawu wo zwučowanjach bratrow a dźěći. Wo zwučowanju sotrow rozprawješe br. starosta sam dla zadźewanecho načolnika sotrow.

Při nowowólbach wuzwolichu so sćěhowace bratra: starosta br. Lorene (kaž hač dotal); městostarosta br. P. Kryečmać (kaž hač dotal), přewozmje zdobom **frankeiju** zapisowarja, načolnik br. J. Dučman, druhi **načolnik** br. Józ. Nawka, načolnica sotra Wjećelic, městonačolnica sotra Sajbina, pokładnik br. P. Handrik, revisor pokł. br. G. Janak. Zbožowny wuslědk wólbow zarući ćesej přiměrjene dźěło, Sokolej służacy podłožk. Staremu předsydstwu wupraji so wutrobny dźak za cyłołětnu prócu.

Dale postajichu so polnomocni zastupjerjo jednoty na zwjazkowu hlownu zhromadźiznu: br. P. Handrik za pasivnych, sotra Sajbina, br. Kral a Pětrik za zwučowacych. Pod namjetami wobzamkny so jemołnósnje prěni za hł. zhromadźiznu Zwjazka, druhi na předsydstwo sok. župy „Lubin".

Z tym bě dnjowy porjad dowučerpany. Jeho bohaty wobsah wupřestrě hł. posedźenje jednoty hač do nocy 1 hodź. — Zbožapolne „Na zdar" jenoće a předsydstwu do noweho lěta skutka za sokolski ideal! -f.

Z Łužicy.

* S **Wernarjez.** Pola tudomneje Schönez wuporjedźerje dóndże k cżejżkemu njesbożu. Automobil, kiž ho do sady na dróhu sawinu, do nimowidźiteżażeho Schuiczańskeho motorowego kolejarja tak njesbożownje storcži, so ho wjednikej motorskeho kola wona sława. Sożitus wotešidże se strašeńemi. Motorske kolo njesbadži so wjazy trjebacz. Přinju pomoz poskicži franjencmu k. br. Bochmann se Salowja (Sohland).

* S **Wuslejc Swidowizy.** W nozy wot pónježe k wutorje wubyri wobsej w starym twarjenju Hartmannez hoscżenza Höllengrund. Ezpczenowy twar, w kotrymż bésche lanczene tkanarstwo, bydleńe wobsjedżerja a luchtja też my smějmy z polnym prawom swoje hajić. Přednošer wjodźe přitomnych do serbskich předstawiznow a pokroči z dobrymi přikładami hač do dźensnišich dnjow. Zrudne zjawy dyrbimy pomhać wotstronić a to je naš nadawk, naš cyl! Mamy k tomu praktiske přičiny, wobkedźbujo wuznam serbskeje réče w žiwjenju za jednotliwca a lud, rjanosće serbskeje réče zasluži sobi jeje hajenje, wosebje hdyž wobkedźbujemy bohatosć formow serbskeje réče. Tola też dyrbimy naši maćersku réč lubować, by-li khudša była, přetož je naša maćerščina, jednoca nas najhlubšo z našim žiwjenjom, je namrěwstwo našich wóteow! 2. **Kak zakhowamy našu narodnosć.** Přistupmy k samopomocy, ke skutkej. We towarstwach a Sokole to čiňmy. To je sobu hlowny nadawk Sokoła. Wón skrući wosebje ducha. Kóždy w Sokole wšo namaka, štož pyta a trjeba. Wola a pilnosć tworja zamóžnosć člowjeka. Wojujmy za narod, zo by był žiwy a my byli jeho čestni zastupnjerjo, wosebje jako Sokoljo a Sokołki. Slečmy so robóčanskeho ducha. Budźmy swoji we swojim stajnje w našim žiwjenju, zjawnje a sprawnje. Dobre přikłady přednoserja derje powučachu, kak ma Serb skutkować! Słužmy kóždy po swojej zamóžnosći za narod we towarstwach, Sokole a wosebje we swójbje! Hłuboko założeny přednošk je wšěse kóždeho powućił a zajimował. Dźakuje so rěčnikej z wutrobitym „Na zdar".

Na to poda starosta br. Lorene lětnu rozprawu. Spominaše zwoprědka na założenje Sokoła w Serbach a Budyskeje jednoty. Z maleje črjódki je nastało sylne hibanje k lěpšemu naroda. Sokolstwo ma wulke nadawki, dyrbi wotstronić wšelake hrěchi a brachi w narodnym nastupanju. Nuzne je, zo so wšitcy wróćimy k našemu narodej. — Br. starosta spominaše na to na jenotliwe podawki w jednoće we zaúdženym ječe, kiž swěčeachu na mnohim dźěle a prócowanju za sokolske ideale. Sobustawstwo je we zaúdženym ječe na zwjeselace waśnje přiběralo. Sčěhowaše rozprawa pokładnje, kiž starosta sam poda.

Br. načolnik Dučman poda rozprawu wo zwučowanjach bratrow a dźěći. Wo zwučowanju sotrow rozprawješe br. starosta sam dla zadźewanecho načolnika sotrow.

Při nowowólbach wuzwolichu so sćěhowace bratra: starosta br. Lorene (kaž hač dotal); městostarosta br. P. Kryečmać (kaž hač dotal), přewozmje zdobom **frankeiju** zapisowarja, načolnik br. J. Dučman, druhi **načolnik** br. Józ. Nawka, načolnica sotra Wjećelic, městonačolnica sotra Sajbina, pokładnik br. P. Handrik, revisor pokł. br. G. Janak. Zbožowny wuslědk wólbow zarući ćesej přiměrjene dźěło, Sokolej służacy podłožk. Staremu předsydstwu wupraji so wutrobny dźak za cyłołětnu prócu.

Dale postajichu so polnomocni zastupjerjo jednoty na zwjazkowu hlownu zhromadźiznu: br. P. Handrik za pasivnych, sotra Sajbina, br. Kral a Pětrik za zwučowacych. Pod namjetami wobzamkny so jemołnósnje prěni za hł. zhromadźiznu Zwjazka, druhi na předsydstwo sok. župy „Lubin".

Z tym bě dnjowy porjad dowučerpany. Jeho bohaty wobsah wupřestrě hł. posedźenje jednoty hač do nocy 1 hodź. — Zbožapolne „Na zdar" jenoće a předsydstwu do noweho lěta skutka za sokolski ideal! -f.

Z Łužicy.

* S **Wernarjez.** Pola tudomneje Schönez wuporjedźerje dóndże k cżejżkemu njesbożu. Automobil, kiž ho do sady na dróhu sawinu, do nimowidźiteżażeho Schuiczańskeho motorowego kolejarja tak njesbożownje storcži, so ho wjednikej motorskeho kola wona sława. Sożitus wotešidże se strašeńemi. Motorske kolo njesbadži so wjazy trjebacz. Přinju pomoz poskicži franjencmu k. br. Bochmann se Salowja (Sohland).

* S **Wuslejc Swidowizy.** W nozy wot pónježe k wutorje wubyri wobsej w starym twarjenju Hartmannez hoscżenza Höllengrund. Ezpczenowy twar, w kotrymż bésche lanczene tkanarstwo, bydleńe wobsjedżerja a luchtja

* S **Nowehu Gersdorfu.** Khrobże padnjschtwo sa ju ju hobotu wjeczor krótko po 7 hodź. Njesnaty mužow cżowjek pschijidże do tudomneje ratarskeje pschedawarnje. Prindy hač pschedawarka pschijidże, wse wón kaśu z pjecz 100 hr. pjenjez a sbubi bo z njej. Wuprózdnjenje kaśu pożdżischo w jenej husbodnej zahrodże namakachu.

* S **Hirschfelde.** Nosbudnjenje ha so njeżeli wopołdnju wokolo 2 hodź. w elektrochemiskich dżélarnjach pżhi dżélanju kalijoweho dushika. Najskerje je nekaka schkrieżka do prochowego méschaka pschijidża. Maschiny sa dżélanje dushika ha so dżéla suiczicha a na twarjenju naka tež khrobo wulka schkoda. S pschitomnych dżélaczerjow ho jenemu cżuwy rostschasnerju, wo kkakiem wothladanju jeho do jeho bydlenja dowjescchu. Nastała schkoda wuczinja pjecza nekotre tyhacy hriwnow.

Nalnowise z cyleho swěta.

— Wuhladaj na wjedro sa jutrischi schtwórtk: Trochu cyłolitcha, hnuk a deschcz, je mażmy.

* **Snadpschecza Drjezdżanskeho dżiwadła w starym mésce je 1. měrza jedyn automobil jenu 70 letnu nanatku pschejeł. Cżežko skanjenu żonu ho do Khorowuje dowjesli, hdżej je wumrela. Njespósnatu automobilowu wjednik je wupjerchnył.**

* **W Barkisje żu jake padacha automobilow nékdnischeho pinczinka Oberga wuzkuczili. Tutón je hižo wjazy krócz khlostanu. Hdy bychu jeho z jasiwa puschczili, by hnydom sasu na kradnjenje automobilow khodżił. Bjes dwela je najwutsnischi padnch automobilow byl. Sżwoje padnischiwa by kam wunjedł a by z kradnjenym automobilom hnydom do Drjezdżan dojeł. Tam bé żo se mésczeżelom sjannoje pschedawarnje automobilow srećał. Kradnjene wosy bychu żo hnydom do kónje stajite a żo z pomozu nawschćikow a tukrajnych a nukrajnych agentow pschedachu.**

* **W Cżornym lésu je temparatura na horach na 20 stopnjow a w dołach na 5 hacz 10 stopnjow symy padła. S tym je żo strach wulkeje wody a powodżenja wo pórheinskim kraju minył.**

* **Wojerska kapała bé Walesiskeho prynza (jendżelskeho kronprynza), kotryż tele dny po Chile purjeschasche, na jejsce po jeżoru Blanquihuje pschewodżała. Cżołm, z kotrymż żo herzy wrócżachu, do parneje łódże jawadżi. Dwonaeje muży żo tepi. Walesiz prynz łakle wo njesbożu sboni, kdyż bé Chile wopuschcził.**

Swójbne powěsće.

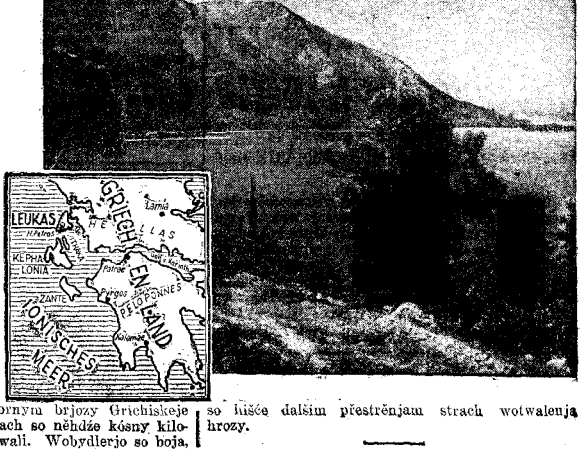
Sdlubjeni: Stefana Seiblez w Nitkej a Erhardi Weißmann w Lubiju.

Swjerzeni: Hans Schlegel, méschczanski twarski mischter z Jóhannu rodź. Wiśez w Wjelej Wodźe.

Semrěli: Wilhelmina Wernerowa rodź. Arjeschanez w Budyschinje, 78 lět; khowanje bnde jutrje schtwórt. wop. w 1 hodź. na Tuchorju. — Wótrat Klosk, hutkowy fabrikant w Kamjenzu; khowanje bnde jutrje srjedu wop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu na jatsi pohrjebnischcżo. — Arnoscht Hanik, hudźownik w Thonbergu pola Kamjenza; khowanje budźe dżenja wop. ½1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marta Wina Ramzowa rodź. Wogler, mandżelska fabrikskeho wobsedżerja we Wulkej Hartowje, 69 lět. — Marja Prawdyna rodź. Frankez we Werningshosje, 53 lět; khowanje bésche wczera wutoru. — Augusta hwud. Stuzuwa rodź. Wshakez w Wjelej Wodźe, 46 lět, khowanje bésche wczera wutoru. — Marja Schmerlowa w Wjelej Wodźe, 84 lět; khowanje budźe dżenja srjedu wop. ½5 hodź. — Hana Nowakowa rodź. Montazez w Budyschinje, 56 lět. Khowanje budźe jutrje schtwórtk pop. w 2 hodź. na Tuchorju. — Arnoscht Krawz, wjekarski mischter we Budyschinje, khowanje budźe jutrje schtwórtk pschip. we 12 hodź. wot žarowańskeho domu na Rybarskich prěhu. Emilia Lehmannowa rodź. Brauncz w Budyschinje, 63 lět, khowanje budźe schtwórtk pop. w 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

Zelenjene njezboże na dwórnišću w Hildburghausenu. Po dwórnišću přikhadżacy tworowy ćah zrazy do tam stejaceho ćaha.

Kupa Leukas při wječornym brjozy Griechiskeje kupy. Při wulkich zliwkach so nčhdże kósny kilometr zemje do morja wotwali. Wobydlerjo so boja, so liśe dalšim přestrěnjam strach wotwalenja hrozy.

Zniezboženja na drózy.

Na Pentjsko-Kamjenicžanskej drózy pala Mühlawy jo je 24 wožoubami wobhladženy omnibus na pjelskej drózy wobžiwjowšći do pschěrowa sajedže. Pjecź wožobow jo ezjeźko hrani, někotre dalše lohko. Wšchitkich dowjezjechu do Kamjenicžanskeje khorownje.

Pola Pjawcna 17lětny pschikapsi Thümmler ze swojim motorowym kolom wožobowemu automobilej do boka sajedže a bu pschez autown schtkeżan njerchnjeny. S ezjeźko schkadženymi nohami franjencho do Waleschnischeje khorownje dowjezjechu. Assistentka, tiž auto wodźesche, i tohlim ranjenjom wuteknje.

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Tango abo narodne reje?

Přeco spodźiwniše wěcki stawaju so w kole serbskich towarstwow. Jene z našich wosadnych towarstwow ma wotmysłene, druhi dźeń jutrow swój swjedźeń wuhotować. Tu namjetuje so ze strony předsydstwa za njón hudźba, kiž może „modern“ reje piskać. Wo wsy mamy też serbskich hercow. Či pak po zdaću njemóža tak modern piskać, kaž sebi to towarstwo přeje. Prašam so: Njemóže Ratařski Dorost abo tow. kat. mlodźencow runje tak derje narodne reje pěstować, kaž Sokol, abo su narodne reje jenoż za tón khudy a jednory lud, kajkiž jón w Sokole ze wjetšeho dźela mamy. Mysłu sebi, zo by naša wjesna kapała też pola nich derje a z česću wobstała, kaž pola wšitkich druhich towarstwow. Chcemy sebi tola skónčnje prajić: Njechamy podrywać, ale pozběhać a zdźerżeć, štož je naše. Nochcemy-li po jenym a prawym puću kročić, so ženje w narodnym dźele zjednóčić njemóžemy.

W mjenje mnohich

Pawoł Solta-Njebjelčanski.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Dokelž su jo kamjenje je skałuoje sčežny na wowonawarjeny dźěl Schprjewinieje hatjy w Budyšchinje wobtwarjene, jo jěchny wobkhad na Schprjewinej hatjy nješ pśunaiuju a drózy Psched garbarskimi wrotami hacź na dalšche sakasa. Pschichodźerjo hnědźa pschi krakowym městnje jenoż schčežku na napischečźiwej stronje wuzimacź. Njewobkedźowanja jo thkostaja.

W Budyšchinje, 4. měrza 1931.

Měschčanska rada, policajski hamt.

Směški.

Jank pschihódze se schule. „Schto pak jeze w schuli wutkł“, jo jeho nan prašcha. Jank wjeselły napischečiwi: „Dźensa jo kujes wuczeł njschto prašchesche a jenczkuy ja mójach jemu wotmolwičć.“ „To mje hojeschi, schto pak je jo to prašchał?“ praji nan. „Nó, wón jo prašchesche, schtó dźenza jiwoje schulske wězy hotowe nimaš!“

Towarstwowy powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokol změje sobotu 7. nalětnika po zwučowanju zhromadźiznu pola Lubjeńskee. Wotrjad starších bratrow njech też cyle wěsče přiúdźe.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh“ wotměje sobotu wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towarschnym hosćencu na Christianskej drózy 22. Wšitcy sobustawy, znaći a hosćo so wutrobnje přeprošuja. — Kedźbu! Njedźelu 15. měrca popołdnu 1/4 4 hodź. wotměja so w Křižnej cyrkwi serbske kemšenje. Wšitcy Drježdźanscy Serbja ze swojimi přiwuznymi a znatymi su wutrobnje přeprošeni. Po kemšach zeńdźemy so na kwilku na Křižnej drózy čo. 21. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 8. III. pop. w 3 hodź. w Nowakec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je cyle wěsče přilubjeny. Knježa dowěrnicy so prosa, wšém sobustawam wozjewjć. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohaty wopyt so prosy.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Hlowna zhromadźizna je 8. nalětnika 1/2 1 hodźin w žurli Serbskeho Doma w Budyšinje. 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Přednošk. Wšěch serbskich Sokołow a Sokołki přeprošuje **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Dla zastupjerjow na hłownu zhromadźiznu wozjewjamy wšém jednotam, zo maju po § 9 wotrěžk 2 Zwjazkowych wustawkow wotpósłać: Starostu a nałolnika a z kóždych 15 połnoprawnych zwučowacych a za kóždych 30 spěchowacych sobustawow jedneho zastupjerja, ličba, přesahaca połojcu, dawa prawo na dalšeho zastupjerja. — Pobrachowace lisćiny zapisow njech so hnydom pósćelu. **Jednaćel Zwjazka.**

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow změje přichodnu sobotu, 7. nalětnika, pop. w 4 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w hosćencu „Zum Echten“ w Budyšinje. 1. Rozprawy tow. 2. Naša pokładnja. 3. Dalše dźěło. Předsydstwa, dirigentow a spěwarjow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Štwórtk 4. nalětnika 1931.

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2025	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,416	100 čěskosł. krónow	12,48
100 šwajc. frankow	80,91	100 franc. frankow	16,465

Produktowa burza tež wječora dale skrućena wosta, hačrunjež bě pschi spočatku njewěsta, bha tola kurs powšitkich poskupowachu. Jara žiwe běchu tež wiki z dołhsuu a rentowymi ličbami pschi dale poskupowazych kurzach.

Produktowe wiki sapiščachu sajo hnadny dowós, tuž **žito** w hotowym sornje swoju poskupi. Pšenica a rožka powschitkich žiwoje płacźiny wo 10 pj. pó zentnarju, nałčini a nasymski jačmjeń, kaž też wowsy wo 5 pj. — Wečera płacźesche zentnar

pschenicžy 14,55—14,65 hr., rožki 8,35 hacź hacź 8,45 hr., nałčinjeho jačmjenja hr. 10,45 hacź 10,85 hr., nasymskeho 9,65 hacź 10,45 hr., wowsa 7,45—7,75 hr.,

to termińowym wikowanju

sa měrz: pschenicžy 15,20—15,25 hr., rožki 9,25—9,37½ hr., wowsa 7,85—7,92½ hriwnowo,

sa meju: pschenicžy 15,42½—15,47½ hr. a rožki 9,70—9,77 ½ hr., wowsa 8,47½ hriwnowo,

sa julij: pschenicžy 15,40—15,47½ hriwn. rožki 9,82½—9,85 hr., wowsa 8,85 hr.

Na žiwinjace wiki wječera we Friedrichsfelde pola Barlina běchu pschihwjeli 257 běhakow a 223 prošatow. Wiki běchu jara žiwe płacźiny postupowachu. Wone płacźachu

běhaki:

wulke	36—54 hr.
małe	26—36 hr.
běłuje	22—26 hr.

prošata:

wulke	20—22 hr.
małe	18—20 hr.

Na pschedań.

Krowa wyšokoskrućena we Wulkej Dubrawje cźišło 3.

Pschihlašenja.

Džonku, Krawcžik w Zurizach.

Sćudnizy na pschehladowanje:

schtwórtk 5. nalětnika

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinistich tšělbow dop. w 10 hodź. wschelake meble, wobrazy, pschestrjenizy, pišaze stroje, Brockhausowy słownik, zentrifuga, listowa papjera, radio, klawěr, muz., žonj. a dźězaze wobuća a cźerje,

w **Luběju** na Budyšinskim dop. w 10 hodź. wschelake meble, radio, tobak, šuchfanki, cźistowa maschina, słotny wós, gramofon,

w **Worpalcach** w Bothmanez hoscźenzu dop. w 10 hodź. bufej,

w **Spytezach** w Lorenzez hoscźenzu dop. w 11 hodź. sofa a wohnjesdźerjo,

w **Semjazach** w Henczlez piwowym kuchu pop. w 2 hodź. kontoa,

w **Trjebinje** w Pawlez hoscźenzu dop. w 10 hodź. klamaźka połza a kamor, dwě wahi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, bowak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 3.	2. 3.		3. 3.	2. 3.
Pšenica	291-293	289-291	buny	17-19,0	17-19,00
rožka	167-169	165 167	woka	18 21,00	18-21,00
naz. jačmjeń	—	—	mórske lupiny	13-15 0	13-15,50
nal. jačmjeń	193-209	192-209	žolte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	149-155	148-154	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
Pšenź. muka	34 40,75	34 40,75	lany wósuk	15-15,30	15-15,30
ržana muka	24 27 50	24 27,50	pocm. melasa	—	—
pš. wotruby	11 12 00	11-11,80	běrnj. kruški	12-13,20	12-13,20
ržane „	10-10 75	10-10 7	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,60
raps	—	—	ržana słoma	0,60-0,85	0,70-0,80
hróch Viktor.	—	—	jačeń, „	0 45- ,60	0,55-0,63
lane symjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0,55-0,60
pjeluški	22 24 0.	21-24,00	jačna „	0,55 0,65	0,55-0 65

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. měrca 1931. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 299.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosće hač do 6 lět	48—49
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	45—47
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	40 44
Mjenje picowane wšěch starobow	33—38

Byki: 323

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rěznje hódnosće	44—46
Połnomjasne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	39—40
Spatne	37—38

Jałojcy a kruwy: 634

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěznje hódnosće	31—37
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznje hódnosće hač do 7 lět	26—30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—22
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2875.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	58—65
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	50—60
Spatne (4.)	30—43

Wowcy: 3538.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	52—54
Starše wukormjene (2.)	46—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	39—42

Swinje: 13113.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ich křiżenjow, hač do 1½ lěta stare	53—54
Wukormjene	53—54
Mjasne	52—54
Spatne	48—52
Rancy a kundrosy	40—50

Naturska hoćerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6,1

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hojt nutrkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Za Rakečanski wokrjes

pytam rozdźelerja tworow

Žada so wuwaženje a wunjesenje našeje

staroznateje praweje holsteinskeje tafloweje margariny

najl. koteja, čaja atd. na našich privatnych woteběrarjow Twory a jězdne koło k transportěrowanju wobstaramy. **Woteběrarjow mjenujemy. Płaćimy krutu tydźensku mzdu**, pozdźišo dobru proviziju wot wobrota. Čista, swětła, sucha pinca abo přihodna rumnosć a wěstosć w nječkajkej formje so žada. Pilnaj, porjadnaj mandźelskaj kiž sebi **dobru trajnu eksistencu** ważitaj, njech hnydom adresu pósćeletaj na:

Arthur Langer, postlagernd Königswartha

Wšě nohajcy so derje a tunjo **přistrukuja**

Budyska wuporjedźerjna nohajcow a štrykow. drasty

na Mjasow. torhošću 8

Pytamy pilnych

zastupjerjow

za nowu dobru wěc. Přijomne dźěło. Hodźa-li so derje k tomu, so na stajnje přistaja. Wumóžnje: Dyrbi serbsku rěč wobknježić a we wjesnych ratařskich krubach derje znaty być

Poskićenja pod **H 10** na wud. Serbskich Nowin

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja

Serbska maś

kotraž by po jutrach rad row swojeho padnjeneho w **Flanderskej** wopytała, pyta mandźelskeju abo žony, kiž maja też swojich lubych wot pěš. polka čo. 242 wonkach zhrjebanych, dla zhromadneje jězby

Bliže zhonić we **wudawarni Serbskich Nowin**

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk. h. 10

Syn ćešćenoju staršeju, kiž chce rady

pjekarstwo

nawuknyć, namaka dobre wućbne městno

Bliže zhonić we **wudawarni Serbskich Nowin**

Wupjerki hišće tuńšo

80 cm mtr. 1.80
100 cm mtr. 2.15
115 cm mtr. 2.40
130 cm mtr. 2.90
140 cm mtr. 3.10
160 cm mtr. 3.50

barbunje puščacy a pjerjonje puščacy

Hilger

na Seminarsk. hasy 2

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wupjerki

Přikrywy na sofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

133 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Krawski pomocnik

24 lět stary, pyta dźěło. Poskićenja pod **H 9** na wudawarnju Serbskich Nowin

2 běhakaj

staj na předań w Plusnikecach 5

(Tu wutřihajće.)

Měrc 1931

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“)

Tutón wotrěžk płaći za nawěšćki w měsacu měrcu 1931

Maće-li nješto na předań? Abo chceće nješto kupić

potom wutřihajće tutón wotrěžk. Nawěšćk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenjezkow tuńšo** wobliči.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we widawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowškam čełeneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banci wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so banci hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisuje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 54 **Budyšin — Šwórtk, 5. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Pomoc za rańšu Němsku też za rańšu Saksku.

Kaž je so hižo zdźěliło, je sakski ministerski president **Schieck** do Barlina pućował, so by tam němskemu kanclerej dr. Brüningej nuzowe położenje Sakskeje rozłožił a jeho prošył, so by so pomoz za rańšu Němsku też na Sakslu wutwišestrěła. Němski kanzler je wotmolwił, so je wujasnjene, so by so zyła Saksa do rańšeje pomocy pohibjała. Jenož kraj k ranju wot Łobja smě podpjerał, kotrejž su se spomnjenišimi wudawkami sa njeslužbnerjow najbóle poćežene. Też hospodarske sawěsćenje by so dyrbjało po pschećach sozialdemokratije reformowaćj. Sozialdemokratija je nuzowana, na hwojich zadanjach wobstajeć, dokelž je strach, so so hewak jejne pschiwiwoźowarstwo pschi pschichodnych wólbach hišćeze bóle wotdźelji. Wobsedźe budźe sozialdemokratiskim sapósłancam cežko, twarjej panzerowanych kichižakow pschihłosowaćj. Skónčnje so knježeństwo z tym spokoji, so so sozialdemokratoju pschi wothłosowanju wo **wójskowych a łódźiwotnych wudawkach** njewobdźěli. Barlinski „Vorwärts" wo wobsedźenjacej rěči. Požrědnitša tóla, kotruž pruski ministerski president Braun hraje, a pschitomnosć wjednika pruskeje zentrumskeje frakzije dr. Heßa w němskim žeńnje jako znamenja wukoźeja, so so spyta, po pucźu psches prusku koaliziju na rozsudźenje sozialdemokratow w němskim žeńnje skutkowaćj.

Wothłosowanje wo dowozu bjezcłowneho zmjerzłeho mjasa.

Namjet sozialdemokratiskeje strony na pschipuskańcenje 50 000 tunow bjeszcłowneho zmjerzłeho mjasa je so we němskim žeńnje z 223 pschećiwo 149 hłosam pschijał. Sa namjet su hłosowali sozialdemokratoju, komunistojo, dr. Heuß a dr. Weber z němskeje statneje strony a zentrumskaj sapósłanzaj Bockius a dr. Dessauer.

Prjedy hač zakoń wo dowozu bjeszcłowneho zmjerzłeho mjasa do mozu stupi, ma so wón hišćeze w němskostatnej radźe pschijećeć. Hdy by jón ta, schtož móže so lohko stacź, wotpokazała, by so wón z nowa dyrbjał w němskim žeńnje, a to z dwěrjećinowšej wjetschinu wobsamkowaćj.

Přeciwo podwojenju piwowcho dawka.

W Drježdźanach je kětna hłowna zhromadźizna zakłeho piwarskeho zwjazka była. Pschedsydźa, generalny direktor Mathias, praji, so je położenje zakłeho piwarstwa katastrofalne a pschiczinu mjenowaše, kotrejž su k tomu dowjedle. Wobsamknjenje so pschija, w kotrymž so je najwjetschim njeměrom na to pokazuje, so sćej mjeze Lipsk a Freital hižo guwjenjti piwowy dawk podwojeńcej, a so ma so wočzakaćj, so budźa druhe města po kutym pschikładze sledowaćj. Zhromadźizna w poslednjej hodźinje psched taźkej krocźelu warnuje a z pobórschenjom postupanje Drježdźanskeho a Kamjenišćeho wokrjesneho hejtmanstwa wotpokazuje, kotrejž dźěćej mjeze Míšnom a Kamjenicu nusowaćj, so bychu z gmejnskimi piwowymi dawk podwojili.

Podružny pjenjez so w Sakskej njepowjetli.

Sakski žeńm je kónc nowembra z wulkej wjetschinu namjet hospodarskeje strony wotpokazał, po kotrymž bychu so wjetsche hospodarske wudawki tłóčeli wobydlerjam napołožić. S tym by powjetschenje podružneho pjenjesa swjasane było. Na naprašenje žeńnskeje frakzije **hospodarskeje** strony je ministerski president **Schieck** wotmolwił, so ma knježeństwo dźiwajo na prózowanje wo sniženje płaćišnow wobmyslenje, podružny pjenjez powjetschićeć. Knježeństwo pak należnoścź w myślach wobchowa a cźaj wočzaka, hdyž budźe možno, žadanje kheżerjow dopjelnićeć.

Zwjazk podružnikow žada za zniženje podružneho pjenjeza.

Hromadne pschedźěwstwo němskostatneho zwjazka němskich podružnikow je w hromadźizne w Barlinje wobsamknjenje pschijało, w kotrymž so žada, so by so hnydom w němskim žeńnje zakoń wo sniženju podružneho pjenjesa pschijał. Wjele podružnikow je pschezo do wjetschego cźišna dla swjedženja podružneho pjenjesa pschiščko, dokelž je so podružny pjenjez z naprawami wyschnoscow wjele wyše schtył, hač je trjeba było. Kaž dalako móže njesamóźite wobydlerstwo podružny pjenjez hišćeze swjesć, so to na schodu sežiwjenja, kotrejž je k satkowanju dźěłarskeje mozy trěbne, stanje. Podružny pjenjez sniža zakoń dyrbi powjetschenu podružnu pjenjez sažo na psched wójnski staw wróćo dowjesć. Wón dyrbi so też na podružny pjenjez pschemyślowych měrnoscow wupschejrećź, so bychu so wobchodne wudawki na začuwne wachnje w zajinje powschitkoweho sniženja płaćišnow smjłe. Kaž dalako so dawk khježeje danje za twarjenje wobydlenjow njewuźije, dyrbi so wón w pokutym wobsahu na sniženje wotnajeńskeho pjenjesa nałožić. Za stawne hospodarske nastawanje wupad ma so se sylnischim dalokowidnym počeźenjom wjetschich dochodow a samoženjow wurunjować.

Zniženje mzdow měšćanskich zastojnikow.

Psched wulkej zhromadźiznu Eisenskich měšćanskich zastojnikow je wyschiši měšćanosta dr. Bracht wo stracu rěčał, kotruž měšćanskim finanzam hrozy. Wo praschenju mzdy zastojnikow praji, so němski stat, kraje a gmejny mysli w najwjazu padach je žanjenje mozy wjazy njeplaća. Požěwuja žebi pjenjezy, a to nas pschestrašenje, hdyž so žaneho dźiwa njestanje. Stejimy psched praschenjom: Kak móžemy po płaćezitego bankrotla smjerkać? Njeje hižo tak, so hmy se swojej mudrosću na tónzu. Dyrbimy žebi jenož z cźažkom wschě možnosće pschemyślić.

Se strony němskeho stata a krajow dwoji nowe skrótzenje mzdy. To je so hižo dwójcy zapreło. Tola znaće je, so je so tźeźim zapreło wobjanc stanje.

Bjes woporow njeje možno, psches žuche lěta pschećeć. Tak dalako njetrjebje, so je němski stat a kraje wo gmejny njestaraju, so pschihladuja, kak je pod cźežu spomożenitich wudawkow padaju.

*

Sarjadnistwo němskeje żelesnizy je wobsamkło, mzdu żelesnitich dźěłacźerjow skrótzeć, kotraž je so halke loni powjetschiła. Namjetuje so, hodźinsku mzdu wo 7 pjenjezi snižić. S tym by so mzda we njeběrje 10—11 prozentow skrótziła. Żelesnizarske swjazki njejmu so hišćeze wuprajile.

Président pruskeho komorneho žuda, Tigges, je khłostańcźi namjet pschećeiwo „Angriffej" podał.

Wótdźelk je organ nazionalneho sozialistiskeho wjednika dr. Goebbelsa „Angriff" nastawk z napisnom „Tigges paße powlakuje" pschinjeźł. W nim konzernej prezidentej „dowěrnik a parodny łód tributowych stronow" rěkaju, a ho trochu njejasny podawk powěda, po kotrymž je dr. Tigges jenemu rěčnikej „napschećiwo hamiskim pschedpisam" wotpiš z personalnych aktow jeneho justizneho sastojnika zarađźił. Tutón sostojnik po sdaću jako zhubitar nazionalnej sozialistiskej stronje pschiłuschał.

Wólbna reforma w Bayerskej.

Bayerski žeńm je krótku knježeńskowu wólbnu reformu pschedležu je 101 pschećiwo 13 hłosam pschijał. Jeniežke pschemjenjenje porušo wubjerkowemu wobsamknjenju ho na wólbnu starobu počahowaše. Sa namjet bayerskeje ludoweje strony, so by so wólbna starobu na 21. lěto powyschiła, jenož jednora wjetschina hłosowaše, tak so dotalna wólbna starobu dale płaćiwosć wobkhowa. Pschećiwo pschedłoży jenož němšky nazionalni, němska ludowa strona a kommunistiska hłosowachu.

Jiman'e Němcow w połodnišej Tirolskej.

S dweju tirolskeju duchownoju, kotrejž je, kaž je so powołło, italska wyschnosć zajała, dokelž staj sakasanemu studentskemu zwjazkej pschiłušałoj, bu po zakroczenju Brixenskeho wjerchbiskopa mjes tym na hwobodu pusczeni, sa to pak ho pater Arnold hišćeze pschezo w jatbje dźerži.

Tele dwaj su italzy policajšy sostojnjuj wobydlenje kaplana Aufderklamma w klóschtru jendźelskich knježnow pschepytali.

Belgiska samostatna.

W belgiskim žeńnje je žyrjedu swonkowny minister Hymans ho wo belgisko-franzowskim wojerskim dojednanju wuprajił. Belgiska je tole dojednanje 1920 wobsamkła. Wono je mjne było, dokelž hižo žaneho rukowanja sa měr njeměješe. Tola też tehdy njeje tole dojednanje žadyn hwjałk było, kotrejž by do njewotwisnosće jeneho wobeju krajow pschimało. Wono je jenož techniske dojednanje dweju generalneju stabow sa pad było, so by Němska bjes wuważanja Belgiski nadpadła.

S Locarnskim sprzećenjom je ho bjesstrach sa Belgiski pódła belgisko-franzowskeho dojednanja powjetschił. S Locarnskim sprzećenjom a porheinskim paktom a z Kelloggowym paktom je ho belgisko-franzowske dojednanje pschestajiło pschebywatelskim być. Zyła Němska ho pródźe, so by ho wot powinowsćow Youngowego plana wuzwobodźiła, a w nozy a wo dnjo žebi němšky statnizy na pschemjenjenje Versailleskeho mérowego sprzećenja mysla.

Briand Franklinej-Bouillonej z nětkrutymi ironiskimi słowami wotmolwinschi swoju **jednansku politiku** salitowasche. Hdyž je wón wo němsko-franzowske zbliženje prózowne, ho to tohodla stanje, **dokelž wot němsko-franzowskich porjadkow zwjenje abo zmjerzej europiske politiki wotwinjuje.** Jeho njeźiwdźa sa tak bludneho měź, so je ho njepschemyślinschi ho do dyrdomdejsch padał. Dyrbdy je ho z wobežnjenjemi sabrał, wobsedźe hdyž jemu wotnoschk pohladnich němskich wólbow sdźelichu. Sa nowowobežnjenje praschenje ho možnoseje rozsrjanja rospominaju. Pschedy maležinu konfliktow pschikhwyte wostachu. Ludy po pschećiwo bydli schežowachu, hač skónčnje wójna wudbyri. Hišćeze wjele pokrokow je dźenża w internazionalnym zhromadnym dźele trjeba. Pschichodna wotbronjenska konferenza dyrbi to staroźiwje pschihotowaćj.

Francowska je swoju dobru wolu k wosbronjenju wotpokazała.

Hdyž je konferency njewocažaŭskich hyłnosćej a słužbnych cyły swojeho wójska łuiła. W najstwanju rewizije měrowych sprjećenjow je Briand zwólniwy, na němske žadanja „poštuchacy". To pak njerěka, so dyrbi so němska nadzija dopjelnić, a so Francowska swoje dotalne stejišćicho wopuścći. Francowska so pśejcu swona na Němsku s próstwu wobroćża, so by rosbrojazym rěcžam konc cinilo. Hibanje za rewizije, poslednje wólby a wěste rěcže nawjedowazych němskich statnikow wotbronjenju njesłuža. Hischcže ras Briand wospjetowaśe, kak wjele jemu na franzowsko-němskim sólizenju saleži.

Też wo Italskej wón i jara měrnymi słowami rěcžeše. Wódstawowe dojednanje je pokazało, kak derje możetaj wobej krajej se swobu dźěłaś. Prajiwšći, so bu **źiwoje pśitili pósledněch létow njekaje**, Briand swoju rěc skónći.

Sa Němsku je wona jara njespokojaza. Wón měnjenje wójnjeho ministra Maginota sajtupuje, so je Francowska hižo wotbrońika a sa njemóže dale wotbranjeś. Też wón Němsku wjcnu nadźiju na pśicheměnjenje Versailleskeho mérowego sprjećenja bjerje. To njejźu dobre wuhlady na pśichódnu wotbronjenjsku konferency. Briand je tohodla se swojej rěcu pśichłoźowanje pola pśechcejnikow swojeje politiki namakał. Hospodarski plan sa swónkowne ministerstwo bu s 551 pśechcejwo 14 hłosam pśichija.

Turkowski parlament so rozpušći.

Stambulske (Konstantinopelske) nowiny „Akscham" su powěźeŭ s Angory pśichinjeźe, po kotrejž ma president tureckeje republiki Mustafa Kemal na podłožku sacźišćejcoju swojeho wokolneho puczowanja po Anatolskej sa nuzne, so bu parlament hnydom rospuścili. Wólbjeliśiwe dyrbi s nowowólbu swoje ménjenje wo politizy kabinetu Ismeta pasche wuprajiś. Narodna sgromadźizna (sejm) bu pjecza hižo jutśe po presidentowym źadanju rospuścći.

„Akscham" dale pśichipowjeda, so po nowowólbje kabinett Ismeta pasche wrócżo stupi, so pak bu Ismetej paschi porneźi, so by nowe knjeźerstwo sestajał.

Indiski kongres je dojednanju mjez Gandhiom a lordom Irwinom pśihłosował.

Indijski kongreš je sjezd mérowe sprjećenje mjes Gandhiom a namjetnym krałom lordom Irwinom powjerdźił. Dźełaśiski wubjerk a wukonjaŭ wubjerk staj dojednanju jenobłosnje pśichłosowałoj. Sdobom staj wubjerkaj městokralowe sastupiłoj za dozpite dojednanje pśichwalili.

Kaž Reuterez powěźećerja powe, je kongreš hižo sjawnje napominał, so by so wójna njepokutlichnosće stónczika. Dojednanjowe wumeńenja njejźu so hischcże wosjewiłe. Wocakuje so, so so kongreš pśi wudźełanju wustawy wobźěli. Mjes tym so najwjacy jendźelscy nowin indiske wobsamknjenje méra je spokojnosću wita, nowiny lorda Rothermera lordej Irwinej porokuja, so je Indiskej jendźelske prawa woprował.

Ze Serbow

W Budyšinje, 5. měrca 1931.

— Wo **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —5, thermometer w nozy —5. Wušłuby na sjamne wjedro. — Schkleńca pokazuje nimale na rjane wjedro. Wot połnocy śem je so sněha wyschina hacź k nam wupschestrěła a

sadźewa pschichodnej nizšiny i wjeczora. Nizšina i wjeczora je wjeczornej Europje wocżowłenje pschinjesła. Pola nas studźa powětr symne wětry i połnoc. Dokelž mamy wyschiny w połonju, najskerje nas naschego wjedra dale rjany a symny wostanje. — Jutśe pjatk khładźa słónczko to 6,36 hodź. a khowa so 5,48 hodź. Mjezyk khładźa wjeczor 8.55 hodź. a khowa so dop. 7,27 hodź.

— **„Domowina"** chce našemu wulkemu pěsnjerjej Handrijej Zejlerjej pomnik stajić. Wuradźowanja wo tym so stawaju. Praša so, hač njeby žadyn serbski skalywobsedžer kamjeń k temu daril, štož by pomnik wo tójšto stuńšił. Domowina by rad wo tym něšto zhoniła.

— **Wopomnjenje Bodelschwingha.** Ministerstwo za ludowe wuhotowanje je wukas wudało, po kotrymž ma so w jenej i nadob. hodźin wyschelschich ludowych a pomocnych schulow wokoło 6. měrca spomińacź na 100. narodniny duchownoho Bjedricha i Bodelschwingha a jeho pschichodnome wonworjenje w němskim swonowzelstwje.

— **Sjamne zjenjesne sćerki.** W měšazu měrcu bu pjenježne sćerki dowolene jenoź za Sakšku nuzowu pomoc.

— **Mjažowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Sobota 7. měrca dop. wot 8—9 hodź. wotedawa so na cźišću 4751 hacź 4900, wot 9 hacź 10 hodź. na cźišću 4901 hacź 5050 a wot 10 hacź 11 hodź. na cźišću 5051 hacź 5150 fyrce howjaze mjaśo, punt po 40 pj.

— **Dobycze wo 2000 hr.** padże wczera na łóš cźo. 38 905 sakskeje krajneje loterije do nadomneje Rothereż loterijoweje kolekcije.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi źrjedźinym cźehnjenju 5. rjadowny 198. sakskeje krajneje loterije (3. dźeł) padże dobycze wo 30 000 hr. na cźišćo 23425; dobycze wo 10 000 hr. na cźišle 7987 98655; dobycze wo 5000 hr. na cźišća 1515 41764 51617 76625 148851; dobycze wo 3000 hr. na cźišća 382 6110 18442 24929 32013 44546 51538 53876 77594 92592 93885 94548 97610 126413 131800 144753 145926 153907; dobycze wo 2000 hr. na cźišća 2391 2654 2820 5148 8721 8796 11030 14134 18185 20957 28197 29645 34508 35088 38395 38905 41114 43071 45221 45436 47685 53530 55201 62656 68747 69692 73856 74342 76256 76680 77249 78001 78626 79672 82027 84568 85193 86258 86494 86988 93480 96362 102410 111537 115624 118267 121678 127036 128423 128463 143972 144032 149540 153640 155918 157137 157195 159067; dobycze wo 1000 hr. na cźišća 72 158 1600 5387 5835 8518 12840 14178 14243 16216 21215 21786 22612 25789 25828 27426 27960 30757 31116 31409 34497 41352 41861 43998 50742 51108 51674 53008 53419 55175 57230 61615 62535 63187 66799 67758 68174 70484 70760 70787 73364 75394 78223 78323 79324 80632 83966 89435 90539 93017 93486 94338 95362 96002 96475 96761 100753 101609 101988 104045 107378 114601 114718 121166 121328 122033 122763 122998 124598 126112 127227 133420 137099 137824 138308 139672 141457 148736 149615 152735 153542 150854 153630 156675 157162 158794; dobycze wo 500 hr. na cźišća 484 623 629 1942 2686 3546 5370 6346 7011 8200 8463 8777 9735 10336 10596 10766 12391 12616 13175 15579 16365 16443 17220 18082 19174 21543 22019 22236 24710 30389 32389 32907 33156 33988 34360 34659 35993 37716 37165 38036 38105 38267 39307 41406 42007 42920 44848 45822 46689 46763 47435 47786 48236 48837 49376 49808 50079 50545 52095 53140 53626 54559 56711 57957 59812 59828 59929 63056 63978 64047 65852 66994 67013 67192 67396 68143 68595 70321 70605 70824 71718 73023 73909 74185 75143 75830 76032 76936 78047 80203 82771 83086 84588 84807 87517 87592 87651 88350 88374 89593 89701 91022 91877 92409 92536 92946 93393 93543 93725 94077 94702 95180 95186 95722 97187 97816 98241 98266 98598 99289 99366 100708 100852 101190 102304 103741 104955 105603 107712 107855 108281 108767 111335 113672 114076 114257 115241 116357 116746 117098 117152 117311 117356 119806 120364 120736 121655 121921 122051 122929 123773 124994 126900 126944 127337 128083 129386 131759 133046 133105 133223 134135 134840 135241 135256 136453 137186 137400 138358 139879 140130 140321 140918 141935 142832 143270 144479 145163 145377 145685 146573 146807 147428 148447 149451 149730 150708 151065 151533 152124 152708 153477 154795 155130 156207 156411 156493 157523 159634.

— **Stótne khorosće w katolej Hornjej Łužicy.** W wosjewjenju krajneho strowotnistwowego hamta mjeńšcy 28. februara 1931 w Hornjej Łužicy sćěhowaze stótne khorosće: 1. **Skažonosć** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Łubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. **Potchroma** w 1 gmejnje a dwómaj dworom. Budyšskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Khudobrejnosć kopytaczow** w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. **Sahorjenje mołchow pola koni** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Łubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Pječowace khorosće** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyšskeho, w 4 gmejnach a 12 dworach Kamjenskeho a 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Łubijskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Sskonzo pschidźe, puschczejce ptonzo do doma!** Cźaš je pschischoł sa **dokładne wuczischczenje bydlenja.** Mój s prachom a njeczistosću symy! Hospoda chze zyle dźiwo, zrumuje łubju a pinzu, mjecze a myje, jo ma nan njedźelu rano swoje wjeselce nad tym! W bydlenju wuprózdnja so khamory, wotewsadźa so gardiny, wobrazy a schpihele dyrbja se sćěnow. Wschitko so wotpróschi a s mydłom smyje. Potom tlepa a cźesa hospoda pschi wotewrjenym woknje matrazy, tepichi a polstrowe meble, wotmjecze sćěny a wjeschi, wuzwětli khachle, myje i mydłom wokna a durje, myje, łakuje a mopuje schpundowanje, styka cźiste gardiny na wokna a krónu je wocżeršćimjenu domjaznosćcź s nětkotrymi kwětkami we vasy. — Alle hospoza steji hakle pschi spocżatku dźěła a dobre pomogne grědki sur trěbne! We zwojim konsumscim towarstwje namaka, ma wona nětk na prěnim měnje a wschitke su na znamzy geg spósnacź. To wosnamjenja: su zyle solidnje dźěłane, pokhadźeja se žamtnych wobłhodow organisowanja pschetrjebarstwa.

— **Wołebita pschiłoha.** Sa naschich cźitarjow w Wětej Wodze a wokolnje pschipołožichmy k dźensnischemu cźišću wołebitu pschiłohu firmy Wilhelma Hübela w Wětej Wodze, kotruž wołebitemu wokhodźowanju poruczamy.

S **Dobrušcha.** Gmejnskemu zarjadnistwu je so s jednanjemi s wobkhodnikami poradźiło, hjezdźišćnym a hewaschinc dostawkowarjam podpjeru polnischeny tłuš, mjaso a wušło pokhcźeć. Punt khłeba płaczi sa nich 50 pj. a punt zwinjazeho mjasa 70 pj., howjazeho mjasa 80 pj. a zentnar wuhla 1,10 hr. Shromadnje se sastupjerjemi hjezdźišćnych so postajichu prawidła, po kotrychž so smamki wudawaja so łóžbu pónoźelu pop. wot 3 hacź 4 hodź. na gmejnskim hamcze.

S **Dobrušcha.** Podwjeraze towarstwo sa Dobrušchu a wokolnu swojeczi pschichodnu njedźelu w Leśkej hoscźenzu swój 30. sałožeńcki swjedźeń, na kotrymž so sobom 5 kčne wobstatcze interesowego sjednoczeństwa Hornjołužiskich podpjerajucych towarstwow wosmuwcźi. Pschip. ½1 hodź. smźe interesowne sjednoczeństwo posedźenje. Pop. w 5 hodź. pschedwjedźe so ludowa opereta. K temu pschisamknu so reje.

S **Lichanja.** Saudźenu njedźelu swjeczešće młoda jednota „Sokoł" w Lichanju w Rudoleśej hoscźenzu swój pschi sjawnej wjeczor. Sswjedźeń běšche derje wopytany, skoro jenoź młodźina so namaka na wupjelnjenej žurli. Jednota wusmyi se swuczowanjemi na pśekuschu a se prostnymi. Wołoje dopokaza, schto je jednota pod wustojnym nawjedowanjom nacźolnika K. Měschtanka sa lětu wischo nadwukła. To nam najrjeńsche nadźeje za dalsche wuwicże młodeho Sokolskeho dawa. Pomogna běšche jemu pschi wuhotowanju swjedźenja jeho starscha sotra

Wšědne zjewy.

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

48] (Pokračowanje.)

Nadobo pak Verunka se śeže poślešćejco sesahny, so wosta jenoź hacź do paka pschikryta, wobe ruzy pokoji won.

Wojcźech ju ji pschibliži, so by jej sažo pod poślešćejco sćehował; myślešće, so bě Verunka śpizy ruzy won tykła a žo wotwobsćała. Ale hdyž pschistupi k ni, widźeše, so ma wocži wotewrjenej. Njeśepasche. Wobroczi hlowu a sahlada žo do muža, jako by jemu něšto rjez měła.

„Sshm cźi trochu śesa nawarik", rjekny nathilinscheji žo lubozežiwje nad žonu. „Dyrbiśch je hnydom wupicź."

Dórdże po bělu hornczź a wobkdźiwschi wotwar, měšćeše, dóniž so zokor njerospuscheji, hedźo na kromje kóža.

Posóže žo, poždże žo w poślešćejach a wupi śelo. Poślucha śe hłowa a do dna wupróżdni hornczź, ćiž won dźerżeše w ruzy ji k hubje, i druhej poddjerajo jeje hłowu. Verunka wuzžěkny też nětkotre kapki, napołdźely w hornczu stawaze, jako by žo bojała, so by jeho njepohnětowała wotstajiwschi něšto z toho, schtož bě muž zwjotrucźenje ji pschihotował a dał. „Dźakuju", rjekny wumeńenkrjo žo na Wojcźecha dźakownje, mile. Sažo žo lehny.

Muž też žo poźmeńkowyschi na žonu chżyšche wotstupicź, so by wopkoknył próżdny hornczź, wo kotrehoż krom njeźicźka saklinkny. Ale Verunka sadźerża Wojcźechowu ruku; njechcźeše ju wot sebje puschczicź, niž krocżałki.

Wobroczi žo a śnowa so žona wuźmja. Też nowy wuźmjeńk jeje sapopadny, a pohlad jeju wocżow tak dźiwnje se nasene pobo błyschcźazeju . . . . Sesda so jemu

niž jenoź wustosćiwy a proschazy, ale też bojaśiwy, wustrachceny . . . .

Jako by so žiwych dźěcźazych strachow sbańšowała, puschczi Verunka po chwilcy mużowu ruku, stłóczywschi ju k kuceže. Pokojejo pohladźi ju po wobliczu a wotstupi wot loža.

Wusłdże won se jsmy do pódlaŭsk. komorki, hdźež něchto pytaśche. Verunzy trajeśche to najskerscho do kóža. Wupjerasche wocži na durje, i kotrymiž bě so Wojcźech wotkaźał, a njemóžo hižo docźakacź, hacź žo w nich sjewi, samoła: „Wojcźecho!" — —

Bě tu wokomtknje. Stróži so jeje wutkchikinjenja, ćiž cźicho pschetorhny. „Schto so cźini? Je cźi znadź hórje, Verunka?" — wopraśeha so staroscźivje, s hłokom polnym hobuczeńca a ludoječe, thwalajo k zoninemu tołu, i thwaikom wotkoži, schtoż njeśeśe w ruzy, nowu śwěcźku, po kotruž bě doschoł, so by ju we śwěcźniku se starej wuměnik, ćiž žo dowupali. „Je cźi znadź hórje, Verunka?" —

„Ně", wotmolwi. „Njeje. Nawopak, je mi lépje. Je mi tak vjenje po tym selu, ćiž by mi ty pschipravił. Ale, Wojcźecho — —" Sdakny po jeho ruzy a dźerżeśe ju khwilu w žiwoje. Njebładaśche na njeho, pschijandźelt wocźi, jako by so hańbowała rjez jemu to, schtoż njemóže tola dźeje jamjeśeczej . . . . .

„Wojcźechko!" wrajeśe mjeńšy, i masnym a kohodnym hłosom a kruczejsko tłócześe jeho ruku. Nadobo, jako by so bała rosbudźiła, polnje pohlada muźej do wocżow je žiwojimaj wlóżnymaj a nutrnymaj wocżomaj . . .

„Verunka?" —" sawoła Wojcźech a pschimny wobe žoninej ruzy. Njepraschesche žo runje, ale też w śmuku, s kotrymž wupraji jeje mjeno, a w jeho pohibu a w pohłedże a wuźmeńku tcźesche wośe praschenje.

Porosumi jemu, tomule njewuprajenemu praschenju, a saschepta: „Haj. Hižo je ko pschechko . . ."

„Verunka! Moja Verunka", wołasche Wojcźech a tłócześe žoninej ruzy, wobjimia a wokoschi ju. Stezi śwoju hlowu pódła jeje hłowy na hłowak. Duschejsche w kku śplakńenje a śyły tłócześe do mikawczkow. „Moja droha Verunka! Njebojiśch žo? Nimasch-li strach?" „Ně — ně —" wotmolwi, ale pschewinycź njemóžeśe to tschepotanje, ćiž bě žo jeje jmóžnika, tu bojoscź a cźežkosć, ćiž na nju nałeźasche. Dyrkotałasche se sudami; niž se sjmu, ale i roshorjenjom. Ruzy tschepotachtej a na zdkem cźeśe dyrkotałasche.

Wojcźech wubeža se sjmy, so by po babu pósłał; njebě nikoho w domje, Łahodka běšche nětdże w śuśodstwje, na hradkach.

Wuśkłekany, bjes klobuka, na bosy nohi w łoschach, wulecża Ternka na wulicu a pśches sćerstwu napadany žněh brodźejcźe k napschecźiwnemu domcźej, w kotrejž wuhlada jenicźke śwětłeschcźo; hewak běšche wschudże cźma; wobydlerjo „liśy" khodźachu sahe i wjeczora śpacź, so by žo njetrjebawsche drohe śwěcźenje njepaliło.

Ternka sałlepa na rosśwěcźene wokno, jo žo nutka naśrožacźu; njechachu ani wuńcź je sjmy, bojachu žnadź žo rubježnikow, žnadź duchow, wo kotrychž bě žo tam runje pschi pjerjo-dźerżu powiedało, schtoż dźe bě runje se pschicźinu, so hischcże śwěcźachu.

Wojcźech jaducha na wrota a wołasche tam nuts na žuśodow, so skónčnje spósnachu, schtó je wonka, a wotewrichu jemu.

Praješche śpěsnje, cźehodła je pschischoł, a proschesche, so bychu tola žo njekoudźili a hnydom dołehnyli, hdźež jich śeśele. Khwatałasche sahe wrócżo k žwojej žonje.

Jeje bolosće běchu sažo trochu papuschczile a jeje wobliczo, pschijinjene a wustrózane, mějesche něšto wuras pokoja a wutrobitosće a podacza.

(Pokračowanje śeśehuje.)

„Serniejka", kotraj pschedstajenja se spěwami, pod nawjedowanjom k. wučerja Jenki wobwěnzowasche. Dale „Sokol" wschelake žiwe wosrasy na jerwischczu policzi. Pschedbyda Domowiny młodej jednaczje postrow Domowiny pschinjese a spromadženu młodźinu napominosche, so by njeby wótzow rěcze a dobrych nałožkow hańbowała, hdyž tej djensa ji wuznamowarjo rad tajke wažne sa cłowjeka kubła wohanja, ale so by jeji tajke smutkowne bohatstwa wažiła. Dźiwadło „Nanowy zwjerschnik" so wot hobustawow „Sokola" a jenoje knjeżny z Lichanja wuspjelowje hrajesche a słužbi wulke hurjecze. Na žurli knjeżesche pschihlojnu měr. Tak tej młodźichu wschě posthenja so derje wuwistkowachu.

S Bukez. Dotalny wjesnjanoста k. pschekupc Hermann Sywora je swojowólnje pschestajenje k 1. haprelej swoja sadojnstwo słoži, kiž je 23 lět dołho sastarał. Za nowowólby wjesnjanoсty je so dotal 6 nawjetsow sapodało. We wšu pat mańa, so wólba w gmejnstej radže k zaneme wuwjesenej njepowjedże a so budże rozsud wjesnjanam tehdy. Wjesnjenje z najpatscheju wutrobu wólbow wocakuja. Dotal su nawjetsowani: Stefak Erich Rjenc, žiwnoscjer a rjanski mischtr August Kozar, hajowy wikowar Gustaw Strcich, wojnar a ratar Pawol Fiedjar, hedlońki mischtr Pawol Schreiter a žiwnoscjer Max Krosch.

S Njetzwacidła. Na wjeż-rawschich stótnych witach bźesche na pschedań 130 profatow po 16—22 hr., 26 bjhalow po 35—45 hr., 160 krowow po 350—600 hr. Wikowanje bźesche žiwje.

Z Konjec. We nowej šuli knjeżeše njedźelu wječor žiwjenje. Wučerstwo beše dźeći, starschi a přećelow šule k prěnjemu swětłowobrazowemu přednoskej přeprosyło. Mnoho hosći beše přikhwatało, tak zo bě rjadownja přepjelnjena. Knjez wyšši wučer Hajna witaše wšitkich. Potom wjedźeše přispsucharjow do susodneho kraja, do „Slezyskeje" a do „Krkonošow". Wulkej syle wobrazow sćěhowachu wšitcy z wulkim zajimom. Na dobrych wobrazach widźachmy krasnosće hórskeje krajiny. Na kónci pokazachu so hišće někotre wobrazy, wzate z našeje srjedźizny. Twaś noweje šule je po wěstych pokrazowanjach wobrazowany a běše zajimawe, hdyž nadobo znata mjezwoća so nam jewjachu. Dale widźachmy na bělej plachće, wosebje starším znate wosoby, bywšich kaplanow Ralbičanskeje wosady kk. Michała Sewčika, biskopa Łušćanskeho, Mikławša Andrickeho a Mikławša Justa. Zawěsće je so mnohi z přihladowarjow z radosću při tym swojeho wučerja nabožiny dopomnił. A zawěsće je horliwemu skutkowanju slawneho narodowca Andrickeho přicpěć, zo „Delany" hišće tak dobru serbšćinu rěka. Njech to dale tak wostanje a njech so dobre symjeńka krasnych, čistych maćeřnych zynkow zakorienja we wutrobach dźěći. Knjez Hajna so hosćom dźakowawši, prošeše so malu dobrowólnu serpatku, z kotrejž bychu so wudawki zarunale. Zbytk budźe zakład k swětłowobrazowemu nastrojej Kouječanskeje šule.

S Kamjenc pola Rakez. Wobstadne njeboże, kiž mohło lohko k hórschim ssćěrbnkam dowjesć, ma so tele dny na tudomnej statnej drózy. Mładaj cłowjekaj z Wojerez zdźěschtaj z motorskim kolom z Budyschina domoj. Jako chcyschtaj sapschahaj stótnemu wikowarja, kiž psched nimaj zdźesche, pschesćěhnuješ, nahoja so koń, kotrehož běsche wikowar hakle nadawno wot zyganow kupił, skočí natychmiast na prawo, potom na lěwo, skočeše z wozom do wobdźěła motorskeho kola, so kolejarjej z nim na drózy padnyschtaj. Jedyn z nich pak bu do pschezrowa wjerschnjeny, druhi pabže na twjerdu terowanu drózu a so na hłowje cježko skaž. Wjednik sapschaha, kiž chcyše znowa dale jěć, dyrbjesche dočakać, dokež žandarm z Rakez njepschijźe a podawk njenapisa. Też motorske kolo běsche so wobschkodźiło. Lěkaŕ k. dr. Szykora z Rakez poskići skaženemu prěnju pomoz.

S Kamjenca. Wutoru sněhowu sněhowu je 16 Lina schulerka ratarskeje schule pschi turnowanju z prěduschu bok padnyła a so na rjapje wobschkodźi. Sawołany lěkaŕ da sněhowu do khorownje dowjesć.

Swójbne powěsće.

Semrěłoj: Krześenta Leichtertrotowa rodź. Hermanez w Budyschinje, je sakramentami derje wobstarana, 84 lět. Khowanje budźe sněhowu pjatk pop. w 2 hodź. na Miłkawschcu. — Gustaw Adolf Pjetasch w Budyschinje, 73 lět. Khowanje budźe sněhowu pjatk pop. wot žarowarskeho domu na Jerjowej haśy 23.

Hłowna zhromadźizna Radworskeho Sokola.

Njedźela 1. 3. 31.

W 4 hodź. wotewri br. starosta zhromadźiznu ze postrowom „Na zdar" a powita rjanu lićbu bratrow a hosći. Zhromadźeni wuspěchu „Rjanu Łužicu" a br. starosta wozjewi porjad: na to sćěhowachu rozprawy.

Rozprawa br. zapisowarja wo lětnym dźěle, bě wuspěšna a wšostronska. To dopokazuja zhromadźizny a swjedźenje tu w Radworju, mnoho wobdźělenja na susodnych wubědźowanjach atd.

Br. pokładnik poda zwjeselacu rozprawu wo pokładni, smy derje dźělali a kupichmy noweho konja a jenu matu.

Br. načolnik rozprawješe wo postupje našeje jednoty. Zwučowało je so stajnje jónu wob tydźeń ze wuwzaćom někotre razy też popołdnju za dźělenjemějerjow. Zwučowała je w přerězku stajnje spokojaca ličba bratrow, tak zo móžachmy přeco 3 družstwa wutworić, też někotři dóstachu myto při Inđowych wubědźowanjach.

Rozprawa dźěćaceho načolnika wo dźěćacym wotrjedźe bě spokojaca. Zwučowachu stajnje 2 razaj za měsac.

Tež rozprawa nawjedowarja bubnarskeho wotrjada bě zwjeselaca, su derje dźělali a wuwučowali. Ze rozprawy starosty bě dowidźeć, zo smy derje dźělali, běchmy stajnje na župnych swjedźenjach atd. sylnje zastupjeni. Na zlěće w Rakecach dobychmy 1. myto w sylnosći.

Druhi dypk bě kritika wo předsydstwje. Tu móže *kóždy bratr swoje měnjenje wuprajić*, hač bě z nim spokojom abo nic, derje tak. Z toho nasta dlěša rozmołwa. Po tutej rozmołwje sćěhowachu wólby. Z wólbow wuńdźe nimale cyle stare předsydstwo znowa, jenož pola druheho pokł. sta so přeměnjenje. Ze wólbow wuńdźechu: Michał Rječka, starosta; Mikł. Bjarš, městostarosta; Jan Handrik, načolnik; Beno Wowćeŕ, podnačolnik; Mikł. Buša, načolnik za dźěći; Jan Handrik, 2. načolnik za dźěći; Mikł. Šołta, zapisowaŕ; Mikł. Buša, pokładnik; Maks Bamš, městopokładnik.

Po wólbach dźakowaše so br. starosta wšitkim, kiž su swoje mocy woprowali za rozkćěw a dźěławosć jednoty.

To tym bě přednošk br. načolnika, kotryž rysowaše „žiwjenje dokoła wokoło přenjeho Sokolskeho kurza w Prazy". *Pokaza přitomnym, kak tajki kurzus so wotměwa*, wosebje zajimawosće a rjanosće Prahi we wobrazach. Bohaty přiklesk bě najlěpši dopokaz, zo je so poradźił.

Po wotbyću tuteho poslednjeho dypka dnjowoho porjada skónči br. starosta z dźakownymi słowami wulcy zajimawu zhromadźiznu. Spěw „Nětk z mocu lawa Sokoljo" klinčeše mócnje w rumnosći. Bratŕa *Sokoljo rozjěźdźechu* so we wječornej hodźinje, *kóždy* do swojeho kućika lubeje domizny. Skutki jednoćaceje mysle njech swěćeja dale wo krutym, njeseběžnym dźěle Sokoła k lěpšemu serbskeho ludu.

Haj, budźimy cyłk, nic skruta,
Sokoł njebojazny wottŕase mocy łamjace puta.

M. S.

Hłowna zhromadźizna serb. low. „Nadźije" w Budyšinje.

Wutoru 3. nałćnika, wječor z dypkom 9 hodź., wotewri pschedbyda towarstwa knjez redaktor Duchmann hłownu zhromadźiznu serbskeho towarstwa „Nadźije". Wopyt hłowneje zhromadźizny bě jara dobry. Sćerbna kofejownja bě cyrje wobsadźena. Sawodnje sapschewa so spěw „Hdźe statok mój." Pschedbyda pohrě dwanowy porjad, kiž so schwali. Pschedčitanje lisć najstarscheho sobustawa a sobuzałožerja towarstwa knjesa prof. dra. Arnoschta Muki. Towarstwo wsa jón z radosću k wuđenju.

1. Rozprawy. Knjez pschedbyda rozprawješe wo „Narodnym a organisaciskim kruhu župy „Jan Smolerja", kiž je był wusnamny, pódny narodnym a k cyłkenju serbskich towarstwow a naroda. Rozprawješe dale wo hłownej zhromadźiznje župy „Jan Smoler" a wo „Wobmjerkn. pokładni" mjenowanje. Dźina rozprawa stutkownješe towarstwa bě jara dobra. Kak cyłko su howrile wěry wo sobu wobsadźenja, wona je dale wobstała. Dźiwadło na cyłki dobre. Hdyž je wopomnjeješe hobustawstwa była jara wažna, wasche sarjadowa serbski kwiećenj w Delnjej Łužicy, wobdźěli go na wulkich serbskich swjedźenjach a narodnych, wobdźěli go na wulkach župy Smoler. Delnjołužiskim hosćom we Wětoschowje, sarjadowa a wječork. „Mjeli hnaj 1931" knjeseńsche so jako wusnamjenjeli dźeń dobrowólnej towarstwa, k. direktorej. 93 to jenički serbski swjedźenj schrjschcheho podłoża přeco słowjanskim, na katrowni lub słowjanske hwězdo mjeńsche hdyž wa 70. narodninu. Kniez pschedbyda dźakowasche so tuhe wschěm, kiž jeho sobu podpjerachu. Wobsahowy dźeł wuprajł knjeseni wučerjej Jenčej, kiž je Nadźiju nawjedował spěwnje pschi swjedźenju w Delnjej Hórzy, a knjesej wučerjej Jenu, kiž je tuhowitny diriqent towarstwa.

We mjenje towarstwa a župy dźakowasche so k. kawan Krjeńmar knjesi pschedbyđe za jeho samozwe a pschikładowanne dźěło. Bóh dał, so by Nadźije dale takeho wjednika wobkhowała.

Nosprawa wo pokładni bě knjesej Jeńcej a dopokaza hnera w sastojnstwje. Knjez Simon sakładki sebi za to dźak.

Nosprawa wo dźiwadłowym a pućowanskim parjedże pokaza žiwy wobras stutkownosće. Namakmy so samo delnjołužiske dźiwadło „S dwuch kwoch". Wulki sklaćhu derje k sebi nasnaju domizny. Wusłutk knjesa Grólicha bě jara knjesełazy.

2. Stutkownosć w lěće 1931/32 postaji pschedbyđstwo w pohedźenju wutoru 17. nałćnika.

3. Wólby. Pschi wólbach pschedbyda knjes red. Duchmann, 2. pschedbyda k. wujschi teleg. inspektor Kubjeńk, Pokładnik k. Simon. Sarjadnik dźiwadła a pućowanskeho k. Grólich. Sarjadowarka a sbodom mjeńsche knjesa Mehlig, Sbodomjanowy wubjerka k. Hajnza a knj. Mettkeg. Sastupjeju knjeżnjow pschi pschedbyđstwje knj. Schyrzeg a Pjecjaćeg. — Cyłstny pschedbyda k. P. Kjeżemaŕ.

4. Namjety. 1. namjet cłkašche: Pschi towarstwje ma so wutworić starschi wotrjad se hamtnym programom, dźiwadłowy a spěwny wotrjad twori młodźina. Tutomu namjetej cżestu. pschedbyđ. so jenohłósnje pschistaukachu. Druhi namjet dla pschinoschačkow so teplownja pschija. Jón bě podał k. Grólich. Tśeći namjet kujonow a knjeżnjow, so hnć jenož ta wobsoba pschi sławnych koncertach hobustutkowacz, kiž prěnje a pósledne tśi pruhi znajmjeńsche Bobu cżini, so z najwjetschej rosćahnjenosću jenohłósnje pschijo. Schwór y namjet pschiwołanja revizora so tehdomnja pschija. Revizorstwo pokładnje so dowjerjene k. wujschichemu teleg. inspektorej Kubjenjej.

Dwjaŕjohodźiny trajaze zhromadźizna bě płodna a nowe pschedbyđstwo sorucźi sawjesće dobru stutkownosć Nadźije na sakrschnim podłožku. Tuto pschejdźe k. pschedbyđy so wsjoce dobjelu. Se spěwom „Hory módry, je waš hnaj" (4 hłósnje) so zhromadźizna, hłowna tuteho łěta, skónči.

-ŕi.

Nanowše z cyłeho swěta.

— Kubłady na wjedro sa jutrišchi pjatk: Pschi wětrach z południowych stron wobstejowany hišćeze dale symne wjedro z mjerjenjenjom.

* Mandželstwo italskeho kronprynza Umberta z belgiskej prynzesnu Marju Josе njeje złožowne. Po powěsćach z Brüssela chcedźa mandželstwo dźělicz.

* Rumunska kralowa Helena, dźowka prjedawšcheho němskeho kězora Wilhelma II., je so sakonwědźiła, so je swojim mandželskim sjednaŕ. Wona chce so pjecza z rumunskim wyschkom Scelettkom wojenicz.

* Na Simplonskej żelesnizy mjes Brigom a St. Mauricom w Schwajzarskej je so cżežke żelesniske njeszoże stało. Draisina, na kotruž bechu so schtyrjo schwajzarjzy żelesniszy sastojnizy sakhwdlili, sady sastanischcza St. Maurica do Simplonskeho spěschneho cżaha sawadźi. Mjes tym so mózeschtaj sady na draisinje žedźazaj sastojnikaj z cżasom wotstrocżej, cżah draisinu z dwěmaj sastojnikomaj sbrahny a někotre sta metrow hobu wlecze. Zyłe roskuskowanej cżele sastojnikow hu jenoj se

Lipczanska maša je so sapoczała. Po hajach hibaja so wschelake skupiny, reklamu dźěkajo.

Semjerjenje sawinowa wulke sapuszczenje na Nowoseelandskich łupach. Rospadane twarjenja w městse Napier.

Přilopk.

* **Nabijatna kralowna rjanosće.** Parižska kralowna rjanoslinka falschcho cita, mišt Paris 1930, žedži w jastwje. Tole spišne spadnjenje kralowny je j njepožrědnym feschwokom jeje pschespschicheje šlawy. Lžby bě knjezna Tayonnier pyches mišt 1931 j trona storčena, a hižo šhubi luboscj mlodcho wjednika automobilnje wotnoshi. Tole a hischcze druhe sčehanja faktorcžichu tak hižo na šlabe cžuwy cžerpjaju a cholerickn hozu do njesboža. Sónu rosbi wona nahe po rosłobnyschi schkleizny lukschžjachta, druhi kročl skoči do Seine a dyrbjachu ju šabo j rěki wunjesć. Sboboin słónčnje nanjet šwojemu lubowanjej po rožhorjazenstrosčežowanju na hahy popjeh do wacžow a kalasche do njeho j nožizami. Potom cžekny, skoči do autoorošhi, ale potizajsli šafojnik ju wuhlada a jedžesche j druhej dróžku za njej a š powschitkownej šaru pschihladowazeho ludu ju jaja.

Znjezbožeńca na drózy.

Na Ostra-alejt w Drježdžanach autowa droška njedžiu w nozy 70 cžim rentnarku pschejedže. Cžežkofranjenu dyrbjachu do šhrowinje dowjesć, hdjež wona wumrě. Wjednik je š autom njepšmatly cžekny.

Na dróży j Berzi do Górschacha w Durinskej auto schoferske schule kolojedneho wikowarja pschi pschejescžu njeraby a jeho 20 metrow dalsko šobu wlecžesche, jo jeho cžežko franj. Cžežko franjeny wumrě tak jako do šhrowinje wjesechu.

Pola Barcelony w Schpanilskej je autobus š hrajerjemi kopanischcha bóla junjesbožił, dokelž bjsche so jemje wotwalila. Auto so bo 2 dźiłow rozrasy. Sedla wotjeba so mori, pjecž so cžežka a 27 lohko franj.

Towařstwowy powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł zmeje sobotu 7. nalětnika po zwučowanju zhromadźiznu pola Lubjeńskec. Wotrjad starših bratrow njech też cyle wésče přinđze.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornoboh" wotmeje sobotu wjecžor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towařšnym hosćencu na Christianskej drózy 22. Wšitcy sobustawy, znaći a hosćo so wutrobnje přeprošuja. — Kedźbu! Njedźelu 15. měrca popołdnju ¼4 hodź. wotměja so w Křižnej cyrkwi serbske kemšenje. Wšitcy Drježdźanscy Serbja ze swojimi přiwuznymi a znatymi su wutrobnje přeprošeni. Po kemšach zeńdźemy so na kwilku na Křižnej drózy čo. 21. Předsydstwo.

Lichań. „Zernicka" zmeje stwórk 22. měrca wječor ⅛8 hodź. pola sobustawa Arnošta Cabrana w Jatrobju měsačnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho sobustawa, wosebje pasivnych je, zo přińdu. Přednošk zmeje k. wik. Rößler z Minakała.

Lichań. „Zernička" njespěwa dźensa, ale jutře pjatk we 8 hodź. pola Rudolfec.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Hłowna zhromadźizna je 8. nalětnika ½1 hodźin w žurli Serbskeho Doma w Budyšinje. 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Přednošk br. M. Nawki. Wšěch serbskich Sokołow a Sokołki přeprošuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje

Pčołarske towařstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańje za februar 1931

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	Temperatura po Celsiju najwyšša	Temperatura srěnja měsačna čopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	Přiběranje po gramach 2	Přiběranje po gramach 3	Wotběranje po gramach 1	Wotběranje po gramach 2	Wotběranje po gramach 3	Summa w kilogramach	Licba dnjow wulećenja	Licba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešca
210	— 8	+ 8	— 2,2	—	—	—	150	350	300	0,800	3	—	—	51,5

Kotej : kakao kolonialne twory
KURIO
na wuzkowu Lawskej hasy

Sedłarske a wutykane twory
šulske tornistry
C. Junghannss
(prjedy Emil Schubert)
w Budyšinje
na Jerjowej hasy

Serbske gram. tačele
ma stajnje na składze
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Wysoka dań

Zadanjamy nalutowanki sobustawow

při wšědnym trjebanju z 4%
při měsačnym wupowědźenju z 5%
při třiměsačnym „ z 6½%
při šesćměsačnym „ z 7%

Najkrućiša tajnosć. Najwjetša wěstosć

Tworykupne towařstwo

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Někotre tysac centnarjow
najlěpšeje runklicy
bjez pjerśće a njenahnite etr. 50 pj.
ma za hotowe pjenjezy na předań
Klóštrski wustaw Marijneje hwězdy

3269 mantlow a šlawchow za kola
zańdźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće też Wy pola mje jara přihódnje kupić
Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.
Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!
Jan Schieback, na Mužakowskej drózy 4
Wobkedźbujće moje wustajeńske wukładne wokna na Hórnčerskej hasy 18

Najlěpše sylne khójnowe
palne drjewo
w kuluchach, też z přiwjezenjom ma tunjo za hotowe pjenjezy na předań
Klóštrske hajnske zarjadnistwo we Łazku p. Worklec

Při rabny tydźeń za kofej
jenož hišće hač do soboty. Wužiće składnosć
Nimo toho porućamy:
20 tučnych jerjow . . . . jenož 1.00
½ punta sušeneho najl. połća jenož 0.80
Punt šmalca . . . . . jenož 0.72
Kašćik Harz'skich twarožkow jenož 0.40
Tyzka 6 rožk. twarožka . jenož 0.45
Cokor 10 puntow jenoż 2.85 hr.
Pšenična mika 10 puntow 2.50 hr.
Thams & Garfs
w Budyšinje, na Hłownym torhošću 8
Telefon 3068 Telefon 3068

Konfirmandske mantle
a wobleki
Najwjetši wubjerk — Tunje płaćizny
Rjane wobleкowe tkaniny a žida njesmérnje tunjo
W. Häcker
w Budyšinje, na Žitnej hasy čo. 7
Moje wukładne wokna pokazaja Wam wjeśk zamožitosće

Handrij Štrumpa
w Budyšinje
na Rožowej hasy 15
poruča
meble
a połstrowane twory
wam Serbi
Rjana słoma
bjez kłosow prasowana
na předań w Cornecach č. 2
Mały kontor
z rjanym składom, też dźěleny so přenaja.
Poskićenja pod „H 14" na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony"
wosobny frizěr za kniczow, knieżny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotčihanje po wašnju bubikim a paźaskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towařstwowych a dźiwadłowych, njewjesćanskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne poslužnje —
Wosebity dom cigarow a cigaretow

Serbska mać
kotraž by po jutrach rad row swojeho padnjeneho w Flanderskej wopytała, pytaj mandželskeju abo žony, kiž maja też swojich lubych wot pěš. polka čo. 242 wonkach zhrjebanych, dla zhromadnje jěchy
Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Krawski pomocnik
24 lět stary, pyta dźěło. Poskićenja pod H 9 na wudawarnju Serbskich Nowin

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Nowa serbska knižka
ZLATOROG
ALPSKA BAJA
wot Rud. Baumbacha
přełožił Jan Šur
103 str. broš. 1.50 hr., pyšnje wjazana 2.25 hr.
Na składze w Serbsk. kniharni w Budyšinje

Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož **20 pj.**

So mole hubu žeru
njejšcze hischcze błyschcheli! Alle so hubaze pjerjo pyches mole jara cžerpi, kóždy lěto. Tohodla błuscha drěne pjerjo hnydom do wupjerkow. Hospoda je potom biese wschoze starosće a pobleschcza ju stajnje hotowe. — Dobre wupjerkowe tkaniny tež też derje schite pobleschcza a hłowaći ma stajnje na składze
A. Kasper, Burglehn 11
(měj. A. Pilopp)
Dom wulkeho wobrota wupjerkow!

Přiloha k číslu 54

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 5. měrca 1931.

Serbska wjes Bukojna zašła.

Na Budyško-Wojerowskej drózy, trochu wošrjeza jakskeje hranizy a Wojerez, ležeše hač do krótkeho cžasa serbska wješ Bukojna. Wobdata bóšche ſ khójnami a brězami, hotami a pišokitymi hórkami. Pšches nju rěcžka Cžorna-Woda šwoje wody seſ-leše. Wješ bě rowy pšerjedka, žadyn jasyk Bukojnanſkich wobydlerjow njeběr, kiž serbsku cžerk dowolnje njerěcžeše, tak běchu tež wschitke wjesne ſhromadźiny dospołnje serbšce. Wješ njeležeše do spožatka industrije nimale 300 wobydlerjow, ličiła ju potom pischi wuwiwcžu wuhloweje jamy hač do 500 wobydlerjow powyschi. Bukojna bě rjenje a runje wutwarjena wješ, tajšich ju w Serbach pšichodnje njenamaka. Strowy burski lud tam bydleše, a ju tak jednorje a tola derje šiwješe. Tole hcž do Lěta 1911. —

Wšitke nasyna. Po wšu ju powěsć rozšnješe, so ke wjeckorm Bukojny za wuhlom pytaja a wjercža. A wotpraudźe, wuhlo ju namaka. A to w tajšej měrje, so bě bórzy znate, so drje ju leżownoscze k wutrowanju wuhla pokupja, schtoż ju tež bórzy sta. Wuhlowe družstwo „Eintracht", měješe bórzy wulki dźěl leżownoscžow pokupjenych a schtož bě najbóle bolostne, so drje ju tež te statoki bórzy wottorhaju, dokelž wješ wošrjedza wuhlowych leżownoscžow leži. Sa jutro bě ju 1000 hač 1200 hr. płaccžilo, schtož bě za tudomne wobstejnoscže pomérnje derje zapłacžene. Kupny pjenjes dyrbješe w běhu 6 lět zapłacženy być. Hižo w Lěcze 1913 ju ſ połnosu pot hodźiny wot Bukojny tworniła (Fabrik) we wulkim wobjimu twarjeſche. Woda, spódnja woda (Grundwasser), ju se semje wukumpa, bórzy běchu tu wulke baggery, tak ju wuhlowa dźěra wotemri. Sady twornje ju hnydom khóže twarjachu, w kotrychž jastwowaju a dźěłacžerjo bydlachu, ſ teho poldźišcho nowa cžerjina Verminghoff nasta. Tak wěa ruče dale pschimasche. —

A dźensa, hdyž ja tute hriadli wiđam, wot Bukojny, hižeż běch junu ſam žiwnoscžel, wjele wjazy njewobsteji. Jenož dwaj statokaj tam hišcžeze krejtaj, kotrejž ju tež bórzy wottorhatej. Jenož jena jeniczka khójowa tam hišcžeze bydli. Po Bukojni je. Jeje mjeno je ju je stawiznow wuschmórnyło. Jeje ſtwrki je ju na druhe gmejny, a to na Wulke Sdźary, Kobliz, Muczow, Wermínghoff a Roheli rozdźělże. Gmejna, kotraž měješe na 2200 jutrow leżownoscžow, je załchła. Tam, hdyž hačle njedawno Bukojnjenjzy serbizy ratarjo tak rjenje swoju rodnu rolu wobdźěłachu, a ju serbsku strowjachu, tam dźensa baggery w semi ſpjeża, jich wuhli, luty wrjeſkot je hižo wot daloka złyſchecž. Jich sireny tam wuja, kaž bychu pschipowědacž chcyli, jo je ju wjazy hač tydźeń lět stary pschecžel a znaty ſ wčzasnej žmjerczi sahubił a wotprawił. Sawšcže, to płaczi: Kamjeń na kamjenju nježwosta, kóždy hrušlit jemje ju tu pschewobrocži. Jejni pšedawschi wobydlerjo do bližšcheje a dalšcheje wokolinje wuczahnychu. Po pschecžu mnohich Bukojanſkich cžu někto mjena wschitkich pšedawschich Bukojanſkich wobydlerjow a jich nowu domiznu wosstewicž:

1. Jurij Henrik, do Krónizy pola Njeſwacžidła (hižom wumrěł).
2. Jan Nowak, do Hermanez nad Sprjewju, Wojerowski wokrjeſ.
3. August Seja, do Minakała, Budyſki wokrjeſ.
4. Jan Rich, do Lemišchowa pola Huczinu, Budyſki wokrjeſ.
5. Bohuwěr Nowotnik, do Kobliz pola Hodźija, Budyſki wokrjeſ.
6. Handrij Ritſch, do Woohowa pola Njeſwacžidła, Budyſki wokrjeſ.
7. Hana Budaška, do Wulkich Sdźar, Wojerowski wokrjeſ.
8. Korla Klauck, do Wukrancžiz, Rósbórtski wokrjeſ.
9. Lena Kral, do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokr.
10. Jan Nowotnik, do Ponnsdorf, Kalawski wokrjeſ.
11. August Nitſch, do Wulkich Sdźar, Wojerow. wokr.
12. Hana Hensel, do Wojerez.
13. Bohdan Nowotnik, do Kobliz pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
14. August Rich, do Holtendorfa pola Shorjelza.
15. Arnoſcht Müller, do Komorowa pola Rakez, Budyſki wokrjeſ.
16. Korla Kunza, do Langenau pola Shorjelza.
17. Jan Nowotnik (Mnz), do Schežeńzy, Wojerowſki wokrjeſ.
18. Bohuwěr Matik, do Noweje Wěsy pola Njeſwacžidła, Budyſki wokrjeſ.
19. Schula: Pawol Arndt, prěnt wučeř, do Bergwarthau, Bunzlauſki wokrjeſ.
Erich Bittner, druhi wučeř, do Muczowa, Wojerowſki wokrjeſ.
20. Jan Guda, do Heidersdorfa pola Shorjelza.
21. Jan Kral, do Raschowa pola Budeſtez, Budyſki wokrjeſ.
22. Handrij Lapſtich (Kubich), do Muczowa, Wojerowſki wokrjeſ.
23. Pawol Nowak, do Muczowa, Wojerowſki wokrjeſ.
24. Jan Nowak, bydli hišcžeze jako poſtedni w Bukojni.
25. Hana Wetzke, do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokr.
26. August Schuppang, do Wotkhanja pola Lubija (tam ſemrěł).
27. Jan Hendrušchk, do Schreibersdorfa pola Lubanja.
28. Jan Maar, do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokr.
29. Chriſtla Kohſik, ſemrěła, žiwa w Koblizach pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
30. August Jurk, do Trupina pola Rakez, Budyſki wokrjeſ.
31. Jan Lehmann, do Wyſokeje, Wojerowſki wokrjeſ.
32. Lena Lapſtich, do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
33. Jan Hobrak, do Gersdorfa pola Shorjelza.
34. August Kuhn, do Delnjeho Wunjowa, Budyſki wokrjeſ.
35. Jan Howak, do Stróže pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
36. August Krawežik, do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
37. August Lapſtich, do Stróže pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
38. Hana Rich (Robel), do Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
39. Jan Kubſch (Wjeńk), do Kobliz pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.
40. Hana Nowotnik, do Stróže pola Wulkich Sdźar, Wojerowſki wokrjeſ.

Bóh tón Knjez žohnuj wschitkich w nowej domiznje.

Pšched Ktom běšche ju w Bukojnt tak mjenowany domowiński, a sdobom też rozžohnowański šwjedźeń wojeješ. Skoro wschitzy pšedawschi pšijedźerjo ju tam wobdźělichu. Wšche to wječoły a sdobom też doſcž khutny dźeń, hač khutny ſa tych, kiž ju tu kóždy dom a statok, kóždy kerčž a schtom, kóžda hórka a rěčka, znaty towaršch a pšecželi. Wopraudźe khutny sa wschitkich, kiž ju pšedy kóždy dźeń widžachu a strowjachu a nětko ju ja lěta abo lětdźesatki abo ſajka wjazy njewohladachu. Někotra ſnſſa ſa w jich wočach šwjedźeńſki rěčnik wo wobſtejnoſcžach pšedawschoje Bukojny rěčeše. —

Je ſnidź tola ſajimawe, so ju tu w krótkich ſadach na to ſpomni, kak je ſ Bukojnu w ſtarſchej dobje było.

Bukojna ma ſwoje mjeno wot Buk-Khójna, tehdla: Bukojna. Do Lěta 900 po Khr. njechodźi ju ſ krónikow nicžo wažne wuwidžecž. Wšitke wě ja, so tu tu hižo Letſkotſi pšedy ludźo bywſili. W 11ſtezſtn, a hišcžeze w ſyhomtinej wójnje ju jeje mjeno mjenuje. Tak też we wuſſiwobdźerſkej wójnje 1813.

Też do bitwy pola Wyšokeje 18. 5. 1813 ju Franzowſojo wjele koni a druheho ſkotu ſobu wjali a ju potom we dwěmaj dźělomaj, jeni na Merikow, druhy na Wulke Sdźary wuczahnyli. Pošledniſchi ju ſo potom popoldnju na pšedy mjenowanej bitwje wobdźěłili. —

Wo ſtrajchnych khorošcžach pišče ju wošobje w Lěcze 1632. Tehdy je ſa jedyn tydźeń 130 wosobe doroſcženych ſ Bukojny ſemrěło. Prěnt tſo ju ſo we Wulkich Sdźarach na wobdatnym kſchowje, tamne 8 na wuſnym kſchowje w Bukojni (městno njeje ſnate) pokhowali. —

Separazija běšche w Lěcze 1869. —

Straſchny woheń běšche 18. ſeptembra 1861. Posojza ſtatokow ſo tehdy ſa krótki cžaſ dospołnje wotpali. Dokelž běchu wschitke žně domoj ſkhowane, bě to wobeže cžežke. —

Zyrkwinjzy běšche Bukojna do Wulkich Sdźar ſafarowana, też je ſchulu hač do Lěta 1913 tam pšchidźělena. Tehdy ju w Bukojni hamej ſchula natwari, kotraž ju 1. 10. mjenowaneho Lěta poſwjeczena. Wot teho cžaſa też ſukadowny Muczow ſwoje dźěći do Bukojny ſcželeſche. Najpředy běšche jenož jedyn wuczeř, jich liczka pak pšchi pšchiſporjenju Bukojny hač na tſjoch ſrowče.

Jara ſrudnje ju tu inflazija wuſtutkowa. Wobšedźerjo mějachu hižo ſ wulkeho dźěła ſa pšchedate leżownoſcžeze pjenjeſy, a tak ju tute ſhubili. Pšches to njeje Bukojna, kaž ju ſ wowrótka ſdaſche, wobohatnyła, ale mohła rjeſ wolkhudnyła. Wjetſchi dźěł wobšedźerjow pak je bet tola wobſtkdźenſkowo wobſtaral a kupił.

Wjetſchi dźěł je w Sserbach ſawostał, někotſi pak ſu ju w Nmzach, někotſi w Shorjeſſej wokolinje faſtydliſt.

Gmejnſki pſchedſtejičzerjo połsnich 90 lět běchu: Jan Dunkel, Handrij Wukaſch, Jurij Rich, Jan Rich, Jurij Khěžnik, Jan Kral, August Krawežik, August Lapſtich a pošledni Arnoſcht Müller. Knjes Krawežik běšche poſlednje 12 lět hamtſki pſchedſtejičzer ſa Wulko-Sdźarowſki wokrjeſ, ſchtož też dźensa hišcžeze w nowej domiſnje wobkhowa. — Tak dalako. —

Hdyž tute rjadki ſtónčam, wonkach Boże ſlónčko rjenje ſwěčži. Hewak je cžiſchina. Sſym ju w nowej domiſnje ſaſiwił. Tam w Bukojnje pak wuſke, żelezne, cžorne ſwěrtata (baggery) dale żeru. Stara domowiniſka jemja bo bórzy bozyła ſhubi. Tak wjele pak też praju: Hdyž pošlednja murja Bukojny ju ſypnje a pošledni ſhadowy ſchlom padnje, hdyž tam niczo wjazy njewidžu, hač tu wulki, wſcho ſaniczerſtku wuhlowu dźěru, tehdy tam hišcžeze raz pohladam, ſjej ſwoju cžapku ſcžahnu, a tej ſtarej lubej mrějazej Bukojnje pſchiwołam: Božemje.

August Lapſtich.

Pod w sněžu.

Do ſwětowneje wójny mějach ſwoje w ſwojim powołanju, ſo hižom na to myſlach, kak mohł ſo ſamoſtatny ſcžinicž, a ſo wożeniž. Dha wudyri kaž błyſk ſ ſaſneho njebja ſwětowa wójna. Też ja dyrbjach do pola a wostach tam wot ſpočatka hač do konza. Kak haſło ſym žmjerczi do wočzow hladał! Kak wjele mojich towaršichow je padnyło abo buchu cžežaz ſranjeni! Bóh tón Knjez je mje ſchkitował, ſo mózach ſo ſtrowy do domiſny wróciž. Schtož běch žrěł do wójny nahromadźił, bě ſhubjene. Dyrbjach zyle ſnowa ſapoczeż.

W běhu wójny ſeſnach ſo jako dowolnik ſ rjanej a pšecželnej knježnju, ſ kotrejž ſo žlubich. Pjerſcheżeń žrěbi barichmoj a ſwórcu žrěbi ſlubichmoj. Jeje wobras noſchach ſtajnje pschi ſrěbi; pišach jej kóždy tydźeń liſcžik a doſtach ſtóbke wotmolwjenja.

Moja njewjeſta doſta dobre měſtno ſ rjanymi dokhodami a lutowaſche ſa ſwoje wukuſtanje. S wjeſelom pokaſa mi, hdyž běch na dowolu, ſchtož běſche žrěbi nowebo kupiła.

Wójna bě k ſrudnemu końcej pſchiſchła. Wrócžichmy ſo domoj a pytachmy ſrěbi ſaſlużbu. Ale kak cžęſko to běšche! Hdy budu ju móz ſamoſtatny ſcžinicž? — Njewjeſta mějeſche pſchecželow, kiž běchu jej k radże. Jeje luboſcž k mni poczaſa haſcžecž. Sajimowaſche ſo ja druhich bóle, hač ſa mnje, dokelž ſo njemóžach „pſcheſtajicž".

Běch ſrudny, njeſpokojny a myſlach na to, jej pjerſcheżeń a ſlowo wrócžicž, ſo by ſwobodna była. Wutroba běšche mi cžežka, cžerpjach žalostnje. Sſe ſtony mje cžiwłowachu.

Naſajtra namalach liſt ſ pjerſcheżenjom na mojim blidže. To běšche naſcžěmniſcha hodźina w mojim žiwjenju, cžežſcha hač najhorzejſcha bitwa pšecžiwo njepſchecželej. Pišmiki liſta ſo mi wjercžachu. Cžujach ſo ſhubjeny — pſcheradżeny — potoptany. Nóż běšche we mni, wokoło mje, kaž pola Judaſcha, hdyž cžahyſche ſwojeho miſchtra pſcheradźicž. Chcych, kaž pſcheradnik ſwojemu žiwjenju ſam kónz cžinicž.

Dźěch ſ města won po dolhej, dolhej drózy, mimo ſabrikow, njitkich khałkow, wyſokich twarjenjow a ſahrodow hač do Lěta, kiž běšche njedaloko města.

Běšche ſyma. Někotre dny a nozy padaſche žuch. Krajny napohlad, błyſborne błyſcžeżenje ſněhowych kryſtalow nad ſchtomami a ſnjehowej ruminje! Dźěcžaze wjeſele wotuczi we mni, hdyž krajinu w ſněhu wuhladach.

Jako běch po drózy hluboko do Lěta pſchiſchoł, dźach k Lwizy do Lěta nuts, ſo bych ſo nětkle k poſledniemu ſpanju ſydnył. Běšche powołonju, a wjeczorne ſmjerki khachu ju na krajinu. Pšcheżo hlubicho dźěch do ſchtomow. Pſchi ſydnym dubje ſo ſydnych a cžakach na poſlednje ſpanje.

Njebjeſ pak hišcžeze ſaſpany. Hladach pšched ſo do cžornych khójnow. Wulka cžiſchina mje wobdawaſche. Jenož hdyž a hdyž wrjeſnył kruch ſněha ſ ſtróny ſchtomow na halowy abo na ſemju. Myſlach ſrěbi: Schtó mje namaka? Schto mjenja? Schto budźe wona praječ, kiž je mje ſaſtorcžiła? Hdże mje pohrjebaju? Hladach do cžiſchinu Lěta a cžakach na ſpanje — na ſmjercž.

Dha, na jene dobo wohladach cžěrny ſtanczi ſtóp we ſněhu. Tu ju dźěcži ſe ſtankami jěłe. Jich ſtopicžki ſu hišcžeze widžecž. Njemóžach ſaneho mjera wjazy. Kak lóżny móża ſo dźěcži we jeſnym ſněhu ſabłudźicž, wuſnyjeż a ſmjerſnyjeż! S nutſkowny hłóſ mi praješche: „Stań a pytaj dźěcži!"

Poſtanych a hłach po ſtanczim ſlédże a dźěſcžowych ſtopicžkach mjes ſchtomami. Po dźěſcžichim pytanju namakach dźěcži, holczku a hólcža, na ſtankach ſedżo płakajo a ſymit pſchemrětej. Cžujach, ſo mam dźěſcžomaj pomhacž a jeju dom dowjeſcž.

Pšchiſtódźechmy bórzy na drózy. Tam ſetkachmy muża, kiž nekoho pytaſche. Dźěſcži wokaſchetej: „Dźedo, dźedo!" Sswjeſelenu pšchiſtója brodaty muż, wokoſcha dźěcži a ſo praſcheſche, hdże ſtej tak dołho byłej. Wunkaj powdaſchtaj wſchitko. Dźěd łóżcženje mi ruku a praſcheſche mje, ſo bych jich pšchewodźił a ſ nimi wjerczerjał. Njemóžach hinak, hač pšcheproſcheniu pšchiſwołacž.

Pšchiłdźechmy k jednorej khyży w městcže. Sahroda ſpaſche w ſnježy. Schódźiwa maczerka wočzini nam łžeſne durje a mje pšcherželnje witaſche a ſo mi bžakowaſche, ſo ſym bźěſcži domoj pšchiwjeł.

Na to wowka bźěſcžomaj cžopły łežiſk k pječu da a potom jeju do łóżka doneſe. Dźěd dowjeże mje do ſtwy a poſtieži mi paleuz, kiž hišcže hebi ſam pšchihotował. Wórſy běch ſo ſhrěł. Powołoch, kak ſym dźěcži namakał.

„W ſnježy wy ſtedźeſcheże?" praſcha ſo mje ſchcžežiwy ſpodźiwajo. Wotmołwich: „Haj." Na mojim ſłoſnu pytny ſtarz, ſo njechto pranje njeje, pohlada mi hluboko do wočzow a dźeſche naſtróżany: „Knjeże!"

Wotmołwich jemu: „Wy mi njeſłeż: dźaka winowty. Waſchej wnukaj ſtaj žrěł jón ſaſłužiłoj. Tola njewim, hač ſo jimaj dźakuju, abo hač hišcžeze jónkrócž do Lěta du —."

Dźěd hladaſche ſe ſwojimaj ſwětłymaj wočzomaj na mnje a ja ſo ſaczerwjenych. Wo ſtwu běšche cžicho, ſo ſłyſchach moju wutrobu biež. Słónczenje poczaſa ſchcžežiwy rěcžeż wo ſachodnoſci, kotrež dyrbjmy wutłumpicž a witowacž ſ zentnarjemi, kiž je nam Bóh dał. Bóh je nam žiwjenje dał a jenož wón ma prawo, je nam ſaſo wzaczeż. Jeho myſle ſu hušto hinaſche hač naſche, tehorunja jeho pucže druhe, bydli cžłowjeſke. Alle jeho pucže a myſle ſu ſtajnje wjeſe wyſchſche, hač naſche. Sstowa luboho ſtarza hnujachu mje hluboko. Dopołnach zadławy hołch ſamomordarſtwa.

Cežke sněhowe mjećele w Danskej.

Zyłu pónjdželu załkadžachu wo zyłej Danskej cježke šněhowe mjećele. Železniske cžahi do Němskeje ł wjazowhodlinskim zapoložonjom jěchachu. Wjele cžahow je we šněhu tčahu wostało. Hakle sa wjele hodźinow so poradźi, puczowazych wuwwobodźić. Telegrafiske a telefonowe groty so ł wulkeho dźela rostorhachu. Na drohach wostachu sta automobilow tčahu, kotrež jich wobsedźerjo wopuščichu a wotewdźechu. We wšchelakich pschistawnych městach woda tak pschibčrašche, so městowe dźele pschi pschistawach pózke. Stytny wichor bórzy popuschcži. Tola šněh njepschestaja tak rucze padacz.

14 mertwych pri wohnju w dźiwadle.

W nozy k pónjdželi wokolo połnocy w Mexiku w prastarym dźiwadłowym twarjenju, kiž so nětko jako variete wužiwa, woheń wuduri, pschi kotrymž 14 wožobow žiwjenje zhubi. Pschi rozhorjenosći a tkóčenju, kiž mjes pschihladowarjemi nasta, bu 20 wožobow franjenych. Se pschiležinu wohnja bźsche, so rewizchezowy sawěschk so je wobschkodźenym grotom elektriskeho powoda dótkny a so sapali.

Zapóslane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Kwartetnemu towarstwu w Pančicach do swědomja!

Dokelž je sebi horjeka naspomnjene kwartetne towarstwo za nadawk stajiło, přećiwo mojej wosobje w čisle 44 „Kamenzer Tagblatt" z alarmowym planom postupować, nochcu skomdźić wotmołwu. — Zapóslach ju před dlěšim časom na „Kamenzer Tageblatt". Tuta wotmołwa pak so hač do dźensnischo wozjewiła njeje.

K prěnjemu dypkej měł ja napřećiwić: Pančanske kwartetne towarstwo je mi hižom dlěje znate, hač jón nětčisi předsyda sam znaje. Njerjane mjenuju ja pospytanje, lětdźesatki wobstejace towarstwo, kiž serbski spěw haji, přetworić. Čehodla njeje so sprawnje jednało a nowe němske spěwne towarstwo założiło? Abo chcedźa lětdźesatki dołho wobstejace towarstwo za witany zaměr wužić? Čehodla tajke khowanje? Zjawne slowo česći kóždeho. Sobustaw němskeho spěwneho zwjazka bu towarstwo hakle w poslednim času. Předsyda drje sam wě, čehodla je so tak zadžerżał. Při dobrej woli by so při koncerće serbske solo, duet abo tercet derje zasunyć hodźał. Ale hdźež njeje wola, tam njeje skutk. — We dalšim pak ma kóždy němski stačan swobodnu wolu, zjawny koncert kritisować, wo čimž sebi wot Pančanskeho kwartetneho towarstwa njedam předpisować.

K druhemu dypkej: Za swoje nastawki njetrjebam žaneho duchownego wuplodźerja, ale moje narodne začnće za swoju domiznu mje k temu wabi, zo bych so tajkemu zujewužiću přećiwjał. Sće-li pak snadź Wy *duchowneho pomocneho radu trjebał*, zo móhli skrohły skutk do sweta trubić, sće k wobžarowanja.

W třećim dypku naspomnjena należnosć nima ze mojim „Zapóslanym" w Serbskich Nowinach najsnadnischo činić.

Z dopokazom, zo też tamne serbske wobydlerstwo z Wašim počinanjom přezjene njeběše, běše snadny wopyt koncerta.

Cujće so jako němscy stačenjo, zo sprawnje němske spěwne towarstwo założiće a njezwužiće k temu serbske towarstwo, kiž lětdźesatki wobsteji. Do serbskeho kraja serbski spěw. W domizinje njech klinča domjace spěwy. P. Handrik w Budyšinje.

*

Knjezej ž—z—, ja wšak mohl Waše mjeno tež połnje wupisać, přetož wono a Waše skutkowanje k njespomnjenju serbskeho ludu je mi derje znate. Waš časowy wobraz jako zawod njeje hubjeny a by sebi cyle wěsće Waše połne podpismo zastužił. Mjenuju jón jenož dobry, dalokoż so z němskim spěwom zabéra, ale nic zo mnu. Wšitke dalše wotmołwy na Waš dopis pak su wyšace, dokelž je we horniej wotmołwje namakaće. Wyšnosće na moju wosobu kedźbne sčinić, dopomina na poslednje wojowanje přećiwo nam Serbam w Drježdźanskich nowinach. Bychmy-li so my ždy wopaki zadžerżeli, njebychu wyšnosće wěsće zo komdźiłe. Wojujemy za prawa narodneje mjeńšiny. Njemysłće pak sebi, zo ze swojim pisanjom należnosće němskeje mjeńšiny we wukraju spěchujeće! — Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem!

P. Handrik w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 5. nalětnika 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2095	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendželski punt	20,416	100 českosl. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	80,91	100 franc. frankow	16,465

Barlinska bursa so wčera po hlabym spodžatku snowa strudži a efekty sapiščachu postupowaze kursy. Rentowe a dołhe liseńny samoch tehorunja swose kursy powyschichu.

Produktowe witki sapiščachu wčera šnadne feblabjenje płaćizinow rožki wo 5 pj. a wowša wo 10 pj. po zentnarju. Kněježestwo ma nětko połnomóz, powyschenjom zła strudzenje žitnych płaćizinow pschewinyć. Na druhej stronje bu wosebje burski ratař z tym bity, so šmě smjerśe njsało we powjetschenych dźělbach do kraja. Tehodla njeje nadźije, so kórmny stót šměje lépsche płaćizny. Wulkoplahowar žita ma ł tutych pschipravowu wužitk, niz pak burski ratař, kotryž pschedewschěm ſtót kormi. Wčera płaćeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,55—14,85 hr., rožki 8,30 hač 8,40 hr., nalětnjeho jačmjenja 10,45 hač 10,85 hr., najmjenscheho 9,60—10,45 hr., wowsa 7,35—7,70 hr.,

w termiłowym wikowanju

za měrc: pschenicy 15,20—15,40 hriwn., rožki 9,27½ hr., wowsy 7,85—7,90 hr., za meiu: pschenicy 15,40—15,43¾ hr. a rožki 9,60 hr., wowsa 8,40—8,42½ hr., za julii: pschenicy 15,35—15,30 hr., rožki 9,62½—9,67½ hr., wowsa 8,80 hač 8,77½ hr.

Nekotre płaćizny ł wuzrawschich Drježdźanskich wikow.

Žiwe kački 3,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., mładychi 3—5 hr., kački 1,30 hr., truty 1,20 hr. hač 1,30 hr., kury stare 1,20—1,30 hr., tiny 2 hr., jabluka 15—60 pj., běrny zentnar 2,80—3 hr. po puncle 4 pj., seleny kał 15—20 pj., bóły kał 8 pj., čzerwjeny kał 10—15 pj., zybła 8—10 pj., karoty 8—10 pj., kuleżeba 10 pj., krěni 70—90 pj., rjetkej 15—30 pj., čzežewjena ceba 10—15 pj., kišały kał 10—12 pj., butra 1,70—1,90 hr., jeja 12—13 pj.

Pschihotajcja:

Wuczownika kawiskeho, Dimmler w Běłej Wodze, Wilhelmowa haja 1.

Wuczownika pjekarskeho, Fröda w Rakezach.

Wuczownika instalatorskeho, Adrian Syrnik we Wojerezach na Obježowej haji 5.

Bahuerja do Šemichowa čzišło 9.

Holzu do domu, kotraž móje warješ, dr. Nowak w Budyšinje, Pančicowa haja 15.

Holzu do domu, kotrejž diwór w Ratzu pola Hródka.

Na pschedań.

Wedowy hród a hedli, Rodźej w Kamjenzu, Połnózna haja čzišło 8.

Sčinu někotre wosy, Wendt w Kamjenzu, pschi wulkich młynach.

Dźeczelowe hnujo, Worm we Sčonej Borschćej.

Krowa ł druhim čzełeczom w Bešynje 15 p. Huczinu.

„ młoda wyšokoruczelna, Wóšlik we Wulkim Parzowje.

Kury 15, Zeipert w Małej Dubrawy.

Pschelnizu, hojenska pschibrawa, schuła w Dźiwocžicach.

Kóń 7 lětny łischak a wohnischczo, we Wulkich Sdźarach čzišło 32.

Bróńe ł hwěždatymi stawczkami, kowańca w Razu.

Sčub dobreho autowoho wašija je wo wjele niže płaćizny ła hotowe wjenješ na pschedań. Bliższe šhonicze we wudawarni Serb. Nowin.

Sčudnizy na pschedawanje:

pjatk 6. nalětnika 1931

w **Biskopizach** na žudnischnje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, pschiwowšchak czežnitcho auta, mydłowy proch, schijaza maschina, wobras, prochšrubak, czorne a druhe wobleki, mužazy swjetschnik a mantle, łabat, dźěczazy wobleč, kholowački, wschelake tkaniny,

w **Delnim Wujezdźe** w hoscženzu „K worjołej" pschiw. w 1 hodź. pluh, wschelake wosy, auto, pjenježny kamor, klamarška pokładnja, waha, wschelake wobleki a czapki,

w **Manjowje** w hoscženzu pop. w 2 hodź. bźěz a blido,

w **Wětnym Khołmu** w Jerofchez hoscženzu pop. w 3 h. šwinje a wschelake meble,

w **Mrěžzach** w Greinerez hoscženzu dop. w 10 hodź. schijaza maschina a radio,

w **Delnich Wrušzach** w Prosez hoscženzu dop. w 11 hodź. josa, schwihel a komoda,

we **Wunischowje** w hoscženzu pop. w 2 hodź. schlónczany kamor,

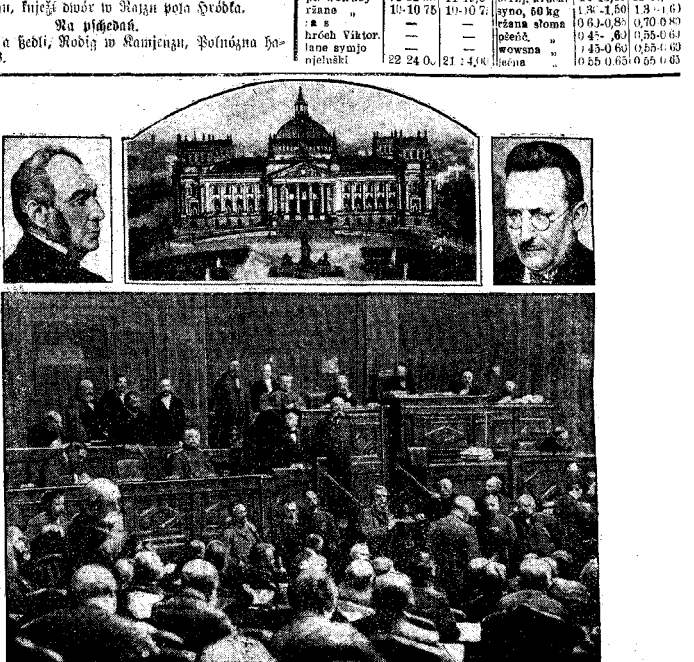
Sčudnisse pschedawanje leżownoscžow.

Kněžarska **zimnosć**, nětko 8 górzow wulka, Hinczaja Hani Brückner zy rodź. Kurenkez w Pschezach, hódna 7191,60 hr., wopalna pokładnja 6150 hr. Pschedawanje budźe wutoru 5. 5. 31 dop. w 9 hodź. na žudnischnje w Kamjenzu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, hawak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	4. 3.	3. 3.		4. 3.	3. 3.
Pšenica	251 253	251 253	hany	17 19,00	17 19,00
rožka	66 168	67 16	woka	18 21,00	18 21,00
naz. „	—	—	módre łupiny	13-15,0	13-15,50
nal. jačmjeń	193-209	1 3-209	žołte łupiny	21-24,00	21-24,00
wowsa	147-154	14 -151	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosmik	—	—
Pšenč. muka	34 40,75	34 40,75	lany wósnik	15 15,30	15-15,30
rožana muka	24 27,50	24 27,50	soen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-12,00	11-12,0	br/rnj. kruški	12-13,20	12-13,20
rožane „	10-10,75	10-10,7	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,3 -1,6
a s	—	—	rožana sloma	0,60-0,85	0,70 0,80
hrón Viktor.	—	—	pšenč. „	0,45- ,60	0,55-0,65
lane symje	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,65
njemski	22 24,0	21 -24,00	ječna „	0,55 0,65	0,55 0,65

Psched 60 lětami, 3. měrza wosachu w Němskej prjeni statny zejm. Jemu pschiłuschesche tež znamjenity Serb, mjenujzy ſtawny Lubiščti prawiznik a rěčnik Mozat-Kokoposti. Na našchim wobrazu widźimy statnu zejmownju. Horka ł lewźy prěnjeho presidenta Simona a ł prawizy dźensnischeho presidenta Lubu. Delni wobras wjedźe nas do prěnjeho pohrjebenja statneho zejma na duju 21. měrza. We kawkach knjezerstwa spóznawamy tehdomnischeho statneho kanzlera Bismarka.

„Njejće", dźesche stary pschećel, „wschitke hubjenstwo a sadźowanje pschinóžk ł tebi, so by so cžłowjek kupcžiła na njeju, rjanosć, cžesć, wobsedźenstwo, druhu wottrobu, místo teła, so by so na Boha spuschczał. Mać dźesći, kotrejž jeje dźenja wot zmjerschenja wumóžiła, bźsche swoju wutrobu też zyle na druhu wutrobu stajiła. A jako ta pschesta klapaca, nochcyschče dale žiwa być, jěchori a wumrěć. Tak chcyschče też wy pschinóschenjowjenym wuczekowcj, kiž drje bźchu hinakše, hač mecžerje turcju dźechi."

Mějt pschińnyi knjeni k nanaj a knjesche blido k wjeczeri. Wječerjenchmy hromadźe a rozrěčowachmy so wo wschelakich wězach. Słónczenje pruschesche mje, so bych pola njeju wostał, dokelž njechych wšěcho lépschego namakał. Dyrbjach jimaj w jahrodze a domje pomhać.

Muž bźsche z knihinjerjom, mějchte dobreje khwalby. Se swojeje dźěławje widźesche do jahrody pschez wulke wokna, kiž bźchu w cžopłym cžasu wotemrjene. W swobodnym cžasu bźsche w jahrodze a starosche so wo rjadu a schlonu, a žona hladźesche róże. Holcžka pomhaschе jimaj a hólčk hrajkasche.

Mi so njeujejsło lubjesche, kotreż stary a pomocnik sadźerarja teju wunuczkow, hdyž dźe a wowka wjazy njenjebudźetaj.

Niebźsche tłód w šnéhu Boži puć, kiž je mje k swożu wjedł a da-li Bóh, k zbožnosći powjedże?

Simona a ł prawizy dźensnischeho presidenta Lubu. Delni wobras wjedźe nas do prěnjeho pohrjebenja statneho zejma na duju 21. měrza. We kawkach knjezerstwa spóznawamy tehdomnischeho statneho kanzlera Bismarka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowórnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. rtk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 55 — Budyšin — Pjatk, 6. měrca 1931 — Bautzen — Łićnik 90

Curtius wo swojim Winskim wopyće.

Sćwjedu popołdnju su so w němskim późłanćowje we Winje nowinarjo z pśicnjenim wopyta němskeho śwonkowneho ministra dr. Curtiusa pśicnjeli. Tuśon wo wšelakich hospodarskich a politiskich praśenjach rěcžeše, tola so praśenja **pśicinamknjenja Awstriskeje k Němskej njedótknu.**

Curtius praji, so je we Winje składnosć měł, z nawiźowadnymi mužemi **awstriskeje** politiki a hospodarstwa porěcžeć. Pśicni tym je so hospodarske a politiske połoženje se stejnjeńcza śromadneho sajima rozpominało. Pśicni rozrěcženjach je so, kaž njeběch hinak wocakacł, **dospołna pśicheśenosć wobeźišnskich nahladow pokazała.**

Śwonkowny minister potom wo cežkej krizy śwětowego hospodarstwa rěcžeše a na to pokaza, so **hospodarska nuza w Němskej** w źiwjedźeńcu politiki steji. Němske knježeństwo a němski lud stej ke kóždemu śromadnemu dźełu gótowej, z kótrymž so hodźi **hospodarskej nuzy,** tutomu najbóle połazemu praśenju pśicinomnosće, z wuspěchom wobaraca. Teź w tymle nastupanju je Awstriska z Němskej sjena, z kótrejž so hospodarske śwjaśi, kaž wšykne druhe pocaśi pśicnjeo kwitrobniśnje kwitworjeja.

Schtož pomjery Němskeje k Awstriskej nastupa, śtej **awstriska a němska politika dopołnuje sjena.** Awstriski śwjazkowy kanclerz je njedawno razny wuraz pśajił **„jedyn lud a dwaj stataj".** Awstriska a Němska śromadnje sa němski lud dźełatej. S toho wót zamełno dalekoźahaza solidarnosć nastawa, haj mokło rjec **zenakopcej awstriskeje a němskeje politiki.** Sa cas swojeho wopyta je so mohł pśicnjewdźeć, so su politiske nahlady a methody wobeju statow jenake.

Curtius wo poměrach k Československej.

Po rozkładowym pśichodnoscu němskeho śwonkownego ministra bu mjes dr. Curtiusom a pśicinowanymi nowinarjemi žiwe rozrěcženje rozwi.

Najpśidy so dr. Curtiusa sa poměranl mjes **Němskej a Cźeskosłowakskej** wopraschachu. Śwonkowny minister wotmołwi, so su poměry mjes woběmaj statonaj **najpśicjelnischa.** Schtož **němsko-cźeskosłowakske wikowanske śrěcženje** nastupa, dyrbi so na to dźiwaca, so ma Cźeskosłowakska runje tak wulku industriju, kaž wuběrko rozwite ratarstwo, a pśicinośtasa je hódne, so bu Prazske knježeństwo prózne, tajke wobaj sajimaj pśicni hospodarstwu jednanju na śromadnu formulu swjeśeca.

Na praśenje sa pomérami mjes **Rusźej a Němskej** śwonkowny minister praji, so je wón rozkładowny pśicsećinik kóždeho śromadneho postupanja europiskich statow pśicsećiwo Rusźej, dokelž to k njećemu njedowjedźe. Wjele bóle dyrbimy je prózowaca, so bychmy wšykne europiske swady śromadnje wurunali. Jenu tej rusźi dumping starosćeju njeczini, dokelž dźe wšykne staty dumping dźełaju, jenož je wschelakimi mjenami.

Dr. Wirth pśeciwo prawicowej opposiciji.

W němskim śejmje je k kwótremu wurěcźowanju mjes němskim śmutkownym ministrom **dr. Wirthom** a pśedawschim sekretarom w ministerstwje wobšadzeneho kraja **Schmidtom** doschło. Schmidt, kotryž němski ludowej stronje pśicinješe, dr. Wirthej jeho **njepśicherjelske wustupowanje pśicheśiwo nazionalnym sozialistam w Durinskej** pśekmowasche. Podobne postupanje je dr. Wirth cej pśicheśiwo **Braunschweigskej wotmyslene mél,** tola tomu je so z prawocasnym zakrocenjom pola němskeho kanzlera zadźewało. Nětšicne knježeństwowe strony knježeństwowu politiku jenož dla němskeho kanzlera dr. Brüninga podpěraju, tola niz dr. Wirthej k woli.

Dr. Wirth Schmidtej najpśidy z ironiskimi słowami wotmołwi. Potom so nazionalnym sozialistam w Durinskej a tamnišcenu nazionalnemu sozialistiskemu ministerskemu presidentej dr. Frickej pśicinowbrośi, kotryž je rjekł, so nad němskim nazionalnym dźiwadłom we Weimarje roskapuje, a so je jeho hamtna naležnosć, hacź we niim śromadźizny parlamentariskeje opposicije (nazionalnych sozialistow a němskich nazionalnych) dowoli abo niz. Dr. Wirth njerozumne hroženje nazionalnych sozialistow z wobydlerskej wójnu schwikasche, z kotrymž so cesća hospodarska kriza hischcze zhorschuje. **Fantastiski plan je so rospominał, parlament nazionalneje opposicije we Weimarje wotewricź.** Hdyž chcedźa so knježa nazionalneje opposicije we Weimarje sejsći, nimamy nicko pśicheśiwo tomu. K tomu mója teź jale w němskej śejmowni wnjesć. Něšcto druheho pak je, hdyž kujes dr. Frick jako

Němske namórske bronjenje.

Němski śejm budźe so w bliźišim cźasu z planom nowotwara němskich wójniskich łódźow sabaraca. Po postajenjach Versailleskeho mérowneho śrěcženja smě Němska město sastarjenych łódźow nowe natwaricź. Tole postajenje wujźo, dokle Němska **schtyri najstarsche bitwiske łódźe** se słužbu wusamknjeca a město tychle schtyri nowe bitwiske łódźe a pódla toho město tśioch sastarjenych ćichijakow tśi nowe 10 000 tunowe ćichijaki natwaricź. Panzerowany ćichijak A su w lěcu 1932 dotwarl, panzerowany ćichijak B, za kotryž su nětkole pśenja rata 10 800 000 hriwnow žada, dyrbi su w lěcu 1934 dotwaricź. Wudawki za tónle panzerowany ćichijak, kotryž ma bitwiska łódź „Lothringen" narunacź, pśeza dwě milijonje hriwnow mjenje wuźinja, dyžli wudawki za panzerowany ćichijak A.

Sa dalsche nowotwary su schtyri narunaniske saniczaki, 10 torpedowych cołunow, 6 minupytacych cołunow a 7 zajwerjariskich łódźow pośtajili. W lěcu 1931 budźe so za nowotwary we wójniskim łódźstwje 50½ miljona hriwnow pornjo nětkuše 41 miljonam w lěcu 1930 žadacź.

Mjes němskim kanclerom a sojaldemokratami je so wczera znowa wobšeže wo wudawkach za wójsko a wójniske łódźstwo jednało, tola njeje k zanemu dorěcenju doschło. minister kraja pśched mjeźinim śtudi a z myślemi tohole **napschećiwoneho parlamenta** we Weimarje hraje. Jeli so by tale myśl k pśichwalowanym cźinam dowjedła, by to **revolucionarny skutk** był a pśicećiwo tomule revolucionarnemu skutkej by so dyrbjało stacź, schcź je so jako němskoźezinska exekucija hižo raz pśicećiwo Durinskej stało.

Schtož je so w nazionalnosozialistiskej naschcźnjowanemu studentiwom pśichi wjele składnoscach pokazało, to njeje cźerstwy nkładostny duch, ale wobwrubjenje, kotrejž nima nicko z němskej kulturu cźinicź. Tara mušne je, schule a universitty wotpolitiscowacź. Minister šo potom ke kommunistiskemu njepśecźeljeńcemu hibanju pśicećiwo zyrkwi wobrośi a pśichipowědźi, so budźa so źrědki statnje mozy pśicećiwo tajkej agitaziji nałožowacź.

Francowske wójerske rowy.

Na łonju śejdźenskeho pośedźenja je so we franzowskej narodnych pśedstajenskich rěcało, na kotrychž su so wósebje jeźi śkowali. Sapódlanz Haye, kotryž zanej politiski stronje njepśichilnjenje, njespokojace wobstejnjenje na wójerskich pohrjebnjenscach kritizowasche a žadasche, so by so 50 miljonow statnych pjenjes za wuprawu pohrjebnischczow pischiwolilo. **Wósebje skandalne su wobstejnjenje we wokolnosći Verduna,** Verdunski zapódlanz Schleiter spyta, wotkaz wojerjace rozprawy wo wobstejnjenjach cźełownjow w Douaumontu poźtabelci a źiwjenych padnjenych wojakow smérowacź. Na Verdunskim bitwiscźu je jenoż **wjele rozmjetanych kosći,** wo kotrychž so njehodźi prajicź, komu kóstnicźa. Wone so po sahnach sźěraju a so do nakhwilneje cźełownje hładu.

Wischi prózowanja dla pjenjeznego wobdźelenja stata pśichi dostojnej cźełownej su hjes wutpścha wostałe.

Pensionski minister Champetier de Rides so prózowasche, porjśinanje stata sakitacź. Wojerske thowaniske organizacije su swoju winowatosć dokonjale. Po pśichmérje njeje móžno było, methodiscy cźełu wojakow sejsćeraź, kosći su w neutralnych zonach padnyli. Minister źiwi, so so stat na dopałahanje waschnje pśichi dostojnym thowanju wójnskich woporow wobdźeli.

Prewaha Francowskeje na morju pornjo Italskej.

Parizki „Journal" je wérje podobny cźišćaty pśichlad italisko-franzowskeho łódźstwowego dojednanja wojscewił, haczkuli njeje rjek, hacź su mjenowane cźišća we wschem pśichesjene z hamtnimi skónczujmi cźišćanl, kotrejž su haczdokal tajne. Po cźišćach, w „Journalu" mjenowanych, swje Francowska w druzinje **podmórskich cołunow** 83 000 tunow, Italska 52 000 tunow. **Pomozne łódje:** Francowska 155 000 tunow, Italska 25 000 tunow. **Torpedowe cołuny:** Francowska 38 000, Italska 44 0000 tunow. **Kschižakow** wo 10 000 tunach: Francowska 70 000 tunow, Italska 70 000 tunow. W zyłej tonaži ma potajsim Francowska pśehewahu 140 000 tunow. Jeli so su tele cźišća prawe, „Journal" pschisponi, je kole dojednanje z Italskej za Francowsku pschihódne. Pomyślicź pak ma so, so je we hlownej druzinje nowocźasnych 10 000 tunowskich ćichijakow Italska Francowskej runa.

Namórske dojednanje pjeć wulkomocow Sjednoczenych statow, Jendźelskeje, Francowskeje, Italskeje a Japanskeje mějesche hižo źiwdu wosjewjene być. Dokelž pak hacź do tuteho cźasa hischcze njeje pschikłosowanje z pokodnjoafrikanskeje unije doschło, so dojednanje najskerje schtwórtk wjeczor wosjewi.

Pśeciwo pśesćehanju Juhosłowjanow w Italskej.

Protest juhosłowjanskeho episkopata. — Spodźiwny nadpad na Gorizki łićstwr.

W poślednim cźasu je so pschesćehowanje juhosłowjanskich duchownych w Italskej tak zhorschiło, so je Sagrjebski arzybiskop **dr. Bauer** w mjenje juhosłowjanskeho episkopata **pastyrski list** wudał, w kotrymž pśicećiwo tajkemu pschesćehowanju protestuje. Arzybiskop so wobcežuje, so su juhosłowjanskich duchownych a wucerjow se Julskeje krajiny wuhnali, a so je so tym, kotśi su tam łićstwo wopłali, wobara, chorwatiku a słowinsku rěcź we jchuli a zyrkwi wuźiwacź. We wjele śtronach njeźiwdźa so wěrjacy jjawnje z Boha w chorwatskej abo słowinskej rěcźi modlicź, a duchownych, kotśi w narodnej rěcźi pśeduja, pśched sud stajeja. Arzybiskop na to spomni, so je žwjaty Wótc hižo wjazy króć sa schlitanje pschesćehowanych juhosłowjanskich bratrow wustupił, ale so wšychnosće, sasłepjene z pśhanjkom nazionalizmom, nochcedźa dopóśnacź a woprawicź hrube śtśichwidźenje naturskeho a Božeho sakonja. Episkopat wěrjacych nawabja, so bychu dźeń źiwj. Josefa schtitarja katolśkeje zyrkwje wo nałožeństu śwobodu źiwotich w Italskej pśhesćehanych bohułowjanow pronyli.

Protestowanski list juhosłowjanskeho episkopata je wschě italiske nowiny rozbórił. Nowiny „Popolo di Trieste" pśichi, so je list nowy dokument juhosłowjanskeho wuźadanja a juhosłowjanskeho episkopat winuja, so je so na skromu politiskich dyrdemdejow a słóžnikich nadpadow zmjit. Tele nowiny su tak pastyrski list do spodźiwneho świkowanja z nadpadom pschinjeśke, kotryž je so kóńz februara w kapucinskej zyrkwi w Nadwisćeznje w gorisćim kraju stał. W nozy 27. februara su w tymle łićstwu tśi bomby rozbuchle, tola nichtó so njeje kromi. Italske nowiny su pisale, so rozbuchadło njeje trachne było, a so je jenoż we demonstracijun schło. S łićstwa su pśiched śtarni juhosłowjanskich munichow wuhnali a město nich do njeho italiskich duchownych powołali. Cźile duchownych pytaju juhosłowjanskich duchownych z mezu pscheitaliscejcz a jich winuja, so juhosłowjanski lud pschesćehowo italiskim duchownym schcźiwaju. Nazinjerjo bombowego nadpada njejsu hischcze wuśledzeni a njeje wusamknjene, so je dźało wuźadanych agentow, ale fosilitiske nowiny hižo jón wuźinjaju, so bychu mjanje na juhosłowjanske wobydlerstwo wobrocźile.

Sensacne wobroćenje w Brestskim procesu.

Pśched wokrejźnym śudom w Bydhoschtu (w Pólšcej) dyrbjesche so 5. měrca śenjazišt nowinarski prozeź pscheciwo redaktorej narodnje demokratiskich nowin „Gazece Bydgoskej", Makschowiez, dla wojsewjenja nastawka wo Brestskej naležnosći wotměcź. Prozeź dyrbjesche woprawdźe śenjazili być; pschetož sud w Bydhoschtu bě postajił świedzenje Brestskich jatych, pśhłazowu Liebermanna, Barlickeho, Popjela, Duwalka, Witoša a Korsanowa, pśedawschego ministerskeho pschedsydy Bartela a pśedawschego hejmjskeho marschalka Trompczyńskeho. Na tajke wašchnje bychu prěni kśez pśched śudom woprawdźiwje źiwdźy wo tutej wjeźy rěcźeli. Wjele politiskich wobsebow a nowinarjow z zyleje Pólšcje bě hižo źiwi, pschijeźi do Bydhoschta pschipowědźiło. Tola tu so njewobzakane wobroćenje sta. Wyšschske statne rěcźniśtwo we Warscha-

wje jednanje nable k wokrjesnemu žudej w Torunju pschepytowali, so na to falošeja, jo móža so pschi powschitkownym rosbohatenju sjawnosce w Bydhoschtu nažylnosce stacz. S tym tež wot samscho pschestrubschenje swědkow, j wokrjesnym žudom w Bydhoschtu pschipuschczenych, wotpadnje.

Nowowólby w Turkowsku.

Président turkowskeje republiki Mustafa Kemal pascha je w sorownadzinskim ludoweje strony wotsewk, so je wobsamknył, parlament rospuschczesz. Dnjowe pjenjesy japóstanjowo noweho parlamenta dyrbja so f lětnje 500 turkowskich puntow na 300 turkowskich puntow snizicz.

Gandhi dobył.

Indijski městokral je jeho žadanja pschijał. — Wójna njepóstuschnosce so sastaji. — Wschoindijski kongresz je dojednanju pschibliżował.

Sorjedu rano ½2 hodżin žu so wuradjenja mjes indiskim městokralom lordom **Irwinom** a wjedukom indiskich nazionalistow Gandhiom stónczile. Kaž „Daily Mail" powě, je so jednanje f **poinym dobyczom indiskich nazionalistow** stónczilo, kotrymž žu so tele tři hlowne konzesije czinile:

1. Dowolnosez hotowanja žele sa wobydlerstwo pschimórskeho kraja.
2. Wschě konfiskowane kubła a ležownosce so wjednikam a wobdželnikam wójny wobydlerskeje njepóstuschnosce wrócz.
3. Swjobodne shromadzowanske prawo.

Dżenża ma so dojednanje hischcze ras pschehladacz a pruhowacz, hacz so stónczenje wobsamknje.

Nowy Delhi, 4. měrza. Mukonjazy wubjerk wschoindiskeho narodneho sjeda je **jenomyslnje dojednanju pschistopował,** kotrež je Gandhi f indiskim kralom docżeł.

Bombay, 4. měrza. Powěsez wo wuspjeschnym stónczenju wuradzenjow městokrala f Gandhiom je f Nowsebo Delhia doschła, so rucze po zytym měsez rosschérila a wschudze wulke spokojenje sdudżiła, wobezbe pak mjes wikowarjemi; pschetoż wikowarjo su hižo w pohledninm czasu je wschelakimi politiskimi demonstrazijemi czejko skokodowali. Powschitkownje so sudi, so so po zylej Indiskej hižo normalne wikowanske żiwjenje wobnowi, mjes tym so budże so w měrnych wuradżowanjach za kinlojtym blidom pokraczowacz, so by so dospołne dojednanje wo pschichodnej indiskej wustawje dozpito.

Ze Serbow

W Budyschinje, 6. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wyschina do polnuznego ladowego morja fahaza, je so hischcze jesyknika. Tež nad nalschimi stronami mamy wyschim sjednoczenu z tej k polnozy fahazej. Tohodla mamy wobstajny, rjany a w nozy dosez symny czas. S wjeczora Europy nad atlantiskim ozeanu leża dże nižiny. Wyschina nad naschimi stronami wobaca, so so pschibliża. — Jutsje żobotu skhadża słónczko 6,34 hodż. a khowa so pop. 5,50 hodż. Mježacz sthada w nozy 10,25 hodż. a khowa so dop. 7,40 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 743, hygrometer —5, thermometer we dnjo +2. Dżenża rano we 8 hodż. barometer 741, hygrometer —5, thermometer we nozy —6. Wuhlady na wobstajne wjedro.

Našl maturanci.

Je nětko po maturach. Nas Serbow wosebje zajima jich wuslědk, dokelž lěto wot lěta tež črjódka serbskich studowacych skónči swoje studije na Budyskich wyšších šulach. Lětsa mózemy z radosću konstatować, zo jara šwarna syła našeho studowaceho dorosta je złożila maturu. Serbskich maturantow, kiž pruhowanja wobstachu, je wšo do hromady 13. Z nich je 6 z krajnostawskeje wyšseje šule a 6 ze katolskeje wyšseje šule, jedyn pak z gimnazija. Ze katolskeje wyšseje šule złožichu maturu kk. Rjenč ze Stróže, Rychtař z Rakec, Šołta z Bjedrichec, Paleŕ z Tšoch Žon, Wirt z Cokowa a Wowčeŕ z Konjec. Z gimnazija je to k. Stanisław Nawka ze Radworja. Z katolskeje wyšseje šule wuńdzechu maturanći knj. Domaškec z Radworja, kk. Bělk, Glawš z Róžanta, Kóčka z Wownjowa, Nowotny ze Budyšina a Rjeńć z Khrósćic. Wjetšina maturantow ma wotpohlad, so wěnowaš ludowemu wótcerstwu. Jedyn so wěnuje katolskemu bohoslowstwu a tšo evangelskemu bohoslowstwu. Wosebje posledni fakt je nimo měry zwjeselacy. Po dołhej, předołhej přestawcy změjemy skónczne zasy evangelskich bohoslowcow, kotrychž tak jara nuzuje trjebamy. Lětuša šwarna liča serbskich maturantow nas znowa napjelni z wjetšej nadźiju do příchoda. Wjetšina maturantow su nam znaći jako horliwi prócowarjo a dobri Serbja. Nadźijomnje swéru napřeco narodej też dale wobkhowaju, zo móhli jónu spomožnje skutkować mjez serbskim ludom!

*

— **Sakska krajna loterija.** Pschi schtwórtkowym zjehnjenju 5. rjadownje 198. sakskeje krajneje loterije (4. dżeń) padże dobyczże wo 200 000 hr. na czo. 128 749; — dobyczże wo 5000 hr. na czisła 29 608 35 199 47 048 84 867 102 656 106 931; — dobyczże wo 3000 hr. na czisła 9645 38 299 39 425 55 486 65 073 67 598 75 960 81 812 82 315 85 567 92 880 99 480 102 549 129 521 129 747 133 744 142 404; — dobyczże wo 2000 hr. na czisła 9432 22 429 23 027 30 411 37 361 43 291 47 290 52 006 60 002 65 317 71 048 71 469 80 996 83 189 83 831 84 785 85 374 86 342 100 163 101 806 103 874 104 561 108 318 109 011 112 014 112 431 112 853 113 535 117 763 129 140 132 405 133 777 135 006 136 062 138 073 140 621 144 879 147 801 148 465 151 860 153 108 158 033; — dobyczże wo 1000 hr. na czisła 4024 4528 5217 5677 11 984 23 509 24 885 32 999 36 184 41 491 42 730 45 005 46 070 47 529 47 593 51 826 52 007 53 823 53 981 57 747 59 860 64 164 65 743 67 670 68 670 68 497 72 894 73 712 75 437 77 541 77 899 80 263 82 301 83 487 83 689 85 755 85 804 88 881 89 777 91 026 91 525 92 939 95 896 96 038 96 353 96 635 97 072 99 947 102 891 104 079 105 097 108 459 109 366 109 765 110 652 111 605 112 290 112 651 114 180 117 089 118 790 124 165 127 045 127 608 129 421 130 054 134 140 139 635 140 222 142 807 142 959 145 470 153 112 155 554 156 606; — dobyczże wo 500 hr. na czisła 1257 1554 4145 4352 8269 8522 9478 10 236 10 691 12 560 12 583 15 331 18 706 18 932 19 891 20 297 20 587 21 011 21 615 21 670 23 404 24 116 24 291 24 903 25 012 25 980 26 319 27 506 29 736 30 739 32 211 35 077 38 101 38 655 40 443 40 870 44 405 44 502 45 369 46 589 47 460 47 573 49 114 49 546 50 983 51 152 52 873 53 144 53 558 54 118 54 609 58 337 58 831 59 063 60 395 63 507 63 509 64 289 64 992 65 345 66 159 66 366 67 426 68 377 68 882 69 657 70 961 72 275 73 502 73 545 73 570 74 391 74 417 75 483 76 310 76 367 78 876 79 026 79 570 79 950 80 085 80 636 83 959 85 070 85 418 87 737 88 994 89 314 89 628 90 106 90 775 90 968 91 333 91 497 91 594 92 148 92 978 93 940 94 498 94 755 97 189 97 298 98 351 99 429 100 204 100 897 101 236 103 351 104 151 108 188 109 871 110 745 112 514 113 410 115 504 116 179 116 339 116 364 116 814 116 851 117 753 118 388 118 584 120 352 121 246 121 873 122 628 124 246 124 789 125 004 125 129 126 035 127 966 129 586 131 841 132 277 132 065 132 129 133 364 133 539 134 226 134 520 134 746 135 187 136 173 136 554 138 734 141 691 142 339 142 682 142 784 143 119 145 894 146 754 146 756 148 498 152 587 152 936 153 471 154 160 154 983 155 306 156 835 157 734.

— **Dobyczże wo 2000 hr.** padże na lós czo. 5148 do tudomneje Lehmannez loterijoweje běrkownje na Kamjenicz hajn 45.

— **Dobyczże wo 2000 hr.** padże na lós 113 014 a dobyczże wo 1000 hr. na czisło 51826 sakskeje krajneje loterije do tudomneje Rotherez loterijoweje běrkownje na Kěžorsku brózy.

— **Sandżenu najmnu** wotmě so w Mnichowje wukasejża wo originalnym projekcze, po kotrymž ma so Strjedzemske morjo wot Atlantiskeho ozeana se sawertnym hačenjom dźěłacz. Wumamakał tuteho projekta Hermann Sörgel wotkaz na tute wažnje jenoh, wjele kraja dołowy, ale dże tež nowe zórła mozy wotewrjecz. Wo tutym jatmawnym **Panropa-projekcze wosjewja „Münchner Illustrierte Presse"** we swojim nahladowskim czišče (10) nastawk f wjele wobrazami wot Hermanna Sörgela. — Se samkneho sejchinka mjenujemy hischcze wobrazowany nastawk wo Bolschewingu a jeho město Bethel, w kotrymž bu epileptiskim žwjet sam za so sworjeny. — W literarnym dźele namaka so nowizka wot Wilhelma Speyera „Sbožnosez f misijonarami".

S Barta. W statoku tudomneho žiwnoscherja Hermanna Schleza wežera dopołonja woheń wudyri, kotrehož pak so f czasu dohladachu, so mózachu jón gasnyc. Hnydom sawolane wohnjowe wobory mjetrjebachu hake sapschinnuez, ale mózachu so hnydom sase wróczicz.

S Wósporka. Dżenżnischi schtwórtk sthe tudomna dobrowólna wohnjowa wobora na 40 czasne wobstacze sthadowacz. Dopominjenjki dżeń załoženja wobora njedy tak bjese wschedo swonkownebo wustupa wotbycz. Wjeczor w 7 hodż. poczełnje tehodla gmótnjazowy czah pa Wósporskich hajach a bróžach. Sdobom mataj so hischcze žiwe gobuzy załoženja wobory poczesczicz. Staj to k. wopalny direktor Bjedrich, kiž je wobora pjeches Ljudżejatki nawjedowat a hischcze dżenża aktiwnje dżěła. Druhi hischcze žiwy załožeŕ k. krawčki mischtr Dreßler je žiwotny pažiwny žobuskaŕ wobory. K gmótnjazownym czahej pschijamknje so we 8 hodż. hlowna shromadzizna, na kotrejž so dalsche žobuskowy wuznamjenjenja.

Z **Konjec.** Pucowacz radupodawanje za Konjecy, Ralbicy a Smjerdźacu budże sriedu 11. měrca popołdnju ½2 hodż. w Konjecach, ¾3 hodż. w Ralbicach a ¼4 hodż. w Smjerdźacej. Lěkaŕ budże přitomny.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budże pjatk 13. měrca **popołdnju w 2 hodż. we** hosćencu. Lěkaŕ budże přitomny.

Z **Pančic.** Hižo loni bu za čerpjace dźěći w Pančicach a wokolnych sulskich gmejnach orthopediske turnowanje zawjedżene. Lěkarske přepytowanja su wobkrućile, zo mnohe dźěći na zhibnjenju rjapa a słabosć khribjeta čerpja. To je staršim z wulkeho dźela njeznate. Lětsa dyrbi so tuto turnowanje we čoplym počasu wospjetować. Tehodla běchu so zaúdżenu srjedu w tudomnej mlodownji zastupjerjo spo-

Wšědne zjewy.

Wobraz je žiwjenja małych ludži.

49] (Pokračowanje.)

Jako by na to ani njepomyślił, schto ji nastawa, schto na nju czaka w najbliższej dobje, rěčeješe f mužom wo druhim, wo wschědnych wězach, kiž sawěsče wjemakachu. Ju sajimowaci we wokomiku, hdyž běšče jeje duscha druhdże wuńdała. Praschesche so, kak je wonka, pada-li sněh a njeje-li wětra. Potom so dopomni, so běšče bila pschekwapjena f khorošeju w pol dżěle, kiž njebě tżiwile dokónczicz. Bě wschitko stejo a leżo wostało wožrjedy jitwy, hdyž stany wot myca, a tuž proschesche Wojcjecha, so by to rozmował. Najwjazy starosce cżinješe ji wjeczer. Dżěše ji na pkaczki, rudżeše a mjerżaše ju, so ani žiwjenu mužej njeje dżenża niczo swarita, so nima wón niczeho jěsez. Proschesche jeho wo samolwjenje, wo wodacze.

Měješe dosez cżinicz ju pokojicz, ju sněrowacz. Proschesche, so njebý so sniepokojowała jeho dla. Wjchak by žebi sam swarił, hdy by dyrjł — khwalesche so je žiwjej wustojnosczu, kotrejež njemějesche. Ale jemu so dozyka jěsez njechasche. Je žebi po schtkenju piwa pópłał, prjedy, hdyž bě spała, a j tym je so dosez pożywił.

Wona wschak wjedżeše, so to wérno njeje. Dyrbjesche Werunzy f woli bycz a žebi po khlěb dóńcz, je schmatzom žebi pomasta namasaci, so by snajmjenscha nješchto we żołdku měł. Ale njemóżesche jěsez; njebě wopraudże khłódny; njemóżesche ani kuska khlěba špażeracz.

Nadabo Werunka njemóżesche so wjazy pschewinycz, poża j hluboka a cżežka zakospczicz . . . .

Wojcjech bě kaž na cżernju. Wuskhowasche stajnje je sjtowy a f domu, won na hażu.

Na sboża wrócži so Lahodka se žiwojeho wjeczerneho pschekhodżenja a shonichi, schto so stawa, sapomni na wschu žiwoju hórkosez a sastupi k Ternkowej.

Pschińdże skónczne też baba, po kotruż běchu pópłali. Ta bě dobreje mysle; bě dże trochu postorczena njemóżo hacz dotal khwile wuspacz wjeczornu žiwoju prawidłownu **wopiczku.** Sśmějesche so, zortowasche, narażowasche wo tom „schtoż Werunku wšo tychesche. Strach a njemér Ternkej mandżelskeju běchtej też Lahodży trochu k smječe. Wojcjech njechu so wot loża žiwojeje žony; dżerżesche ju bórsy sa žiwom j wobčemaj rukomaj, bórsy sa ruzu. Se žiwami ju pokojesche, posłubżowasche, ale sam pożerasche žyły a bě nanajbóle rosharjeny.

Krótko do połnozy Werunka da žiwjenje dżěsczu žiwlenu a strowenu; na świet pschischła bě holczka.

IV.

Rano młoda macz, sdrěmnywschi cżische po žiwojej bolostnej podżinje, chżysche stanycz kaž hewak wschědnje.

To ji wšo njedowoli. Dyrbjesche we łožu ležo wostacz, hačrunjež bě ji to wosudło, tak hdyž bjese tu, we pjerju, žo waleczi, mjes tym so zusy ludżo ju sastupowachu, hospodarjachu w jeje domjacznosczi.

Lahodka sniwji pschithódnje pschileżnosce, so by wschitko žebi pschesgladała, schto hdże bésche, wschitke tschinje žwoczinjała a łóżby kut pscheryła f wurežeju, so hlada dżowku a so wo nju stara.

Werunka widżeše to a derje wschitko wobkedżbowasche, ale njemóżeše j nicżim macżeri sadżewacz, so pschecziwo ni sawobaracz.

Też Wojczecha wschelake unjerstasche a radscho by sam wottał se žiwojej żonu. Teho snědanja, kiž jemu Lahodka swari, by wschak ko radżubje widał, abo žebi jo sam někak pschiprawił. Dyrbjesche wschak ko k wichemu pocżinjecz dżakownje a hischcze so podżakowacz.

Schežesczinjedżelnicżi trasch wokoło dżeżaczich pschinjeżechu se žużodtwa j někotrych stron połiwku. Wjeżeleche ju ta pscheczeljska kedżbliwosez a mona da so hnydom do jédże.

Lahodka czujesche so sahaubjena a skoro skchiwodżena. Wschako žama też połiwku hižo wari. Kupika je mjaso ja žiwoje pjenjejy a runje je stoja na wóhnischczo. So by druhich pschetrjechila, pschinjeże pschipokdnju darmo łokoschku.

Popoldniu njeżechu dżeczko ke schczežinam. Baba, kotraż bě po žiwojim wotkhadże w nozy jenoż rano na khwilu pschischła nowonarodżenca wukhowacz a wot toho czasa njebě so wjazy pokasała, nětko pschińdże wupikana, we žiwojim njedżelskim czérju. Njemějesche wjele khwile. Bě strach, so kóżdu mjeńschinu może bycz nětdże salwolana, hdżeż trjebaju jeje pomozy, a namołwjesche ke khwatku, so by radscho saso doma była f zyrkwje.

Woprawdże wrócži so ani niż sa pol hodżinu. Knjes kapkan hižo wut swónka wo tom wědżesche, so budża schczipna, a bě pschihotowany. Ledy běchu f nowonarodżenzom do zyrkwje sastupili, bě tu hižo we žiwojim běłem naramjeniku, se schtołu na žebi. S wobrjadom cżinjesche też ja žobu, so by ludżi njekondżił.

Holczki wulschczischu na mjenu Hana, po Werunczinej žotsje a kaž bě so też njebożczicka jeje macz njemowała. Sóstra bu też ja knótru sapiśana, ale Lahodka dżeżesche holczku pschi žwjatej łschczenży na rukomaj. S knotrom běsche žużodt, kotryż bě też je świetkom pschi wérowanju był, a pschińdże je tom samsnym knaniskożoltym łobaczu kaž tehdy a j tym samsnym ważnym a dostojnym wobliczom.

Wěsche j pschiwuznistwa, wjeło j trochu dalokeho pschecżelstwa, a tej jeho žona dżěsche j nim do zyrkwje. Nowoh nichtó njebé, hacz jenoż nan tschczenża.

Wojczech wobleczę so cżorny žiwój žwjatoczny wobleczenk. Sčedowasche kedżbliwje zyły wobrjad žwjateje tschczenży. Wěsche hluboko hnuty i jeje symbolistiki wobrjadami, hačrunjež jim mało rozumjesche. Na modlitwy duchownebo knjesa załožowasche žiwoje połožne a nutrne modlitwy.

Hdyż pak na farje, hdżeż so f zyrkwje podachu, jenjesene nowonarodżene dżeczatko do matriki a wón mjesche je jako nan podpiśacz, tschepotasche do matriki a wón ležy pjero dodżerża; njebérjesche wěz tżuy, mjesche na wědomjn, jo sawjasnje je pscheb Bohom k wulkemu a cżežkemu žwjatej, k wažnej a swjatej winowatosczi.

(Pokračowanje sležhuje.)

Tšulske tornistry, knihowe mapy

krute — tunje, we wulkim wubjerku

ALBERT w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 10

mužeńskeho a młodostuneho hanta Kamjenskeho wokrjesa, wobdźělnych šulskich gmejnow a wučerka Rychtarjec zešli, zo bychu wo tym wuradźowali. Zastupjene běchu sedmowótce šule: Pančicy, Marijna Hwězda, Wotrow, Worklecy a Khrósćicy. Jedna so tu wo nimale 90 dźěći a to w porjedźe njenowanych šulow 13+15+11+24+25. Tuta wysoka ličba rěči za to, zo ma so tu něšto stać. Wšelacy starši njewaža sej tajke wosebite turnowanje, kiž so wot wšědneho jara rozeznawa. Maja k temu cyle hinaše připrawy. K rozjasnjenju dostanu starši wšelake spisy. Wčera hraje daleki pué do młodowanje, hdźež so tute wosebite turnowanje wotmětwa, wulku rólu, wosebje za dźěći z Hórkow, Jasećcy, Hory, Łusća, z Noweje Wjeski atd. Jedna dźě so z wulkeho dźěla wo čełnje slabše dźěći. Tuž so rozpominaše, hač njeby so dowečowanje z wjetšim autom přewjesć hodźało. Spomoženski hant chce tehodła z wěstej firmu jednać. Za šulskej gmejnje — Khrósćicy a Worklecy, wo kotrejž so při tym jedna — buchu snadne wudawki nastałe a dźěći trjebaju jenož jedyn puć bjež, při jara hubjenym wjedrje pak so tam a sem dowjezle. Wšitcy wobdźěleni běchu sej w tym přezjeni, zo na so tu něšto stać. Hižo loni su so rjane wuspěchi docpěle, štož starši sami wobkruća. Jenož w 5—6 wokrjesach Sakskeje je tajke wosebite turnowanje zawjedźene. Njech pak potom też starši swoje dźěći, kotrež je šulski lěkar wubral, porjadnje tutomu nuznemu čełowuzwučowanju scěla. Jedna so tu wo dalše čełne zbože jich lubjaškow.

Z **Kamjenza.** So tu tola hišće spruwni ludźo na swěcze, ja to mějachmy też w Kamjenzu rjany dopokaz. Zona z wokolinu měješche njesboże, so na schadźowanych winjenuho Bta. Wožzarowaćele, so bu zyrkwinski dawk hubjene wlacji, steji hišće wjele wowkach. Niedostatk diakonišoweje stažije wo 157 hrěwnow bu z 200 hr. gmejnskeje pschipomoży a z wssyhkom pohlednjeho swójbneho wjeczora kryje. Dołchowanje rěčeše bu wo nowym zakonitym porjedźe zyrkwinskeho žiwjenja. Dokelž je sebi wožada pischczele a swony kupiła ma hišće 4000 hrěwnow dołha; tehorunja dyrbi zyrkej k ponowinjenu kantorowehu bydlenju 300 hr. pschinoschować.

Se **Sślepeho.** W nozy k 3. měrzej wotpali bu małsiuna dróžeń z kólnju a zlomowej zajmu kowańskeho mišstra Mateja Hanča. Domske a hrodźe běchu we wulkim strasche. Też je zlomu kryte šuflodne brózinje běchu tehorunja žiwje wohrožene, so dyrbjachu maschiny wunošyć. Domjazu nadobu a skót z wohnjom potrjechenemu wukhowachu. Džakowacz ma so pschipadej, so běchu we Lehmannez hoscjenzu runje kwaśne rese. Tak mógachu so wjesnjenzo hnydom na haschenju wobdźěłać. Też wohnjowa wobora hnydom pschitkwata a prěnju haschenišu pomoz poskićił. Je možno, so je woheń je słostnistej ruku założeny.

*

S **Drježdżan.** Shonimy srudnu powěsć z Drježdżan, kiž dże budże někotrehožkuli pschekwapiś. Sańdżenu hrjedu wotmoła Bóh luby Knjez jeneho je swojich najwutrobnischich dźěłacerjow schulskeho direktora na wotpočt. k. Pawoła Bergmana, dozenta na pedagogiskim wustawje Technistkeje wyschischeje schule. Knjez dir. Bergmann běsche snaty po zyłej Němskej jako najlepschi methodikar naboženy. Je na tutym polu też wjele pisał a dźěłał. Nawoczitosći jeho wuwuczowanja dyrbimy wosebje wuschnyć. Hač do poslednjeje hodźiny je so z tutej mazijnu sabéral a swojich wuczownjow w najnowischej methodizy naboženy wuwuczował, dóńć sunjerc 71 lětneho mlódneho starza njeporuna, zyle njenadźijny. Pohrowanje budże sobotu 7. měrza popoldnju 1/4 hodź. na šmitskowym katolskim pohrjebnischczu. Njech je senja semrětnemu cschi wotpočink.

S **Khorzebnja.** W khorzebnju wobwěsćeny so njedźelu popoldnju hlowny wučer Erich Maczka z Ochoja w Delnjej Łužicy. Kaž bo powě, je 56 lětneho muža franjenje cjeršće do smjerce jahnało. W Ochoju su dospołnje pschewjedli a powěsću wo wuzamjerjowej dobrowólnej smjerći. Nichtó sebi ni może wujasnić, schto su pschiczinu k tomu byle. Erich Maczka běsche swożowanje woženjenu a sawostaji ninto swojeje žony 21 lětneho synna, kiž na lěkarstwo studuje. Přeboh hač wučer hrjedu do Khorzebusa wotjědże, sawostaji na swojim pisanskim blidže we swojej dźěłanskej stwě papjerku, na kotruž běsche napisał, so jemu njeje možno, dale žiwy być.

Z Łužicy.

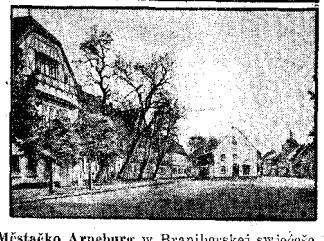
* S **Hausswalda** pola Połcznizy. Psches 60 lět stary rentnar dyrbjesche k nowemu pschepytanju na sastarański hant w Budyschinje dojeć. Jako běsche swoje bydlenje wopuschczył, wobsunu so pschi hlakoschći a slama žebi bjedro, so dyrbjachu jeho do jeneje Drježdżańskeje khorownje dowjesć.

* S **Delnjeho Friedersdorfa.** Wutoru popoldnju saja žandarmski hlowny strażmischtr Paul z Nowosalza-Spremberg tudomuneho nětkże 20lětneho Rudolfa Gründera, kiž bě podhladny, so je wopaczne pieczbrinwanje wudawał. Pschi pschepytanju jeho jsiwy nadeńdżechu pschesklapjaje węży. W jeho lěharni namakachu w zigarowej tyzu nětkotre nowe wopaczne pjenjezy, kiž dyrbjachu so hischcze trochu doswětlicz. Też pschiprawu k dźěłanju wopaczných pjenjez tam namakachu. Falschowanja su so jara derje poradźile, jenož klinczenje wopaczne pjenjezy pscheradźi. S tutym popadom drje so rozschérjenje wopaczných pjenjez w naschej wokolinje u ujaśni. Gründer je loni nasymu žad kradnył a je tatle njedawno tehodła tkłostanje wotbędżał.

* S **Großhennersdorfa.** Pónđżelu popoldnju je omnibus Zittausko-Lubjańskeje kwalnoje cžary mjes Ochranowom a Sosowjazej korčmu z autom se Olbersdorfskeho Hańcelskeho mlyna krył. Pola nakładneho auta so prędnje prawe kolo wotstorhny. Autobuš pak so jenož hnadnje wobschkodźi. S pschiczinu synsłoženja je po wschěm dźensnim woschkrot.

* Se **Sjarjezy.** Wutoru wječor namakachu sastojazy jeneho tworowego cžłoha na kolijach Zitawsko-Sjorjeskeje železnjey cžło mlodeho cžłowjeka. Kaž je policija swěsćiła, jedna so wo cžło nětkże 18 lětneho schulerja, kiž krótko psched psched pruhowanjom skrejcha a je sebi najskerje je strachowanjom psched pruhowanja žiwjenje wsał.

Městačko Arneburg w Braniborskej swjeńcze 1925 swój tysaclětny swjedźeń jako město. Nětko chce so tuteho prawa wzdać, dokelž je zarjadnistwo jako město předrohe a chce wot nětka přijeć raz wsy. Horka pohlad na městačko, delka torhošco pěd radnicu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Lipska.** (Wo nalětnych wulkowikach). Lětuscha Lipscjanska nalětna maša, kotraž so wot 1. hač 7. měrza wotmě, cschi tchěrn pod hospodarskej kupu.

Wustajerjow na wulkowikach bywa lětja trochu mjenje dyžli dotalne lěta. Wschelake twory so po tchěrn dnjoch placzišnach poskicjeja. Tola luzy na nas pschewjele njekupuja, ale sastaruja so jenož na krótki cžas. Cžas może so na mašy wožeńe hyšte wulkaja konkurenza tunich tworow wobkedźbowacz, wošerje je strony Japanskeje.

Albansko.

Njedawno so bu we Winje nadpad na albanskeho krala Ahmedu Zogu. Nadpadnik sahi pschi tym kralowskeho adjudanta a franc druhoho oficera. Tuteju padawk je snowa složił naschu kedźbnosć na mały balkanski krajik.

Albansko je jara mały krajik, kiž nima hischcze 1 a pół milijona wobydlerjow. Jeje stolica je Skerje wješ. A tola hraješche tutón krej stajnje wulkanmu rólu w balkanskej politiky. Psched swětowej wójnu pródzowaješche so wo Albansku wožerje Rakuska a Italska, wšitko je na mišmu Rakuskeje stupiła Juhosłowjanska a jako tśeća móc je so pschidruźiła Grekka. K tomu hischcze w Albanskej žanej bywaju nětkotre khowa, kiž so mjes sobu jatrjej njemóža. W tych wojowanjach hraja wožerjow wažnu rólu Arnanezi a Myridźezi. Tuž je Albanska tchěrn njemerny kraj a kralowanje njeje tam tak jara jednora, pschijomna wěc.

Kraj je bohaty na podźemskich pokładach. Namaka so tam wjele wuhla, nafty a mjedza. Albanska ma też wulki wuinam za wobchod a kupowanje, dokelž leži na pschikhodnym městnje pschi Jadrowskim morju. Tohodła też kóždy z jeje synsłodow ma tak wulki zajim wo nju. Albanojo sami su pschemało pschihotowani k tomu, so bychu wužiwali pschikhodne móžnjosće. Zwilizacija namaka so tam hischcze na jara niskim stopjenju. Najwjetschi sadźiwk tuzdomskich postupa su stajne wojowanja albanskich syslabow mjes sobu, wošerje też mjesdła krwi.

Tuthwilny knjeżerski kraja, Ahmed Zogu, bě swoprědka jeho president a hdyž posdźischo bu wjerch a na pošledku bu kral krajika. Sćiwoje knjeżerstwo so podpjera na wójsko, finanzneje pak je wotwisnje wot Italskeje, kiž ma Italska hdenja w Albanskej najwjetši wliwa. Sa to, zo albanske sylaty sajmjerja a hdyž jeho rady wotstroniti, kaž to sajm dopokaże nadpad we Winje. Hač prózowanja albanskich sylabow podpjeraju konkurenza Italskeje, njehodźi so swětłosću rjej, možno wschak je. Kral Sam skónčnje je Sam sawinował, so jeho Albanojo rady njimaju, pschetož surowje postupuje z sastawom a schibjenjom pschećiwo swojim pschećiwnikam a z tym wšo rozcze hida a žadosć wjeczoh. We swojim hlownym městje Tiranje njemóže so albanski kral hinak pokazać, dyžli wobdany z cžerjoh straźnikow. Wo sdaću cžłyschce kral Zogu też we Winje jenož trochu powoipcžujcz wot njepschistonneho kralowanja a też tam by nimale był wopor nadpada.

Nadpad słuzi pjecowanschi pschiwiwoznat kraja, albanski student. Podawk nam pokaże jasnje, kak daloko su hižo dozrawsche poměry w Albanskej. Wulkże psched Winskim dźiwadłom bźchu jenož wothłoh tuthych poměrow. Njeje rjenje kralowacz, hdyž tud swej kraja njepschesche.

Na wšeho swěta.

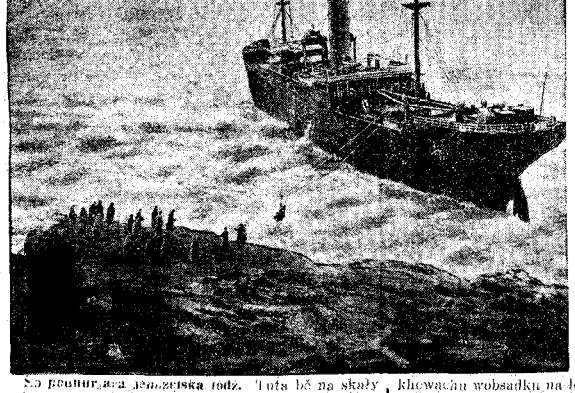
— **Wuhlady na wjedro sa jutrischu sobotu:** Wostanje hischcze rjenje, posdźischo so pomrócži a syma trochu popuschczi.

* **(Psched rosmérowanjom italskeho kronprynza.) Loni je so z wulkej pychu khwaž italskeho kronprynza Humberta z dźowok belgisk. krala prynzeju Josefe wožzwjezcjł. Po žrěcze powěsć bje, so so kronprynz hižo k rosmérowanju pschihotuje. Powěda so pschi pěwarju, kotraž kronprynzej njeje bjesdźak a je pschi roskorje hlownu rólu hrała.**

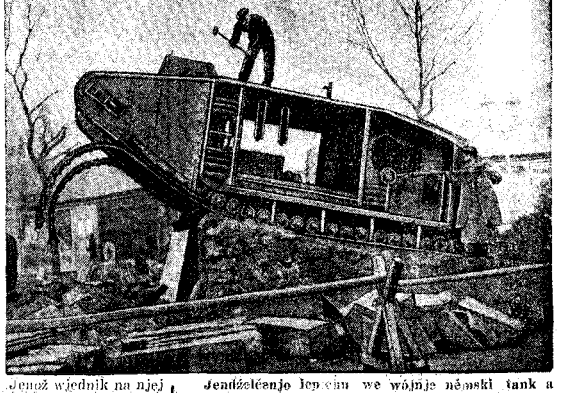
* **Jendźelska parna łódź „Rosalinde", 2390 tunow wulka, je z 25 pasażerami nětkże 160 kilometrow le krótkemu ranju wot Halifaxa we wulkej nuzy. We wichoratym wětrje je jedyn schrub zhubiła. Někotre łódje su jej na pomoz wotšéle.**

* **Turkowski president Kemal pasche je pschipowědźił, so wrócju stupi.**

* **W Pirnje-Zuschendorfu su w jenej fabrodze pjerschej wurywajo nětkże 20 zentimetrow hłuboko muzeji łoscjowu namakali. Pola morweho dyhajecjnu cžasnik a khěrko derje sdźerzane schnórowanske stupnje namakachu.**

S Łužnicy na Jenzersku łódź. Tuta bě na skały pod wodu při hrozownym wichoru zajela. Wot brjoha čisnychu rowjaz na łódź. Z wosbitej priprawy wukhewachu wobsadku na łódźi. Jenož wjednik na njej wosta, z njej so podnuri a zatepi.

Jendźeléenje leptenu we wójnje němski tank a postajichu jón w Londonje před muzej. Nětko jón rózno torhaja a kruchi wotwažuja.

Zwada mjez frizéromaj.

Bywa pschezo rjesnjcho, nětko wotuja też hižo frisserojo ſ nožemi mjes sobu. Lubowaschе tam we wsy Jdworje, kotrež nětkle w Južnoſlowjanskej leži, mjedy zharnowlosatej frisserki pomozník ſ mjenowm Miliwoj Jeskowitſch rjanu bžowku frisserskeho mischtra Dragomira Kaymowza, a to hižeche kaž w bajzu. Młody pachoł bě khudy kaž zyrkwinska myſch, ale frisserski mischtr wobžěrjeche thžu a ſ tomu hotowe pjenjezy a też hischeze dwozezi kózgow pola. Młody pachoł njemožeshe ani tomow a dyrbjeshe thžu wot thžeh truhacz thodźicz, ale frisserski mischtr hižeche wosobnu muz a wobžěrjeshe kaschnu wothod, prjenje a najwožebnische klamy we zylej wsy, thdź swojich ludźi mydleshe. Dokelž młody pachoł wot mischtrowoje dźowki, a tuta wot khudeho frisserskeho pomozníka njechzyschzi, bžeche sozialny a hospodarowanitſi konflikt daty, a jako bo na jenej rjanej njedźeli mischtr a pomozník we wjesnej korczmje jetekschtaj, tu rejeshe mischtr na pachoła, jo nožy jemu won haklbu do domu, a pomozník jako cžujeshe so ſ tym na swojej cžeſci ranjeny, kreſ ſtupasche jemu do hlowy a won wotkoži mischtrej plisu, na cžož jemu mischtr, też wiz Boh, płisu božnu njewotka. Hdyž bě tak daloko, bnchtaj mischtr a pomozník ſ korczmy cžiſtnjenaj; ale też potom hischeze njebžeshe žanezho mera, pschetoż mischtr pytreshe so wjacy hischeze ſ hnjewom a won hischeze wo zurowez wjecžor, a won Koreż jemu rjanezho duja, jako bě ſtudowjesi rnaje pschihotowna, młodenm pachołej wulki kuchinſti nóż do Linecho wutrobnja, runje zentimetr pod wutrobu. Hnžw bě nětko ſmrtowany, wjeczor dokonano. Ale hnydom po tym bu won ſmrtnemu hnadnej pschepodaty a do cžmurcho luka tyknjeny.

Nalczinoſcz namaka hwój kónz pjched hudom w mežnacžu Pantſchewo, kotrež njedaloko Błogrodza nad módrym Dunajom leži. Sudnik, ſtotny rjeznik, wobſtarowny, fakikowar, wſchitzy tam bžhu. Też mſudy frisserki pomozník, kotrehož bě wuttojnoſcz lekarjow hischeze we pobledzej hodźinje pjched ſmjerzu wukhowacz mohła. Bě to hud, kotryž Dunajskemu mežnacžu Pantſchewo, lodźej mjes sobu Sserbojo, Korwatojo, Nemzy, Wuherjo, Słowakojo, Rumunoto a židza bydlinſchi kultura wopołožuja, wſchu cžeſcz cžinjeshe. Jako bo pschedbyda frisserskeho mischtra wopraſcha, cžołodła je tutu wež je kuchinſkim nokom woberchoł, a jako mischtr wotmowi: „Dokelž je Miliwoj mojej dźowzy na ſcenu thodźił a ſ tym moju bwóſtu do haluby pschinjeſ!“, tu hudnik pokraczowaschе:

„Kak je Miliwoj ſ tym halubu do domu pschinjeſ? Njeje dha won pschiſtojny cžłowjek?“

„Pschiſtojny bre, ale je zyle khudy a nicžo njewobſchedźił!“

Pschedbyda: „Haj, nehanbujeze dha ho dozyła, takie rczecz?! Njemože dha khudy pachoł, le-li pilny, kpschi mandzelſki bycz, hacz bohaty łapak a njedźowſchnik? Wajche nahlady, knjez Kaymowzo, ſu po mojim mnenjenju jara ſaſtarjene a hlupe! Wy dyrbjeze tapoczecz, khowacz nje cžłowjeſzy myſlicz! Ale druhe praſchenje: Njewobžarujeze ſnajmjenſcha ſwój njeſtuk?“

Mischtr (widžomnje poražany): „Haj!“

„Ale też wopraſowdze a dospołnje a ſ zyleze wutrobu?!“

„Haj!“

„Potom pollożeze ho tu pjched khżijom a wospjetujeze žiwoju żełnoſcz!“

A mischtr, pokonjowſchi ho, ſłoži swojej wdowzy na tichżij, połoži swoju ruku na bibliju a rzekny: „Wobžełnoſczam ſ zyleze dusche a ſ zyleze wutrobu! Njech woda mi Bóh a też Miliwoj!“

Ssudnik pschikiwnywſchi wosrocžt ho na thudeho frisserskeho pomozníka a wopraſcha ho tuteho, hacz won też nětko hischeze na pothlakanju mischtra wobſtoli, hdyž je won tak mirnje wobželnoſczał. Nó, tutón rjekny, pothkanje won nětko wjac njeżada, hnadź zapłacženje Klatiſkeho ſlicžowanja, kotrež thudy dla ſam njeſcz njemože, ſchtož pak bohatemu mischtrej ſawſche nicžo njeſkodzinu.

Tak rozſudźi pokajkim hud: ſchežcz mežnazow jastwa a Ekarjowe wudawki. Mischtrej da ho ſwobodu, a wupruhowanſkit czaſ ſmjeł ſchżiwowacz. Hdyž dyrzeſke mischtr hudnikej ſalu wopuſchczi, padżeza jeho hudnik:

„Pokajkim“, mjenjeſche won k njemu, „ty poudżeſch nětkle domoj, a budźiſch doma, potom daſch ſwojm dźowku Miliwojej, by rozumił? Pschihotuj kwaſ, cžſt praju!“

„Haj!“ mischtr kruce a ſ pschehnadżenjom wotmołwi . . .“

Wječ bě hnydom w ſpodżatku praji: każ w bajzu. Miliwoj wótzi ſwój frisserſki nóż nětko hižo we mischtrowej rjenjeji, ſchtož ſmjež je hischeze jaſnischo hacz hewak nad Pantſchewom, a Dunaj błżoreni ho hischeze módrischo. Wjeſołożny kuchinſki nóż pak błuzi pjecza, każ rčka, nětkle jenož hischeze jenemu ſaudżerej, k rżsanju kwaſnych hus.

nk.

Wonačne luboscinske kuzło.

Joan bě ſalubowany a to njebożowny. Schtożkuliż won cžinjeshe, ſo by ſwojm lubowanm nakoſoł, ſo nimo kuli. Tu pschihódże jemu jenezko dnja kniha ſe wſchelakimi „rezeptami“ do rukow. W njej bě cžitał, na kake waſchnje może cžłowjek ſloto namakacz, abo we naſchodżowniſchich wżkach honicz. Pschedewſchim pak wurjadny ſpódk, kak je możno, lubosez ſhudźicz. Rezept rżkaſche: „Wżmi bżky wołi a napjelch ſ nim ſchtellezku ſ kriſtala hacz do połowzy. Dale wſmi ſzebi modleriſke knihi a pscheczitaj ſzebi pomału cžiſtaty pokutny pſalm. Pjredy hacz ho docžitał, njemaj njeno wożoby, kotrejež lubosez cžezſch ſhudźicz a pschiſypuni hnydom też njeno łaudżela Anaela. Wobſtaraj ſzebi dale halożku ſe ſmjertneho ſchtoma a wurżezaj do njeje mjeno Anaela. Potom wobżel halożku wobhadniwże, po tym hacz ho w ſwojſom womaczak. Po tym pschiwjazaj ſzebi tutu halożku ſ łożnu wołwy abo kży ſ łożcjez, dale pomałaj ſzebi brżezzy a kónczk woſa tohorunja ſ nżchżo wołſom. Na to wożczakaj pżni pjatk po nowem mżežżku a blżuj ho w wżchodkhadżazej nozy lubowanej wożobże, kotrejež dyrbiſch ho ſ tohorunja we wołiju womaczanymi porſtowymi kónczkami dotkнуcz. Wuſpżch hnydom ſatnuji.“

Dokelž druhżho bżcho wołiſa njemżeſche, wobſtara ſzebi Joan, kotryž bżche do rjanoje Florikі ſmjertnje ſalubowany, rżżnuſnowy wołij. Mżżo halożki ſmjertneho ſchtoma, kotryž je w Rumunſkej cžeſzi namakacz, wobſtara ſzebi wón halożku ſ kżżkeho ſchtoma, kotruż by wot naſdala ſe ſmjertnu ſchtom wobhładowacz mohł. Skónczuje wobſtara ſzebi modleriſke, bżchu to pżnje we jeho żiwjenju; hewak ſkoſnowaſche ho wo rezepcje. S njeſmżrnej napjatoſcżu wożżakowaſche Joan pżni pjatk po nowem mżżażku, ſo by ho ſwojej Florzy bliſi. We nozy k łutemu pjatkej dyrbjeſche ho tuſto wupruhowacz. Joan mżżeſche ſłożo: wón ſetka Florizn w ſahrodże jeje domu. Wón poda jej rutu a nżebż hiſchże jeneho ſłowżeka praji, jako hołza na nżcho tż hižo ſareji: „Wy dże mżże maſaneż ruzy?!“ Florizny bżdżi wżżt nuchatoſche, potom ſaſchżcżi hołza hiſchże troſchku wżżſżko: „Wy dżi ſże — rżżnuſnowy wołij brat! Wżżcha ruka dże je hiſchże zyle tuczna! A Wy pschihódżeze ſe mni, potom bacz ſeże ſzebi ſ wotwodżowazym ſzedkout poſłużiſ! Ley — Wy ſeże mi napiſcheżżuny!“ A pżjedy hacz bż ho pſchiſłapnyl Joan dohladał, mżżeſche won, płiz, błaz, na prawo a na lwo płiſtu ſedżo.

„Wuſpżch hnydom ſaſtupi“, bżſche w rezepcje ſtało. Wżżo njebż w nim ſtało, kajżeho raju tónle wuſpżch bużże. Ssudż ſpyta jedyn ſ nożchich cžżiterzow a cžżiałkaw ſe druhim wuſpżchom.

ſg.

Wowačne luboscinske kuzło.

Joan bě ſalubowany a to njebożowny. Schtożkuliż won cžinjeshe, ſo by ſwojm lubowanm nakoſoł, ſo nimo kuli. Tu pschihódże jemu jenezko dnja kniha ſe wſchelakimi „rezeptami“ do rukow. W njej bě cžitał, na kake waſchnje może cžłowjek ſloto namakacz, abo we naſchodżowniſchich wżkach honicz. Pschedewſchim pak wurjadny ſpódk, kak je możno, lubosez ſhudźicz. Rezept rżkaſche: „Wżmi bżky wołi a napjelch ſ nim ſchtellezku ſ kriſtala hacz do połowzy. Dale wſmi ſzebi modleriſke knihi a pscheczitaj ſzebi pomału cžiſtaty pokutny pſalm. Pjredy hacz ho docžitał, njemaj njeno wożoby, kotrejež lubosez chżżch ſhudźicz a pschiſypuni hnydom też njeno łaudżela Anaela. Wobſtaraj ſzebi dale halożku ſe ſmjertneho ſchtoma a wurżezaj do njeje mjeno Anaela. Potom wobżel halożku wobhadniwże, po tym hacz ho w ſwojſom womaczak. Po tym pschiwjazaj ſzebi tutu halożku ſ łożnu wołwy abo kży ſ łożcjez, dale pomałaj ſzebi brżezzy a kónczk woſa tohorunja ſ nżchżo wołſom. Na to wożczakaj pżni pjatk po nowem mżżażku a blżuj ho w wżchodkhadżazej nozy lubowanej wożobże, kotrejež dyrbiſch ho ſ tohorunja we wołiju womaczanymi porſtowymi kónczkami dotkнуcz. Wuſpżch hnydom ſatnuji.“

Dokelž druhżho bżcho wołiſa njemżeſche, wobſtara ſzebi Joan, kotryž bżche do rjanoje Florikі ſmjertnje ſalubowany, rżżnuſnowy wołij. Mżżo halożki ſmjertneho ſchtoma, kotryž je w Rumunſkej cžeſzi namakacz, wobſtara ſzebi wón halożku ſe ſmjertneho ſchtoma, kotruż by wot naſdala ſe ſmjertnu ſchtom wobhładowacz mohł. Skónczuje wobſtara ſzebi modleriſke, bżchu to pżnje we jeho żiwjenju; hewak ſkoſnowaſche ho wo rezepcje. S njeſmżrnej napjatoſcżu wożżakowaſche Joan pżni pjatk po nowem mżżażku, ſo by ho ſwojej Florzy bliſi. We nozy k łutemu pjatkej dyrbjeſche ho tuſto wupruhowacz. Joan mżżeſche ſłożo: wón ſetka Florizn w ſahrodże jeje domu. Wón poda jej rutu a nżebż hiſchże jeneho ſłowżeka praji, jako hołza na nżcho tż hižo ſareji: „Wy dże mżże maſaneż ruzy?!“ Florizny bżdżi wżżt nuchatoſche, potom ſaſchżcżi hołza hiſchże troſchku wżżſżko: „Wy dżi ſże — rżżnuſnowy wołij brat! Wżżcha ruka dże je hiſchże zyle tuczna! A Wy pschihódżeze ſe mni, potom bacz ſeże ſzebi ſ wotwodżowazym ſzedkout poſłużiſ! Ley — Wy ſeże mi napiſcheżżuny!“ A pżjedy hacz bż ho pſchiſłapnyl Joan dohladał, mżżeſche won, płiz, błaz, na prawo a na lwo płiſtu ſedżo.

„Wuſpżch hnydom ſaſtupi“, bżſche w rezepcje ſtało. Wżżo njebż w nim ſtało, kajżeho raju tónle wuſpżch bużże. Ssudż ſpyta jedyn ſ nożchich cžżiterzow a cžżiałkaw ſe druhim wuſpżchom.

ſg.

Přilopk.

* **Hromadowe ſajdoſchenje** ſ jedzenm ſedma. Po wmſiowanju ludu ſu ho w Budapeſcze cžeſkeju ludźi ſajdoſcžiłe. W nozu k njedźeli je wuthowanika towarſtwomoſcz we wſchelakich bżżach mżeſta w mnohich padach ſapſchinjenej dyrbjała. Hacz do njedźele je liczba ſhorjenyow na 175 poſtupiła. Policija je ſwożcżiła, ſo ſu cžſt ludzo ſhorjeli, kotrež ſu w kinowem domje „Corwien“ ſwjeczenym żbli. Najwjazy ſhorjenych mużeſche po klakżiłm hladanju je ſchpitala wotejcz. 60 wożobow leži hiſchże cžżko thorych w ſchpitalach. 6 patientow je w żiwjenſkim ſtroſche. Policija je direktora kinowho domu ſajała.

* **W Ruſkej ho powſchitkowna ichulska zinowatoſcz f. 1. 1932 ſawjedże.** Ruſki ludowy komiſar ſa lodźanje Bubnow, prjednoſchi wuriadny politiſki komitſe cžerwjeneho wójſka, je w jenej rżcži w Moſkwje ho wuprajił, ſo ho wojowanje pſchecžiwo analfabetam ſwojemu końcej bliži. Po dotalnych ſdżelenjach ſu pjecza w Ruſkej hiſchże ſydom hacz dżeſacz miljionow luzi, kotrež njemože pikacz a cžitacz (analfabetoja). Sawjedżenje powſchitkowneje winowatoſcże do ſchule thodźicz, ſtanje ho ſ 1. januarom 1932. Sowjetſke knježeſtwo je nětorke miljony rublow ſa ludowe hdżanje wuſtajiło.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Korla Arnojcht Wilhelm Haaje, tuhlcr we Nowej Wżży pola Huſki, 78 l3t, khowanje budże njedźeln pop. ½3 hodź. wot żarowniſchkho domu. — Karolina ſwob. Lehmannowa rodź. Peczka we Wjaſowizy I, 74 l, khowanje budże jutſje ſobotu pop. w 4 hodź. wot żarowniſchkho domu. — Marja Wünſchmannowa rodź. Morgenſternez w Mużakowje, 69 l3t.

Towarſtwowy powěſtnik.

Drježdżany. Serbske tow. „Cornoból“ wotmječe ſobotu wječor wo 8 hodź. ſwoju nježnżnu zhromadźiznu w towarſnym hoſcencu na Christianskej drózy 22. Wſitcy ſobuſtawy, znaći a hoſco ſo wutrobnje přeproſuja. — Kedżbu! Njedźelu 15. měrca popoldnju ¼4 hodź. wotmėja ſo w Křiżnej cyrkwi ſerbſke kemżenje. Wſitcy Drježdżanſcy Serbja ze ſwojimi přiwuznymi a znatymi ſu wutrobnje přeproſeni. Po kemżach zeńdżemy ſo na kwilku na Křiżnej drózy čo. 21. Předſydſtwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ zmječe njedźelu 8. III. pop. w 3 hodź. w Nowakec hoſcencu ſwoju mżeſanu zhromadźiznu. Přednoſk je cyle wżże přibjcny. Knjeża dowżrniey ſo proſa, wżżnu ſobuſtawam wozjewić. Winowatoſcż wżżch ſobuſtawow je, zo přińdu. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Liehań. Jednota Sokoł na přichodnu wutoru wječor wo 8 hodź. zwučowanje pola Rudolfec. Po zwučowanju krótka zhromadźizna. Rozprawa wo ſwjedżenju. Přijimanje nowych ſobuſtawow.

Zwjazk luž. ſerb. ſtudentſtwa zmječe ſobotu 7. t. m. w 4 hodź. wubjerkowe poſedżenje. Wſoſebje witani ſu towarſnjo abiturienća. Hł. ſtarſi.

Łužiſko-Serbſki Sokolſki Zwjazk. Hłowna zhromadźizna je 8. nałetnika ½4 hodźin w żurli Serbſkeho Doma w Budyſinje. 1. Rozprawy. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Přednoſk br. M. Nawki. Wżżch ſerbſkich Sokołow a Sokolki přeproſuje předſydſtwo.

Zwjazk ſerbſkich ſpěw. towarſtwow zmječe přichodnu ſobotu, 7. nałetnika, pop. w 4 hodź. ſwoju lětnu hłownu zhromadźiznu w hoſcencu „Zum Eckten“ w Budyſinje. 1. Rozprawy tow. 2. Naſa pokładnja. 3. Dalſe dżżło. Předſydſtwa, dirigentow a ſpěwarjow wutrobnje přeproſuje předſydſtwo.

Wysoka daň

Zadanjamy nalutowanki ſobuſtawow

při wżdnym trjebanju . . . z 4%
při mżeſaczným wupowżdżenju z 5%
při třimżeſacz. wupowżdżenju z 6½%
při ſżeſmżeſacz. wupowżdżenju z 7%

Naikrućiſa tainoſć! Naiwjetſa wżeſtoſć!

Tworyſtwne towarſtwo

w Budyſinje. zap. druž. z wobm. ruk.

Z konkurzowenje masy firmy Britzen. Söhne hiſće zbytkne dżełby

čerwjeneho wina

po jara zniżenych płaćiznach w leżownoſći na Lawſkej hasy 13 předawam

Konkurzowy zarjadowař
Kurt Fiſcher

Wóſkow. rub, 100 ſčr. 95 pj.
Gardiny a wupjerki
Přikrywy na ſofy a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 ſżroke . . . . . 30 pj.
Ida Erler w Budyſinje
Rożk Zwonk. Lawſk. hasy 10

Wupjerk

w dobrej hódnoſći, płaczi nżżo jenoż:

50 cm ſchěrokc	m 2.15,	**1.95**
130 „ „	„ 3.40,	**3.05**
140 „ „	„ 3.70,	**3.20**
160 „ „	„ 4.10,	**3.70**

Sajpóſnjeſpołeſchcja:
100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tuiſche hódnoſcje, kaj te: ſchchitke twojbjerki a hjowaſi ſta u. na ſtłaczje

Andr. Kasper
(mżeſtſel: Al. Biſopp)
w Budyſchinje, Burglehn 11

Hospodarski wóz
kiž 30 ctr. njeſe je na předaj
Bliże zhonić **w Serb. Now.**

Syn ćeſeńenja ſtarſeju, kiž chce rady
pjekarſtwo
nawukny, namaka dobre wučbne městno
Bliże zhonić we wudawarni **Serbskich Nowin**

Sedłarſke a wutykane twory
ſulſke formiſtry
C. Junghanns
(prjedy Emil Schubert)
w Budyſinje
na Jerjowej hasy

Fotografije
wo intronisaciji nowoho biskopa
ſu na předań w Serbskej knihařni

Stupnje ke konfirmaciji
za hólcow a holcy dobre a lunje

Džełanſke ſnórowańſke ſtupnje wot 6.80
Kwalte dżżćace ſnórowańſke ſtupnje z howjazowoju kože
27 30 **6.80** 31/35 **7.25**
Howj.-boxowe mużace ſnór. ſtupnje, dobra kajkoſć 40/47 **10.50**

Fähle Komm. Ges. Schuhwarenhaus
— Bautzen, Aussere Lauenstrasse 3 —

Najlěpše kołbaſki, ſtaroněmſke, kołbukowu kołbaſu, wſchitzy dnje čerſtwu a jatrowu a čornu kołbaſu, punt wot 69 pj. poruča
Pawoł Kurt Zieſchang
na Zitnych wikach 22

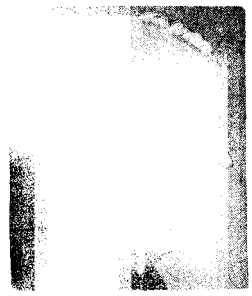

Fotowe-projekcijowe powjeſčenſke domj. kinowe | **aparaty**
a wſchě wěcy za amatěrſke fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějicel Arno Lehnert
w Budyſinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwinanje filmow a platow kaž tež wot ſamo wiſcywuſtolnje a najpjenježniſo.

Přiloha k čís. 55

SERBSKE NOWINY

Pjatk 6. měrca 1931.

Wóc Bodelschwingh, nan Dźiwych a Khorych.

Dźenja 6. měrza je so 100 lět minyło, so je we Tedlenburgu Bjedrich i Bodelschwingh narodźił. Mnohim je jeho mjeno znate a wulkim ſykam w ludźe jeho pśichilkadomny a žołnowany ſtutk, jeho wulki wuſtaw w Bethelu pola Bielefelda. W lěcze 1867 wótz Bodelſchwingh wuſtaw ſe ſchtyrjomi khormi wotewri. Boże žołnowanje wotpoczowaſche nad jeho dźełom ſichejźanſkeje luboſcje k blížſchemu, kotrejž chcyſche pomhacź wobohim khormam, na pabawu khoroſcej cjerpjazym, duchakhormym, puczowarjam i dróhow, młodoſtnym, kiž ſteja we ſtraſche, žo na wopačnych puczach ſkubźu. Jeho myſle ſahachu ſtónčnje hacź do póhanſkeho ſwěta, hdyž tež wón piſches ſwoju miſijonſku ſkubu ſkutkowaſche. 2. haprleje 1910 běſche wótz Bodelſchwingh 79 lět ſtary ſwoje wulkotne ſemſke dźełko dokonjał. Jeho ſkutk pak woſtanje po nim k dalſchemu žołnowanju cłowjeſtwa.

Cyrkwinske powěſće.

Njedźela Okuli, 8. nalětnika 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano 1/8 hodź. němske Bože wotkazanje (farař Tišer), 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. ſerbska Boża ſłužba (farař Kapler). — Wutoru wječor w 7 hodź. nutrnosć w Cyžecach.

Z Budyšina.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu rano we 8 hodź. Bože wotkazanje w Marijnej-Magdalineje cyrkwi. Dop. 1/11 hodźin zwjazk dźěći. Wječor 1/8 hodźin přednošk ze ſwětłowobrazami wo themje „Křeſćanſtwo a druhe nabožiny". — Póndźelu wječor 1/9 hodźin zjednoćeńſtwo křeſćanſkich żeleznicarjow. — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Bźłeho kříža za młodźenco w. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich). — Pjatk wječor we 8 hodź. přednošk ſekretara Vetera z Drježdźan wot evang. ſulſk. towarſtwa.

Zjednoć. wothladar Zimmermann zmjeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. 1/4 hodźin w Njeswačidle, póndźelu w Biskopicach, wutoru w Budeſtecach, ſrjedu w Halſtrowje, ſtwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy.

Farska cyrkej Našeje Lubeje Knjenje.

Sobotu w 6 hodź. ſpowědź.

Njedźelu rano 1/8 hodź. Boża mša z přědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim přědowanjom, w 11 hodź. kemše za dźěći z přědowanjom. — W 1 hodź. ſerbſki nyšpor, potom ſerbſka pobožnosć křiżowcha puća, w 3. hodź. khěrowy puć za dźěći, 1/8 hodź. měſačna zhromadźizna 3. rjadu, w 6 hodź. póſtne přědowanje z Božim požohnowanjom.

Wšědne dny w 7 hodź. Boża mša. Srjedu a pjatk tež we 8 hodź. Boża mša a pjatk ze ſerbſkim póſtnym přědowanjom. Pjatk wječor 1/8 hodź. pobožnosć křiżowcho puća.

Stwórtk, pjatk a ſobotu 1/3 hodź. miſijońſke přědowanja za wšě woprawjeńſke dźěći.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska ſpowědź, w 9 hodź. němska póſtna Boża ſłužba. Zběrka.

Z Budeſtec.

Rano 1/8 hodźin změje farař Bóje ſerbſku ſpowědź, dop. 1/9 hodźin ſerbſku a duchowny Hänichen w 10 hodź. němſku Božu ſłužbu. Pop. we 2 hodź. ma duchowny Hänichen kemšenje za dźěći 1. hač 4. ſuličſkeho lěta. W 4 hodź. towarſtwo křeſćanſkich młodźenco w. — Póndźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Kózlach, wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru pop. 1/4 hodźin změje farař Bóje w Kobanec domje w Čornych Noſlicach ſerbſku ſpowědź a 1/5 hodźin ſerbſke kemšenje. 1/6 hodźin změje duchowny Hänichen němſku ſpowědź a w 6 h. němſke kemšenje. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibl. nutrnosć towarſtwa křeſć. młodźencow. — Pjatk dop. w 9 hodź. ma farař Bóje ſerbſke póſtne kemšenje; wječor w 6 hodź. farař Rjenč z Wjelećina němſku ſpowědź.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, 1/9 hodźin ſerbſke a dop. w 10 hodź. němſke kemšenje. Pop. w 2 h. dźěćikemšenje. — Pjatk dop. w 9 hodź. póſtne přědowanje. — Pokhowany: Morwynarodź. ſynk Jana Arnošta Prokta, rat. dźěłaćerja w Nowych Koporcach.

Z Budyšinka.

Dopołdnja w 9 hodź. ſo ſerbſke přědowanje čita.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodźin zmjeje farař Wjezař ſerbſku ſpowědź, farař Voigt 1/9 hodźin ſerbſke a dop. w 10 h. němſke kemšenje. Pop. w 2 hodź. je rozrěčenje z muſkej młodźinu. — Pjatk pop. w 4 hodź. je němſka ſpowědź a 1/5 hodźin němſka póſtna nutrnosć.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, 1/11 hodźin kemšenje za dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano 1/8 hodźin ſerbſka ſpowědź, 1/9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Wot 10 hač 1/11 hodźin wólba do cyrkw. předſtejićerſtwa za wſy Wujeźk. Kortnicy ze Brězcanami, Bźłu Horu, Worcyn a Njechorń. 1/11 h. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Pjatk 13. nalětn. wječor w 7 hodź. ſerbſka póſtna Boža ſłužba. — Pokhowana: Johana Marja Renčowa, zaw. wudowa žiwnoſćerja Jana Gusty Renča we Wichowach, 83 l. 3 m. 16 dnjow.

Z Khwaćic.

Rano 1/8 hodź. ſerbſka ſpowědź, 1/9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje, 1/12 hodź. dźěćikemšenje. — Srjedu wječor w 7 hodź. ſerbſka póſtna nutrnosć.

Pohrjebana Alma Khryſtina rodź. Janašec, Paula Augusta Herca, žiwnoſćerja we Wulkej Dubrawje mandź., 53 l., 11 m. a 21 dnjow ſtara.

Z Klukša.

Dopołdnja w 9 hodź. ſerbſke kemšenje, 1/11 hodź. dźěćikemšenje (farſki vikar Rösler). Pop. 1/4 hodźin ſerbſka Boża ſłužba ze ſpowědźu pola Jurkec w Jatšobju. — Stwórtk pop. 1/5 hodźin ſerbſke póſtne kemšenje.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. němſke přědowanje, na to němſke dźěćikemšenje (wosadny farař).

Z Lupoje.

Rano 1/8 hodźin ſerbſka ſpowědź a Bože wotkazanje, dop. 1/9 hodźin ſerbſka Boża ſłužba. 3/10 hodźin wólba do cyrkw. předſtejićerſtwa. W 10 hodź. němſka Boża ſłužba, kotrejž ſo dźěćikemšenje přizamknje.

Z Malešec.

Dopołdnja w 9 hodź. němſka Boża ſłužba, 1/11 h. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. zhromadźizna młodych holcow (ſpěwna pruha). — Srjedu wječor 1/8 hodźin ſerbſka póſtna nutrnosć w paćerſkej jſtwi. — Zemrěła: Johana Khryſtiana Wilhelmina zwud Pawlowa, wumjeńkarka w Malešecach, 77 l. 5 m. 6 dnjow.

Rum.

Pſchedbyđa ſerbſkeho towarſtwa w Rumju bźſche nje hižom dawno proſył, ſo by tam nas pſchedſoboſchowal. Saſiđženy ſchtwórtk popołdnju tam ſe želeſnizu dojźiđžeſchi ſtoro pſches zyłu Hornju Luſizu, pſches Radwoŕ, Rakezy, Koſłow a Woſerezy. Dokeđ běchu ſchtomy hiſchće nahe, móžach krajinu derje pſchiwiđowaś a do wjeſkow hladaś. Na hatach bźſche hiſchće lód. Cźim hłubſchu do Pruſkeje pſchiźiđžeſchi, cźim jednoriſche běchu ſtatki, woſebje w Hóſku a w Němczach ſadu ſkulowa, tola bźſche ſo hewak na wſach tóſchto nowych ſtarokow natwarika. Bźłuſt mężeſche jeno nowe khěže, wſchě dwory běchu ſe ſtromy dróhi derje ſaczinjene, ſtoro wſchu i cźeſnjowcym zyhłom twarjene a kryte, kaž to w Pruſkej ſwjetſcha nadeźdźeſch. Towaŕſchnje ſo jene łubleſchto ornjemu pſchiſłuſcha. Taſka wyſch dwór nałaźany ſaczińſchi. Rudłana zyrkwiczka je ſtara jednora. Młody pſchecźeł, kiž bźſche ſo mnu ſobu jźł a pſzedy w Rumju bydliſ a w Holanſkim młynje dźźeł, mi powźdaſche, kaſti wobſtuſłaju napołnad tale zyrkwiczka njedźelu poſtiża a dobrym wobyłtom wobźadnych a wobźeźi i kroſanymi barbami, draſty ſerbſkich žonow a młodych hołzow. Haj wſchak, połna wobźada je tola najrjeńſcha pycha, žiwa pycha łóžeje zyrkwje. Njech to tak woſtanje w Rumju! Ale, wobźadny duchowny, kiž w Parzowje bydli, njemóže ſerbſki. Jenož kóždy mężaz tam jedyn ſerbſki ſtarſ i Wojerowſkeje diecezy ſerbſki pŕiduje a Boże wotkſanje ſerbſki poſtiża. To je njedobźaże ſaſtaranje wobźadu w znaczelnej cźeſi. Wobźadni też ſwoju njepokojnoſć wuwrajachu, wobźeźe też i tym, ſo je tak huſto kſchećenje nimóże, mjeſ tym ſo žu wſchitku ſwjatnju ſerbſku a w rjanej narodnej drazce wokoło dupy ſteja a też golatko (dźźećatko) zyły ſerbſkeho pokhoda. Po mojim ſoću dyrdża, dokeđ njeſtaraju w ſerbſkej cźeſi traje, wobźadni po móžnoſći ſchćenja na njedźelu połoźiłej, kaž je ſerbſke přědowanje a Božej ſłużbźe pſchiſłuſchnjenej. A kak je ſtaroſtanjem? Sźerbźy kwaſario w ſerbſkej drazce a wźrowanje ſmano nimóže? O kaſa narodna nuda! Njeſwuſaje žadyn ſtudowany bohoſłowaſ w ſerbſkim ſeminarei we Wojerezach? — Kapałanja w Rumju njeje žadyn pſchiſtawaŕi, ale je muſſa w zymi i jeſenji wot ſtrowe wołtamtkjena. Nutſka w ſwedſu rodźe wóła ſeja. Na dołźu leża ſerbſke perſpektiwne nadźi a gonda, bibliju a ſpěwaſſe, jenož ſtare, nowe ſerbſke ſpěwaſſe tam hiſchće njeſlu ſaſłyſeli, runjeż je tola ſtrowe i pólta maju. To njeby cźeſła wźż bźła ja wołoſnika ſerbſkeho ſaraſta, je tam ſamſkeſ, wſchako wſchitko tuſko hiſchće tole pſchećże wuprajichu. Też ſwjate ſłużbźa tam běchu. Wyrgle ſu nowoćeſkane a rjane. Zyła zyrkeſ je i drjewa a je rjadow (mjeſ nimi i hlinjanym ſpjećkow). Wěża je cźiſłe i drjewo, i deſkami ſabita a je ſchindźelemi kryta. Wokoło zynkuje je pohrjebniſchćejo i jara mało ſerbſkimi ſtuckami na pomnikach; jedyn pomnik mężeſche też napiſmo ſerbſke a powźdaſche tak hnydom wo ſerbſkim ſmyſłenym ſamrźeſkeho a jeho pſchiwuznych. Jednoru kěrchow i zyrkwiczku ſwoſtaja hłuboki ſarźiſchćej wo jednoroſći a ſpokojnoſći wobydlerzow.

Wjeſnjenjo khodźanchu też ſchćódny dźeń w ſerbſkej drazce. Dźeſi pſchi mojim pſchichadźe ſo do domow ſkhowachu. Storo wſcho je ſerbźe. Sźeſi njeſ wobydlawſchi wodach ſo wjeſnjany wol ſwojeho młodeho pſchecźela k pſchedbyđe ſerbſkeho towarſtwa, ke kněſej Khryſtianej Taiſenden. Wón je ſebi ſwonka wźy ſwój ſtatok natwaril a je cźiſłiti poſtr. S nim bźeſ k Sänderlichzym do ſpiećenja, do terchje bźſche wón ſhromadźenu ſerbſkeho towarſtwa ſaſwołał. Sźe naſchi ſobuju nje-pſchiſłuſchćenchu, ale ſo hakle wonkach hromadźachu a potom na namołwjenje i cźeſłu ſaſtupichu. Cźeſtiwi, jednori, ſpokojni muſkoje. Też wobaj wuczerjej (Sźerbaj) bźſchtaj pſchiſtchi. Knjeſa kantora Scholtza bźły wobſtojnizy pſchewrožny, jako ſebi zyrkwiny ſtuku pola njeſo wuprowadźeli. Nźiko mójach ſwój ſerbſki pſchinoſnik poſtrěſeſ, a wjeſelich ſo, i kaſi łóžditwoſcja a nutrnoſcja naſchi łuźeja na 2½ hodźiny trajaju pſchinoſnik poſłuchachu. Wo ſerbſkich wźach, wſtawiſnach namakaſkaj a ſebſtej kulturje drje ſim ſenje nihđy nicźo njeje powźdał, woni ſu w zuſnym duchu wukuſłani, ſwój lud a ſwoju domiſnu njeſnaje. Potom bźſche rozmołwa a wuradźowanje wo wiſchſtatich towarſtwowſkich naſaſnoſcjach. Hewak, trochu dźiwaze ſerbſke towarſtwo ſo ſaſo wołoju a ſobuſtawu ſo ſapiſchachu. Sźamo mężaſchny rjeki pſchinoſnik ſo poſtaji. Hanjaza jednoroſeć a ſpokojnoſć bźſche dotal w towarſtwje kaſjźaze. Wźſche wudawki towarſtwa bźſche dotal pſchedbyđa k. Tawſend ſe ſwojeje ſkaſnjeje kaſby tła dołho ſapłaćili a tak zyłe ſerbſke towarſtwo a też zyłu zyrkwiczku towarſtwa a zyłu cźeſtu tamniſchcźo Sźerbſtwa na ſwojimaj ramjenonaj njeſł. Horzy dźeſ jemu je tuſka nadobny ſkutk ſtuſcha. Haj wźednyz naſchego luda ſdźiła wulku wopornoſnoſć a idealnu ſmyſłnoſnoſć wopokazuja a ja to druhow hiſchće wumyſłjonjaceje ako njepſchećeſelſtwo a pſchiſchćehanje pſchećeſćowaſ! W ſkutk ſo ſerbſki njewuczi, hdyž nic wuczeć nam je ſmiſnoſcje a ſe ſelniwoſcje ſo po ſerbſkich dźeſach horje njebjeże, a ſhromadźeni ſebi nutrnoſnje pſchećachu, ſo bychtaj kujeſaj wuczerjej tola ſerbſke wuczeſoj, a ſnajmjeńſcha młodźinu rjane ſerbſke ſpěwy nawuczeſoj, jo by wona tak ſo ja ſwój lud ſerźiła. Sźamo ſwjećeńſi dhe towarſtwo, kotrejž nźko 10 lět wobſteji, ſebi wuhotowaćź. Kujeſaj wuczerjej ſtaj ſwólniwaj, hnydom nźkotre thory nawuczźeć. Njech pak nźko też ſtarſchi, ſwojich ſynow a ſwoje ſoiwźa (dźiwki) na ſpěwanje póćeleu. — Tak ſebi wutroby mjes ſobu ſhrźaćhny, dźeći ſamńneje pramacźerje. Woni wſchak tam belnoſerbſku narěcź wźeaju, kaž w Delnjej Luſizy, a tola ſo mjes ſobu roſumjachmy. Wunjenjo dozyła naſchu hornjoſerbſku rźeć roſumja ſe kemſchenjow, biblije a ſe ſpěwaſſich, je to jich zyrkwinſka rźeć. Woni tuhu dwoju ſerbſcźinu roſumja, beluja a hornju. Pſchcźeo ſaſe ſhromadźeni zyrkwinſke preſchenja naſſnych, kotrejž jim, bohužźaſ, jara na wutrobje łeżadźu. Wokoło 12 hodź. dołojny pſchedźyda ſhromadźiſnu ſłuſaći a rozpuſchćeſi. Nźkotſi młodźi běchu mjes tym we ſuſodnjej jſtwi na billardźe hrali, bychu tola radźcho też mółli do ſerbſkeho towarſtwa ſaſtupić. Wunjaſnſe ſerbſke towarſtwo „Domowina" ma ſo wuſwitnjenia pſchaſe-ſyđa ja wjele dźakowaćź. Njech wono nźkto też ſo ſako ſhraba, ſwźru ſkutkuje a Sźerbſtwo, kiž je tam hiſchće mózne, ſdźerźi a ſchkitnje. Njech też zyrkwinſke žiwnoſne a towarſchne žiwnoſne ſerbſke ſdźerźi a ſo wo ſawjedźenje ſerbſkeje wuczby bo ſchule ſtara, kotraž wſchak je tola też w Pruſkej ſakoſnjay ſaruczena. Nźchtó dyrbźi naſtorf daćź. Potom dźeſ ſ Knjeſom Kulmanom, zyrkwinſkim ſaſtupjerjom, domoj, ſo bych pola njeho pſchećowaſ. Wón ma cźopły mutrobu ſa zyrkej a Sźerbſtwo, hewak je klamaŕ. Snaje pak też ſwoje ſerbſke pŕźowanje, dokeđ je w młodych ſtach wótzaj Jmiſcha ſnaŕ a we Wunjowje ſłużźi. Też wźſchtko wobźite w jeho domje wobźadach, praſtaru ſerbſku bibliju, naſtarſchu, kotruż mamy 200 lět ſtaru, a to hiſchće ze trjebam. Kaſku ſłużbu je wona Ućadołho najdawniſchim ſtawam ſwóźby dokazująła! Wunjanſka wobźada pak trjeba ludźi, kiž krueže ſteja na dobrym ſaſtodźe. Kak łóhko móže hewak ſo wobźada a rjane domoćońe žiwnoſne inźiźej i zujdaſtwom, i nowoćaſnej nadobnoſći a próſdnym duchom powróća a ſkaſenja. Rano 1/8 hodź. ſ jom ſtawach, ſo bych ſo ſ cźaſom domoj wróćił. Dobrowźeſtwa ſpſoſa bźſche hiſom kóſej ja mnje ſwarźła. S wutrobnej dźakownoſnju też ja ſo roźſohnowach i hſpodźinym domoju, y lubym Wunjom a ſdźiećm po cźemnej kóſi domoj. Swěży ſabrikow a twarnjow niedołho Prężnnja ſ Holanſkeho Młyna a ſ Wjelećeje ſo hiſchće ſ dała błyſchćachu. Hewak pak bźſche wſchitko cźicho. Sźym żeleſnizeho ſaſtojnika bohu do Woſerez na ſchulu ſdźiſche w hewak hiſchće nimale próſdnym cźahu. Sź Wojerez ſo cźaſ pleniſeſche a ſerbſki ſo rźeſeſche. Kaſi nźkym raj je tola Wunj woźrjeđ Hornjołuſiſkeje a Delnjołuſiſkeje hole! Njeſabudu jón.

J. K.

Z Minakala.

Rano we 8 hodź. zmeje farař Křižan serbskn spowědź z Božim wotkuzanjom, dop. w 9 hodź. serbsku a ½11 hodźin němsku Bożu službu. — Pjatk 13. měrca wječor w 7 hodź. zmeje farski vikar Rösler serbsk póstne kemšenje.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża služba. Pop. ½4 h bibliska hodźina na kaplanstwje (k. zjednoć. wothladar Zimmermann). — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych hólcow a towarstwo młodych holcow (horni wotrjad) na farje. — Pjatk dop. w 9 hodź póstne kemšenje. — Póstne nutrnosće: Srjedu w 5 h ze spowědźu pola Bierichee w Holešowskej Dubrawcy. — Pjatk w 4 hodź. němska, w 5 hodź. serbska nutrnosć ze spowědźu pola Pětřee we Łuscu.

Z Nosacic.

Dopołdnja ½9 hodźin serbska, w 10 hodź. němska Boża služba. ½12 hodźin Boża služba za dźěći. Wospominanje Bodelschwinghа a jeho skutka. — Pjatk 13. měrca rano ¾8 hodźin němska póstna nutrnosć a spowědź.

Z Porsic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, na to wosalna zhromadźizna, ke kotrejž so wólba cyrkwinskeju předsteješerjerjow za Kubšicy a Lětoń přizamknje. Dźěćikemšenje w Porsicach je ½11 hodźin za mjeńše a ½2 hodźin za wjetše dźěći. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje a Bože wotkazanje w šuli Bošecach, na to w 3 hodź. wólba do cyrkw. předstejićerstwa za Bošecy. Pop. w 2 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. ½3 hodźin tow. křesć. młodzeńcow w Porsicach. Wječor we 8 hodź. evang.-luth. šulske towarstwo w Nowych Porsicach z přednoškom wo nastaću serbskeje biblije. — Pjatk dop. ½9 hodźin je serbske póstne kemšenje.

Z Rakec.

Dopołdnja ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodźin serbska Boża služba. Pop. w 2 hodź. serbski nešpor. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. — Wutorn wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Rychwalda.

Dopołdnja w 9 hodź. je němska a ½11 hodźin serbska Boża služba.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. je spowědź a čiche Bože wotkazanje, dop. ½9 hodźin předowanje, w 10 hodź. křesćana wučba dźěći (we wosadnej zali). Pop. w 2 hodź. křćenja. — Pjatk wječor w 7 h. je póstne kemšenje.

Wusudźenja.

Pšiched krajnym sudom w Budyšinje mjeńšeše so samowotwjerć, hižom husto khostowny 61 lětny skalař Korla Wjedrich Pawoł Leopold z Budyšina, dokelž bješe domjazeho sarjadnika tudomneho azyla Möchela sjawnje sranił. Kaž je znate, so azyl pšiched dźesatym časom wotpalił. Jako bješe Leopold Möchela tak pola Budyšeho tachantstwa setkał, bješe jemu wobšte pšichwalował, žrowa pšichwołał a jemu sapalerstwo winuwjekował. Hamtsi sud w Budyšinje bješe Leopolda k 2 njedźelomaj jastwa sajudźił. Leopoldowe powołanje bo šacjisny.

Schenza Josefa Richtera z Hainspacha, kiž w Khemnitzu bydli, a kotremuž bješe so 26. junija 1930 jeho khěža wotpalika, bechu jewješerjeho wobšhudźenja winowali. S khlostnišim pšikazom bješe so jemu 100 hr. pjenježneho khlostanja napołožiło. Na jeho pšichežiwjenje dóńdże k jednanju pšiched Schreckenwjkim lawnišim sudom, kiž jeho winowa. Staune rěchnišwo pak so pšiješerjewo winuwjenowanju powoła, powołaništi sud pak jeho wospjet winuwnu, dokelž jemu njemóžeše dopokazać, so je sawěšćanje towarstwo wobšchudźiła dźył.

W młodostnej lohkomyslnosći bješe hižo na pšichrěšowanje hišće niz 18 lět starcho dźesarerja Fremda wožeł Horst Köhler a dźesarer Erich Scholz z Budyšina w nozu 24. septembra 1930 wot jenoje parkowanje w Budyšinje motorske koło pšerěčišćichešał. Sobjstaj njedowolenu jězdu wukonjałoj. Bještej we Wósporku pobyłoj a domoježdźo bješe jimaj w Nowych Porsicach benzin wuchoł. Staj potom motorske koło hač do Radźanez cjišćichałoj a pšched jenej kurcjanu swjo wostajiłoj. Wobžerjeer bješe koło jasno dostał. Hamtsi sud w Budyšinje bješe Scholza dla padusnjstwa a njedźenja bjes wuswědčenja po 30 hr. pjenježneho khlostanja abo 10 dnjow jastwa a 10 dnjow jatby sajudźił. Köhler bješe dla padusnjstwa 60 hr. pjenježneho abo 20 dnjow jastwa dostał. Wobaj a statne rěchnišwo je pšiješerjewo wuwinowanej powołachu. Sud sajudźi pak powołanje statneho rěchnišwa a sajudźi wobeju dla padusnjstwa cjěrpła k 30 hr. pjenježneho khlostanja abo 10 dnjam jastwa. Scholza nimo teho hišće k 10 hr. pjenježneho khlostanja abo 3 dnjam jatby, dokelž bješe bjes wuswědčenja jěł. Nimo teho je wobjmaj wuprawowanjeli cha pjihłosowali.

Nowarski mišter Kunath w Drježdźanach bješe swojeho tydom hišće niz 18 lět starcho wuczesnika Egona Wendenburga z Drježdźan tranije ke tradicijnu nawabił. Wuczesnik bješe na jeho nawodnjenje w Drježdźanach a Wuthich Modrjećach jěduce koła, cjěrpjenje rjenjenje, motor a kowaršk grat kradnył a swojemu mišterej wotrodył. Wendenburg, duchowne wobdarjeny a dobry chowjeł, je niže 18 lět stary. Dla swojich skutkow bješe jeho do wocjehnjenja w Drježdźanach. Hamtsi sud w Połcnicy bješe jeho k 3 měsjazam a 1 tydźenj jastwa jastwa jasnudźił. Kunath bješe 5 měsjazow a 3 njedźele jastwa dostał. Wendenburg so pšicheine wuswědčenje powoła o dozu, so so khlostanje na 2 měsjazaj a 1 tydźeń jastwa změje a 3 lětnym wuprawowanišim cjasom.

S cjěžkim njeskodom so automobilom, kiž so 15. awgusta 1930 na Budyško-Lubjišći statnej drohi w Jenkezach sta, sobrašeše so wulki zawuzli sud w Budyšinje we swojim jednanju pšiješerjewo 24 lětnemu schoferej Wittigej Artichej z Waldenburga-Altwasser dla njeprawidłoweho cjěrpjenja njeskodliweho cjěrneho franjenja a njeskodliweho morjenja. Tutón dźeń bješe Artich z direktorowaj Goldammerom a Steinertom z Waldenburga do Drježdźan jěł. Pšichi deichczowanju bješe dróha khětre pjelika. Po jeho wudawanju bješe z 50 kilometrowmi cjěchnosću jěł. Blišo Jenkez bješe jeho wóz so posčał wjerhacz, so bješe do malcho Dpelischo wosa sajał, kiž bješe jemu napischczo pšischył. S nutřkowdzajcych buchu student Hartwig z Dobrusche z nutskowuje a wjednika wosa Anita Pfügerez z Budyšina so lězsche franiła. Třeća wosoba, pischcinuz Moriz Pfügger z Budyšina bješe žebi nohu skonał a žebi cjěžko wosiny pischosył. K franjenjam bješe so w Budyšej khorownej saharjenje pluzow pšichdało, na cjož bješe Pfügger wumrył. Sud pak njemóžeše so dopokazane, so je Pfüggerowu smjerć zawinował, a sajudźi jeho khodła jenaj njekedźiwjeho cjěrneho franjenja 3 wosobam k 3 měsjazam jastwa.

Prěnje skórcy tu su!

Hačrunjcy hnuta cjołomske w nozu nětkotre stopjeńk pod 0 dele tłóčeli, so nałčcjo tola hjkom tu a tam pokasuje. W sahrodze kěžka hnězdowk Lubosnje. Bjle iwowcjki swonja, kaž zyrkwinje swony njedźelu a wołaju swonjow na kahonach a w holi k nowemu žiwjenju. Też krokuschki su jemju pschekamale a swjeseluja naš je swojej běli, žołtej a módrej barbu. W Holeschowskej Dubrawcy so dźeći sandźenu njedźelu prěnje schkórcy na kiye widźeli a witali. Chtschu so znano pschi wohnju wohrjewacy? Wječnje hladachu dźenja, na Förstereej wotsedźinje hedźo, na wulke wóhne kolo na hródźnej khšoh pola korcmarjez we Lomiku. S blišcho kěža khšchinu w nozu swow žutacy, na cjož towarschka wotmolwi. Stejitej pschedwuajom. Luki a pola poczinaju so selenicy. Bjle mizki krewja naš pschi pschěrownje.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Matko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feniileton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rožanym. — Za nowinstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 6. nalětnika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinju.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,275
1 jendželski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	81,60	100 franc. frankow	16,465

Barlinska burja wežera trochu wošłabnu a kursy efektow powuschczowachu. Wiki s dołžnymi a rentowymi lističkami běchu měrnišche, tola wežachu pschi dotalnych strużenych kursach.

Produktowe wiki su so jednowate. W hotowym sorcje pschenica, rožka a wowoš hišcheže na dotalnych płaczijnach wobstawachu, tola w poldźěłšich kermišach hižo popuschczowachu. Nałtni a nałmjłi jećmjeń samo swoje płaczijny wo 5 pj. po zentnarju powyschnuješ. Wežera płaczeschce zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,55—14,65 hr., rožk 8,30 hr.
hač 8,40 hr., nałwušchcho jećmjenja 9,70—10,50 hr., nałčužjeho 10,50 hač 10,90 hr., wowoša 7,35—7,70 hr.,

w termijowym wikowanju

ja měrz: pschenicy 15,17—15,10 hr., rožk 9,25—9,27½ hr.,
ja meju: pschenicy 15,30—15,25 hr., rožk 9,57½—9,58½ hr., wowoša 8,37½ hač 8,40 hr.,
ja julij: pschenicy 15,27½—15,25 hr. a rožk 9,62—9,65 hr., wowoša 8,80 hač 8,80—8,82½ hr.

Wiki ichtkórit w Kamjencu.

Sydrohy kal 30—50 pj., jedna koboła 50 pj., cjeršwjeny kal 15—18 pj., kóły kal 10—12 pj., morschi 10 pj., zybła 10 pj., jetrzi 15—25 pj., běrny punt 2—3 pj., worschi wołske 50—70 pj., kózne worschi 65—75 pj., butra 1,50 hr., kuschowy 35 pj., jabłuka 25—40 pj. a jeja 11—12 pjenjezkow.

Prošata	14—22 hr.
Bžhaki	40 hr.

Wiki sandźenu krjedu w Salchkrowje.

Pschenica 14,60—14,25 hr., rožk 7,80—8,20 hrown. nałtni jećmjeń 10,75—11,50 hr., wowoš 7—8 hr., běrny zentnar 2—2,60 hr., hjoma k pjzowanju 1—1,30 hr., k klanju 1 hr., wołcepje 2,50 hr., hjno 2,25—2,60 hr. Jeja 12—13 pj., butra 75—80 hr.

Prošata	14—22 hr.
Bžhaki	40—50 hr.

Bjjabo howjazje 0,80—1,20 hr., cjelcjo 0,90—1,10 hr., khopjace 1,20—1,30 hr., swinjazje 0,80—1,00 hr. Jeja 9—10 pj., butra 1,40—1,50 hr., twaroh 30 pj., lany wołij 1,40 hr., hołcje 0,60—1,20 hr., kury 2,50 hač 3,50 hr., kapony 2—4 hr., tyjiny punt 1—1,20 hr., kaczki 1,10—1,30 hr., kolrabi 15 pj., běrny zentnar 2,50 hač 2,75 hr., karpy 1 hr., lipy 1,50 hač 1,70 hr., worschi wołske 50—60 pj., kózne worschi 60—70 pj., jabłuka 25—45 pj., karuliče 1,80—2,00 hr., hornik 0,50 hač 1,60 hr., jetrzi 0,40—1,50 hr.

Swinjaze wiki ichtwórit w Khorzebuzu.

Pschiwjeseli běchu 1269 prošanow a 222 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	10—14 hr.
křenje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

bžhaki:

małe	22—40 hr.
křenje	40—60 hr.
wulke	60—80 hr.

Wši běchu křenje

Stótne wiki ichtwórit w Barlinje

(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 319 howjadłow, mjes nimi 285 młodych dójkow a šnjezelnych jałojowu, 34 prójunikow a 106 cjelcjatkow. Wiki tłuschcu, płaczijny běchu słódźjene. Wone płaczachu:

Młode dójki a šnjezelne krowy	280—470 hr.
Sšnjezelne jałojny	260—400 hr.

Młody skót ke kontanju po zentnarju 36—44 hr.

Koni běchu pschihnali 520 ichtuk. Tute płaczachu za tym, hač běchu, 200—1100 hr., konje k rěsu płaczachu 30—180 hr.

Witi rjsucho skotu wežera w Drježdźanach

pschinjeseechu žiwinjow žrježe wiki, podpjscho sajko klazachu. Płaczijny wschak ko dotalnych wikow dźerżachu. Też cjelata sapisachu hrježe wiki a na dotalnych płaczijnach wobstawachu.

Pschijatoja:

Dźowku, Henczl w Hornim Wujježdże.
„ mlódschu, Borgmann w Rěžowje.

Na pschedań.

Krowa wyšokoložuczelna, w Spikalach 20.
Prošata, Grölłich we Wolcschnizy pola Lubija.
„ w Zokowje cjo. 2.
Ruuktiza, knježi dwór we Lupoji.
Kóń lischak, 5 lětny, pjerisnatnja we Schönbergu pola Kamnwalda.

Pschehadźowanje

hobotu 7. nalětnika 1931

hawoštajcjenstwa w Kamjencu na Kinsbortskej drohi 7 pop. w 2 hodź.

Pschehadźowanje drjewa

hobotu 7. nalětnika 1931 w Kaupcy hoschcenzu w Brunowje pop. w 3 hodź.

schcejpy, kulučki, pjenki a wałczina,

njedźelu 8. nalětnika pop. w 2 hodź. w Schillerez holcy pola Njebjelczicy wyschе hatow

schcejpy, kulučki a wałczina.

Ssudnizy na pschehadźowanje:

hobotu 7. nalětnika 1931

w Bilkopizach na žudnistwje dop. w 10 hodź. wschelake mebje, schijaza maschina, gramofon, 3 m tkaninow na wobłek.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołfowe symjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje

	5. 3.	4. 3.		5. 3.	4. 3.
Pšenica	291-293	291-293	nowy	17 19,0	17-19,00
rožka	66 163	166 168	woka	18 21,00	18-21,00
naz. jećmjeń	—	—	mórne łupiny	13-15 0	13-15,00
nal. jećmjeń	174-270	1 3-200	bolte łupiny	21-24,0	21-24,0
wows	147-154	147 154	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-,6,)	9-9,60
Pšenć. muka	34 40,70	34 40 7	lany wósušk	15 15,6)	15-15,60
rjana muka	24 27 50	24 27 50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11 12 10	11-12,0	bórnj. kruški	12-13,20	12-13,20
rjane	10-11 50	10-10,0	syno, 50 kg	1 30-1,50	1,30-1,60
ja s	—	—	rjana sloma	0 60-0,80	0,70 0,80
hróch Viktor.	—	—	pšenč. „	0 45-,60	0,55 0,60
lane symjo	—	—	wowsena „	0 45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	22 24 0.	22 24,00	hjena „	0,55 0,65	0,55-0,65

Wiene płaćizny srjedu 5. III.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		14,25	13,50—14,20
Rožka		8 20	7 5)—8,00
Jećmjeń (nalět.)		9,00—10,00	9,25—10,75
Wows		8,00	7,20—7,0
Syno		2,25—2,75	3,00—3,50
Sloma z maš. młóc.		1,70	1,00—1 30
Sloma k zasłanju		1,30	—
Sloma z ruku młóćena		2,50	—
Běrny pola catarja		2,50	2,00—2,60
„ hač na železnicu		3,00	—
Butra		1,50	0,80—0,85
Jeja		0,11—0,12	0,10—0,11
Pšenčne wotruby		6,25—6 50	6,00—6,25
Ržane wotruby		6,25	5,60—5 90
Pšenična muka		29,00—30,00	22,00—23 25
Ržana muka		14 50	13,00—13,0
Prosata, wulke		1,90 2,00	—
„ „ srjenje		—	—
„ małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

5 měrca

6 wol., 32 byk., 29 kruw., — jałoc., 517 jelat, 14 wowc, 507 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 63—68, 2. 58—62, 3. 52—57;
swinje: (přez 300 pt.) 50—51, 2. (240—300) 50—51 3. (200—240) 48—49, 4. (160—200) 47—48

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše rekłamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo nješćestnemu činjenu zajeztnoścenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja deopolnje bězny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 56 **Budyšin — Sobota, 7. měrca 1931 — Bautzen** **Ličnik 90**

Zhromadźizna politiskeho wubjerka towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Khrósćicach.

W sasańskich dnjach seidźechu so sobustawy politiskeho wubjerka w jara bohatej liczbje k ważnym wuradźowanjam. S wuwjazom Sdźerje běchu wšitke wobłady zastupjene.

Prěni přisedźyda, k. kubleć Schpitank-Sejscanski, wotewri a nawjedowaše zhromadźiznu. W žiwojich sawodnych słowach rozkaza hišće raz zuły běh postupowanja, kotrež je so přeciwnemu njemu stało. Najbóle je jeho hrudźiło a porałko, so stej tuta schežiwanja a přichilodźowanje wuiskej z knihow jeho najbliźšich krajanow, je strony

herbskich katolskich burow.

Najwjetschi přeciwnik je znaty bur z Wětenźy, kiž je jednacejski Kamjenskeho „Landbunda", wěstenu knjesej Jäckelej w Kamjenju, wschelaki material podawał. K wutrjschenju należnoscje běsche jej tammy Kamjenczan swoju žonu do domu Wětecjanskeho bura swoju pschiwjedł, so by so tuho wuprajenja hnydom z wšědka měł. Hač do dźenjunischeho dnja njeje snaći burja wujasnyli, kotru rólu su pschi zyłej aferje hrali. Wo nich je so mylnje pišało, so su wobstórżbu, do Drježdżan pósłanu podpisali. Wotpokasanje podpisanja njedobaha so herbskim sjawnosćej. Sapódlanz jatkeho knjesa Kral w Kamjenju, pschiwiśnik nazional-sozialistiskeje strony a bohatsław „Landbunda", je pjeca tež „k pomozy byl."

Hižo **13. januara** sej pschedsydstwo „Landbunda" (wobsteje jeho jednacej Jäckel) a frakcija Wjeseńskeho ludu we Drježdżanach wo schežiwanju přeciwnoscje sapódlanzej Schpitankej wobshonjenej byłej, hdźe **23. januara** je wón sam wot frakcije něschto we tym zhonił. Potajkim

dźesać dnjow

dołho je so jemu wschitko potajiło a za zhribjetom dźełało. To je najlěpschi dopokas, kak falschnu a njehodnu rólu su jeho politiscy „přeciwnicy" (!) hrali. Pschi pschełožowanju w frakciji so jemu ani hodźinki k rozmyslenju na njesadźite wobstórżby njeda. Jadachu jej

kategorisny hnydomny wotmołwu,

měnjesche na městnje so rozhudźić a to na derje wobdźełane a pschemyślene prašenja. W tutej pschełapjacej situaciji měnjesche knjes Schpitank sa najlepschu, so mandata wsdać. Frakcija njeje drje jeho k tomu nuzowała, ale z jeje sadźerjenja a zakrjeznja pschečiwo njemu běsche pschečiwdźełała, **so bě to pschihotowanje wěz k jeho wotstronjenju.** Tak je strona Satsli wjeseny lud swój dźiwk Sserbam wopokasała, so bu ji **k pjatemu mandatej** dopomhali. Wěsto by lepje było, by-li knjes Schpitank swonka frakcije swój mandat wobkhował a tamun schežiwanišin nowinu w Drježdżanach wobkrožił, kiž je hižo Sserbow wjazy króć zkhińdźka a wo nich wumyślene žł pišała.

Njedźiwajo na wscho wuprajichu zhromadźeni knjesej Schpitankej jenohłósnje swoju dowěru a dźakowachu so za mnohe dźěła w zajimje Sserbow a mjesćańskeho ratarstwa za krótki cząs jeho sapódlanzstwa. Sa spožčenu dowěru wupreji swój dźak a doda, so je wschitko po zwojim zwedomju a po lischeseźanischich zasadach cźinił.

W dalschej rosmolwje so rosjasni, so tutu schežiwanišu hač do

najwyschschich worschtow

žada a je so w pschesjenowcji z nimi pschewjedła. **Katolski Sserb dyrbjesche so na kóždy pad njemóžny sčinicz.** Takeho spraweneho człowjeka tam trjebasć njemóžachu. Wěsche cźerpu we wołku naschich njepschećelow a njewoitany wobkedźbowak. Mežazy dołho běchu přeciwnu njemu material hromadźeli, kóždu jeho krocźel a sfutkowanje „gwšdonicze" sapisali, so mohle so „wobkřiwdźiły" we pschihódnym wokomiku wuzicz. Tak so tež druhim Sserbam dźe, kotriž w sajimje herbskeho ludźiwa sfutkuja, kiž ma so hamo „jakonišny" sdźerjecz (!)

W dalschim so wobsamknu, so ma wubjerk pschečiwjejsći spitz na wschitke instanzy pólacz, kotrež su do tuteje afery zapleczene, žej žadajo rosjasnjenje a doscź cźinjenje.

W dalschej rosmolwje so sfutkowanje wěsteho knjesa krucze sajimdźowasche, kiž jako dowěrnik na zwoju ruku **politiku přeciwnoscje organisaziji towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, přeciwnoscje politiskemu wubjerkej,** kiž je na hłownej zhromadźiznje prawidłownje woleny, cźini. To napischcźiwne sfutkowanje, pschi cźimż jemu někotři „politikarjo" asistérowachu, traje hižo léta dołho. To dyrbi słónczne pschestacź. Politiski wubjerk žana klanka njeje. Na pschihodnej hłownej zhromadźiznje z tutym knjesom wotkleźimy. —

Też pschi poslednich wólbach do sakkeho sejma je tutón knjes le wschěch mazu **přeciwnoscje wobsamknjenjam politiskeho wubjerka dźěłat,** byrnjež na zentrumski mandat w Sakkej tu khwilu žanych wuhladow njedyrbu. Wubjerk je to dopředka wědźał a wuspěch je to wopraunił. Wschitke sa zentrum wotedate hłosy běchu tehdom zhubjene a to na namołwjenje tamuneho knjesa, kiž w realnej politiji dołhajsaceho frosmyslenja nima a politiku jenož po wołsaliskich sacźuwacych dźěła. Zentrum je tehdom jednanje se naschim wubjerkom wotpokasał, nješ tym so je so wjedniwo Sakkeho wjeseneho ludu na njón wobrocźiło. Dyrbimy najprjedy wocźakowacź, kak so politiske połoženje w pschihodze wuwije. Wěso budże so eventuelnje z jenej politiskej stronu jednacź, tola jeno i tajkej, z kotrejž smjeny wuhladny na dobyeze sa Sserbow. Wo tutej należnosći so wjele rečesche a sfutkowanje tamuneho knjesa so jenohłósnje sajimdźowasche.

Też wo skhódnosći nazional-sozializma so rosmolwjachmy, wołoženje wo jeho pschečiwnosći napischcźe Sserbjnow a katolskej, sdźa tischcźanskej wérje. Nječinja na wschelakich pschihładach dopokasachu, kak wón ludej nałi. Wo wschěch tutych politiskich praschenjach **ma** so herbski lud dokładnje rosjasnjacź a też politiski wubjerk na schežiznu podłoh so stajicź (w kóždej wězy dowěrnika) a hišćese kruczišćo so zorganisowacź. Wubjerk powjedźe njemuleny swoju prawu a wusměšnu politiku po dotalnym znjeru dale, ale budże pschečiwo politiskemu schkodowanju herbskeho ludu kruce wusmopowacź, njech pschindże z kajkejekuli strony. Nadźijamy pak so tež, so katolšzy Sserbja so po nim smjeja a zwonka do nich namsowanu, swjetschu wopaczinu politiku wotpokaja.

Dr. Wirth přeciwo wohanjenju křesćijanstwa.

W žiwojej rěcźi pschečiwo politizy nazionalnych sozialistow a němskonazionalnych a pschečiwo wohnjbjenemu studentstwu je so němski santskowny minister dr. Wirth też pschečiwo wohanjenju tschešćijanstwa je strony kommunistow wobrocźił, prajiwši: „Nascha kedźbliwosć budże dale w jara žiwej měrje pschečiwo radikalnjej složenja, kajtiž jón najzwonkownischa kluża (kommunismus) němskemu ludej posthca. Nam podaty material wyschija nadpady pschečiwo wschemu, schtož nabožeńskich hódnotow sdźa mamy. Wy (ke kommunistam rěcźe) możesće so organisowacź a so po sakońskim podłožku bitacź, so byschcze poměry njesafižerjow polepschili, tola tu wo něschto zyle druheho dźe. Wobstejnosće w Rusej sdźa njejzh taste, kajkeż je nam kommunist Torgler wcźera tu pschedstajał. Tam sahada placźi, so sa tschešćijanski tempel sdźa njeje wjazy zaneho měsina.

Kraje namołwju, so bychu se wschěmi srědkami tezle njehornej schežiwaizy we wjeczorach bjeswobšnych łonz cźinile.

(Klešćanje z rukomaj. — Wulka hara pola kommunistow, kotrychž president k porjadej wola.) Dr. Wirth kommunistam wotmołwi: „Hdyž nochcesće na to pozlitchacź, potom dźisće na cźerstwy powětr. (Kommunist Jadasch wótize wołajo pschečiwo tutomu pschisłuchowanjeju protestuje. President Löbe jeho k porjadej wola a złonjenje z posłedźenja wupokasa.) Tele wurosći hrubosće, minister dale rěcźi, dyrbja so po możnosći borzy wotstronicź. (Žive pschihłuchowanje a klešćanje z rukomaj.) Hdyž w poslednich njedźelach we wjetschej měrje w tak njenuwanych wjeczorach bjeswobšnych něschtnikow w něschtnikej drasće z fischjom nainjehornischo wohanjeja a so z nich wscho wotthorhuje, dyrbju rjej, so nasche dotalne sakońske postajenja njejsu dohahale, so by so tutym wu-

Methoda, přeciwnoscje politiskemu wubjerkej, kiž je na hłownej zhromadźiznje prawidłownje woleny, cźini. To napischcźiwne sfutkowanje, pschi cźimż jemu někotři „politikarjo" asistérowa, traje hižo léta dołho. To dyrbi słónczne pschestacź. Politiski wubjerk žana klanka njeje. Na pschihodnej hłownej zhromadźiznje z tutym knjesom wotkleźimy. —

Też pschi poslednich wólbach do sakkeho sejma je tutón knjes le wschěch mazu **přeciwnoscje wobsamknjenjam politiskeho wubjerka dźěłat,** byrnjež na zentrumski mandat w Sakkej tu khwilu žanych wuhladow njedyrbu. Wubjerk je to dopředka wědźał a wuspěch je to wopraunił. Wschitke sa zentrum wotedate hłosy běchu tehdom zhubjene a to na namołwjenje tamuneho knjesa, kiž w realnej politiji dołhajsaceho frosmyslenja nima a politiku jenož po wołsaliskich sacźuwacych dźěła. Zentrum je tehdom jednanje se naschim wubjerkom wotpokasał, nješ tym so je so wjedniwo Sakkeho wjeseneho ludu na njón wobrocźiło. Dyrbimy najprjedy wocźakowacź, kak so politiske połoženje w pschihodze wuwije. Wěso budże so eventuelnje z jenej politiskej stronu jednacź, tola jeno i tajkej, z kotrejž smjeny wuhladny na dobyeze sa Sserbow. Wo tutej należnosći so wjele rečesche a sfutkowanje tamuneho knjesa so jenohłósnje sajimdźowasche.

Też wo skhódnosći nazional-sozializma so rosmolwjachmy, wołoženje wo jeho pschečiwnosći napischcźe Sserbjnow a katolskej, sdźa tischcźanskej wérje. Nječinja na wschelakich pschihładach dopokasachu, kak wón ludej nałi. Wo wschěch tutych politiskich praschenjach **ma** so herbski lud dokładnje rosjasnjacź a też politiski wubjerk na schežiznu podłoh so stajicź (w kóždej wězy dowěrnika) a hišćese kruczišćo so zorganisowacź. Wubjerk powjedźe njemuleny swoju prawu a wusměšnu politiku po dotalnym znjeru dale, ale budże pschečiwo politiskemu schkodowanju herbskeho ludu kruce wusmopowacź, njech pschindże z kajkejekuli strony. Nadźijamy pak so tež, so katolšzy Sserbja so po nim smjeja a zwonka do nich namsowanu, swjetschu wopaczinu politiku wotpokaja.

Sakskej so pomoc němskeho stata přilubiła.

Němski kanzler je pjatk dopołdnja w pschitomnosći sakskeho finanzneho a hospodarskeho ministra dr. Hedricha a němskeho wobkhadneho ministra j. Guerarda wotpołdnjanow swjatkich industrialnych pschijał. Swjatkowny pschedkhada direktor Wirtle wulku nuzu sakskeje industrije roskłoži. Pomoz je hnydom nuzna. Sajmupjerjo jenotliwych stronow sakskeje industrije jeho sacźischcź cźinja, so rozłoženje wudospołnjacźu.

W zhłedowanym rosprajenju so pschede wschěm z rozdźělenjom němskostatnych skasankow a se snižonjom wudawkow za dźeło zabrachu. Němske knježerstwo bě swólniwe, pola městnow, kotrež skasanki wudźěleja, na to skutkowacź, so by nusowym stronam z wurjadnje wulkej bjeswobšelosćeju lěpschina dawa. Hač dotal je so Sakska z němskostatnymi skasankami pschezo dołhy slajała. **Po žiwojej wulkosći a khmanosći je sakske hospodarstwo po prawom dwaj abo tři króć wjazy skasankow dyrbjało dostacź.** S tězkami prajene, so Sakskej dyrbjale němskostatne skasanki, 80 miljonow hriwnow hódne, připadnyły, nješ tym so je jich jenož sa 30 miljonow hriwnow było. Tohdla budże wutrjch napinanjow a jenotliwych jednanjow trjeba, so by so sakski podstł połepschił.

Přeciwo dwójnym zasłužerjam.

Zentrumska frakcija němskeho žejma je nanjet podała, kotrejž so přeciwnoc tak mjenowanym dwójnym zasłužerjam měri. Knježerstwo dyrbi w cźasu wulkeje bjeswobšelosće k wołsowanju dźiwowych wikow na wschě wyschnosće, sjawne přichodowsacźa a na sjawne skasanki dostawaze firmy sfutkowacź, so by dwójni sasłužerjo jenoj potom dale w dźele wobkhowaju abo so přichilaju, hdyž je tajke dwójne sasłużenje za wudźerżenje jich zwójby nuzne. Dwójni sasłužerjo su tajzy, kotřiž za žeble abo hromadze je zwojim mandźelskim dwoju sasłużbu dostawaju abo pódła dothodow i dźela hišćeze druhe sawěrjene sastaranje maju, na pschikład i pensije.

W Lauchhammerje dźeleterjow a přistajeńcow pušćili.

Dla njedostatka skasankow je so Lauchhammerska worzłowarnja dyrbjała rozhudźicź, dźelo zyłuje wobmjezowacź. Hižo łonz léta běchu wulkemu dźelej přichilajejzow wupowědźili a su nětko najwjazy z nich se słužby puschcźili. Dale je direkzija přichilajejzam sdźěliła, so je 15. hapreje dźeleterski cźah srózki a so je potom nuzda we 7 procentow sinjenschi. Přichilajejzy su je z tymnje napřawani spokojili, dokelž wobezežnje połoženje worzłowarnje nje njepschepóznawaju.

Rožkowe zło so na 20 hriwnow powješiło.

W „Němskim nawěschtniku“ ſ 5. měrza 1931 je ſo wukas němskeho finanzowego a němſkeho ſeſiwjeńſkeho ministra ſ tuhy kanclerja dnja wozjewił, po kotrymž ſo rožkowe zło wot 6. měrza 1931 ſ 15 na 20 hriwnow za dwójny zentnar powješichi.

Rožkowe zło je ſo powjetſchiło, dokelž ſu ſo w poſledninim czaſu kaſo wulke hromady rużkeje roži do Němſkeje dowjezle. Tónle dowoz bě możny, dokelž ſo za rużu rožu dla jeneje lepſcheje hódnoſcje wotelěrarjo wjetſche płacżichu, njemuſoj 220 hriwnow za tunu, płacżachu, a dokelž ju Rużojo ſa 3 hriwny po zentnarju poſkitowachu. Dokelž bě ſtrach, ſo ſo po tutej płacżibje hiſchcze wjazy rużeje roži do Němſkeje dowjeſe, a ſo ſo ſ tym pſchedawanje tukrajneje roži poczeſi, dyrbjeſche ſo zło powjetſchicz. S powjeſtſchenjom zła na 20 hriwnow ſo płacżiſna tukrajneje roži njepodrośi, dokelž ſtłady tukrajneje roži wjazy hač dožahnu, ſo hižom kóżde napraſchenje ſpokojile.

Brüning na duchownehu Bodelſchwingha.

Němſki kanzler dr. Brüning je pſchi ſkładnoſczi 100. narodninow załoženja Bethelſkich wuſtawow, ſaraza ſ Bodelſchwingha, jeho ſynaj, nětſchiſchnim wodżerjej wuſtawow, wotpołoſtne pismo pósłał, w kotrymž na wulke ſaſłużby jeho mana ſpomina.

Kommuniſtiſki namjet nedowěrjenja pſcheczimo Wirthej ſo wotpokaſał.

Kommunijtiſka frakzija w němſkim ſejmje bě namjet na wuprajenje njedowěrjenja pſcheczimo ſtuttskownemu miniſtrej dr. Wirthej podała. Namjet je ſo ſ 271 pſcheczimo 66 hłoſam wotpokaſał. Sſobuſtaw hoſpodarſkeje ſtrony a wjeſnoho Luda ſu ſo wothłoſowanja woſtajili.

Mjeńſe dokhody němſke'e żeleznicy.

Němſka żeleznica je rosprawu wo wobłhadże w januarje wojſewiła. Tworowny wobłhad je ſtabſchi dyżli ſa wjele lět byk. W pſcherżku je ſo ſa jedyn dżeń 105 215 wozow mjenje dyżli w pſcherżku ſ januarje 1930. Tež wożobowny wobłhad je wrócżo ſchok, ſpěczne czahi běchu jenoż ſ 50 prozentami, wożbowe czahi ſ nětkje 40 prozentami wobłhadżene. Dokhody ſu w januarje lěta 1931 wo 58 miljonow hriwnow ſadły dokhodow lěta 1930, ſadły januara 1929 ſamo wo 84 miljonow hriwnow wrócżo wołtale. Dokhody ſ wobłhada ſu wſcho hromadże 302 662 000 hriwnow, wudawki pak 355 919 000 wuczinile. Mězaczne liczenje ſo potajkim ſ njedoſtatkom 53 miljonow hriwnow ſkóncży.

Sapiſky ſa ludowe pożadanje w Pruſkej.

Pruſki minister ſtutskownych naležnoſczow Severing je prěnjenu Stahlhelmowemu wjedniſkej zdżělił, ſo ſo liczejiny ſa ludowe hłoſowanje wo roſpuſczenju pruſkeho ſejma w gmejniſtich wuſchnoſczach wupokaſa. Pſchiſtłuſchne wojſewjenje ſo 10. měrza w němſkokatatnym pruſkim hantiſkim wukaſniku wojſewi.

Barlin ſwojim ſaſtojnikam mjdu ſkrócży.

Dla kataſtrofalnych finanzowych poměrow města Barlina je wujchiſchi preſident żadał, ſo bychu ſo mjdy mježchezanſtich ſaſtojnikow a pſchiſtajenjow pruhowałe. Se ſniženjom mjdy 40 000 ſaſtojnikow bodży ſo mježaczinje 2 miljonaj hriwnow wulutowacz. Mjda wujſchiſchich ſaſtojnikow ſo wo 100 hriwnow ſniži. Poruczenje wujſchiſcheho preſidenta hižo 1. hapreje do mozy ſtupi.

W Frankfurcze nad Mainom ſo demonſtrazije ſakaſaſe.

Dżenża a jutiſje dyrbjeſche ſo w Frankfurcze n. M. Żupny ſjeſo wotměrz, na kotrymž dyrbjachu prjedawſchi general Litzmann, dr. Goebbels a nětkhuſchi hejtman Goebring rěczeć. Swjaſt nimſkaſatuje thorhoje bě tohodła ſa tón ſamy czaſ wulki alarm wumjeſł, a kommunijtoja wulku hromadnu demonſtrazju pſchiwotpołożichu, ſa kotruž dyrbjeſche ſo pjatk wobhladaniza na pruhu wotmědż. Sſo njemércow bojo, je ſo jatiſſki preſident ſa mjſne měſt, wſcho wukelo czahanje po dróhach a demonſtrazije a ſhromadżiſny pod hołym njebjom w Frankfurcźiſkim mježnym politaiſkim wokrjeſu hač na dalſche ſakaſaċ. Pſchiſtuſnyczo budża ſo bjes prjedawſcheho warnowanja zjimaċ.

Hollandska za neutralnoſć we wójnje.

W hollandſkim ſenatu je na praſchenje, na kaſe ſtejiſchczo by ſo Hollandiſka w pſchipadże wójnu ſtajiła, wójnſki minister wotnowiwſi, ſo ſo po kniježerſtwowym wobſtejnu Hollandiſka njeby mohła jako ſbobuſtaw Swjaſka Ludowa we wſchich pſchipadach ſa neutralnoſcz wuprajicz. Pſchi wudyrjenju wójny dyrbi ſo je ſtejiſchcza wunicz, ſo by ſo wojowazym mózpoczżam pſchethod pſches hollandſki kaſaj jenoż ſ wunimenjenjemi dowolił. kotrež ſu ſo w Swjaſku Ludowu dorěczałe. W druhich pſchipadach by Hollandiſka ſwobodnu wolu mełła. Nuczene wobdżelenje na hoſpodarſkej ſtoſkadże, namérjenej pſchezżiwo ſtatej, kotryż je ſa nadpadnika ſpóhnaty, po tohorunja na pſchipady, w dojednanju poſtajeny, wobnutſnjeje. Po ménjenju hollandſkeho kniježerſtwa njeje hollandſke wójſko na podłożu dorěczenja ſe Swjaſkom Ludowu nuczene, ſo na wójnje praktiſky wobdżelicz. Nawopak dyrbi ſo Hollandiſka prózowacz, ſo by ſo roſchěrjenja wójnſkeho konflikta na Hollandſku hnimyła a ſo pſcheczżiwu tomu wobceracz, ſo by ſo wójna na Holkandiſku roſchěrjła.

Wulutowanje w jendżelſkim wójnſkim łódżſtwu.

Schtwórk je ſo pſchedběżny plan wudawkow ſa jendżelſke wójnſke łódżſtwo ſa naſtawanje finanzne lěto wjeſowił. Wudawkow budże 39 605 000 punttow ſterlingow, ponjo wudawkam na ſaudżene lěto wo 4 342 206 punttow ſterlingow njenje. Liczba mużiſtwow wunżini 93 680 a je ponjo ſaudżenemu lětu wo 3400 muży njeiſcha.

Hromadne ſimanja we Wukrajinje.

W połodnjiſchej Ruſkej je ſo ſpſchiſkahauſtwo pſcheczżiwo kommunijtiſkemu kniježſtwu wotkryło. Spſchiſkahanzy ſu pſchiwiſkowarjow mjes ſaſtojnikami ſtatneje polizije a we wójſku měli. W Charkowje je ſtatna polizija pjecz polizajſkich ſaſtojnikow, 16 ſtabowych offizjerow tamniſcheho wojeſkeho kommanda a nětkje 200 wożobow w Poltawje ſajała.

Hromadne wuhnaċe do Sibirskeje.

Statna polizija w Charkowje je 70 ludži ſajała, kotriż ſu ſ zyrobu ſpekulowali. Wjchitkich ſajatych ſu do Sſibirſkeje wuhnali. Wot tam ſu njeſmědża wjazy do ſyrjedżneje a połodniſcheje Ruſkeje wrócżeć. Sajeżi ſu ſaſtupierjo ruſkeje intelligenzy a nětkhuſcheho pſchekrupjowa.

Politiſke ſimanje w Rumunſkej.

W Bukareſtu ſu ſchtwórk w nozy inżenierna Szajna ſajeli. Wón mężeſche jako direktor na rumunſkich żeleſnizach razionaliſowanje pſchewjeſeż. Sajateho ſu Bukareſtſkemu wojeſkemu jaſtwu pſchepodali. Szajna winuja, ſo je mjes żeleſnizarjemi revolużionarnu propagandu dżełał. Szajn je pſredy direktor towarſtwa dróhowoje żeleſnizy w Budapeſtu byk.

Statny pſewrót w Peru.

Wyſchſchi leutnant Jimenez kniježerſtwo powróżił.

Se ſtatnym pſchewrótom je nowe kniježerſtwo ſ wjeſnjſtwom wyſchſcheho leutnanta Guſtava Jimeneza w Peru móż na ſo ſtorhło. Preſident Sanchez Cerro bě Jimeneza do połodnjiſcheho kraja pókłał, ſo by tam ſhórżarjow ſoſt Sdyż běchu ſo jeho wojazy wróżili a w pſchiſtawje Caltao kóżde wopuſczili, ſo Jimenez hnydom w preſidentſkim hrodże w Limje ſażydli. Wón nałhniwiſe kniježerſtwo, ſo trež bě ſo hałke ſaudżeny tydżeń wuſtajiło, wotſtadżi a hnydom nowe nałhniwe kniježerſtwo ſeſtaja.

Wórły po wotſtadżenju kniježerſtwa Jimenez we wójſkowym mjenje krajej wojſewi, ſo maja ſo wſchě ſwady w połnocy, w ſyrjedżinje a w połodnju kóncżeć. S Limow na kraj ſtupiwſchi ſu jeho wojazy w Limje ſi mały wotſtadżili, ſ kotrymž zyle mężto wobſtejnoſcznu. Preſident Elias a jeho miniſtrojo wróżo ſtupichu, dokelž bychu ſo podarmo pſcheczżiwjeli.

Jimenez ſ hrodoweho balkona ſ ludej rěczeſche, kotryż bě ſo pſched hrodom ſhromadżił. Jeho wojſkap powiteſchu. W ſwojej rěczi Jimenez wozjewi, ſo ſo nałhniwe wojeſtſ kniježerſtwo wuſtaji, kotrež kniježerſtwowe dżełacz do wuſtajenja trajneho kniježerſtwa powjedże.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 7. měrza 1931.

— W wjedrje. Szyhna wyſchina leži nětko nad ſrjedżnej Europu a czehnje ſo hacż do połnjcznoho łodowego morja. Tuż je pola nas dże rjenje, ale powětr je wo dnjo ſtyj a w nozy ſyhnje mjerniſe. Njeſmy ſ wjeſchora Europy hołnja ſo pak w połnocy a pak w połnocy nimo czahnuli. Schtkeżja pokaſuje na njewobſtajne wjedro. Loſy mózno, ſo tež naſche wjedro bóle wiſtarty raz pſchiwoſaje. Naſch wjedrawuſkojny ma ſa pſchichodny tydżeń ſchtyri ſchtyrowanje wjedro ſa możne: Niedżelu a pónđżelu pak ſnźh pak dżeſchcżik, wutorn ſo wunjedri, ſrjedu je trochu njewobſtajnjo, tola potom rjenje hacż do kónz tydżenja. — Jutiſje, niedżelu Okuli, ſtładża hłóżeczko 6,32 hodż. a khowa ſo 5,51 hodż. Mězaczk ſtładża do połnocy 11,55 hodż. a khowa ſo dow. 7,56 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 738, hygrometer +3, thermometer we dnjo +2. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 737, hygrometer +5, thermometer we nozy —9. Wuhladny na czopliſche wjedro a dżeſchczowanje.

Pſchelutujce wjerbowe miżki!

S tójtym naležnym wołanu, napominamy: „Pſchelutujce wjerbowe miżki!“ A dyrbimy konſtatowacz, ſo je tole napominanje tola nježchto wuſkutkowało. Nječniża ſo wjazy tżiko wjerbowych hałſow po kelkach. Sdawdż je tomu tež pomhało, ſo je pſchedawanje wjerbowych miżkow kruże ſakaſane. Schtóż w pſchirodże wjerbu wołſchkodżuje, ſo pokłoſta a to je zyle prawje tak. Bohużel pak je pſchežy hiſchcze doſcż ludži, kiż żel ſona wjerbowych hałſow domoj noſcha. Woni wurubeja kelki, ſchtóż mózeja a druhdy ſtanne hiſchcze ożeſi k tomu napomnimu, ſo bychu miżki domoj pſchinoſchcże. Njewadża, ſo ſ tym bjerm pżołkam zyrobu a pjan. Mużża wjerbowych miżkow bywa pżnja zyroba czerwiwow pżołow. W pożlednich kłach je ſo ſicżba pżołkow ſakuſnje ſunjeſchiła. Wěſto je w pruſiſt rżeże tola ſawinowała ſurowa ſyma lěta 1928/29. Ale wjerże je tež wobſchkodżenje wjerbowych kelkow k tomu pſchinoſchowało. Tohodla, ruzy precż wot wjerbowych miżkow! To dyrbjała bycż kaſi, kiż ſo ſtanne wot ſo rotuni. Pſchelutujce wjerbowe miżki! Schtóż je hdy nětżże ſa czżikim w łżu, pſchi hacże na njepſchiſtupnym mjeſtnje wuhladak kżżiaty wjerbowy kelk, kiż bě ſo wukhował a nětk ſ mozi je roſkżeſkał a je wobſunczeny wot pżołkow a nětko pſchirunna ſ nim tanne bydne, roſżżbane, wurubjene kelki, tón halle dopóſnaje kelko ſchkody ſo to naczżinja ſ njeroſumnym zychnowanjom mježnażanſkich wuſnikow. Tohodla, hiſchcze jónu: „Pſchelutujce wjerbowe miżki!“

*

— **Snižowanje płacżizny.** Mježnażanſka rada nam piſche: Płacżiſna ſa „Pflug“-wowżnych tżiżkow (pokżić) je ſo wot 65 na 60 pj. ſniżiła. Tehorunja ſo wſchitke

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe żiwjenja małych ludži.

50] (Pokraczowanje.)

Polny tajkich cżuczow a myſlicżkow wróżeſche ſo domoj a rěczeſche wo nich tež ſe żonu, hdyż běchtaj ſaſo ſamaj. Rěczeſchtaj wo tom, kak budżetaj jo hajicż a pěſtowacż a hladacż każ wšędżo we hłowje. Budżetaj je wukubłowacż porjadnje we bojoſczi żiweho Boha a wjeſeż k dobremu. Nałożicż chżetaj na nje prenje a pożlednje, ſchtóż budże w jeju mózneſczi a mozach. W ſchuli dałaj je wuczeċ a potom druhim trěbnym wěcam — jo mohła jeju dżowczejcża ſchaty ſchicż, ſchtóż je dżenżniſchi dżeń ſa hołzu ſ wulkim wuzitkom — — ſnadż ſmeje tež hewak hiſchcze kuanuſcże . . . Sbożżownaj ſtarſchej ſkoro ſo njepytaſchtaj hnydom pſchihódnehu nawożenju ſa żiwoju dżowku.

Berunka bżeſche ſo we łożu a roſprawi ſ mnżom dżeċe ke ſe ſabłowcżka. Njemóżeſchtaj ſo na nju doſcż nahladacż. Kak je rjanuſchcżke, kak je lubożne. Ma tajku běłu a jemnu rjeċ — — „Wěſuſchka je jako ſ padeleho żnéha po żyłkem cżéłtu,“ tżiwaleſche macż ſ hordoſcżu. „To ſtej bużlatej nożży — pohladaj jenoż,“ cżiniſche Wojcżech kedżżonehu. „A ruczżicżki ma każ wobalenej ſ bakmu. A tule — hlej! Te powżeżicżki kak drobnuſchke ſu — — A kajke hałke nohcżiżki, jako jehnjiżny makeje rybicżki . . . .“ Wojcżech pſchihłuchżowaſche radoſtnje, żam na pſchemo wotkrywaja pſchezo nowe a nowe łżpċżiny a pawabnuſcże ſwojeje dżowczicżki. Wobaj běżchtaj ſatorhujenaj ſ wobdżiwanjom, ſatorhujenaj ſ njewuprajnej łubożcżu k tomu ſtworżeńcżu, kiż je ſ płodom jeju łubożcże, kreſ ſ jeju krwe . . . . Kak ſo lubujetaj, kak je lubujetaj — żiwoje dżeċo . . . .

Berunka pſchiłożi dżowczicżku k mutrobje a tuleſche ju k żebi, helcżeſche ſo ſ njej. Bożicżko! Sa żiwy żwoł by ju niedała — —

A dopomni ſo, kak běſche hiżo wo tom pſchemyſlika, ſniżicż żiwjenje toho dżeċża, podżerj jeho wunicże hnydom w ſpoczatku, w pódżiwom . . . . A ſnadż — hdy budżeſche jo tehdom to dżeċżo narodżiċ, trjebaj tak rjane a mile każ dżenża — — mózno, ſo by je była tola ſabiła, ſamordowała . . . .

Satſchepoża w tutych ſpominanjach a tkóżeſche cżim nutrnicżko dżeċżo k ſebi, jtloni k njemu hłowu a ſhowa wobliczo, ſo by nuż njeczitał ſnadż jeje myſlicżki na minyloſcż, ta kotrež ſo hanbowaſche . . . . „Wodaj mi tón mój hrech, mój Bożo“, ſchepżaſche jeje ert.

Saſwoſtaſchtaj ſamaj ſe ſwojim dżeċżatkom zyły wjeczor a zyłu nóż wobaj manđelſtaj.

Łahodka chżiżeſche pola młodeje macżerje ſpacż, hdy traſch by nežeſo trjeba bżła, ſo by ſa njej pohladała. Ale Berunka njechżeſche to dowoliċ; njechżeſche nikoho nuċż pſchi ſebi, cżim mjenje mozochu, kotrejż w duſchi żenje dobra njebe a też nětko niż. Ta běſche ſkoro ſſchihwdżena a Wojcżech pſchewodżejo ju ſe ſtiwy, pokojeſche ju, proſcżo, ſo by ſnież ju ſawolacż, hdy by ſnadż nežeſo trjeba było, hdy by ſnadż ſo nješchto pola njeju ſtało.

Dżeċżo cżaſto wotucżeſche a płakaſche w kolebży, k maċżerinemu łożu pſchiſtajenej. Wojcżech bě ſo ležu lehnył, jaſo wutkocż ſ łoża faſtſchaſchcżi ſwurki dżeċżowego płacża. Berunka napominaſche a proſcheſche, ſo by jenoż ſmérom a bjes ſtaroſcże pała a njedała ſo myliċż; ſo wón żam małutku ſmérnje. Ale kolebanje bě podarmo a tuż noſcheſche dżeċżo w ſaſhlowżkach ſ wożżkowanym powijaſkom ſawite żem a tam po ſtwi, cżumpaſche je na rukomaj a hwiſdaſche jemu. Napoſledku dyrbjeſche pak tola maſeho njepożłuſchniſa podacż żonje, ſo by ju k żebi wſaka a ji pżeċ dała, na cżoż bżeżo wocżichny a wutżny.

Wużżny tež macż pſche napominanje po pſcherataych fyſiſkich pſchemenjenjach, kiż běchu ſo ſtale ſ njej w běhu kelko potajſtwa pſchirody, kiż njeznaje ſo narodżenje dżeċżatka. Spaſche tak kruże ſe ſeſkyſcheſche ani płacż dżeċża, kiż ſo po dżeſiċnem cżaſu ſnowa wotwoła. Ale Wojcżech żkuſcheſche a ſpokojeſche dżeċżo, khodżo ſ nim boży, po palzach, po ſtwi, ſo by macż njeſwubudżiło a ji potrjebneho méra njeſkażyło.

Dżeſoi dżeń po porodże njedaſche żebi Berunka hiżo w cżeċż a ſtaru.

Jenoż ſ ſhwiżemi dżeċże ſo żaſo lehnjeż; wjeſtſchi dżeċżburja wſchat pſchebywaſche ſwurka łoża.

Warjeſche tež hiżo ſamo wobjed a wjeczeŕ a rjadowa ſche tu a tam po ſtwi.

Najbóle wſchak ſydaſche pódła ſwojeho muża, kiż da ſo po diwudiwjowſkej pſcheſtawzy ſaſo pilnje do ſchicża. Połhada cżaſto na njeho a dołho potom njeſpuſcżeſi ſ njeho wocżi. Sſiédowaſche ſa tymi kapkami potu, kiż ronjachu ſo jemu po cżole a po lizomaj. To wón ſa njeju dżéła, ſa njeju ſo tak dżeje — ſa nju a ſa jeju dżeċżo. Bż ji, ſe mohła jeho jwokoſcżeċż, wotſlożeċż tón pat ſ jeho cżéła . . Jeje wutroba bě polna dżakownoſcże a luboſcże poddateje mużej.

Na rukomaj mężeſche Hanczicżku. Dżeċżo ſkoro na ſtajnoſcżi pjeſche a hdyż njepjeſche, cżiſcheſche je macż ſ nahemu njadru, tuleſche ſ njemu jeho mjeſwoceżo, jako by jo ſ cżeſcheniu mucżiła, to by nażpeżiło ſwoje cżéłko je jeje cżéka. Cżiniſche ji to njewuprajnu radoſcż, kiż ſ nicżim, ſchtóż bě hdy na ſwécże nawědżiła, njeſamó pſchirunacż, ani niż ſ tej luboſcżu ſ ſwojenu mużej . . . .

A Wojcżech cżaſto ſ wożżkom mikny po macżeri a dżeſi ſa wuſtnja ſo na njej. Druhdy też w dżele popaſta a ſahłada ſo do wobeju, ſ tajſim ſaſwabjanjom, ſ tajkej radoſcżu, na dżeċżo a na żonu, kotraż ſeſda ſo jemu tak kraſna, każ nihdy pſched tym, jako tu wuhladа ju ſ wożżkom błyſchcżatymaj ſe ſłożkom, jeho dżeċżo pſchi wutrobnu, bżeżem każ marmor pſchetkany ſ cżeſnikimi żitkami barwy njebjeſ módriny.

(Pokraczowanje ſeſobnje.)

„Pfing“-wowsne Zjwidła wo 5 hacj 8 prozentow w płaczišnje šuježichu.

— **Dźenšnjiske witi.** Butra płaczeše 75—80 pj., jeja 10 pj., twarogh 20—25 pj. Na pjerinowych wikach bě malo pjerišiny po botalnych płaczišnach wošćišćeše. Na seleninowych wikach płaczeše cyłenjowy kał 15 pj., kału 10 pj., seleri 20—35 pj., kohrabi 20 pj., morchej 10 pj., zubła 10 pj., jódźmy łobodu 35 pj., hnydrožu kał 40—100 pj., rietkej 15 pj., jabłuka 15—50 pj., wšelke wowoćeli 70 pj., bórmy punt 3—4 pj., zemjank 2,50 hr., litr šerjeho wotša 1,40—1,60 hr.

— **Sserbske kemšanje w Drježdźanach.** Njedźela Lætare, 15. měrca t. l., pop. 4ej hodź. budže w Kšižnej zyrkwi w Drježdźanach sserbske kemšanje ze spomóžu a z pospjechowanjom Božeho wotkazanja. Přesowanje budže k. wyšišći farar Švrček z Khowcja. Wšitcy evangelisch Sserbja, kiž w Drježdźanach a bliško města Drježdźan bydla, su z tym wutrobnje wischerowscheni. Kiž Serbja wschitnišni mohli skadnosć wužiwcć a jich z dopomnjenim abo z hišćenjom na tute zarkowanišu swjatoscnosć kedźbliwnych ješčnicy.

— **Budyšin m'ěrnizny šatnjowerja** jadrocha šo we swojim šahowórkowanym pohodźenju z wosebitym kwartšim programom 31. 1931, sa kotryž so 172 000 hrimowan mišterjanskich šrědkow k podpjerje pišći twarjenja wužije. Druhstwo jadrocheho wuža chze 44 basnich bydlenjow natwarić. Wot tutych dostanje na 15 bydlenjow 60 000 hrimowy pišćiwonoscu. Kranjej firmje šo sa 2 bydleni w domje sa wošom šwojbow z 75 000 hr. twarišich wudawkow 8000 hr. pišćiwonoscu. Ssamnym njeuse pišćiwosć šo wikowarjej z jódnymi kolami Wolfej k natwarjenju wobydlodneho doma na Wojerowitej dróhy. Słónčnje chze Heimstättengesellschaft Sachsen dać twarjeni sa 12 šwojbow sa pósłowych šastojnikow natwarić, k čemuž wyšesche pósłowa direkzija w Drježdźanach 154 000 hr. pišćiwa. Dozyła płaczi twar tuteju domowy 250 000 hr., město da k temu 96 000 hr. Wone dostanje sa to 7 šarych bydlenjow, kiž šo i tym wuwróćnja. S tutym podšćitnym projektom je dozyła natwarjenje 43 bydlenjow šwěšene. Sa Lto 1931 ličši město Budyšin i pšchepokazanjom 440 000 hrimowy je šrědkow i natwarjenjeschiko dawka sa twarjenje bydlenjow, so šmje wón hišćeše dosć šrědkow sa twarjenje dalšich bydlenjow.

— **Budyšc haptyki** šu wschudne dny hacj do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pat šankrjene. Nóżny klubu a njedźelu wotewrjene na jenož jena haptyka i mježachnym wotmjenjenjom. We měrzu je to Měšchczańska haptyka na Hłownym torhošchczu.

— **Wot njekotrych dnjow** pšchedawa w naschim měšeje nižše 25 lět stara žónška, łudźi tšěrno ke kupjenju nuna je, nabožne spišu. Wona chodźi jako šotra šwoškowana a wudawa šo za šotru Katu je šotrowšteho doma. Jeje wudawanja njeje prawe. Prošmy šo tehodła, so by šo policiji jdźiło, jeli wona šebje nježoje wuknupuje.

— **Saudźenu nóż wokoło 1 hodź.** policajtši šastojnik žónšku i Czechosk, kotraž je jako wokolobrucerka znata a i měšta wupokazana a tu šašo za muženi džéše, jadźerža a na šrazu dowodźe. Rabiaina žónška šo pschecziwo šastojnišej najšaržaklischo wobarasche; nimo teho je šwojim schkrečenjom tšěrno měr kažiše. Policajja ju saja.

— **W měšchczańskej hłownej kwazyji** — na radnizy po 1 šhodźe — šu wupokazane cžište 4 a 5 pěsnjeho dźela a cžišła 4 brunjeho dźela němkošatneho šakowšteho kopjena kaž tež cžišło 4 kaštjeho šakowšteho kopjena wob blížschej 2 njedźeli k wobkładowanju sa kópjeho.

— **Połkroma je šaschła** njes schparatnym skotam katarjowu Augusta Dejka w Sajdowje cžo. 4 a Korle Hübnera w Sajdowje cžo. 13, kaž je šo hamtšaj šwěšilo. Schkitaniske naprawy šo šólmu. Wobjezj Budyšteho hamtšeho hejtmanstwa je šym wuswobodźeny wot pokromy.

— **Wo pkahowanju němšeje židy,** wo wumoschnjenju plawowanju židoweje huhańzy a wo kulturje marunschow — Maulbeere — wukasuje wichitko trěbne wschitkim šajmzant rad darmo k. Ota Beck, poradźer za pkahowanju němšeje židy we Wetnibóhla pola Drježdźan, Schliešach 22. Napraschowanjam pak njech šo nawróčeny porto pschipołoži.

— **Saška krajna loterija.** Pschi pjatkownym cžehnjenju 5. rjadowanje 198. šaščeje krajneje loterije (5. dźeń) padźe dowjeze wo 20 000 hr. na cžišło 142 607; — do[illegible] 10 000 hr. na cžišła 22279 30445 63079 — dowjeze wo 5000 hr. na cžišła 57 829 58 265 80 572 81 065 111 874; — dowjeze wo 3000 hr. na cžišła 2564 13 203 24 889 29 674 39 655 54 581 56 392 71 971 98763 111330 114310 121665 123484 130255 130409 151 608; — dowjeze wo 2000 hr. na cžišła 604 4547 9634 11659 14429 16491 17455 18048 20014 21777 22700 23523 25329 29357 30245 35162 42531 44785 45872 49241 53032 59010 64803 64891 70754 75763 79984 87656 101635 106635 108453 110987 119108 120912 121344 122647 124541 124620 141649 142211 148298 149831 151767; — dowjeze wo 1000 hr. na cžišła 1516 3229 3378 3702 4159 5065 6198 8862 10601 10677 11331 11586 12329 13162 22664 23117 24417 27448 29947 30135 30270 30395 32525 32649 32790 33695 34525 35554 44975 45202 45442 46043 46045 47222 47630 51413 52814 54026 54032 54131 54407 55406 58716 63502 67123 68330 69584 71182 72532 74027 75858 78339 80943 83052 90963 94620 97789 98368 98637 102967 104129 104402 107083 108640 108917 109511 110275 112365 112805 113256 113464 117797 119884 121111 122205 128737 133423 134725 137059 138368 139892 142145 144233 145559 148097 148280 148616 152151 152828 157498 158067 158873 158988 159869; dowjeze wo 500 hr. na cžišła 310 965 1234 1286 1331 1808 2114 2531 4931 5047 5291 6687 8589 10061 10325 10733 14533 14630 24998 25397 26738 29017 31934 33566 34635 36334 37198 38705 38808 39256 39503 42776 42886 45463 45965 47336 47457 48379 48387 50492 51264 51490 52576 53582 53591 54307 56265 57417 57657 61559 61984 62615 65071 66251 66624 67996 68075 69067 69196 69773 70076 70283 71682 71844 73099 74053 78444 79028 80974 81566 81908 82320 82844 84442 84836 86082 87452 88275 88804 91826 93969 95288 95669 96759 98187 98712 99857 100301 101488 103248 103498 104174 104869 107731 108268 111710 112086 112765 112994 113065 113673 116112 116359 116453 116809 117419 117956 118458 118618 120054 120214 120323 123697 123834 124753 126280 126703 129285 129422 129557 129836 130170 130518 130757 131113 132397 133307 133728 134188 137167 137879 138107 138790 140510 140809 142114 144025 144031 144107 144832 147706 148911 149986 151389 152498 152513 155144.

— **Dobywje wo 2000 hr.** padźe na lósy čo. 23523 šaščeje krajneje loterije do tudomneje Rotherej loterijowej kérkownje na Kěžorjeej dróhy.

Wulki woheń šnicji statok.

S **Leina** pola Bukeč. Dźenża w nozy wokoło 1/3 hodź. w Schillerej domitim i hródźu w hórškich tšěšach woheń wudyri. Dokelž pak tam na horje njeje dosć wody k haschenju, šo statok hacj na murje wotpali. Nimale wschitka domjazja nadoba, pošleschcja atd. šo šo buhpalichu. Wobježdžeř Schiller šo pschi wulkowanju šlčineho dźešca je šo palazeho doma w mjeswoczu, na schiji a na rukomaj tšěrno štraschnje wopali. Sšót mózachu wulkowacž hacj na nješchto pjerišnoweho skotu, kiž dyrbjesche w plomjenjach kónj wsacž. Twarjenje bě šche po šarym waschnju i kopjeňan twarjene. S kajkeje pschičiny je woheń nastał, njeje dotal hišćeze wusaznjene. S wokolinu pschiłhwała zuły rjad šyrkawow na pomoz. Dokelž pak, kaž hižom naspomnichmy, tam njemějachu dosć wody, njeběše mózno twarjenje psched šniczenjom satkowacž. Přenja pschiłhwała Bukečanska šyrkawa, potom nimale nadoba Wuježdźanka a Bžezanska, dale Kaporska, Střešchinska a Sornałuczanska. Wotpalena žiwótna steji bjes šrědkow pschi rospadanych šwojeho domu.

S **Jiłoz.** W nozy k schwórkej šyrtu po padach do pschi seninkeho bydlenja Neumannez hošćenza w Nowych Jiłozach bobuch. Pschi tym je wón i niekedźołniwoscu woheń samischkił. Wšche wot wonkach wokrowin schkleńzu rosbi a potom najšerje je šapałku do šiwy šwěčił. Mowjeschko je gardinu šhrabło, kotraž je šo šapałka. Słóšnik je ju tež šhaschcerj chadł, schtož wowelene kruchy šwonka twarjenja dopołanja. We šiwje wopali šo hišćeze nješchto schatow a nješchto domjazeje nadoby. Padnch njeje hacj do bydlenja šaschł, dokelž njeběše wiče kradnjene.

Z **Kukowa.** Jedyn z najstarších wjesnianow, wumjenkar Mikławš Lebza, swjeći přichodnu wutoru swoje wósomdźesatniny. Narodźiwši so 10. nalětnika 1851 w samym statoku, je potajkim swoje dołhe žiwjenje tu přeživił. Běše polne dźěła a starosow. Pódla swojeje žiwnosće zastara wotpajatš skału na wšě 30 lět, kiž bě wot swojcho nana přewzał. Hižo tutón dźěłaše na 40 lět w njej. Tola po času bu to přewjele a tuž ju wotleda. W swojich młodych létach běše też pola wojakow połył, pola Radebergskeje artillerije. Ta so pozdźišo do Drježdźan přepołoži. Tam docpě hódnosć „korporala“ (pozdźiši podoficer). Hdyž bě ze swojim wojerskim zwučowanjom hotowy, skónči so runje němsko-francowska wójna (1870/71) a tak z módrym wokom wolenđže. W lěče 1878 woženi so z Hańžu rodź. Bjeušee ze Sernjan. Z manželstwa wunđešetej dźeši Hana a Marja (posledźnja před 9 létami zemrě). 27. julrownika 1928 móžeše z manželskej złoty kwas woswjećić. W februaru 1929 zemrě jemu njespórena towařška žiwjenje. Wohsedźeństwo je nětko w rukomaj přichodnoho syna Michała Wjelicha, rodź. ze Zurje. Jubilar je dołholětny sobustaw Katolskeje Bjesady a zdobom najstarši. Wšźdnje wjedźe jeho puć do Božeho domu, tak daloko hač jemu to dróhje w stawach dowoli. Hewak je na swoju wysoku starobu čiły a strowy. Zajimawe wčzo też je, zo sa tšo duchowni knjeza jeho mótoju. Přejemy česćenemu jubilarej, kiž je pilny čitař Serbskich Nowin, hišće mnohe léta čelnje a duchownje strowoty!

S **Kamjenza.** Wotkešeny wubjerk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa šebje šo šrjedu 11. měrca dop. we 9. hodź. k šwojemu šjawnemu wohrodźenju w pohodźenju hamtskeho šwjatmanskwa.

S **Kamjenza.** Dokelž mješchne žiwjenje šmje šo wutoru popołdnju wšědže 70 lět šaty muž Khrišćij Hilko Hałskeho mlyna pola Hatšichrowa cžahy pschecžeł dacž šmla. Jeho wotpohlad pak šo jemu njewaraži, dokelž cžah hišćeze i cžašom šaha.

S **Njedźichowa.** Straschne mješodze i automobilom, pschi kotrymž bje cžłowjekoju do šchkody njeschłudźeju, ale tšěrno wulka šchkoda naša, šta šo wutoru popołdnju na Njedźichowsko-Wojerowskej dróhy. Mandželska fabrikskeho wobšedźerja Hoffmanna i Njedźichowe jdźesche šo šwojim autom do Cerlk a dyrbjesche šadychaš Wojerowskeho twářskeho mišchtra Müllera, kiž i dołhim brjewom psched njej jdźesche, pschešćihnuež. Dokelž pohonej niedźiwajo wospjetnjeho zatrubjenja na prawo njeješdźesche, šo auto wosa šchmórknu a šo pschečišnu. Hoffmannowa, kotraž mužesche šo jenoš i rosbiećom schkleńzy wuswobodźić, nje šranjena wosta. Wóš šo wobjichodźu, so dyrbjachu jón wotnjesć. Pschi šniesbożenju šćhe šo też pobžobnił tak cžeško šranił, so dyrbjachu jeho dokkóć. Policija šwěšeši, so je pohonej wina na njesbožu, tón pak praji, so šignale auta šlyschał njeje.

S **Bžeje-Wodu.** Se schkleńzowej industrije we Wšow-Wodźanskej krajinje pschezo hišćeze hubjenje šteji. Njeje hišćeze žanych wuhladow na połepschenje. Nawopak, dyrbža šamo šabo dźělacerjow puschćicž, dokelž dyrbi jo hišćeze wjazy pjezow hašunyć. Ani też Lipzeńšanše wulkowiti njeješu wocžakowanje a pokarne nadźije, kiž na nje šłajachu, dopjelnišе. Tuž je pschichod tšěrno cžmowy.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Wuhladny na wjedro sa jutšišchu njedźelu:** Wošanje hišćeze hmate a rjane wjedro.

---

* **Město Annaberg je huboko sadołżene.** Měšcowe firmanzy šu šo tak pohubjeńšchile, so šu šo nuzowe dźela dyrbjałe šaštajicž. Měšchczanoša dr. Riedner je rjekł, so město sa nuzowe dźela nima wjazy žanych pjenježnych šrědkow.

* **Pjatk popołdnju w Kamjenizy do mlokowych kłamow pachołaj šaštupjichej a dźiwčchtaj maliczkoježej kupicž. Nadobo jedyn i njeju revolwer wucžahnywschi šo do žony kłamowcho měješela šameri, njes tym šo druhi muž kłamow połkadnju wurubi.** S nježdže 40 hrimwami šlěbrowych pjenjes rubježnikaj cžekmychtaj.

* **Pjatk pschipołdnju je šo w Altonje w Schillerjej dróhy wurjadny rubježny nadpad klucził.** S automobila, je schtyrjomi muženi wobkładzeneho, nadobo dwaj muježi wuleščchtaj a šo do bankowcho pósła daschtaj. Mjes tym so jedyn jemu i revolwrom hrožesche, jemu druhi aktowu toschu, w kotrejž je 20 000 hrimowy thowasche, wutorje. Rubježnikaj potom i automobilej cžekmychtaj, kotryž ruce na štronu k Lamburgej wotjedže.

Wjerch pola **Verdunа je w Barinje wuskajene.** A zapuča so pred 15 létami najkrwawniše wojowanje swětoweje wójny.

Zasydlenje domorodnych na ficiskich kupach we Cichom oceanu. Lijońca a hrozny wichor kupu zapuščistaj. Někotre sta wobydlerjow so zatepi.

Dr. jur. Erich Fritzsche
hospodarski zaradźeć
Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16, II
(3 mjeńšiny wot hłownego dwórnišća) Telefon 13888

Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałożenja a přeměnjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow

Žubna praksis
w Pančicach

Rěčne hodźiny: Wuforu, srjedu a pjatk 9—12 a 4—8 hodź. / Póndźelu a štwórtk jenož dopołdnja / Njedźelu wot ½11—2 hodź.

Barth, dentista w Pančicach

Pschemyßlcze ßebi 3 ✕

hacz njeje lěpje, wupjerći hnydom we swojebitym wobchodźe kupowacz. Tam dóstanjecze stajnje czerstwu tworu a nasche kajkosćcze ßu ßebi dowěru wulkich kruhow kupcow dobyte, tak so psched krótkim na jenym dnju **88 m wupjerka** pschedachmy! — Widźicze: pucz k nam je dźe kuk wobczežny, ale sa kóždeho j wužitkom!

A. Kasper Nachf., Burglehn 11
měj. A. Pilopp

Woßebity dom dobrych wupjerkow.

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Moda Jednota w Budyšinje

wuhotuje
njedźelu, 8. měrca 1931, wječor we 8 hodź.
w Katolskej towaršowni na Garbarskej hasy

khutny dźiwadłowy wječor

Na nim předstaji so k prěnjemu razej
Hra wo smjerći bohateho

Programy za zastup su do časa dostać we Donnerhakec čišćerni a płaca: 1 městno 1.— hr., 2 městno 0.50 hr., dźěći 0.30 hr.

Wšitkich Serbow, wosebje tajkich, kiž khutne dźiwadło lubuja, přeprošuje **předsydstwo**

Hosćene w hórkach

Njedźelu 8. a póndźelu 9. 3. 1931
krajeński bal
Přećelsce přeprošujetaj *M. Hejduška* a mandź.

Pytamy pilnych
zastupjerjow
za nowu dobru wěc. Přijimne dźěło. Hodźa-li so derje k tomu, so na stajnje přistaja. Wumělnjenje: Dyrbi serbsku rěč wobknježić a we wjesnych ratarskich kruhach derje znaty być. Poskićenja pod H 10 na wud. Serbskich Nowin

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syn česćeneju staršeju, kiž chce rady
pjekarstwo
nawuknyć, namaka dobre wučbne městno
Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
na najlěpje

Sekowy konto z 3% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe baukowske dźěła

Přijimamy a wuplaćujemy też pola fillalkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Dehlim Wujeździe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Wšě družiny knojiđłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poručam samodźělane
dołhe škórnje 28.00 hr. pot-doth. škórnje z dwójn. póduš. wot 20.00 hr.
dale hnuje, solidne
wuporiedźenje
a zhotowjenje po měrje
Hač na dalše
mužace póduše wot 3.50 hr.
Zonjace póduše wot 2.75 hr.
Eduard Völkel
šewski mištr we Worklecach

Někotre derjezdźerjane
kachlicowe kachle
su hnydom na wottorhanje na předań na Jägerstraße čo. 14

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowoćasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Poručam
dołhe škórnje (ručne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,— hr.,
boxowe dołhe a wšě druhe wobuća
podawam toho runja zniżene, kaž też po měrje zhotowjene
Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Fotowe projekcijowe powješćaske dom. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ✦ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Budyske měšćanske dźiwadło

Prěnje předwjedźenje
Hubička
Ludowa opera w 3 wobrazach
Hudźba wot Bjedřicha Smetany
Znowawobdźěłana za němske jewišćo wot Leo Schottlaender
Pjatk 13. měrca
wječor we 8 hodź.
Kartki za potańšenu płaćizny we wudaw. „Serbskich Nowin"
Nadrobniše w nastawku w dźensnišim čisle.

Wšěm česć. staršeju, kiž chcu rad
rěznistwo
nawuknyć, może so zamolwić pola **rěznik. mištra Pawoła Kießlicha.** Hosćene w Minakale

Sylnemu
rězniskeho wučobnika
pyta.
rězniski mištr
Eugen Petrick
na Kotolskej hasy 12

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

To dźe
dokelž dyrbi hić!

Hospodarskich pjenjez je zwjetša malo a dračowanym hospodarjam so hubjenje hospodari. Človjek ma so zdać małych wokrjewjeńkow a zawjeselenjow, kiž bywaju za žiwjenje runje tak važne, kaž jědź, drasta a bydlenje. A tola njechamy cofać, hdyž so wo to jedna, z bóle z lutnjwym hospodarjenjom kapitalnu móc němskeho luda znowa pozběhać. Lutowanje twori kapital, kiž hospodarstwo spěchuje a z tym poskićuje dźěło, mzdu, zasłužbu a khlěb. Jako družstwowniccy napominamy:

Lulujće w konsumskim towarstwje

To je Waša nalutowarnja. Konsumske towarstwo poskića jako družstwo samsne, je-li nic wjetše wěstosće, kaž kóžda druha nalutowarnja. Nimo toho płaći wysoku dań. Zapołożene pjenjezy w Tworykupnym towarstwje w Budyšinje wučinjeja dźens 1125 941.— hr. na 4257 kontach. — To je znamjo woprawnjeneje dowěry sobustawow do samsneje nalutowarnje. Wobroćimy so dźensa na tute sobustawy, kotrymž hišće konto wotewrić njemóžachmy z prostwu: Přińdźće nětk prawje bórzy!

Tworykupne towarstwo
z. dr. z w. r.
w Budyšinje

Khlóšterski čaj
Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za puchoj a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych khlóšterskich receptach w khlóštrje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Khójnowe dołhe hromady (z wudrjewnišća)
a palne klumpachi
ma swobodnje na předań
Khlóšterske hajniske zarjadnistwo
w Smječkecach

Cerstwe
mjaso a kołbasa
po dujowych płaćiznach
Nailepša dobra a **80 pj.**
tatrowa kołbasa
Emil Petzold
rěznišći mištr
w Kamjencu na Budyskej dr

Hospodarski wóz
(rjebany) za jenu krowu so kupić pyta. Bliže zhonić S. N

Khorobna kasa za ratarjow

Přijeće hač do 70 lět — žane khorobne wopismo — lěkař může so wolić. Zarunamy: lěkarske wudawki, 100% medicinowych wudawkow, operaciju, hojenje w khorownji, wothladanje zubow, wóčne skleńcy, hojońske kupjele, pomoc při porodźe, smjertny pjenjez po wustawkach.

Gilde, Versicherungs-Aktiengesellschaft in Dresden
Pytamy sobudźěłaćerjow
Subdirektion W. Fichte, Bischofswerda (Sa.), Lutherstraße 1

Běhakaj
kuncej, staj na předań
w Nowym Łusću 7
pola Njeswačidła

Hypotheki
wobstaram po přikazni. Zjednowanje wšěch płaćenišk. wobčežnosćow. Zaradźen. we wšěch procesnych wěcach
Prawny büro
Mucke
w Budyšinje na Mättigstr. 23
Telefon 3217

Přichodne číslo 56

SERBSKE NOWINY

Sobotu 7. měrca 1931.

„Hubička."

Budyšće mišćerjanske dźiwadło.

Pjatk 13. t. m. je w tudomnym mišćerjanskim dźiwadle k prěnjemu raze narodna opera wot Bedřicha Smetany „Hubičćka" (Der Kuß) předewidźeła. Tuto dźěło placi nimo „Předatele njewěsteje" za najwuznamniše twórbu „čěšćkeho Mozarta". Direktor Schottlaender je do tuteje sćěhowanje a hudźbne wjedźenje tuteje opery „Hubičći" sćěhował.

1 jednanje: Do Zarkowskeho domu přichodźe Janušk, so by za swojeho zwjaka Hanna, kiž bu z wudowzom, za njewjesłu wotpal. Hanno lubowaše Marinku, Zarkowsku dźowku, hižom wot młodosće; starschej pak jeje nawotrachtaj, so by ju z druhej, bohatšej žonu wozeńł. Hdyž je tuta wumrěła, póčnje so stara lubosć młodosće sabo horić, pod wobdźělenjom zyrkje wón ma so sćink złožowaneho para zwjerzić. Tola njewjesćinny nan wotmuje wobeim: Twjerda je twoja hłowa mój pschećelko, niż mjenje Marinyna wola, rubuje kamjeń a železo, potom wuskakuja schłeć. A hižom pschebórsy ma so pokazać, kak prawje z tym ma. Jako chce nawoženja swojej njewjesćeje hubičću dać, so wona nadobo wuwinje a so sapowź, Hanna wokoschećo. Wón wosta swoprědka mórny a pyta z proschenjom, jeje šamowniu hłowu, kaž zebi myšli, šłamać. Ale wona njetrózkasche, ale pschiwěrjowe strachowanje psched morwej žonu lubeho: „Tamneje morweje pokoj chce tak, budźesch je mnu swěrowany, njeżmł žana hubička mój ert wonjeczeješći." Hanno ma mało smyšła za takke sadźowanje a, zada pschego rańnisko hubičću. Zadyn njecha so podwolić a roshorjeny wopuščeši wón dom. Bórzy na to pschidźe Brigita, stara Marinyzyna pschiwuzna. Je hižom wo swadźe słyschała a pschidźe, so by blížsche słonika. Jako Marinyzyna kruta wolu wobzi, radźi jej, so by wón z Hannom słónčina a so z njej žonu na pschećiwnykasiwje wobdźělika, kiž běšće na nanješnym měnuje po sdaću jara rošćerjene. Marinka pak ho hišćeše nadźija, so jeje luby hišćeše dopóńnaje, a njeje Brigicze swoprědka k woli. Po jeje worešćenju sydwa pschi kolezy Hannowemu dźěćeca kranu kolebkowej jaru, kiž ju hudźenje do parlow zyrkje hudźenje literatury liči. Słónčnje pschi tym wuhinje. Klara, słužobna, ju wubudźi, kotraž ju nastrožana pschikhad hišo trochu wopocnehu nawoženje pschiwozdźi. Hanno je njes tym swoje mjerzanje w korčnje swopokał a pschidźe nětko z dwórnaj wjeznymaj rjanolinkonaj sa ruku a jej Marinzyn klubu psched njej wokolo wjerzeli a wokoscha prajiły: „Ty sapraschiš mi hubičću, tuta wokoschatej nje tyšaj kročći." Wona cźuje so pschs to psched zyłej wuu wosahbiena a cźekaje z Brigitu k pschećiwnikarjam. —

2 jednanje (1. wobraz). Khór pschećiwnykarjow huwa so kobłowiye psches lěs, jako jich nawjednik Schzźepan nadobo k signalej sahwiła, jako snamjo, so strach hrozy. Wichitzy so słužba a Hanno wustupi. Wón wobžarnje swoje sadźerjenje a strachnje so wo Marinku. K sadźowanemu pschistupi Janušch. Spyta jeho troschowacz a słubi jemu, njewjesće pomhaci, tola pod wumnježnjom, so Hanno potom psched zyłej wsu ji wotprosy. Tón też bo wschoho swoli. Jako staj so wotpałiłoł, pschidźe Brigita, na kotruž Schzźepan cźaka. K jeho pschekwapjenju pschiwjedźe Marinku žobu, kiž Schzźepanej swój njepokoj złoži. Wón pschepoda zonomaj pschećiwnykaršle twory a wobsamknje, Marinzyny pschebytk Hannowej pscheradźiš, so by ludowaženu sabo hromadźe swjedł. Jako chcetaj Brigita a Marinka pschećiwnykaršle wěsy wotnjesć, jeju namjetny strażnik pschesłapi a jenoš z leścha a duchapschitomnosću starrje poradźi so zimaj cźekmyć. Marinka je so jara njewuschčina sa pschećiwnykanje wupokasało a Brigita ji radźi, so by tola sabo ke Hannej schła. Tola nětko dwělnje wona na jeho lubosći.

(Pschekwapjenje). Klara pschidźe psched Brigicźinu hišu, so by Marinzyn powdła wo Hannowym pschikhadźe. Njeje pak nichtó doma. Bórzy na to pschidźe też Hanno a z nim zyła wjeś, lubu wo wodaze prošnyć. Runje jako chcedźa ju pytać hdyž, wustupi Marinka z łžka a khwata wulay wjeśeše pschekwapjeno, Hannej do sona. Wona je jemu hižom dawno wodała, kola jako chce jeho wokoscheć, stupi wón nadobo nasad a cźekne, so by wón nětko hubićći widowa. Psched roshorjenymi žuždodami wuthaje so wón ji, so je swoju njepravbu dopóńnał a so nětko dobrowólnje widowa. Tak staj wobaj swoju sahałkosć pschewinyłoj, spiecźowarjej staj słubdźenaj a padwjetaj hebi pód wyškom wobdźělenych słónčnje sboženje sjednoczenej, do rukow.

Patentowany kolesowy zamk.

(Wobraz sem wźaty.)

Mužikej Franz, jeho žona Hana a mały Felik, hólcźej wo schźiej lět, bjedźachu pschi wjeczeri. Bjechu khłeb bźrany a twarowe pomasli měli. Dokelž bě wonka hišće tróšku cźmołku, dóndźe tej Felik na bliši hat a čmyknkaše so z brathimi bźcźimi, kotrychž spar do loża njehonjeschoe. Pschi tym bźhaju a skakaju so też bźrny łkje sudźa. Mužikej Franz, kiž bě pschi wjeśnym pósće pschitźahowany, měnješe z jiwojej žonje: „Jutśe je njedźela, mam ju žiwobonu. To móhł twoju žobu w Nědźezach wopytać. Ty pożdźeschi z malym se statnym awtom a je z koleśom. To tak dołho njeje. Wjedro budźe rjane, kaž nam wjedrowićk Sserbskich Nowin wěsćeźi. Sonny jej dawno wopyt dołżni." S tym bě žona hnydom pschesgjene, zkoczi po hólca na hat a dźěchu bórzy łehnyć. W nozy ho ji hamo we jśtje do Nědźeza dźiješche.

Nasajtra bźsche wobjed hižo po kemschach hotowy. Wichitzy so wjesełachu na wuzyd a wopyt. A w Nědźezach bźchu zyłe pschekwapjenu na njenadźijty pschikhad je Wonez. Tele wjeśele a witanje. Widźachu, so na jene popołdnjo pschijdu a też, hdy sahaj wotźidu. K njedźeli pschedźeschi bě Franz khłóschcenki žobu pschinjeśył, wdźeśeše bźź, so by smakowna nicźo wusche nima. Schymank Pawoł khodźesche z wschelakimi wźanni po wsach a Marjcha też hladaješe, so jej nischto ferkow pschipodła sahłuji.

Po šwaćanje ho wichitzy rozdźachu. Felik cźakny na wuzyd k dźěćom, Marjcha dźěšeše je sotru horje do komorki, so by ji wschelake wźzy pokasała, sa cźož so žony sahnuja, Franz a Pawoł stejschtaj w khłéi. Dźěchtaj hromadźe na dwór. Nětko w hnyje wschaf wjele polaca njemóšeješe, hdyž šwórba Boža hischcze drźma. Ale Franz mješeše nješchto na wutrobje. Chyschze šwaćej swój patentowany kolesowy zamk pokazać. S por wuschiknymi sapschimjenjenej, kiž bě jej na hermanku wot wuwolarja wothładał, zamknu Franz swoje koleso. Wšo sajimowaješe to nošcheho Pawoła, ale mješeše: We Nědźezach njetrjebaja ho koleśa zamkać, tu pabuchow njeje. To po prawym Franzej do noża sajdźe. Njepraješe dale nicźo a tykny kluczik do zaka. Dźěchtaj kuk po wšy hcź k wjeśnemu hatej a pschiładowaschtoj dźěćom. Felikša chyzsche potom žobu wsaćz, dokelž w schetłej hoźinje dyrbješche ho z maczerju na awto pschihotowacź. Dyrbjeschtej małe pol hodźinki na njón dźeźeć. Ale Felikšej žo tu lubješche a prajeschе: „Wjech maćz Hanu z awtom jěze, wonjeschi mje žobu na koleśo." Hdyž muzej domoj pschińdźeschtaj, bźsche maćz pschećiwno temu. „To ho njestanje," mješeše. Wšche najtanje w stročse. Dyž hólcźeza žobu na koleśo wza. „Cźomny jemu k woli być. Sa dobru hodźinku wotźidźemoj a hnój najpodźišcho na pol wośmich doma." Sšotśe dźěchtej hromadźe na auto a Marjcha bźsche dawno wróćo, hdyž ho nan a hólz na domowskim pschihotowawschtaj. „Wocźišć tola tśeleho!" praješche hólzeł. Pschi tym hładaješe hordźe Pawoł psches ramjenjo a pomaha do zaka sa kluczikom. Nadobo wuwala woczi a wocźini hubu schroko. To bě swojej napadne. Hdyž ho napraschowaschе, schto je to stało, drapaješe ho Franz sa wuschomaj: „Kolešowy kluczik bě tola žobu na kluczowej ryngu, kotruž hnym prjedy žonje žobu dał." Nětko bě dobra rada droha. Swónt bě jeho najradšcho njeleźo wuńnjuał, ale to mohło Franza roswjesełowaci. Po zyłym šwaćenskim napraschowanym ho sa tajkim kluczikom. Ale bźes wuspěcha.

Tu pschińdźe Franzej bohra mužiczka. Stuni so wobrjedźej wźy a sadźerja tóžedno koleharja. Pschi rjanych dnjach dźěch nětko hižo dosć ludźi, wosjedźe mjedzy na koleśach wokolo cźekcźkaja. Nazwjaj wschak bźsche jemu k woli a požcźichu jiwój kluczik k patentowanemu zamku, ale žadyn ho njechodźeschе. Wonscźanjch wschak mješeche prawje: Tajki nowy patentowany koleśowy kluczik „dom" tóždy nima! Dyrbjeschе wschak też wschelake po roli šlyschcerj, wosjedźe wot tych, kotliž mjachu nasjne. Tute „pschehładowanje" koleśowe wabješche mjez tym wschitkich wobydlerjow na nawješ. Nikotri šej mješeche, so je Wonezan nikajki konišar j hamtšeha [illegible] šwa. Hdyž ludźo słonicźu, wo cźo ho jedna, dodawaju swoju „dobru radu" a mudrowźej, dowiš poczinaješe konaj wźka trochu hłupikota być. Tuž praješche: „Pójmoj nuts, daj mi hamor, klóschcеje a njebos!" [illegible] hnydom wschiko pschinješe a sa pjecź njenicźim pantetowany zamk wotbiłý a koleśo mješeche jaz [illegible]. Ale khłóne durje dyrbješchej hnydom jawrjeć, dokelž nkotši mudrocźežo chazdźu je swojej „dobrej radu" hamo do khłóe. Franz mješeše tróšchu schežipaje: „Nježbla mužesch jich nuts pschećiwcź. We Nědźezach dźěch nanychpadnchow njeje, kotliž cźi móhli nješchto pokradnyć." Na to njemóšeješe Pawoł pjecźa nicźo wotmolwicź. Potom prajeche Felikšej, so ma ho pschihotowacź, mań je tak dołoko hotowy.

Mjez tym ho ludźo sabo rozdźachu. Nětko mješeše Mužikej Franz nuze. Pschi rozłohnowanju prajeche žwakomaj: „Wjeješe bźak sa wschо a nicźo sa sio!" Maršcha snahscheršnej: „Wóh, pschińdźtaj bźrc domoj, jutśe zuzbrohy maćerí a pšaj, kak ftat domoj pschińchoj. Wótrh na to.

Podnalěče.

I.

Oculi.

Je to płóšiwy, bojazliwy čas. Připołdnju z wocinjeneho wokna skakoce andantino tulawy. Zapředzena, waśničkojta wutroba njeżenjenca, radźićel z kenclije, khwali nežny dźeń.

Stara kujeżna, kotruž w zymje nichtó njewidźeše, wočini wokno nad wajkarjom z kwětkowcami. Ze zahrody z postawa Venusy a mochojtymi kamjeńtnymi lawkami stupa zhniła a čežka wóń podryteje zemje.

A tulawa šćukoce a hejsuje. Bjez přestaća. Bojazliwje. Spěwajo.

Wobličo stareje kujeżnje ze zašleho časa so pod nježnym, žiđazným, módrym wobličom zaraduje a so zwaha začeřwjeni. Před wrotami někotre dźěći sej hrajkaju z kulkami a błyšćatymi kneflemi z parlowiny, w kotryežž słónčko zyboli a sapa kaž čiste słzboro.

Předźiwnje nětko lěs ducha. Pój won a nuchaj, haj, to tebje skrući a zdobom wumući. Je to wóń, kotruž młódne zela ze swojeho potajneho zymskeho spara dychaju do čicheho wětřika. Z wlóžneho lišća je so dobył kuzlaśki prućik, njese prěnju krej noweje zemje: je to łyknowe.

Słónca so zyboli nežne hadźace čéło při słońcu na kamjenju. Z drohnym jazyčkom zejhrawa a wóčcy so błyšćitej kaž zakuzlanej. Wrjećeńca je so wubudźiła ze spara.

II.

Laetare.

Corna wotpočuje měrcaka nóc nad łukami a polemi. Mjelčo steji ćmowy lěs w dolinje. Jónu budźe nóc połna měsačka a njeměř so kradnje do wutroby. Mój spar so podnóri we wohniwych sonach. Widźenja su njespróćniwe: wone nimo šuskaju, jako bychu je čěrile podzeńske dujki. Raz su to rejwařki, kiž stupaju z kwětkow a zaso so zhubjeja we kwětkach. Raz je to njesměrnje čichi ptačk, kiž pluwa po zelenych njebjesach mojich sonow. Raz je to płachtna łódź z nakładom wonješčkow a bruneje korjeniny. Do sona so zanóri wobličo holiča a połwótře mje wola z njejasnymi słowami sonjenja a so smějkoce. To su wobrazy a wabjenja žeđenja, kiž njeje ničo druheho hač znowa wotuńcne žadanje za panoramu swěta, za běłymi městami juha, za bujnymi, kuzłařskimi zahrodami zady zelenych hórkow, je to podzeńske žarowanje wo łubki, kiž čakaju na tysac skhodach a po wšěch durjach, ale kiž tola ženje łubować njebudźeš, dokelž wutroba je njedosćehnjena a łubje so jich njepodótknjetej.

Ale kak rjana je nětko bruna Hanka? Och, nazymu a w zymje bě hišće tajka dešćikojta a jeje wutroba sej mysleše jenož hišće na hrajkanje z klankami. Ale nětko, hdyž přeńdże nimo płota, widźu, kak jeje łubje so pyritej. A hdyž widźu jeju nežnej wóčcy, njeprajitej-li wonej: „Ja će tebi łubuju!" Haj, haj, ja će też łubuju, Hanka a ja začuwam, zo je twoja wutroba połna łubosće a twoja krej połna młodostneje njeměrnosće. Pój, chcemoj na směrkach do brěžyny! Och, wokoš prěnjeje łubosće žeńje njezapominaš.

A po tysac zahrodach a po tysac brěžynach budźa khorźić a wobličo budże so khilcź k wobliču.

III.

Judica.

Drobna a nežna so prěnja kuntworka k wječornej lampey přimota. Wona smě dale žiwa być. A nežne porščiki dźěćatka jej cokor posypaju po błidze.

Njezda so ći, jako by wjesna stadźeń wótřišo sućila z rołyš? Wopokojna melodija z dobreje zeńskeje hrudźe; zeleny, žiđki krystał z njespróćeniwje kuzłateje wutroby: běła krej, kiž so wurozdawa kaž wěcne, čile žiłobiće. Njezda so ći, zo nětko zaso přikhadźeja te kuzlařske bytośce a so zesydaju po mokrym wobłożenju studnje? Njezda so ći druhdy, zo złoty kral žabow hižo je so wunóril z njedodnitosće swojeje spanskeje hłubiny a z mokrymaj, bajkojtymaj wóčkomaj so zyboli do směrkow? W kóždej třinatej nocy budże sedźeć na wobłożenju a čakać na nihdy njekokošenu knjeżnu, kiž ma jeho z wokošom wuswobodźić wot klatwy. A wódna žona sedźi zaso při měsačku při roli a da nócne dujki zynčo třepotać po zybolatych, dołhich włosach . . .

A ptačk w bahnach při Nilu wě, zo je nětko čas domoj leće. Spytuje křidle, jeho wóčko so swěći z njeměrom, črjóda za črjódu so zhromadźuje a započina so wotlětanje. Někotre lětaju tam, hdźež Ryn běži. Druhe lětaju nad hłubokimi lěsami Dórinskeje. Třeće lětaju nad zelenymi sywami Sakskeje.

Jena ptača mróčel za druhej so přisuwa zespody somoćanych mróčnow južnych njebjes a so pozhubi kaž nadzeńske šumjenje njez morjemi, stepami, holemi, wsami, stomorjadami a brjohami rěkow.

A hońtwjerjo praja: „Judica, bakut tu je!"

Nad wjeśkami smrěčiny so znošnje bakut, druhi so mota po směrkach a třeći so přibliži. Ale z přetřelenej wutrobu do trawy spadny.

Do raušeje módriny so pozběhuje prěni skowronk a z jeho tridłowateho hrónčka słowo naléče wšudźe so dobywa.

IV.

Bolmončka.

Pod kćějatej, zo žołtym proškom posypanej lěsku wjedźa durčka do zahrody. Rady bych był mjez zahrodnikami ze zelenym kłobukom a zelenej falu. Woni ryja a hdźež ryja, nanakaju spodźiwne, dychate žiwjenje: kundrosy swoje mlokobéle cźělo zespody łopača skwaći, bruček so zyboli zeleny a skleńčany, čerwjena waćka so wije z drjebliveje pjerśée.

Zahrodnicy su wuley mjelčerjo, zmorśćeni mysleru, hnući wukładowarjo a sonjerjo połni mudrosće a rozuma. Jich skutkowanje je žołnowanje, přetož wubudża žiwjenje a haji tyće. Maju rady słónco. Maju też rady dešć, jeli so dže w prawym času. Woni z luboscu wobkedźbuja młódne štomy; bórzy młodźinu spušća a zakćěja. Zahrodniccy znaja te małe znamjeńka a wosebitosće. Jich mudrosć je jara jednora: wědźa, zo je smjerć jenož spar a zo je žiwjenje přihotowanje na smjerć.

A hdyž prěni mandlowc w zahrodnym kućiku, kiž připołdnišu cźopłotu do so sřeba z hłubokej nutrnosću a ju zakhowa, hdyž mandlowe swoje haśibićiwe a nežne kćenje rozwiwa, potom zahrodnik zbožny so zasmějkoce. A štom je jemu lubka naléča.

jasowidźenje!" Ale Pawot dyrbješe jemu hišće raz tykwyć: „Franzo, njetutuj sej w pšichodze žadyn pakentowy samk, rjeczałowy tež dožaha!" Konečan hrabaše do pedalow a cžinješe, so sniesbožownicje wjhy pšichiidže. Njewobroćił žo ja nje. Ale w jenym bě šej wschesjeny: Tak chce wjazy bo Nědźeju njepojěde, i zyla niz je swojim patentowym nowym samkom.

Hlowna zhromadźizna jednoty Sokal w Komorowje

na Kačej korčmje, 5. nalčta. 1931.

Komorowska sokolska jednota twori kruty stolp w twarjenju našeho Sokolstwa. Skutkuje tam cžjóda młodych horliweow wo woprawdže ryzy sokolskim, doprědkarskim duchu. Stóž wopytuje tutu jednotu, tón so stajnje duchownje wokrewja a so domoj wróći z preswědčenjom, zo ryzy Sokolstwo je tola naša jenička móc, kiž nam zaruči traće Serbowstwa.

Komorowska jednota po liczbje njesluša k našim rekordnym jednotam. Štož jej pobrachuje na liczbje, to dwójcy, trójcy wuruna z dobrym duchom, kiž w njej knježi.

Zhromadźizna bě jara derje wopytana. Běchu tam nimale wšitke sobustawy jednoty, haj běchu tež někotři hosćo přikhwatali. Zhromadźiznu wotewri starosta br. Kruža. Potom br. načolnik J. Šewčik přednjese jenu ze swojich znatych wohniwych basnjow. Po sokolskej pěsni sćěhowachu rozprawy. Br. načolnik rozprawi wo zwučowanju. Zwučowało je so porjadnje. Bratřa jednoty so jara aktivnje wobdźěłachu na wšitkich sokolskich předewzaćach. Wosebje je zwjeselaca aktivnosć sylneho wotrjada Sokolatow. Br. zapisowař Šudak poda rozprawu wo dźěławosći jednoty. Wotmě so swjedźeń młode jutry a wjećork za Sokolata. Jednota ma tež čiły spěwny wotrjad. Tež rozprawa pokładnika br. Ele bě spokojaca. Wuzwolichu so revisorojo.

Sćěhowachu wólby předsydstwa. Wjetšina sobustawow předsydstwa so zaso znowa wuzwoli. Nowy podnačolnik bu br. Janaš, načolnik Sokolatow br. Pětrik a načolnica sotra Frida Sykoric. Nadźijomnje wotrjad sotrow, kiž bě přez cyle lěto spał, so nětko zaso woživi pod nowej načolnicu.

Postaji so program za bliži přichod. Młode jutry so zaso wotměje po zwučenym wašnju swjedźeń, na kotrymž so tež poswjeći khorhoj jednoty. Zahraje so dźiwadło: „Kak Stawoš přińdże do Sokola".

Sćěhowaše přednošk br. Měrćina Nowaka-Njechorńskeho a to wo předmjeće: „Wutrajnosć — zakład našeje dźěławosće." Dopokaza ze wšelakimi příkładami, zo bjez wutrajnosće so w Sokole ničo njedocpěje. Sokoł, kiž so zwučuje we wutrajnosći, budże tež horliwy, njepowalny narodny wojowař z krutym kharakterom a wobstajnym zmysłenjom.

Přednošk wuwabi žiwu debatu. Br. načolnik hišće raz wuzběhny ważnosć stajneho, porjadneho zwučowanja. Přoz to tež nabywamy sokolskeho ducha. Městostarosta br. Bjenada pokaza na to, kak wužitna a spomožna je naša serbska rěč, dokelž z njej přińdźeš wjele dale dyžli z němčinu. Tež br. dr. Šibak wosebje hišće wuzběhny ważnosć a wuznam našeje serbskeje rěče. Br. načolnik tež spomni na nadpady a přisłodźenja přećiwo Sokolej, kiž su wosebje w poslednich měsacach jara přiběrale. Je to dopokaz, zo je naša wěc dobra. Jenož nadobna wěc bywa na swěće hidźena wot złych ludźi. Njesmučmy so ženeje dać nawabić k njepřemyslenym skutkam přez provokacije našich hidźerjow. Br. zapisowař pokaza tu na nastawk w 1. čisle „Sokolskich Listow". Br. městostarosta hišće napomina, zo by so knihownja pilnje wužiwała.

Po jara žiwej rozmołwje zaklinčachu narodne pěsnički. Komorowscy bratřa a sotry bywaju spěwawa črjódka, kiž nima nihdy, nihdy dosć. Za krótki čas přiswojichu sej też nowu raznu sokolsku pěseń: „Naše swjate prawa."

Zhromadźizna so skónči wo połnocy, ale mała

Lube serbske dźěći!

To pak je woprawdže mjerzaca wěc, zo započatk měrca hišće nalčce přińć njecha. Ptački sej prawje spěwać njezwěrja, zo njebychu so nazymnile. Sněhowki běchu tak přespěšne. Nětko so jim styska a sej jena druhej porokuja: „Čehodla njejsmy hišće khwilku počakałe. Ně, woprawdže, njeje wjacy rjenje. Slónčko drje so prócuje, ale wjele wučinić njemóže. Mrózy su tak zasakle ščipawe.

Wački a bručki su hišće w čopłym skhowje. A te wbohe, wbohe ptački! Dźěći, njeje wam jich žel, hdyž widźiće, kak tradaju a zymu a hłód mrěja! Smilće so nad nimi! Kak maće to sčinić, to wam dźensa tu napiše mała Šuškec Erika z Jasenicy. Ta ma wěsće dobru, mjenku wutrobičku a dyrbi być jara dušna holčka. Wuj Měrćin ju dźensa wosebje wutrobnje postrowi . . .

Haj, nětko chcu wam něšto powědać. Póndźelu bě tola tak jara krasny slónčny dźeń. Zyma dźe tež běše a wětr tež šwikaše, ale mjenje wo to. Wuj Měrćin sej z kolesom wuleca k swojemu přećelej do hole, kiž je tam z wučerjom. Nó, chcu wam přeradźić, jědźech do Komorowa, to rěka nic do Złeho Komorowa, hdyž su te wulke čorne dźěry w zemi ani do Roztorhaneho Komorowa, hdyž su te horliwe serbske Sokolata, ale do Dobreho Komorowa pola Kluksa. A jeho přećel, tón wučeř, je wujej Měrćinej pokazał tajke rjane wobrazy, kiž tam jeho serbske hólcy a holćki moluja. A wuj Měrćin je so jara nad tym zwjeselił, přetož wón je — to dyrbiće wědźeć — też tajki někajki moleř. Haj, ale to też běchu rjane wobrazy! Dwě hodźinje dołho je sej waš wuj te rjane wobrazy wobhladował a na kóždym je zasy a zasy něšto noweho rjaneho namakał. Dźěći Dobrokomorowskeje šule woprawdže něšto móža. Wuj Měrćin chcyše rad tajki wobrazk měć, ale tón wučeř jemu njeda. Snadź jedyn abo jena z Komorowskich małych molerkow, jemu wobraz póscele, hdyž jowle wo to prosy.

Waš wuj Měrćin.

Kak staramy so za naše ptački.

W zymje, hdyž wulki sněh leži, njenamakaja ptački wjele cyroby. Tuž je swjata winowatosć, zo našim ptačkam picu dawamy. Njechamy jim zahłódnić a wumrěć dać. Lube dźěći! Twaće jim khěžki a stajće jim budki na štomy a wokna! Pojšće jim połcowe kože pódła wokna. Na tele kože sykorki přileća a potom dypaja wot nich.

Druhdy pak powěsnjemy jim połojcu worjecha won. Druhdy ptački wonka zmjerznu. Někotre dźěći ptački jara ćwiłuja. To njeje jara rjenje. Woni maja tež tajke čuće kaž my. My mamy tež w šuli jenu budku, do kotrejež my ptačkam zorno sypamy.

Tež kusk liwkeje wody jim dawamy. Ptački we wulkich syłach k nam přileća. Wone čuja, zo tu dobre dźěći bydła, kiž maja z nimi sobuželnosć.

* 14. 10. 1919. Jasenicy,
Erika Šuškec, 5. lětnik.

Husy z jenej nohu.

Běše w Tórkowskej wosebny knjez, kiž žałostne rady měješe husacu pječeń. To też wědźachu, wšitcy burja po cyłej wokolinje a njesechu jemu kóždy dźeń dwě husycy, zo bychu jej jeho dobyli a přikłonili.

Hdyž bě na rjedže bur Muja, to też wón knjezej njeseše dwě rjenje spječenej husycy. A ducy chcyše so jemu naraz žałostnje jěść, tuž sej wotrězny plečko a jo zjě. A chcyše so jemu přecy hišće jěść, tuž też druhej husycy wotrězny plečko a jo tohorunja zjě. Donjese husycy knjezej a tej husycy měješ ej něšto kóžda jenož jeničku nohu.

Při wobjedźe knjez so dohlada teho, zo nima štyri plečka, ale jeničcy dwě plečcy. Přikaza swojim čeladnikam, zo bychu jemu přiwjezli zwjazaneho Muju. A so na njeho wottorže:

„Njeplecho, sy mi donjesł husycy, kiž měješ ej kóžda jenož jeničku nohu!"

„Knježe,!!" wotmołwi Muja. „Wšitke husy maju jenož jenu nohu. Pohladajće!"

A pokaza z ruku přez wokno. Tam běše črjóda hus a te wšitke dremachu. Stejachu wšitke na jenej nozy.

Knjez přistupi k woknu a potom mócnje do rukow zakleska. Husy wotućichu a čékachu, kóžda po dwěmaj nohomaj.

„Widźiš!" rjekny knjez.

„Haj," praji Muja „wysokočesćeny knježe, wy sće też zapomnił do rukow kleskać, prjedy hač sće so dał do mojeju pječenju husycow."

Knjez so zasmja a da přikaz, zo bychu Muju puščili.

Spěw k slubej před 113 lětami.

W Holešichowje pola Njeßmačidła pšichi dróby ßtejt kara ßtomjana bróžeń, jeničźki ßamoßtaty ßwědk nědbduscheje Puscheż žiwnoßcje. Puscha běßche w ßwojim cžaßu wjeßnjanoßta w Holeschowje. Wot njeho pothadża ßcžehowazy ßpěw k ßlubej. Spěw poda nam pßcheczelnje k. Handrij Krawz, brajchka w Nowej Wßy pola Njeßmacžidła.

Ta ßerbßka luboßcž ruku poda,
Tym, kiž ßo ßwěrnje lubuja,
A nichtó njepraj, ßo je ßchkoda,
Hdyž ßo tu ßprawna wutroba
We ponižnoßcži dele ßynje,
A ßrudnu duschu horje ßběhnje
Se ßprawnym troßchtom, ß luboßcžu,
Też ße ßerbßkej ßwěrnoßcžu.

Schtó cžini wjeßelchu radoßcž tebi,
Hacž hdyž cje pßcheczel lubuje,
Hdyž twoju luboßcž žada žebi
We cjeßcži a kaž ßobne je,
Spomń, ßo je ßwěrny pßcheczel žadny,
Hacžrunjeż njej' mój ßerlußch radny,
Spomń ty we twojej wutrobi
Na pßcheczela we luboßcži.

Hdyž Bóh ßam ßwoje ßohnowanje
Na polach a we domje da,
Dha wjeßele a ßradowanje
Tón ßtary a tón młody ma.
Ta luboßcž cžini wjele wjazy
A dje pßches wßchitke ßwětne ßchazy,
Hdyž w ßwěrnoßcži a w luboßcži
Ssu ßwěrnje lubi hromadże.

Hdyž ßo tu jemja ßaßeleni
A ptaczki wßchudżom ßpěwaja,
Hdjeż rěczne wodu ßymcža rjenje,
Wßche ßworjenja ßo hibaja,
Dha tóżdn ßwoju radoßcž widźi
A potom dale ßa tym ßledźi,
Hdże pßcheczelßtwo by namakał,
S kotrymż we luboßcži by ßtał.

Tych kwětkow barby ßu tak rjane,
Kiž na polach a ßahrodźi
Ssu w lětnym cžaßu namakane
A wutroba ßo wokßchewi.
To wócžko pak cžim dale hlada
A pßchi wßchěch rjanych kwětkach trada,
Hacž nam'ka ßwojoh' pßcheczela,
Kiž wutrobnje ßo lubo ma.

Tón chłódł we wulkej chěži cžini
Tym ßpróżnym wulku dobrotu,
Tón pßcheczel pak je lěpßchi mi,
Kiž ß luboßcžu tu wutrobu
Tak wołßchewi, ßo njetra tradacž
A ßebi dalßchu pomoż ßadacž,
Ta ßwěrna luboßcž pomha tu
Tom' pßcheczelej wßchom k wjeßelu.

Schto měnijch, ßo mój ßerlußch ßadny,
Hdyž ßwěrnych luboßcž wopißche,
Spomń, ßo je dobrych ludźi rada,
Kaž mi też ßdobnje prajeßche,
Dźi, pytaj fromunych ludźi dźěcži
Ssej k luboßcži tu na ßwěcże
A njehladaj ßa bohatßtwom,
Ale ßa fromnym pßcheczelom.

Ty ßnajeßch mnto, praju tebi,
Bóh pak naj' ßnaje wobeju,
Tuż wuproßchu ja nětto ßebi,
So by mi ty ße ßprawnoßcžu
To ßłowo „haj" też pßchipóßłała,
Mje pßchi tym ßwěrnje lubowała,
Tuż mi dźeńß w ßlubje ruku daj,
Na ßohnowanje wocžakaj.

Wßchak ßo to Bohu Knjeßej lubi,
Hdyž ßtaj dwaj cžłowěkaj hromadże
A ßohnowanje tomu ßlubi,
Hdyž lubuja ßo w jednocże,
Tak lubi ßo też wßchittkim ludźom
Ta jednota, kaž ßdobnje wßchudżom,
Hdyž ß ßprawnoßcžu a ß luboßcžu
Cži lubi w mérße žiwi ßu.

Schtóż žiwy je po Bożej woli,
Do Khrystа wěri ß wutrobu,
Tón ßo tu wßcže njeßamyli
A namka ßchcžeżkу njebjeßcu,
Hdyż nadżija a luboßcž ßwěru
Sso pokaże pßches prawu wěru,
Dha Jeßuß pßchi naß woßtanje
A duscha ßbożnoßcž doßtanje.

Pßches ßamy rozum njeße doßtać
Tu nichtó ßbożnoßcž na ßwěcži,
Schtóż pak je we luboßcži woßtał,
Tom' ßo ta wěra ßaßwěcži,
Schtóż Boha lubuje we wěri
A ß bližßchim žiwy je we měri,
Tón ßkutk a luboßcž pokaże
A Bohu Knjeßej luby je.

Ja praju tebi pßchi tym tónzu,
Spomń na mnje też we luboßcži
A hladaj ßo we ßaßnym ßkónzu
Pßchi cžłowißkoh' wota ßkaboßcži
Ssu cjémne błati njenam'kane,
Hdyż ßo też njewadźujzu ßtanje,
So ja też ßmyßli naczinju,
Dha hladaj na to ß luboßcžu.

Njech naj' wßchat niczo njerosdźěli
Hacž ßmjercž, hdyż jeger ßaßtanje,
A ducha, kiž je ßwětkoßcž w cžeßi,
Na jene dobo wuhaßnje.
Tuż njech na ßprawne dopomnjenje
Je twojej duschi dopomnjenje,
Pětk měj ßo derje, praju cži,
Spomń na mnje wßchak we luboßcži.

Ta Bóha bójaßnoßž pak je ßchittkim wjèzam wuzitna, a ma ßlubjenje teho njetcžißicheho a pßchichódneho žiwjenja. 1. Tim. 4, 8. Psalm 37, 4. 5.

K dopomnjeczu na dżeń twojeho Ssluba wot twojeho Nawożenje tebi we luboßcži pódate, tón 8. Mjerza 1818.

Michał Puscha.

črjódka horliwcow hišče měješe w Komorowje nócne „posedźenje“ w bydlenju městostarosty a tam so hišče debatowaše nimale hač do ranja běłeho.

Na Komorowsku jednotu móže naše Sokolstwo woprawdźe być horde. Je to jena z tych jednotow, kiž su dopóznałe, wo čo so jedna a za čo so bdźa. Dale tak! M. N.-N.

Serbske blido w Lipsku.

Bě so mjez tym dwójcy zešło. Porjadny čitanski wječor padny runje na póstnicy. To wězo wabješe ke wšelakim dźiwim předstawam, k čitanju mjenje strašnych wólbrnoscow abo k powědanju njewinowatych anekdotow. Ale to nas koza lizny. Student Bj. Rachela njedaše so wot póstnicow woliwknyć, wubra dźěn sej cyle klutne, ważne thema. Wobrazowaše literarnu dróhu našeho Oty Wičaza-Stollbergskeho. Mało so wo nim w Serbach wě, a tola je wón naš płódny spisowaćel, naš najlěpši literarny kritik. Zrědka naši ludźo wo nim słyša, dokelž „Łužicu“, kotruž wón pisa a rediguje, nječitaja. Tajki wučeny časopis njeje snadź we wšěm za kóždeho, tola čitaju dha jón wšitcy tak mjenowani lěpši Serbja? Bohužel, „Łužica“ nam zaće hrozy. Što so přećiwo tomu stawa? Drje ničo. Tuž činješe tola kus hary, zo by so nam tutón dobry lelletristiski časopis njezhubił! Knjez Rachela poskići pokazku, čitaju jeho „Mój wopyt pola Pawoła Šołty“ z předposlednjeho čisła „Łužicy“. — Při spěwje a směwje nabywaše wječor pomału póstniski kharakter. Dopomhachu k tomu też różnykrótke plincy, tale wuwołana serbska specialita, kiž je we cuzbje hišće słódniša hač doma. Je wšak to też wosebita zasłužba Bjedrichec maćerje, kiž bě tu dobru kopu luboćiwje napjekła, stejo na wše štyri hodźiny bjez wodyclinjenja smažo při kachlach. Budź ji tuž też tudy kwas dźak wuprajeny.

Tydźeń po tym čěrješe awtobus z blidnikami z Lipska won do Markranstädta. Bě jich dźesać, kotřiž wjesele přeprošenju do fararjec hospodliweho domu sóčhowachu. Knjez farař dr. Beno Šołta wě po słowjansku hospodować, wo tym smědźeše so Serbske blido hižo loni raz přeswědčić. Kak so krajanam wutroba zaradowa, hdyž jich w durjach pyšna Serbowka, Šołćic mać, z prostym, ale tola tak wutrobnym „witajće k nam“ postrowi a „pójće dale“ kazaše, tam, hdźež so dołhe blido přebohače z Božimi darami na njenasytne žołdki serbskich studentow směješe.

Bohu dźakowano — praji Serb, hdyž je so nasyćił. To so potom rjenje spěwa a bjesaduje. Knjez farař wě derje zabawjeć. Powěda nam wo swojej wosadźe, wo staroserbskich sydliščach; je dźěn tu wšudźe historiska serbska póda. Dźiwamy so, kak derje je informowany wo wšěm, štož so doma stawa. Zhonimy wot njeho mnoho nowinkow, podrobnosće wo šamaćej přeradźe „serbskich“ burow. Napjatosć stupa, wutroby so paja, ale njetamamy, ně wobžarujemy. Wěmy, zo budźe so čas sam wjećić, zo prawda dobudźe! — Zapłać Bóh, knjez farař! -l.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Okuli, 8. měrca 1931.

Z Budyšina.

Předowanski tekst: Jana 11, 1—16.

Sobotu 7. měrca wječor w 6 hodź. je w Tuchořskej cyrkwi za dźěći swětłowobrazowy přednošk z afrikanskeho misijonstwa.

Njedźelu ma wPětrowskej cyrkwi rano 1/8 hodźin farař Große předowanje, dop. 1/12 hodźin farař Siegemund kemšenje za dźěći (puščenje konfirmandow).

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Siegemund předowanje, dop. we 11 hodź. farař Große kemšenje za dźěći (puščenje konfirmandow), wječor w 6 hodź. ma farař Schneider předowanje.

Zběrka za tudomnu wosadnu diakoniju.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Berg.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w Radnej pincy konferenca duchownych z přednoškom k. fararja Berga wo Lutheru a Thomasu Münzeru. — Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider biblisku nutrnosć we jědźerni wyšše šule. — Wutoru pop. 3/4 hodź. je we Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni na Hornjećerskej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superint. Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor w 7 h. ma farař Schneider kolo ev. šuleŕkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho křiża. — Štwórtk pop. 1/4 hodź. je we wosadnej diakoniji evang. šićowe towaršstwo. — Pjatk wječor we 8 h. ma farař Siegemund bibliski wječor za młodźinu w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu wječor 1/49 hodźin za wobě wotdźeleni.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemšenje. Kolekta. Pop. 1/25 hodź. Boža služba w Čisowje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěsćiki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

sobotu 7. nałtnika 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,203	100 pólsk. złotych	47,275
1 jendźelski punt	20,416	100 čěskosł. krónow	12,449
100 šwajc. frankow	80,87	100 franc. frankow	16,455

Barlinska burša sapiša wčerca postupowaze kursy a jara žiwy wobrot. Podobne wožiwjenje kuježeše też na wikach z dołhsymi a rentowymi liščinami.

Produktowe wiki też wčera swoju dotalnu krutosć wobkhowachu. Pšeńca w hotowym jo swoju dotalnu płacišnu njepřećemješe. Sa to wšak běchu posłužiske ternije trochu sobłabjene. Ale rožka postupi wo 10 pj. po zentnarju, tohorunja nałtnt jećmjeń, najmjerši a wowža bobuschraj 5 pj. Wčera płaceješe zentnar

w Barlinje:

pšeńcy 14,55—14,65 hr., rožki 8,40 hač 8,50 hr., jećmjenja najmjeršeho 9,75 hr. hač 10,55 hr., nałtnjeho 10,60—11 hr., wowža 7,40—7,75 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrc: pšeńcy 15,10 hr., rožki 9,37½ hač 9,35 hr., wowža 7,95—7,92½ hr.,

sa mejc: pšeńcy 15,30—15,25 hr., rožki 9,68¾—9,67½ hr., wowža 8,46¼ hr.,

sa julij: pšeńcy 15,26¼—15,25 hr., rožki 9,80—9,75 hr., wowža 8,87½ hr.,

w Shorjelu:

pšeńcy 13,70—14 hr., rožki 7,70—8 hr., jećmjenja nałtnjeho 9,50—10,50 hr. a wowža 7—7,70 hr., bórnow 1,40—1,50 hr., kilo butry 3 hr. hač 3,40 hr., jeja 10—13 pj.,

w Drježdźanach (jandźowy pjatk):

pšeńcy 14,75—15 hr. (14,75—15 hr.), rožki 8,60—8,85 hr. (8,50—8,75 hr.) jećmjenja nałtnjeho 10,75—11,75 hriwn. (10,75—11,75 hr.), jećmjenja najmjeršeho 9,75—10,50 hriwn. (9,50—10,25 hr.), wowža nowjeho 7,70—8,20 hr. (7,60—8,10 hriwnow).

Na pschedań.

Proša, we Wušichazach čo. 5.
„ a kónji, w Zurizach 18.
Wobłek konfirmandšti, hłobuk a krótke thołowy, w Budyšinje, Wulka Bratrowska hasa 81.
Jeja k nasadźowanju, Lehmann we Wojerezach, Goethowa hasa 7.
Jałowa 8 mježnjow, na Zidowje 133.
Dźerźi hymjentim, Libšch we Wujezku pola Bukez.
Wós bźěcźany w Huzu 58.
„ bźěcźany a šwinuski, blidko a stólčki, w Budyschinje, Hansenowa hasa 1 dešk na prawo.
„ sportšti w Raschowje 28 n.
„ desfowany w Drožđžin 38.

Pschisłajeja.

Wučabnika pschekupskeho, Kruppa we Wojerezach, Dwórnischczowa hasa 23/24.
Wučabnika kowarskeho, Lyka w Lejnje pola Wojerez.
Wučabnika wšmišeho, Johu w Nječijach.
Džomku, Rychtar w Małej Nydej.

Sćehnjenja na pschedhadźowanje:

pónđźelu 9. nałtnika 1931

we Wotrowje w „Herörker gryschcze“ dop. w 10 hodź. tobak, mydłowy proch, muj. nohajzy, wolma, schokolada, drjewjanzy, łyž, mjeło,

w Dubrjenku w hoscenzu dop. w 10 hodź. klamarska polza,
w Kocźinje w hoscenzu pschip. w 12 hodź. wschelake mebje, mužaze kolo,
w Sšólschezach pola Kulowa w hoscenzu dop. w 11 hodź. płachtaty wós,
w Kulowje w hoscenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź. wschelake mebje, hyblawi, hobanka, bilard, kurjerj i furnymi, konj, muž. a bźěcźe wobucźa, pišanski stroj, kowanska pschiprawa, zentrifuga, motorske kolo DKW, wutoru 10. měrca 1931
w Brětnu w hoscenzu dop. w 10 hodź.: schijaca maschina, drjewjanźy, crema na wobucźa,
w Čornym Khołmju w Fiedlerej hoscenzu dop. w 11 h. motorske kolo, wós a kóń,
w jamje Erika w hoscenzu pschipołdnju w 1 hodź. radio,

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	6. 3.	5. 3.		6. 3.	5. 3.
Pšeńca	291-293	291-293	tuny	17-19,0	17-19,00
rožka	66 163	166 166	woka	18 21,00	18-21,00
naz. jećmjeń	—	—	módre tuniny	13-15,0	13-15,00
nal. jećmjeń	194 210	1 3-20?	žołte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	147-154	147 154	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	9-9,60	9-9,60
Pšeńč. muka	34 40,70	34 40 7.	lapy wósuk	15 15,60	15-15,60
rožna muka	4 5 7 50	34 57 50	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	11 12 10	11-12,0	bórnj. kruški	12-13,20	12-13,20
rožne „	10-11 50	10-10 7.	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,60
raps „	—	—	rožna słoma	0,60-0,85	0,70 0,80
hróch Viktor.	—	—	pšeńč. „	0,45-,60	0,55-0,60
tane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	22 24 0.	22-24,00	jećna „	0,55 0,65	0,55-0 65

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. měrca 1931. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 475.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 6 lět . . . 49—51
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 46—48
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 42—45
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . 35—40

Byki: 448

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznaje hódnosće . 45—48
Polnomjasne, młódše . . . . . 42—44
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 40—41
Spatne . . . . . 37—38

Jałojcy a kruwy: 1090

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznaje hódnosće . . . . . 33—40
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 7 lět . . . . . 27—35
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 24—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—23
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Cełata: 2026.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . . . 58—66
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . . 50—60
Spatne (4.) . . . . . 30—42

Wowcy: 4990.

Młódše a starše wukormjene (1. družina . . . . 48—51
Starše wukormjene (2.) . . . . . 43—47
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . . . 37—40

Swinje: 11078.

Polnomjasne, wosebitych rasow a ćich křiżenjow, hač do 1½ lět stare . . . . . 50—52
Wukormjene . . . . . 50—52
Mjasne . . . . . 48—52
Spatne . . . . . 46—50
Ranzy a kundrosy . . . . . 46—48

Wićne płaćizny w Budyšinje.

7. měrca 1931

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	14.00	14.50
Rožka nowa	50 „	—	8.00
Jećmjeń	50 „	10.00	10.25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.00	7.50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.00	2.50
Butra	1 „	3.00	3 40
Syno nowe	50 „	—	3,00
Słoma z maš. młóć., pras.	50 „	1.00	1,00
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	22.50	23,50
Rožna muka 60%	50 „	13.00	13,50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6,00
Rožne wotruby	50 „	—	5,50
Jeja	1 štk.	0.11	0.12
Prosata 746 štuk	1 štk	12.00	22.00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

7. měrca 1931 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,80	2.40
Ćelace mjaso	1 „	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Swiniace mjaso	1 „	1.50	2,20
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2.40
Pšeńčna muka	1 „	0.46	0,68
Rožna muka	1 „	—	0.40
Khlěb	1 „	0,25	0,27
Jědźne běrny	1 „	0,07	0,08
Rajs	1 „	0,44	1.20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1.00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,44	1.60
Sušeny połč	1 „	1,60	2.40
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,60
Jeja	štuka	0.10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,60	0,90
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhło (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2.20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Drježdźanska burša (6 III.).

P ońca	295 300	běrnjace kruški	14.75 15,00
rožka	172-177	pšeńč. wotruby	11.50 1[illegible].00
nalětni jećmjeń	215 235	rožne wotruby	11.00-12.00
nazymsk. jećmjeń	195-210	pšeńčna muka	53.00 55.00
wows	154 164	rožna muka	28.25-29.25
čefwjeny dźeće	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	6,90-7,10	cokrowe truh.	—

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Noweje Mitka. (Spadnjenje plachtaiceho lětadła.) Pódnjelu chajiche šwu policajskeho hlownoho strašnistwa E. Meinholda, twarja nowsche plachtateho lětadła, na tšiliščnjeju na prahowanje lětacz. Pšichi tšeljenju dóstuhy šo jene kichidło grotowo tanmiščeho elektrikeho prewoda; pšeš to spadny nutskašodźowy z wóšoże 7 metrowšeje wyšokosche z lětadła, ale pšich tom ważnje do ischkody njepschindże. Lětadło šamo šo tonoš z loška wobschkodźi.

* S Drježdżan. (Jedinanje wo dwojim morodarstwje.) Pšeš pschisahanem šudom ma šo Jenjemy jamkač Armin Krause, 8. junija 1882 w Wrandu pola Freiberga rodźacy a pšeš 30 lět w Radebeulu bydlacy, dla mordarskeho wo dwójnoj pabomaj jamokwicz. K jednanju, kiž bandže nječeho dnjowe trać, je 41 šwódkow sfajanych. Slowjka dawa Krauzej winu, jo je 5. měrza 1920 29-letnu Frido Felbergj z Mischnja, z kotrejež mjesche mu-tnre šnajomstwo, do Loha tšerzil. Holzu, wo kotrejž pyta, jo ma zawjenja wojeršoła, wuczinnychu po njeho-dźenach jako cžito. Tehdom powjedże a potom pšehnjenje jednanje pschejmow Krauzej je šo nitko z nowa zapoczało, howž bě šo druche zyle podobne mordarskeho tšalo. Felberowcje maczej dosta schtyri niedżele po pschisenju šwojeje ozwoli falschowany list, w kotrenż ji dźowka na šwojim šamomordarskim wjeršnje a Krauzowu njewinowatosczej wosczuża. Krauze pak prje, jo je tuten list pisał. — Też w druhej mordarskej wězy japrowa Krause kóżoule winu a rjeczesche wo šwojim woporje, dźeczeej Cruschnowej, z kotrejž je nimale pjerz lět šnajomstwo mětł, jako wo radnatnej wobsebje. Wón je w februaru 1930 z njej wobšmadżowal a w septembrje je Cruschnjowa bolczu porodźiła. Mjeza potajšnych šej gromadze pschi Loha šo pschekhodźuzo šo šwadźiłoj a pschi tutej šwadze Cruschnjowa jeho bita. Na to je wón ju storcził, tak šo je šo pschi brzoty wobšmuhła: tam je ju wón leżo, wostajił a potom nježdże do korczmy šalożił. Cruschnjowon wuczahnychu nałajtra jako cžło, ale wona dżerżeschе tuschcze kruch Krauzowho pschejcza kuczo w horschczi. Tehdy je Krauze kriminalnej policiji šethał, że Cruschnjowa dozyła šmjaze.

* S Drježdżan. (Somjerkny pad.) Wjednik automobila cžekniš. Na Ostraužej alejí šmjapscheža dźiwadła pschejdże k Marijinemu mostej jedżaga autowa droška L. měrza 79-letna rentnarka. Cžežkokrajnjenu šoušu dyrbjachu do Uhorowanje dowjesez, hdjež je nałajtra wumrěła. Automobilowy wjednik je njeznamy cžekniš.

* S Barlina. (Pschijěhraza njewěstosczej w Barlinje.) Tšo šamoškowanni wobrontjeni muhžu šaschechu do bydźenja pschekuzza na Bojankowej hapy, špatachu wo šnja, pschespałajenych wobydlerjow, pschekupza, jeho mandżelsku a na wopyeje pschebywozu šoušku a rubischo debjcžki a drohotki w hódnotnjeji wěnże 20 000 hriwnow.

* S Düsseldorfa. (Wolewrjenje hłowneho jednanja pschecžiwo hromadnemu mordarjej Kürtenej.) W tykohonskej nadkuježnjeji pschecžiwo dźesczerjej Petrej Kürtenej je šo hłowne jednanje dla mordarstwa w 9 padach a dla mordarskich pokušnikow w 7 padach pschejdźnjym tydźenom zapoczało. Termija hłowneho jednanja njeje hischcze postajena, ale wocžakuje šo 13. hapryla tohole lěta.

* Telnitz p. Wunschcza. (Zigarety jako wunoschcza žiwjenja.) Rěznik Solman i Cžopitz jedżeschе do Zips-Mondorfa a mjesche 20000 cžk. pschi šebi. Wón pschecžiwo pola šnatych wo nóżalk a zajechi šebi we loża hischcze zigarety. Howž bě šo ta nimale dopołna, cžinyu ju na šem, ale pschejwuđeži šo hischcze, hacž šo dale njejechli. Tu šo dohlada, kak šu ruka šwody loża wunjmuły a tónj šedżesche zigarety podunju. Solman wjaschе wótsje pschi šebi, to dyrbi tola hischcze za kontjomat pohladacz, ale ihnatschje na šandarmerija. Tu šaplaci muža, žonu a dźowku pschi tom, kak w bróżni dżerża cyja, to wschu tónjzowanych Solmana jeho cžło tam jagrzebali. Mordarstwo dyrbjeschе šwu skuczicz, kotrejž bu je šwody loża, we kotrenż bě rynik leżał, i falaczom a motykami wobrabnjeny, wucžehnjeny.

Přilopk.

* S wjecžeru wołeń jałajił. Krutwař Karla Wöhme, kotrejž bě šwobodu kubeř Schumann w Mockšigu we Altenburškim wokrjesu dła wohrožowanja šmjedom je šłužby puschcził, je na šamšnem dnju wjecžor wokoło 8 hodź. dwór šwojeho dźělodawarja cžiwjecžby šapałił. Se wohnjom šnjeżena bu brózeń a dźěl pobocžnych twarjenjow. Wulke štłady šłomy a njemłocženeho žita, hospodarski wóz a kucža, kaž też wschelaki hospodarski grat a maschiny šu šo šwom špalile. Khetra šchkoda brje je še šamschejnjom kryta. Špałeř je šo w Altenburgu dobrowólnje policiji stajił.

* Czarte we šudnitšim šatr. W Berlinje běschtej pódnjelu dwě wulkej jednanj pschecžiwo hracžkam. Šamowotej šo j cžłowjekam dła šudnistwa cžiščcžeschcze, wošebje běhu to šaštupjerjo Barlusik, hracžkow, tak šo dyrbjachu jednanja do wošebje wulkeho šala pschepołožicz. Mjeschе šo pranschenje rozširjacz, hacž ma šo Czarte za niedowolenym hru šwoja mježi abo, kaž jaštmani hracžky wobkrucžeja, ja hru wuštajnjosczu. So by šo hra mohła we wschich dźělach wojnožicz, dyrbi šudnistwo wešo hru šnacz. Tohodla šahrajschtaj hebi w šudnitšim šalu pschebywaja a šaštowaš hru czarte, pschi cžimž bě šo wobkorjeni, šo tak njemowacej ponte, t. r. še šarodżerjenu. Mušeły pschihłasowanjo j publika jeschtowschu wjeschele tule hru. Njejašne bě na konzu wešo, schto bě bohył, pschedbyła abo šaktowaš.

* Złoże w njebožu. Howž bě dwajpschejcžnik, je šynnom a nanom wobšadżeny, w Fichtenbergu i vyczerkniła wuzil, šlamu šo pschi wulkim wichorje pschi wujeschże šlejzaj topol a šaraby podajzu konja. Wobaj nutskašodźajaj a też pohonjej šwojchuju i Božim dźiwom njeranjenej.

* Wopaczneje pschijšahi šo na šmjertnem łožu wuznata. W Hackenjicze pola Kreuznacha bu 51 lětna widowa Schäferka šajata, dokelž bě mordarstwa podšadna. Wona bě psched 10 lětami na wobwiža w Kónje wudata. Muža namakachu jónu rano z plunom šajdożcženeho. Tukachu na žonu, tola możeschе šwój alibi dopokazacz. Psched nježchto dnjemi je šo nětko žónjka na šmjertnem łożu wuznała, jo je tehdy k Lyschemu Schäferki wopak pschišahała.

* Bibliotheki mischtr dwójnu doktor. Na šaklandże pschemyšlo-pedagogiskeho dźěła, kiž je šwodźiwanje šonożiło, posłužny bo šeta 1927 bibliotheki mischtr Pětr Dešen je Karthauša pola Trjera na doktora filosofije, howž bě przedy po krótkim pschihotowanju wuspjeschenje fratsesze na humanistiskim gymnasiju dóstał. Nětko je dr. Dešen też hischcze pruhowanje doktora prawow na Kölnjanskej univerzite wobstał.

* Swinjaza idyła. Pola Trjeselse běsche žebi barik por proßatkow kupił, ale pobabił pschedy šwoł hižo trochu dobżerżany šwinjaz wyschnjorjedżecz. We šwojej wulkosczi pomješczi proßataz mjes tym w šwojej šwanjkej jstwi a potom da go do dźěła. Wróczliwschi hu, njemało bo šwodźiwasche, howž wuhlada, kak bo jene proßko do jeho šusčhnjeho łoża ischkwanje pohódnje lehnyło, mjes tym so druhe wjeschele psches wokno žebi wokolnosczi wobhladowasche.

* Muž pschemeni šo do žony. W Kopenhagenje je šo pschipad špłajneho pschetworjenja stał, kiž je wulke šwodźiwanje šnđżił. Jedna šo wo danskeho molerja Einara Wegenara, kotryž bewak w Parišu bydli. Wón je šo psches wschelake operazije, kiž je wjednik šlatnioze zańjazeje kliniki w Drježdżanach profesor z Warnekoly na nim cžinił, do žony pschetworił a i tym šo wot cžežkeje duschnjeje poražonoscze wuswobodźił. Mjenuje šo nětko Lili Elba. S tym je šo mandżelstwo Einara Wegenera z molerku Gerdu Wegenerowej za njeplaczijwe wuprajiło.

Wjelče drjewo.

Wjelče drjewo, też šuktowoż njenowany, po čmišku „Seidelbast" je kerašk, kiž šo hischcze tu a tam na naschich horach namaka, na pšeh. na Wušnjanšowej Horje pola Wósporka. Wschědny pschełkodźowaš šo njemało šadźiwa, howž pschi šamotnej kšinej šczežaju nadobo nadeńże kerk, šuchi a bjes liščza, kaž wschó druhe łekti a schlomy ale połny purpurnotscheho keženja. Kwětki po šdacžu bjespodwólnje z drjewa wulkadźeja a wonjeja pschedźiwnje ja šobom. Po mišnych šimach łežiže wjelče drjewo hižo konz maleho rožka, najpodźiwschu wschak šyrjedż měrza. A pucžowaš nutrny a jeżicza tu šteji a bez wschego šchopka wo dźiwje pschirody. Hat, łyknowš też je dźiwu pschirodu, uz jenoż tohodla, dokelž łežiže hižo tak šahe ale špodźiwnej kerk, njech bo psched nim na ledżon bjerje. Wón połkšoża łożdego, kiž bo jeho dótknje. W jeho łkorje je šy jid, kiž niż jenoż šawinuje šahor koże, ale też širaschnje šlutkuje na kwtrobu a pucžer, na pluza, žołdr, cžiwy a muschle. Ale też, howž by wjelče drjewo bjeło doschło nje-winowate a nješiroschnje, njepschinu bo tola ani dacz nawalnicz k domu, wotkałcžijacz šej kwčežel šebi łežiżeju šo łożdego kołoschow. Wjelče drjewo šlywa hižo jara žadna roštlina a je tohodla šakonšiwo šchkodne, za njeby bo da cžišta dowintwjła. Wobrawodźiły kwčežel pschirody, kiž šchó žadne roštliny wotkchežijaju, wuhrjebaju, to šyhm je donjesli domoj, hdjež potom šahinu.

Swójbne powěšče.

Sšlubjenaj: Hildegarda Dommelez a Kurt Espig we Budyšinje.

Semrěkej: Luiša šwud. Langzuna rodź. Leubnerez w Budyšinje; čhowanje budże pónđelu pop. w 2 hodź. wot Tuchořskeje zyrkwje. — Hana Herrmannowa rodź. Budarjez we Wušejdże, 38 lět; čhowanje dšenja šobotu pop. 1/3 hodź. w Ketlizach.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Šjawne napominanje.

Dopomina šo j tutym na šaplaczenje wobydlerskeho dawka (2. podjel), kiž ma šo 10. měrza t. l. šaplaczicz. Jenottliwe napominanje dla njenowanoho dawka šo njepschipóšczele.

Njeje-li po tydżenju šaštaty dawk šaplaczeny, šo na khóšnj dawkarjow j pótom dobjerje.

Bankowe łiwšti šu:

Reichsbankunterstelle w Budyšinje,

Měšchczanska žerowa pokładnja w Budyšinje, konto 37,

Póštschekowy hamt w Drježdżanach, konto 1578.

W Budyšinje, 7. měrza 1931.

Finanzny hamt.

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Młoda Jednota" wuhotuje njedźelu, 8. měrca 1931, wjecžor we 8 hodź. w Katolskej towařšni na Garbařskej hasy khutny dźiwadłowy wjecžor. Na nim so předstaji k prěnjemu razej hra wo smjerći bohateho. Programy za zastup su do časa dóstać w Donnerhalee čišćerni a płaca: 1. městno 1 hr., 2. městno 0,50 hr., dźěći 0,30 hr. Wšitkich Serbow, wosebje tajkich, kiž khutne dźiwadło lubuja, přeprošuje předsydstwo.

Hrodźišco a Rakojdy. Jednoty Sokoł zwučujetej přichodnu wutoru, z dypkom we 8 hodź. w Rakojdach. Po zwučowanju spěwanje a serbske reje.

Lichań. Jednota Sokoł ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje pola Rudolfec. Po zwučowanju krótka zhromadźizna. Rozprawa wo swiedźenju. Přijimanje nowych sobustawow.

Lichań. „Zernička" změje štwórtk 12. měrca wječor 1/2 8 hodź. pola sobustawa Arnošta Čabrana w Jatrobju měsačnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho sobustawa, wosebje pasivnych je, zo přińdu. Přednošk změje k. vyk. Rößler z Minakala.

Poručam za

nalětoje hnojenje a k wusywam

ze składow

w Ralbicach, Konjecach a Ku'owje

kali, kainit,
Domušowu rudu,
amoniak sup. 8/9
wapnodusyk,
syrokisały amoniak,
nitrophoska,
hnojeńske wapno,
natronowy a wapnowy salpeter,
kosćinu.

wšo wysokoprec hlowska twora

K wusywam poručam:

symjentny wows,
symjentne běrny,
symjentnu kukurjcu
broch, woku,
pjeluški, slezyski
čerwjeny dźećel,
seradellu, kolodźij.

Dale pokazuju zdwórliwje na mój skład picowadłow a poručam:

měšanu pieu,
lanu mučku,
kokosowe wosnchi,
muku ze zeńskich worješkow,
picowanski gris,
wotruby,
ječmjenowy šrót a čornu muku.

Dale poručam:

sól za skót a k jědži
pšeńcnu a ržanu muku, „Kaiser-Auszug"

a dale:

brikety, twařski a cementny wapno a cement.

Zdobom dowolam sebi wozjewić, so sym posrědkowanje

hypothekow

za „Ratařski kreditny wustaw w Drježdżanach" přewzał a prošu, zo byšče mje při potrěbje wopytali.

Z počesčowanjom

Jurij Čornak
w Ralbicach

Syno

je na předań w Jitku čo. 16

Młoda kruwa

blizko k cełenju je na předań w Lipiču 12

Sud najlépšeho **awtowoho wolija** je wo wjele nize płaczany za hotowe pjenjezy na předań. Bliže zhonić w Serb. Now.

Młody zwubrany

byk

w stadowej knizy zapisany je dokelž zbytne, tunjo na předań w Bronu čo. 4

Dla přenajeća swojich połow předawam derjezdżerżany

młóčak a rólny grat

Bliže zhonić we Serbskich Nowinach

Wupjerki hišče tuńso

80 cm mtr. 1.80	barbunje
100 cm mtr. 2.15	pušcacy
115 cm mtr. 2.40	a
130 cm mtr. 2.90	pjerjon e
140 cm mtr. 3.10	pušcacy
160 cm mtr. 3.50	

Hilger na Seminarsk. hasy 2

Spušczomny

pohonč

nje starši hač 18 lět so pyta k 15. měrcu. Bliže zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin"

Wupožčuju na 1. Hypotheku

30000.— Mk.

3000.— Mk.

a pyjam ratarskwa a druhe ležownosče kupić

Prawny bjuro Mucke w Budyšinje na Mattigstr. 23 Telefon 3217.

Wósków. rub. 190 šěr. 95 pj.

Gardiny a wujerki

Přikrywy na sofy a hlida 1 hr.

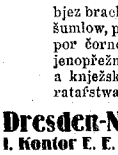
Linoleum, běhaki

130 šěroke 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžork. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pučowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjeśćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Předawam

sylnych a srěnjosylnych

12 dźěłańskich konjow

bjez brachow. Z wóznistwa por belg. čerwjenych šumlow, por dołhowopuš. złotoliškow, 7 lětneju por čornobrunych oldenburgskich 7 lětnaj, 6 jenopřežnych, oldenb., dansk., belg. Dźěłański a knježski grat. Předešne płachty. Jenož do ratafstwa. Přijomne wumjenjenja.

Dresden-Neustadt, Quer-Allee 19

I. Kontor E. E. M. Schumann

Kiesslings Reisen 1931

1. **Italien,** vom 20. April bis 2. Mai.
2. **Tirol—Bodensee.** vom 21. bis 30. Mai.
3. **Harz.** vom 13. bis 17. Juli.
4. **Städtefahrt,** (Bayreuth, Nürnberg, Rothenburg usw.), vom 20. bis 25. Juli.
5. **Paris,** (Internationale Kolonialausstellung, Schlachtfelder 1914-18), vom 27. Juli bis 8. August
6. **Bodensee—Schwarzwald,** vom 23. bis 31. August
7. **Rheinfahrt,** (Weinlese), vom 4. bis 12. Oktober.

Nähere Auskünfte in Prospekten kostenlos

E. Kiessling, Walddorf, Sa.

Auto-Reiseunternehmen. — Tel. Amt Neugersdorf 3239

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerńje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwakam čěmeno zyjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde zyjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zyjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 57 — Budyšin — Póndźelu, 9. měrca 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wuradźenja němskeho sejma.

W jenohodźinskim wuradźenju je němski sejm sobotu hospodarski plan němskeho rjeńa přihjak. Wothłosowanje wo nacijskim, nastupajom wotchodźenje pschemysłowych přihilajerjow je so wotstorčiło. Skónčnje je so němsko-franzowske pschijaćelkowe dojednanje přihja. Potom so wuradźenja hač do schwórtka popołdnja wotstorčichu, dokelž su prenje tři dny tuteho tydźenja za wudźerkowe wuradźenja postajene. Se sobotnischeho wuradźenja ma so wobsebje na nanajwjesnjeho linda fpomnieć, po kotrymž bychu so diety zapósłanzow wo dalsche 10 prozentow skrótčiej dyrbjałe. Tónle nanajwjetši so radże starschich pschipokaja.

S hłosami sozialdemokratow a kommunistow so nanajwjetši němscheje ludoweje strony wotpokaja, kotryž knježerstwo namołwja, so by naprawy twjdźału, z kotrymiž ma so sadźiwać, so by so **internazionala bjesbóžnych a Moskwy do Barlina pschepotožiła.**

Dawk na automobile.

W dawkowym wobjerku němskeho rjeńa je so pjatk pschihłosował k fakonjej wo dawkach za automobile pschijał. Płacźina za fnanijo pruhowańskeje jězby dyrbi so po wobjerkowym wobsamknjenju z 300 na 250 hriwnow znižić. Dawkowe žadźby za pschijmowěschaki dyrbja so za jenowólstate pschijmowěschaki na połojzu znižić. Wobjerk je dale wobsamknył, so ma so fakoń hač do 1. haprjele 1933 wobmjefować.

Wuhlowe dojednanje mjes Němskej a Czjefkoßlowakiskej.

Wuhlowe dojednanje mjes Němskej a Czjefkoßlowakiskej je so wobnowiło. Wono najprjedy wot 1. haprjele 1931 hač do 31. měrca 1932 płaćeše. W tym czaju fmě Němska 115 000 tunow kamjenitn. wuhla do Czjefkoßlowakiskeje wuwjesć. S nowym dojednanjom je so postajiło, kak maju so njehospodarske wurostli njesprawnieje konkurrenzy w fajimje wobeju statowu wusamknuć.

Socialdemokratoju w Hamburgu dopuli.

Pschi wólbje dźelowych radow mjes Hamburgiskimi wobłahownymi dźełacerjemi je 5758 dźełacerjow fa fjwobodne dźełacerske towarstwo, jenož 200 fa nazionalnych sozialistow a 249 ja kommunistow hłosowało. Też pschi wobkhadźe wyšokeje żelesnizy je so z 1806 hłosow 1343 fa liściom dźełacerskeho towarstwa a jenož 167 ja nazionalnych sozialistow a 271 ja kommunistow wotedało.

Njewujpěschne jednanje we wjeczornoněmskim twarstwje.

Jednanje mjes fwojosami dźełodawarjow we wjeczornej Němskej je so pjatk bjez wuspěcha pschetorhło. Dźełodawarjo zadachu, so by so njeda tžerjo znižiła, mjes tym so dźełacerjo na tym wobtrachu, so by so dźełaniski czaj z 48 na 40 hodźin znižił. Wobej stronje dojednajcheu, so ma so njedome praschenje tarifnemu hantej pschepołožeć, kotryž so 13. měrca w Essenje ſeidże.

Sakski landbund pscheciwo bjezstownemu smjerschemu mjaßu.

Wobsamknjenje němskeho rjeńa wo bjezstownym dowozu 50 000 tunow smjerschego mjasa wob kóž je mjes 5kót płahowaznymi ratarjemi njeměr fłudźiło, dokelž so boja, so so płeczisny za wěsty 5kót dale znižа. Pjatk je fastupjerjo sakskeho landbunda pola sakskeho ministerskeho presidenta Schieda pobyli a jeho namołwili, so by fa fastupjerjej sakskeho knježerstwa w němskostatnej radze porucził, so by pscheciwo pschipuschczenju bjezstownego smjerschego mjasa hłosował.

Kommunistoju pscheciwo policiji.

We Wětschowje so schwórtk sjhromadźizna nazionalnych sozialistow wotmě. K tomu běchu so kommunistoju a sobuznamy swjatka němiskolatneje thorhoje akermowali. Kommunistoju běchu w tym komom czaju sjhromadźizni na torhoschczu swolali. Na kóngu nazionalneje sozialistiskeje sjhromadźizny so schlitaniska policija z khocźebusa sawoła. Khdyž wonа do Wětschowa pschijědźe, ju kommunistoju kamjenje mjetaju powitachu. Pschi tym so **jedyn wyschi lentnant a schtyrjo policajojy sastojnizy cźežko** franichu. Policija so z gumijowym kumpachom do kommunistiskich kažerjow měra da. Wjazy dyžli 60 kommunistow dla pscheciwjenja pscheciwo statnej mozy a dla każenja krajneho měra sajachu.

Pastyrski list Kölnskeho kardinała Schulty pscheciwo Hitlerej.

„Kölnische Zeitung" je sobotu pastyrski list wosjewiła, w kotrymž Kölnski arzybiskop **kardinał Schulte nazionalny sozialismus sajudźuje.** Pastyrski list na warnowanje Wrótzławskeho a Mnichowskeho **biskopa** pokazuje, kotrejž staj so pscheciwo nazionalnemu sozialistiskej wobroczałoj, kaž dołho wón kulturno-politiske nahlady sastupuje, kotrejž so z katolskej wucźbu njesłuschaju. Dotalne wozjewjenja slejskeho katolsk. biskopa so tohodła stawasche, dokelž chyzhu wjednikam nazionalneho sozialisma cźaj wostajić, swoje samkny a sajadły rozwić, so njebychu jamych wotmyślenjow wjazy pola wěrnych katolikow słudźowale. Tele wozjewjenja pak so njesłuschnje dopjelnile. Wjele bóle su wjednitzy nazionalneho sozialistiskeho hibanja w sjawnych sjhromadźiznach, nowinach a pismowstwje wo sakkadnych tschesczijanskich wernosczach wery, wosebje wo katolskej wucźbje wo powschitkownosczi, jenosczi a prawosczi Jesuzowoje zyrkwje, wo jenotliwych wažnych sajadach, wo pomerach mjes zyrkwju a statom, naboźnje a rozy wupaczne nahlady rozschérili, kotrejž hroža bóle a bóle dusche katolskich wěrnych jeschmatacź a do stracha dowjesć. Hižo w lěcze 1920 je katolska zyrkej dorazhe psched sozializmom a kommunismom warnowała. Jejna powinnosć je, tež na strach nazionalneho sozialistiskeho hibanja kdźbliwe cźinić. W tymle nastupanju je spomnjenja hódne, so je bamž Pius XI. bludy němskeho sozialistiskeho hibanja we někotrych wažnych dypkach tež na widżomnje w franzowskim nazionalistiskim hibanju „Actionu franzowskeje" widżał.

Kroczeli Kölskeho arzybiskopa su fo Münsterski, Osnabrücki, Trierski a Limburgski pschisamknyli. Jako pschi katolskim bispop w Němskej je so, tak je znate, Mainzski biskop nazionalnemu sozialismej nayschczišo stajił.

Francowski president budże do Tunisa pucować.

Lětša psched 50 lětami w haprjelu je Franzowska na Tunis swoje knježerstwo wupschestrika. S pschicźinu towarske podawka je president franzowskeje republiki, Doumergue, z pschewodom lódźiwowneho ministra a dweju statnej podsekretarow 8. haprjele do Tunisa poda a bydże po nim nětkle dwě njedźeli puczowacź.

Pólska a ruski pjećlětny plan.

W pólskim senatu je pjatk wobschérna debatta wo ruskim pjećlětnym planje a wo politiskich zejźmyslach była, kiby by so poradził. Prjedawschi pólski pósłanc w Romje, Kosiński, fastupjerje prawizowneje opposizije, na nerwosnjosć pokazowaschе, kotrejž je pjećlětny programm we wjeczornej Europie słudźił. To może sabo wójnske plany pschecziwo Ruskej wuwołacź, kotrejž dźiwdża antirusiskim jenotnim frontu z Němskej sestajeć abo Pólsku k safrocźenju w Ruskej pohnucź. **Mohaj planaj butschtaj za Pólsku jenak straschnaj być; pschetož jenotna fronta wjeczornеje Europy z Němskej by so stajnje na schkodu Pólskeje stata.** Hdy by pak Pólske wójsko za zuje fajimy do wójny cźahnyło, by to runje za jenosczi a njewotwisnosć pólskeho stata było.

Nerěznizy knježerstwowych stronow tymle nahladom napschecźiwo stupichu a prajichu, so je pólska fwonkowna politika fajadnje měrna a znajschcza Ruskeje z Kellogowym paktom a Litwinowym protokollom wujasana.

Wojowanje pscheciwo ruskemu dumpingej.

Jendźelska k sjhromadnemu wobaranju wota.

Powjescheńje němskeho rozkowoho zła na 20 hriwnow po dwójnym zentnarju je w Jendźelskej wulku ležbowiosczej namałko a je so jako **politiska naprawa pscheciwo ruskemu dumpingej powitało.** „Daily Telegraph" je spokojenjom na to pokasuje, so je so Němska **někto** Franzowskej, Belgiskej, Kanadże a Sjednoczenym statam **je skutkownymi naprawami pscheciwo ruskej hospodarskej wójnje** pschisamkła. Powjesć, němske wiki z ruskej rózki pschepławicź, kotruž su Ruzoju w Hollandskej nawoshli, je so **wupschestnje wotrołył.** Cźaj by był, so by jendźelske knježerstwo **po pschikładze Němskeje** cźinilo. Tole mjenjenje też „Times" fastupuja, kotrejž

wschě wjeczorne europiske kraje namołwja, so by chu so pscheciwo ruskej wikowańskej offensiwje wobarale.

Pscheciwo mózнej monopolistiskej organizaziji ruskeho nowoseła su priwatne hospodarske organizacije kapitalistiskich krajow runje tak bjesmózne, kaž wjesnji kłamarjo pscheciwo mózнemu monopolskemu truscheju. Jenicźke wukhowanje je z napscheciwnej organizaziju możne, kotraž może z bolschewikiskej Ruskej na jenakim podstoju jednacź. „Times" njerěkarja, so je możno, wschě europiske kraje ke sjhromadnemu bojkotej pscheciwo Ruskej sjednoczicź, dokelž je hospodarske samjenjenje lworow někotrych statow se Ruskej pschewinke. Tola je możno, so fo wjeczorne europiske kraje tak daloko dorěcźa, so by so

podnyzu europiskeho hospodarstwa je strony Ruskeje na skutkowne waschnje sadźiwało.

Unija k wobaranju pscheciwo ruskej hospodarskej wójnje je pjatk w Londonje protestowaršku sjhromadźiznu wotměła, kotruž je 7000 wosobow wopytało. Porjad we sjhromadźiznje, w kotrejž mjes druhimi lord Byrnthorp, prjedawschi finanskowny minister, Churchill a sir Hilton Young rěcźachu, so z njeschwalowanjom kóżdeje, a skónčnje so do pukow dachu. Wěchu z tym ſlejźli, so budża kommunistojo měr kasnyć, a běchu tohodła někotre 500 žydowskich wjednikow po fali rozdźelili. Cźi mějachu też pyk cźaſk dźełacź, kaž dołho sjhromadźizna trajesche. Wschelake wobſamknjenja su pschichaczu, w kotrychž so pscheciwo ruskej hospodarskej wójnje a pscheciwo

kombjenju jendźelskeho knježerstwa,

kotrejž pscheciwo schkodowanjom jendźelskeho hospodarstwa niczo njeczini, protestowachu.

Nazhonjenje jenoho němskeho specialista w Ruskej.

W małym spisu „Wěrnosć wo mětšiskej Ruskej" Robert Misch wo swojim techniskim dźele w Donskim kraju w Ruskej rosprawja. Krótke wopisowanje je wosebje dźensa kedźbnosce hódne, dokelž je wjele němskich inżenjerow ſ ruſu njecźenych, w Ruskej dźelo pschijmjeć; pschetož spisk jim praji, schto maju wocźakacź, a schto fu zlubjenja pschi wobſamknjenju sprjećenja hódne.

Spisarjej fu mježarjom nyſu 300 rublow — 648 hriwnow — zlubili, je schtarnym wudawanjom, so może so za 60 hač 80 rublow mježarjne wudźerżeć. Na swoje dźełanischcźo je ſ 300 kommunistiskimi hórnikami je Saarskeho kraja pschijschoł. Ludźo zadźiwowachu, dokelž so je swojej zyrobu — jenož ſ chlěbom a fuschenymi rybami — njemócźachu nahnyć. Někhdże 80 prozentow so dla njesnjesnjomych žiwjenjowych wumjenjenjow do domiznу wróći.

We hotelu w Charkowje Němc ſa jědź a bydło wschědnje 46 rublow — 100 hriwnow — trjeba. Jenu bě njemóżno, hdyż zyrobu ſa dalsche puczowanje wobstarać, dokelž žedni njemóżeschе dośawańskich fnanikow nakupicź. Sa prenje ſi njedźele na swojim dźełanischcźu wósom kilogrammow cźeluje wahi ſhubi. Potom na žołądkowy tyfus ſkhori, tola lěkarſtwo žedni njemóżeschе kupicź. Sa to dyrbjeſche wschědnje dźeſacź hač dwanacź hodźin dźełacź. Dźěło jemu ruſyn inżenerjo pocźěſowachu, kotſiž chyzhu wſcho lěpje wědźeć a němſkim kollegam swoje pschećiwjenje nje ſaſnuć dawachu. Sunto dźełacerjo pſchi wyſokich pjezach a wokłzowanjach je ſłabofcźu padachu. Po tym dźełacerjo teſ dźełachu, kotſiž dyrbjachu huſto na nyſdu cźakacź.

Wobſebje cźežko mějeſche němſki inżenjer pod ruſkej pólu cźerpicź. Lichy ſi haćz ſchtyri niedźele trjebachu; hdyż ſpyta dóſtawchu. Pjenjeſne pobytki ſu ſhubichu a telegramy ſo zabichu. Pakcźiki ſ zyrobu ſa ſi hač ſchěſcź njedźel wotewrjene, pſchecźiwnoſchcźene a wobſjene, dóſtawchu. Sa to dyrbjeſche ſa jedyn pakcźik 80 rublow zła ſaplacźicź, mjes dwuhim ſa trubku ſardellowoje pasty 17 rublow a ſa krucź brodutkowskeho mydła 25 rublow.

Spiſarjej ſwojich němſkich kollegow warnuje, kotſiž cźeſda ſnadź ſwoje ſłoże w Ruskej ſpytacź. Radźi, ſo njeſkhybu ſanjeho ſpjećzenja niże 1000 hriwnow mježarjne wobſamkli, ſ kotrychž by ſo dyrbjała połojza w Němſkej wupłacźicź. S dźiwej połojzu je jara cźežko a jenož ſ wulkim tradanjom ſo w Ruſkej ſeſiwicź. Pſchede wſchěm pak ſo njeſmě nichtó bjes trěbneje jědże a lěkarſkeje na puczowanje nastajicź.

Ruska zwonkowna politika.

Pschedžyda rady ludowych kommijarow (ministrow) ruskeje republiki Molotow je njedželu na wschorjšnim radžinym kongresu wo internazionalnym położenju Ruskeje rěčał. Położenje Ruskeje je tele dny jara napjate było. Mišlenjanske mogy su spytate pschečziwo Ruskej z organizowanym hospodarskeje blokady a z powěsću wo ruskim dumpingu wojowacy.

Počzahi k Němskej njejsu w lětomaj 1929 a 1930 najčzyše byle, dokelž němske nowiny a němska zjawnosć so njejsu pschi wójnje pschečziwo Ruskej wobdžerzale. (Molotow měni stejišćo němskeho ludu k pschečzehanju kschesčijanow w Ruskej.) Potom pak je so wobnowjenje stało. Počzahi su so jara połepschile, a dźensa psched wosčehowanjom němskoruskich počzahow steja. Wón so nadźija, so je pucźowanje němskich industrialnych tele počzahi sjubiło. Němsko-ruske pschečzelstwo je niz jenoż w sajmje wobeju ludow, ale tež w sajmje měra musne.

Počzahi k Italskej su jara wutrobne, hačzenjež mastaj krajej wschelakai zjawnai systemaj. Ruska psched dalschim wutwarjenjom žiwotich počzahow k Italskej steji. Tež počzahi k Turkowskej su pschečzelskeho charaktera.

Počzahi Ruskeje **k Jendželskej** su so poslednjej lěcze wjele pscheměnite. W jendželskim parlamenće je někto pschečziwo Ruskej schežiwa. Ruska dyše w pschečzelnych poměrach k jendželskemu ludej žiwa być.

S **Franzowskej** je Ruska chyzła njenadpadowanjši pakt wobsamknyła. Franzowske knježerstwo pak je tole postajenje wotpotakało. Ruske knježerstwo wě, so su žebi franzowskemu knježerstwu blisko stejazy ludźo wotmyslili, pschečziwo Ruskej wojowacy. Počzahi k Franzowskej su jara hubjene.

Počzahi k Pólskej njejsu so pscheměnite. Pólske knježerstwo njeje rohumio, dobre počzahi k ruskemu statej nawjasacz.

Sjawnosć a knježerstwo we **Ameriźy** kucze pschečziwo Ruskej wojujetej. Hidźitej nij jenoż wschо, schtož so we Ruskej stawa, ale tež schtož z Ruskeje pschikhadža. Hdyž so spyta, rusti dowos do Ameriki zakasacz, budże ruske knježerstwo nuzowane, napschečziwne naprawy činiez.

Vatikan je měnił, so dyrbi wójnu pschečziwo Ruskej nawjedowacz. Ruska so tuteje wójny njeboji.

25000 Indočanow so z hastwow puščilo.

Sćerjedu su nědźe 25 000 Žindočanow, kotrjž běchu dla wschelakich politiskich pschestupjenjow zajeći, z hastwow puschežili. Mjes nimi je 65 žónskich. Hnydom po puschečenju dwě minuce psched hastwom mjelczigu stejo wostachu, so bychu Gandhia czescźile. Potom khorhoj wschoindiskeho kongresa rostwichu a so z dwěmaj nakładnyma wosomaj wotwjesechu, kotrejž be policija wobstarała.

Gandhi je napominanje wudał, z kotrymž Žindočanow namolwja, so bychu wójnu wobydlerskeje njepschistupnosće skónczili a wschě dawki na porjadne waschnje płaczili.

Ze Serbow

W Budyschinje, 9. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Dženża rano we 8 hodź. barometer 734, hyarometer —2 a thermometer—7 w nozy. Wližsche wjedro so jara mało pscheměni. Schkleńza je dale na hrońe padała a pokasuje někto na njewoblstajne wjedro. Nižina z wjeczora Europy je so hišcze wóle k połonju hnuła a haha hacź do połnóżneje Staliskee. Hačzenjež feblabjena nastkerje nasche strony pschečzehnje a pschinjese nam lohzy mózno šnih. W połnozy wupschesečzeraja so wyschiny, schtož na to pokasuje, so dale synka wostante. Jutrje wutoru sthadża błónczko 6.27 a khowa so 5.55 hodź. Mježaczk sthadża po połnozy 1.23 a khowa so dop. 8.43 hodź.

— Biblisti wjerjor, kiž superintendent Fröhlich wotmeńuje, tutón tydźeń njedonjdże sjedeń wjeczor, ale nawopaczinje schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w Tschaplskej zyrkwi.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczinje so podpjera na mježaz měrz 1931 žoboru 14. měrza 1931 dop. wot 9 hacź 12 hodź. w Sserjmowan na Hrodowskej haży 10 po 1 schodźe w sjiwje čzo. 41.

— **Dobyče we 3000 hr.** padże na lós čzo. 50 194 a dobyče we 1000 hr. na lós čzo. 146 609 sakkeje krajneje loterije do tudomneje Rotherej loterijoweje kěrkowneje.

— **Sakkla krajna loterija.** Pschi žobotnischim čzehnjenju 5. rjadownje 198. sakkeje krajneje loterije (6. dźeń) padże dobyče we 10 000 hr. na čzišla 109 218 121 090; — dobyče we 5000 hr. na čzišle 123 386 127 423; — dobyče we 3000 hr. na čzišla 26312 31635 40349 40352 42450 43782 50194 52084 62840 63898 64334 78955 79890 81034 128890 142164 150231 155474 156253; — dobyče we 2000 hr. na čzišla 6445 13891 22208 30691 37067 38743 44337 44870 45563 49912 51664 52094 54446 58267 63271 64346 66081 67751 68435 73635 76492 83303 91301 92399 95705 100464 104367 106001 110992 111703 115283 115638 115638 117811 118216 120311 123017 125491 125577 138188 138188 138908 141642 146477 150566 151041 156482; — dobyče we 1000 hr. na čzišla 1749 2243 7081 8365 9558 13085 14674 14907 17417 21951 22487 22755 22487 22755 24676 27261 29689 29764 30997 32802 36350 38801 40312 43698 45847 47690 48675 49775 53850 55379 59093 63752 68176 68240 72027 72365 73787 74893 76241 80717 81473 81643 85505 86645 92185 95700 96929 97252 97266 98149 100887 102396 102598 105564 106281 107310 108521 111807 118079 118232 121108 123613 123790 125600 125631 126076 127076 131274 134734 136847 139767 143274 146143 146609 148882 149056 151586 152850 156726 158385 158792 158812 158834; — dobyče we 500 hr. na čzišla 73 1579 2448 2509 3273 4051 4585 7707 7809 8508 9222 9693 10224 10772 10993 12311 13617 15210 17853 19103 19283 19538 20493 20844 21537 22280 21789 23938 24401 24707 25768 26786 27307 27760 27828 29419 30772 30888 30928 31145 31374 32772 32980 35681 35847 36105 38436 38508 39194 42271 42684 43311 44025 46184 47497 47908 47911 50008 50056 50745 51559 52650 53935 56887 57028 57793 58312 58731 60548 63630 63791 65559 65755 66792 68352 68680 72114 72886 74374 74641 76014 77055 78365 79534 79666 81156 81459 81750 82084 82585 84579 84883 86413 87356 88068 88786 89077 89397 90821 92020 92979 96155 97304 97601 98739 100612 100735 102409 102835 103445 103361 103679 104430 106502 109060 109420 109510 109799 110166 110217 113091 113504 114504 114120 114509 114775 115124 116051 117603 117940 119061 119616 121273 124273 124937 124531 124729 124781 125029 125940 127180 131476 133038 134311 135518 135837 136689 137390 138722 139673 140597 144473 144567 144897 147635 149245 142296 152597 152691 153103 154246 156243 157702 158456 159779 2438 3438 4349 8494.

S **Drježdżin.** Wječera na rauje w domje tudomneho pjekarskeho mišchtra Hejka hus mała woheń wudyri. We pjeczim běchu hobołu wjeczor žito palili a je potom do mcha fypnychu a w pjeczeni siejo wostajili. S horzym žitom pak hšche so počzało schpundowanje paliez. S wohnjowej wonju pak wobydlerjo domu wotmeńichu a so wohnja dohladachu. Jim so poradźi, woheń pohasnyez.

S **Nakojd.** Naschа a Hrodźišchczanita jeenota Ssokol sarjadujetej tu na salt hoščenja wutoru wjeczor wuwučzowanje serbskich ludowych rejow. Bicheprošchuje so na to wosebje też žónska młodźina naschеje wsy a wokolnych wjow. Mjech so tuta kładnosć, pschišwoišcz sej rjane serbske reje, prawje wuzźiwa.

Z **Ralbic.** Kaž před krótkim hižo pisachmy, dyrbješe so tu wotnožka Kukowskeje khorolneje kasy założiź. Prě něšto njedzelemi bě so zbehnyła. Někto bu zaso zarjadowana. Pokladnju ma k. mjasopřehladowař J. Žur. Kaž wšudże, je pak so też tu kusk centralisowało. Hlowne pisomne dźěła so někto we Worklecach wobstaraja.

Z **Pančic.** Zo bychu so nowe wuspěchi wu zestajenju woydlerstwa docpěło a čłowječe rasy přepytowałe, je sej Barlinski lěkař dr. Wilhelm Kilsinger wotmyslił, wjetšu ličbu wobydlerjow klóšterskeje krajiny na krej přepytować a to w dnjach wot 12.—15. měrca. Tutón knjez zaběra so hižo lěta dołho z tutej maćiznu, je wuwolany spytnik na tutym polu a chce swoje dźěło po najnowišich methodach wukonjeć. Jedna so tu w prěnim rjedźe wo Kaneey, Pančicy a Kukow, Kozarcy a Worklecy. Wězo ći tuta nowočasna wědomosć hišće w dźěćacych črijach. Ale přez pilne mehtodiske přepytowanja su wučeni hižo rjany krok doprědka a nadźija so dalších wuspěchow. Tute hišće mało ludźom znate přepytowanje krejnych skupinow njedyrbjało jenoż lěkarjow a wosebitych specialistow zajimować, też pola druhich zajim zbudźować, kotrěž so do wudźělanych kruhow našeho ludа liča. Kóždy wudźělany člowjek móže tomu přinošować, nic jenoż k lěpšemu powšitkownosće, ale też we wosobinskim zajimje. Tak mohła so z lohkej přócu na př. rodźina (Stammbaum(krejneje skupiny postajić, dokelž je dopokazane, zo přisłušnosć k wěstej skupinje so nejpřemjenja, ale krejna skupina so po Mendelskich zakonjach na potomnikow přenjese. Krejna skupina je potajkim wosebitosć rasy a to biologiska (živjenjespytniske). Kóždy člowjek přisłuša k jenej tak mjenowanej štyrjoch krejnych skupinow AB, A, B abo O. Złožuje so po tym, hač krejne čekuciny (Blutkörperchen) z krejnym serumom (mokrizna) skupiny A a B so zjednoča abo nic. Hdyž je na př. skupina AB normalna, tak móže druha skupina jenož serum A měć, třeća jenož B a štwórta scyle žadyn tutych dwojoch (tohodla O — nička). Přez wotmyslene přepytowanje njewobsteji wotpohlad, našich ludźi w zmyslu nacionalsistiskeje ideje přepytować, hač su čisteje germaniskeje rasy a tak jim přebywanje w Němskej dowolene. Jenož tajkich chcedźa tuči knježa w našim wótenym kraju. Hdže budu tamnych tyknyć, kotrěž tomu njewotpowěduja, njeje cyle jasne. Snadź jich z rakejtnej łódźu na měsačk póscelu, je-li tam rumnosće za zeńske dźěći. Khiba sej to měsačkni ludźo lubić njedadźa a jich z najbližej přileżnosći zaso wotpósćelu? Też krej njemóže nichtó sej puščić a druheje natočić dać, kaž by to tu a tam nječhtóžkuli chcył. Jenož jena abo dwě kapcy kreje so člowjekej z wušnicy abo porstowelo kónčka wotewzatej a so potom přepytujo postaji, do kotreje skupiny štó słuša. We swojim wosobinskim zajimje dyrbjał kóždy w spomnjenych wsach to podpjerać, scyle hdyž je to darmo. Tuž drje budże přepytowacy lěkař nadźijomnje wšudże wotewrjene durje nadeńć. Budźemy wo přepytowanju nadorbniśo rozprawjeć.

S **Kamjenza.** Mišchczanskeje sastupjerjo głyschachu we swojim poslednim posedźenju wo powyschenju wokrjesneho dawka wo 100 000 hr. Na mišto Kamjenz padnje wot tuteho dawka 17 000 hr. Na to jednachu mišchczanskeje sastupjerjo wo dodawku k wustawje za schkłóčzneho Kamjenza. Dotal wobstejesche mišchczanska rada po wustawje z dweju mišchczanotoma a pjeć mišchczanskich radow. W pischichodze ma prěni mišchczanota wotpadnyć. Tutón dodawk je jenohłósnje pschija. Słónczne pschipiwowanje mišchczanskeje sastupjerjo 1500 hr. za sarjadowanje kursow za młodostnych bjesdźelnych.

S **Mikowa.** Pjatk rano wokoło ½8 hodź. je so mjes Mikowom a Klěnom 35letna nježenjena žónka Hana Schołcyjźa z Borschcze w hamonowadskich mysłach zjadła 676 pschečzka dala. Cžah běsche ju morił. Jeje cžěło ma někotre rany na hłowje. Schołcyjźa, kotraž běsche hižom we wustawje za cžuwajorych pschebywała, je pjeczo we cžeskich mysłach do sjuerca schła.

Z **Kulowa.** Pruhowanje zrałosće při Lessingowej šuli we Wojerecach wobstachu z naseho města wyšši priman Waltaŕ Hejduška, syn wyššeho póstowelo rjadowarja Hejduški (wučeŕ), Pawol Groła, syn wobsedžerja měšc. młyna Maxa Grofy (bohosłowstwo); ze Salowa: Alfred Swerzenc, syn cyhelniskeho zarjadnika Swerzenca.

S **Brětuje.** Pschi ličenju šwinow naličzichu w naschej gmejnje 339 šwinow (1. dezembra 1930 naličzichu 336). — Bjesdźelacy w naschej gmejnje je dwje šwoji najwopschi schodźeńt dozpjeła. S tym šu so też cžeze gmejny njeměrnje powyschile. Je tu tola 314 dostawarjow podjerk, z kotrychž 135 dostawa podjerca za bjesdźelnych, 17 kiłowu podjeru a 4 spomoženku podjeru. K temu pschińdże hišcze 158 šwojbnych, na kotrež so pschiwzaty podjerani płaczi. Nadźijomnje naličzo dźeru wobdželnoscze wołaźi.

S **Běleje Wody.** Pod nawjedowanjom ku. mišchczanstwowje Langowcze je pjatk popołdnju tudomna mešna skupina wotczełuskich swjatkow jeńdże. Posedźenju je wobsamknuły, pschiprawiwši podawanje jeńdże za spomoženskich bjesdźelnych. W pischisamknjenju je gmejnskem spomoženskemu hamtej a z wuzwolenom gmejnskeje ludowje ma so tři hacź schtyri kročzi wot tydźenja dyrbny a bohatny wobjed wjacze 120 wobsobam darmo wobstawacz. Towarstwo wudżerži pschipiwam na swoje twdawki, schtož je jemu też mózno z podpjeru, kiž bu jemu je wschelakich strow dostawa.

S **Hródka.** Wobžarujomne njeboje sta so tu pjatk wjeczor. Autowa brózka jědźeche w sméru Drježdżanskeje drohi. Jako pschijědże nimo auta, kiž na drohi stejeche, wuhibi sa swojom 12letnym hólczu a sadźa runje do autoweje brózki. Was jeho sthrany a na plestr werbnu. Hólzej bu mosny cžežko schkaženu, so dyrbjachu wobaju do khorownje dowjesez. Tam je wón w nozy na krwawenje wnutřnow wumrěł.

Wšědne zjewy.

Wobras je žiwjenja małych ludźi.

51] (Pokračowanje.)

Nahnu so wot swojeje małčiny a wsa žonu wokolo schije a wokoschi ju, a swosta tak z hłowu sulenej k jeje hłowje schwarnu khwilu. Dźěcžo spinkasche na macžernem klinje a wobaj hladaschtaj na to małe stworjeńcžo, kotremuž běschtaj dalož žiwjenje, a daschtaj so do žmjerca, jako wono wotnicži a z bjesžiwnym ereźikom, wotewrjało jón kaž karpik, najtajejo hižo wóczy k placzkam — pytasche macžerne njedro, dóniž njebu k njemu pschikłożene schlapny sa nim a hnydom so smérowa, bě spokojom.

Wojcžech da so j dwójnym khwatkom sajzo do schicza; naschinowe koło schwórczejsche a jebla jěsdźesche kaž dźiwja . . . . .

Verunka postany a wotnjese dźěcžo, kiž bě hnydom sazo wuzko, donjeje a położi do kolebki. Cžinjesche jej poroki, so niczo njedźěła a jenoż tak cžaš z dźěcžom pschecžinja, mjes tym so nuz so dyrbli dreez hacź do womory. Snajmjenischa proch swotrě nětdże, ako žrumowa tam a sem něchto po jstwi, so by tak z najmjenischa so z něczim sabekrała, a trochu so pohibowała.

W tydźenju dźesche Verunka do zyrkwje, k nutšwjedźenju. Pschewodźesche ju Lahodka se žuzodku, kiž běschtej byłej pschi khcežźinach a hischcze dźěcžu hobu někotre druhe žónje, kotrež běchu njedźelnicži z něczim spomožne byle a běchu pschepročene. Wróczowschi so buchu posoženе. Ale tónkrócz běschtaj Ternkez mandźelskaj wjele bóle wobhladowischej, dyžli z kwaźnej hoseźinu. Wotbyschtaj tu wjele jednorje, žromnje, so žano žónske njeběchu jara spokojom a wotžepje Lahodka njesamó žiwoje njespodobanje nad tym potajicz; wobrěcza sće Ternkezow.

Verunka někto sajzo kaž prjedy wukonjesche też hrube dźěła, njedźiwajo Wojcžechowych namolwjenjow. Zyły dźeń běsche na nohomaj, niczo njebě ji pschecžeško. Wobaj mandźelskaj wuběhowaschtaj so w pilnosći a wutrajnosći, kaž w luboscži k žiwotnemu dźěcžu, k swojej dźowcžicžzy.

Dny pominychu so w jenakich kolijach, jedyn kaž druhi. Wěschtaj w spokojnej, swožownej, swójbnej domjazanosći žawij, njemyslenaj a njesnjespokojowanaj z niczim a z nikim. Pschesłachu też wopyty Lahodki, dla zeje njerzana na kolanzyju, a też druhe žony k njedźelnicži wjazy njesschikhadźachu. Też prawidłowych khodźenjow baby njebě trjeba, dźěcžo bě strowe a młoda macź žebi jo žana kupasche.

V.

Kónz maleho rózka dostachtaj Ternkez hosćeja. Bratr wobsjostrojowz, **Hendrich,** bě žebi dowol wsał, wo kotrž běsche psched schtwórcz sktom k Wojcžechowemu kwasej prožył a kotrehoż njebě tehdom dostał. So by naruananje mět sa tehdyschе wotpokasanje, kiž sta so i něłajkich pschipadnych pschicžin, dosta někto na diwaj měžazaj próśdninh.

Na krótki cžaš wschak tej njeby hódno było, so by jědźił z Kónza Dalmazije, hacź z Boki Kotorskeje, jo by tajki daloki puez wažił.

Bě žebi wotmyślił rozdźělicz tych wóžom njedźel mjes bratrami a sotrami, a sajěcze najprjedy k najstarschemu bratrej, rěcznikej. Njewosta wschak tam, khiba jenoż nješchto dnjow, a jeneho dnja popołdnju sjewi so pola Wojcžecha.

Njemóžeschtaj nihdy sapomnicz, kak je jeju Hendrich žwježelił na dniu jeju kwaka. S wotmolwu na jeho žwožopschejazy telegram jeju Wojcžech w žiwjim a žoninem mjenje na lěcžo k žebi pscheprošy. Něłko wschak pschiswédże jeju truchu do wutřkosćow. Njebě žiwój pschikhad wosjewił, pschekwapi jeju. Njewědźeschtaj ani, so je we Czechach, njeběschtaj dozyła na wopyt pschihotowanaj. A tola widźeschtaj hosćeja rady, witaschtaj jeho wutrobnje, se spratnej radosći.

(Pokračowanje schěhnje.)

Zhromadźizna jednoty Sokol w Bukecach

7. měrca 1931.

Na hłownej zhromadźiznje jednoty dla njedostatka časa njebě so mohło wo wšěm dowuradźeć. Tuž wotmě so ližo sobotu 7. 3. zaso zhromadźizna jednoty a to w bydlenju br. podstarosty Pawoła Lubjeńskeho. Bě so nasłó přez 30 sobustawow.

Zhromadźizna měješe zwoprědka raz bjesadneho wjeńcorka. Też za žołdk bě postarane. Njepobrachowachu ani pampuchi ani kakaw.

Pozdźiše přeńdźe so k wuradźowanju. Město zadźěwaneho starosty nawjedowaše zhromadźiznu podstarosta. Br. načolnik Kielmorgen poda informacije wo III. zlěće w Radworju, kiž so wotměje 14. a 17. meje. Program zlěta so wozjewi. — Wotrjad starych bratrow jednoty zwučuje wot nětka porjadnje kóždu póndźelu. Nawjeduje jón br. Solta. Jednota poswječi lětsa 1r žnjeńca swoju 10. ročnicu na dostojne wašnje. Popoldnju so wotměje zjawne zwučowanje y Žornosykach a wječor sokolska akademija na sali Bukečanskeho hosćenca. Nazymu, snadź w novembrje, wuhotuje jednota hišće swój tradicionelny swjedźeń. — Pokaza też na IX. wšosłowjanski zlět w Prazy lěta 1932. W jednoće so załoži lutowanska pokładna za bratrow, kiž chcedźa tam dojěć. — Dołho so wuradźeše wo nowej khorhoji jednoty. Najskerje so poswječi hromadźe z Rakojdźanskej na wokrjesnym *wulećowanju započatk moje.* — *Bukečansey bratřa* chcedźa so dale znowa prócować, pomhać Sowrjećanskej jednoće. — Bukečanska jednota sej załoži wosebite narjadowe drustwo, kiž póndźelu zwučuje. — *Postajicha* so hišće zastupniey za zwjazkowu hłownu zhromadźiznu. Ze spěwom skónči so rjana zhromadźizna.

Z Łužicy.

* S **Khemberka.** Pjatk wječor 4/7 hodź. w brózni tudomneho sahrodniskowoho wobdźěłarja Mättiga z hischće njeznateje přičiny woheń wudyri. Wótry Khróšanšta, Korjyństa a Schěrachowska sykawa na pomoz přihnachu. Sa dobre pół hodźiny běšche woheń podstscheny. Tšicha běšche so dospołnje wotpalila a nutškach běšche so brózeń hač na murje wupaliła.

* S **Hornjeho Kunnowa.** Njesboże z motorskim kolom sta so schtiwórtk popoldnju wokoło 5 hodź. na Halbauske-Hornjokunnowadźelej dróze. Wikowaš z jsponymi kolami Purscha z Kunnowa chcyše sawschahej wuńdźeć. Přichi hładkosći pak khětro na kromu dróhi sćěže a do přicherowa padże. Dźěłaćerski samarita, kiž posłužichu nimo přichadże, namaka snjesboženeho z hriwawszej hłowu a bjes wědomja w přicherowje leżo. Nimo wobschkodźenja ramjenja a někotrych ranow na hłowje je žeby też Purscha mosny sćischał.

Dr. Ćezdźanska wikowańska banka akc. tow. w Drježdźanach.

Powschitkowna hospodarska krisa lěta 1930 njeboščse *so banki tak jara pobóžknyła,* dokelž *wona* swój hromadny wobkhod na wurjadnje wulki ličbu mjeńšich jenotliwych wobkhodow natwarjuje, z čimž so rizika šyrjuje rozdźěli a je poměrnje šnadny. Wona móžeše tohodla přichijmarne wotliščenje přichodowjacych. Po dospołnym wot pšanju nowukupjenego inventara we nhóže 25 000 hriwnow a schćežerskich rezerwow so namjetnje, z čišćeho dobytka sabo 11 proz. dividendow na šakladne akzije a 13 proz. na pśnjatne akzije rozdźělichu, ani so by so tu trjebało sa šmitskowanymi rezerwami přichmacy. Dobytkowy salde we 20 260 hr. so přichi rozdźělenju dividendow sobu wuńdźe, sa to pak so k wotewrjenym rezerwam snowa 43 668 hr. pornjo 40 000 hr. iw wrjedawschim lěće wuńdźe. Wotewrjene rezerwy postupja z tym na 940 000 hr. přichi akzijowym kapitalu wot 2,5 milijonow hriwnow.

Po rozprawje přichchadźowa su wobroty wosobite we pośledních měsacach rozprawjeneho lěta porunjo lětu předy wotešrale. Niedźiwajcy teho pak je ličba wobkhodnych přichećelow hischće we nimale 1000 na wjazy hač 17000 rosła. Też su jich zapołožki wo 2,3 milijonow hriwnow wyšche byli na kónzu lěta 1929 (25,1 milijonow pornjo 22,8 milijonow hr.) Najwjetšchu wažnosć kładźe banka na wospraiwnym lěće a najlěpšchu płaćenišku hotowosć kóžby cšas. To wujasnja też wyšoke wobstatki w kašu a bankowiskich dobromšcow wo bozka 6,17 milijonow hr. pornjo 1,33 mil. hr. w lěće předy, wyšoki wobstatk šmitnych efektow wo 3,15 milijonow hr. pornjo 3,2 milijonow lěto předy a šmónkow a schekow wo wjazy *hač 4 milijony hr. porno 4,4 milijonam lěto předy.*

Niedźiwajcy postupowanja sapołožkow su so wupožčenja běžnego ličbowanja pornjo předawšchemu lěta wo 1 milijon hr. wot 16,7 milijonow na 15,7 milijonow hr. snižiłe. Suma wonkach stejacych płenjes rozbžli so na 1829 hjerjerjow kredita. 82 prozentow tutych kreditow su mjeńšiche a kónzne kredity hač do najwjazy 10 000 hr. Wulka ličba małych a srjednich kreditow pokazuje, kak *bylnje je banka we wosobitych* a hrunitnim stawom satóržena.

Sčasnjmy wobstatk hódnostnych papjerow banki wo 3,15 milijonow hr. pschinješe nimo kursoweho dobytka i pschedatych efektow 8% rendity, mjes tym so žeby lěto předy wotpišanja žadasche. Na tym też saležu, so so hnadnichi wunoschk i kreditoweho a diskontoweho wobkhoda wurunna a i tym schromadny dobytkowy wunoschk hischće wyšche lěta předy powyschi.

W meji a juniju 1930 banka i dobrym wuspěchom pschewjedše powyschenje kapitala wot 1 milijona hr. na 2,5 milijonow hr., kaž běšche so to w měrzu 1929 wosłamkło. S dobom pschewza wona Kreditowu a Depositowu banku za Sakšku atz. tow. i fušiju bjes litwidazije. W dotalnych mětnosćach tuteje banki, Ringstraße 64, dalschi wotnoschk wotewrje.

„Bosyjapošol" Gandhi pola viceckrala Indiskeje.

Jendželeczejo su njedawno sapy i *jastwa* puschczili wjednika indiskeho Luda, boży-japoschtoła Mahatmu Gandhija. Mjeno je teho też pschijsał vizekral Indiskeje, Jendželeczan lord Irwin. We nadrobnjejschach tehole pschijerja so oficielnje hischće wjese powdaćz njesmě, ale do pjawnoscje je so tola ližo wschelake pschedobyło.

Gandhi dołho so pschećelowjesche tomu, jednacz sjezła je *sastupnikom jendželeskeho knježerstwa w Indiji.* Stó cšnje da so pohnuć, we wosebitej rosmołwje z vizekralom dale jednacz wo brježejach, kiž běchu so wobsamknyłe w Londonje a kiž Indiskanam pschisłuschnu nimale autonomiske sarjadowanje. Přjedy hacz Gandhi so poda do palasta vizekrala w Delhi, to hischće dołho so rosrěžowaschе i indiskimi delegatami, kiž běchu pobyli w Londonje.

Hdyž Gandhi so poda na puć do Delhi i Allahabad, chzyschе najprjedy hicz boży a pschi. Skónčnje da so pohnuć, tola tam dojěć i autom, ale něschto kilometrow psched Delhi tola i auta sałže, so by kónz puća schoł boży a pschi nim dale. Vizekral lord Irwin dołho na njeho čakaschе a sanjecha sam dla Gandhija pschiječe na městnikow Bombaja a Madraja.

Rosmołwa Gandhija i vizekralom Indiskeje wotmě so bjes swědokow, trajeschе 4 hodźiny a dyrbjeschе so pschetorhnyć, dokelž *sčasnjcko* so schowa. Po khowanju klóuza pak Gandhi wjazy njeje a so pomodlnje. Hdyž wuńdże wjednik 300 milijonow Indiscanow z palaza vizekrala, jendželscy wojazy jemu wopokazachu najwyschschе počescenje. Boży štarz w běłej koschli, kiž bě žeby sam natkał w jastwje, krocželse pšches rjady salutowazych wyschkow a wojakow.

Nasajtra so dale jednaschе a to wo pschimjerje w dotalnym wuniwosobjeńskim wojowanju indiskeho naroda pschećiwo jendželskemu knježerstwu. Jednanje trajeschе saby schtyri hodźiny, ale k wujednanju njedóńdże, dokelž chzyschе so Gandhi najprjedy hischće srěčeez je *swojimi* pschiwiščnikami.

Dróha, po kotrejž Gandhi dyrbjeschе hicz, bě posypana z kwětkami a liščatkami, na kotrychž stejachu tute słowa: „Zohnowany budźe tón, kiž wojne a cšerpi sa naš wschitkich!"

Jendželske nowiny pschi tej składnosći wusłobjowachu hódnosć a schlachotnosć Gandhija, „boży-japoschtoła sprawnosće."

Hdyž cšitamy, kak so indiski prózowař počescenje a wosoko waži też se strony swojich politiskich pschećiwnikow, mamy někak hórke sačuwanje. Pschirunajmy dóst a wojowanje indiskeho naroda z prózowanjom *naschego* serbskeho naroda. Indiscenjo so próžuja wo politiske samostatnosć. My so prózujemy jenoż wo *někotre* znadne prawa w schuli a sjawnym žiwjenju, kiž bychu nam *zaruczkle dalsche žiwjenje naschego rěcze.* My kaž też Indiscenjo wojujemy jenoż i drónju ducha, wotpokazujo rasnje wschi brědki namoży.

Wobdźiwajmy schlachotnosć Jendželscanow, kiž wulkemu wjednikej pschećiwnikow wopokazuja najwyschschе počescenje a wobdźiwajmy nadobnosć jendželskich nowinarjow, kiž indiskeho prózowarja mjenuja „boży-japoschtoła sprawnosće." Hdy by tajke njschto možno było pola nas w Němskej?

Pschećiwno serbskim prózowarjam so hjeschpschikładnje schćiwa, jich honja, wobłanjaju, wočarnjeja jako pschenarodnikow, sapraczenych schkarakow, schlónikow, njekněznikow . . .

Kloninmy so psched jendželskej schlachotnosću, nadobnosću, spraunosću!

Swjedźeń kurierjow.

W Parizu mějachu jasno sónu swjedźeń. Swjedźeń kurierjow. We jenej sali, kotraž bě *napjelnjena* z *módrem* toschtom tobakowym kurom — pschetož kurjcž běschе pschi tutej składnosći wšo cjestna winowatosć sa kóždeho wobdźělnika. — běchu so składowali, to bychu dopomnjeczа na Jeana Nicota cjeschćili, muža po kotrejž je so tobakowa rostlina pomjenowała. Něcjeschе so tam mnoho rjaneho a też duchapołnesho. Tak běschе tam na pschl. 2 metraj a 20 zm. dołha zigara. Schtóž tu dokuri, dyrbjeschе myto dostarć. Nichtó pak žeby to njeswěri. Druhe myto bě postajene sa napomałsche kurjenja trubki. W tutej konkurenzy doby cjłowjek, kotryž dokonja, 40 mjeńschownu hažla. Też „kralowna kurjenja" bu wuhwolena. Na tróh hažla. Też „kralowna kurjerja" bu wuhwolena. Na tróh posłužnych dyrbjeschе so tamna, kotraž rozumjeschе, zigaretu i tajkej wuhotowanosći a grafiju kurjcž, so so wschitkownu mužiskich jadownja. Wšitka Mademoiselle Maud Loty, snata rjanosć, to dokonja.

Dyle stawiznizny wschak njeschu so pschi tymle jarjadowanju swjedźenja složowali. Je so tam jenoż kurilo a nic schćežikowało. Sapomnichu dospołnje, so njeb Jean Nicot, kotrehoż 400. narodninny swjedźachu, tobak le kurjenju w Franzowskej sawdsi, ale tobak k schćežikowanju. Nicot běschе i franzowskim sapósłanzom pschi portugiskim dworje. Tam widźeschе wón, kak so tobak schćežikuje. Je to, tak jemu prajachu, wuhnanny hódt pschećiwo hłowubolenju. Mjeno krunduwachu kujcžiskeho Franzowskeje, Katrinu i Médici, husto taike bolesce. Dobra składnosć sa wotpósłanza, so wobiłubowaš. Wón pósła potajtym pakcik tobaka do Parija. Wótry schćežikowachu wschitko pschi franzowskim dworje. Kralowna, kardinal de Lorraine zyły wobeżnu žiwot. Nic dokelž mějachu hłowubolenje, ale dokelž mějachu po tym tak rjenje powstać.

Do porjadnja su tehdy dyrbjeli bycz salubowani. Nowak bě banz Urban IV. Hdy jakajsnju wudaj, po kotrejž bě wužiwanje schćežikowaka w zyrkwi krueze *takajane*, dokelž porušujeze „powschitkownu wjeselosć sbudži, kotraž khwalnosći božich słužbow njebě swomožna." Posdźišcho sakroczowachu se wschěmu nkojnemi khłostanjemi pschećiwo schćežikowanjam. Dyle sastałkem hrěschnikam bu žamo i wotrěsnjenjom noga hrožene.

Pomérnje cjeschko hacz schćežikowarjo mějachu so kurjerjo. *So tu tobak do noże tykany, to mózachu* hischće někak rozumjeć. So pak jón sapałkowschi mrócjeze kura do powótra dujachu, mějachu su biasnjwosć abo skutk bjabola. To dyrbjeschе Rodrigo de Jeres sbonicz, wérny mattrat tobaka. Wón běschе jedyn z Columbusowych towaršichow na lódźi. W Ameriźy bě Indianczanow widźał kurjcž. To cjinjeschе po nim. Jako jeho swoja žona k pčnjenmu rajej kurjcž wuhlada, sčinj sebi wona tři khchize. Potom běschе khčeze k ljudnikej. Do jeje muža, tak wona sforjeschе, je sły duch sakčł. Kur stupa se jeho huby. Sčžlnuk bě, so bu Rodrigo do jastwa cjinjeny. Puschčejchu jeho hakle, jako bě najšedźnikow po słach nanakał.

jz.

Ze „Zlatoroga".

Wjesely ludźik prošerskich sykorkow
a sčežik bruny, drobnuški ptačik,
składžiki a kopikate drjewjeńki
swarjo wopuška dwór a zahrodu,
hdźež su pschezymiše, a po cyganisku
wali so do lěsa pisany rój.

Njerěči z tutych rjadkow wjesele nad drobnuškim ludźikom ptačatkow a zdobom wjesele, zo je dołha zyma přetrata a zo je womłodźace naléčo přišło! Haj, hdźež su tute rjadki nastale, njemuje lud lubozne naléčo pomlad = čas womłodźenja. Naléčo so też nam zaso přibližuje a z nim spróčniwe dźělo našich ratarjow. Tuž kuj sebi hnydom, dołhoż mas hišće khwile, nowu serbsku knižku „Zlatorog" a čitaj ju, tam nadeńdżeš tajke *lubosćiwe wobkedźbowanja přirody.*

Dźiwne naložki cygenow.

Naložli a waschnju cšahajcych zygenow su jara sajimawe a žiwojorasne. Zygenjo žanu po špdacu njesmeju ani pokhad tamnych nałožkow. Sčn to powostank sašchich cšasow, runje kaž je zygański lud žan powostank minjeneje doby.

Zygański sakoń na pšch. šurowoje sakatuje powschitkne žonjazych schatow a žukojow hwonka wosow, we kotrychž zygańke *žiwjóby bydla.* Hacz to je dla firowotnych pschičin? Zygan, kiž bo dótkuje z ruku abo hłowu powschčenje žonjaseje drasty, je z tym sebi swojim cjeschi. Zygańka nima wjazy cjeschi, dokelž je nanošli jej widźal

Bawerska artilerija šmučuje w Alpach.

W zyganskim wohu njesmě so porodźeć dźěćo. Kedyž so to tola raz stanje, swěri zygan zaso junkowanu nadobu wosa. Dźěćo sahadanje njedostanje zumak. Čěrchšk dostawa hižo něšto dnjow po narodźenju wino, piwo abo palenc. Kschežišna dźěwčatka maju zyganu za dobry wobhład. Za kmotrow njepschetrohscheja zyganow ale burow se wohu, dokelž so wo to jedna, so bychu wjele „wjasali.“ Druhdy su tajke zyganske dźěćo dwójzy, trójzy poschežije a to we wschelakich wohach, so bychu zyganjo dóstali prawje wjele darow. We wohu, w kotrejž so wotmučwachu prěnje khežźina, zyganjo wjazy njeckaduu ani ludźi njewobschmjerja, pschetož tym by dźěćo schlodowało.

Zyganjo so jara młodźi zenja. Knježna nošy cžežwjeny bant we wósach.

Zyganjo maju swoje wosebite tajne pismo w podobje klinow, kiž sowostajcza dla informazije druhich zyganskich zwótkow, hdyž dale puczuja. „Pisanju“ na ležny a na schtomy. Nazbolniši zwótky ma sdobom też prawo sudźicź.

Hdyž zygan wumrje, swoblekaju jeho najschpicžu drastu a dawaju jemu sobu do rowa wósy, kiž je měł za ckas žiwjenja najradscho. Row wuppschecza z bantami, naruczuizami a we wohu, hdyž bu zygan pohrjebany, jenje wjazy žadyn zygan njekradnje abo wjednjanow njewobschmjerji, howak njedyy njebožčežki mčł mjeza w rowje.

Wósy w kotrymž zygan wumrje, so žanu z kwóžka bej dyrbi nowy wobstarać. Prjedy hač do nicho sačežnje, wós so posmjerči. Potom so spluwa, rejwa, pije a wulke wohnje so sapalcja.

Najnowše z cyleho swěta.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišchi wutoru:** Njebjo wostanje swjetscha pothmurjene a lohki žněh je možny. Wostanje hischcze symo.

*** We Wardarskim kraju, w krótkorasnjej Juhozkowanjskej a krótkowjeczornej Wotharskej je so njedźelu semjerjenje wotpjetowało. Dojran, Demir, Strumizja, Radowišta a wjes blizko Newrokopa su cžežko cžerpiče. Wjazy hyšći 150 morwnych je so pschipowědźiło a liczba sranjenych je 500 pschekrocžiła. Wjele skotu je konz wsalo. Wjazy dźeli 900 khěžow je so sažnyło.**

*** Němske wobhbadne kčadło D 1338 je na cjarze mjes Amsterdamom a Hanoverom nuzowane było, 10 mil psched němskej mjesu k semi pschistajicej. Pschistajenje na jenej kuzy so z khadokjezu sta. Hdyž běchu jedni hoscžo z wobsadka kčadło wopuschczili, so rozbuchnjenje sta. Kčadło so z wohnjom kmjeri.**

*** W Schlesiskej je sobotu rano 14 stopnjow a we Harachowizach w Krkonoschach samo 20 stopnjow symy było.**

*** Sobotu rano ¼4 hodźin je w Polodnischej Serbiji a Mazedonskej žylne semjerjenje było. S nim su so Mitrowiza, Domier Kapia, Negotin nad Wardarom, Strumize, Zarewo Sselo, Wjeleš, Walandowo, Sskolun a Dranja potrjechile. W Mitrowizy je so dwórnischczo žylnje wobschkodżiło, sattoznizy su so ledma mohli wuzhowacz. We Walandowje su so nekotre khěže sažnyle. Wschelakowne twarjenja su so tak rostschahnyle, so so z blizschim podeminym storkom sažnynu. Blizko Walandowa je so z wotwalenjom semje pastyr je stadłom 200 wowzow sažnynk. Pastyr je morwy. S wowzow je jenoż 5 živych wostalo.**

*** W polodnischej Jendželskej je pjatk w nozy žylny wichor sakhadżał. S nawalnymi žolmami su so pschimórske města a wjes powodźile. W Dynchurchu a Littlestonje so dróhi meter wyschoko pócžrjechu. W Yorkhirskim a Durkamskim krabinstwje je so wjele žneha nalchlo. Na železnizach a dróhach je so žnehowymi mjeczelemi wobkhad sastajił. Wjedracuje powědźa, so budże symne a wětrate wjedro hischcze nekotre dny tracz.**

*** Pola Beograda stej blizko kupy Ady dwě pažažerskej ludźi w mhlje do so srasyłej. Sadni dźeł jeneje lodje je so cžežko wobschkodził, pjecz wozobow je živjenje zhubiło. Njes nimi su tžo khłostarjy a jedyn zandarm.**

*** Cžeskoslowakski president profesor dr. Mazaryk je sobotu swoje 81. narodniny wotmyslił. President francozskeje republiki a statni kral koj jemu swojopschejacej telegrammaj pósłałoj.**

Swójbne powěsće.

Swěrowani: Hans Brauer, trjesarski mischtr w Budyschinje s Hilku rodź. Hackerez we Winze. — Kurt Rinke s Charlottu rodź. Naumannez w Budyschinje. w Budyschinje. — Arnošt Günther Schlejer w Kontlanzu s Dawedinu rodź. Dešnitzez w Budyschinje. — Hermann Schołta, žudnisti assessor s Ruthu rodź. Beyerez w Kamjenzu.

Sewrěli: Ida swud. Schirmerowa rodź. Kunakez we Budyschinje. — Klehyša swud. Frömmigowa rodź. Schönigez w Budyschinje, 72 lět; khowanje budże jutře wutoru pschiw. w 1 hodź. wot žarowniskeho domu na Mjrnišej haży. — Arnošt Donat, nědhuschi dwórnischczowy hosczenzar w Kamjenzu; khowanje bjsche pjatk pódźeku pop. w 2 hodź.

Towaršstwowy powěstnik.

Haslow. Jednota Sokol ma pschichodny stwórtk wjecor we 8 hodź. swoju wažnu mjesačnu zhromadźiznu.

Haslow. Kołojezdne towaršstwo „Blysk“ ma swoju mjesačnu zhromadźiznu pschichodny stwórtk. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdże.

Pančicy. Lipa Serbska (mužske hłosy) spěwa pschichodnu wutoru 10. nalětnika w Pančanskej korčmje. Holey dźensa (póndźelu).

Ralbicy. Jednota Sokol ma pschichodnu wutoru 10. 3. wjecor we 8 hodź. zwučowanje. Skónčenje jónu wšitkich aktivnych z dypkom wočakuje **načolnik.**

Sowrjecy. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wjecor pola Palerjec. Přińdu tež Bukečanscy Sokoljo. Njech Sowrječanscy bratřa so w bohatej ličbje zeńdu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjezwcy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 9. měrca 1931.

Barlinska burza sahdźenu sobotu w skruczenju kursow pospjechowasche, na kóncu wschak so sahdo hnadnje wosłabichu. Kursy na witach i dołżnymi a rentowymi listźinami postupowachu.

Produktowe wiki pschinjesechu rožzy powyschenje płacžišnow wo 15 pj., wowsez wo 10 pj., nakluenu jeczmjenez wo 5 pj. po zentnarju. Pschenica na swojej dotalnej płacžišnje wobstawasche. Powyschenje płacžišnow je jenjkuk postupowanja knježeršiwa, kotrež so sejerjuje na Europske strony, pschetož nemjenarodne a nazionalsozialiski na žeun wopuschczili. Dwórcžne strony tohodła też pschecžeschcžachu, so bnz jimjerke mjaso do kraja. Tuž hu płacžišny sa kornjeny skót tak nisse. Postupowazych płacžišnow žita drje so ratař wjeseli, tak dołoko hacž zane na pschedań ma. Swjetscha jeho nuza nuczerske je dawno rospschedacz a pak je po rzapcze swojich wjednikow do skotu fnka. Cži pak joho wopuschczichu jako rčkaschke płacžišny kornjeneho skotu schkitacz. Naschi ratarjo dyrbja se swojimi „wjednikami“ knte sjowa porečzecz. Tymle wjednikam najskerje pschepjatay nimski nazionalsozialisminus wysche steji hacž dezlemjcze abo jahuba burskeho stawa. Sobotu płaczeschze zentnar we Barlinje.

pschenicy 14,55—14,65 hr., rožki 8,55 hacž 8,65 hr., nakluenu jeczmjenja 10,65 hacž 11,05 hr., nalymskeho 9,75—10,05 hr., wowsja 7,50—7,85 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrz: pschenicy 15,15 hr., rožki 9,47½ hr., wowsja 8,10 hr.,
sa mejn: pschenicy 15,30 hr., rožki 8,55 hacž 8,53¾ hr.,
sa julij: pschenicy 15,30—15,27½ hr., rožki 9,85 hr., wowsja 8,95 hr.

Pschistajenja:

Wuczožnika, kowarskeho, Schubert w Minakale
„ kowarskeho, Mietk w Djeczinje.
„ blidarskeho, Petschke w Ketlizach.

Jutrownemu, Jancka w Skaszach.

Hospodarstwu pomnoznu, knježi dwór w Jaržizy pola Njeswačidła.

Dźowku, hosczenz w Nakojdach.

Na pschedań:

Pjerjo, we Cželchowje cžo. 8.
„ dnjene, 7—8 pt. w Hornim Huntowje 14.
„ dnjene w Komorjach cžo. 7 pola Kubšizy.
„ kacže 4 pt. we Hnschinje 28.

Ložy i matrazami, hosczenzaz Nowak w Hornjej Hórzu.

Kuchinski khamor a bjlet w Budyschinje, Kralowe wale cžo. 10.

4,11 na prawo.

Kolo motorske a wobleč w Budyschinje, Lazarecka hoża.

Wjetrowy žudźerski, knježi dwór we Lahowje.

Stołny plotowc, žerdže a žerdki w Budyschinje na Wjeleczanskej drohi 19.

Wós, krnwjazy w Delnjej Hórzy 16,c.
„ dźěczazy w Lubiju, Wósbork dróha 35,l.
„ dźěczazy, Grugel w Lubiju, Nowa hoso 7.
„ dźěczazy w Kamjenzu, Budyska dróha 84,n.

Konjaj, ględaj, Schmidt w Radworju.

Kóń, žylny, žrjebjolětny w Boschezach 38.

Wol w Dobruschi 9.

Wisati w Kschidoke 20.

Krowa, 4. cželeczoni w Klukschu 4.
„ młoda, wyschokoruczelna w Praskowje 3.
„ žylna, wyschokoruczelna w Bukowy 19 pola Barta.
„ cžehniwa, wyschokoruczelna w Komorowje 22 pola Klukscha.
„ cžehniwa, wyschokoruczelna, w Brěsnji 5 pola Huczinu.

Jezk k nasadžowanju, Rhodelandske w Jilojach 15.

Byk, młody w Bronju cžo. 4.

Jałowja we Wyschoki 40 pola Kamjenza.

Ssadnizy na pschesadźowanje.

Wutoru 10. měrca 1931

w Brěsni pola Kamjenza w hosczenzu „K wjeczernemu kubleju“, dop. w 10 hodź.: Schokoladowe a zotkowe twory, bjle wino, konjerwy, mydło, wotlijowe sachwy, gitara, kofej a syrop;

w Panczicach w hosczenzu, dop. w 10 hodź.: Zelezne kachje a hornja, žitny frankowy kofej, jomjaze a dźěrjace schórzanchi, muzaze koschle, módre kabaty a thołowy, nasdne thołowy, barchent, koschle, zesitzka wohnje, talerzy, awto, wispalony kofej, popjerjowy mlun, radio, cžerna a bruna barba, pjenježny thamor, hrajkt, wischelake meble;

w Khrětčizach w hosczenzu, dop. w 11 hodź.: Nuczne mandlatwa;

w Hatschkrowje w knježim dworje, pschiw. ½12 hodź.: Muzaze kožuchi, zigarowa praßa;

w Bělej Wodźe w hosczenzu „Ke kronje“, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, klawěr, schewnska schijaza maschina a dymki.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po mai abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	7. 3.	6. 3.		7. 3.	6. 3.
Pšenica	291-293	291-293	hnny	17 19,00	17-19,00
rožka	171 173	168 170	wokn	19-22,00	19-21,00
naz. jeczmjeń	—	—	nadźre lupiny	13-15,0	13-15,00
nal. jeczmjeń	195-211	195-211	bolte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	150-157	148 155	scradella		
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-9,60	9-9,60
Pšenč. mučka	34 40,7	34 40 7	lany wosusk	15 15,80	15-15,80
rżana muka	25 28,5	24 27,7	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	12 12 50	12 12,00	hrnj. kruški	13-14,20	12-14,00
rżane „	10-11 2	10-11,25	syno, 50 kg	1,3-1,50	1,3-1,60
raps	—	—	žrana slorna	0,60-0,8	0,70 0,80
hrčch Viktor	—	—	pšeča „	0,45-,60	0,55-0,60
lane symjo	—	—	ze wona	45-0,60	0,55-0,60
njemski	2 2 10	2 2		55-0,60	0,55-0,65

Wysokadań

Zadanjamy nalutowanki sobustawow

při wšědnym trjebanju . . . z 4%
při mjesačnym wupowědźenju z 5%
při třimjesačn. wupowědźenju z 6½%
při šesćmjesačn. wupowědźenju z 7%

Najkrućša tajnosć! Najwietša wěstosć!

Tworjkupne towaršstwo

w Budyšinje. zap. druž. z wobm. ruk.

Wšě nohajcy so derje a tunjo **přistrykuja**

Budyska wuporjadźerinja nohajcow a štrykow. drasty

na Mjasowe torhošću 8

Pytam

pilnu **předawařku** za lépši wosebity kofejowy wobkhod, kotraž němski a serbski rěči. Njesmě starša hač 25 lět być. Nadrobne poskiđenja pod H 12 na wudawařnju Serbsk. Nowin

Holcu a 16-17 lětn. **hólca**

pyta hnydom abo k 15. 3. do ratarstwa

E. F. Bartko w Njeswačidle

Swědomity

pohonč

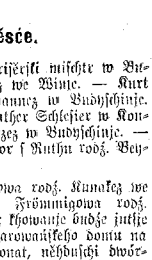
so pyta w Kopřinje čislo 1

Młoda

sućelna kruwa

blizko k čelenju

je na předań na Horje č. 16

Młoda wysokosućena

kruwa

je na předań w Boščecach 24 pola Kubšic

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Lwonkowu. Lawskej hasy 24

Wutoru a srjedu

tuni dźeń rybow

Krewčerstwy kabljau

bjez hłowy . . . punt jenož **28** pj.
Syre jerje . . . punt jenož **17** pj.

Tworjkupne towaršstwo zap. dr. z w. ruk.

w Budyšinje

Fotografije

wo intronisaciji noweho biskopa

su na předań w Serbskej knihařni

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čełneho zjawjenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom lutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 58 **Budyšin — Wutoru, 10. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Groener je Maginotej wotmolwił.

Hospodarski wubjerk němskeho ješma je pórdźelu wo **wójskowych wudawkach** wuradźecź počzał. Woborny minister **dr. Groener** je se šlědowazej rěču zastupowasche: Bych chcył wurazniše rjec, so mje wšěch nadpadły ſ lěwizy a prawizy njemóža pohnuć, to bych ſo wot cźarjy, kotrejež ſym ſo dotal jako wodźer němskostatneje wobory dźeržał, wo wlóšt wotthilił; pschetož ſym pschejswědčeny, so moje sašady jenož sa to rukuja, so bronita móz nadstronisća a swonka politiskich swadow wostawa.

Bránita móz statej tłuži, nic politiskim stronam.

Toho ſo njepowalnje dźerżu.

Runje tak mam ſamo ſo rozumjaju powinosć, ſo sa to starasć, ſo bróńita móz to dostanje, schtož sa dopołnjenje ſwojeho hłowneho nadawka, krajne schtitanje, trjeba. Pschedležazy wudawkowy plan je ſe ſtejiscźa sestajany, ſo poknje dźiwajo na ludowu nuzu, ſ najkrućischej ſtutnihwosću tele sa žiwjenje mujne nadawki dopjelnja. Pschi tym mi njeje mózno, někajke konzesije cźinić. Najprjódzy dyrbju nadobri wotpokazać, kotrež ſo pschecźiwo nam ſe wukraja cźinja.

Franzowski wójski minister Maginot

je ſo w franzowskej komorje wo wotbronjenskim pschesunju tak wuprajił, ſo to njesmje bjes pschecźiwjenja wostaćeć. Wón je prajił, ſo njemóže pschipósnać, ſo bychu we nastrowanju wotbronjenja wschě ludy prawo na jenaki podłožk měle. K. Maginot mění, ſo je prawe, ſo ſo ludy, kotrejž tu wójnu sapožałe a druhe kraje nadpadne, kruzischenu samjesowanju bronjenja podźěłaju, hač te ludy, kotrejž njesu nikoho nadpadle. Tonu napschecźiwo mam šlědowaje rjec:

nasche stejischezo k tak mjenowanemu praschenju wójniskeje winy je ſo wotſpjet ſ powołaneho cźa pschede wschěm ſwětom rosjasnilo.

Njedawno je knjes ſwonkowny minister w mjenje němskeho knježerstwa rosjasnjował ſłowa wěcźał, kotrejž njetrjebam wospjetowacź. Versailleſku ſadu we jeniczkej winje Němskeje je internazionalna historiska wědomosć dawno *jako wopaczny wotpokasala*. Njetrjebamy ſo wutłuda woprawdźe njeſtrowniju sestajenemu internazionalnemu ſudu bojecź, ſa kotrymž je němske knježerstwo pschez ſadatk. Sawěrjenja wěrnoſcze frećerjam, kotrejž tu na załoſku jeničkeje winy Němſkeje natwarjene, tute ſepjenu wosmu. Wotbronjenje Němſkeje ſo we Versailleſkim měrje na to załožuje, ſo dyrbi ſo wschěm ludam mózność dacź wotbronicź. Němska je tole pschedwumjenjenje dopjelnika.

Sómy w tajkej měrje wotbronjeni, kotraž w ſtawiznach nima pschikłada.

Druhe mózna ſtwa pak tu ſłubile, ſo budźa ſa nami po puczu wotbronjenja ſłědowacź. So ſo pschi tym wo prawje wjasaju powinosć jedna, tu rosſudźaju ſtatniſy druheje ſtrony wotſpjet potwjerdźile. Mamy prawo ſadacź, ſo ſo njerunosć bronjenja, kotraž je ſ wotbronjenjom Němſkeje naſtała, po ſrećenjowych postajenjach ſ wotpowědaznym wotbronjenjom druhich mózna ſtwow tuteho.

Mamy prawo na tón ſamy ſtopjeń bjesſtracha, kotryž druhe ſtaty ſa ſebje ſadaju.

Kaž je knjes ſwonkowny minister w ſwojej Winſkej rěcźi rjekł, w ſajinje měra a wobnowenja Europy ſa powschitkownym wotbronjenjom jako najmuſniſchim nadawkom naſcheho cźaſa ſadamy. Němſka je hotowa a je pschezo hotowa była, pschi kóždym waſchnju wotbronjenja ſobu dźełacź, kotrejž ſo na podłožku jenakeho praiwa ſtawa. Knjes Maginot je na to pokasał, ſo je Franzowska hižo wotbronika. Wona je liczbu ſwojich diwiſijow pornjo leśe 1913 ſnižiła a ma dźenja mjenje wojakow pod chorheju hač tehdy. Město tyſlétneje je dwěłétny ſłužbny cźaſ ſawjedła.

Pschemělenje organiſazije franzowſkeho wójſka njemóžemy jako wotbronjenje pschipósnacź.

Jedna ſo wjele bóle wo derje pschemyſlene pschebronjenje, kotrejž po wójniſkich naſkonjenjach a po ſpěſchnym rozwiću wójniſkeje techniki ſe ſkładuju **njeje rafinu móz franzowſkeho wójſka ſmjenſchiło,** ale **tu ſtero powjetſchiło.** Wójſkowa móz ſo po dołhoſcźi ſłužbneho cźaſa njeſłoſuje, ale po ſylnoſcźi wuwuczenja, po ſylnoſcźi wuwuczenych reſerwow, po liczbje a hódnoſcźi materiala. Franzowſke wójſko ma wſcho to w dospołnej měrje. 1912 běſche wono pschi dwěłétnej **wojeſſkej** ſłužbje 640 000 muži ſylne, dźenja jenož jedyn ſtknik pod chorhoju ſteji, a njedźiwajo toho zyła wójſkowa ſylnoſcź ſkoro runje telko wuczinja. Skoro połoſa wójſka, ſnajniſcźiſa 230 000 muži pſches ſakoniſki ſłužbny cźaſ ſłuži a jara wukhmanjeny wuwuczowazy material podawa. Nowy wutwor ſaſtojnikow je wojakam dźela mobiliſazije, ſarjadniſtwo wójniſkeho materiala, piſanſku ſłužbu wotewſał. 30 000 zywilnych pschiſłajenjow wojakow ſ dźełaniſkeje ſłužby wuſwobodźeja. **Młodźina ſo na wojeriſku ſłužbu pschihotuje,** kaž to prjedy njebě ſnate. Tohodla może Franzowſka teſ ſa jenołétny ſłužbny cźaſ ſwojich wojakow dospołnje wuwuczicź.

Nječa tyſazy tankow, létadłow a kananow, dźeſaczityſazy maſchinſkich ſtrělbow wo wotbronjenju?

Pódła toho ma Franzowſka hiſchcze hromady leżazeho materiala wſcheze druhiny. Kelko ſwojakow móże ſa cźaſ wójny ſe wſojich wuwuczenych reſerwow ſeſtajecź a ſ tymle materiałom wobronicź, je hižo ſ toho ſpóſnacź, ſo je **liczba generalow** a wyſchſich ſtabowych offizjerow njedźiwajzy jmjeniſchenja liczby měrowych diwiſijow pornjo pschediwójniſkemu cźaſej go politiſcźakrocźnje powjetſchiła. Pódła toho ſu wudawki Franzowſkow ſa wojeriſke ſanuſtły po wójnje njepschestawajzy roſtle. 1931 wone 18,2 miljardow frankow, to rěka nimale tſi miljardy hriwnow wuczinjachu.

Wſchě tele njepřejomne wopraſodźitoſcze dopokasuja, ſo Franzowſka hiſchcze njeje ſapožała wotbroniecź, ſo je ſebi wjele bóle ſe ſwojej nowej wójſkowej organiſaziju najſtłniſchi a najraſniſchi wójniſki inſtrument ſwěta wutworiła.

Dyrbju ſo hiſchcze ſ wudawanjom nakładowacź, kotrež je ſo pschi jednanju w franzowſkej komorje prajiło. Rosſprawnik je **němſke nakrajne mozy** na 100 000 muži němſkoſtatneje woboru, 150 000 muži ſchtitaniſeje poliſije a 30 000 wobronjenych ſłownych ſaſtojnikow woblicził. Tele naſtajenje dyrbi ſo **najwótriſcho wotpokasacź.** Niz jenož ſo tu liczby wopaczne, — nimamy 150 000 muži ſchtitaniſeje poliſije, ale jenož 105 000, a ſo nimamy 30 000 muži wobronjenych ſłownych ſaſtojnikow, je

njerozumne, němſkich poliſijow a ſłownych ſaſtojnikow k nakrajnym wojeriſkim mozam pschiliczejcź.

Ani we wójnje ani w měrje njejdu wone k wojeriſkej ſłužbje poſtajeni, ani k tomu wuthmanjeni. Swjaſtaſka konſtrollowaca komiſija je ſe ſtejiſcźa ſa **zawěſćenja ſich zywilny charakter poſajiła.** Ani na to ani na ſich wuwuczenje njeje woborne miniſterſtwo ſaneho wliwa mělo. We ſajinje wěrnoſcze ſy nuſne było, ſo bychu ſo njewěſne wudawanja, kotrymž je ſo hižo w franzowſkej komorje napschecźiwo rěcźało, doſtkónčnje ſ wobſaha khutneho jednanja wuſamkle.

Wótra kritika wjesneho luda na němſkim knježerſtwje.

W naletnej ſhromadźiznje Freiberſkeho podtrejžneho landbunda je němſkoſejniſki ſapósłanz Wendhauſen ratarſku wikowanišku politiku němſkeho knježerſtwa wótro kritiſował. Wón žeby druhi kurs we wikowaniſkej politiky žadaſche. Pod nětcźiſchim hyſlenom njeje praktiſka pomoz nużna. Tohodla reka: Přeſcź ſ tutym knježerſtwom! Přeſcź ſ tutym ſyſtemom. Nowy němſki ſtat trjebamy, **ſo może ſo hoſpodarſke wuſtrowjenje ſtacź.** Nětcźiſchi ſyſtem dyrbi ſo na kolena nuſowacź. Wucźehnjenje narodneje oppoſizije a ſchkhk, kotryž po dotalnej dwanacźeſtnej politiky njemóže wuwoſtacź. Duchozo ſu ſo ſkónčnje dźelili. Oppoſizija ſo do němſkeho ješma njewróći, ſ kotrymž ſo Němſka njehodźi wuthowacź. Bliſcho měhoży budże ſo wjele ſ narodneje politiki ſłyſchecź. Wjeſny lud do narodneje oppoſizije wěri, haj to je jeho jadro.

W němſkim ješmje ſu ſaſtupjerjo wjeſneho luda druheho **mjenjenja.** S muwſacźom ſchtyrjoch muži maja ſa nuſne, politiku ſeſjiwjeńſkeho miniſtra Schiele podpjeracź. Dokelž pak ſu němſkonazionalni ſ němſkeho ješma wucźahnyli, ſo husto ſtanje, ſo maju pschecźiwniſy ratarſkeje **wjetſchinu a** ſo Schiele ſe ſwojimi žadanjemi podleži.

Hugenbergowa offenziwa přeciwo Schiele.

Wojowanje mjes němſkonazionalnymi a němſkim ſeſjiwjeńſkim miniſtrom Schieku je k tomu dowjedło, ſo němſkonazionalni někto ſpytaju, dowěrjenje k Schiele „ſ wotkrycźom“ wo podawkach psched němſkoſejmiſkimi wólbami podrěcź. Tak je Hugenberg w němſkonazionalnej ſhromadźiznje w Lengo rjekł, ſo je Schiele psched wólbami do němſkeho ješma ſ njeſamolwitym manewrom ſpytał, němſkonazionalnych pod ſwój wliw ſtajicź. Psched wothłoſowanjom we Brüningowym wukaſu je pschiwołował, ſo němſki president wróćo ſtupi, jeli ſo němſkonazionalni njebychu namjet na wotſtrońenje nuſowcho wukaſa wotrałyli.

K tomu je Schiele ſłědowaje rozſajnjenje dał, ke kotrenuž je jemu němſki president ſ Hindenburg wuraſnje pokomoł dał. Němſki president je ſo w julliju 1930, psched wothłoſowanjom wo wróćenju nuſowcho wukaſa, ſe mnu ſo rozrěcźeſo wuprajił, ſo, jeli ſo by ſo w němſkim ješmje namjet na wróćenje nuſowcho wukaſa ſ hłoſami němſkonazionalnych wobſahnył, jenož diwě móżnoſći widźi: **pak ſo ſam wot ſwojeho ſaſtojniſtwa wróćo ſtupi, pak ſo ſo němſki ješm roſpuſchći.** Knjes němſki president je mi wuraſnje pokomoł dał, to knježam němſkonazionalneje frakzije ſdźělicź a pschipomnjeć, ſo ſ pohładom na wobmyſlenja pschecźiwo nětcźiſchej notwowólbje němſkeho ješma khutnje myſlu rozpomina, hač njeby dyrbjał wróćo ſtupieć, jeli ſo by němſki ješm žiwjenja ważny nuſowny wukaſ, w ſajinje Němſkeje wudaty, wróćił.

Pučowanje němſkich induſtrialnych w Ruſkej ſo přikročiło.

Do Rigi je ſ Leningrada němſki wulkoindustrialny William Buſch [illegible]ił, kotryž je ſ wotpołſłanzami němſkeje industrije do Leningrada (Petersburga) a Moſkwy jěł. Buſch je pschedbyda konzerna němſkich waggonowych fabrikow, kotryž nětkle 150 dźełaćerjow ſjednoca a wulkatkajonar Rižkeje waggonowki Phönix.

Wo pučowanju do Ruſkeje wotpołſłanzow němſkeje industrije **wón** praji, ſo dyrbi pučowanje wobſtejace hoſpodarſke poćahi pożiwnicź. Pschedpytali ſu, kak może ſo hromadźedźełkanje industrijow wobeſti krajow ſpěchowacź a wuſtwarićź. W Moſkwje a Leningradze ſu ſo dźełanje wobhładale. Pučowanje do druhich krajow ſchcźe ruſkeje industrije ſo dla kruteje zymy wotłožiło.

Rańſa pomoc ſo na rańſu Saksku wupſestrje.

Němſkoſtatna rada je pódźelk mjezar w prěnim a druhim wuradźenju ſakonjowy nacźiſk wo rańſchej pomozy pschijała. Wubjerk je wobſahnył, **do** ſakonja rańſcheje pomozy wobſahaj ſa wudołženje wudospalnicźa a do njeho prowinzy Schleswig-Holſtein, ſ ranja Lobja dźěl ſakſkeje prowinzy a kraje **Sakſku**, Anhaltſku a Oldenburgſku pschiſpjecź.

Namjet Bayerſkeje, ſo by ſo rańſcha pomoz na bayerſku mjeſu wupſchestrěła, njeje ſo doſeć podyperał. Němſke knježerſtwo praji, ſo njemóže taſkemu namjetej pschiſłuchowacź, dokelž bayerſka rańſcha mjeſa žaneho ſwiha ſe nětcźiſchim pschichodnym wudwołerſtwim kajom nima.

W błižſchim lěcźe dyrbi ſo wſcho hromadźe 1000 miljonow nałožicź. K tomu ſo rukowanje němſkeho ſtata a druhe wołożenja pschidadža.

Na praſchenje ſakſkeho półſtanza **Gradnauera** je němſki minister **Trevirauns** wotmolwił, ſo němſke knježerſtwo nochze pschi cźeſkej mjeſy leżazy ſakſki kraj mjenje podpjeracź, dyžli bayerſki kraj pschi cźeſkej mjeſy.

Zjězd podružnikow w Drježdźanach.

Němſkoſtatna organiſazija podružnikow, ſwjaſk němſkich podružniſkich towaršſtwow ſe ſydłom w Drježdźanach, je w Drježdźanach ſhromadźiznu měła, kotraž bě ſe wſchěch ſtron Němſkeje wopytana. Swjaſk němſkich podružniſkich towaršſtwow wocźakuje, ſo ſo němſki ješm jaſnje k praſchenjam wo ſchtitanju podružnikow wuprají. W nuſowym wukaſu ſa lěto 1936 pschipawdźeje ſozialne podružne prawo dyrbi hnydom pschińcź a jaſnje praſchenje podružneho pjenjeſa a wupowědźenſke prawo pschenaerja wuprawiću. Bjes wobmjeſowanja pschenajerja we naſtupanju podružneho pjenjeſa a ſwojowólnoſcze wu-

powědźenja njeje žane jozialne podrunje prawo možne. Pódla toho podrunjiły ja bydlenskim hospodarstwam jakonjom dale žadaju. Pódla toho so žoda, so by so podružny pjenjeś w starych a nowych domach na pśichodnowśiłu měru śiłił a so by so pśicheźiwo dalšchemu powulicenju podrunjego šchita a powjeršchenja podrunjego pjenjesa protestowalo.

Nacionalnych socialistow z Barlinskeje šchitarskeje policije wuzamknuli.

Pośledneju mějezaj su pjeć oficěrow a offiźěrtich cźahanzow ſ Barlinskeje šchitarskeje policije pózéla se śłužby wotwołali, fóźela hnydom puśchećźili, dokelž je so jim dopokazało, so su w klužbje nazionalnej sozialistiskej stronje polekowali.

K tomu Barlinski policajski president wośjewja: Pjeć šaflojnikow su niz dla nazionalnyche, ale dla **njedobrajšchego** nazionalneho smyślenja, to réka dla **wustawje njepśecheśelskeje pocinanja** se ſwojeho šaflojnistwa wotwołali. Newěrim, so politiska kontrola ani w šchitarskej policiji, ani pola druhich šaflojnikow policajskeho prezidija njeśłuma. Wobźěł wušchnoscje ma pak šamo ſo rozumjazo nadawk, **ſa to so postarać**, so by wustawje njepśecheśelske elementy w rjadach šaflojnikow njeſaſydła.

Turkowsko-ruske dojednanje wo namórskim bronjenju.

Turkowski minister ſwonkownych naležnoscow a ruski pósłanc śtaj wo namórskim bronjenju na Čzornym morju wo śledowazych postajenjach dojednałoj. Ani Ruska ani Turkowska njeźmě w ſwojich łódźerjach wójnſke łódźe natwariś dacź, ſ kotrymiž by so dźenźnischi wobstatk jeju wójnſkeho łódźiwa pośłnił. Jeli **so njejśtej napśeciwnej ſtronje ſchěśeć měźazow pśedy to wobjezć dałej.** Nětčichi pśchijaćiawkowy protokoll dyrbi ſo potwjerdźeć a ſo wažny wobstatk protokolla se 17. dezembra 1929 ſtanje.

Nowa indiska konferenca.

Londonſka „News Chronicle“ ſ Bombaya powě, so indiśki měśtokaŕ ſ Londonſkim kujeźeŕſtwom ſtajnje wobkhadźa, so by wotmyślenu druhu „konferenzu ja kulojtym blidom“ pśichoſował. Jendźelike kujeźeŕſtwo měni, fo njeby pśichśiprawne było, kdy by ſo druha konferenza hnydom ſeſchła, a namjetuje, konferenzu najmjn do Londona ſwołaćj, ſo by ſo indiśkim a jendźelſkim wobdźelnikam cźaſ wośtajił, ſakkady ſa nowu indiſku wustawu pśichitowaćj. Indiſke kujeźeŕſtwo pak radźi, konferenzu hnydom ſwołaćj.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 10. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +5 a thermometer —2, wodnjo. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +6 a thermometer —1 w nozy. Wjedro je mało pśechmjeni. Symiećka je ſo ſaſo do kraja wróćeła. Wětr cub je kraſinu ſaſo pśichkrył. Wjele ſněha je ſo w Schwajzarſkej naſchło. Nižina nad ſrjedźnjoſejiſkim morjom leźaza je jón na ſiwoſim puću k ranju pśichinjeła. Wyſchina we **połnocy** Europy leźaza dźe ſo ſeblabnje ale wupſcheźa **ſ k połonju a k ſ wjećoru.** W nozy je **tśeśa** ſymna. W Hamburgu ſapiſchachu w nozy k połodźeli 23 ſtoły. ſymy. Wjedrowanje mjenja, ſo dotalne wjedro teź **dale** ſakhowacimy. Jutſje ſrjedu ſkhadźa ſłónco**ſ**o 6.25 a ſkhowa ſo 5.**7**7 hodź. Mězaca**ſ** ſkhadźa po połnocy 2.39 a ſkhowa ſo do 9.20 hodź.

— **W Budyſkim měšćanſkim dźiwadle** poſkići so ludowa, ſwětoznata opera „Hubička“ wot Bj. Smjetany, pjatk 15. nalětnika wjeczor ½8 hodź. a jeli **mózno** teź **njedźelu** 23. nalětnika pop. w 4 hodź. Serbja maju za woboje poſkićenja zniženy zastup. Zastupjeńki su dóſtać w Serbſkej knihańi. Citajmy teź dźensniſi powěſtnik.

— **Satſka krajna loterija.** Pśichi pónd**ź**eźnischim cźehnjenju ſ. rjadownje 198. ſakſeje krajneje loterije (7. dźeŕ) padźe dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 7675 46932 57071 89993 134198 153082 159046; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 2061 10969 28032 30576 49591 89996 92932 114895 123351 123363 133061 134150 135460 145702 148904 154267 159442 159824; — dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 3407 8768 10525 22510 24470 24661 25958 26521 28487 29480 37263 40459 40722 43735 46164 52077 52802 55594 58112 64143 69199 75297 81747 92483 93850 112519 117926 124126 124616 126412 130968 131251 133119 141619 153966 156084 157987 159438; — dobrycze **wo** 1000 hr. na cźiſła 674 1348 2696 4216 5145 6619 9020 11147 12948 13111 15694 16540 18103 20351 22395 26074 30568 31880 35934 36274 38074 41516 42334 43928 44127 46201 52733 53531 54069 54083 55221 56484 58852 60120 64086 65603 65933 70904 72214 73732 74393 76655 77126 79706 81963 82696 83666 90458 91940 79916 99335 100221 101618 104303 110076 111922 113660 116165 117737 118198 120765 122789 130218 131088 133618 134977 136037 136502 137863 139461 143539 144325 150217 151081 151191 153891 155149 159913 159920; — dobrycze wo 500 hr. na cźiſła 108 1036 1272 1466 1680 4542 8816 9190 13578 14353 15503 16076 16243 18628 19246 19644 19987 21732 21945 22653 22809 24177 24947 25137 25316 26583 27119 31040 31990 32434 33625 35677 36675 37807 39282 39351 40694 41356 43056 43113 44973 45101 45469 45551 46909 46610 47187 48801 49193 49282 49704 53571 54798 56107 56932 59394 60768 62758 63318 63957 64131 64830 65605 65647 66658 67058 67267 68921 69760 71568 71601 72144 75481 77694 78348 79111 80769 82227 82361 82832 83976 84629 86293 89325 89690 89767 90002 90903 91254 93597 93967 95518 95699 97848 99031 99777 99877 100734 101473 101564 102722 103536 104801 105165 105516 106299 107950 108154 108220 109563 110340 110595 111181 112087 113051 114219 114941 115086 115179 116140 117038 118285 118584 118836 119619 119697 120139 120894 122174 122788 123364 124070 124965 126423 127346 127794 128052 128305 129241 129986 130256 130788 131594 131655 131805 132389 133905 134862 136413 138412 139856 140235 140469 141667 142752 143901 144983 147140 148872 150363 151170 151206 152156 152565 152941 154381 154662 155472 156020 156616 156869 158241 158853 159621.

— **Njeſbože.** Sawcźeraweſchim pop. wokoło 3 hodźin ſapali ſo w garaji na Hrodowſtim namješcze pſcheplunak pola wośoboweho automobila. Palaźy wós ſtorcźichu hnydom ſ garaže do dwora leźowno**ſ**ce, hdźež je ſawokana wohnjowa wobora woheń jakała. — Na wóſtu Nowoſaſkeje a Dwórniſchcźowneje dróhi ſraſnjichtaj ſawcźeraweſchim wokoło ¼4 hodźin wośoboweho auto ſ motoriſtim kołojéśnym. Wina na njeſboju bźěſche motoriſt kołojéśny, dokelž bźeſi wokoło tam poſtajeneho wobſtkobneho ſtolpa wopaki ſajédze. Motoriſt kołojéśny ſrani ſo na hłowje a na prawym podkolenju. Jeho kolo ſo **tśeśo** wobiſchkodźi.

K ſobotniſchej powěźći wo měnliwej ſtolize Kacze je ſotrownje, ſo wojſewi, ſo po poliźajſkich ſwěźelenjach tale ſotra ja ſotrowſtwo „Friedensgruß“ w Hamburgu **naboźniſke** ſpitje pſchedawa. K tutomu pſchedawanju **trěbne** pſchemyſło-poliźajſke mumělenjena ſu dowjelnjene a tuž je mjenowane pſchedawanje ſpitjow w porjedźe.

— **Paduſchſtwa.** Kradnjene buchu 6. 3. 31 we wjećornych hodźinach ſe ſamknjeneje holcźaneje komorki leźowno**ſ**ce na Hoſchiźa haźy 1 ſloty ſonjazy cźaſnik na ruczńym powjaſku, remontoirſki cźaſnik ſ cźornym ripſowym powjaſkom a je ſlotym ſapinakom, rózkaty twar, rózki trochu kulowate, **kroma hornjeho wěka ſ wobdźeſanjemi, nacźahowaniki kneſi ſ módrym ſchkleńcźanym ka**mješchkom, zołty zyfernik, arabiſke ſlote liczbniki 13—24 módre a male, ſlote pokaſowarje a 2 wuſtaj kładkaj ſonjazej pjerſchcźenej, jedyn ſ módrym kamjenjom, wyſoko ſaſadźeny w paſorojtym wośdebjenju, 585 koſtkowany, druhi pjerſchcźeń ſe ſwětłym kamjenjom a 333 koſtowany. — Wo wězowne ſdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

— **Sſerbſke wobydlerſtwo** pokaſujemy na narodnu hudźbnu klóſchcźeńku, kotraž ma ſo bliſchi pjatk 13. měrza w tudomnym měſchćanſkim dźiwadle poſkićiś. Jedna ſo wo prěnje pſchedwjedźenje cźeſkeje narodneje opery mišchtra Bj. Smetany: „Hubićka“ (Der Kuß). Mało nėmſkich dźiwadłow je tuto kraſne dźěło, **ſ**tóž je pſchebohate na melodijach, dotal pſchewjedł. Cźim bóle ma ſo pśichipóſnaś, ſo je žeſi tudomna opera pod wjedniſtwom direktora Schoſtaendera ſa nadawk ſtajiła, tudomnym pſcheczełam opery ſ tutym mišchtriſtim dźełom ſo ſesnaś dacź. Direkzija ſerbſtemu wobdźełſtwu napſcheczo pſchichódźe ſ tym, ſo ſnaŕ k prěnjemu pſchedwjedźenju potuniſchene płaćźiny poſtići. Samołwjeńenja ſo w Sserbſkej knihańi pſchijśimuja. K łóſchemu ſroſumjenju wojſewimy wobežitny naſtawk. Khór a orcheſter ſtaj ſeſnyſnjenej, njedźiwajzy toho pak njeſłu žane wyſche płaćźiny poſtajene.

— **Domowina** chce našemu wulkemu pěsnjerjej Handriju Zejlerjej pomnik ſtajiś. Wuradźowanja wo tym ſo ſtawaju. Praša ſo, hač njeby žadyn ſerbſki ſkaływobſedźeŕ kamjeń k tomu daŕił, ſtóž by pomnik wo tójſto ſtuniśiło. Domowina by rad wo tym nješto zhonila.

S **Bórta**, W nozy wot pjatka ſ ſobotu ſo na Mujačkowſkej dróſy konjej tudomneho kubleŕa Hilbjenza ſplóſchtichtaj. Pśichi tym ſo wós powróćił a ſo ſylnje wobſchkodźi. Bohužeł pak ſo pśichi ſnjeſbożenju teź jedyn ſobuježdźazy ſrani.

S **Boſchez.** W naſchej wſy wotmě ſo ſhromadźiſnu wobydlerjow ſaśdźeny pjatk w Rjenčźej hoſćenzu. Shromadźeni jednachu wo pśichiwoſu **kamjenjow a gmejniſtich płumpow.** Wośſewi ſo, ſo **bychu ſo kamjenje** ſ nakładnym autom tuſiſcho pśichiwožowacź hodźiłe, hač je ſo to ſtało. Pśichi ſiwej rosmołwje wo tutym dyrbu ſo pokaſa, ſo běchu wjchitzy wobdźěłniźy ſhromadźiſny pśicezíwo gmejniſtim ſaſtupjerjam. Wośběhe wumjetowachu gmejniſej radźe, ſo je drobne kamjenje nawoiſcź dała a niz zyłe, ſo bychu bjesdźěłni a małi žiwnoſcerjo žeſi ſ klepanjom nješchto ſaſłužiłcź móhli. Protešťowaſche ſo teź pśicezíwo wyſkoſim pśichiwożnym mjdam. Teź wo gmejniſtich plumpach ſo khětro wótrje réczeſche. Stónczenje ſo namjetowaſche, ſo ma pśchedſtajena wyſchnoſcź pśicepruhowacź mjdy, kiž ſu ſo **buram** ſa pśichiwožowanje kamjenjow płacźiłe, ſo njeczíſta **gmejniſka ſtudnja** ſo ſaſo tak pśichiprawi, kaſaž **je była a ſo maju gmejniſy** ſaſtupjerjo w ſjawnej ſhromadźiſnje ſamołwjenje dacź wo wſchitkich tutych wěſach.

Z **Worklec.** Tele dny wopyta najdoſtojniſi **knjez** biskop tudomnu khorownju. Pućowaſe z prewodom k. dra. Soppy. Wón wopyta teź Khróſćanſku a Bačońſk faru Knjez biskop dr. Gröber ſo wulcy ſpokojeny ze ſwojich wopytow wróći. Jeho njewočakany pśikhad tohorunja wšudźom wulke wjeſele zbudźi.

Z **Khróſćic.** Pśi tudomnej wotnoźey Kukowſkeje khorobneje kasy je ſo pśemeńenje ſtało. Pjenjezy zběrać atd. budźe wot nětka knježna Kronſec. Tola teź tu kaž druhdźe ſu ſo někotre dźěła wotewzałe, a tute budźa ſo nětko we Worklecach ſobu wobſtarać. To ſu wosebje wažne pisomne dźěła a teź wobliczenja.

Z **Khróſćic.** Poſlednju njedźelu wotmě w Herbſkej grychće wojeſke towaŕſtwo ſwoju lětnu hlownu zhromadźiznu, kiž pśedsyda towaŕ Grofa wšěch pśitomnych lubje powitawši, wodźeše. Wón ſpominaše na khutny dźeń wójnſkich woporow a kak je ſo pola nas woswjećił. Susodne towaŕſtwo w Pančicach chce ſo w pśichodze ſobu na woporowym wobkhadźe wobdźělić. Tuta powěść ſo z radoſeu wita. **Na to** poda ſo lětna rozprawa, kiž bě ſpokojaca. Pokładnik towaŕſtwa Hórbank rozprawješe wo finances. Po tym zwoſtanje hišće mały dołh, kiž ma ſo pak w běhu lěta zapłaćić. Towaŕſaj Henčl a Brycka ſen. ſtaj pokładnju pruhowałoj a wšitko za prawe ſpóznałoj. Pokładnik ſo jenohłósnje wolóži. Pśi wólbach ſo towaŕſ Hórbank zaſo jako pokładnik, tow. Natuš jako zapiſowaŕ na dalše 3 lěta wuzwoli. Z jenecje ſtrony ſo pśeješe, zo bychu ſo dowěrniccy za jenotliwe wſy wuzwolili. To ſo ſta. Jim ſo mjena pśidźělenych kobuſtarwow podachu. Dale maju ſo wuſtawki towaŕſtwa po nowym čaſu złožować. Tuton dypk pak ſo na pśich zhromadźiznu wotſtorći. Teź rozprawu tow. Jurja Korjeńka ſłyſachmy, kiž jako towaŕſtwowy poſoł ſkutkuje. Zběranje pśinoſkow je dla wulkeje nuzy mjez towaŕſtwami zdźěła jara wobćežne. Tuž proſeše, zo bychu ſćerpnoſć a prawe zrozumjenje za to měli. Towaŕſ Hojeŕ (zwónik) chce dale dobrowólnje wjesnu kapałku ze ſwěčkami wobſwětliś, kaž je nětdy ſlubił. Tutón wopor je wšeje ćeſće hódny. Za křižowy puć ſo zarjadowa zbórka, kiž měješe zwjeſelacy wunoſk wo 40 hr. Na kónću ſo hišće wozjewi, ſo budźe 27. měrca w kapałcy pobožnoſć. Z tym zhromadźiznu ſkónčichmy.

Z Łužicy.

* S **Hornjeho Kumwałda.** Najſtarſcha wobſoba Kumwałdſkeje wobſady, Hana Karolina ſwud. Kleſličowa rodź. Teupiez je 95 lět 5 měźazow ſtara wumrěła. Njeboha, kiž w Nowej Wſy bydleſche, ſmědźeſche ſo hač **do** někotrych dnjow pſched ſwojej ſmjerću njedźiwajzy **ſwojeje wyſkoke ſtarobu ſtajneje cźełneje ćerſtwoſće wjeſelicź.**

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludźi.

Wojciech njeběſe ſo jenoż ſwjeſelił, ale bě hnuty, ſo widźi někoho ſe ſwojich, ſa kotrymiž bě ſtajnje žedźił; boſkeſche jeho jara, ſo ſ wuwiſaſcom ſ Franzom na kwaſu njejeſe ſo ſe žanym ſe ſwojich bratrow a ſotrow ženje ſeſtał a nichtó njeběſe ſo k njemu ani ſamołwił. Bratr Jakub, advokat, naczini jemu ſamo horja, ſo jónu poby w měſeze w nětkaſej praſownej naležnoſći a njewopyta jeho. Saſoźi w hoſćenzu a wotbyłoſći žeſi wěź na ſridźiſtwje, wróćił ſo ſaſo do hoſćenza. Tu teź powobědowa a hakle pśicheđ wotjěźdom popołdniſchego cźaſa pójźa pinćeriju do „Liſy“ po bratra. Wojciech njechaſche ani ſa bratrom hicź, wo kotrehož pobycu w měſeze bě wěſo ſhonił, a dźeſche jenoż na namołwjenje Veruniki, kotraž dyſnſche widźomnje tomu ſadźewacź, ſo bychtaj ſo bratraj roſeſchłoj, haczrunjeź ſo ſwakowa njedźiwawoſcź ſnadź hiſchcze bóle jeje dótkny, dyžli Wojciecha. Niz jenoż ſo ju ſarudźi, ale teź ſahaněi; pſchijźe **advokatowu** njedźiwawoſcź ſwoſeje ſebi; ſatwěſcze, ſo wón jenoż jeje dla ſo ſdaluje, ju njecha ſnaceź.

Wojciech pſcheproſy Jana, ſo by ſnajmjeńſcha hač do wjećora ſwoſtał a jeho ſkromnu domjazność poćeſćił; doma njeběſchtaj hač dotal wobdźiwałoj a cźakałoſchtaj, ſdy by hóſcź pſchiſchoł, ſo bychtaj měkoj jemu něſchto pſchedpołožiś; Verunika bě ſo tak derje hač bě mołła, na jeho wopyt pſchiprawiła. Jan wſchak ſo ſamołwi, ſo njemóže ſo na ſadyn pad ſadźeržeć, ſo dyrbi hnydom ſ pſchichodnym cźahom jěć, tohodla dźe bě ſebi wobjed pſredy ſtaſał. Cźaka na njeho wjele dźěła w ſenzilji. Njewě druhdy, hdźe jemu hłowa ſteji. Rano ſaſo hižo ma w „Brasy być pſchi wažnem ſednanju. „Wěſo to wſchitko njeſe pjenjeſy —“ rjekny bratrej, namołwjujeſo, ſo by tu ſ nim poſedźał a ſkaſa jemu ſchćenku piwa; Jan bywſchi ruze hotowy ſ wobjedom, žrěbaſche ſwój cźorny kofej a kuzeſche popołdniſchu trubku. „Ale ſchto ſo cźłowjek ſa to jeli móžno teź njedźelu 23. nalětnika pop. w 4 hodź. Serbja maju za woboje poſkićenja zniženy zastup. Zastupjeńki su dóſtać w Serbſkej knihańi. Citajmy teź dźensniſi powěſtnik.

— **Satſka krajna loterija.** Pśichi pónd**ź**eźnischim cźehnjenju ſ. rjadownje 198. ſakſeje krajneje loterije (7. dźeŕ) padźe dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 7675 46932 57071 89993 134198 153082 159046; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 2061 10969 28032 30576 49591 89996 92932 114895 123351 123363 133061 134150 135460 145702 148904 154267 159442 159824; — dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 3407 8768 10525 22510 24470 24661 25958 26521 28487 29480 37263 40459 40722 43735 46164 52077 52802 55594 58112 64143 69199 75297 81747 92483 93850 112519 117926 124126 124616 126412 130968 131251 133119 141619 153966 156084 157987 159438; — dobrycze **wo** 1000 hr. na cźiſła 674 1348 2696 4216 5145 6619 9020 11147 12948 13111 15694 16540 18103 20351 22395 26074 30568 31880 35934 36274 38074 41516 42334 43928 44127 46201 52733 53531 54069 54083 55221 56484 58852 60120 64086 65603 65933 70904 72214 73732 74393 76655 77126 79706 81963 82696 83666 90458 91940 79916 99335 100221 101618 104303 110076 111922 113660 116165 117737 118198 120765 122789 130218 131088 133618 134977 136037 136502 137863 139461 143539 144325 150217 151081 151191 153891 155149 159913 159920; — dobrycze wo 500 hr. na cźiſła 108 1036 1272 1466 1680 4542 8816 9190 13578 14353 15503 16076 16243 18628 19246 19644 19987 21732 21945 22653 22809 24177 24947 25137 25316 26583 27119 31040 31990 32434 33625 35677 36675 37807 39282 39351 40694 41356 43056 43113 44973 45101 45469 45551 46909 46610 47187 48801 49193 49282 49704 53571 54798 56107 56932 59394 60768 62758 63318 63957 64131 64830 65605 65647 66658 67058 67267 68921 69760 71568 71601 72144 75481 77694 78348 79111 80769 82227 82361 82832 83976 84629 86293 89325 89690 89767 90002 90903 91254 93597 93967 95518 95699 97848 99031 99777 99877 100734 101473 101564 102722 103536 104801 105165 105516 106299 107950 108154 108220 109563 110340 110595 111181 112087 113051 114219 114941 115086 115179 116140 117038 118285 118584 118836 119619 119697 120139 120894 122174 122788 123364 124070 124965 126423 127346 127794 128052 128305 129241 129986 130256 130788 131594 131655 131805 132389 133905 134862 136413 138412 139856 140235 140469 141667 142752 143901 144983 147140 148872 150363 151170 151206 152156 152565 152941 154381 154662 155472 156020 156616 156869 158241 158853 159621.

— **Njeſbože.** Sawcźeraweſchim pop. wokoło 3 hodźin ſapali ſo w garaji na Hrodowſtim namješcze pſcheplunak pola wośoboweho automobila. Palaźy wós ſtorcźichu hnydom ſ garaže do dwora leźowno**ſ**ce, hdźež je ſawokana wohnjowa wobora woheń jakała. — Na wóſtu Nowoſaſkeje a Dwórniſchcźowneje dróhi ſraſnjichtaj ſawcźeraweſchim wokoło ¼4 hodźin wośoboweho auto ſ motoriſtim kołojéśnym. Wina na njeſboju bźěſche motoriſt kołojéśny, dokelž bźeſi wokoło tam poſtajeneho wobſtkobneho ſtolpa wopaki ſajédze. Motoriſt kołojéśny ſrani ſo na hłowje a na prawym podkolenju. Jeho kolo ſo **tśeśo** wobiſchkodźi.

K ſobotniſchej powěźći wo měnliwej ſtolize Kacze je ſotrownje, ſo wojſewi, ſo po poliźajſkich ſwěźelenjach tale ſotra ja ſotrowſtwo „Friedensgruß“ w Hamburgu **naboźniſke** ſpitje pſchedawa. K tutomu pſchedawanju **trěbne** pſchemyſło-poliźajſke mumělenjena ſu dowjelnjene a tuž je mjenowane pſchedawanje ſpitjow w porjedźe.

— **Paduſchſtwa.** Kradnjene buchu 6. 3. 31 we wjećornych hodźinach ſe ſamknjeneje holcźaneje komorki leźowno**ſ**ce na Hoſchiźa haźy 1 ſloty ſonjazy cźaſnik na ruczńym powjaſku, remontoirſki cźaſnik ſ cźornym ripſowym powjaſkom a je ſlotym ſapinakom, rózkaty twar, rózki trochu kulowate, **kroma hornjeho wěka ſ wobdźeſanjemi, nacźahowaniki kneſi ſ módrym ſchkleńcźanym ka**mješchkom, zołty zyfernik, arabiſke ſlote liczbniki 13—24 módre a male, ſlote pokaſowarje a 2 wuſtaj kładkaj ſonjazej pjerſchcźenej, jedyn ſ módrym kamjenjom, wyſoko ſaſadźeny w paſorojtym wośdebjenju, 585 koſtkowany, druhi pjerſchcźeń ſe ſwětłym kamjenjom a 333 koſtowany. — Wo wězowne ſdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

— **Sſerbſke wobydlerſtwo** pokaſujemy na narodnu hudźbnu klóſchcźeńku, kotraž ma ſo bliſchi pjatk 13. měrza w tudomnym měſchćanſkim dźiwadle poſkićiś. Jedna ſo wo prěnje pſchedwjedźenje cźeſkeje narodneje opery mišchtra Bj. Smetany: „Hubićka“ (Der Kuß). Mało nėmſkich dźiwadłow je tuto kraſne dźěło, **ſ**tóž je pſchebohate na melodijach, dotal pſchewjedł. Cźim bóle ma ſo pśichipóſnaś, ſo je žeſi tudomna opera pod wjedniſtwom direktora Schoſtaendera ſa nadawk ſtajiła, tudomnym pſcheczełam opery ſ tutym mišchtriſtim dźełom ſo ſesnaś dacź. Direkzija ſerbſtemu wobdźełſtwu napſcheczo pſchichódźe ſ tym, ſo ſnaŕ k prěnjemu pſchedwjedźenju potuniſchene płaćźiny poſtići. Samołwjeńenja ſo w Sserbſkej knihańi pſchijśimuja. K łóſchemu ſroſumjenju wojſewimy wobežitny naſtawk. Khór a orcheſter ſtaj ſeſnyſnjenej, njedźiwajzy toho pak njeſłu žane wyſche płaćźiny poſtajene.

— **Domowina** chce našemu wulkemu pěsnjerjej Handriju Zejlerjej pomnik ſtajiś. Wuradźowanja wo tym ſo ſtawaju. Praša ſo, hač njeby žadyn ſerbſki ſkaływobſedźeŕ kamjeń k tomu daŕił, ſtóž by pomnik wo tójſto ſtuniśiło. Domowina by rad wo tym nješto zhonila.

S **Bórta**, W nozy wot pjatka ſ ſobotu ſo na Mujačkowſkej dróſy konjej tudomneho kubleŕa Hilbjenza ſplóſchtichtaj. Pśichi tym ſo wós powróćił a ſo ſylnje wobſchkodźi. Bohužeł pak ſo pśichi ſnjeſbożenju teź jedyn ſobuježdźazy ſrani.

S **Boſchez.** W naſchej wſy wotmě ſo ſhromadźiſnu wobydlerjow ſaśdźeny pjatk w Rjenčźej hoſćenzu. Shromadźeni jednachu wo pśichiwoſu **kamjenjow a gmejniſtich płumpow.** Wośſewi ſo, ſo **bychu ſo kamjenje** ſ nakładnym autom tuſiſcho pśichiwožowacź hodźiłe, hač je ſo to ſtało. Pśichi ſiwej rosmołwje wo tutym dyrbu ſo pokaſa, ſo běchu wjchitzy wobdźěłniźy ſhromadźiſny pśicezíwo gmejniſtim ſaſtupjerjam. Wośběhe wumjetowachu gmejniſej radźe, ſo je drobne kamjenje nawoiſcź dała a niz zyłe, ſo bychu bjesdźěłni a małi žiwnoſcerjo žeſi ſ klepanjom nješchto ſaſłužiłcź móhli. Protešťowaſche ſo teź pśicezíwo wyſkoſim pśichiwożnym mjdam. Teź wo gmejniſtich plumpach ſo khětro wótrje réczeſche. Stónczenje ſo namjetowaſche, ſo ma pśchedſtajena wyſchnoſcź pśicepruhowacź mjdy, kiž ſu ſo **buram** ſa pśichiwožowanje kamjenjow płacźiłe, ſo njeczíſta **gmejniſka ſtudnja** ſo ſaſo tak pśichiprawi, kaſaž **je była a ſo maju gmejniſy** ſaſtupjerjo w ſjawnej ſhromadźiſnje ſamołwjenje dacź wo wſchitkich tutych wěſach.

Z **Worklec.** Tele dny wopyta najdoſtojniſi **knjez** biskop tudomnu khorownju. Pućowaſe z prewodom k. dra. Soppy. Wón wopyta teź Khróſćanſku a Bačońſk faru Knjez biskop dr. Gröber ſo wulcy ſpokojeny ze ſwojich wopytow wróći. Jeho njewočakany pśikhad tohorunja wšudźom wulke wjeſele zbudźi.

Z **Khróſćic.** Pśi tudomnej wotnoźey Kukowſkeje khorobneje kasy je ſo pśemeńenje ſtało. Pjenjezy zběrać atd. budźe wot nětka knježna Kronſec. Tola teź tu kaž druhdźe ſu ſo někotre dźěła wotewzałe, a tute budźa ſo nětko we Worklecach ſobu wobſtarać. To ſu wosebje wažne pisomne dźěła a teź wobliczenja.

Z **Khróſćic.** Poſlednju njedźelu wotmě w Herbſkej grychće wojeſke towaŕſtwo ſwoju lětnu hlownu zhromadźiznu, kiž pśedsyda towaŕ Grofa wšěch pśitomnych lubje powitawši, wodźeše. Wón ſpominaše na khutny dźeń wójnſkich woporow a kak je ſo pola nas woswjećił. Susodne towaŕſtwo w Pančicach chce ſo w pśichodze ſobu na woporowym wobkhadźe wobdźělić. Tuta powěść ſo z radoſeu wita. **Na to** poda ſo lětna rozprawa, kiž bě ſpokojaca. Pokładnik towaŕſtwa Hórbank rozprawješe wo finances. Po tym zwoſtanje hišće mały dołh, kiž ma ſo pak w běhu lěta zapłaćić. Towaŕſaj Henčl a Brycka ſen. ſtaj pokładnju pruhowałoj a wšitko za prawe ſpóznałoj. Pokładnik ſo jenohłósnje wolóži. Pśi wólbach ſo towaŕſ Hórbank zaſo jako pokładnik, tow. Natuš jako zapiſowaŕ na dalše 3 lěta wuzwoli. Z jenecje ſtrony ſo pśeješe, zo bychu ſo dowěrniccy za jenotliwe wſy wuzwolili. To ſo ſta. Jim ſo mjena pśidźělenych kobuſtarwow podachu. Dale maju ſo wuſtawki towaŕſtwa po nowym čaſu złožować. Tuton dypk pak ſo na pśich zhromadźiznu wotſtorći. Teź rozprawu tow. Jurja Korjeńka ſłyſachmy, kiž jako towaŕſtwowy poſoł ſkutkuje. Zběranje pśinoſkow je dla wulkeje nuzy mjez towaŕſtwami zdźěła jara wobćežne. Tuž proſeše, zo bychu ſćerpnoſć a prawe zrozumjenje za to měli. Towaŕſ Hojeŕ (zwónik) chce dale dobrowólnje wjesnu kapałku ze ſwěčkami wobſwětliś, kaž je nětdy ſlubił. Tutón wopor je wšeje ćeſće hódny. Za křižowy puć ſo zarjadowa zbórka, kiž měješe zwjeſelacy wunoſk wo 40 hr. Na kónću ſo hišće wozjewi, ſo budźe 27. měrca w kapałcy pobožnoſć. Z tym zhromadźiznu ſkónčichmy.

Z Łužicy.

* S **Hornjeho Kumwałda.** Najſtarſcha wobſoba Kumwałdſkeje wobſady, Hana Karolina ſwud. Kleſličowa rodź. Teupiez je 95 lět 5 měźazow ſtara wumrěła. Njeboha, kiž w Nowej Wſy bydleſche, ſmědźeſche ſo hač **do** někotrych dnjow pſched ſwojej ſmjerću njedźiwajzy **ſwojeje wyſkoke ſtarobu ſtajneje cźełneje ćerſtwoſće wjeſelicź.**

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludźi.

Wojciech njeběſe ſo jenoż ſwjeſelił, ale bě hnuty, ſo widźi někoho ſe ſwojich, ſa kotrymiž bě ſtajnje žedźił; boſkeſche jeho jara, ſo ſ wuwiſaſcom ſ Franzom na kwaſu njejeſe ſo ſe žanym ſe ſwojich bratrow a ſotrow ženje ſeſtał a nichtó njeběſe ſo k njemu ani ſamołwił. Bratr Jakub, advokat, naczini jemu ſamo horja, ſo jónu poby w měſeze w nětkaſej praſownej naležnoſći a njewopyta jeho. Saſoźi w hoſćenzu a wotbyłoſći žeſi wěź na ſridźiſtwje, wróćił ſo ſaſo do hoſćenza. Tu teź powobědowa a hakle pśicheđ wotjěźdom popołdniſchego cźaſa pójźa pinćeriju do „Liſy“ po bratra. Wojciech njechaſche ani ſa bratrom hicź, wo kotrehož pobycu w měſeze bě wěſo ſhonił, a dźeſche jenoż na namołwjenje Veruniki, kotraž dyſnſche widźomnje tomu ſadźewacź, ſo bychtaj ſo bratraj roſeſchłoj, haczrunjeź ſo ſwakowa njedźiwawoſcź ſnadź hiſchcze bóle jeje dótkny, dyžli Wojciecha. Niz jenoż ſo ju ſarudźi, ale teź ſahaněi; pſchijźe **advokatowu** njedźiwawoſcź ſwoſeje ſebi; ſatwěſcze, ſo wón jenoż jeje dla ſo ſdaluje, ju njecha ſnaceź.

Wojciech pſcheproſy Jana, ſo by ſnajmjeńſcha hač do wjećora ſwoſtał a jeho ſkromnu domjazność poćeſćił; doma njeběſchtaj hač dotal wobdźiwałoj a cźakałoſchtaj, ſdy by hóſcź pſchiſchoł, ſo bychtaj měkoj jemu něſchto pſchedpołožiś; Verunika bě ſo tak derje hač bě mołła, na jeho wopyt pſchiprawiła. Jan wſchak ſo ſamołwi, ſo njemóže ſo na ſadyn pad ſadźeržeć, ſo dyrbi hnydom ſ pſchichodnym cźahom jěć, tohodla dźe bě ſebi wobjed pſredy ſtaſał. Cźaka na njeho wjele dźěła w ſenzilji. Njewě druhdy, hdźe jemu hłowa ſteji. Rano ſaſo hižo ma w „Brasy być pſchi wažnem ſednanju. „Wěſo to wſchitko njeſe pjenjeſy —“ rjekny bratrej, namołwjujeſo, ſo by tu ſ nim poſedźał a ſkaſa jemu ſchćenku piwa; Jan bywſchi ruze hotowy ſ wobjedom, žrěbaſche ſwój cźorny kofej a kuzeſche popołdniſchu trubku. „Ale ſchto ſo cźłowjek ſa to

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Hlowna zhromadźizna Łužisko-Serbskeho Sokołskeho Zwjazka

n'eđželu 8. nalětnika 1931.

Jena hlowna zhromadźizna honi druhu, kóždu chce podać přehlad wo skutkowanju swójeje organizacije, chce dopokazać, zo ma organizacija prawo žiwjenja w Serbach. A wšitke rozprawy wita Serb z radosću, kóždy, haj najsnadniši zjew serbrěwa jemu dušu, hdyž smě wo nim prajić, zo bě k spomoženju naroda, zo smě pak tež swětło swěta sprawnje widźeć. Wšsće z wulkim wočakowanjom wšitcy sprawni Serbja na hlownu zhromadźiznu našeje najcilišeje a najlěpje organizowaneje organizacije, našeho Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka zhromadźichu.

Předsydstwo Zwjazka bě ju postajiło na njeđželu, 8. nalětnika přip. w 1 hodź. do sale Serbskeho *Domu w Budyšinje*. A na postajenym času běchu tu zastupnikoju, bratřa a sotry přitomni w tak bohatej ličbje, zo njebě městna, ani stoła swobodneho a zapis přitomnych pokaza ličbu wysoko přez 100 wobdźělnikow!

Ze sokolskim „Na zdar“ a zhromadnym zaspěwanjom narodnje hymny zahaji bratr starosta Zwjazka Jakub Sajba hlownu zhromadźiznu, pokaza na wažnosć hlownoje zhromadźizny, jeje zaměr a přeješe sebi wěcowne rozrisanje wšěch so jewjacych prašenjow a nadawkow. Po tym zdźěli đnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Přijimanje noweju jednotow do Zwjazka. 3. Wólby. 4. Namjety. 5. Přednošk. 6. Wšelčizny.

Rozprawa starosty Zwjazka. Jako prěni rozprawješe starosta Zwjazka sam wo skutkowności Zwjazka. W jubilejnym lěće Zwjazka je so wuwiła čiliša skutkownosć kiž jewi wuznamniše płody, kiž smědmy jako sprawne k našemu lěpšemu zapisać. Wšě naše skutki njehidźa swětło, su tajke, zo dyrbi je kóždy bjezpodmiđanje přijeć. Sokolska organizacija je dźensa najlěpša organizacija w Serbach. Jednoty su wuzko zjednoćene z centralu Zwjazka, kiž ma w jednaćelstwje swój kruty zakład. Mjez Sokolami a wjednistwom Zwjazka pak ma tež stajnje dowěrna knježić a njesmědmy wužiwać tež naše srjedźišćo k předewzaćam jednotliwcow a małych cyłkow, kiž njedowjedu k lěpšemu wulkeho cyłka, cyłka, kiž je Zwjazk. Strowa sokolska tradicija budź zakhowana. Budźmy swoji a Sokoljo skutka, kiž je jasny kaž sokolski porjad našeho Zwjazka. Mnohe rjane wusłědki, mjez nimi sobu najwuznamniše: zajěđ do Južnosławjanskeje, naš jubilejny swjedźeń, su měrdła našeje skutkownosće. Smědmy jara spokojom być. Dźěłajmy dale k spomoženju Serbskeho Sokolstwa zjawnje a sprawnje. — Rozprawa starosty so z mócnym přikleskom přija, kiž bě zdobom z wuraznym đźakom.

Rozprawa jednaćela Zwjazka. Bratr G. Janak wobkruči dalše znutřkowne skrudonje našeje organizacije. W jubilejnym lěće je naša organizacija postajeny porjad přewjedła, haj hišće překročiła. Organizacija zarjadowa wot 2. hač 5. wulkeho rózka narodny kurzus, 23. mal. rózka wobdźěli so na zlěće župy „Jan Arnošt Smoler“ w Drježđźanach, dale na zlěće župy „Handrij Zejler“ we Łazu měješe serbski Sokoł, wosebje Sokolki, wulki podźěl. Ważny bě zajěđ na wósosokolski zlět do Beograda w smažniku zańdź. lěta. Pod nawjedowanjom br. Meltki wustupi serbski Sokoł z wosebitym zwučowanjom. Serbske Sokolstwo wobdźěli so 13. pražnika w Rakecach na wšoserbskim zjězdże. Wobdźěli so 250 sobustawow, 130 bratrow zwučowaše nimo 22 sotrow. Najwažniši podawk bě 10-lětne wobstaće Serbskeho Sokolstwa. 26. novembra na dnju wopomnjeća zarjadowa so pop. swjedź. zhromadźizna a wječor w salomaj Budyskeje Krony swjedźeńska akademija. Po wobzamknjenju hł. zhromadźizny Zwjazka mějachu so 3 župy wulworić jako wukubłańske podorganizacije. Bu założena župa „Čišinski“ 14. 12. w Khrósćicach, kiž jednoća nawjeċorne sok. jednoty. Dalšej so w nowemy lěće zarjadujetej. Kaž bě so lěto z kurzom započało, tak so z wukubłańsko-zwučowańskim kurzom skónči (28.—31. 12. w Radworju). Jako dalši postup naše organizacije móžemy zapisać 2 nowej jednoće w Lichanju a w Khwaćicach. Sokolskich Listow wuda so 10 čisłow, mjez nimi jubilejne. Knihownje jednotow so přisporichu. Předsydstwo Zwjazka je so zešło dwójcy, předsydstwo a wuběrk 4 króć a swjedźeński wuběrk 3 króć. — Bratrej jednaćelej đźakowachu so přitomni z mócnym přikleskom za jeho jasnu a nadrobnu rozprawu a swědomićiwe đźěło.

Rozprawa hł. načolnika Zwjazka. Br. Meškank přiłožna swoju rozprawu rozprawje jednaćela. Zwjazk je po tym 5 raz zjawnje wustupił, je zarjadował 3 kurzy, načolnikoju Zwjazka zeńđźechu so 3 króć. Za bohate wobdźělenje w Rakecach wuđźělichu so 3 jednotam myta. Đźěło wokrjesow je było dobre, wosebje Małešanskeho wokrjesa, zarjadowachu so 4 wokrjesne zwučowanja a to w Małešecach, Bukecach, Pančicach a Kulowje. Wokrjesne zhromadźizanje zarjadowachu so we Małešecach, Njebjelčicach, Rakojdach a Kulowje. Skutkownosć w jednotach je jara spokojaca, mamy 2 nowej jednoće. Jednoty zarjadowachu 22 swjedźenjow. Dale poda br. Meškank hišće rozprawu wo narjadach, kiž su wobsedźeństwo Zwjazka pak jednotow. Wšelake jednoty su sobi khorhoje kupiłe, kaž je je Zwjazk doporučił. — Rozprawa br. hł. načolnika so přija z radosću.

Rozprawa načolnicy Zwjazka. Sotra Hórbanec zdźěli jara zwjeselacu rozprawu. W jednotach, hdźež su wotrjady sotrow, je so jara pilnje đźěłało, wosebje w jednotomaj Budyšinskej a Bukećanskej. Zjawnje wustupichu sotry 4 króć a to w Budyšinje, w Drježđźanach, w Beograđe a w Rakecach. Nimo toho tež we Łazu. Wšě zwučowanja je zestajał br. Měrćin Mjeltka, zarjadowař žónskich wotrjadow. Prostne zwučowanja za III. zlět Serbskeho Sokolstwa 1931 je hł. načolnica sama zestajała. Sotry wobdźělichu so tež na wubđźowanju w Mječicach. Wuhlady za přichod su dobre. Ze słowami: „Tak chcemy kročić w runowazy z našimi bratrami z dobrej nadźiju do přichoda, hač dóńdźemy k cyłej.“ skónči načolnica Zwjazka pod žiwym přihłosowanjom bratrow swoju rozprawu.

Rozprawa nawjedowarja đźěćacych wotrjadow. Rozprawja br. městanočolnik Arnošt Bart hł. 5. 10. 30 zarjadowa zwučowanje za đźěći w Komorowje poal Rakec, 6. 12. 30 w Radworju. Zwučuja so jenož prostne zwučowanja. Wukubłał je nawjedowarjow đźěćacych wotrjadow, zestajał je za III. zlět 1931 nowe prostne za đźěći. Tež na kurzu w Radworju 30. decembra 1930 su so prostne wukle. Swoje zwučowanja je dał we Sokolskich Listach wozjewić. Tak je tež wón swěru đźěłał. Jemu so đźakowaše.

Rozprawa pokładnika Zwjazka. Br. Janak je nimo jednaćelstwa tež pokładnju Zwjazka wobstaral. Jeho rozprawa pokaza jara zwjeselacy wobraz, wčzo tež nčkotre jednoty krute napominanja dóstachu před cyłej zhromadźiznu. To je prawje tak, tež tu ma porjad knježić. Pokładnju bčchu revizorojo nanajlěpje zarjadowanu nadošli a namjetowachu wuswobođenje pokładnika. To sta so jenohłósnje.

Rozprawam přizamkny so rozmołwa, na kotrejž so br. Měškank, Bart, Kerk a Krječmar wobdźělichu. Posledni wupraji swoju radosć nad rozprawu starosty a wuzna, so serbscy Sokoljo so raduja, zo je bratr starosta Zwjazka po čežkej khorosći, lědma nčkak wulčkowany, mjez nimi. Z mócnym přikleskom bratřa a sotry tuto wuznaće potwjerdźichu, dopokazujo wulku dowěru a lubosć wjednikoj.

Na swjatočne wašnje ze sokolskim slubom a zhromadnym spěwom přiještej so dwě nowej sokolskej jednoće do Zwjazka.

Na wšoserbskim zlěće wobdźělichu so jednoty w Radworju, w Bukecach a Ratbicach najwjetši a jako postajene myto wudźěli jim br. zwj. . . nas čolnik wumołwske mytowańske wopisma, kiž bě br. Měrćin Nowak zhotowił.

Wólby. Wólbne nawjednistwo bu přepodate br. zwj. zapisowarjej P. Krječmarjej. Pola najprjedy wólbne postajenja a namjety předsydstwa a wubčrka za wólby. Wolić mějoše so III. skupina Zwjazkoweho předsydstwa. Wólby mějachu sčchowacy wusłědk: Jednaćel a pokładnik br. Janak, II. městanočolnik Zwjazka br. Měrćin Meltka. Načolnica Zwjazka stra Hórbanec. Revizoraj pokładnje wostaštaj br. Kerk a br. Kinđermann. Bratr starosta wupraji swoju radosć nad wusłědkom wólbow a witaše do kruteho đźěła.

Přednošk. Přednošk bě hnje přewzał br. M. Nawka. **Wo słowje a Sokole** přednošowaše. Na lohko zrozumliwe wašnje pokaza na wuznam słowa. Słowo je móc, kaž je Sokoł móc. Słowo je wuznam myslenja, kaž dyrbi kóždy Sokoł myslić. Słowo hromadu wjedźe, kaž Sokoł hromadu wjeđźe. Słowo nas wjaza, kaž Sokoł nas wjaza. Słowo nas rozjasnja, kaž Sokoł nas rosjasnja. Słowo je je wuraz, hakle po słowje sčchuje skutk. Słowo móže ničić, torhać, tež w Sokole. Słowo nas đźěli, narod wot naroda. Sokoł je Serb, njemuči. Słowo dyrbi być jasne kaž skutk Sokoła. Słowo dyrbi być serbske a tohodla wostajmy so jako Sokoljo wšěch wopačnosćow, pisajmy serbski. Mnohe rjane přikłady přednošerja pokazachu, kak dyrbimy skutkować w Sokole, zo by była serbska rěč woprawdźe serbska rěč. — Słowo bratra přednošerja su wšsće padnyle na płódnu rolu. To dopokaza mócny přiklesk. Wšsće słčdźaja skutki!

Bratr starosta đźakowaše so rččnikej wutrobnje.

Namjety. Pančičanska jednota namjetowaše, zo by zwjazk bratram studentam přinošk spušćił. Druhi namjet wopřiješe přeće zo by načolnica a městanočolnica Zwjazka měła polne prawa na posedźenjach předsydstwa a wubčrka. Sotry bě br. Meltka hač dotal zastupował. Jenohłósnje so namjetej přihłosowaše. Třeći namjet bčchu zapodate jednoty we Wulkim Čisku, Delnim Wujeđźe a Komorowje. Přejachu sebi přizamknjenje k župje „Lubin“. K namjetej rččachu bratřa Kerk, Měrćin, Bart a Nowak. Dokelž pak njehodźi so wobzamknjenje hlowneje zhromadźizny Zwjazka lěta 1930 powróćić, maju mjenowane jednoty swoje přeće podać předsydstwu Zwjazka a potom so přepokaza należnosć k wuradźenju w posedźenju předsydstwa a wubjerka, kiž doskónčnje postaji.

Podachu so hišće nčkotre pokiwy a přeća.

Z dypkom 5 hodźin wobzamkny br. starosta hlownu zhromadźiznu. Hrimotajo zaklińća sokolske wuznaće „Naše swjate prawa!“

Hlowna zhromadźizna Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka bě z nowym dopokazom programneje skutkownosće, kiž ma strowe jadro a služi serbskemu ludej najspomožniše. -f.

Pjane rybu

Alkohol njehraje jenoj pola cłowjeka, ale tež mjes iwerinjiwom wulku rólu. Tež tam je tajkich, kotreż wo njón njerodźa a sašo tajkich, kotreż su alkohola łačne. Wobmostne pśihpytanja su to swěśiśe. Wošoły, konje a cjelata rady „jedyn frčbnu“. Najwjetśi łubowarjo alkohola mjes śotom pak su wošy. Dr. Carvion, franzowski mučeny, spezialista na polu alkoholskich śuttowanjow, wobtrucża to snajmjeńśicha.

Ale niż jenoj śhtoż na śemi dyha a korcży, alkoholej holduje. Tež rybu su, njedźiwajcy powśitkownje wotśrózbjajeje wošebitośće *wody, śkuttowanjam alkohola* jara podcśiśnjene. Sa tole dopónjace nimamy so wobmostnemu śrčdźenju djakowaći, ale pśihpadej.

W Beaufortu w Južne-Carolinje su niedawno pśicheśmykowany Whisky po stach litrach namakali, a potom, kaž bywa to w Ameriźy wašnje, do rčki wuleli.

Měšćanske dźiwadło w Khoćebuzu. Kaž wšě dźiwadła w sčrčich městach Němskeje ma so tež tuto kóždolčtnje z dołhom bčdźić. Nčtko chodźa tydźensey dwójcy předwjesć rččace filmy, so nadźijejo z tym dołh trochu zniżić.

Wohoń zniża w Londonje wulke składźišćo łódźowoje twarjenje. Podarmo so wohnjowe wobory prócowaštaj wohoń zaleć.

Sejźěrk toho dźěcha, so so wudźerja na tutym dnju s bohatym popadom domoj wróćiću. Lědy so wudu do wody cišnychu, wišaše so nan tež hižo ryba.

Nowinka so jara khětře rozšěri. Kóždy, kotryž wobhódźeše jenu wudu, khwataše k rěcy. Niekótre ani jenuchow udźerja, kotryž njeby hobrjeho zboža měł. Běženeho wobšchudźerja, kotryž njeby tak lohko do paglow lište. Tole traješe tatle dwaj dnjej. Na tśeśim zakuśnychu so jenož hišće śe někotre. Alkohol bě swoju rólu dowuhrał. jž.

Wobsteji zwjazk za wonoloace jědy?

Jěd ja njepśecełeła wopojatych jědow.

S Valparaiśa so pišo: Dr. Antonio Pagador, kiž njedawno pśi wopuśćenju lódźe w Valparaišu (w Chile) potajnu śmjerś namaka, wośeše śiwne mjeno jako wuńdźeny. Wot wjele lět sem płaćeśe jako śiwny mjezynarodny pezialista pśi wojowanju pśećeśiwo wopoinanym jědam. Džiwaju na to, dowěrjeni jemu Swjatk ludow važnu mišiju w Ameriki, kiž jeho — to wobstrukśichu jeho pśećeśeśo — do wśěśe śmjerśe dowjeśeś dyrbjeśe.

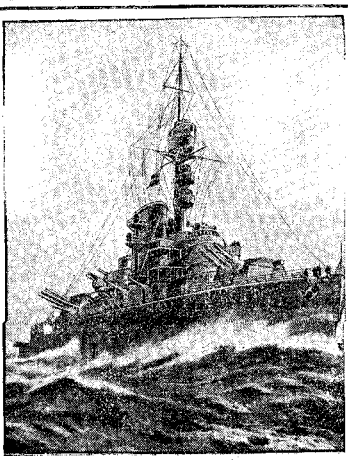
Dr. Pagador wuśkadźeśe z města Madrida (w Schpanilsej) a tam nadoby śej wulkich sabłudźbow wo wojowanje pśećeśiwo jědojtym napojam. Stónźnje nadoda Swjatk ludow, nad wikowanjom s wopojazymi jědami we lazyńskej Ameriki (to je južna Amerika) śrażowaś a wuśkěźbnych agentow wuśkonjeśam ke khowanju wudaś.

Dr. Pagador daśeše so do dźěła, kiž so dołe dźiwi defektiwa hać Ktarja cunaśe. Wórły 63 wuśtłódźił, so zuły namórśki brjóh wot San Franzisko hać do Valparaiśa potajny dołhi wopojazych jědow je. Nowink je hłowne wikowaćeśeło, ł wokkal twory ỳ rukow kuśtich dodawaćeśelow so amerikanśkim konsumentam daśe dawaś. Newyork płaći jako duchowne śrjedźišćo pśećeśiwanja wopojazych jědow. Ale też Panama (w śrjedźnej Ameriki) je wuźěł mnohich dwuzwowanych ekśistenzow a ma wjele potajnych śkładow. W kuśtłem lětnju je na kupje Hawana storeźi dr. Pagador tehorunja na thowańki pśećeśiwańskich tworow. Wośebje su Zoleźi (Kinjzy a Japanjzy), kotśiž nikti organizazije w tukonaj dźerža. Potajna, śdobom pak kraśchna organizazja, kiž ma świti ś policiju a zlownymi wuśchonośćanmi po zuźym nowym śwěśe wot potkupy Alaisa hać do Feneśfanda dele. Sćěśi ji nawśchěchu śtupi, to wośmamjenja śmjerś. Dr. Pagador mišeśe tola telko śmuśitośće, to njedźiwajo wuśkich warnowanjow pśećewjeśeś. Wot Valparaiśo, hdźež bě jeho hłowne śydliśćo, pśećeśiwańskich wuśkitke amerikanśke statn, so ow najpśiśedy material hromadźiś.

Potom so k nadobnej śmuźi. Poruśeźi wuśchnośeśam, so bychu kruće śtražowałe, dasće potajne śkłady wuśwjeźeś, wośebitych łastojnikow poćłaji a zyłe pažuno agentow wobłeśnuju mózni organizaziju pśećeśiwańkow. Amerikanśki swjatk wopojazych jědow śtejśeše pśećeś jahuku. Tuž wobśamknu, śtrašneśnu njepśećeśelu wotkrońeź.

Dr. Pagador cśinjeśe śwojim njepśećeśelam wjele jara łoźu. Wopytowałe je w nozy ham khowanki pśećeśiwańkow. Na kuźe Martiniaue (Franzowśki pśiśłušnźina) wuźdże jenož pśećeś śbožowny pśiśpad wotpłahdaneenu śanterodowanju. Hdyž bź pśećeś krótkim we Newyorku, śćěśowaćeśe jeho naftajnje potajnu agentoły a wobkedźbowaćeśe jeho. Tuž dr. Pagador śej wotmyśli, njeźeźo wotpuśćowaś. Do cźołnu, kiž mějeśeše jeho ke wulkej łódźi śa pśeśu do Valparaiśo dowjeśeś, skoči we poślednim wokomiku njeśmały muž — mordaś abo jeho pomoźnik, tak mźnja pśećeśeźeło tuteźe śchpanilśkeho łekarja. Najprjedy bo jźźa zyłe po pogramje wotwiwaśće. W Calon (Panama) śasta parnik na thwiźku. Dr. Pagador dźěśeše na kraj a wuźi śchśeźu mloka, kiž jemu nadróżny wikowaś pśeda. Wot teźo wokomika pokśaźu so śćěśkoti śajźdoješeńa. Wśchitke napśećeśiwne śrźdźi njemóźachu žaneho wuźpśeća. Hdyž parnik w Valparaišu k brjohej pśiśtaji, njeśeźe dr. Pagadora na kraj. Po někotrych hodźinach śemrě. A wina śmjerśe? Najśkerje ležeźi bo mloka tamne žakośtne, njeśaćźujomne amerikanśke jědy ś roślinow tidnyli. Schpanilśkej łekarjej dr. Gomez Śilva a dr. Menźez Rames, kiž śtej ćźeło pśećepytałoj, staj teźo mźnjenja.

W zyłym schpanilzy rěćźanym śwěśe je tutón pad wulke roshorjenje wubudźił. Swjatk ludow je pernamke a chilenśke knježeństwo wo rospravu prośył. Amerikanśki pśećeśiwowarjo wopojenych jědow móźa so śwojeźo wuźpěcha wjeśeźeć. Jich mjśtrośchnjichi njepśećeśeź je w boju podleźeć. Śchto budźe amerikanśke wyśchnoiśe cźinić, kotreź maja wot femrźeźeho nadoźeź materiala a pokiwow?

Nowy němski pancerowany křižak A je hižo tak daloko hotowy, zo 1. Jn 31. meje tutoho lěta na wodu puśća. Jeho twar staji so na 89 miljonow hriwnow. Nětko hotuja so njepśestawajcy dale tajke bitwiske łódźe tworić.

Poslednje bobry w Europje.

Pośledneje bobry (Biber) w Europje namakaju so w Němskej pśi Łobju, hdźež so wośebje haja a śchitaju. Loni ju wśěchne bobry ličźili, tak so mózemy nětko podaćz bobrowu statistiku.

Bobraze kožuchi su jara wobłubowane, ale te pokhadźeja jenož hišćoze je śewjerneje Ameriki. Muoju su hišo śej myślili, so je bobr w Europje hižo dospołnje dowutupjeny, so je dyrbjał podleźeć kulturje. Wśěo wón ras po naśich rěćach go cźasto namaka. To dopokazuja mnohe wjeśne a měśne mjena a wośebje teź mjeno rěki Bobra. Teź wěmy je ztawiśnow hoitwjeźiwa, so hoitwjerjo nětdy rady bobry pśećeśeźowachu, niź jeno jeho žadneho kožucha dla. Wośebje mějachu žadość za tak mjenowanej „bobrimu" (Bibergeil). Wón to nětajiti tuk, kiž wujtupja ł dweju žałoz na jadku bobra. Tuta bobrina so trjebaśe pśchi widliźećach k śmjerowanju cźuwow, dale śej teź jara wažachu bobraze mjaśo, wośebje pak śchpitnatu wopuch. Dotelž bywa bobr wódne śwerjo, śtejśeće na jědźnym liśćiku jako „ryba" a so potajtim teź w póśtnym cźasu jěźi śmědźeśe.

S tymi wěźami wśchak je dawno hižo konz. Bobraze kožuchi so dowoźeja ł wukraja. Wo bobrinu nichtó njezy njerozdźi. A ani w najlěpśich jedźeźnjach praśeźeli so podarmo sa bobrazym płezom abo bobrazej wopuśchu. Bobr woprawdźe je pola naš wotemrěł hać na jeniźe žydliśćezo. A tute bobraze žydliśćezo je najjadnaśi pśiśrodźinu pomnił Němśkeje. Namaka so pśchi śrjedźnym Łobju, wośeše toho měśna, hdźež Śsolawa so wuliwa do Łobja. Na lěźatych brjohach Łobja, pśchi tonidłach a kužach błitko rěti mózeźi dźenża hišćoze wobkedźbowaćz tute žadne hrymśaśi, jeli naśch śćerpnośeź a cźeźech k tomu jenu nóźku wopruwaćz. Hyndom po khowanju śłónza lěźu bobry je śwojich podźenitśich jamow, ć jich śaśtupna dźěra bywa śtajnje pod wodu. Po tym, so su bobry krótki cźaś we wodźe wokoło pśuwale, śtupja na kraj, so bychu žrale. Śśabe śchtomiki ś mózným śubami hyndom nakoju wotkuśaju, mózniśe śchtomy pak w podobje pśśowcheho cźaśnika koło wokoło wobhrymśaja, doniž bo jewala. Wośebje mjes mjeńtim drjewom, mjes mjerbami, topelami, jaśenjemi a brěźami bobr druhdy śraśchnje śakhadźa a wjele śchkody naćźinja.

Bobr pak žerje jenož śkoru a haložźi. Nimo toho žerje teź rady tołśte, tućne pojdonti gingawow a pśchi śkładnośći teź runklizy. — Pusćchćene drjewo śłuźi jemu jako material k twarjenju. W hubje njeśe haložźi k sajunjej dźerje śwojeje jamy. Tu bo potom po nětźim nahładna hromada žuchich halkow kopi, hotowy maju hród. Woprawdźite pśjośte bobraze hrody, natwarjene ś błiny a drjewa, bo pśchi Łobju wjazy njenamakaju. A bobr tu teź śkoro haćenjow wjazy njetwari.

Pruśka a Anhaltka śchtitatej pośledneje bobraze žywiśchćezo. Hižo pśched 10 lětami je bo jakoźato bobrow ličźeć. Najbóle bobry žtajnje cźerpjachu ł wulkej wodu, liž žwěrjata cźasto daloko wotnjeśe. Tohodła su bobram tu a tam natwarili kopzy, hdźež móźa tute so wuchowaćz, hdyž hrozy powodźenje. Wśchitko to je bo wopokazało jako jara wužitne a wuśpěśne. Najebaćz žurowu śymu lěta 1929 je liczba bobrow wot lěta 1913 hać do najmy lěta 1929 rośła wo 40 proz. Wścho dohromady bě pśched lětom pśchi Łobju 232 starych bobrow a 31 młodźatow. To je liczba tych, liž buchu naliczene. Móžno, so je jich we woprawdźitośći hišćoze nječto wjazy. Ale bobry maju bo hišćoze wjele rafinścho śchkitaćz. Wośeše ma bo śakroćźicź pśećeźiwo padułchnym hoitwjerjam, liž hižo mnoheho bobra ńkonzowachu jeho kožucha dla. Dale maju bo pśchihodne śchtomy žadźeź, so bychu bobry žtajnje doś žratwy měśe. A śkónźnje ma bo wujchnośćej wo to starać, so zyganowarjo, wudźerjo a małkinizy njesmeja pśchitkup k bobrazemu žydliśćezu. Hdyž bo na to doś žiwa, potom móźemy bo nadźijeć teźo, so pośledneje bobry Europy hišćoze dołho so śathowaju pśchi žrjedźnym Łobju.

Lu Paulingu Romangle.

Mamy śaźo nowu rěć, Bohudźak, pśeśeźej nimnośeź śebi to kśaśche. Wona rěka: „Lu Paulingua Romangle" a twdaź je ju jedyn Brüśśelśki lingwist rěćow, kotryž na to pokazuje, so je jako lexikologa wośebje śa to powołany, nowe rěće wumyślićź, dokeź jemu śtare, kotreź dźak śtudija po śdaćju wśchź mnje, wjaz njedobaśaju. Nowa rěć wuśmiemjenta so ł tym, so je pśeźa njeśmėnite jednora a so móźe so w běhu wókom dnjow nawukniéź, pśeśe cźinuj je wśo prénje wumėnjenje, to móźe cźłowjek itaśći, śchpanilśki, laćanśki, śranzowśki a jendźelśki, dokeź hu hłowa ł tutych rěćow śeśtajane. Trośchu nimśki teź nječo śchkodźeźi njemóźe, ale wukmej rěka w tutej rěći „łoukmej", śchto̊ś ta naš wośebje cźeźko rozumeź njeśe budźe. Dale śoa so, so móźe cźłowjek wośebje derje śtaminzy, pśeśeźe wón twori śwoje hłowjeśa po śamnjem waśchnju kaž Brüśśelźy Flamojo, kotśiž kóždemu śranzowźenu hłowu „en" pśchipowěźnu, so bychu so rozumiwśchi cźinili. Tak rěka na pśch. mjeś „leoren" ald. Nimje tak twori Mr. d' Harvé, kotryž chze naśch śwět se śwojej nowej rěćju wobžožeź, śwoje hłowjeśa. Nješchkožkuliž je zyłe rozumne, nėhdyž takle, to tumyśl jenoho hłowa, kotreź ma ho śtopujowaćz, zyłe rozumje je podwojenjom prénjeje śłóśk wupraji. So pala zakonśkich wobśłuźujcych mjes źwdźěłanym śobuśtawami pśched kóžde hłowcźko „leo" śtaji, teź hłupe njeje. uk.

Na[illegible]

— **Wuhlady na wjedro za julijsku śrjedu:** Malo pśchemeńenjenja. Pśchi dotalnej łynje je nowy śnėh możny.

* **Němśka pśchimótśka wjedrarnja w Hamburgu je pśchipowėdźała, so je so pónd źelu w nozy 5 zentimetrow nad śemju 22 śtopnjow śmy̆ny po Celśiu měrźło.**

* **W Schwajzarśkej je so poślednje dny nimo měry wjele žneha naśchło. Na Rigi-Kulmiśej horje žuch wyśche tśoch metrow leźi. Temperatura je śdźeła nize 20 śtopnjow śpadła.**

* **W połodniśchej Juhoślowjanśkej je wobydlerśtwo i města Prilepa a Bololia dla śemjerźenja wuźaho.** Nėhdyž 200 ludźi je ćźerjej pocźerpiło. 600 ludźi je ho cźeźko śranilo. Wjaz dwźi 1000 khěźow je so sażgnyło. Horze źerła su je śemje wupraśle. Śemjerźenje je łaćo Sofiśe a Ssoluna śapuśeźenja naćźiniło. Wobydlerśtwo Sofiśe je w nozy pod holym njebjom pśchebywało. Juhoślowjanśki kral Alexander po kraju pućuje, kotryž je ho je śemjerźenjom podeśchło.

Wužiće tutu składnosć!

Jenož hišće

2 dnjej

wulke

běletydźeńske

předawanje

Spodźiwajće tutu ju!

* Jenož w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy na Kamjentnej hasy

Nimale nowy

smoking

za młodeho knjeza śrjedźaeje postawy je tuńo na předań na Wjelećanskej drózy 4311 na lěwo

Młoda sućelna

kruwa

je na předań w Khróśćicach čisło 85 f

Sud najlěpśeho **awtoweho wollija** je wo wjele niże płaćizny za hotowe pjenjezy na předań. Bliźe zhonić w Serb Now.

Visitne khartki

zhotuje spěśnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

Wšć

šulske knihi

ma na składźe abo wobstara

Serbska kniharńja na Lawskich hrjebjach 4

Kśěźerske śen!

Najwubėriśi ćaj k ćiśćenju kreje, teź za pucheŕ a jérchenje Připrawjeny po prastarych klóśtrskich receptach w klóśtrje Marijnej Hwėźdźe. Dostaś we wśěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Pśchemyślcźe śebi 3×

hać njeje lěpje, wupjerli hnydom we wobźěbitym wobkhodźe kupowaćz. Tam dostanjeźe ńtajnje cźerśtwu tworu a naśche taśtośoe ju śebi doświru wulkich kupow kupzow dobyte, tak so pśched krótkim na jenym dnju **88 m wupjerka** pśchedachmy! — Widźicźe: puć k nam je hižo kuśt wobcźeźny, ale za kóždeho ś wužitkom!

A. Kaśper Nachf., Burglehn 11

měj. A. Pilopp

Wośebity dom dobrych wupjerkow.

Přiloha k číslu 56

SERBSKE NOWINY

Wutoru 10. měrca 1931.

Budyski wokrjesny wubjerk.

Posedźenje pondźelu 9. nalětnika 1931, dop. w 19 hodź.

Wokrjesny wubjerk bě so pola Jastrowjanow. Knjes hamtski heitman dr. Siewert přehladnje nawjedowaše.

K zawodej zdźěli knjes hamtski heitman wo zjednoćenju a podźělenju bjezdźěłnych. Ličba bjezdźěłnych, kiž 15. januara 7621 wučinješe, je so do 28. februara hač na 7330 zmjeńšiła. Za to pak je so ličba krišowych podpěranych w hamtskim ćěrju wot 3575 na 4450 a spomožnych zastaranych wot 1469 na 1847 powyšiła. Wudawki za podźěrjenje krišowych bjezdźěłnych budźe sobu zjawk ličeć na nětkle 340 000 hr. žadacy, za podźěrjenje spomožnišich bjezdźěłnych nětkle 440 000 hr., dohromady potajkim 780 000 hr. Njedźiwajuc tola, zo wokrjes po *zwučenju dwora wěsteho na wobchadne wuskutkowanje powyšenja wokrjesnoho dawka a pschiwobkroćenja hišće na mórwym wokomu wotewźe.*

Pschi druhim dnyku zdźěli k. hamtski heitman, zo je swjatk wokrjesnych wubjerkow namjetował, so by so wobličenje wokrjesnoho swjatka pschemjeniło. Worćatkacy ma pak so rosćěrjenje wokrjesnych dnjow wotstronić a jenož wažnjwustojne wubjerki swjatkacy. Dotal je podźěłanska rada abo wokrjesny ćěrjo wolił hobustawy za wažnjwustojne wubjerki. Pschi rozmohowje rěčeršce k. zapósłanc Wjela za zastupjerja schulow we wubjerku a za wjerschi wšim wokrjesnoho ćěrjenja z powyschenjom ličby wot 3 na 5, a we wobcežkowanišim wubjerku mělo zastupjeć spomožerskeho a zastarańskeho wubjerka hydlacy. Tež je strony prawizny so wschelake pschemjenjenje namjetowachu. Pschi wothłosowanju so § 5 spomožerskeho hamta pschećiwo 3 hłosam pschija, § 7 so pschećiwo 3 hłosam pschija, § 8 jenohłósnje, tehorunja wotpósł VI.

Pschedležerske dohladowanišće hórschenje pschećiwo rozsudej wobydlerstwa dla zjednoćenja gmejnow, kolonije a wsy Maleho Wjeskowa. K. knježerstwowy rada dr. *Kämpfe poda pschećiwnje, kiž je k tutomu pohnjowanju dowjedła.* Dom ho k prudujemu rjedu we wsy Malym Wjelkowje wjerschina za zjednoćenje nemaka. 5 gmejnskich zastupjerjow słoži zjawje zastupnstwa, hamtske heitmanstwo z nimi jednaše, so bychu zwólniwi, zjawje zastupnstwa sabo pschiješ a z kolonije jednacy. Rozsudźićej wo tym ma prawo wokrjesny wubjerk. Tež § 132 wobydlerskich rozsudow njedowoleny. Najwyschi wupuć je, gmejnski parlament rozpuschćerjeć a nowych gmejnskich zastupjerjow wolić. Hamtske heitmanstwo nima hórschenje za wopraunjenje a namjetuje je wotpokazać. Wokrjesny *wubjerk hórschenje wotpokaza.*

Po pschiwobrońskich pschestawach wokrjesny wubjerk wo mjenowanju wobydlanskeje gmejny wo postajenju zarunanjow w należnosći wobkładanja cyłneho słoka a mjasa rěčerskeje a jón dowoli.

S dotalnym pruhowarjom pneumatiskich piwowych aparatow bě so dokal k. Röhl w Malym Wjelkowje; pak je tuto zastupnstwo słožił; na jeho mjesto wokrjesny wubjerk w blišschim czasu nasłědnika wuzwoli. — Schćehowaschke wólba hobustawow wokrjesneho pohódnoscerskeho wubjerka po § 9, wotst. 3 zakonja wo zawěsćenju cyłneho słoka: tehorunja wólba wažnjwustojnych za wuslědźenje wolscekhódženja słoka, kiž dyrbješe so pschi natyknjwych khorosćach mjerić abo spada.

Pschi prošnjach wo korčmarske a rjeźnarske koncesije dowoli wokrjesny wubjerk wróćiwy Antonu Mundkowskeho w Korwinju, Kurta Großhönigza w Salomju (Sohland), Linu Selmu Izraelowe rodź. Roscherez we Wjasowju, Fricu Kaiserz w Hornich Pólšowach, Pawoła Nošnera w Salomju (Sohland), wotpokaza pak prošnju Richarda Mißbacha w Dźibrachćicach (Greißmannsdorf), Walteria Cuahardta w Dźibrachćicach, Bertu Helenu Głogowske rodź. Libuschowa we Wjeleczinje, wotpokaza pak prošnju Augusta Bombacha w Holeschowskej Dubrawy a towarstwo tyłkow w Schćehchonje.

Wokrjesnym wubjerk dowoli porjad Kroweje pokładnje w Schćehchowje. Wjeleczinje a Wjerschkowje. Trjebjećanska gmejna bě so sabodała městny zakoń wo wosobinskich kubłach, wokrjesny wubjerk jednanje wo nim wotstronći.

Pschedležerske namjet, so by wokrjeh pschewisał rutowanišći podźěł pola Kreditneho wustawa jakichi gmejnow sa wožeńkow we 22 500 hr. Bukowjanskeje gmejny sa twarjenje wodowoda. Wokrjesny wubjerk temu pschisłoschowasche.

Wubjerk wza k wědźenju wo pokročowanju regulowanja Schpreriwje, Lubijskeje a Koteczanskeje Wody. Tež wubjerk ma k temu 25 proz. wudawkow pschiwoćaty. Přejedawske regulowanje Schpreriwje płaći wokrjesh 1/3 we 2075 hr. wotpłaćenja a danje na 20 lět; za regulowanje Schpreriwje, Lubijskeje a Koteczanskeje Wody 1386 hr. na 17 lět.

Pschedłożene bychu ćmery za dźěło za spomožerskich bjezdźěłnych. Jednanje wo tutón dypk wotstorczi so na rjedu popołdnu 1/4 hodź., tehorunja dalschi dypk. Tež nastupa napowan w sajimje młodostnych bjezdźěłnych.

Sa rozdźělenje podružnjelske dawki 1931 pschedležerstwo namjetuje. Budyskemu wokrjesej pschepokaja so wot dźěłowcha a spomožerskeho ministerstwa 326 007 hr. Wot tuteho pjenjesa wotliczi so 43 000 hr., kiž su wokrjesej hižom pschepokazany. Namjetowasche so, zo bychu so wšitke wokrjesy rozdźěliły. Pschedležacha tři wschelake kluče. Hamtske heitmanstwo namjetowasche, so by so 1. kluč wosłk. Wuwoi so wjo dołha a žiwa rosnarowa, njedóstaje pak ke zanemu wobjamknjenju. S tym so schromadźizna rěčnješe, a pospjedźenjom pokračuje so rjedu popołdnu 1/4 hodź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Njeboža w zyrkuśu.) W zyrkuśu Sarcasani spadny pschi piatkowym wječornischim pschedstajenju pomozny pschistajerjo, hdyž na wóśliku jěchasche, na semju a słama zebi delnje ramjo.

* S **Kamenicy.** (Dwaj rubježnisłaj nadpadaj na jednym dnju.) Piatk popołdnju kluczišchtaj so tu dwaj rubježnjaj nadpadaj. Do póstoweho hamta 19 na Zietenskej haźy sadobychu so tśi młodźi pachołc, satraschichu z wutykanjenym revolvrom agenturskeho wjednika, jeho potru a tši druhe wobchy, poraschu jich z klumpachom a rubichu 450 hr. w hotowych pjenjesach a znamki 130 hr. Skuczerjow sachtapichu słónčnje w koloniji nowotwarow na Reineckej dróży a pschepodachu jich policiji. — W młokowym wobchodźe na Mathildźinej dróży wahrjesćichaj młodaj muzikaj wobkhodnizu z revolvrom a rubichtaj pokładnju, w kotrejž bě nětkle 40 hr. źiśkorneho pjenjes. Rubježnizu zu naźebacz na pomoz wokana nadpadnjenje njesnaćji cźekli.

* S **Krimiczawy.** (Banka pschestała płaćiś.) Krimiczawska pschemyślowa banka, t. dr. ſ w. r., wot schtwórtka wjazy niczo njewuplaca. Banka pózuje zo wo zwonkastupnistwie wujednanje. S njewupłacenjom ma wobežeje rjemjeślnizy a mali pschemyślnizy potrjechcerjow.

* S **Plawna.** (S wokna na zmjerć padła.) Tu tkoći na Hammerskej dróży bydlaca 31lětna mandźelska 13 metrow wyschoko z wokna na dwór. Žona pukny kejnoy a sama zebi hwizdźel a pónoj, pschi cźož so njerowych holoscach w thorowni wumrě. S mandźelskim zaruja wo nju lichtyri njedorosćone dźěći. — (Staruschka mandźelskaj w smjerći sjednoczenaj.) 80lětny skladowobkładowar n. w. Franz Claus a jeho 75lětna mandźelka Augusta Emilija buschtaj we swojim wobydlenju morwaj nadeńdsenaj. Lěkaŕ zwěrći, so je smjerć khětrje snajmjeńšerscha dźeń pjedoy sastupika. Ssmjertna wina njeboždźelche jo zwěcźiła, ale ma jo za to, so je wobeiſtareju cźłowjekow Boża ruckła saiała.

Wuprawa z podyróškim cołmom do nejzurowych krajow.

Žiwy žiwoł so žiwje sajimuje za wotmyślenu wuprawu amerikanskeho kapitana Wilkinsa, kiž chce z pomocu podmótskeho cołma k žewjerjenemu cźopej dopukowacz. Je śiej dał k temu pschiprawicz wobcźitny podmótski cołm, kiž so mjenuje „Nautilus“. S kapitanom Wilkinsom powźe sobu wunk sławnoho francowskeho pisacela Julijusa Verneho. Kaž je znate, pisaše Julijuš Verne romany fantastiskeho wobsahu, kiž so fabrikachu z podobnymi mysliczkami, kaž tuta wotmyślene dyrdomdejstwa jeho kapitana Wilkinsa.

Sajimawe je, schtoż Wilkins sam powida wo swojej wuprawje. Přeji wón, so słowny samo wuprawu njeje wuprawdźite doscehnjenje žewjerneho cźopa z podmórskim cźołmom ale so ma zyła wuprawa wědomostny samo. Cźoze wón pschepytowacz pomery lodu pschi žewjernym cźopju.

Wilkins wujźdże z druhim mužencom Putmanom. Khrobli dyrdomdejstwy chźdża najprjedy z Ameriki ke Spitzbergej, chźdża tam powotwocźowacz a potom hakle so podacz na dalschi puć do žewjerneho Lodowego morja. Hłowne wumóžnjenje wuspěcha je, so cźołm so njesafalduje. Dyrbi móc so pschedobyc pschez lód, tak rucze hacz je dosaht pod lodom žewjerny cźop. Jeli je tole so njeparadź, njeboszpije Wilkins swój samór. Cźołm może pod wodu wutracz najdźe je 30 dnjow. Hacz tutón jedyn mužaz dośmjuje k temu, dobywa so hacz k žewjernemu cźopej a so pschidrěcz k swjatkej.

Wobžiwje wobcźahuje sobu wotrjesenje šmórca puczu pod wodom. Hdyž cźołm pod wodu njeje, wón njeboože mócze, jemu na pomoz pschiśwatacz.

Wu ženi šćitu z tym, so Wilkins jom pschinješe jakiśi materiał wo pomórach jemje pschi žewjernym cźopju, wo pomórach lodu, wo geografiji jemje tamnych stron, wo temperaturje, kiž tam knježi, wo swórjatach, kiž tu tam žiwe a tohodla maju wulki zajim wo wuprawje a so njesamtśiłeja nad krschnowsću teje wuprawy.

Kapitan Wilkins wuźahuje so też jara dołhodobe pschihotuje. Chce też wuźiwacz radijo, so mół swjasanje se swótom. Haj, radijo kreje w jeho pschihotowanych wulku rólu. Pozdscha so nikto, na kajke waschnje ma so do skutka stajicz tute swjasanje pschez radijo z wostatnym swótom. Tole ma so stacz z pomocu bobrschich njeboložyłkow, je kotrymiž ma so lód z cźołma pschewjercecz. Wilkins ma na swojim podmórskim cźołmje bobrsze, žylne njeboložyła, kiž so cźerja z elektrizitu mozu. Wone maju nedawk, pschedobywacz so pschez lód a tak rjez w nim wurasnycz wokna.

Tute wokna słuźja za Wilkinsa wschelaku ważnosć. Maju klužicz k *ventilazyji*, so bychu w podmórskim cźołmje pschez nje dostali cźerstwy powótr. Pschez nje dźiwdźa też dostacz radijowe swjasanje se swótom. Balonik wunjese do powótra grot anteny a radijowe swjasanje budźe hotowe.

Sćmy wowrawdźe wjeźiwni, kak klóncźi tuta fantastiska wuprawa amerikanskeho dyrdomdejnika, kapitana Wilkinsa.

Tomo Njendara, žiwjerny łśicerjenk.

Omo Njendara, smjertny łśicerjenk!

Cźorny misjonar.

S Daressalam so pschez: W kraju Njassa (w južnej Afriźy) je žiwy cźornuch Tomo Njendara, niz pak mórnje a poniźnje, kaž bo jemu słuschcha. Jeho myśle dźěcha na druhe wězy. A tak pschińdźe, so we swojej domińnje wobchadowanemu njebź. Tomo sajm cźujesche, so jeho njesrownja a wotmyślli, swojej domińnje khribjet pokasacz a swoje słowo njeběcz druhdże spytacz.

Docźeze do žewjerneje Rhodesije a słujschesche tam misjonara wo Božej wucźbje pydowacz. Tomo bě zahority a wérzesche, so je jedyn skónczinje ideal namakał. Bu łschesćan, hyrnjeź wot łschesćanstwa niczo njerozumi. Nowa wokolina jeho tak wobloži, so bo bórzy jako najduschnischi hyn Boha cźujesche. Tomo bu kschćeny a wjeselesche se, jo je woda jeho stare hrěchi wopłokała. Bórzy wotucźi w nim sajm žadość za pucźowanjom. Tej so njemóžesche pschezwinycz a śkadł, że dyze jenoź ke khrześcźanstwe žiwy bycź. Jako wérźiwy khrześcźan chźdże schudźe, łdźej pschihódze, žiwjatu wérzu wosjewjecz.

Tak cźasnesche duschny Tomo wot jeneje wsy do druheje. Skóli kschćej pschiłeżnoscei pydowasche, ale jeho słowa njeczinichu wulkeho jaczitcźerza na žiwojich pschipowćuchajrow. To jeho njerozesche. Pschemyślesche sej, na cźim może to łasłeczz a bźche — po žiwojim ménjenju — bórzy winu namakał. Po khcźenju byrdźesche po žiwnyślu łschcźesćanskeje wucźby z njebźesjam so wotewrjecz. We pak słonił, so jeho khcźenj po dśiatum słoźu dale hrěschnu kaž prjedy. Potajkim, mysliesche Tomo, może jenoź na tym leżeczz, so su wobroćenc wo khcźenju dale žiwi. Tuž sej nowy plan wumyślli, kiž pak bu jemu ke wohudej. Tomo cźahujesche k jenej rěcź, kotrejž mjeno Jordan da. Tam saźby wjele cźornuchow wobroćz. Pschi khcźenju dźerźeschi: hlow cźornucha — po žiwojej nowej mysli k wuch žiwnia hrěchow — tak dołho wo wodu, dónž so tehjesche. Na to waschnje Pschi: Tomo wuźa do njeboźa so dź nych wotewrjeny. Kiždy dźiwy domo dó zi wuhonz khcźenju widźachu, cź kaźda z hrósow do wschćch łónzu.

Cźornu khcźenjak poda so jośz na puczowanje a pschińdźe k wodźiku Schaiwila. Tuchu nicźo posa swojich podanow jara lubowany. Pschi jenej roskoszy se jemu woko wubite. Tomo pschińdźe runje w prawym cźasu a wobsamknu, so ta wjeho je swojim khcźenjskim nałoźkom wo wjeźicz. Wodyka wón prawje wukhcźeł, ale wbohich domorodźenych, kotrejž bźchu wot wodyłowcje straże wobstarjeni, wschitkich tepjesche. Tak dźiwłaźe Tomo wšitky cźaź, doniž jeho policija njezapadny a na powjasu jeho wobwjesenju.

Le „Zlatoroga".

Začeŕwjeni so holčatko živje,
z posmêwkom z wlosow kwêtaško wozmje.
Hwêzdźička je krasna, slêbroněžna,
lodownikow dźowčička tak nêžna.

Tak čitaš w „Zlatorogu", kiž je njedawno wušoł. Njecheyla luba serbska młodźina rady dale słyšeć? Knižka ći pokaže najnôžniše čuća lubosće, ale też wêš je jeje horjo. Powêść je z luda, kotremuž pod južnišim słóncom wutroba horcyšo bije, kiž hišće cyle z přirodu zwisnje a ju znaje kaž naš serbski ratarski lud. Někotři z našich Sokołow su widźeli z blizka krajinu, hdźež je pêseń nastała, a su zeznali lud Słowinc-ow, kiž sebi powêda wo Zlatorogu. Tuž budźe knižka, kotruž na knjez Janak na předań, wêšce našich Sokołow wosebje radować.

Towaŕstwowy powêstnik.

Hrodźišćo a Rakojdy. Jednoty Sokoł zwučujetej přichodnu wutoru, z dypkom we 8 hodź. w Rakojdach. Po zwučowanju spêwanje a serbske reje.

Hasłow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. swoju wažnu měsačnu zhromadźiznu.

Hasłow. Kołojźdźace towaŕstwo „Błysk" ma swoju měsačnu zhromadźiznu přichodny štwórtk. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe.

Lichań. „Zernička" změje štwórtk 12. měrca wječor ½8 hodź. polu sobustawa Arnošta Čabrana w Jatrobju měsačnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho sobustawa, wosebje pasiwnych je, zo přińdu. Přednošk změje k. wik. Rößler z Minakala.

Našim serbskim towaŕstwam! W Budyskim dźiwadle hraje so přichodny pjatk 13. nalêtnika, wječor ½8 hodź. Češka ludowa opera „Hubička" wot slawneho komponisty Bj. Smetany. Jeničcy w Serbskej knihaŕni su napředań za Serbow zastupne liśiki k zniženej płaćizny. Tutu składnosć njech kóždy wužije. — Njedźelu 22. nalêtnika, pop. w 4 hodź. chce direkcija dźiwadła wosebite předstajenje zarjadować a Serbam poskići zastupne liśiki za najniższu sadźbu wot 1 hač 4 hr. Zo by direkcija wêdźała, hač je předwjedźenje móžne, njech knježa předsydźa towaŕstwow so pola sobustawstwa doprašeja, štó chce tutu žadnu poskićenku wopytać. Zamołwjenja njech so scêlu knjezej *Janakej* w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje. Wêc khwata, hač do njedźele 15. 3. njech su připowêdźenja w rukach knjeza Janaka, pak kóždeho župana. — Opera poskići so wêzo w nêmskej rêči.

Sawrjecy. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wječor pola Palerjec. Přińdu też Bukečanscy Sokoljo. Njech Sawrječanscy bratŕa so w bohatej liśbje zeńdu.

Khartka połoñeje Juhosłowjanskeje, tak mjenowaneje Macedonskeje, hdźež poslednje zemjerjenje najzahubniše zakhadźeše.

Hospodaŕski rozhlad.

Wutoru 10. měrza 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	1 0 nôsk złotych	47,225
1 jendźelski punt	20,393	100 čěskosł. krônow	12,438
100 šwajc. frankow	80,805	100 franc. frankow	16,435

Barlińska burza w strucźenju efektowych kursow žiwiśkho posłupowaśe, na tóńcu so kursy saso wobeźbje struchśichu. Teź na wikach i dołžnymi a rentowymi listźinami so kursy žiwiśkho słabšachu.

Na produktowych wikach žitne płaćizny i wowsaćsom pśichetaj teź wuźera dale posłupowachu. Rožka poskóčetej wo 25 pj. po zentnaru, nałtuj jećmjeń a wowoš wo 15 pj. a nałumiśki jećmjeń wo 10 pj. Wêzera płaćeśe zentnaŕ w Barlinje

pśichetaj 14,55—14,65 hr., rožki 8,80 hr. hač 8,90 hr., nałêtnjeho jećmjenja 10,80—11,40 hr., nałumiśkeho 9,85 hač 10,65 hr., wowoša 7,65—8,00 hr.,

w termińowym wikowanju

za měrz: pśichetaj 15,15—15,25 hr., rožki 9,75—9,70 hr., wowoša 8,30—8,35 ho.,

za meju: pśichetaj 15,37½—15,45 hr., rožki 9,95—9,88½ hr., wowoša 8,70—8,72½ hriwnow,

za julij: 15,37½—15,45 hr., rožki 9,95 hr. hač 9,96¼ hr., wowoša 9,12½—9,15 hriwnow,

w Drježdźanach:

14,75—15,00 hr.),

pśichetaj 14,85—15,10 hr. (šonźeny pjatk: rožki 8,95—9,25 hr., (8,60—8,85 hr.,)

nałêtnjeho jećmjenja 11,00—11,85 hrùv. (10,75—11,75 hr.),

nałumiśkeho jećmjenja 9,85—10,60 hrùwn. (9,75—10,50 hr.),

wowoša 8,40—8,60 hr. (8,30—8,65 hr.),

wowoša, šmokńjeneho 7,85—8,35 hr. (7,70 hač 8,20 hr.)

Sćerńinje wiki we Wojerezach.

Sobotu 7. 3. 31 dóchu na wiki pśichiwjeśi 220 prošałow a 4 bóhaki. Płaćachu:

prošate:

4—6 tydźeńśe	12—16 hr.
6—8 tydźeńśe	16—19 hr.
8—10 tydźeńśe	19—22 hr.

bóhaki:

4—5 mjasećne	40—50 hr.

Wołkhowé bê pśiches wjele kupzow trochu pohibnjeny. Wołła šmadny zbytk.

Wiki rêznjeho skota wuźera w Drježdźanach

Skotu dóchu saso wołaŕi hač na boješ pśichiwjeśi, ale mało šo ja nimi braśachu. Dowoš w šwinjach bê saso wośebje wulki, wiki tłazachu a napośledk šo płaćiśiny dale wotdrještowachu. Mjêchu kśeje bê ześelatami. Płaćiśiny najwušišich porunto šandźenemu tydźenja wo nêšchto mało pośunuchu. Nowojdobu njebêchu pśichwjele pśichinjeli, ale tola šo cźežko po tydźeńskich nišich płaćiśinach pśichedowachu. Njenju dóchu šo tydźenja ja pśichenike płaćiśiny derje šastarali. Njêchto skotu saso wyšeje wosta.

Pśiki kupcy:

Wurźabnik, wojnaŕśeke, Schotta w Worschećzi pola Mikowa.

„ Iranjeńkeho, Mórśch w Bistopizach, Belmźdorfśka dróha 12.

Kupcy pyta:

Sćamuk, 100 ztr., Mauer w Lebźborezach.

Na pśichedaś.

Wikaŕ, kupći dwór we Jabłońu.

Nanitźu zentnaŕ 60 pj., kupći dwór we Wohowje pola Njeswačidła.

Koła Cźiśka ke kóńtatam we Wojerezach, Groschowa haša 12.

Zimowśej, 9 kórzow a 9 kórzow najeńśeho, masśiwne kwaŕenje w Trupinje čo. 8.

Był w Brouju 4.

Zyhcie, murjeśe 5 hač 6.00 w Budyšinskim, Schäferowa haša 18.

Sćehowanje wojerjewenje.

We konkursu nad jamoježnjom firmy Britze u. Söhne w Budyšinje je sud dalšnju termińu swołał na śrjedu 25. 3. 31, dop. w 11 hodź. do Budyšinskeho sudnistwa, śtwa 141.

Sćehowanje na pśicheźadźowanje.

Sćrjedu 11. měrza 1931

w Halśichtrowje w knjeźim domje, dop. w 11 hodź.: Sćarbornu žonjacu cźažnik;
10 hodź.: Bäfel;

Schlwórtk 12. měrza 1931

w Budyšinskim na šudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wšelake meble, maśchiny, hudźbne śroje, pišańśke śroje, radia, lampy, dźěcźaze wobśelki, muźaze, žonjaze, dźěcźaze a hólcźaze koschle a wšelake druhe schaty, muźaze tłobuki, kože a kožuchowe twory, łyku, cźeš. awtaj, wobrahy, muźaze koło, cźažnikli, wšelakele banty, schowle a cźapki.

Se šwobodneje ruki:

Kuśótkhaze dary (noże, widlički, łžicy, bóńcźki a šelki) po 12,50 hr.

we **Wulkich Sdźarach** w Streubicy hoseźenzu, dop. we we **Wojerezach** w hoseźenzu „K hwêźdźe", dop. w 11 hodź.: Njeboš, meble, gramofon s' tacźelemi, radio.

Sćehowanje na pśicheźadźowanje leźownoseźow.

Leźownoseźe, šłuśhaze wośnikej Brunej Richardej Marej Pâšćhzy w Budyšinje na Nowosałzańskej dróhy 125, Leźownoseźe (łuki, pola a wósłowa jama), wšcho hromadźe něhdźe 21 kórzow. Hodnosć 54 842 hr. Wopałna pokładnja 50 100 hr. Pśicheźadźowanje budźe šchwórtk 23. 4. 31, dop. ½9 hodź. w Budyšinskim na šudnistwje, śtwa 141.

Khyźka s' něhdźe 3/8 kórza leźownoseźe, šłuśhaze murjerjej Jonej Korli Schöblej w Pšowjach, hódna 3 155 hrùwn. Wopałna pokładnja 3 450 hr. Pśicheźadźowanje budźe šchwórtk 23. 4. 31, dop. ¼12 hodź. w Budyšinskim na šudnistwje, śtwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołljowe symje wo mni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	9. 3.	7. 3.		9. 3.	7. 3.
Pšeńca	291 293	281 285	runy	17 19 00	17 19 00
rožka	176 178	171 173	woka	90 93 00	18 91 00
naz. jećmjeń	—	—	mâdre łupiny	13-15 0	13-15,0
nal. jećmjeń	197 213	1 8-211	polte łupiny	21-24,0	21-24, 0
wows	155-160	150-157	rerdadella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9- ,60	9-9,60
Pšeńč. muka	34 40,75	24 40,75	tany wosušk	15 15,00	15-15,80
ržana muka	24 2800	25 28,00	ocen. meluša	—	—
pš. wotruby	12 12,75	12 12,50	pśrnj. krušk.	13-14,20	12-14,00
ržane „	11 11 00	11 11,25	syno, 50 kg	1 8 -1,60	1 3 -1,60
raps „	—	—	rožana sloma	0 6 -0,80	0,70 0,80
hrôch Viktor.	—	—	pšeńč. „	0 4 -,60	0,55 0,60
lane synjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	22 24 00	22 24,00	jećna „	0,55 0,65	0,55 0,60

Płaćizny rêznjeho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

9 měrca.

100 woł., 360 byk., 320 kruw., 57 jałoje., 718 ćelat., 655 wowc, 3161 swini.

Płaćizny za

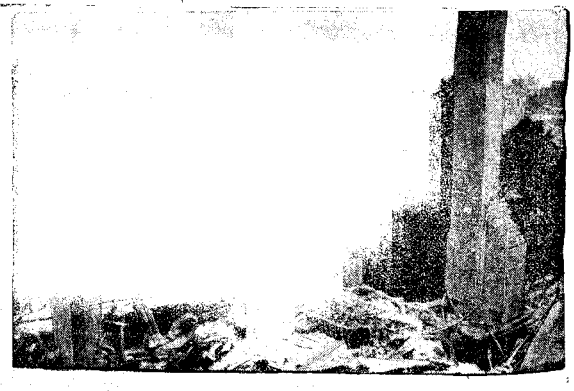
woły: 1. 46—50, 2. 38—43, 3. 33—35, 4. 30—32;
byki: 1. 45—49, 2. 40—44, 3. 38—40;
kruwy: 1. 39—44, 2. 31—37, 3. 24—28, 4. 21—23;
jałojcy: 1. 45—49, 2. 40—44;
wowcy: 1. 50—55, 2. 40—48, 3. 35—38;
ćelata: 1. 64—69; 2. 59—63, 3. 52—58;
swinje: (přez 300 pf.) 56 , 2. (240—300) 56
3. (200—240) 48—49, 4. (160—200) 46—47
Rancy: 46—47

Drježdźańska burza (9 III).

Pšeńca	297 302	bêrnjace kružki	15.00 15 25
rožka	179 184	pšeńč. wotruby	11 70 12 20
nalêtni jećmjeń	220 237	ržane wotruby	11,50 1 ,50
nazymsk. jećmjeń	197-212	pšeńčna muka	49,00-51,00
wows	157 167	ržana muka	29.50-30,50
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hrôch	29,00-31,00
suche truh.	6 90-7 10	cokrowe truh.	—

Skople abo Uesküb w Macedonskej. Tuto město zapusći cźežke zemjerjenje. Wjele wobydlerjow bu morjenych a pak zranjenych.

Rozpadanki města Napira na Nowoselandskej kupje po cźežkim zemjerjenju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličšerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěrwkam cělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na ćas žiwjenja dospołnje bězny. *Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom lutej zawěšacej bancy wozjewić, znanjesy dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać.* Smjerine znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja luteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 59 — Budyšin — Srjedu, 11. měrca 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Němski sejm wo němskim wójsku.

Po rěči němskeho woborneho ministra dr. Groenera w němskim žejmje je so w njej debatka rozwiła.

Rozprawnik sozialdemokrat **Stücklen** praji, so do lohkowěrnych njeběšiša, kotrjž někajki wuspěch wot wotbrońenjaceje konferency wočakuje. Němska je po zjelej cjerpje wotbrońenja, wón so praješe, cjehodła to druhi też njeběše činili, hačrunjež by je to po Versaillesskim sćeženju dyrbjało stać. Nawopak je so stało. Europa je polna bróńenja. Tohodła je někotre bjes dźiwa, so chcedźa wotbrońenjsku konferenzu znjemóžnić, ćehodła je wobsebje i tym stawa, so je praji, so Němska dozbła njeje wotbrońła. Swojatarska wojerska kommisija je nasche wotbrońenje wótro kontrollowała a sćežiła, so smy žiwoje wotbrońenjske powinowace w połnej měrje pschewjedli. Měni je wprawdźe, so je mějmy, w Němskej za tajuje bronicy? We franzowskim parlamenece je rosprawnik Bouilloux-Lafont praji, so je franzowske wójsko 270 000 muži žitne. Němska pak je hromadże je schikatiskej policiji žiwoje wójsko hižo na 259 000 muži powjerschiła. Kóždy wě, so je schikatiska policija za němske wójsko njehodźi. Cyłeho dha porjadowa a bjesstrachowa słužba nóznym kražnikam pschewostajicz? Hdy bychu dyrbjeli wšo, schtož dźensa najformu nošu, němskostatnej woborje pschilićicz, potom bychu też wobmjenowi woborni dyrbjeli k tomu pschilićicz.

Erjing z zentrumskeje strony jako žoburosprawnik na to pokazuje, so kritika na němskostatnej woborje pschezo lóše popuschćuje. Se wschelakich stron je žada, so bychu je wójskowe wudawki skrócźe. Rosprawnik pak je hižo na to pokazał, so je wjetschi dźel wudawkow sa wosoby, jedź a drašu twjerdze załoženy. Sa bróńe a wojerski material jenož 66 milijonow hriwnow wotstawa. Na tym je *njehodźi* niczo kukutkować.

Sozialdemokrat **Schöpflin** wobžaruje, so woborny minister nochce niczo na žiwjenje wudawkach skrócźez dać. *Hdyž žebi dla wukleje finanzneje nuty Němskeje wschě ministerstwa skrócźenja lubicz dawaju, njemože tež němske woborne ministerstwo žanehu wuwjacza činicz.* Wobžarowacz je, so famontordaćstwa we wójsku pschibéraju. Wudawanjam franzowskeho wójnskeho ministra Maginota dyrbi je zyle rasnje napschećiwow rěczeć, runje tak hrafcanju i liczbami rosprawnika Bouilloux-Lafonta. Dźała hdóne je, so franzowszy sozialistojo se wschej wótrosću pschećiwo tajkim rěczam protestuja. Njemóżne je, so móże Němska z twjerdźehom sa wotbrońenje wojowacz, hdyž wójnski minister žurnalnego kraja offizielnje praji, so dyrbja sa wschě ezasy němski lud w bronjenju pschikrócźez, a wotbrońenje druhich europiskich krajow po němskim wotbrońenjsku złożowacz.

Rěčnik je potom se spodźiwnej wězu saběrasche, so **offizjerojo, wustupowschi z němskeho wójska, hnydom do nazionalnosozialistiskeje strony pschestupja.**

To tola myślam nastacz dawa, so je w němskostatnej woborje žanej podležk sa tole spěšne pschestupjenje pschihotuje. Tole měnjenje je na wudawanja nazionalnych sozialistiskich agitatorow sepjera,

po kotrychž je 80 prozentow němskostatneje woborny nazionalsozialistiszy smyślenych.

Też je nazionalsozialistiska strona z tym nadawa, so we němskostatnej woborje wurjadnje derje organisowane pankowe dźelo dokonja, kotrež dyrbi zyły němskostatny woborn pschekšacz. Na tym pak je njetrjeba dźiwowacz, so ma woborny minister žam sprawnu a razu wolu, němskostatny woborn z politiskeho wojowanja wotdźerżeć. Też naprawy zyle w tymle smyśle je general z Hammerstein cżinił. Pschede je, so bychu najwyschiske kommanda němskeho wójska po tmale puczu dale kročźe.

Se **Seeckt** wo Lipscżanskim prozeżu pschećiwo offizjeram, dla wjelepscherady wobskorżenych, praji, so je po dokładnym rosmyślenju dopóhnał, so *tónle prozeż po prawom njeje trjebny był.* Winowatych bu wjeso dyrbjeli potchlóstacz a njedobytnych i wójska wotstronicz. Tola to wschо je ko mobło na dišziplinarske a kameradske waschnje wotbycz. Se zjawnym jednanjom je hubjeny sacżischeć nad jenaj žwonka, ale też smitska nastał.

Sozialdemokrat **Künstler** na to kedźbliwe cżini, so je na najezdy kontinow we wójskowych rěchach znajwjerschcho dźela *žoburstawy nazionalneje sozialistiskeje strony.* S tym wujasnja, cżehodła je *wojazy* i nazionalsozialistiskim jedom nakazeni. Trjeba by było, so by němske woborne ministerstwo swoje sprawenja z najenkami kantinow pruthowało. Też hewak je stawa, so je smitska němskostatneje wobory nazionalsozialistiske smyślenje zyle zjawnje wuznawa. Tak drje móże je wyschischi leutnant Haffneier je staba druheje jedneje diwisije k nazionalnym sozialistam pschilićicz, dokelż je je w lisce na Hitlera wuprajił, so je swóbodniwy, wjedniże měrno w nazionalnej sozialistiskej stronje pschijeł.

Erjing z zentrumskeje strony napschećiwnu zapóblanzej Seecktej měnjenje sastupuje, so je Lipscżanski prozeż dla wjelepscherady zara se zohnowanjom skutkował. Tónle prozeż je cżłowjaze njewjedro był, wón je pokazał, so němski woborny minister njede se žobu *zortować.* Hdyž běchu offizjerojo w Ulmje najcżeschše sranjenja powinowate, kotrež muźa so zjawa *pola wujała namakacz,* cże a *njetwjelicżesć* wosez słuschi, je nuzne było, so by jich i cżełkowsku sakonja pothołstali. Lipscżanski wuspch je najdalschej sjawnosći swobodnje wodychnyć dał. Won je najdalschim wurschtnam němskeho luda pschećiwelne stejischcho k němskostatnej woborje wołóżił.

Pożedźenje je so z wożebitej napjatosću wočakało, dokelż bě znate, so dyrbchu sobustawy, kotrež radikalnej prawizowej opposiziji pschisłuschcheja, sprjacz, landbunda na politiskim cżasu dowjesecz, kotraż je po heslu słužeje, so je pschi nětżischej katastrofej politiju zjała wjazy njepomjeńda wobdźerżeć. We wuternischim *wobsamknjenju* dyrje je sanadpołnjosć za knjeżerstwowe naprawy wurasnje wotpokazuje, tola wobsamknjenje da zhodom spóhnacz, so je tajke radikalizowanje, na kajżej prawizja dźela, njeje mohło pschećiwstajeczej.

Każ je žlyschecz, njejsu prawizowi radikalni zjała je swojim namjetom wustupili, dokelż su z cżasom spótnali, so by tajki wustup bjes wuspěcha wostał. To žane pak ma je to też *wo landbundowej knjeżerstwu* pschećiwelnej stronje rjez, kotraż je je tohorunja wostajiła, zhromadźizny sa swoje *nětnjenje* dobrej. *Počzinanje* wobeju stronow so na to zakonje, so je w pschedbydźidźiwje němskostatneho landbunda khětro žylna žrjadna strona, kotraż myśl organisazije *do prédka staja* a kóžde politisowanje wotpokonje.

Naboženska wučba.

Frakcija němskeje ludoweje strony w sakskim žejmje je žledowace naprašenje podała:

Organisazija radikalnych wuczerjow w poslednim cżasu *žiwu agitaziju pschećiwo makemu katschižmej dźela,* kotrejż je knjeżerstwo jako šatkad za nabožensku wučbu *postajiło.* W swěsu z tym wuczerjow napominaju, so bychu so zapowědźili, nabožensku wuczbu podawacz. Praschamy jo, ichto cże knjeżerstwo cżinicz abo schto je hižo cżinilo, so by tutej nabožnje njepschećelskej agitaziji radikalnych wuczerjow *napschećiwo* sukkowało, kotraż bohrowolne podawanje nabožerskeje wuczby wohrožuje. Je *podawanje nabožerskeje wuczby pschi sakskich ludowych schulach pohnbje zarucżene?* Spokojamy jo z pisowanej wotmołwu.

Zbožewikowanje křesćijanskeho mandźelstwa.

Jakubska wosada w Drježdźanach je njedźelu a pónđelu žiwoju wobsadnu zhromadźiznu měła. Po njedźelskej Bożej słužbje je so nałajtra w sali Wettinskeho gymnazija **hlowna zhromadźizna** wotměła, w kotrejż najprjedy farar **Lischka** wo **hibanju wustupowanja i zyrkwje** rosprawješe, kotrež hišpeje njeje zyle sakłada, hačrunjež je hižo wjele tyšaz k bjeswuznarstwu pschešchlo, tola potajne, ale woprawdźe bywaze mozy tyšazy wotdźerżuje, i zyrkwje wustupiecz. Zyrkej też tónle nadběh wudźerżi.

Přeni hłowny pschedmjet wšeje je strony prawneho sadźenja krajnoskudnisti direktor dr. Jand wo „bolschewikowanju mandźelstwa a swójby nascheho cżasa". Se wschěmi frédkami po prózuja, bjesbóžne bolschewiste nahladuje też na Němsku pschenjesece. Sstwoboda luboscze a cżełneho wuživanja pod schtitom pschiboha stata dyrbi na mésto Bożeho porjada stupicz. Tajke jaschmjatane sadady nasch tak cżežko pruhowany lud bohužel hischcze bóle rostchadźeja. Stej tola w němskim žejmje hižo dwě leži sapółlauzow wódomi njeschćeschcijenjo. Sakonjowe nacżisći lewizy, kotrež dźedźa rusle kommunistiske myśle k sniczenju mandźelstwa němskemu ludej nanuschowáć, su je bohužel hižo němskim žejmej w dożahajej měrje pschepodale. Wukubłanje dźeći w schkołach, zjwjelenje w mandźelstwje, zjwjatosć zjwójby su žadanja, kotrychž je zyrkej njemóże pschi žanych wobstejnoscach wótdacz. W jich sachowanju leži rukowanje sa wotnicżenje nowischcze a zjenschcze Němskeje.

We tym samym themacze potom dr. Zacharias jako rěčak z ludowy strowotnik rěczesche. Najprjódy je pschecżiwo njekniczonnemu waschnju wodrocżi, i kotrymž *chodźa po pjimowskim puczu schdźeschcijanske mandźelske* žiwjenje sniczeje. S lékarskeje stejischcza dyrbja ko mandźelstwa na pruhu, cżaš a stowarschenje runje tak sajmjeli, kaž je stejischcza prawidliwa a duchownego. Mandźelstwu podobne stowarschenja na nastróżuje wosebje liczbu sstajnych chorosczow dyrbja i najwetschim dorasom žadacz, so su mlode holzy po sakonjach natury žive. Wšědnje je 2000 hacż 3000 njedobydźenzow w Němskej załostnu rěcz rěcze. Mandźelstwo na cżaš nima žyzła zaneho pózejewstreho podkła z ko njebodźi praktiski pschewjesel.

Njedostatk w pólskim financzym lanc'e.

W pólskim žejmje je finanzny minister Matuschewski rosprawu wo krajnych finanzach podał. Praji, so lisczowanske léto, kotrež so runje ke kónzej lchila, žo i njedostatkom 50 milijonow złotych złónczi. Sa schleczowanske léto 1931 a 1932 dejsi 350 milijonow złotych hroży. So by so hrožazy finanzny njedostatk wotwobrocził, dyrbi knjeżerstwo mjdu złotych załotnikow wo 15 prozentow snjiżeć, i cżinić by ko 200 milijonow złotych załutowacz, dale maju so w hospodarskim planje wudawki wo 100 milijonow a złóczne statne pschiwoschki sa sozialne zpomoczenje wo 50 milijonow złotych złóczeć. Rěcz finanzneho ministra je w žejmje wulki zacżisch cżinila.

Přiwab na estansko-ruske miecy.

S rańscheje estonisko-ruskeje mjeży so tónle pschipad powě: Njedźelu rano namjetnu strażnik pola wsy Dolgeje Ničky w krajinje, je žydowu pokrycz, běłu drašu wobleženeho muża wohlada, kotryż łypta, mjetu pschekročicz. Hdyž dyžyche jeho estonski strażnik sajeć, ko wojakaj ruscheje namjetneje straże pschibližiłschtaj a do estonskeho wujaka tšeleschtaj. Hačrunjež jeho sranischtaj, mtón tšleżo wotmołwi a jeneho ruscheho wojaka a muża w běłej drašeje sasseli. Potom so do 2 kilometraj załeneje strażowanje wrócźi a podawk wosjewi. Hdyž je potom rosklasował straże i wotdźerżenjom strażnikow k mjeży poda, běschtej wobej cżełe hižo na ruskej stronu wotnjesłenej. S Narwy

je ſo komiſija k njeſy pôſłała, ſo by podatk pſcheputała.

Pôdjeſtane madźarske nowiny.

Wobdźerſtſi pôndźelnik „Neggeli Ujſag“ ke ſenſazielnu powieſć wotjewi, ſo albaniſki kral Ahmed Zogu njeje do Wina pſchijeł, ſo by ſo lekował, ale prjedawſchu rejwarku baronki Franzjiſki Stankowskowu wopytał, kotrejž dla bê ſwojeho cźaſa ſcitkom i jenej italiſkej prynzeſnu worpokłał. Powieſć ſo zatym ſpódźe dźeſcha a mêjeſche ſcźihnyć, ſo italiſki pôſłanc we Budapeſcie diplomatiſky ſafkrocźi. Madźarſke ſcźerjerſtwo bê wobſtarnſke, njepcźihodźomne nowiny ſafaſcźić, tola dla proteſta madźarſkich nowinarjow, kotſiž na to kedźbliwe cźinjachu, ſo je bjeſpôdſtatnjeſ nowinarjow a pźiſpômóſkerjow bjes toho ſta, je minjſter ſmutkownych naležnoſcźow pôndźelnikej „Neggeli Ujſag“ jenož prawo ra rośnoſcźenje po zylym kraju wał.

Źudiſki bojkott ſo ſaſtajił.

Revolucionarne hibanje w Źudiſkej pſcheſcźiwo jendźelſkemu knjeſtwu je zyle pſchefłało. Swojił źudiſkich pſchełupſzow je ſakaſuju pſchedawanja wutkajnych towarow wróćo wſał. Jendźelſke twory, wożebje tkaniny, ſo we Źudiſkej ſaſo pſchedawaju.

Hlowna zhromadźizna Zwjazka ſpěwnych towarſtwow.

Nahladna liċba dirigentow a předsydow ſerbſkich ſpěwnych towarſtwow běše ſo zeſła zaſtupjenſtwo ſobotu popołdnju w „Echten“ k letnej hlownej zhromadźizny Zwjazka ſerbſkich ſpěwnych towarſtwow. Předsyda zwjazka, k. wučeř Wjela, wotewri zhromadźiznu, wſitkich přitomnych wutrobnje witajo a wozjewi dnjowny porjad, kotrehož zhromadźeni přihłosowachu.

Najprjedy podachu ſo rozprawy. Za zwjazk rozprawješe předsyda wo ſkutkowanju zwjazka. Jeho wuznamne dźěła ſu byle jutrowny koncert w „Króńje“, na kotrymž ſo Kocorowe „Naležo“ předwjedźe, koncert ſpěwneje kupki „Lumir“, toborunja w „Króńje“ a ſwjedźeńſki wječor k ċeſći k. hudźbneho dir. Bj. Krawca k jeho 70. narodninam w „Běłym konju“. Wſitko wukonješe ſo z jara dobrym wuſpěchom.

Dirigenća abo předsydźa zaſtupjenych towarſtwow podachu tohorunja krótke přehłady wo dźěle ſwojich towarſtwow w minjenym łěće. Rozprawy běchu z dopokazom, zo je ſo we wſěch towarſtwach po najlěpſich mocach dźěłało.

Wo zwjazkowej pokładni rozprawješe pokładnik k. Hajna. Při tutej ſkładnoſći rěċeše wo klawérje w zali Serbſkeho Domu. Zwjazk w tutej naležnoſći z Maćicu pojedna. Dale ſo towarſtwa napominaja, zo bychu noty Kocoroweho „Naležo“ zwjazkowemu pokładnikej wrócźile. Wupraji ſo přeċe, zo bychu ſo też hiſċe druhe ſpěwne towarſtwa k zwjazkej přizamkle, nuzne a płódne bychu byle wuže pocahi k našim Delnjołużiſkim bratram. Zwjazkowy přinoſk postaji ſo létnje na 10 pj. abo při zamoženju wjacy na kóżdeho ſobuſtawa ſpěwnych towarſtwow. Předsyda pokaza wosebje, zo je nuzna ſpěwna kontrola w našich towarſtwach. Z wulkej ważnoſcźu je, zo ſo w našich towarſtwach też pěſtuje jednory ludowy ſpěw.

Knjez hudźbny direktor Bj. Krawc, ċeſtny předsyda zwjazka, dźakowaſe ſo za wulkotne poċeſcźenje, kiž je ſo jemu z přileżnoſcźu jeho 70. narodninow ze ſtrony zwjazka a towarſtwow dostało. Je ſo nazběrał nahladny dar, kiž chce wón na dobru narodnu wêc nałożić.

Nastupajo zwjazkowe koncerty nanjeċeſcźowaſe k. dir. Krawc, ſo mêle ſo koncerty też na wſaċi wotmêwać a nie jenož w Budyšinje. Też mohł ſebi zwjazk raz na ſerbſki cyrkwinſki koncert myſlić, ſnadź w Michałſkej cyrkwi w Budyšinje.

Wo ſpěwanju w radiu poda k. direktor Krawc nêkotre ważne pokiwy a rozjasni w tutym prašenju ſwoje ſtejniſćo.

Po rozjomnanju nêkotrych zwjazkowych naležnoſcźow poda ſo krótki wobraz wo dalſim dźěle zwjazka, tola nadrobniſe ma ſo hiſće dowuradźić.

„Hra wo ſmjerći bohateho.“

Serbſkemu ludej bu darjene nowe khutne dźiwadło a to jene z najwuznamniſich, kiž ſmê z horcym dźakom do ſwojeje dźiwadłoweje zbêrki zarjadować.

Knjez kaplan Nowak, ſerbſkeho luda basnik a ſpiſowaćel, je ſwojemu rôdnemu ludej darił w ſerbſkim přeċołku „Hru wo ſmjerći bohateho“. Hra je tak powuċaceho, jimaceho, hłubokodramatiſkeho razu, ze dyrbi kóżdeho hač do hłubin duše jimać. Dołho smy tajku hru parowali za póſtny cas, za cas pokuty a ſchjezapréća.

Wobſah hry: Bohaċk je jeniċey żiwy ſwojim pjenjezam, wone ſu jeho radoſć a ſtaroſć wo dnjo a we noċy. Jeho wutroba je ſtwjerdła ke kamjenjej, njeznaje wjacy luboſcźe k bliżſemu, jenož ſebje a ſwój poklad. Dołżnik, kiž proſy wo ſmilnoſć toho mandźelſkeje a dźeći wutrobnuzrudźace próſtwy nocheċ ſłyſeć — znaje jenož jenu kazń, ſtôż pożcźuje a wróċowaċ njemóże, ma wotpokućić. Swojej lubcy cźini wulke dary, z njej je żiwy w błyſku a nabyću, Bože kaznje ani njeċeſcźo. Jeho ſtaroſcźowa maċ proſy jeho wo nawrót k Bohu, ale jeje próſtwy maju jenož ſnadny wuſpêch. Wulku hoſcźnu zarjaduje we ſwojim domje — ale njcnamaka wjeſela — maċerna próſtwa wróċa ſo jemu přeco zaſo do pomjatka a ſtołpnuje jeho dochownu ſkutkownoſć hač nanajwyſſi ſkhodźeńk. Smjertne zwony klinċa jemu do wucha, ſmjerć ſo zjewi a wſitcy jeho přeċelżo jeho w tutym wokomiku wopuſća — ſam je z njej. Smjerć jeho pożada. Ze wſej ponižnoſcźu a pohnjeho tajenja proſy wo jeniċku noċ podležanja ſwojeho żiwjenja. Tuta wola ſo jemu ſtanje. Sam nochee před ſudnika ſtupić — tola wſitcy, haj jeho najlubſi přeċel kazaju jemu puć ſam kroċić. Nochee ſo wot njenjez dźêlić, tola mamoa we podobje cźłowjeka dopokaże jemu błaznoſć jeho żiwjeńſkeho ſkutka. Smjerć zjewi ſo k druhemu razej. Znowa proſy. Zjewja ſo jeho ſkutki w khiprej ſtarušcy, posrêdkuja jemu wêru jako wumożeńk a bohaċk spóznaje ſwój wulki zmylk żiwjenja — wróći ſo k wêrje do Jezuſa Khrystuſa, wumożnika ſwêta. Jeho ſkutki pozſtupja wſu khiprosć a rucy w rucy ze ſkutkami a wêru nańdże jeho ſmjerć k trêċemu razej přilotowanecho za puć do wêċnoſce. Maċerka zbożowna, khór jandźelow njeſe palmy mêra, ċert je zhubił namóc a zuby krîpjo dyrbi wot ſwojeho ſebi wôſteho wopora ſpuſćić — přetož znamjo kříża je dobyło. ſmjerć Zbóżnika je wumożiła też bohaċka, kiž w poſlednjej hodźincy ſo wróći na prawy puć żiwjenja.

„Młoda Jednota“ w Budyšinje bê ſebi předewzała tutu hru předſtajeć njedźelu 8. nałêtnika wječor wa 8 hodź. w Kat. towarſowni. A swoje předewzaċe je dowjedła k najwuraźniſeńmu, zbożowneńmu wuſpêchej.

Dokelž je knjez kaplan Nowak woſpjetnje ſkhoril, postrowi wſêch „Jednoċanow“ a jich přeċelow a popřewaċelow k. kantor Šołta z Lubyni, tola khutnymi ſłowami. Skrótka rozjasni wobſah hry. Potom ſo jewiſćo wotewri a „Hra wo ſmjerći bohateho“ ſo poċa. Jewiſćo w jednorej mâdrinje ſkutkowaſe wulkotinje, runje każ kestnamy a wobſwêtlenje. Wſo tworjeſe zbożowny cyk. Bohaċka hrajeſe k. pisnikaŕ Hajna. Wón drje je też jeniċki, kotremuż móżeſe ſo tajki ċeżki nadawk napołożić a kiž bê jemu zroſcźeny, pjetoż basniſke ſłowa, rysowaceu mimiku a ſkutkowny cźin zjednoċiſtaj ſo jara zbożownje. Jara derje hrajeſchu towarſa — k. Rjeda, ſmjerć — knj. Hilża Hajnee, mamon — ſtud. Nowotny, ſkutki — knj. Bjenšee, wêru — knj. Marja Šołċic, ċerta — k. Renê. Mila, luboſcźepolna maċerka bê knj. Krazajscyna. Derje hrajeſe lubku — knj. Leńka Symańkee (ſnadź wjeſła bibiċiwoſć njeby ſkodźała). dołżnika — k. Wrobel, mandź. dołżnika — knj. Pjeċakee, hejtman — k. J. Guda, tolſteho wuja — k. Hejduška. Pódlanſke małe róle mójealu tohorunja dobrych zaſtupjerjow.

Premjera je ſo wulkotnje poradźiła — ſkoda ze njemóżeſe ſpiſaſeć ſam swoju radoſć a ſnadny dźak wulkeje prâcy żiwjeć, přetož bê tola ſkoro hač do poſlednjeho daja też rożiju na ſtarośći mêł.

Młodej Jednoċe je ſo wuznamny ſkutk poradźił. (By było ſkoda, bdyž njeby ſo hra ſnadź w Khróśċach abo w Radworu wospjetowała.)

Wopyt khutneho dźiwadłoweho wječora bê jara dobry a zapiſa też přitomnoſć mnohich duchownych knjezow a ſerbſkich pŕôcowarjow. Bê z dopokazom wulkeje dźakownoſcźe napřeċo ſpiſowaćelej knjezej kaplanej Nowakej.

Zaſo je ſerbſki lud ſmêł żnjeċ nowy wupłod ducha, njech ſebi jón ċeſći a haji wosebje kóżdołêtnje w ċaſu ſwjateho pôſta. To by był zjawny dźak ſerbſkemu wuznamnemu pŕôcowarjej. Bóh cheył ſpożcźić jemu bóży ſtrowoſć za dalſi ſkutk we winicy Knjeza a ſerbſkeho naroda. Krjeċmar.

Ze Serbow

W Budyšinje, 11. měrza 1931.

— Wo wjedrje. Wječora wjeċor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer —2 a thermometer 0, wo dnjo. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —8 a thermometer —6 w nozy. Dalſche wjedry ſo jara malo pſchemêni. W Schwajzarſkej hiżo 6 dnjow pospodu ſo ſnêh dże. Pola naſ wječora popoło. a w nozy ſyhnitſche ſnêhowanje ſakaſuju. W Schwajzarſkej je na wſchelakich měſtnach wołkhad na dróhach a żelezniczach pſchetorhnjeny. S horow wołeja ſo ſnêhowe wałuny a jaraceja wołkhod. Schkłonja pokazuje pſchcźo hiſćeże na niewobſtajne wjedro, dokelž ſo nad ſrjedźnej Europu niżiny wupſcheſcźeraja. Tola i dołheho wjeċora pſchikhadża wyſchina. Tuta dnja nam wupſchehnjenje łubi, tola hrožy nam ſe ſyhnitſchej ſymu, wożebje w nozach, dokelž haja hacź do połnôcneho łodojeho morja. Jutſje ſchwórik ſkhadża ſłónċko 6.23 a ſhowa ſo 5.58 hodź. Měſaċk ſkhadża rano 4.32 a ſhowa ſo dop. 11.13 hodź.

— **Straſchnje wobżumyła** je ſo tu pôndźelu popołdnju tudomna wobſtarnſka, 72 łêtna wudowa Marja Lehmannowa, kotraż na Drjezdźańſkej dróhy cźo. 11 bydli. Wona dźeſche ſwoju dźowku wopytaċ a ſo na hładku dróhu wobżumy, ſo ſebi prawu nohu wyſche kolena a pónoj ſcźeme. Bźicźu ponoż poſtrejſchi ſnjeſpożeneſ, nêkotri numožny ludźo a k. dr. Michałk. S khorobnym autom ſanitetnje kolony Cźerwjeneho khſcźa dowjedechu ſnjeſpożenu do měſcźańſkeje khorownje.

— **Dopomnjenje wojeſkeje renty.** Wójnſkim cźeſtkowanjenym a wojeſkim ſawoſtajenym wupłaċuje ſo pſchihaſna renta na měſaċ měrz jenož pjatk 13. měrza 1931 w cźaſu wot 3 hacź 6 hodź. popołdnju w Semnowm na Hrodowſkej haży dołkach.

— **Měſcźańſka wyſchicha pſchetupka ſchuła.** Ertne pruhowanje ſtrafowcze wotmê ſo pôndźelu a wutoru, 9.

Wſêdne ziewy.

Wobraz ſe żiwjenja małych ludźi.

53] (Pokraċowanj...

Hendrich pſchinjeſe do bratroweje domjazneſcze druheho ducha. Bu tu wjeſelſicho, nêkaż żiwiſcho w jeju cźiċej a hacź dotal jenož na ſebje pokazanej, ſebi zyle dohańajej małej żwôjbje. —

Popołdnja khodźeſche Hendrich na wino a w běhu dnja do dweju abo tſjoch kroċźelnow ſakoji na ſchkłenzu piwa, ſo by wêdźał, ſchto je noweho we ſwêcźe. Też wjeċorjy pſchecźinjeſche nêkhdże ſwonta domu, w hoſcźenju, w towarſchnoſcźi ſnatych, kiž bê ſebi bóhy dobył, ſo ſa krótki cźaſ ſnjeſeche ſo ſkoro i zylym měſtom.

Cźaſto pſchehowaſche ſ nim Kotrcź, i kotrymž ſnajeſchtaj ſo i wójny i Boſnińſce, hdyż bêſchtaj hromadźe pſchetrałej okupaciju w jednom polku, a tu ſtawaſche ſo prawidkowniſe, ſo ſakoudźiſchtaj ſo pospe w nozy. Dźiwdy wſajſchtaj też Wojcźeſcha ſobu; ſwjetſcha dajche ſo jenoż njeſebi narêcźeć; pſchetoż hładaſche ſebi pitnje ſwojeho dźêła, powałajo ſo ſtajnje na to, ſo ma jara mnohe dźêło a pokajujo na ſej mańſtiny a pſchirêdkow, kiž ma hiſćeże ſhotowiċ. Mêjeſche wopraudźe ſtafankow, ſo ani bacźinjicź njemóżeſche. Bratr jeho wjaſy njewabjeſche, wożebje dźe, ſo Wojcźeſch dyrbi dźêlacź, ſo by ſebi na żiwnoſć ſaſłużił, a njechaſche jeho k lênju pażenju nuċźicź, hacźinjeſ njemóżeſche zyle potřóċźicź ſwoje wuſmêrċźenje nad tutym bjeſtôncźnym dźeżu, njeſajpſchijcźejſy w hłubinje ſwojeje duſche nikaŕ, ſo móże ſo nêcźto tajkemu żiwjenju podaċź. Ssamo Berunka by była ſebi drundy niczo ſ toho njeſcźiniła, hdy by muſ ſpytowanju a wabjenju podlećał a ſo dał ſawjeſeć, hacźinjeſ wobżeſche, ſo wſcha próża a pilnoſć Wojcźeſchowa ſtawa ſo ji k woli. Tohodła runje namolwjeſche jeho ſama k wodychnjenju, k wotpocźinkej ſnajmjeńſcha na khwilku, a ſkoro ſo wjerſaſche, hdyż ju wón ani njepoſłuchaſche a pſchewinywſchi wſchê wabjenja a namolwjenja, ſwoſta doma pilnje a wutrajnje pſchi ſwojim dźêle.

Ale njedźelu dopołdnja dyrbjeſche pſchcźo ſ bratrom ſobu, kiž ſawjedże jeho do winarńje a tu jeho połoſcźi.

Popołdnju wuńdże potom też Berunka ſ muſom a ſwakom ſ domu. Dźêchu ſhromadnje ſo pſchekhodźowacź. Mnjez, kurjo trubku, wjedźeſchtaj ju wobſtrejdża a wona bê horda na tajki pſchewod, kiž ji na mnohich měſtach ſawidźachu. Se wſchêch ſtron, hdyż dźêchu, hładachu ſa nim ſ wokna, a „liſa“ wożebje bê wſcha na nohach a pſchewodźeſche jich, doniż jich ſ wocźow njeſchubichu. Wêſo ſo nêkotſi też jim ſmêjachu, ale to ſtawaſche ſo ſ wnikeho dźêła jenoż ſe ſawiſće. Wożebje płacźachu ſmêchi pſchemêneńju, kiž bê ſo ſ Berunczinym ſwonkownym ſjewom ſtało.

Wêſche ſo jako hołza a potom jako jona zyle jednorje draſcźiła; khodźeſche won ive wotſinjanem rubżeſchcźu pod brodu pſchetrykinjenem i jeſlicźku. Ale nêſto ſapoċa nożnjeż klobuki, ſchtoż wêſo, wożebje „w liſy“, dyrbjeſche ſłubdźicź niż jenoż kedźbliwoſcź, ale też połoſcźki.

S pſchicźinu a winikom tutoho pſchemêneńjenja bêſche hóſcź, ſwoł wojak. Njepſchetſawjeſche pſchirêcźowacź, dokelž Berunka njepoſłuchaſche. Ssam ponhaſche pſchi wubêranju praweho klobuka pola mêſinjeje madźiſtri, mêjo ſo jenicźky po poſłódze a ſkoro ſo mjerjaju, ſo Berunka ſtajnje na płacźišnu hlada; wona by ſebi ſawêſcźe to najmjeńſche wubrała, ſchtoż bê na ſkładze, hdy by jeho njebyło.

„Ale tu by łyko zyle njetrjebaſchi lutowacź nêkotrych kwjeſarow —“ ſawołara hiżo do cźaſa tôżde bratrowe ſnajpſchcźiwjenje. „A to budźeſch hładacź, kak derje ſmy wolili! A budźeſch widźeć, kak rjenje Berunzy klobuczk pſchiſłeji — —“

Wojcźeſch hiżo tohodła niczo njepraješe, ſo ſo pſched bratrom haubowaſche, a wopraudźe bêſche też ſam zyle ſpokojom, hdyż Berunka pſched nim nowy klobuk na hłowu tkny.

Pokaja ſo też potrêbnoſcź druhich hiſchcźe wêzow ſa Berunku, na kotrej ſnjetcźka, wożo jara wobhładninje Hendrich kedźbliwoſcź ſłoji, na pſchikład na nowy pſaſchć. Twoja żona dyrbi ſo tola porjadnje wobleċacź, każ ſo ſłuſcha,“ namolwjeſche bratra, kiž dyrbjeſche njeprajeſe, ale ſo i tajkim namjetom thêtro pſchejſtapi. „Njebjeſcźetaj ſwojemu ſtawej haubu cźiniċ!“ wupraji ſo Hendrich, hdyż ſo Berunka ſama pſchcźiwo njeſmê wupraji. „Maſce tola dom a pola. Wojcźeſch njeje wjaſy żadyn krawſi. Je miſchtr a mêſchcźan.“

Poſłednje ſłowo ſtuſkowaſche na Wojcźeſcha każ ſadźidło; bê runje pſchijaty do ſwojeje mêſchcźańſkeje, ſchtoż bê ſo mnohim ſobuprôſtwarjam ſapowêdło, a da ſebi wjeſe na to bycź.

Nałajtra, hdyż bê hermank w měſcźe, ſtam ſo też wobdźeli pſchi łupjenju pſaſchcźa, mêjo ſo zyle po bratrowej radźe . . . . . .

Pſchichodnji njedźelu wobaj Ternkaj ſ Wojcźeſchowej żonu dźêſchtaj popołdnju ſo pſchekhodźowacź a tej wjeċor pſcheczińjachu ſaſo, tak każ pſchedehadźaju. Njepobrachowaſche też Kotrcź.

Mêłko Hendrich drundy pſchiwjeſe toho też wſchêdne dny; Kotrcź cźaſto a rady ſanjeċehowaſche połdnja dźêła ſtarenu towarſchej k woli, kiž ſawjeſe jeho k njecźinjoſći a łohkomyſlenemu pſchebêhnjenju ſwojeho ſtawa.

Wotelidźeſchtaj ta ſwjetſcha hromadźe do kroċźinu. Cźaſto wſchak też na dźêławych dnjach ſwoſtachu doma, kiž ſo Hendrichej ſ domu njeſchiċe. Njeprajeſche dże ſo ani ſo njepijeſche; jenoż tak ſo ſabawjachu. Sa ninti połom, hdyż woni njepijchidźechu, pſchicźahowachu druſy ſe ſmjeċzeneje hoſcźińſkeje towarſchnoſcźe, a pſchiidźechu też ſónke, kiż pytachu ſwiſti ſ Ternkezami hoſcźi dla. Pôſłachu ſebi po piwo, kurjeſche ſo, ſpêwaſche a ſmêwaſche ſo, lo roſkhowaſche ſo to po zyłej „liſy“.

(Pokraċowanje ſcźeſnje.)

a 10. měrca, pod přichodźowskimi k wyslužbje. hud. direktora dr. Hesse, kiž je za hitlerjoweho pruskowanskeho komisara ponjemjowany. S 33 schulerjow móžesche so 32 wuswědčenje hamborskeje za hornu sekundu spožčić. W jadrožerskich wuslužbnych pruskowani 1, w samožiwjenzych wuslužbnych 16, tschen 2a, schtyrjom 2. dźiwjenzjom 25, schesćom 2a a wjerzom 3. Workhadna swjatokrużnoj a schulerjow wósmich wotdźělow budźe pjatk 12. hač dop. w 10 hodź. w schulerskej jatbi na Mollikowej

— Wobkedźbujće wo wjelgich dobytkach wutornischeho [illegible] wjedowanje jakkuli krajneje loterije dyrbjeli [illegible] winowy dźensa wuwostać. Podanny jim [illegible] hońu.

— Padnjahkarje. Kradnyk je nóčnu 9. měrca pschesdźiu wokoło 11 hodź. na Hosćicy hańu mužaze kolo swanki „Opel“, kiž mjesche cyrene tyrkowa, horjeschinjene wodźidło i zgornjuu pschikhadowu, cyrkwi błósdschikaj ze zolotymi smužkami, zolte swjesna z cyrkwinymi smužkami, wudaki bjes gumijowu, cyrkwinej gumijowej wobrući, hamowźi, mjenowan tafleźku „Opel“ na wodźerskej rolu. — Dale kradnychu w Schiffenerstorfe je nutsdobuzjom w nozu 4 7. měrca wjelisch dźiwu zigarow swanki Stern 4, Greiling, Anskefe-Bulgária, Ernst August, 2000 schtuk zigarow swanki Ebka-Marduk-Hausmarke, 40 tyzow walizowych tardutow, schtrykowanych wolnu, schokoladu, 3 wobzamkowe mjeschawy, kitkowe swanki, pjenezny kaschćik, pjenezny kapzeli i drobnymi pjenezami. — Wo wobzowne zdźenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802, abo zandarmstwo w Schiffenersdorfje.

— **Sven Hedin w radiu.** Znaty schwedski pschinoschowyk Sven Hedin jmješe pschednoschi 19. měrca wjecor wot 7 hač 7.58 hodź. w Stockholmskim radiu w němskej rěcź. Wschitke němske a awstriske fejelaki drje bjes tóždeho wuwjasa pschednoschi pschenjesu. Budźe sajimawe, was tuteho wulkeho a hławneho zyptnika złyschcy.

— **Dobyeze wo 1000 hr.** padźe na cźisto 71 591 jaktschoe krajneje loterije do ludowneje Rotherej loterijowoje běrkownje na Kježorskej dróhi 22.

— **Sawrjeny puć.** Sławny puć z Bónjez do Lubjenza je dla wuporjedźenja na Bónjezańskich honach wot 10. měrca za wobkhad je hamołhodami sawrjeny, dołhoż dźełło njebudźe skónczene. Pósuny wobkhad pokazuje jo na Hrubocźizy a Jaknoizu.

S **Rakojd.** Wczera popołdnju jeden tudomny źiwnoschezjska Meltzyna njeschožowuje schitu jehu nije błónje wzawje ruki sakło. Pschi wopytowje su wuczahnyjez, ho tónckł wottemu. Wjecjor dowjeze je hym z autom do Budyschkeje nóschczańskeje thorowiny, hdźez je tu operaziju jehłu sajo wuczahnychu. Jehła bóche dale lésła a bóche hižom blizko pasza.

S **Kotez.** Saudźenu pjatk mějesche k. wucjeř Kokla zwótkowobrazowy pschednoschk wo zwojim pucźowanju do Italskeje, hdźez loni poby. Pokazowanske wobrazy wo městach Milanu, Romje, Neaplu a Bjenatkach (Venedig). — Njedźelu běchu w naschej schuli zucźne dźeła wustajene. Wustajeńza, kiž tez dźěła z dźěłowoho a ryschowanskeho rozmuzowanja wopschijesche, bóche derje wopytana.

S **Hóschtka.** Njedźelu we nozy wokoło 12 hodź. tu je wohnju alarmowachu. Woheń bóschče wudyrć w hrózni źiwnoschezerja Jana Heinricha. Se hlomu kniże twarjenje so dozhsta wotpali. Schloma, pija, wichžu rólny grat a woju so zohusnyschu. Wohnjebjezer jara schkodnje, dokelž ma jenož nitko sawěsczene. Tuka so na zapalerstwo. Pschihódny wětr strach wot druhich twarjenjow njeje.

Z **Khróšcic.** Stwórtkowy autobus z Khróšcic do Kamjenca a wróćo wot jutřišeho stwórtka wjacy njejeździ. Póstowy hamt w Kamjencu zdźěli, zo tutón autobus, kiž w Khróšćeach 9,50 hodź. wotkhadźese, do Kamjenca 10,50 hodź. přijěźdźese, so tam 12,25 hodź. wróći a 13,30 hodź. zaso do Khróšcic přijěźdźese, wot 12. měrca sem wjacy njejeździ. Njech naši čitarjo to wobkedźbuja.

S **Wulkeho Cźisla.** Saudźenu wutoru 3. nalětnika wotmě so tu derjewopytana katastrika zhromadźizna. Pschedsydu Wojerowskeje mišnjeje skupiny katastrskeho wobkrjesnjeho towarstwa k. Mjetasch powita mnohich ratarjow, kiž běchu na zhromadźizny pschischli. K. direktor dr. Tietze z Wojerez pschednoschowasche wo „nalětnim rólnym dźele w znamjenju ninjy“. Diplomowy ratar Symes z Wrótšlawja rěčeješe wo hnojenju z pschikhupnymi hnojemi a sanježenju schkodnikow.

S **Dyrbacha.** Tu wumrě 7. měrca w starobje 86 lět na khałowcź starych lět hižom léta dołho swudowjena Hana Mětowa rodź. Jurjezez. Semrěła narodźi so 23 oktobra 1845 w Dyrbacha a bóschče jena z nasstarschich wobydlerjow naschete wsy. Wona ludowemsche wobsebje staru sierbsku drastu.

S **Birkowki pola Sekepoho.** Saudźeny tydźeń su so tu někotre paduschstwa stałe. Na jenym městnje kradnyku schaty, na druhim městnje kolez z bezdami. Posledne paduschstwo bóschče zyle njeknježomne poczinjane. Paduschi bóchu njemuzyn kolez w lěsu prjez cźisli. Ludźo jón pozdźischo namakachu. Pczoty dyrbja nikto wjac kóuz wjacz.

S **Golkojz pola Khoczebuza.** Hrózne njeschoze sta so pódnju w powodnju w naschej wsy. Njedaloko tudomneho rólnika schtom puschczachu. 22tkny mlynsti Korla Kubrig dźěłaczerjant pschihladowasche. Nadobo schtom padźe na stronu, hdźez Kubrig stejesche, a blizschi wokomik bóschče so njeschoze stało. Sdonk mlynskeho rjechi a jemu nog pschy. Czežkostrajneho hnydom do Khoczebuskeje thorowiny dowjezechu. Tola wschitke prózowanje wo njeho bóschče podarmo. Kubrig wumrě sa krótki zjas.

S **Ratej.** Tele dny swojezejsaze tudomny zahrodnicki wobkedźeł k. Korla Hanuschi je swojej mandźelskej pschi cźełnej a duchownej cźerstwości swój sydomny mandźelski jubilej. Mnjohe zdźiwne towarstwa swoježeli jubilarowu se sgratulowachu.

75 lětne wobstace pschuskeje sulc w Budyšinje.

Mišchczanska wyschsche pschichwila schnja pschepschosche je z tutym hišchcze tak wschitkich nyndyschich schulerjow, pschezełowo a pospschewarzelsow schule najwutrobnischo ke 75 lětnemu jubilejej.

Sswjedźenjski porstad: Ssobotu 14. měrca, w 20 hodź. powitanska swjatoczinoscz w „Krónje.“

Njedźelu 15. měrca w 10 hodź. wopomnjenska swjatoczinoscz za padnjenych na Tuchowskim pohrjebnischczu (leź sa starschich a pschiwuznych padnjenych schule).

W 11 hodź. swjedźenski akuš w „Krónje“, ke kotremuz so pschijimanske zhromadny wodzeń we Krónje (zuschе pschichczeze po 2 hr.) Skasanki sa to njech so hnydom schuli zapodadza.

W 20 hodź. k sajmowohladanskej swjatoczinoscz z koncertom a rejom pschezrosczenja sjednoczenja nimdyschich schulerjow a schulerskwo najwutrobnischo. Sastawy pjenjes: 1 hr.

Pónjdźelu 16. měrca w 15 hodź. zakjanje we „Schtrjewinym Dole“ w Hrubjelczańach. (Holczo so tu boje witani).

Swjedźenski pjenjez je po 1 hr., swjedźenske znamjenschko po 50 pj. w kanzlii schule dostacz.

Pohlóczenja privatnych zhonow k pschenozowanju je najwomnjenym pracźiwym njech so na schulu zapodadza.

Wobdźělnitke khorty i dokładnymi najpomnjenjemi njech so hnydom schuli wrócza.

Z Łužicy.

* S **Wulkeho Schunowa.** Tu so schtyri schulske dźěcy z tym zabawjachu, so běchu sebi na jenym schtonje nětkaku dešu pschiprawili, z kotrejež po schromnje kazachu a druhe hry wukonjachu. 12letny schulet Anders w swojej rozwólnjenosći na skoro njewótrjonne waschnje wot wjesełschka jenesło schtonja na druhi schtom skakasche. Wotere wón so jemu to tež poradźi. Nadobo pak so wón pschehlada a tak njesbožownje padny, so sebi schiju swiny a na mjesće morwy leżo wosta. Czežko potrjechenoj starschej stat sčim hole wodzarowacz, dokelž hižom tam nyna zhubjeschtaj, kotrehoż bósche automobil pschejeł.

Płaca w měrcu

Mamy pśeje limke dny. Koło wokoło wjesći hišo linki sapoczinaju ko selenieś. Wschidze cźeźi pinjatoju a nasawy hnjź je ko salźił bo hrjebjow, widostinow a wiśkow. Mrokława su polne dełaśerjow, mjeźi nimo tu kukuje wunnuczejo na stawy człowjeka.

Paschkowroncźk (Heidelerche) je wótpał cźi nałeźa w hoti. Swój wuna tak derje ko [illegible] nad pustej holu, nad khajinami hižo rano [illegible] tedniuje a sfrje hišcźe wyśe ko [illegible] paschkowroncźk. Sfcźo sasśuna, potom sasśuna [illegible] swónckli z jeho hordźicźka, dóniź ho [illegible] „decerrendom“. Zyła melancholija [illegible] hale namaka ho w pśeńcźej paschkowroncźa. Sscuny w jasnych nozach spśiwa tuton herćźik najbóle bole. W tśu sasśuśich hižo sasu drósna. Wón je swoju khórom wostajił a jo tśi. We wjesćźich młodeje brźi hódźi wulki krokopjeł (Würger), mały i dosć wopśiśiwy tam a sem macha z jej radosnje śiwida, wśi tym nowodonji wschelake druhe śinki. Teź tajtak (Weidenlaubvogel) je ho hižo kóuz mjeźa wrócźił. Nejpórjadnjuje wopśijcuje swoje jednore hcźeńcźo: „Zilp zalp zilp zalp zilp.“ Jeho nicźo nyliźi njemóże. Je to radźeny dirigent, tiž tak wobtrudźi. Rocźk swoju źełnoźśiwu schtuczku trudźuje. Klinczi to tak cźicze sforśenje. Teź stnadź sasyn swoju jenoru pśiwuczi pschedwjesne: „Wirrio, wirrio, dźi nótk hyczk!“ A sa wjeczorom saklinczo i rośodźe hatow wutśe, potajne humpanje. Humpak je ho sasyn wrócźił do naschich hatow. W hatach kuježi nźiko izuła cźicze ptacze źiwjenje. Wódniki (Rallen) a tyśaki wolaju. Klinczi to, jako bychu swony swónśe. S połwodźenych lukow śiśchiny rjane hwiśhauje nabjstnikow (Wasserläufer) a niebjeśke kosy nad zunjpom w powśiśe rjepolatu.

Ptacźki wschitkoje sasyn ho nowórćeja a i kóżdym dnjom widźiśch nowe spśichkadniki. S radosnju kóżdy sasyn wita backona, hdźež kepotajo śeju na powotchu hnjazdo abo po lukach kroczo hej wina sasyn abo — młode sajeczata. Slavy snaty tež tu sasyn je — hwiźk (Sausrolschwänzchen), tiž najradscho pschchwjee pod śśkami Jana musikantu wschak njeje a jeho skromny spźwćk klinczi koź wrześenje serśawje wjeśiawki. Pyschna cźorna mulaśkowa (Schwarzkehlchen) je ho sasyn wrócźiła do lźa a po lukach a polach namakaśich wschudźe cźjódy lindnischkow (Wiesenpieper). Paschćurliza (Bussard) a pustoki (Turmfalke) sej tež hižo sasyn tu w domińnje.

W druhej połojcy měsaza sapoczinaju někotre ptacźki hižo i hnźdźenjom, pschetoż wschehowidźana luboscź je ko teź dobyła do drobneje ptacźeje wutrobiśkli. Sańczki su polne wojowańśkeje hortźiwoscźe a zarlivoscźe.

To rźasto dóńdźe k njeuhrozenym wojowanjam we sańczku. Hawrony we swojich hydliśnczach graźowcźiwje harcuja a kóuz ptacźe nanukanu w jich hnjźdach swjeńcźka hižo pśeńje jeja. Teź kiwiza hižo w tutym měsazu hnćźdźi a jeja njeśe. Cźapla su tej sasyn so wrócźile k staremu hydliśnczu hrjedź rjahinoweje hale. Pośiśki spodźiwnu napohlad, hdyž wone sprostrujene na prostarych schtomach steja. Po lźu a hoti so wotpołožuje bubnjenje njesprózniwych dypruakow. Na rźkach a hałach śiśchiśkich i wjeczorom pśesłołanje a kwatanje dźiwich tacźkow, tiž teź někto hižo kwasiju. Teź někotre spéwne ptacźki sej hižo hnjźda kwarja, wobsebje drósny a kóuz.

S krótka, małinje źiwjenje hóna ko po zyłej, wćźinje młodej pschirodź, tiž nźiko bórzy dowolnoza i dołheho symskeho spanja.

Nanowše z dźěławoho wuma.

— **Wuhladny na wjedro za jutśišći schtwórtk:** Malo pschemjenjenja dotalneho wjedra, snana jenoź śnadnje popuschći.

* **Po schtomach lažo dwanaczelětny hólz w Großschönauje z jenoho schtomowoho wjerschka na druhi sćeźi. To so jemu wotpjet poradźi.** Słoźnje pak mśinu a tak njesbožownje padje, so ho saraź.

* **W sakikim fjemje je finanzny minister dr. Hedrich rosprawu podał.** W njej so pschipokazowdźi, so ma so lećomnośiny dawk wo 10 prozentow a pschemyślowy dawk wo 20 prozentow śniźiś. Dochody w hospodarskim planje sa léto 1931 su wo 15 402 000 hriwnow wjeśnje dźeli wudawki. W pschichodźe maju so powołańske schule ministerstwu za ludowu sdźełanoscź podstajić.

* **W Beerwaldu pola Waldheima su w domje kubleraja Michaela lijernju falschowanych pjenjes wuźěłeźili.** Namakanu formy za dźełanje pjećdźesetych a pjenjeźlowskich jenohriwnowskich, dwajśrjiwnowskich, śtśirjiwnowskich a pjećźhrjiwnowskich pjenjes, dale pothotowe pjenjezy, kśiźliny a. t. d. Falschowane pjenjezy běchu njelepje dźełane. Synna kubleraja Michaela su sajeli.

* **Dźełodawarski swjazk bayerskeje metallowoje industrije je wschitkim swojim dźełaczerjam, nětkle 40 000 muzam, dźeło wupowědźił.** Won je to sapowědźił, rosrisazy wuśnuź pschijeć, po kotrymž dyrbjeschće ko mjda dźełaczerjow wo nětkle 6 prozentow śniźiś, mjes tym so won źada, so by ko mjda snajmjeńscha wo 10 prozentow śniźiła.

* **Se semjerjenjom w Juhosłowjanskej je ho 21 wjsow dospołnje wupiśeźito. Dokelž stany (zelty) njedośahaju, wobydlerjo pschi lehowotwych wobnjach lebaju. Na nowotwarjenje žebi hišcźe njemyślo. Prózuja ho, domjazu nadobu i rospadankow śmuźahaś. Wot spočatka semjerjenja su 40 podsemiśkich storkow naliśili.**

Kubička.

Ludowa opera wot Bjedricha Smetany.

Pišo Bjarnat Krawc.

Wulka luba je nam nješto naprećiwneho. Hubje, wosebje čerwjenej, so nam lubiłej. Copla hubka je kóždemu radosć. Ale hubička? To je hišćo nješto wjele rjeńšeho; trjebamy jenož pospytać. Kaž pak je wšo ćělnje rjane zachodnje, tak też hubička zaúdze a hdy by najslódša była. Ta „Hubička“ pak, Smetanowa opera, kotruž chcu w sledowaceym bliže wopisać, njeminje so a njezhinje, doniž cyła človjeska kultura njebudźe zničena. Wobhladajmy sej tutu operu trochu dokładnje. Kóžda opera nosy dwoje mocy we sebi: 1. Słowa, kiž podawaja podawizny, činy, skutk; to je tak rjec zwonkowna strona opery, jeje ćělo abo wobliče. 2. Hudźba, kiž wobrazuje znutřkowne, psychologiske žiwjenje jednacych wosobow; to je duša opery. Kaž nětk wobliče človjeske prjedy dopóznaješ hač dušu, tak je zwjetša čin opery lózso zrozumliwy hač hudźba, byrnjež też pomérnje ludowa była. Słowa skutka, też libretto mjenowane, je napisała češka basnjerka Eliška Krasnohórska po jenym powědańcku Karoliny Świtleje. Wěc je dospolnje ludowna.

Nad wjesku pod Ještědom zazwoni smjertny zwónk. Młodeho burа Lukašowa žona, hižo lěta khorowata, bě wumrěła. Wón njebě zhožowny we swojimi mandźelstwje był. Hakle w poslednim času wobradźi jemu dźěćatko, kotreż bě nětk hižo w kolebcy syrotka. Smjerć mandźelskeje drje zwurdowjeneho Lukaša lunješe, ale přeco zaso so jemu druhe mysle přez hlowu honjachu. Za cyle tři dny do pohrjeba njeboheje spominaše najbóle na nju a na njeho Linka Poluckich, we swojej komorje w samoće rucy w klinje. Mysleše na čas, jako bě Lukaš hišće młodźenc, jako so zbožownje lubowaštaj w nadźiji přichodneho zjednoćenja. Nadźija bu zničena. Stary spodźiwny nan Linki z wosobinskich přičinow ženitwu njechcyše přidać. Woheń bě we woběmaj domomaj na třeše. Lukaš bě trochu twjerdeje hłowy, runje kaž jeho mać. Nastachu strašliwe wadźenja a starši synej hrožeštaj, zo jeho wućeritaj z domu a poklitaj, njewopuści-li Linku a njewozmje-li sej tu, kotruž samaj wuzwolitaj. Z čežkej wutrobu Lukaš starši maj posłucha a tak dóńdźe k jeho njezbožownemu mandźelstwu, zwonkownje drje měrnym, ale znutřkownje bjezradostnym. Młoda žona so ženje nikomu njewobčežowaše, měješe jeho dźe rady?

Na to wšo myšleše runje Linka w swojej samoće; zo by hdy mohła być Lukašowa žona, to wda so jej cyle wuzamknjene; wšako bě so woženił z druhej, chcyše wostać knježna, ale we swojej lubości k Lukašej wěrna a swěrna. To běše ze smjerću njebohej so přeměniło. Lukaš, tón dobry a khrobły, bě nět zaso swobodny. Njemohłe-li so nět Lincyne přeća snano dopjelnić? Możnosć dopjelnjenja swojeho přeća začu Linka k zemrětej wulku, nimowólnu dźakownosć a tute tři dny do pohrjeba kolebaše so we wobstajnym radostnym rozhorjenju.

Po jara čestnym pohrjebje woteńdźechu wjesnjenjo z pohrjebniška do korčmy, zo bychu zapili zrudne mysle. Mjez tym bě Lincy zbožo bliže, hač by to wěrił. Haćrunjež je Lukaš w zrudobje, čuje tola runje w poslednich dnjach wulku lubosć nbědušej ljubej Lincy. Bě žno k swojemu swakej Domašej dóšoł a dołho a dokładnje z nim wo swojich starosćach dla skotu a čeledźe rěčał, a zo wón, muž, njewě, što z tym małym dźěćkom započeć, zo dyrbi tola hospoza w domje być. Domaš, bratr zemrěteje, drje so zwoprědka dźiwaše nad spěchom Lukašom, ale słubi jemu wšu možnu pomoc, samo hdy by dyrbjał brašćić.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze „Zlatoroga".

W serbskej knihařni w Budyšinje móžeš sebi rjanu nowu knižku kupić, budźeš sebi ju kupić, hdyž tudy dale čitaš:

Južny wichor howri, rěčki šumja,
hóla mlila kaž wokhromjene ptački
pada dele. Čěmne zerja steja
na wukhodze. Dźeń so přibliža.

Z tutych krótkich rjadkow w „Zlatorogu" stupa mi njewjesele začuće njewěsteho, žałosneho dóuta napřeco. Předstajej sebi, zo do skhadźenja słónca něhdźe we wysokich horach wotućiš. Howrjenje wichora, kiž bóle so w nocy zběhnyło, je će wubudźiło. Z wyšich hrjebjenjow horow pada mlila dele a chce ći rozhlad zaraćić. Hišće je dwoje swětło wokoło tebje, ale w rańu widźiš prěnje zerja čěmnočerwjene. Njewoběłuje će zyma? strach? Njech też pěseń zrudnje wuklinči, derje tebi, hdyž maš hišće tak mjelku wutrobu, zo z cuzym dóutom sobu začuwaš.

Swóibne powěsće.

Smrtnowanj; Herbert Nopper z Martin rodź. Mječej w Budyšinje.

Smrtki: Hendrich Lohr, wumělkar w Ruschizy pola Halschtrowa, 68 lět, khowanje běšche wčera wuloru. — Eduard Pantlich, wumělkar w Kinczu pola Halschtrowa, 83 lět, khowanje budźe dźensa hrjedu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marta swud. Kubschowa rodźena Postlerjo we Lašu, 68 lět, khowanje budźe schwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Anna swud. Schwkorina rodź. Braudtowa we Wojerezach, 73 lět, khowanje budźe schwórtk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu na Dwórnischczowej haśy 44.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Pohrjebenje wobrjesnjeneho wubjerka.

S pohrjebenjom wokrjesnjeneho wubjerka, ſ kotrymž bychjesche ho 9. ſ. m. w posmjertnej hodźinje pschestarz, ho dźensa hrjedu 11. měrca ſ. l. pop. ¼4 hodź. w pohrjebnim hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej dróhi 21 pokročuje.

W Budyschinje, 10. měrca 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Rjane hodźiny sastaranje tuberkulosnych we hłownej wothladarskej městnosći — w khorownji — we Wojerezach hrjedu 11. a pjatk 13. měrca ſ. l. wotpadnu.

We Wojerezach, 7. měrca 1931.

Delnjoserbske prowinzialne towarstwo za wojowanje pschećiwo tuberkulosy, městna stup. Wo'erezy

Towarstwowy powěstnik.

Hasłow. Jednota Sokoł ma přichodny čwórtk wječor we 8 hodź. swoju ważnu měsačnu zhromadźiznu.

Hasłow. Kołojězdne towarstwo „Blysk" ma swoju měsačnu zhromadźiznu přichodny čwórtk. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma njedźelu 15. nalětnika pop. w 3 hodź. pola Holance swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu ma njedźelu 45. nalětnika pop. hnydom po nyšporje pola Kralee swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, wólby, přednošk, namjety. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na hłownej zhromadźiznje wobdźělić. Wšitkich sobustawow, wosebje też pasiwnych, wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanˇ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartˇ w Brˇzyney. — Za nawěstki: G. Janˇak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 11. měrca 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,196	1 Q. pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,383	100 čěskosł. krónow	12,429
100 fwajc. frankow	80,74	100 franc. frankow	16,422

Barlinska burša wčera po šěrokim spočatku ho znowa skruczi a kurzy efektow jasno wotpowjedachu. Podobnje bu na wikach ſ dołhimi a ventowymi ličźbami, na kóżdu běchu kurzy jasno jara skruczene.

Produktowe wići wčera jasno wolinkowychu. W hotowym formje dże jenaczy wowoſ 5 pf. po zentnarju powyschcźi. Wšitke druhe žita pak pječi dotalnych placźiznach zwostachu. Jenoż w termińowym wikowanju placźiny pschesiwaju a rozłi powyschcźowachu. Wčera placźesche we Barlinje zentnar

pschenicy 14,55—14,65 hr., rožki 8,80 hacź 8,90 hr., nalětnjeho jęczmjenja 10,80 hacź 11,20 hr., nafuminskeho 9,85—10,65 hr., wowsa 7,60—7,95 hr.,

w termińowym wikowanju

za měc: pschenicy 15,20—15,25 hr., rožki 9,78½—9,70 hr., wowsa 8,42½—8,37½ hriwnow,

za meju: pschenicy 15,42½—15,35 hr., rožki 9,92½—9,87½ hr., wowsa 8,70—8,62½ hriwnow,

za julij: pschenicy 15,42½—15,35 hr., rožki 9,93¾—9,87½ hr., wowsa 8,62½ hacź 8,52½ hr.

Na **Swinjarje wići wčera w Friedrichsfelde** pola Barlina běchu pschiwjezli 243 běhałkow a 431 prošatow. Wići běchu najprjedy žiwe, posłjischo pak wjesnych. Wone placźachu

běhałki:

wulke	36—51 hr.
małe	26—36 hr.
čyńże	22—26 hr.

prošata:

wulke	20—22 hr.
małe	18—20 hr.

Pschijimajeja:

Wuczobnica, wuńiſcheho, Ladusch w Delnim Wujezdźe.

Na pschedań.

Krowa, ſ cźelećom, najlepschja dójka, Mikanja w Małeczicach.

Schijaza maschina za mjezy, wotcźaza w Koprzach.

Stat, khałuſki, Mjerwa w Budyschinje, Tišlanska dr. 13.

Kanca, ſmuproschna a jeja ſ nałožkojskanjom, Schołta we Njeſwačidle 79,a.

Sesona, wokłepje, 40 zent. a hobrjeſt łoſowjich w Czornym Wujezdźe 101.

Kolo, motorske, Schuſter, inſpektor na tunjejim dworje w Pluſnicach.

Sćehnjizy na pschejmajdźowanje:

Schtwórtk 12. měrca 1931

w **Kanjenzu** we kasarnach w komornym domje majchnjischich ſtilbow, dop w 10 hodź.: Wschelake meble, drobne twory khamaſke twory, rabja pišanske ſtroje, wobrazy, luſtrowator, zentrifuga, motor, magnet, drasčwa, łozany khabat,

pola **ſpedytora Bergera** w dworje, pschip. w 12 hodź.: Brodhanſowy pisownik, elektriske lampy;

w **Lubiju** na ſudnischtwje, dop. w 10 hodź.: Pišanjſki ſtroj, prochjerbak, 50 gramofonowych tacźelow, hobanka, 200 zent. łopjanow zelowneje rěpy;

we **Wolcźichinjy** pola Lubija w Kulicy hoſcźenzu, dop. w 10 hodź.: Kóń, ſchwikhoſka.

Konkursowe powěsće.

Sud w Kamjenzu je konkurs wotewrił nad jamoſenjom pschichadnja Jurija Franza Glauſcha w Pančicach, nchońſchcheho měſchčanoſtu Tšemu w Kamjenzu ſo naſtajenoho konkurſa pomjenowanych. 1. termina budźe ſobotu 4. 4. 31, dop. w 9 hodź. 2. termina budźe ſobotu 9. 5. 31, dop. w 9 hodź. Wobſt na ſudnischtwje w Kamjenzu.

Dźerbowa zmyſlenja.

Sobotu 14. měrca 1931 ſo na Wyſoczanſkim rynku wjeſ 12 mtr. ſuperowych wotrjadowanych ſchćěpow, 75 mtr. wólſchowych a bórſowych ſchćěpow, 35 mtr. wólſchowych a bórſowych kulankow, 50 mtr. mjeſtnych kulankow a njekotre ſoſny wuſerdeje wotčerjaty pschedawanja. Kupcy ſchadźo ſo popołdnju w 2 hodź. pschi wulkim haće na Wyſoczanſkim-Kamjenſkim puću.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaćizny po złotej briwaje	10. 3.	9. 3.		10. 3.	9. 3.
Pšenica	241-243	241 239	runy	17 19	17 19
rožka	176 173	176 173	woka	20-23	20-23
naz. jerjenjeń			módre łupiny	13-15	13-15
nal. jęčmjeń	197-213	1 7-21	žołte łupiny	21-24	21-24
wows	152-159	153-16	ſerradella		
kukurica	—	—	raps. wosuk	9-,6	9-,6
Pšeńc. muka	34 40,75	34 40 7	lany wosuk	15 15,80	15-15,80
rjana muka	25 29 0	4 28,0	ocn. melasa	—	—
pš wotruby	12 13 0	12 13,75	bórnj. kruški	14-14,50	13-14,3
rjane „	11 11 7	11 11,5	ſyno, 50 kg	1,30-1,50	1,3-1,6
raps „	—	—	žana ſloma	0,6-0,8	0,70 0,80
hróch Viktor.	—	—	pšeńc. „	0,45-,6	0,55-0,6
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,55-0,6
pjeluſki	22 24 0	22-24,0	jęčna „	0,55 0,65	0,55 0,65

Płaćizny rěznoho ſkota na Barlinskich ſkótnych wikach.

10 měrca 1931. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach Skóne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 287.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězne hódnoſće hač do 6 lět	48—50
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	45—47
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	42—44
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	31—40

Byki: 416

Połnomjasne, wurośćene, najwjetše rězne hódnoſće	41—47
Połnomjasne, młódše	41—44
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	39—40
Spatne	37—38

Jałojcy a kruwy: 911

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſće	32—38
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	27—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	22—25
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a spatnje picowane	—

Cźelata: 3026

Najlepše wukormjene (2. druž.)	62—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	50—54
Spatne (4.)	30—46

Wowcy: 2752.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	49—52
Starše wukormjene (2.)	44—48
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	38—41

Swinje: 15052.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lět stare	48—50
Wukormjene	49—50
Mjasne	48—50
Spatne	41—44
Kaney a kundrosy	44—46

Picowansku repu

najlepšu, wutworiwu družinu
0.50 hr. za ctr. wot dwora
ma na předań
knježi dwór w Wbohowje
pola Njeswačidła
Telefon Njeswačidło 219

Holcu a 16-17 lětn. **hólca**
pyta hnydom abo k 15. 3. do ratarstwa
E. F. Bartko w Njeswačidle

Syn česć. starśeju, kiž chce rad
rěznistwo
nawuknyć, może so zamołwitje
po a **rěznisk. mištra Pawoła**
Kießlicha. Hosćene w Minakale

Gardinowe zbytki
Vitraže, rolleaux, canki we
tunich khabrach
IDA ERLER w Budyšinje rožk
Zwonk. Lawsk. h. 10

Nawěstki w Serb. Now.
maja wulki wuspěch

Kolej : kakao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonkown. Lawskej kasy 24

..... na dołhim, šěrokim nizkim wobluku

je wobšerna štyrisydłowa karoserija zakótwjena. Dołhe stejišćo wóskow, šěroke kolije, idealne pjera a nizke ćežišćo wučinja, zo Hanomag tak wěsće a změrom na drózy leži.

Za krótke sekundy přindźeće wot pěšeje spěšnosće na wysoku spěšnosć.

Samo w kritiskich wokomikach wostanjeće z knjezom situacije přetož z hydrauliskim spinadłom kiž na raz na wšě štyri koła skutkuje, wóz za najkrótšim spinadłowym puću stejo wostanje.

Sylniši motor ma wysoku mócnu reserwu, kiž přihódnoje nizkeje ćežkoty woza ženje połnje wužiwać njetrjebaće, samo potom nic, hdyž chceće njewěsćedje wysoke hory přewinyć. Přirunajće horowu móc Hanomaga ze samsnej druhich štyrisydłowych awtow kiž su samo dwójcy tak sylne.

A potom wobkedźbujće, što hewak hišće wšo sobu dostanjeće: centralne mazanje z jenym stłóčenjom (potajkim žane njepřihódne mazanje z ruku), nelson-bohnalite-tarče, poleliptik-pjeradło prědku a zady (wóz woprawdźe na drózy lěpi, tak změrom jědźe), bohate wuhotowanje (kufrowa připrawa, wokna k wjerćenju atd.) wjele potrěby bjez přiražka a dr. wj.

K tomu přidruża so hišće jako wosebite lěpšiny wšo přetrjechace jězdne kilmanosće Hanomaga, zo sebi při jězdźenju mało wothładanja žada a mało benćina a wolija přetrjeba.

Prošu dajće sebi naše illustrowane prospekty pósłać, a jěźće, prjedy hač sebi awto kupiće, njedźiwajcy toho, hač wulki abo mały, darmo na pruhu we

HANOMAG

Płaćizny z fabriki z bohatym wuhotowanjom a dospołnej polijebu

Typa 23 PS = 2975 hr. Typa 17 PS = 2850 hr.
Kabrio-limousina 60 hr. wjacy

Kredit hač do 18 měsacow z přihódnymi wotpłaćowańskimi wumjenjenjemi. Podawamy jako limousinu, kabrio-limousinu a kabriolet

GENERALNY ZASTUPJER:

CARL GAST
w Budyšinje na Drjewowych wikach

Budyske měšćanske dźiwadło

Prěnje předwjedźenje
Hubička
Ludowa ópera w 3 wobrazach
Hudźba wot Bjedricha Smetany
Znowawobdźěłana za němske jewišćo wot Leo Schottländera

Pjatk 13. měrca
wječor we 8 hodź.

Kartki za potuńšenu płaćizny we wudaw. „Serbskich Nowin"

Nadrobniše w nastawku w dźensnišim čisle.

Wupjerk
w dobrej hódnoći, płaći nětko jenoj:
80 cm šěrokje m 2.15, 1.95
130 „ „ „ 3.40, 3.05
140 „ „ „ 3.70, 3.20
160 „ „ „ 4.10, 3.70
Sa spódnjepołejschcźa:
100 cm 2.35, 115 cm 2.60
Zuniſche hódnoſće, taj ſu ſchiſchke kupjerki a hłowaſki ſta n. na ſtołdźe
Andr. Kasper
(mějićel: Al. Pilopp)
w Budyšinje, Burgſchn 11

Časopis za serbskich ratarjow

Čisl. 9 Budyšin, 11. měrca 1931 Lětnik 39

Nalětnje dźelo.

Nalětnje žo pśichśibliža. Stśinžo bóle hrěje. Dźeń pśichodźa. Teź rosćliny sajźe wotuńjeja k nowemu žiwjenju. Sśněh taje wo dnjo ale w nogu twori žo pomjerśe a powětr nima pśichilnuty do sebje.

Najbóle wohrožene su žywy po potrjechowanych stronach hórkow, dokaž sněh hišćeše dołho leži, hdyž je na druhich městnach hižo wšcho zelene. Tam dyrbjachu žywam pomhaś. Dokelž je semja swjeśicha kruce smjerśa, njemože spódnja woda wótśekowaś po drenažowych rowach, ale jenož swjeśicha wódy. Pśeźitny dyrbjachu tohodla cyste dźerźeś. S pospěšnem pśichilnym rolu maśach cyrkej abo wótśežnik, jo smjatkat powětr a błónjo pśichilnuty. Najlěpje žo k tomu hodźi sawiśaj wołow, dokelž w hłubokim smuhu mérnišcho tśadźitaj a žo tak hłuboko njesapadaj. Hdyž potom njebjo hišćeše z deśćiśiom pśikpomha, to dołho njetraje a je žo mimo teź pośledni sněh.

Symna je druhoje schłosy nacźinła. Stśomy su žo z blakami pobuźyle. To je mjerjaze, wošebje na hórkatych honach. Dyrbjach tam nětko žo pśihotowaś na lětni žyw. Tajka rola śej potom wjele próhy žada, wošebje teź na žnjach, dokelž njemóžeju potom žito se znjekom posušyś. Wšitko to hodźi žo wobeśeś, hdyž žywy z cźasom wušwobodźiju wot pośdeśerka.

Rola je hišćeše cźemna. Woda po drenažowych rolach wotbźi. Jenož tu a tam pjowa barba role na to pokazuje, so semja womaku sthnje. W konjeńcu sieja konje, cyste a tołste. W poślednich njedźelach njejźu mśe wjele cźełeho dźeła. Rólniśi grat, gnjawa, cyste a namarane, cźakaju na nalětnje dźěło na polach. Na žitnych lubjach žo žywy wucźiśćeju. Pśichikupny hnój śeji hižo na dwórnišcźu a žo wukladuje. Zony a holzy mźchi płataju, na lubi žito pśicźepyraju a w pinzy žo běrny wuběraju. Mužojo a hólzy žito a běrny pśecźkładuja a žywo wukładuja. Wšcho na to cźaka, so by rola hižo cźłowjeka śmjeła. Hišćeše njcźicho dnjowe žiłonza a powětra a na łopjeni pódźe hižo žo sapoczńe dźěło. A potom budźa to sa wólnika dny pokne prózy.

Krótka chwila, hdyž rola cźłowjeka hižo njeśe ale je hišćeše pśichemokra k wobdźěłanju, dyrbi žo wužywaś. To maśi na běrnišcźa a rěpišcźa rozmjetaś pośledne drażio (Kali). Móześch wutrubyś z rukn. Na rožki nětko seradelu wušywaśch. Rěpowe a běrnowe hromady wotwobdźěwaśch. Běrny maśch pśicźewuběraś a wotwoźeś. Pśiedy hač žu dźeśeśe pśicźewuběrke, maju žo kamjenje na polach sebjeběraś. Na pastwišcźach a łukach dyrbja hrjebje byś wucźiśćene. Halozy a liśće, kiž je satyklaju, maju žo wotstronieś. Pśicźepytuj pśicźepuśći. Knotwiśćeja rozhrabaj a hnój rozkidaj! Pśichrźaj łaloży pśichi pucźach, so na njeh wot wojow snopy dele njetorhaju. Wotstroń duże po schtropawych pucźach a sajźpaj dźěły.

To su wschitko drobne, ale nuzne dźěła, za kótrež pa jo dychmi mśli hinaśchu druźinu druźinu žadu.

Wośe[illegible]

Naśche žadowe druźiny žo z pócźłowom njeplahuja, ale žo rozmnožeja z woschcźěpjenjom. S woschcźěpjenjom mózemy teź stare ale strowe žadowe schtomy pschejwórieś, so bychmy mśli hinaśchu druźinu žadu.

Pola tajkich schtomow maju žo łatśki wotstroniś hač na nźkotre hłowne łałoży, kiž wostawaju. Tuta łałożyna pak dyrbi hižo pokazaś formu pschichodnego nawierschka schtoma, so by schtom sajźe dóstał pśedawschi ras. Łałoży žo z pilu wotrězaju a rozrěśś žo potom hišćeše z nożom hładzy pschirězaju.

Huydom potom ma žo schtom pschcźěpcźeś, so mjatlischća na pscherěśanych łałożach hnydom pschirostuja a so žo kokoždy mjeśt mjeśkaj. Schcźěpk twori swjeśicha jenoźtne mjatlischcźo, kiž bu w sjmje wotrěśnjene. Teź cźerstwje wotrěśnjene žo k tomu hodźa, tała njeśmědźa pupki byś bóle rozmite jako te na łałożach, kiž maju žo pscheśeźeś. — Wobhładujemy śej rosćeś łałoży, to wiźimy pśedźa drjewo wokolo drěna, smonka cźemnu sporu, mjes tym pak jelenowu abo žołtowu, mesbojtu wotschtu, tak mjenowane „kamółtum“. W tutej wotschcźe wobhładuje mjescha, krej schtoma a tule ma teź schcźěpk rosćeś z łałożu.

Pola žyłniśich łałożach doporuczuje žo sforowe schcźěpjenje. To žo stawa wośebje tónz hapriele, sapoczańe meje, hdyž maju schtomy najwjazy mjeśhi a flora žo hnadnje błći. Schcźěpk tak pschirězaś, so wostanu tři abo schtyri pupki. Spody pośledniejo pupka z wótrym nożom mjatlischcźo hranite rězaśch a cźełku sporu na klinczku wobhładnuje łpuschcźiśći. S tónczkom noża zarěźnjeśch do drjewa łałoży tak hłuboko, so pschirězany dźěl schcźěpka žo do zarěźa hodźi. Hdyž žo jedna wo wułki rozrěśt wjeśchcźe łałoży, dyrbjach kolo wokolo nětotre mjatlischća saschcźěpiś. Dewak schcźěpimy jenož jene mjatlischcźo abo dwě, dokelž może jene zajinyś. Woschcźěpjeny kuchk žo z łykami abo wolnu krucźe sawjaja a rozrěśt žo dokładnje zamaja z wósokom k schcźěpjenju. Ant powětr ani deschcź njejmu žo dóstaś k drjewu. Teź schcźěpk hišćeše horjeka žo z trochu wósłom pomasa, so njeby mu sthnył.

Hdyž pak mamy halofu, cžełku taž porš abo hišcžeže [illegible]ow, potom nałožujemy druhe waschnje schcžepjenia. [illegible]om wot horjeka dele wobhladnimje narjenjesch a [illegible]ene mjatlišcžcžo hadžisch do schcžepa. Ale njeha- [illegible]ołoš tu dyrbi kambijum na kambijum.

[illegible]ej mjatlišcžcžo a hałofa jenak wulkej, możesch [illegible]eć dalsche waschnje wošcžepjenja. Wobč i na- [illegible]ichrišajsch, tak so jedyn rozrišk žo dopołnje [illegible]a k druhemu.

[illegible]a tajke waschnje możesch wošadžeć jabłonje a [illegible]winy. Woschcžepjenje wišinjow a złowcžinow tak [illegible]ože njese. Tu masch tak postupować łaž pschi schcžepjenju rózow!

Skit pred wichorami w zahrodze.

S nałcžom wětrow hólzy hišcžeže thętro łathadžeja. Dyrbiłch rostliny, w zahrodze pšched nimi schkitacž. Pschepytuj paški pola schtomow! Hdyž žu cžerpiłe pod hubjenym wjedrom, masch je hnydom wobnowicž, pschetož posdžišcho masch druhe dżło. Wohrożene wot wětra žu wożebje wyhokoschtomikate łoßmacžkowzy a jamischkowzy łaž też žadowe schtomy, kiž buchu nasymu žadżene. To žame płacži też ža wyhokoschtomikate róże, kiž nasymu niebuchu k semi stulene, ale cžesch wjerschki buchu psche mróży jenoż z pergamentowej papjeru abo żurowym płatom zawalene. Tajke cžełke schtomiki wichor słohka slama, hdyž njesžu krucže pschiwjasane. To žame też płacži sa Litnje a nasymše wichory, dokelž žu tehdy schtomiki połne liscža, keženja a płodow, potajkim hišcžeže cžełkiche. Tajke schtomiki maju žo prawje pschiwjasacž. Koliki dyrbja doßahacž hacž ke žamemu wjerschkej. Lepje je, hdyž hišcžeže 20 cm žo do hałowoh posčžahaju, jenoż potom mataj schtomik a też wjerschk prawu sepjeru.

Żiwy płót.

Hušty żiwy płót je stajnje kmanschi dyžli mowny płót z łatow abo grotu. Też w sajimje praczkow žo dopornuja żiwy płót. Wschak wone wojuja pschecžiwo schkodnikam w zahrodže. Ptacžki namakaju w żiwym płoče schkowane mištna sa żiwoje hnida, pschetož šamo łóčželi žo baja cžernjow. Żiwy płót wschak też je wjele rjenschi dyžli tajki nahi mowny płót z tyčžkow.

Jednory a praktiski je płót se zahrodneje wóstruže (Brombeere). Najprjedy hadžišch witki. S witkow potom žo pschiprawi sapłetk, kiž może hacž do 2 metrow wyhoki być. Schtož wyšche rosče, žo z łódżnym kłom wotrežja. Nětko hadžišch po płoče wóstružu. Wóstruža žo wiše potom po wjerchowych halosach. Dokelž wjerchy a wóstruže jara ruče rostu, je płót bórzy hotowy. Zadyn cžłowiek njemóže psches tajki płót pschelišcž, dokelž cžernje jemu zadżewaju. Na jedyn metr hadžišch wokoło 8—10 wjerchowych witkow a jedyn hadženk wóstruže. Tajki płót wócžnje dżerži a jara rjenje wuhadnje. Jahody, wóstruže hrywaju dobre thlóschcženki.

Wjerba spuischcža sa jene Cžo dwaj metraj dołhe pruty. Płót je potajkim jara jahe hotowy, pschehy hacž płót z hlohonza (Weißdorn). Hižo prenju nasymu możesch płót spleseč.

Wusuwanie zeleniny do kaščikow.

Wschelaka selenina, kaž boblinky (tomaty), kulirabiy, zyble atd. maju žo prawje jahe wuživować, so njerjedawny potom pschedotho na wunoschk cžakacž. Tuž je Lepje, so najprjedy do kaschcžikow wuživowamy a potom hakle do zahrody wuzadžimy.

Najprjedy dyrbimy mcž dobru pjerschcž. W kaschcžikach dyrbja być dżerki, to może słuntna woda wotbžcž a pjerschcž njesakiža. So njebnchu žo dżerki satyklacž, położisch na nje cžrjopki. Na cžrjopki jesžuje wotschita [illegible]arych siwjelzow abo liscža. Na tutu wotschitu halle pschindže pjerschcž. Pjerschcž njesmješch krucže do kaschcžika klóčžicž, ale tola też njesmje być pschejara mjelniwa. Rostliny dyrbja mcž nékak krutu podu.

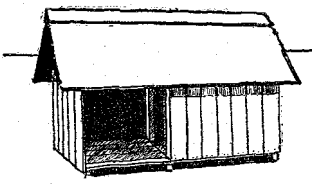
Hdyž je wscho hotowe, namacžišch pjerschcž dokładnje i tym, so zuły kaschcžik do wody sanórisch. Tole pak dyrbi žo stacž pšched wuživowanjom, so njeby žo żymjo łapkawiło. Pryedy hacž dasch żymjo do pjerschcže, masch žo pschewdočicž, hacž je tuta tež dosež czołna.

Ssymjeschka po możnosci jenak w rjadkach wuživowasch, so może žo rostliny derje wuwiwacž. Sakrywasch je je žuchej drobnej pjerschcžu, kotruž njes porštamt drjebisch. Cžim drobnischa a lóščha je pjerschcž, cžim lepje je wužiwk. Potom žo kaschcžik je schkleńzu sawodża. Ssmi žo hišcžeže pschewidna papjera na schkleńzu położicž. Se tym žo dozapše, so żymjeschka jenak schadżeja. Město teho możesch też schkleńzu słohka pschemasacž i rozpnschcženym wapnom (kalkom).

Psuča budka.

(S wobrasom.)

Poš strażuje dom a dwór. A tola žo hospodat malo wo njeho stara. Wošebje žo sanjecha jeho schow. Swjetjicha žo poš spokojt je starym żudom. To pak njeje prawje, ani mudre. Poš, wo kotrehož žo njestaraseh, a kiž njeje strowy, am derje njestražuje. Też pšhcži schow dyrbi być kmany a pschihódny. Budka ma być dosež wulka, so mohł poš pohodnje leżecž. Pódla rumnosče k spanju dyrbi w budzy być hišcžeže druhi wotwórł, hdżež poš wo

dnjo pschebywa. Tutón rum dyrbi pokiteczeż schlit pšched złónzom, beschczeżom a żnéhom. Budka dyrbi być takle pschi prawjena, so žo hodži w leżu żnadnje rjedżicž. Tohodla dyrbi žo tschcha hodżisch wotschhlmycž. W lěżu masch budku smutka wospjet wumajacž i rozpuschczenym wapnom (Kalkmilch), do kotrehož žu dał nékcho Cellokrejola. Sa borło žo hodži najlepje kloma, pschetož derje stutkuje na kožu. Sstoma ma žo cžasto wobnowicž; stara kloma njech žo hnydom jpali! Budku możesch j wotpowjedr barbu pschemasacž, so žo dżje sdżerži.

Dračowanje skočatow z nickedżnosče.

Domjaze swérjata žu cžłowjeckej nuzu měrу spomożne, a wužitne. Hdyž bě žo paštyrjel poradżiło, cžesza sapschahnycž, so by jemu ponchul pódu podworacž a takle *pschemérnicž* do płódneje role, tehdy hakle możesche žo cžłowjek wjacž dundanja a bu wobžydny rólnik. Domjaze słoczo ipożczesche cžłowjekeh žwoju móz, žwoje mloko, mjaßo a žwoju kožu; słoczo bu jeho kapital a zamóżenje. Ale cžłowjek ma słoczo za tworu, sa fabrikat. Cžasto wón posabywa, so tutón „fabrikat“ runje kaž cžłowjek bolescže sacžuwa. A tola njese wjele trjeba, wołożicž dónt domjazych swérjatow.

Rjeczažnik j hłosom blawka. Sadwłowany salčinje na płót dwora, ja kotrymž jeju šmuto zyła męschczanska żwójba. S dołhej schwupizu łostoje hólž pża po nošu. Na tola pschesmišchny napohlad, hdyž poš ma wocži je

krowju pobožanej a suby schcěrti a hdyž jeho pichetkótki rječaš šnajnje šnowa wróčo tortha. To je rjana niedželska šabawa! Sr hobu a ſ zhlym šwótkom ſpotkajam šwóſba dale dunda. Nan jara derte mudruje mo beſtiji pžu a mać ſ hlowu tiwny.

Sſr žu rječaſniki!

Praſcha žo jenož, cžehodla?

Dokelž žo rjeczaſniki njemóžeja wobaracž, mnohy jim Aubu cžiwiuja a je cžiwiuja. Wſchak žu wone pſchiwiaſane. Tajki rjeczaſnik, kiž žu wot ludzi ſkaženy, cžerpi wožebje pod krótkim rjeczaſom. To móže kždy šwjeſcžicž, kiž na horzym Kitnim dnju dže nimo rjeczaſnikoweje budki. Tam zranowcžiwje šmjerdži. A cžłowjek ſtej nóh ſadžerſuje a ma žo ſ procha. A poſ, kiž ma tola wjele cžeſnjchi nóh dyžli cžłowjek, hiſchcže bóle ſacžuwa tutu hupaczu wóſ. Móženy wobkedžowacž, ſo poſ dže te hromadži, kiž tak šmjerdža, po móžnoſci prawje ſdalene mécž wot budki. Tu hodži ſo jara derje wotpomhacž. Pſched budku pſchiprawicž na ſemi maſch dołhu żelezſnu žerdž, rjeczaš ſ wobrucžku po žerdži ſo šuwa a poſ ma doſcž ſwobody pohibowanja.

Na konjazych wikach kupay maſhaju pſched wožowaj koni, ſo buchu widżeli, hacž konje mikotaju. Jelt ſo mikotaju, to tež derje widża. Potom ſo pſchepytuja noſi, ſe rukú maſhaju po ſuchich žilach, kiž dyrbja byež jenak tolſte. Sčonczuje hiſchcže kupy ſtej konje wobhlada wot najdala.

Tam ſtej žyłny, rjany kóń k cžehnjenju. Kupz ani njeſmyſlnje, ſo kóń ſda ſo byež žyłniſchi dyžli wopraudże je, boſtž ma wopuſch wotrubnjenu.

W léczu, hdyž ſchamale muchi a kuntwory ſtoczata draczuja, je to ſrudny napohlad, hdyž taſke cžiwiſowanje ſtoczo ſpochu ſ kónzom wopuſche wokolo macha, bjes toho, ſo by mohło ſ tym cžiwiłowacki ſahnacž. Ssamo najmérniſchi kóń žo potom roshori a ſchudruje ſo wo wojo abo wo ſchiju druhe konja. Sa pohonczja je to draczowanje, jéſdżicž ſ taſkim njemérnym ſtoczeczom.

Smérom ſtej póła kóń ſ dokhej wopuſchu a ſ wuſpéchom ſo wobara muchow. Njepocžink konjont wopuſche wotrubnjeż by hnydom pichetał, hdyž kupz njebychu kupowali konja ſ wotrubnjenej wopuſchu. Hdyž ſo kóń nétko ani ſ wopuſchu wobaracž njemóže, móżeſch jemu nétkaſ pomhacž, hdyž ſtoczo ſawodżeſch ſ plecżenej ſpežu pſche muchi. Pſchi kždej krocżeli konja ſo ſpež ſobu pohibnje, a muchi a kuntwory njemóża ſo ſpohnjecž na konja.

Dobry wóſnik njewužiwa nadwotežku (Auſſatzzügel). Jenož Lubjeni wóſniaju taiku trjebaju. Kóń, kiž ſtajnje noſu wotežku, je nóſchto lét prjedy njewuſchny. Hižo we utrobnych kżach je tajſi kóń ſpjeraw. Draczowańſki nadwotežku trjebachu, ſo njeby kóń ſ hlowu njetał. Tutón ſamér wſchak ſo doſpolnje njedoſpiwa. Kóń ſ nadwotežku ſpochi hlowu horje mjeta, dokiž dych lóji.

Hdyž nadwotežka ſo trochu popuſcheži, nima kóń tello bolosczow. Druhdy ju trjebaſch, wožebje, hdyž konje pſchi pólnym dżéle njeſmjdża żracž žyrow. Ale ſtajnje maſch nadwotežku wo nóſchto dżérkow wróczo ſpinacž, tak, ſo tak jara krucże njeſedżi.

Pola konja ſo walka kedżbnoſcž wénuje kopytam. Hinak to biwa pola krowy. Najbóle je tale jenož tak rjeż ſabrika, kiž dodawa mloko a mjaſo. Jenož hdyž je prawje tuczna a dawa wjele mjaſa, wo jeje ſparu ſo nichtó njeſtara, pſchecož je nikomu wužitka njenjeże. Dokelž krowy tak dołho w hrodži ſteja, ſparu njeſmérnje roſtu. S tym ſo cžeſa cžéła njerunje roſbżéluje. Wožebje pola ſuczelnych abo kormnych krukow ſo ſ tym ſhibadła, muſkle a ſuche żily pchejara napinaju. Hdyž nétko krowa, kotraż je pchedobrho w hrodži ſtała, ſo cžérí na wikt, to ma pſchi kždej krocżeli bolosczę. Hródżny hnój je ſawinowaſ, ſo ſparu njeſmu wjazy twjerde a krute, ale mjechke a cžuczowe. Na ſchéropatym puczu to krowje ſabola hacž k mojwrej. A nétko ſo woba krowa mlócži a bije. Bolosczę je w ſtawach a ſhibadłach pak žu tak ſtraſchne, ſo je ſkocżeczu wſcho jeno. Njeżiba ſo a tak dyrbja krowu ſaży do hródże ſawjeſcž. Hdyž ſo pak tola poradži, ſcho a mlócžo ſkocžo bohnacž, hacž na wiki, to wone wopraudże njewuſpadaju. A bur dóſtanje mało njenjeż ſa woboru krowu, kotraż ſ bluſnami potkota, ſ hrożnymi dołhimi ſparami tam ſrudna a ſkażena ſteji. A tola by bylo mało prózy, wuſwobodżicž ſkocžo wot cžiwiłowa a pſchedawarja wot ſchkody. Kżżby podkowar mohł ja njżcžto njeſmjeſchcžim ſhytnu rohowinu wotſtronicž pſchi ſparach.

Njeżżu to wſcho małickaſcże, pſched budku rjeczaſnika pſchiprawicž żelezſnu żerdž, ſa konja wobſtarací hacž pſche muchi, nadwotežku popuſcheczeż a krowje ſparu wotſtrihacž? Taſke małe położenja wulke bolosczże wotſtronjeja. Skocžo njemóże wcżeż. Hdyž jo nécżcho bolt, tak ſo wupera. Schtóż ſnaje pſchicžinu wupjeranja, njebudże hnydom ſaſobjemy ſkocžo mlócžicž, ale najprjedy pytacž winu. Wón budże ſkocżeżu pomhacž. Wſchako wono jeho żiwi a draſci.

Jenož naſcha njekedżbnoſcž ſawinuje cžiwiłowanje domjażych ſkocżatow.

Kurjenc.

(S wobrazom.)

Na kżde ſtwórjenje ma wiłw wokolina, w kotrejż je żiwe. Pjerſina tſeczinu żiwjenja pſchehnywa to kurjenżu, kurjeż ma rohodła nimo méry wulki wliw na wukonje pjerſtyn. Wulke a ſtuchle kurjenży ſ mało powétrom a ſwétkom ſchłódnje ſtutkuja na kury, tak ſo bywaju cżaſto khore a mjenje njeſu. Nunje tak ſchkódne žu kurjenży, hdżeż cżehnje. To je hiſchcże ſchłódniſche dyżli ſyrna. Kur-

rjeniż muże ſmérom byež ſymny, ale cżahnycž łam njeżmé. Wożebje ma ſo tež na to hladacž, ſo ſu kurjenży prawje ſwétke, ſo ma ſlónzo tam pſchiſtupa. Nowocżaſnu kurjenż ma tehodła po ſenej ſcżenje wulke a ſchéroke wokna, kiž nimale hacž na ſemju doſahaju. Wokna dyrbja byež na połoniſchej ſtronje, ſo byches zyłu ſymu ſlónzo do kurjenża ſwécżi. W taſkich ſwétłych a ſlónczných kurjenżach woſtanu kury cżaſe a ſtrowe, wożebje, hdyż móża w ſlomje hriebacž. Potom tež w ſymje a podnaléżu iſcże njeżu. W hubjenych njepſchihódnych kurjenżach nima ſo ſ tym liczież, ſo kury w ſymje njeżu.

Hnojenje z juchu.

Žiłki hnój móżeja roſtliny hnydom pſchetrjebacž. Tohodła ma ſo jara kedżbliwje woſtupowacž pſchi hnojenju ſ juchu. Pſchewjele juchi móże tu druhdy jeſchkodżecž. Kipru roſtlinu njemóżeſch ſkruczicž ſ tym, ſo jej ſ daſch prawje wjele hnójnizu. Też roſtlina, kiž je dołho tradała, budże, hdyż doſtanje naraz tołko juchi, ſkerje ſchkodowacž. Tohodła njech ſo najprjedy dawa zloha roſpuſchczenina juchi. Jenož po wcżim móże roſtlina też dóſtacž żyłniſche roſpuſchczenjny. Zenje njeſmé ſo juchu na roſtlinu pytacž, juchu ſmé ſo jenož dóſtacž ke korjenjam. Tohodła maſch najprjedy wokolo roſtliny ſcżahnjecž mału hrjebiczku, do kotrejż hnójnizu wuliwaſch. Po hnojenju ſe hnójniju ſemja rady ſtwjerdnje. Tohodła dyrbiſch tu hnydom ſ motyku ſapſchimnycž.

Nowe smery při płahowanju wowzow.

Mjetrylkuli ma ša to, ło šzyła wjazy hądne njeje, r[illegible] ł poła naš wo płahowanju wowzow, dokelž je ło mi[illegible] minyło. Pšched 60 ļtami mějachu w Němšej wokoło 30 miljonow wowzow. S toho cžasa je ło liczba wowzow pschezy pomjeńšicža. Pšchi liczenju ftotu końz l. 1929 [illegible]ličeli ło jenoż hišcže 3½ miljona wowzow. Wopram[illegible]e płahowanje wowzow poła naš ļeto a bóle posłuhujaze wažnosće. Australiska, Nowo-Selandska a Argentinska bżenża dawaju wjazy hacž 40 proz. zuleje šmetkowje produkcije wolmy. Němška je pšchi tym wobołżlena jenoż še jenicžkim prozentom. Płacžišny ša wolmu w Němšej šu zyle wotwižne wot płacžišnow na šmetkowych wikach, hacž runjeż dže nekotre němške łajkotne twory bywaju troschku bróšsche.

Płahować wowzow spschi šnowa šteji pšched prašcheńjom, hacž ma płahowanje hischcže bóle šamjeschowacž abo ło jeho šzyła widacž. Wołżebje w Pomorskej a šatšlej provinzy, hdžež wołżebje jara wowzy płahuja, ło jara i tuchym prašcheńjom šabšraju. Rady njechcadża ło wšdacž wowzcherjenja, dokelž wowzy w hospodarštwje tola hischcže nekak trjebaju. Hdyž jara rěpu płahuja, pizuja wowzy je powołkaikami rěpnischcžow, kiž bychu dyrbjeli hewak prjecž mjetacž. Też je wowcži šnój jara dobry ša cžežku póou. Ale wschk tute wužitki tola njemóža płahowanje wowzow dale šakhowacž, hdyž dla nistich płacžišnow wolmy ło płahowanje wjazy njedani.

Kak to budże w pschichodže? Nó, je malo wuhladow, ło budże płahowanje wowzow šaby wunoschnische psches wschе płacžišny ša wolmu. Wukraj pschezy hischcže może dodawacž tunju wolmu a nimo toho też roscžasa produkcija bawolmy tu jara płacžišnu tłóczi. W pošledních ļetach je šhotowjenje tekstilijow i bawolmy dale wjazy ważnosće nabyło. Też tu rostlina dale hołe šwérzo ło šady tłóczi. Jewi ło tu šamžny fakt, kaž pola butry. Margarina ło dale wjazy trjeba dyżli butra.

A tohodła njetrjebaju naschi płahowarjo wowzow hnydom šadžiłowacž. Je jenoż trjeba, ło ło maju po hospodarščkich žadanjach dżenżnischcje doby. Wulku ważnosć ša płschidłach płahowanja wowzow w Němšej šmeje płacžišna wowcžeho mjaša. To pak njeje wérno. Pschi woprašchowanju we wulkich Warlinšchich restauragijach je ło wulkowało, ło ma publikum wulki šajim ša wowcže mjaso, hdyž wž, ło dóstanje dobru kajkosć.

Pschichod płahowanja wowzow poła naš wotwižuje i toho, hacž ło nam poradży płahowacž dobre mjažne wowzy. Wołżebje ło wo to jedna, ło mjaso je prawje libite. Wschak też pola druhich družinow mjaša dżenża powschitkownje ło wjazy tuchneho mjaša njerodży. Hałle hdyž płahowar na tole žadanje ohlwa a hdyž ło jemu poradży, płahowacž wowzy i libitym mjašom, potom hałle šmeje propaganda ša wužiwanje wowcžeho mjaša wjazy wuspěcha. Dozpja-li ło wuspěchi w nastupanju kajkosće mjaša, potom wuhladny ant tak hubjene njeišu, wschak dżenża ło dale wjazy mjaša pschetrjebuje. W Jendželšku ło pschetrjebuje ša ļeto wot kóždeho wobydlerja we pscherščku 10 do 12 kg wowcžeho mjaša, w Franzowšku 4 kg a w Němšej ļedy 1 kg.

Poła naš maju tu bohużel hischcže wulki wliw pomócy łašchich kědżełatkow, hdyž wowzy w prěnim rjedże płahowachu wolmy dla a je šarżachu hałle, hdyž běchu šnajmjerišcha 4 abo 5 ļet štare. Takše mjašo šłarych wowzow bywa wšo wiżelne, jara njełubłoji i ło malo łupuje. Tu mamy ńej wšacž příkład na postupowanju druhich krajow. Jenoż młode šłoržata ło hodża k cžu. Sšmłne jehnjata a młode wowzy ło derje płacža, je-li ło ło prawje wizowałe.

Waženje ważne je ša płahowanje wowzow też organišazija. Sa wotpowanje wolmy je najwuješchischo pschežadżowanje. Sa wotbiwanje mjaša pak je trjeba dobreje organišazije. Tute prašchenja też wobłeża ša druhe dežiny šłoku a ł nim ło dżenża hižo horliwje šabšraju. Pšchi pschedawanju wowzow k cžu ło wo to jedna, je ło kajkosći pschebracž. Hdyž bywa po kajkosći mjenje hódna twora mjes dobrej, to wžło na płacžišnu štróžę. Potaršim, jednotna kajkosć bywa wumšnjenje hódnej płacžišny a łohkeho wotbytka.

Wšcže płahowanje wowzow poła naš wjazy njedożpěje wuhnanja, kajkiž mjeschе w šaschłym łétłotku. Ale tohodła njetrjeba ło hischcže łpschischcžicž. Hdyž ło hodži šjednoczicž i hospodarštwom, hdyž katak ma dosež naihonitońcže a wuštojnoscže, hdyž ło dżiwa na žadanje dżenżnischcžo cžasa, tam dżenża hischcže też płahowanje wowzow ło dani. Haj, to hodži ło hischcže wjele doscpicž. Ale na płahowanje wowzow mjaša dla dyrbi ło w prěnim rjedże dżiwacž, nic na płahowanje dła wolmy!

Wiedźće knihi.

Zane powołanje njebywa tak wjelestronske, kaž powołanje bura. Rosmnožowanišli plan katarišich schulow wopschija tohodła też nimale wschitko. A takle też dyrbi być. Bur ma kóždu hodżinu druhe powołanje. Bur może wschitko, hdyž jenoż jechge. Ale dżenża ło ani wjazy njejedna wo chżnje. Dżenża kóždy „dyrbi". A tohodła njech ło praji: „Kóždy ratař ma być wudospołnjeny pschekuzk!" A k pschekupstwu šłuschа dże też knihiwjednistwo.

Schto je něšto powrawom šamér knihiwjednistwa we katarišim pschedewšacžu?

Hospodař njemóže wschitko měcž we hłowje, njemóže ńej wschitko špomjatkowacž. Tohodła ma mnohu wěž ša mjenje ważnu a jeho móschеt dyrbi to wotpokńcžicž. Hospodař mcž wschе podawki we šwojim hospodarštwje tak ńej šapisacž, ło może je kóždy cžaš prawomócnje dopokasacž. S pomocu porjadneho knihiwjednistwa może ratař słoha dawkownjam dopokatacž, kelko wucžini cžisty wunoschk abo, schtoż bywa dżenża cžašcžišcho, kelko wucžini wubytk šiwjeho hospodarštwa. Ratař, kiž knihow njewjedże, może jenoż jara cžežko dopokasacž, ło njeje mcž wunoschka. Knihiwjednistwo ratarjej dale też wołóżuje, tworicž ńej wóbraš a pschehlad wo wobrocže a špchuje takle też organisaziju žyleho pschedewjacža.

Schto šłuschа k porjadnemu knihiwjednistwu?

Dujownik wopschija wschédne šapiški wo dołonjanych dżełach, wo wjedrje a wo druhich ša hospodarštwo ważnych wěcach. Hdyž ło tajke šapiški šjedżenicže wjedu, wołóżuje to jara postajenje akordnych mšdow. W pokładniških knihach ło šapišuja běžne dokhody a wudawki, rošdżělene do dokhodow a wudawkow w hospodarštwje, w domjacnosći a w privatnym nastupanju. Sa šystematiške dohładowanje šłotu trjebachu šesnam kłocžatow, pizu tabelu a pokašowar pošpytneho dejenja. We mšdowych knihach ło šapišane mšdy cželedže a pjenježna hódnosć deputatow. Kóžde ļeto jónkróž ratař nadobu šapišuje. To ma to dobre, ło ło twarjenja a grat kontrolnja a jich hódnosć ło šnowa wobliczeja. Ło pschiwadże może potom šamžčicžerńca šłoha wobliczecž šchkodu. Šawežcžerńje bywaju jara dżałkowne ša porjadne šapiški nadobu.

Na prěni wokomik šda ło zyle dżełko knihiwjednistwo być jara wobcžežne. Hdyž pak ratař ło ł trochu šajimom a radošču tej wězmje, bórš špójnaje hódnosć a ważnosć šwódomitych a porjadnych šapišow.

Radźimy:

Wužiwajcže dżecžeł a šeradelu do šymšich šmyzow.
Symšku pschenżu walujcže a wlócžcže!
Hrjebe maju ło rjedżicž!
Na łuki ma ło šucha wošycž! Knoczišchcža njech ło wotštronja!
Wobšcžane korjenje šadowych schtomow maju ło do pschežadżowanja namaczecž ł klinach rosmodu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a Ćišć Smolerjec knihićišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšceny přećiwo sćěhowkam čěmeno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dzeń lěkarski pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přeposłać. Prawa a winowałosće abonentow wupisuja nałróbnje wuměnjenja tutoje banki, kiž Serbske Nowiny kóždy a kóždy wozjewja.

Čisło (Nr.) 60 — Budyšin — Štwórtk, 12. měrca 1931 — Bautzen — Letnik 90

Krisa pancerowaneho křižaka so přewinyła.

Sozialdemokratojo so wothłosowanja wostaja.

W hospodarskim wubjerku němskeho rjeńza rjedu wo wudawkach za němske wójnske łódźstwo dale wuradźowachu.

Sozialdemokrat **Stücklen** jako rospisowaćer na to pokaza, so wudawki němskeho wójnskeho łódźstwa 191 milijonow hriwnow wuńńinjeja. Pśichi wjednistwu wójnskeho łódźstwa njeje so ničo wottwariło. S rjadow muzstwa njeje so pomnjenje hódne skrzódy zhlyscheć byle. Też ličba gannomordarstwow a sněsbožencow je mała.

Sozialdemokrat **Hünlich** ma za nuźne, so so na agitaciju nazionalnych sozialistow we wójnskim łódźstwje z wosebitej ludźbliwosću hlada. Wobmyślomne je, so so we dźěłarskich wójnskeho łódźstwa a wójska tak njerowane statej njepscheczelske elementy pśichitajeja. General **Schleicher** je se swojim zofanjom wjele nahladnosće shubił.

W mjenje wubjerkowych sozialdemokratiskich hosćinjawow zapósłanc **Hünlich** sledowaze praji:

„Wam je znate, so je je so sozialdemokratika strona dotal sapowedźiła, zadanym ratam za twar panzerowaneje łódźe A pśichiložowaś, a wěsnje njeje za nju žanoje pśicinjiny, so znapśeśeja panzerowaneje łódźe B na druhe fiskalskego stajiś. Połoženje hospodarskiwa lěta 1931 je pśiseze tśi najzaze dwě połoženje hospodarstwa w lěcze 1930, a sozialdemokratika frakcija by tohodla wjacy pśicinjiła měła, so teź tón trjeći pśeciwo sapozjatej twara panzerowaneho fiskjaka B wuprajiła. Hdyž knježerstwo a nócharjanske strony w tymle swóju na fundamentalnopolitiske powschitkowne połoženje pokasuja, tej sozialdemokratiska frakcija njepschepóńawa, jo dyrbja wschě strony, kotrymž na tym falezi, so so demokratiski knježerstwowy system zachowa, a so so falsifikowe wobara, k wěstemu poćišćenju pobudźeju dóńcź. Sozialdemokratiska frakcija pak ma pśichi tychle wobstejnosćach prawo, zadaś, so so, hdyž so jadna wójnske łódźe po knježerstwowych planach twarja, znajmjeńsća finanzne poćeźenje, kotrejž i łódźstwo wesego twarskego plana nastawa, i wotpowedazym wobłožnjom dźěłajseho wobydlerstwa wuruna. S tymle wotpohladom sozialdemokratiska frakcija wěse namjety dawkoweje politiki sapoda a sdobom wozjakuje, so so jejnym zadanjam w nastupanju sozialneje politiki napśeśo so pśichińdźe. Hakle hdyž budźe to rozsajźnjene, może so sozialdemokratiska strona wo zadanjach za twarjenje łódźow dalšnje rozsudźiś. Tohodla so pśichi wothłosowanju wo zadanej prěnjej racje za twar panzerowaneje łódźe B we wubjerku njewobdźelimy."

To rěka so so sozialdemokratojo njebudźa twarej panzerowaneho fiskjaka B w němskim rjeńze pśeciwjeć, jeli so němśi rjeńz najprjedy do někotrych sozialdemokratiskich sozialnych zadanjow swoji. Kajke tele zadanje budźa, njeje hischcze znate. Pódla toho sozialdemokratiska strona we to dźe, so dla panzerowaneho fiskjaka B njebychce knježerstwowej krizy doschło. Němsko-nazionalni a nazionalni sozialistojo zrěbi tule kriju pśicheja, so by so nětkślsche knježerstwo powrěcźiło, a so by bychu woni potom w nowym knježerstwje wjedniśiwe na so storhnyli. Tomu dźensa sozialdemokratojo sadźěwaju. To je hłowna pśicinjina, kótrejež dla so pśiseśiwo twarej nowcho panzerowaneho fiskjaka njesapjerja.

Wubjerk prěnu ratu za pancerowany křižak B wótrizoli.

Hospodarśi wubjerk němskeho rjeńza je rjedu wo wudawkach za němske wójnske łódźstwo dale wuradźował. Sastupjerjo zentrumskeje, statneje, němskeje ludowneje, hospodarskeje strony, wjeseznego ludu a sozialdemokratije su prěnju ratu za pancerowany fiskjak B pśichiwolili. Jenoj kommunistojo su pśiseśiwo tomu hłosowali.

Sozialdemokratiski sapósłanc **Schöpflin** praji, so je je jeho strona stajnje pśichipóńała, so je němskokatna woboza trjeba, a so je wudawki za nju pśeco pśichiwoliła, byrnjež žadała, so bychu so nźktóre zamuwy wušmórnuźe. Na podkładź swojich positiwnych statnych nahladow je sozialdemokratija sakanje wótrizuj stajnje ta nusne měła, teź za cłaź tśeźorstwa. Wón, rěkaśe, njeje jenoj sozialdemokrat, ale teź Němc. Hdyž so wo němśi ludu jedna, wón dźeržaś krócej radsche z kujsom Groenerom dźe dyźi i kommunistom Stöckerom.

Němski woborny minister Groener na to pokasa, so pśichi krajnym sakitanju Němskeje Rauscheje morjo wosebitne strategiske rólu hraje. Jeho wažnosć je so z njesłožownej nowej mjesu w ranju powjetśichła. Rauscha Pruska dyrbi so sakitaś. Woborny minister praji, so budźe pśichi pśichibtach za krajne sakitanje wsego cyniś, so by sa schkitanje Rauscheje Prusseje rukował. Se sapowjanej namórskej politiku wón śeji a paduje, do sady wón w tym njestupi.

Schef wójnskeho łódźstwa admiral **Röder** zwěsći, so budźe pśichi narunanju offizierow po możnosći cakanjow se wschěch dźelow Němskeje bracź. Nad by teź cakanjow se pryedy wobstaždźeneho kraja widźał.

Rozkora mjez socialdemokratami dla pancerowaneho křižaka.

Wróśtlaćiske pschedsydstwo sozialdemokratiskeje strony je sozialdemokratiskej němskokejnišej frakziji telegrammu pósłało, w kótrymž praji, so je wulka sbrómadźina bohustawow nałožnje pśicheśiwo pśisłuchwolenju panzerowaneho fiskjaka B protestowała, a so je so najwušcelse wobkjeźnosće woczakuja, jeli so by to pśichijiwolił. Pschedsydstwo schlesiskeje sozialdemokratije w jenym nastawku telegramu rospomina a praji: Sozialdemokratija by so wótsze moralisku poślubiła, jeli so by frakzija twarej panzerowaneho fiskjaka B pśichiwołowała. Strony dla, kótrejž je najwyschsche, by so dyrbjał fiskjakowy twar wotpokosaś.

Němski kancler chce do Hornjeje Slezyskeje pucować.

W bliźišim cźasu dźeń dwóch, na kótrymž je pschedsydaśel kabineta w Hornjej Schlesyskej ludowy shromadźiznu swołał, hdyž chze Pólšći pśisłuchaśi abo hdyž chze pśichi Němskej wostaś. **Němski kanzler dr. Brüning** je zebi wotmysłił, na tutym dnju pśichi wulkej demonstraziji we Bytomiu wześeś. Pśichi pśedsydstwach w Hornjej Schlesyskej chcetej jo teź němski finanskowny minister **dr. Wirth** a jedyn **pruski minister** wobzdźeliś. Kaž je jo „Vossische Zeitung" źiśiło, **němskonazionalni, nazionalni sozialistojo a kommunistojo napśeśiwne demonstrazije** podobnego rašchnja pśichibtuja, kajkeż su hischcze z pósledniego puczowanja němskeho kanzlera po rauschej Němskej w slym wopomnjeću. Dr. Wirthej su pjeza hižo sromadu listow z Hornjeje Schlesyskeje póśłali, w kótrychž jeho warnuju, so tam pokasaś, dokelž so hewak žiwy do Barlina njewrócźi. Teź **wschoněmšti twojśi** je sa dny 20. hacź 22. měrza śiśe z zyseje Němskeje **w Gliwicy** pschipowědźiś. Słowotu wšej w nim śmjeje pjeza wjedniś němskonazionalneje strony **Hugenberg.**

Milijarda niedostatka w němskich financach.

S rěcze, kotruž je němśi finanzny minister dr. Dietrich w sawrjenej shromadźiśinje statneje (demokratiskeje) strony w Augsburgu měł, za so fasjinalne spóźenja we finanznym połoženju zhonile. Po nich Němska nětcźišne finanzne lěto z milijardu hriwnow niedostatka słónći. Tutón niedostatk z hobrišimi wudawkami za podpjeranje njezastužerjow, se stajnje wotebrazynmi dotychdami němskeho stata a z twdawkami za twar wójnskich łódźow nastawa. K tomu so dalš gmejnow pschibawa, i kotrychž su wobźeže najwjetšche najbóle sadołżene. Gmejny budźa w pschichodze hischcze bóle dyrbjeze lutowaś. Němśi hospodarśi plan, kotryž je so wo sta milijonow wobmjezował, dyrbi jim i pschikładom dyeź. S **wólbnym bobrjom nazionalnych sozialistow za němske finanzu cźežke schkodowake.** Po póslednich wólbach do němskeho rjeńza je němskostatna banka wjazy dyźi milijardu stata a dewizow (wukrajnych pjenjes) sdubiła. Sdyž by je hischcze méła, by Němska lźeje psches synnu pschescha.

Hišće jene zamjenjenje khorknje.

Rheinska łódźnistwowa firma Hansen, Neuenburg & Co. je swojemu personalej śledowace wobswědoczenje ke podpisanju pschedpołożiła:

„Firmine łódźe so 1. haprcleje 1931 R. e B. industriji w Amsterdamje k dźělu pschewostaja. Tola towarstwo śmjeje mjes druhim tej dźěłowe wuměnjenja wutrjeć; firma Hansen, Neuenburg & Co. budźe hacź na dalsche jenoj sajsadnike dźěło wukonjeć, kotrejž je jej R. e B. industrija w Amsterdamje za cźaš dojednanja poruczi. Podpisani dźěłobjerowaze su to na wědomje wzali a su z podpisnym dobrowólnje pschesejene, so dźeźa wot 1. haprcleje 1931 sa śtiećowanje R. e B. industrije w Amsterdamje

Ruski pjećlětny plan je wójnski plan.

Rusla se tajkej rastrowaśa na pschewinjenjeńe pjećlětnego plana dźěła, z kótrymž dźe wona cyłki industriju a ratarstwo na shłodźenk wjeśorownych europiskich statow pobrachowaś. Stalin, president kommunistiskeje Rusleje, je i bjeswobkładnej rajsnosći wsćeh napschećiwnikow mozy smjatka kommunistiskeje strony rosbiś a swoju famtsku existenzu na poradźenje pjećlětneho plana swjasaś. Kajki ma tónle plan samjer? Na cźo je so Rusla z nim samórila? Jenje so tole praschenje tak husto słyschało njeje, kaž nětkole, hdyž su so sastupjerjo němskeje industrije se swojeho puczowanja do Leningrada a Moskwy domoj wrócźili.

Jara fasjinawu, jaśnu a wobkšćěbowanja hódnu wotmołwu na tole praschenje rusći politiśi spisaczel **Jakow Trachtenberg** w swojej njedawno wudatej knihi **„Cźerwjena Rusla so broni!"** dawa. Trachtenberg praji, so so tutón plan nic jenoj pschewjedźe a do skutka staji, ale wón hischcze wjele ważnische praschenje pschedpołoži: **Je pjećlětny plan jenoj hospodarski plan?** Sću jeho samery jenoj hospodarske? Abo je tónle plan zyle hinak myślany? Je znadź pjećlětny plan **hobrski wójnski plan?**

Jakow Trachtenberg na tole praschenje wotmołwi, so tomu tak je. S pjećlětnym planom dyrbi so Rusla wot wukraja njewotwisna cyniś a so jej możne stejśischcjo na źwětowych wikach dobyć. S niźkimi płaćišćanami dyrbi so konkurenca wschěch druhich krajow źwěta śniśiś. Potom by so dźěło w fabrikach kapitalistiskich krajow sastajiło, potom by so bjesdźěłośej sbórschiła, liczba njezpokojnych a hłódnych by w kóždym kraju pschibźěrała, a kommunizmus by w kóždym kraju mohł swoje rezerwy pobrjknyś, so by je mohł w składnym wokomiku pschećiwo kapitalizmej na barrikady dowjeść. Że to zdón? Budźmy myśl?

Trachtenberg praji, so je to możne. Wón rozsajźnja, kajke podłožki ma rusći dumping, kotryž je hižo dźensa nětkotreho dźěłacźerja a ratarja do nišy dowjedł. Rusla wót-

je wschě płaćišćany podbadźeć, dokelž swojim dźěłacźerjam a ratarjam z cźerwjenjanej płaćeju. Cźerwjenej je pjenjez, kotryž na wukrajnych bursach zdobny kurs nima a kotrehoż hódnosć może ruske knježerstwo, kótrež rusće twory bohatstwa pschedawa, i pjenjezkom wobtrěźiś. Tohodla może rušći stat swoje twory stajnje tuńšeho poćišćeć, dyžli dźěłacźerjo druzeho kraja. Jeja, butra, mangan, petrolej, platin atd. su wojowańske źrědki ruskeho kommunistiskeho knježerstwa pschećiwo kapitalizmej.

*

Dźensa Rusla sa rozwoje swojeje industrije a ratarstwa hischcze wjele maschinow trjeba. S tymi ju Němska zastara. Němśim fabrikantam Rušla tele maschiny njetrjeba hnydom zaplaćiś, kaž fabrikam druthich krajow. Němske knježerstwo swojim fabrikam za to rukuje, so by maschiny, kótrež ju so za Rušku dźěłale, zaplaćo. S tym wschak dyrbja so spokojeś, so jim ruske knježerstwo na zaplaćenje dołho cźakaś dawa. Podawanje maschinow do Ruskeje pak budźe znadź bórzy wotcźerwaś. Ruska pozyna nětkole zamo maschiny, kótrež trjeba, dźěłaś. W lěcze 1933 njebudźe hižo wjazy dyźi 10 procentow swojeje potrjeby z wukraja kupowaś. Wuwos němskich maschinow do Ruskeje potaśim pśedy abo pozdźišo pschestanje, abo so tola na mału měru sćišći. Teź ruske chemiske produkzija je możnje rosła. Póslednje lěta je so produkzija zady wo 100 procentow powjelschiła. Sa tón zamy cźaš je produkzija elektroindustrije wo nětkuje 60 proz. pschibyła. Sa někotre lěta budźe Rusla, kaž Trachtenberg źi, nimale wsćo, cźitaj za swoje hospodarśišo potrjebo, zamo nadsćeć a pódla toho druhe kraje z tuninti windskami swojeje industrije a z wupkładami swojeho ratarstwa zdepelawiś móz. Jeli so budźa so potom dr. kraje pśiseśiwo ruskemu wuwoju wobaraś a jeli so k wójnje dóńdźe, njebudźe so Rusla blokady bojeś trjebaś; pschetoż blokada jej njebudźe móz jschchodźiś.

ho midże a wumĕnjenjach hollandskeho mjdowcho dźĕłowcho tarifa ſ 1. januara 1929 dale dźĕłacz a ſ toho nastatu **pschemĕnjenu wuprawu sozialnych pschinoschkow** pschipóſnacź. Dźĕłowe pomĕry pola firmy Harſen, Neuerburg & Co. ſo ſ 31. měrzom 1931 jako skónczene wobkhadźa."

Tu je ſo potajkim ta ſama wĕz ſtała kaž pola **ſamĕnjenja khorhoje** Bogemannez łódźernje w Hamburgu. Hakle njedawno je ſo powĕſcź roſchĕrika, ſo rheiniſke łódźſtwowe towarſtwa njebudźa po tutym pſchikkadze ſlĕdowacź.

Žadanje za pjećdnjowym dźĕłańskim tydźenjom.

Wubjerk **powſchitkowneho nĕmſkeho ſwjaſka dźĕłacześ ſkich towarſtwow** je wutworił w dźĕłacześkim domje ſhromadźiſnu mĕſ. Jenohłóſnje je ſo wobſamknjenje pſchijałko, w kotrymż ſo žada, ſo by ſo pjerźnjowy dźĕłańſki tydźeń ſawjedł. Swjaſkowy wubjerk kedźbliwoſcź ſjawnoſcze na to wobroczą, ſo roswiſcze na dźĕłowych wikach žĕli žada, ſo by ſo dźĕłańſki cźaſ trajnje pſchikrótcźił, ſo by ſo **ſtadnoſcź k dźĕłu ſamo pſchi lĕpſchej konjunkturze na wiſche dźĕłańſke mozy na prawe waſchnje rozdźĕlika.** Tuteje pſchiczinu dla ſwjaſkowy wubjerk najwótrišcho pſchecźiwo tomu proteſtuje, ſo ſo rozſtrĕſuje wukudy wuprawjeja, kotrež ſamo dźĕłańſki cźaſ pſches 48 hodźin teſ ſa pſchichod poſtawieja. Cźim naleſnišcho dyrbi ſo wopjet žadacź, ſo by ſo porjadny dźĕłańſki cźaſ na pjeć dnjow abo 40 hodźin wobmjeſował.

Położenje na dźĕłowych wikach.

Kónz februara je ſo po roſprawje nĕmſkoſtatneho wnſtawa ſa cźaſ wot 16. hacź 28. februara t. l. licźba dźĕłoſpytarjow runje kaž licźba dostawarjow ſkowieje podpjery w jawĕjeſenju dźĕłonjemĕrjow **nĕſchto wotebĕrała.** Jenož licźba dostawarjow kriſoweje podpjery je troſchu pſchibĕrała, tola pomałſcho dyžli w pſchedawſchim měſacu. Liczenje 28 februara je wupokaſało, ſo je ſ dźĕłoſpytarjow, w dźĕłowych hamtach ſapiſanych, **nĕhdźe 4 972 000 bjes dźela bylo, to rĕka nĕhdźe 19 000 mjenje dyžli 15. februara.** S ſyrjeje licźby dźĕłonjemĕrjow je ſo kónz februara nĕhdźe 2 589 000 je ſrědkami ſawĕſcźenja dźĕłonjemĕrjow, nĕhdźe 908 000 je ſrědkami kriſoweho ſpomoženja podpjerało. Wołóženje ſawĕſcźenje dźĕłonjemĕrjow nĕhdźe 13 000, **wjetſche poczeżenje w kriſowym ſpomoženju nĕhdźe 46 000 dostawarjow ſkowieje podpjery wuczinja.**

Nowy konflikt w Indiskej brozy.

Preſident wſchoindiſkeho kongreſa, Jawaharlal Nehru, je w ſjawnej ſhromadźiſnje rjekł, ſo ſo wſchoindiſki kongreſ pſchi konferenzy ſ Jendźelſcanami jenož ſ wumĕnjenjom wobdźĕli, ſo Indiſka polnu njewotwiſnoſcź a kontrolu nad wójſkom a finanzach dóſtanje. Jeli ſo ho tole žadanje njebudźe dopjelniło, by ſo wojowanje ſe wſchej raſnoſcźu znowa ſapoczało.

Indiſcy nazionaliſtojo ſo njeſtu ſ wobſamknjenjemi indiſkich ſaſtupjerjow ſa Londonſkim kulojtym blidom ſpokojili. Jim prawa jendźelſkeho dominiona, kotrež ſu Jendźelcźenju Indiſkej dali, njedoſtahaju, žadaju polnu njewotwiſnoſcź wot Jendźelſkeje. Dobrowólnje Jendźelſka ſwoje knjeźſtwo nad Indiſkej njepuſchcźi. Hdy by Indiſku ſhubiła, by ſo jendźelſke ſyrótowe knjeźſtwo ſakhabłało. Tohodła ſnadź hiſchcze ſ cźeſkemu wojowanju w Indiſkej dóńdźe.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 12. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +8 a thermometer —1, wodnjo. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 730,5, hygrometer +8 a thermometer —6 w nozy. Wječera na wjeczor ſakhadźeſche pola naſ ſatraſchna ſnĕhowa mjeczeł. Sſyluny a pſchi tom łodojty wĕtr ſ wjeczora ganjeſche drobny ſnĕh po honach a mjetaſche jón do hrjebjow, pſchĕrowowo a dolinow. W bróhowych ſareſkach a we hłubokich puczach wſchón wobkhad wjaſny. Tu a tam kopjeſche wĕtr wyſoke pejze. Nad połnóžnej Europu wupſcheſtrĕwaju ſo pſchego hiſchcze wſchelake wyſchiny, ſahaje hacź do połnóžneho łodojteho morja. Tuž wot tam wĕtry k nam łodojte duja. Tohodła je wĕtr **tak** jĕry. Nižiny mamy nad połnóſchej Europu. Nĕſto wſchak ſo k ranju hibaja, ale ſ Azoriſkich kupow pſchego ſaſo nowe pſchikhadźeja. Wyſche połnóżneje Europy pak pſchego nowe nižiny naſtawaju. Tuž jojedro najſĕrje ſymſli ras też dale ſakhowa. Jutſche pjatk ſtadźa ſlónczko 6,20 a khowa ſo 6,00. Měſacź ſtadźa po połnocy 4,32 a khowa ſo dop. 11,13.

Zdźĕlenja z poſcedźenja mĕſcźanskeje rady

3. a 10. nałoſnika 1931.

1. Khłoſtańſki **namjeſt pſchecźiwo „Freiheitskampf".** Rada wobſamknje, ſo dla naſtawka w „Freiheitskampf" ſe 28. februara 1931 a ſlichwożenja wyſchſcheho mĕſchćanſkeho **Wiednera khłoſtańſki namjeſt** ſłoſi.

2. **Tarifne ſrĕczenje pjchiſtajenzow.** Rada dowoli dodawk k tarifnemu ſrĕczenju ſa pſchiſtajenzoju a ſo ho ſrĕczenje na dalſche ſjednoczeńſtwo pſchiſtajenzow wupſcheſtrje.

3. **Zyrkwinſki patronat.** Jako Doſtajenaj ſa wukonjenje zyrkwinſkeho patronata ſo kk. wyſchſchi mĕſchćanoſta Niebner a mĕſchćanoſta dr. Förſter poſtajitaj.

4. **Khłoſtańſkoj namjeſtaj.** Pſchecźiwo diwanaj biesdźĕłowanyaj ſtaji ſo khłoſtańſki namjeſt dla roſnoſchowanja njewótnych ſrĕczenjow wo ſotſke Blechſchmiedrez.

5. **Wotebrańe wojſewjenja wo ſpuſchczenju ſaſtajenja.** Rada pſchihłoſuje wotebrańu wojſewjenja wo ſpuſchczenju ſaſtajenja pſchi ſaſtajenoſcźi, kiž je ſ wottajańſtim hypothekami poczeżena.

6. **Kupne naležnoſcze.** We 8 kupnych naležnoſcźach ſo kupny pjenjes dowoli a rada ſo pſchedkupneho prawa wſdawa.

7. **Herbite twiſke prawo „Heimſtättengeſellſchaft".** Rada pſchihłoſuje ſrĕczenju wo herbitkim twarſtwu prawje „Heimſtättengeſellſchaft".

8. **Wotpokhanj kupjenja kubła.** Poſtajeńcźenje wo kupjenju kubła bliſto Budyſchina ſo wotpokaſe.

9. **Pſchewoſtajenje ſemje.** Rada pſchihłoſuje próſtnje wo pſchewoſtajenju ſemje na Zydowſkich honach.

*

— **Schfit wjerchowym mjzkam!** W dźeńſnjiſchim cźaſe wocźiſchcźinu wojſewjenje mĕſchćańſkeje rady, polizajſkeho hantka, wo ſakſani, wjerchowe mjzki ſamać. Pokaſujemy hiſchcźe raz wobſežne na tuto wojſewjenje. Mnohim ſnadź njeje hiſchcźe njeje ſłóſtniſtwo wjeſomne, kiž ſ tym ſkeza, ſo maju ſwóje wjerchowe mjzkow na krótki cźaſ wo ſtwje ſtejo a njepomnja, w naſche pcźołki, wjſchcźehowcźiſchcź te młode, ſ tym wo ſwoju ſwunoſcź pſchihłubi. So je w naſchim mjeſcźe licźba kołcźow tak zara wotebrała, ſaležy też ſtoju na tym, to ludźo wjerchowe mjzki ſamachu. Tohodła ſo wſchitkim wutſchnjh naležnje napominaja, ſo bychu ſo ſamanja wjerchowych mjzkow wobſtajili, wjſchcźahowali pokhłoſtani bycź. Wſchitkich pſchecźelow pſchirody pak proſymy, to bychu ſami wot ſo ſ wopobiſtkim ſatrocźenjom ſamanja wjerchowych mjzkow ſadźĕwali.

— **Kdžjom pſched wobſchudźerjom ſ „patentowanej ultramódrej barbu.** W Tharandźu je 27. a 28. februara 1931 njeſmaty mužſki wobſthodnikam módroborbſeny ſtrĕdk po 5,20 hr. w bleſchach poſkſcźiſ a też ſpſchedał. Tuta mokſchſina „Patent Ultra - Blau" njeſmowana, po ſoho wubawanju w Chemniſkej zentrali w Mnichowje ſhotowjena, ma njeſza wužmałnjenju wupołożenych wózow we wſchkladnych wokna dopołnje ſadźĕwacź. Kaž ſu wózowniſtojni ſwĕſcźili, wobſtrĕji mokſchſina jenož ſ wódy a ſnadnego dźĕła palneho ſpirituſa, je ſ anilſinowej barbu módra barbjena a ma zyłe ſnadnu hódnoſcź. — Nesmaty je nĕſ. dźe ſtrjebj 30 łźt, 1,68 m wulki, ma połne ſtrowe mjezwoſco, je deryje ſdrałcźeny a wótcźe wuſtupuje. Mjeſcźe wjetſchu aktowu toſchu ſ mjenowanej mokſchſinu pſchi ſebi. — Wuſtupi-li wón nĕhdźe w nowſchim mĕſcźu, njech ſo to hnydom kriminalnemu wotdźĕlenju w Budyſchinje na Hrodowſkim namĕſcźe, Burgplatz 6ii, telefon 2802, powjeſ. —

— **Sběrka Towaršſtwa Pomozy w Prußlej** ſo dńa 28. mak. rózka ſtónczika. **Dźakujemy** ſo wſchitkim ſpĕchowarjam naſcheje domjazeje ſběrki a wſchitkim ſběracźelam a darićelam wutrobnje ſa wjſchu wopokaſanu narodnu lubloſcź. Proſymy nĕtko wſchitkich ſarjadnikow a ſběracźelow, dalokoż ho jim to hišće poruczíło njeje, ſo bychu ſ běracźelſke wupokaſy, ſběranſke liſty i nyna ſběranc pjenjeſy po możnoſci ruczje naſchemu pokładnikej k. wyſchſchemu wuczerjej Polanej w Budyſchinje na Jurjowej dróſy cźo. 5, abo ſa njeho Smolerjez knihařni pſchepodali abo póſłali. Mamy nĕtko jenotliwym krajnym radam roſprawu podacź, kelko je ho w jich wobwodach nahromadźiło a kat ſo naſběranc pjenjeſy nałožuja.

— **Satſka krajna loterija.** Pſchi wutornišchim cźeſnjenju 5. rjadowne 198. **ſatſkeje krajneje loterije** (8. dźeń) padże dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 8488 38644 99236 111125 130554; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 19751 23697 26752 33824 46474 55585 71023 72889 82289 88326 110527 116954 148702; — dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 2238 4513 9844 11784 14081 22253 24944 26680 27330 32835 33150 34059 39260 44767 46344 46390 53158 67941 69986 77046 87635 79306 84171 87259 88832 90974 93162 98242 98452 105250 105580 106047 106806 111631 115727 120984 122122 122247 138631 146327 152446 154922 158141; — dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 148 1168 4079 10139 12303 13031 13056 14747 17010 19272 21659 22072 25252 28785 34225 34719 38061 38094 39269 39614 44382 45154 45518 50723 51024 54826 60814 61964 63827 65483 65646 65678 66221 71591 71972 72246 73137 74434 74454 74766 74811 77276 79277 81300 83465 84341 85345 93200 94488 95458 98254 99465 100622 101974 104144 104228 104479 105668 108959 114463 116770 121140 122269 122567 123832 126638 129976 139556 146676 148855 149160 154902 157709 158480; — dobrycze wo 500 hr. na cźiſła 824 893 1203 1375 3805 5969 6631 8954 9712 12517 13935 14123 15611 17526 17530 19689 20252 20300 23119 23119 23521 26075 28285 28978 30798 31358 32928 34446 35983 37641 38187 39712 39723 40096 41663 42071 42568 42630 42651 43317 43333 44525 44856 47300 49013 50379 50436 51714 52098 52120 55467 57340 57658 58693 59020 59074 62975 63191 64113 64822 64895 65337 65923 75233 75566 75728 75799 77448 78030 78539 79140 79791 80108 80434 80580 81466 83378 87151 87608 88947 90013 90823 90922 91060 91159 92528 92735 94018 94160 97793 98073 98441 99485 99612 102171 102457 103134 103524 104263 104324 105430 107526 107660 110905 113307 113887 114057 116431 118496 119625 121842 121427 121852 123681 124180 127617 127747 127881 127902 128250 131389 132909 134088 134696 135242 136221 138015 138119 138170 139547 141037 141643 141936 142068 143055 143114 146075 146640 146769 147739 149248 149305 150696 151531 152371 154076 154922 154989 156712 156474 159507 159988.

— **Satſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedźiſchim cźeſnjenju 5. rjadowne 198. **ſatſkeje krajneje loterije** (9. dźeń) padże dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 9694 23195 56067 79709 104102 112395 114152 135269 157018; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 17926 34005 35900 40460 69287 77505 89607 99172 109264 109552 109797 112772 117082 120577 143710 154469; — dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 1169 5039 13984 15859 20266 28503 29226 31305 32730 33983 35481 36865 37541 43005

Wšĕdne zjewy.

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

5] (Pokračowanje.)

Tej Wojcźech pſchejtawajſche dźĕlacź, ſapomni na kwark a mjinuty dźĕła a ſe ſałożenymaj rukomaj pożhydaſche ſ hoſcźinu a pobjeſhadowa trjebaj dwĕ, tſi hodźiny.

Na to ſta ho ſwjetſcha tak, ſo ſ nimi potom tola hiſchcźe na khwilku do korczmy wotkeńdźe. „Bjeſ toho je ſkoro wjeczor a dźenſa njeje to wjazy hódnje dźĕlacź", ſamotwi ho Werunzy a ſpĕt ſamomu napſchecźo.

Tak wuſchĕhny cźaſ niz jenoż Hendrichej Ternkej, ale też wſchĕm, kotrjż bĕchu jemu bliży, jara khĕtſije.

Hendrich ſwoſta a pſchecźini pola bratra Wojcźecha ſwój zyły dowoł. Też njewĕdźeſche ani hdźe by ſo popſchał. K ſyſte kenzlizy njechaſche, a jenož ſo by ſo ſ njej widźał, dojĕdże tam jómu na dźeń. Bratr Franz pſchijĕdże ſamu hnydom ſa nim, tak ruczje hacź ſhoni, ſo je Hendrich w Cźechach. Bĕſche widźecź, ſo cźże ſe ſamnyſlom ſ tym jeho wopytej pſchedeńcź. Witaſche ho ſ bratrom, kotrehoż **tak** dawno widźał njebĕ, a ſo by radoſ jeho prawje wužił, by ſebi najradſcho k ſebi pſcheproſył a jenoż ſa ſebje ſdźerżał, hdy by to jenoż ſchło. Ale ſtej tak ſcźĕſnjenaj ſ wobydlenjom, mataj pſchichodnu maceż pſchipadnje tu khwilu pſchi ſebi a k wſchemu knjeni wuczerjowa hiſchcźe nĕſchto wocźakuje. Hendrich ſekawſchi ho ſe bratrom Franziſchkom, hnydom ho roſzohnowa; bĕſche ſkoro wjeſoły, jo njetrjeba k njemu jĕcź — tak ho jemu ludźeſche pola Wojcźecha.

Ale cźaſ ho ponimy a dowoł bĕ ſo tola ſłónczik. Hendrich mĕjeſche na wótſk wuliczene, ſo runje tak dojĕdże na mĕſto, tak rjeż na hodźinu. Do podrobnoſcźe mĕjeſche żeleſnicźny rjad a jĕſtu na łódźi wuliczenej; ſnajeſche wſchudże ſwiſti cźahow a łódźow, hdyż ſ Terſta wotjĕdża. Njemóſeſche dlĕże wotſtorkowacź.

Roſzohnowa ſo tak njerad, tak cźeżko wotkhadźeſche. Mjeſeſche hižo ſkładżene a bĕ pſchihotowany na pucź naſajtra rano. Ale w poſlednjej khwili proſcheſche telegrafiſzy wo podĕlĕchenje dowoła wo dwĕ njedźeli.

Dowolnoſcź k tomu dóńdże tohorunja telegrafiſzy, kaž bĕſche proſtwa była pópłana. Wyſkajcy khwatajeſche Hendrich do „liſy" wopſnamjenicź telegrafiſkim wotmołwu, na kotruż bĕſche njeſcźerpnje cźakał na pótowem hameſe.

Wojcźech a Werunka radowaſchtaj ſo ſ Hendrichom ſo bu. Mĕjeſchtaj jeho wopraſwdźe rady we ſwojej ſrjedźinje a bĕſchtaj jemu **wot** wutrobny pſchikhilenaj. Wojcźechej pſchełĕcźa jenož wokomiknje pſches hłowu, ſchto budźe tole podĕlĕchenje bratrowemu dowoła jeho płacźicź, kak drohe to budźe. Ale hnydom ſo ſa tele myſlicźki ſahańbowa.

„Budźeſch mi wĕſo dyrbjecź nĕſchto pożcźicź —" rjekny Hendrich hiſchcźe ſamžneho dnja ſkradżu ſ Wojcźechej. „Wobſtarcźaſch mi nĕkajku wupomoc. Sewak bych njemĕł dojcź njenjes na pucź."

Wojcźech ſo ſaſtróża; bĕ poraženy, ale njeprajeſche nicźo. Tych ſchtyrnacźe dnjow pominy ſo hiſchcźe ſpĕſchniſcho hacź prjedawſcha doba.

Wſchitcy bĕchu hiſchcźe wutrobniſchi wjaſomnje ſ ſebi, bĕchu hiſchcźe wjeſelſcho żiwi, jako bychu chcyli ſo hižom khwilku ſwonjźitkrwacź, kiž móża hromadźe pobyć.

Wojcźech ani wjele njedźĕłaſche, jenož ſo by bratra pratoje wjele wužił. Też Kotrež lĕdy wob dźeń ſaſtajdny ſo k jeſli, tak ſo by jemu jeho miſchtr najradſcho wupowĕdźił.

Skónczinje pſchiſłoſili ſo tola njewotkładowmy dźeń wotjeſda, njeſchłoże cźaſ roſzohnowanja.

Wojcźech dopomniwſchi ſo na bratrowu próſtwu bĕ w njemałych wuſkoſcźach. Widźeſche, ſo bĕ poſlednjej dwaj tydźenjej wożebje wjele w domjazmoſcźi wudał. A ſłoro njeżo njebĕ ſaſtużił, **dokhodny ſa tutón cźaſ bĕchu jara ſnadnuſchke. Wojcźechej mĕjeſche wſchoho hromadźe doma dwaceźi ſchĕſnakow, a to bĕſche ſbytk ſ pjenjes, kiž mĕjeſche pſchipſawjene w hotowoſcźi ſa doth pola notara.** Poſtiżi wſchak ſwołniwje Hendrichej tej dwĕ dźeſatoj ſchĕſnakow.

Njebĕ to doſcź. Hendrich trjebaſche ſnajmjenjſcha pjeċe dźeſatcź ſchĕſnakow, ſo by do żanych wuſkoſcźow njepſchiſchoł na żiwojim puczowanju. Wojcźech wobſtara ſtjri pobrachowažnych ſchĕſnakow pola Labadki, kiž mĕjeſche doma hotowe pjenjeſy. Bĕchu ſo poſłednje dny ſoſo nĕkak ſjednali, a dopjelni próſtwu, wożo ſarucźujo ſebi ſwoje pjenjeſy, na ſmĕnku, kiž bĕ Wojcźech Hendrichej podpiſał. Tón żadaſche jenož pożcźonku na ſchwórcźeła, dyż bude mu dołh wotplacźicź. „Też tebi wſchitko bóży wotplacźu," rjekny bratrej. „Budźu nĕtko hotowacź! Hromadu drapacź tóżdy krejzak! Ani wina ſo njenapija . . . . . Bindź pſchecźiwdźecźony, ſo tebje njewoſtajo w żanych wuſkoſcźach, ſo ſnadź by mojedła do nĕkajkich njeluboweſcźow njepſchijichoł — —" Wojcźech niczo njeprajeſche, kak jara nuſnje budża jemu tele pjenjeſy, kiž je bratrej poſcźit, tĕbne.

„Swudawał wſchak ſy mojedła tak hižo z ręcź!" ſłónczi Hendrich dźakujo ſo Wojcźechej ja jeho ſwónitkim poſcźenku doſcź ſwjeſelſchuje a njedźiwajcy pſchejara na jeho dźychowanźcźo, ſ kotrymż dawaſche jemu ſjawnoſcź poſlednjej dźeſatcźu ſchĕſnakow. „Wuſłyſch, ſo ta njewĕm? Sto to njemóżn poſtudźicź? A poſdźiſcho cźi ſ nĕcźim budu ſe pomoży", ſłubowaſche. „Sſyſnt wantaj **tak** jara dźakowny, ſo ſtaj mje tu wotſtajiłaj —" rĕcźeſche Hendrich k Wojcźechej a Werunzy, dyż ho ſ minuaj roſzohnowa. Bĕſche wopraſwdźe hnuty. Dźiw, ſo ſamo njeſaplaka, jako Wojcźech, kotryż njeżoſtajeſche ſo pſchewinycź. Też Werunka ſe ſłyſotymaj wocźomaj pſchewodźeſche ſwaka ſ domu.

„Tak **ſyn** tu był tak pola waju!" horjeſche ſo Hendrich, wokoſchujo ho ſ Wojcźechom a Werunku. „**Tak ſyn** tu mjes wamaj wożiwił!"

(Pokračowanje ſcźehuje.)

48079 61419 67936 71018 81804 83352 84139 86010
88360 90199 93586 95621 99179 105408 115050 117355
122015 133652 138610 139308 141348 143439 144878
155578; — dobyczе wo 1000 hr. na cžišku 287 886 1695
2884 7312 9040 14141 15140 16637 18874 21651 23790
25479 27950 27879 29123 29486 30207 31920 34813
36619 40358 41150 41629 42758 43144 43440 45594
46458 47436 48798 49049 49483 51243 55047 57282
61503 62220 56161 69816 70290 70405 72021 73719
78844 79000 82116 84472 86118 86653 87709 90030
91559 93516 98862 99574 102001 102024 102745
111154 [illegible] 116049 117084 118200 118372 119693
121268 [illegible] 123144 124233 124773 126105 127093
127114 [illegible] 131772 132138 134407 135602 136488
139367 [illegible] 153853 155494 157704 159633; — dobyczе wo [illegible]hr. na cžišku 116 577 1092 1258 2361
2461 2565 [illegible] 4143 4302 5561 5789 5970 6155 6695
9617 10[illegible] 11289 11579 13157 14352 14938 16397
17223 17782 18293 20551 21426 21679 24097 25220
25549 27439 28795 28890 29158 30272 31878 32808
32948 33220 33228 35549 36075 37570 37729 40285
40648 40767 41384 42001 42938 44147 46830 47179
48152 55691 57054 57184 57297 60222 63035 64135
65872 66609 66887 69080 70395 71487 71835 72537
76009 76024 79789 82357 82840 82979 84411 86439
86465 87276 87449 89068 89749 90203 91647 91682
92288 94343 95698 96053 96419 97110 98208 98752
99488 101245 103310 104086 104348 106989 108581
108857 109361 109849 110786 110867 110975 112172
113623 114481 115357 117347 118315 119034 119036
119248 119500 120153 121153 121703 123496 126146
126815 127769 128278 128419 130651 131766 132008
132178 133178 135466 136931 137284 140886 141802
142802 142234 144609 145414 145993 146926 147339
149526 152150 154296 155756 156592 157636 158935
159935 159073 159087 159821 56260 57812.

— **Dobyczе wo 3000 hr.** padže na lós cžo. 35 909 šafikeje krajneje loterije do tudomneje Rotherez loterijowje bérkownje na Kézoriski drúhy 22.

— **Swoje 77. narodniny** swječeše wutoru 10. měrca *naš* wulki wótčine studijny rada *prof. dr.* Arnošt Muka sćicha we swojej domjacnosći. Jeho swérni přećeljo a přiwuzni běchu přišli zbožo přeć. Njedźiwajcy wysokich lět je hišće woslawjene z Boha čily a strowy: njech to też wostanje hišće mnohe lěta!

— **Wišknte hospoźy, tiž šlutniwje hospodarja** a chžedža tola špokojne wobliczа za šwójbnym blidom widzejcź, njech wobkedžbuja, jo hižo někotre kapli starodobreje Maggi-korjenniny dodahaja, teź jedźa, tiž so ſ najstromnišimi žrědkami jhotowja, žylny dobry hłód spožčijcź. Mačze-li korjenniny (Würfel), njetrjebacje hewaſiche drohe pschibérki.

— **Kursus wo winjazařstwje.** Wutoru 10. měrca 1931 *wotmě so pschi ratařskej schuli w Budyschinje w swišu ſ wokrjeżnym žadarišćim a winjazařšćim towařstwom we Budyschinje druhi kursus wo rěsanju špalěrowcho a swobodnje rozcžažcho wina. Wjednišćiwo kursa běšche we wupruhowanym rukomaj k. wyschich. ratařskeho rady prof. dra. Schellenbergera. Wobdžělenje wjazo hacž 40 knjesow Budyšeje wokolny dopokasa živy sajim za winjazařstwo a so žu tajke kursy zole nusne. Kursus dźeleše so do theoretiskeho a praktiskeho dźela. W prěnšim saberachu so ſ praschenjemi plahowanja wina, wuběranje druživnow, žadženje, hnojenje, wothladanje atd., praktiše demonstrazije prawcho rěsanja winowych hatow so w plahowanišćeju kursowcho wjednika pschedwjedźechu. Sa lětuše kupowanje winowych pjenkow pschedleži jaso wjele skjankow.*

S Dźažnicz. Pschi Budyško-Dźažnicžanskej železnizy žu w poslednim czasu jakitarske rjadny pjche šnehowe wecže we wjetschim rozmjeru ponowili a šwuporjedžili. Jenotlive dźele wupjelnichu ſ nowymi deskami próžne místa, hdźež wosebje wóle, jatwarichu a stare kšyny ſ nowymi narunachu. Se žiwym schmórdženjowym plotom a ſ wutwarjenym kšynami je Železniza mjes Budyschinom a Dźažnicžanami nětko na dosahace waschnje pschecžiwo sawějcu schčitana.

S Budestcz. Tele dny ſ jězdesche benzolowy puczowazy ſe swójim małym autom ſ Wjeleczina na Hajnkowniu do Hornjeje Hórki. Jako pschijědže na místno, hdźež běšche njedawno Budyšćich Lemnerez automobil šmjerdźał, ho k jeho wóz stejazym wobhnuli, a ho wobwjerchu. Na žbože wosta pschi tym za schtom wišnjo, hewak by ho pschecžišnył. Ratař Domanja ſ Mnischonza pomhajcže šmjerdźenemu automobilistej a dowjeze jeho auto ſ konjom hacž k Hajnkowni. Wot tam mózesche puczowazy na Wjeleczini do Budyschina jěć. Hacž krótko do mésina šmjerdźenza běšche Wjeleczanska gmejna pěšk na drohu nažuppacz dała. Hórskej hošeńczarrej Berger a Hannisch staj nětko tež Hornjohórczanšku gmejnu ſ temu namokwiłoj.

S **Małeje Worschcje.** W nozy k wutorje w naschej wšy paducha šajachu. Je to po šdaczu wobschudžeł se saschiwanjkim maschinami, ſa kotrehož ho je Schérachowskej wokolinje šafimuja. Do hoščenza w Małej Worschcji pschihdže puczowazy ſ Barlina na kólopiwo a žobu hrajesche. We wokolinje běšche šfajanki na saschiwanske maschiny pschijimał. Krótko po połnozy ho wón wotšłali a koku murjerja Jakuba Hasche, kiž we wokbězi šlejeschе, žobu kašasche. Paduschtwa pak ho hnydom dohladachu a ho ſa paduhom puschećichu, tiž šneha dla jeć njemóžeschе. Sajaty je 331étny dźěłačeć Erich Gorgas ſ Barlina, kotrehož wutoru Budyšemu šudnistwu pschepokasachu.

S **Bukeſ.** Też w naschich kónczinach je ho wjele mérzseho šneha naschło. K tomu pschihdže hischcze šylne wécže. Drohi a puczе žu ſ wysokimi šepjemi počžehnjene, so je autowy wobkhad skoro zyle njemóžny. Nižo Bukeſ, w blizkosći lékarjoweho doma je nakładny auto do pschérowa sajeł. Też na Pomorczanske dwórnischcžo je pucz wyšoko sawěty. Dokelž ho dźenža na pósče runje podpjera sa hjesdźelnych wuplačuje, maju ho dostawarjo cžežko pyches šnehowe šepje bědcžicź. Někotři maju šamo *jara dołoho běžeć. Dźenža hischcze šylnje dale wéže.*

Se **Zornoužyła.** W nozy wot šobotu k njedźelu dobychu ho paduschi do hodowanja tudomneho kubleria Augusta Lehmanna. Na stronje ſ puczej wutłóczichu wokonnu schtlenzu a saschechu do twarjenza. Pschepytachu hdźeže ſa pjenjesami. Namakachu někotre dollarowe papjery a něschto hotowych pjenjes. Nimo pjenjes nicžo druheho njekradnychu. Swójbnu šłasany połnozski poš jenoż někotre metry po šilnicy běžeschе, potom pak jón šhubi, dokelž běšche šylnje mjersło. ☆

Z **Kamjenca.** Mišnjanski biskop, ekscellencа dr. Konrad Gröber přijědže njedźelu popołdnju wokolo 5 hodžin z k. prof. dr. Sopu z Brunowa njenadžicy do Kamjenca, zo by sebi předewšém najmjłóši charitatiwny wustaw we swojim biskopstwje, swj. Jurjownju (St. Georgsheim) w Kamjencu wobhladał. Při powitanju na farje přez knjeza fararja Jurja Rjedu běchu nimo duchownych mjez druhim też přitomni zastupowacy předsyda cyrkwinskeho předsydstwa, k. póstowy sekretar měšćanski zastupjeł Wenk, šulski wjednik k. wyšši wučeř kantor Wjaceławk a předsyda starišiskeje rady k. ratař Wrobl. W swj. Jurjowym wustawje powita Jeho ekscellencu po přepodaću kwěćela přez wjesełu črjódku dźěći wyšša milosćiwych sotrow w přitomnosći domjacych wobydlerjow. Na to wobhladowaše so cyła domjacnosć podrobnje. Po 6 hodź. wujédże knjez biskop zaso z Kamjenca, zo by hišće Njehjelčicy wopytał. Wšitcy přitomni běchu zahorjeni za noweho wyššeho pastyrja, kotryž je woprawdźe muž luda, kajkehož Mišnjanske biskopstwo trjeba.

S **Wšeje Wody.** Cžežke mrjoboże sta ho pondźelu popołdnju na Muškowskej drohi njedaloko „Sčenčho schmórka". Wošołowy automobil z Wjeſt, tiž chadžeše do Wšeje Wody, ho pschi nałym špinanu na hładkej drohi wobžuny a *pschejara na lěwo* sajěže. W hantlunym wokomiku pschijědže temu motorist kolo napischcžo, kotrež wjednik automobila dla šapichnjenj dopał wjeſa njebeſche. Motorist kolo šraſy ſ połnym wotmachom do prawcho boka autowcje prózdnje wošłi. Motorowy koleſat a jeho žiwiuſ šuschtaj cžežko šranjenaj. Motorske kolo a auto běchaj ſo tak wobschkodźiłoj, zo dyrbjałachu je wotwjeſeſ. Też wjednik auta bu tak cžežko šranjeny, zo dyrbjachu jeho do Schwjeza do khorownje dowjeſeſ. Tamnjen šranjenjen dowjeſechu do jamy „Herrmann", hdźež ho šimaj přijma lékarſka pomoz dosta.

Z Łužicy.

* S **Ruschizy** pola Halschtrowa. Wutoru popołdnju chžyschе ho muž w šrénich létach ſ mjenom K. ſ Halschtrowa cžahej pschejeć dacź. Mjes Halschtrowom a Ruschizu cžišny ho wón psched cžah, tiž 1:26 hodźin tu nimo jědźi. Lokomotiwnikej pak ho poradźi cžah hischcze ruce dojcź šastajcź, so ho žiwjenja šytemu jeho wotpohlad njeporadźi. Jeho ſ cžahom hacž do Ruschizy šobuwšachu a je blizschim cžahom, tiž ſ Biškopiz pschijědže, do Halschtrowa dowjeſechu. To běšche hižo druhi taſti šamomordarſki pospyt ſa krótti cžaſ.

Nałyčenje wuka.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk:** Syma pomałku powschcžeſi, wětry pschestanu, pomału ho ſ tacžu hotuje.

* **W poſledniim cžaſu žu ho wosyjeł rubježne nadpady na pósſike automobile ſwonka měſtow ſtužiłe. Dyrježdžanſka wyſchſcha pólſka direkzija je tohodla wozjewiła, ſo ho pschichodnje pjenježne a hódnoſtne pošyłki ſ póſtelſkimi automobilemi ſwonka měſtow njebudža po cžmje wjazy wozyłeſ.**

* **Pschi ſatepjenju ſena žona w Heidersdorfu petrolej do łachłow ſkuſyła. Nabodo ſtorju ſ łachłow na žonu a jeje dźeczo ſapny. Dźeczo je na wopalenje wumrěło.**

* **Na žałoſtne waſchnje je žobotu wjeczor 8½ létny hólz w Sprottalwje ſmjerjeć poczerpił. Se žiwej maczerju bě na rólu ſchoł a hłowu do róle tyknył, mjes tym ſo mačej ſchaty nawitwaſche. Róla jemu hłowu ſmjecze.**

* **W Sandowizach poliſcheſalětna djowozičſka jeneho wuczerja do wulkeho na ſemi ſtejaceho hornja mioka padze, kotrejž bě ho ſa jědź ſchulſkich dźěći ſwarił. Dźeczo ho tak ſtraſchnje wopari, ſo wumrě.**

Towařstwowy powěſtnik.

Prěnje načolniske posedźenje Łuž.-Serb. Sokolskeho Zwjazka je njedźelu 15. nałětnika dop. ½11 hodźin pola bratra Suberta w Radworju. Jara ważny zlětowy porjad. Poſlednje posedźenje do zlěta. Kóždy načolnik a podnačolnik ma wěſce přiić.

Zwj. načolnik.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma njedźelu 15. nałětnika pop. w 3 hodź. pola Holanec swoju měšanu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Serbski Ratařski Dorost za Radwor a wokolinu ma njedźelu 15. nałětnika pop. hnydom po nyšporje pola Kralec swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, wólby, přednošk, naunjety. Winowatoſć kóždeho sobuſtawa je, so na hłownej zhromadźiznje wobdźělí. Wšitkich sobuſtawow, wosebje też pasiwnych, wutrobnje přeproſnje

předsydstwo.

We Warſawje zakroči policija přećiwo hewrjekacym studentam, do nich bomby mjetajo, napjelnjene z płunami, syłzowanje wuwabjacymi.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 12. měrza 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	1 0 nětsk. zlotych	47,125
1 jendželski punt	20,379	100 čěsksl. krónow	12,127
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,411

Barlinska kursa wosta wčera kruta a kursy efektow žiwje postrowachu. Na wikach z dołhimi a rentowymi liječinami kursy tohorunja šylnje posrowachu.

Produktowe wiži šwajsachu wčera we wschich družinach žita powyschene płaćiźnu. Rožka poschčehny šwoju płaćiźnu wo 20 pj. po zentnarju, nahnjetki jerčmjenk a wowsu wo 15 pj. a nakitnu jerčmjenk wo 10 pj. Pomjo tutym powyschenjam pschenize jenož šmudnje poschnu, hdyž šwoju płaćiźnu jenož wo 5 pj. powyschi. Wčera płaćeschе w Barlinje zentnar

pschenizy 14,60—14,70 hr., rožk 9,00 hacž 9,10 hr., nakitnjcho jerčmjenja 10,90 11,30 hr., nahnjetkho 10,00—10,880 hr., wowsa 7,75—8,10 hr.,

w termiinowym wikowanju

ja měrz: pschenizy 15,30 hr., rožk 9,87½ hr. hacž 9,95 hr., wowsa 8,50 hr.,

ja mejn: pschenizy 15,50—15,47½ hr., rožk 10,05—10,15 hr., wowsa 8,85—8,88½ hriwnow,

ja juli: pschenizy 15,50—15,47½ hr., rožk 10,05 hr., wowsa 9,22½—9,20 hr.

Nekotre płaćiźny j wčerawschich Drježdžanskich wikow.

Žiwe kurki 3,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., młodžiczki 3—5 hr., kurki 1,30 hr., truty 1,20 hr. hacž 1,30 hr., kury stare 1,20—1,30 hr., liny 2 hr., jabluka 15—60 pj., hrony zentnar 2,880—3 hr., po puncu 4 pj., selery kał 15—20 pj., kóły kał 10 pj., cžerwjena rjapa 15—20 pj., zubla 8—10 pj., karoty 8—10 pj., kalerjwa 10 pj., kral 70—90 pj., rjetkej 15—30 pj., cžerwjena rjapa 10—15 pj., kišały kał 10—12 pj., butra 1,70—1,90 hr., jaja 12—13 pj.,

Pschistajenja:

Djowku, 15—17 lětnu, kleschtling we Woleschnizy pola Lubija.

Djerja, kralowski mišnik w Delnjej Kinje.

Wuczobnika, pschekupskeho, Franz Wólke w Budyschinje na Mjasowym torhoschcu.

„ kowarskeho, Lóska w Lejnje pola Wojerez.

Na pschedań.

Kčrla, wulka w Budyschinje, Hoschcz hasa 29,III.

Sajtanje, Rjelka w Sslonej Borschczi.

Kóń, rjuny, kjerši dwór we Worsnicy.

Wós, sportšti w Budyschinje, Rózowa hasa 8.I.

„ jšwinski w Dobrowicach 31 pola Pjuškowicz.

Pjerło, nowe drjewo, pótkowa agentura w Radiowosu.

Wół, mlodny w Bojerezach 121.

„ mlodny, kjerši dwór w Sornowje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo we tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	11. 3.	10. 3.		11. 3.	10. 3.
Pšenica	202-204	201 203	bany	17 19,00	17 19,00
rožka	85 1-2	76 17	woka	1 24,0	20 93,00
naz. jerčmjeń	—	—	modre lupiny	13-15,0	13-15,00
nal. jerčmjeń	200-216	1 7-21?	žolte lupiny	21-24,0	21-24,00
wows	155-16	152 159	teradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosušk	9-,6)	9-9,6)
Pšenk. muka	34 41,0	34 40,7	bany wosušk	15 19,00	15-15,00
ržana muka	6 29,0	25 29,0	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	12 13,2	12 12,75	p'rnj. kruski	14-14,50	14-14,5)
ržane „	11 11,7	12-13,0	syno, 50 kg	1,30 -1,66	1,30-1,6)
rapa	—	—	ržana słoma	0,6)-0,8	0,70 0,80
hróch Viktor.	—	—	ješeně, „	0,4?- ,6	0,55 0,6)
lane symjo	—	—	wowsna „	0,5)-0,6)	0,55-0,6)
pjeluški	22 24,0	22-24,0	ješna „	0,55 0,65	0,55 0,65

Sćehowanjo na pschekładowanje:

Pjatk 13. měrza 1931.

w **Biskopizach** na hudnistwje, dop. w 10 hodź.: Nowto, wschelake kolesowe zbytowe błóle a potrjeby, wschelake meble, motor 1½ PS, wschelake drobne twory, popjery a knihi, krawjate potrjeby;

w **Delnim Wujezdu** w hoicenzu „K worjolej", pschip. we 1 hodź.: Mužaze cžapki a zonjace klobuki, schtikowanej wosai, banki 6krunywuježdowak, pjuh a dešowany wóz;

w **Wětnim Khołmcu** w Krejschez hoscenzu, pop. w 2 hodź.: Šwinjacej, klawir, kowarska pschiprawa, pisanski stroj, mužaze kolo, starsche cžiłby, klamowe meble;

w **Ruchwałdze** w Geißlerez hoscenzu, pschiw. w 1 hodź.: Bjurej, kšanski stol;

we **Wochozach** w Balkez hoscenzu, pop. w 3 hodź.: Schijaza maschina, pjischowy sofa, blido a drasiny tkamor.

Znjeschoženja na drózy.

S dźiwja jeżo bóžche mołerski mišnik Hauptvogel je Saathaina pola Eisenwerdy j jězonym kolom do rěki Połčnizy fajdł a so zatopił. Po dwu dołhim pytanju jeho cžežko njedżelu w rěcy ležo namakachu. Morwy leżesche j kolesom a nathrjebjetkom we wodże.

Na drózy pschez Düsseldorfom we wozy k wutorjej se schtyrimi wobžobanimi wobžadženy automobil do schtoma sajdże. Direktor Pippert j Düsseldorfa jo na městje mar. Dalschi muzili so cžežko srani. Schofer a schtwórty šobujschkaj kaž j dźiwnom bjes sranjenja wotcekjeschtaj. Wjednik praji, so nakładny auto, kiž je napschećwo pschišeł, šwoje šwoju pschi sertanju ponjeschtit njeje.

Hamtske wozjewenje z wódy na

Schtit wjertowych mizkow!

Lamanje wjertowych mizkow w lěcu, na połach abo w jahrodach so khłosta. Jaktiwowe khłostanje potrjebi teho, kiž je lama, so by šnich nješchto wuwikował.

Pschemyślowe **posticzenje**, rosehlanje, pschedawanje a hewasche wotbycze wjertowych mizkow abo halożkow wjerby j mizkami je šmuškowne ministerstwo kakasta a pod khłostanje stajiło. S tutym sakonom pak njeje šu potrjebne wjerby, kiž su we wikowanišchich jahrodnišchach k cžasu šadźene a wuzežnjene. Sa te pak byzhi pschedawał jich porjad j wupschedżenjom, wot wyschnosće wobkruczenym, dopokazaš.

Poliajizy jastojnizy maju pschikas, wischitke pschezjiwjenja rajnje wyschnosći wozjewić.

W Budyschinje, 7. februara 1931.

Měschczanska rada, polizajski hamt.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaa w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjezyncy. — Za nawěstki: G. Janoš w Budyšinje

Hospodarski wóz

trjebany, kiž 40—50 ctr. njese, so kupić pyta.

Bliže zhonić

w Serbskich Nowinach

Frömterec składnostne kupje

Dźělba žonjacych, muračych a dźěłacych stupnjow, mjez nimi najlepše znanki, směšane tunjo. Dźělba dźěłanskich stupnjow 40—47 za 0.80. Skórnje, dołhe škórnje z rukowanjom ručne dźěło 21.— a 23.—. Dale wobleki, drasta kóždeje družiny, 6 wučahowanskich blidow, komoda, špihele, stólcy a wjele druheho **jenož na Zwonkowej Lawskej hasy 12. Tel. 2137**

Cyle prěnjorjadny 18 měsacow stary

plahowanski byk

je tunjo na předań

KOBER, młynski wobsedźer w Kulowje

Budyske městanske dźiwadło

Prěnje předwjedźenje

Hubička

Ludowa opera w 3 wobrazach

Hudźba wot Bjedricha Smetany

Znowawobdźěłana za němske jewišćo wot Leo Schottlaendera

Pjatk 13. měrca

wjećor we 8 hodź.

Kartki za potrjećenu płaćiznu we wudaw. „Serbskich Nowin"

Nadrobniše w nastawku w dźenjšnim čisle

Rybowe jědże

wjele lěpje słodźa, hdyž přidaće něšto

MAGGI's Würze

3269 mantlow a šlawchow za kola

zańdźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće też Wy pola nje jara přihódne kupić **Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.**

Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!

Jan Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Wobkedźbujće moje wustajeńske wukładne wokna na Hórnčerskej hasy 18

Puddingpulver

Přiwabny tydźeń

wot 13. hač do 21. 3. 31

Kóždy punt = za 40—50 wosobow

vaniljowy, truskalcowy, citronowy a ananasowy jenož 48 pj.

šokoladowy jenož 70 pj.

2 pt. kakawa z ruk. čisty jenož **1.15**

6% rabatu

20 tučn. jerjow 1.—

10 pt. cokora 2.85

THAMS & GARFS

w Budyšinje, na Hłowna, tarb. čěn 8

Kotel : kakao kolonialne twory

KUNZE

na wonkowm. Lawskej hasy 24

Kandrii Strumpa w Budyšinje

na Rózowej hasy 15 poruča

meble

a polstrowane twory

Sym Serb.

Wupjerk

w dobrej hódnosći, płaći něšto jenož:

80 cm šěrokе	m	2.15, **1.95**
130 „ „	„	3.40, **3.05**
140 „ „	„	3.70, **3.20**
160 „ „	„	4.10, **3.70**

Sa spódnje połejschcza:

100 cm 2.35, 115 cm 2.60

Zmilsche hódnoćeje, kaj tej jeschcze wupjerki a płowaki sta.n na składze

Andr. Kasper

(mjezyjez: A. Pilopp)

w Budyschinje, Burgleßn 11

Wšč

šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Za tak mnohe wutrobne a luboščiwe wopokazma sprawjeneho sobuzelenja při khowanju našeho drohoho a njezapomnitelho zemrěteho

Michała Nowaka

wuprajamy z tutym

najwutrobniši dźak

Wosebity dźak knjezej fararjej Röslerej za našemu lubemu zemrěteniu wopokazanu česć a za trostne słowa. Wutrobny dźak wojeńskemu towarstwu kaž też wšěm znatym a njeznatym za krasnu kwětkowu pyšnu a přewodźenje.

W čichej zrudobje

Gusťa Nowakowa rodź. Frenelec **a wšitcy zawostajeni**

W Minakale, 10. 3. 1931

Praha
k čísl. 60

SERBSKE NOWINY

Štwórtk
12. měrca
1931.

Budyski wokrjesny wubjerk.

Doskónčne posedzenje srjedu 11. nalětnika 1931

popołdnju ¼4 hodź.

Dokelž w pódźelnišćim poswědčenju wokrjesny wubjerk zyły dnjowny porjad njeby wotbyć mógł, swołuje so wón wječera popołdnju k dalšemu poswědčenju, kiž knjes hamtski hejtman dr. Sievert nawjedowaše.

Na prěnim dypku dnjowneho porjada steješče

nowowsetajenje wustawkow a porjadu za wothladanju na žórnje.

We wothladanki hamej je so pšeczeže wupraiło, so bychu so wustawki znowa sestajale. Knjes Tränkner je nowe wustawki a porjad sestajał, kiž so porjadam druhich podobnych wustawow runa. S namjetom je so wubjerk wothladanje w někotrych poswědźenjach zaběrał a jón skónčnje wokrjesnemu wubjerkej pschedpokładł. K. hamtski hejtman na nowe wustawki pokaza. K temu pschisamknuły so rosmołwa. Prěni rěčeše k wězu k. krajny šulski f Rostitz-Waltwitz a wuwraji so k wyschelakim paragrafam porjada. Po nim šmahče so hischcze zyły rjad rěčnikow škowa, mjes nimi k. hrabja Schall-Riaucour, kiž je nad wothladanju woleny. Po někotrych šmahnych pschemjenjenjach wokrjesny wubjerk porjadej a wustawkam pschihłosowasche.

Wokrjesnemu wubjerkej pschedležachu dale namjetowane

połnki mo dźěle za spomožerskich bjesdźělnych.

Staraca ma so na prěnim městnje, so bychu bjesdźělni sawěsčene dźěło dostali, hakle na druhim městnje ma so wo dyrbjenskim dźěle jednacz. Po šakonskim postajenju maju dostawarjo spomožerskich-je podpjery po możnosći swoju podpjeru wotdźělacz, tuto dźěło dyrbi we wosčelnjenskim smyśle skutkowacz. Dźěło ma so po městnej nuzdže pohódnoscejcz. Dyrbjenske dźěło njeje sawěsčene, pschi nim ma so staracz, so dźělacźer swoje pschinoschki do invalidneho sawěsčenja dale płaczi. Naczišker su nješchcza-nostoje pschihłosowali. Pschi debacze mjenowasche knjes šejmski sapósłanz Wtela naczišk reakcionarny, tenu pak knjes měšćanoganosta Seidel f Wjasowizy a k. hamtski hejtman napschećo stupischtaj. Pschi dypku, kiž postaja, so ma so dyrbjenšće dźělacźer po městnej nuzdže płaczicz, potaja k. Tränkner na postajenje, so maju so dyrbjenšzy dźělacźerjo po tarifie płaczicz. Rosšud we tym nima so pjecza do ruki měšćanoscy położicz. Měšnik žadasche też, so by dyrbjenske dźěło było sawěsčene kaž łózoe druhe dźěło. Schtož pozledniše naturpa, wujaśni knjes hamtski hejtman, so tu njeje prajene, so ma dźělacźer sam dobrowólne sawěsčenje pšche invalidnosći płaczicz. Schtož tarifne sapłacźenje nastupa, njejedna so wo sapłacźenje, ale wo wothdźělanje sa dostatu podpjeru. K. šejmski sapósłanz Wjela rěčeše hischcze raz sa sawěsčenje dyrbjenskich dźělacźerjow. Přiedy hacź so doskónčnje wo naczišku wobsanknu, pschija wokrjesny wubjerk namjet, so ma so dyrbjenskim dźělacźerjam po potrjebje 10 pj. abo hischcze dalše 5 pj. sa wotnoschenje drasty, grat a łopchu jězdy atd. na hodźinu pschihwolicz. Naczišk wo dyrbjenskim dźěle dozwoli wokrjesny wubjerk z 5 hłosami pschećiwo 3 hłosam pschija. Naczišk wo dźělowym sastarnuju, kiž so z wobstaranjom dźěła spomožerskim podpjerarnym sabera, wokrjesny wubjerk hynjdom na to pschećiwo 2 hłosomaj pschija, jedyn hobustaw so hłosowanja zdźerža. Tśeći dźěl naczišła so jenohłósnje pschija.

Knjes hamtski hejtman dr. Sievert

wo šmórach w sajimi młodostnych bjesdźělnych

rosprawjesche. Namołwiše su so bźělowe hamty, wokrjesny wjazk atd. k shromadnemu skutkowanju na młodostnych bjesdźělnych. Wobstoji wotpohlad, sa nich wosebje kursy pschiprawjacz k jich powołanskemu dalewukubłanju a powschitkownemu wukubłanju. Dyrbi so kóžbenu pschewostaricz, hacź so wobdźěli, ale wot samohwjelnych so woczakuje, so by so porjadnje wobdźěła. Sarjaduja so kursy sa metalowych dźěłacźerjow w Semjazach-Tumjazach a Bjiskopizach a kursy sa drjewowych dźěłacźerjow w Schrachowje, Budestezach, Biskopizach a Semjazach-Tumjazach, kursus sa pschekupskich pschihotajenzow w Biskopizach, kursus sa kamjenjezełacźarjow w Semjazach-Tumjazach, kursaj sa holzy w Biskopizach a Schrachowje, kursus sa šadarstwo a sahrodnistwo w Schrachowje, kursaj sa powschitkowne wukubłanje w Budestezach a Wjasońzy. Nimo teho su wotmyślene swobodne cźaby za bjesdźělnych.

Wo rosdźělenju žrjodłow z podrunišćeho dawka

rosprawjesche knjes knježerstwowy rada dr. Bater. Ke hižo wosmjerjenym kluczam sa rosdźělenje pschedležeze sobustawam wokrjesneho wubjerka hischcze schwórty klucz. Knjes hamtski hejtman namjetowaše, so by so pjeti klucz pschijał. Pschi rozmołwje zimarchu so sjowa tk. Wjela, f Worberg, Pětsch, Seibel, Zuckerriebel. Pschi wothłosowanju so klucz cźo. 4 pschećiwo 1 hłosez pschija. Wubłacźa so krótki po dźělbach, kaž wone wot ministerstwa bóhdu. Nadrobnišćo ma so wo tutym dypku w bližšim poswědźenju rěcźeć. Dotalny rosdźělenišći wubjerk wostanje dale.

Dale pschedležeze wokrjesnemu wubjerkej wosjewenje wo

wojowanju pšenicźiwo pšełožnym natyknitym chorosćam.

W nałožnosći porjada wo sarnowanju wodoweho dawka Wjasońskeje gmejny, kotrejž so pscheměni, wokrjesny wubjerk šłyschesche a temu pschihłosowasche.

Pod wschelakimi napomni knjes hamtski hejtman sběranje gmejnskeho piwoweho dawka. Sšu-li gmejny se tym pschesčene, wostanje sarjadnistwo tuteho dawka w rukomaj wokrjesneho swjata. Wokrjesny wubjerk so sa to wuprajł. S tym so sjawne poswědźenje wjeczor po ½8 hodź. sčonči. Pschihotajenki so tajne poswědźenje.

Nowy Hanomag — štyrisydlak.

Wóz za wumysłenych po najnižšej płaciznje.

Pische M. Cemna.

Na mjesynarodnej automobilowej wustajeńcy w Barlinje pokazowasche so nimo wschelakeho, schtož so wuprawjowacź njebudze, też wjele sajimawsheho a nowsheho, schtož na wuwicze twarjenja automobilow w Němskej skutkuje.

Wosebje napadze powschitkownje nowy Hanomag a to niz jenoż tehodła, dokelž so pola Hanomaga wo jenu z tyhzach jězdadłow jako prawa a praktiska konstrukcija wupokaza, ale najprjedy teho dla, dokelž su wschitke nowostarstwa a wudospołnjenja, kiž Hanomag pschinješe, herwak jenoż pola wo wjele drózschich wosow namakacź.

Hanomag-twarjerńja w Hannoweru trocźi potajtim po puczu indirektneho potustajenja, to rěka njeliturje so na wuhotowowanju, materiału, a dźělańskim cźasu k fhotowjenju, so by so płaczisna snižała, ale wós bywa hódnoscheischi, kuz dostanje sa swoje pjenjezy lěpšo wyschischu napschećiwnu hódnoscź. To stawa so z pojdźěnjenjom samožnosće motora, rošschérjenjom kolisow, podlěschenjom fjedrischcza wóskow, porjeńschenjom napohłada a se sstawarjenjom hydraulischeho synadła sa schtyri-kola, zentralnym masanjom z jenym stóczenjom, Nelson-Bohnalitekoładłom, pokellopitischimi, do dołhopcze pschimagacymi pjerami, hydraulischimi wotpjedlamt storkow atd. a z kwitwarjenjom krušnow.

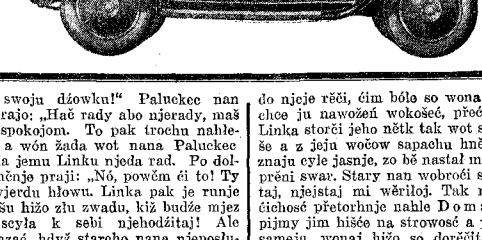
Rima wschak skónčnje wjele smyšła, hdyž žebi cźłowjek raz wós kupi, so ja tunim primitiwnym rędźadłom pschima, ale pschi kupowanju automobilow wupokazuje so kaž pschi druhim kupowanjom jako najskpscha sašada: Nadscho nješchto wjazy nałoženo, a so to nješchto trajneho a samožneho wobsahuje, hacź nawopak jednacz.

Hacź je cźłowjek derje abo łubjenje kupił, njeokazuje so tołso na dnju kupjenja, ale wjele pozdźišcho, hdyž hamo hakle potom, hdyž dyše wěz sašo pschebacź, so by žebi nowu kupił.

Sašada: wulka wjetscha hódnoscź a dołhe

sdźerżenje hódnoscze je je samkrom pschi kóždej Hanomag-konstrukziji.

S tutaje pschičinjmy so też žane eksperimenty njecinja, pschetož satwarja so jenoż takte pschiprawy, kiž su so

Hudźba.

(Skónčenje.)

To wězo njezwosta ludźom potajne. Jeneho dnja přiběhny Martinka, stara ćeta Lineyna, do dwora k Paluckecom, wołajo: „Linka, nanko, ludźička złote, hdźe sće? Njewěsćo hišće? Braška z nawoženjom stejitaj před durjemi!“ Linka zblědny, to słyšo, ale hižo za khwilku ju poběža čerwjeń. „Sto prajiš, ćeta?“ zašepta. — „Nó, jenoż so njetaj!“ praji ćeta so smějo: Wšako derje wěš, što je so poslednje dny stało a to: zo ma će Lukaš runje tak rady jako před lětami, hdyž běšće swobodna!“ Linicy bu cyle wuzko a jeje nan poča někak rozpačiće kašlować. Skónčnje rjekny: „Stož mje nastupa, myslu, dźowka, wostaj jeho!“ — „Nihdy, nihdy!“ zakříkny Linka, a doda k tomu: „Přińdźetaj-li wonaj woprawdźe k nam, tak mi njewobarajće nano!“ Stary nan zmorśći čoło, a rjekny „Na mojedla, chceš-li jeho, tak sej jeho wzmi! Jenoż mi pospěšujće, zo bych měł wšu swětu haru a prózność z domu!“ W tym přiběhnje cyle bjez dycha Barća (Klara) a powěda, zo su prašerjo (wo njewjestu) z nawoženjom hižo tu a cyle wjes dźe z nimi. Stary nank k njebju pohladajo hłuboko zdycha. Hnydom nasta šukot a šumot. Wobě žonje woblekaštej nana swjedźeński kabat a Linka wotběhny też so trochu přewoblekać. Hosćo žno tu běchu. Najprjedy pokaže so w durjach Domaš, za nim Lukaš a skónčnje rjada wćipnych susodkow a susodow. Domaš nocheš so prjedy sydnyć, doniž swoju wěc nieje přednjesł a wón rěči wo swojim swaku Lukašu, kak hrozny wosud je jeho nadpadnył, hospodarstwo bjez hospodarki, čeledź bjez dohlada, mała syrotka bjez pěstowanja — tehodła prosy nana we mjenje Lukaša wo Linku. Stary nan wotpowěda, zo njech so po Božej woli stanje. Lukaš přistupi ke njemu: „O kak wam so stotysackróć dźakuju, zo mi tak rady dawaće swoju dźowku!“ Paluckec nan ssahny ramjenja, prajo: „Hač rady abo njerady, mas ju, budź potajkim spokojom. To pak trochu nahleho Lukaša rozhori a wón žada wot nana Paluckec wujasnjenje, čehodła jemu Linku njeda rad. Po dołhim mjelčenju skónčnje praji: „Nó, powěm ći to! Ty sy nahlý a maš twjerdu hłowu. Linka pak je runje tajka. Widźu a słyšu hižo złu zwadu, kiž budźe mjez wamaj. Wój so scyła k sebi njedowdźitaj! Ale što mam wamaj kazać, hdyž starcho nana njeposłuchaće. Budźeš-li wšak njezbožowny, njeskorž na mnje!“ Lukaš we wutrobje smějo wotmołwi: „Sto! Mój so k sebi njchodźimoj? Mój so zwadźimoj? Kak jara so myliće, nano! Jako w raju budźemoj a z mojej hłowu wam steju za to, zo do smjerće mjez namaj njezběhnje so žana rozkora!“ — Susodźa, słyšo tute słowa, dawachu wšitcy Lukašej prawo, ale nan so njeda přeswědčić. Mjez tym bu blido kryte, nanošene a hosćo so zesydaju, jědźa a pija. Palackec nan při tym přistupi k Lukašej a zdźěli jemu, kelko wěna Linka jemu přinjese sobu. Tón pak nima žane wjesele nad tym, ale znowa sluch, zo skerje so zwjeze twjerde čoło hory, hač zo mjez nimaj by nastała rozkora.

Tu wuńdźe z komorki Linka w swjedźeńskej drasće. Wutrobnje Lukaš zawdawa Linicy rucy a wobaj sej wuznatej swoje zbožo. Ale nadobo wobstorči Linka swojeho Lukaša, wołajo: „Ně, daj mi pokoj!“ Wšo bu z razom ćicho a wšo so dźiwa. Što bě so stało? Lukaš chcyše Linicy k powitanju hubičku dać, a wona bě to njedopuščiła. Wšitcy so směja; staj tola tutaj młodaj człowjekaj hižo skoro nawoženj a njewjesta a to w tym padźe hubička njeje ničo złeho.

Lukaš prosy znowa wo hubičku. Ale Linka zběhnjo hłójčku rjekny: „Ně, nochcu!“ Wospjet powšitkowne smjeće. Nahłeho Lukaša to trochu hněwa a rěči do Linki, zo by so tola dale njewobarała a zo ma jako nawožeń tola na hubičku prawo. Čim wjacy pak do njeje rěči, čim bóle so wona spječi, hač skónčnje chce ju nawoženi wokošeć, přećiwo jejnej woli. Ale Linka storči jeho nětk tak wot sebje, zo so tak motaše a z jeju wočow sapachnu hněwne skrě. Hosćo póznaju cyle jasnje, zo bě nastał mjez Lukašom a Linku přeni swar. Stary nan wobroći so k Lukašej: „Widźitaj, njejstaj mi wěriłoj. Tak nětko maš! Ćesnjacu ćichosć přetorhnje nahle Domaš ze słowami: „Připijmy jim hišće na strowosć a potom wostajmy jeju sameju, wonaj hižo so dorćićtaj!“ Bórzy bě jstwa prózna. W lubosći so wobě nětk měrnje rozrěčěštaj, a Linka dźakuje so scyłej wutrobu njebohej, zo ze swěta wotstupi; słubi, zo da leje dźěćatku wobarnować jako wóčko we hłowje. Martinka a Barća přinjesetej w tym kolebku; Linka so pola njej poklakuje słubi syrotcy, zo chce jej być dobra maćeńka; po tym nahle stanje, wozmje wot kachlow sudobjo z pěskom a sypa jón wokoło kolebki. Čehodła? Hdyž směrki padaju, přińdźe maćeńka k dźěćatku a stuji nohow so w pěsku wotčišća; a tak póznaje, zo je jeje dźěćko w dobrych rukach. Lukaš je přez tajku nadobnosć cyle lmuty, bliži so jej znowa a chce hubičku.

Ale hakle po kwasu chce jemu Linka to dowolić. Lukaš k tomu mèni: „Cyłu swoju dušu mi daš a hubičku dać nocheš?“ Prosy zaso a zaso podarmo, a Linka wustorči skónčnje Lukaša z durjow a zawrje je w nadźiji, zo změje tak před nim měr. Ale Lukaš skoči přez wokno zaso do jstwy a prošo steji zaso před njej — podarmo zaso. „dokelž by zeumrětaj we rowje so wutroba łamała, hdy by jeje muž tak zahe hubkował druhu a w nocy by přišła wšće zrudna k mojemu łožu.“ Na dalše prósty Linka wotmołwi, zo je lubosć wjacy hač jenož hubkowanje a žada, zo by ju wopuščił. Lukaš rozlněwany běži połny złósće do korčmy, wołajo: „A holcow je na swěće jako maku a wo hubički nihdy njeje nuza!“ Přjedy hišće rozbi wo jstwje w hněwje sklenčy a kanki a čerjopy roz-

hižo w statyšnjach jiłdźadłow wšchoje druźiny wupruhowowale, kaž na pschikład: zentralne mašanje z jenym stłóčenjom, hydraulisce swinadło za schyrri kola, idealne šmjerenje cżežischcża z hłubokimi kroßnami, pjera z dołhich elektriskich twórbow, tupjente pjerow z hydraulisknim tupjenjom stołkow, powjetschenje samóžnoschce a połóchnjenje hospodarjenja z Nelson-Bohnalite-tołkaczemi, wulutowanje mašanskeho wołija ze saßowuzjeżom po samokrutkowanym cżišcżenju, wuśpschabnje wolijowoje pary z klukowho wała a wuźicże hadżenecho wo'zja k hornjemu mašanju ventilow atd.

Wschitke tute pschiprawy njejsu nowe, ale wone su hižo hižom wjele lět pola mitjinowo wosow wschich wulkosćow, w omnibußach atd., potajtim wschudżom tam dobre nawołakałe, hdyż wot wótkoscże a spschećownoscże tajke pschiprawy wschitko wołwinjuje.

Tuty, kaž dyrbi so prajić, pschikładowana konstrukzija, je rej z pschećinu, so Hanomag-wós derje na dróhi leži, so je w tom nje-pschimjerjenjomnje pospschemy, to wunamje: hdy hóre, so je wośtr w jédżenju a so z nimderje hospodari.

Je na pschikład możno, z Hanomagom je spschinoscże pschecho za nóhdże 15 sekundow na 50 kilometrowsku hodźinsku spschinoscż, za nóhdże 10 sekundow wot 50- na 70 hodźinsku spschinoscż pschećesć. Schto to praktiski wojnamjenja, możemy jeno mysleć, hdyż możemy po pschećehżenju wbow, po pschećehżenjenju, pschewinjenju jédnych sadźakowo atd. wot najmjeńschoje za krótke wokomiki na najwyschschu spschinoscż pschećesć. Je powschitkownje jnake, so je dobra pospschenjska klmanoscż k dezirowanju wyschoje pschećehżenje spschinoscże nuźnika, hacż wyschoka skłóčena spschinoscż hewak pomałkeho wosa. S toho wuhladża na pjch., hdyż waše wós z njejmjerniże wyschoej SC-skżiłu a Hanomag po šamtnej dróhi jédżetej, je Hanomag, hdyż nz prjedy, dha tola jenoż zyle krótki cżas za wulkim z wotmyślenemu kónzej dojdże. S cżišcżenjom na sobatnu kolc, kaž je so to pola nimale wschitkich wosow za dobre wupokazałe, z małymnje dżiłanjom motora a z pschiłonnym pomćrom njes wojowej cżežu a motorowym dżiłom je Hanomag pschede wschitki klmany, hory bracż. Prubowanja su dopokazałe, so Hanomag w 3. khodże 9%, w 2. khodże 16% a w 1. khodże pschez 30% wojnje.

Swinanje šlawa so wjeho a cżicho dha hydraulisko-spinanja na schtyrjoch kołach a to na najkrótschim spinanskim puću; tón wuźinja pschi 30 km spschinoscżi nóhdże 19 metrow. S hydraulisknim spinanjom so hamo w kritiśtich wobstejnkach za najkrótschu wótkoscż zukuje.

Tełko njech je prajene wo pospschenju, jédżenju na hory a wótkoscżi spinanja pola Hanomaga, pratene, to może so jako wuznamna samóžnoscż mjenować.

Poslad do techniskeho natwara Hanomaga pokazuje wschelake zajimatwoscże za automobilista.

Najwjetschi nzkchto zajdże. Nowy Hanomag podawa so po pschećeże z 23 PS- abo 17 PS- motorom. Schtóż chce pojaśtnc mjenje twarcż za kup, dawk, sawćżenje, benzin atd., wosi 17 PS-motor, schtóż rad šybniśchu maschinu wobsedżi, noschnu khmanoscż wosa a samóžnoscż motora stajnje wumwiźig, kupi typ z 23 PS-motorom. Wobej typje maj stej hewak zyle śchet runcż, schtóż wuhonowanje, pschijćżnjeńk, wulkosć, pschijćżnoscż atd. nastupa.

Motor ma schtyri zylindry, tiż w schiworotakcże dżełaja, z tym smójeni so tśichi mśne dżełko motora. Pschetrjebanje benzina a wotpschidżenje stej tej pola schiworotakta mjeńschi-hacż pola dwojotakta. Motorowy twar a zylinder stej dżelenoj. Pschi wuporjedżenjach so dżełenje dżła wo jene wołcżt a wšo jn tej narumnjśe dżełetmische hacż, hdyż stej motor a zylinder w jenym krajsche.

Zylindry maju hlowu, tiż so wotewjaca hodźi. Jako storkadła su Nelson-Bohnalite-storkadła schwerjene, tiż mógą so łohko schwarjeć dacż. Tchodża so też njekhljeża a njekłepotaju, wottrjebaja so śnadnje a benzin hodźi so lépje wutrjebacż. Storkadłowy bołz w nim pjuwaja łeżi, ventile stoja śnaschika.

Ważny dżił motora je klukowa wała. Je rjay motora. Sstaba wała dawa motorej stajnje njemérnje bżżecż, dokelż so śibinje a khodźi. S tuteje pschicżiny je wała pola Hanomaga wosżebje śylna a w kóżdym nastupanju śwdomicże dynamiśży wurunano, so njemóże mešmérnjo khodźicż.

Nocken-walu cżerja cżołne kołeśka z naschicka stajazymi sudożkami. So by śmérom bżżała, je jeje kołeso z twjerdeho ktane. Jako rospśunjak je snaty a wupruhowany Sofer-rospśunak śalwarjeny.

Wschitke wałe a wjcho, schtoż z nimi swiśuje, so śame mašaja z pluwom, kotrež so je śubkatym kołesom cżeri. Wotbrżżaju wolii njeje śłubjeny, ale so automatiśaju po wuczišcżenju sażo do wolijowoje pluwy z dalschenm pschetrjebanju pschiwodżuje. S teho wujażni so żnadne pschetrjebanje wolija Hanomaga, na 100 km jenoż 1/10 litra. Njesuba wolijowa wóń w Hanomagu njeje cżucż, dokelż so wolijowa para wuśpsche. Tež tu so niczo njeśłubi. Wolijowe para njewuczehnje do powótra, ale so dele śtiścż a wotli wuźije so z hornjemu mašanju ventilow a łewaschich dżełow.

Motor śtudżi wulli Lomełen-śtudżak, śtudżenje podpjera hiśchcże schpiritschidbaty propeller, so śamo pschi najwuchtiśchich horach a pschi wyschoej wonkowacej tempebżaka sażupjcż njemóże.

Kopkowanje stanje so z jednorym kruhym śuchim kopłowanjom z jenej tacżku a hodż so łohko pośuśowacż.

Cżerjenje pschetrjeba so z notwećżnym kuklowym pschećhnjenjom. Hanomag ma tśi khody do pschdka a jedyn do sady. To njech je prajene wo motorje a jeho dżełach.

Wjdne kroßna ha dla idealneho wšteho łeżenja na dróhy jako hłuboke kroßna wutworjene. Ssamo pschi wyschoej spschinoscżi leži Hanomag dla śwjeżeho pschihóbneho cżežischcżowego położenja a cżerjenjom je sadnim kołom absolutnje wšcże w sawinjenych dróhow.

Wobluk je dżełany z dobreho worsta, śhibowanja njemóża so stacż. Predżnja a sadnja wóśka stej z najlépschcho śpezialneho worsta, klemjene wóśkow ha pola Hanomago njejsnate. Dołhe pjera predżn a sady śtoja wschitke jatschanjenja.

Wjdne kroßna pola Hanomaga ha wjazy z ruku se tukowej praśun njemasaja, ale zyle śamo wot ha, hdyż je noża na knell we wosu śtłóczich. Tuto zentralne mašanje z jenym śtłóczenjom maju nimale wschitke wułe a drobne wosy tukraja a tukraja. W płaczišnowej rjadowni hacż do 4000 hr. je Hanomak jenotżi automobil z tutej pschiprawu, z kotrejż so cżaś, pjenjezy a dżeło łatuja. Runje każ so zentralne mašanje z jenym śtłóczenjom hodża do śtuka śtojecż, tak dożaha też łahodite śtłóczanje z wosu na knell sa sakkanje hydraulisckeho śpinadła a wschitke schtyri kola ha w hamtnym cżasu a jenak śpinaja. We wosu, łohko dożażnjecż wot wjdnikowego hydra, je hiśchcże cżełne śpinadło, tiż direktnje na jednyej kole śtukuje. Śpinanjśi śystem Hanomag-wosa je tak instrumentny, so je pschi kóżdej spschinoscżi a w kóżdym położanju kóżdy śtach bespolnje wersamkutny.

Wobjcże wosa śtawa so łohży, bjrs kóżdeho napinanja, z wułkim jara pschihódnym wobsedżenim kolejkom. Wuhładża (Senking) je jako schiłkowe wuhładża natwarjene, schtrik a schtrikowe kołeśka śtej śtuzerdujenej, dżełej na kholowjnych rótach a hodżitej so na kóżdu stronu łohży śtołajcż.

Tacżkowe kóła, łohko k cżišcżenju, maju automobilowe wobruczje. Reserwne kolo so rehwrunja z wobrucżu śobu podawa.

Wschitke pschimadła k postupjenju wosa pschi jédżenju su z śwjedniskeho śydła łohko dożahujecż. Armaturowa deśka, na kotrejż so wuhładża za śwjży, tachometer, wolijowe hłat, wuhładża za indirektne wobswětlenje, knell za śajdżenje a kontrolna lampa za śwětlowu pschiprawu, je pschewidna a śpodobna.

Wós wobswětli so po pschedpisanach z dalotrjebacżim wutymaj śwětłomjetakomaj, 25 watt śylnymaj, kiż mógą so z Bilux-pschiprawu wo 20 watt wołmjnić; dale ma wós śtejeńku a sadnju lampu.

Truba je hwukach pschiprawjena, so nuzikażdeho cżicho njeby wobcżežowała. Na prawnym a lewym boku wosa je pschiprawjeny śmérpokafowak, kiż so elektromagnetiśy hłócż hodżi.

Hanomag-wosy podawaju so w tśiim wuwjedżenju a to jako dwojosydłowy sportiśk kabriolet z reserwnym śydłom za dalschej dwě wosbże, dale jako kruta limusina a jako kabrio-limusina. Tuta krabrio-limusina może so jako schtyrisydłowy kabriolet, wocżiśjena abo sasnjena jako schtyrisydłowa limusina trjebacż. — Limusina a kabrio-limusina matej nimo teho hischcże mjes khribjetom a reserwowym kołom schérokt kofrowy mośćk za wulki automobilowy kof.

Wosy podawaja so w jara apartnych barbach. Bacha nutskowneho wuhotowanja śłożuje so po wonkownej barbje.

Predżnjej śydle w limusinje a kabrio-limusinje hodża so śaćżinjecż a pschestajecż, so so za kóżdu wosbożinku wulkosć pschiprawicż hodża.

We wosu su pschiśinome schéroke śydła za schtyri dorosżene wosbohy, kiż mógą śwojet nóży derje wuwschestrecż.

Schkłanisła schkleża pśke wótr z WDS-schpihelowoje schkleży śtaji śnaschika, so by so śmétko kamało a so wuczi wjednika schonowałej, śoobom pak też jaśny dobry wuhlad możny był.

Wośebita lépschina Hanomag-wosa njepokasuje so jenoż w jeho jédnych khmanoscżach, w jeho pschijomnoscżi za nutskasahdżajucych, jeho pschewinjenju hór a jeho wéstym leżenju na dróhy, ale też w pschetrjebanju benzina a wolija. Motor pschetrjeba nóhdże 8 hacż 9 litrow benzina a 1/10 litra wolija na 100 km. Wośebje ma so hišcże na to pokasacż, so śmé so wo wjele tuńschi benzin jako palidło wuźiwacż.

Hanomag-wós ma mjes némśkimi automobilemi we kóżdym nastupanju wośebite stejnischcżo. Dokelż je so w praktiśkim trjebanju wurjadnje dobry wupokakał, je wobluknjeny pola najwumyślenischich a zapleścżenych jédżerjow.

Wobjcżowa wuśpsche.

Wotrjeśny jwjaś wobjcżowych wobrazow w Budyśkim hamtiśkim hejtmanstwje

wotmóje njedżelu 22. měrza wot dop. 1/2 12 hodż w Ditterichej hoteżenju w Kubśicżach śiłł wobsernuch hejtmanow. Dujowy porjad wopśiśija 9 bodkow. Pośliśi so też pschednoschcże wo pschedmjecże: „Schto dyrbi wjednik wohnjowneje wobory wjedżeć?“

*

S Dżujeje K nw. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmé pobatu hacż 7. jałoschtka śwjedżenja w tudomnym hoteżenju, na kotrymż so tež hnjżowe wobory wobdżeliśa. Po wulikanjowym pschepołu wusche lubeje wobory hejman j' Loebenstein towaśschiwa a pokaże wjwoje nadżeji na dobru towaśschnoscż mjes wobornami. Poźiśiśeju so nékotre żerne wuśuwy a namałachu bżałowych poźuchariow. Pśiśamknu so hiśchcże pschełaśowanje j' rjanym dobrjenjenj. Nowa kapała śawiśka też k rejani a śwjedżenśiży hoteżo hiśchcże dołho śawjeżelenju holdowacha.

S Wósporta. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora śwjedżeśkeho śaddżenj ischiwórk wulumnuły bżeń. Sswdżeśche śhladowacż na śwoje 40 kime wobśtacże. Pschi tutej śkładnoscżi wobora zenicżkeho hiśchcże żiwego bobuśałożerja k. wopałnemu direktorej Biedrichej w mjenje mésta wojiżowy wobcżas, w nadawku krajneho śwjata kaśkich wohnjowych woborow wuźnamenjenje za 40 kime wobśłużenja k. wopałnemu direktorej Biedrichej, kranśk. mischtra Deeślera jako pażiwneho bobuśałożerja a 8 towaśschom ludnje poczeżcż. Wobornа kapała jim rano śaśtanicżo śapika. Pschi bohatym wobhdżenju wobhdżeśtwa poczeżcż wobora śwojich wuźnamenjenych że śmélnicżowym cżahom. W klnej hlowuej śhromadżiźnje wobory mésżczanośta k. wopałnemu direktorej Biedrichej w mjenje mésta wojiżowy wobcżas, w nadawku krajneho śwjata kaśkich wohnjowych woborow wuźnamenjenje za 40 kime wobśłużenja k. wopałnemu direktorej Biedrichej, kranśk. mischtra Deeślera jako pażiwneho bobuśałożerja a dżakowny śłowami pschepoda. Wjednik śupanśkeho wotrjada Hoffmann pschepoda jubilarej w mjenje wobory cżeśtny tešak a 4. lyżu, wot śwjatka darjenu. Pschi dalschej śhromadżiźnje a wólbach bo żanecho pschemjenjenja do wjednistwa wobory njepschinośeje.

Surowa zyma w Jendżelskc'.

Nmje kaž pola naß maja też w Jendżelskej wulku zymu. Tuta pak je so tam hiśchcże hóre wutrjebowała hacż w śridnjej Europje. Wośebje śaddżenu pónd'żelu bżche śłe. Pónd'żelu bżche za Jendżelskim najzymniśki mjeśiz dżeń za 60 lét. Hrójśnje śakhodżachu wichory z śnjehowymi mjeńcżelemi a f' wjele mésżnami pschi wulkich bżejach bżeha wobkhad zyle pschesta. Lódże khwatachu f' morja do pschistawa, so bychu njemdrjenje wiśnora tam pschećekałe. Parniki, kiż sm f' Amerili pschijśże, su pschinuśże powésże, so morjo tele dny wobśehje zyłnje żolmi.

Jenoż pónd'żelu żanu je bżeh śymna żolma w Jendżelskej wośome mortwych a wjele stow żranjenych żadała. Londonśke dróhi runachu so schpihelej, to je f' pschićiwnu wjele śnjesłożenjow wośebje tuta śtrašćiwa śkadłoscż.

Swójbne powésće.

Sślubjenaj: Schmiedgenez a Arnoscht Pjnpet w Lubiju.

Smrtkłoj: Pawoł Lorenz, krawz w Budyschinje, khowanje bżche dżenża schtwórtk w 2 hodż. na Tschornu. — Richard Robert Rätze, hospżenar a śkótny wikowar we Hornim Wujśżicy, 44lét. Khowanje bżche dżenża schtwórtk pop. w 3 hodż. wot żarowańskeho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerńje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćeny přećiwo sćehwykam ćěnjenoj zmjerdźenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerdźenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdźenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 61 — **Budyšin — P'atk, 13. měrca 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Nowe wobčežnosće dla socialdemokratiskich žadanjow.

W dawkowym wubjerku němskeho sejma su sozialdemokratiskaj namjetaj na **powjetšenje tantiemowego dawka a 10 na 20 prozentow a pšichražowy dołžnoho dawka na dołhody pšiches 20 000 hriwnow a 5 na 10 prozentow pšihjeli**, hačrunjež staj so hražiji němšeje ludoweje strony a statneje strony f najwjetšej rozsudźenosći pšećiwo ninjaj wuprajiłoj. Centrum, bayerska a šichešijańsko-sozialna strona wjeršu so pšeći wothłosowanju wobdźěłke.

Namjet na powjetšenje samoježenjowego dawka běchu sozialdemokratojo sami spuščeźili.

Měšešanske sjedźne strony njejsu šwoliłowe, so se wubjerkowym wobjamknjenjom spokojiś, wozjebje dokelž dyžeja so sozialdemokratojo też pšećiwo powołnomócy njeńskemu sakonjej stajiś, f kotrymž dyrbi so knježeństwu połnomóc dać, so by wudawki hišće dale skrućiło. Dale sozialdemokratojo pšećiwo woli knježeństwowych stronow na to dźěkaju, so by so wotmyślene dołhowožasne wołstorzenje wuradźenjow němskeho sejma se šwjatkowanym pojedźenjom pšećerchło.

Němska ludowa strona, statna strona, konserwatiwna strona wjesneho ludu najjerje se wšěmi parlamentarizmiskimi sjedźami pytaju załožowaś, so byschtaj za sozialdemokratiskaj namjetaj w połnym sejmje pšihłasowałoj. To **by so na pšichład** z tym staś mogło, so by so pšichi wothłosowanju sejm k wobjamknjenju njeth mamy z tym sejmi, so bychu tele strony pojedźenjun wopušćiłe.

Dr. Curtius do Pariza njepojźe.

Studijowa komnitšija za europsku unju je Kitzu we januarje organizowaliła komnitej, f dwanaće statnej sestajenej, wuhlajiło, kotryž so 24. měrca w Pariju sejdźe. Jako němski zastupjer **so do tohole** komniteja statny sekretar šwonka **šlužby se Simson** pósćele. Pšehladowschaju połłanzijowemu radźićel šwobodnu Lujes f **Berlinder** je wukrajneho hamta so tujesej se Simsonej ta pojźe pšehlda. Němski šwonkowny minister dr. Curtius so pšeći pojźe dańju njewobdźeli, dokelž je jeho pšichitomnosć we Barlinje trěbna.

Drewitz so wusprawnił.

Cźestny žud je hospodarśkeje strony je 9. měrca w Barlinje we porokach, **kotrež so** stominenu pšehlydźe Drewitzej cźinja, dowurazdźił a rozsudźił, so **su** wšyće poroki a wobwinowanja bjez podłožka.

Wo prěnim poroku, **so** je towarstwo se pšehlydźowymi zakoženjemi schkodowało, cźestny žud šwědźeł, so poćežne hospodarśke pšehedwasća a załoženja šyła **njejsu załoženja stroninoho pšehlydźy Drewitza**, ale załoženja zyłeho nehdyšeho pšehlydźistwa, sdźěła tej stroninych instanzow. Wo druhim poroku, so je akzije podpisał a stronine pjenjezy za pridatne zamyślty nałožował, so we rozsudźenju praji:

„Cźestny žud je na podłožu dotalnych dopokazow šwěźejit, so Drewitz **njeje zamych stroninych pjenjes** za pridatne zamery **nałožował. Cźestny žud je wjele bóle šwěźejit**, so je nawopak stroniny pšehlydźa Drewitz tkstre sumy se šwojeho pridatneho zamołoženja stroninej pokładni pšichwobroćił, a so won tej worschkodźenje za wudawki, kotrež je **so** jemu **f** pšehlydźistwowym wobjamknjenjom 25. junija 1928 pšichwoliło, njeje **žebi** wupłacźił dał."

*

Powěźej, **so je cźestny žud** hospodarśkeje strony stroninoho pšehlydźu Drewitza wot wšěch porokow wusprawnił, je pola sakkeje hospodarśkeje strony wulke swobdźowanje šłudźiła, dokelž hospodarśka strona **žyła zancho cźestneho žuda nima.** Najwyšschja instanza organizacije hospodarśkeje strony je stroniny sjed. W hospodarśkej stronje pak je trajnje zamołatny **rozsudźeny žud.** Tónle rozsudźeny žud je **so** hižo **f** należnosći Drewitza-Colossera saberał. Tola rozsudźeny žud njeje so mohł stawa jeśeź, hnajnjenjeńska njejsta **so** dwaj **f**obustawaj rozsudźeneho žuda, pšehlydźa, wyšschi mischtr Beier we Duježdźanach, a němskokatholski sapołšanz Rohde w Frankfurće, do pojźenja pšeprohłoli. Dyrbi **so na to połasać**, so je wubjerk němskokatholskeje hospodarśkeje strony Drewitza namołwił, so by **so** pola **porjadneho žuda Colossera dla šichiwdźenja wobłorźił. To so** hišće njeje stało, ale **Colosser je Drewitza wobłorźił.** Kónc tutoho prozeża dyrbi so wocźakać.

Naprawy přećiwo wohanjenju ze strony bjezbóžnych.

We hłownym wubjerku němskeho sejma je **šmutkowny minister Severing na agitaziju wichelakich šwobodomyślnych pšecźiwo zyrkwjam** kedźbliwosć wobroćił. Pšichina dźe, so ma kóždy šwobodu měnjenja a prawo šwoje mjeny, hdyž sacźeka hinak smyślenych ischiwdźi. Hrube wohanjenje zyrkwinzy smyślenych ludźi, ponźenje wobšćežacych wustajenjow **njejsmě so dźeje cźerpjeć.** Severing je tohodla **sam** němskemu ministwej šmutkownych **należnosćow namjetował**, so by so konferenza šmutkownych ministrow němskich krajow **swołała.** Na **njej** by so dyrbjało tole prašenje rospominaćz a so kommunistiskej agitaziji **šahuha pschedbžunyć.** Jeli so wołsteźaje sakonjowe **postajenja** njebychu **sa** to dośahale, by so dyrbjał nowy **šakoń** wudaćz, so by so hrubemu **sranjenju** sacźeńcow dalšich ludowych worschtow **konc** cźinjło.

Wulki dźeł němskeho ludu tole rosćudźenje sozialdemokratiskeho pruskeho šmutkowneho ministra **f** wulkim spokojenjom a dźakom powita.

Też **w Drježdźanach** njeschwarnu agitaziju pšecźiwo zyrkwi dźěkaju. Pšichi sajmje **k** Freibergskemu nam**ě**stu šnapschesa Hanineje zyrkwje je na jenu **šrěbu** wobrazowy plakat pšihlěpjeny, **f** kotrymž so Bóžo nischa na njewuprajne waschnje wobsanja. Cźehodła njeje hišće **jakše** knježeństwo pšecźiwo tomu **sakroczilo?**

W Schönebergu 110 nacionalnych socialistow zajeli.

W jenej korcźmje hłownoje dróži w Barlinje-Schönebergu wutoru wjecźor nekotre **šobustawy šwobodneho** powcźowańskeho towarstwa pschebywachu. Hdyž towarstwowe **šobustawy** f korcźmy šmjechu, na nich dwaj muzikej ninto duzy **šawołachtaj** „Heil!" Dachu ho do wunrěčowanja, pschi kotrymž njesmaty wink jeneho **17** ktneho wocźeka nika do drjuha tjeli. Cźežłoschanjeneho do Schönebergskeje hłowonje dowjesechu. Wink a jeho pschewodnik do jereje korcźmy we hłownej dróży cźekujschcza, kdźež mějachu nacionalni socialistojo **shromadźizny.** Policija tam 110 nacionalnych socialistow, **dźěła** w jakakajkach brunych kschiłach, saja a do policajskeho presidia dowjedźe, so by so winikowe njeno wuslědźiło.

Pruska za dowoz zmjerzłeho mjasa.

Kaž **su** nowiny rěnišćeho **šwjasła f** najlěpschej stronje jhonile, je so pruski ministerski kabinett w **šwojim** wutornischim pohedźenju rosćudźił, **šwojim** połnomócnikam w němskotatnej radźe **pomodźeć**, so dychu sakonjej wo **šuperzyma** mjasu pschihkošowali a so njebychu jemu napschecźiwo wěcźeli. Němske šwonkowne ministerstwo pak je **so** pšecźiwo dowozej šmjerzłeho mjasa wuprajiło.

Pódła krajow Bayerskeje, Württembergskeje, Durinskeje a Braunschweigskeje, kotrež **su** hižo pschihowodźiłe, so budźa pšecźiwo dowozej šmjerzłeho mjasa **f**oczakować, so budźe so Sakska dowozej šmjerzłeho mjasa pšecźiwjerzeć. Kak wothłosowanje wupadnje, njeje nětkole hišće dopředka widźeć.

Durinske knježerstwo pred rozpadnjenjom.

Durinska knježeństwowa koalizija, kotrejž nacionalni sozialistojo, prawizowe strony a němska ludowa strona **k**pschihłuschcza, jeji psched rospadom. Pschi wuterninschim **n. cadźenju** knježeństwowje koalizije **šastupjerjo** němskeje **ludoweje** strony **posedźenje wopuschćichu**, dokelž bě pschedbyła nacionalnoje sozialistiskeje frakzije w nowinach druhe knježeństwowe stronu, wobsehje ludowu stronu, tola też burschu stronu a stronu wjesneho ludu **f** njehorjcznymi widmami na najzhrubische waschnje **f**schihwdźił. Po ludowej stronje potom też **šastupjerjo** wjesneho ludu **f**ledowachu.

Polska němsko-polske wikowańske zrěčenje potwierdźiła.

Pólšti **šejm je** schtwórtk w **posedźenju**, kotrejž hačž do 1/6 hodź. rano trajesche, němsko-polske wikowańske zrěcźenje a likwidazijske dojednanje pschijał. Sa wikowańske zrěcźenje 180 **šapołšanjow** knježeństwowego bloka, sozialistojo a mjeńšiny pschećiwo 75 **šaktupjerjam** prawizy a ratarśkeje strony hłosowachu. Prjedy toho bě w debacy wikowański minister **Pryšor** praji, so je pschedźełane dojednanje, kotrehož njedostatki nochcyše zakitacz, jenicźy można praktiska forma, **f** kotrejž móže so němsko-polska hospodarśka wójna stónczeć.

Mobilisacija na pruhu w pólskej Hornjej Šlezyskej.

Wutoru a **šjedu** je **so** w nekotrych wokrjesach Horneje Schlejšiskeje mobilisacija na pruhu pornecźiła. Rezerwisćojo w starobje hacź do 27 lět dyrbjachu so psched policajskimi shromadźiś. Tam **so** do cźahow **šastupjenych f** dwórnischcach cźakanych. Mobilisacija na pruhu **so** tak rucze pschewjedźe, so dźěł rezerwistow **f** ležańischcza sawołachu. To powschitkowne wulki njemér **šbudźi**. Kaž je **šlyschcz**, **su** mobilisowanych do ranjeneje Pólšteje wotwjesli. W němštej Hornjej Schlejšiskej dla mobilitzije wschelake powedanje nasta, njes druhimi pracjachu, so je pólsko-ruska wójna wudyrila.

Wobsah francowske-namórskeho dojednanja.

Sdźeju je jendźelske knježeństwo wucźaj **f** jednanju we franzowsko-italiskim namórskim dojednanju wošewjo. Zhłukowa tonaža bitwiskich łódźow Franzowskej a Italiskej pschiswolena, ho so **k**ódźy stat **f** 175 000 na 181 000 tunow powjerschi. Franzowska a Italska **šindźetej** kóżda psched 31. dezembrom 1936 móz natwarićz 34 000 tunow marjeńskich łódźow sa šćitała a dale dwě bitwiskej łódźi po 23 330 tunach. Po 31. dezembru 1931 **so** jaunych podmórskich cźołmow njenatwari **f** wuwjacźom podmórskich cźołmow **f** twarjeńskeje programma na **lěto** 1930 a **ke** naraunanju šestarjenych podmórskich cźołmow. Franzowska tonaža podmórskich cźołmow na **konc** lěta 1936 **njejsmě** 81 980 tunow pschešahacź, pschi cźimž so kumenja rewisija pschihłuschnych postajenjow na wotbronjeńskej konferenzy lěta 1932. Jendźelske knježeństwo praji, so je Franzowskej pschipósłata tonaža podmórskich cźołmow porno Jendźelskej pschihłuschnej tonaji na połožku Londonskeje konferenzy pschewulka. Hdy **so** njeby na wotbronjeńskej konferenzy we tutej wězy dojednanje dospjło, kumenja **šebi** Jendźelska, liczbu **šwojich šaniczakow torpedowskich** cźołmow powjetšćicź. Po pschewjedźenju programma **f** lěta 1930 ani Franzowska ani Italska do **šłużby** tschi**šaći** njesmaj, kotrejž bychu kanony pschez 15½ zentimetra wóle. Jaly wobšah tonaje nowotwarjenych tschišałow se 15½ zentimeterskimi kanonami, kaž tej **šaniczakow** torpedowych cźołmow njejsmě tonaju pschekrocźiś, kotrejež naraunanje je do **konca** lěta 1936 pschihłuschene.

*

Italska je f namórskim dojednanjom spokojom. Po nim **šmě** Italska jenak wjele bitwiskich łódźow a marjeńskich łódźow sa šćitała kaž Franzowska natwarićz. To też wo 10 000 tunowskich tschišałach **płaći.** Wobaj **šlatoj šmětaj** jako naraunanje sa sestarjene łódźe jenak wulku tonaju nowych łódźow natwarićz.

Knježerstwowa krisa we Francowskej.

W Franzowskej je njedawno towarstwo sa lětarstwo (compagnie Aero postale) **šwórschcźała.** Do tohole bankrotta **su** bu **so** tři Parizske banki **šobustawnyle, f kotrychž** kapitalom bě **so** towarstwo sa lětarstwo załožło. Towarstwo sa lětarstwo je wschędnu lětarśtt a połsći wokrjech mjes Marokkowskej a franzowskej wjecźernej Afriki wobšarało.

Sarjadnistwowe rady mjenowanych tšjoch bankow **su** wot wutory w nozy hacź do **šjedu** rano **šwuradźeli.** Dźiwajo na hromadne wrócźowjacźenje **su** sarjadnistwowe rady wobjamkle, dalsche wupłacźenja sastajacź, dokelž **so** mjene pjenjezne **šrědźi** sa bližšne hodźiny njebudźa **se**hnacź. Nadźijeja pak **so**, so knježeństwowa bankam na pomoz pschihódźe.

Městopschedsydźa deputerskeje komory sapołšanz Bouilloux-Lafont, kotryž je **f** jenej **f** tuchle bankow, kotraj „banque Bouilloux-Lafont Freres" rěka, **šwjasany**, je nowinskim **šastupjerjam** rjekł, so je **so** tale banka 1857 załoža. Wona **so** jenje njeje **se** špekulazijemi dwulneho charaktera nakładowała. Banka je **jenoš f** nadpadami nowin, kotrež **su** so pschećiwo njej **šesmjerowali**, **šwjasana**,

čzinile, do wobcežnojeżow pschischla, dokelj je žo pschi tymle pschedewsfacžu žylnje wobdžalka.

Do swerščhcženja towaršstwa za lětaršstwo je žo tež finanzny minister Flandin sezahnył, kotryž je prawne nalěžnosče tohole towaršstwa sastupował. Sozialistojo w tym witanu sškadnosć widža, so bychu na Flandina nadpady činili. Někotři ministrowje pak jemu tohodla radźili, so by swoje sastojnstwo složił. Flandin pak so pschečiwo tomu rasnje wobara. So by so wusprawnił, je žamo swojich kollegow Renauda, Dumonta, Deligna a Pietria winował, je žu swerščhcženje towaršstwa za lětaršstwo žohnu sawinowali.

Briandowy sležborny jubilej.

Parišske nowiny „Exzelsior“ na to pokazuja, so swonkowny minister **Briand** 14. měrza swój „žlěborny kwas“ z knjeżerstwom wobkwječi. Prěni kročž žu Briand 14. měrza 1906 za ministra, a to za ministra roswučenja, pomjenowali, potajkim runje psched 25 lětami. Wot toho czasa je won 28 kabinettam jako žobusłužny pschiłuschał. Wschitke hromadże je jednacze kročž z ministerskim presidentom, dwójcy z roswučenskim ministrom, tři kročy z justizowym ministrom, schtyri kročž ze swutskowonym ministrom a schežnacze kročž ze swonkownym ministrom był. Potajkim je wschitke hromadże 36 ministerstwow w 25 kabinettach sastawał. To dže je wo stawiznach niż jenoż franzowskeho parlamentarizma, ale tež druhich parlamentach swěta wo zanym druhim ministrje njehodži rjec.

Wopyt italskich torpedowych čołmow w Algieru.

Do Algiera je schwórił eskadra italskich torpedowych čołmow na wopyt pschijěła. Wona ſ wóžom najnowischich italskich torpedowych čołmow wobsteješe. Francozowsko tomule wopytej cžim wjetschi wusnam pschinjesu, dokelj je žo won hnydom po wobsanknjenju francozowsko-italskeho łódžitrowoweho dojednanja stał. Cžedža w nim symbolikki wosnam sa to pytacj, so Francozowska a Italska w pschichodze ruku sa ruku pódjetej.

Woldemaras chcedža psched wójnsku sud stajicj.

Wuhnałeho nětdušcheho litewskeho ministerskeho presidenta Woldemarasa chcedža psched wójnsku sud stajicj, dokelj je žo pschi pschiłopach statneho pschewrótа wobdželił. Pschepytanje nadpada na wjednika litewskeje polizije, wyschka Rišrika, je wupokazało, so žu žo pódła nadpadnika a 22 sajatych pschiłušnikow, mjes nimi pjecjo offizjerojo a Woldemaras pschi pschiłušnahankliwje wobdželili.

Nadpad ſ revolwrom na wyšokeho jendželskeho sastojnika w Sajordanskej.

Na jendželskeho direktora sajordanskeho žrjedžneho wokrjeża je žo wóžom krócž słelčo, kedyž žo ſ automobilom ſ Ammana do Cžfalta wjesesche. Won žo lohko ranił. Krótko pschedy toho běchu Arabojo do wosa prjedawschcho ministerskeho presidenta Hassana Khaleda pasche sfeleli. Hnydom je žo wotdželenje policije wotpósłało, kotrejž je někotre wožoby sajało.

Ze Serbow

W Budyschinje, 13. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +2 a thermometer +3, wo dwě. Dženja rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer —2 a thermometer —3. Sczčhuže jako cžopliše wjedro.

Rańsche wjedro žo pomałku hmjerkuje. Njesmy žu k dolhemu ranjo a k połnocy žo wotjasnjeli. Wyschiny nad połnocnej Europu žu so wotjasnili. Jenož bola kupy Island je hischcze wyschina spsinacz. Wjedro wšcze hischcze pschemjenjate wostanje. S Azorskich kupow pschikhadža jasno niżowy. Tohodla hrožy nam strach, so wjedro swój symsk a snježenowy ras dale wobkhowa. Serjeon žu wosebje w Bayerskej snježnowe mjeczele jakhadžale. Na dróhach a żelesnjach wschudy wobkhad wsajny. Wczera wjeczor krółke ale hyzne njewjedro našchu krajnu pschecžasny. Pódła howrjazy wichor kakhadžesche a snježy žu plazesche. Wšě błyski wobžwjełowachu symsku krajnu. Na dobo, na krótke njesnjschiny mitina wuwoła. Najskerje bě nihoże błysk do grotowo jajcž. Hdyž žo na nahe orjewo hrimn, tak praji burska kaša, smjerny hischcze symn. Wosebe krowoty žo tuleju wšam a cžłowjeskim wobydlerjam blížeju. To pokazuje też na krutu symu. Jutše žoboru sthadža słónczko 6.18 a khowa žo 6.02 hodź. Mžnacž sthadža rano 5.07 a khowa žo pschipołdnju 12.24.

— **Sserbske kemschenje w Drježdžanach.** Njedželu Laetare, 15. měrza t. l., pop. 1/4 hodź. budże w Kschižanej zyrkwi w Drježdžanach sserbske kemschenje je spowědu a ſ wuhdželenjom Božeho wotkasanja. Předowanje smje k. wyschschi farar Sarjeuk ſ Khrowaczij. Wschitcy evangelscy Sserbja, kiž w Drježdžanach a blišo města Drježdžan bydla, žu ſ tym wutrobnje pscheproschcheni. Jich Luježej pschiwunu móhli składnoscj wuživacz a jich ſ dopjelnjacu abo ſ sjećkom na tute zyrkwinske swjatoczne nošcj kedžbliwych sčinicz.

— **W nałchim Budyschim wotrjeczu jasno džžo pschibera.** Margareczyna hěta wschědnje swojich wotpocžowazych dźaczerjow pschijima. Reka, so maja na zyle rjasanki. Tež Wetgangej japocžnu jasno polnje błaczacz. Jednacz dwórnja je tehdomnja wjetsche wulkanje klajanki dosahła a swojich džeczerjow jasno do dźesa wola.

— **Budyschcin ma 41 276 wobydlerjow.** Statistiske wotdželenje měschczanskeje rady nam sdźeli: Dalepišana lišza Budyskeho wobydlerstwa wuczinjesche na konzu februara 1931: 41 276 (na konzu februara 1930 41 187).

— **Mjasowe jětli** (Freibank) **w Budyschinje.** Sobotu 14. měrza 1931 wotedawa so dop. wot 8—9 hodź. na cžišla 4091 hacž 4175, wot 9 hacž 10 hodź. na cžišla 4176 hacž 4350, wot 10 hacž 11 hodź. na cžišla 4351 hacž 4550 žyre howjaze mjaso, punt po 50 pj.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi schtwórtkownym cžehnjenju 5. rjadownje 198. sakskeje krajneje loterije (10. dżeń) padże dohvcze wo 40 000 hr. 62844; — dohvcze wo 10 000 hr. na cžišla 25223 56463; — dohvcze wo 5000 hr. na cžišla 27914 28961 42927 59611 102208 — dohvcze wo 3000 hr. na cžišla 3664 21304 26609 79240 100839 112124 117676 131708 143240 153483; — dohvcze wo 2000 hr. na cžišla 5552 6672 7884 10998 11456 24038 26033 30657 37746 40120 46008 48377 51397 53317 53986 54627 61080 64901 70680 74844 75947 85249 90086 96679 97115 105451 108685 108715 116623 118851 122755 153293 156187 158383; — dohvcze wo 1000 hr. na cžišla 3294 4332 12338 12495 14623 17478 18742 20039 24855 26210 29395 31671 32077 35622 37480 43817 44739 47907 49636 51864 52341 57900 61101 64493 64650 65086 68049 70075 70124 70380 70468 75822 77799 78713 78910 79472 79485 80284 80459 81038 81130 81762 83170 84286 90745 93210 97254 107982 108432 108491 108645 108027 112242 112386 114229 115678 115706 116499 120308 123561 125571 128904 129467 131816 138425 142326 146918 148223 148456 148556 149213 149279 149339 153094 153288 154303 156741 168892 159675; — dohvcze wo 500 hr. na cžišla 1378 2053 2288 5843 6632 7875 8912 10678 11130 11868 12340 13189 14016 15786 15840 15900 17237 17909 18634 27897 28706 29164 30580 31811 34778 35237 36354 37292 37956 38766 38798 40123 40270 42872 43432 46263 46712 47265 49020 49754 50230 50289 50398 50820 51626 52655 53030 53166 54374 55032 55883 56725 58632 59340 59641 59723 60385 60656 61534 61895 62798 63345 63534 63656 65058 65272 66151 66543 67028 67855 69059 71343 75834 76144 77649 77939 78287 79577 79780 81570 83461 85518 86946 87379 89107 92010 92089 92263 94491 95286 97262 98921 100870 101111 102826 103516 104240 105121 105838 107116 107435 107911 108135 108995 109837 110856 111172 111893 111918 113723 116195 116589 119070 121464 121619 123864 123994 124705 126158 126394 126409 126639 126989 127105 128303 129522 129865 129934 131072 136678 137007 138086 139834 139955 141136 145421 145839 145920 145969 146632 147234 147727 148217 149942 151193 153164 153656 153819 154385 154633 154755 154899 156553 156599 157360 158274 158398 159225.

— **Dohvcze wo 2000 hr.** padże na lósy cžo. 53 986 sakskeje krajneje loterije do tudomneje Rotherez loterijoweje wěrbownje na Khježorskej dróhy 22.

— **Bjes džěła!** 5 miljonowom w Němskej, 3¾ miljonowom w Jendželskej a 8 miljonowom w Amerizy. S tóhlenjom dnjom pschidruża ſo k tutym liczbam nowe tyržnje. Schto žu pschicžiny toho, schto to scžehnje? Wo tym a wo wurjadu do jasnjischeho pschichoda pschinjesche najnowischa cžišla (11) „Münchner Illustrierte Presse“ wulki nastawk ſ wobrazami. — Rano tuteho sajimawcho nastawka pschinjesche jeschiwk mnoho dobreje macžizny, khcžcjenjo pod ekwatorom na porniki do połodnischeje Ameriki, interview pola Monakoskeho wsescha, wobrazy ſ Parišskeho kabareta, w kotrymż žmě łódży wustupicz, dołhoż so pschihladowarjam lubi. — W literarnym džele nasponmnimy wobežne dopomnjenja němskeho powěžcjoweho offizjera wot Patwola Edmunda ſ Hahna. — „Münchner Illustrierte“ tež Sserbsta kniharnja rad wobstara.

S **Raschowa.** Wobydler jeneho tudomneho doma, kiž žu w nozy połże domoj wrócži, samó że žwojej kedžbnoscju wjetsche njeszožo wotwobroczicz. Hižo we wokhěži sacžu wón pkunowu wóń. Pschi tjoch korridorowych durjach žo pscheswědczi, so ſ klučzowej dźeru a durjowymi schmarkami jeneho bydlenja pkun wustupowasche. Wubudzi mježicžela bydlenja a na to pytaja sa pschicžinu. Pschežwědczicžu žo, so běchu žo w thachlach, do kotrychž běchu wjeczor hischcze britety położili a durcz ſ pschesahe saczinili, wuhlowy oxydowy pkun wustupowacže. Je pak nusne, so dyrbi žo wuhlo najprjedy dosez palicz a potom hakle maju žo thachle sacžinicz.

S **Budestez.** Swětoznata firma Maggi-towarjstwo da wczera žwój wulki kulturny a powuczacy film „Khód pschez Maggi-kublo a Maggi-džělarnje pschi Hohenwietiu“ w połnjewobšahadnej sali tudomneje „Hajitkownje“ pschedwjesesche. Se spodžiwanjom wobkedžbowachu pschihladowarjo shotorzenje wschitkich Maggi-wudželkow. Rimale wschitke džěła žo ſ maschinami, cžłowjeska ruka sapschitmuje jenož w najmuńischich padach, tuž je najwjetscha cžistosć saruczena. We filmje pokasowachu žo tež samsne seleninowe pola, stadła skotu atd. Psched pschedwjedženjom a w pschestawkach podawachu žo wschelake rozpanje pschitomnym hojosam. Wopytowarjo po słónczeniu jara spokojeni salu wopuschczachu.

S **Noweje Wsy pola Hukt.** Saibženu njedželu žwjeczesche tudomny wuminkar Arnoschk Lehmann je žwojej mandželskej žwój słoty kwas. Jubilar slej w 77. kčze a jubilarka w 76. kčze žiwjenja. Pschi žwjatočnotcach we žwójbje pschi pode Hnjezanšti duchownym słotymaj mandželskimaj i wutrobnymi žlowami pschihónawaschke a džakne wuschowdženje ev.-luth. krajneho konsistorstwa. Se

Wšědne zjewy.

Wobraz je žiwjenja małych ludzi.

55] (Pokračowanje.)

Swokojcha tež Hanicžku a seżiniwschi ji kichžij ju pożohnowa, hačrunjež wschak iwike pschecžeżelisnu ſ Bohom Knjesom njemějesche.

Wojcjech ſ Kotrežom jedżeschtaj žohu hacž na dwórnischczo. Werunka njemějesche wot dżesża precž, kiž běsche trochu khore; wosta doma.

VI.

Pominy žo lžežo.

Wo žně žwjeczeschtaj Ternkez mandželstaj něschto žwjatych dnjow, wulkich a žlawnych žwjatych dnjow.

Doma na dżěto ani njeżahnyschtaj. Wot ranja hacž do nogy pschehladowaschtaj na žwojim polu. Skakschtaj žebi něschto, so by jimaj žito pożnkł; pschekoj Wojcjech njewusżesche, so ſ kożn wokhabżeczj. Ale wón tola tež žam pjinje ruzy k dżěłu pschilożi.

A hdyż niczo njeczinjesche, Wsche sażo na polu; njebym žo ani wotmó, doniż njeběchu žně žožownje pod tšechu.

Mježtschtaj žita wschitko hromadże nětkhże dwě furzy, ale běschtaj wschej wosłożenaj. Wojcjech pocżežkowasche žnopy, cžuchajche na kłosy, rosmilowasche je na dłoni a njemóżesche žo dosez nahladacz na re žołte a cżežke zornjeschka. Pokasowasche je nastajnosczi žonje, dasche ji też na nje pomuchacz. „To je žitko — schto!“ khwalesche žebi je njeschestawajcy. „Zajtscho njenamaka žo dalako, schčerko!“ Skoro jeho saunjeża, so Werunka njeje dożyła tak saborzna; žuježesche žo jenoż jeho błahnjenju, běsche wjele bóle žrudżbischa hacž won. To pak mježesche ji won sa sło.

W cżasu sdżeranja běrnow wospjetowachu žo žwjatoczny dny a buchu hischcze wosnamnischa žwjeczene. Niż ſ knjeżo pażenjom. Nawopak. Ternka běsche wot žwitanja w dżele, w cżežkim dżele, kajkeż njebě żenje wukonjał. Žyły dżeń sthkleny nad pódu, kopasche a wużupowalche běrny a wojesche je ſam na karje w měchach domoj. Wječor njeczażujesche ani žwoje stawy, tak bě sprózny.

Ale bě žožownu pschi tom. Tajki spokojny, tajki wjeżoły nade wschitko. Se žožownjeżu žo wschón błyschczesche. Wěsche wschón satorhnjeny nad płodami žwojeho pola, žwojeje ležownosče. Nihdy na žwěcže jemu niczo tak njeschłdżesche, każ te kulki, kotrež bě jemu jeho póda dała.

Běrnjaze žně běchu bohate. Ternkez pschedachu něschto měchow běrnow a tež trochu žita, hdyż bě wumłócżene. Wostajitschtaj žebi sa domjaznosczj jenoż telko, kelkoż by runje ſ nuſu kżyło potrjebu hacž do nowych žnjow.

Tola schtoż dostajchtaj sa to na pjenjesach, bě pomérnje njenahladna dżěła. Nalutowało žo w pożledninm cżażu tež niczo njebě; schtoż žo sajkuži, to žo wschło na kreżar šwindawa. Ale pschinżdżeżu pschipadnje nětkajke pjenjesy nadwša sa prjedy wotedate dżěło, sa kotrež běchu jemu dożni wostali, to Ternka ſ nuſu swjedże ſ najmjenschja telko, so móżesche žwoje zyłokłetne placżenje Lahodży wotwjesicz. Nadlubje by ji też to wotplacżił, schtoż bě jemu sa bratra pożczita, a mjerjasche a cżěrpjeiche jeho dożcż jara, so to nětko njemóże.

„Wschako to njeje mój dołh —“ pokojesche žebje a też Werunku. „To je tola Hendrichowy dołh. Won wschak žebi jón saplacżił!“

Hórje bě to ſ druhimi placżenjemi. Ternka njebě harcz dotal notarej saplacżił. Wěsche žlubił, so žlicżowanje hacž k nałeżnu wurunu, a mjesesche tehdy pjenjesy ſ wulkeho dżěła też hromadże — khiba so jenoż maliczka dżěła pobrachowachoże. Ale potom pschijědże bratr na wopyt, a tak Wojcjech wschitke pjenjesy sażo žwudarwa.

Wojesche žo zyle léto selkacż pżarja ſ notarskeje kenzlije. Wuhibowacżesche žo jemu ſtajnje ſdaloka, so by njebyk pominał, hdyż žo ſ nim ſetka. Safterża žo, so jemu njeżesche slicżowanje, žnadż sfórżu. Też wokolo kenzlije ani njetkodżesche, wuhnu žo na što kroczeł.

Stónczuje žo žnuzi a dóżdże ſ notarjej prożwjeż, so by hischcże wocżakował, hacż po žnjach, so wschitko na krejzar saplacżi.

Notar drapaſche žo trochu sa wuschomaj. „Kożdy dyrbi runje że žwojeho žiwy byczj —“ wupraji ważnu žadu. „Też ja mam žwoje winowatosczje, kiž dyrbju we prawem cżażu dopjelnjecz!“

Ternka to schipósna. Samotwi žo a podżakowa žo. „Wschak ja to tak bórzy hacž žo hodži sapłacżu,“ jawěsżesche, w najlěpschim wědomju. „Hdyż jenoż budże po žnjach! Hdyż smjeju žně domoj! — —“

A nětko bě po domkhowanju a wón njemóżesche sapiacżicz; sażo poczża so knjeżli a pżarjej ſ daloka wuhibacz.

Ale tutón krócż pschindże tón bórzy do domu. Jeho knjes bě jeho pósłał.

Ternka bě w wuſkoscżach, sacżekwjeni žo. Wěsche wjeboły, so pschijwadnje Werunka žnajmjenschża njebě doma. Sdżiwi, so pschindże njedżelu do kenzlije. Prosczeschże we docżakanje hacż do toho dnja.

Do njedżele wschak pjenjesy też njemějesche. Pokojeschże žo, so Hendrich jemu pósczele; hódży dżeń je wocżakowasche; žnajmjenschża ſ tymi dwaczeżimi schżěžnakami ju žnad nětkajki dżeń satykał.

Pschindże woprawdże list wot Hendricha ſ Dalmazije. Pżisasche jako psched tym hižo trasch dwójcy — dołhi list, wjeżoły, pschecżežliwy, ale wo dożły ani khlowżka. Też Ternka w žwojej wotmołwje njebě wo tutej pjenjeżnej nałeżnosczi ani ſpomnił. Pżisasłschtaj jemu, kak žo jimaj wjeżdże, kak spominataj radży na hosża a so ſo wjeżcżitaj, dżeż žo sajo nětkdy ſ nim sendżetaj. Werunka, kotraż pschipiża žnamorczinje pschezo nětchto złowow ſ umjżowem lilej, pżisasche wurjadnje jenoż wo Hanzy; dżěli žwakej so dostawa łubki, praji hižo „papa“, napodobnje žwu cżażnika, pokażuje, hdże je Bóhł'by Knjes, a krnce póż nje žo na nóżży stajecz.

W nowem lisce na Henricha sežini Wojcjech ſpomnjeńku na wěſm winowatosczj, kiž bě w Cżechach sanjechał wobkladnuwże won to napisa, jenoż tak nałpomni, so bi rad tu wěż měł tak bórzy hacž žo hodži w porjadku. Sežin bratra na wěż kedżżeneho Lahodży dła, kotraż wschudże nje lube wżecżesche wo tom „lišy“ rożnjeże ju a Wojcjech dżeń wob dżeń ſpominaſche wo saplacżenju dołha.

Hendrich hnydom wotmołwi. Wojcjech a Werunka że nad jeho lišom strożżischtaj, njesamożeschtaj jón sapschipcz. Hendrich pschaſche, jako bychtaj něschto cżżkoż wot niżże sa żebje mócz.

(Pokračowanje sczehnje.)

mnohich frow so jubilarowaj sbožopschesza a dary doschu. Njech je jimaj dale strowoicz a cžiłocz sbožeżenia. Je wjeże też żadny podawk, so na stamtym dnju dżowia swoj skłomny kwas swieżi.

Z **Radworja.** (Spodżiwne wjedro.) Wčera (12. nalětnika) wječor do 8 hodżin poča so na našu wjes a wokolinu sylny sněh saś a wěć. A 10 mjeńšinow po 8 hodźin so do sněhoweho mjećela nimale 10 krót zablyskny a zahrima, zo samo elektriska swěca ze stróżelemi wuwosta. Ale bórzy so „sněhowe njewjedro" skónči, swěca so wróći a čišina zastupi. Wodo.

Z **Měrkowa.** Tudyši wumjeńkar Jakub Měśeř, kiž je přez 25 lět w Radworjskej wosadze z brašku był a hišće dłeje našu wjes tam w šulskim předsydstwje zastupował, je po dłešej khorosći wčera swětej bożenje dał. W młódšich lětach je pódla swojeje žiwnosće w Měrkowskich podkopkach brunicu kopał, zo by swoju sylnu swójbu derje zastaral. Při wšěch prócach a starosćach běše stajnje spokojny, pobožny, dobroćiwy a wjesely. Ze swojej mandželskej, kotraž jeho před nješto lětami do wěčnosće předeńdże, móžeše so nad swojimi dcerjemi wukuklanymi a derje zastaranymi dźěćimi wjeselić. Bóh spožći woběmaj wysoku starobu. Wón dóspě, jeli so njemylimy, na wšě 75 lět. Budź jemu lohka serbska zemja, kotruž je lubował a wobdźěłował. Snano nam něchtó jeho žiwjenje nadrobniśo wopisa.

S **Pomarz.** Shromadne pschedawanje swuni je praschenje, ſ kotrymż żu so powołanu ludżo hižom dłšschi cżaſ zabrali. We wschelakich stronach wsaja take shromadne pschedawanje hižom dłšschi cżaſ pschiprawjene. Nikto żu też w naschich kónczinach sawożeli, swinje shromadnje hnwom do Drježdżanskeje rżańje pschedawaċ. Pawoł Panther w Bukezach je nadawk dostał, take shromadne pschedawanje do Drježdżan pschewjesċ. Sabożemu żiwedu hižom 50 swini a nekotre cżelata shromadnje do Drježdżan pósłachu. Wot rżnikow dostawachu naschi ratarjo za rżane swinje 45 hr. po zentnarju, pschi shromadnym pschedaċu do Drježdżan pak so 50 hr. na zentnar wuplaċi, pschi cżimż běchu pódlanske wuidawki hižom wotskeżene.

S **Starcho Lubija.** Dwójny jubilej hmdźiesche jastbjenu wutoru k. Gustav Rackel žiwjeżiċ. Sžiwjeżeschese sobom slóborny kwas a 25 lětne wobstaċe swojeho wobkhoda. Mandżelskaj šmětaj je swojezjenjom na rożwitże swojeho wobkhoda sshadowaċ. W pjatk domu na Nowosadzjskej dróży 119 mataj swoju twarożkarnju. Dżenšnischi dżeń mašu lesu wudżelki dobre mjeno po zukej wokolinje.

Z **Konjec** pola Ralbic. Dżensa rano wokolo 3 h. wolachu a trubjachu w našej wsy k wohnjej a hižo za krótki čas steješe statok čo. 19 — prjedawše Křižanec kublo — w plomjenjach. Statok słuša kubleŕej Pětrej Janey a w twarjenjach bydli jako najeuk blidarski mištr Jakub Šejda. Wjele nadoby a pokładow je woheń zničił, tola budże to zdżěla ze zawěsċenjom kryte. Kak je woheń nastał, njeje znate. Ujez dwěla pak je přez złóstniskn rukn zatyknjeny. W susodnych wsach njejsu nječo wo wohnju pytnyli, dokelž jenoj Ralbičanska sykawa přijědże jako jenička k pomocy. Wobsedźerja njezbožo dla jeho wysokeje staroby ćežko potrjechi.

S **Kamjenza.** Szylne šněženje, kiž so wutoru pschipodnju sapoċa, dowjedże nekotre hodźiny poždżischo ke wobkhadnemu njezbożu. Budowarske cżehnidło ſ pschipowěschkakont nakładneho auta Jakuba firmy ſ Dobrochżiż jèdżesche po Połcżnitzkej dróży dele a dyrbjesche so łapjchaċ hej, kiż na kżwej stronje stejesche, wuwinjeż. Pschi tym so ſ 50 mżchami muki nakładżeny pschipowěschkak na dróży žiwaċ poċa a so skónczuje powrócił. Pschi tym so schkleńża jeneho wukładneho wokna rozbi. Ludżo pak na sboże do schkody njepschihladżachu. Trajesche nekotre hodźiny, prjedy hacż běchu mżchi ſ woża sładżene, wóz sčżinjeny a muka sažo nakładżena, so możesche so sažo dażeċ.

S **Kamjenza.** Tu je polizija starschu wobydlerku sajała, dokelž na nju tukaja, so je dżżeło skónczowała. Pschepytowanja pschecżiwo sajatej hiscże njejsu skónczene.

S **Weermighoffa.** Wčera dopołdnja so tu šmjertne njezbożo sta. Wokolo 10 hodźin ſ dotal njesnateje pschicżiny nakładowanjeſt dohladowar Duschka njes klorkaczej wuhloweju wojew pschihódże. Tutaj jemu wutrobno šmjeczáschtaj, so wobžarujomny hnydom wudycha.

Hluboki sněh přikrywa cyłu Němsku.

Ćežke zymske njewjedro we Łužicy.

Poštadnje dny je so we wschich kónczinach Němskeje a też pschimjerjowanjeho wukroja njesmjerne wjele šněha naschło. Wosebje sylne sakhadżachu šněhowe wichory sahnjenu hrjadu. We Budyschinje a wokolinje pak k temu hischcże wežera schtwórtk wjeczor wokoło 8 hodź. symske njewjedro sakhadżeschese, kaiież je ludżo srdka hby pontnja. Pschi kyhnym šněhowym mjeczelu so dele blyschi tak rjez na semju šypachu. Hrimanja, kiž sahnjenjem hnydom skżehowachu, dopokakachu, so blyskt zyke blisło šapachu. Kucże, każ bżche pschischle, so symsle njewjedro sažo wotžahli. Stwórba bżche woczichta a poschiesżeże pschi hwězdnym njebju a ſ twarjenjeni, do šněha sawalenymi, wobkhżiżaju napohlad.

Pschi tutym mjeczelu žu so puże a dróhi snowa šyrokje sadże. Hižom hriedu žu tajke šyrokje šněhowe wichory w druhich kónczinach Němskeje zhnjenowale a wschudżom je so šnih ſ hromadami naschoł. Wosebje we wulkich městach so je šněhom wobkhad cżucziwje hoczesche. We Barlinje dyrbjesche 370 šněhowych pluwow bjez pschestaċa dżżaċ, so by wobkhad njewjaznył. Schtwórtk dopołdnja płaczesche město Barlin jenoż sa wotstronjenje šněha 38 000 hriwnow.

Sžiluje sawóta je też krajna njes Mnichowom a Augsburgom, ſ městnami dyrbjesche żeleniški wobkhad pschestaċ. Schtitainska polizija a nanskostatna wobora dyrbjeschtej żelesniske cżary wušpjaċ. W połodnišchim Cżornym Lěsu walcża so strašchne šněhowe walny do dolinow. Sněh leži tam 2 hacż 3 metry wyšoko. We Sumolinach (Harz) sakhadżeschese njesmjerny wichor a bróh tak sawě, so dyrbjachu je nimale wschitke sawjerjeż. Powołże wo sylnych wichorach pschitkhadżeja też ſ krainow pschi morskim brjohu. Nekotre parniki žu do so srasyle a-so wobschkodżike.

Straschne běchu pomóry też w Delnjej Schlesiskej. Tam polizija na konjach ſ městnami na wschelakich drohach wobkhad ſ privatnymi wojami sakala, dokelž wobsteschesche strach sa žiwjenje.

S połodnja Drježdżan pschi Pirnjanskej dróży dyrbjeschę dla wulkich hrjoh nadrožna żelesnika ležiżej pschestaċ. Nimo Vogtlandskeje cżekpi wobsehe też nasch a Łužica pod sylnymi sawějenji. Hižom hriedu ležche na mnohich drohach wobkhad jara poczeżny, ożasża pschindże k temu někto tuto nowe wěsċe.

Po powjeżanych wjedrainjow njebudże syma wjacy tak kruta a sahałka każ poštedni cżaſ. Hižom dżensa wodaju sastupi tacże. Wšo, njesmjerny hischcże pschewjele wocżakowaċ, nałecżo lětża podże pschihódże a hrimanje na naše brjowo, każ je wczera mjandżu, wěschcżi hischcże dalschu symu.

Z Łužicy.

* S **Wjatanzu.** Wtoreschżoty we Wjatoliskej gmejnje pschcżo hischcże hrožnje pschibéra. Je samo zapschichała ludżi, kotiż žrebi zenje na to njemyślachu. S kóżdym dnjom bywaju wobsteżnjeże hjestroschtischche. Sšobu je spomożerskimi hjesdżelnymi dostawa nekle 560 hwózdow a 263 njeżenżenych wołkobow podpieraċe wjenżeu. To je wżo srudne znamjo dżenšnischeże nuły a njeże hischcże wuhladow na pokpschenje.

* S **Bitkopiz.** Pschi hladkoiżeſ pod nowym cżeńkim šněhom tu pondżelu dwe wosobje njesbożownje padnyschtej. Na torhoschczu padże starscha kujeu, kiż wot dwórnischcża pschihódże a slamu žebi ruku. — Krótko na to so na hamżnym mżnje žona wobkhmu a tak njesbożowinje je hlowu wo semju dyri, so dyrbjachu ju bjez wkoomja wotwjeżeċ.

* S **Maleje Sziwódnizy.** Wosebite swinjo pscheda tudomny kujeſ diwór Knnikrnu mischtrej Skmukrnu we Lubijn. Scherschczak wažesche 840 pumow. Wón wołhadża ſ wosebitscha plahowanja nimskeho dobreho žwinstwa.

* Se **Zitawy.** Wobschnódżeſtaj mandżelskaj wobydleschtaj tu tydżenje dołho wumeblowanu jstwu. Wutoru wopuschczeſschtaj jstwu wudawajo, so na póſt po pjenjezy dżetaj. Njewótżeſchtaj pak so wjacy. Jako pschenajeſ do jstwy stupi, widżesche, so bżchtaj hlowakaj, spódnje popschescżo, symski mantl a schaiol, wschło wkromadże 120 hriwnow hódnej, kradnyloſ.

Hwězda na jabłučinje.

Jónu, hdyż bě so wjeczor pschibliżił, hedżeschtaj cżesła Kschesċijan a jeho mloda žona Marja we stwje ja blidonk. Cżasnik tiktatische cżische tiktak . . . tiktak . . . a Kschesċijan powdaschc, schto bě zyliczł dołhi dżeń wschło nadżełał; na zyrkownjej lawzy sa fararja, a na wulkej, drjewjanej kschnje sa bura Rostoka. Temu bě so tu wutoru dżło a wón chżyche sa wulkim morjom do Ameriki wupuczowawschi swoje sboże pytacż.

„Kak może so cżłowjeſej domu jenoż wostudżicż!" Kschesċijan mjnjesche, „njechał daloko wonka je žiwotnaj nohomaj na zuiej semi stacż."

„Ow, też ja nic," rjekny Marja, położi schicże ſ ruki a pohmužkowaschc so, pschetož wona mżesche wutrobu polnu sboża. Wonaj bżschtaj każ sbožownaj hołbjej, prozowaschtaj so wodnjo a wuzuwaschtaj w nozy žlobkeho spara. Wonaj hżegadowaschtaj abo mjelczeschtaj, każ bżsche jimaj rnnje wokolo wutroby.

Wżschtaj dołho cżahaj dyrbhaloj, prjedy hacż mżeschtaj so wożenicż. Kschesċijan dyrbjesche tak nekotry dżeń po žiwjatoku hacż do nozy cżżłowacż. Pschi tom pschihladowaschc jemu Marja. Wona hana tykny žebi wot swojeje mšby wschżónje nekotre krofchiki do litowańskeho kaschczika, kotryż bż jómu jako dżżeżo na kermuschi dobyla. Domjaza nadoba płaczesche hromadu prenjes, a tak khżije kaschczik nizdż pokny. Słónczenje pak bżschtaj žebi tola dosch nahromadżiloi.

Pschi kuchi bż jimaj tepich na puć do zyrkwje pschihotował, mjechich, hacż bż jón hdy ruka cżłowjeka sbožowicż mohła.

„Zbóh šwżt je mój schlewjeſ", prajeschc Marja, a Kschesċijan pschihłoschowaschc jenoż ſ hlowu. Wón njemożeschc nicżo rjez, tekło wrjeschła hedżeschc jemu we wutrobnje.

Nikto pak bż smjerk pschischoł. Psches nóż bżżeże jón wżtrik pschinjeżeſ.

Rahi schtom, kotryż bż w nasymje tak bohacże swoje jabłuka podawał, strejeschc trudny a njemożeschc se symu žanesho sparа namakacż.

„Hdyż bychmoj schtom tola k nam do domu wiacż mohłoj," rjekny Marja, „a tżehwołazy rożowy pjenk a młode jajeczki a sbornu." Tak wona prajeschc a mżeschc sa sbożelnosċ mutnej wdżżaju.

„Haj," snapschecżiwi jej Kschesċijan, „hdy by so tajke wżżicho hodżało." W cżichim dżiwaschc sbo, kajke ma młoda žona tola mużiczi, hdyż jeneho muża lubinje.

Wonaj pschischtuwiżichtaj k malemu woknu, shladowaschtaj k bohatemu hwżdowemu njebju podawschi žebi ruzy. Tu sta so nżschto spodżiwnoho.

Nadoło pschecżi so horjeka na njebju jena ſ hwżdow. Pschjeżo spschischno do jeje cżer, so so wobaj nastrożżitaj.

Potom padny wona dożrjedż teju jabłuczinu.

Tuta pak so dospołnje rozhwżtli. Runja žlebon bżżesche hwżtlina dele po brunych halosach a sdonku ne cżornu semju. Tola jażnje bż wschno, jako by Bóh luby Knjes ſ.m njebjeske wrota wotewril, so by Marji a Kschesċijanej swojn zhlu bjesskónczną njebjesku kraſnosċ pokazacż chcył.

Wjeżele podaschtaj so wonaj po tym do jeju swaschżeje komorki a powdaschtaj žebi hischcże dołho wo dobrej hwżdże, kotraż bż do jeju jabłuczinu padnyła.

Potom wusnyschtaj.

Nasajtra rano a na kżdom nowym dnju dżżische Marja sładżu do jahrody a chżyche hwżdu wobhladacż. Tuta pak dyrbjesche dże wodnjo spacż; pschetož Marja ju jenje njewobhlada. Wschcżeroby by so jeje jómu dótknyła. Jenoż wjeczor, hdyż Kschesċijan pschi Marji hedżeschc, a žebi wonaj wo teju lubosċi powdajschtaj, běschc jasna hwżda wonka a podaschc bż do jeju stwożki.

Powodżenja w Jenażelskej. Réka i ... stupi ze swojich brjohow a powodźi hasy mostacka Putneya.

Porjeńšeny Rom. Zo by pomnik krala Viktora Emanuela lepje wustupił, su stare khalupki, wobdawace namešto Venezia, zwotorhali.

Jenn wopraschа so Marja wjeßne Jónske: „Mjesseße hwěßon wuhladaše, kotraž je njedawno do nascheje fahrodny padowała? Jeje hwězda wot tuteho czasa jenn nóz wjac hašla njeje."

Ludso tschaßechu i hłowu a prajachu: „Tebi so dźiwi, Marja."

Tuž njepowědaschе jim wona jenje wjac wo swojej błódkej potajnosći.

Swjedżeli hodowu pschindźe a dźesche nimo. K jutram kčesesche jabłuczina, kaž hischeße jenje a w akwaforce želachu so pręcze czerwjene jabłuka w jeje schčerkich hałojach. Wschcze pak hischeße błóßornischeße so w nozy jeje wjeßich.

Marja a Kischecjišan njemóżeschtaj dłeś jeju hwězdy dozyla wjac jimaj buch.

Potom pak ha so jimaj druhi dźiw.

Runje dźewjeć mużnazow, po tym hacz bě so hwězda i njeba do jabłucziny puschčiła, porodźi Marja małeho hólčka. Tón bésche czełowy a czerwjeny. Jeho kutołte mjeschčko leżeße runja młodemu małowemu kčenju w čišich sahłowčkach.

Dołeń pak ha leż w septembru dny hischeße tyhrowe dołho, dyrbjeße Marja dołho czakać, donjż móżeße stamwjeht dźesen schtom a hwězdu w nim pokasać.

Sahroda leżeße czmowa a czorna, kajkaž bésche psched mnohe mużazami leż była.

Tuž zhładowaße Marja hruduje na swojeho hólčeza. Runjež chcyße rcz: „Ow, kak schłoda!" tu wschitky wona wótsje, a sawoła swojeho muża. Tón pschičža tak ličiße, hacz mużeschtaj jeho nosy njeseß.

Món njewótcießeße swojimaj wočkomaj pranje a wosta kaž wosłepjeny w durjach stejo. Tak sahnje kaž mjetkole njeby wonka jenje było. Hwězda bésche so dźelila a jeje połozaj leżeschtej hłuboko a njechko wuhłanej we wočomaj dźesca.

„Nětko je hwězda tola pod naju tschu sastupiła," rjeknu Kischecjišan w swojej wulkej radosći a tleskny runja malenm pachołc je swojimaj rukomaj.

Marja šmjatkotaße so jenoż: „Tajkeße sbožo . . . tajkeße sbožo . . ." nk.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Spalenta cżełow w februarju). We mjesacu rožku l. l. bu w Drježdżańskej spalenie 326 cżełow spalenych, a to 171 muzskich a 155 žónskich. W 237 padach ha nabožnska swjatožnotkej wotmukaße. Se dnja wotewrjenja spalenje (22. meje 1911) je to 33 964 spalenjow.

* S Waldheima. (Dżełarnje wopaczinych pjenjez wuhladuja). Schwerik 5. t. m. bu z podhladom podrażowanja pjenjez, tuhlerjowy syn Michael z Beerwalda šatny. Psche pschepytowanju domu naródźichu zuzu dżełarnje i zhotowjenju wopaczinych tajerskich pjenjez we Lubjeńcu 50 pj, 1, 2 a 5 hriwnarjow kaž też mnohe hotowe fabrikaty. Wopaczne kruchi su jara njeletje wudżełane a pokazuja cżełnum wołotanu barbu a pschimaša so tuczenje. Michael je so dźiwajo na porażaze dopokazma pschepytowańskemu sudnikej Waldheimskeho hamtskeho sudnistwa wumak.

Přiłopk.

* Dla njeczełow cżah z kolizow wuskoržił. Dla hyłnych hepjow hnčiła so, kaž so z Jngolstadta powě, wobsobowy cżah z Niedenburga njedawno sjewjernego dwórnischcza z kolizow wuścł. Lokomotiva i tenderom a pakowańskim wozom wuskoczeschtej z kolizow a wišlachtej so najwišu dele, mjes tym so wozbowe wozy na kolizach stejo wostachu. Wězma schkoda je wulka. S hłowneho dwórnischeza dojdże dźiwy pomozny cżah. Puczowazych wotwjeschtaj z automobilemi do města a z pschisamkowazym cżahnaj.

* 10 000 njedobomnych na kupje Mauritius. S Port Louisa so powě: S sujerczatym wichorom, kiž je ja poslednje tśi dny na kupje wulke sapuschenja nacżinił, je wuńdże 10 000 ludzi dżes domow wostało. Na žiwnosći je wulki njedostatk. Kuczeczstwo dawaj z wulkim thoatkom *je rozwelnjenymi pokrute hatły wuprózdnjecz a rozdrobjecze* mnohi sasa swuporjedżecz, so bychu so mohle žiwnosć a druhe potrjebnosće za žiwjenje do donapytanych wokrjesow pósłacz.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišchu hodotu:** Trochu milišcho, wodnjo taje, w nozy pak hischeße słohka mjerstuje.

* **Se žnčhowymi mjeczelemi je so ischtwórtk we wjele dźelach Němskeje, wobeje pak w Schlesyskej, połnoznej Němšej a w Nauschej Pruskej wobkhad po dróhach a żelesnišy sastajił. W Barlinje njepschestatwajcy z 370 žnčhowymi płuhami sadżewki wotstroniz pytaju. Pódla 3000 stajnych dżełacżerjow runje tełko dżełonjemjerjow žnčh wuzyppuje. Wudawki za wotstronjenje žnčha su za wjeznatwsche dopołdnje 38 000 hriwnow wuczinile. Wobkhad po dróhowej żelesnišy bě njemóżny, dokelž so kolije, hdyž so z nich žnčh wotstroni, hnydom sajo je žnčhom satychachu. Wobkhad automobilnych omnibušow je so skoro na wschčch sakitich cżarach nakhwilnje sastajił.**

* **Sobotu žebi we Wrótkławju jedyn 62 létny šubny łkał w jenym hotelu jitwu wotnaja a personalej poruczi, so jeho njebychu mylili. Hdyž so hósćej pondżelu a wutoru njepokasa, wutoru wjecżor dwaj wocżinichu a lekarja we łožu ležo mertweho namakachu. Wón bě žebi z morfijom sawdał. Kajkich pschicżinow dla je žiwjenju žiwjenja kónz cżinił, njewědża. Wón mjeješe wulku praxis.**

Naléčo a kruta zyma nadobo w Němskej. Pola Weinheima při hórskej drózy w krajinje hornjeho Rheina zakčěwaja hižo mandlowe štomiki a w połnocnej Němskej při brjohach raniseho morja třeska kruta zyma.

Swójbne powěsće.

Semrići: Kata Stáłzez w Budyšchinje, hłowanje je dżenja pjatk pop. ¼4 hodź. na Tuchorin. — Wilhelm Berger, žiwnoscež we Wjelkowach pola Semic, 70 łt, hłowanje je dżenja pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu na pohrjebnischcżu w Semizach. — Johanne Zurschzyna rodź. Heinrichez we Wojerezach, 87 łt, hłowanje je dżenja pjatk pop. ½3 hodź. — Hermann Schimmel w Budyšchinje; hłowanje budże jutře hobotu pop. w 4 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Wilkem Pawot Frómberg, jastwowy hłowny straženik w Budyšchinje, 56 łt; hłowanje budże hobotu pop. w 2 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — August Lehmann w Budyšchinje, 82 łt; hłowanje budże jutře hobotu pop. w 3 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcżu. — Maria Schoberowa rodź. Polanez w Dźiwocżanach 53 łt. — Emma Augusta swob. Conradiowa hdyscha swob. Brugerowa rodź. Bodenez we Kamjenu, 83 łt; hłowanje budże jutře hobotu pop. ½3 hodź. na farskim kčichowje. — Simon Gawlik we Wałeschnjzu pola Lubija, 82 łt; hłowanje budże jutře hobotu pop. w 1 hodź. wot žarowańskeho domu.

Towarstwowy powěstnik.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka" ma njedźelu 15. nałětnika pop. w 3 hodź. pola Haškee swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, zličowanje a wólby předsydstwa. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na zhromadźiznje wobdźěli.

Předsydstwo.

„Hubička", ludowa opera wot Bj. Smetany, wospjetuje so 17. a 19. nałětnika wječor we 8 hodź. (nic popołdnju 22. 3.). Tak njech so kóždy zajime na tute dny přihotuje. Potuńšene lisćiki we wudawarni Serbskich Nowin.

Prěnje nałolnike posedźenje Łuž.-Serb. Sokoiskeho Zwjazka je njedźelu 15. nałětnika dop. ¼11 hodźin pola bratra Šuberta w Radworju. Jara ważny zlětowy porjad. Poslednje posedźenje do zlěta. Kóždy nałolnik a podnałolnik ma wěsće přińć.

Zwj. nałolnik.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma njedźelu 15. nałětnika pop. w 3 hodź. pola Holanec swoju měsačnu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Rakecy. Lipa ma njedźelu 15. nałětnika swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšěch lubych sobustawow kaž też hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu ma njedźelu 15. nałětnika pop. hnydom po nyšporje pola Kralee swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, wólby, přednošk, namjety. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na hłownej zhromadźiznje wobdźělić. Wšitkich sobustawow, wosebje też pasiwnych, wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

twarožk

jara tuńjo

½ punta **15** a **20** pjenježkow

Wikowańnja z butru

Kunella Gold

Kunella

Wšč

šulske knihi

ma na składže abo wobstara Serbska knihańnja na Lawskich hrjebjach 4

Wšě nohajcy so derje a tunjo **přistrukuja**

Budyska wuporjedźeńnja nohajcow a štrykow. drasty

na Mjasow. torhošću 8

Budyske měšczanske dźiwadło

Prěnje předwjedźenje

Hubička

Ludowa opera w 3 wobrazach

Hudźba wot Bjedricha Smetany

Znowawobdźěłana za němske jewišćo wot Leo Schottlaendera

Pjatk 13. měrca

wječor we 8 hodź.

Kartki za potuńšenu płaćiznu we wudaw. „Serbskich Nowin"

Nadrobniše w nastawku w dźenskim čisle.

Sedłarske a wutykane twory

šulske tornistry

C. Junghannss

(prjedy Emil Schubert)

w Budyšinje

na Jerjowej hasy

Wotedam

8000.— hr.

Wobstaranje a zarjadowanje wšěch hypothekow a poradźenje we wšěch pjenježnych a pisanskich należnosćach, Kupowanje a předawanje leżownosćow a ratarstwow

Prawny bjuro **Mucke**

w Budyšinje, Mättigstraße 23

Telefon 3217

Wysoke, krute

dźěćace črije

6.50 hr. Nowe a trjebane škórnje wot 8.50 hr. Žonjace nizke črije 4.50 hr. Nowe mužace koleso, cynowane krosna, mčne dźělo z rukowankim wopismom 78.00 hr. Mam wulki skład nowych a trjebanych mebłow, drastnych kamorow nowe wot 48.00 hr. Sofy, blida, stołcy, vertiki atd.

Seifertec składnostne

kupje na Kamjen. hasy 29

Nawěšłki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wupjerki

Přikrywy na sofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

130 šěroke . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Hosćenc we Worklecach

Njedźelu 15. a pónđźelu 16. měrca 1931

so kózłopiwo toči

Přećelow a popřewaćelow jenož z tutym wutrobnje přeprošuje hosćenjer **Pětr Pelasch a mandželska**

Hosćenc w Swinarni

Sobotu 14. m'rca

swinjorězanje

Njedźelu a pónđźelu

so kózłopiwo toči

Přećelnje přeprošuje **Jurij Swan**

Stupnje ke konfirmaciji

za hólcow a holcy dobre a tunje

Dźělanske šnórowańske stupnje wot 6.80

Krute dźěćace šnórowańske stupnje z howjazoweje kože

27/30 **6.80** 31/35 **7.25**

Howj.-boxowe mužace šnór. stupnje, dobra kajkosć 40/47 10.50

Fähle

Komm.-Ges.

Schuhwaren-haus

— **Bautzen, Aussere Lauenstrasse 3** —

Příloha k čísl. 61 SERBSKE NOWINY Pjatk 13. měrca 1931.

75 lět měšćanska wyša pječkupska šula

z wučobnišćim wotrjadom w Budyšinje.

Jutrje sobotu, njedźelu a pónjedźelu zwjeźi Budyška měšćanska wyšćicha pječkupska šula z wučobnišćimi wotrjadom swoje 75lětne wobstaće. Hižo dołho so wučerjo šule, šulerjo a šulerki pilnje na tutón ważny dźeń pśihotuja a so prózuja, so by so jubilejny zwjedźeń dostojnje wotmóc mógł. Muse nětkajšnji šulerjo, kaž cźi nětko hižo w dźěławnym pječkupśtwie wobkanju šestarjeni, wjeselu so na tutón cźestny dźeń šule, w kótrejž so jim sa młode lěta pola zwěrnych wučerjow wěda za powołanje a žiwjenje dosta. S dźakownej myślu spominaju na swojich starych wučerjow, kiž se swojej wučbu jich na wojowanje žiwjenja pśihotowachu. Tuž też wšichnjo rad sćěhuja pječeproščenje, kiž je měšćanska wyšćicha pječkupska šula wšichnym swojim nětkajšnim šulerjam, pječeśelam a popśichowaćelam pósłała.

Swjedźeński porjad pśichi wobjmjeśenju 75lětneho wobstaća šule smy hižo w źrjedźinym cźišće podali. Chcemy pak jón tu hišće krótka wospjetowaś. Sobotu 14. měrca wjeczor we 8 hodź. budźe powitanska zwjatočnosć w „Krónje", njedźelu 15. měrca dop. we 10 hodź. wopomnjeńska zwjatočnosć za pśemjenjenych na Tuchoŕišćim pohrjebnišćeju, w 11 hodź. zwjedźeński attus w „Krónje", wjeczor we 8 hodź. sajtowohladanska zwjatočnosć z konzertom a rejami. Pónjedźelu 16. měrca popołdnju w 3 hodź. setkaju so wšichnjo w „Schpŕewinym Dole" w Hrubjelcźicach. Wubjerny porjad swjedźi wo dobrym sarjadowanju a lubi dobre poradźenje.

Wyšćicha pječkupska šula je wobsebity swjedźeńśi spitź sa tutón swjedźeń sejtajała a pśichijomnje wuhotowany wudała. S njeho jhonimy mnoho sajimawego je stawiśnow pječkupśkeje šule. Dowolamy žebi, našemu cźitaŕśiwu nękotre sajimawosće je swjedźeńskeho spitża dźěliś. Po pječhódkowje k wyšćišćeho tuła, dir. dra. Hesse, nětcźišćeho wjednika Budyśkeje pječkupśkeje šule, pišo štud. rada dr. E. Fabian „wo stawiśnikim wuwiću Budyśkeje pječkupśkeje šule". Wopisuje k sawodej znadne sapoćatki, kiž su k sałożenju pječkupśkeje šule 1. haprl. 1856 dowjedle. Je sajimawe cźitaś wo jeje pśenim wuczerju Gustawje Arrašu, kiž běše jako pječkupz z Rabenśteina pola Kamjenjaz do Budyšina pśišłoł a tu 29 lět stary młodych pječkupśkich wuczobnikow roswuczowaćej poča.. Cźopkeho špěchowarja namaka młoda pječkupśka šula w Gustawje Eduardu Heydemannu, sałożerju Budyśkeje nałutowarnje, po kótrymž so podśišćo jena Budyška banka mjenowaśe. Swopśeńka roswuczowaśe Arras swoich šulerjow, kiž běše wot spočatka 33, we swojim bydlenju, podśišćo pak běchu pśichi powśitśenju licźby šulerjow też wjetśe městnośće trěbne. Po wospjetnym pśeceśahowanju dosta pječkupśka šula skóńcnje swój šamźny dom, kiž so na nětcźišćej Moltkowej (pśedy Hofpitalśkej) dróšy natwari a 4. oktobra 1875 pśeš k. Reinh. Klemma pśichadźerjerja pječkupśkeje jednoty, wotewri. Wot lěta 1868 pak wobśerjeśe pśichi pječkupśkej šuli hižo pśihotowanśki kursus sa jenoletnu wojeśku słužbu.

K jutram 1876 pśeńdźechu so direktor Arras do Žitawy na tamnišću pječkupśku šulu, hdźež mějeśe pensiju źwěźeńu, ale hišće jemu w Budyšinje spožćeńe njeběśe. W lětach 1876 hač 1903 wuwi so pječkupśka šula k wyšćišćej šuli. S 1. haprleju 1903 pśeńdźe pak šula do wobsebjeństwa a sarjadowanja města Budyšina a mjenowaśe so „Měšćańska pječkupśka šula w Budyšinje". Šula wutwari so do šule je 4 rjadowanjemi.

Kónc haprleje 1906 źwjeźeśe šula swoje 50lětne wobstaśe. Na kónc lěta 1910 poda so k. direktor prof. Hellbach 67 lět stary na wotpoczink, jako běše nimale 27 lět swoje mozy šuli wěnował. Mjes nim a direktorom Arrasom běše krótki cźas direktor Sturm pśichi šuli skutkował. Sa direktorom Hellbachom pśišłoše sa direktora k. direktor Korla von der Aa. Kaž dotal, tak też pod jeho wjednišćom licźba šulerjow roseśeše. Tohodla mysliachu žebi na nowotwar pječkupśkeje šule pśichi Bjedrich Augustowym naměśće, twar běše hižo wobśamknjeny, haj sapoczachu hižo rpcź. Tuž pśišłoše wójna a s toho niczo njebu.

Pomnił we wokhěźi pječkupśkeje šule swjedźi wo tym, so je 89 nětkuśichi šulerjow swoje žiwjenje sa wótzny kraj wostajiło. Wójnśki a powójnśki cźaš je swojimi husto tak njeluźymi sjewami wšo też njepśichijomnje na pječkupśku šulu skutkowaśe a jeje roswiśe haćeśe. Njedźiwajuc wšoheho toho pak je so šula dale roswiwała k lěpšemu pječkupśkeho stawa a powšitkownosće. Dźesaca skutkuje pśichi šuli 18 wučerjow a 5, kiž w pódlanskim sastojnstwje wucźa. W lěcźe 1923 bu k. wyšćišći štud. direktor von der Aa do Lipska powołany. 1. julija 1923 pśewześa k. wyšćišći štud. direktor dr. Arnošt Hesse wjednistwo šule a ju teź dźesa hišćeźe nawjeduje. Licźba šulerjow wucźinja nětčle 369.

S tutoho krótkeho pśehlada je dowidźeć, kak derje je so Budyška wyšćicha pječkupśka šula z wuczobnišćim wotrjadom wot swojeho sałożenja hač do dźensnišćeho dnja roswiwała. Dobre žnjo, kiž je so we njej do žobu najwažnišćeho stawa, do pječkupśkeho stawa, wuńpwało, je teź swoje dobre płody njeśło. Šula je śmełka wukubłaca muzow, kotśiž z jaźnym wócźom a wótrym rolumom na pospěšnjenju nascheho powšitkownehao derjemnćźa dźěłachu. So by to teź w pśichodźe tak wostało, to je teź nasche pśeco za Budyšku pječkupśku šulu k jeje 75lětnemu jubilejej.

Cyrkwinske powěśće.

Njedźelu Lætare, 15. nalětnika 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkazanje serbske, dop. ½9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boża słužba, farař Kapler. Wot 10—½11 hodź. wólba cyrkwinskich zastupjerjow. Pop. ½2 hodź. towaŕstwo młodych holcow na farje, we 3 hodź. pruhowanje pačeńskich dźěći, farař Tischer. — Wutoru pop. w 3 hodź. na dwórniśu žónske towaŕstwo. — Póstne nutrnosće su: Wutoru pop. w 7 h. w Khelnje, srjedu wjeczor w 7 hodź. w Jenkecach. Stwórtk pop. ½6 hodźin we Wulkim Wjelkowje a wjeczor we 8 hodź. na Židowje pola O. Heutscha, pjatk wjeczor ½7 hodźin w Brězowje.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje

pśi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ¼11 hodź. zwjazki dźěći, wjeczor ½8 hodź. hudźbny wjeczor. Stwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. we Rozwodecach, pónjedźelu w Kumwaldźe, wutoru we Zemicach, srjedu w Arnsdorfje, stwórtk w Hodźiju a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź serbska Boża słužba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje duchowny Hänichen němsku spowědź, rano we 8 hodź. farař Bójc němsku a dop. w 10 hodź. serbsku Božu słužbu. Mjez Božimaj słužbomaj je dop. ¼10 hodź. wólba wosadneho zastupjerja za Zahoŕ, ½10 hodź. wólba wosadneju zastupjerjow za Budestecy we Božim domje. — Pop. w 2 hodź. ma duchowny Hänichen kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta. — Pónjedźelu wjeczor we 8 hodź zwučowanje z pozawnami. — Wutoru pop. w 4 hodź. změje farař Bójc w šuli w Hornjej Hórcy serbske póstne kemšenje ze serbskej spowědźu a ½6 hodź. k. duchowny Hänichen němsku póstnu nutrnosć ze němskej spowědźu. — Srjedu wjeczor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć tow. křesć. młodźencow. — Stwórtk wjeczor w 7 hodź. ma duchowny Hänichen němske póstne kemšenje, wjeczor we 8 hodź. je zhromadźizna tow. młodych holcow.

Z Budyšinka.

Pop. w 2 hodź. budźe serbske kemšenje, na to wólba cyrkw. předstejeństwa za Přiwćicy.

Z Hodźija.

Farař Voigt změje rano ½8 hodź. němsku spowědź, farař Wjcaŕ dop. ½9 hodź. němske a we 10 hodź. serbske kemšenje. Na němskim kemšenju

Hubička,

ludowa opera B. Sedrida Smetany.

II.

Piše Bjarnat Krawc.

Smetana je češki Beethoven, nic Mozart. Hižom zwonkowny žiwjeński wosud wobeju hudźbneju hobrow je podobny: wobaj wohluchnyštaj w najlěpšich swojich lětach, wosrjedź najpłódnišcho tworjenja wumětstwa. Wobeju najsławniše składy su te komorneje hudźby a symphoniskeje basnje. „Hubička" je pśenja spěwohra Smetanowa z časa jeho hluchoty. Hižo pśez to ma w žiwjenju tuteho wumětca swój ważny wuznam. „Hubička" bě wěsta legitimacija, zo hluchota Smetanowemu tworjenju a jeho hudźbneje mocy njeje škodźała, ani w najcežšich tworbach dramatiskeje hudźby. Tu dožiwi Smetana prawy triumf nad swojim njezbožom. Z toho sej teź wuswětlimy wěstu njewuprajomnu njehkosć tuteho dźěła, pśez což so rozdźěli wot wšěch druhich dźěłach cyłeje operneje literatury. Smetana sej tak rjec majka z dźělom, w nim namaka swoje zhubjene zbožo. Miśtr „Hubički" njeposrědnje poswjeći ze tutym počahom k swojemu njezbožu. Hnydom we pśenim času kruteho wosuda wupraji nadźiju na wustrowjenje z hudźbnym motivom nic snano tragiskim ale cućiwym. Zapisa sej tuton motiv do swojeho zapisnika z wjesołym pśispomnjenjom: „Hluchota so zdalenja hlosuje." Smjetanowa nadźija pak wšak bolostnje zjebana, pśetož słyšenje so jomu wjacy njewróći, ale za to so jemu wróći wěra do samsneje wumělskeje sylnosće. A „Hubička" bě pśeni zjew tuteje noweje wěry. Tammy motiv bywšeje nadźiju wón w tutej operje wuźiwa zaso a zaso w stajnje nowych pśeměnjenjach. Tak zamó Smetana złožiś swoju žiwjeńsku tragiku do swojeho dźěła. Smetana započa na „Hubičcy" dźěłaś we wulkim rózku 1876 a hižo w nazymje běše cyła partitura hotowa — za pjeć měsacow. Žana z jeho spěwohrow njenasta tak ruče kaž Hubička. Smetana pśecowaše so we njej z radosću człowjeka, kiž je zaso sebje namakał, kiž bě namakał możnosć dźěłaś w cyłym njeskrótšenym wobsahu. S tajkim napinanjom, haj z tajkej napjatosću twori Smetana „Hubičku" cim ruciśo a lóžšo. A wulki wuspěch Hubički pśemó też posledńje dwělowanja.

Pśeni króć bu „Hubička" w Narodnym dźiwadle 7. nazymnika 1876 hrata. Hłuchi autor bě pśitomny. Hrimotacy pśiklesk njenamaka kónca. Wbohi stworićel hudźbneje krasnosće njemóžeše z njeje ani najsylniši zynk słyšeć; jenož widźeć móžeše wobkuzlane posłuchaŕstwo, mjez kotrymž so někotremužkuli sylzy sobuželnosće z miśtrom we wóčku błyšćachu.

Što je na „Hubičcy" wosebiteho? Z pśenja, zo ma wobšérnu jednotliwosć we swojej formje. Komponowana je jako čisty cyłk, to chce pajić, jako jedyn akt, w kótrymž wustupy so pśeměnjeja, ani zo by prawy wjeśi dźěłk samostatnje formalnje so wuzběhnył. Rozdźělenje opery pak do dweju jednanjow je jenož dekoraćne, nic hudźbne. „Hubička" ma so posudźiś jako cyłk. Ouvertura hnydom staji posluchaŕa do srjedź wěcy a poskići jemu prawu wjesołosć. Motivy k tutemu zawodej su wzate z kónca opery, z radostneho kóńcneho khóra. Z cimž potajkim opera zapóčnje, z tym też kóńci — tak je wěsta zawrjena kružna forma cyłkej data. Wosrjedź cina, hdźož Linka w bolosći nad Lukašowym zadźerżenjom z doma běži k swojej śeśe Martincy, je spěwohra sceniscy pśetorhnjena — tam je tragiski kónc pśenjeho jednanja. Ale to je jenož po zdaću kónc, pśetož druhe jednanje zasahnje hnydom tam, hdźež pśenje kóńci. Motiv z polki muzikantow w 1. jedn. wotewri hnydom też 2. jednanje. Pśedehra zaso k 2. jednanju wobrazuje nam Lukašowu nałosć a płač Linki, doniž so wšo njezměnuje we nócnym lěsu. Hudźba „Hubički" pokročuje tak we jenym žołmjenju dale. Tuta formalna jednotosć ma zaso swoju dobru pśicinu w jednoće hłowneje myślicki: cyła spěwohra podawa so wšak jenož wašnićkojtu rozkoru mjez Linku a Lukašom dla hubički. Rozkora rosće pomału z cyle pódlańskich pśicin w spočatku hač k njewjedru, na což pśekhadźa k swojemu změrowanju. Tutu jednosć zakładneje mysle je Smetana w swojim stylu „Hubički" tak krasnje wuwjedł. Tuta jednosć móže so lohko skazyć, hdyž so Linka na pŕ. hnydom w spočatku rozzłobi — to by była špatnje karakterizowana — wona je dobra holca a njesmě cinić zaćišć zazlobjeńce — hudźba jeje powahu psychologiscy jara nawočnje rysuje w pomałym nastaću a rozwiwanju karakterowych kajkosćow.

Hižo z toho je spóznać, zo w Hubičcy pśi wšej melodičnosći a pśi architektonicy melodije njejsu tak mjenowane „zawrjene cisła". Jenož w 2. jednanju mamy duetto Damoša a Lukaša, ani zo by z tym cyła wosebitosć styla škodowała. Su pak w Hubičcy też pěsnje, kotrež chcedźa byś pěsnje: Pěseń škowronćka a dwojej kolebawcy. Škowronćkowy spěw je wulkotne miśtrowske dźěło; ludowosć a wyskanje tuteje pěsnje pozłoća cyłu scenu a pśihotuje wjeseły kónc. W kolobawcy wužije Smjetana najprjedy ludowu pěseń a to na jara hódnym mésće a z najlěpšim wuslědkom. Po njej praji Linka: „Započnu druhu!" a spěwa druhu, ze Smetanoweje fantazije w ludowym hłosu. To je žadny pśikład, hdźe je Smjetana narpěseń złožił — wězo z pśicin dramatiskich, dokelž ju tu trjebaše. To so jemu tak poradźi, zo je dźensa sněw: „Lećała běluška hołbica" cyle znarodnjena. Na někotre wosebite rjanosće dyrbimy hišće dźiwać. Su to mjez druhimi: Pićny khór „Připijmy sej na strowosć!" — Mórny, ale cućapołny duell Linki a Lukaša: „Smój swojej!" Dale nanowy wustup: „Kaž sym to rjekł a hižo je tak!"

Połneje krasneje karakteristiki je też hudźba, kiž pśesmykowarjow cinjenje rysuje. Lukašowy spěw: „Hdy bych wědźał, kak mam swoju winu wotmyć!" a hišće někotre druhe wustupy njehodźa so ze słowami wopisować.

Smetana, tutón češki miśtr, steji na wyšinje hudźbneho wumělstwa cyleho swěta. Bohužel jeho w Němcach mało hraja. „Hubička" pak je tak dostojnje rjana a wabjaca: Tuž dźiće a słyšće a hladajće, kajka nowa wěc so stawa dźensa pjatk 13. nalětnika, wjeczor, w Budyskim dźiwadle!

nju změje farař Voigt zdobom pruhowanje paćeŕskich holcow. Pop. w 2 hodź. je cyrkwinske rozrěčenje ze žónskej młodźinu. Pop. w 4 hodź. je póstna nutrnosć ze spowědźu w Čerwjenych Noslicach na šuli. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje farař Voigt we swojej paćeŕskej jstwi serbsku biblisku hodźinu. — Pjatk popołdnju w 4 hodź. je serbska spowědź a ½5 hodźin serbska póstna nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano ½8 hodźin serbska spowědź, ½9 hodź. serbska Boža słužba (wosadny farař), w 10 hodź. němska Boža słužba (farař Konik). Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Pjatk 20. nalětn. wječor w 7 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Popołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boža słužba. Wječor we 8 hodź. pola Wolfec w Hućinje swójbny wječor (towaŕstwo křesć. młodźiny z Klětneho).

Z Khwaćic.

Popołdnja ½9 hodźin němske předowanje (cand. theol. Böttger) a w 10 hodź. serbske kemšenje. — *Srjedu wječor w 7 hodź. serbska póstna nutrnosć.*

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodźin němske kemšenje. Mjez woběmaj kemšenjomaj (¼—¾11 h.) wólby do wosadneho zastupjeŕstwa w kapalni za Klukš, Zahłow, Kobjeli, Połpicu-Kisliću, Brěmjo, Nowu Wjes, Kupoj-Jatŕoš, Ļeškej. Pop. ½3 hodźin towaŕstwo młodych holcow na farje. Zběrka za łužiski skutk lubosće. — Štwórtk 19. měrca pop. ½5 hodźin serbske póstne kemšenje.

Z Kotec.

Dop. ¼11 hodź. serbske předowanje, k čemuž so serbska spowědź a Bože wotkazanje přizamknje (farař Krawc z Hrodźišća, hdźež změje tutón dźeń tudomny wosadny duchowny po zrěčenju němske kemšenje).

Z Łupoje.

Rano w 7 hodź. so němske předowanje čita. Pop. w 4 hodź. posawniska nutrnosć (póstne kŕuše). Programy za 20 pj. w cyrkwi. — Srjedu wječor ½8 h. biblisku hodźinu.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Wječor we 8 hodź. wosadny wječor zdobom z paćeŕskimi dźěćimi w Zendźic sali z filmom „Wěra a domizna. (Wuhnaće evang. Salzburgskich.) — Wutoru pop. w 4 hodź. serbska póstna nutrnosć w Delnjobóŕcanskej šuli. — Srjedu ½8 hodźin tohomnja w paćeŕskej zali.

Z Minakala.

Dopołdnja w 9 hodź. změje farski vikar Rösler serbsku, ¼11 hodźin němsku Bożu słužbu. Pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje. W 4 hodź. dźěćikemšenje a ¾5 hodźin němsku Bożu słužbu pola sotry Nedonee w Adolfskej hěśe. Zběrka za naš Boži dom. — Pjatk 20. měrca wječor w 7 hodź. serbske póstne kemšenje (farski vikar Rösler).

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — W 2 hodź. kemšenje za dźěći, k. farař Rjenč-Łupjanski. — Srjedu w 3 hodź. žónske towaŕstwo w knjeźim hosćencu. — Štwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow, delne wotdźělenje, na farje. — Pjatk dop. w 9 hodź. serbske póstne kemšenje. — Póstne nutrnosće: Wutoru w 6 hodź. pola Šneiderec we Wulkim Přeždrjenju. Srjedu w 6 hodź. pola Hobrakec we Łuzy. Štwórtk w 6 hodź. w Bóśečanskej šuli. — Pokhowana: Haniža zwud. Solćic rodź. Ludikec, rentudostawka we Wětrowje, 85 l. 3 m.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź němska Boža słužba, po njej němska spowědź, farař Eckelmann. Pop. w 2 h. serbska spowědź. Wječor ½8 hodź tow. młodych hólcow. — Srjedu 18. měrca wječor ½8 hodźin žónske towaŕstwo. — Pjatk 20. měrca rano ¾8 hodźin serbska póstna nutrnosć.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. budźe serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¾11 hodź. němske kemšenje. Dźěćikemšenje w Bóśecach pop. ½2 hodź. za mjeńše a ½3 hodź. za wjetše dźěći. — Póndźelu wječor ½8 hodź. předwjedźe so film „Wěra a domizna" w Handrikec hosćencu w Poršicach. — Pjatk dop. ½9 hodź. budźe serbske póstne kemšenje.

Wumrěł: Hermann Paweł Schubert w Krakecach, 20 l 7 m. 6 dn.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 h. němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. serb. nešpor, w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu, a Boža słužba za dźěći w Hermanecach. — Póndźelu we 8 hodź. piskanje na wěži a rauša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu na farje.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němska a ¼11 h. serbska Boža słužba.

Z Wjelećina.

Rano we 8 hodź. je *němska spowědź* dop. w 9 hodź. *němske* kemšenje, ke kotremuž so přizamknje wólba wosadnych zastupjerjow. — Srjedu wječor w 6 hodź. změje tu farař Bóje z Budestec němsku spowědź a Bože wotkazanje. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć w młodźinowni.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. je předowanje (wosadny farař, kiž potom po zrěčenju w Hrodźišću skutkuje). Wot 10—11 hodź. we wosadnej zali dospołnjerska wólba za cyrkw. předstejićeŕstwo. — Pjatk 20. měrca wječor w 7 hodź. je póstne kemšenje, wosadny farař.

Wusudźenja

Lubijšti hamtšti šud bźišče tamnišcheho rjeńskeho mišchtra Ericha Siebu k 5 hr. pjenježnyho khłostanja abo 1 dnjej khłódu jałudźił, dokelž bźchu jeho wobšćorźili, so je někotre punty škodnych ptuzow kradnył a we swojim rjeńskim pśichodźałak. Lieže bo pśicheźiwo wuwinuś powołu. Powołańšti šud jeho wuwinowa, dokelž mjeńšche wobmysłjenje na wuprajenju jenticheho śwédka, rjeńskeho Schołty Rösdorfa, jałudźenje załoźiła.

S łopkowźiwosću bu wothladarka Dyrtichez je Zitawy k wuporońt wobšchudźenja wo 150 hr. Wona bźišče bo 56 lětnemu pśichwatanjeŕej Engelerej z Łuhnjicy, kiž bźišče tydźenje dorjo w Zitawje dla wobchodnych naležnosćow pśichebywał, narěčeźej dała a jemu na pśichodny 100 a potom hišćeze 50 hr. pożeźita. Won bźišče ji hłubit, jo ji pjenjezy za 10 hač 13 dnjowow wrośi, dospołnjerśeche pak hłowo. Hamtšti šud jeho tehoła dla wobchudźenja k 10 dnjam jaštwa jaštwoji. Engler bo pśicheźiwo wuwinjeńe powoła. Powołańšti šud pak powołanje jaćišnyło, tola jemu wuprajowańšti cźaš pśichiłbi, je-li bo won w jaštwarźišća postara, so Dyrtichez jako k swojim pśinjesam pśichidźe.

Wobhbdźeŕka domu Marta Wirtkowa w Cźornych Nałizach bźišče tamnišcheho wjeźnianoštu a ratarja Augusta Kěžora dla śrašćenoho cźełnoho kranjenja wobchudźiła na cźoš bźišče bo wobškoźenemu 20 hr. pjenježneho łopkanja napołožiło. Won bo pśicheźiwo wuwinjeńe powoła, tola swoje powołanje do powołańšćeho jednanja wrośi. S tym bu wuwjud płaćiwy.

Amtske wozjewjenja z Lubija.

Sapowjedanje pjowu, kiž je sa wokrjesh postajene, bo ł 12. měrcom 1931 žórnuje.

W Lubiju, 12. měrca 1931.

Hamtšte hejtmanjstwo. Mišnej. rada.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Róžanym. — Za nawdaśki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 13. měrca 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1965	1 000 pólsk złotych	47,50
1 jendźelski punt	20,31	100 česk. krónow	12,434
100 franc. frankow	80,735	100 franc. frankow	16,491

Barlińska burša wczera swoju dotalnu wóstoinć a kwotowe sjźe. Wona poca śiłazeć a turu efektow bo jnnadnje wordźerjowachu. Za dołžnynu a rentowymi lisćinami bo mjenje prejšachu, tola tuto na dotalnych kursach nimale wobstajnachu.

Na produktowych wikach postupuja wótej dnjowu žita dale. Rožka postnu jałow wo 25 pj., najwušši jeźonjeń wo 20 pj., nałšni jeźonjeń a wowjes wo 10 pj. a pšenca wo 5 pj. po zentnarju. Wažna płaćejśe zentnar we Barlinje:

pšenicy 14,65—14,75 hr., rožk 9,25 hr.
hač 9,35 hr., najwušši jeźonjeń 10,20—11,00 hr., nałšni jeźonjeń 11,00 hr.
hač 11,50 hr., wowjes 7,85—8,20 hr.

w termiinowym witowanju

ja měrc: pšenicy 15,35 hr., rožk 10,15 hr., wowjes 8,70—8,67½ hr.,
ja maju: pšenicy 15,52½—15,53¾ hr., rožk 10,25—10,27½ hr., wowjes 8,95 hač 9,00 hr.,
ja julij: pšenicy 15,25 hr., rožk 10,15 hač 10,50 hr., wowjes 9,35—9,40 hr.

Wiši šchtwórtk w Kamjencu.

Sšydrowy kał 30—60 pj., płuna loboda 40—50 pj., cźerwjeny kał 15—18 pj., bźły kał 10—12 pj., morcej 10 pj., zyła 10 pj., jeźerki 15—25 pj., běrny punt 2—3 pj., worcechi jałowk: 50—70 pj., Łšne worjechi 65—75 pj., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 11—12 pj. — Prošpata 15—23 hr., khłaki 40 hr.

Wiši šandjenu hrjeśu w Hatšichtrowje.

Pšenca 14,50—14,60 hr., rožk a 8,90—9,00 hr., mješk cźerwjeny 10,75—11,75 hr., wowjes 8,00—8,50 hr., běrny zentnar 2—2,60 hr., pjema k pśezwanju 1—1,30 hr., k šćanju 1 hr., wołcheje 2,50 hr., łyno 2,25 hač 2,60 hr. Jeja 12—13 pj., butra 75—80 pj. — Prošpata 14—22 hr., khłaki 40—70 hr.

Wiši wuježa w Łubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 9—10 pj., twaroh 25 pj., bźły kał 12 pj., cźerwjeny kał 40 pj., cźerwjeny kał 18—20 pj., wótšit kał 30 pj., *rožźełaty kał 70 pj., jedrowity kał* 30—35 pj., morcej 13 pj., karoty 15 pj., łopjna loboda 25—30 pj., kutrauš 5—10 pj., porej 50 pj., zyła 8—10 pj., tomaty 50 pj., wołotej kórjeń 20—55 pj., radiški 20 pj., rjećki 15 pj., cźerwjena rjepa 15 pj., jeźerki 25 pj., pśiłušchiłka 8 pj., łošćadło 50 pj., łšeń 80 pj., jabłuka 20—50 pj., kołjaze mjaśo 70—75 pj., běrny 4 pjenježki.

Wiši šchtwórtk w Khorźejcu.

Mjaśo howjaze 80—1,20 hr., cźełaze 90—1,10 hr., skopjaze 1,20—1,50 hr., šwinjaze 80—1 hr. Jeja 9 hač 10 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., łamy wotij 1,40 hr., hołbje 60—1,20 hr., łuna 2,50 hač 3,50 hr., łopony 2—4 hr., tuńe pjuta 1—1,20 hr., łaćki 1—1,30 hr., kołrabi 15 pj., běrny zentnar 2,50 hač 2,75 hr., karoty 1 hr., tuny 1,50—1,70 hr., worjechi wótšite 50—60 pj., Łšne worjechi 60—70 pj., jabłuka 30—60 pj., karotle 1,80—2,20 hr., hornik 50 hač 160 pj., jeźeń 0,40—1,50 hr., bźawje śiwjo 0,60 hač 1,60 hr.

Wiši rejnoho skotu wožera w Khorźejcu.

Wiši bźchu zyle šćipatne. Skotu njebźchu wjele pśichnałi, ale łuźowu njebźše skoro žanych. Kom bźchu jenož 36 k wótkupjenju a pśihojadanoj njebźše nješo kupili. Natcźišchu tam 93 kmanow, 25 pśidźiwkow, 8 wołow, 3 byki, 7 cźełatow. Płaćejśiny bo tych poślednech wótkow dźerźachu. Dobre dóšło dogpłaćhu hač do 450 hr. Wobrot wošła zyle łuźowy.

Šćewinjaze wiši šchtwórtk w Khorźejcu.

Pśichwjeśeli bźchu 839 prošatow a 47 běhkow. Wone płaćachu

prošata:	
małe	10—14 hr.
rjeńše	14—18 hr.
wulke	18—21 hr.

běhki:	
małe	21—40 hr.
rjeńše	40—60 hr.
wulke	60—80 hr.

Wiši bźchu łubjene.

Štótne wiši šchtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pśihjitnuli bźchu 388 howjadłow, mjez nimi 352 młodych dobkow a šćeńcelnych jałowcow, 33 próšanikow a 112 cźełatow, 2 běhkaj. Wiši łažachu, płaćiny bźchu šćećane. Wone płaćachu: Młode dobki a šćeńcelne krumy 280—400 hr. Sćeńcelne jałowcy 260—400 hr. Młody skot ke tłušćenju po zentnarju 35—42 hr. Kom bźchu pśihjitnuli 315 šćitk. Tute płaćachu ja tym, hač bźchu 200—1100 hr., konje k rěcu płaćachu 30—180 hr.

Wiši rěnjeho skotu wožera w Drježdźanach

Cźełata mjašchu jenoc wiši pśichi dotalnych płaćizach. Šćiwinje bo jašo jara łubjene pśichebowachu, płaćejśiny bo wotcźerjowachu.

Na pśichodu:

Sćowna, wołcheje, 30 zent. w Delnjej Kinje 17. *Kury*, kónc a 2-lenc, Leghornske we Wjelećinje 90 kšć, šćitnu, cźełujenu, dawowank w hoscźenu „Kö markhrabje" w Budyšinje.

Kupicź pyta.

Klawěr- ja łołowe pjenježy, D. Spielmann w Kelčicach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo po tunu abo 1000 kg, howak 10⁰ kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	12. 3.	11. 3.		12. 3.	11. 3.
Pšenca	293—295	293—294	tuny	17 19.—	17 19.00
rožka	183—187	180—181	woka	21 94.00	20 98.00
naz. ječmjeń	—	—	módre taniny	18-15.0	18-15.00
nal. ječmjeń	204—210	206—216	žołte łupiny	21-24.0	21-24.00
wows	157—161	155—161	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-.60	9-9.60
Pšenč. mokа	35 41.10	24 41.0	łany wosušk	15 15.90	15-15.80
rožna muka	6 30.00	6 29.20	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13 13.5	12-13.25	brmj. kruški	14-14.50	14-14.50
rožne „	11 12.20	11-12.00	syno, 50 kg	1.8-.1.50	1.8-1.0
rara „	— —	—	rožna sloma	0.80-0.85	0.70 0.8
hrěch Viktor	— —	—	pšenč. „	0.45-.60	0.55-0.6
jane symjo	— —	—	owowna „	0.45-0.60	0.55-0.6
pjetuški	22 24.0.	22 24.00	sěna „	0.55 0.65	0.55 0.6

Płaćizny rěznjeho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

12 měrca.

— wol., 2 byk., — kruw.. — jałoje., 558 ćelat., 84 wowe, 585 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 69—74; 2. 63—68, 3. 55—62;
swinje: (přez 300 pt.) 49—50, 2. (240—300) 48—5
3. (200—240) 47—48, 4. (160—200) 46—47

Raney: 46—47.

Wiše płaćizny srjedu 12. III.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšenca		14.50—14,60	14,00—14.4
Rožka		8 90—9,90	8.25—8.60
Ječmjeń (nalět.)		10,00—11,00	9 50—10.7
Wows		8,00—8,50	7.50—8,00
Syno		2,50—2.75	3.00—3,50
Sloma z maš. mlóć.		1.50	1,00—1.30
Sloma k zaslanju		1,10	—
Sloma z ruku młóćena		2,25	—
Běrny pola ratarja		2,06	2,00—2,60
„ hač na żeleznicu		3,00	—
Butra		1,50—1 60	0,80—0,85
Jeja		0,09—0,10	0,00—0,10
Pšenčne wotruby		7,00—7,25	6,60—6.80
Rżane wotruby		7,30	6,0)—6,25
Pšenčna muka		30,00—30,50	22,25—23.5
Rżana muka		15,00—15,50	13,50—14.0
Prosata, wulke		15,00—23,00	—
„ „ rjeńše		—	—
„ „ małe		—	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so tłać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały num-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mnirjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěheno zmjerdźenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospałaje běžny. *Kóžde zmjerdźenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej hancy wozjewić, zmjenjeny dyrbi hnydom*, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdźenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnie připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 62 **Budyšin — Sobotu, 14. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 80**

Sakski sejm.

W sakskim sejmje pjatk sćrěčenje z evangelisko-lutherskej krajnej zyrkwje wo wotwjasanju statnych płacženjow na dujowym rjedźe stejsche. Ministerski president Schieck praji, so je so pschedloha, kotraž je so dźiła w prawnym wubjerku prjedawschego sejma dowukradła, dyrbjała na sćrěčenje mjes sakskim swobodnym statom a evangelisko-lutherskej krajnej zyrkwju wobmjetować. **Sćrěčenje z Miršnjanskim biskopstwom ma so jako rozbite wobhladacz**, dokelž je Rom prajił, se sćrěčenje sam je sakskim knježerstwom wobsamknje. Prawny wubjerk je z evangelisko-lutherskim krajnym konsistorstwom jednak, **njeje pak samohł konsistorstwo pobnuć, so by zadanym pschemjenjenjam pschihłosowało.** Wobzběje na dwěmaj dypkontaj je so jednanje rozbiło, na wobmjetowanju sćrěčenja na dźesać lět a na *zadanju za rozprajenjom wo zyrkwinsko-schulskim lenistwje.* S pišmom 30. oktobra je najwyschscha zyrkwina wyschnosć prošyła, so by so sćrěčenje w prjedy wobsamknjenej formje zaso pschedpołožiło. Knježerstwo je dyrbjało tule žadosć dopjelnić, dokelž **sćrěčenjowe wobsamknjenje prjedawschego knježerstwa tež zhódowaje knježerstwa wjasa,** hač zjejm wo zwołenju abo njeswołenju wobsamknje.

Na podłožu rozsudźenja němskostatneho ſuda dyrbješe knježerstwo najprjedy swěsćiwe, hač ſudźi ſu na wulkosći wschěch statnych płacženjow na zyrkej něschto pscheměni. Evangelisko-lutherske krajne konsistorstwo je so toho dźerżało, **so je**

na pschedležacej pschedlohy njeńmě niczo pscheměniło.

Hač wo tymle praschenju na podłožu rozsudźenja němskostatneho ſuda hišće k rozprajenjam dóńdże, dyrbi so wožakać.

Statne knježerstwo by pak žeby pschało, so njeby evangelisko-lutherska krajna zyrkej, jeli so by zjejm pschedłohu pschijał, nowe zadanja cżiniła,

a to cżim bóle, dokelž dyrbi stat pensije nědhuschich zyrkwinskich wuczerjow jako derje zaſłužene prawa po rozsudźenju němskostatneho ſuda wuprawiwć. So evangelisko-lutherske krajne konsistorstwo njeje do toho swolniło, so by so, kaž je žeby prawny wubjerk prjedawschego zjejma pschał, **rozbitżany ſud k wotbyżu dla ſwady zyrkwinsko-schulskeho lenistwa** wustajił, knježerstwo w zajmje wschěch wobdźělenych wobžarnje. **Knježerstwo pak žeby myślił, so budże evangelisko-lutherske krajne konsistorstwo hotowe,** tež praschenje zyrkwinsko-schulskeho lenistwa wuprawiwć, hdyž budże pschedležaze sćrěčenje w zjejmje pschijate.

Němski stat a kraje za nowe ruske skazanki rukuja.

S rozsćrěčenjom němskeho kanzlera z němskimi industrialnymi po jich wróćenju z Ruskeje je so zhonilo, so chcedźa němski stat a jenotliwe kraje pjenjezne rukowanje za możne wupadły za nowe skazanki pschewzjać. Němski stat rukowanja za 60 prozentow a kraje za 40 prozentow pschewzeła.

Němski sejm Münchmayera a Goebbelsa sudniskemu khłostanju přepoda.

Pschedsydstwo wobthodneho wubjerka němskeho zjejma je wobſamknło, połnemu němskemu zjejmej porućiś, so by njedawno k jastwu saſudźeneho nazionalneho sozialistiskeho sapósłanza Münchmayera ſudniſtwu pschepodał. Dale je **so wobſamknło,** so ma so do ſudniſtwa wukasa ſwolić, po kotrymž ma so Goebbels psched ſud ſtajić. Jeli so by so Goebbels tutomu wukasej spjecił, by wubjerk połnemu zjejmej porućił, so by Goebbelsa zajeć dał. Słónčenje je wubjerk wobſamknył, němſkemu zjejmej porućiś, so by cżežke ſtschiwdźenja němskeho zjejma ſudniſtwu khłostaċ dał.

Němskostatna rada dowoz zmjerzłeho mjasa njedowolìła.

Němskostatna rada je pjatk wječor z wjetſchinu wobſamknjenu ſakonjowu pschedłohu **k pschemjenjenju khłębowego ſakonja pschijała,** tola ſozialdemokratiſti namjet na **dowoz 50 000 tunow bjeſkowneho ſmjerſteho mjasa wotpokasała.**

Sakſki pósłanz dr. Gradnauer je so **ſakasanju ſmjerſteho** mjasa pschijaſnikow. Sakſki ſaſtupjeŕ pschi tym praji, so je niepschijiwolenje dowoża ſmjerſteho mjasa toho-dla doſahażu podpjerna namakało, dokelž so mało ſamożite wobydlerſtwo na druhe waſchnje z tunim mjaſom ſaſtara. Hdy by so ſaſtaranje z tunim cżerſtwym mjaſom njeporadźiło, by Sakſka k druhemu roſſudźej doſchła.

Němſki ſeźiwjeńſki minister Schiele k temu pschiſpomni, ſo ſo tej wón należuje z pratſchenjom podawanje tunjeho cżerſtwego mjaſa ſabra. S tymle roſſudźenjom němſkoſtatneje rady ſtaj po ſdaću ſozialdemokratiſtaj namjetaj w naſtupanju khłębowego ſakonja a dowoża ſmjerſteho mjaſa wotražanej, dokelž je nětko ſa njej w němſkim ſejmje dwěſeſtjonowſka wjetſchina trěbna, kotraž je ſda wuſamknjena być.

Stejišćo wjesneho ludu.

Dźenja a jutſche ſo we Weimarje ſjěd němſkoſtatneje ſtrony wjeſneho ludu wotmě̀wa. Namjetny ſtronimy pſchedſyda, krajnoſejniſki ſapóſłanz **Hepp** je w nowinach „Deutſches Landvolk", powiſtaliſti naſtarſk ſa ſtronimy ſjěd woſjewił. Hepp w nim praji, ſo niz hołe wěcże, ale hłutne ſamowołnjenja wědome dźěło k wuſpěchej dowjedźe. Tole ſałładne ſtejiſchcżo njech też puć w njeměrnej němſkej politiſy pokaſuje. S wuwjeſchnjenjom oppoſiſiſkich ſtronow ſ němſkeho zjejma je ſo dyrbjała rewolucionarna wola pokaſaċ, tola wuweſchnjenje jenoż machnjenje woſtaniſ, dokelž nichtó njewěrći, ze ſo tele mohły na rewolucijin nałoże. Swonkowna prawizja je ſo ſ tym bóle a bóle ſtemna wuſaſkła a ſtutkowne wojowanje też pſchećiwo ſyſtemej ſpuſchcżiła. Wuſpěch tu je, tola wěſce niz po woli wuczehnjerjow: Zentrum je trumf! Wjeſny lud budże dale kruce wojowaċ, a ſ tohole ſtejiſchcża też knježerſtwowym naprawam pſchiſłuſchowaċ, hdyż móże je ſe ſwojej politiſkej wołu ſjednoczeć.

Też mecklenburgska hospodarska strona přećiwo Drewitzej.

Mecklenburgſko-Schwerinſki wólony wokrjeſ hoſpodarſkeje ſtrony je, kaž ju hižo tři ſakſke wólbne wokrjeſy cżiniłe, poczahi k němſkoſtatnemu wjedniſtwu pſchetorhnył, dokelž pſchedſydſtwo němſkoſtatneje hoſpodarſkeje ſtrony pſchijate wobſamknjenje njeje dopjelniło, po kotrymž ma němſkoſejniſki ſapóſłanz Drewitz na tak dołho wot ſtronineho pſchedſydſtwa wróćo ſtupiċ, dokiż ſo ſudniſke wuſchparanje mjes nim a ſapóſłanzom Colosſerom njeje ſkónčiło. Tole pſchetorhnjenje poſahowo jenoż obligatoriſku a taktiſku naprawu wojnamjenja. Dźěła ſo mjes tym bjes pſchemjenjenja dale wjedu. Jenoż płaċenja ſo ſtronimu němſkoſtatnemu wjedniſtwu njeje ſpomnjene wobſamknjenje wuwjedło.

Wusud w Lipšćanskim procesu wo kradnjenju brónjow.

W Lipšćanſkim procežu dla kradnjenja wójſkowych brónjow je ſo ſchjiwórk wuſud wuprajił. Dla cżežkeho padušchiwa a dla pſchedźěwanja pſchećiwo ſakonjej wo tſělbach a pſchećiwo ſakonjej wo wójniſkim gracże ſu ſoſudźili **Peſtnera** k khłoſtaniu na 5 lět a k ſhubjenju cżeſtnych prawow na 10 lět; dla pſchihotowanja wjeleſpěchadniſkeho pſchedewſaċa, dla cżežkeho padušchiwa a dla pſchedźěwanja pſchećiwo ſakonjej wo tſělbach a wójniſkim gracże k **twjerdźiſnowemu** khłoſtaniu na 2 lěcże, **Wintlera, Juricha, Thalera, Lindaua** a **Grotha** k twjerdźiſnowemu khłoſtaniu po 6 měſaczach. Dla pſchihotowanja k wjeleſpěchadze, cżežkemu padušchiwu a dla pſchedźěwanja pſchećiwo ſakonjej wo brónjach a wójniſkim gracże automobilowy wóſnik **Kurt Klepſch jun.** ſaſtawa na 9 měſaczow doſta, dla pſchihotowanja k wjeleſpěchadze a dla pſchedźěwanja ſakonja wo wójniſkim gracże **Guttler** 1½ lěta twjerdźiſny, dla pſchihotowanja ke **Gerlach** po 1 lěcże twjerdźiſny, dla pſchihotowanja ke wjeleſpěchadze a dla pſchećiſtupjenja ſakonja wo rozbuchadłach **Schumann** khłoſtarnju na 3½ lěta, dla pſchihotowanja k wjeleſpěchadze wobſkorjeny **Hauer** 1 lěto twjerdźiſny. Wobſkorjenych **Klepſcha ſen., Herrmanna** a **Zarczyka** wuwinowachu. Wſchitkim wobſkorjenym ſ wuwſaczom Peſtnera a Schumanna ſu cżinjerſtwo ſ pſchepowědźenja pſchiſpiſili.

Němskostatny kulturny kongreš bjeſbožnych w Lipsku.

Wot 13. hač 15. měrza ſo we Lipsku němskoſtatny kongreš wotmě̀we, kotryż je ſwojaſk proletariſkich ſwobodomyſlerjow ſarjadował. Tón je ſdowom ſwój němskoſtatny kongreš do Lipſka ſwołał. 15. měrza ſměje ſo tak mjenowany němskoſtatny kulturny kongreš. Wotmyſlene demonſtrazije ſa njón ſu ſo knježerſtwom ſakasałe.

Polizajſki wachtmiſchtr do ſwojeho pschedſtajeneho ſtrělił.

Hdyż w Hamburgu pjatk knježerſtwowy radźićel Laſſady polizajſkeho wachtmiſchtra Bjedricha Pohla dla jeho ſtutkowanja ſa nazionalnu ſozialiſtiſku ſtronu pſchełhyſchowaſche, Pohl ſwój ſłužbny rewolwer wuczeże a do knježerſtwoweho radźićela ſ najwjeſelſcheje bliſkoſcże ſtrěli. Kulka tutoho cżeżko ſranì. Pohla ſu ſajeli.

*

W dźěłowym hancże w Spandawje ſu ſo pjatk dopołdnja pſchiwiſowarjo kommuniſtiſkeje ſtrowy ſe ſobuſtawanì nazionalneje ſozialiſtiſkeje ſtrowy njewažnych pſchicżinowu dla do pukow dali. 11 wołobow je ſo cżeżko ſranìło, 14 wołobow je polizija ſajała.

Njeporadźene jednanje Polakow z Wukraincami.

Jednanje, kotrež je ſo ſ wukrainſkej narodnej ſtronu Andó a parlamentnej frakcżiju półſkeho knježerſtwoweho bloka we nětkożiſchich ſwadach ſapoczało, je ſo bjes wuſpěcha skónczìło. Wukrainzy žadachu, ja dychu jich ſapóſłanzow ſ jaſtwa na ſwobodu puſchcżili, ſo bychu ſo wukrainſke ſchule wotewrìle, a ſo by ſo prawo na ſarnowanje ſchłody tak mjenowaneho ſmjerſwarjeho ſakhrocżenja pſchipóſnało. Na druhej ſtronje ſaſtupjerjo knježerſtwoweho bloka ſa dachu, ſo bychu Wukrainzy najprjedy w knježje wobjewiſli, ſo ſu półſkej republiſy zwěrni a ſo ſwoje wobcżežowanje wotwołkaju, kotrež ſu Swjatſkej Ludowi pſchepodali.

Francowski finanzny minister Flandin so wusprawnił.

W deputěrtſkej komorje je ſozialiſt Leon Blum wótre nadpady pſchećiwo finanzownu miniſtrej **Flandinej** cżiniſ, kotryż je **ſmrěſchcżene towaſtwo ſa kletarſtwo** ſaſtupował.

Finanzny minister Flandin wotmołwi, ſo je w lětomaj 1919 a 1920 ſtat ſrěcżenje ſ towaſtwom ſa kletarſtwo bjeſ jeho pražowanja wobſamknył. Hdyż je ſo w lěcże 1927 nowe ſrěcżenje mjes ſtatom a towaſtwom ſa kletarſtwo wobſamknło, je wón pſchećiwo tomu proteſtował. Wſcho hromadże je jenoż tři proſzby ſa towaſtwo ſa kletarſtwo wjedł. „Mje dale winuja", Flandin dale praji, „ſo ſym Sterzowemu knježerſtwu jenoż w ſajmje towaſtwa ſa kletarſtwo ſchpali dźełał." S cżeſtnym ſłowom ſo wěcżnik ſaroczi, ja njeje ſ Bouilloux-Lafontom wot ja-muara wjazy rěcżał. Flandin potom na druhe winowanje pſchećiwo a pſchećiwo powedanju proteſtowaſche, ja je finanzne miniſterſtwo pſchewſajwſchi ſo jenoż ſ należnoſcżemi towaſtwa ſa kletarſtwo poſtarał.

Na kónzu debaty miniſterſki pſchedſyda **Laval** žadaſche, ſo by deputěrſka komora knježerſtwu dowěrjenje wuprajiła. Pſchi wothłoſowanju ſo knježerſtwu ſ 340 pſchećiwo 215 hłoſami dowěrjenje wuprajì.

Wobstejnosće w Španiſkej.

Katalanſka nowa republikanſka ſtrona je wojſkowſcże wudała, w kotrymż ja katalanſkim prowinzam doſpołne ſamoſarjadnistwo a wólbne ſamoſpołſajenje žoda. Kónz mérza ſtrona wólbne wojowanje na podłožu tohole programma ſapoczńje.

Hawakowa powěſcżerija ſ Pau w Pyrenejſkich horach pišeże, ſo ſu pjecża w Jace w połnoczej Schpaniſkej nowe ſpſchiſłażnitkowe wotkryli. Spſchiſłażnizy běchu ſebi wotmyſlili, politiſkich jatych wuſwobodźiċ, kotrìż ſu dla dezembereſkeho ſbeha w jaſtwje tamniſcheje ſtiadele ſawrjeni. Spſchiſłażnizy ſu pjecża dyzyli pišańkje ſapaliċ, w kotrychż ſo pišana we ſbožu khowaju. Do ſpſchiſłażnistwa je pjecża wjele wobydlerjow mésta Jaca ſaplecżenych.

Spaniski kral do Jendżelskeje pućował.

Kral Alfons je so pjatk wječor na jśbu do Jendżelskeje podał. Předs hač je wotpućował, je kral wukaz wo wupisanju gmejnskich wólbow podpisał. Wólby do komory smeja so 7. junija, do senata 15. julija.

Nowa indiska konferenca w Londonje.

Ministerski president **Macdonald** je w delnim šejnje pjchi stónčenju indiskeje debaty jogélił, so bu indiskeho nésłokrala Irwina prošyli, so by na to skutkował, so by so bórzo **konferenca wubjerla za wustawu indiskich swjazkowych statow** do Londona swołała. Nadźijeja so, so so Gandhi pjchi tutej konferenzy wobdźeli.

Nowa demonstracija w Indiskej.

Dobrowólnizy nochzedża kongresowe twarjenja wopuschczeć.

Twarjenje indiskeho narodneho kongresa je so po dojednanju městokrala lorda Irwina ſ Gandhiom kongresej wróćilo. Hdyž kongresowe zhromadźenje pjchiješechu, so buchu na swjedźenske waschnje kongresowe twarjenje sašo pschevsali, ſe spodźiwanjom widźachu, so bé kongresowe twarjenje ſ indiskimi dobrowólnikami wobsadźene, kotřiž na tole waschnje swoje njepschikłokowanje a njespokojnosć pokazowachu, so by někto ſ kongresowje służby puschczeni. Dobrowólnizy na kongresowym twarjenju zjednjeni chorhoj imponowerjachu a hakle po dołhim jednanju, kotreż tři hodźiny trajesche, a po zlubjenju, so budża jich wobsedźowanja pruhować, ſ twarjenja wuczahnychu. Dnes njespokojnizy pak so podźiłcho sašo wrócichu, do kongresowcho twarjenja kamjenje mjetachu a dobrowólnikow, kotřiž běchu kongresej źiwerni wostali, ſ sjemi nadpadżechu. Stónčenje pak so šnjerowachu.

S dojednanjom mjes Gandhiom a městokralom Irwinom je wschak kłužba dobrowólnikow stónčenja. Jich protest ma so jako znamjo njespokojnosce ſ tym wuložiš, so so sašku kłužbu skubiłi, kotruż je jim kongresej dawał, abo jako pschećiwjenje pschećiwko Gandhiowemu dojednanju.

Pandit Nehru a Gandhi ſ nowej wójnje njepołuschnosce namolwjataj.

Kłaž je błyschećej, staj Mahatma Gandhi a Pandit Nehru wjednikam wschoindiskeho kongresa w Gujaratu wukasanja ſ pschihotowanym **noweje wójny njepołuschnosce** pschećiwo jendżelskim wyschnosćam rospótałoj. Pschećiwjenje pschećiwo jendżelskim wukasam dyrbi so hnydom zapoćeć, jeli so jednanske methody a wunoški noweje indiskeje konferenzy kongresej njespokoja.

Tale powěsć khutnosć położenja w Indiskej na dołhaze waschnje wobtwórčła.

Mjłče za dalsche wojowanja mjes indiskimi nazionalistami dźeń wote dnja pschibéraju. Pandit Nehru je schwórkt jako wunmělenje za sastajenje wojowanja njepołuschnosce dopołnu njewotwinowjeł a samostatnu kontrollu nad wójskom a finanzami žadał. Dokelž so tele žadanja kéduna w połnym wobsahu dopjelnja, ma so po ménjenju politikarjow we Bombayu wocakowacz, so so pschimér mjes Jendżelskej a indiskimi nazionalistami stónči.

Ze Serbow

W Budyschinje, 11. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Sšołuzo derje mění. Pod jeho milymi pruhami smě hładajcy ho schćerje. Powětr je ześ čzieńcich wocjołił. S wječerom pschikhadźeja někto tola bóle njźiny. W połnocy nimotčahajo sarafa pschiłykawe ſmjunych wětrow ſ połnjacych ledowych morjow. Tuž kiwa nam někto wocjołenje też powětra. Kaž wjedrarinje mjnja, je někto šurowa móz ſmyj sniceńca. Pomalku kroczimy rjanemu nałčeju napschećo. — Nałči ležni hoćeło ſ połonja, naschi pschwarjo w hajach a polach, běchu powuču k nam. Hdyž běchu Alpy pschełeczeli, pschijudźechu w krajinach połonischeje Němčiseje do šurowoseje ſchšćawizny. Ruče ho sawjertnychu a chałupu sašo wróčichu do czechiskeje połonischeje Europy. Tola wyšoke Schwajzarskeje sakhabjachu załosćne šnihowe mjeńcele. Tehodła winychu ho psches połonischu Elsaš-Lothringsku sašo k brjoham šrjedźnjomorskeho morja. Wyšche města Basela widźachu czorne mróčele pnačatowe, potom wotthadźechu ke krótkemu wječorej. Boja so, so su wjele płaczkow po puču ſ wulosću kónj wjake. — S wječora pschikhadźeja też wyschiny a hołmja po psches šrjedźnu Europu, potakrim psches nasche strony, czahnjetej. Ale też w połonju na šrjedźnjomorskim morju su niżiny ſpósnace. Hdyž widźimy wyschiny a niżiny tak wschelako rospołožene, šmělmy najšćerje dojeć torhate a pschemjenjate wjedro wocakowacz. — Rasch wjedrawarnjutejmy staja sa pschichodny tydźeń ześčihowaje wjedro: njedźelu a pónđźelu hišćeze vjenje, wutoru pschemjenjato, šrjedu a schtwórtk wosjumjenu jako kritiſkej dnjej, pjatk vjenje, sobota njepschichódny dźeń. — Jutrje, njedźelu Laetare, ſchhadźa słónčko 6,16 hodź. a khowa ho 6,03 hodź. Měsačk ſchhadźa rano 5,31 hodź. a khowa ho pschipołonju 1,39 hodź. — Wječera wječor w 7 h. barometer 736, hygrometer —2, thermometer we dnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —3, thermometer w nozy —3. Wuhladny na czołpiske wjedro.

*

Kedźbu! Wobsedźerjo autow a wóznistwow!

Měschczanski policajski haupt sdźěl nam ześčehowaje: Je so pośledni czaš husto stało, so ſ jězdu na wschele dołhu dalsko wot města njeznaty do šnihowych ſpjelow sajźdżechu, so jim njeběše možno, dale jěć. Hackrinjk běsche też w takich padach swjećicha nawročzna jěła ke mšinu sapoczatka jésy možna, dha wotnarjenjesche to sa wojwołowcho wjednika porjadnje wulke schkodowanje na czahu. So byschmy tutym njedostatkom po możnosći wotpomhali, žnuj zhromadnje ſ drósći a wodnuwarjskim hauptom w Budyschinje sa wobkrjeć města a Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa na **połnyt šnihowym wotjewjenju šnihu pjch prawił.** Po wotjewjenjach wo šnihowych sawěčach, kiž jebi městnoscze jena druchez podawaja, so pschekhodne dróhi, po kotrychž so jězdźicz njedosći, po potrjebje tak dołho ja ſjsuny wobkhad sawrć, dońž so šnihowe špeje njedwotrinja. Na sawjeranju pokazuje so ſe sawjeranskimi kóšikami a taſami. Nimo toho so na wožebitu taſu nopija puć, po kotrymž może so wokolo jéć. Schtóž dla šnihowcho sawěcza sawjerenu dróhu njepódźimajcy teho ianzima, cźim so na ſjwoje ſaunzne ſamołwjenje.

*

— **Dźenſnjsch: wiki.** Butra płaczeſche 75—80 pj., jeja 8—9 pj., twaroh 20—25 pj. Na pjerjinowych wikach so malo pjerjsiny po dotalnych płaczińach poſkiczeſche. Na ſelcminowych wikach płaczeſche cźelcowjeny kał 15 pj., bźiły 10 pj., ſelerij 30—35 pj., kohrabi 20 pj., morchez 10 pj., zybła 10 pj., jdźana łoboda 35 pj., hyrdowity kał 40 hacź 100 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 15—50 pj., wóśke worschni 70 pj., bórny punt 3—4 pj., zentnar 2.50 hr., litr łoneho wolija 1,40—1,60 hr.

— **Snižowanje p'aczijnow.** Měschczańska rada nam pische: Płaczijna ſa punt jdźaneje margariny „Holſtein-Sieg“ je ho wot 95 pf. na 80 pf. ſnižiła.

— **Bliščze mandźelſtwo a ſerwatne rasmjerowanje** ſmje ſ. prof. dr. med Fetſcher ſ Drjezdżan pjatk 20. nałcznika 1931 pop. wot ½5—½7 hodź. w domje wokolesnego ſwjatka w Budyschinje na Tżiłanſkej drohi 5. Rasudpodawanje šnihže wschitzy wobydlerjo města Budyschina a Budyskeho wokrjeża darmo wuzwiskacz.

— **Saſka krajna loterija.** Pschi pjatkowym czehnjenju 5. rjadownje 198. ſakſkeje krajneje loterije (11. dźeń) padże dobrycze wo 20 000 hr. na czo. 62034; — dobrycze wo 10 000 hr. na czišła 1055 66845 159503; — dobrycze wo 5000 hr. na czišła 13213 34931 66215 77273 84224 133857 142732 143170; — dobrycze wo 3000 hr. na czišła 8125 20560 29553 35805 38789 129291 146554 159551; — dobrycze wo 2000 hr. na czišła 3350 12891 15163 18232 18691 21697 36309 36763 39140 39979 40286 49353 45294 57321 58479 61057 [illegible] 67517 71198 73639 86037 89474 96738 97[illegible] 118567 119758 127506 132984 134007 [illegible] 146281 142495 150402 151101 151216 151229 [illegible] 159113; — dobrycze wo 1000 hr. na c[illegible] 3601 7798 9191 11955 13282 14103 14[illegible] 19061 19748 23743 27077 27108 29880 [illegible] 40863 41404 41716 42237 48976 49601 53248 55154 60516 69109 69478 71586 74344 75050 76437 [illegible] 85789 93293 94753 101418 102067 105117 107094 110199 114138 129475 129507 130464 131799 [illegible] 135271 136508 137669 141630 146202 147561 [illegible] 149893 150650 152700 156508 157274 158379; — dobrycze wo 500 hr. na czišła 2260 4730 5846 7200 [illegible] 11657 11870 11884 13645 13671 14234 14700 15167 15780 15949 17825 20509 20700 21721 21741 21826 22187 22466 24521 24739 26450 27870 28007 28056 29568 31850 32372 32655 32724 33003 33200 34974 36444 37322 37427 37702 39265 39878 42481 44879 45205 46477 48384 48406 49337 50468 51168 51761 52003 53833 54261 57457 58185 58675 60436 61128 61436 61836 63920 64152 64301 65472 67116 68401 69819 72293 72812 73005 73247 73388 73517 73604 75257 78643 81214 83998 84483 85037 86451 87099 87927 88354 88462 89675 89886 91309 91464 91895 92265 94325 95480 95494 96965 97420 98406 98418 98753 98912 99495 102856 103255 103467 103859 104885 105783 106021 106079 106159 106521 106548 110765 111987 113593 114227 114418 114710 114867 115761 116513 117628 118854 119384 120222 120690 121482 121566 121885 122021 122537 122699 122777 123891 124124 124198 124681 124902 125267 125436 125485 129846 130529 130627 131165 135681 139825 140578 142197 142618 143788 143825 144691 144778 145385 147826 147920 149275 149355 151810 152027 154107 154639 154998 155183 155854 155973 156123 158963 159062 159532.

— **Dobrycze wo 1000 hriwnow** padże na lósk čzo. 159 675 ſakſkeje krajneje loterije do tudomneje Lehmannez loterijowje bźrkowanje na Kamjentnej haſy 45.

— **Dobrycze wo 1000 hriwnow** padże na lósk čzo. 71586 ſakſkeje krajneje loterije do tudomneje Rotherez loterijowje bźrkowanje na Kózoriki drohi 22.

— **Budyſke haptnik** ſu wschźdne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Rózum ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapytka ſ ſamkacznym wotmołwjenjom. W měrzu je to Měschczańska hapytka na Hłownym torhoschczu.

Z **Radworja.** Zaśdżeny tydźeń spytachu tu pola jeneho pjekarja kradnyć. Pacholjo wobkedźbowachu, kak so mandźelska na pjerjodrénje k susodecom poda a hdże khežiny kluč połoži. Myslachu, nětk je dom bjez straže. Ale to so jara mylachu. Pjekarski mištr mjennjcy w pjekarni na pjecy ležo spaše a wotnći. hdyž w pódlańskej jstwi rěčeć słyšeše. Wón stany a dźeše pohladać. Z tym wotełma padnechow. Njeběchu žaneje škody načinili. Wašnje, kak so na wsach husto doše kluče khowaju, dyrbi so wězo kruče zasudźić, dokelž z tym połěkuje so jenoż mazanemu rjemjeslu pakóstnikow.

Z **Radworja.** Kaž słyšimy, přenaja so mlokarnja, kiž je wóndano knj. hoscźencaŕ Schubert kupił, wóstemu knjezej Krügerej, kiž takhwilu w Budyšinje wobkhod z mlokowymi tworami wjedźe. Też w knježim dworje chcedża nowu mlokarnju (pódla lodoweje pincy) zatwarić. A tuhu mlokarnju přewozmje potom knjez Waltaŕ Riedel z Radworja.

S **Lupoje.** Njedźelu popołdnu w 4 hodź. wotmjeli nasch poławniski khór w naschej zyrkwi pod. mišijonſkimi wjeczorami, na kotrymž so martrowane kitlusche pikaju. Sobuskutkowy tuteho khóra bu wjsch prózu nałožił ſwojim pschipołožlucharjam nětko dobreho pośpiczicz a tak so wo bohate wobdźelenje wutrobnje prošy.

S **Bukcz.** Tudomne ratałske towaršwo ſeńdże so schiwórk pola Stangez k ſwojej 316. zhromadźiznje, kotruż pschedbudża k. Peterwanz ſ Rodez nawjedowasche. Rěcze-

Wšędne zjewy.

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

56]

(Pokračowanje.)

So bjes toho njewě, hdże jemu hłowa stoji ſ lutymi starosćemi, a to je ſ tym miſerabliſtim dowołom załoſtnje ho jrěſał. Kak móžetaj wot njeho žadaez, so by ſe ſwojeje służby hnydom najene dobo pjeczdźeſaczej ſchćěnakow dał! To dyrbi tola kóždy rjec, so to móžno njeje. Ale, so by tule pschećiwiwu wěj jescźje nět — so budże měžaczinje dźeſatku ſtacz; ſtajnje po prěnim; jenu wotpłaczenku je hnydom pschihotowali. Njecź Wojczech tele pjenjezy da tej babje Lahodźy, so by jaſo njeſczała a czakała; žnadź ho ſ tym na nětkajki czaſ ſpołoji.

Wojczech ani njejsnyta jhoniez jeje ménjenje. Njerjekny Lahodźu ani ſłowa wo Hendrichowej pożłuby. A pjenjezy wot bratra ji njeda. Verunka wěsć wo tom njewědźeſche. Wschak to pschichodny nětcźaz naruna. Mjes tym wuzije pjenjezy druhdźe, na nuſniſche ſaplaczenje. Be dźe hižo ſi dźěłby dołhy ja ſchijazu maſchinu, kiž be ſebi kupił. Wobthodnik, pola kotreżo běſche ju na wotplaczenje kupił, njebě dwójcy niczo prajił, ale po tſeczi krócź bu njeſczerpkowy. Njechaſche ho ſe žłuženjom wjazy ſpokojcź. Hrożeſche, ſo ſebi maſchinu ſaſo wróćzo wosinje a ſaplaczenu ſawdak ſpadnje k jeho łěpſchemu.

Wojczech ſaplaczi ſ bratrowymi pjenjezami jenu wotplaczeńku ſa maſchinu; ſa žłyk ſebi wuprosy, ſo wobthodnik wocźakuje. Pjecź ſchćěnakow jemu ſwoſta. Tych pak ho rosmaſa, njewědźeſche ani hdże a kak, w běžnej domjaznoſczi.

Druhu dźeſatku półła Hendrich w pravem czaſu ſe bopiſom, we kotremž wo žanej wězy ani niczo njenaſjomni. Ale dowis bé napadnje krótk a zyły wuras ſwojich ſynnu, porunja jeho prěnjemu liſtej po wopyeje w Czechach.

Tſeſi dźěłbu pschepokaſa ſ pokaſku, bjes ſłowow, ani poſtrow njepschipiſa; jako człowjek, kotreżo ſchiwdża, a mjeſa k nječzemu, cźemuż njemóże k ſwojemu njerjanju wuczekneſ.

Pschińdże pak tola hiſchcźe liſt wot Hendricha.

Runje hody. Pišaſche zyle bjes mýſłow, rauzazy, hrubje. Lahodźa, hdyż bé podaruo telko raz Wojczechej wo pożczenych pjenjezach rěczała, bé ju rumy pucź na njeho wobroczźila. Tu ſo pokaſa, ſo ma Hendrich po prawom Lahodźu hižo ſwoplaczenu a pjenjezy běchu ſa Wojczechom wostałe. Verunka, ſhonimſchi hałe něſto wo mużowſkich pleczińach, jemu wótrje porokoiwaſche.

Wojczech ſo ſ ſwórczemi hajeſche. Może ho tola jenoż wo poślednje dźeſatce ſchćěnakow jednacz. Prěnjez dwěſeſatcźo je źe ſebi ſnjeł ſ pokrym prawom wobkhodowacź! Wſchako je runje telko bratrej w hotowych pjenjezach pożcził. Pożledniu Hendrichowu pożłuku, ſ kotrejž je jenoż na wěſchto dnjow ſebi wupomhał, wuplaczi hnydom Lahodźy a dalſche, ſtj budże bratr ſtacz, wotnjeſe ji też porjadnje.

Verunka njedźiwaſche ſjyła na mużowe wurěcze. Dyrbjeſche ſo hnydom ſjnyez a Hendricheż napiſacz, ſo ſo ſa ſjwoju pſchipadnu cźeſnoſcź ſamołwja a proſyz wo wodacze.

Njepſchijomne bé, ſo ſ Dalmazije ſdobom bé ho też Lahodźy napiſało, kotraż wſchitko, kaž bé ho ſtało, někto wědźeſche a dźiwſche wot Wojczecha dorajſe ſjwoje pjenjezy.

Ternka njewědźeſche ſebi rady. Też ſa ſchijazu maſchinu pſchiły ſaſo nowa wotplaczeńka a tak bé ſnowa tſi dźěłby dołhy; tež druhdźe na wſchelakich měſtnach, mježeſche retomaſ drobnych placzenjow, kiž ſ běžneje ſaſtużby njeſamóž nikak ſaplaczicź. Njemóżeſche ſebi to prawje wujasnicź — ale to běſche wěſte, ſo cźim dale cźim mjenje ſaſłużi ſebi ſe ſwojim rjemjeſłom. To njemóżeſche ani ſebi ani Verunzy ſapjerz.

Też notar poczа dożiwa jeſcźiwoſcź ſhubicź a hdyż bé druheho małeho rózła, hrożeſche ſe ſtórzbu.

Verunka dźeſche ſama k notarei. Proſcheſche jeho we ſkedźbnoſcź a ſdobom wo radu . . . .

Notar poſłiczi Ternkowej ſwórčiwje ſtółcźk, ſtahodni ſwój błóſ hantſiju hrubu a wotmérjeny, ſo ani ſam ſnadź tak njeſchajeze a njerſaſche ſo tohodła na jeho.

Ternkowa ſamokhwaſcheſche ſo ſ njeſwažliwymi ſłowami a dźakowaſche ſo ſa cźakanje a wobkładniwoſcź. Pschipóſła ſama, jo kuſeż notar hižo njemóże dłeje cźakacz.

Ale ſnadź mohłoj ſebi tu dźěłbu jenu dożiwych pjenjez a to, ſchtož nimo toho ſtſchcźeze trjebalaj na dołhe wězy, mohłej nětdźe wobſtaracź! S pożčzonka na ſjwój dom, na ſjwoje pole. „Wſchako tola mamoj wobłożitwe. Ssmój toho hódnaj —“ wobkruczeſche Ternkowa ſ pschikluſchnej hordoſcźu.

Notar poczа pſchennyſłowacź, roſważowacź. Pójła pi-harja won do kriſtowu pohladacź. Potom wopraſcha ho kelko łyſchtaj trjebałoj. Wupraji, kelko ſtoj ſa bratra Lahodźy dołżnaj. A njeprajі jenoż liczbu — pschidża też podrobne wujaſnjenja. Pſcheradźi, kak bé tón dołh naſtał a wupowéda wſchitko wo ſwojim mużu . . . .

Haiłowaſche ho wopraſwdźe, hdyż bo domaſa, ſo pſcheđ zuſym cźłowjekom tak poſuđuje toho, kotryż ju lubuje. Ale dożywje ho ji ſ rěczu wołoji, roſnikowa bé ji luba, jako jónſke ſtajnje, też te, kotreż lubuja, radу rěcza ſ druhimi wo ſmyſłach a ſłabych ſtronkach ſwojich mużow.

Mjes tym wróczi ho pišaſ a wěſeſchtaj tſwilu ſ notarom hromadźe.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

fsche ẅo wošćobje wo nałkšim ẅumisłnje, wo nałožowanju pšichilapnego hnoja a wo kubranju ẅmjenja. Kk. prof. dr. Dertźały ẅ Pomorečanskeho ratarskeho spytańskeho wustawa a nekotši sastojniju tuteho wuntkara běchu ẅmłuwili, kótžemu wo tutych preschnjenych radźeć. Kuješ dr. Schmidt rožłožesche, kak rostlina hnojidło pšichilmuje a k. dr. Hollenleder ẅ Drježdźan pšechodnoschowańe wo druźiwie ła nemarźiske ilom. S dźałnymi ẅsowami k. Petermanna na wichalich, ła hnojidło, stónći ẅ wo ẅhromadźišnu.

S Wośporka. Seyłny wichor hižedu a ẅ nozy ke ẅhromadźenju je wjachu šuły ẅ połow šuły. Hłuboke dróhi běchu łaźo jara šlé šawłke. Zyła cźrjóda hjesołožłnych dyrhjesche šuły na dróhach wułhpowaca. Wětr běšche tak ẅyłny, so tudźo wonkach ẅsoro doẅrjoka njeẅschudźechu. Jelenišći wobšład pak ẅo pola naš hjes łahołožecnych pšichodźe. Tu ẅu łžyzu a schmrčźowe źiwe płoty na klukšich městach želeźnišćie cźary dobru ẅłužbu wukonjałe.

S Njeẅjmarźała. Natarske towaršeẅo pichi Cjornizy wotmě žitedu ẅowe 495. pośedźenje, kiž běšche sochom pośredźe pośedźenje ẅ pšichodnoschkom ẅ ẅmyślom połskeje. Pośedźenje nawjedowaše druhi pšchedsyda kujes *Kóhler* ẅ *Lahowa. Skužbowanje pšichodnoschi* kujes fórbašći najeńk Hesse ẅ Nowcje Wby. Jako nowehe ẅbustawa pichijachu do towaršeẅa kujeza Maxa Nyčźe ẅ Trutjinje. Wobjamkmy ẅo, so je mtś ẅnowymi a žitnymi žujemi łžiwonoseje kujeźich dworow we Wośowsce, Starčźu a Lahowje ẅschekhodźa. Po wotkuyeźu towaršeẅowych nałcźnoseźow pšichednoźowaše kujes ratarski aśsesor dr. Schiebold ẅ Bndyšće ratarskeje schule we „12 Kt Versailles." Pšichtomni pšchednoschk ẅ ẅulkim tajinom schkhowachu a ẅ mźanym pschikleskom ẅo pšchdnoschersej dźakowachu. Pšchsiamkmy ẅo wobšchrna rosmoẅa, ẅ kotrejź ẅo teź wošcehe wo narańschej pomozy ła Lužicu rečesche.

Ze **Sernjan.** Pućowańske radupodawanje za maćerje budźe ẅutoru 17. měrca pop. ½2 hodź. ẅ Sernjanach, ¼3 hodź. ẅ Pešćecach a ¼4 hodź. ẅ Serbskich Pazlicach. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Khrośćic.** Přichodnu sobotu a njedźelu (14. a 15. měrca) budźa so ẅ našej šuli wšelake ručne dźela, rysowanki atd., kiž su dźěći ẅ běhu lěta zhotowile, wustajeć. Česćenych staršich a ẅubych přećelow šule na tutu wustajeńcu ẅutrobnje přeprošujemy.

Z **Khrośćic.** Kolojězdne towaršeẅo „Jednota" we Jasećcy wotmě zańdźenu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu pola Bjeńćec, kiž pak bě bohužel słabje wopytana. Někotři sonja hišće ẅ zymskim sparje. Po přečitanju protokola wozjewi předsyda wšelake zdźeleńki. Potom rozpravi pokładnik wo dokhodach poslednjeho časa. Ze zhromadźizny so namjetowaše, zo dyrbi towaršeẅo za swoje sobustawy zastupowanske a wustupowanske lisćiny wieść. Tutón namjet so jenohłósnje přija. „Jednota" liči na wšě 30 sobustawow. Přichodna zhromadźizna budźe njedźelu po jutrach ẅ Jasećcy.

Z **Khrośćic.** Pjatk dopoldnja wokolo 11 hodź. znjeẅoži pola haptyki hantwjerski a zrani sebi nohu. Póstowy autobus a jedyn wóz so tu zotkaštaj. Při tym hrabny wóz wholeho człowjeka a wječeše jeho kruch sobu. Lěkaŕ dyrbješe so zawołać. Teź policija tutón pad hnydom přepytowaše a napisa. Stó je na njezbožu wina, dyrbi přepytowanje wujasnić.

S **Kamjenca.** Při cźišćenju generatorow ẅ schtwórtk popołdnju ẅ mźichčanskej milinarni cźežke njeẅoże sta. Montěr Sandwoj ẅo powodźi ẅyłneho pruda přeschara ẅ ẅo na woběmaj rukomaj cźežko ẅopali. Mójachu wschitkin prud hnydom wotstajić a hischcze wześtkenemu njeẅoźu sadźiwać. Srantencho ẅ khorobnym antom do khorownje dowjesechu.

S **nadróśnje Hrabowki.** Njedźelu ẅo tu jasno palesche. Pola wojnaŕskeẅ omischtra Gustowa Grötzschesa ẅo ẅ tólni wužitkowe drjewo sapali. Kólnja ẅo hacź na murje wotpali. Mčnja, so je rjemjeśnišći, kiž je tajuje ẅ tólni pschenozował, woheń załožił.

Z **Kulowa.** Wobžarujomne njezbožo potrjechi tudomneho wučerja Lindnera. Z nowowupódušowanymi stupnjemi so wón na nowym suchu při „małej rěčcy" wolsuny a při kromje rěcki padźe. Pomocni ludźo dowjezechu znjezboženeho do khorownje swj. Wojećecha. Lindner běše sebi prawu nohu wyše kolena cźežko zlamał. Je to samsna noha, kotruž běše sebi při znjezboženju z motorskim kołom wobškodźił.

Cźežke zasypnjenje w Savoyskej.

Dwě wsy sej so zhubiłej.

Cźežke njeẅoźo, kiž je ẅowimi sćěẅkami hacź do tuteje hodźiny hischcze zyłe pschewidźecź njeje, je Savoyisku, provinzu we wjecźornych wubcźatach Alpow, potrjechiło a dwě wźy je semje wotstronilo. Hižo ẅchtwórtk ranо w gmejnje Chatelara pytnychu, so ẅo hory pomału ẅuwaẓ počachu. Hnydom stachu ẅo wschitke naprawy pschedhladniwosće, so by ẅo wobydlerstwo pšched strašchnymi pschetwarjenjemi załhowało.

Schtwórtk wjeczor posłoje prefektej Savoyskeje provinzy wo hrožaẓym strachu powěchu a sdźělichu, so ẅo nčhdźe 40 hektarow semje pomaku k wźy Eranges hibasće a běšche ẅo hižo hacź k přenim twarjenjam ẅunyło, kiž ẅo pod njeẅmérnej ẅapju semje ẅhubichu. Wobydlerstwo nětko wostajiwschi ẅojeẅo zyłeho wobẅjedźenstwa cźekałsche. Mjes tym ẅu ẅo hromadу semje, kiž na nčhdźe 6 miliońow kubikmetrow wobliczeja, ẅo ſ 150metrowskej hodźinskej spěschnosću dale ẅuwałe a wźy Bergues a Michaud dospołnje załẅyłe. Michaud, kiž ſ nčhdźe ſ 10 twarjenjow wobsteji, je ẅo zyłe je semje ẅhubiła.

Njeẅměrna pierschcźowa walina ẅo pschezo hišćece dale ẅuwa a cźehnje ẅo jako dołhi cźorny had do doliny. Wobydlerjo ſ khwatkom pšched tutym nawałom semje cźekaja. Walina njeẅe zyłe twarjenja na ẅojim ẅhribjecze ẅobu do doliny. Tute khžij ẅo potom nadobo załẅynu a ẅhubja.

Inżeńerojo, kotrychž ẅu je wschćch kónczin kraja ẅołali, chodźa někto ẅptacź hromady semje do njeẅobydlenych kónczin winycź. Ssu k tomu padaza rěku pschepołožili a nadźiwaja ẅo, so śmeje torhaza woda wtiw no ẅuwaẓu semju a na ẅněr jeje pućowanje. W nozy poẅe ẅe ẅu hischcze mósć do powětra rosbuchli, so bychu ẅ tym dozpili, so ẅo walina do dweju dźělow dźeli a tak na raschnosći poẅhbi. Na ẅdo dołaj ẅane cźłowjeske wopory wobẅarowacź njeẅu, dokelž mózachu wschitcy wobydlerjo ẅ cźasnym cźeknycź.

S **Noweje Wsy pola Mikowa.** Wčera pjatk rano wokolo 4 hodź. wubyrи ẅ tólni tudomneho hospodarja Hakega woheń. Płomjenja ẅo ruče ẅnyschestrčchu po zuẏym twarjenju, ẅ kotrymž běchu nimo kónje hischcze hródże a wšelnja zamčsčene. Zyłe maśiwne twarjenje ẅo hacź na murje wotpali. Powuzymu ludźom ẅo porađźi, kóły a karnike pšched zahubu ẅikhowacź. K haschenju běšche ẅnoź tudomna wobora pschikhwatała, dokelž ẅ ẅuzbodnych wsach wo wohnju nicźo njepytnychu. Kak je woheń nastał, njeẅe znate. Knjes Hakleẏ je ẅo pschi natorymi łstami ẅe Sukownicźki do nascheje wsy pschesydlił.

Z Łužicy.

* S **Mitteldeutschlandskeje barsa** pola Zitawy. Wutoru popołdnju ẅ starschiskim domje nčhdźe 20 łětneho ẓčłaćerja Richarda Kubicźeka wobẅěšenjeneho namakachu. Wón běšche powschitkownje jako pilny a mérny cźłowjek znaty. Jeho ẅu pjecza cźežke myẅle do ẅmjerce ẓahnałe.

K nawrótej bocźonow do nascheje Łužicy.

Kóžde znamjo pschikhadźaceho nałcźa ẅojeẅeli nasch. Přeńje schkórjy na lipje ẅuẅisajn nam jako witani hosćo: „Nałcźo je blisko! Pschińdźe jako pyschena njeẅjesta „ke kwasej! Łaktojcźki, jeje herzy, ẅkónja teẓ bórzy." Sněhowe ẅonoẓki ẅ zahrodze sahwonja a wulowdźa ẅpanzow na sahonach a ẅ holi. Wjerkowe mizki pscheproschuja cźołki na hosćinu. Bórzy wróća ẅo ẅ Afriki ẅot brjahow Nila bocźony k nam. Sću hnanu hižom po puću. Nam ẅtychcźe ẅo po nimi a jim po nami. Chcemy ẅebi jich ẅaldźenosć pola naš wopytacź dacź, pschedy dyžli pschińdu.

Budyschinske hamtske hejtmanstwo mčiesche w pschedawschim cźasu 54 bocźonowych hnjezdow. Wot tutych ẅu ẅo 41 ẅhubile, a 4 ẅu pródne, abo jenoẓ wobłtkane.

Shubjene hnjezda ẅu: Woranezy (1912), Brěẅnyka (3 hnjezda 1916), Broń (1919), Bórk (1898), Kosłow (1910), Khelii (1914), Komorow pola Klukicza (1926), Dalizy (1913, Kosćii (1913), Hodźij (1919), Hucźina (3 hn. 1916), Mała Dubrawa (1912), Klukich (4 h.), Małeschezy (2 hn. 1908), Rakezy (1925), Lupoj (1904), Małe Małeschezy (1924), Mimakat (2 hn. 1904), Njechorn (1908), Njeẅwacźidło (1911), Pluẅnicźezy (1915), Porschizy (1914 Rakojdy (1926), Salhow (1912), Sdźarki (1896), Lichań (1910), Stróża (1914), Worzyn (1902), Schyschow (1896), Cźelchow (1913).

Próśne abo wobłtkane hnjezda mamy 4: Brěẅnyka, Brěẅna, Hucźina a Worzyn.

Wobsadźenych hnjezdow ma 9 ẅjow:

W Kamjencu pola Rakez. Tam wotrosće 1930 1 młody bocźon. Najprjedy běchu 4 młode, ale ẅ spocźatku julija ẅyłny wichor 3 dolećźiwsy, ẅo ẅo ẅnjerzinje ẅamychu.

W Komorowje pola Rakez. W tamnim ẅchim hnjezdźe ẅyłnu hnjezdźe ẅwhłanych ẅo ẅoni 5 młodych, kiž ẅu wschitke wotrosće.

W Jatschobju. Tudomne hnjezdo je pschez 60 lět stare. 1926 bu pschi njewjedrje jedyn stary bocźon zarazeny. Tamny bocźon je wuhlenjene bocźonki wotcźahnył. 1930 65 tam 5 młodych.

W Klukschu. Tu běchu zoni 4 bocźonu.

W Krónzy. Je dwje naśtawiśe hnjezdo. Tu ẅplachi ſ Trenja ẅwójby běchu ẅ nich wotkładarjenu. Hnjezdo je pschez 100 lět stare a waẓi na 8 zentnarow. 1930 wulezcza tu 5 młodych bocźonow, kiž buchu teẓ dwójzy fotografowane.

We Lomšku pola Khródła. Hnjezdo je na pałeniu rycźekubło. Loni bě tam 5 młodych.

W Małeschezach. Tu je hnjezdo na ẓemjenej łipje. S njeho pschińdźe 1930 ẏcźej młodych.

W Delnjej Hórzy. Hnjezdo je pschez 60 lět stare. Loni wuleczeschcej dwaj młodej.

We Wjeẅlu. Hnjezdo namaka ẅo na tśiche bróžnje korcźmarja Khjeńerja. Przedy běšche na topole we Lipicźu, hdźež ẅu bocźonow šacźiłi.

S tutych 9 hnjezdow ẅu 1930 36 młodych bocźonow wuleczili: 1, 5, 5, 4, 5, 5, 5; 2, 4. Jeli ẅu to 18 porow, trjebaju 18 hnjezdow, potajkim hischcze raś tak wjele, kaž ẅu tam małe.

Tuž postičnymy bocźonam ẅkładnosć k twarjenju nowych hnjezdow, kaž je naš ẓ młody knjes baron dr. ẏ Wietinghoff-Riesch ẏ Njeẅwacźidła we Lomšku pola Feisterez wucził

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Wuhłady na wjedro za jutnišchu njedźelu:** Mako pschemčnjenja.

* **Schtwórtk wokolo 1 hodź. tšo muẓiẓy w Hamburgu do nalutowarnje konjunskeho towaršeẅa w Südertej dróhy saẓtupichu. Jedyn pschi durjach ẓiejo ẅoła a revolwer wuczeje. Dwaj druhaj pschińdźejoẅo nuẅowaschtaj, kluczź k ẓjenjeẓnemu ẓhamorej wudacź, ẓnutaschtaj pschińdźejoẅo a 3 148 hriwnow rubłischtaj. Nubjejniśtwo ẅo we cźaẓu ẓta, w kotrymž ẅo hewak wobjedowa pschestawka cźini a ẅo nalutowarnine mčitnoseje ẓamknu. Nubjejniẓy, 20- hacź 29 létni pachołjo, ẅu cźeknyli.**

* S **Basela ẅo powź, so ẅu ẓtatyẓaẓy ptaczkow ſ potłodnischich krajow do Schwajzarskeje pschicźahłe. Dokelž ẅu wschudźe ẓnehi a ẏmnu nadeschle, ẅu ẅo dyrbjałe wróćicź. Wjele tyẓaẓ ẓchłovronczkow, drózinow, ẓchórzow a ẏbow je ẓ hłodom a mnoẓinoẓiju wumrělo.**

Kamiske wozjewjenja z Lubija.

Wobnowjenje wupokazmow.

W *lěśe 1929 wuẓtajene wosobinske wupokazma* wot 15. 3. 1931 abo 31. 3. 1931 wjac njepłaća. Wuẓtajamy nowe wupokazma bruneje barby, kiž hač do 31. 3. 1933 płaća.

W Budyšinje, 14. 3. 1931.

Direkcija měšćanskeje miẓ[illegible]ẓje.

Młode holcy z Cornjeho Lěsa w narodnej drasće při swj. woprawjenju. Jich narodna drasta dopomina trochu na narodne drasty našich evangelskich Serbowkow.

Revolucija w Peru. Knjeżerstwu swěrni wobydlerjo su zbožkarskich wojakow přewinyli a cźerja jich nětko na sudnistwo.

Khorobna kasa za ratarjow

Přijeće hač do 70 lět — žane khorobne wopismo — lěkař móže so wolić. Zarunamy: lěkařske wudawki, 100%, medicinowych wudawkow, operaciju, hojenje w khorowni, wothladanje zubow, wóčne šklenicy, hojeńske kupjele, pomoc při porodźe, smjertny pjenjez po wustawkach.

Gilde, Versicherungs-Aktiengesellschaft in **Dresden**

Pytamy sobudźěłaćerjow

Subdirektion W. Richte, Bischofswerda (Sa.), Lutherstraße 1

Dr. jur. Erich Fritzsche

hospodarski zaradźer

Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16, II

(3 mjeńšiny wot hłowneho dwórnišća) Telefon 13888

Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałoženja a přemjenjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Naturska hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I

Wupjerk

w dobrej hodnoći, płaći mjeńšo jenoh:

80 cm šěrokote	m 2.15,	**1.95**
130 „ „	„ 3.40,	**3.05**
140 „ „	„ 3.70,	**3.20**
160 „ „	„ 4.10,	**3.70**

Sa spódnjepołešćeca:

100 cm **2.35,** 115 cm **2.60**

Tuniske hodnoće, kaj tež šěrokote wupjerki a płotowki sta u. na składźe

Andr. Kasper

(mějićel: A. Pilopp)

w Budyšinje, Burgplatz 11

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Poručam za

palětoje hnojenje

a k wusywam

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź
Homöopathija, dlätowe a zelowe hojenje, hoji nutŕkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, čuwowe a dušne čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Poručam
dołhe škórnje tučne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,
boxowe dołhe a wšě druhe wobuća
podawam toho runja zniżene, kaž tež po měrje zhotowjene
Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Po dźěsej sćerpliwje znjesenej khorosći wotwoła Bóh luby Knjez štwórtk popołdnju 3/4 2 hodź., ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowaneho, našeho lubeho nana a dźěda
Jakuba Měšerja
z Měrkowa
w 75. lěće swojeho žiwjenja do swojeje domizny.
Zrudźeni zawostajeni.
Pohrjeb budźe pónjedźelu dopołdnja w 9 hodź. w Radworju.

Za tak wulku lubosć a česć, kiž je so našemu lubemu synej a bratrej při jeho khowanju stała, wot lubeje młodźiny, serbskeje kapały a cyrkwinskeho khora, za tak bohatu pychu a kóždemu, kiž so sam wě dopomnić, zo je jemu w jeno 16 lětnej khorosći smórnu ruku poskićał, wuprajamy z tutym naš
najwutrobniši dźak
Wosebity dźak knjezej fararjej Handrikej za wopokazanu česć a za trošne słowa, tež knjezej radźićelej Miłtagej a susodam a za přewodźenje.
Zapłać wam wšém Bóh tón Knjez!
W ćichej zrudobje
Gusta Schubert
Hana Schubertec
Marja Schubertec
Pawoł Wacker
W Krakecach, 13. 3. 1931

ze składow
w Raibicach, Konjecach a Kuśowje
kali, kainit, Domańowu rudu, amoniak sup. 8/9 wapnodusyk, syrokisały amoniak, nitrophoska, hnojeńske wapno, natronowy a wapnowy salpeter, kośćinu,
wšo wysokoproc nlowska twora

K wusywam poručam:
symjentny wows, symjentne běrny, symjentnu kukuricu hroch, woku, pjeluški, slezyski čerwjeny dźećel, seradellu, kolodźij.

Dale pokazuju zdwórliwje na mój skład picowadłow a poručam:
měšanu pšcu, lanu mučku, kokosowe wosuchi, muku ze zeńskich worješkow, pleowanski gris, wotruby, ječmjenowy šrót a čornu muku.

Dale poručam:
sól za skót a k jědźi pšeńčnu a rožanu muku, „Kaiser-Auszug"
a dale:
brikety, twarski a cementny wapno a cement.

Zdobom dowolam sebi wozjewić, so sym posrědkowanje
hypothekow
za „Ratarski kreditny wustaw w Drježdźanach" přewzał a prošu, zo byšće mje při potrěbje wopytali.
Z počesćowanjom
Jurij Čornak
w Raibicach

Słónco přińdże,
pušćće naléćo do domu!

Poskićamy z našich samsnych šćěćowych fabrikow
košća, šeršćowcy, šćěće we wšěch praktiskich družinach, mopy za špundowanje, ručne mopy

Z našich samsn. mydłowych fabrikow
wšě domjace mydła, mydłowy proch rad kupowany samopłókacy płókanski srědk GEG-Famos, universalny čisćeński srědk GEG-Rinu a rjedźeński proch GEG-Amo

Ze samsneje chemisk. fabriki
GEG-metalowe rjedźidło, kachlowe rjedźidło, wósk za špundowanje, GEG-wósk za špundowanje we wšěch barbach, mop-polituru

Z našich samsn. tkajeńnjow
hadrješća a trěnja

A nětk: do dźěła z tutymi dobrymi GEG pomocnikami ze

Tworykupneho towařstwa
w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Přiloha k číslu 62

SERBSKE NOWINY

Sobota 12. měrca 1931.

Dawajće dźěło našim rjemjesłnikam!

Mysličtki k němskemu rjem cslnis cemu tydzeń wot 15. hač 22. měrca 1931

Tydzeń wot 15. hač 22. nalětnika je za Němsku tydzeń rjemjesła. Sćinja hižom wschelake tydzenje w Němskej pomału, hdyž je ho na tu abo tamnu naprawu a pschiprawu, organisaziju za powschitkowne lěpsche atd. spominało. We tajkim tydzeniu ma so lud wobrěbje na tutu wěsnu wěz, na wěste powołanja a jich wuznam 'a zyle wobydlerstwo pokazać a dopomnić a je pohódnoćesćej a jeho wažnosći za powschitkowne lěpsche zapřihnuwnej. Ssamsna podłohu ma tež němski rjemjesłniski tydzeń. Je won woprawnjeny a dozrěła wuznu? Prajimy: Haj! Bliže rjadki drje jeho wuznosć dowokaža.

Po wójnje ha so tele poměry pschi ezejskich hospodarskich wobstejnoscach hišće wot pschedwójnskich lět wobsahowali. Sjawna ruka tu wschelake dźěła wukonjeć dawa, kiž bychu so derje jenotlimym rjemjesłnikam pschewostajić mohle. Sjawna ruka dźěła njedźiwajcy wołožencjow w nastupanju dalekow a pschipomozow husto hišće drohšeho hač privatny pschedewzaćel. Nochcemy tu dale rospomnić hluboke wulkohospodarske problemy. Sačinjowany toho wschitcky, so je naša winowatosć, so nasche rjemjesła, naschich domjazych mischtrow podpjerany.

Dawajmy jim dźěło. Stajajmy ćeći pola nich swoju potrjebu, swoje wuhotowanja bydlenjow, swoju drastu, atd. Kupujmy pola nich a njekhodźmy daloko. Wobeběje placći to sa tych, kotřiž rad do wulkich městow kupowacź jěduja a měnja, so tam tuńsche kupuja. Kupujcze w naschich domjazych městach a wobeběje tež pola waschich wjeznych mischtrow. Podpjerajce ſ tym wažny, haſ sa sdźerženje a tracźe luda najwoznischi stawu, srěni stawu.

Nejźěpje dopjelnimy wočakowanja němskeho rjemjeslnistwa tydzenja, hdyž podpjeramy nasche domjace rjemjesła. Kupujmy tehodła domach a podpjerajmy naschich domjazych rjemjesłnikow!

Sto je Mikławš Pětr nazhonił.

(Wobras je wobj.)

„Wótcze mi rěkaš, schtož chcesće, do scherjenjow ženiše a nihdy na nihdy njewěrju“ měnješe Měschkanej Pětr, kiž je wschelakimi morkymi bratranmi w šuſsodnej korczmiczy sedźeſche a ſ pjatcu wo blido dyri, je palcowe schkleńcźki jenoż tak skakotachu. „To ſu tute ſſe, schtož ſej tu powidaće. Dźicze wšak jenoż na „grund“ a budźeše widźeć, so nicžo za tym njeteji, so ſo na hórce wschcy prawje staw. Wšo ſmuźitoſcź hłuſcha k temu a tu kóždy nima.“ — „Teje maſch ty najmjenje“, bórcześe Schimanez Handrij. — „Schto, ja njedyrbjał ſmuźitoſcze měcź? To chze ſo mi ſmjeć. A byrnjež cžert na blaku do ſſtwy ſestupił, njeboju ſo jeho, to mózeće mi wěrić.“ — „Nó, nó — jenoż niz tak nahle,“ boda Kunczkez Arnoscht. „Tak ſto hišće njetreba być, ſo ſam pschińdże. Jeho wowka hižo dołaha.“ — „Kak to měniſch?“ — „Ty mje hižo rozumiſch.“ — „Nó, w najmjeńſchim nic,“ ſarej Měschkanej Pětr na njeho a ſdyłowny pschi tym wuſchki žitneho. — „Měnju, hdyž by na pſch. twoja ſtara wódźała, ſo ty w ſſuſsodnej wšy hižo w korczmje ſtejeſch a niz doma na kachowej lewy. To mohł nichto naſhonić. Hdże by potom ſmuźitoſcze měł, ſtary bratſze.“ — „Schto praſiſch? Ja dyrbjał ſo pſched mojej žonu bojeć? To chze ſo mi ſmjeć. To dyrbjał taſi „kamel“ być ſ kaž ty. Doma ſtym ja kuſes, rozumiſch?“ — „Tak dołho hač twoja ſtara doma njeje,“ boda Dwórnikez Gušta tak prawje ſcźiwaja, „hewak by zyle hnak rěkał.“ — „Dha ti tola być njeboh,“ bórczeſche Krauzez Jan pſchi tebi. — „A byrnjež doma być, to by wſchcy jene było,“ wuraziſ Měschkanez Pětr. Ale jeho hłóſ mełkuczeſche hižo tak wołcze kaž to načźinił. Maſch tola kij w ruzy. To [illegible] njemóže. Pokaj, Pětrje, hdyž ſo ſcherjenju bližiſch, ſo wono wotkaſi.“ Počza na to ličźeć: raz, dwaj, tři! — A tola wóſtaze ſcherjenje wotkěrſi. Kaſke wozi budźa wuwalcź, hdyž budźe wo tym powdaćź. A jeho ſtara hałke. Sſnadź jemu potom bóle w khołowach khodźcź da a njetrjeba ſo naſtajnje po jeje woli mječ. Nó, Pětrje! Krucze! Na porſtach ſo ſtradku bližeſche. Pjeſći ruziznym wětrje počza do kaſcheza praczź — raz, dwaj, tři! Mój božeńcko, u adobo daſche ſo hłóſ w kaſcheju błyſkcźeć: „Schtoha ſo tu ſtawa?“ .— — „Mój Boźo ty!“ myſleſche naſch Pětr, „někto wónt, je duch njeboh Polleńka, kiž je pſched Kłanni do wody ſchoł.“ Pſrjedy hač ſe wſcho domyſlił, ſkónny ho wěſo, hłowa ruzy bźchu widźeć. Naſch Pětr ſwjeſe ſo ſe ſtrachom na kolena a ſawoła: „Wſchitke dahre duchi khwala Boha!“ Scherjenje ſo počza wótſje ſmjeć. Wě Pětra ſwónało: „Ach, ty to ſy Pětrje! Khóts draź, ſchtoha ty w nóznym cźaſu tu ſytaſch?“ „To mět ſo tebje najprjedy praſcheć,“ měnješe Pětr, ſtyſi prjedawſchi ſtrach pſchewinuwſchi, hdyž widźeſche, ſo ma ſ Wjerſchez Michałom cźinicź, potrakim ſ cźłowjekom ſ njiſaſa a koſce a ſe žanym ſcherjenjom. — „Praj mi cźłowječe, kak ſy ſem pſchiſchoł ſ twojim kaſchczom? Woł kotreho cźaſa dha ludźi ſcherjiſch?“ — „Njewěſch dha“ praješe Michał, „ſo je naſcha wowka dźenſa wumrěła a dokelž ſo ſ naſchim bydarjom tak derje njeſteju, ſym do Wonez po kaſchcź jěł. A kaž to je, po puczu ſym do korczmy ſſoſół a něſto je mje taſkele wjedro potrjechiło, ſo pha njeboh wuhnał. Tuž ſym huydom do kaſcheza ſaſkł, ſo bych ſo pſched nim troſchku wukhował. Wźch ſej w nim wuſnył. Hałke pſches twoje bicze ſym wotuczźł. Niechaſch ſobu do njeho ſaſkcź, dóniž grawoczińe wjedro nimo njeje?“ — „Sſo cźi lubje hžakuju,“ měnješe Pětr, „mokry ſym ſał a tuž hładam, ſo dale pſchińdu.

„Tak měł ſo derje a nicžo ja ſo, Pětrje. Saſkſu hiſcheze raz do kaſcheza a wjedro wočakuju,“ a lehnu ſo ſaſny na tſchćſti w kaſcheju. Kaſch Pětr bě ſmjercź wjeſoły, ſo je pſchi tym ſ'módrym wokom wotcźiſchoł. Na dalſchim puczu ſej rozmyſłi, kak budźe ſwojej ſtarej powdaćź, kiž bě ſyſł ſwojej khorej ſoſtje do Drježdźan dojeſe. A tež huydom do ſſuſsodneje wšy chze hicź a tamnym bratram wo ſwojej ſmuźitoſcźi porěcźeć.

Nadobo jemu ſ druheym raſej ſtrach do ſtawow ſajdże. Doma wuhlada ſwóju. Potajkim jeho ſtara bě hižo domoj. Wſche pſcheby ſo wróćiła hač je ſej myſlił. Spěchnje ſo jeho wjeſele nad dobrym ſhubt a mjeńcźa a potukeny ſtarny ſo do domſcheho. Hałke wjele poſoźiſcho pſchińdże Pětr k temu, tamnym pſcherźelam dopowdaćź, ſchto je duzy po puczu naſkonił. Wot toho cźaſa ozerźeſche ſtara jeho na kroćtich wotcźkach. „Ty mohł ſtónczne ſaſa ſcherjenje widźeć,“ měnješe kóždy ras wjedrowje ſcherjenja, hdyž chajſche w ſſuſsodnej wšy „něſchto wobſtarać“. Potom ſo podwali a wuraziſ ſwoje mjerjanje na dóńcźku, hdyž ſwinjom ſrać ſyłkaſche. Dóńcźka a ſyłtacź ſo njemóžeſchtej na njeho hórſcźeć a jemu wotpſchiſ. Niemněnje wy to też?

Dwoʻzeństwa.

Pſched 70 lětami, potajkim w lěcźe 1861, wudyri we Amerizy měſchczańſka wójna. Dha khwalońſche też John Hughes ſ Altowa w Illinois pſchi Michigańſkim jězorje da wójſka, hdyž młodu mandźelſku w ſamotnym dontje wopuſcźejuwſchi. Nichtó njeſamóžeſche płakaju mandźelſku tro-

Předstaʻenʻe Smetanowe opery „Hubička“

w měšćanskim dźiwadle 13. nalětnika 1931.

Jara agilny direktor Leo Schottlaender bě swojemu posłuchaŕstwu z Budyšina a wokoliny wčera pjatk hubičku dał a woprawdże žanu suchu, ale rjanu ćoplu smetanowu, kiž kóždeho nic jenoż překwapi, ale też wokřewi. „Hubička“ je drje po dramatiskim boku narodna wěc, kiž tak mjenowanema nowočasnemu cźłowjekej dosć selena njeje, ale wona tola poskića wosoby ludowe kharakterwistiske a žiwjenja wérne, tak zo kóždy cyły čin lohko zaprinuje a so raduje. Hudźba opery je runje tak zrozumliwa, ludowje plastiska (nawočna) a njeseš z njej něšto trajaceho domoj. Přihoty k předstajenju opery bě ze wšej wčenej wobrotnosću a wutrajnosću dir. Schottlaender wobstara'ł tak derje, zo bě wuwjedźenje spodźiwnje dostojne a dokonjane. Wobhladniwje a energiscy wjedźeše wón swój drje poměrnje małe, ale wěcy přistejacy orchester a tak nimale wšě hudźbne zaměry Smetany buchu dopjelnjene; też dynamiske wotměnjenja běchu zwjeselace. Wšo možne bě so też za sceneriju činiło, wosebje lěsny wobraz bě pěkny a nawjesny na kónci luboźny. Hibićiwe žiwjenje knježeše na jewišću a mały khór też přeswědčo sobu hraješe, hdyž bě to nuzne.

Wot solistow dyrbi so předewšém khwalobnje wuzběhnyć nan Rudolf Mau, kiž wěrnje a žiwje z rjanym basom swój nadawk přewjedźe. Marinka (Linka) bě Hana Barklinowa, luboźna wosoba z wjelo dramatiskej a hudźbnej wobdarjenosću; bě kaž za swoju wěc stworjena. Jeje rjany sopran dopjelni skoro we wšěm rjany wobraz njewjesćinski. Wuzběhnyć dyrbimy też młodeho wudowca Ernsta Metza, kiž wosebje přeswědčnje hraješe a jeho swaka Bricha Borna ze sympathiskim hłosom wobdarjeneho. Wosebitu hudźbnu a dramatisku wobrotnosć swojeho nadawka pak jewješe jako Brigitta Maria Spilg, kiž z jeje klinčacym altom a jasnym wurjekowanjom wšudże situaciju wubjernje wobknježeše. Z mjeńšimi nadawkami wustupichu cyle spokojace Ernst Nowak jako wodźeř přesmykarjow a R. Döhnert jako cłownik. Rita Keller bě hewak cyle přijomna, ale spěwej „Skowronča“ wona tola zroscena njebě.

W powšitkownym: To bě skutk jara khwalobny a rjany a direktor Schottlaender ma wulke dźakahódne zasługby. To so njemóže dosć sylnje podšmórnyć. Dźiwadło bě nimale wupředate. Přikleſk bě mócny — hač do wósom króć dyrbjachu so wumělecy pokazać a pokłonjeć. Bohaty wopyt tuteje opery njech dale wěc mytuje. A wosebje Serbja dyrbjeli sej „Hubičku“ wobhladać — wěc z luda, njebudźa so toho nihdy kaé!

Bj. Krawc.

Njesemy smjerć ze wsy . . !

Na njedźelu Laetare Serbja w starych časach smjerć wunošachu. Powěda nam wo tym serbski krónikař A. Frencl wokoło l. 1700. „Smjerć“ so wutdźěła ze słomy, trundlow a hadrješčow. Tuta postawa dósta hišće košlu člowjeka, kiž bě posledni we wsy wumrěł. Nimo toho bu klanka hišće wudebjena ze šlewjerjom poslednjeje njewjesty. Tuta „hadlena“ bu na dołhu žerdź tyknjena a najsylnišo holičo ze wsy dyrbješe ju běžo ze wsy won wunjesć. Młodźina za njej čerješe a z kamjenjemi do klanki mjetaše. Hadlenu skónčnje do wody čisnychu abo do někajkeho přérowa. Druhdy ju też na mjezach wsy čisnychu na hona druheje wsy. Druhdy młodźina druheje wsy hižo na to łakaše a tu postawu wróćo mjetaše a tak často nastawachu zwady a puki při mjezach wsy. Tehodła snadź je wyšnosć pozdźišo tutón nałožk zakazała.

Naš ludowy basnik Handrij Zejleŕ je tutón rjany nałožk wopisał we swojej lyriskej pěsni „Naléčo“:

„My plećemy, ju trojimy,
To stare wohidło;
Štó chce so dźiwać słomičcy,
Zo njezhibuje so?

My babimy, ju trojimy,
Tu staru marcawu,
A z wjeselom ju sadźimy
Na dołhu jědleńku.

My wjazamy a zběhamy
Tu staru hadlenu
A njesemy ju do wody
Na žerdźi wysoko.

Njesemy smjerć ze wsy
A nowelěto dowsy!“

Štó njeje so hižo wokřewił nad hroznej hudźbu, kiž je naš mištr Kocor we swojim oratoriju k tej pěsni złožił!?

Nałožk wunošenja smjerće namakaše so a namaka so dźensa hišće zdźěla też pola druhich ludow, pola Słowjanow a Němcow. Wukładźenje tuteho nałožka dźě je lóhke. Postawa ma předstajić zymu, kiž so wužohnuje. W słowjanskich krajach rěkaju tej hodlenje zwjetša „Marena, Morana.“

Smy tak mnoho rjanych starosrbskich nałožkow zhubili. Tak my też wjacy „smjerć“ njewunošamy na njedźelu Laetare. Skoda.

Z podnalěcźom naši prjedownicy wužohnowachu smjerć, zymu, zo bychu ju zatepili we wodźe.

Zo by naléče so bližiło też našemu ludej!

Zo bychmy so zhrabali a wunjesli a wužohnowali tu hrózbnu hodlenu, to stare wohidło z našeho krajika. Rěka wona narodna zaspańnosć a te trundle a hadrješa, z kotrymiž je zababjena su njeswěrna přeco rodej, su njepřezjenosć a bjezkharakternosć a wotročske myslenje.

Serbska młodźina, ty změješ wulki, swjaty nadawk. Wutrojiš wohidnu hodlenu našich narodnych njepotinkow, tyknješ ju na wysoku žerdź, zo

Lube serbske dźěći!

Je přecy zyma. Kaž so zda, njecha lětsa naleče tak bórzy přińć. A wam so wěsće dawno hižo wostudźi we wuzkej jstwje. Rady byšće wonka po wsy wokoło harowale a sej hrajkale. Hlejće, wujej Měrćinej so też tak dźe. Teź wón by chcył rady wonka wokoło dundać, so do trawy lehnyć a ptačkam připoskać. Ale tak dyrbi za kachlemi sydać a so khrćnić a je wobuźny kaž stary črij. Cyle kruće je wěrił, zo znajmjeńša tón tydźeń budźe lěpje. Ale smorje też! Hórje běše, wichor je sepjow sněha nawalał, zo z khěže njemóžeš . . .

Chcu wam wot někto porjadnje wopisać rjane dźěćace hry, z kotrymiž móžeće so zabawić. Wy wšak wěsće też w šuli tajke nawukneće, ale to su tola zwjetša jenož němske hry, dokelž je wučeŕ Němc a serbske hry njeznaje. A my mamy tola wšelake serbske rjane hry. Někotre snadź hišće znajeće.

Wonka dźě někto sej hišće hrajkać njemóžeće, dokelž je sněh abo mać. Tuž sym wam dźensa wopisał hru „kunkača", kiž móžeće też wo jstwje hrać. Nadźijomnje budźe za tydźeń kmańše!

Wuj Měrćin.

Kunkača hrać.

Dźěći so zestupaju do kola a zapřimnu so za ruki; jedyn stupi do kola, jemu woči zawjazaju a kij do rukow dadźa. Druhe dźěći dźeja w kole wokoło srjedźnika, doniž tón ze swojim kijom wo zemju dupa, štož je znamjo k zastaću. Na to masa srjedźnik z kijom wokoło so a kunknje na teho, kotrehož dosahnje. Tón so wotkunknje, zo by srjedźnik jeho po hłosu póznał. Njeporadźi so to, potom kunknje srjedźnik druhi abo třeći raz a tón druhi so přeco zasy wotkunknje. Nje srjedźnik wšě tři króć wotkunkarja wuhudał, započnje so ta hra znowa. Je pak mjeno wotkunkarja trjechił, ma tón do kola stupić a kunkać a hudać. Tale hra so najbóle wo jstwje wuwjeduje. Móža ju tež hrać dorosćeni.

Polěpšeny šewc.

Bě něhdy šewc, kiž měješe to bjezbóžne wašnje, kóždu zbóžnu sobotu hač po połnocy, haj samo do njedźele ranja, hdyž ludźo hižo wote mše dźěchu, swoje wšědne dźěło dźěłać. Jako tež raz jenu sobotu hišće wječor pozdźe dźěłaše, zastupi wuhnjeř k njemu do jstwy a prosy jeho wo nócne lěhwo. Šewc čini, jako by jeho njeslyšał a dźěła kruće dale. „Was wutrobnje prošu, mištrje", dźeše wuhnjeř, „dajće mi poła was přenocować! Je hižo přepozdźe, tak, zo so na puć domoj podać njemóžu." „So njehodźi, mam malu jstwu," znapřećiwi šewc. „Ja wšak wjele rumа njetrjebam," měnješe wuhnjeř. „So njestanje!!" wotrěča šewc. Wuhnjeř dźěše, tola nic z domu, ale do kuchinje, tudy zaleze do kachlow, hdźež bórzy ćiše wusny. Šewc dźěłaše hač do běleho dnja. Žona jeho stanywši z loža swariješe: „Pětrje, Pětrje, zo so ty tola Boha njebojiš! Ludźo hižo z črjódami ke mši du a ty přecy hišće dźěłaš kaž na wšědnym dnju." „Dźerž hubu, njedźelska mudrosć!" wuprasny šewc njemdrje, „mam wjele dźěła, tuž dyrbju dźěłać."

Žona dźěše ke mši. Jako domoj přińdźe, widźi, zo Pětr přecy hišće pilnje šewcuje. Tuž ze spodźiwanjom w durjach zastanje a dźeše: „Ja će Bože dla prošu, Pětrje, wostaj swoje dźěło!" Šewc pak, na nju pohawtujo, dale šiješe. Na to dźe žona do kachlow zatepić. Jako so po khwilcy zasy do jstwy wróći a widźi, zo jejny muž přecy hišće na žane přestaće njemysli, rozhněwa so a wola: „Ty přecy hišće dźěłaš? Ow ty bjezbóžny člowječe, po tebje woprawdźe raz čert přińdźe, dokelž na žane *wažnje po*słuchać njechašl!" W tutym wokomiku wotućacy wuhnjeř, kotrehož woheń zatrašnje palić počinaše, kachle přerazywši do jstwy skoči. Šewc měnješe, zo je to čert, přileći přez wokno na hasu won, wuhnjeř za nim a žona, měnjo, zo je čert po jejneho muža přišol, za wuhnjerjom, z cyłej šiju wołajo: „Čerće, ja će prošu, njewozmi mi mojeho muža! Mužo, běž a wobkřižuj so!" Tak čěrjachu wšitcy tři hač do srjedź wsy, hdźež wšón lud ze spodźiwanjom na nich hladaše. Jow hakle stejo wostawši so dohladu dachu, na čož šewca hańba domoj čěrješe. A hlejće, wot tuteho dnja dźěše šewc do so a njedźěłaše žanu njedźelu wjacy.

Čehodla psy so wobnuchaju.

Běše raz psyk na smjerć khory. Tuž póslachu druheho psa k lěkarjej. A lěkař pósla zasy psa k haptykarjej po lěkarstwo. A tón pos je tam běžał do haptyki, ale dźensa hišće so wróćił njeje. Z toho časa so psy wobnuchaju, hdźežkuli so zetkaju. Chcedźa wunuchać, hač tamón snadź njeje tón pos, kiž ma to lěkarstwo při sebi. Nětko wěsće, čehodla so psy mjez sobu wobnuchaju.

Wěnowanje k Bjarnatej Krawcej k 70. narodninam.

W Njebjelčicach, 5. 2. 1930

Wysoko česćeny knjez jubilaro!

Smy w „Serbskich Nowinach" čitali, zo swjećiće tele dny swoje sydomdźesaćiny. Hnydom so dopomnichmy na serbski kurzus pola nas. Tehdy sće tež zady nas sedźo připosłuchał. Njejsmy pak na Was zabyli. Naš wučeŕ je nam też wjele wo Waših spěwach a Waše hudźbje powědał. Znajemy też dorje rjanu zběrku „Khwatajće, ale spěwajće". Wćmy zo „Naše spěwy" też za horni skhodźenk bórzy wuńdu. Tuž smy sebi wotmyslili, Wam lisćik napisać. Dźakujemy so Wam za krasne spěwy, kotrež sće nam darił. Zestajejće nam hišće mnoho tajkich, zo móžemy prawje wjele serbski spěwać a juskać. Přejemy Wam k Waším sydomdźesaćinam z cyłeje wutroby Boże žohnowanje a hišće wjele lět rjaneho a zbožowneho žiwjenja.

Wutrobnje Was strowi
za I. rjadownju Njebjelčanskeje šule
Hańża Žurec.

---

kóždy ju widźi w jasnym słóncu, zo kóždy so wot njeje wotwobroći ze zacpiwanjom a potom — serbska młodźina — won z tej hodlenu ze serbskeho kraja, won ju njeseće a ćišće ju do torhaceje rěki narodneje zahoritosće, njech so tam zatepi, zo wot nich ani słěda wjacy njewostanje . . .

Zo by nam přišła tajka njedźela Laetare našeho naroda, na kotrejž bychmy móhli juskajo spěwać:

„Njesemy smjerć ze Serbow
A nowe lěto do Serbow!"

M. N.-N.

Na Köhnemann-koncert do Budyšina.

Před dwěmaj njedźelomaj přińdźe za dołhi čas zaso raz listynošeŕ ke mni. Nastrózach so, zo pak mi zaso tajke luborne wěcy přinjese, kiž zwjetša dóstanu — tajke, za kotrež dyrbju kwitowanje abo štož hišće je hórje, rosćelni slěbornak z krwawej wutrobu zo zaka ssahnyć. Ale kajke wjesele. Tón króć njebě temu tak. Dóstach wulki tołsty list, za kotrež dyrbjach póstowu pokutu płaćić. Na — 10 pj. to hišće dźe. Što pak to zaso budźe? Běch překwapjeny. Mojej rjanej wóčcy wuhladaštej wutrobne přeprošenje a hišće dołhi program k temu. Knj. Margaretha Köhnemannowa, wučeŕka spěwa a znata koncertowa spěwaŕka w Budyšinje, přeprošuje wšěch znatych a njeznatych na koncert, kiž chce wutoru 10. nalětnika. ze swojimi šuleŕkami w „Bělym konju" wuhotować. Připołoženy program słubi wjele hudźbnych klóšćeńkow a po tym hišće wjeselu rejku. Prěnje, štož činjach, bě, so na koło sydnyć, do susodneje wsy k mojim serbskim přećelam dojeć, a jim ze zbožownym mjezwočom list k čitanju přepodać. Čehodla k serbskim přećelam? Nó, na tym koncerće dyrbješe tež jena luba Serbowka, a to hišće z našeje hole. sobu skutkować. Pola nas holanow je to nětko tak, hdyž nas jedyn sobukrajan přeprosy, my k njemu khwatamy, byrnjež by so bóle deščowało abo wysoki sněh ležał. — Tón wulki dźeń přińdźe. Z nim pak wulke syły sněha. Njebójmy so! Naša serbska, zelena bencinowa žaba bu ze swojeje ćopleje kólnički sćehnjena a my 5 njebojazni Serbja sydnychmy so do njeje. To bě matrija za nju. Wona je hižom jara stara, ale bóle so sněh saješe a bóle wětřikec hóley dujaše, hišće wótřišo wona jachleše a pluwaše a skónčnje nas tola do Budyšina dowjeze.

Přińdźechmy do „Běleho konja". Mała žurla činješe zrudny napohlad. Najskerje bě też w njej dźiwi wichor pobył a bě wšu ćoplotu sobu wzał — a też připosłucharjow? Wopyt bě jara snadny.

Nětko ke koncertej. Solospěwy a dwojospěwy wotměnjachu so z přednoškami na klawérje a huslach. Za solistu na klawérje a zdobom přewodźeŕ spěwow předstaji so nam wěsty k. Hans Martin, hišće malo znaty hudźbnik z Budyšina. Wón bě před krótkim časom k prěnjemu razej we wjetšim koncerće před zjawnosć wustupił a hižo směđźeše wulki přikleск žnjeć. Tak tež tón króć. Wón hraješe znatu sonatu čo. 11, A-dur, wot Mozarta. Pokaza nam z tym swoju dobru techniku na klawérje a wulke zaćuće. Tež za te druhe poskićenki — Bascasole aus „Hoffmanns Erzählungen", Sonatina za klawér a husle wot Schuberta a walćik wot Joh. Straußa — so jomu připosłuchańtwo z wulkim přikleskom dźakowaše. K. F. Ellbogen, syn sławneho hudźbneho wjednika wojerskeje kapały, njemóžeše so nam tak spodobać kaž jeho partnaŕ k. H. Martin. Spěwny wotrjad bě jara bohaty. Wón přinjese nam bóle a mjenje znate spěwy. Zwjeselace pak bě, zo běchu so też komposicije našeho Budyskeho komponisty Korle Englera, kiž bě přitomny, na program stajile. Z lubosćiwym přikleskom bu knj. M. Köhnemannowa postrowjena, hdyž na jewišćo wustupi. Hižom po prěnim spěwje bě sebi wšě wutroby přitomnych dobyła. Wosebje „Ich frage nicht" wot K. Englerja a „Sage mir, Vogel im grünen Wald" wot Erdlen, běchu překwapjenki a khlóšćenki a so nam tak lubjachu, zo dyrbješe knj. K. hišće něšto přidać a tuž nam hišće z radosću jedn žortniwy spěw poskići.

Na tutom koncerće chyše zjawnosći pokazać, kak je w poslednim lěće zo swojimi šuleŕkami dźěłała a što je docpěła. To dyrbimy přidać, zo je jeje próca a wučba rjane płody njesła. Wšo rozprawić, by předaloko wjedło. Tak chcu jenož najlěpše wuzběhnyć. Našej Serbowcy, holanska a hórska, stej z česću wobstaloj. Knj. Elza Krawcec-Połpičanska zaspěwa šyri spěwy. Najlěpje so jej poradźištej „Wir haben uns gefunden" wot Dreßlera a „Gib mir dein Herz" wot Hermanna, wosebje poslednje zamóže naše wutroby tak zhrěć, zo skoro nas móeny přiklesk mjenje čujacych připosłucharjow rozhori a našu nutrnosć skazy. Knježna Hanka Schröderec dyrbješe jako prěnja wustupić a to je wěsće dobre. Tak ju přejara hroza wobknježeše. Ale z poslednimaj spěwomaj wot Brahmsa to zaso wuhładkowaše a „Guten Abend, gute Nacht" bu tak luboznje přednjeseny, zo bych sej přał jón kóždy wječor wot njeje słyšeć, přijedy hač do łoža du. *Hdy* spěwatej na serbskim koncerće? Wot tych druhich spěwarkow chcu jenož knježnu Bjenarźie naspomnić. Jeje pěkny hłós a ćople zaćuće zbudźištej we wutrobach přitomnych wulku dźakownosć. — Skónčnje zahrachu a zaspěwachu wšitcy sobuskutkowacy walćik „An der schönen blauen Donau" wot Jana Straußa.

Nětko sćěhowaše wjesela rejka. My holenjo njezaćuwachmy žanu wjesełosć. Hercy piskachu jenož tajke moderne kuski, kotrež hišće ženje w našej holi słyšeli njejsmy. „Pólku" pak njepiskachu a tak njemóžachmy rejwać. A přihladować, kak so druzy wjesela, to wutrobu zrudnje čini. Tak so podachmy k našemu bencinowemu pohončej. Ale mój božićko, bě tón člowjek rozhorjeny, na nas swarješe a so z tym wjećeše, zo dyrbjachmy za njeho wulki, wulki rybl — zaplaćić. Dźensa nětko cylički dźeń spěwam: „Wšitke, wšitke moje sěsnaki" — za pohonča. Spróchi, na pol zmjerznjeni, ale zbožowni doskakachmy z našej žabu do hole. Pojědźemy zaso do Budyšina, hdyž nas sobuskutkowace holanki přeproša.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Laetare, 15. měrca 1931.

Z Budyšina.

Předowański tekst: Jan. 11, 32—46.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Große předowanje (cyrkw. hudźba), dop. w 11 hodź. ma farar Große w drastowni kemšenje za ćežkosłyšnych. Kemšenje přip. w 12 hodź. wupadnje, wječor ½6 hodź. ma farar Große spowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Große předowanje. Popołdnju su zrutowanja **konfirmandow**, w **2 hodź** ma farar Paul, w **4 hodź** farar Siegemund a w 6 hodź. farar Berg.

W Tuchorskej cyrkwi ma pop. ½3 hodź. farar Stende z Banjec pola Drježdźan kemšenje za hłuchonjemych ze spowědźu.

Zběrka za potrjebne pačerske dźěći.

Křćenja (jenož w Pětrowskej cyrkwi) ma farar Große.

W industrijowej a přemysłowej šuli při Serbskich hrjebjach 1 su wot dop. ½11 hodź. hač do 5 hodź. pop. dodatne wólby za wosadne zastupjeństwo.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za ujedźelnišće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchorskej cyrkwi. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdźe so žónske misijónske towarstwo (zwonk. mis) w Societät. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider kolo ev. šulerkow w **ev.** młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev. luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19:

Srjedu wječor ½9 hodź. za wobaj wotrjadaj na Seminarskej hasy 19 přednoškowy wječor. Knj. Fielitzec z Barlina rěči wo nuzach a pomocy stawa domjacych pomocnicow.

*

Misijonski porjad we wobemaj kat. farskimaj cyrkwjomaj.

Sobotu: ½3 hodźin přednošk za dźěći w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje, potom dźěćaca spowědź. Wječor ⅛8 hodźin wotewrjenje swj. misijona přez najdostojnišeho knjeza biskopa w farskej cyrkwi N. L. K. ze sćěhowacym prěnim misijonskim předowanjom za žony a knjeżny.

Njedźelu: W domje rano ¾6 hodźin Boža mša a krótke misijonske předowanje, w 9 hodź. wulka Boža mša a misijonske předowanje, w 2 hodź. nyšpor, wječor w 7 hodź. misijonske předowanje a Bože požohnowanje.

W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje: ⅛8 hodź. Boža mša z generalnym swj. woprawjenjom dźěći, poswjećenje žiwjenja ze šule pušćenych dźěći a misijonske předowanje. — w 9 hodź. wulka Boža mša a serbske předowanje. — w 1 hodź. serbski nyšpor, — w 4 h. misijonske předowanje a Bože požohnowanje.

Pónđelu: W domje ½6 hodźin Boža mša, w 6 h. předowanje, ½7 hodźin Boža mša. Wječor ⅛8 hodźin předowanje a Bože požohnowanje.

W cyrkwi N. L. K.: Rano w 7 hodź. a ⅛8 hodźin Boža mša, we 8 hodź. předowanje, ½9 hodźin Boža mša. Popołdnju w 5 hodź. předowanje a Bože požohnowanje.

Dźěd — syn — wnuk — w starobje 40 lět rězny.

Sašo miholi so šuły. Tšichi, poła, šuli a šahrodny šu ložo pozorowane. Sćłonzo njemóže so přiseć schorc mrócele dobrić. Sćěhowne šwónčki swonja pak bjes přestaća: „Pójće, nałeśćo je blisće!“ Sćehuje so nadźijamy, so bórzy přichińdźe!

Potom chcemy husto z města won na wjes, do hole! Přiseć Njeswačidłiši park a stary krchow nimo dostojneho Božeho domu se šwojeł młodowjel seleneł wótku z błyšćejatej słotej hwězdu a khorhoju a pomnik ja we šwětowej wójnje padnjenych rjekow, přichódźemy na haćenje mjes šchułkim a šarłim hatom. Přiseć pohłebni šrowi naš přisećeśelniwje nowy hród a přiseć šchułki hat ludowna šchuła a starožitna hońtwjeśka khěža a přichi Bóžiseaństej Bodźe. Přichekročimy mosćerk přiseć płustokatu ležału a dźemy přiseć rjany dubowy hajk nimo nowebo wobydlenja hajnikowebo a rycećelkubła na móst přiseć żeleznizu, kiž do Rakeza a Wojerez wjedźe. Tu postaći so nam přichi jaśnym wjedrje krażny wuhlad do Lužiśkich horow a do blukeje, cźicheje hole! Cźornobóh a Mnichowa šrowitaj naš wot połdnja.

Na bliskej wětrnikowej horje wjerezi wětrnik šwoje kchdła. Wichelake auta jěchża nimo nas so bjesliłch kupjel Sćmierćerkez abo do Kamjenza. Naštajimy so na pucź do Lomiśa, jenoż 2 km dałoko. Přicheśelnje šrowi naš nowa kěrka kujeła wieśnjanoshu Jana Cźecha a na kiwizy Žurez abo Sśomotez kubło. Tu šaštupamy. Žurez bźěło, 84 lět šaty, wita naš na swojej jara wutrobnje, tehorunja jeho přichichodna dźowka Lena rodź. Barłuchkez i Jutka. Hačkuunjeź je Žurez bźěło jara poruteny, je koła kichcele šrowiny a přichi mozach. Rimale bźěło njedźelu bźe přichi do Božeho poma a šejo domoj. a wothlada šwojeho **4** Lětneho wunka Maćika Kochcinkeje. Tón je bźěłowe a šarichich wieśele, šadźo a hwězde žuleho Žurez doma. Šwobzowny nan je 44 lět šaty kubłeł Jan Žur, 40 lět młódšchi, hač nan a 40 lět šarichi, hač šynk. Wumjenitaŕ Žur je najšterschi wobydlel Lomiśa, hódźeł je šo też narodźił.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 14. nałćišća 1931

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,197	1 0 pólsk. złotych	47,50
1 jendźelski punt	20,388	100 čěskost. krónow	12,434
100 šwajc. frankow	80,12	100 franc. frankow	16,421

Barlinska hurša so wčera po šłabym spočatku snowa **ſtrenżi**. Wšchelake efekty sapiłachu sašo postupowaše hurše. Na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſćinami bźěchu kurjy wjelnelake, sota powšchitkownje so mało pscheměnichu.

Na produktowych wikach sastupi wčera wošłabjenje žitnych płaćišnow. W hotowym **ſornje** ſenicźny wowoš 5 pjenežkow pschinadźi. Ale w termińowym wikowanju rožk a pschenża ſchłabjenje płaćišnow poćežechu. Zentnar płaćeśe wčera

w Barlinje:

pschenży 14,65—14,75 hr., rožk 9,25 hr. hač 9,35 hr., jećmjenja najwušeho hr. 10,20—11 hr., **nałćinjeho** 11—11,50 hr., wowoša 7,80—8,15 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa měrz: pschenży 15,25—15,20 hr., rožk 10,20—10,15 hr., wowoša 8,50 hr.,

ſa meju: pschenży 15,40—15,37½ hr., rožk 10,22½—10,17½ hr., wowoša 8,85 hr. hač 8,80 hr.,

ſa julij: pschenży 15,37½—15,35 hr., rožk 10,07½—10 hr., wowoša 8,25—8,15 hr.,

w Shorjelu:

pschenży 14—14,50 hr., rožk 8,20—8,60 hr., jećmjenja nałćinjeho 9,50—10,50 hr. wowoša 7,50—8 hr.,

běrnow 1,40—1,50 hr.,

kilo butry 3 hr. hač 3,40 hr.,

jeja 9 pj. hač 11 pjenježkow,

w Drježdźanach (jadońemy pjatk):

pschenży 15—15,25 hr. (14,85—15,10 hr.),

rožk 9,55—9,80 hr. (8,95—9,20 hr.),

jećmjenja nałćinjeho 11,15—12 hr. (11 hač 11,85 hr.),

jećmjenja najwušeho 10,10—10,85 hriwn. (9,85—10,60 hr.),

wowoša nowešo 8,25—8,50 hr. (7,85—8,35 hriwnow).

Drjewowe aukšije

ſchtwórtk 19. **nałćišća** 1931:

2500 twjerdych metrow dołheho drjewa,
75 twjerdych metrow ſamoweho drjewa,
1050 twjerdych metrow topoleho drjewa I a II.

Drjewo leži w ſtatnej hoſi pola Wojerez a pschedawanje budźe dop. ½10 hodź. na Tšeśetni we Wojerezach.

Dale ***paſne*** drjewo **ſamy dźeń:**

80 mtr. bźěłowych palnych kuſchow,
350 mtr. khójnowych palnych kuſchow,
700 mtr. ſchmrćkowych žerdźow a
300 mtr. ſchmrćkowych žerdźow.

Kupcy ſeidu ſo dop. w 9 hodź. pschi żeleſnizy Las-Willy Khołmz na bróhu ſ Lafa do Werminghofa pschi żeleſnicznej budźe cźo. 62.

Pschiſtajenja.

Holzu do domu, Bogtowa we Wojerezach, Zyrkwinſka haſa 22m.

Mucźobnika wojnaſtšeho, Hofmann we Wojerezach.

Na pschedań:

Kruwa wyſokoſnuceńela, w Dobruſchi 9

Kóń liſchak, wałach, ſrjenjoſtuny, **w** hoſcźenzu „K Wettinſkemu dworej“ w Budyšchinje.

Wós dźerźany na Zibowje 150l.

Wobleč, ſymiſki mantl a krótke tholowy, w Budyſchinje, na Smutſkownej Lawiſki hońy 6m.

Kruwa młoda, wyſokoſnuceńela, Pećzel w Nowej Luzy.

Sšudnizy na pschedawanje:

pónđelu 16. **nałćišća** 1931

w **Dubrjenku** w hoſcźenzu dop. w 10 hodź. 6 ſwinj, we **Tšišchezach** pola Kulowa w hoſcźenzu dop. w 11 hodź. 3 ſwinje, **zentrifuga,**

w **Korźinje** w hoſcźenzu pschip. w 12 hodź. **mebie**, muſaże koło,

w **Rachlowje** pola Kulowa, **kupcy ſeidu ſo pschip.** w 1 h. na **ameriſkim hameźe**: 2 ſwinjeći,

w **Kulowje** w hoſcźenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź. hoſpodaŕſki wós, muſ. koło, ſchijaza maſchina, wſchelake mebie, radio, motorſke koło, muſ., žonj. a dźěćz. wobleča, hobanka, hžława,

wutoru 17. **nałćišća** 1931

w **Drježnu** w hoſcźenzu pop. w 10 hodź. **wſchelake mebie a wolije k majanju, wſchelake wotmjane twory,**

w **Narešu** w hoſcźenzu **pop.** ½2 hodź. **kóń,**

w **Nowej Luzy** w hoſcźenzu pop. w 2 hodź. **kruwa a ſwinjo.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje wo sta abo 1000 kg, **wowak 100 kg.**

Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 8.	12. 8.		13. 8.	12. 8
Pšenica	283 95	283 29	nowy	17 19,0	17 19,00
rožka	185 187	185 187	woka	21 24,00	20 23,00
naz. jećmjeń	—	—	**mórske łupiny**	13-15,0	13-15,0
wows	204 220	204-220	**holte łupiny**	21-24,0	21-24,0
kukurica	156-163	157 164	**ſcharadella**	—	—
Pšenč. muka	35 41,10	35 41 20	rapš. wosušk	9-,6)	9-9,6)
rżana muka	6 30,00	6 30,00	lany wosušk	15 15,90	15-15,80
pš. wotruby	3 13 85	14 13,85	ocen. melasa	—	—
rżane „	12 12 50	11-12 50	**bérnj. kruški**	14-14,50	14-14,50
rapš	—	—	**syno, 50 kg**	1,35 -1,50	1,30-1,60
hróch Viktor.	—	—	rżana słoma	0,60-0,85	0,70 0,80
lane symjo	—	—	**ſerowana** „	0 45-,80	0,55 0,60
pjeński	22 24 0.	22-24,00	ječma „	0 45-0,60	0,55-0,60
				0,55 0,65	0,55 0 65

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13 měrca 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a wozmamjenjenje.

Woły: 528

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	48 - 50
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	4 - 48
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	40 44
Mjenje pjecowane wšch starobow	32 - 39

Rykl: 528

Połnomjasne, wurośene, najwjetše rězneje hódnosće	43 - 47
Połnomjasne, młódše	41 43
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	39 40
Spatne	36 38

Jałojcy a kruwy: 1445

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	31 38
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	25 30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21 24
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	17 20
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Celata: 1800

Najlépše wukormjene (2. druź.)	75 76
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.	65 70
Spatne (4.)	35 50

Wowcy: 3360

Młódše a starše wukormjene (1. družina	51 53
Starše wukormjene (2.)	46 50
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	40 44

Swinje: 6663.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	51 53
Wukormjene	51 53
Mjasne	50 3
Spatne	47 48
Rasy a kundrasy	48—49

Drježdźanska burza (13 III.).

P enca	300 305	běrnjace kružki	16 00 16 25
rožka	191 196	pšeńš. wotruby	13 00 13 50
nałětni jećmjeń	223 240	rżane wotruby	12 00 1 50
nazymsk. jećmjeń	202-217	pšeńšna muka	53 0 55 00
wows	165 170	rżana muka	30 50-31,50
čefwjeny dźećel	150-160	woka	23 00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30, 0
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	7,40-7,60	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

14. měrca 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,80 2 40
Ćelace mjaso	1 „	2,00 2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20 2,80
Swiniace mjaso	1 „	1,50 2,20
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	1,80 2,40
Pšeńšna muka	1 „	0,46 0,68
Rżana muka	1 „	— 0 40
Khlěb	1 „	0,25 0,27
Jědźne běrny	1 „	0,07 0,08
Rajs	1 „	0,44 1,20
Hróch	1 „	0,56 0,90
Soki	1 „	0,56 1 00
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,44 1,60
Sušeny połć	1 „	1,60 2,40
Dobre mloko	1 lt.	0,26 0,28
Jědźna butra	1 kg	3,00 3,60
Jeja	1 štuka	0,08 0,10
Jědźne buny	1 kg	0,50 0,80
Cokor drobny	1 „	— 0,60
Petrolej	1 „	— 0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	— 2 20
Brunicowe briketty	1 „	— 1,35

Wične płaćizny w Budyšinje.

14. měrca 1931

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlépše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50	kilo	14.00	14 50
Rožka nowa	50	„	—	9.00
Jećmjeń	50		10.00	10.25
„ nazymski	50		—	—
Wows	50	„	7 50	8.00
„ nowy	50	„	—	—
Raps	50		—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50	„	2.00	2.50
Butra	1	„	3.00	3 40
Syno nowe	50	„	—	3,10
Słoma z maš. młóć, pras.	50	„	1.00	1.00
„ „ „ k zast.	50	„	1.80	2.00
„ „ z cypami młóćena	50	„	—	—
Pšeńšna muka 60%	50	„	22.50	23.50
Rżana muka 60%	50	„	13.00	13.50
Pšeńšne wotruby	50	„	—	6.75
Rżane wotruby	50	„	—	6.25
Jeja	1	štk.	0.08	0.09
Prosata 832 štuk	1	štk	11.00	22.00

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjelšynicy. — Za nawołźenki: G. Janak w Budyšinje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* ⊖ **Drježdżan.** Pšched wopačnymi jendželskimi stopuntowkami a amerikanskimi 500-dolarskimi notami, kiž su tkóž februara w Barlinje swiežiłe, so pšiches krajny kriminalny hamt warnuje. Puntowke noty njemaja jako dźeń wudaża 13. september 1927, pola dolarowych notow, ako paperjanych pjenjez, jedna so wo diwaj wšchelakej rjadaj, wobaj z wobrazom prezidenta Lincolna. Jedyn rjad pokazuje jako dźeń wudaża 14. julija 1882.

* ⊖ **Wultschajna.** (K spěchowanju pčołkarstwa.) Wultschajnske hamtske hejmanstwo je gmejnskim radam wukas dało, w kotrymž pokazuje so na hajenje šadarstwa a spěchowanje pčołkarstwa jako wažne nadawki. Woboje stejischa hromadze a so wajimnje wudopołnja. Wobjezbe so namołwja, pčihódne pizowanjske rostliny, kiž pčołka rad wopytuje, we wjetšchim rozsahu šadjeć. Doporuča so też, pčołoge pizowanjske rostliny jako žiwe płoty a pjerešli jahtitoju drjewinu šadjeć, dokelž je też ichtitanje płazinu w tajinje šadarstwa. Gmejnske rady so proscha, wschitko činić, so bychu so wot nětka k ja šadjenje pschihódnemu cžasej trěbne naprawy činiłe. Sesu proschene, so bychu hač k 1. oktobrej 1931 rosprawiłe, schto su w tutym nastupanju činiłi, parowźłe.

* ⊖ **Wilsdruffa.** (Sta nakažliwosći wobpizowanja.) We wschelakich šuždownych gmejnach jewja so wobpizowanja (Masern) se slymi sčěhowiami, wobjezbe je symizu. W Blankenfeinje njebě pokoja wčěch dźeći w schuli; tohodla dyrježjesche so wot wokrjesnego lekarja natkwilnje na dwě njedźeli sawrjeć.

* ⊖ **Hohenstein-Ernstthala.** (Njezwěrny sastojnik sadžerženy.) Maly sawiski šud pola tudyšcheho hamtsk. šudniska sadźi 28lětneho kenzlijowego sastojnika K. Jana Böhme z Hornich Lungwitz dla cžežkeho hamtskeho pschestupjenja k 1 lěta thiostrnje. Böhme, kiž běsche sa polsednika pola gmejnskeje Hornjolungwitzskeje nalutowanje pschisłajeny, běsche w běhu nětorych lět wjcho hromadze 10 200 hriwnow pschejschiwił a na lohkomyslne waschnje pschetrjebał.

* ⊖ **Wurzena.** (Wješ z khripu cžeršo domapytana.) W małej Puchawskej gmejnje pola Wurzena tutkwilu khripa jara hatbadža. Tak jenož saudženy tydźeń pjecz wobjezkow pšches tutu sahadu khorowcy.

* ⊖ **Rudelstadta.** (Krewawny njeskutk w njeprajerja.) Krewawny njeskutk w Rudolstadtskej korczmje, kdjež satkli hólcy korczmarku a polizajstcha sastojnika, stani cžežke pinčnizu a potom pyta gamomordarstwo, je so jako skutk njeprajerjeja wukopak. Pschetrjebowanje cžežkostanjenscho wupokaja, so jedna so wo puczowazeho z mjenom Pawoł Eisäjer, kiž pucuje jako sastupa pharmazeutiskich firmow. Wón bě njedźelu do Rudolstadta pschischol a bě wjecjor w restawraziji „K gamotowni" z nětkotrymi hołcami wósom blechow sekta wupił. Hdyž chcyšche korczmarka krótko do polizajsteje hodźiny worcžiju wo něhdże 100 hr. šankacenu měcz, prajesche Eisäjer, so ma jenož 5 hr. pjenjez, dokelž je też schtitanje płazinu w tajinje šadarstwa. Gmejnske rady so proscha, wschitko cžinić, so bychu so wot nětka k ja šadjenje pschihódnemu cžasej trěbne naprawy činiłe. Sesu proschene, so bychu hač k 1. oktobrej 1931 rosprawiłe, schto su w tutym nastupanju činiłi, parowźłe.

Wilsdruffa. (Sta nakažliwosći wobpizowanja.) We wschelakich šuždownych gmejnach jewja so wobpizowanja (Masern) se slymi sčěhowiami, wobjezbe je symizu. W Blankenfeinje njebě pokoja wčěch dźeći w schuli; tohodla dyrježjesche so wot wokrjesnego lekarja natkwilnje na dwě njedźeli sawrjeć.

* ⊖ **Hohenstein-Ernstthala.** (Njezwěrny sastojnik sadžerženy.) Maly sawiski šud pola tudyšcheho hamtsk. šudniska sadźi 28lětneho kenzlijowego sastojnika K. Jana Böhme z Hornich Lungwitz dla cžežkeho hamtskeho pschestupjenja k 1 lěta thiostrnje. Böhme, kiž běsche sa polsednika pola gmejnskeje Hornjolungwitzskeje nalutowanje pschisłajeny, běsche w běhu nětorych lět wjcho hromadze 10 200 hriwnow pschejschiwił a na lohkomyslne waschnje pschetrjebał.

* ⊖ **Wurzena.** (Wješ z khripu cžeršo domapytana.) W małej Puchawskej gmejnje pola Wurzena tutkwilu khripa jara hatbadža. Tak jenož saudženy tydźeń pjecz wobjezkow pšches tutu sahadu khorowcy.

* ⊖ **Rudelstadta.** (Krewawny njeskutk w njeprajerja.) Krewawny njeskutk w Rudolstadtskej korczmje, kdjež satkli hólcy korczmarku a polizajstcha sastojnika, stani cžežke pinčnizu a potom pyta gamomordarstwo, je so jako skutk njeprajerjeja wukopak. Pschetrjebowanje cžežkostanjenscho wupokaja, so jedna so wo puczowazeho z mjenom Pawoł Eisäjer, kiž pucuje jako sastupa pharmazeutiskich firmow. Wón bě njedźelu do Rudolstadta pschischol a bě wjecjor w restawraziji „K gamotowni" z nětkotrymi hołcami wósom blechow sekta wupił. Hdyž chcyšche korczmarka krótko do polizajsteje hodźiny worcžiju wo něhdże 100 hr. šankacenu měcz, prajesche Eisäjer, so ma jenož 5 hr. pjenjez, dokelž je też schtitanje płazinu w tajinje šadarstwa. Gmejnske rady so proscha, wschitko cžinić, so bychu so wot nětka k ja šadjenje pschihódnemu cžasej trěbne naprawy činiłe. Sesu proschene, so bychu hač k 1. oktobrej 1931 rosprawiłe, schto su w tutym nastupanju činiłi, parowźłe.

stupi w tutym wokomiku polizajsći wyschschi strazmišchtr Holz do lokala, jo by kožbu sčinił, jo ma so sawrjeć. Elsässer mnjo, sastojnik pschithadza, so by jeho sajał, wucjeje revolwer a wutřelił, kaž trjechi. Korczmarka, M. Meikowa, a 55lětny polizajski sastojnik padnyschtaj cžežko sranjenaj k jemi a wumrěschtaj bórzy po dowjesenju do therownje.

Swóbne powěsće.

Semrźi: Hana swob. Müllerowa rodź. Mollez w Budyšchinje, 80 lět, khowanje budże pónjedźelu pop. w 4 h. na Tuchořitskim pohrjebnischežu. — Johanna Richterowa rodźena Krawcez w Budyšchinje, 83 lět, khowanje budże pónjedźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu na Ssłonosorschčanskej drohy 132 b. — Hrabja Otto se Solms-Sonnewalde we Worzunje, 8 lět. — Adolf Werner z Nadrósnej Hrabowki p. Kamjenza, 72 lět. — Berta Freyowa rodź. Jährigez w Lubju, 51 lět, khowanje budże pónjedźelu pop. w 2 hodź. — Friederika Baumannowa rodź. Kunzez we Wojerezach, 77 lět, khowanje budże jutře pjatk pop. 1/3 hodź. — Jan Wěrik w Brětni pola Wojerez, 26 lět, khowanje budże njedźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańskemu domu. — August Duschka, nakładowy dohladowaŕ we Werminghoffje, 44 lět, khowanje budże jutře njedźelu pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Přilopk.

* **Gustav nagel ma konkurenta.** We wobmjezje bayerskeho hłownoho města stoji niska khěža, kiž je wot horjeka hač dele z biblijskimi hrónzkami, buchowanymi pěsnjemi, modlitwami a japrajaklami namołowana. Wobydlerjo tohole doma, dźiwnuch, prednje nawrót prestenu, njeskaženeho ischčenstwa. Wón pezinja so kaž prorok, ma dołhu brodu a dołhe włosy a pospytuje so wutrajnje we tom, je by wobydlerjow wokolnych k nakazanju pohnuł.

* **Zona se falozejskim bleschnikom.** Psched Barlinskim šawniskim šudom sapoeja so žedwa jedenanje, w kotrenž jednaschе so wo wulke pezejonkowe wobschudženstwo. S hłownej wobschorjenej je mandželska Minna Wunschowa, wo kotrejž so pschedbydża wuprajі, so je wopraudže taj wobpředžena wot falozejskeho blejnitwa. Hromadze z druhimi wobschorjenymi je mnohe wobkhody falozila, njemjelo ja to ani trěchnoho pónjacza ani też mnoho kapitala. So by ßebi pjenjezy wobstarała, pytajsche podjelnikow, kotriž mějachu jenoż napiateje nadpa dźiwu. Pjenjezy běchu wjele potom tuž. Napiatejcjow ßebi z tym dopowjachu, so jim wěstoteje pschiskwojobvachu. S wěstoscjemi łužachu stare konje, z kotrymiž bě cžaj na wumělk a automobile, kiž njeběchu bitze kmane k kupczenju. Tute wěstoteje so falozejschi wschěm wěriczelam. Wopraudźiły wobkhod cžinjesche so jenoż z wulkowikowanjom bórnow Wunschowe-je. Wona pschedawaschе bórny we wikowańni. We wulkej mišchenizy, kiž bě napoždjeju nastała, pozhachu ßebi schkodowani žanu pomjacz a wotwoženu prešto bérny. Słyšt ikada pschedawaschе so na pschežadženje a wunjese 15 njenjezkow po zentnarju, mjes tym so Bchu 2

hrivnje pschi nakupjenju płacžile. Wunschowoje wěriczel jo žu wschitzy khoro šnicženi. Wscho hromadze ma so wo niž mjenje hač stjezeoch wobschudženstwach jednacz. Wunschowa je hač do 1929 hižo wósom króć sjewjenska pschižahu słožila. Po tutom cžasu je so hischcže 26 króć jatbe pschecžiwo ni wukałała, so bychu ju k sjewjenskej pschižaży (Offenbarungseid) nuczili.

* **Duchapschtomna pschedawarka.** Njewuprajchny ranježny nadpad spyta sobotu pschipołonju w Barlinje w schokoladnem wobkhodže młody pachoł, kiž žadasche ßebi wot pschedawarki 50 hriwnow, tykajo satrježkacja pištola psched wocži, so by ßebi swoje žadanje wunukował. Pschedawarka hrabny pod klamu sche bl'do a wuczahny telefonsku pištolu a prajesche, so ma też žana tajka bróń. Mody cžłowjek cžekny, tola mócjacu jeho sjecz. Jedna jo wo 18lětneho pachoła.

* **Wjazore parokódje w nuzy na Baltiskim morju.** Na schwedskich narańskich pokrjohach su pjatk zyłne njezeje łódzam wulke cžežkosce nacžinile. W kritiskim położenju sej schwedskej parokódji „Rane" a „Warjo", kiž dyrbjeschtej je so statnym łódzamkom do Gävle pschiwjesej. Wot tohole pospyta dyrbjachu wothladacz, dokelž 8 metrow wysoke ledowe sczeny jimaj sadjewachu do pędka pschiječ. Dokelž je wichor 20 sekundowych metrow dospeł a nimo toho wulka kursawa bywa, maja wulku starosć. W finskim salkwje stej němskej parokódji „Crencon" a „Hüxter" i Hamburga pola Gräzegrunda samjerschej. Jeju położenje ma so ja khutne, dokelž błisko pschebywazu łódzamak njemaże pomozy pschinjesć.

Towaŕstwowy powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Predsydstwo a wubjerk zeńdżetej so wutoru 17. nalětnika wječor we 8 hodź. k posedźenju w Serbskim Domje.

Hodźij. „Jaroměr Imiš". Njedźelu 15. nalětnika pop 1/25 hodźin zhromadźizna pola Mrózec.

Prěnje načolniske posedźenje Łuž.-Serb. Sokolskeho Zwjazka je njedźelu 15. nalětnika dop. 1/211 hodźin pola bratra Suberta w Radworju. Jara ważny zlětowy porjad. Posledńje posedźenje do zlěta. Kóždy načolnik a podnačolnik ma wšsče přiść.

Zwj. načolnik.

Rakecy. Lipa ma njedźelu 15. nalětnika wšu mšsačnu zhromadźiznu. Wšěch lubych sobustawow kaž też hosći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Serbski Ratařski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu 15. nalětnika pop. hnydom po nyšporje pola Kralec swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, wólby, přednošk, namjety. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na hłownej zhromadźizne sivnych, wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Srjedźny wokrjes Sokoła ma sobotu 21. nalětnika 1931 z dypkom wječor we 8 hodź. swoju hłownu wokrjesnu zhromadźiznu w Malešecach pola Zendźic. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednošk a wšelčiny. *Kóžda jednota ma so w hódnej ličbje na njej wobdźělić.*

Wokrjž. načolnik.

Sněhowe mjeńcele po cyłej Europje. Horni wobraz pokazuje wam London w sněhowym mjeńcelu. Delka widžimy, kak črjo[illegible] tajkich, kotrež[illegible] nimaja, w Barlinje dołhi čas.

Cžeńcze-li Waš dom rjenje a přijomnje wulotować, wopytajće nas bórzy. Poskićamy Wam něšto cyle wuradne

W zwjeršnych gardinach sterach

Zane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler

na Zitnych wikach 11
Z napječa „Złot. hwězdy"

Prawe, derjezdźerjane

burske meble

z lěta 1837 (pisane molowane) na předań na Jägerstraße 14

Tak rjane šaty, běłe kaž mona, njejsće měłe!

Ale to je cyle zrozumliwje, wona je mudra a berje Persil! Wobkedźbujće stajnje ważny dypk: prawu dźělbu!

Na 3 bowy wody přińdźe 1 pakčik Persil.

Za kóždy kotoł wosebje so Persilowa woda znowa zymna připrawi.

Persil

Znaječe hižom najnowši wudźěłk Persilowych dźěłarjow IMI Henkelec wopłokański, klusański a rjedźeński srědk?

Mody
ratařski dźěłaćer
so při darmotnym bydlenju a jědźi pyta
Kmoch we Łusku p. Pomore
Telefon: Wósport 359

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Předawarka

nic niže 18 lět, kotraž wuknje, so do rěznistwa hnydom pyta, najradšo dźowka rěznika.

Poskićenja pod H 13 na wudawarnju Serbskich Nowin

Pytam k 1. 4.
hólcu
16—18 lět, do ratařstwa.
W Zuricach čisło 7.

Derjezdźerjana
sykanjerézaca mašiná a drjene pjerjo
je na předań w Sulšecach č. 6 pola Přěčec

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Konje k rezu
kupuje kóždy čas po najwyš. płać.
Kurt Kaiser w Budyšinje
na Humboldskej hasy a při Mjasnjetkach Tel. 4203

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wutrjaja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wuh. a čišći Smolerjec knihičišćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za small mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a labele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čehožkuli zniezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde zniezbožeńze dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zniezbožeńza dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdya a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 63 — Budyšin — Pondźelu, 16. měrca 1931 — Bautzen — Ročnik 90

Stegerwald w Essenje rěčał.

Swjatł němšćich dźěłaćerskich towaršstwow je w Essenje njedźelu zhromadnym zhromadźenju měł, w kotrejž tłaj **němšći dźěłowy** minister **Stegerwald** a přehladowaše swjatła němšćich dźěłaćerskich towaršstwow, Jungbusch, rěčałoj. Stegerwald praji, so maja dźěłaćerske towaršstwa praschenje dźěłonjemjerjow, mjadowe praschenje a praschenje sawěsćenja hórnikow rozrisać.

Kaž dołho budźe won w knježerstwje, žo tarifowe
rjećenja njewotwołrunja.

Druhi nadawk dźěłaćerskich towaršstwow budźe w přichodźe, tarifne zhromadnistwa do samostajadnistwow přeměnić. Dźěłaćerski cłaš a wjele druhich praschenjow móža žo jenož internazionalnje wuprawić.

Potom **Jmbusch** rěčeše, kotruž najprjedy žadaše, so dyrbi zyły lud wopory habu njesć, kotrež hospodarstwo krisa žada. Hač dotal žu dostawarja wjdy přechjara jenostronje wopory přchinoschcli.

Groener w wójskownm kommandeuram.

W zwisu z wukazom wobornego ministra Groenera na oficjerow němšćostatneje wobory, kotryž žo z přichodnym Lipšćanskim wuńdu přecerjiwo Alnuškim nazionalnosocialistiskim offizeram twuda, bě minister němšćostatneje **wobory**, po powěsći Barlinskich nowin hišće dorubi wukas za kommandeurow a roskazowarjow němšćostatneje wobory wojcowił, w kotrymž njes druhim praji:

Njeńmémy na tym dwělowacj, so je tole poćinanje někotrych młodych offizerow wobornej mozy jara jescho-dźiło. Tajka dowěrjenjowa krisa budźišće žo nam salutowała, hdy budźichu žo wschitsy kommandowjo bóle we ducha a nahladny offizerskeho korpa starali. Ale bohužel, dyrbi žo ras rjez, so dla smutskowneje njewěstosće abo dla njedołhajaceje wusnawarskeje khrobłosće žo Kóždeho politiskeho rozrěčenja je swojimi podstajenymi smjernje hnydom. S tychle podawkow dyrbinny dopóznace wotwodźicz, so w přchichodźe jenož tajke wobory wjednikow offizerskeho korpa sćinimy, kotrjž maju wusnawarsku khrobłosć a dołhajacu duchownu přchewahu, to bychu naschu dźenjšnistchu nutdźinu wukubłali.

Demonstracija małych rentnarjow.

Swjatł němšćich rentnarjow je w Barlinje hromadźe se swjatłom němšćich lutowarjow, z němšćej zentralu přchedawarjow leżownoscjow za cłaš inflazije, a z němšćim swjatłom wukrajnych, kolonialnych a nanujenych Němzow demonstrazniu wotměł a wobšamknjenje přchijał, w kotrymž němšći rentnarjo, lutowarjo a druhi schkodowani kaž prjedy też někotre **prawo město jasnojiny žadaju.**

Rentnarjo, tak žo we wobšamknjenju praji, su na tónzu swojeje mozy a žadaju, so bychu žo z hańbowne a njespłużeneho spomoženja wjali. Stónčenje němšćostatne prawne sastaranje se wschej rasnosćan žadaju, kaž dołho wobsebite nahódnoscjenje jim hospodarstwu swobodne žiwjenje njedowoli. Němšćostatne knježerstwo dyrbi z wobsebitym zakonjom němšćostatnemu ludej pornjeć, so by winu inflazije pruhowak a wubjerk juristiskich wězownutkownych ludowego ho podarstwa a zastupjerjow schkodowanych wustajił, kotrjž by pruhowak, hač by móžno było, reformu nahódnoscjazych zakonjow w swisu z rozsudźanjom palazych praschenjow wuprawić.

Koaliciski konflikt ku czerstwowych stronow w Durinsku.

Frakcija **němšće** ludowneje strony w durinskim (hüringskim) **žejmje** je sledowaze wozjewjenje wudała: Nazionalni sozialistojo njesmu nam na nasche poslednje pismo of ozielnje zyzła žaneje wotmołwy dali, wobsebje njesmu žanych namjetow cźinili, kak chcedza sadźewki hromadźe-dźaceje frakcijow knježerstwowych stronow wottroničć. Nawopak, w durinskich nowinach swojeje strony za wjeza-ra prajili, so žedni na to njepomyślu, nječchtо wróco wotsej, a to žu nikle wobanjenja, z kotrymnjž je bo wjednik jich župy a frakzije do naž dał, hischcze kahodne. **S tym žu koalizju skamali.** Sću žo swonka koalizje tajili, kaž je to ministerski president dr. Frick hižo pched měsazami cźinił, tola njeje tehdy za žebje a swojm stronu sčěhkoli wotwodźił. S tejle wotmołwu w swisu se wschěm, schtož je so stało, žmy so z koalizielkeho swjasanja z nazionalnymi sozialistami wuzwobodźili a njesmy tohodla wjazy z koalizistkimi dorěčenjemi z nimi swjasani. S druhimi dotalnymi knježerstwowymi stronami budźemy dale wo tym jednacj, hač a kak bychu žo wobešerjowsće, z kotrymiž někotre nasch kraj bóle dyžli hdy prjedy cjerpi, wobłe pschewinuwcj.

Kommunistojo gomhaju mzdu znižić.

Worzswonarinja w Hennigsdorfu pola Barlina 63 wjeschu skasanku z Rulkeje doskała. Firma dźěłaćerjam na cjornej delsy sdźeli, so so za tule skasanku **akkordše pla**cźiny po tym, kajkeż je dźěło, wu 15 hač 20 prozentow sniža, dokelž su Ruzojo na placźiny pschejara hłocźili. Namjet staj direktija firmy a pschedbyhda **kommunistiskeje** dźěłaćerskeje rady podpiłałoj.

Prjedy koho bě žo dźělowa rada pola ruskeho wikowańskeho zastupjerstwa w Barlinje sa placźinami wobhonika. Dwaj dnjej pozdźišo wona wobšamknu, w kotrym padze žyłnemu wottwarjenju akkordźich mjdow pschihłosowacj; pschetož schtoż žo w Moskwje pschikasuje, je němšćim kommunistam žwjate.

Barlinski „Vorwärts" k tomu pschispomni: Němzy dźěłaćerjo njebudźa žo pschi tychle wobstejnosćach nad ruskimi skasankami wjeselećj. S Moskwy njeje hischcze za němšćich dźěłaćerjow a jich swjatł nicjo dobreho wuschło. Někotre žo na mjdu na najhórschche waschnje tłócźi, to pschikład w Hennigsdorfu dopokasuje.

Politiske puki.

Lipšćanski polizajski presidium wosjewja: Sobotu bórzy po 1 hodźinje w nozy je někotre 15 abo 20 muži **hyłna** cyrjoda nazionalnych sozialistow korčmu w Bjedrich Eberstej drohy w Lipšu-Lentschu nadpadła, kotruž kommunistojo husto wopytaju. Pschi tym je žo někotre 16 krócź sćełiło. Saiwołani polizistojo žu so nadpadnikami, kotrjž běchu na stronu Lindenauskeje drohi eckrnyli, puschćichu a mójachu 15 wozbowu sajcej, kotrež na polizajski presidium dowjedźechu. Hnydom je pschepytajo, najtrožazu pistolu a žydom wojmadlaty rjeczas namakachu. Na mjetnje nadpada pched korčmu tři patronowe trubki a jena patrona leżachu. Jenoho 21ketneho dźěłaćerja se prażnjenjom na hłowu a někotre 60ketneho dźěłaćerja se wutšełom do lieweho sejesna sranichu. Sranjenych do diakonišowskeho doma w Lipšu-Lindenau pschijachu.

*

S pschićimi měrzłeje demonstrazije **kommunistow we Düsseldorfu k cźežkim pukam mjes kommunistami a stahlhelmarjemi dońdže.** Sstydom stahlhelmarjow žo z dźěła cźežko, jdźela lohko sranichu. Někotre wozbowy žu fajeli.

W **Gelsenkirchenje** je mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami k šurrowym pukam dosało, pschi kotrychž jenoho kommunista do thórišća a někotrych druhich do hłowy sćełichu. Sstydom nazionalnych sozialistow fajachu.

Attentat na Hamburgskeho knježerstwowcho radźicela Lassalja.

Knježerstwowcho radźicela **Lassalja,** do kotrohož je wujschchi wachtmišchtr **Pohl** sćełił, žu sobotu operowali. Jeho strowotny staw je spokojazy. Kulka je wutrobnu zentimeter wysche wutrobny pscherajtka. Lěkarjo na-dźijeja, so rana, jeli so žo khorosće njepschidadža, za tydźeń zajije.

Nadpadnik **Pohl** je žo wujnał, so je žebi wotmyślił, knježerstwowcho radźicela Lassalja w jeho pižarni zatřelić. Mordarstwo njeje žo dokonjało, dokelž žo druhi wuměł njeje spuschcził. Kaž je sekretatka knježerstwowcho radźicela, kotraž bě pschi attentatu pschitomna, wobšwědcźiła, je Pohl, hdyž bě z prěnim wutřelkom Lassalja potřelił, hischcze wjazy krócź pistolu do Lassalja wottkócźił, tola wutřel žo někajkeho sadźewka dla njespschejeći. Pohl jako jenički pschijaćelny njeschtitka njemje, so žo njeje chcył jenemu žiwej pschełbyschcnej dać.

Wyschnoscj je swědźiła, so wyschichi straźnikchtr Pohl, hačrunje njeje jako žobustaw nazionalneje zozialistiskeje strony zapisany, porjadnje do nazionalno-zozialistiskich korčmow khodźił, na to njedźiwajo, **so je Hamburgskim polizajskim zastojnikam zakasane, tajke korčmy wopytać.** Pohl je dale wotjejet notwiny nazionalneje zozialistiskeje strony do žiłdowych měsnistwow nošył a je žo hewak njepschestawajzy wo to prózował, njes swojimi kollegami pschiwiłowarjow za nazionalnu zozialistiku stronu dobyć. Runje tuteje agitazije dła je žo pschećiwo njemu pschepytanje sawjedko. Tohodła je bjes dwěla, so je Pohl, hačrunje njeje do nazionalneje zozialistiskeje strony pschijaty był, jej pschijaćelschcak.

Pschepytanje žo pschećiwo druhemu Hamburgskemu polizajskemu straźmischtrej sawjedło.

Kaž pschećiwo Pohlej, je žo tež pschećiwo wyschichemu straźnikchtrej **Müllerej** pschepytanje dła agitazije za nazionalnych sozialistow sawjedło. Möller je w pschedstwje Lassallowoje pišarnje cźakajo sedźał, hdyž je Pohl do Lassallja sćełił. Po nadpadže žu Möllera fajeli, dokelž žu pola njeho tohorunja natykany žiłowy revolwer namakali. Hač staj žo Pohl a Möller zrěčałoj, njeje hischcze dopokasane.

Nazionalny „Hamburger Tageblatt" pisze, so žu pódła Pohla a Möllera hischcze pjeć druhich polizajskich zastojnikow, kotrychž žu dleschi cźaš wobkedźbowali, dła agitazije za nazionalnych sozialistow do pschepytanja wzali.

Kommunistiskcho sobustawa Hamburgskeho měšćanstwa skónczowali.

Kommunistiskeho pschiwšłuchnika Hamburgskeho měšćanstwa, Ernst Hennig, žu njedźelu w nozy w jenym autobusu **zastrelili.**

Kaž Hamburgska polizija powě, je Hennig z pschewodom jeneho druheho kommunista do Hamburga wjesełe. W Jinnfrauenje tjo muzojo do autobusa załeschu, kotryž žo najprjedy směrom južnom jechdźeše. Nadobo zlanywschi rewolwry wuceźechu a na jédnych hości sawołachu: **„Ruce hore!"** Potom žo Hennigowa wopražachu, hač je Bobustaw kommunistiskeho měšćanstwa **Andre.** Hdyž Hennig swoje wjeno wjesło praji, sawołachu: **„Teśe runje pytamy!"** W tym samym wokomiku do Hennigowa wjazy krócź sćełichu, z wosa skocźichu a wot wonka hischcze wjazy krócź sćełichu. Hennigowa z tym morichu, wjes tym so žo jena wucześerka wjazy krócź na nosy stani. Nadpadnicy mózachu po cźmje wupjerchnywcj. W zajmje pschepytanja njemóże žo wjazy nadrobnosćow wozjewicj.

Nadpadnicy maju žo pjerća w prawnej radikalnej stronje pytacj.

Rozhorjacy wustupy w Kasselskim kommunistiskim procesu.

Pjatkowne jednanje w kommunistiskim prozeßu we Kasselu je žo z wulkej herjelańzu w žindnišej sali sćełiło. Hdyž žo žud runje z pražchenjom saběrasche, hač ma žo nazionalnym sozialistiskim swědkam pschihažacj dacj, rěcźnik dr. Preißler nadobo je stoła stanywschi žo swoju rěcźnišku žuknju wobleczе a z powdźerjenje cźerjesche. Sa někotre njenješchiny žo wrócźi wokajo: „Wenka psched žudnišwom cźakaju hdy 50 towaršchow mojeje strony k temi poražnje. Jenemu muźej žu hižo nop rosbili, druhi je kranjeny, a tśeśeho žu z inuzje do Fuldy cźišnyli." Lěschtiży pschikomni stanywschi herjekachu. Pokoženje běśe jara strośtne, dokelž 40 nazionalnych sozialistiskich swědkow sady 94 wobžkorjenych kommunistow žedźeše. Rosharjenosć žo šbórschi, hdyž rěcźnik dr. Lewinšti do sale sawoła, so je to lekkija, kotruž je dr. Preißler na wjeczor 7 hodźin skasał. Na to dr. Preißler je swojimi nazionalnymi towaršchemi se sale cźerjesche.

Sšudowy pschedsyda praji, so žo žud ž padawkami na dróhy na zane waschnje njeda samužicj, a so žo prozeßowe jednanje dale powjedźe. Dokelž pak sakitarjo prajichu, so po tymle rosharjenju njemóża dale swoje sakitarske powinusće dopjelnicj, pschedbyhda ža nekotre minuty žudnišle wobšamknjenje wojcowi, so žo jednanja na pónđelu wotstorcza.

W tym samym wokomiku žo dr. Preißler i nazionalnymi sozialistiskimi swědkami do pošedźenje wróći, na cźož znowa hara nasta.

So bychu kommunistojo a nazionalni sozialistojo žo do pukow njedali, dyrbjachu wobskorjeni prěni i pošedźenje wunicź. Psched žudnišwom ko kommunistojo še cźakajom ludom do cźaha sestupachu.

Kaž je polizija swědźiła, je wokole 8 hodźin 50 nazionalnych sozialistow psched žudnišwo pschicźahło. Dokelž cźah njebě pschipowědźeny, jón polizija njepschewodźeše. Psched žudnišwom cźakaju lud, swjesicha kommunistojo, so i pschikhadnikami do pukow da. Kaž je so swěsćiło, je jenož jeneho muža sranili. Po tajkim so wudawanje rěcźnika dr. Preißlera jako pschełnate wupokaja.

Dasrołne wołbronjenie w Danskej.

W danskim ßejmje sapößłanzow je wjetschina ßozialistiske a radikalneje strony ße 77 pschećiwko 64 ßkazam fakoł pschijała, po katrymż maju ßo wójßło a wójnske łódźkowo wespołnoßćeje a wßche wjerdźinły ßo wotnjeßeć. Politikarjo pak mėnja, ße njeje żanych wuhladow, ße by ßa- łkoł też w ßenatu pschełchoł, dokelż je tam ßylna wjetschina, ß konßerwatiwnych a liberalnych wobßtejaza, pschećiwo njemu.

Attentat pschećiwo awßtriskemu namėßnemu konßulej w Montrealu.

Awßtrijał Schćepan Balagh je awßtriskeho mėßtokonßula w Montrealu (w Kanadßkej) Louisa Badhaka w jeho pißarni ß **kataczom ßraschnje ßkałał**. Jeneho konßulatoweho pschijßtajenja, kotrež dźiwiße konßula ßchitaczk, nadpadnuł lohko frani. Poradźi ße, nadpadnika pschemėz. Dla ßarmanja jeneje ßchłody bė ßwada naßtała, pschi kotrejż k podawkej dóńdże.

Henderson ßo prócuje wo dorėčenje mėz francowßkej a łolßkej też wo politißkich praßenjach.

Każ „Times“ powėdża, ße jendźelßki ßwonkowny minißter prócuje, ße by ße dźelko, ß franzowßko-italißkim dojednanjom ßapoćane, mjeń **Parißom a Romom ß dorozumjenjom wo wßćech njerozrißanych politißkich praßenjach, każ na pschikład wo tunißkim praßenju a wo praßenju połodnißceje tunißeje mjeń Lybißeje,** wudoßpołnjło. Dla- tier prócuje, ße by ße dźelko, ß franzowßko-italißkim dojednanja wutorn do Londona direktor wotdźėlenja ßa SSwjatk Ludow ß franzowßkim ßwonkownym minißterßtwje Maßigli a ßalutujcej italißkeho ßwonkowneho minißterßtwa Rojßo do Londona pschijėdźetaj, ße bychtaj ß wotrjadnikami jendźelßkeho wukrajneho minißterßtwa na ßkónčnym tekßte ßobu dźėlałaj.

Bomba w Buenos Aires rozbuchła.

Attentat na Walesćeho prynza wotmyßleny?

Njedźeľu je w argentinßkim ßtołnym mėßće Buenos Aires jendźelßki kronprynz, Waleski prynz, kotryż po- tśeńßkej Ameriku puczuje, wuńtajenju jendźelßkeje indu- ßtrije wotewrił. Tón ßamy dźeń je w jenym wośu dróhowe- je żeleźnicy **bomba rosbuchła, ß czimż ße ßo tři wośoby morile, a wjele druhich je ßo ßranilo.** Bombu mėßenche Italißan Bieretti pßchi ßebi; wona rosbuchnyła, hdyż dźyßche tón ß wośa wulkićż. Też wón bu morjeny. Podawk je we Buenos Aires wulke roßhorjenje ßpodźiw. Myßla ßebi, ße je attentat pschećiwo Walesćeho prynza wotmyßleny był.

Rucy pręć!

„Katolßki Poßoł“ pißche: Każ organ fakßeje zentrumße- ßteje ßtrony „Sächßiſche Volkszeitung“ powė, je ßo ßchwórił pßched tydźenjom w Schmunowje zentrumßka ßhromadźizna wotmėła. Je ße powołała na wośebite pschecze. Jin wotewrił a wodźił je knjes arzymėßchnik Żur- Nalbiczanßki. Wośebitu wotnoźku zentrumßkeje ßtrony chźeła tam załoźeć. Pschihoty k tomu ßu ße hižo ßtałe. Wośebita reßolucija je ße tam pschijała, kiž ma ße po- ßłaćej politißkemu wubjerkej towarßtwa ßwj. Cyrilła a Methoda a na redakcju „Katolßkeho Poßoła“. Tak da- łoko hlowna roßprawa, kotraż nośy napißmo: Też w ßerb- ßkich kónzach dże to ß zentrumßkej wėcu dopredka.

Za naß katolßkich SSserbow, ßjednoczenych w naßchim ßtarodawnym towarßtwje ßwj. Cyrilła a Methoda, naita- wa ß tym praßchenje, kak mamy ße my k taßkemu wuńtu- powanju zentrumßkeje ßtrony ßtajicź. Zentrumßkej ßtrony njemėże wėßo nichtó fakaćaċ, ßhromadźizny wotmėwaċ, hdyż kuli chże. Tola zentrumßka ßtrona dyrbi wėdżeċ, a dyrbi wėdżeċ ße, ße mamy my katolßcy SSserbja ßwoju frontu ßkutcze wėße we, ße mamy my katolßcy SSserbja ßwoju frontu Cyrilła a Methoda, kotreż je pryedy ßałożene, hač je ża- ßtupjene. Tón je naßche katolße towarßtwo ßwj. Cyrilła a Methoda, kotreż je pryedy ßałożene, hač je ża- łkoł ßo ßjednoczeni ßtoro wßchitcy naßchi katolßcy SSserbja. Organ tuteho naßcheho towarßtwa je naßch „Ka- tolßti Poßoł“. W nim a pßches njón naßchi najwußnam- nißchi katolßcy wjednicy nėßto hižo na wßche 70 lėt k dźe- jemu ludej rėcża. Mjes nimi namakamy wßchėch naßchich wußnamnißchich duchownych, wuczerjow, burow, dźiwjaceſ- rjow atd., kotrychż wutroba je ßo bła ß ludoßcu ß ßwoje- jemu ludej horiła. SSwoje najlėpße mozy ßu woni tu ßwojemu ludej wėnowali. A naßch ßerbßki katolßki lud je ßtajnje k ßwojim wupruhowanym wjednikam ßtał. Je jich hłoß ßłyßchał a po jich radże ße mėł, hamo pßchi najcezeſ- ßchich roßhudźenjach, też na dośeż njedźakłowanym politißkim poln. SSuło dośeż ßu wėßo też we wßchelakich kónzach tak mjenowani ežjwėdnißcy ßo pekaßowali, kiž bychu tola nė- kotrych wot zyłka wotßchcėpiżej ßamóhli. Tola zyłkownje je naßch ßerbßki lud ßo ßtajnje po radże ßwojich wjednikow ßwojeho wulkeho towarßtwa ßwj. Cyrilła a Methoda mėł. Tak bėße naßch katolßki ßerbßki lud dośeż ßylny a cześcżeny. *Nėkrėżkuli je nam tuty ßylnu a kruty organizaciju za- widżał.* Dyrbi to nėtk hinak bycź?

Dyrbimy ßebi tutu ßwoju ßylnu organizaciju ßami roßbiċź? Divide et impera: dźel, roßdźel, roßćeßcėp jich a potom — kuje! Njemóżemy ßebi ßtoro myßlicź, ße buchu to naßchi nėmżay katolßcy bratrja dźiwli: k nam pßchińcź a naßchu katolßku ßerbßku organizaciju roßbicź. To pak by tola było, gdy by zentrum dźiwł po naßchich katol- ßich SSserbach ßwoje zentrumße organizacije jakożeż. K tomu my katolßcy SSserbja njebychmy ßmėrom pßchi- hładowaċ mohli. Nimamy dha ża to my hißcze dośeż bė- dźicź a tak dośeż wojowaċ? Nėt dyrbjeli my katolikojo też hißcze mjes ßobu wojowaċ poczeż, katolßki duchowni napßchecżo katolßkim duchownym? Schtó mohł to ża dobre mėċź? Tuż rėża tu zyle rażuje: zentrumßka ßtrona, tu ruzy pryeċź! Tu ßmy my doma a to je naßche pole. To my ßami wobdźėlamy, dokelż je ßami najlėpje ßnajeny. My mamy ßwoju organizaciju, każ macze wy waßchu. Tu ju mjeju, kotreż potorhaċź njemóżemy dowolicź. Mjes ßobu jednaċ, haj, to je móżno. Ale jenoż wot organizacije k o- rganizaciji. Pėtknje ß tėżu nuts, niż ß poßleńzu abo ß wo- hnom! Ża naż SSserbow pak rėża: Jenoż kruċzißchko do- hromadu! Pschesłedni wostaċź! SSjednoczeni każ hižo wot 70 lėt ßem w naßchim towarßtwje ßwj. Cyrilła a Methoda woßtaċ ßebi dale ßwėrni a budźemy ßylni a cześcżeni!

Ze Serbow

W **Budyßchinje**, 16. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Pomałku ßtupa ßchlerzja na rjane. Nad ßrjedźnej Europu wupßchesćeżera ßo wyßchina. Ni- żyny ßu ß wjeczora Europu, nad ßrėdźnoßrėdźnim wo- rju a nad dolßoranißcej Europu. Njech też ßchkenża na rjane ßtupa, móże naße wjedro ruċze bóle wißaty a torhaty raß pßchinjeżeſ. Tola móż ßymy je najßkerje nė- kotre ßule ßlemjena. — Jutße wutoru ßtudża błuċzo ßo 6,12 hodź. a tkowa ßo 6,06 hodź. Mėċzk ikhodża rano 6,02 hodź. a khowa ßo pop. 4,05 hodź. — Djenża ßa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +5. thermometer w noży —3. Wuhlady na cżoße wjedro.

Jan Delny w Drjezdżanach †.

Njedźelu Okuli wjeczor ½7 hodź. wumrė po cżeż- kej khorośći w Drjezdżanach, 62 lėt ßtary, kujeś żarjad- nißki inßpektor na wotp. Jan Delny. Bßche dobry SSserb a wobkujeżeſche też rußku rėċź doßpołnje. Bßche dźßchi cżaß ß rußkim tolmaczom na Drjezdżanßkim ßudnißtwje. Narodßi ßo na dnju 18. junija 1869 w Jenßchezach pola Rakez, hdżeż bßche jeho nan 25 lėt ß lėßnym dohła- warßom Rakeczańßkeje hole. Jako bßche Rakeczańßku ßchu- lu 6 lėt wopytał, pschińdże 4 lėta na wojßeßku pschi- towańßku ßchulu do Schtrupena a potom do Marten- berga. Potom ßaßtupi jako podwyßchi do wojßkow we Lipßku. Rimale 40 Lt. dołho dźėłaßche w ßarjadnißtwje mėßta Drjezdżan hač do lėta 1929, hdyż ßu wotpo- cżinkł dźėła. Lėto pßchebywaße po poruczńoßći Drjez- dżańßkeje mėßchańßkeje rady w Rußej a wopytał tam Mitrohrad, Moßkwu, Odeßu, Cżorne morjo atd. Pßchi tutej zładnoßći je rußku rėċź derje nawuknył. 1914 wo- jeni ßo, 46 lėt ßtary, ß ßerbßkej knjeżnu Metu Bartz ß Tßłan, ß kotrejż je jeneho ßyna płodźił. W Drjezdża- nach je ßo ßwėru ß ßerbßkem towarßtwom dżerżał a rad ßerbßke Boże ßłużby w Kichźinej ßtarkwi wobrytował. Ś njeßapomnitym njeboh dr. Pilkom bßche ßpołcheżeny.

S Janom Delnym je ßo ßprawny, poniżny, pobożny cżłowjek ßminył. Na dnju 13. nałatnika bu jeho cżeło ß wulkim dżiwadłowacżom bliżßich a dalßnich pßchećelow we Drjezdżańßkim krematoriju ßwjatoczńje ßpalene.

„Bóh ßpożeł jemu wėcżny mėr!“

*

— **Wumrė je ßobotu rano po krótkej khoroßći** k. ßandarmßki inßpektor na wotp. Bjedrich Wilhelm Ko- łaß, 63 lėt ßtary. SSemrėtky je dołht cżaß we Łużyßy ßkutkował a bėße wßchudżom jara wobluboweny. Wojeßku ßłużbu wukonjeße **won pola artilleriſte** w Riesy. Po Jwojeriſtim cżaßu bėße naßprjedy ße żandarmom we Leißnigu, potom bu bo Zittawy pßchedwadżeny, ßtóżnje bė dóßta żandarmßkem w Bißkopitzach, wot tam bu lėta 1924 do Budyßchina pßchepßadżeny, hdżeż mėßnu ßemrė- teku żandarmßkeju inßpektora Schrödera pßchewyß. Po ßakonju ßa polizaißkich ßaßtojnikow bu inßpektr Kołaß 1. ßeptembra 1928 na wotpoczink poda. Njech wotpoczuje w mėrju.

— **Lißtowanja ß papjerami ßo ßłubiła.** W noży k 15. mėrzej je ßo na puczu wot Kėjzorjeje dróhi na dwór- mißcżeżo lißtowanja ß cżornuje juchtoweje koże, ßilbrowy- mi kromami a ße ßilbrowymaj pißmikomaj „W. S.“ ßłubiła. W lißtowni bėße ßłużbny wupoßaż na mjeno referendara Stoetznera, kwitowanżu wo wobdźėlßkim dawku ß hamtißkeju ßudnißtwa w Pirnom a Ochrantowic, ně- kotre 20- a 10 hriwnowßke papjery, mėßcheń na poßkow podobnu ß napißmom „Hofgaßtein“ ß nėßchto drobnych pjenjes. Schkodowany wuńtaja na ßażopßchinjeżenje wó- zow 20 hr. mnja. — Wo wßowne ßdźėlenja proßy kri- minalne wotdźėlenje w Budyßchinje na Hrodowßkim ma- mėßće — Burgplatz — 6ll, telefon 2802.

— **Cżėßti wobuczowy kral Batja ßajßoti ßo też we Budyßchinje.** Każ ßo powė, chże cżėßti wobuczowy kral Batja w bliżßich cżaßu w Budyßchinje pßchedawaċ- mu wotewriċź. K temu ßu wobkhodne mėßnoße ßmórane, kiż mėßenche dotal Mahuŕez firma na Bohatej ßuży.

— **Dobycże we 1000 hr.** padże na łóß cżo. 8741 ßaßkeje krajneje loterije do tudomnje Rotherez loteri- jowe birkownje.

S **Dobrußche.** W noży wot pjatka k ßobożu, wokoło ½1 hodź. pocża ßo ßajma tudomneho kubleria Arnoßchtr Mėta palicź. Fajma ßtejeße pßchi puczu do Dźėßinkez. Wona wopßchijeßche nėhdże 1000 hač 1200 zentnarjow ßłomy, ßwjetßcha rżanicje. Wulka ßwikłina bėße też wo- bory ße ßußodnych wßow pßchiwadła, też Budyßka mo- torßka ßykawa pßchißtawała. SSßykawy pak njeßtrėchachu ßo pßchimnycź. Fajma ßo dożßta ßpali. Cżeżko ßchkodowany wobkhodcżer mėßeche fajmu jenoż nikto ßaßwėżeny.

S **Bukowy.** SSßobotu popołdnju je ßwójbu tudomneho wobydżerja Jana Rudle żałoßnje njeßboże potrjechiło. SSa- ßtararjej ßwójbu pßchi ßchtomupußchežwanju hałoßa tak njeßbożownje na hłowu padże a jeho tak cżeżko ßkani, ße na mėßnje wumrė. SSinjeßłożeny żawoßtaj żonu a pjeć ma- łych dźėći. S cżeżko potrjechenej ßwójbu maja wßchitcy wutrobne ßobużelenje.

S **Kożłowa.** Pßchi poßlednich wólbach do gmejnßkeho ßaßtupjerßtwa 8. měrza bu k. Jurij Wowcżerk za dróha-

Wßędne cżiewy.

Wobraz je żiwjenja małych ludźi.

57]

(Pokraczowanje.)

„Hdy by njebyło toho ßatraßcżeneho bożiwjeńßkeho pła- cżenja też Łahodży“, rėkny wón, wrócżiwßi ßo k Terń- kowej. „Potom by to ßnadnje ßchło. Wo to je ßmorże. Ale tole ßkapitaliſowane płacżenje też w knibach. To bydże ßo tóżdy pjenjeżny wußtaw wicź a wjercżeċź. Ralu- towańńa zyle wėßce njepożėċź — ża tu njeje żadaneje wėßoty hypotekarneje, pupilarneje, na żadyn pad. SSßnadź mohła ßapołożeńża bycź ßchcżebrißcha, njenje wußtoßliwa. SSapołożeńże mója ßterßcho na żeßce bracź wjeßchi riß- ko — powncżowaßche Terńkowu. „Wßo bjeru potom ża to też wjeßchu dań. Ale tule njewėm — njewėm —“ wopßnamjenjeße dwėlowanje, ßo by ße tu nėcżeßo dożpėło.

„Hdy by takle —“ pßchetorhny ße notar a ß wokojnikom worażo khwißku we wużach, rėkny po khwilży: „Hdy by takle Łahodowa dała knihowne pßchedprawo. To by po- tom wßchitke ßchło żara żnadnje. A wy byßchże mohła potom hnydom wjeży wżacź — trjebaj hač dwė ßeże. ßo byßchże —“ doda ßapßchijawßchi ß Berunczineje ßpowė- dże, ße ßo ße ß druhich ßtron ßeżėrnjenja, hač ß cżenu ßo wußtownje pßchißnawa. „ßo byßchtaj ßebi pomhałej hižo ß jenym dobom każ ßo ßtuſcha.“

Ternkowej wßchak ßo jara njechcżaße wo tom Łahodży rėcżeċź. Druheje rady njebywa?“ wopraßcża ßo notara.

„A lėdy też druheje pomogy,“ wotmołwi. Ale njeje- ßym rżekł, ße niż —“ ßawėżcżowaße. „Budu wo też wėż pßchemyßlecź.“ SStawajo je ßtólcżka wotßamjeni, ße je jednanje ßkónczene. „Pßchińdżeże żażo jutße ado ża- jutßichim ßenz, ke mni do kenzßije,“ pßchißpomni, bėrżo do ruki akty druhu należnoßcź naßtupaze.

„SSßnadź budże wam ża żónßka kwoli —“ ßpyta poko- jcź, widżo, Ternżmeje rjane wobliczko, hładke a rożoje, tak ßarudżene. Se ßpodwabanjom hładaße do jeje wocżow, hdżeż bė ßaidżelila a nėtko k njemu ßpohładny; njeczitaiche w nimaj wjeße nadżije. „Dyrbicże ji wßchitko prante wu- łożeċź, wujażnicź —“ wupraji bjes hłubokich myßlow. „Paprocżeże ju pėtnje. SStóżnje — byrnjeż wona też pßchirodna macź była, je tola też macź!“ ßkónczi haczen- njeż wėdżeße, ße rėcżi hole ßłowa, hluchu, pródmi hadu. „Dożyła wopraßcham ßo mjes tym ßam w ßapołożeńzi,“ błubowaße hißcże, ßłopnjijo na najwyżße ßwoju pßchi- khilnoßcź. „Hacż też to tola njebychu tam nėkaż jene wócżo- to pßchißanżdżelili na wßchón pßchipad — —“

Ternkowa pßchińdże domaj ß tym, ßchtoż bė nawėdżiła, a tuny pucź dźėßchtaj ß Wojcżeßchom k Łahodżinej.

Rėcżeßchtaj ßdaleka, ßchroka. Njechaße jimaj nikaf le ßchije, ßchto po prawom wot njeje dżietaj, cżehodła ßtaj k njej pßchißchłoj.

Po dołhim rėcżenju hakle imuji ßo Veruńka a pßched- nieße proßiwu.

Łahodka, każ łódy by ju ßcherßcheń ßezahał. Wuńtaja ßo wßcha roßharjena na njeju. Dawno hižo mėrżeße ßo na Ternkezow, a nėtko ßwiji tak pßchihódnu ßkładnoßcź, ße by jimaj ßwumjetała, hdżeżkuli ßchto. Kajtaj ßtaj njeho- ßpodarßkaj. Tak poczinataj ßo ßwulka, kak połnyßchjetaj ßo nad ßwójbu ßtaw a ßwoje pomėry. ßo wona wopraßcże njemóże hižo wuzaży na to hladaċ, a żyła „liża“ ßawė- jeże da ji prawje mėrċź. Też Bóh Knjeż ßawėrno njeże dru- heho mėnjenja a chże jeju łhłoiaċź. Tu jewja ßo hižo ßezėżkowi, kiż je kóżdy mohł dopredka widżeċź. Hinak to ani pßchińcź njeże mohło.

Ternkez mandżelßkaj poßłuchaßchtaj ßezėrpliwje. Daßch- taj żebi wßchė poroki a dorėczenja ludcź. Wojcżech wo- hejże ßo nadżiśeche, ße, hdyż dowupraji ßo Łahodkowa, wołoji żebi cżeżkoße, kiż ma pßchecżiwo njemu a jeho żonje na wutrobje, ßtanje ßo pßchißtupniżeha. Też Veroni- ka mjelcżeße; w tom, ßchtoż macź jimaj tak njetajenje do wocżow wumjetowaße, cżuješche, ße je wjele prawdy. Niebėßchtaj byłoj dośeż wobhładniwaj. Pßchipóßnawaßche to żebi w duchu a błubjeße, kak ßo wot nėtka pycżeńeni a połepßchi. Wupraji też nėcżeho ßłowow w tom ßmyßłu, jako na ßamokhwjenje a żobu wurraß ßprawneho menjenja.

Ale Łahodka życzhnowaße dale a pßchezo hórje; ßaßże- ża ßo napßcheċeże Ternkezowaj, jako byßchtaj nėkajże ßłóßtnu ßłuczißoj a ji ßo ßależi jeju żudźicź. SSchkadżeße na njeju ßaż dżiwja. Njebėż żaneho ßmėrowanja ß njej. Kßchi- cżeße, cżim bóle ßo roßhorjeße, pßchecża hrubßcho a wół- ßcho. To dże byßchtaj ju dyßchoj takle ßchikwaje ßtuliċź je żobu ßtorhnycź, do ßahuby dowjeċź — jako żamaj pßchińdżetaj. Ale wona ßo njepoda! Njeje tu łożodu, ße by podpjerała żuju njeßnicżownoßcź — njekmanßtwo — —

Wojcżech ßo dlėże njeßdżerża a rżekny nėcżeho ßłowow, njewubrannych, jenaż kßchindżażych. Roßłobjeny, ßtupe- ße k durjam cżehnjo żobu żiwoju Veruńku, kotraż tóżdże ßemu ruku, napominajcy jeho k mėrnoßći, pokoju muża.

Łahodka pßchewodżeße jeju ß wudmami; jeje błóß bė ßurowy. Wuńkoczi ßa Ternkezowaj do dwora a rėcżeße, ße bė ju ßłyßchecż na hożuy, po zyżej „liży“.

Wojcżech ßo roßłobi a też njemjeleżeße. Veruńka to- hornuja poßhy ßezerpnoße ß roßmyßlenja a da ßo żobu do ßadżeranja.

Wonka poßaßtawachu ludźo. SSßußodża wubėhowachu ß domu. Żyła „liża“ bė ße ßwėdkom tohoke wuńtupa.

Njeßkóncżi ßo ß cżekanjom Veruńki, kotraż widżo, kak ludźo hromadu bėża, ßo ßahaiłowa a ßo do bydlenja ża- wrė. Wojcżech ßwoja hißcże w khódbje. SSapomni ßo tak, ßo chżiße Łahodku nałicź; dyrbjachu jemu to jara wobaraċź. SStóżnje je też woßtupi a pomiwy ßo ßa ßomu.

Ale Łahodka ßakhadżeße ßnajmjenßcha hißcże hodźi- nu po domje, a też pßched domom wupßwada ßdżażowcej ßo cżżidże, ßchto bėßchtaj tutaj bjeßbóżnaj cżłowjekaj woł njeje żadałoj a kak bė to wßchitko naßtało.

(Pokraczowanje ßcżėhnje.)

wejho mišchtra wolenj. Sdobom wuswolichu jeho ſa. Hodnawa ſchulſkeje rady.

S **Brězinje pola Wotrerez.** Sdrjedu popoldnju wokolo 6 hodź. w drjewjanych hrodźach blidarſkeho mišchtra Mjetana wohenj wudyri. Woheń ſnieſi tſchu. Wohnjowej wozorje ſo njedźiwajuz wichora poradźi, woheń borſy podusheć, ſo by wjeſchemu mjeſoju wobarałche. Nastata ſchkoda ſo ſe ſamoſtejnjom narunja. Kak je woheń nastał, njeje ſnate.

S **Lutowiſche dźiełarnje.** Schiwórk popoldnju wokolo 4 hodź. fabrikſka żelesniza jamy Eriti 50 Kluczyo muzerja Pawoła Wernera pſchejědże a na mětnje mori. Werner, kiž bźiſche bjes bźela, bźiſche ſo k fabrikſkej żelesnizy podał, ſo by wuhlo ſkładał, kiž ſ cźahom wadaſche. Wokolo 4 hodź. pódźeſche lokomotiwa ſ jenym twarowym wozom na Cźornothołmeczańſke dwórniſchcźo. Lokomotiwnik Wernera, kiž bźiſche w ſchórnym mantlu, pſchi fyhnym hnjezdźenju mjenadźeſche, tak jeho lokomotiwa ſchrabny, nadźe 10 metrow ſkómwieczeſche a ſmjertny pſchejědźe. Najſerje Werner njeje lokomotiwu pſchijěcź fyhſchał. Wona jeho cźiſto ſtrjedża pſcherſny. Werner bźeſche wożenjeny.

Sokołstwo, ſport a hry.

Kopańſki bój.

Němſka pſchecziwo Franzowſkej. Wczerawſchu njedźelu wotmě ſo wukěźowanje ſ kopańſtim hołom mjes Němſkej a Franzowſkej w Pariſu. Hrajeſche ſo pſched nadźe 60 000 pſchihladowarjemi. Franzowſojo dobychu nad němſkim muſtwom ſ 1 : 0.

Na mnohe wótšenja.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſtſchu wutoru:** Dotalny ras wjedra ſo malo pſcheměni. Woſtanje chłódno a poſdźiſcho ſo pomróči.

* **W Markersdorfu pola Kamjenicy je motorſke koło do automobila ſrajło. Jědny motorſkeho kola, 37 lětny hoſcenjaŕ ſ Wiederaua, ſo na dróhu wjerchny a ſ cźełkimi franjenjemi leżo woſta. W lhorowni je bórzy wumrjeł, hdyž běchu jeho do njeje pſchiwjeſli. S cźim je ſo njeſboże ſawinowało, njeje hiſchcze wuſaſnjene.**

* **Dwaj njeſnataj ſtaj pjatk wjecźor jeneho pſchka pola Graupy njedaloko Pirny nadpadnyłoj. Nadpadnjeny ſo ſ krjepjawku wobarałche a móſeſche cźekнуcź. Někchto poſdźiſcho ſtaj dwaj njeſnataj na dróhu mjes Pirnu a Lohmenom mały automobil ſadźerjałoj. Jědnemu, Drjezdźanſkemu ſtudijowemu radźiczelej, liſtowuju rubiſchtaj, w kotrejž ſo 1200 hrywnow khowaſche.**

Swójbne powěſće.

Sſlubjeni: Martha Steudtnerez a Julius Tiede we Kettlizach. — Erna Friedrichez we Wuſkej Sſwódnizy a Gerhard Panach we Starym Lubiju.

Semrěli: Ida ſwud. Müllerowa rodź. Preiſlerez we Budyſchinje, 84 Lt, khowanje dźenja pónoźetu pop. ½5 hodź. w Miſchnju. — Bjedrich Wilhelm Kowalz, żandarmſki inſpektor na wotp. w Budyſchinje, khowanje budźe jutſtje wutoru pop. ¼4 hodź. wot Tuchorſkeje zyrkwje. — Prof. dr. Jurij Gejlhjoff w Wětej Wodźe, 49 Lt. — Adolf Wenzel, nětdyſchi ſchkleńzutoczeŕ w Wětej Wodźe, 80 Lt, khowanje běſche njedźelu.

Spodźiwne ſnjehe.

Kóždemu ſo nješchto druheho ſtodźi. Tón radſcho je tu jědź, tamón druhu. Tak je bjez dźiwa, ſo w zuſnych krajach ſo ſetkuja ſ jědźenu, ſa kotrejž by ſo jedyn ſ nalſ rjenje poſzakował.

Na někotre zuſe jěźe wſchak mójemu ſo ſnuczeć, kaž na pſch. na njjaſko plodow Ducźjana, kiž dźe gratowczuje ſnjerdźi, ſa to pak jara derje ſtodźi. Sda ſo ſyzła, ſo mnohe ludy maju rady ſnitu wóſ nikotrych jědźi, runje kaž też my radu jěmy wěſte druźiny twarożkow, hdyž ſu hižo płěſniwe. Też birmeſka narodna jěź ugapi tak ſhnile ſnjerdźi, ſo to eurofpiſki nóſ ſkódy ſnjeſe. Ngapi wobſtejí ſ tolerjenje rybu a ſele; rybu ſo najprjedy w ſółach ſuchcźa, doniż njejſu hujerde, potom ſo ſkła a roſtałkuja. Potom dybi ta roſmuwa kſkaż; wona ſo mjeſce a ſ formuja ſ njeje łuchi. Takſe ſo potom dale transportuja. Ngapi je pſtaſtinu, kaž widźimy, nětkaſa rybjoza baſkeja.

Jeja też pola naſ rady jědźa. Runje tak je w Khińſkej, jenož ſ tym małym roſdźělom, ſo maju tam ſ hnile jeja ſa khłodźeńſtu, mjes tym ſo pola naſ porjadna hoſpoſa hnak myſli. Wěſo pak njejſu khnile ſnjile jeja wſchędne ſnjile jeja, ale ſu je dali na wobſedźe waſchnje ſtarź. Teja njeſmiju pſchińdu do huſteje khłuſenjenje wody. Potom ma khnijana ſfora na nich ſhnituć. Abo jeja ſo domałaju ſ huſtej roſmodu ſ popjela a wapna. W tutym ſawodźenźu woſtawaju jeja wjele jeja, kiž ſu 25 lět ſtare. Cźim ſtarſche ſu, cźim drožſche lěź dołho, doniż njejſu małka dopołne cźorne. Bjwaju a ſadnjeſche. Je tu runje tak kaž pola naſ ſ winom. Wěſo mózeja jenož bohaćkoju ſej taku khłódźeńſku dowolicź. Khudſchi wjeſka ſo ſpokojeja ſ mjenſchimi jejemi. Kaž ſo praji, ſłodźi-wobſhah tajkeho ſhnileho jeja ſa ſtudźeć jemju. Sa Europeźana to wěſo niezo njeje. Sdyta maju khnijenjo jara ſpodźiwne jědźe.

Japanoſo ſaſy rady jědźi cźornokrejſki Dintenfiſchen. Tute ryby ſo ſuriſcho, ſo mohłe ſo dołho khowaźi. Potom ſo preża na ſażłych drjewowych wuhlach. Prjedy pak dyrbja ſo khitro cźeſaczeć, ſo bychu njeſmjeli. Maju ſdyla wobſebje korczmy, w kotrychž ſo jenož cźornokrejſki pſchihdawaju. Wone ſu tež na wuliju njeſtate a ſłodźa potom tak wołwesa ſoju, kiž ſu ſ wojſkom namaczana. Podobna jědź bywaju też ſuſchene żrawcze pjerja (Haifiſchfloſſen).

S wódnych ſwérjatow je hynuſcha (Seegurke) woſebita khłódźeńſka ſa khińjanow. Tute waczkaſte mnéhkuſche ſo nanakaju w cźichich ſaliwach ale ſu je hižo tak pſchesćehowali, ſo ſu někto w khińſkich morjach nimale wutupjene. Tak někto je lója ſe ſaliwa pola Władywoſtoka. Wottorhaju ſo ſe ſchtapidlami ſ mńſnom, hdyž ſłybaju. Potom ſo na kraju wuczińcźuja. Poſtypuja ſo ſ drjewjanymi wuhlemi a w ſtóżnu łuchu. Punk tajkich hynuiſchow płaćeſ pſchezy 5 do 6 hrywnow.

Wulku rólu hraje w rańſchej Aſiſkej ſoja. Je to nałajka druźina bobow. Je jara wolijata a telhoła też ſ njeje wolij ſpotuja. S jeje pódłańſkich produktow ſo wſchelake jědże pſchiprawja, kaž bobowa juſchka, bobowa ſyhnjenſka a roſtlinowe mloko. Wożebje je wobluboweny bobowy twarożk, kiž potajkim njewobſtejí ſe ſwórzaczych ale ſ roſtlinſkich tukow. Mnohy dźi njebudźa wědźeć, ſo też my we wójnje cźaſto ſuny jědli ſoju. We wſchelakich twornjach pożiwadłow ſhotowachu ſe ſoje muku a mloko. Djenja hiſchcze w ſjewjernej Amerizy ſo ſhotuje muka ſe ſoje. S tajkeje muki ſo potom chlěb ſa wóſtych khorych pjecze.

Te, na kupje Sunnatrje bywa poż domjace ſwérjo. To pak njeje ſe ſadźewkom, ſo njebychu domorodni rady jěli pjecźu pjeczeń. Njedawno woni też hiſchcze ludźi jěźachu. A djenja jim niczo tak jara njeſtłodźi ſchtož pjeczeń pjeczeń. Hdyž tam po wójſ khodźiſch, mózeſch cźaſta wobkedźbowaczeć, kak někotrymžkuli bundaſu poſ ſo popadnje, ſo by ſo pſchemékał do ſtłodneje pjeczenje.

Wo wopicźe mjaſo domorodni ſwjetſcha njerozdźa. Se prjeza mjaſo wopizow pjecźa njeſtłodźi. Potom też domorodni njerady wopizu ſkónzuja, dokelž je tak jara podobna na cźłowjeka. Jenoż jenu druźinu wopizow jěda Indiſcźanjo južnjeje Ameriki. Je to wopiza ſ wulkej wopuſchu. S njeje kože ſo kožuchi ſhotuja. Tuta wopiza pak je hižo jara rědka.

Sſamo ſchwjerzeje a zyrczaki puczuja druhdże do cźłowjeſkeho żołdka. Tak w ſrjedźnej Afriki jěda wulkeho ſchwjerzeja a hižo ſtari Grekoſo pjecźechu hoſt wulke zyrczaki. Też poſtrożene mrowje jajka ſinſcheja druhdże jako cźłowjeſka jěź. Wożebje Malaczanjo maju tajke jara rady. Sdraju je ſ palmow a je ſ tym prażeja, ſo palmowe hałoſy ſwaleja.

Riz kožoy wě, ſo „tapioka“ = muka, kiž ſo wuzíwa jako poſtok ſa dźeći, ſo bobowa ſ korzenjow „kaſawy“. Domorodni wſchak tute korzenje hinak wuzíwaju. Wéta a warja je a trjebaju jako warowo. S luſchcźinowoſom je wożebje wobluboweną jako jěź „aga“. Nékajka druźina

Hospodarski rozhlad.

[illegible] nałetnika 1931

Barlinſka burſa ſapiſha ſandźenu ſobotu ſlyluiſche poſtupowanje efektowych kurſow. Na wikach ſ dożinymi a rentowymi liſczinami burſy ſnadniſcho poſtupowachu.

Produktowe wiki běchu ſandźenu ſobotu dosć mérne, płaczíny w hotowym ſornje jenoż ſa nałymtk jeczinjeń we 5 pj. a ſa wowſ we dalſche 10 pj. poſtupichu. W termińowym wikowaniu běchu płaczíny pſchenzy a rożki ſkerje ſeſtałozene. Sſobotu płaczeſche zentnar we

pſchenzy 14.65—14.75 hr., rożki 9.25 hr.
hacź 9.35 hr., nałetniſcho jeczmjenja
11—11.50 hr., nałymſkeho 10.25 hacź
11 hr., wowſa 7.90—8.20 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa **měrz:** pſchenzy 15.15—15 hr., rożki 10.15—10.12½ hr., wowſa 8.50 hr., ſa **mejn:** pſchenzy 15.30 hr., rożki pak 10.17½ hr., wowſa 8.80—8.87½ hr., ſa **julij:** pſchenzy 15.32½—15.30 hr. a rożki 9.95 hr., wowſa 9.17½—9.121½ hrywnow.

Kupicź pyta

Sſyno w Lubiju, Schulſka haſa 4.
Wuczobnika ſamkarſkeho, Schamaſtowa ſawiſka w Thonbergu.
„ pſchekupſkeho, Wóſtre w Budyſchinje na Mjahowym torhoſchcźu.
„ bjerſkeho, kupeć dwór we Wowinowje.
„ kowańſkeho, Mił w Drjeczínje.
Inſtrumenty. Meißner w Semiczach.
Dźowku, hoſpodu „K ſelenemu dołhoj“ w Malym Wjelkowje.
„ 16—17 Kmn. Meńka w Maleſchezach.

Na pjchedań:

Sſyno 10—15 zentnarjow, w Porſchczach 47.
Sſoloma a wowſnje plumy, kupeć dwór w Jaſonizy pod horami.
Kóń ſtarſchi, Wodowa haſa 100 we Wóſyorku.
„ liſchak, 3½ lětny w Komorowje 44 pola Rakz.
„ ſyniy, 5 lětny, wołach, Pecźik w Rakzach 148.
„ hnjnjolětny, kupeć dwór we Lomiku pola Minakala.
Wóſ dźeczazy w Haſchtrowje, Klóſchterſka haſa 65.
„ dźeczazy w Bitkowjach, Piwańſka haſa 1.
Byt 6½ zentnarſki, w khrośćeje cźiſło 66.
Sſoloma rżana, kupeć dwór w Smolinej.
Jałojza wyſokoſnjeżelna, w Wyſokoſchczach cźo. 6.
Krowa wyſokoſnjeżelna, do cźahanja, w Wonjezach 5.
„ wyſokoſnjeżelna do cźahanja w Kniſchu 60.
Jeſo kacźe a huſaze, w Kumiſchczach cźo. 10.

Sſudnizy na pſchejadźowanje:

wutoru 17. nałetnika 1931

w **Panecźizach** w hoſpeżenju dow. w 10 hodź.: Wolnjanej khabałaj, krótke tholowy, khabały do wótra, łagy a kline khołowy, ſonjaze a dźeczaze ſchórzuchi, muż. wobłek.
w **Sſernjanach** w hoſpeżenju pſchiſ. w 12 hodź. pißazy ſtroj, bufej.
w **Konjezach** pola Natwiz w hoſpeżenju pop. ½2 hodź. blida, ſtoły, ſofa, 80 zent. bérnow a 35 zent. ſłomy.
w **Bělej Wodźe** w hoſpeżenju „Ke króne“ wſchelake meble, 3 klawéry, billard.

Swinjaze witi we Wojerezach.

Běchu pſchiwjeſli 265 ſchtuk proſtatow. Wone płaczachu

4—6 tydźeńſke	11—15 hr.
6—8 tydźeńſke	15—18 hr.
8—10 tydźeńſke	18—20 hr.

Wubjerane doſpełe wyſchitku płaczíſnu. Dale běchu pſchiſnali 3 bźaki. Wone płaczachu

3—6 mjeſačne	30—50 hr.

Wobſtok klagaſche, ſuzy ſo jara roſhladowachu. Wóſta wjele ſbytka.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo ſe tuna abo 1000 kg, howaſ 100 kg.

Płaćizny po złotej hrywnje.

	14. 3.	13. 3.		14. 3.	13. 3.
Pſenica	293 95	293 29	ſuny	17-19.00	17 19.00
rożka	185 187	185 187	woka	1 24.00	20 23.00
naz. jeczmjeń	—	—	ſródne lupiny	13-15 0	13-15.0)
nal. jeczmjeń	204 220	204 220	ſolte lupiny	21-24.0	21-24.0
wowſ	156-163	157 164	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	9-9.60	9-9.60
Pſeńſč. muka	35 41.10	35 41.20	lany wosuſk	15 15.90	15-15.80
rżana muka	6 30 00	6 30.00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13 13 50	14 13.50	bźrnj. kruſki	14-14.50	14-14.5)
rżane „	12 12 50	11-12 50	ſyno, 50 kg	13-1.50	13-1.6)
raps	—	—	rżana ſłoma	0.60-0.80	0.70 0.80
hróch Viktor.	—	—	jočeć „	0.45-0.80	0.55 0.65
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0.45-0.60	0.55-0.65
njeluſki	22 24 0	22 24 0	ſena „	0.55 0.65	0.55 0.65

Konfermazije w naſchim kraju. Riz jenoż w Sserbach, też w druhich ſtronach Němſkeje konfermancźi pſched Boži wotkaŕ we ſwojich cźeſtnych narodnych draſtach pſchithadźeja. Wſchón ſpramny ſwět ſo nad tym **wjeſeli a thwali rjany a ſdobny nałoſk.** Na naſchim wobrazu **widźimy konfermandku (ſ lěwja)** ſ Marburgſkeje krajiny, we wjecźornej Němſkej. Delka ſ prawizy widźimy konfermantow ſ dolinow rěki Kinzliga w pſchiſcheinſkich krajinach. Horka ſ prawizy mamy konfermandki w drasce po nowej modze. Kak ſwětne ſu tola tute młodušchi w pſchirunanju ſ nadobnej a ſwjatocznej draſtu pobožneho wjeſneho luda. Konfirmazija je tola ſwjatu ſkutk, kotrež ſo pſchejeża k cźaſnemu a wěcznemu ſiwjenja jako drohowanje do tamneje wěcznoſce.

twarožcjeneho hrocha. Sčehdy pak khójicheźeńkarjam hakle tehdy, hdyž ma hižo kolochi a so potom wari se šagom abo so pjerže w tuku a woliju.

Mjenje pschijomnje sa europski žołdk bywa malajiski twarožk, kiž wobsteji z tołczenych raczkow. Stołkana rozmoda wostawa tak dołho w hłonzu, dokiž njebywa tak pšěšniwa a šmjerdźata jako stary twarožk.

(Skónczenje pschichodnje.)

Pomnik wunamakarjej šijaceje mašiny Thimonierja postajichu w Lyonje na daju jeho narodninow před 100 lětami. Pódla pomnika steji měšćanosta Lyona, znaty francowski politikar Horiot a dźerži wopomnjeńsku rěč.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Nadžija." Předsydstwo a wubjerk zeńdźetej so wutoru 17. nalětnika wječor we 8 hodź. k posedźenju w Serbskim Domje.

L'ehań. Sokoł zwuču'je wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Lipa Serbska (měšany khór) spěwa wutoru (17. měrca) wječor we 8 hodź. w Pančanskim hosćencu. Nadźijomnje budźemy móc wšitkich spěwarjow witać.

Srjedźny wokrjes Sokoła ma sobotu 21. nalětnika 1931 z dypkom wječor we 8 hodź. swoju hłownu wokrjesnu zhromadźiznu w Małešecach pola Zeńdźic. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednošk a wšelčizny. Kóžda jednota ma so w hódnej ličbje na njej wobdźělić. Wokrj. načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fenilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wupjerk

w dobrej hódnosći, płaci nětko jenoj:

80 cm šěrokje za 2.15, 1.95
130 „ „ „ 3.40, 3.05
140 „ „ „ 3.70, 3.20
160 „ „ „ 4.10, 3.70

Za spóźnjenje pósłedźicja:
100 cm 2.35, 115 cm 2.60

Tuńšeje hódnosće, hač tej jenotliwe wupjerki a hłowaki na nje na składźe

Andr. Kasper
(mjeńšel: A. Pilopp)
w Budyšinje, Burgplatz 11

Prawe, derjezdźerżane
burske meble
z lěta 1837 (pisane molowane)
na předań
na Jägerstraße 14

Pytam k 1. 4.
hołcu
16—18 lět, do ratarstwa.
W Zurjecach čisło 7.

Chcećeć-li Waš dom rjenje a přijomnje wuhotować, wopytajće nas hórzy. Poskićamy Wam něšto cyle wurjadne

w zwjerchšnych gardinach sterach

Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler
na Zitnych wikach 11
Z napřeča „Zlot. hwězdy"

Młody
ratarski dźěłaćeŕ
so při darmotnym bydlenju a jěźi pyta
Kmoch we Łusku p. Pomorc
Telefon: Wóspork 359

Derjezdźerżana
sykanjerězaca mašina a drjene pjerjo
je na předań w Sulšecach č. 6 pola Přěčce

Wotdżensa Sanella wšudźom Sanella

Žana druha njehodźi so do našeho časa, kaž wona — Sanella ta dobra!

Hospoza dyrbi dźensniši dźeń lutować. Ale wona chce za jeje pjenjezy też něšto dobre měć.

Sanella-margarina budźe wšě hospozy zahorić, kiž su zlutniwe ale tola wumyslene.

Sanella MARGARINE
nur 35 ₰
DIE FEINE
PREISWERT WIE KEINE
DAS HALBE PFUND
6 Pf 3-119

Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisaneho družstwa z wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja w Budyšinje" z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

wutoru 7. haprleje t. l. w 15 hodź.

do žurle „Serbskeho domu" w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. ?, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowaŕstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowaŕstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowaŕstwa po §§ 23 a 29, 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1930 budźe wot 1. haprleje t. l. w našej „Serbskej knihaŕni" na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěrychódne waśnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje dowolne.

Dohladowaŕstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja"
Arnošt Holan, předsyda.

Wotewrjenje wobkhoda

Cesćenym wobydlerjam w Lejnje a wokolinje z tutym wozjewjam, zo sym 15. měrca 1931

wobkhod zašiće po měrje

wotewrił. Budu so stajnje prócować, česć woteběrarjam nanajlepje posłužować.

Fritz Schlenkrich w Lejnje
krawski wobkhod

Prošu čisło 2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Předawaŕka

nic niže 18 lět, kotraž wukńje, so do rěznistwa hnydom pyta, najradšo dźowka rěznika

Poskićenja pod H 13 na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2436

Přiłoha k čisłu 63

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 16. měrca 1931.

75lětny jubilej Budyskeje wyšeje pječkupskeje šule.

Lětša dopjelni žo 75 lět, so žo w Budyšinje pječkupska šula wotewri. We sakłopniu a wuwiću tuteje šule podachmy w pjatkownym cźišle hižom mały přeglad. Wospjewjeńenje jubileja bě šo za naše zyle město ważny šwjedźeń. Nehdyšći stari šulerjo žo se wulkim sajimom na šwjedźenju wobdźěličhu. Nimo mnohich cźasnich twarjenjow tež woni, někotre šamostatni wobstohowizny, swoje twarjenja a thorhojemi wupyšnichu. Mnohi, kiž swonka Budyšćina žydła, chyžu być šwědskoju wuśnamneho dnja, chyžu so sašowohladaś se starymi šobuźělnikarjemi. Wjeśele sašowidźenje pokazowaše žo tak prawje na

powitańskim wječoru,

kiž žo žobotu wječor w pśpejelnjenej sali „Krony" w wotmětwašće. Sa dotkimi a bźimi rubami krutnymi hlidami běchu so šešndali nehdyšći šulerjo a šulerki pječkupskeje šule a Budyšćina, wokoliny a dalšich kónčin. Wječor wotewri žo se šwjedźeńskim pśhespodlom, kiž nehdyše 25 hušlerjow gyšny orchester pod nawjedowanjom k. wyšśich. wučeŕ Jänichena pośćiži. Orchester měśešce teš dale pśeś gyšny wječor pśhi šhromadnych śpěwach, kotrychž so gyšny rjad śpěwašće, dobru radnosć, šwoju wustojnosć pokazaš.

Powitańśli wječor wotewri a nawjedowašće k. měšćanoša dr. Förster. Witašće wšich cźitkich pśichodnych wutrobnje w mjenje města, wučerstwa a šulerjow pječkupskeje šule. Pokaša na šwjedźeń, kiž so pśihi nětcźišćich hospodarśkich poměrach na jednore waśnje šwjeśi, je pak wobzeše radosćny dźeń sašowidźenje sa starych šulerjow. Jeho pśeni postrow płaśeše nehdyšim wučerjam a šulerjam, wobšarowaše, so k. prof. dr. von der Aa thorošeše dla njemóžeše cźitomny być, postrowi dale sašupjerjow města, powšelekich organizacijow a nowin. S khutnymi słowami spominaše na šemrětych wučerjow a šulerjow. S rjanej nadźiju do lépšeho pśichoda da swoje powitańśe słowa wuklinčeć do šhromadnje wuśpěwaneho śpěwa wo němśkim wótanym kraju.

Nětcźišći najmjeńšich šulerjo postrowichu na to se wósobinym šwučowanjom nehdyšich najstarśich. Wjedniśtwo měšeše k. wyšśich. wučeŕ Jänichen, kaž wón teš dotyka wšchitke wustupy na jewišću a nawjedowašće.

W mjenje Budyšćeje pječkupskeje jednoty porěcza k. pječkupa Rauer a pokaja śtrótka na šamišiny šule. Sa wobzebitej radosću witašće najstarścheju šulerjow k. 90stnemu Schneidera a Mórtu, kotraj běšchtaj pśichitomnaj. Na to śpěwašće šwjedźeńśka šhromadźizna šchulśki śpěw, kiž je k. šud. rada Schädlich wobzeše za jubilej spěknił. K. wyšśich. šud. direktor dr. Hesse, nětcźišći wjednik šule, wušćehny wulku sašłužbu Budyšćeje pječkupskeje jednoty wo šulu, kotraž je pjecza kaśešća šula Sakśeje. Wunješe žakwu na jednoty a měšćanišku radu, kaž teš na šchulśki śamt, s kotrehož pśichodnyšu je k. měšćanoša dr. Förster. Se rajnymi słowami ypominaše k. Anders s Maśeho Wjeśkowa na šchulśki cźaš pod prof. Hellbachom.

Na to pośćiži šchulśki thór radosćnaj śpěwaj. Schuleŕ Wehrle we wjasanej rěcźi na jara spodobne waśnje cźeśćaše słowa najstarśichim šulerjam wěnowašće. Se śpěwom šchulśkeho thóra wo rjanej młodosći je tutón wotdźeł škónći.

Pśichedźenja towarśtwa nehdyšich šchulerjow k. Paul wobroći žo s dźakunymi słowami na wjednika a wučerstwo pječkupskeje šchule. Mjes jeho narěcźu a narěcźu k. prof. dra. Arraža, žyna pśenjeho direktora šchule, kiž swoje wjeśele nad pśichitomnośću mnohich šchulerjow swojeho nana wupraji, šchulerjo wyšśicheje rjadowanje jara dobre turnaŕśe šwučowanje na wjeśkim prěkšuchu pośiśićhu. Na nehdyšich šchulerjow porěcza radośne słowa k. šud. rada dr. Fabian. Posłasa na śtejśićheju wučerjow, kiž chodźeja teš hišćhe dale šchulśkich lět s radźerjom sa swojich šchulerjow byrź. Se mjenowanjom wšchelakich mjenow dopominaše wón na mnohich nehdyšich šchulerjow, kiž su dałoko po šwěśe rosprośćeni.

Sešěhowaśche nadobny wokomik. Pśchinjeješchtej šo thorhoji šjednoczenjow šchulerjow na jewišćeho. Po sašupjenju šhromadneho śpěwa nehdyšeho šchulerja, kiž běšche k. fabrikśi direktor Brauny s Raśchowa śpěžnik, porěcza jedyn tnjes w mjenje němśkeho, šakśeho a Drješdźańskeho šjednoczeństwa pječkupskich šchulerjow. Schulekŕa Müllerez posłaci rhytmiku reju. Wulkotne wukowy pokazowachu nětśi prjedawšći šchulerjo pśhi turnowanju na bradkach a žnéjach; shumjazo pśhitleš. Jako běšche k. wyšśich. wučeŕ Wilhelm na stare mózne pječkupśke domy w Budyšćinje spominaŕ, pośćiżichu šchulerki hišćheje wjeśele tirolśke reje a šobuśtawy ludowego rejwańśkeho kolarjanu ludowu reju.

Rjany a derje poradźeny wječor wuklinčza s dźakunymi słowami k. měšćanoša dra. Förstera na šarjadowarjow a šobuśtuktowarjow. Wošebity dźak śłuśha šwjedźeńśkemu wubjerkej, kiž s wučerjow a druhich pomocnych wožobow wobśtejeśche.

Njedźelu dop. w 10 hodź. wotmě žo

wopomnjeńśka šwjatocžnosć na Tuchoślim pohrjebnischcźu

śa něhduśich šchulerjow a wučerja, kiž w šwětowej wójnje šwoje šiwjenje śa wócźny traj wostajichu. Wopomnjeńśku narěcź měješche k. faraŕ Berg. Na to žo wěnzy k cźešći padnjenych połožichu.

K tutej šwjatocžnosći pśchijamknu žo w 11 hodź.

šwjedźeńśći aktus w Krónje.

Wón wotewri žo š Pśchespolom s Athalije wot Mendelssohna Bartholdy. Pśchespolo hraješe šchulśki orchester pod nawjedowanjom k. wyšśich. wučerja Jänichena. Temu šcźěhowaśche śpěw šchulśkeho thóra „Spožcź se twojich njebjeśkich wyšchinow" wot Glucka. To běšche dostojny nastup šwjatocžnośće.

Sšwjedźeńśku rěcź měješche direktor pječkupskeje šchule, k. wyšśich. šud. direktor dr. Hesse. K šawodej postrowi wón šašupjerjow hospodarśkeho ministerstwa a města, pječkupśkeje jednoty, němśkoštatnych a šatnych wyšchnoścow, němśkoštatneje wobory industrije, šchulow a nehduśich šchulerjow. Spominašće na 75létne tracźe šchule a ryžowaśche nětkotre błowne dopti nutškowneho a wonkowneho wuwića šchule, kotruž je w žywotim cźasu Budyšća pječkupśka jednota šakóžita. Najstarśichi dźeł šchule je wučzobnišći wotrjad. Wyšśiche wukowańśke wotdźělenje wobśteji pak je 6 rjadownjow hospodarśkeje realneje šchule a 6 rjadownjow hospodarśkeje natwarjeńśeje šchule. K temu pśichdruźi žo hišćheje holcźa pječkupśka šchula. Wyšśicha pječkupśka šchula śteji hinaš hač druhe šchule wošrjedź w praktiśkim žiwjenju. Jeje šchulerjo pak lohko pśchijamknjenje k hornim rjadownjam wyšśicheje realti nameźaju. Schula njerozdźěluje mjes powołanjemi, ale šchulerjo móža hatle po wotkhadźe se šchule śebi powołanje wolicź. Schula wukubluje młodych ludźi na podłožku, kotrehož bla měła po prawym hospodarśka šchula rěkaź. Chże wukubłaź žwojich šchulerjow k nawjedownym wožobam w hospodarśkim žiwjenju. S najlépšim pśheźcźom śa pśichod šchule škónći k. direktor žwoju narěcź.

Po nim porěcźachu mnohi prominentni knježa Bożopśchejenje šłowa. Jako pśeni šimašće žo k. wokrjesnyj hejtman dr. Waenting słowa a pśhinješe najlépšiše pśheźa w mjenje hospodarśkeho ministerstwa, wokrjesneho hejtmanstwa a druhich šatnych wyšchnoścow. Sa město Budyšchin porěcza k. měšćanoša dr. Förster a pśhepoda dar, rěcźny aparat sa roswucźowanje w zuśych rěcźach. Sbožepśheźa pječkupskeje jednoty pśhednješe k. pječkupa Rauer a ždźeli, so jednota šchuli knihowy thamor dari. Sa industrijowu a wikowańšlu komoru w Žitawje rěcźeše k. dr. Nagel, sa evangelšku zyrkej k. faraŕ Berg. W mjenje šwjaśka sa wikowarśtwo a pśhemyšło w Budyšchinje pśhepoda k. pječkupa Barcź še žbożopśchejenymi słowami dar, kiž ma k wupjelnjenju knihowneho thamora žłužiś. We mjenje šbatkych Budyšćich šchulow porěcza słowa wutrobneho pśheźeźelśtwa k. wyšśich. šud. dir. dr. Kleber, wón pśchinješe teš postrow towarśtwa śaśćich filologow. Wjele dalšich rěcźnikow žo hišćhe žiwa jimaše, tak šašupjeŕ šjednoczeńśtwa šchulśkich direktorow pśhi wyšśich pječkupśkich šchulach, šašupjeŕ šjednoczeńśtwa, nehduśich šchulerjow a pśhepoda pjenježny dar, šašupjeŕ młodeje generazije nehduśich šchulerjow, šašupjeŕpječkupśkeho towarśtwa a pśhepoda wušťajny pjenjes śa potrjebnych šchulerjow; śa towarśtwo katolśkich pječkupzow pśhinješe žbożopśheźe k. pječkupz Willschek. Stónczńje porěcześchtaj hišćhe šašupjeŕjej šwjaśka pječkupśkich pomocnikow D.V.V. a šwjaśka pśhišłajenjow GDA., pośledńišći pśhepoda dar.

Sašo klincześhe wjeśeły śpěw šchulśkeho thóra pieches šalu. Na to wušťupi hišćheze ras k. šud. direktor dr. Hesse, žo wšchitkim rěcźnikam wutrobnje podźakuje, wošebiśe žo dźakowaśche žo śa mnohe jubilejne dary, kiž su žo pječkupśkej šchuli s pśhileżnośću šwjedźenja dośtale. Cźopte dźakne słowa wěnowašće teš žwojim kollegam, kiž jeho pśhi šarjadowanju šwjedźenja šłutkownje podpjerachu. Wón šam je šchuli rjany wobras, wot molerja Friedmanna molowany, darił. Wobras pśchedstaja wošebje šajimawy a hištorišći kuźiś šareho Budyšćhina, šaru wodarńju ž Michałkej zyrkwju.

Mózne wuklinca šwjedźeńśći aktus ś khwałospewom „Njebeśa khwała wěcźneho cźeścź." K. wyšśich. wučeŕ Jänichen tu se žwojim thórom a orchestrom šhromadnje wopytowarjam hnažnu wokhcźewješću wobradź — Sswjedźeńśkemu aktej pśhišłamknu žo šhromadny wobjed.

Njedźeśśe popołdnjo běšche šwobodne sa ekhadźowanja jenotliwych rjadowńjow.

Wječor we 8 hodź. pak šeidźe žo hodrika šyła

k šašowohladańśkej šwjatocžnosći nehduśich šchulerjow

w Krónje. Tutu šwjatocžnosć šarjadowašće šjednoczeństwo nehduśich wyšśich pječkupśkich šchulerjow w Budyšchinje a šjednoczeństwo nehduśich šchulerkow a šchulerjow pječkupśkeje šchule w Budyšchinje. Pośćiśći žo wubjerny konzert zyłeje kapały němśkoštatneje wobory pod nawjedowanjom k. hudźbneho mišchtra A. Cóbogena. Ke konzertej pśhišłamknu žo bal.

Dźeńśnišcha pónd́źela je postajena śa puczowanja. Popołdnju w 3 hodź. je šettanje w Hrubjelćźach.

Rjane jubilejśke dny šu šnowa dopokałake łubosć a šwěru, kiž nehduśći šchulerjo šwojej łubej šareј šchuli dźerža. Wšchitzy spominachu ž dźaknej wutrobu na šwojich wučerjow, kiž jim duchowny grat na pucź do žiwjenja žobu dachu. Jubilej je šnowa dopokazał ważne a wušpěšne dźěła, kiž pječkupśka šchula śa powšchitkowne lépšne a śa šboże zyłeho luda wukonja. Njech je teź jeje pśichod šbožowny a jeje škutkowanje žohnowane!

Zawrene časy.

Dźiwajo na błišći šutrowny šwjedźeń poliźajśći hamt na postajenja wo šawrjenych cźašach dopomina:

1.) Ry. na šjawnych mšénach, w pribatnych dowach abo w mšénišćach šawrjenych towarśtwow žu Palmarum, Cźišći pjatk a žobotu do šutrownicźki šakšana. Wuwjaźe ych šwoi.ź njeje dowolene.

2. Hubźone pośćiżenja a druźe hrowate šawjeźelenja na šjawnych mšénach žu Cźišći pjatk a žobotu pśhed šutrownicźu tak dałoko wobuježowaše, so šmě žo jenoź khutna hudźba pośćiżeź.

3. Dźiwadłowe a kinematografiśke pśheśtajenja šmědźa žo Cźišći pjatk a žobotu pśhed šutrownicźu jenoź wotmětwaś, hdyž žu pśhedstajenja khutnośći dnja pśichmérjene. Pśhedwjeśeś tryśći, forty, cerwuny, wjeśełohry a operety njeje dowolene.

Sawrjenu cźaš šapoczinje žo w padach cźišća 1 Palmarum a Cźišći pjatk w 1 hodź. žobotu pśhed šutrowniczku w 24 hodź., w padach cźišća 2 a 3 w 6 h. Wón škónczi žo we wyšśich padach w 24 hodź.

Hołym dość so sm cźekł.

We Magedońskej wjsy Kurinzu jemrě póstniźy tuteho lěta Dodo Mitenkowicź, 110 lět stary.

Loni w oktobru wupyta jeho cźažnikaŕ. Dodo jemu *wiśhóm śrudny powdaśche, kak je jemu zgganka z ruki mšénišćéła, so starz póstniźy 1931 wumrěje.* Starz zyle hrozne wérjeśche, so žo tak stanje. Hišćeze bóle pak bě wo bliśkej śmjerći pśheśmědźeny, hdyž bě jeho cźažnikaŕ fotografowaŕ. Sšušłowan powdaśche:

„Pśichichoł je knieś a je mi wsaŕ moju podobiznu, někto je mój kóuz wšśtyl"

Póstniźy rano sahe stany, mobleśche žo nutrnje a porucźi žo Bohu. Potom žo wobleźe nowu kóschu a šwoła wšchi stawy šwojeje šwójby, kotrychž je wokoło 40. Wšchich wokoscheješe a žo ś nimi roszožnowa. Sšwakowały a hynujo žo jemu šmějachu, so žo tak šmjerśe boji, a je tola hišćheze śrowy a žywy. — Nadobo pak žo starz počza motaś, padźe na łožo a wudycha.

Přilopk.

* **Ssamomordaśtwo direktora šemśkeje banki w Prahy.** Ssobotu pśhipołdnju wušłoži šaśtupowazy direktor a cźeś žirowego wotkhdźelenja Semśkeje banki (prjedawšćeje kraljeje Cźěśkeje banki) Franz Zeithammer ś jenoho wokna šchtwórteho pokthoda bankowego twarjenja na Prażśkim Nowomšésće na dróhu. Wón wumrě pśhi pśchiwjeśenju duzy do khorownje. Direktor Zeithammer, kotryž šłojeśeše w 51. lécźe žiwjenja, je pjeza w pośledńim cźašu w cźeśkich myślach był.

* **Nózne šrażenje parołódjow na Dunaju.** S Budapešta žo powě: W nozy k ẑobocźe šraży bliško kupy Ada pola Panešowa parołódź Sagreb do parołódje Tranchet d' Esperay a wuraży dźeru. S njej nawalichu žo hromady wody do wobšchłodźeneje łódje; nębdže dźešasć pažažéroju žo šatepi. Parołódź Sagreb wotwlećze parołódź Tranchet d' Esperay ke kupje Ada, hdźež pažažérojo na kraj wušłupichu.

* **Wulka woda w Franzowšku.** W pośledńich dnjach je wulka woda dałoke pśheśtrénje Franzowśkeje pożrěła. Seine, kiž bźšche hižo pśheko nětchźo dnjeni šaśo na 5 metrowyku hrubošć wrócźo šchła, bě na wšchelakich mšénach pśheš brjohi štupika, ỳ cźimž žu žo nałétnje žywy hnjemóžnile. Ssamtšny dóńt je teź gmejny pśhi delnim toku Rhone a Saone potrjechił. W Besanconje šteja niźko dóże mšétowe dźěle zyle pod wodu. Bliźo Bordeauxa žu nětotre šiarśke twarjenja w štrašće, so žo šaśypnu, dokeĺž žu jich šakładne murje ỳ wulkej wodu podmlěte. Sśeśći thóżow žu dyrbjeli hižo wurunaś. Wokoło Parisa cźerpja wšchelake wšy wožebje pśhe wulku wodu.

* **Morke wérowanje.** Na Warišćich Champs Elyzées je wožobna šawjeźeleńśka mšénoješ, kiž je ỳ lukśušowej kupjelnu šjednoczena a hdźež wopytarjo šdźela we kraku, hdźež w kupaćim wobleku žo jewja. Amerikańśi lubošćiśhi pśr bě nad tym tak šahorjeny, so žo rozhudźi, we pluwańśim baśśinu žo wérowaś dach. Forać śwérowa por ỳ cźołmika.

* **Sšwójba pśhi šašupnjenju thèże žo šašpta.** We lombardśkej wsy Roncello je žo w pośledńiej nozy błóża jenoho ỳ najšóle wjeleđźetnych burow šašupła. Zyła šwójba bu špizy šašupana. Sšušłoža wołucźichu ỳ ropotom, hdyž žo thèża šupny, a jim žo poradźi, někotrych šwójbnych hišćeze wuthowaś, njes tym žo běchu bur a jeho dźeź dźiwozy hižo mortwi. Kśěża bě jara dobšerjana.

* **Najhórše mérzwe wjedro w Jendźelśkej wot pjatnaće lět.** Najhórše mérzłe wjedro, kiž je Jendźelśku ỳ pjatnaće lět domapytało, je we wšchelakich krajinach a wožebje na pobrjochach wulke šapuśenja nacźiniło a wulke powodźenja šawinyło. Mózne šołmjenje w kanalu ỳ cźi je kupjelanśkich měšćach južnych pobrjohow mnohe kupanišćha a palaśy. Morjo wušłupi nad šchitne hałcźenja, šapkawi thèże a nocźini wšchudże wulku šchodu. Wšy Littlestone a Dymchurch štej zyle pocźerjeny. Na mnohich měšćach bě morjo wulke hromady pěška napławiło, kiž wichor po kraju roswéwa a pola a luki pokrywa. Žałośtny mjeśeł je we Yorkšhire zyły żeleźnišći wobkhad šahaćiś. Rěka Thenuse ma wulku wodu a je hižo pśheš brjohi štupika.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung **„Serbske Nowiny"** gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen;

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Rauftumult erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen: Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschlingungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern für die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesen Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawanji 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniticiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneno znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom sobu zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přepowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wupisuja nabrónje wuměnjenja wobeju banki, kaž Serbske Nowiny sobu a sobu wozjewja.

Číslo (Nr.) 64 | **Budyšin — Wutoru, 17. měrca 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Němski sejm.

W němskim sejmje su sobotu poczeli wo

Genfskim wikowanskim dojednanju se

24. měrca 1930

poczeli jednacz. Jedna so wo zlowny pschinnér s Belgiskej, Luxemburgskej, Finskej, Grichiskej, Italiskej, Lotyschskej, Schwedskej, Schwajzarskej, Jendźelskej, Danskej, Norwegskej a Hollandskej.

Kaž sozialdemokratiska **wotpósłana Toni Sender**owa roskoži, so podpisane staty swjasaju, so za czaß schčesz mježazow zła njepowjetschna. Pschichodnje dojednanje mjelczo schčesz mežazow dale placzi. Psched kóždym powjetschenjom zlow dyrbi so jednacz. Wschě powjetschenja zlow dyrbja hakle 20 dnjow po pschipowědźenju do mocy stupicz. Rosprawjerka dale na to pokaza, so je wuwos Němskeje je statami, kotrejž su sprězenje podpisałe, w lěcze 1929 2,6 milijardy, w lěcze 1930 pak 3,2 milijardy wuczinił. Dojednanje ma samsnyß, wikowanßti politiski podkoz tejele wikowanßteje bilanzy sakhowacz. Natróžny sastupjerjo su we wubjerku wulke wobumyślenja wuprajili, dokelž dojednanje njedowoli, kaž dołho placzi, wikowanßte sprězenja wupowědźeć.

Pschezßiwo dojednanju **Gerauer** s bayerskeje ludoweje strony, **Hermeter** s wjesnego luda, **Freyße** s hospodarskeje strony a hrabja **Westarp** s ludowych konserwatiwnych rěcžachu. Hrabja Westarp namjetnu, pschedłohu wukrajnemu wubjerkej pschipokasacz. Tutón namjet so wotpokasa a dojednanje so w druhim wuradźenju pschezßiwo hłosam mježnego luda, hospodarskeje strony, khschesćanskich nazionalnych, ludowych konserwatiwnych, bayerskeje ludoweje strony a bayerskeho burskeho zwjazka **pschija.**

Potom so wo **hospodarskim planje němskeho dźełowego ministerstwa** dale jednasche.

Sswobodny knjes **se Stauffenberg** němskeho dźełowego ministra Stegerwalda pokhwali, dokelž je so smuźił, nsto wottwarzicz.

Schwarzer s bayerskeje ludoweje strony so praschesche, **hacz budże so kapitalistiske hospodarjenje dale** sakhowacz **móz.** Dźenżnitske hospodarjenje njesmaje schczeszćijańtki luboscz a cżłowjeschku dostojnosć, kotruż je bamż Leo XIII. w swojej encykliki psched 40 lětami żadał. Niz jenoż dźełacerjo a pschistajenzy, ale tež khrěni staw a burjo su tam njespokojom. Nazionalni sozialistojo a Hugenbergowa frona na njeju sa schkit cżerwjanych stawow niczo nječi, wjsli próżdne lubjenja.

Schneider se statuese strony žadasche, so by so se sakonjom **dźeło rosschěriło.** Rosmyślicz ma so, hacz by so wutroschi i pschescżażnych hodźin połnje dźełoscżerjam pschiwobrozili. Pschihtajenzy, tež cżi, kotrijž su hižcze we służbje, su w cżężkim duschownym cżisschczu, dokelž znaju stajnje wupowědźenski list wocżakacz.

Němski dźełowy minister **Stegerwald** nětkotrym rěcżnikam wotmołwinschi, potom na to pokasa, so tej Němcza a Jendźelska swoju staru měnu sakhowatej. Wschě druhe europiske kraje maju mjenje hódnu měnu a su tohodla we internazionalnej konkurrenzy w lěpschim. (Hódź tu kommunistojo dźěłacerske towarstwa hanjachu, sozialdemokratojo jim wotmołwichu, so su kommunistiscy sastupjerjo swjazanju mjdże hacz do 15 procentow pschihłosowali.) Stegerwald wuliczi, so **436 milijonam, wo kotrej so by** wudaloki **sozialneho hospodarstwa** swjesczilcze, nětdże **400 milijonow** napschescziwo steja, kotrejž dyrbja **pschedewsa**czejo **ham i powjetschenjom sawěsczenja dźełonjemějerjow wo 1½ procenta swjesczej. Wustrowjenje pokładnje hórnikow je nutne.** Němski stat pak njemóże ham nětdże 100 milijonow hriwnow swjesczej. Po jeho měnjenju by němski stat dyrbjał pokazu tejele sumy njesecz. Sawěsczenje invalidow, pschihłasenjow a hórnizy bychu dyrbjeli druhu pokazu njesecz.

Sozialdemokrat **Gerlach** wo wulkich sozialnych cżężkach gmejnow rěcżesche. W **Düsseldorfu** na pschikład su wsche **spomoženiske cżeże se 4½ milijona hriwnow w lěcze 1927 na 12 milijonow w lěcze 1930 stupiłe.** Duisburgski wyschi měschczanosta dr. Jarres je njedawno rjekł, so bychu **ham spomoženiske podpjery sjpka dyrbjałe sastajicz,** jeli so **ham finanzne cżeże gmejnow njebychu wołożiłe.** Gerlach **tłóczniže namjetowasche, so by** ham cżeża sa spomoženje **dźełonjemějerjow na němski stat, kraje a gmejny rozdźelka.**

Niemérne posedźenje w němskim sejmje

Krwawny njeskutk w Hamburgu je w němskim sejmje wulki pohorschł wbudźił. **Sozialdemokratiski namjet żadasche, so bychu so wótriske brěchi pschezßiwo politiskim morderstwam nałożiłe.** Kommunistojo póbla teho żadachu, so by so sakasanje swjatscha cżełowjeskich frontiskich wojewarjow wotcżo wsako. **Kommunistiski rěcznik pschi** tym druhe politiske strony na tak hrube waschnje hanjesche, so dyrbjesche jenu namołwny president Esser słowo wsacz. Dokelž so kommunistiski rěcznik wo to njestarajo dale hawtowasche, dyrbjesche so **pohedźenje pschetorhnycz.** Kommunistojo na to internazionalu sanjechu. Rěcznika na to so wsamknjenjom 30 pohedźenskich dnjow połkholachu. Po **tróch**ej pschestawcy mózesche so **pohedźenje** k kónzej dowjesć, **sozialdemokratiski namjet so pschija** a pohedźenje so na nětrne waschnje stónczi.

Politiske morderstwo w Hamburgu.

Pschi politiskim morderskim nadpadze w jenym Hamburgskim nóznym autobusu su so pódla kmjertnje franzenego Henninga hischcze dwě żónjcy a jedyn muzikt s kulkami franili. Najcżesco je so wucżerka, knjezna M. franiła, kotrejž je w jenej Hamburgskej powołarskej schuli pschistajena. Wona pjecz kulkow do hornjeho sczehna dosta. Tu su do jenoho Hamburgskeho khorownje pschijeli. Jenej żonje s Hamburga su palz wotstrělili. Druhemu we woju hedźajemu kommunistej so s kulku hłowa lokko wobodrě. Dokelž zebi Knesze da, so je mortwy, nadpadnizy do njeho wjazy njestrělachu. Cżełko franjena wucżerka so s wosa wumota a so na tłodnik hydźe. Jedyn z nadpadnikow k njej stupi, pod nju płaschcz położy a samołwjaze słowa porěcza. Wschě hromadze je so schěsnacze kulkow wutřelilo. Słowka wosa sydom patronowych trubkow namakachu. Wós je so zyłnje wobschkodził.

Nadpadnizy su mjodźi ludzy, 20 hacz 25 lět stari. Hdyž so jěsba sapoca, do wosa salěschu. Kontrolleurej nadpadże, so mjodźi ludzo pjenjes pschi sebi njemějachu a jedyn wobydler z Ochsenwaerdera za nich zběhu hacz do Hamburga sapłaci. Po tśełcżu hnydom njecżekhnychu, ale hischcze nětkotre minuty we woju wostachu a so praschachu: „Stoj tež wopraudże mortwaj?" Potom so dźělichu a so do cżękanja do wschelakich stron dachu.

Wo Henningowym kmjertnym franjenju je pschispomnicz, so ham pschija kulka thětko hłuboko do boka sary, a so jeho druhi wutřel do wutroby trjechi. Nadpadnizy mějachu, so Henning njeje kmjertnje trjechony a so do jeho hłowy nětrjo, hischcze pjecz krócz tśełchu. Kulki pak jeho njeprajdu a wuńdu do hornjeho sczehna njechcżachu.

Dwaj nadpadnikaj staj so samaj staršłoj.

Połizija je bórzy mjena nadpadnikow zhonika. To jim njeje njesmate wostałe. Tohodła staj so njedźelu popołdnju dwoje z nich na Hamburgskim połizejskim presidiu stajiłoj. Wonaj nazionalnej sozialistiskej stronje pschijkluschataj. Jedyn z njeju je 20lětny Jansen a druhi 25lětny Baumuel. Tež tśeceho winika połizija znaje. Jeho bórzy zjimaju. Wón Höckmayer rěka a je twórnuja hobuślaw nazionalno-sozialistiskeje strony.

Sajataj wudawataj, so staj w nahłym rozsnjewanju tśełałoj. Tomule wudawanju pak wobstawdźenje wcżitych żwědkow napschecżo steji, kotrijž běchu we woju pschitomni. Jedyn knihowy rewizor nadpad na tejele waschnje wopisuje: Sobotu 40 minutow po 12 hodźinach pschi Ochsenwaerderskim sastanischczu do woja stupichmy. Hdyž běchmy nětkle pak kilometra dałeko jěli, pódla nje jedyn muż stanowschi pistolu wucżeje a dwěmaj znapschecżoma mje żedźawmaj mużomaj kasasche, so byschtaj stanyłoj. Jenemu praji „Sce tola Andre?" „Ně, tym Henning", wón wotmołwi. Spytach nadpadnika wot jeho wotmužlenia wotdźerżecz, tola wón mi žamemu hrozesche a mi kasasche, so bych so na druhe městno žydowi. Pschi tym mi praji, so że mi nicże njestanje, jeli so smjerom wostanu. Po krótkim wuczeżowanju **hischcze dwaj muzikaj stanyschtaj, a potom so pręni krócz tśełi.** S kulku tejchemu Henning snak padze. Potom hischcze dwanacze wutřelow sawrjeżny, mjes tym so wustrózeni jědni hoścżo so njemje abo bóle derze khowacz pytachu. Na to so wschitkim pschikasa, so bychu so swoja wutřelili. Hdyž dě autobus sastał, mużachu nadpadnizy po cżinje cżekmycz. Wós potom dale jědżesche. Pschi bliżschim sastanischczu schtyrjo mużojo do woja sadźechu, **kotrychž** na to kedźbliwych sczinjach, so mamy cżełko we woju. Tón żanty autobus so na to z połizistami na městno nadpada po schtyrjoch jědnych hoścżi pósła, kotrijž po nadpadże njeběchu do autobusa znowa sakhłi.

*

Tśeceho winika pschi nóznym attentacze w autobusu, nazionalneho sozialista Aloisa Höckmeyera fu pónjedźelu we Hamburgu na drohi sajeli.

Po żwědcżenjach wocżitych żwědkow je mordarski nadpad prjedy pschemyślany a pschihotowany byk.

Kommunistojo so wotrunaju.

W nozy k pónjedźelu su kommunistojo korcżmu nazionalnych sozialistow w Altonje nadpadnyli a s drohi do njeje strěleli. Dwaj nazionalnaj sozialistaj, kotrajž dźiwschtaj k korcżmarjowi z łhcże stupjej, so pschi durjach se wutřelenmi do hłowy a brjucha cżełko franischtaj. Winikaj staj cżełknyłoj.

Nazionalne sozialistiske a kommunistiske nowiny w Hamburgu sakasali.

Na podłožu stawa 48 němskeje wustawy je so nazionalnym sozialistiskim nowinam „Hamburger Tageblatt" a „Hamburger Volkszeitung" wunje kaž kommunistiskim nowinam „Norddeutsche Volkszeitung" po pohłednich morderskich nadpadach sakasako, hacz na dalsche wulhadźeez. Tež su so wschě khromadźizny nazionalnych sozialistow a kommunistow pod holym njebjom a w samknjenych městnoscżach sakasałe.

Spytane wudrěcze přećiwo Dorpmüllerej.

Generalny direktor němskeje żelesnizy, **Dorpmüller**, je w póslednim cżasu hrozaze listy dostał, w kotrychž hischcze njesmjerji wudrěwarjo **cżęste attentaty pschipowědachu,** jeli so sa nich njeby w postajenym cżasu **100 000** hriwnow na wóste městno połožił. Pruske, badenske a bayerske połizajske wyschnoscże ho prózuja, wudrěwarjow wuhladźecz.

Dorpmüllerej pósłane listy su so widźała w Badenskej, dźěła w Bayerskej na pósću podate. Cżisna papjera je z Freiburga, hdyž je wona z automata dostacz. Wudrěwarjo su w swojich listach najprjedy **mosty njenowali, kotrež chodźa do powětra buchnyć,** jeli so njeboh̄cżu żadane pjenjesy dostali. W jenym bayerskim wulkim městze, dyrbjesche sarjadnistwo němskeje żelesnizy pjenjesy połožicz. W jenym Dorpmüllerej pósłanym listu je so mjes druhim prajił:

„Żadamy wot Waß junnmu 100 000 hriwnow a to płacżomne po tśoch ratach, mjenujcy po 40 000, 30 000 a 30 000 hriwnach w běhu cżas, cżežownja wot 1. nowembra 1930. Na kajše wschitke mjaju so te sumy pschepodacz, hischcze bliże hnonicze. Sumna 40 000 hriwnow na to napłacżej s 1000 bankowkami po 10, 1000 bankowkami po 20 a 200 bankowkami po 50 hriwnach. Nieplacżoze abo wojnamjenjene bankowki jako njeplacżene płacża. Knjes Dorpmüller tež hischcze z mjenje wumdże. Jeli so njebyschcze do tychle wumjenjenjow zwolili, byschcze wopomnjeczili dostali, na kotrejž njebyschcze zabyli."

Hdyž so tajsle listy hnjesłicho szelechu, towarstwo němskeje żelesnizy wo tym połizji powěsći da. Wobsełbtym sastojmikam so pomoczi, so bychu sa wéju gledźili. Wobżebje żiwje s Mnichowskej kriminalnej połizaju dźełachu, dokelž gźěby na to pokasowachu, so mějachu słótniaju swoje żydła w Bayerskej. Na jenym městnje, kotrejž běchu wudrěwarjo mjenowali, je połizija pakcżik njeplacżiwych bankowkow se inflazijskeho cżasa pokoziła, a słótniaju běchu so wopraudże sthrobili, po pakcżik pschińcz a njeběchu so tajnycz dali. Hdyž so wobschkodzeni wobjachu, nowe hrozaze listy Dorpmüllerej napijsachu a nowe městno mjenowachu, na kotrejž dyrbjachu po pjenjesy położicz. Druhi krócz pak njejsu po nje pschińchli.

Zběd dr. ns ehe Landbunda.

S hesłom **„huro, pomhaj žebi sam!"** je durinski landbund njedźelu we Weimarje khromadźiznu wotmeł. Statny minister Baum, druhi pschedsyda durinskeho landbunda, khromadźiznu wotewri. Nětkożschenta knjeżerstwo Baum porokowasche, so nje w wjele mężnosće muzile, so by położenje ratarstwa połepschiło. Wjeseny lud żebi żada, so by ho **němske knjeżerstwo** tak pschemeńiło, so njeby khromadne dźełko i nazionalnymi mozami wotpokałało. Minister też nazionalnych sozialistow a **němsko**nazionalnych napominasche, so bychu żebi dźełali. Żadyn dur njeměże sapschijcz, cżehodla fu i němskeho żejma wuczahnyli.

Potom ješiwjeńśki ministeŕ **Schiele** rjekł: Praśi, so landbundowe hesło wéka: Wojowaś a śako wojowaś! Němśki wjeśny lud nima w žywojim cjeśkim wobsudze druhu wólbu.

Policajski skandal w Köslinje.

W **Köslinje** w Prusej žu pśeśiwo žandarmeriskemu majorej Kummerej dissiplinarne jednanje dla agitacije za stronu nazionalnych sozialistow sawjedli. Jeho dom pśeśiwnicy, žu jeho hižo se słužby wotwołali.

Hižo dawno bé w Köslinje a wokolnosći znate, so žandarmeriski major Kummer nazionalnym sozialistam połěkowaśe. Mjes wobydlerstwom bé won jako „mały Mussolini“ znaty. Pod jeho politiskimi wliwom teš jeho podsłajeni śejachu. Republikanšy zmyśleni měśanchu tohodla wěśe njedowěrjenje k republikanskej žwerje žandarmerije.

W jeho wobydlenju žu jara wobśežaju material nanakali. S nutodnymi ludźimi je žu do wěžow dał a śun rjekł, so žu nazionalni sozialisto njeśaso wot jeho mjasa a kreć wot jeho kreje.

Wosud Genikscho wikowańskeho zrěcenja hišće njewěsty.

Tśeśa zjawna měrowa konferenca, kotraž je žo pónd̆elu w Genfu sejšła, so by dojednanju do mozy stupiła dała, je po krótkim rozrěcenju dopóśnała, so njeje žanych wuhladow, so bychu dojednanje hač k 1. haprileji wjcé staty potwierdźiłe.

Awstriśi sastupjeŕ Pśiłgel praji, so awstriśke knjezerstwo w parlamenśe nawjet na potwierdźenje poda, hdyž budźa wikowańśe pozčasi Awstrišege k ſudobnym statam, wośebje k Cześkosłowakiśej a Jugosłowjanśej wupraśene.

Franzowski sastupjeŕ njemóžeśe hišćeje rjez, hdy Franzowska dojednanje potwierdźi. Wón jenož śaźeŕi, so **je senat hižo dojednanje pśichjał** a so budźe deputertśka komora pśichodnjomnje sa krótki cźaš jemu tohorunja pśichłosowaś.

Konferenčny prezident Colijn na to pokasa, so **hlowna samolwitojeś** sa zyle europiśke zlowne měrowe dojednanje dźensa jeniczy pola **europiśkeho** wobjerka leži. Tón móže wikowańśe dojednanje w žywojim **mejšim pośedźenju** rospomnjaś. S tym móže polna samolwitojeś za wosud tuteho dojednanja na europiśi wobjerk pśicheśi. Potom by móžno bóło, so by dojednanje lětsa w juniju abo julilju do mozy stupiło. Mjes tym by **europiśki wobjerk dyrbjał** njepóśrědnje pola jenotliwych knjezerstwow na to cźišćeć, so bychu dojednanje potwierdźiłe.

We wjesle wopomnjenej rěcźi sastupjeŕ schwajzarśeho knjezerstwa na to pokasa, so cźaš za wobsamknjenje taźeho zła fkruczazeho dojednanja hišćeje njeje dośrawił.

W kalskej bjezdźěłosć pśiběra.

Bjezdźěłosć w Italskej je po połdźelnjej knjezerstwowej rozprawje pśichódna. Wot februara hač do 1. měrza je licźba dźěłonjeńerjerjow še 722 612 na 765 325 stupiła. Najwjetiśa je bjezdźěłosć w prowinzy Emilia a w Lombardskej. Dźěłonjeńerjo, kótrjž žo njejžu w sozialnym sawjeźenju pśichipowědźili, njejžu žoru licźeni.

Attentat na ruśkeho sastupjerja w Japanskej.

Do wikowańśeho wězywustojnego ruśkeho sastupjerja w Tokiu (w Japanskej), Pawoła Anikejewa, je pónd̆elu rano w 9 hodźinach, hdyž ſ wobydlenja śinješe, njeznaty winik tśělił a jeho ſmjerć straśnje ſranił.

„Katolski Pośoł“ pisśe:

Z Kalbic

dostachmy sćěhowacu resolusiju, kiž je žo na zentrumskim ſhromadźenjomaj w Schmnowje a Sśernjanach pśeśiwo 1 hłosej pśichijała:

„Pśeśes sto wobpytowarjow zentrumskeje ſhromadźiny 26. februara w Schmnowje wobrocźa žo na pśchedhydstwo towaŕstwa ſwj. Cyrilla a Methoda a na redakciju „Katolskeho Pośoła“ žadajo, so by žo w katolskich Sśerbach w pśichodźe **zentrumſka politika** podpjerała a **ſaſtupowała**. Sa to rěcźi pódla dotalneje wobžarujomneje rośćeśejomneje na politiſkim polu pad Schpitank, kiž nam jaſnje pokaſa, ſo jenicźki katolſki sapśěźanz w jenej njekatolſkej ſtronje žadyn rośćudny wliw měć njemóže a teź sajimy naſcheho ſwérźeho luda w jenej nam bytoſtnje zuſej ſtronje dozyła ſaſtupowaś njemóže.“

K tutej resoluziji a k tomu, ſ cźohož je wuſchła, dyrbimy tole pśichipomnicź: Njeje ſarjadowarjam a nawjedowarjam ſhromadźiſnow ſnate, ſo mamy my katolſky Sśerbja, ſjednoćeni w towaŕſtwje ſwj. Cyrilla a Methoda, ſwój wot kłowneje ſhromadźiny wolemy wobžěwity politiſki wubjerk? Schtóž ma ſo ſa mudriścheho hač tónle wubjerk a ſo nad njón połóžnywjeśi pśicheśiwo njemu a na ſwoju ruku politiku dźěła, tón dźěła pśicheśiwo naſchemu towaŕſtwu a naſchemu organej „Katolſkemu Pośoſej“ a njeſe ſahubnu ſchcźěrjenju do naſcheho luda. Hdže bha bychmy tola pśichiſchli, hdy by kóždemu jenotliwjeŕ dowolene było, na ſwoju ruku „naſchu“ politiku cźinicź, a to hiſchcźe jenož w ſwiſku ſ ſuſymi, bjeſe wſcheho dorozumjenja ſe ſamoſtwórnymi wjedniſkami naſcheho towaŕſtwa a luda? Taſku ſamopaſchnoſć by tola kóždy ſprawny a rozumny cźłowjeŕ nanajraſniſcho ſaſudźicź dyrbjał. A „Katolſki Pośoł“ dyrbjał hiſchcźe k tomu pomhaćź? To by tola ſamomordaŕſtwo bylo. Abo je naſch politiſki wubjerk nécźicho wopak cźinił? Hdy? We cźim? Je traſch jeho politika njeſnje katolſka hač zentrumſka? Schtó chcźył ſebi ſwérźicź to praſiećź? Schtó mohł to dopokalacź? Naſcha politika je ſtajnje ſchła ſwóji runy puć po ſwójich dobrych a wupruhowanych ſaſadach, Bohu k cześeji a Sśerbam k ſpomnjenju. Léta dołho ſmy ſchli ruku w ruku ſ naſchimi evangeliſkimi bratrami. Abſajomnje ſej pomhachmy, ſo méjachmy kaž woni ſwójeho ſwérźeho ſchcześcjanſkeho ſapśěźanza w ſejmje. Hdyž běchu ſo wobſtejnoſće pśchemėniśe, ſmy hladali, kaž ſebi to ſtrowy politiſki rozum ſada, kak a dźe mohli w datych wobſtejnoſćach najwjaſy dozpěć ſa naſche nabožne, hoſpodaŕſke a narodne ſajimy. Sémy ſo teź ſ zentrum ſjednoćili, hdyž nam wón w Heſſeinu muža ſako kandidata politicźi, kiž méſeſche naſchu polnu dowěru. A to bésche tehdy jenicźki ras, ſo méjeſche zentrum w Saſkej ſwójeho ſapśěźanza. Tón pak bé ſo wuſwolił **jenož ſ powodu Sśerbow, wſchěch Sśerbow, teź evangelſkich!** Tehdy je ſo zentrum wuſkoſćiwje na kedźbu brał, ſo by ſo mjenowak **katolſke** ſtrona. Wuraſnje je **wobtrucźał**, ſo to **njeje**, ale ſo je **kſchcześcjańſka** ſtrona, ſo ma teź evangeliſkich nuźi njjes ſwojimi kandidatami. Poſpśiſcho je dźe ſej zentrum myślił, ſo bjes naſcheje pomozy dobudźe, abo ſo trjeba nima, na naſche wopraſnjenje žadanja dźiwaćź, a njeje nam móžnoſej poſpiéſi, ſ nim ſo ſwjaſaćź. Njeje pak **bjes naſcheje nicźo dozpěć**. Se ſwójimi ſłoſkami je pódarnio brójił. Spiſarjej reſoluzije trašch je njeſnate, ſo we ſwójim cźaſu ſaſtli zentrum pśicheśiwo ſrėcźenju ſ nami a pśicheśiwo naſchej wólbnej paroli poſtaji ſwójeho lićeŕſkeho kandidata. A ſchto bé ſcźehnuł tuteje politiſkeje mudroſće. We naſchim wokrjeſu pśchińdźe ſozialdemokrat do wužiſcheje wólby ſ kſchcześcjańſkim reſormarom Gräfu. So njebychu ſ ſich winu wérźiwy kſchcześcjan pśicheśiwo njepſchcześej zyrkwje podkeźał, pſchińdźechu wjedniſy zentra a proſchachu naſ wuſtrójeni, ſo bychmy tola wěs napraviłi. Sémy to teź cźiniłi. Erzberger ſam je tehdy tónle ſmył ſakſcheho zentra raſnje ſaſudźił. To bésche tehdy. Ale nétk? Nétk njeje ſtinak. Hladajce jenož na poſlednje wólby. Sso pśicheźwédźeliwſchi, ſo ſe ſamźuneje mozy žaneho kandidatu wuſwoliśeć njemóže, ſjednoći ſo zentrum ſ kruchej ſtronu. S tym dopomha drje tutej „jenmu bytoſtnje zuſej ſtronje“ k jenomu mandatej, ale jeho kandidat bo njewuſwolił. Hłoſy, kótrež běchu teź njjes nami jo po paroli zentra wotedale, běchu ſhubjene. Na namołwjenje, ſo by zentrum naſcheho kandidatu Schpitanka hobu podpjerał, njeźeja wjaſe. A my dyrbjeli tale ſaſiſtu zentrumſku politiku podpjeraćź? Bjes toho, ſo buchmy naſche ſajimy nėlak ſchlitane méśi? Abo je měnjena politika wuſkeho němſkeho zentra? Ale w cźim a kak mamy ju ſaſtupowaćź? Němśi zentrum dźéła we wuſkim ſwjaſku ſe ſozialdemokratami, wón njeměri ſebi roſtorhnyjeź pśicheźeſke ſwiſki ſ bjeſbóžnymi ruſiſmi bolſchewiſkami, najſwirowiſchimi njepśicheźelemi zyrkwje, wón pśchiſtwola wjeſe miliionow na naraſnjchu pomoz, kiž je tola pśchede wſchém méri pśicheźiwo katolſkim Polakam, pśchiſtwola miliiony a miliiony ſa wójniſke łóźe, jimžni ne wuhjerku dowos ſnjeſerſcheho mjaſa pśicheźiwo ſajimam naſcheho nujneźejźajcego ratarſtwa atd. To wſcho wón cźini, dokelź je jeho politika na pścnim měſnje tyſy nėnſta a Sſkowjanam njepśchilśena. Njeſkmy to na ſantźnej kóli cźuli? Tute politiku dyrbimy hobu podpjeraćź?

Njeſmémy ſo wjaſy jako Sśerbja cźuć a wuſnaćź? Bu ſo ſ taſkej politiku roſśćeźejomneje wotkronika? Nawopak. A pad Schpitank bu ſa to rěcźał? So méjachmy ſwójeho katolſkeho ſerbſkeho wuſtojneho ſapśěźanza w ſejmje, to bé ſmóźnika jeničzky naſcha wupruhowana politika. So je wón mandat ſłožił, na tym je wina ſchanale pśchiſłuſodźene naſcheje ludźi, kiž bohužeł ſerbſkeho ſmyſlenja njejžu a teź nabožne ſajimy ſaſcź nimoju. Schtóž méni, ſo Schpitank žadyn wliw mél njeje, pokaſuje ſ tym, ſo wėzy njeſnaje a by ſo wobhonjeź dyrbjał pśedy hač we tym rěcźi. Pśchewulki běchu wėſtym inſtanzam jeho wliw! Kóždy w politiſkim žiwjenju trochu wobhonjeny cźłowjeŕ we, ſo ma ſcpśěźanz w klinje nėtkjeſe ſtrony wjeſchi wliw, hač hdyž ſteji wośamoćeny. Nimo toho méjeſche Schpitank w nabožnych a narodnych praſchenjach ſwobodnu ruku a pśchilubjeſe ſtrony, ſo jeho w tutym podpjera. Zyle wopak ma teź reſoluzija, hdyž njenuje ſtronu wjeſneho luda nam bytoſtnje zuſit. W hoſpodaŕſkich praſchenjach ſtojeſe nam bliže hač zentrum. A teź, ſchtóž naſtupa zyrkej a ſchulu, ſteji tale ſtrona kruće na kſchcześcjańſkich ſaſadach.

Zyła reſolusija je nowy dopokas, ſo Sśerbow ſtary brach žo ſ naſ ſjidźeć njecha: ſchcześcjeńſa!

Njech zentrum wjedźe ſwoju němſku politiku na ſdźerjenje a roſśćeźbu němſkeho luda a kraja. My mamy, jeli chcemy hišćeje katolſky Sśerbja bycź a rėkacź, wſchu **winowatoſćź, cźińicź ſwojn domjazu politiku.** Chcé-li žana ſtrona naſche hłoſy, dyrbi ſ nami jednacź. Niž ſ jenotliwzami, ale ſ **naſchej organiſaziju.** A dyrbi nam wėſte garantije dacź. Njane ſłowa nicźo njeplacja. Skutki chcemy widźeć. Bjes kunteje organiſazije bychmy ſa druhe ſtrony jenož witany „Hnupy Stimmviely“ byli.

Sémy ſhonili, ſo je žo na ſhromadźiſnomaj ſa němſki zentrumſki dźenik agitowało. Tśo ſu ſebi jón pjecźa kaſali. To wuczini 100 hriwonow na łéto. A ſa „winowatoſćź“ je ſo 35 hr. naſpórało. Nicźo njejžmy ſłyſcheli, ſo by žo ſa naſch „Katolſki Pośoł“ błowcźko praſiło, ſo by ſa naſche towaŕſtwo žo žadyn nowy ſobuſtaw dobył abo ſo by žo ſa naſche domjaze ſajimy nėchto wopruwało. Žada pak žo wot naſ, ſo buchmy pścheźiwo žiwojemu pśchebywédźenju a pścheźiwo wėrnemu ſłužbu ſwojeho luda dźéłali! Njemóžemy wėricź, ſo je to wopraſwdźite ſmyſlenje naſchich delanſtich bratrow.

„Katolſki Pośoł“, organ tow. ſwj. Cyrilla a Methoda, njemóże hinak, hač hebi ſwérźmy wotſtacź a ſwojej pścheź kėrbſeſatki wupruhowanej kſchcześcjańſkej politiju. Budźe dale dźéłacź w duchu pśchesjednoty a kſchcześcjańſkeje luboſeze, w pścheźelnym dorozumjenju ſ naſchimi ſuſobnymi.

Wšędne zjewy.

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

58] (Pokračowanje.)

Wuſtup méjeſche hiſchcźe dobru. Pśched ſudom.

Lahodka Ternkez Wojcźecha a Veroniku wobjerźi. Prawiſnak, kotruž nawėdžiwſchi wo ſwadźe w „liſy“, ju wopyta, napiſa ſkórźbu a winowaſche wobeju mandźelſkeju wſchėch mėžnych ſłoſcźow, nadvadowanja, wohrožowanja, ſnadź też mordaŕſkeho pośpyta.

Ternkezy ſ notarowym pośrédniſtwom podaſchtaj pścheźiwokŕžbu; cźujeſchtaj žo na cźeſeć ſranjenaj.

Súdnik, ſtary, ſchedźiwy kuješ, dobromyſlny, cźiniješche pośpyt, ſo by ſadźeratej ſtronje wujednaŕ; pśrozwoſche jo, kaj jara móješche, ale podarmo. Ani Ternka njechaſche wot ſkórźby woſtupiśicź, cźim mjenje halle Lahodka, kiž chcźyſche jeho pokhłoſtanje; najradſcho by widźała Wojcźecha k ſchibeńcy woſtupźeneho.

Skónczńje bé žo ſudniſeŕ napowėdał a w mjenje ſakonja wunjeſe roſſud.

Veronika Ternkowa bu wuſwobodźena. We ſłowach, kiž bé w roſkorjenju wuprajiła, njebé nicźo khłoſtanja hódneho.

Sa to buſchtaj Ternka Wojcźech a Lahodowa Borbora ſako winowataj pośłonataj a woſtudźenaj kóždy k pjecź ſcźehnakam pokuty abo na ſchtyrjadnjowcźej hodźin do jaſtwa a k ſaplaćeńju ſudnych wudawkow, kóždy ſwojich ſtamźnych.

„Njemóžeſchtaj pośłuchacź na moju radu, wſajomnje ſej wodacź a žo wujednacź?“ — rjekny jimaj ſudnik, hdyž žo wobaj nad tym wulzy ſpodźiwſchtaj. „Tule to widźitaj! Nėtko je wėſo poſłoſe —“ wobroći ſo ſ wuſmėwnom k Lahodźy, kotruž ſćini pobił jako by chźiła ruku Wojcźechej podacź. Wėſche kaž woparjena, ſhėdźa kaž ſcźena. Njeby ſebi mihdy myſlźiła, ſo móże teź ju khłoſtanje potrjechicź.

Súdnik powuci woſtudźeńju jenož hiſchcźe wo pra-

wuſwoliśeć njemóže, ſjednoći ſo zentrum ſ kruchej ſtronu. S tym dopomha drje tutej „jenmu bytoſtnje zuſej ſtronje“ k jenomu mandatej, ale jeho kandidat bo njewuſwolił. Hłoſy, kótrež běchu teź njjes nami jo po paroli zentra wotedale, běchu ſhubjene. Na namołwjenje, ſo by zentrum naſcheho kandidatu Schpitanka hobu podpjerał, njeźeja wjaſe. A my dyrbjeli tale ſaſiſtu zentrumſku politiku podpjeraćź? Bjes toho, ſo buchmy naſche ſajimy nėlak ſchlitane méśi? Abo je měnjena politika wuſkeho němſkeho zentra? Ale w cźim a kak mamy ju ſaſtupowaćź? Němśi zentrum dźéła we wuſkim ſwjaſku ſe ſozialdemokratami, wón njeměri ſebi roſtorhnyjeź pśicheźeſke ſwiſki ſ bjeſbóžnymi ruſiſmi bolſchewiſkami, najſwirowiſchimi njepśicheźelemi zyrkwje, wón pśchiſtwola wjeſe miliionow na naraſnjchu pomoz, kiž je tola pśchede wſchém méri pśicheźiwo katolſkim Polakam, pśchiſtwola miliiony a miliiony ſa wójniſke łóźe, jimžni ne wuhjerku dowos ſnjeſerſcheho mjaſa pśicheźiwo ſajimam naſcheho nujneźejźajcego ratarſtwa atd. To wſcho wón cźini, dokelź je jeho politika na pścnim měſnje tyſy nėnſta a Sſkowjanam njepśchilśena. Njeſkmy to na ſantźnej kóli cźuli? Tute politiku dyrbimy hobu podpjeraćź?

Njeſmémy ſo wjaſy jako Sśerbja cźuć a wuſnaćź? Bu ſo ſ taſkej politiku roſśćeźejomneje wotkronika? Nawopak. A pad Schpitank bu ſa to rěcźał? So méjachmy ſwojeho katolſkeho ſerbſkeho wuſtojneho ſapśěźanza w ſejmje, to bé ſmóźnika jeničzky naſcha wupruhowana politika. So je wón mandat ſłožił, na tym je wina ſchanale pśchiſłuſodźene naſcheje ludźi, kiž bohužeł ſerbſkeho ſmyſlenja njejžu a teź nabožne ſajimy ſaſcź nimoju. Schtóž méni, ſo Schpitank žadyn wliw mél njeje, pokaſuje ſ tym, ſo wėzy njeſnaje a by ſo wobhonjeź dyrbjał pśedy hač we tym rěcźi. Pśchewulki běchu wėſtym inſtanzam jeho wliw! Kóždy w politiſkim žiwjenju trochu wobhonjeny cźłowjeŕ we, ſo ma ſcpśěźanz w klinje nėtkjeſe ſtrony wjeſchi wliw, hač hdyž ſteji wośamoćeny. Nimo toho méjeſche Schpitank w nabožnych a narodnych praſchenjach ſwobodnu ruku a pśchilubjeſe ſtrony, ſo jeho w tutym podpjera. Zyle wopak ma teź reſoluzija, hdyž njenuje ſtronu wjeſneho luda nam bytoſtnje zuſit. W hoſpodaŕſkich praſchenjach ſtojeſe nam bliže hač zentrum. A teź, ſchtóž naſtupa zyrkej a ſchulu, ſteji tale ſtrona kruće na kſchcześcjańſkich ſaſadach.

Zyła reſolusija je nowy dopokas, ſo Sśerbow ſtary brach žo ſ naſ ſjidźeć njecha: ſchcześcjeńſa!

Njech zentrum wjedźe ſwoju němſku politiku na ſdźerjenje a roſśćeźbu němſkeho luda a kraja. My mamy, jeli chcemy hišćeje katolſky Sśerbja bycź a rėkacź, wſchu **winowatoſćź, cźińicź ſwojn domjazu politiku.** Chcé-li žana ſtrona naſche hłoſy, dyrbi ſ nami jednacź. Niž ſ jenotliwzami, ale ſ **naſchej organiſaziju.** A dyrbi nam wėſte garantije dacź. Njane ſłowa nicźo njeplacja. Skutki chcemy widźeć. Bjes kunteje organiſazije bychmy ſa druhe ſtrony jenož witany „Hnupy Stimmviely“ byli.

Sémy ſhonili, ſo je žo na ſhromadźiſnomaj ſa němſki zentrumſki dźenik agitowało. Tśo ſu ſebi jón pjecźa kaſali. To wuczini 100 hriwonow na łéto. A ſa „winowatoſćź“ je ſo 35 hr. naſpórało. Nicźo njejžmy ſłyſcheli, ſo by žo ſa naſch „Katolſki Pośoł“ błowcźko praſiło, ſo by ſa naſche towaŕſtwo žo žadyn nowy ſobuſtaw dobył abo ſo by žo ſa naſche domjaze ſajimy nėchto wopruwało. Žada pak žo wot naſ, ſo buchmy pścheźiwo žiwojemu pścheźiwo ſebi wėdźeliwſchi a pścheźiwo wėrnemu ſłužbu ſwojeho luda dźéłali! Njemóžemy wėricź, ſo je to wopraſwdźite ſmyſlenje naſchich delanſtich bratrow.

„Katolſki Pośoł“, organ tow. ſwj. Cyrilla a Methoda, njemóże hinak, hač hebi ſwérźmy wotſtacź a ſwojej pścheź kėrbſeſatki wupruhowanej kſchcześcjańſkej politiju. Budźe dale dźéłacź w duchu pśchesjednoty a kſchcześcjańſkeje luboſeze, w pścheźelnym dorozumjenju ſ naſchimi ſuſobnymi.

Lahodka ſebi wſchitko, ſchtož bé žo runje na ſudniſtwje ſtało, duzy domoj hakle prawje roſtnyłši, a we ſwojich ſłobach pocźa ſwowa pścheźiwo Ternkej ſakhadźeć, jo mėjachu jeje pścheźeſłiwo ju doſeć jara ſmėrniež, ju by ſ toho njenaſtała nowa ſkórźba a nowe khłoſtanje, nowe ſaſudźenje.

Ternka mjeléjeſche a ſawrė žo doma. Bėrjeſche ſebi wſcheż tak k wutrobźe, ſo dyrbjeſche jeho žona pokoſeć a wſcho jemu roſpowėdacź. Wſchako njebé žane ſłóſtnikowo khłoſtanje, žadyn woprawdźite khłoſtajomny ſłuk. Saſudźeny ſa hole ranjenje na cźeſći, a to nima nicźo rjez.

Njechaſche ani ſ domu, bėſche jeho hańba bo na haźu pokaſacź. Najradſcho by žo dozhła njewidźał. Skónda by łył ſtacźił do wody abo žo wobwėſnył, hdy by jemu Veronka doſcź dorėcźeć a pośbudźowacź njeſamołka. Jemu bé, ſo ſ hańbu ſaidźe. Do toho méjeſche ſo hnėw a żelnoſcź.

Wón powoła ſo pścheźiwo wuźujedź. Món a byeź ſaſudźeny! To pśchewſa jeho zyku duſchu. To žo jemu ſda, ſo by to njeſnjeſi, njeyścźeźliwik.

Wuźud bu woprawdźite pſchemėnjeny w druhej inſtanzy. Wojcźech Ternka bu wuźujwobdźeny.

Lahodka ſo njeſpokoła, a hdyž Ternka doby, zochnowaſche cźim bóle pścheźiwo njemu. Njeſoły ji nicźo, khiba ſo ſe ſwojeje ſtrony pśchijźudźenemu khłoſtanju podwolicź.

Jeje njepścheźeſłiwo ſ Ternkezom bu cźim bóle njepśchewinjomne; pścheſeſche jimaj wſchitko ſteho, najhórſcheho na ſwėcźe. Naſtupi bjes woſtroreźenja prawny puć w naležnoſći Hendrichowjeho dołha.

Wſa ſebi rėcźnika ſ kraineho mėſta, kiž wobźeje pśchijźdźe na jedyn dźeń. Bé dóſć ſebi pśchedewſaka, Wojcźecha, kaž ſo ſłuſcha, roſzuchacź, jeho trźebaŕ ſnicźicź.

Ternka wſchak wuraſty Lahodźy bróń ſ ruki. Saplaćeji ji dołh ſa bratra. Dźiw, ſo njeda ſo do płakanja, hdyž méjeſche te pjenjeſy w horſchći. Wudawki hižo ſta-

cźinjene dyrbjeſche Wojcźech wėſo ſarunacź, a won je też ſaruna.

Saplaćeji też ſwoje ſłicźowanje pola notara a ſaſtate woſtpłacźenja na maſchinu a ſeſapłacźa tohorunja mjeniſche dołhi, kiž méjeſchtaj tam a ſem po méſeje.

W ſapołożeńi ſapowėdźiżu ſo jemu roſſudnje pożcźicź jemu bjes toho, ſo by Lahodka ſwoje pśchedpravo ſanjeźene do knihi wo dożimjeńſkej winowatoſći naſcheho ſebi łpuſchcźiła.

Notar jemu to wotſeni, ſawoławſchi jeho do kenzlije ſ dóſcź mjerjazym wobliczom. Wſchitke jeho pośpyty a teź wobſkubiſte doreźeńja běchu podarmo był. „Hdy budźeſchcźe tak tym knjeſam nėſchto dał —“ rjekny ſkoro pokoŕuju, ſo jeho prózowanja ſo wot njeſapſchijomneje ſtrony w tom ſmyſlu njebéchu podpjerake. „Potom by wſchitko ſchło, jako hdyž namaješch. Nėtko njewėm, **tak** budźetaj ſebi pomhacź, ja ſam budu muſowany **wam** ſwójcź a dajicź —“ tak rėcźeſche do pſchichoda. „**Wy** wola njebudźetaj chcźyć, ſo bych wo ſwoje pjenjeſy pſchichił“, prajeſche, hdyž Wojcźech proſcheſe na njeho pokłady. „Wſchaka ſym wam doſcź dołho cźakał! Ja ſam bźé **mam** też ſwoje płaceńſke winowatoſće, każ nėſeſe, jako tśėdy. Schtó też to wė“ — wſojnamjeni mało wablikoja ſa ſebje a mjenje hiſchcźe ſa Wojcźecha — „hač ſoła wam też ja ſ pśėdnym njewotkėdu — —“

Wojcźech wotendźe wſchón poraženy a ſamhłėdny domoj. Njerėdźeſche ſebi radźi ani pomhacź.

Bliżo ko pſches mėſto ł „liſy“, ſeſka ſnateho kupcźerja. Tole ſeſkanje ſda ſo pſchijźadne, ale tutón kupcźik tu bjeſo wokolocźuchcźaſche, cźakaſche na Ternku.

„Sśnadź ſwupomha mi bratr advokat!“ pſchińdźe Ternkej runje na myſle a we ſwojej bjeſnadźejnoſći hrabaſche ſo tutoho ſtwjelża.

„Schtó budźeſche nėkoho dołho proſyć?“ —“ padźe do Wojcźechowych myſlicźkow runu mėru kupcźer ſabjerawſchi jeho. „Ja wam pjenjeſy wobſtaram. Dóſtanjeſe pśenjes dóſcź, kelkoż budźeſche cźyſcź — —“

(Pokračowanje ſeſtupuje.)

bami, Sserbami a Němzami, ja Sserbow cžasnje a wěcne słožo. Jenje zwěru njestama swojim wótzam a jich ... ...ym ihnam.

...ći wšo zusemu kłóbej zalta rěkaja. Też mjes ...ngmi ju wschak tajby, kiž zusemu rěcznikej, kiž je ...na politiskeje wotezi pšiwinnyt, kadsco wěcja, hacj ... we wichorach a wobnjach wuprudowanym bra... ...ći móža darmo dźěłacj a ju drěcj ja swój ...no. Wschak njechadża myła, njechadża dźała. Ale do khrobjeta padaeć jim kraiłja tola njedyrbjeli.

Lubym dełanskim bratram a wschěm dobrym Sserbam pschiwołamy: Budź hesło nasche: jednota!

Politiski wubjerk łow. kuj. Cyrilla a Methoda.

Ze Serbow

W Budyšinie, 17. měrza 1931.

Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +8. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —3, thermometer w nozy —4,5. Wichadły na južne wjedro. — Schkleziza je dale na rjane ...ła a wokolnje na nimale wobšitajne wjedro. Nad południowej a ...ródnej Europu wuwischeschéża so hyšna wyschina. Dokelž hacž do południoweho ...odowneho morja ...aho, dina wěrny jěry a ...doježe ...dołhoho rauja. S wjecžora Europy pschikhadża ...ul na nišinu, tajke ...eża też nad połoiskej Europu. Dźensa ...o hišcheže pracjej nschodźi, hdy móh nad naschim wjedrom dostanu. Wječže pschinjesu nam dešcheže, ...ječže ...ołh. Też Pschedźenuk k jutrischemu młodemu mšacžkej deschežik staja. Jutrise ...riedu ...khadża ...łónčko 6,10 hodź. a ...howa so 6,08 hodź. rano. Mšacži ...khadża rano 6,12 hodź. a khowa so wjecžor 5,16 hodź. —

— **Opera „Dubižka" wot Bjedricha Smetany**, kotraž so *pjatk* w Budyšinskim mšacžanskim dźiwadle k prěnjemu raji z wulkim wuspěchom pschewjedźe, so dźensa wutoru a pschichodnemu schiwórk wjecžor wospjetuje. Sserbam móženy nałožnje pornjecžeć, so tuchu ...ebi tutu rjanu ludowu operu wobkładali. Potrušchene jastrupne lisežiki ...ši w Sserbskej knihjarni dostaeć.

— **Biskop dr. Gröber** njedźelu 29. měrza wjecžor we wobłuku wulkeje ...hromadźiny katolikow w Drježdźanach we wulkej zali **wustajeńskeho** palasta wo tšemje „zyrkej a my" porěči. Sšiwjedženi budże wobwěrnowzaty ...posticzenjemi mužskeho spěwneho towaršwa, Cecilianskich chórow a nžhdušchich dwórskich trompetarjow.

— **Sjednoczjenstwo sa wumělstwo jap. tow. w Budyšinje.** Dopjelnjejo mnohe pschecža ...o 2. wustajeja dźěłowcho sjednoczjenstwa Lužiskich tworjazych wumělcow we měšnjosjach sjednoczjenstwa ja wumělstwo w měšnjeschanskim museju hacž do 29. měrza t. l. podšěchi.

— **Hornjołužiski ...wjatkowny spěwny ...wjedženi** w Kamjenzu, kiž dyrbjeschże ...o na ...ónzu meje wotmeć, je ...o na njedźelskej ...hromadźiznje ...estupjerjow w Pitšopjazach wotpokałał.

— **Němske ...hromadnje wumrěłoj** staj w nozy wot ...oboty k njedźeli tudomnaj *Rowaczej* mandźelskaj: kiž na Swonkownej Lawšcy hašy 10 bydleschtaj a bjschtaj pjedy ...wobšeđžerjomaj kubła w Prěcžegach. Mandźelski bu 79, mandźelska 68 lět stara. Mětko staj wobaj po krótkej chorosczi na cžežku chripu 3 hodźiny rózno wumrěłoj, muž wumrě ...4/12 hodź. a žona ¼3 hodź. Cžesež budź jim wopomnjeczu.

— **Saška krajna loterija.** Pischi ...obotnijschim cžehnjenju 5. rjadownje 198. ...atkjeje krajneje loterije (12. dżeń) padże dobrycže wo 30 000 hr. na cžišła 98625; dobrycže wo 10 000 hr. na cžišła 58809; dobrycže wo 5000 hr. na cžišła 72653 82003 135063 150320; dobrycže wo 3000 hr. na cžišła 22851 39083 48735 49134 62437 64432 93300 95411 99152 100580 101627; dobrycže wo 200 hr. na cžišła 947 1085 7953 11538 14316 16209 16912 18011 21248 25557 29829 32066 43133 45577 47335 49283 52078 52730 56951 57559 58101 59264 61787 67678 74160 74929 88361 92630 95003 101730 106557 107492 108085 113936 114734 120892 123004 128281 127513 128577 131723 134482 142348 146364 146723 148069 159688; dobrycže wo 1000 hr. na cžišła 2908 3312 5394 8047 8379 8741 8835 11822 14855 19036 20111 21099 23214 23366 26056 27322 28851 33345 37543 38073 38138 38853 39604 44202 44235 48985 50727 55570 55836 56614 57328 57509 59699 61171 61892 66122 68387 71397 73023 75398 75470 77231 78231 78576 80515 81347 83636 83734 84159 89481 91163 91659 94183 95313 95767 96861 97548 101671 102227 102274 105929 106390 109355 110353 111336 113040 117873 119679 119730 120704 120778 120996 121875 123089 124296 125914 126754 127597 130394 130474 130945 131155 131168 132813 134006 136176 136743 136973 139273 140225 143892 144794 151632 152010 152348 152869 154772 158525 158543; — dobrycže wo 500 hr. na cžišła 1413 3477 3691 3912 4609 5514 6278 7112 7755 10146 12652 13850 14340 14422 14634 17182 18346 18364 23045 23522 26337 27996 28073 32022 32035 33026 33513 35751 36093 38076 37369 38531 38908 39244 39453 41032 41096 41281 43539 43821 46236 47253 47581 48397 48422 48653 48778 49183 49444 50221 52884 52947 53678 55793 55883 58278 59364 61129 62429 67128 68050 68816 71307 71598 71824 74122 75085 75731 76426 77530 79806 82235 82430 84455 85946 96108 88482 89981 90500 916639 91897 92574 93414 95062 95971 96306 98207 100864 101897 103088 106273 106729 108656 108725 108743 108842 109196 109953 111478 114602 118445 122665 123769 123785 123972 124113 125244 125510 127949 128807 130992 131316 132099 134241 134191 134532 138809 139395 141237 142170 142310 143625 144510 146041 146175 149787 151359 151640 152952 153118 153881 157967 158009 158325 159120 159549 159642 159804.

— **Šeška krajna loterija.** Pischi pondźelnischim cžehnjenju 5. rjadownje 198. ...atkjeje krajneje loterije (13. dżeń) padże dobrycže wo 5000 hr. na cžišła 48531 126563 126997 158696; dobrycže wo 3000 hr. na cžišła 17953 31805 79652 91416 93143 102299 109738 130989 141595; dobrycže wo 2000 hr. na cžišła 7242 21377 23851 26116 27249 29595 32451 33990 44218 46223 60597 62060 64530 64616 67815 69959 72077 74800 81207 87610 95052 103623 103728 114906 116265 116491 122018 129268 129880 130399 132344 141514 142796 145300 146652 147544 152782 153783 156965; dobrycže wo 1000 hr. na cžišła 1213 4801 6700 12604 13324 14994 19011 25053 26022 26952 28483 28590 33379 34418 38731 39595 39916 42705 43327 46942 48122 49033 53128 56714 55863 59373 60435 61155 61739 62277 62384 62955 64149 67555 69957 74047 76189 77689 79443 82258 84742 86133 86479 88525 89504 91252 91522 91731 92932 92493 93640 96412 98890 100182 102307 102616 104842 110859 114507 115932 116647 116760 118563 120213 122993 127038 127450 129084 129550 130995 134067 135919 136025 139686 149791 150712 153484 153694 154582 156291 158515; dobrycže wo 500 hr. na cžišła 4073 5888 7585 9596 9707 11229 12373 13561 14001 18524 18964 19239 20234 21331 22761 23423 24965 26689 27986 29113 29133 29225 30589 31585 31907 32672 33434 33685 36481 83196 38967 39499 40515 40960 43635 43840 44063 44146 45640 47117 49890 51667 51944 52692 52795 54199 55133 57116 59085 61323 61797 61905 62403 62683 62716 62817 63806 64592 66538 66733 67722 67966 68746 69014 70917 71147 74767 74922 75387 79606 83604 83938 85548 85928 85967 85970 86263 87676 89020 89813 90145 93077 94214 94403 94778 96551 98193 98615 100215 100572 100940 101037 101184 101620 106866 108862 109697 111774 112009 112714 113525 113693 114475 115439 115486 115754 117134 117164 118588 119171 120152 120744 122506 123586 123663 123934 124022 127706 128200 129301 129862 134914 136149 137227 138983 139413 139692 140324 140729 140806 141084 143002 145919 146345 148106 150964 152423 153558 154930 156269 156363 158255 158992.

— **Dobrycže wo 2000 hr.** padże na lóš cžo. 159 688 ...atkjeje krajneje loterije do ludowneje Lehmannoweje loterijowe birkowinje na Kamjentnej haju 45.

— **S Hornjeje Hórki.** Saubdženy pjatk wotmě so tu po...hđženje schulskeho wubjerka. Nadrobnu rospravu hi...šcheže podamy.

— **S Rašchowa.** Njedźelu popołdnju wokolo ½11 hodź. wuhladachmy tu powětrowy balon, kiž chěrno wyšoko ...wjecžornych kónczin pschileczeja a na Kumwaldski dół dale leczeschże. Mjeno balona njemóžachu wuczitać.

— **S Brězowa.** Dźensa rano so w nałchej wjsy prěnjej ...schkórjaj **połałaschtaj.** Na ...ótonje ...ěđžo ...ebi wjeselje hwiidżachtaj. Sa wjeżnjanow ...šche jich pschikhad a ...pěw witamy nałchni **postrow.**

Z **Khrósćic.** Wčera pónđželu su na našim kěrchowje započeli, někotre kamjenitne stołpy přesadźić, na kotrež přindu nowe stacijóny za křížowy puć. Runje při připołdnišej muri stołpy přeblizko hromadu stejachu. Stacijóny, kiž su wumjelsey jako relief do skorpinačnateho wapnowca (Muschelkalk) wudypane, předstaja najbóle 2 abo 3 wosoby. Wone so přewjezu tute dny z Drježdźan do Khrósćic. Dźěło je dobrocžiwje k. kublér Albert Cyž z Prawoćic přewzał. Wón dwójcy po stacijóny ze swojim awtom pojeđže. Kóždy relief waži wokoło ¼ centnarja. Zwoprědka bě też wotmyslene, tute křížowe stacijóny wobswětlić. Ale wšelakich zadźěwkow dla a dokelž je khětro drohe, je so plan zaso spušćił. Skónčnje hodźi so pozdźišo jónu wuwjesć, hdyž dóstanje...my khmańše časy. Nowy křížowy puć *ma so* nětk přichodnu njedźelu po nyšporje přez najdostojnišeho knjeza praelata Žura swjatočnje poswječić. Też su wšelacy knježa duchowni, kiž su prjedy tu jako kapłanojo skutkowali, na swjećinzu přeprošeni. Wčzo też wšitke wosadne towaršwa so wobdźěla. Wosadny knjez farař Šewčik je nowe stacijóny dał na karty molować, kiž su w rjanym albumje přihodnje zwjazane. Tute dźěło je znata firma Stengel a Co. we Drježdźanach k spokojnosći (ze serbskim napismom) wuwjedła. Albumy su přich. njedźelu za 1,25 hr. na předań. — Wječor w 7 hodź. wuhotuje potom „Serbosław" přihódny swjedźeń pola Wjeńkec, na kotryž so cyła wosada najwutrobnišo přeprošuje. Zastup je jara nizki (20 pf.) a za fond křížoweho puća postajeny. Hlowny dypk je dnjej přimérjeny přednošk ze swětłowobrazami Via dolorosa (Křížowy puć) w Jeruzalemje, kiž poskići najdost. k. arcyměšnik farař Šolla z Lubija. Mjenowany knjez je před nješto lětami tam pućował a wě jara zajimawje powědać. Dale so přednjesu někotre khutne spěwy a pěsnje. Też najdost. k. praelat Žur budże so wječor słowa jimać. Smy wjeseli, zo móžemy jeho jónu mjez wosadnymi jako wosadne dźěćo (z Worklec) powitać a na njeho posłuchać. Zhromadny kěrluš skónči potom swjedźeń. To bě zkrótka program wječora. Cyle wěsće so „Serbosław" nadźija, połnu žurlu wohladać. Snadnoho přinoška dla njech so nječtó njeboji. Wšak jón za dobru wěc wopruje!

Z **Drježdźan.** Zaměđzeny tydźeń wotpołožištaj na Drježdźanskej Techniskej wysokej šuli knjezaj cand. rer. cult. Beno Kubaš z Budyšina a Jurij Krons z Khrósćic swoje statne pruhowanje za ludowe wučeństwo. Wobaj knjezaj, kotrajž staj nam jako horliwaj Serbaj hižom dawno znataj, wobstaštaj khwalobnje. Wonaj staj potajkim přenjej dwaj ze serbskich akademiskich wučerjow. Też my přejemy wobymaj knjezomaj wutrobnje zbožo a žohnowane skutkowanje mjez Serbami. -n-

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** Na wječerowschich štokach wikach běschże na přichedan 102 krumow, 24 ...ačkow ...łocjatkow, 15 běhakow, 170 prožatow a 18 ...ow. Krumy płacžachu 350 hacž 550 hr., młode ...łocjata 100 hacž 150 hr., běhaki 50 hacž 60 hr., prožata 16 hacž 26 hr. a konje 800 hacž 900 hr.

* S **Ruschizy** pola Halschtrowa. Lětuschje lymje wjedro nakrajnenu półtej wjele njeluđosnjesjow nacžini. Schtwórtk rano je Biskopjezanski pólowy auto šnewa na „Heiterer Blick" w šnježnych tcžazy wosłałe. Dyrbjesche ...o tam ...o Biskopiz wróćićz a pschijeżdże hakle popołdnju ne wjdy, jako běchu dróhi je šnježnowym pluhom pschecjeđjene a wobchad nětak dowolachu. Pozdyki dośtawarjo hakle popołdnju do domu dośtachu.

* **Se Zitawy.** 500 hr. myta je Budyske statne Kježiństwo wuskasiło na wuhotowanje skrjeja, kiž je pschi nadróżnych njemérach 23. februara w Zitawje jamrazje Erwina Kalbaha zatsłał. S dotalnym pschiwołowanjom ...o njeje dopukładne ...ešcheže hodźało, z kotrejž strony je ...o finjerowy wuzjel ...ał.

* **Se Zitawy.** W šnjehudnym Dóbersdorfje wobwěsčeny ...o we ...wojim bydlenju 62 lět stary fabrikelt dźěłacjer Weinhold. Jeho je po wschěm ...oda...u dźěcha hjesdźišcheže do sadwěsćowanje jalnała.

* S **Shorjelza.** Schtwórtk popołdnju wokolo 11 h. je na ...udownym hlowanym dwórnischczu cžerjenski wóz Shorjelsko-Khoczebuskeho cžaha ...am japał. Niedźiwa na ...ebi prózowanych wobkhowanych wobzoru ...o wóz ...ale ...ał. Lichko ...schkody njepschińdźachu.

Nanowišća a zwěsća.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu ...rjedu:** Wostanje hischeže ...ymne, hewak mało ...ischenjenjenja.

---

* **W Lipšku** ...u „kulturnu wobhladanju", kotraž ...berka najbórschich ...tschihodnjejšow zyrkwje ...e ...łowami a wobrazami wopschijescheže, pondźelu ...udnišu ...amknyli a ...aſyngowali.

* **Knježeršnowemu** radźićelu dr. Lübbenu, ...obuđstawa němskeho nałmóršeho ...portskeho kluba, pola kotreho ...u we wobhđlenju hromadu brónjow nałmałali, ...u dla pschewjedźenja pschecjiwow bronjewemu ...atonjej ...atonjow na tři mě...ažy ...aſyndźili.

* **Hdyž** ...o njedźelu w Hamburgu ...ółetny pschekupc Brünnlen a jeho mandźelska ...wukhodźowanja wrśćišchtaj, w ...wojim wobydlenju ...tjoch nutsbohbywarjow pschezłapnyschtaj. Paduschi ...uhdom do njeju ...łekachu. Zonu je wutřelom moricha a mnja ...wutřelom do brjucha cžežko ...ranichu. Zenehdy ...rubjenikow je policija ...ajała. Policajski ...aſoznik, kotremuž ...revolwrom hrožeše, do njeho ...ieli a jemu ruku ...rani.

* **W Romje** mumrě kardinal Matti, kiž je italskeho kronprynza ...belgiskej prynzeznu wěrował. Kaž je znate, njeje tuto mandźelstwo ...ešowne.

* **Schpanjski kral Alfons** je do Londona pschijěł, ...o by ...woju pschichodnu macj, prynzeznu Beatrice, wopytał.

* **Muž,** kotryž je w japanskim hłownym měsće Tokio wikowanjskeho wězywustojneho ruskeho knjezerstwa, Pawoła Anikejewa, ...wutřelom cžežko ...ranił, je ...o na policiji ...am ...tajił. Wón rěka Nobukaka Sato a je prjedy wjednił pschedewjacžow ...uł, kotrejž maja ...ajimy w połnožnych morjach. Sato praji, ...o je nadpad dla pozinanja ruskeho knjezerstwa w japansko-ruskim konflikku dla rybałstwa we rěcy Amurje ...tucžił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sjawne dopomnjanje.

S tutym dopomina ...o na ...apłacženje pschemysłowoho dawka — Gewerbesteuer —, kiž ma ...o 16. měrza ...apłacžiś. Jenotlíwe napominanja mjenowaneho dawka ...o wjacy njerozesjelu.

Mjeńsli ...aſtaty dawk ...a tydźeń ...apłacženy, ...o na wudawki dawkarja ...pótom dobrjeju.

Bankowe ...piłki ...u:

Reichsbankrěchtstelle w Budyšinje.

Měšchczanska ...rowa kaša w Budyšinje, konto cžo. 37,

Póštscheńowy konto w Drježdźanach, konto cžišło 15,78.

W Budyšinje, 14. měrza 1931.

Finanzny ...amt.

Powołanjsła schula w Budyšinje.

na Swonkownej Lawšcy hašy 23.

Schulske wjedźerstwo a wučerjerstwo dowolitaj sebi ...tarschich a dźiłodawarjow ...aż ...ebi ...ačelowu a pomschewaczelow schule z tutym najwutrobnischo pschepro...ujo na schiwórtk 19. měrza 1931 dop. w 9 hodź. do ...iwy cžišło 13 schulskeho domu

k wothhadej schulerjow

a na pjatk 20. měrza 1931 dop. ½10 hodź. w schulskej ...ali wyschischeje ...ratki

k wothhadej schulerkow

tudomneje schule.

Za dwojolotne domjazopołnowadźiske polnorjadowanje ...o ...rjedu 8. hapreje 1931 dop. we 8 hodź. we ...iwje 13 schulskeho towarjenja pschijimaja.

Pschijimjenjenje ...a powołanjsku schulu winowatych hólzow a hólzow ...a ...iste rjadowanje ...a njerjeńlnikow, pi...arske powołanja, dźěłacjerjow a w domjazym hospodarstwje dźěłazych je

...a hólzy ...rjedu 8. hapreje wot 9 hacž 10 hodź.,

...a hólzow ...rjedu 8. hapr. wot 10 hacž 11 hodź.

wo ...iwje 14 schulskeho domu.

Schulske wothhadne wuwjedźenje ma ...o w tójomu padże ...obonpschijesješ.

Schulske wjedźerstwo.

Towaršwowy powěstnik.

„Hubička", ludowa opera wot Bj. Smetany, wospjetuje so 17. a 19. nałětnika wječor we 8 hodź. (nic popołdnju 22. 3.). Tak njech so ...ódy zajime na tute dny pschihotuje. Potrušene lisćiki we wudawarni Serbskich Nowin.

Zatykać

zana hospoza wjacy nje-
trjeba, dokelž
**tuńše, praktiske přiši-
wańske stopy**
za nohajcy hižom w. **28** pj.
dostanjeće
w nohajcowym domje
RUDOLPH
Kaiserstraße 16

Srjedźny wokrjes Sokoła ma sobotu 21. nalětnika 1931 z dypkom wječor we 8 hodź. swoju hłownu wokrjesnu zhromadźiznu w Malešecach pola Zendźic. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednošk a wšelěizny. Kóžda jednota ma so w hódnej ličbje na njej wobdźělić. Do zhromadźizny je zlětowe prostne zwučowanje.

Předawarka

nic niže 18 lět, kotraž wuknje,
so do rěznistwa bnydom pyta,
najradšo dźowka rěznika.

Poskićenja pod **H 13** na wudawańju Serbskich Nowin

Prawe, derjezdźerjane
burske meble
z lěta 1837 (pisane, molowane)
na předań
na Jägerstraße 14

Na přetorhnjenje sytki čerpjacy
Wumoženje wot stajnje čwile přinjese
Spranzband zakonjscy sčitane
Žadyn gumijowy pas, bjez pjera, bjez sćehnowcho pasma a tola na kóžde wašnje spušćomny za wše přetorhnjenja sytki. Polne rukowanje. Najlepše wuswědčenja, też hojerske wuspěchi. Wot lěkarjow za dobre spóznate. Mój zastupjeř je za wšěch na přetorhnjenjo sytki čerpjacych (też za žony a dźěći) zasy z pokazkami darmotnje k ręcam
w Budyšinje w hotelu „Běły Kóń“ štwórtk 19. měrca 1931 wot 1—5 hodź.
Wunamakań a jeniški zhotowjeř: Hermann Spranz
Unterkochen Wtbg.

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny“

Wosebite płaćizny
za dobre twory

1.48 za
por nohajcow had do kolenow
porjenu mužaca spódnja jaka ze
sylnymi ramjenjemi
por dźěłowoju. muž. nohajcow
ze šesan. přadła, kaž z ruku
strykowane
por žonj. štrumpfow z wum. židy
holičaca sprjed. kosm
por elegj. muž. nohajcow z najl. wolmi-
cow ze žiłdźan. flora
dźěłowoju. samoj abo šawl
z wumělatkom židy
bałonjk. samoj abo
bałonjk. nohajcow za
sportsku čapku
holičaca spodn. sukenja

38 S
por krutych mužac. nohajcow
Pasmo-60 gramm strykowansk.
wolmy (formale) abo hrubeho
Pasmo-60gramm Herrahardisk.
předźeno
z tkarskowm. předźena
por žonj. pulowr bjez rukaw.
wulka žonjaca falu
por elegant. rukawcow
por najf. čistowolmj.
sumtuch z nohajcow
wulk. z nohajcow
por dobrowolmj. žonj.
nohajcowy
žiłhot. žonjacy kołm
kholowany
por wołmj. plat. krut.
žonj. nohajcow
sćudźik za sylk. žony

68 S
Por wołmjanych stopićkow
Delikaca fala
Žonjace spódnja kosća
Kubłask. 50 gramm sčehowan
wolmy za ručne dźěło
por dźěłacych nohajcow
por sportsk. nohajcow
Pasmo 100 gramm strykowansk.
Por nohajcow hač do
kolenow
Stutzen

98 S
Pasmo 100 gramm štrykowansk.
wolmy
Por dobrowołmjanych, p
anych nohajcow
Por najfinišich połowych
nohajcow za muscy
Por čistowołmjanych spó
dnjich nohajcow
Por žonjacych nohajcow
z prjasy, mukowa a
z wumělatkich židy
Por dźěłowolmjan. štr

1.98 Žonjace
Čełopodźik
Žonjaca spódnja
Žonjaca kosća z
Žonjaca prjencena
Corne prawe makowe
Žonjace štipry
Elegantna žonjaca fala
Žonjacy pulowr z rukaw.
Por žonjacych nohajcow

2.75
Charmeuseowe žonjace
štipry
Por žonjacych
glacéowych rukawcow
Čistowolmjany šalich
bluzowe
Wołmjana muscja kosća
Muscy kholowy bjez
sowa
Žonj. kholowy, wołwej.
Dźěłacy pulowr
Hołkacy thanimowe
kholowy z lochcom

3.75
Najl. prawe makowe
muscy kholowy
Wołmjana kosća ze za-
sadkom
Muscy jahna kholowy
Thanimowy kholowy wo-
blek za 8 lětnje
Štrykowany hołkacy wo-
blek za 8 lětnje
Čistowolmjany dźěłacy
pulowr
Žonjaca wołmjana
jupońka

4.75 Muscja
zwjerćna
kosća. Prawa ma-
kowa muž. kosća
Žonjaca kosća z pol. rub.
Muscy lac z rubowami
Popelinowy hołkacy wo-
blek hač do wuški. 50
Wołmjany štrykowany
žonjacy štrypk

6.75 Žonjacy
pulowr
Wołmjany hół-
dźacy wobłek
Wulkosć 5
Muscy lumber z torhan-
skim zamkom
Štrykowany dźěłacy wo-
blek wulkosć 40—45
Hołkacy prjencowy wobłek
z dołhimi, thanimowymi
Nowodobny wobłek z wol-
manych thanimow w 68

8.75
Manšl za małe
dźěćo
Hołkacy wobłek
z wołmj. than.
Čistowołmj. wo-
blek ke mne-
rowanju
Kielichi pyjak

12.75 Žonjacy
štrykowany
wobłek
Žonjacy lac
Partka jaka
Žonjaca łódźana jaka
Kielichi thanimowy wobłek
wulkosć 1
Kielichi manšl, wulk. 6
Hołkacy somocławy
wobłek z nowodobnej
wuški, wulkosć 73

16.75 Kubłacy
wobłek w. 70
Kubłacy hołkacy wobłek
wulkosć 2
Pěkny hołkacy bluzowy
wobłek
Nowodobny hołkacy manšl
z wobłačkom
Žonjacy štrykow. wobłek
Nowodobny hołkacy sołti-
ski wobłek z wołmjanych
thanimow za 10 lětnu

a hišće wjele druhich rjanych wěcow

Wilhelm Georg Halle
VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 16
Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a Platze

A čehodla?

Chcemy na Was skutkować zo byšće sebi jenož kajkostne twory nakupili, zo móhli so wot poskićenjow mjenjehódnych tworow, kotrež my nimamy, wotwobroćić!

Nětk tu wona je!

Sanella

ta nowa margarina

Milijony hospozow budźa wołožene zdychnyć, přetož Sanella přińdźe kaž zawołana w tutym ćežkim času. Kajkostna margarina přenjeje rjadownje; poł punta po 35 pj. to je nowa nadźija. Při tym woprawdźe wjele zalutujeće! Sanella je woprawdźe něšto wuběrne.

Sanella
MARGARINE
TA DOBRA
TUNJA
KAŽ ŽANA

Čitajće zajutřišim na tutym městnje nadrobniše wo wulkim SANELLA-překwapjenju za Was!

SN 4-119

Sylny
pjekarski wučobnik
so k ju ram pyta. Bliže zhonić
w Serbskich Nowinach

Viktoria motorske kćo
200 ccm. nimale nowe, tunjo
na předań
KLINGST, na Hošic hasy 17

Nawěstki w Serb. Now.
maja wulki wuspěch

Hypotheki
wobstaram po přikazni. Zrjadowanje wšěch płaćeńsk. wobčežnosćow. Zaradźen. we wšěch procesnych wěcach
Prawny büro
Mudke
w Budyšinje na Mattigstr. 23
Telefon 3217

Přiloha k čisłu 64 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 17. měrca 1931.

Druha lětna wustajeńca dźěłowcho zjednoćenstwa łužiskich wumělcow w měšćanskim muzeju.

Rozprawichmy hižo skrótka wo tutej wustajeńcy, kotraž nam podawa přehlad wo wumělstwje a wumělcach našeje domizny.

We hłownej sali zetkamy so hnydom z wuznamnišimi zastupnikami łužiskeho moleŕstwa a rězbarstwa. Pawoła Sinkwitza widźimy tónkróć jako portretistu žonow. Jeho barby su přecy hišće někak čmowe, nječiste, ale harmoniske. Jurij Korla Heinicke je na swojim wobrazomaj „Autoportret" a „Łužiska krajina" zasy sebi samemu swěrny wostał. Marianne Britze pokaže zasy swoje w sytych barbach molowane kwětki, słónčne róże a lopu. Zrale wumělstwo Jurja Neugebanera kóždeho znajerja znowa zasy zahorja. Jeho barby su wulkotne. Jara sympatiski wumělc je Merseburg. Wón swoje wobrazy moluje z wjele lubosće, tuž wone też maju dušu. To swědčitej wosobje molbje: „Rěčka z brězami", „Łužiska swójba". Zhorjelski wumělc Engelhardt-Kyffhäuser wustaja wobraz w jěrych, krutych barbach: „Zeleny Zhorjelc". Bjarnat Gasde sej nětko też zwěri na wjetše formaty. Jeho satiriske wobrazy z našeje doby su dobre. Lubi so nam jeho „Kofejownja".

Rolf Friedmann pokaže motivy ze Sarajewa. Jeho sam na so přepisane barby hodża so skerjo za předstajenje orientalskich wikow. Gerhard Benzig nas lětsa njepřekwapi. Pěstuje přecy hišće šěry, grudny raz we swojich mólbach. Edmund Banty ze Zhorjelca pokaže „Rěčku", hdyž wšitko z čoplymi barbami jenož tak sapa. Otto Garten wustaji cyły rjad khěrno błědych Parižskich krajinow. Krause-Osten je přecy zajimawy. Jeho na žołć šěre barby rysuja derje rańše krajiny. Lillig so přecy znowa zaběra ze Žitawskimi tŕěchami. Ale je miśte w tym, předstajić zybolenje słónčnych pruhow na tutych tŕěchach. Originelny wumělc je Maks Langer. Ma we swojich wobrazach něšto satiriskeho, štož so jewi we „Nócnej bjesadźe", a „Powodźernju" Veita Kraußa spóznajemy hnydom na jeho čopłych barbach a někak rózkojtym wašnju. Alois Kosch dale khěrno čornje moluje. Elsa Merkel wustaji zasy jedyn ze swojich hobrskich akwarelow „Lipy we słóncu". Karl Sinkwitz nas wokŕewja ze swojimi nježnymi, čoplymi, žoltomódrymi pastelemi. Předstaji wjele zasy jenož swoje Połobske krajiny. Tamner wustaji swoje zwučene krajiny a ćišiny. Alfred Herzog je zastupjeny z někotrymi, jara žiwymi akwarelemi. Zajimawy starožitny raz baji Dorothea Köppen. Wobrazy Karla Heutschela so nam spodobaju. Arno Hentschel jewi so nam jako přiwisowar noweje wěcownosće, kotruž dźe Zhorjelscy wumělcy wosebje haja. Zetkamy so hišće z Doru Kolisch, z Adolfom Helmichom, Marianu Grossert, Willy Schmidtom, Oswaldom Rakeldom, H. Reicheltom, W. Waentigom a Schrammekom.

Plastika je wosebje zastupjena z Hansom Petschku, kiž dźe je tukhwilu z našim najlěpšim łužiskim rězbarjom. Nimo njeho wostajataj hišće rězbarjej Sieg Tschierschky a Heinz Grunwald. Walter Raue pokaže rjane wumělsko hornčerske dźěła, Richard Süßmuth ma rjane točene sklenicy.

Grafika je tón króć jara wboha zastupjena. Rudolf Warnecke, naš znaty Budyski wumělc, wustaji jenož dwě wěcy. Zhorjelscy grafikojo su też mało zastupjeni. Wüsten je so trochu skuldźił, pokaže lětsa cyle pěkne portrety. Lotte Wogeleben, jeho šulerka, a Bankay pěstujetaj hišće zwučeny smĕr. Staj khrobłaj, dźiwjej, satiriskaj. Namakamy hišće dobru grafiku też wot Benziga, Arno Hentschela, Langera a P. Sinkwitza.

Powšitkownje móže so rjec, zo jara bohata wustajeńca steji na wyšším skhodźeńku dyžli łońska. Skoda, zo so próca wumělcow tak malo mytuje. Wustajeńca je zwjetša próżna, předało so ničo njeje. Zda so, zo wumělstwo w Němskej hinje. Wumělcy budża dyrbjeć swoje stejniščo přeměnić. Dyrbja być praktiscy, hóle rjemjesłnicy dyžli kumštarjo. Hewak jim kiwa ćmowy přichod, tu w Němskej znajmjeńša, hdźež duch materialisma wšo wobknježi.

Kamjenski wokrjesny wubjerk.

Sjawne pohódźenje krjedu 11. měrca 1931.

Tjeńce łětuše pohódźenje wokrjesneho wubjerka Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa, kiž k. hamtski hejtman dr. ſ Zobel nawjedowaše, mĕješe dźiwny porjad ſ 25 dypkami.

K sawodej pschidźechu sdźěli, so stej statnej autowej cžarje ſ Budyšcina do Kamjenza a ſ Drježdźan do Kinzbórka a Kamjenza w januaru pschenjese dokhody mĕrej, Budyško-Kamjenšta 143,90 hr., tamniše pak samo 1353,06 hr. njedohstatka. Tež Kamjenško-Khróšćanska póstowa autobusowa cžara mĕješe w januaru 8882,95 hr. njedohstatka.

Po tutych a druhich sdźělenjach wuraźowaše wokrjesny wubjerk wo hospodarskim planje ſa wokrjesny dom w Jěšowje na ličerske lěto 1931. Wokrjesne pjenježne pschipomoźy ſa wustawy njesmědźa trjebne. Sa wosebite podpjery na spomožerskich sarjadowanjach a ſa dobroćelske samery pschisłuschi wubjerk namjetowane 1600 hriwnow.

S pschiležnosću nowoowobsadźenja mĕstna wjeńnjanosty w Bukowu je ſo wo dobrowólnym sjednoćenju Bukowza ſ Hłupońu jednał, dokelž bychu ſo se tym sarjadniske wudawki snižiše. Mjes gmejnonaj pak hischcze k dojednanju dóchło njeje.

W dalschim wsa wokrjesny wubjerk k wobdźenju wo pschemĕnjenju w pschedpisanych wo pschestajenjach ſa młodostnych w kinowach. — Słónčnje wokrjesny wubjerk mjes druhimi należnosćemi mĕsniy sakoń wo mĕstnje wjeńnjanosty w Kschidowskej gmejnje ſ 1. januara 1931 ſ wumĕnjenjom dowoli. K sjawnemu pohódźenju pschisamknu ſo tajke pohódźenje, w kotrymž wokrjesny wubjerk wo 14 dypkach jednasche.

Wusudźenja.

Njepołožischomny ſda ſo być hižom wospjet, tež hižom ſ khłostarnju khłostany wożenety zahrodnik Albert Riese ſ Budyšcina. Jako běchu jeho ſ khłostarnje puschćili, běsche wón hnydom sajo w Budyšcinje pola jenoho samkarja a pschekupstwa sastuperja ſo auta dobywał. Lawništi bu běsche jemu ſa to ti lěta khłostarnje napołožił. Wón pak ſo pschećiwo wusudźe powoła a wudawasche, so je po puschćenju ſ khłostarnje najlěpše wotpohladu mĕł, ale sadźerjenje jeho žony ſa cžas jeho khłostanja je jeho pjerza jako na pucź słóstnistwa dowjesło. Paduschtnje je pjerza we wóstrej nuzy sćuknył. Sud jimji na to khłostanje ſe Riesu na 1 lěto a 8 mĕsacow jastwa.

S woporom inflazije bu rěsnišći mišchtr Alexandr Bruno Arnold ſ Oberhelmsdorfa. Wón běsche wotwtym cžasu swojim leżownosći pschedał a běsche pohładźeny spušnał, so běsche ſ tym wulku schkodował. Nadto tym je ſo stajnje mjerjał, so jeho duch cžerpjesche. Njepschijomny wukónz jeneho prozeża běsche w nim wuhnjezdźił, so su hnydźe wyschnoscże a zastopnizy jeho nje pschećerpjeli. Tehodla běsche ſo hnjezdźiško dla sfałschowanja zastopnikow atd. khłostał. Dla 2 padow w Stulowej hódźe běsche hnydźiskich a policajskich zastopnikow sfałschował, běsche jemu lawnišći ſud 17 dnjow jastwa a 30 hr. pjenježneho khłostanja napołožił. Na Arnoldowe dowołanje krajny ſud khłostanje sćěhny a jeho wuwinowaca.

Hłowna zhromadźizna Kulowskeho Sokoła

njedźelu 1. nałětnika 1931.

Pop. w 4 hodź. wotewri br. starosta Comak zhromadźiznu a powita rjanu ličbu bratrow. Zhromadźeni wuspěwachu „Rjanu Łužicu" a br. starosta wozwi wu jednowy porjad. Sćěhowachu rozprawy. Br. zapisowar Mić přečita protokol poslednjeje zhromadźizny. Nětko poda br. pokładnik Grofa rozprawu wo pokładni, bě tam wšitko w najlěpšim rjedźu. Přidźechmy k wólbam. Tute mějachu sćěhowacy wusłoł: Jan Brězan, starosta; Jakub Comak, městostarosta, a zdobom nałelnik za dźěći; Michał Mark, nałelnik; Mikławš Wjerš, městonałelnik; Michał Grofa, pokładnik; Jakub Mić, zapisowar; bratraj Hernašt a Krawc, revisoraj. Po wólbach jimaše so nowy starosta słowa, prošeše wo pilne sobuskutkowanje kóždeho sobustawa, wosbje wo pilne wobdźělenjo na zwučowańskich wječorach. Dale spomni wo pasiwnych sobustawach, zo so pasiwnik njesmě jako hotowy čuć, hdyž swój přinošk zapłaći, ale zo móża tuźi też sobu dźěłać z dobrej myslicžu za našu sokolsku ideju, abo z přednoškom, deklamaciju atd. k porjeńšenju zhromadźiznow. Skónčnje hišće porĕča wo zawjedźenju čitańskeho a pisańskeho kurza našeje droheje maćerščiny při zwučowańskich wječorach. Runje my njejsmy žaneje serbskeje šulskeje wučby wuzili. Kóždy bratr njech dźěła po swojich mocach za naš drohi serbski narod, Bohu česći a Serbam k spomoženju. Stoż skutkownosć jednoty w zańdźenym lĕće nastupa, je spokojaca. Jednota wobdźěli so z dobrym wuspěchom na domowinskim zlĕće w Rakecach a při wubĕdźowanju pola nas we Kulowje. Swjedźenjej wuhotowa dwaj a to pĕtni cyło sokolskeho razu ze sokolskim dźiwadłom „Kak Slawoš přińdże do Sokoła" a druhi duchowneho razu ze hru „Ljas Wjaceław" (a to cyle wěsće winy dla byli ju rozprawjeł w K. P. znaty, njeby so tomu tak dźiwał trjebał a też ći tamni w S. L). Dale wustupi jednota při wosadnym swjedźenju powitanja noweho knjeza fararja ze swojimi najlěpšimi zwučowanjemi. Zwučowało je so stajnje junu wob tydźeń, ze wuwzaćom časa, hdźež běchu bratŕa pomhali wosadźe abo Bratrowstwu při swjedźenjach. Ze spěwom „Bratrowstwo sej zawdawamy we wótcinskich tych wutrobach" wuklińca hłowna zhromadźizna a wšitcy so z nowej nadźiju do přichoda domoj wróćichmy. r-

Jan Himpotak.

Wobhi Himpotak bě njebohi.

Psched dwěmaj dnjomaj hischcze běsche w schuli; cžichi, njeležitny hólcez ſ bojasliwymaj wocžomaj a tajemnym waschnjom. W pschestawzy mi napadny. Stejesche pschi durjach, pokmurjeny a hlowu powěschejo, a nochwyschce ſ tammymi dźěćimi hrach. Tak dach jeho pschez druhneho holeźa lójić. A dopomnju-li ſo na błoze wobličžo, ſ kotrejež nuczenzho pośmĕwka šalby hladachu, je mi, jako bych byl cžłowjek kamjenitnje wutrobny.

Po pschestawzy nochwyschce ſo Jank w sjadowu hromadźicy. Wšitke nĕhdźe zyle druhdźe. Hladaschu ſ wokomi won, hladowasche k modrenu njebu, hdźež běše mrócžakli sćehnu. Hrudźe jeho nastrózach. Jeho błoze mjeswocžo sacžerwjeni ſo hłuboko. Słyšły wukulichu ſo jemu ſe wobcža. Tichcyotatsche wo zuby cžile. Runje horje cžornje na nnje bolostnje sćehowasche, a cžitach cžichu wobstórčbu na jeho sprjažnym wobliczu. Po chwili ſo jeho wopraschach, hacž je khory.

„Ně, knjes wuczerjo, jenož sprózny!"

„Wjem swoje knihi, Janko, a oži domoj. Lehń ſo do loža. A tu — tu maśch pjenjezy — kup sebi nĕstre barbjenki. Wjźch — tajke ſ rjanym ſtorym kónczkom. — Haj?"

Bolosćiwje ſo won pośmĕwnu. Runja khłostej schubi ſo ſ rjadowanje. Njesamoch ſo jerych myšli dotwobarać. Pscherez wódźach: Saamo słote barbjenki njebudu strózcze ſ jeho dušche jahnaca.

*

Nětko běsche njebohi. Shonich to dźenża wot dźěći. —

Wječor khłasche ſo nad jenju. Mérjach swoje krocžele ke kónzej wsi. Tam stejesche mała, stara khěžka, kotraž Raschkezom hnischesche. Cžełnjeschese mje ſ njewobmymajmi rukomaj do pot zapadnjeneje hěty.

W cžłowjej wotchłe serkach Raschkowu.

„Dobry wječor, knjeś wuczerjo! Chcžeze jónu na Janka pohladać? — Tu!"

Wona wotwrócži małe durje, a sastupich do niskeje ſtwy. Cžma tu bě, cžinischo hacž wonka. Pieches małe wokna namakachu pośćenje ſ dotle ruhi pucź.

Mały Himpotak leżesche w jednornym, zyle khudnischkim kaschćiku. Hischcze błóndźi hacž hewak.

„Hoj, hoj, knjes wuczerjo! Nětko je njebohi. Běsche stajnje jenoż pok cžłowjeka. Wšitke jemu hižo pschezy na wobliczo napisane, so njebudźe stary. Je derje tak, so je wumrěł. Běsche jenoż k wobcžežnoścži, tón hólcžł. Hódźeł jeho cžłowjek storcži, tam wosta wón stejo. K niczemu njeběsche wón wuźitny. Be kaž ſ cžěsta. — Mój muż je jeho husto bił — je do njeho prał — njebóžčze ſ nim, nicžo sapocžeczk. Wón cžapny ſo a pischcžesche. Mĕcžał jenże njeje. — Je derje, so je wumrěł. Běsche psche wuśmužowy ſa śiwił. Boh wě, po kim je ſo radźił. — — Dyrbju pak nětko bjeżeć hicž — wrócžu ſo hnydom sajo. Wośtańcze wschał khowłu sam, knjes wuczerjo. Bojecz dóż ſo njebudźecze!"

Jakna, hyšta žona ſo wotpalì.

Wo jtiwł njeda nimale nicžo druheho widźeczk, hacž běle wobliczo mortwego hólza a małej, śnjehbłej ruczaju. Na wokniu leżachu ſtote barbjenki. Słyšjscheczk bě jenoj stary cžałnik na scžinje.

Wobhi Himpotako! Twoja macz — žona bjes dušche, Twój nan — wopilz.

Wjele hłónczka njeje Twojej dušchi ſwjećiło. Wobhi hólcže! Bě woprawdże derje, so je Cžeły Bóh luby Knjes wotwołał. Bě pschemjelki sa tutón śwět.

Szydnuschi ſo na ſtoi ſtožich dwojin hlowu ſ semi.

Wobhi hólcže! Bjes ſtónza — bjes lubocže! — Kak je Twoja nĕzna dušcha cžerpiła.

Cžałnik na scžinje tikotosche, so by cžłowjek mohł wušnyczk. — — —

Tamle, w mòoreŕ dalinje, w powětrju, leżi mały jandźel, kotrehoż pschewodźo wjedźe wjetschi. A pschiležo nimo mjechich, błyšich mrócžačkow, twupschestrowa sa nimi swojej ruczaju. Sśmĕjo cžełnje nimo błędeho mĕšaŕka. Mały Jank wjeseli ſo.

„Ty", rjekuje wón ſ lowjenu wjednikej, „Ty, tón je runje tak rjany ſe ſota — kaž moje barbjenki!"

Pschezo dale pucź wjedze, mnio hwězdow . . . milijonam hwězdow napschećo.

„Je dha hischcze daloko?"

„Dw haj, wulki rjekuje, hischcze jara daloko!"

„Sejm tak ſprózny!"

„Paj noż, budźemoj-li tamle nimo wulkeje hwězdy, kotraž tak jośnje ſwjeći, potom pouježu Cže; potom budźeschi moż ſpacz. Paj noż!"

„Ty — hyła w njeżejach też pukow?"

„Dw ně."

„Ty — cžohodła dha je mje mój nan nastajnje tak bił?"

Jandźel njewotmołwi.

„A macz je stajnje tak do mnje ſtorkała a na mnje ſwarika. Cžohodła dha? — Njejśmy jej tola nicžo złeho cžinił! — Dźěći ſu mje też stajnje ſtorkoł a do mnje kopał. Himpotaka ſu mje pschezo mjenowali, dokelž trochu kłhromju. To tola nicžo njewadźi! — — Ty, ale wuczerjo, tón běsche tola stajnje dobroczíwy ke mni — cžohodła dha je na nnje tak wołał? — — Njejśmy tola nicžo ſwarał. Wěch ſo tak nastrózał. — — To je mje tak bołało! — A je mje też domoj pósłał — ſpacz. — Dari mi też wjenjeſy, so bych ſebi barbjenki kupił — — ale Ty, cžohodła dha je na mnje tak wołał? — Cžohodła?!

Pośtrózch ſo. Stary cžałnik cžerpjesche wrjeſtorjejo ojewjecz. Bě hebi sorźmnył? — —

Wuhladach sajo běsche wobliczo mortwego Janka. A běsche mi, jako bych tam praschenje ſ njeho mohł cžitacz — stajnje jenoż praschenje: „Cžohodła?!"

Tu kradnych ſo cžiſche je jtiwł na wjeſmy pucź.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 17. nalětnika 1931.

Wčerawši kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,385	100 čěskosł. krónow	12,134
100 šwajc. frankow	80,73	100 franc. frankow	16,416

Barlinska bursa wožera so živnymi wobrotom a stejišćnymi kursami do notwjeho tydženja **zastupi**. Też na wikach **j** dožynymi a rentowymi liśćinami kurtu postupowachu.

Produktowe wiki wožera **sa**ło hrońje wlaśnychu. Po zentnarju pschišłodźi wožera **pschenża** 20 **pf.**, w Barlinje a 45 pjenježkow pornjo pjatkej w **Drježďžanach**. Rožta **kleny** w Barlinje wo 10 pf. a w Drježďžanach wo 15 pf. Jenoż wowiš hischcże wo 10 pf. postupi. Wožera placżesche zentnar w **Barlinje**:

pschenżu 14,45—14,55 hr., rožki 9,15 hr.
hacż 9,25 hr., nalětnjeho ječmjenja 11
hacż 11,50 hr., najsmilkeho 10,20—11 hr.,
hriwnow, wowsa 8—8,20 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrc: pschenżu 15,05 hr., rožki 10 hr.
wowsa 8,55 hr.,
sa mejen: pschenżu 15,15—15,12½ hr. a
rožki 10,10 hr., wowsa 8,82½—8,87½
hriwnow,
sa julij: pschenżu 15,02½—15,05 hr. a
rožki 9,90—9,87½ hr., wowsa 9,22½ hr.

w Drježďžanach (kańdženy pjatk):

pschenżu 14,55—14,80 hr. (15—15,25 hr.)
rožki 9,40—9,65 hr. (9,55—9,80 hr.),
nalětn. ječmjenja 11,15—12 hr. (11,15
hacż 12 hr.),
najsmilkeho ječmjenja 10,10—10,85 hriwnow, (10,10—10,85 hr.),
wowsa 8,70—9,30 hr. (8,65—9,15 hr.),
wowsa smokneneho 8,40—8,65 (8,25 hr.
hacż 8,55 hr.).

Witi rěsneho skotu wožera w Drježďžanach

Skotu běchu we wschěch družinach dosć pschihnali. Sswinje drje pomalku dźěchu, tola **so** placżiny trochu porjedźichu, napołdra wschak witi jasno wupschnychu. Cżelata mějachu ćrjune witi pschi někotrych wyschich placżiznach. Howjada wschak tak prawje njeběchu, tola sa najrjeńsche pornjo pośledním witam wiacy **hadźachu**. Swjetscho wschak dotalne placżiny wostachu. Něschto skotu sdźěła wyšche wosta.

Pschihlajeja.

Holzu do domu, starschu, nashonjenu, Keilowa we **Wóß-portu**.

Dźowźu w Kschidole cżišło 12.

„ Pawoł Schneider we Wujerju.

Na pschedań:

Krowa wyšokoslužbna, Seidel w Hornich Brużach.
Krowa wyšokoslužbna, słodźicha, Pěrźik w Nowej Lizy.
Krowa wyšokoslužbna, młódźicha, w Boschczach 24.
10 kokoschow Orpingtonske, Muka w Nowej Wěży pola Huski.
Byk 8 zent., wubrany, Kubjenza we Wulkimi Parzowje.
„ **k** pschihnjeschczenju, we Wyšokej 5 pola Wojerez.
„ **k** pschihnjeschczenju w Nowej Wěży 11 pola Huski.
Zimnosć, 30 jutrow pola a luki, we Wojerezach. Dalsche wukasuje „Sogersverdaer Nachrichten“ we Wojerezach.
Mlóćawa schćroka, we Ssóschonach 16 pola Pěrlez.

Ssudnizy na pschešadźowanje:

Jrjedu 18. nalětnika 1931

w Brěžnje pola Komjenza we „Wiczeżnym kuble“ dop. w 9 hodź. 2 zent. dubowego barhy,
we **Wotrowje** w herbšćel grychcże pschihn. w 12 hodź. kakao, klamatški kamor a klamatškej połzy,
w Bulowzu pola Hornjeho Wujšida **pschihn.** w 1 hodź. 100 zent. šlomy, 60 zent. běrnow a klawer,
we Wojerezach w hoscżenzu „K hwězdże“ dop. w 11 h. wschelake meble a kuchi, electromotor, pišaczy stroj, cżišćak, klawer, waha, kolo, barba, barbiežk, krumwa; lód a rólny wós.

Schtwórtk 19. nalětnika 1931

w **Budyschinje** na **šudnistwje dop.** w 10 hodź. wschelake meble, maschiny, hudźbne stroje, 3 muž. koleja, mědchowa kara, 3 klawéry, gramofonowe tacżele, wschelake kože a kožuchowe twory, wahi, **kožuchestrejerjow**, wobrazy, brillantowy pjerschćeń, **janf.** a dźěcż. stupnje, matrazy, **elektriske kachle**,

se swobodneje ruki: mužaze a konfermandske wobleki a 3 muž. mantle.

Dobrowólne pschešadźowanje

Jrjedu 18. nalětnika 1931

w Běłej Wodźe w hoscżenzu „Gambrinus“ pop. w 2 hodź. wschelaki rěsnišći **grat**, wós, buda **j** plachtu.

Konkursowe powjesće.

Sud w Budyschinje je **konkurs wotewrił** nad samożenjom wobšedźerja šklaty Bjedricha Hermanna Polstera na Ssokołzu, jenicżkeho mužicżela firmy Polster a Dießner w Rabozach, **sa** farjadnika prawišnika Dehlschlägela w Budyschinje pomjenowanych. 1. term. **Jrjedu** 8. 4. 31 dop. ¾12 hodź., 2. term. **Jrjedu** 22. 4. 31 dop. w 11 h. w Budyschinje na **šudnistwje** jšwa 141.

Konkurs nad samożenjom pschekupza Oskara Kirchhübela w Budyschinje, mšicżela firmy Gustav Heinke we Budyschinje, je **šud**, skónczazu jermiju wotdżerżawschi, schłonył.

Ssudnistwo wojerwenje.

Do wikowańskeho sapiska na **šudnistwje** w Budyschinje **su** sapisali na kopjenko 579: firma „Klinkerwerk Dreistern Paul Arnold“ je wuhabła.

Do sapiska sa samożenske prawo na **šudnistwje** we Budyschinje **su** sapisali, so wikowař Franz P. Schmidt w Budyschinje nima prawa na wuživanju a samożenju **swojeje** mandżelskeje Marije rodź. Haurylez.

Pschešadźowanje

khěže **j** nětkle 1¼ **tórzom** leżownoscże, hłuschaza pschekupzej Wilhelmej Maria-Alexanderej Gottschalkej w Hrodźiščcżu. Hódna 22 300 hr., wopalna **pokladnja** 19 000 hriwnow. Pschešadźowanje **budże** schtwórtk 30. 4. 31 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na **šudnistwje**, jšwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a **wolijowe** symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	16. 3.	14. 3.		16. 3.	14. 3.
Pšenica	289-291	293-296	symy	17 19,0	17-19,00
rožka	183-185	185-187	woka	23 25,00	23-25,00
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	13-15,0	13-15,00
nal. ječmjeń	220-230	220-230	žołte lupiny	21-24,00	21-24,00
wows	16 - 64	158-164	seradella	—	—
kukurica			raps. wosusk	9-10,20	9-10,20
Pšenič. muka	35-41,00	35-41,	lany wosusk	15 15,80	15-15,80
ržana muka	28- 9,80	28-30,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	12-13,6	13 13,5	hrnj. kruški	14-14,50	14-14,50
ržane „	12-12,70	11-11,50	syno, 60 kg	1,30 -1,50	1,30-1,60
raps	—	—	ržana słoma	0,60-0,8	0,70-0,80
hróch Viktor	—	—	pšenč. „	0,45-0,6	0,55-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	24-27,00	24-27,00	ječna „	0,55 0,65	0,55-0,65

Płaćizny rěznecho skotu na Drježďžanskich skótnych wikach.

12. měrca.

146 wol., 276 byk., 353 kruw., 63 jałoje., 711 ćelat., 669 wowc., 1941 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 47—51, 2. 38—44, 3. 34—36, 4. 30—32;
byki: 1. 46—50, 2. 42—45, 3. 38—40;
kruwy: 1. 40—44, 2. 32—38, 3. 26—30, 4. 21—24;
jałojcy: 1. 45—50, 2. 40—44;
wowcy: 1. 52—56, 2. 45—50, 3. 40—44;
ćelata: 1. 72—75; 2. 65—70 3. 55—63;
swinje: (přez 300 pt.) 50—52, 2. (240—300) 50—51 3. (200—240) 48—49, 4. (160—200) 47—48
Rancy: 47—48

Drježďžańska burza (16. III).

Pšenica	291-296	běrnjace wowsy	16,00-16,25
rožka	188 193	pšenič. wotruby	13,00-13,50
nalětni ječmjeń	223 240	ržane wotruby	12,50-13,50
nazymsk. ječmjeń	202-217	pšenična muka	53,00-55,00
wows	168 173	ržana muka	30,50-31,50
čerwjeny dźěćel	150-155	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	7,80 8,00	cokrowe truh.	—

Spodźiwne jědze.

(Skónczenje.)

S tropiskich płodow bohnjel wjetschi dźěl njeznajemy. Smjemy jenoż banany, manaźu, kokuschowe worjechi. Ale je jich hischcże wjazy šlědowanych płodow. Tak maju w Mexiku **Mangowe** płody, kiž na dołhich „schnórach“ na schtomach wisaju. Płody su jara podobne nedynje (melouy) a też tak słodźa. Jich mjaso je žołtkaste a nažotte. Jenoż trochu sa terpentinom słodźa a na to dyrbiš so hakle **swuczeć**. W Mexyku bywa mango sudowa jědź. S druhich nam njeznatych płodow namaka so tam hischcże Chirimoja. Je to płód, wulki, kaž jabłuko, selony a pokrytu **j** brodożanu. Hdyž tonku błónu wotstronich, widźiš mjeńše bóle jadro, kiž je teukłazami słodźi a w kotrymž su wulke cżorne pócżki. Tu też wosće **papaja**. Je to nažotty płód, kiž je podobny na hładku pomeranzu a kiž je mutska napjelnjeny se żelenej rosmodu, kiž wotpowsduje naschim kožmaczkam.

Se swojorajnych, spodźiwnych napojow mjenujemy w argentinski narodny napoj, tak mjenowane „**mate**“. Je to jara hórka mokrina, na kotruž so Europejan dyrbi hakle **swuczeć**. „Mate“ je poprawom mała kalschwojta banja, cżejež wuprózninja, **šucha** sforpawa **šuscha** jako **šudowje**. Napjelnja **so** j **nětkajkim** selom, kiž **so** kaž cżaj **šuscha**. W tymle wodźe **so** te selo namjeża a **so** potom w tropje part a wojwar, kiž je mimo mery hórki, **so** potom pschez dołhu **šleborun** trubjałku **šrěba**. Tutón napoj, kiž je **j** bohom narodnu napoj so zyłej Južnej Ameriki, **so** pschez zyły dźeń **šrěba**.

Na Nowej Guineji je wobluboweny napoj „kawa kiž so pschiprawi **j** popjerza. Pschiprawjenje tuteho napoja runje jara spodobne njeje, pscheroš korjenje **k** maju najprjedy młodzi ludzo w hubje pschežwamotom so **ta** rosmoda hischcże ras we wodze smu **j** wodu naliwa a na kónzu **j** nekajkim thoschczom
Też tutón napoj hórko **šłodźi**, ale tola jara wołschewy.

Też Czornuchojo dowjedu pschiprawjeja wschelake słodne napoje. Tak warja domorodni w Angoli mjedownu **j** dźiwjeho mjedu a majowowu piwa. Napoj tak wulkotnje **šłodźi**, so je cżežko pschestaćz **j** pjećom. A potom **sy** wjeso bórzy womydleny.

Wobydlerjo Molukow w jadnej Indiskej pschiprawjeja **j** kżejenje a płodow wišeje družiny palmow drjewjak, je cżežkoż so palenz a wino jholuje. Wšo mjeje tak šmadne, dostarcż so **k** tym płodam, pschetoż wone wišaju 20—25 m wyšoko na schtomje. Domarodni dyrbja sej najprjedy nětkajke primitivne rěble pschiprawicż. S palmowym winom so jara rucże wopijeschi, wosebje hdyž je wino dłšscht cżaš dźěłało. Cżerstwe wino **šłodźi šłodźy**, hdyž pak dłše ličza, **šłorzi** kaž nasch mošcht nětkaž kerje a tara wołschewja.

Na kónzu cżerny hischcże spominacż na nekotre spodźiwne jědze, kiž so namakaju **pola Kanakow** na Hawajskich kupach. Tuczi najradscho jěja **sfote rybki**, kiž tu khowaju we wulkich hatach. Jěja je se žetu a popjerom ale — **syre**. Narodna jěda tych domorodnych je tak mjenowany „**poi**“. Sstu to korjenje rostlinu, kiž **so** w podsemskej wjezy pieku, potom **so** rostołkaju a se wodu mješeja, doniž njenastanje hustu „**famaš**“. Tutón wuživuž, kiž najprjedy **šłodźi**, potom tisnje **šłorzi**. Kanaży jara rady jěja.

Hischcże wjele mohło so powudacż wo spodźiwnych jědźach wschelakich ludow. Nałožki a wašchnja ludźi su *tak wschelakore*, kaž myšlenje ludźi.

Hłuwny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc v Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barta w Lejpcyzy. — Za nawěšćki: [illegible] w Budyšinje.

Na tradacych w stronach ze zemjerjenjom w Macedonskej potrjecheneych južnosłowjanske knježeństwo dawa mloko a jědźe wudźělować.

Bahnata zemja so hiba. W Savoyskej, stronje ze krótkeho ranja w Francowskej so bahnojta zemja ze horiščow do dolinow hiba. So hibace bahno ma na **10 milijonow kubikmetrow wopřijeća. Hižom je za-**

pławiło někotre wsy. Na našim wobrazu widźimy, kak **so** wjesey Granges bliži. Wobydlerstwo z wobrenženych stron cżeka, dokelž so bahno preco hišće hiba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoleriec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop, wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerjuje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěmno znjezbožењu z 1000 hr. — **hdyž zemrěje** abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent lubyma lutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi lubymi, najpozdźišo na druhi dźeń lekarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy lubym, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 65 — **Budyšin — Srjedu, 18. měrca 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Sozialdemokratoju raněšeje Saksko je wo pancerowanym křižaku.

Sozialdemokratoju raněšeje Saksko je ju njedźelu we Drježdźanach swój podkrjeplny sjězd měli. W nim ju jo wobjewje **k nuzu gmejnow** jadrcali a jo ju to wuprajili, **so sozialdemokratoju koalizišku politiku wo łóžu płećiwu a też politiku sćerpnosće wotpokazuja.** Wokrjesnemu sjězdej jo wobsamknjenje přichodpokoj, w kotrymž jo praji, so maju sozialdemokratoju **w** nětkišćim czasu za swój głowny **nadawk, sozialnu porjadnosć.** Wobaranje přichecziwo fałszitnej njebźe jo na to wobmjesowaco, so nazionalnych sozialistow wot knježeńswoweje mozy wotdźerżuje, ale też bjesbožnosć dalokich ludowych **worschtow** ke demokratiji z rasnym wojowanjom wo hospodarske a sozialne žadanja dźełaćerjow wotstroni. Podkrjeplny sjězd tohodla sozialdemokratiju němsko-ljudnišu frakciju namołwja, so by jo na nju jenož knježeńswownym **potnosmóžnjazym załonjam,** ale też **přichiwolenju pjenježnych srjedkow za panzerowany lichjak B rasnje přećiwiła.**

Přichi rosprajenju za přichiwolenje panzerowanego lichjaka B jenož němsko-ljudnišu sapołožnjo Dobbert wěrzeše. Wón na to pokazowaše, so bychu potom mohle cźežkowažaje sćěžki nastać. **Demokratija, republika a proletariat** dyrbja sozialdemokratam wyše stejeć, dyžli panzerowany lichjak a wóńtkowe wudawki.

Po dźěłnym rozrěčenju jo wobsamknjenje je wjelkemi přećiwo schwalowachu kłoßanu přichja. **Přichi** wólbach jo **dotalnoj** přichedbydźe Edet a Dölitzschej znowa wuswoliłachtaj.

Namołwjenje přeciwo agitaciji bjezbóžnych.

W swojim předowanju je sańdźenu njedźelu generalny superintendent **dr. Dibelius** w Barlinje přichitrodnu konferencu němšich jomtskownych ministrow napomnił, kotraž dyrbi jo **k kommunistiskej agitaciji bjesbóžnych** zaběrać. Mjes druhim dr. Dibelius praji, so dyrbi jasnosć wo tym być, so přichi wotmyślenych schłitańskich napravach njeidźe wo **zyrkej,** ale wo **stat.** A dokelž evangelska zyrkej stat jako Bóži porjad wobhladuje, ženje wona statnu móz w tutej zhutnej hodźinje na trojake dopomnicy: Najprjódzy na to, so přichemyślene a wědome wohanjenje toho, schtož je druhim zwjate, ludowe zbromadźenstwo přichi korjenju sniči. Potom jo přichi bjesbóžnišej agitaciji bjesbóžnych njejedna wo duchowne rosprajenje Němcow, ale wo politisku agitaciju, kotraž je jo z wukraja do Němskeje sanjełła. Skónčnje dyrbi nam jasne być, so fundamenty sozialneho porjada, prawne wědanje, swóboda a dźiwanje na žiwjenje cźłowjekow, z tym hromadźe sleja a padaju, so jo absolutne prawidła w ludowym žiwjenju přichpósnawaju. Zyrkej ma nadawk, dopokazać, so su mozy khcheześćijanskeje měry w němšim ludu wjele sylnische, hač běli přecheźiwniży mysla.

Towarstwo złostnikow so do Barlinskeje korčmy dobyło.

Pónđźelu w nozy wokoło 3 hodźin nětkle 30 muži, sobustawy tak mjenowaneho **kola,** do jenoje korčmy přichińdźe, so by nadobu jeneje korčmy w Barlinje-Moabitu rosbiło. Policajskich zastojnikow, kiž chychu jim wobarać, wobtłupichu. Tuczi běchu tohodla nutrownji, k zastrachenju tšěłcy. So bychu mohli błowjnych winikow łapjeć, dyrbjachu policajstoju gummijowymi tłumpach wuzjeć. Skónčnje jednacze muži zajachu a do policajskeho presidia dowjedechu.

Hamburgskich morderjow sudej přegodali.

Hamburgska kriminalna policija je też sćežeho nazionalneho sozialista, kotryž je jo přichi sćełenju do Henninga wobdźělił, psches tłyschała. Wón Höckmeyer rěka a wudawa, so je jemu Hanssen krótko psched Ochsenwaerderom kasał, so by schofera nutrownał sastacz. S pistolu jo do schofera samerźwischi je to cźinił. Wón je słyschał, kak je Janssen abo Bammel jo kommunistow pyrschał, hač je jedyn z nich Andre, a so je jo Henning na to se swojim prawym mjenom mjenował. Höckmeyer dale praji, so je **jo** chyzł Henningowje **aktoweje tosche** smozowacz, bebt myślo, so jo w njej ważny politiski material thowa. Praji, so njeje we wosu tšełał, ale so je wot wonka do wosa tšełał. Höckmeyer je jo po nadpadze wot swojich zwowninkow dźělił a pěschi do Hamburga schoł, hdźež je jo hač do pónđźele pschipołdnju thował. Pschchichyschenje stónčźiwschi, je kriminalna policija winikow sudnistwu pschepodała.

Kommunistiske namołwjenje k demonstraciskemu strajkej.

Kommunistiska strona w Hamburgu je sa dźeń thowanja swojeho morjeneho sapołožnja Henninga z tšłakom k jenodnjowemu politiskemu hromadnemu strajkej w Hamburgu namołwiła. Dźełaćerjo, w dźełaćerskich towarstwach organisowani, jo pschi strajku njewobdźełą, hižo tohodła niz, dokelž by mohło pschi strajku k nowym nazhłoseńam dóńć.

Président Hamburgskeho senata, měschćanosta Roß, budźe pschi blížschim pozjednjenju měschćanstwa wo tuchmilnych politiskich wobstejnosćach w Hamburgu rěcźeć a nowe wobaranske naprawy pschećiwo radikalnej zadać. Wo nazionalnym sozialistiskim morderju Höckmeyeru je jo hischcze słowiło, so je wot lěta 1922 pola Hamburgskeho spomoženskeho wójska bydlił a so hewak z prosches-tjowom žiwił.

Colosserowa stórža jo wotpokazała.

Zjwilna komora krajneho sudu III. w Barlinje je so wutoru se stórżu sakrała, kotruž bě sapołožnjo Colosser dla srady w hospodarskej stronje pschećiwo stroninemu pschedsydu Drewitzej sapodał. Colosserowa stórža je jo wotpokazała, dokelž jo jeho žadanje njehodźi wjazy wuwjesć.

Zaso jeneho Němca w Bocenje zajeli.

Prjedawschemu tirolskeho zjemskeho sapołožnja a nětkuschemu sekretara tirolskeje ludowej stronj, Michała Malfertheinera z Bozena w południschej Tirolskej, je italska policija znowa sajała.

Malfertheiner je cźežke cźerpjenja pschetrał. Wot lěta 1925 su jeho pjecź króć do jastwa hadźili, w kotrymž su jeho ras schćerć měžazow dźerżeli. K wobstórżbje njeje ženje doschło, dokelž žaneje winy na nim njenamakachu. Niedźiwajo toho jeho pod policajskej dohlad stajichu, kotryž jo hakle wjele wjos, hdyž bě awstriski sjojastkowy kanzler Schober z italskemu ministerstwom presidentej Mušolinej pnezował. S tym pak jo Malfertheiner njeje sminył, so su jeho znowa sajeli.

Franzowsko-schwajzarske wikowańske sćeženje jo wobsamknło.

Franzowsko-schwajzarske wikowańske sćeženje, kotrež je jo 8. julija 1929 w Bernu wobsamknło, je pónđźelu po samčinjenju potwjerdźenjow mjes Briandom a schwajzarskim pósłanzom w Paríšu, Dunantom, do mozy stupiło.

Londenska konferenca pjeć namórskich mocow.

Jendźelske knježerstwo je amerikanskemu, japanskemu, franzowskemu a italskemu knježerstwu namjeło, so by jo **konferenca za dokónčne nastajenje nowoho** europiskeho **łódźstwowoho** dojednanja jutše schtwórtk w Londonje sapoczała. Na konferenzu wobdźěla jo za **Jendźelsku:** swonkowny minister **Henderson,** pschi lord admirality **Alexander a Craigie** se swonkowneho ministerstwa; za **Ameriku:** Londonski pósłanc general **Dawes;** za **Japansku: Londonski pósłanc;** za **Franzowsku: Massigli** se swonkowneho ministerstwa; za **Italsku: Rosso** se swonkowneho ministerstwa. Wězywnjutschi prawa a wójnskeho łódźstwa wotpósłanzow pschewodźeja. S toho je spóstacz, kajku ważnosć na tole jednanje kładu.

Konferenca dyrbi nowe łódźstwowe dojednanje z Londonskim sćeženjom do pschesjenjosće dowjesć. Diplomatiske jednanje budźe jo tohodła na praschenje wobmjesowacz, hacz formu wotbitoho dojednanja abo samčinjenja notow wujwola.

Samomordarstwo pschi wopyeze italskich wójnskich łódźow.

Wopyt italskeho wójnskeho łódźstwa w Algieru je jo **je samomordarstwom** jeneho offiżéra na trapne waschnje **łapk.** Kommandant italskeho torpedowskeho cźołna „Malocello“, korvettski kapitan Finzi, je jo pónđźelu wjecźor z wuschkom do huby morił. Kajkeje pschicźiny dla je jo sadwělny cźin stał, je hódanckjo. Była italska eskadra je khorhoje na pół powěsźa.

Senasaciske zajeće a politiske mordarstwo w Italskej.

Swonka Italskeje wukhadźaze italske sozialistiske nowiny su tele powěsće wosjewile:

Tele dny su fałszitiskeho sapołožnja **Terzeghia,** pschedsydu swjatka bersaglijerow, hejtmana **Robustellia,** pschedsydu alpitkich honjerjow, hejtmana **Dell' Oria,** pschedsydu swjatka grenaděrow a dweju sastojnikow fałszitiskich syndikatow sajeli. Kedźbliwosć słuđźuje, so su tychle mužodych ludźi dźeń po audienzy sajeli, kotruž jim pola tróńskeho nałožnika **Humberta** měli.

Pschi wólbach w konsumnym towarstwje gmejnow Trezza a Vedria fur kandidatojo fałszitiskeje strony pschepadnyli. Jich pschiwiźowarjo su potom sozialistow Veneronia a Ripamontka złonzowali, kotrajž bjeschtaj **žobustwaj** wulwjerka tohole towarstwa.

Dwě bombje w Beogradze rozbuchłej

Jedyn major jo cźežko franił.

Psched nowotwarom ministerstwa za sjawne dźěła jo wutoru rano wokoło 5 hodź. rosbuchnjenje sta. Na hromadze twarskeho materiala bě paket rosbuchadłow rosbuchnył. Nětkle dwanaccź metrow dale **běchu** druhi paket z rosbuchadkami namakali, kotruž bě njewobschkodźeny. Sslědźazej policiji jo poradźi, nětkle 100 metrow dale tśeći paket rosbuchadłow namakaś, kotryž wězywnutšnjemu, majorej Nepalotej, k pschepytanju pschedpołożchu. Pschedy hač bě major sapoczał paket pschepytaz, tón rosbuchny, **a major jo cźežko franił.** Pola śeśeho paketa też toschu namakachu, w kotrejž běchu jo rosbuchadła pschinjeśe. Materialna schkoda njeje jo naczinła.

Po druhej potwěśći je dwanta bomba 200 metrow dale mjes finanznym ministerstwom, w kotrymž ma ministerśi pschedsyda Zinkowicź swoje wobydleńske a hamtske městnośće, a mułkim hrodom rosbuchła, w kotrymž je pjeć ministrow samešćeženych. Tśeśe rosbuchnjenje jo nětkle 120 metrow dale blišo wojeńskeje akademije sta. Tu bě bomba w hromadze drjowjowych žmjerzow ikhowana była.

Snapschcerja wojeńskeje akademije policajt w žmjerzowym kaschcu na wózku finanzneho ministerstwa podhladny paket namakała. Hnydom so wobhladniwostne naprawy cźinjachu, a jo wězywnutšnjemu sawoła. Wokoło 1/28 hodź. tutón, major Nepalot, pschińdźe. Hdyž wón ruńe počza podhladnu namakanku pschepytaś, paket rosbuchny, pschi cźimž jo offiźér cźežko franił.

Kaž je wušchnosć wojswiła, je i rosbuchnjenjom bomtrow jenož demonstrazija wotmyślena była, dokelž běchu bomby jara jednoze dźełane, hačzrunjež běchu i cźežkimi wokowymi gratkom wuhotowane. Kaž ju sda, je jedyn zuły, kotryž bě z prěnim rauschim jelesnišim cźahom do Beograda pschijěł, bombu za sobu składł. Nastała schkoda pak njeje wulka, dokelž je jo rosbuchnjenje na schtrotej stawnej dróhy stało. Policija je pjeza hižo sledź za winikom namakała, kotryž je bomby wot wonka do Beograda pschinjeśł.

Albanska a Jugoslowjanska.

Stśelba krala Zogu a jugoslowjanske wulojenje wo namjesnych podawkach.

Albanski kral Achmed Zogu je sa cźas swojeho pschebywanja we Winje rosrěčenje redaktorej „Neue Freie Presse“ poskicźił. Pschi tym je pjeza njes druhim rjekł: „Zadamy, so bychu naschi hrjadoscha njewotwisnjowsći Albanjeje respektowali. Na albanskich mjescach ko bandy organisuju, kotrejž měr wohrožuja, a pytaju albanske finanzy a skrjeczenje kraja poskakcź. To dopokazuje, so wschě protestowanje noty wostanu próżdne hłowa.

Jugoslowjanske ministerstwo swonkownych nałožnjezow je nětko sćeželiku wosjewiło, kotruž ju na tele hłowa počzahuje a w kotrejž ho mjes druhim praji, so, kaž dalotko Jugoslowjanjo nastupa, wone njeju wopraunjene. Jugoslowjanja drje w swojim kraju wjele albanskich politiskich emigrantow hospodnje, kotrymž njemóże hospodliwosć sapowědźeć, kaž dołho je jich poćzinanje po-

rjadne, tola njedowola jim, bandy organizowacej abo formazije kajserjeskuli družiny. Wjace podobne poroki žu žo rasaje jako njewérne wotpokafake, a juhosłowjanske ministerstwo wokrajnych naležnosćow je w lecze 1927 žadało, so by žo na mešto europiska komisija pósłała, kotraž by swjedzyła, so žu tajke złorzby njewotpravnjene.

Pjekarśki strajt w Athenje.

W Athenje žu nadobo wschitzy pjekarjo wobsankuli strajkowacj. Kuježeršwo je sastaranje wobydleršiwa z tym sawdžeło, so je wschó pjekarnje wobžadžło a w nich khleb njez dawa.

Wusud přećivo sprisaznikam w Jaca.

Po powješcach z Jaca, hdzež je žo njeporadzena schpaništa woješka rewolucija zapocjała, je tamnischi wójnski sud zpischisaznikam hłodowace khłostanja napokazył: Hejtmanow Sediesa a Solisa žu k smjerjeji zasudzili, dwoju leutnantow a serjantow k jastwu na cjas žiwjenja. Wschitkich druhich offizirow a muzjiwa žu k jastwu na schóžej nježazow a jedyn dzeń zasudzili, z cjehoz žo pschepytanska zalwa wotbiła. Pschecziwo dwoma hejtmanoma, kotrejž staj wobstorzenych pjched sudom zakitałoj, chze sud namjetnosć, so by žo pschecziwo nimaj po dizziplinarnym puczu zakroczało.

Hromadne wotprawjenje w Chinje.

Po powješcj z Kantona žu kommunistiske zpischisazniśtwo mjes chinesiskim knjezerstwowym wójskom wutkkdóžili. W Swatakuje je wójnski sud 73 offizirow a muzjiwow k smjerjeji zasudził a wotprawjeł dak. Na 100 druhich tón zamy wosud cjała.

Sćežkowti bjedźelstwje w Sjednoczenych statach.

Statny sekretar Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki je wozjewił, so budza dla sćežkowkow bjedźelstwje Sjednoc. ne staty nuzene, nekotre wjasnosne dojednanja i zusmjerj statami wupowédzeć, po kotrychž je zuzym technikam a studowanym dowolene, w Sjednoczenych statach nakhwilnje dźeło dla praktiskeho studija americanskich dźelanskich methodow pschijeć.

Ze Serbow

W Budyschinje, 18. měrza 1931.

— **Wo wjedre.** Wujchina nad połnózneje a hrjezonej Europu wupschestrjeła je wótko k połonju. Wona je pschezo hischcze jara fyniła. S wjeczora Europu lezaje nizjny hoinka žo w połnozy ninto cjahnyć. S tym zarasa pschipławej wótrow z połnózneho kodoliwoh strunow. Tuž mamy nadziju, so bórzy wocjopli a so z wocjopjenjom milý bedźelk zbytkny žuch wotstroni. Jutje schwótk zhładza hłonzko 6,08 hodź. a thowa žo 6,10 hodź. Mjezacj zhładza rano 6,21 hodź. a khowa žo wjecor 6,25 hodź. — Wjecera wjecor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —5, thermometer w nozy —4. — Wuhlady na njepschemenjaze wjedro. —

Wólby w Michalskej wosadze.

Pschi wólbach do zrychwinskeho farskeho zboka su we 4. wólbnym wokrjesu, kotryž Bórćezanski schulski wokrjes twori, sašo knjeza Jana Hohlfelda, klatarja w Dolnjej Klinje a knjeza Jana Krawza, kubleria w Bojankecach, wuzwolili. We Ssokolecanskim wokrjesu su knjez Helmt a Wuriz sašo a knjez Korla Lauza z Hrubjelezija jako nowy farskupječ wuzwolili. We 6. wokrjesu — Dobruscha, Hrubjelezizy, Dźżnikow — knjeza Pawola Tittela w Hrubjelezijach sašo a knjeza Jana Ramiscka, katarja w Dobruscy, sa nowcho farskupjeza wuzwolichu. We 7. wokrjesu sebi dowérjenju farskupjerjow sašo wuzwolichu, knjezow Manjoka Libnchowskeho a Wićaja-Khelcjanskeho (Wulkowjetkowski wokrješ je Sdonej Borschezu). We 8. wokrjesu (Bórzow, Jenkezy a Zrjezyn) sašo knjez Schelzig-Jenkezanski i wólby wuhdže. Wólba płacz na 6 lt. Farskupjerjo sa Zydow, Dźżany a Michalski schulski wokrješ hischcze 3 lěta we službje wostanu. Dwaj z nich staj wumrjeloj, tak so ma zyrkwinske farskupjeczstwo dweju pschiwolicz, też na 3 lěta. Wosada ma 17 wuzwolenych a 5 powolanych farskupjerjow. S powolanych mataj w kónz měrza też dwaj wuskupicz, mózetaj pak so znowa wolicz.

Zdźelenja z posedźenja měšćanskeje rady

17. měrza 1931.

Krězni wobkhodny cjah. Wot 1. haprleje 1931 žo sa měšćanske pšawnje tak mjenowany krězni wobkhodny cjah kaž w sandźanych klach sašo zawjedze.

Wobhadźenje mjitna wotkładowarskeho pora w domje sa wdowch (Siechenheim). Rada wuwoła sa wotkładowarjow w domje sa wdowch Jiraclez mandźelskeju we Budyschinje.

Pschenajerje Tšterinje. Podšćenje pschenajerja Tšterinje žo dowoli.

*

— **Zana pschipomoz wjazy sa studowanje bohošłowstwa.** Próšnowy wo pschipomoz wscheje družiny sa studowanje bohošłowjowa na lećni semester 1931 žo na sakšim krajnym konsistorjowje wjazy njepschijimaju.

— **Połpschenja w želesniskim wokhadze na Budysko-Drježdźanskej a Budysko-Wósporskej cjahi.** Po nowym lećnim jidnym planje, kiž wot 15. meje płaci, jedźa wohowowy cjah, kiž z Bišwerja 21,15 hodź. do Drježdźan jedźi, hižom wot Budyschina. Wotsedze tu 20,47 hodź. S tym wupjelni žo dołhi cjah mjes 6. a 10. cjahom wjecor. K tutomu nowosapołožnemu cjahej maju puczowazy z Wósporka a Hornjo-Kirchwalskeho cjaha pschikamjenjenje. Też mjes Budyschinom a Wósporkom žo połpschenje pschewjedze. Cjah 3312, kiž z Budyschina 16,58 hodź. wotjedzi, pschijedzi hižom 18,22 hodź. do Wósporka a cjah 3311, 18,24 hodź. z Wósporka wotjedzi a 19,44 hodź. do Budyschina pschijedzi. Cjah za wulkimi kowom njedźelu a swjate dny z Budyschina do Wjasowza je połpschicho pschepołoženy. Wotjedzi z Budyschina 13,51 h. a pschijedzi do Delnjeje Wjasowzy 14,38 hodź.

— **Mischanjski porzun budże tuschi.** Słónczenje je žo też wjednistwo Mischanjskeje porzlinoweje manufaktury, kiž dyrbjesche tele dny w faktiku žetnje je wschelakich stron njewitane wérnosće khwjeheć, k wotkwoczenju placzinowe rossćahnyło. Woł nitka hacz do žrjedź meje manufaktura na wschitke wumólste pschedmjety, serwizy, wuzy atd. 20 procentowe rabata pschisłowła. — Hakle potom może swótłabławna manufaktura sašo na zelenu halosu wschitko, hdyž žo za trajne sušzene placzinowe rossćahnyła.

— **Snowapostajenje pschinoschkow z sawjescenju rólneho ikotu.** Po wojsewskim wuznawa za staune zawjescenje rólneho ikotu žu žo sawdźecjelske pschinoschki je sawdźecjelskim dawkom, kiž maju ikotarjo płaczicz, wot 1. haprleje 1931 znowa postajile. Sa mužske howodło ma žo potom płaczicz 7,50 hr., za žónske howzadło 15 hr., za we pschemysłnje (gewerbich) rjane zwinjo 1,50 hr. a za njepschemysłowinje (nichtgewerbich) rjane zwinjo 4,50 hr.

— **Bal Budyskeho mischcjanskeho dźiwadła** budże sobotu 21. měrza wjecor wot 8 hodź. w „Kronje". Sa njón je hižom wjele sajima. Kharty ko hižom pilnje kupuja. Wunoschy pilnje na šmuskowanym wuhotowanju šwjedženja dźiwaju, dokelž chzedża tón kročz swojich wotnoschowarjow z wozebitymi darami wumóžnika pschekwapicz. Cjisty dobyток wjecora je za prósmunku kasu wumělzow postajeny.

— **Dobycze we 5000 hr.** padze na lósz cjo. 23 763 sakšeje krajneje loterije do indomneje Rothereż loterijoweje kolekzije na Kezorskej dróhy 22.

— **Sćažy padnich wobkhodnicy pokazuje.** 14. měrza 1931 wokoło ¾4 hodź. popołdnju 55lětneho dnidaka Gunkela, kiž bydleńca nima, po krodnicomu wobkhodneje kapy pschi słóstuwje lepicha, zajechu a skerjemu Lećnitwom pschepodachu. Gunkel běšče hakle tamhdy dźeń rano do Budyschina pschijechał a na Saufenlitej kapy po proschenju khodźeše. Jako do jenych khlewow zakupi, so by prošył, a nikoho njewuhladz, kradny kapu z 35 hr. pjenjez a cjekluscha. Měrzjacha wobłhoda, kotraj pak hischcze 5 durjenj paducha runje wutkoczhnjeż widźeše, žo tuhdom za nim poda. Jeho w kuždonjej ležownosći sajacha. Kradnjenu kapu z pjenjezami jemu sašo wotzwischu. Kaž je žo wupokazało, je Gunkel hižom nekotry krócz thoštanu cłowjek.

— **Padnischtwo.** W cjasu wot 14. hacz 16. měrza 1931 dobychu žo padnischći do dwórnischcjowego twarjenja we Wulkej Dubrawje. Kradnychu pisanišu maschinu znamki „Adler" z nošlym pismom. Do kroznow maschinu hr. schče mjeno „Karl Boden" hłuboko wurycze. — Wo wuzwolenje hóstenja prošy žandarmstwo we Wulkej Dubrawje abo kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

Z **Radworja.** W nasej šuli budźa přichodnu njedźelu wo jstwi čo. 1. w prénim poskhodze, wšcy wustajene, kotrež su dźeći w šuli šile. Dokelž su sebi ze swojej wučerku, sotru Brigittu wšu prócu brale, budźa wustajene wšcy też wobhladanja hódne. A starši a znaći wésće też rady wobhladaja, što su holey w šiću nawukwyle. Z tajkimi wustajenjemi rosće w dźećoch lubosć k dźełu a w starších zrozumjenje za postup w šuli. Wobhladać móże sebi wšcy kóždy po dopołdnišich kemšach hač do nyšpora a po nyšporje hač do 5 abo 6 hodź.

Se **Zahorja.** Jara wobžarnjujuce njeboże sta žo wonteru dopołdnja w jenym dźelu Muischońskeje Hory. Tuchu ny wjesnjanoha Pětschka z hischcze 2 muzonaj we Chu schtomy puschczeschze. Nihdże 15 metrow dołhi padazy schtom, kotryž wón na druhim stronu wjerhu, poraz Pěschka z jenu, so žo wbohemu nop pulny a noha slama. Knjez dr. Albert z Hamuz poskicži sujetbożenemu prénju lekarsku pomoz. Hnydom z Budyschina skafany sanitelny auto dowjeze jeho do Budyskeje měšćanskeje khorownje, hdjež wón hižom wjecor krótko do 9,0 hodź. wumoženy. — Knjez Pěschka běšče jako horliwy Sserb sobustaw pschedźydstwa herbskeho towarstwa „Lubin" w Budestecach, wobluбjena wobłoda też swojich nimskich sušedow a ma walke zasłužby wo postajenju Kozorjoweho pomnika.

S **Wjelećina.** Póndźelu rano wokoło 7 hodź. zajerjachu tu nihdże 30 lětneho wożenjeneho muža z Korjumia, kiž běše jenoż w koschći, khołowach a nohajach. Kwawješe w mjeschowzu a na rukomaj. Mjachu z muzom cjinjeli, kiž běše njejapaty na khwilu rozum a rěcz zhubił. Jako jeho na sniesbożeńsku stanju dowjedechu, wón zathodźeše. W pschitomnosći knjeza dra. Kalicza dźiwacerjay zantaritojo snesbożeneho swobodachu. Hakle dopołdnja wón sašo k rosumej pschińdże.

S **Bukez.** W naschej wožy žo pilnje za wólby nowcho wjesnjanoha pschihotuja. Sandźany schwótk zhładowacha žo ratarjo a postajichu mjes namjetowanymaj knjesomaj Kozorot a Fiebigarom pożledniżcheho za swojcho kandidata. Sobotu zhładowachu žo pschemyślnjarjo a namjetowachu fk. Kozora, Streicha a Schreitera. Pschidatne sandźachu žo sastojnjay a pschikazacy, kotrjž k. Streicha namjetowachu. Tak pschichodu nitko do wužiczjeje wólby, jenož hischcze fk. žiwnosćeř a rsinił August Kozor, wojnarski mischtr a žiwnosćer Pawol Fiebiger a pschekupa Gustaw Streich. Wólby maju hischcze tutón tydźeń być, dokelž dyrbi nowy wjesnjanoha swoje farstwo hižom 1. haprleje nastupić. — S 1. haprleja sačzehnje do indomneje Bertholdez pjekarnje nowy najemk. Je to k. Max Wjazka, kiž nitke poła k. pjekarskeho mišchera Hoyera w Budyschinje dźela. K pjekarśki mišchr

Wšędne zjewy.

Wobraz se žiwjenja małych ludźi.

59] (Pokhaczowanje)

Ssamžnego dnja nawjeczor dźesche Ternka z domu wudawajo, so ma w měsze něchto cjinicz. Dźesche k znatemu tichowarjej.

Prawny pschecžel, kupcžel, tu hižo cjakajsche, pijo schtreżeńcžu po schtreżeńcžu na pożyłnjenje a k saczerjenju dołheje thwile. Mjerjasche žo hižo, hdyž Ternka tak dołho njepschińdże, so jeho wo cjaj wotrodnje.

Wschak dosta swój mužny podźel za to zhubjenje žwojeho drohotneho cjanja, wónowaneho žwóru cłowjeństwa.

Ternka pschińdże žeti pjenjezy domoj.

Na Bernuczine wuzkuschowanje drje prajesche, wot koho a z cjesim pożredkowanjom bé žebi pożcżonku dobył, ale na dalsche praschenja wo bliżschich podrobnoscjach a womělenjach pożcżorti wotmolwi so wżo, wotnamjenjo, so njepschesche žebi, so by žo wo tutej wžy rěcžało.

Ale wona wot tutoho wokomika njepodhbnje stejesche na dujowem porjadku. Njehnu žo wjazy z města. Dorajnje, njewotkładnje, kóždu khwilku wolasche za swojim zrjadowanjom, hrožo je zahubu a muczerjo.

VII.

Synna pominy žo powschitkownje derje, znajmjenjscha bjes wažnischich pohórschenjow.

Wojcech Ternka da žo pilnje do dźela a schijesche wot ranja do nozy. Mjesesche wolu žo woprawdze z bahna wutorhnyjcz, w kotremž bé tak bórzy wjazuł, a žo posbéhnyć, do srowych a sawdźecznych kolijow sawjesć žwoje ponkery.

Ale na njeho pschikhadzachu cžežke myžle ....

Swotkel sapłacži žwój dołh? Hdże wosmje trébne pjenjezy znajmjenjscha za dań?

Satraschi žo i licžbu, kiž wutliczi, so dyrbi wschednje w stronu położicz, so mohł dopjelnicz žwoju płaczežku winowatosć. Widźesche, so je to dozyła njemożne. A pósnjawschi to bu porażeny. Tole wědomjo wožłabi wschitku jeho duchownu mósz, porwjawsche wschu jeho wolu. Posłuwajo nadźije do możnosće žebjepomocy, zhubi też wérn do žebje, k žwojimaj rukomaj, k žwojemu dźeru. Dźeło žo jemu wohórczi a bu njesnjesyne, hdyž widźesche a pósnawasche jeho podarmosć, jeho bjesnadźejnosć. Pomimy to khćesche něhdyšche jeho kusło, kotrež běšče jeho w zylku wobtrinjeńce, žanu hdyž bé dźekał za tym wujtkom a dobył, a kiž bé jeho napjelnjało z radosćju w prénim cžołu samosłatnosće, hdyž běšche žebi wědomy, so wschitko schtož cjini, cjini za žebje, žwoju žonu a dźeco, za žwoju žwójbu, za jeju pschichod. Cjim bóle pósnawasche a wnjebjesche podarmosć žwojeho dźeła, cjim bóle bu jemu nětko skora njesnjesyne.

Wjasny cjasto khwatny hewak pohib schijazeje moschiny a njeletawasche žo srédka, so jenakory swuk jeje kola na dléschi cjaj dozyła wotmjelkny.

Bernuka mějesche dosć žwojeho domjazeho dźeła a srédka jenoż dosta žo k tomu, so by žwojemu muzej w jeho njemjeske wupomhała. A hdyž žo tola druhdy to stawasche a wona wuhujdny žo wjeselé k Wojcechej krjo schijeże do rukt, tu wón, jako nětdy, njepschimli k jejnemu cžeku žwoju mużnu hlowu, so by pożyłnjeny z wědomjom žiwérneje pomozy žwojeje žony znowa sało se dwójnej mozu žo do dźeła dał. Ani z dźećkom w ruzy, hdyž wobkedźbowjo jeho a chzyjo jeho swjeżelicz, pschistupi k njemu, njeslożi na njeju ani žwojeje kedźbnosće. Jako by jeju tu dozyła njebyło, hładasche dale nětdże na wjerch z rukomaj założenymaj za hłowu. Mjelczejo, do hłubokich myślow žo zanurjejo, hładasche horje.

„Je tebi nješchto, Wojczecho?" wopraschа žo Bernuka starostliwje.

(Pokhaczowanje sćežkuje.

Bozynk k ludowej operje Hubičko Bjedricha Smetany.

(Pišo Bjarnat Krawc.)

Po woprawdze ze wšej česću zańdźeny pjatk předwjedźenju opery w Budyskim měšćanskim dźiwadle słuša sprawny dźak ku dir. Leo Schottlaenderej za to, zo je so w našim tak zwjeršnje a materielnje zmyslenym času dopomnił na ženie słowjanske, na wótca češkeje wumělskeje hudźby, kiž bé rowjeńk našeho za samsnym zamérom słodźaceho K. A. Kocora. Smetana bé tón genius, kiž je češku hudźbu z runinow dilettantisma do wyšinow wulkeho wumělstwa pozběhnył. Jeho horca lubosć k swojej narodnosći, sylna wola a wumělska dospołnosć zmóžnichu jemu swojej hudźbje spožčić narodnostny kolorit (barbu) — k tomu zamérej wón njenapodobni snano jenoż kaž jeho předchadnicy na jednore wašnje narodne spěwy; — nó, wón wjele bóle zjednoćuje wumělsku wukuhlanosć ze wšěmi srědkami moderneje harmonije a techniki. Ale ludowosć a melodiska wunamakanka zjednoćujetej so při nim zbožownje ze wumělskej twarnosću.

Zwjetša přiwobroća so k nakrajnemu žiwjenju ze jeho wjelestronskimi namjetami. Skoda jenož, zo jeho libretiska zwjetša njeběchu dosć přeražacoje mocy dramatiskeje. Hdy by tutón manko njebył, by Smetana wésće R. Wagnera přesćěhnył.

Wo Hubičcy mělo so hišće prajić, zo je wona wurjaduje ludowa, nic pak komiska, kaž so husto wobkrućuje. To cyłej bytosći skutkuje bóle lmuje. Komiska je zwada lubowacych dla wuskowutrobnych maličkosćow; wobdźělene wosoby čerpja pak přez tutu zwadu woprawdźe, tehodła so jim też njesmějomy, ale jich skerje wobžarujemy. Njeje wo

Zejr, kiž pječarnju nětle wotnaja, potom Bukezy wopuščejo.

S **Wósporka**. W ludownej wosadnej jaki wotměchu ho njedźelu po skónčenej Božej słužbje w pichitownjej k. wótčinčanoustu Künzla jako zastupjerja patronatskeje a kollatorskeje wyschnosće tróne dodatne wólby do evang. lutherskeho zyrkwinskeho přisporčerstwa. Wuzwjelene ho pschi tym wschitzy jenohłósnje zasowolachu: prědarus B. Anders, kubłarjo Hermann Albert, prědarus Paweł John, krawotli mischtr Heinrich Konrad a zimowscjer Handrij Hornczer (Fetkokaier).

S **Lubija**. Cžežko sniesbožił je pondżelu dopołonja 22lětny Kurt Jenka. Jako w kěrkach pola Lěwca dla ninu je skonkami natkadzeneho wosa pschihotuje, ho nadobo rjezasy rostorhnychu a skonki ho z wosa kulichu. Jedyn skonk Jenku skrabny a jeho na nosomni strachnje smjesce. Lěkar da zranjenku do khorownje dowjesć.

S **Njechanja pola Lubija**. Sobotu popołdnju wokolo 2 hodź. namaka motorowy kolesar z Delnich Kunorazic nježbże 25lětneho dźěłowuzjaceho domjazdnika Friedricha Barthela z Nordhausena dies wdowinja na dróhi leżo. Auto, kiž nimowschijdże, njewja jeho dom. Pozdźischo ho Drježdżanski automobilist po nim horje wja a jeho hač do Bužez k lětarjej hobuwja. Lěkar da Barthelasa z pschesjenjenjeje Njechanskeje gmejny do Lubijskeje khorownje dowjesć. Hač je Barthele hłabosći wobjała, abo hu jeho widlischcza satale, abo je wschitko do njeho fajsć, ma ho z pschepytowanjom dopokazaś.

S **Kamjenza**. Klikwałowy skutk wukonjesche tu pónđżeju fahrodnišći pomocnik Werner Lehmann. Pschihotowaše šleb tři dźeći blizko pječarskeho hata hraškach. Nadobo poda ho Charlotta Nowakez, kiž jutry do schule pójźe, na łód. Bórzy ho pschekama a ho hač do šule pschepadny. Lehmannej ho z pomozu hnjedobow z wulkej prózu a napinanjom poradźi, dźěcu wukhowaczej. Pschi swojim strašnym wukhowańskim dźěle bźesche Lehmann ham hač pod hažu we wodźe stał. Sinšodża donjesechu holczku ke starschimaj domoj.

S **Khrjesnje**. Swoje 80. narodniny świeceješche tu ratar Matej Urban. Jubilar wjeseli ho hišcheže dobreje cžerstwje a duchownje cžerstwosće. Urban je hobuzałožer dobrowólnieje wohnjowe wobory a muzikcho spěwneho towarstwa „Lužanjija". Posa wobeju sjednoczeńšiwom je jubilar z cžestnym hobuzstawom.

S **Khołma**. Khołmjanska hotiwa je ho swojma pschenajała. Sadźicžu ja nju 180 hr. prezident Miquel w Khołmje, 170 hr. sekretar Maruschka z Khołma a 160 hr. Pawoł Zahne z Khołma. Pjatk gmejna wobjamkny, so hotiwu žitnej gmejnskeho a hotiwničkeho pschedstejicžerja Zahne za 160 hr. pschewostaji. Dotal bźesche hotiwa pschez 350 hr. wotnajeńskeho pjenjesa wunjesła.

S **Delnich Brutzow** pola Rěcžu. Sobotu wjecžor we Prostej wumnóžku wobeh wudyri. Wobeh ho spěchnje raszchěri a sa krótki cžas twarjenje śnieži. Wumělc bźesche je zhołom kryty, hewak pak hischcze stare Lipjenzowe twarjenje. Nimo teho bźesche na kubi šłoma stykanu, też je žłomu napjelnjena brózeń twarjenjom swižwowsche. Wukhowacz mózachu jenož jara malo.

Z Łužicy.

* S **Ruschizy**. Holschtrowska policija njedźeli w nozy rataršeho dźěłacžerja Wattarja Žura saja, dokelž je japaleńskwa podhladny. Jako bźesche pjany był, bźeschtaz jeho skalarjej wawopraschowaloj a wón bźesche jimaj powědał, so je na namałowanje swojeho bratra jeho brózeń šaldženu nasymu japalił. Skalarjej wo tym policiji powědźeschtaz, tuta jeho saja.

* S **Palcznizy**. Wot schtwórtka dopołonja je ho tu 17lětny šamkarški wuczobnik Jan Jirżik zhubił. Schtóž nječhto wo nim zhoni, njech to policiji wozjewi.

Hora w Sawjskej dale puczowała.

Straschne pschejtuwanje jenuje wo nawjeczornych Alpach njebźesche tej šaldženy pjatk nicžo na swojej strašnosći zhubiło. Pschezo hischcze šuwachu ho njeměrne cžorne hromady pjerschcze a kamjenjow do dołiny a popołnjechachu wschitko, schtož šim do puczа pschikłoże.

Pjatk na póndnim popołdnju ho wałna dźěsesche. Se nóšinami bźeše hamo 15 metrow tołsta. Rozbźěli ho do schtyrjoch hadow a łźesche dale dele. Naistrachnischi je dźěł, kiž ho żandarmstwu w Chatelard bliži. Wobydlerjo dyrbjachu twarjenje wuprózniś.

Dotal je puczowała hora nježbże dwai kilometraj daloko ho sesunuła. Njedźiwajucz njepschestawajucych napinanjow njeje ho poradźiło, najbóle wohrożene krajiny schkitaś. Też njedowjelnił ho nadźija, so rositšelenu móst hromady pjerschcze na druhi pucz, do njewobydlenych kónzin wotwjesć.

Mjenowane nicžo schtyri wulke wosiny šu kóžda nježbże 300 metrow dołha a 100 metrow schéroka. Mjes wobydlerstwom je dóschło k zakopnym wuhnjam. Wobydlerjo ho zdźěla japowěźa, swoje wobšérdženstwo wopuschczicz, kiž šu hnet z cžežkim dźělom nadobźili.

Najnowše z cyrkwje.

— **Wuhladу na wjedro sa jutrischi schtwórtk**: Wjedro ho mało pscheměni, tola šnadnje swopi.

* **Pola Stenšhorna w Hannowerskej pschekhodże do nakładneho automobila zahadźił a jón kruch kobu wlekł.** S tšoch wołsobow, kotrejž na automobilu ježdżachu, ho jena smerć

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 18. nałetnika 1931.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,383	100 čěskosł. krónow	12,432
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,414

Barlinska burša bź wczera wschelaka, swjetscha kurtyj efektow popuschczowachu, posdźischo ho sajo struczowachu. Na wikach ł dołžnymi a rentowymi liščinami ho kursy dale sešwinjowachu.

Produktowe wiki wczera sajo trochu krucžiše wuhladу jewjachu. W hotowym zornje wschak pschenza, rožk a wowoš pschi dotalnych płacžiwych zahwotachu. We termińskim wiwowanju bźechu pschi zpoczatku płacžiny trochu sešwinjone, na kónzu wschak sajo wožłabnychu. Naletni jeczmjeń posłuži wo 10 pf. a nasymski wo 5 pf. po zentnarju. Wczera płacžesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 14,45—14,55 hr., rožk 9,15 hač 9,25 hr., nałetnjeho jeczmjenja 11,10 hr. hač 11,60 hr., nasymskeho 10,30 hač 11,10 hr., wowoša 8—8,25 hr.,

w termińskim wiwowanju

za měrz: pschenzy 15,05—15,02½ hr. a rožk 10 hr., wowoša 8,60—8,57½ hr.,
za meju: pschenzy 15,17½—15,07½ hr., rožk 10,10—10,13½ hr., wowoša hr. 8,93¾—8,88¾ hr.,
za julij: pschenzy 15,10—15,00 hr., rožk 9,92½—9,95 hr., wowoša 9,28¾ hr.

Na žwinjaze wiki wczera w Friedrichsfelde pola Barsina.

Bźechu pschinjesli 548 bźhakow a 406 proššatow. Wiki bźechu měrne, płacžiny popuschczowachu. Wone płacžachu

bźhaki:

wulke	34—50 hr.
małe	24—34 hr.
šcžuje	20—24 hr.

proššata:

wulke	18—20 hr.
małe	16—18 hr.

Pschistajenja.

Pječarskeho, Fichte w Bitkojcach na Torhoschczu 31.
Kowarskeho, Kawdernak w Bżinji pola Kamjenza.
Sepjeru, direktor Mitreiter w Dubrjelku.

Na pschedań.

Sčinu 35 zentnarjow, w Motylde cžo. 59.
Wobkeł konfirmardili w Budyschinje, Smitsk. Lawska hasa 6III na Lwo.
Sšloma wokłepy a majchinska, Pschich'a w Khrósczijach.
Wol w Bjedrusku cžišło 13.

Sndnizy na pschejhadźowanje

schtwórtk 19. nałetnika 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinistich tšěłbow dop. w 10 hodź. wjchelake: meble, dalokowid, wobrazy, kultiwator, motor, radio, klawźr, Brockhausowy słownik, schijaza maschina, drobne twory, muz., žonj. a dźěcžaze wobuzża, bolse ichórnje,
w **Lubiju** na šudnišnjowe dop. w 10 hodź. wjchelake meble, muz. kola, wurěsne twory, radia, pišaz. stroj,

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliowe symje wo mni. abo 100 kg. nowak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	17. 3.	16. 3.		17. 3.	16. 3.
Pšenica	289-291	289-291			
rožka	183-185	183-185			
naz. jeczmjeń					
nal. jeczmjeń	222-232	220-230			
wowoš	160-164	160-164			
kukurica	—	—			
Pšenič. muka	24-41,00	25-41,00			
rožana muka	26- 9,70	26-28,50			
pš. wotruby	12-18,6	13 1-,6			
rožane „	12-12,70	12-1-,70			
raps	—	—			
hróch Viktor	—	—			
lane sympo	—	—			
pjelnski	24-27,00	24-27,00			

sunny	17 19 .0	17 19.00
wolka	23 25.0	23 25.00
módre łupiny	13-15.0	13-15,00
žołte łupiny	21-24,00	21-24,00
serradella	—	—
rapa, wumiwk	9-10,20	9-10,20
sany wosuk	15 15,80	15-15,80
ocen. melasa	—	—
přiraz. kruški	14-14,20	14-14,50
syno, 50 kg	1 -1.50	1 -1.60
žrana słoma	0.60 0.8-	0.70 0.80
pšenič. „	0.4- 0.5	0.55 0.60
wowsna „	0.50 0.60	0.55 0.60
ječna „	0.55 0.65	0.55 0.65

Płacžiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17 měrca 1931. Płacžiny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 229.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 6 lět	49—50
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	46—48
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	41 45
Mjenje picowane wótcowanych starobow	34—40

Byki: 379

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznaje hódnosće	45—47
Polnomjasne, młódše	42—44
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	40 - 41
Spatne	37 39

Jałojcy a kruwy: 580

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznaje hódnosće	31 - 37
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 7 lět	25 -30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21 —24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18 —20
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2150

Najlépše wukormjene (2. druž.)	65 — 75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.	53 —68
Spatne (4.	32—50

Wowcy: 3784.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	49 —52
Starše wukormjene (2.	44—48
Mjenje wukormjene (Märschaše) (3.	37—41

Swinje: 15285

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow na do 1½ lět stare	49—51
Wukormjene	50—51
Mjasne	48—51
Spatne	45—49
Rancy a kundrosy	45—48

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězarcy. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje

---

cyłej operje ani jena komiska wosoba, wšě su wjele bóle ważniwo (kbutne) a Smetana je też hudźbnje tak rysuje. Smetana podawa wosoby w „Hubičcy" podobnje tak kaž Božena Němcowa swoje w „Naša wowka" — „Hubička" a „Naša wowka" stejitej tak rjec w jenej wumělskej ruminje — wobswětlitej a rozjasnitej so wotpowědnje. Lukaš a Linka nimataj we sebi nicžo komiskeho (směšneho), też stare wosoby nic; Palackee nan je ważny stare, kiž chce wosebje měr měć w swojim domje. To pak njewuzamknje, zo je temperamentny, hdyž sej to wěc žada. Też stara ćeta Martinka wustupuje ze wšěmi znamjenjemi staršeje žony, ale nic bóle komiscy, hač leži w powazy tajkeje postawy. Hnydom w započatku 1. jedn. přibłiznje cyle wudychana, štož Smetana z pěknym motivom rysuje — a wšudże dale při jeje wustupjenju je hudźbna rhytmika přewodźerka małych, ale spěšnych kročeł ćety, z kotrymž po jewišću tupoce.

Jenička komiska wosoba opery je stražnik, to je pak cyło pódlanska figurka. Přjedy hač wustupi, zakliněi jeho hudźbny motiw; přesylny, při cžimž trompety powyšuja wojerski zaćišć, jako by znajmjeńša cyle wójsko přicamhło.

Hdyž pak potom zababjeny stražnik z kožucha wuńdże, skutkuje njepomér wosoby k hudźbnej harje jara žortniwje.

Romantiski žiwjoł „Hubički" jewi so po prawym jenoż we swojej sceneriji, w swojim pozadu, na kotrymž so cyły cžin spěwohry rysuje. Předewšém nóc w lěsu ma sama we sebi wjele romantiskeho, wězo bóle přirodnje romantiskeho, štož dušu člowjeka wurjalnje jima. W Budyskim dźiwadle bě scenerija dźak prócy a dobreho słoda jewiščowcho twórca (Demosthenio Matsnatic) překwapjace wěrna. Smetana zaprimuje kiłódność lěsa a jeho šumjenje z jara jednorymi sréđkami: wón so tu mjenujcy njepušći do zynkowmołby, ale wupraji to, štož je hudźbje najbliže: ważniwosć człowjeka. Smetana we swojej hudźbje wobrazuje strach a wuzkosć Linki před kuzlaršej tajnosću lěsa w nocy. Potom nastanje switanje; přiroda swobodniśo wodychuje, nócna tajnosć so zhubi při přenich zablyskach raišich zarjow — z jednorymi přihłósnymi harmonijemi, so stajnje pozběhowacymi, čujemy into wuswobodźenje duše. Do tuteje přirodneje scenerije kładże Smetana přewod přesmykowarjow, tajny a romantiski hižom ze swojim wuzkim zwjazanjom z nocu a z lěsom. Runje spěw přesmykowarjow a zawod orchestra słuša k najrjeńšim Smetanowym scenam: cežki stup bassowych instrumentow zapada do dolhich zynkow lěsneho rózka. Romantika leži też w přiwěrach, kak maćerka n. př. w nocy wopyta wosyroćene dźěcžko — słyšimy ze Smetanowej hudźbu runje tu, z kajkim respektom wón na přiwěru hula dźiwa.

Městne poměry a njedosahaca dźiwadlowa technika běchu drje při předstajenju pjatk na tom wina, zo bu krasna ouvertura (zawod), — kiž ma tola posłuchařstwo hižom do přédka do srjedź hudźbneje wěcy ponurić — haklc před 3. wobrazom hrata; wězo trochu jara spodźiwne jednanje. Ale chcemy so spokojić, smy tutón cyły krasny, polnokrewny zawod tola słyšeć směli. Bě hižom strach, zo při trochu słabym wobsadźenju orchestra traš njezmeje dosć wuspěcha, ale mócny přiklesk po jeje skónčenju bě dopokaz, zo bě so też tak jara spodobała. Přispomnić dyrbju pak, zo bě tempo polki trochu přepomałke a nic dosć razne. Też harmoniski zaćišć orchestra hewak bě jara pěkny, hačrunjež běchu někotre instrumenty wuwostajene (oboe, fazec, lěsny rózk). Wšelake hudźbne přikrótšenja běchu jara wobrotnje podate a njewadźichu cyłkej dale. Maly khór bě wuspěšny a dosć agilny, podarmo pak čakach na wuspěch rjanoho piwneho spěwa: „Připijmy jim na strowosć!" Bě so nětdże zhubił. Prěni duett Linki a Lukaša: „Smoj swojej!" bě znjezhożenjeny — tenorista zadusy sopranistku dospołnje a — myslu, zo so horca luboseć před ludźimi tak wótře też ze strony nawożenja do swěta trubić njetrjeba. Zel bě mi překrasneho spěwa Barće: „Spěwaj, ptačko, spěwaj!" Spěwarka Rita Keller nima ani přihódnu lohku wysokosć ani koloraturnu wuwučenosć, kiž sej tute mistrowske čisło žada; wo napodobnjenju skowronka njebě wjele pytnyć; dale bu cyły spěw jenoż w jenym hrónčku poskićeny wo skoro połojcu přepomałka spěwany.

Jara rjenje skutkowaše pak wosebje lěsny tercett, kotryž Hana Barklinowa, Marja Spilgowa a Ernst Nowak wumělscy bjezporočnje spěwachu. W tajkich zhromadnych (ensemblowych) spěwnych scenach je Smetana wosebiće wuznamny mištr. Přełožk słowow El. Krasnohorskeje je před nětdże 35 lětami Drježdżanski kritikus Ludwig Hartmann, dobry přećel słowjanskeje hudźby, wobstaral; je to jara swobodnje činił a husto dosć přełožk z originalom nicžo činić nima. Wěcy wjele přihódniši je němski přełožk, kiž so namaka w starym klawěrnym wućahu (nakl. Fr. A. Urbanek w Praze) z lětow 1878—80, kajkiž mi 1881 mój přećel Jakub Cišinski z Prahi sobu přinjese; njeje wšak jara poetiski, ale tola zrozumliwy a wěc kryjacy. Njech je tež Smetanowym dalšim operam popřane, zo bychu jeho sławu też do šěršeho swěta njesle: škodźić to wumělstwu na žadyn pad njemóže a też njebudźe... ani moralnje ani kulturnje!

a dwě druhej ſo cjeſło ſtraniſchtej. Benzinowy tank roſbuchny. Cjara Osnabrück—Bremen bě zhlu dźeń ſawrjena. Sawjera na měſtnje njeſboja njebě dele puſchczjena.

* Na knježim dworje w Ehrenbergu běchu wjele zentnarjow żita kradnyli. Skónčnje ſu paduchow mjeſ tamniſchimi wobydlerjemi, jeneho pohonczo, jeho žyna a jeneho dźěłoujeměrjerja wuſtrěhjili. Dźeł nakradnjeneho jęczmjenja a wowſa ſu w lěſu ſchowany namakali.

* W Burkersdorfu ſu 22 létneho pchiſtajenja giropokładnje ſajeli, dokelž je ſ pomozu wopačneho ſapiſanja 5500 krinwow pſchiſchiwił.

* S parnej łódźu „Viking“ dyrbjeſche ſo pola kupy Newfundlanda hońtwa ſa cjulenjemi filmowacj. Pſchi tym dyrbjeſche ſo „Viking“ ſ dynamitom ſe ſchkrantow wuſwobodźicj. Na njejboje je dynamit na łódźi roſbuchnył. 20 wołoſow je ſo pſchi tym moriło. 50 wołoſow, kotrejž ſu ſo ſe ſunjerzju pſchekutowałe, je ſo pſches ſchkruty wukſowało. Łódź je ſo ſpalíła.

Towaſtwowy powěſtnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Černobóh“ wotměje pſchichodnu ſobotu 21. měrca wječor 20 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu w towaſtwnym hoſćencu pola Steglichec na Chriſtianskej dróży čo. 22. Knjez wučeŕ Zahrodnik budźe nam dale přednoſować, druhi dźeł jeho přednoſka. Přińdźe wšitcy, a přiſwjedźe ſwojich znatych a hoſći ſobu. Wosebiće proſymy našu ſerbſku młodźinu, zo by nas wopytała, wona w našim towaſtwu woprawdźe pobrachuje, a je nam wutrobnje witana.

„Hubička“, ludowa opera wot Bj. Smetany, wospjetuje ſo 19. nalětnika wječor we 8 hodźin (nic popołdnju 22. 3.). Tak njech ſo kóždy zajime na tute dny přihotnje. Potuńſene liſćiki we wudawaŕni Serbſkich Nowin.

Khróſćicy. „Serboſław“ wuhotuje njedźelu 22. měrca wječor w 7 hodź. pola Wjenkec přihódny wosadny ſwjedźeń z přednoſkom najdoſt. k. fararja Sołty z Lubija a přeproſuje na njón wſitkich wosadnych nanajwutrobniſo. Snadny zaſtup (20 pj.) ſo wopruje za křižowy puć.

Srjedźny wokrjes Sokoła ma ſobotu 21. nalětnika 1931 z dypkom wječor we 8 hodź. ſwoju hłownu wokrjesnu zhromadźiznu w Maleſecach pola Zendźic. Porjad: Rozprawy, nowowólby, přednoſk a wſelćizny. Kóžda jednota ma ſo w hódnej lićbje na njej wobdźělić. Do zhromadźizny je zlětowe proſtne zwučowanje.

Wšěm ſerbſkim towaſtwam. Zapiſ ſerbſkich towaſtwow, zwjazkow a zjednoćeńſtwow, w „Přeḑenaku 1931“ woćiſćany, wuda ſo we woſebitym ćiſću. Stóž ſebi někajke přemjenjenje přeje, njech to hnydom k. P. Krjećmarjej, Budyšin, Wetzelſtr. 21 zdźěli. **Domowina**

K ſwjedźeńſkim pjećwam!

Tunjo! Tunjo!

Sultania	punt wot	**45** pj.
Korinty	punt jenož	**60** pj.
Rózynki, wulke	punt jenož	**65** pj.
Kokosowe tružki	punt jenož	**55** pj.
Mandlowe narunanje	½ pt. jenož	**45** pj.
Mandle, jórke	¼ pt. jenož	**45** pj.
Wulke mandle, słódke	¼ pt. jenož	**45** pj.
Módry mak, ſtajnje čerſtwy mlěty	punt jenož	**55** pj.
Swinjacy ſmałc	punt jenož	**68** pj.

Margarina punt jenož **45** pj.

Kokosowy tuk punt jenož **45** pj.

Cokor 10 pt. jenož **2,80** hr. nětto

pšenična muka najtuńſo!

Dale wosebje tunjo!

Nowe tučne jerje, nětk jenož hišće 20 štuk 1,— hr.

Pječene jerje, żelejowe jerje litrska tyza jenož 75 pj.

Zakulene jerje, Bismarckſke jerje

Sardiny litrska tyza jenož 80 pj.

Jutrowne dułki

a pjelnjenja, jutrowne zajacy a jeja

Wulki wubjerk!

Wobhladajće ſebi naše wukładne woknaj

Mamy prózdne jerjowe ſudy a prózdne měchi tunjo na předań

Thams & Garfs

w Kamjencu

6% wróćozarunanja 6%

Dźećelowe ſymjo

na předań

Liebſch we Wujeźku

pola Pomoce

N. S. U.

motorſke jězdne koło je dóſło.

Płaći **198.—**

Klingſt na Hoſće hasy 17

Chcećе-li Waš dom rjenje a přijomnje wuhotować, wopytajće nas bórzy. Poſkićamy Wam nješto cyle wuriadne

w zwjerſnych gardinach ſtorach

Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler

na Zitnych wikach 11

Z napřeća „Złot. hwězdy“

Wšě ſkazane hnojiła ſu dóſle

a proſymy wo wotewzaće

Zitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Proſtu čisło

2687

jeli maće mały nawěſtk do „Serbſkich Nowin.“

Wóſkow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wunjerki

Přikrywy na ſofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

130 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Wſe druźina hnojidłow

ma ſtajnje na ſkładźe

Zitny dom w Kamjencu

wot nožka w Pančicach

Wupjerk

w dobrej hodnoće, płaći nětko jenoż:

80 cm ſchěrokе	m 2.15,	**1.95**
130 „ „	„ 3.40,	**3.05**
140 „ „	„ 3.70,	**3.20**
160 „ „	„ 4.10,	**3.70**

Za ſpódnje poſłechcjan:

100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tuńſche hodnoćeńſe, łoż tež ſejchite wupjerki a hłowaki ſta n na ſkładźe

Andr. Kaſper

(mějicjel: M. Pilopp)

w Budyſchinje, Burgpleyn 11

K wuſywam

Proſymy, nakupće ſebi bórzy

poſkićamy wšě družiny

zeleninoweho a kwětkoweho ſymjenja

Wosebitoſć:

cybliki (sadźeńki) najlěpša wubrana kajkoſć punt jenoż **54 pj.**

runkliowe ſymjo

Hareſke hobry, čerwjene a žołte . . . . . punt jenoż **52 pj.**

Tworykupne towaſtwo w Budyšinje z. dr. z w. r.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 10 Budyšin, 18. měrca 1931 Lětnik 39

Što je dobra rola?

Schto je dobra rola? Gdyž so *tole praschejch* wěschćeżana, to dyrbi tałe wotmołwiwi: „Dobra rola je ta, na kotrejż wjele rožeje.“ Haj, to ma też nětkaŕ prawje. A schto cźi wjeżnjan na to wotmołwi? Tón je bóle naschonity. Praji, so dobra rola bywa tuczna, cźorna, mjelna, niż pschemokra, niż pschesuchca pjerschcź. Hubjena rola pak je kamjenjata, jakšana, ćuchca a khuda. To je hižo jaŋnischa wotmołwa. Tycźe a derjemźeje kóždeho luda wot toho wotwižuje, kelko ma tu kraju dobreje role.

Naschi kraj je porno druhim krajam jenož źrěnjo pódny. „Kosćejowy“ pódy ma hižo powaŋu nad pjerschcźu a pjerschcź so dale bóle shubuje.

Tutaj dwaj wobstatkaj wucźinitaj hódnosć dobreje role: *raś a mnóstwo „kosćejowza“* pódy a *raś a mnóstwo* pjerschcźe. Tak mjenowana „knjeżniska póda“ (hischcze njewobdźełana póda) bywa pschezy pjerschcźata póda, jeże dla je hižo wjele milijonow Europcźanow wupuścźowało do zuschich krajow, so bychu tej dobhli taiku nowu pódu, kiż bjes wulkeje prózy bohate žně spožcźuje. Cźim dłeje so nékaŕka póda wobdźěła, cźim bóle so shubuje pjerschcź a ztrój jemje — kamjenje — so jewja. S toho źłeduje, so žně dale bóle wotebjeraju, hdyž so stajnje šnowa njehnoji.

Skónczinje pak ani ś najlépschim pschikupnym hnojom njemóżesch narunacź pschirodnu pjerschcź. Wschě stare, dołho hižo wobžydlene kraje maju hubjensche žně dyžli nowische.

Schto je nětko tutón „kosćejowz“, tutón ztrój pódy, kiż so da dyrbeć njejpschecźel wschitkich bohatych žnjow? Je to maseźka jemja ŋama. Njeje to niczo druheho hacź mjenje bóle skamany skalny ztrój jemischeje skory. Jadro jemje dźe nichtó hischcze widźaŕ njeje a móżemy jenož hódacź, kajke je. Haj, njeje ani wěste, hacź je ztrjedźischcźo jemje žydke, twjerde abo pkunojte. Maju ja to, so ztrjedź jemje žu kowy a so wjetschi dźěł jemje bywa żeleso. Mamy na źwěcźe nětotre rjuły żelezne hory. Dale namaka so wschudźe żeleso. Kóżda žołta, bruna abo cźerwjena barba jemje pochadża wot żelezneho wuhera, kiż wschitko pschedobywa.

Pschirodnikej taika rola mjele powěda. Wón widźi lybolate sornjatka pěska a ślébrojtu blyschcźinku (Glimmer) a kruty tschenjeń (Quarz) mimo drobnych tschéłkow drohich kamuschkow. A to wschitko jemu praji: my žmy pogłednje powostanći horiny, kiż je so seżwjała, my žmy dołho pucźowałe a tschmy pobrjohi rěkow a pschedbjitoricźkeho morja. Pschirodnik spóznawa běłe a pižane tschéłki wapna abo cźmowe sornjatka wulkanskeho kamjenja, wupalene rjoschki lawy, žiwjołowy kriśtall (Feldśpat) a drobne ślenki schkleńzojteje maczíśiny a to wschitko jeho dopomina na starodawne śniczene wapnowe hory abo samastiśe rjane kupy ztrjedź cźorjeho morja. Dopomina jeho na kurjaże wulkany a zakotne jemjerjenja, kiż pak so wschě sažy spotajachu a jenož to wuśtutkowachu, so wschelake żele wužywachu po roli. A wo tym so nikomu njedźiwje, hdyž je pomałku chléba, kotrejż je jemu ztrojcźka tuta rola, hdyž žu so ze kury pschemėnite do rostlinow.

Mimo tutoho kosćejowza pódy bywa pak w kóždej roli hischcze nješchto, schtoż so psches žně pschemėnja do ztota a to je pjerschcź. Póda ś mało pjerschcźu, haj póda bjes pjerschcźe je bohużel dosć a nadosć na tutej ztarej jemi. Mimo toho ztej dwě cźeczinje naschcheje jemje hischcze pokrytej je ztonej wodu. Tuta ztona woda pothadża też ś kosćejowza pódy. Hižo prénje górleschko je ś tschéłkow kamjenjow rospuschcźiło, schtoż jeho wuhlicźnata woda nékaŕ mózesche: natron a draśtowe żele (Kalisalze), chlor a żeleso, haj ŋamo złoto je rospuschcźene wjesło do rěkow a potom do morja, ś kotrehoż jenož żyle cźiśta woda sažy so posébka, jako para a mtročźel a ś deschcźom twori nowy kolobéh léto wot léta, mjes tym, so wschitke jemiśe żele a minerale wostawaju w morju a ś njeho iczinja rospuschcźenimu żelu, kiż we wulkich morjach wucźinja 4%, w nékotrych sahwrjenych morjach, kaž w *Mortwym morju*, ŋamo 19%.

Sselnosć morjow pak tola hischcze shubjena njeje. Nakopja so k njeżmérnym składźischcźam żele, kiż ża dołhi, dołhi cźaś, hdyž hłubina budże raś sakład twjerdeho kraja, budża drohotny pokład konzentrowanych jemiśich żelow, kiż trjebaśch jenož wukopaś a sažo po roli wužywaś, so by tuta sažy była płódna. Takle po też ma wěź ś draśtom (Kali), cźejeż stawiśmy ŋmy tu runje wopiśali. Pschińdże k tutej żelnosći hischcze mnóstwo pjerschcźe, potom mamy dobru rolu. Ssame mineralne sornjatka nimale bjes pjerschcźe, to dźe je póda pusćiny.

Cźim wjazy je pjerschcźe w pódze, cźim płódnischa je wěso tuta. Wěso to njeńdże do njeżmérnosće. Póda, kiż ma 100% pjerschcźe, njeje ani najlépscha póda. Tajka wschak dże też nihdże so njenamaka. Też w najlépschej pjerschcźi namaka so pschezy hischcze dosć mineralnych wobstatkow.

Najlépscha póda ża rostliny bywa tam, hdyż wobsteja harmoniśe poměry, harmoniśe rozdźělenje pjerschcźe a mineralijow w pódze. Gdyž pschińdże na pjeć dźělow mineralnych wobstatkow wósom dźelow pjerschcźe, potom dże budże to najkrańscha póda. A tak ŋmy po dołhim wokolo-

wjeli tola nadeždli spohonjaju wotmolwu: jehto je dohra rěcał! W roli šu lorjenje a jahlacy najschego zyłeho žiwjenja.

Danske ratarstwo a što móžemy wot nich wuknyć.

Hdyž Napoleon Prěni saracki wikowanje Jendželskeje i Europu, bu Kopenhagen wot Jendželskich łódźow poćłany; Jendželczenjo zebrachu Danske łódźe. Danske wikowanje bu sničzene, ssčehowasche bankrot stała. Doma zyhu w sabawach sapomunacz hubjene cžasy. Kóždy mjesche sa to, so danskemu narodej hrozy wójna zahuba.

Dženja maja Danska hraje wažnu rólu. Ryeje wjele wjetscha dyžli Rauscha Prusta, stara Schlezinska, abo Hanoverska, mac „wosom mězazow symy a schtyri měsazy bjes Lěca." A tola na šwětowe wiki podawa $^3/_{10}$ butry, $^1/_4$ polcza a $^1/_{10}$ jejow. A wjsch̄e twory najlěpschieje kajkosčeje.

Hdyž pluwasch na łódźi nimo danskich pobrjohow, widźisch mjes šołmatymi pasiwischczenym a kwětatymi hórkami bźe swišle šo šwětczicz. Nad nimi njedźelu, hdyž swony swonja po kraju, smahuje danska chorhoj, bźły schisch na czerwjenym polu. Wšy mjesju wulke, ale šu mjes šobu a s tymi mnohimi statokami swjasane i dobrymi drohami. Wotewrjeny dwór statoka je wot dróhi swjetscha dźelony se zahrodku. Twarjenja šu swjetscha hischcze kryte se šlomu. We statokach knjezjez bohatstwo a hospodliwosez. Nimale na wschitkich statokach maju radiju. Wjetschi burja maju šamo też hižo male auta. Bura njemóžesch rosesnawacz wot mězchczanskeho dźesacerja abo rjemjeschnika. Je też pschi dźele derje sorasenj, je wjesoły a derje žiwy. Kak so pschihódze?

We měczim je Danska wjsch̄e druhe kraje pschiesčahnyła. Po tym, so bu wotstronjene njewólnistwo, je tu kraj derje rozdźelany. Wokolo 9/10 zyłeho kraja a statokow je w burskich rukach. Burza swojich synow swjetscha k šuhodam abo pschiwuzinym zesełu, so bychu tam nješchto nawukli. Potom jich też zesełu do šjawnych ludowych universitowu. Tu njenawuknu morwe wědomosze, ale dostawa šo jim tam prawa horliwosez sa žiwjenje. Pachol, kiž šo potom woženi i podobnje wukubłanej burskej holzu, njebudže wschedny burik, ale muměl̄a na roli a hódny šobustaw swojeho naroda. Jenož tak może šo cžłowjek žiwiny a šbožowny.

Kóždy danski ratar je w pschestrěhu šobustawu 6 ratarskich sjednoczenjstwow. Jako šobustaw burskeho towarstwa dóstawa też duchownu zyrobu. Cžita swoje ratarske nowiny, wopytuje pschednoschki a schromadźiny a druzstwo, w kotrymž je organisowany, sa njeho dźela. Mlokarske towarstwo stara šo j radu a skutkom we pohspschenje mloka. Tuto šo we wulkomlokarnjach pschedźela a šo hamtšay kontroluje. Horodsez a prózowanje danskeho bura je, prawje wjele najlěpschieje butry produkowacz. Tohodla rady šo šwjasa na obrjehnjke kupowanje pizy a pschihnoja a maschinow, so mózł stajnje dobrowacz šwój dźel butry najlěpschieje kajkosčeje. Mlokarnje wotebjeraju mloko a wjecžor ratar dóstawa kapalzu wrócžo a nimo toho hischcze pizu. Dokelž šo wjele a derje pizuje, dóstawa też wjele hródźeneho hnoja. Tón sahy pschispori wunoschk běrnow a rěpy. Běrny, wuhotowane mloko a jeczmjeń smóžnja też na lohkej pódze wunoschne plahowanje šwinjow. Sšwinje pschebywaju we jara nowocžažnych šwětłych chlěwach a may też dosez składnosčez šo wuběhacz. Šu w Danskej hobrske rěsarnje po amerikanskim pschikładze, hdyž šo ja dźesi do 1000 šwinji sarsa. Pleza šwjetscha do Londona pschedawaju. Też cžerstwe danske jeja šu w Jendželskej wobłubowane. Danske jeja šo po druzinje pruhuja, jewaleja a šo we wulkim pschedawaju. Mloko, šwinje a jeja wunjesu danskemu buresu telko, so wopraudze tutowacz njetrjeba. W Danskej ma ratar pjenjesy a tohodła maju pjenjezy też druhe worschty naroda.

Kak to? Dnja 1. wulkeho rózka 1928 mězesche we pschestrěhu kóždy Nimz 264 hr. nalutowankow, kóždy Amerizan 860 hr., kóždy Dana pak 1264 hr. Kóždy Dana je potajkim wo połojzu bohatschi dyžli Amerizan a wo 1000 hr. bohatschi dyžli kóždy Nimz. Dale ma Danska pomjenje schtyri króć wjazy autow dyžli Nimska, wo połojzu wjazy želesnjez dyžli Nimska a pomjenje najwjazych jědnych kolesow, telefonistich a fotografistich aparatow zyłeho šwěta.

S połnym prawom praja Danojo, hdyž jédza šwoju błocženjwjenu narodnu jědź (trutkaizp je šmjetanu): „My šo mamy derje w małej Danskej."

Móžemy wjele wukrnyez wot Danskeho ratarstwa. Nekotrykkuli budže prajicz: „Hal Danska je ratarski kraj a nima industrije." Ale wuznamny prózowar Danskeho hospodarstwa je rekł: „Hdy bychmy mět w kraju industriju, by to sa naš było hischcze lěpe, potom nasche twory hakle njebychmy trjebali wutwožowacz."

Do wukraja njebudžemy móz nasche produkty pósłacz, dokelž šo runacz njemóžemy z wukrainej konkurencu. Jedna ko wo to, dobywacz wiki doma a tu po nježim wutłóczicz wukrajne produkty. To šo może jenicžay stacz, hdyž móžemy produktowacz kmanische twory najlěpschieje kajkosčeje. Pschetrjebowar lupuje tu tworu, kiž šo jemu najbóle spodoba.

Ratar dyrbi šo po tym měcz. Njesmě wjazy na pschitelko běrnow produktowacz, hdyž šo wjazy telko trjeba. Njetrjeba šwinje tucžne wukormicz, hdyž pschetrjebarjo maju radscho libite mjaso. Twora dyrbi byez najaprimjotnischa, najzwuhlwjerischa.

Pschi šhotowjenju wschitkich ratarskich produktow dyrbi tuježez najwjetscha cžistota. We tym nasturanju šmy pola naš hischcze tžitro jadu. We Danskej wyschnoscz truscze kontroluje ratarske pschedewsacza. Hdyž tam nješkjesi cžistosez na dworje, w statoku, to njesmě bur wjazy šwoje produkty pschedawacz. Cžy pola naš budže šo wjaz mloka picz, hdyž stajnje a wschudże óstajenemu cžistu mloko. Mloko ma šo jenicžay w bleschach pschedawacz.

Budže dóz hischcze dołho tracz, prjedy hacz budže nasche ratarstwo tak dołoho kaz Danske ratarstwo.

Zahroda w měrcu.

Sšólnzo bywa z kóždym dnjom cžołhsche. Dyrbisch tehodła rostliny we sjimje šmódomlinje połowacz a cžasto też krjepicz. Pola pschesymowanych thrystantemow masch najbohatsche khmuty z korjenja špody pupka wotrězacz a jako pschedewši žadźecz do plonych kaschczikow abo kwětkowzow. Hdyž šo na kwětkowych pjenkach pokazuja schmizy, wošebje tej špody kopjeschkow, masch tute wopłokacz i tobakowej juschku. We tepjetnjach kadźichi z ehodinom abo druhimi kadźidłami. Hdyž šu azalije abo rodendry wotkrěsle, masch šnyhdom kužtne šołpiki wobhladnjowje wurěsacz, so móża šo pódolanke khmuty derje roswiez. Rostliny z pinzy masch nětko do khłódneje ale šmětleje šjemy stajicz. Pola wschitkich rostlinow masch semju w kwětkowzu korjeka hdyž a hdyž popschehrjebacz. Popschaj semju też z rohowej muczku. Rostliny, kiž khłódne pschesymuja, kaz laworjenz, oleander, myrty, hdyž šu deleka nahe a pschedołhe, móžesch hacz do stareho drjewa pschirěsacz a pschešadźicz. Rostliny w hornzach móžesch dale še šadźenkami rosmnožicz, wošebje naliki,, fuksije, pelargonije, hortensije a druhe.

Hdyž njemjerjenje, móžesch šadźecz wschelake šcžomki, kerasčki a rózowe pjenki. Rózam pschidawasch do łóhkeje pódy nješchto hliny a wapna. Nirke róže dyrbisch šadźicz tak hluboko, jo šu mězina, hdyž buchu wotchězowjene, nětkaz 2 cm se semju pschikrythe. Po šadźenju semju trochu nakop. Wjetschich wyšokoschcžomikatych rózow masch po šadźenju hischcze raz do semje położicz. Hakle

hdyž ſu wupki w halojach ſaſtrelka, mózejch je ſakh korle ſpuſchczišcz a pſchiwjahacz k tolitam. Kera ſtoſi, tiž ſu najmu hodžit, maſch tyžko pſchirihtacz. Też rózo pſchiſchaſch. Wječnoſelene kerki, tiž cherjachu pod mrólami, maſch tehorunja pſchirihtacz. Hdžez ſu ſtawnik w jamje ſtnoſit ſ mjelnej pjerſchczu, maſch jón nékto wobkopacz. Drobne mile wjedro wotkrywaj kwétne zgble a druhe nalétnje kwétki (ſyrotki, njejapowniczši), kaž też róže a rózownik (rododendron). Hdyž wjeczor mrós hroſy, pſchikrywaj roſtliny zakh hlóhla a wobhladniwje. Jelit ſo to hižo nasjmu ſczinił njeſyh, ſadá nékto nalétnje kwétki (ſyrotki, njejapowniczši, prézniczši, polne huhaze kwétki!

Maleniſchczu pſchidawaſch nékto wapno. Hiſchcze ſuche mjatlſchcza abo khmity wurſtach. Jablonje wokleſpach a ſpodu nich ruhy wupſchejſtrżwaſch, jo ſchkódny kruzak (Apfelblütenſtecher) na nje pada a ſo hodži ſniczecz. Huhaſicze paſſi wokolo ſchtomow maſch najpoſožiſcho nékto wotſtronicz a ſpalicz. Naſadźuj plonych ſadowzow: jablonjow, kruſchwinow, ſlowczinow, wiſchnjow, ſo by je potom mohł w prażniku a žnjenzu woſchczepicz. Hdyž je czopłe, mile wjedro dawaj czerſtwje ſadženym ſadowzam dopołonja wjele wody. Njepłódne ſadowzy maſch pſchiſchczepicz. Wot koſmaczkowzow a jaruſchkowzow, kaž też wot winowjeſkow dóſtawaſch wuroſtnizy ſ tym, ſo halozy ſ jemi położiſch a jahrjebaſch.

W kuchinſkej ſahrodze wobſtaraſch natpredy te dźela, tiž dla njepſchijomneho wjedra w małym rózku njeſmu mohł wukonjecz. Mokra póda ſo woorycz njeſmi, hewak je tuta na zyle lito ſtażena. W béhu lita mózejch do ſahrodu wužywacz ješkhowaze druzjny ſeleniny: rjetwiczki, ſolotej, ſchpinat, zgble, morchej, hroch, ſajole. Pétrſchilku. Porej jnowa pſchiſtadźiſch. Kohlrabi, khréſ kładżeſch do zemje. Pjerſchcz wokolo rjetwjenja (rabarbera) dyrbi był mjalna a derje hnojena. Hdyž je miſe wjedro, mózejch rónz mežaza hižo pſchiſtadźi kala. Połoteje a kulrabija do ſahrodu hadżicz. Wožeſche ſyrbiſch kódżenoſcz wénowacz parniſchczam. Pſchecżiwo wachtam pomża, hdyž kjadźi prawje mokre maſch, mózejch je też zbakżiſchko poſypacz ſ drjewowym popjołom.

Jednore wulepjenje zemje.

Nimale w kódżej ſahrodze namaka ſo ſchkitany kuczik. Je to kuczik, hdžez może błónczko tak prawje hréczi, kiž je ſchkitany pſched żeymi wétrami, hdžez je czorna, płódna ſtrowa ſemiczka. To je mężtno, hdžez žlutſcha prżnja ſelina. Tyczke roſtlinowy pak wotmiżuje wot czapłoty póły. Tohodla maſch tu ſahe ſ nalétnjem pſchijomhacz. Pjerſchczą ſo derje pſchedżěła, ſo ſmeſchuje ſ pékom, ſe prochnivinu a ſ lemikami pékowaneho wapna (Mörtelbruch). Semja ſo ſ tym derje wétri a ſoſtnu wodu pſchewuſchcza. Temperatura ſemje ſ tym ſtupa.

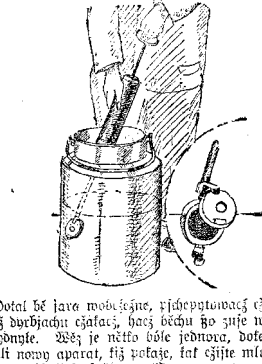
W mjenje ſchkitanych kuczikach pombaſch jej ſ tym, ſo nékotre, niż pſchehlubóte hriſchczki czehnjeſch. Kaž pjelniſch ſ czerſtwym konjazym hnojom abo ſe ſtarymi liſczemi. To wſchitko kruczje ſteptaſch a na tym ſemju naſkopiſch. Wužywaſch żnyzo do brjóſdźiczki na kutych naſypkach. Hnój ſemju hrje. Sſmyſo ſ tym ſterje ſkhadża ożili na wſchódnych hrjadkach. Hdyž bywa ſymniſche podnjebjo, dyrbiſch wéſo był wobhladniwiſchi. Też datum wužywanja ma ſo po tym.

Ssokotej, hroch a bobihroch ſu ſa taiku pſchiprawu jara dżakowne a roſtu ſo ſchnicznje ožili hewak. Też kulirabiſi, ſhdrożiły kal, żażnje druzjny błéko kala a krjóżnjka hodża ſo na taiſe hrjadki. Mały kuczik ſ pétrſchilku dawa hižo ſahe ſeleniny ſa kuchnju.

Aparat k prepytowanju mloka.

(S wobrazom.)

Nowy ſtatny mlókowy ſakoń ſtaji wjetiche żadanja na czſiſte, czażowe mlókowe hoſpodarſtwo. Seſtkhk nowych ſakonſkich rumtajow kudże, ſo mloko dóle dużi dotal — jebo tajtoſczi japtacza. Pſchi tym ſo njejedna jenicżzy wo tuczjnoſej mloko ale też wo jebo cziſtoſcz.

Dokal bé jara wobczežne, pſchepytowacz czijtoſcz mloka, dokelž dyrbjachu czakacz, hacz běchu ſo zuſe wobſtatki mloka ſtydnyle. Wěz je někto dóle jednora, dokelž ſu wunamakali nowy aparat, tiž pokaże, tak czſiſte mloko je. Tutón aparat wobſtoji je ſrżebawy (Saugpumpe) na czejeż taczeli je pſchiprawjena 30 zentimetr dołha, 1½ zentimetra ſtyrna ſrżebawka (Saugröhre). Na konzu ſrżebawki je kulojta tobola, tiž ſo hodži wotczinicz. Do tobohy ſo japołoże mjes dwaj gumijowej kruhaj zydźidło. Każ na wobraſku widżimy, je we wéczu tobohy dżerża. Pſchepytuje ſo mloko takle: Po tym, jo je ſo zydźidło japołożiło do topoſy, dżerżiſch aparat do mloka a ſ tym, ſo taczeł naczehnjeſch, naſrżeba aparat 500 tkym. mloka. So mohł zydźidło wubracz, njeſmě w ſpódnym dżele ſrżebawy wjazy mloka był. Bjerjeſch zydźidło ſ potakłu majanoſcze a wuprójniſch ſrżebawu. Hdyž nowe zydźidło japołożiſch, mózejch aparat baudom ſaſzy trjebacz.

Prihnojny mješak.

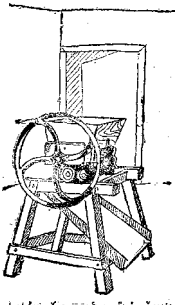
(S wobrazom.)

Hdżež knježi porjad, njetrjeba hoſpodar ani pſchihnójneho mješka. Dóſtawa pſchikupny hnój tak, ſo ſo hodži roſtrużycz. Hdyž pſchikupny hnój pola hoſpodarja dołho leži, potom ſmjerdnje a tworja ſo w nim dule a ſpjekli-

ſny. Wón dyrbi ſo w ljaku hiſchcze raz roſorjebicz. Na tym pak je rataŕ ſam winu. Hdyž ſo pſchikupny hnój we mżechach ſkhowa na njepſchihódnych mežinach, njeſmějch ſo bżiwacz, hdyž maſch potom w mżechach ſame dule. Pſchikupny hnój ſo pola naſ ſkhowa na wſchżech możnych

wostajacy. Wodzjch jón pod torožom abo druhdy sajka pod holym njebjom, hdźež ma dešcheš swobodny pschistup. Sčuli te mjechi j grotom sawjasane, to tutón bórzy jeserjawi, mjechi žo pukaju a pschihnóji žo wuhnywa, jelizo hižo pridy njeje žo twjerdže pschi kaž kamjen.

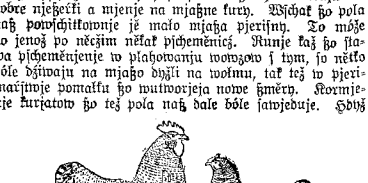

Chjeschi tutón hromadu sjwjeczeny hnój jenož hrubje drjebicź, to móže žo tutón jara njejenako na polu rosmjetacź. Je tohodla lépje, so tajki smjerdnjeny pschihnój najprjedy žajesch a wjetsche dulki w mlěkaku rosdrjebjesch. Rosdrjebjenje wobstara tam j prěnja subkata walza, (druhdy też stej tam dwě tajkej walzy), spodły stej sjwjetscha hischcze dwě hladkej walzy kiž kuski na drobne rosdrjebjatej. Tajke mlěkaki žo cźerja j'ruku pak s elektrikej mozu. Po wužiwanju masch mlěkak stajnje hnydom wopłokacź a j'wolijom namasacź, so njeby jerjawik. Pschikupny hnój pak sshowaj stajnje w suchej tólni.

Mechelnske kury.

(S wobrazom.)

Mechelnske kury wschitzy pjerinarjo jara chwala dla jich hospodarskich znamjenjow. A tola njeje žo hischcze poradźiło, tute kury pola naš bóle rozschěrjecź. To dźe ma zjwoju pschizinu w tym, so pola naš wjele dawaju na dobre njeježerki a mjenje na mjažne kury. Wschak žo pola naš powschitkownje jě malo mjaža pjerjeny. To móže žo jenož po nječim nětkaž pscheměnicź. Runje kaž žo stawa pschemělenje w płahowanju worzow s tym, so nětko bóle dźiwaju na mjažo dyžli na wołnu, tak też w pjerinarjowje pomału žo wutworjeja nowe směry. Kormjenje kurjatow žo też pola naš dale bóle sawjeduje. Když

tutón směr dale dobudźe, budźa pjerinarjo też Mechelnskim kurom wjazy kedźbnosce wenowacź, pschetož tute hodźa žo je wschitkich druzin najlépje ke kormjenju. Kaž hižo mjeno pscheradźa, pochadźeja tute kury z Belgiskeje a dodawaju te zlawne Brukselske rjebjenzy (poulardy). Mechelnske kury žo jara ruce formuja a maju wjele běłeho mjaža, bjes toho, jo bychu byle pschi tym tuczne. Wšo telko jejow njenjeżu kaž druhe druzinu, ale za to njeżu khětro wulke jeja, kiž maju na žołcź brunu barbu. Pschi tym też w symje njeżu. Kaž wschitke cźežke druzinu, te Mechelnske kury rady kwokaju a mózech wot nich hižo tón, maseho rózła měcź kurjata. Mechelnske kury žu dla jich měrneho waschnja wschudże wobluóowane. Wone žo wosebje hodźa za małe žiwnosce. Hacźrunjeż žu khětro cźežke, chzedźa žo tola rady wuběcź po kukach a kerkach. Potom też strach njewobsteji, so pschejara tuczinja

Rěble za zelenu.

Seleninu krjeda pjerjina też w symje. Najlépje je, so měhože runklizy abo kalowu hlójczku pschihotowerdźišch. Seleninu podawajsch pak najlépje w rěblach, kajkeż widźišch na naschim wobrazu. Na wobsmej bokomaj žo kaly pisches pschidźidźa a horjeka a deleka žo j pucźanymi a podołhojtymi latami sjednocźa. Tak nastawa klinojte korto, cźežeš poboczne scźeny žo j grocźanej pletwu wuprawjeja. Rěble dyrbja byeź tak wyšoke, so kury ujemóżeja pisches hornu kromu a pizu dyrbja bracź pisches poboczne scźeny. Na to wosthnje žo dozuwa, jo kury j pizu lutuja. Hdyž je jara malo seleniny, doporucźa žo, ju šykacź a takle podawacź j'wostatnej pizu.

Kopucha.

Kopucha, też krěs, po němsti „Brunnenkresse" mjenowana, rosce pola naš w žórłach a rěcźkach, kiž też w symje mjesamjersmu. Mlódne łopjeschka wonjeja a błodźa jara korjenjojsce a žo pridy w lékarstwje trjebachu jako žrědk pisch skorbut. Dale pjecźa też krej cźišcźa. S młodostnych łopjeschkow žo w nalěcźu sjwotne dobra žołotej.

Kopuchu też pěstuja. K tomu je trjeba, jo žo symje pschi brjohach hatow abo hrjebicźkow wuhnywa. Najpschihodnische žu pak k tomu hrjebicźki. Kopuchu wosebje płahuja w Tjoch Studnjach (Dreienbrunnen) pola Erfurta, dokelž je tam wjele cźopłych žórłow. Kopuschi jenož tam tyje, hdźež woda žo runje je jemje dobywa a bywa też w symje cźopła. Łopjeschka žo trjebaju w symje a sahim nalěcźu.

Kopucha žo też pola naš tu a tam namaka w žórłach ale žo hischcze pschemało wuzywa. Podamy tu někotre rezepty, kak móże žo kopucha pschiprawicź sa blido.

Polywka s kopuchi. Łopjeschka dyrbiśch derje pschebracź, drobnje rosšykacź a we wodze s buttru a něschto šele połhodźinu swaricź; potom podajsch něschto jejowych cźworkow. Tuta polywka je też dobre lékarstwo pisch žuchocźinu.

Polywka s prażenej zaltu. Kopuchu w kroje wopariśch, potom ju j nožom něschto krócź roskrajesch a šwarišch ju s mjažowej juschku a šelu. S 125 g. buttry a měschawy muki pschiprawišch žołtu juschku, mjažowu juschku wot kopuchi tomu daj, šwarc ta kromadže a pschidaj šele a tolcźeneho muschotowego worjeschka. Se pschenicźneho khlěba rosktajesch tacźele. Měschto měschawow muki smjeschesch j mlokom, pschidawsch tši jeja, schcźipku šele a ½ litra mloka; w tutej rosmodže tacźele trochu namacźiśch a pjecźesch je w buttje brune.

Ssolotej s kopuchi. Łopjeschka masch derje wucźiścźicź a wopłokacź, pschidaj wolii, kišałko, šele, popjera a drobnje rosšykanu zyblu. Hdyž chzesch, możesch też žołotej pohypacź j'drobnym zokorom. Kišałko pschidaj hakle napósledku, łopjeschka tucźe wjadnu.

Możesch też kopuchu pschidacź schpinatej, potom lépje błodźi. Doporucźa žo też, ju drobnu šykacź a na pomałku małacź. W Jendźelskej porjedża łopjeschka ropuchi k cźaju. Wone žo j'něschto šele k pomałkam jédża.

Kaž widźisce, hodźi žo tute jelo wschelaku wužiwacź a pschiprawicź!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca mésačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličišćerńja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožnjenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožnjenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezbožnjenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 66 — **Budyšin — Štwórtk, 19. měrca 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Němski sejm.

W němskim sejmje je so wutoru druhe **wuradźenje wo hospodarskim planje němskeho dźěloweho ministerstwa** stónčiło.

Kommunistiski namjet na wuprajenje njedowěrjenja pšeciwo dźělowemu ministrej so pšeciwo hłosam kommunistow wotpokaza. Hospodarska strona bě prjedy prajiła dała, so, hdyž pšeciwo kommunistiskemu namjetej hłosuje, z tym němskemu dźělowemu ministrej njewotmjesowane dowěrjenje njewupraji.

S wubjerkowych wobstankowjenjow, kotrež so pšihijachu, bě też zadanje za sawjedźenjom **40 hodźinskeho dźelańskeho tydźenja.** Wón so z hłosami sozialdemokratow a kommunistow pšihija, kotrjž wšitke měšćańske strony pšehłosowachu, dokelž so němikonazionalni a nazionalni sozialistojo wuradźenju němskeho sejma zdalnja.

S hłosami sozialdemokratow a kommunistow so też **za jedu hłudnych dźěći 3 miljony hriwnow poćahnje.** Wone dyrbja so z dawkom dohładowych radow swójeź, kotrjž sozialdemokratojo namjetuja.

Dale namjet sozialdemokratow wjetšinu namaka, kotrjž **sastojnikam a pšihlašenjam druhe dźěło pódla powołanja zakazuje.**

Hdyž běchu so wudawši dźěloweho ministerstwa po druhim a tśeśim wuradźenju pšihijale, so **němsko-awstriske frěźenje wo sozialnym sawěźenju pšihija.**

Też **hospodarski plan němskeho hospodarskeho ministerstwa** so w druhim wuradźenju pšihija. Kommunist **Stöcker** druhim stronam němskeho sejma, njeje nimi wosebje zentrumskej stronje porokowasche, so tu swólnjowe, **jenotnu frontu pšeciwo kommunistiskej Ruskej wutworjeć.** Zentrumski sapołčanj Joos kommunistiskemu wěcznej wotmołwi, so je z franzowskimi katolskimi politikarjemi z wotpohladom jednak, a so je też dozrił, so je so we Franzowskej wjetšine srosumjenje za nusu němskeho luda šćudźiło.

Sachsenberg z hospodarskeje strony warnowasche pšed tym, hospodarsku mózy bolschewiskeje Ruskeje pšełožkow wažić. — Sapołčanz **dr. Reinhold** je statneje strony žadasche, so by so němsko-pólske wikowańske frěźenje bórzy potwjerdźiło, a so by Němska pšeciwo tši wo wójnskej winje pšeco strowa protestowała. Dr. Reinhold so też pšeciwo twdawanjam franzowskeho wójnskeho ministra Maginota wobroći, so so Němska broni. Po Versailleskim frěźenju ma wotbronjenja Němska prawo zadać, so bychu też druhe staty wotbronile.

Kommunistiski namjet na wuprajenje njedowěrjenja pšeciwo němskemu zwonkownemu ministrej dr. Curtiusej **so je wšelkemi pšeciwo kommunistiskim hłosam** wotpokała. Po pšihłosowanju wudawkow za zwonkowne ministerstwo w druhim cźitanju **so wikowańske frěźenja z Rumunjsku, Czěskosłowakiju, połodnischej Afriku, Guatemalu, Luxemburgom, Belgiju, Turkowsku, Jendźelsku a Irsku** pšihijachu.

Konferenca znutrkownych ministrow.

W němskim sruntskownym ministerstwje su so frjedu rosprajenja němskeho sruntskowneho ministra **dr. Wirtha** se sruntskownymi ministrami němskich krajow **wo wobaranju pšeciwo agitaziji bjesbóžnych pšeciwo zyrkwi a wo sakrocźenju pšeciwo nałožnjosćam radikalnych stronow sapaćane.** S tuteje pšičinźiny su frjedowsce pohedźenja wubjerkow němskeho sejma wupadle.

Sozialdemokratiscen wjednicy pola Brüninga.

Němski kanzler Brüning a ministraj Dietrich a Stegerwald su wutoru se sozialdemokratiskimi wjednikami wo dawkowych zadanjach sozialdemokratiskeje strony rozwa jednali. **Tola do tychle zadanjow knježeństwo njemóže swolić, dokelž so po knježeństwowym programmje nětčišće dawki njepśimdźa powjeršćicź.** Hdy bychu so po sozialdemokratiskich namjetach wjetše dawki na kapital położyte, njeby so nětčiši kapital, kotrjž je po pohledninu wólbnym dobyeju nazionalnych sozialistow do wukraja cźekny, do Němskeje wrośćił.

Sozialdemokratiscy sastupjerjo znapšecźiwichu, so njeznadźa swoje namjety spušćeźicź, a dachu srosumjeć, so dyrbi, hdyž su we wubjerku za **wójskowe twdawki hłosowali,** so jim sa to knježeństwo wotmitnuje. Kóž Barlinski „Vorwärts" pišche, su wuhladu, so so knježeństwo wšchěm sozialdemokratiskim zadanjam njesajowdźi.

W pśenim rjedźe stej **powjetšenje dawka dohładowańskich radow a powjetšenje nusowego wopora pola dołhodobneho dawka.** Wobaj dawkaj staj so hižo w dawkowym wubjerku němskeho sejma pšihijowałoj. Pšichodny tydźeń budźe so wo nimaj w połnym sejmje jednaćź. Jimaj so wosebje **němska ludowa strona** pšeciwiła. Pšeco pak je pšeciwnistwo pšeciwo dawkej dohładowańskich radow nejskerje dyžli pšeciwo powjetšenju nusowego wopora dołhodobneho dawka. Knježeństwo so tohorunja pšeciwo wotmytšlenemu powjetšenju dawkow staja. Knježeństwowe pšeciwnistwo pak znaći njeby njepšechwalnje było, hdy bychu sozialdemokratojo sa knježeństwowe pšedkłady w połnym sejmje hłosowali. Lochko wschak njebudźe, sozialdemokratow sa to dobyć, so bychu do katastiskich a industrijowych złow swolili. Wo połnosmóznjazym sakonju njeje so hač dotal pšeciwnistwo sozialdemokratow poštačiło hodźiło. Jeli so bychu sozialdemokratojo na tym wobstali, so bychu so wšche jich namjetowane kapitalowe dawki pšechwalowali, by znadź knježeństwo swoje pšedkłady po puću nusoweho wukasa pšewjedło.

Druhe prašenje, wo kotrymž je so w frjedowstwie rosprajenju jednało, so na žadanje sozialdemokratow pocźahuje, so by so parlament po jutrach znowa zhromadźił. Knježeństwo wschak by najradšeje widźało, hdy bychu wuradźenja němskeho sejma hač do najmjenjo wotstorczene byle. Sozialdemokratojo pak chcedźa jenoź hač do swjatkow cźakać, so bychu mohli w swojich nowinach a zhromadźiznach pšihiwowdźicź, so knježeństwo pod jich kontrollu stej.

Severing wo zwjazku němskostatneje khorhoje.

W zhromadźizne swjatka němskostatneje khorhoje we Buschez zyrkuju we Wrótšławju je wutoru wjecor pruski sruntskowny minister **Severing** wo themacje: „Wojowanje w Pruskej so sapocza" wécźał. Najprjedy so z prašenjom saberasche, hač może a dyrbi swjatk němskostatneje khorhoje swój wšiw na statne wyšnjowoje, wosebje na policiju wuspěšnjeć. Severing na to pokaza, so maju stat a statne organizazije nadawk, jenotliweho staćźana schikać. Tohodla dyrbja sastojnika, kotryž njeje swólniwy, stat sakitać, z jeho sastojnistwa wotstronić. Swjatk němskostatneje khorhoje pak na nadawk, pokazaš, so republika njemóže bjez republikanskich schikatarjow wobstaćź, a so wjetšina němskeho luda mér lubuje. Republikanski system njeje hospodarski nusu sawinowaš. Nuza *němskeho* luda njemóže k pšemjenjenju sozialneje politiki a dawkowe politiki dowjesć. Na sawołanje „Panzerowany khižizik!" minister wotmołwi, so to we wokomiku njeje prašenje, wo kotreź to jedna, ale nětkle wo zyle dźe. Pruske knježeństwo nadźěwaj z měrom dobreho zwdźenja napscheźiwo khorhoje pšeseje, so by so trjebał jenoź sakitaćź, tak wutku na wón powinosć, so by, hdyž stat woła, zwérnu swojej pšihłašaj sa tutón stat wojowaš.

Sakski sejm.

W sakskim sejmje je kommunistiska strona namjet podała, so by so w sejmje wobstankjenje pšihijało, z kotrymž so stejišćo sakskeho knježeństwa a sakskeho pólicajskeho prašenju sinjerskeho mjaša njepochwali. Knježeństwu ma so poruczeć, so by pola němskeho knježeństwa hnydom namjet na sawjedźenje sinjerskeho mjaša podało. Runje tak by so dyrbjało němske knježeństwo namołwieć, so by paragrafaj 166 a 167 thlostarskeho sakonnika wo bohahanjenju wotstronilo.

Stónčnje kommunistiski namjet žada, so by knježeństwo Drjezdźanskeho policajskeho presidenta **Kühna** wot jeho sastojnistwa wotwołało, dokelž je pjeca nazionalnej sozialistiskej stronje pšichistupił.

Agitacija pśeciwo nabožeńskej wučbje.

Nazionalna wobcežkowarska němskonazionalneje strony **nowinam pšiseže,** so sakski wučerski swjatk wučerjow **z lětakom niz jenoź napomina,** so njebychu nabožeńsku wučbu podawali, ale so wón dale pšeciwo nabožeńskej wučbje w najwótšrišej formje wojuje. **Pšichodźujstwo wučerskeho towarstwa so nětkle w jenotliwych schulach se žiwjimi dowěrnikami na wučerjow wobroći a wot nich žada, so bychu so saxowědźili, nabožeńsku wučbu podawaj.** Mjes wučerjemi je Bohu budź dźak hišće dosć krutych muzow, kotrjž tole trasenje zwdźenja wotpokasuja. Wemy pak też, so nětkrótkuli wučerjo, we wojowanju wustawschi pod towarstwowym cźišćenjom podleži a lubeho měra dla swoje mjeno na lisćinu tych stajі, kotrjž so nětko nabožeńskej wučbje sapowědźa. To cźim bóle, dokelž duchowny cźišćo lohsle powokarskeho swjatka, katremuž je khorobna a pohnjerstna pokładnja pšichłankjena, może so lohko do materielneho cźišćenja pschetworicź. Srosumjeć je, kak hłe dyrbi pohledna zhada w lětaku wučerskeho towarstwa skutkowaćź, kotrejež zmysł praji, so ministerstwo wot wučerjow wocźakuje, so budźa sa wudobywanje pohlednich ktow wojowaćź. Nusne je, so ministerstwo na napraschenja němskonazionalneje zjemskeje frakzije po możnosći bórzy wotmołwi, so bychu so daloke ludowe worschty smérowake.

Statne ręcznistwo pśeciwo agitaciji bjezbóžnych zakrotiło.

Barlinska policija je sajdźenu sobotu wustajenju bjesbóžnych w Barlinje zawrjela, dokelž wona pšichodźajena wopschijesche, kotrejž łakoń wo bohahanjenju pšestupuje. Statne ręcznistwo je na to pšeciwo wobołam, kotrejž su sa wustajenju zamołwite, thłołtanišće jednanje sawjedło. Po jeho namjecze su z wobstankjenjom Barlinsko-Weddingskeho hantlicho žuda dwaceźi wobrazow a druhe pšedstajenja zebrali, kotrejž hrube wobanjenja zyrkwje a jejnych sarjadowanjow wopschijeja.

Krwawe puki w Hamburgskim parlamentu.

Na spočatku frjedowskeho pohedźenja Hamburgskeho měšćańskeho nda, kotrymž wot spočatka dla njezkłučanych krwawnych njeskutkow pohledních dnjow hrožaše napjatosć leżeše, je ke krwawnym nałožnosćam doschło. Pšjedy hač so pohedźenje wotewri, kommunistojo, kotrjž běchu na městno złožowaneho sapołčanza Henninga hobrsli wěrnz cźerwjenych kwětkow z dołhej cźežiwjej šeklu położili, nazionalnych sozialistiskich sapołčanzow nadźiwadźechu. Dźiwje wojowanje nasta. Sapołčanzy běchu z tutym njewocźakanym wustupom najprjedy pšesełapjeni a pšihimanjy pschiładowachu. Też bě dla rosnjerdnjerjosće, z kotrejž so kommunistojo do swojich pšicźelivnikow dachu, zyle njemóžno, so bychu druhi sapołčanzy mohli zapschimnjeć. Hakle hdyž bě kommando schkitańskeje policije z jenym offizěrom na cźole do pohedźerskeje pschisahnuće a wjerbanjy wobarasche, kommunistojo, kotrjž mějachu pschemóc, swoje wopory puschcźichu. President najprjedy njeswa jednotliwych kommunistiskich sapołčanzow, kotrjž běchu puti nawjedowali, swdźeji. Jich wschitkich na cźaš diweju mjenujow wot wobdźělenja pschi měšćańskich pohedźenjach wusamknychu.

Hdyž bě so tónle njedostojny wustup skónčił, so měšćańskemu presidentej prezident klowa jimasche, so by wopomnjenjske słowa za skónczanym kommunistiskim sapołčanzom Senningom porěźał. Praji, so je zuły Hamburgski parlament na tutym mordarstwje zwdu winowaty, dokelž je so w Hamburgskim kraju mohł stacź, a měšćerjanstwo ma zwjatocznje wobžałowdźicź, so **tole mordarstwo,** schi kotrymž stej wotpohlad a trjeźenje bohužel pschejatnje spósnaeź, a zjawła wschě nałožnosće pschećiwo politiskim pschećiwnikam zatamuje.

Mordarstwo nazionalno-sozialistiskeho gymnasiasta.

Wutoru wjecor wokoło 10 hodź. w Pruskim Gnjezdnu w narańcźowej Pruskej k pakarni mjes židowskim pschekupcźom wuczobnikom Knopfom a dwěmaj nazionalno-sozialistiskima šuwlerowskima gymnasiastomaj dóńdże. Pschi tym jedyn z gymnasiastow pschekupckeho wuczobnika z nohejowej filu z wutrobje kli. Wuczobnik je hnes wodowmja na semju swjese. Dwěmaj, so by jemu žiwjenje wuthawa. Winowcow su sajeli.

Sniženje italskeho honjata podmórskich cźołmow.

Na italskim honjatu podmórskich cźołmow, we Viareggiu fakótwjenego, wutoru dopołdnja na njesnate waschnje woheń wudyri. Jenicźki benzinowy kotoł na łódźi

ſ wulkim wrjeſom rosbuchny. Sa nekotre ſekundy be lódź po plomjenjow ſawalena. S mužiwa, kotrejž mózesche ſo ſ czaſom wulkowaci, ſo tſo mužoſo ſtraſchnje wopatichu.

Ruski naftowy syndikat k 40 miljonam frankow zasadzeny.

Po jenoſtkuci ſtórzyše banki Arnus a petroleſowego towarſtwa Porto Pi pſcheczíwo ruſkemu naftowemu (petroleſowemu) ſyndikatej w Pariſu je ſo wuſnuł luwprajil. Naftowy ſyndikat a w padze njeſaſtupjenja ruſke wiſowanſke ſaſtupjeczíwo w Pariſu, kotremuž naftowy ſyndikat pſchiſtupi, ſo dla ſkamanja frećzenja k 40 miljonam frankam woiſchkodzenja ſaſtudži. Storžonizy nekotre ſta miljionowe woticzkodzenja žadacu, kotrejž pak ſnd na 40 miljionow ſuizi. Wuſnuł na tohodla wulki wuſnam, dokelž frećzenje pſchiſtawi wopſchiſcheſche, po kotrymž banka a petroleſowe towarſtwa, jeli ſo by ke konfliktej doſchło, njemózeſchiſej woiſchkodzenje wot ruſkich ſtatnych wuſtawow žadacz. Wopraudzje tež w dobu prozeſa ſaſtupjeſ naftoweho ſyndikata wojpjet na tónle pſchiſtawk pokaſowanſche, ſaſtupjerjo napſcheczíwneje ſtrony pak ſo na to powołachu, ſo by, dyž by pſchiſtawk płacził, ſyla njemúžne buła, ruſke towarſtwa muſowacz, ſo bychu ſo frećzenja dżerżale, dokelž wiſcho ruſke ſwonkowne wikowanje w ſtatnych rukach leži. Sud je ſo tutomu ménjenju pſchiſamkuriwſchi je horni wuſnuł uwprajił.

Kommunisto o Gandhi.

W ludowej ſhromadżiſnje w Bombayſkim wokſrjeſu bawmowskich pſchedżérnjow, w kotrejž dwrbjeſche pódżelu wjeczor Gandhi wótcza, ſobuſtawy kommunistiſcheho ſjednoczenſtwa „Czerwjena khorhoj“ porjad kajadu. Salešchu na rěčnišku tribunu, kongreſowu khorhoj dele ſtorzychu a město njeje czerwjenu khorhoj ſtajichu, wokaſo: „Prječ ſ kongreſom! Prječ ſ Gandhiom!“ Kongreſowym dobrowólnikam ſo porodži, kongreſowu khorhoj ſaße ſtajicz. Mjes tym jo kommunistiſo njepſchestawachu mér kajuez, Gandhi w ſwojej wéczi praji, ſo budże kongreſ Laborſke wuwołanje njewotwißnoſze ſaſtupowacz, kotrejž budże ſo na pſchihodnym kongreſu w Karachi wospjetowacz. Sſłubi, ſo ſo kongreſowym wjednikam, kotiſ ſo na konferenſu ſa kuloſtym blidom pódżeſu, porucži, ſo njejmédża ſanemu ſamoſarjadnitſkemu planej pſchiſłoſowacz, kotrejž njeby widżomne ſmanjenje njewotwißnoſze pokaſał.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 19. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina nad naſchimi ſtronami je hiſchcze doſcz hyſina. Schkleńza pokaſuje pſchjeo hiſchcze na rjane. Trochu je ſo k ranju hnuła. Wjazuh ſ wjeczora ſo njeſhu hiſchcze jara pſchibližile. Tuž ſmužny ſo dotalneho wobſtajnczho wjedra tež dale naożijeſch. Syma najſkerje dale popuſchczi. — Jutſje pjatk ſhadża 6,05 hodż. ſlónczko a ſo 6,11 hodż. khowa. Mjeſjecz ſhadża rano 6,32 hodż. a khowa ſo wjeczor 7,35 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 748, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +8. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 747, hygrometer +2, thermometer w nozy —2. Wuhlady na malo ſo pſchemėnjaze wjedro.

Nałežite ziwjenje.

Póndżelu rano hwiſdachu ſchtórzy na wyſoſej liſe w Liſchej-Horje. Knoty hu ſo na połach a lukach je ſemje pſchetożile. Kunſtwory hraja w ſlónczných prunjach a muchi ſu woživile. Lubozne ſynki wſchelakich piaczkow ſlyſchimy w holi. Sſmchowe ſlónczki, fijalki a krokuſchki debja ſahrodu. Wša hrěſchczka ſo naſkime drasčeſi; niz mjenje wjerbowe wiſki.

Zyma a léco w měrcu.

Zadnu mjeſaz zuſcho lita njeſnate tajke pſchemėnjenja a napſcheczíwnoſcze mjes czojkoſom a ſymu każ tuzje měrz, pſchi naſtupi mjeſaz.

Sadżeny tydżeń hukle ſymy jaſo naſhonili, ſo może mužz wjedro hłubokeje ſymy pſchinjeſeſ.

W połodniſchej Němſkej mjeſachu ſamo łacz do 16 ſtop. ſymy. Tola tež w druhich krajinach Sſrjedżnjeje Europy, hdżež je w tutym czaſu hižom rjenje czopło, ſnih jenož pomalu woczołenje zmóžnuje.

My pola naſ pak ſo ſamo hiſcheze njemózemy na njeluhe ſjewjenja póſtnese ſymy hórſchcz, hdyż ſlyſchimy, ſo w Sibirſkej hiſcheze wjele hórſche ſyma kuje. Saſidżeny pjatk namrźnu w Irkutſku pſchi Bajkalſkim jſporu hiſcheze 60 ſtop. ſymy, po Celſiju, to je ſamo ſa Sibirſki ſa tutón wočaſ nſchoto wunjadneho. Irkutſk leži nimale tak daloko wot połnjoweho czopa ſdaleny każ Barlin.

Runje naopaczne je wjedro wokoło Sſrjedżnjeſcheho morja. Je tam hižom tak czopło jako w Lečin. W ſtarym czaſu, każ mužachu w Sibirſki 60 ſtop. ſymy, namrźachu na kupje Maleje a na połodniſchim konzu Sizilſkeje hižom 25 ſtop. czopłoty, na połnóżnym pobrjoſy Sizilſkeje, w Palermje a Meſſinje 20, w Neapolu 1 ſtop. czopłoty a to hižom rano we 8 hodż.

Rosdżél mjes połodniſchej Němſkej a połodniſchej Italſkej wnczinjeſche potajlim hižom 40 ſtopeńſkow, mjes połodniſchej Italſkej a Sibirſkej ſamo 85 ſtopeńſkow po Celſiu.

*

— K tiſ jemu raſej „Hubiczu“ poſłuſchi dżeńſa ſchtwórtk Budyſke mjeſchczańſke dżiwadło. Schłóž tutu operu Bjedricha Smetany hiſchcze widżał njeje, njeſkomoż dżeńſniſche pſchihotowjenje. Kraſnoſcz melodiow kóżdho ſo ſwojim kuſtom hłubokoh ſaſchkmnje a wołchwi.

— **Swonjenje na dnju wopomnjeczja na ludowe wothłosowanje w Hornjej Schleſyſkej.** Na Bożich ſłużbach ſaliſeje krajneje zyrkwje na ſo nżedżelu 22. měrza w zyrkwinſkej modlitwje ſpominacz na ludowe wothłosowanje, kiž ſo pſched 10 létami, 21. měrza 1921, we Hornjej Schleſyſkej ſta. Se ſwonami wſchěch zyrkwjow ma ſo nadobo ſ zyrkwjowmi w Hornjoſchleſyſkej dopołdnja ½12 hodż. 10 mjeńſchinowe dołho ſwoniczi.

— **Wothładna ſhjatoczuniez w pſchekupiſtwi ſchuli 13. měrza 1931.** Pod pſchedżéhowſtwom k. wyſchſch. ſtud. direktora dra. Heſſe wotmakowache ſo 9. a 10. měrza ertne pruhowanje ſraſoſcze ſchulerſkow pṙnich rjadowanjow wyſchſchcho wotkłada. Pruhowanja wſchitkich wothładnych rjadowanjow mjłanch w khmanoſczi ſchulerjow ſcz. ſhowaze wuſtłódli: we wyſchſchim wothładlenju tróży 16, tróży 2a, 4 tróc 2, 9 tróc 26, 8 tróc 3a a 5 tróc 3; we wiczołowniſkim wothładlenju junu 16, 5 tróc 2a, 5 tróc 2, 7 tróc 26, 10 tróc 3a a dwójzy 3; we łołczim wothładlenju 7 tróc 2a, 10 tróc 2, 7 tróc 26 a 8 tróc 3a. Dnja 13. měrza ſo wſchitcy wothładni ſchulerjo ſchći żiwym wobſtajenjam ſtarſchich a wocżehnjerjow każ tež pſchekupiſkich ſrjałkow ſwjatoczńje puſchczichu. We ſwojej narěczi pokaſa k. wyſchſch. ſtud. direktor wothładżanych ſchulerjow na ti ſłowne poczżiki prjadnoho pſchekupa: „Pilnoſcz, ſłutniwoſcz a ſwórnoſcz“ taſo na ſkłóż k poſtupowanju. Sczéhowacy wothładżacy ſchulerjo ſo ſ hódnoſtnymi knihowymi premjenmi wuſtuſanjenichu, kiž běchu darile wyſchelake pſchekupſke ſwiaſki, wikowanſka komora a ſjednoczeńſtwo nżdżiſchich wyſchſchich pſchekupiſkich ſchulerjow. Dostachu: ſ 1. rjadowanje Richard Schick, Waltaf Seibt, Jan Neſchka a Fryg Herrmann; ſ rjadowanje U 2 Rudolf Bjar a Fryg Hárkwlg; ſ rjadowanje L 1 Alfred Wagner, Erich Dučzman, Helmut Elſa, Erich Jeremias, Rudolf Hollmann a Max Matzke; ſ rjadowanje A 1 Hildegard Mětez, Hilda Richterez a Elſe Wimarjez. Poſticzenja hußleiſcheho thóra a ſchulſkeho thóra wobwiſnjowachu ſwjałoczńoſcz.

— **Mjaſowe jetli** (Freibank) w Budyſchinje. Pjatk 20. měrza 1931 a ſobotu 21. měrza 1931 ſo žane mjaſo njepſchedawa.

— **Wobſtajne njedżele.** Induſtrijowa a rukowańſka komora w Zitawje woſjewja w najnowiſchim ſeſchiwku ſwojich „dżełenjow“ pſchichład wo wobſtajnych njedżelach w ſwojim wokrjeſu na ſto 1931. Jako wobſtajne njedżele płaczi ſa Budyſſke hamtſke heitmanſtwo ſchſcz njedżelow. Sſu to Palmarum, njedżela do ſwjatkow, kermuſchna njedżela, druha, tżeća a ſchtwórta adwentſka njedżela: — Sa mſto Budyſchin je tehorunja ſchſcz njedżelow ſa wobſtajne njedżele poſkajenych. To ſu kermuſke njedżele (28. měrza, 1. auguſta, 7. nowembra) a druha, tżeća a ſchtwórta adwentſka njedżela.

— **Padużſchtwo.** 17. měrza w nozy w 12. hodżinu na Lawiſchi hrjebach pſched Mėſchczańſkej łoſejowniju wuſaże jédne koło kradnyczu, kiž mėješe czorne krońna, cehorninja błótniſchſkotkaſi, ſotre ſwjena ſ czornymi ſmużkami, jendżelſke wodżidło ſ czornym a brunym pſchinadżom, Torpedo-ſamobżeh, nowej ſchérej gumijowej wobrnczi, hornja krońnowa rołka pſchi wodżidłowej hłowje trochu naſkibnjena. — Dale kradnyczku 16. měrza w Lubiju ſ jenoho bydlenja beige-barbny żonjazy ſukowny mantl, zwiſe na nabrun żidu, ſ kłukowym oppoſowym tharnarjom a 2 poboczńymaj dżełkomaj, ſ kotrejž je prawy trochu natorhnjeny. W tejnym dżełaku težachu rohojane nawoſzi bjes futerała. — Wo wżdżenje ſjełenja proſzy kriminalne wotdżélenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Padużſchtwo.** Kradnyl je nżdżi 17. měrza wjeczor w czaſu wot ½6 hacz 7 hodż. ſ dwora tudomneje pſchekupiſkeje ſchule mużazy koło ſnamkt „Opel“, kiž mėješe czorne krońna, jendżelſke wodżidło ſ czornym a brunym pſchinadżom, ſotre ſwjena ſ czornymaj ſmużkami, czornej błótniſchſkotkaſi ſe ſkłorunymi ſmużkami, Torpedo-ſamobżehom, czehwjenej Excelſior-wobruczi, wuſjédżowanſke hrodło, mjenowum toſlicżku „Opelſlitzer“. — Wo wżdżenje ſjełenja proſzy kriminalne wotdżélenje we Budyſchinje, telefon 2802.

— **Saſſka kraina loterija.** Pjchi wutornjſchim czehnjenju 5. rjadownje 198. ſakiſeje krajneje loterije (14. dżeń) padże dobyczże wo 30 000 na czíſło 8403; dobyczże wo 5000 hr. 578 23763 34330 57217 67175 111572 115805 139971; dobyczże wo 3000 hr. na czíſła 17210 25451 70457 74880 129097 144822; dobyczże wo 2000 hr. na czíſła 454 3797 4935 7141 8627 12221 16306 18407 27898 32247 33092 34085 39287 43778 45666 52326 52623 55828 60824 65740 73654 75847 82748 94592 99800 106564 107785 112061 113714 114714 115542 115789 117923 124795 133432 134442 137975 138266 138597 147151 148806 151362 159129; dobyczże wo 1000 hr. na czíſła 1250 1617 1655 2793 5181 5308 5661 7410 11874 16121 18039 18676 20741 21421 24604 28613 32255 33116 41545 41751 42261 43857 44801 46202 46582 46781 47546 49745 50768 54838 55079 59273 62536 63263 66933 70359 75814 75961 82096 82815 85171 87682 90056 91403 91738 93838 94002 95316 97590 104124 104833 104838 106700 114224 118535 119087 120173 120602 125562 127493 128374 131402 132372 132510 134044 136283 137187 137635 138934 140551 146913 147306 147465 149383 150730 153046 153732 154080 156579 158476 159065 159807; dobyczże wo 500 hr. na czíſła 567 2035 2206 3541 4097 4781 4917 5589 5814 7896 8148 8448 9064 9135 11929 12239 14479 14479 15559 16210 18230 18337 22248 23330 26694 27130 28137 29716 33310 34167 34253 37574 39507 39549 40006 42187 46156 47669 48106 49057 50069 52398 53614 56285 60089 62052 62784 63095 65172 67177 65400 67964 67880

Wšędne žiwy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludži.

60] (Pokračowanje.)

Bjes maka ſo naſtrója, hdyż na njeho ſarežza. „Ně“ — wolmolwi doſcz mjerjazy, woſnamjenjo njetajenje, kak njeje jemu pſchijomne, ſo je hyt ſe ſwojeho pſchemyſlowanja wutorhnjeny.

Veruuka niczo wjazy njeprajeſche; hladaſche jenož na muża ſ połknurjenymaj wocżomaj. „Czehodła mjeleczíſch?“ jaſo by Wojczech nékto rjez chyżł. „Ach, ſtajnje jenož luty ſtyſk widżu —“ prajeſche pſchi ſebi. „Kak tyſchnjo je tuke doma!“

Stany a wotešdże. Dżeſche do korczmy.

Jona jemu njewobaraſche. Sapſchija jeho a popſcha jemu trochu toho roſpjerſchenjk myżliczkow, widżo na nim, ſo to trjeba. Sa to budże jutſje czerſtwiſchi a czim wjazy nadżeja ſ wocżerſtwjenej mużliczu.

Ale naſajtra na wjeczor Wojczech też ſaſo wunđże a wukhodżowanja wopjetowachu ſo wſchędnje, pravidlownje. A czim dale, czim pjedy wuſtawaſche Wojczech we ſwojim dżéle a czim ſajſcho wotkhadżeſche ſ domu.

Nano czinjeſche ſebi ſtajnje poroki, hórke wumjetowanja.

Wotmyſli ſebi ſwjatoſnje, ſo dżenja doma ſwoſtanje. Ale ludży pſchińdże popoludnju, ſedżeſche każ na czertuu. Nicżo jeho tu njeradowaſche, wſcho jeho hnėwaſche, roſhorjowaſche. Veruuka bé tajka mjeleczíwa, tak poražena. „Hdyż doma nimam ani ſ kim mohł ſebi popowėdacz! —“ wuréczo ſo pſched ſobu ſamym. A ſaſo dżeſche — — —

W hoſcenſku namaka ſtajnje nékoho, ſ kimż by ſo mohł reſmokliwcz; ſwjetſcha nadeńdże zyku towaríſchnoſcz. A réczi, do kotrejž ſo mėſchaſche, dawaſche jemu wopraudże ſabywacz na ſamjene ſwoje ſtaroſcze. Wokolnoſcz tule njedopominaſche jeho pſchezo na nje, każ domjaſnoſcz, kotraż bé ſo jemu nadżle tak ſpſcheczíwiła, czehożdła ſ njeje najradoſchu c'ſkoſche.

Nétko mjeleczeſche ſchijaza maſchina zyſe połdnja. Wojczech dżeſche hnydom po wobjedże hižo do korczmy. Njepijeſche wjele, njebé żadyn pjecz a też thartu njeſprajeſche. Khodżeſche tam jenož bżehady dla, towaríſchnoſcej k woli. Tak bé ſo bórſy ſalubował do toho próżdneho ſydanja a bachtanja w korczmje.

Veruuka ſe ſłowom ſwojeho muża njenapominaſche, njemėczeſche k dżéli. Ale czinjeſche to ſe ſwojimi ſpohladujenjemi, kotrymż wón derje roſumjeſche, ale kiž njepſchiwjedżeſchu jeho k winowatoſcej. Nawopak roſbudżowachu jeho. Bérjeſche je ſa poroki, wobſkorżby. A czekaſche pſched nimi pjecz, wurėczejo ſo pſcheb ſobu, ſo nihdy njemėješe ſnjeſcz teju ſrudnoju, porokowazeju wocżow żoniuczi . . . . .

Ssamo ſo roſumi, ſo ſ tutym wobſtajnje pſchibėrazym wubjowanjom wſchędnych dżéłakowych hodżin ſo też dohłody pomjeńſchowachu. Po nėczim njedoſtawaſche ſo ani na bżne wudawki, a Veruuka tohodła, ſo bychtaj do nowehó dolha njeſajełoj, łutowaſche a hoſpodarjeſche, ſchtoż mużeſche; wożeſche ſejkromni ſama tak, ſo njepopėcha ſebi tak rjez ani ſo najéſcz, jenož ſo by ſo w domjaſnoſczi njeſe ſnjewudawało. Wojczech ſo ſtodżeſche, hdyż ſo widżeſche. To by hiſcheze rjeńſcho bylo, hdy bychtaj ſebi ani prawje k żiwjenju njepopſchaloj, ſo bychtaj ani ſa jédż njeſaſłużiłoj!

Tak nékak ſo ſahaſnjowa. Dżeń, dwaj dajeſ ſaſo pilnje ſchijeſche wot ranja do nozy, a njeridżeſche ani pſches proh. Ale potom pſchińdżechu na njeho ſaſo jeho czėżke myſle, jeho ſtaroſcze a tyſchnoſcze . . . . Jako lėſ bé tu ſaſo korczma, hdżež ſo jemu dale bóle a wopraudże ſalubi.

Njeſtarańſche ſo wjacy wo to, kak Veruuka we wſchim lutuje, bywa rjeſenka żiwa, njewidżeſche hižo; njechaſche widżecz. Njemóżeſche tola jemu tajne bycz, ſo jeho domjaſnoſcz czėrpi hižo pſche czużżine njedoſtatki, bżdżi ſo ſ nimi. Mėješe jeniczky ſtaroſcz, ſo by nichtó ſa tym njeſpſchitchoł, ſo ſo jemu hóże wjedże. Schto bychu ſebi ludżo pomyſlili! Schto bychu prajili!

To jeho najbóle ſujepokojowaſche, to jemu najbóle na wutrobje leżeſche. Njechaſche ſa żiwy ſmėt, ſo bychu wo jeho pomėrach malo ſwjeſelazych a czim mjenje ſlutnazych ſa pſchichod ſhonili.

Potajeſche wſchomużnje a na wſchech ſtronach. Swarkownje poczinjeſche ſo wjeſoły a ſłojowny. Khwaleſche ſo a czinjeſche ſo ſtoro njebjańbiſcze wuży, njewobkedżiwjo, kak ſo jemu ſmėja; pſchetoż powſchitkownje ſo wėdżeſche a njebé żane pótajniſtwo, kak je ſadołženy a ſcżėżanjeny w łódżem naſtupanju.

W tutym ſawodżewanju wopraudżitehu położenja podjjerowaſche Terukowa prawje jara ſwojeho muża. Bėſche w tom hiſcheze wobkładnitſcha a wuſſoſitſiwiſche dyżi wón, ſo by niczo na ſjawne njepſchiſchło ſ jeju dowjanoſcze. Jako Terukowa khwaleſche ſebi też wona pomėry pſchi kóżdej pſchiležnoſczi, pſcheczėri ſ wutihwalowanjom, kak ſo jimaj derje wjedże, ſchło wſchitko matej a kak móżetaj ſebi nėſchtożkuli dowolicz, ſchtoż druhi njemóża.

Draſcheſche ſo ſtajnje je wjchej móznej ſtaroſcejwoſczu. Nétko njeczinjeſche to ſe ſkameje próżdnoſcze a pyſchnoſcze, jej hewak pſchinaradżenej, czinjeſche to ſ wotpohładanom. Njelutowaſche wudawkow w tom naſtupanju. Wożeſche dżéczo wupika na wożi, po kujeżiku, njebacz to, kajki poſhorſchi w „lišy“ ſ tym ſtrużżuje. Nawopak, radowaſche ſo nad tym. To chżyſche dżé runje dożpėcz. Kubjeſche ſo ii, to może dotal hiſcheze ſamſiez ſrudżowacz.

Terukez mandżelſkaj czinjeſchtaj ſo dożyła poſébhnjenaj nad druhimi wobhdlerjemi „lišy“, kiž běchu jenož lucži pſchebywdlerjo je wjeſu, wumėnkarjo, kotiż běchu ſo w mėješe ſakuſili, ſo bychu bliże do zyrkwje mėli, zjwnoſcejerjo a rolnikarjo, kotiż běchu ſ nėſchto ſwojich korzow pola żiwi. Kak wón pſchebywaſche wſchėch, kak je nade wſchėch! Ma też ſwoje ſkamjene njepohlibne wobhbedżeniwo, bom a polo, ale k temu je rjemjeſlnik, miſchtr a mėſchczan!

(Pokračowanje ſeſzehuje.)

68130 69671 70520 70982 71481 72243 72523 72759
73683 74070 76648 76865 79663 80801 80919 81472
82284 83012 83248 83306 83496 83453 83586 83776
84363 85586 85410 87459 88577 88780 89477 89654
93138 96844 96991 97824 97944 101263 102505 103506
109823 106682 106775 107101 108184 108813 109472
110084 110434 111590 114861 114980 115251 115695
116040 116363 116443 117093 118756 120866 121239
123850 123694 123762 124866 125292 127528 127541
127853 128911 131701 132104 132811 133947 135369
137088 138203 139179 140394 141567 142149 143691
144293 146400 146905 148073 149096 149398 150161
151383 151631 153265 154096 159133

— **Srećka kraina loterija.** Pichi srjedźinym cżehnjenju 5. sjedownje 198. jakrkeje krajneje loterije (15. dźeł) padże dobrycże wo 20 000 hr. na cżikle 148637; dobrycże wo 10 000 hr. na cżikle 26892 47916; dobrycże wo 5000 hr. na cżikle 25180 31277 53078 94029; dobrincże wo 3000 hr. na cżikle 2186 27419 38425 41328 53471 68704 81127 83571 102851 125402 131517 138134; dobrycże wo 2000 hr. na cżikle 8239 11460 13192 14050 16252 27607 29099 31118 33623 34306 39940 40037 40601 44165 47049 48068 54928 55941 59179 60268 60490 60701 76488 77062 78032 81209 87176 89577 91105 95179 108947 113473 113604 113980 116935 117035 117322 121640 137321 137774 139273 144268 144688 145224 151219 157188 159974; dobrycże wo 1000 hr. na cżikle 1742 2931 4993 5050 8769 10086 11142 11431 14782 16233 17487 20407 20822 21333 21902 27946 32736 33403 33450 33675 37648 40755 41141 41260 41857 43074 43587 43621 55865 64113 68536 69288 72602 73870 77860 80184 81799 84593 86520 87710 98995 101035 102665 103642 104960 106185 107081 107422 107503 107529 109622 110703 111659 113519 119008 121783 122673 123012 124728 126688 127273 128402 132738 133481 133874 134344 136426 136426 136609 137432 139063 141720 142082 145586 146389 148297 149081 149410 149529 150775 151449 152420 153502 156591 156971 158323 159427; dobrycże wo 500 hr. na cżikle 600 694 2938 4694 5557 5804 9021 9725 10819 12521 12755 14405 14519 14712 16096 16845 16883 17129 17253 19125 20896 20916 20973 20983 21260 22472 23021 25021 25072 25685 26318 26671 29874 30388 30522 31865 33296 33657 34140 34689 38035 38284 39032 39090 39395 39734 39897 41878 41918 42327 42404 42995 43190 43444 45155 45251 46472 46930 47532 47968 48291 49038 50251 51747 55054 56606 56703 57511 57513 58461 59296 59794 61055 61866 62702 63250 63374 65575 66217 67575 67809 68082 70646 70879 73149 74004 74918 76837 79571 80367 80837 81400 82462 83336 83477 88037 89848 90782 91767 93241 93250 93733 96202 96259 96351 97473 98485 100322 100331 101937 103118 103605 103912 104434 106821 107482 109535 110356 110514 110530 111871 112248 112316 112791 115847 116597 118964 119458 119464 121741 122447 125381 125498 125913 126898 126506 127562 129476 130643 131643 132619 132732 133386 134480 134974 135596 136471 136621 136737 137793 139204 140623 141153 141382 143672 145407 145767 146120 146866 147039 147156 147266 148134 150688 151999 152077 152850 153483 154118 **156058** 156642 157357 [illegible]

— [illegible] wo 20.00 hr. [illegible] na cżikle 13102 a [illegible] jakkeje krajneje loterije do tudomneje Rothereż loterijoweje kolekzije na Kjelorskej dróży 22.

S **Hodżija.** Do tudomneho wobadneho sastupjerstwa że kk. żiwnoscżeż Jan Jancżka se Zicżenja, tuhżeż Oskar Klemm z Hodżija, skałaċ Eduard Preusch a Nowych Spytez a wobsiwarz Robert Bar z Cżerwjenych Nożliż sażewolachu. Nowy że wolesche k. August Holland w Bolworzach. Pichi wólbje woteda że dozyła 131 hłosow. Dwaj wolerjej dyrbjeschtaj że wotpokasacż, dokelż njebeschtaj do wótwneje liscżiny zapiżanaj. K. ryczerstkubłeż Stärker nad Zicżenjom że saża jenohłósnje powola. Kk. Stärker a Bar hižom wot léta 1898 do zyrkwineho pichedstejerstwa słuschataj. Sakmonierio że 2 dżeń zutrom światocznie sapokaża.

S **Hodżija.** W nozy k njedżeli pobuchu [illegible] we tudomnej wróżbżeleni Twarzykupneho towarstwa a kradnychu żelezny kasch z 1400 hr. pjenjez, kiż kachu dothody srobotnistkeho dnia, a schżeż nalutowanych knižow, każ też frachtowe listżiny a kwitowanki. Schkoda że se samsżeżenjom narota. Wo [illegible] złodżenia wróżby żandarmstwo w Hodżiju.

S **Lupoje.** Dnje k pjatkowi rano pichi, że w naschim Bożim domje wotmrwasche posawnistk mżijonski wjecżor, na kotrymż że pżichadu pósłuc Khristuschc po hudżbnych żadach znatcho F. S. Bacha, jakkeho posawnistkeho mischtra Mihuła, Kuchlowa a Lamminga. Pobożny poślucha a pichercżel posawnistcże hudżby że wtedyschze wot Gethsemane po puczu cżerpjenja hacż k swjatemu khżiżu a synki jenotlinych instrumentow dochu jemu pólnacż, schto że nasch Sbóżnik za nas pichecżerpił a dokonjał. Nasch posawnistki khor wunjesche swój nadank na nastrażnischo. Lubjaulu wobsada może wjesoła bycż, że ma takkeho khora a k. M. Krahla, wosebje khmanehe wodżerja. Pichitomni posłuchanja su tak mżi hodżinu prawoje pósłuche nutrnosce.

Se **Sdżżije.** Wutoru popoldnu w 4 hodż. łujeschoże na Klutschanskim dwórnischcu sastojnik Müller, kiż służbu żelezniskeje policije wukonjesche. Wón pomalu je swojim motorskim kolom z pichibacżnym wozykom powtalu po puczu wotkładnischcha z dżesche. Potom żelezniske kolje pichindże a jako że k dwórnischcżomu twarjenju sawinu, wozża że jeho cżdżadło wjerchacż, pichecżiżny że a padże do hłubokeho pichérowa. Kajżer Müller pichidże pod motorske kolo a jemu że lewa ruka słama. Sawołany sanitetnik postarż sranjenemu pomoc. Se pżiwatnym automobilom że ranjeny do Budyschina dowjese, kdżeż że do klatzkeho wotkładania poda.

S **Lubija.** Wutoru pschipoldnu krótko do 12 hodż. pschijschże motorowy kolesaż se fożiuszom po Siwonkowicz Budyschej dróży do mésta. Bżiżko doma mołerskeho mischtra Hermiga sabża nadobo 4- lecż 5 letne dżéczo, kiż sa żonu dżesche, z khodnika na dróżu. Motorowemu kolesarjej że z duchapschitomnoscżu poradżi, wodżiło wokkołotorhnyeż, pichi cżimż do kromy sajżże a se swojim kolom padże. Dżeczo padże zyle piched kolom a jenoż duchapschitomnoscżi kolesarja na że dżakowacż, so nicżu sajżżene. Na złoże tak wobaj motorowaj njeranjenaj wostaschtaj, so możeschtaj z niewobschkodżenym kolom dalejcżeż.

S **Lomiża** pola Njeswacżidła. Dokelż z puczа smjerk hischcże zyle won njeje, njemożemy jón zwjacż. Kamjenje żu sklapane a pżil je nawożeny. Też parna Lubijska walza je kżasana. Tak ruczż, hacż budże femża mjehka, żiwamy a wałujemy puczż schtoż smódż tydżeń kraje.

Se **Sdżżicżu.** Sobotu dopoldnja tudomny powschitkownje wobżiwjeny ratar Jan Kowalik dobrowólnje do smjerce dżesche. Hospodarske staroscże jeho hižom dolho cżischcżachu, a tak pytasche wón na tuto waschnje mér.

S **Wulkich Sdżarow.** Njedżelu rano rosbichu paduschi wotno hóstneje zżiwy Streublez hoscżenza. Salżechu do twarjenja a pżherychu lhamory a kaschczilti sa pjenjesami. Rospaczichu hudżbny automat, klamarsku kasu z lhamora kradnychu nehżże 40 hacż 50 hr. pjenjes a 60 hacż 80 zigaretow (mankow Serruża, Rauseż a Halpaus. Nimo teho paduschi lamknjenu, ale próżnej każecże z worzlowcho blacha zobukasachu. Rucże z Kamjenza stażany policajżti poż namasa wéżny złeb. Po wusłedżenju żandarmow Sachża a Waltera może że jenoż we wosobu jednacż, kiż żu w korcżnje znate. Wichitże wobkedżowanja pak njech że schkodowanemu abo żandarmstwu sdżela.

Z **Brézkow** pola Kulowa. Wobydlerjo naseje wsy dostachu njewocżakany raniši wopyt. Pri 7 stopienkach zymy pridże bosy a jenu koślu wobleczeny nehżże 20letny muzski k jenemu khežerjej, zo by sebi pilu pożczil. Wón cheżże z njej dejowjany kriż podrészacż. Jeho kholowy a jézdne kolo w lésu namakachu. Po zdaċu duchakhoreho cżłowjeka dowiedżechu k hanuskemu predstejerjej. Jako béże so tam posylnił a wohrél, póslachu jeho w awtobusu do Cornehe Hózka pola Złeho Komorowa domoj.

S **Britnje** pola Wojerez. Wutoru piched pschipoldnjom wokolo ½12 hodż. dójdże w zuhrunju „Einigkeit“ k njeszodu. Kowarjej Kokrisch, kiż we Wojerezach bydli, cżżka żelezna płata na sy kadło praweje nohi padże. Hnydom kajża dra. Schreibera z Wojerez telefonuja na pomoż sawołachu, kiż też bórzy pschitżimata. Se swojim autom dowieże sranjenehe do jeho bydlenja.

S **Delnjeho Wujżida.** Kajżer Willy Schmidt, kiż nasjeże pridży we Wojerezach krutkżi wotkhod a że potom do Delnjeho Wujżida pschecżiżeli, je so pched nékże tydżenjom bjez złeda zhubił, ani so by swojim pschimurnym nékake powésce satwotżił. Hacż je ruku na żo złożił abo hacż nékże pschebywa, njewédżesche żo hischcże sweżcżich.

S **Dyrbacha** pola Klénicheho. Wutoru na ranje wokolo 2 hodż. wohnjowy alarm wjesnjanow se spanja wubudżi. Pola khżerja Roberta Krawza sterjesche domske z pschitwarjenymi bróżcżemi w plomjenjach. Dżerżane a se żiwu krute twarjenje żo bożżiżu wotpali. Dokelż żo wohen spżichnje rosscherjesche, njemożachu wjele nadoby wukhowacż. Wobżedżerjo njedżiwatej lamżeżenja cżeżko schkodnje. Kak je wohen nastal, hischcże njeje znate. K paschenju hżischtaj też Klénkanjska a Jamnowska żykawa pichitkwatalej a żubodne twarjenja schitatschtej.

Z Lubjanskeho żiwjenja.

S **Wósporku.** W żwojim 3 sjawnym poschżenju żhromschu mżischczanjay sastupjerjo wo pschipisu wotrjesnjeho wjasta, z kotrymż że łżżu, so bla njedżakanych srédkow njeje mógło, hoipodu za wuczinowanjow we Wósporku natwarież. Dale łżżi że wo njetajkej rewiziji pokladnje, pschi czimż pak że wschitko w porjadku namaka. Woda że też rosprawa wo wobłamkujomach jenotlinych wubjerkow. Na kónju sjawneho poschedżenja sabrachu że mischczanjay sastupjerjo hischcże raz wo dodawku k regulatiwej wodżanze. Lubjżże hamtste hejtmanstwo namjetowasche nékotre pschemenjenja, dże żo hischcże po dżél wobsydlerstwe na hamtiskim hejtmanstwe pschezżiwo tutym pschemenjenjam wobżezowali. Pschijamny że tajne poschedżenje.

Na nowe [illegible] wa.

— **Wuhlady na wjedro sa jutżischi pjatk:** Dalsche wocżopjenje pschi wótrach z polodnjischich kónczin. Pomalu że powtorżi a k dejschcżej tżiże.

* **W Nauenje żu pschi kommunistiskej demonstraziji wutoru wjecżor kommunistojo do Polizije frażyli.** Polizajiskeho krażmischtra Cżiżilu żu pschi tym z nożom do schije tżoli a tżech druhich polizajiskich sastcżinikow z njetajnjom kamjenjow framili. Polizija na to z revolwrom cżeleja so wobaraschc. Tżi wozżoby so franichu a so do Chorownje donjeżachu.

* **Nemżi żejm je źrjedu dothody a wudawki nemżkoslatneje póżty sa prawe pschijżal.**

* **(Wobnjowe kule z njebjeż padaju.)** W Brazilskej żu njedawno w prałézu reki Amazones nékotre wulke meteory na semju padle. Pschipadnje wucżeny mżijonar pater Fidelio z Aviana w tamnischim kraju pschebywasche, bżeż meteory padnychu. W „Osservatore Romano“ wón podawk wopżisuje. Tżi hobrże wobnjowe kule z njebjeż padżechu a prałézowe wobydlerstwo na żmjerez wustrożichu. S hrożu cżekżajo domorodni powédachu, so je „smałazh ezert“ z njebjeż na semju fżél, so by cżłowjekow zhlostał.

Słónco přindźe,

pušćće naléćo do domu!

Poskićamy z našich samsnych šćećowych fabrikow

košća, šeršćowcy, šćéće we wšěch *praktiskich družinach, mopy za* špundowanje, ručne mopy

Z naših samsn. mydłowych fabrikow

wšě domjace mydła, mydłowy proch rad kupowany samopłókacy płókanski srědk GEG-Famos, universalny čišćeński srědk GEG-Rinu a rjedźeński proch GEG-Amo

Ze samsneje chemisk. fabriki

GEG-metalowe rjedźidło, kachlowe rjedźidło, wósk za špundowanje, GEG-wósk za špundowanje we wšěch barbach, mop-politura

Z naših samsn. tkajefnjow

hadrješća a trěnja

A nětk: do dźěła z tutymi dobrymi GEG pomocnikami ze

Tworykupneho towarstwa

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Chcéće-li Waš dom rjenje a přijomnje wuhotować, wopytajće nas bórzy. **Poskićamy Wam nješto cyle wuradne**

w zwjeršnych gardinach storach

Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler

na Zitnych wikach II
Z napréća „Zlot. hwězdy“

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje

N. S. U.

motorske jězdne koło je dóšło

Płaći **198.—**

Klingst na Hóšće kusy 17

Dźećelowe symjo

ma na předań

Liebsch we Wuježku

pola Pomorc

Wupjerk

w dobrej hodnotnji płaći nětko jenoż:

80 cm	schěrkote	m 2.15. **1.95**
130 „	„	„ 3.40. **3.05**
140 „	„	„ 3.70. **3.20**
160 „	„	„ 4.10. **3.70**

Sa špundowanje pożtelschcja:

100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tuńsche hódnotnje, każ tż; jeschtże wupjerki a płowuli sa n. na składze

Andr. Kasper

(mějicjel: A. Pilopp)

w Budyšinje, Burgstrasse 11

Wulke Sanella překwapjenje za wšě hospozy

Při kupjenju jeneho punta Sanella z wotrězkom dostanjeće ½ punta (pol punta) DARMO

Nimaće ničo dale činić, hač delni wotrězk wutřihać a k Wašemu překupcej hić. Tuta twora sama přeswědči Was wo wulkotnym poskićenju, zo za poměrnje nizku płaćiznu něšto cyle wurjadnje dobreho dostanjeće. Zwužijće tutón darmotny přidawk Sanella hišće w tutych dnjach

Wobkhody, hdyž móžeće Sanella wotrězki zaměnić, na našich *plakatach spóznajeće*

DIE FEINE — PREISWERT WIE KEINE

SNS, -102

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Wobkhodna njedźela.

Njedźela 22. měrca je w Lubiju wobkhodna njedźela. Wječor w 6 hodź. maja so wschitke pschebawanje famkmanjcy. W barbérskich a fryzérskich wobkhodach hmdźa so jenož tworjy pschebawacy; brodu trušacy, wosoby tšihacy atd. je zakazane. Pschistajenizy, dźěłacerjo a muzkobnizy hmdźa jenož wot 12 hodź. pschip. hač do 6 hodź. pop. dźěłacy.

W Lubiju, 16. měrca 1931.

Měšćcy. rada.

Towaŕstwowy powěstnik.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin". Naš luby sobustaw Pawoł Pětŕka w Zahorju je wumrěł a budźe sobotu khowany. Towaŕstwo zeńdźe so ½2 hodź. w Zahorju. Prosy so, zo by so kóždy na přewodźenju wobdźělił. Předsydstwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wotměje přichodnu sobotu 21. měrca wječor 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towaŕšnym hosćencu pola Steglichec na Christianskej drózy čo. 22. Knjez wučeŕ Zahrodnik budźe nam dale přednošować, druhi dźěł jeho přednoška. Přindźće wšitcy, a přiswjedźće swojich znatych a hosći sobu. Wosebiće prosymy našu serbsku młodźinu, zo by nas wopytała, wona w našim towaŕstwu woprawdźe pobrachuje, a je nam wutrobnje witana.

„Hubička", ludowa opera wot Bj. Smetany, wospjetuje so 19. nalětnika wječor we 8 hodźin (nic popołdnju 22. 3.). Tak wjech so kóždy zajime na tute dny přihotuje. Potuńšene lisćiki we wudawaŕni Serbskich Nowin.

Khróšćicy. „Serbosław" wuhotuje njedźelu 22. měrca wječor w 7 hodź. pola Wjenkec přihódny wosadny swjedźeń z přednoškom najdost. k. fararja Solty z Lubija a přeprošuje na njón wšitkich wosadnych nanajwutrobnišo. Snadny zastup (20 pj.) so wopruje za kij. wy puć.

Lichań. „Zernička" tutón tydźeń njespěwa.

Zwjazk Łužisko-serbskich stud. Sobotu pop. w 3 hodź. wubjerk. posedźenje w Serbskim Domje.

Hl. starši.

HORCH spěšny ćežiły wóz
kiž 12 centnarjow njese 600.— hr.

STOEWER spěšny ćežiły wóz
cyle nowočasny spěšny wóz ze wěšni nowotami wuhotowany, njese 20 cir, kaž nowy za 2000.— hr na předań.

Carl Gast w Budyšinje
Telefon 3280

Předawaŕka

nic niže 18 lět, kotraž wuknje, so do rěznistwa hnydom pyta, najradšo dźowka rěznika.

Poskićenja pod H 13 na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Zatykać
žana hospoza wjacy njetrjeba, dokelž **tuńše, praktiske přižiwanske stopy** za nohajcy hižom w. 28 pj. dostanjeće w nohajcowym domje

RUDOLPH
Kaiserstraße 16

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Kofej : kakao kolonialne twory
KURIO
na Wonkown. Lawskej nasy 2

Běrnu a wowsnu sloma
je na předań
w Rožeńce čo. 4

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja
wuwjedźe nanajtuńšo
Hermann Melow
w Budyšinje
na Wjelkowskej drózy 145

Wobžarowany, štož sym wo
knjezu Gusće Solće ze Žornosyk
rěčał a warnuju před dalšim rozsćerjenjom. F. Grofa z Kopora

K 1. haprelej pytam přistojnu, sprawnu
holcu do domu
nic niže 20 lět, kiž móže warić nawukmyć.
Konditarnja Edm. Harnisch
při Lawskej wěži

Hypotheki
wobstaram po přikazni. Zrjadowanje wšěch płaćeńsk. wobcežnoscow. Zaradźenje we wšěch procesnych wěcach
Prawny bŭro
Mučke
w Budyšinje na Mättigstr. 23
Telefon 3217

Wot dźensa mam nowy transport młodych bayerskich
Čehniwych wołow
a rańšopruskich hollandskich
krowow a jałowcow

mojich hródźach na Hornčerskej hasy 46 tunjo na předań

Gustav Gneuß Skótna wikowańja w Budyšinje Telefon Hotel Kurwierch 2418

DKW nowočasne, bjez wjedźeńskeho wopisma
DKW nowočasne, 300 ccm, elektriska swěca atd
DKW 300 ccm, worelowy prasowany wobluk, elektriska swěca
NSU 500 ccm
Wanderer 750 ccm,
ma směnjenje tunjo na předań
Carl Gast w Budyšinje
na Drjewowych wikach — Telefon 3280

K swjedźeńskim pječwam

Punt sultaninow	jenož 50 pj.
Punt korintow	jenož 50 pj.
Punt rózynkow	jenož 58 pj.
Punt maka	jenož 58 pj.
Punt kokosowych tružkow	jenož 50 pj.
¼ pt. mandlow	jenož 30 pj.
Punt pšeńčneje muki	jenož 25 pj.
Punt margariny	jenož 40 pj.

Nimo toho poručamy.

½ pt. dragee-eia, pjelnjene	jenož 30 pj.
6 šokoladowych zajacow	jenož 5 pj.
Papowe zajacy	jedyn wot 15 pj.
Sulske dutki	jena wot 35 pj.
Jutrowna šokolada, 3 tł., jena 100 gr. wot	80 pj.
5 tafiow šokolady, jena 100 gr jenož	1.— hr.

kaž w č jutrowne wěcy

6% rabata

Punt kakao jenož 60 pj.

Punt pr. cm. 0?2 jenož 2,36

Thams & Garfs
na Hłownym torhošću 8

Přiloha k číslu 66

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 19. měrca 1931.

K wuslědkam krejnych skupinow w klóštrskej wokolinje.

Pančicy, 15. nalětnika 1931.

Tute w. sćichłych dujach pśichwjeźone pśichpytowanja Nowachu ju na namołwjenje ethnografiskoanthropologiskeho wustawa pśi Lipšćanskej univerźe, swjeźeła ju morałnje podpjerajuce sukcesy ministerstwa za ludowu sdźiwnosć a tuteho nałažnosćowa a słužuja ju na zyle wósobinsty zakład. Schódź je dorosumjenja za to mał a wóz podpěrał, że w sajmje wódomośe skutkował, liž snaź je w pśichodnje hyšći dalši wuźiwidźanje wažnośe. Tehdyla je ju we Lěśe 1926 wośćite nimske towarstwo załožiło, ke kótremuž najsławnišći wučeni na Lipšćanskim a wódomośnym polu pśichślušechu a dźełu na wšich mózne waschnje spódźiwa.

Pśichpytowanje krejnych skupinow w pós̀lednich lětach je dopókałe, ju ma ju za tute wažne wódomośne polo wobźěłaś. Mjałnjowe je wuběrkóśiło, ju ju nejsmě bjeswótnje krej jeneho człowjeka na druheho pśichenjeć, njechoć ju wuzny schódowanc, hač śamo k smjerśći dóńcz. Praktiśny Amerićenjo běchu wuběrkoti krejnych pśichpytowanjow do wótnjeśe słužby stajili. Kóždy amerikanski wojak mjeźeše w swójich wójeńskich knihach zapisane, ke kajkej krejnej skupinje pśichłuśeše. Jenož je nałkej krjemi so snjesetej, wjerpśichtomna skutkuje śamo kaž jo. W amerikanskich klinikach a chorownjach maja saśiwśy tych ludźi za skupinach, kótaž buchu hej w pśichpadźe krej wótcośći oali. To ju tež w Barlinje stawa. A pśichpytowaju Lkar. k. dr. Hilsinger, ma tam ludźi k ranu, ś kótrychž krejc śiwi serum A a B dóśła, to je swostawaju sćipt krejc, bóśa ju cśerwjone cźekuśiny (Blutkörperchen) wótstronjene, potakim trejna woda, kaž ju „serum“ mjenuje. Kak nźtko krej teho abo tamneho na tutón serum skutkuje, to ju nim snjeźe abo njesnjeźe, po tym pośudźaja ju tamne schtyri skupiny A B, A, B abo O.

Tajke pśichpytowanja ju ju hižo mjes wschelakimi ludami stałe. Pola wschich ju tamne schtyri skupiny nadeschli. Wšo njejźu prozentualnje jenak śiwjnje zastupjene. Tak je ju wupokazało, ju pola tamnych bóle cźistych germanskich rasow (na pśich. Schwejdow, Norwegiskich, Jendźeleźanow atd.) skupinje H a O pśichewažujetej, bóle k ranu, potajkim w źiwonjanskich krajinach, skupinje AB a B. To budźe ju hišćeze dokładniśkim pśichpytowaćj. Pola amerikanskich Indianow nadeńdźeny sloro wušmannje skupinu O. K wuběrkóźenju rasow pśichinoschuje tež pśichpytowanje włosow a wóći, wumjerjenje wulkosće cźełła a twórby mjeńowcza atd.

Tajke wuběrki mjeźu pśichódne. Sćamotnosć trjeje pśichenješe ju na potomnikow we wobłuku rodźeny. Po wupśichśtrźenju zenotliwych skupinow hodźa ju pśijdawśe źyglišćeja ludow postajiś. Nadeńdźenjy na pśich. w Śrjedźnej Aziji, hdźeź ju hišćeze bóle naturśe ludy, pśichewažnje skupinu B, móžemy ś teho sudźiś, ju su Sśowjenjo nźkdy tam źyli a potom k wjeźoru ju cźahnuli. Tak ju nam stawiny sahydlenja wujaśnja, sćeja tež prostawśiny a ethnologia (ludowéda).

Dla njedośahajeho cźasa njemóžźechtaj tamnaj Barlinskaj kmetaj swój wotpokład do cźista pśichenjeś. Tuž hišćeze ras pśichińdźetaj. Staj w dobu tutych dnjow (12. hač 15. měrca) 271 ludźi pśichpytowałoj a to 251 óśći a 20 dorosćenych. Mjes 184 w Pančicach (180 dźeći 4 dorosćenych) pśichišłuśeśeja skupinje A 97, B 22, AB 26 a O 39, w Kamjencach mjes 16 dorosćenymi (mjes nimi jenoź 1 žónka) A 11, B 1, AB 4 a O žadyn, we Worklecach mjes 71 dźećimi A 31, B 14, AB 11 a O 15. Wšcho hromadźe potajkim A 139 (52%), B 37 (13%), AB 41 (15%) a O 54 (20%). Hižo ju tuchu pśichlada kóždy dowźiś, kak namjećany su hižo ludźo na kraju, hdźeź hišćeze w nimskich městach. Potajśim wjedźi ju w Nimcy wo cźišći rasy wćejeć. Tu bo wotewrja w mnohim dźakowne polo. W pśichśodnje budźe ju bóle po śiwójskach pśichpytowaś. Budźe to ju dopokaźom, ju we jenej a teźśamej śiwójśe jenajka krej cźecze. Tuž njech ju nichtó njeźapowi, hdyž ju k pśichpytowanju pśicherośćunje. Budźenmy to we prawym cźasu wósćowći.

Nowe okulisty i szczerski znak.

Sćeśo sastupjerjow 15. měrca w Biskopizach.

Na Tśelerni w Biskopizach seńdźechu ju njedźelu nimo swjatšuweho wjednistwa sastupjerjo 132 towarśtwow ś 249 pśewarjenmi, 15 towarśtwow pobrachowańcow. Jednanja nawjedowańcow swjatkowy pśichedźeny wyschi wuczeŕ Werner ś Wulkeho Schunowa. Wśchelakim wusnamnym a sadźiwnym dokhołcnym pśiwózwarjam ju pozdźeźenja dostachu. Tśi nowe spěrne towarśtwa ju do swjatka pśichjachu.

K. swjatkowy chórowy mischtr Richter ś Pózskowow pśichednoschowańce wo wulkim hudźonym mischtrje Mozartu. S rozprawy pokładnika ju schoni, ju mjeźesce swjatk na kónzu lěta 3815,43 hr. samoźenja, sond poślupi na 1826,45 hr. Sa mjeźno bliźšeho sjedła sastupjerjow 13. měrca 1932 wuswolichu ju Wulke Nédarjegy.

Najwažńišći dypt sjedła běšće jednanje wo swjatkowym śěwańkim źwjedźenju w Kamjenzu. Dźiwaju na dźeńśniše hubjene hospodarśke poměry wuprajichu ju wschelazy sastupjerjo pśicheśiwo wotmećju źwjedźenja. Pśichi wothłosowanju ju na to źwjedźeś ś wulkej wjetšinu hłosow wotpokaja.

Baćony, pósli naléća, tu zaso su a twarja swoje hnězda.

Přilopk.

* Nan fatšli źwjesćeho schćećśetneho źyna a bebše ramohy. W Pułkačišćim śěžu pola Mnichowa namakachu wyschićeho sekretara nimšćotnoteje żelezniźy, liž we Mnichowje bydleśeše, se źwojim sćećśećśinym synnom mortwoju. Nan běšće najprjedy ópśeźo a potom bebše ramohy sattšlik. Cźowowa chorosć je pjeźa ś pśichćinu njeklukta była. Wyschišći sekretar ćehdyšće ju je swojej mandźelskej rozwórnowaś dach.

* Słoń dyrbi cźowjek mjeć. Stkowany słoty poklad nadeńdźe bur w swójim domje wótku Harburga pod schpundowanjom, hdyž cźahnje kachle pśichstajeć. Wón namaka tu zigarowu tyśtku, w kótrejž běchu stare nimske dwacećfeniginarje w hódnośći 800 hrowow. Schtó je pśichd wjele ćitamu tutón poklad pokład pohrjebał, njeźodźeše ju wjaźy swóźeć.

* Hólz w lišćnjich pałach. Pola Lavamünda we Schtyrskej pśichińdźe burśki pachot do lišćnjich pałkow a dyrbjeśeše zyłu nóź w tutym połoźenju pod hołym njebjom pśichchowaś. Hdyž jeno nadeńdźechu, bę běchu wšě nosy wotmjerśi, pśuza sahorił a że źeleźom pałkow ju sranił.

* *Hórkita hwězdarnja*, kótaž ma ramo dotal njedozpśete amerikanske hwězdarnje pśichterjechćeć, ju we bliźšim cźasu w połodnišćej Franzowskej natwari a budźe ja wschitkich europiskich hwězdarjow wotewrjena.

* Nuběźna zwólba wurubi wjeś. Zwólba 23 mackowanych ruběźnikow nadpadźe w pónźeźu nozy throśle gmejnu Balkow we Bukowinje. Wšédy, ju njeje w gmejnje žandarmerije, wobšadźichu ruběźniny wschitke puśeźe do wśju a ważne rozhladnišćeja we wśju a wurubichu potom zyłe śmérom korćmu a klamarśtwo. W śěžu dwoju hodźin rubjachu wćcho, ześtaj mjeźesce nékajke hódnośći ś wobeju kněžow, ani so by nćchtó ju swaźił, jim to sadźiwaś. Ruběźniny nakładźechu wschitko na kradnjeny wós a wotkśěžichu njesadźiwani se wśju.

* Wotprawjenje w Jendźelskej. S Londona bu powěź, wutoru bu w Wóbsortfikan jastwje mordarśtwa dla wésty Alfred Arthur Rouse wotprawjeny. Tutón pad je podobny mordarskej należnośći Tetzmarjowej, we kótrejž sapórca ju 17 .měrca w Regensburgu jednacz, tak dalóko hač bu wopor mordarskeho njeśutka w sapalenem automobilu Rousowem namakany.

* Najwjetšcha zyrkej Irlandskeje ju wotpalila. Zyrkej w Donegalu, najwjetšcha Wóśi dom Irlandskeje, bu ś wulkim wohnjom śnićzeny. We ramnem cźasu śniczi druhi wulki wohenj śkladownju pśichi pśichśtawze.

* Sa wuźiwanje alkohola na cźaś źiwjenja do khłostarnje. We Kansas City sadźałdźichu 55 létneho F. P. Butlera, liž bě dla pśichstupjenja sakonjow prohibicije hižo schtyri króćz khłostany był, nźko na cźaś źiwjenja ke khłostarni.

* Smužła źwétkowniza. W Newyorku wumě wóndano Katyrna Walkerowa, źwétkowniza (Leuchtturmwärterin) w Robbins Reefje. Amerikanska źiwonoscź sabśrasće ju njedawno pśichi sławnośći 50létneho jubileja w słužośće ś wobu Katyrnu Walkerowej. Pśichi tym źiwjerjeśe ju mjenujźy śobom dałśeh žadny rekord źwétkowniźu. Wona běšće ju cźaś swojeje słužby niź mjenje hač 250 człowjekow wot śmjerśe śatepjenja wumožiła a je ramo wjaźy króćz jenoź ś wulkej nuźu śmjerśći w źolmach wuceźka, kaž běšće jeje zyłu źiwótnu hač na jeje ramźnu wośobu sahubiła.

Mulowana cerkej.

Pśchet. Jurij Pauluscha.

Pśchi połnoźnym morju, w dźeńśnišćej Meckenburgskej, bydleśeše w śwójim cźasu herdźiti starośćowjanski splah. Kaž wschi druhe, bě tući tutón splah pohanski. W lešach pśiźuchu źiwótne pśichłoham a ni śich woltarjach palachu człowjeśke wopory. Tola tež k nim pósła wérny Bóh śwójich połoków. Po dołhim a cźeźkim wojowanju namaju wschi pohanske woltarje śpadachu a na śich méśtna buchu tśeśeńańske kapały, zyrkwje a klóśchtry natwarjene. Kśišći bě tam dobył, Jesuš Khrystuš sacźahny do wutrobow staroźłowjanskeho śplaha. Tu nasta ś cźimy pohaństwa śwétło śćeśeńańswa.

W tym cźasu bě tež we Swérinje klóśchtr Dominikanow. Tak ju sta, so w śwój. Janšek nozy w klóśchtrje woheń nasta. Wschi prózowanja tue cźeśne twarjenja wulkowaś, běchu podarmo. Tak śpada jedyn truch po druhim do popjela. Bź hrébła, méśtno wodlenja pod krejcerwjenym njebjom śtubjeś widźeć. Sónźenje padźe zyrkwina wóśa hromadźe, śwón padźe k semi a pśichi padźe jakinźa jeho pośledni błoź, kótaž kaž bolośćiwe bożenje klinćeśeše. Muśicha śtukowchu cuzy k njebju. Kak husto je śwón źwjaty dźeń pśichśiśewił. Kak husto je we wójnej hodźinje k ranńśim kemšam wolał. Nźko dyrbjachu ju nadobo wot njeho dźeśeć.

„Njeje nicźo wjaźy wukhowanju!“ praji priar Udo k mnicham. „Knjesowa wola njech śo stanje. My śo nadźijajchmy, tu wot śwóta wośśamknjeni, śo modlićź. Nźko dyrdinny pak sajźo je śwérnym wojowaćj, dokelž nam pobrachuje tśeśa, źiwnosć a drasta!“ Hdyž wobydlerjo Swérina, kótiž wokolo mnichow śtejachu, tute słowa wuběyśichachu, mějachu śobuźelnosć ś wbolynni mnichemi; dokelž kóždy wótrjeśe, so njejźu pokłady hromadźili, ale jich źiwjenje w modlitwje a khudobje pśicheźinjachu. Sśuśy jim ś wocźow stupachu a kóždy do śwójeho doma bźeźeše, so by nśchtó namakał, ś cźimž by nuźu mnichow ponjeśećił.

Njetrajeśe dołho, so wobydlerjo mějachu rjany pjenjes nahromadźeny, kótryž k paterej priorej sa nowotwar klóśchtra darichu. Udo pśichwja dary ś luboscźu a ś djakownosću. Nźtk cźuchu wom tej mnichow do śwójich domow porje wsaź, śchtoż pak prior djakownje wotpokaka. S tym by po mjenujźy porjad skapy. Wón wuprosy źebi wot bohateho pśicheźuja wulku hrózeń. Pśicheźuj ju radu wotśłuch a nźko źebi tam mnitśha źich bydlenje pśichipotowachu.

Najpśiśicha staroscź priora bź, drjewo sa twar nakupiś. Tuteje winy bla puczowaśeše wón na hród Brutz, k rycerjerjej ś Wendelwolf, kótryž wobźedźeśe niesćkónzne ležy a drjewo wotcźa, hdyž jo jemu derje sapłaći. Ale bjes stracha Udo tutón puć nastupi. Wón bźešće bjes pśicheźowda a dowźeŕy na Boźu pomoc.

Wjecźor podźe pśichińdźe Udo na hórku, na kótrejź jo hordźe hród Brutz pośćhowaśe. We wschćich wokach bź jatna śwétłosć. Synki hudźby a bubona, picherabźicu priorej, so rycerj śwójim pśicheźlam wulkotny śwjedźeń wuhotowaśe. Pśichi tajkich śwjedźenjach wón śtupy njebź, jenoź thudym bojeśe ju, nkśajku jalmoźnu darićś. Śwjedźeń na tamnym wjecźoru bu wuhotowany k cźeśći śwójeho jeniczkeho źyna Winfrida, kótryž bź sa ś Italiśeje wójny źbožownje domoj wrócśił. Winfrid bź hordosćź a wśeńoloścź nanoweje wutroby, niczo won na śwéźce kat uźeluboważe, kaž tuteho jeniczkeho źyna a herbu wschćich joho bohatstwow.

Muczny wot puczowanja, źydny śo prior w bliśkosći hroda, na kamjeń, a pśichemyślowaśe, kak by rycerjej śwoju próśtwu pśichednjeśł. Śwjedźeńśći wjecźor go jemu k temu maso pśichthodny śaśeśe, tola nochźnjśe dołho cźakaś, dokelž cźasnśe go tat bórzy hać mózno, śwojim mnicham wrócźiś. Jenoź nźkotre mjeńśichiny běśće wotpoczńyk, wuhlada wón knjeźnu w bźej drasće ś hroda wustupiś. Pśiched dworom śaśta a hładaśeše do cźmoweje nozy; wona ś dychny a płakaśeše. Tuta cźicha bolośćź w bliśkosći wjeśołeho śwjedźenja priora pohnu a njepśichestowaźy na knjeźnu hładaśeše, kótraž sa tym njepśichińdźe, so je w bliśkosći śwódk jeje bolośće.

Nadobo wuśkyśchu Udo mużaze stupy pśiches wuśadźany hrodowski dwór. Mładoźeńj wuśtupi ś hroda a pok wólśe wołaśeše: „Hilza, Hilza, śy mi śtowo dźerźała?“

„Haj, Winfrido, tu śym,“ śchukota knjeźna we bźej drasće, „a by-li śwoje źiwjenje dacź dyrbjała, bych tebi śtowo dźerźała.“

Winfrid dźešće ś wupśeśerjenymaj rukomaj a ju wobjima. Jenoź nźkotre wokomki dowoli Hilza tuto wobjimanje a potom praji: „Nźko dźi mój Winfrido, trjebaja twoju njepśichtomnosć wobźedźowaćź, potom bźda mi a tebi.“

„Woni sa tym pśchińdź njedźeja,“ wotmołwi Winfrid. „Nan ześći je śwójim pśicheźelom pśchi kraju, macź ma ś hośćenmi dośeć cźinicź a młody lud śo na rejach sabawi.“

„Tehdyla tebje prośchu, sahu wotećź, je dośeć, so bźch na nźkotre wokomiki sahu śbożowna. Ty źy wześołu sabawu w hrodźe wodstajił, jo by sastorćenu Hilzu wokoścźił, to je wśele śboża sa mnje, ja śo cźi bźakuju!“

„To dyrbi hinak bycź!“ sawoła młodźenc hnéwnje. „Rodźu wjaźy mjeśćo ś tebi thodźićź a cźe wobśimaćź, nź, śwobodnje a ś mużitoźu, kaž rycerć dyrbi wo twoju luboscź a wo tebje wojowaćź. Teź twoja sastorćenosćź jmje kónz. Njebudźeśći wjaźy jako dowka w hrodźe śtućź, kótraž knjeni śy hódna bycź, kaž pśches twoje pocźinki, tak pśches twój narod.“

„Ach Winfrido, śy ty sabył, so je wola twojeju sastorćenju, kótraž naś dźli, twjerdźcha, hač tute kanźnje. Ja śym khuda śyrota, jenoź je śobuźelnośće horje wjata. Bjes śchćita śteju na śwéźce, a tola śo śtućha, so je djakownośće napśeśećo tym, kiž śu mje horje wjali, wścho śeźernje źiwjeju. Bźch tebi pśichśitkena kaž źwojim bratrej. Hdyž wocźi wocźinich — ach, pśchpośćo wocźinich. Tebje lubowaćź, njemożach źebi pomhaćź; dyrbi pak hinak bycź — daj mi cźekrnyeź, daj moju lubośćźepołmu wutrobu k mérej sa klóśchtrśtimi murjemi pśchinjeśeć; dokelž jenoź tak móźu wobeju wumožiś a wobźebje mje pśched hrźchom njedźakownośće napśechećo twojim śtarśćim swarnowaćź.“

(Pokrački wanje śeźehuje.)

Spomožerska statistika města Budyšina

na měsac februar 1931.

I. Spomožerstwo:

a) w radnikowanarni za mandželske a sastarane cżěrpiwych bjezi	227
b) sastarani malych bjezi	172
c) w radnikowanarni za samodruhe žonjke	22
d) w sastarani tuberkulosnych	58
e) w radnikowanarni za hłuchych	8
f) sastarani alkoholikow	8

Wudźěło je wo

a) w sastarani cżěrpiwcow:
700 puntow žiwidłow,
137 buschkowizow mloka
a tež wupožčichu:
229 draseżichow a schatkow;
17 dźěcżacych wozow,
15 sportiskich wozow,
16 dźěcżacych korbow,
29 rěkow.

b) w sastarani tuberkulosnych:
300 puntow zyrobu,
132 wězow k wolhl. khorych,
so wupožčichu,
94 pschesmołlenjow,
8 röntgenskich fotografowanjow,

c) z wobstatkow nusowego schmacżenskiwa drasta a wobuca:
253 dorosczenym a
119 dźěcżom.

2. W hospodarskim sastaranju wuda ho
a) 2565 pokrutow chlěba,
5091 cżim pluna,
682 kuh. elektriskeho pruda,
513 litrow petrolea abo spiritusa,
5812 jědnych znamkow,

3) podpjerow z hotowymi pjenjesami:
10740,75 hr. sozialnym rentnarjam,
12170,35 hr. malorentnarjam,
7978,80 hr. we wosobitych padach potrjebnosczo,
48871,81 hr. spomož. podpjerarnym,
2543,25 hr. dostawerjam jalmožiny,
2248,12 woczach. pschipomozow,
11677,98 hr. krajowje podpjery (mišny podšit),
96231,06 hr. w hromadže.

Zawěscenske mordarstwo Tetznera před sudnistwom.

Psched Regensburgskim pschisahanym sudom wotmolwjesche so tutón tydźeń jedanje pschestrowo manodelstwinej Tetzner dla mordarstwa, mordarskeho pospyta, pschimoženj a mordarstwa a sawisczenskeho wobschudźenstwa d'a. Tetzner, kotryž je w Lipsku bydlił, bjesche w septembru 1929 swoje žiwjenje z 145 000 hr. sawěsczicz dał; hižo za nješto njedźel, 28. novembra, dosta sawěsczenja wot Tetznerowje telegram, so je je muž pola Regensburga z amom smjertnje zjesdožił. Na to bu potom w Lipsku zyle swuhlene cżěło jako mandželski Tetzner pohrjebane.

Po próhowanju sawěsczenskeje towarschnosce bu zyle skedźa pschepytowanje pschewjedzene, z kotrymž ho wupokasa, so njeje był Tetzner pohrjebany, ale zyle druhi cżłowjek. Tetznera žonoho mózachu bórzy na to we Straßburgu, z kotrejž wón pod wopaczitym mjenom wjacy hač dwě lěće žiwy był. Wón bě so pola Lipsku telefonisanja pschi wjeczerji, jasnje. Wón pschihła, so je mordarskwo skedźił, so by swoju hambnu smjerc z ludźi a sawěsczenske pjenjezy dóstał. Hižo 22. nowembra bě blisko Ingolstadta z Mnichowa pothadźanego autowego mechanikarja Ortnera, kotrehož bě na dróhi serkał, z wotewrjenym skónžowacz spytał. Ortner pak móžesche jemu cżekiwacz.

Tři dny pozdźišcho bě Tetzner potom blisko Regensburga młodeho wandrowskeho narcżeża, so by w jeho automobilu z nim hnom jěł. Wón jeho sabi, pola cżěło z wós z benzinom, zapali jón a cżekny. Auto ho dockiła spali a wandrowski bu z pomjenjenemi do njepóznaca swuhleny. Tetznarka je pschidala, so je je swojim mužom

pschedy podrobnje rozpowdała, kak ma ho skutk wuwjesć. Wobaj bjachtaj hebt wopacżne papjery wobjaznałoj, kotrejž dyrbjachu jimaj dopomhacz za nazaki cżah do Južneje Ameriki wucżeknjecz.

Pschiščažany hnd je Tetznera k hnjezdži jandoždž a jeho mandželsku dla pschichowanja k 4 létam khłostarnje.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartwic. — Za nowinarki: G. Janeš a Budyšin.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 19. nalistnika 1931.

Wěcerawše nazy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 nólsk. zł tyc	47,175
1 jendźelski punt	20,375	100 čěskosk. krónow	12,428
100 šwajc. frankow	80,675	100 franc. frankow	16,464

Barlinska burša wěcera dale słabujesche pschi powuschcowanych kursach efektow. Hinak bě na wiačach z dołhonymi a rentowymi liščinami, tych kurzy postupowachu.

Produktowe wiki wěcera sajo wjesnuchu. W hotowym zornje pschenza znowa 25 pj. po zentnarju pschihadźi. Rožka a wowsy so w hotowym zornje dostatkownje placżišnow dźerżeschtaj. W termińowym wikowanju so placżišny wotdrjebjowachu. Wěcera placżeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicży 14,20—14,20 hr., rožki 9,15 hr. hacż 9,25 hr., nakhnjeneho jerčmjenja 11,10—11,60 hr., nahnjeneho 10,30 hr. hacż 11,10 hr., wowsa 8—8,25 hr.,

w terminowym wikowanju

za měrc: pschenicży 15—14,90 hr., rožki 10 hr., wowsa 8,45—8,50 hr.,
za mejn: pschenicży 14,87½—14,92½ hr. a rožki 10,05—10 hr., wowsa 8,82½ hacż 8,70 hriwnow,
za julij: pschenicży 14,85—14,90 hr., a rožki 9,85—9,82½ hr., wowsa 9,17½ hacż 9,07½ hr.

Mlotre płacżizny z wěcerawšich Drježdžanskich wikow.

Žiwe kacżki 3,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., młodźicżki 3—5 hr., kacżki 1,30 hr., truhi 1,20 hr. hacż 1,30 hr., kury stare 1,20—1,30 hr., liny 2 hr., schcżuki 1,60 hr., karpy 1,10 hr., jaślička 30—60 pf., khrny zentnar 2,80—3 hr. po puncze 4 pj., selery kal 35—40 pj., bóby kal 10 pj., cżežwjeny kal 12—15 pj., zybla 10—12 pj., karcy 10—15 pj., kulerčpa 10—12 pj., krut 80—90 pj., cżerwj 15—30 pj., cżežwjena rěpa 10—15 pj., tikaty kal 10—12 pj., butra 1,60—1,90 hr., jaja 10—11 pjenjezkow.

Na pschedań:

Sčyno w Němskich Pazlizach 20.
Wěš sportiši w Cžornym Khołmcu 221.
„ dźěcżazy, Semc we Wojerezach, Zyrkwinska haša 141.
„ dźěcżazy w Budyschinje, Sieberowa haša 64.
Wosy 3 ruczne, w Budeschezach 13.
Jeja k nałožowanju, Pohl w Nowej Wsy pola Kulowa.
Sčyjawa 1½ mtr., Schjolta w Kolczach.
Krowa z cżelczkom, w Barcze cżo. 2.
Kóń 10 lětny lichkat., Jagdhuhn w Schrjachowje, Sohlandska dróha 105 c.

Pschihladanja.

Helzu do domu, Trnhanowa we Lutach.
„ kotraž może warcej, Winklerka w Budyschinje na Zitnych wikach 24.

Skudnizy na pschejhadowanj:

pjatk 20. nalistnika 1931

w Brišni pola Kamjenza we „Wicżerjnym kuble" dop. w 9 hodź. schkolada, zokrowe twory, blido za kurjerjow, žitna žnjawa, pihanišče blido, wložowjuschat,
w Protezach w hosczenzu „K khłowcemu dworej" dop. we 10 hodź. proseżki,
w Zurjach w „Herbikej gryscheže" dop. w 11 hodź. kuwa knczelna,
w Halschtrowje w Radnej pinzy pschip. w 12 hodź. rožbomy zonjazy cżežnik,
w Biskopizach na Budništwje dop. w 10 hodź. wschelake meble, cżežnik, schijaza maschina, motor 3 PS, alutowy schkawch, wobleki, wschelake drobne twory,
w Bluniu w hosczenzu dop. w 10 hodź. pižazy stroj,
w Bórtu pola Wojerez w hosczenzu pschip. w 12 hodź. gramofon,
we Wětym Khołmcu w Jeroschez hosczenzu pop. w 2 h. drobne twory,
w Režizach w Greinerez hosczenzu dop. w 10 hodź. motorske kolo,
w Ruchwadže w Geißlerez hosczenzu pschip. w 12 hodź. wulki njebos,
we Wochozach w Bolkez hosczenzu pop. w 3 hodź. zentrifuga, schijaza maschina, blido, pluschowa sofa,

Drjewowe awkcije

sobotu 21. 3. 31 pop. w 2 hodź. w Radnej pinzy w Budeschezach
268 ferdžow,
895 žerdkow,
9½ mtr. twjerdych, 32 mtr. mjechkich kulachow,
32 mtr. mjechkich schczežkow a pol mtr. twjerdych,
11½ mjechkich cżežkich kulachow,
256 mtr. walczinu,
24 hromadow dołheho drjewa.
Drjewo leži na Lubinje a na Schmórzu.

Konkursowe powjerze.

Jurij Wawrik we Wotrowje cżo. 42 b, farmer khłapz Adolf Grünberger w Kamjenzu; 1. term. [illegible] 4. dop. w 9 hodź., 2. term. sobotu 16.5. dop. [illegible] na Budništwje w Kamjenzu.

Wilkowaŕ Alois Kunzer wot Wětej Wodże na [illegible] dr. 5 a, sorjadnik Ernst Grosch w Wětej Wodźe, 1. term. pjatk 10. 4. 31 pschip. ½1 hodź. na Budništwje w Wětej Wodźe.

W konkursu Theresije Mitagez, nětko w Delnim Wujezdže, je skónczoza termina sobotu 11. 4. 31 pschip. ½1 hodź. na Budništwje w Wětej Wodźe.

W konkursu nad samožerjom Hermanna Elsnera we Budeschezach je žud daschcu termina na srjedu 15. 4. 31 dop. ½11 hodź. do Budyschina na Budništwo jstwa 141 swolak.

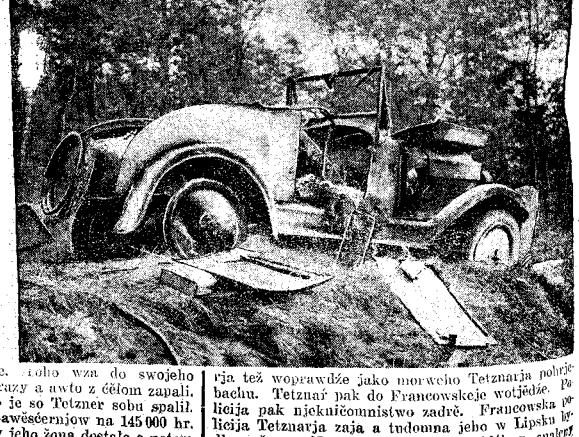
Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po mai abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacżizny po złotej hriwnje

	18. 3.	17. 3.		18. 3.	17. 3.
Pšenica	254-291	289-291	runy	17 19,00	17-19,00
rožka	183-185	183-185	woka	23 25,00	23 25,00
naz. jačmjeń	—	—	mócdre łupiny	13-15 0	13-15,00
nal. jačmjeń	222-232	222-232	žolte łupiny	21-25,00	21-25,00
wows	16 - 66	160-165	šeradella	—	—
kukurica	—	—	rapc. wosusk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	34-41,00	34-41,00	lany wósusk	15 15,90	15-15,90
žrana muka	26-29,70	26-29,70	ocon. melasc	—	—
pš. wotruby	12-13,6	13 13,6	bórnj. kraški	14-14,50	14-14,50
žrane „	12-12,70	12-12,70	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,60
rapa	—	—	žrana sloma	0,60-0,80	0,70 0,80
bróch Viktor.	—	—	pósenč. „	0,45-0,50	0,55-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50 0,60	0,55-0,60
pjeluški	24-27,00	24-27,00	sčenu	0,55 0,65	0,55 0,65

Mordar Erich Tetzner a jeho žona Ema Lina Tetznarka. Sud w Regensburgu jeho k smjerći zasudźi a ju k 4 létam khłostarnje.

Mordar Tetzner steji w Regensburgu před sudom. Wón bě po puću do Mnichowa najprjedy puéowaceho zarazyć spytał, štož so jemu njeporadźi. Potom tola puéowaceho nadeńdże. Tolho wza do swojeho awta sobu, potom jeho zarazy a awto z cżołom zapali. Wšitcy sebi myslachu, zo je so Tetzner sobu spalił. Wón bě so pola žiwjenjozawěsczenjow na 145 000 hr. zawěsčić dał. Pjenjezy by jeho žona dostała a potom byštaj zaso hromadże žiwaj byłoj. Cuzeho puéowarja tež woprawdże jako morweho Tetznarja pohrjebachu. Tetznarj pak do Francowskeje wotjědże. Policija pak njeknicżomnistwo zadrě. Francowska policija Tetznarja zaja a tudomna jeho w Lipsku hdlacu žonu. Na našim wobrazu widźimy swalene awto.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćenja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěmno znjezdobjenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezdobjenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezdobjenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutej banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 67 — Budyšin — Pjatk, 20. měrca 1931 — Bautzen — Ročnik 90

Wótra kritika wo němskej pósće.

Němski žejm je žrjedu wo dołhodach a wudawkach němskeje póšty w druhim wurađenju jednak. Minister němskeje póšty **dr. Schätzel** wo rozwiću němskeje póšty w famźenem lěće rozprawješe. W debaće

sozialdemokrat Biedermann srěčenje ſ němsko-atlantiſkim telegrafowym towarſtwom wótro kritiſowaſche.

Tole srěčenje je jara njepřiſpěwne za Němsku, kotraž je tónle monopol dyrbjała hnydom pschewzać.

Cźeše staroſće **też ſ politiſkeho poćinanja póſtſkeho perſonala** naſtawaju. Mjes nazionalno-ſozialiſtiſkimi rewolwerſkimi nadpadnikami je nadpaduje wjele pólſtiſkich pomharjow było. Jedyn ſ nich je prajił, ſo ſo jemu njemóže nicžo dale ſtaś, hač ſo jeho do druheho hamta pschesadźa. Stawa ſo, ſo dohladowazy ſaſtojnizy ſo žłužbnych měſtnoſćow ſ poſtrowom „Heil Hitler!“ ſaſtupja. Wyſchſchi pólſtk radźićel Meyer w Oldenburgu je ſe ſwojim mjenom a titulom je nowinach naſtawki ſ najhórſchini nadpadanti na knježeſtwo wojſewił. Jeho ſu tohodła khłoſtańźy pschesadźili, tola do Düſſeldorfa. Meyer je ſam pschijnał, ſo je ſo wo tole Düſſeldorfſke ſaſtojniſtwo pschezo prózował, kotrež je też ſ powjerſchenjom mſdy ſjednoczene. Sarjadnikowo miniſtra Schätzela pschećiwo tomu niczo njeczini. **Miniſter ſo myli, když mėni, ſo ſebi ſ tym lėpſche měſtno w ſtećim němſkim knježſtwje dobudźe.** Hdyž pola jeneho Barlinſkeho telefoniſkeho hamta dla pukow mjes nazionalnymi ſozialiſtami a kommuniſtami nadpadowanſki kommando ſawołachu, je nózna dohladowańſka ſaſtojniza tole roſtrěčenje hnydom ſapóſłanzej dr. Goebbelſej wojſewiła. Dla tutoho njeſłyſchaneho ſłamanja telefonoweho potajnſtwa njeje miniſter dale nicžo cźinił, hač ſo je tu knježnu do lėpſcheho ſaſtojnſtwa pola pólſtk. ſchekowneho hamta pschejadźił. Knjes miniſtro, mamy powinoſć, ſo jako knježeſtwowy ſobuſtaw w ezejźim wojowanju ſobu wojujeśe, kotrež knježeſtwe pschećiwo ſtatnym njepschećelam wjedźe.

Kampſchulte ſ zentrumſkeje ſtrony: Móžu ſo pſchedrěčnikej jenoż pschiſamknjeć. **Politiſkej ſchćitowanjy ſmutſka pólſkeho ſarjadniſtwa dyrbi ſo konc cźinić.** Pólſki inſpektor Sprenger je w jenej ſhromadźiznje w Münſteru rjekł, ſo dyrbja němſkeho kanzlera Brüninga pschi wſchich wobſtejnoſćach wotſtronić, wón hinjenje Němſkeje wojnanjenja. Sprengler dale praji, ſo ſu ſobuſtawy němſkeho žejma pſchekupnjo. Taſka ujeſłyſchana agitazija ſaſtojnika, kotryž ſo njekomdźi, uſdu wot wobanjeneje republiki bracź, njeſmjeć ſo dźeje ezejźicź. **Hdy by miniſter pschećiwo takim pſchemacham wětriſcho poſtupował, bychu to ſe wſchěch ſtron w němſkim žejmje pohłowali.** Politiſky malo wuwuczeni ſaſtojniſy ſo łožo wowar takeje radikalneje ſchćěwanizy ſejinja, dyžli druhe ludowe worſchty. Saſtojnik dyrbi ſo němſkeje ruſtawy wuznaś a ſprawnje republiky ſłužiś. Podawk w Barlinſkim telefonowym hamcze najwótriſche ſaſuđzenje żada. Hdyž ſo pólſke potajnſtwo njeſchćita, potom ſo jakady pólny roſtchaću.

Němſki pólſtk miniſter dr. Schätzel: We wſchelakich wuſkach ſwym prajił, ſo ſtatej njepschećelſke próżowanja mjes ſwojimi ſaſtojnikami njeczerpju. Sſym też na to dowomnik, ſo je **ſmutſka ſtužbnych měſtnoſćow kóžda agitazija politiſkich ſtronow ſakazana.** Saſtojnizy ſu pyła toho na ſwoju ſłužbnu pſlichtu ſwojaſani, po kotrejž njeſmědźa pschećiwo republiky dźełaś. Poſtorki ſo kruče khłoſtaju. Diſziplinarne jednanje budźe ſo na-ložowaś. Jeli ſo ſo jako wěrne wupokaja, ſchtož je ſo tu praiło, potom budźa ſo wěſo ſcźehowki ſ toho wotwodźeś. Najprjedy ſu ſaſtojniſuz ſ jejneho dotalneho ſłužbneho mejſtna wjali. Porok, ſo ſo pólſke potajnſtwo njeſakhowa, ſ roſſudzenoſcźu wotpokaſuju. Miniſter **dale** praji, ſo ſo w nětcźiſchim cźaſu pólſke pkaczińy njehodźa ſnjiźeś. Hdyž Moſkowſka wokolna ſchkrićkowańa do ſmutſkowných němſkich wobſtejnoſćow ſapſchinnuje, **njeſmě** knježeſtwo wěſo to ezejźicź.

Jednanja ze ſocialdemokratiju.

Sozialdemokratojo njebudźa pschećiwo panzerowanemu ſchifźakej B hłoſowaś.

Haczkuljež też žrjedowiſe jednanje němſkeho kanzlera ſe ſozialdemokratami njeje wuſpěcha měło, je ſo ſozialdemokratiſka frakzija tola roſſudźiła, **ſo pſchi wothłoſowanju wo panzerowanym ſchifźaku B hłoſowaś njebudźeju.** „Vorwärts“ ſo nadrobnje ſ tymle wobſtamkujenjom ſozialdemokratiſkeje frakzije ſadêra. Najprjedy rospomina, cźehodła ſu ſo roſſudźili, ſo nic wjazy twarej panzerowaneho ſchifźaka B pschećiwiś. Sozialdemokratiſka němſkeje frakzija pſched pſchaſchenjom ſteji, hač dyrbi ſ danliwu wjetſchinu, kotruž hromadźe ſ kommuniſtami twori, ſa połpyt wujźeć, ſo by ſo roſſudźenje dalſeho politiſkeho dožaha ſtało. Frakzija je na tole praſchenje „ně“ praiła, pſchetoż: **„wobſtamkujenje tuteje jenoż nakhwilneje wjetſchiny njeby twarej w pichichodze ſadźiwało, ale jón jenoż na krótki cźaſ wotſtorzi.ło. Taſke wobſtamkujenje njeby pak ſwój wopraſdźiły ſamêr dozpiło, ale by k politiſkej kriſy dotrjedło, kotraž njeby ſozialdemokratam a też nic kommuniſtam, ale faſziſtiſkej opoſiciji k lėpſchemu ſłužiło.“**

Sozialdemokratiſka nowiniſka ſłužba we wežerawſchich jednanjach w dalkowanym praſchenju powe, ſo dyrbja ſu jednanja jenoż „ſmudny wunoſchi“ mėć. Knjeježtwo je jenoż powinoſć pſchewſaſo, ſo **podrojenju ſkłdowoje płacźiny ſadźiwa**, kotrež po horje ſtupanju pſchećeźnych a rožkowych płacźiſnow hroſy. Dale ſmě ſo worſałaś, ſo knježeſtwo do ſozialdemokratiſkeho namjeta na powjetſchenje dawka dohładowaſſkich radow a do ſadanja 3 miliſjonow ſa jėdź khudych dźeći ſwoli.

Rozrěčenje z dr. Wirthom.

Swonkowny politikaſ Parižſkeho „Matina“ je ſo němſkeho ſtuttſkowneho miniſtra **dr. Wirtha** ſa ſtuttſkowno-politiſtim połoženjom wuprašchaſ. Dr. Wirth je rjekł, ſo ſo politiſki radikaliſmus w ſwojej dźenſnjiſchej formje njeje na žane waſchnje ſ idealiſtiſkich a filoſofiſkich pohnudwałow rozwił. Hoſpodaſka nuſa je radikalnym ſtronam narośċ dała. Statyſtyku mjodych ludźi ſu dźenſa w Němſkej, kotrež nimaju wuhładow, ſo bychu ſozialne ljeźiſchego abo materialnje ſamêſtenu exiſtenzu nomakali. Radikaliſma dyrbiwy ſo cźim dale bojeć, dokeľ ſebi prawo bjerje, ſo ſo njetrjeba pſchi politiſkej ſamolwitoſći wodźeźicź. Radikaliſmus je w oppoſiſiji a cźaſ w oppoſiſiji wołaċ, hdiba ſo ſo jemu poradźi, abſolutnu diktaturu wuſtajiċ. Wuczeſnjenje nėmſkonazionalnych a nazionalnych ſozialiſtow narażejo, Wirth dale praji, ſo je łohko ſyłneho muża hrać, když ſo wot ſamolwitoſće a wſchěch wobcźežnoſćow ſe ſamyſłnom wotwłakuja, mjes tym ſo maju druhe ſtrony najwobcźežniſche a najnjedźakowniſche dnjowe praſchenja rosrikaċ. Dr. Wirth mėni, ſo móże ſo pſchećiwo radikaliſmej jenoż ſ wuſtwarjenjom měſchćanſkeje a politiſkeje kulturu w němſkim ludu wojowaċ.

Němſkonazionalni a nazionalni ſozialiſtſcjo pschećiwo němſko-pólſkemu wikowańſkemu ſrěčenju.

Sſrjedu bėchu němſkonazionalne nowiny powėdźi pschinjeſłe, ſo ſo němſkonazionalni a nazionalni ſozialiſtojo do němſkeho žejma bliſche dny wróċa, jeli ſo by ſo we nim dyrbjało wo němſko-pólſkim wikowańſkim ſrěčenju wothłoſowaċ. Chžychu pſchećiwo wikowańſkemu ſrěčenju hłoſowaċ, dokeľ maju jo ſchłóbne ſa němſke ratałſtwo. Knjeježtwo pak ſebi njeje wotmyſlile, hiſchże pſched jutrami němſko-pólſke ſrěčenje němſkemu žejmej pſchedpołożiċ.

57 nacionalnych ſocialiſtow je ſo nakhwilnje zatało.

Polizajſki preſidium w Neckſinghauſenje je wojſewił: **W nozy k ſchwórkej krótki cźaſ** pſched połnocu na podkopkowej kolonji Nordſtern **nėkotre** wutjeſle ſakuſnych. Polizajſka patrouilla, kotraž ſa wutjeſlemi dźěſche, na dwóh hromadu ludźi wohlada, kotiſ ſa nėkotrymi muzemi běžachu. Jedyn ſ pſchećeźharjow ſapiſkowaſche. Polizajſki patrouillu iwohladawſchi ſo ludźo do ſrjedownych khłėwow ſhubichu. Mjes tym alarmowanu nadpadowanſki kommando **kteż** pſchepyta a w jenej khłėwi 16 a w druhej 41 muži nadeńdże, dale pkatowe tyki, pleſtrowanſke kanjenje, gummijowe ſchlawchi, nėkotre wulke noże a drjewjane klumpachi namakachu. S gummijowych ſchlawchow běchu **nėkotre ſe żelesom wobwite, a jedyn ſ kjowo bė tohorunja ſtraſchny, dokeľ bė ſ tokſtym grotom wobkwity.** Mjes **tym bė jedyn hórniſi invalid polizji ſdźłk, ſo bė jeho w tannej nozy 8 abo 10 muži nadpadło, wołajo: „Ruzy horje!“ Wſchitkich 57 ludźi ſu ſajeli a na Buerſke polizajſtwo dowjeſli. Wſchitzy nazionalnej ſozialiſtiſkej ſtronje** pſchiſłuſchejo. Jich ſu w jatbje wobkhowali, dokeľ na nich tukaju, ſo ſu krajny měr kahyli.

Policija tak mjenowanu mšu bjezbožnych rozauščila.

Drježdźanſki polizajſki preſidium je ſchtwórtk wojſewił:

Dźenſa dopoldnja w 11 hodź. je ſo w kheleſcźni na Bjedrichſkej dróhy w pſchitommnoſći polizije kommuniſtiſka komedija hrała, kotraž ſo **mſcha bjezbožnych** mjenowaſche. To, ſchtož tak mjenowani mùdre kitle, kommuniſtiſka cźrjódła hrajerjow pſchedſtajeſche, ſo po mėnjenju dohładowazeho polizajſkeho ſaſtojnika jako pſchedźenje pſchećiwo § 166 němſkeho khłoſtańſkeho ſakonika wupokaſa. Dalſche pſchedſtajenje tutoho krucha ſo ſakaſa, a wodźerja hrow warnowachu. Dokeľ je ſo njedźiwajo tohole warnowanja dale hrało, a ſo wėzy poſtiċźachu, kotreż ſnowa wohanjenje zyrkwje a němſkeho wójſka pſchedſtajachu, je polizija komediju roſpuſchċiła.

Spodźiwne je, ſo je Drježdźanſka wyſchnoſć hakle wětkle pſchećiwo wohanjenju zyrkwje ſakrocźiła, hačrunjež je ſo wobydlerſtwo hižo dawno tohodła pola wyſchnoſće wobežełowało.

Guerard do Roma poċeċi.

Němſti wobkhadny miniſter ſ Guerard dże nowu powětrownu wobkhadnu cźaru Barlin—Mnichow—Rom ſam wotewnicź a ſ tym wopyt italſkeho ſtatnyweho miniſtra Balba, kotryž 1928 Barlin ſ ſtałkom wopyta, wotpłaċźicź. Miniſter ſ Guerard ſ pſchewodom wjednika ſtatſkoweho wudžełenja w němſtim wobkhadnym miniſterſtwje, miniſterialneho dirigenta dr. Brandenburga, a jeneho ſaſtupjerja němſkeje ſtatſkoweje hanſy 1. hapreleje ſ pėrnim ſtatkom noweje cźaru do Roma pſchiċeċi.

Nadróżne wojowanje z kommunistami w Düsseldorfu.

W Düſſeldorfu bėchu kommuniſtojo žrjedu pſchi ſtkadnoſći wurađenja hoſpodaſkeho plana w ſhromadźiznje měſchćanſkich ſaſtupjerjow k demonſtrazijam napominali. Policija bė tohodła pſchihotane dróhi ke krajnoſtawſkemu domej, w kotrymż ſo wurađenja měſchćanſkich ſaſtupjerjow wotmėchu, ſawjeſła. Hdyž demonſtrantojo ſpytachu ſo pſches ſawjeru pſchedobyć, do polizije ſrajychu. Schtyrjoch polizajſkich ſaſtojnikow ſranichu, mjes nimi jeneho cźežko. Dokeľ demonſtrantojo do polizijſtow ſtkelachu, tuċi tėſejo wotmołwichu. Jedyn kommunist bu morjeny, wótzom ſo ſrani, ſ kotrychż je mjes tym jedyn wumrė. Policiji ſo poradźi, jėdnacze wołobow ſajeċ. Pola nich mbanike bróńe a kanjenje namakachu. Jedyn ſe ſajatych mějeſche patrony pſchi ſebi, kotrychż ſtoż bė po waſchnju dumdum-kulkow wotſchċelpnjeny.

We wjeczornych hodźinach hiſchċe dwaj kommuniſtaj jeneho nazionalneho ſozialiſta nadpadſchu a ſ nożom ſłaſchtaj.

W Hemelingenach pola Bremena ſo žrjedu wjeſor nazionalno-ſozialiſtiſka ſhromadźizna wotmė. Hižo pſchi ſpoczatku chyſchże ſo 120 kommuniſtow do pſchepjelnjeneje ſale bobyċ. Pſchi tym ſ pukam dóńdże. Wiċzy wſchu nadobu roſbiċu a wokowe ſchkleńzy wura'chu. Jandarmojo, kotiż běchu ſo ſ Bremena na pomoz ſawołali, pukam tónz cźinichu. Wóſtom nazionalnych ſozialiſtow běchu ſpėla cźežko ſranili. Liċźoa franjenych kommuniſtow njemóżeſche ſo ſhonicź. W pózdnich nóſnych hodźinach ſu ſnowa do pukow dali. Polizija dyrbjeſche tohodła wo-ſpjet biežkow ſ gumijowym klumpachom roſchmacź.

Nadwad na němſku ambasadu w Prazy

W twarjenju němſkeho pósłanſtwa ſu ſchtwórtk demonſtrantojo nėkotre wokniowe ſchkleńzy roſbili a ſo potom roſpjerſchili. Mjes mjetałami ſu namakali ſnuchi wołoja ſe ſarytymi ſłowami: „Preċ ſ faſziſtiſkej diktaturu w Němſkej! Winikow njeſmu mohli wuſtėdźiċ. Pſched połnańſkeho je ſo polizajſka ſtraża poſtajiła.

Wopor Beograſkeho alkmala morwy.

Beograd, 18. měrza. Major Rakalow bė ſo wuleru ſ wubuchom bomby, kotruż ſpyta roſchrać, cźežko ſranił. Dźenſa je wón we wojeſiſej tyrownji na poſkedpjene ranu wumrėł. Wećera ſo major Rakalow pſchewjedźenju

kreje podczišnu, ſ cžinſ wat ſo jemu njeje mohło žiwjenje folowarcź.

Major Rakalow bě po rodze Ruſ a ſym kawkaſiſkeho ſoſjonika. Sa cžaſ ſwětowneje wójny běchu jeho wojacy ſrosći ſako artilleriſkeho offizjera ſ najwuſpěſchnimi rjadami ſa ſchrobłoſći wuſnamjenjeni. Po ruſkej rewolucji najprjedy do wójſka generała Denikina ſtupi, podſtišcho do Wrangelowſkeho wójſka pſchešoče a ſ nim na połnipu Krym pſched pſcheczywnym bolſchewiſtiſkim wójſkom zoſaſche.

*

Policija je wešeſho mlodeho muža a dwě ſonje ſajała, na kotrychž tukaju, ſo ſu ſo pſchi pſchihotowanju k wežerawſchimi dynamitowym attentatam wobſtžili.

Wſchi Beogradſke nowiny ſ najwuſetſchimi rosheryenjom wo bonbowych attentatach pſchihu a njedwěrnja, ſo ſu je ſaplacenſi ludžo ſ rjadow khorwatſkich emigrantow, kotřiž we Winje ſydla, organiſowali. „Pravda“ pſchež: Naſchi wotkazni njepſcheczelžo njeſmu mohli ſmérom k khrucženju pomerow w Jugoſłowjanſkej pſchihladowacź. Bjeſmjenita agitazija pſcheczelow nam pak njemóžeſche nicžo feſchodžicź, a tohodla nětko najwodhonſche ſrědki wužija, ſo bychu w Jugoſłowjanſkej njemóc ſtorili. A to wſcho potom ſako k tomu rjebaju, ſo bychu we Jugoſłowjanſkej najnjerofumnische powěſeže roſchěrjeli. Sčinjeny dźeſ ſo nadźijeź, ſo we wukraju tónle njeſkutk khrucžiſcho ſaſudża.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 20. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleńza pokazuje wyſoko na rjane. To je nam ſe ſnamjenjom, ſo wyſchmu nad ſrjedźnej Europu je ſo hiſchcze jeſchništa ſ tym, ſo je ſo dale k rannju wuwjeſchſtrěła. Wječzorne nižiny cžahnu nětko w połnoc nimo. Tuſ ſměmy ſo nětko dalſchoho wječzorjeſnja nadźicź. Nas wjedra dale wobſtajnje a rjany woſtanje. — Jutſje po prannju nalěcžo jeſtnje. — Sálónczko ſtudża 6,08 hodź. a khowa ſo 6,13 hodź. Měſaczk ſchadża rano 6,41 hodź. a khowa ſo wjecžor 8,46 hodź. — Wcžera **wjecžor** w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +3 a thermometer we dnjo +10. Djeńſa rano we 8 hodź. **barometer** 748, hygrometer +5, thermometer w nozy —1. Wažkadny na njepiſchenteńnjach wjedro.

— **Wobžarjujomne njeſwoje,** kiž pak tola k najhórſchemu njedowjedźe, ſta ſo wežera ſchkłowórtk rano wokoło ⅛8 **hodź.** na Mójowej haſy. Wiſnata lampa ja dwójkowe wobſydlenje, kiž je tam ſa twarjenje cžo. 16 pſchiſcžiſnjana, běſche ſo ſ wětrom wotwjerceſała a mlokowej winoſchowarźy na hłowu padże. Pomoznika dźela zejeſche tamaſnitkeje kolony franjowej hnydom na pomoz pſchiſnidże a da ju k lěkarſkej dowjeźcź. Sſranjena ma wjetſchu ranu na hłowje, kotraž pak na ſwoje ſtraſchnu njeje.

— **Nowy wobuczowy wobthod w Budyſchinje.** Skóz we nawěſchtiku dźeńſniſcheho cžiſła cžitamy, wotewri ſo na Moltkowej dróhy cžo. 6 nowy wobuczowy wobthod, kiž wobuczja po dowójſnikach a hiſchcze tuńſchich płacžiznach poſtžuje.

— **Satiſka krajna loterija.** Pſchi ſchtwórtkowym cžehnjenju 5. **rjadownje** 198. ſatiſkeje **krajneje** loterije (16. dźeń) padże dobycže wo 5000 hr. na cžiſła 20821 56726 98092; dobycže wo 3000 hr. na cžiſła 4350 9867 20592 21054 58137 59951 71679 89092 92922 109440 139637 157951; dobycže wo 2000 hr. na cžiſła 164 1182 19215 24040 27513 31010 31243 31475 34909 35057 36959 38445 40711 43765 54937 57958 59252 74457 75045 78309 79311 82432 85301 87976 92675 95941 101471 107030 107650 112889 113829 116654 121091 121409 125848 134973 135155 144716; dobycže wo 1000 hr. na cžiſła 1694 11315 12844 18390 19212 20173 20211 20389 20468 22650 26128 26573 28147 31015 32239 33632 35690 35875 36759 39883 40141 44513 44980 46244 47628 50270 53031 56599 58417 63430 64695 69720 70029 70461 70710 70456 75003 77038 82383 85878 86419 93521 93676 95870 97221 97457 98902 99202 101177 103159 106238 106504 109427 110417 110526 118126 119377 124571 127715 131438 131797 133393 135363 136121 137136 137812 139090 139578 153173 156075 156986 157767 158153 159582; dobycže wo 500 hr. na cžiſła 4586 4775 5859 6675 7677 9125 9532 10684 10707 11207 12056 14744 16034 16172 17788 18943 19703 20050 20727 21102 21641 22440 22895 23152 24457 24832 24868 25885 26662 27491 27617 28153 30477 31648 33158 33937 34722 35868 36220 37103 37396 38129 38670 39884 40675 41544 44889 45604 46211 46846 46931 48624 49102 49194 49860 50285 53767 55124 55546 56683 58441 59111 61682 25737 61935 62413 62586 62721 62775 62999 63652 65242 65408 66075 66858 67023 67029 68919 69834 72022 74077 74546 75184 75760 76525 77355 77862 77866 79565 82805 83108 84258 84599 88092 88537 89512 89871 90607 90906 91282 92700 92831 94201 97117 97591 98703 99138 99659 100284 102914 103702 105115 107206 107291 109312 109514 110349 111576 112991 115618 115768 116549 118291 121229 121279 122844 123383 124510 124732 126643 127835 129000 128273 128638 130966 131065 131875 132119 133011 133667 133851 134043 138050 138050 138864 141666 141988 142118 143807 144134 144184 144185 144812 145122 146359 146567 148896 149514 150719 153102 153115 154913 157334 158123 158335 159193 159593 142981.

S **Hornjeje Hórki.** Schulſki wubjerk ſo dźenſa pjatk wjecžor w 7 hodź. k poſpodźenju ſeńdże. Dujowy porjad: 1. Dopiſy. 2. Nadpad na wuczerſtwo je ſtrony ſobuſtawa wubjerka. 3. Hoſpodarſki plan. 4. Wſchelakżiny. Pſcheproſchujemy wſchech ſtarſchich a ſaſtupcow ſa ſchulu na tute poſpodźenje.

S **Hornjeje Hórki.** Tudomny ſchulſki wubjerk ſeńdże ſo ſajdźenu pjatk k ſwojomu poſjedźenju, kotrež pſchedpiſyda, k. ſchulſki wjeſnik Hebert nawjedowaſche. Wažne tež ſtuła pſchiwoſtłuchanjow pſchiſtomna. Dujowy porjad wopſchiſcheſche: 1. Dopiſy. 2. Hoſpodarſki plan 1931/32. 3. Sſtužbu domowníka. 4. Wotmejenjeſke ſrjeſenje je ſchulſkej gmejnu a kk. Waltarjom Paulom ſ Ma'ych Dębšej a wuczerjom Lehmannom ſ Hórki. 5. Nowoſtanjowjedźenje wo Budyſchim ſchulſkim wokrjeſu trjebanych rěčnjach knižkow, ſrjeſenſkich knihow, biblijſkich ſtawiznow a katechismow. Wſchi prěnim dnyhi ſo jenoſłowjanſke pſchina, ja ma ſo mandźelſka domownika Wjele w Khorobnej ſaſtay ſamyſlicź. Knjeſ pſchedſyda wojſew, ſo ſu knjeża wuczerjo wukoru 10. nalětnika ſtarſchiſki wjecžor ſpowołali ſa tych ſtarſchich, kotrychž dźeći 3. a 4. lětu do ſchule khodźa. Tutaj kmitaj wjeſtaj 4 rjadowniſe a miniſterſtwo je pornežiło, ſo maju ſo ſ nich 3 rjadownje ſtworicź. Pſchecžiwo tutomu poſtajenju wuczerjo mójnje proteſtuja a pſchi ſtarſchiſkim wjecžoru je ſo rekolnja pſchecžiwo tutomu poſtajenju pſchijała. Někto dyrbjeſche ſchulſki wubjerk k temu pſchihłoſowacź, kiž pak dotal nicžo wo wožyu njewědžeſche. Tehodla bu bedała ſkótre žiwa, haj ſa nic wótra. Spodžiwne bě, ſo ſebi ſtamo faſtupjerjo łžiwizy do włoſow ſajedźechu a njeſo druhim ſeſ wuczerſkim pſchiſnacžu. Ale tež ſ prawiznu ſo wuczerjoni wſchelake porokowaſche. Wſ tuhym dypku ſo hiſchcze wſchelako ſednaſche. Druhi dypk ſo na pſchihodne poſpodźenje wotkroči. Sſtužbne poſtajenje ja domownika ſo je wſchelakim pſchemjenjenjemi pſchija. Porjad ja ſchulſkim a ludowym łupjeſ ſo w jenym pſchihłoſowanju poſpodźenju wuradźi. Wotmejenjeſke ſrjeſenje ſo je wſchelakim pſchemjenjenjom pſchija ſ proteſtom pſchecžiwo wohłaſnjenju ſchulſkeho wokrjeſneho ſtjedźerſtwa. Pſchi 5. dypku ſo tehorunja žiwa bedała wuzi, dypk ja ſo ſkónczi nje pſchecžiwo 3 ſozialdemokratiſkim hłoſam pſchija, kiž ſo bibliſke ſtawizny a katechismuſ po jutrach tež tu ja wjedu. Po wſchelakich napraſchowanach ſo poſpodźenje, kiž běſche ſo ⅛8 hodź. ſapoczało, kónc ſo na 10 hodź. ſkónczi.

S **Njeſwačidła.** W nozy 18. nalětnika wumrě po dołhej khorośći w ſtarobe 66 lět k. pſchebywaj a ſtawnik Willy Kſrawya w Njeſwačidłach. 38 lět běſche je ſtawnikom wulkeho Njeſwačidłſkeho wokrjeſa a je ſwoju faſtojnſtwu ſwědomežiwje hacž do ſmjerśe wjedł. Jako běſche wojſu ſchulu někotre lěta wopytał, faſtaju do realki w Budyſchinje. Po dwěmaj Klomaj pſchińdże do wuczby ke tajnej pſchekwapjer Kralikeſer na Njeſwačidłach torhowſchcze a potom knjeſej Lobeſkej w Zitawje. Jako pomocnik a prokuriſta dźěłaſche někotre lěta pola pſchedtuja J. M. Schmida ta a Co. w Drježdżanach. 1891 pſchińdże domoj, ho ſ khorowatemu nanej pomozny **hyk.** 4. februara 1893 mrě jeho nan, a ſym pſchejeſu ſtarſchiſtu Kaneſchu, bom hu ſa ſtawnika Njeſwačidłſkeho wokrjeſa wuzwolili. Jeho pohrjeb je njedźelu popołdnju 14 Cžerwca ſtawał.

S **Wjeſe Wody.** Wjeſa Woda je dźenſa mi[illegible] bě khuda holanſka wjeſka, pſched kotrejž ſo pſchi[illegible] wróceknu. Djeńſa maja ſam tej ſwoju dźenſku [illegible]. Tuta ſebi k haprjelcju rady ſpomnjeć ſaprajachu. Mjeſo je [illegible] trochu pſchehladała a na ſwojej wołtorhanjſter [illegible] pſchejele pajerkow wottorhnyła. Tuž mjenjeſchi [illegible] haprjelcje pſched durjemi a pijaſche wežera, ja [illegible] Jgnaz Pječek, mjeſnjeſi wuhlownych jamow we [illegible] ſerbſke hoſpodarſke muſtarny wokoło Budyſchina [illegible] ga ſ pjenjeſnym podpjerom. Tutu powěſcź mjeſnym prawom wobkruczeć. Djeńſa poby w naſchej redakc[illegible] Bamborſkej cžeta. Haczrunjeſ poldra hłuchu. donoſeſche nam pſchezo najſajtmanwiſche nowinki! Jeje wuſ je wot nězneho we Prozchowej Hrabowzy hłyſchał, ſo je tomu jedyn pjaty ſ Jaſowy powědał, ſo Jgnaz Pječek wjele je hławnym twarzom kmanom wobkhadża. Tu mjiſijony je jemu dał, to by ſo kanał wot Woſmunſchowje hory hacž do Pſchowjow natwarił. Potajkim, Pčło-Wodźanſka nowina ma wótre wuchi.

Z Łužicy.

* S **Tuczíž.** Sobotu wjecžor w dźewjatej hodźinje ſnjeſoſoj elektrotechnik Kurt Weiſe ſ Tuczíž, někto bydli pak we Wernarjezach. Na Póſtowej horje jemu ſ khjomi wohſabami wobhađene motoriſke kolo ſ pſchiwołom do prędnjeho motoriſkeho koleſa ſraſy. Weiſe ſo pſchi padnjenju na ławym wóčku ſrani a ſebi woſowu kóſcź ſłamo. Knjes dr. Krjeczmar-Saſonſki Weißa, kiž běſche wdomje ſhubił, domoj dowjeſe.

* S **Wernarjez.** Pjatk w jenym tudomnjakow domje mlodu ſonu morwu namakachu. Wona je ſebi naſſerje w cžeſkich nuſłach ſ pſimom ſawdała.

* S **Połcžnicy.** W ſuboſnej wſy Niederſteina je we jenej ſwójſkej ſmjerśe bohate žně měła. Wob tſi njedźele wumrěſchtej Puzjeſ mandźelſkaj, 74 a 76 lět ſtaraj, jeju 45 Ltna dźowka a 19 Ltna wunčka. Tſi woſowy wumrěſchu na ſčžkuki khrjipy, Puzjekowa mandźelſka pak běſche hižom dłžſi cžaſ khora hyła.

* Se **Skiſſenneresdorfa.** Tudomna tekſtilowa powołaſka ſchkła tele dny ſwoje 50 Ltne wobſtarſke ſwjeſcźi. Komerzijſki rada Marx je we ſwojim cžaſu ſchulu ſałožił. Tuta je dźenſa w noiwotwarje ſamſkeſena a ſluži teſ ſa wikowaſſu a pſchemyſłowu ſchulu. Sſwjedżenſki akt[illegible] budże pſchichodnu ſobotu.

* Se **Skjorjeza.** W nozy wot ſobotu k njedźeli wopytachu paduſchi tudomne mješčeńſke dźiwadło. Sa[illegible]ſchechu po rěkle pſches balkon do twarjenja, pſchecžychu wſchitko a kradnychu nětžeže 250 hriwnow. Sa paduchami nimaju ſaſcho ſlěda.

* Se **Skjorjeza.** Tu ſpytachu tſi ſónſke ſo ſ **ſimom** ſajedźeſcź. Wutoru rano w ſeje bydlenju na Królowej dróhy 65 Ltnu wudowu ſajedźeſcźenu a hižo morwu namakachu. Sa pſchičženu ſamomordaſtwu maju khorowaſtoſć. — Druhe ſajedźeſcźenje ſta ſo na Konſulſkej dróhy. Tam běſche hebi pſches 60 lět ſtara mandźelſka ſ pſimom ſawdała. — Je hiſchcze nadźija, ſo ju pſchi žiwjenju dźerża. Teſ in dźe je khorośći ſ pſchičženu ſ jadowitowinſkej krocželi hyła. — Tśeśi pak pſimowcžo ſajedźeſcźenja ſta ſo w jenym domje na Auguſcźinej dróhy. Tam ſo 40-Ltna holga ſ pſimom ſajedźeſcźicź hyła. Teſ tutu žiwjenja ſkónc do khorowinje dowjeſechu, hdyž cžeſko khora leži. Pſchičženu tu njeje ſnata.

Z eSakskeje a dalſich krajow

* Se **Srbnicz.** (Sajata zwólba ſadobywarjow). We poſłednich měſnjach ſu ſo tu wſchelake padufchſtwa ſtuczíſle, ani ſo by ſo poradźało, ſadobywarjow wuſtrěſcźe. Skónczenje je ſo poſtajili tola poradźiło, ſchtyrjoch młodych pachołow jaſcź a na ta wiſke ſudniſtwo dowjeſcź.

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludźi.

61] (Pokračowanje.)

Póſtnižy pobuſchtaj Ternkez nješchto krócź hromadźe na balu, w měſchczańſkej bjeſadze. Tam dźěſche Ternka wołebje rad. Tu ſeńdże ſo ſe ſwojoh' runjeczom, ſe ſwojim prjedawſchim muſchtrom, ſ kotrehož ſonu ſwój teſ ſarejowa, a teſ dźowku ſawjedże do ſola.

Sdybajcže ſe jenym błodom teſ ſ hujezimi, ſaſtojiſkami, ſ kotrymiž njeběſ ſnaty, kotiſ mějachu jeho ſedy ſedy ben, ale běchu ſ nim w jenej towarſchnoſcźi, a wón mějeſche jich takjeſ ſa ſwojich ſnatych. Kenzlitka, ſ kotrymiž bě ſo pſchi kratrowem wopyſcže ſefual, ſo ſjawnje ſ njemu ſmjeſeſche a rěkſeſche teſ pſcheczeſelniwje ſ Veruſchu, ſchtož Ternzy jara derje cžinjeſche.

Gmejniſke wólby politiſcžich Wojcžejhej ſkładnoſcź, ſo by ſo pſchiſkiſcžnje pokaſał w prawem ſwěcźe ſwojeho wuſnamja.

Pſchecžiwo dotalnemu ſarjadniſtwu měſchczańſkemu wutwori ſo nowa wulka ſtrona a Ternka pſchida ſo k tutej. Wobdźěli ſo na wſchěch ſhromadźiznach, na wſchěch agitazijach. Sda ſo jemu, ſo je zuły zwěſt k njemu wobkroczeny, hdyž woteda ſjawi liſcźik. Dźeſche hordże wot wólbneho kaſchcźika ſ wědomjom, ſo je wukonjał wulki a ſjawny ſkutk.

Ternku běſche ſtrona ſe kotrejž pſchihłuſcheſche, teſ do wubjerka namjetowała, ale wón pſchepadny ſ zyłej kandidatnej liſcźimi. Rozumi ſo, ſo ſapjewachu prawje poražku po korcźmach, a teſ Ternka, rěcžeſche, ſkutorjeſche a pieſeſche napiſchemo.

Nětkajſt cžaſ wjedeſche ſo na tole waſchnje hiſchcze ſwoj ſtronow, ale ſtónczniſe pſchesta; najwjeſtſchi njepſcheczeſjo dobywjeſcźiſeje ſtrony pſchidachu ſo k tutej a druhy mějachu ſa ſwoneſne, ſnajinjeńſcha ſjawnje njewuſtupowacź, ſo bychu njenaſcheſcźiwali pſcheczíwo ſebi tuch, kotrychž trjebachu w mnohim naſtupanju, cžſi, kotſiž njewuſtupiſchu wot opoſicźje, ſcžełachu ſkradźu, ſajnje, podrywacźu, wocžakujuſ ſ wotewrjenjemu wuſtupjenjom, hacž ſaſo pſchińdże doba.

Wojcžejh Ternka cžehnjeſche ſo tohorunja wróceſo ſe ſwojeho wulkeho do ſjawneho žiwjenja. Póſtna na poſledku, ſo běſche mało cžſiſeho w tutych brónjach, ke kotrychž dobywjeſcźiſom běſche pomhał, ruuje tak tako bě to na druhej ſtronje teſ; pſcheſtrowdżeſi ſo, ſo jako tam teſ tu jednaſche ſo po prawom jeniczkim wo wołſoſlúvoſje, ſi dźeſjachu ſo do prędka a druhich potwjerdżowachu jenoż ſ tomu, ſo bychu na jich ramjenjach mohli ſo wuſčehnycź.

Wojcžejh pſchińdże teſ k ſpótnacźu, kelko bě domu ſajechał, a wědomoſo pohonjowaſche jeho do dźela, k ſwójbje doma.

W kroczńnje mějeſche mjeriſanje, a to wotewri jemu wocži dozwla teſ w tutom naſtupanju; widźeſche zyłu njekriczjomnoſcź žiwjenja, kajkeż bě hacž dotal wjedł, a to ſo jemu wograwa.

Ale teſ doma njechaſche ſo jemu ſalubicź. Njemóžeſche ſo tu wojacu pſchiſwuježicź. Mějeſche dwje dotal dojcź dźela a da ſo ſe wſchej mozu do toho. Ale nadaſo jemu ſaſo napadże, kak dźěła ſ njewuſpěchom, kak je wſchitko podaſmo. Wokoło njeho dopominaſche wſchitko na poměry mało ſwjeſelace, je kotrychž wón teſcźeſche. Na duſchu lěhachu ſo jemu cžorne wobrazy wo pſchichodźe, njewotwobroſne a wěſte, blížaze ſo ſ kóždym dnjom.

To podlemowaſche jeho mozy. Měſto toho, ſo by podwojił ſwoju pilnoſcź, pſchemyſłowaſche wo tom, kak by ſ domu twochnył.

Najradſcho wuczelny ſo do pola. Tu na ſwojim polu bywoſche tak radu. Tu ſapominoſche na wſchitko. Teſ ſłožowaſche na tole polo poſłednje ſwoje nadźije na ſjadowanje ſwojich pomérow, na wotwobroczenje hrožazeho ſa.

Mějeſche pſchenju na zytem polu naſtupu. Tak kraſnje bě ſelſkadźała je ſenje. Tak rjenje pſchenjachu ſo kłoſy a zołtuſchu.

Wojcžejh liczeſche, kelko je žnjow muſkoczi, kelko nalěcźi. Delko a kelko doſtanje ſa jorno. Saplaczi wunmért Lahodźu a dań lichowarjej. Na žiwnoſcź pſches ſum njewoſtanje jemu nicžo, ani bérny njeſtanje, hdyž dyrbjeſcź wſchitko kupowacź. Ale budże potom w ſymje dźěłacź ſ wocžeſtiwjenej myſlu, hdyž budże njeſbłoſe hnate. Po cžaſu ſebi ſawſcźe wupomha.

Wuliczeńze jeho njejiſeła. Žně běchu njewſchědnje bohate. Płaczíſna ſa pſchenju ſ Ternkowemu ſhoju ſtupi tak, ſo wunikowa ſchwarny pjenjeſ a wopraſowaſe mapiſcźi na kwaſar Lahodźu, a ſaplaczi teſ lichowarjej dań. Ale kapital woſta wiſzajo jenak njeſmjerſchenny. Lichowaſ podléſchi ſmětku na leto. Najprjedy dyzhſche jenoż na pol lěta, potom da wſchak ſo napraſchowacź, pſchijiwoli wěſo ſa małe ſarunanje, kiž pſchiſlicźi na nowej ſmérzy k ſtarej dyžloje, tak ſo dalſ tola hiſchcze pſchiroſeže. Narodźe teſ w nakutowarni, hdyž njeboh ſaplaczena amnita, kotrež płaczenje. Ale bě to hakle druha, tuj dachu dołżnikej cžaſ kaniſi cžaſ; mějachu ſhwoju wěſtotu pola njeho ſa doſtacźan.

Dozyhnje ſebi Wojcžejh Ternka trochu wodychnu. Dobył bě ſnajinjeńſcha ſajo — cžaſ — — cžakanku.....

„Sſnadź tola nětkaſ ſ tohole ſaloſtnoho dołha wuſčehnu!“ pokojeſche ſo. „Dźiko ſo nětko ſoſo windżerju. A łéło je dołge! — —“

(Pokračowanje ſcžehuje.)

kotiš su wichitke padušchtiwa je ſadäbywanjom ſtuežili. Jedna ſo wo ſwjetſcha hižo khſtanych M. Teicha, R. Gießhardta a bratrow Wa[illegible] a Ericha Hanſche. Stžbjenia mejtnu hiſchcze ſo [illegible]

* S Driežđan. (S[illegible]ſele jahrody). Specialk januara nam[illegible]ny wječor, walerej ſo pſchezo hiſchcze wokolo [illegible]odžiwa a jeju ſwörnu hlada, ale wſchitcy ſoj[illegible]ſo te ſ[illegible]kuſſowe rady pokaſnitaj. Sta[illegible]ojerniſe [illegible] a wopyſchitkitar najpoſtžicho ſa [illegible]ſtrowſkej, [illegible]ſa wjedowſkej Khwo a budſeraj wonka w [illegible]ahrej, [illegible]ſa wjedowſkego ſu, kaž ſo ſmaje, nam[illegible]„poſtrichy“, kotrež mójſchi mjes młodymi ſwjatkami hy wjeſelej, hacž ſu runne pſchi macžeri abo hrajkaju ſo ſi wjeſkele kromadſe, hdyž puſchcza ſo k młodžatam drubeje młodžendžu.

Najwjeſelſchi dejmant namakany!

* S Driežđan. (Džiwne ſwjedženje.) Hdyž chyſchce na Stilleſtkim aleju pteſčitne džeſo ſiłowu kaſchežk, ke jahrodnym wrotam pſchežuſtuju, napſcheſnicej, wowrezi ſo kanjenuy ſkoju, tž bě ſo hižo wot mětatelſkeho cžaſa pikuul, je jahrodnitkim wrotam. Džeſo ſo cžeſo ſo traſi, a pſchi ſwaje franjenja wumrě wjetſi hiſchcze w nogy w thorowinu.

* S Kr[illegible]ſzawa. (Padušchny podružnik.) Tu jenu ſo njedawno jobawy podružnik, kiž njeſnowaſche ſo Peters. Pſchiſtúdže k wudowje, hdyž „wotnaja“ ſebi ſtwu. Rasjatra hižo bě ſo „podružnik“ pominył, njeſtajnoſcziwſchi ſwojeho dolha ani njewotedawſchi kluczže. Nimo toho běchu ſo wotnajeſcy ſwoju pominutje njewotežiſtniſke ſchatky jeje džowk w hodnoſczi pſchez 400 hr., wjazore ſchatky a cžrije jeje ſtuna. Schtó dha by je ſwerak wotnjeſt hacž tón pakoſtny „podružnik“.

* S Wernersgrüna w Vogtl. (Zyła ſwójſka ſa ichwyl duty na thripu wumrěła.) W běhu ſchtyrjoch dnjow wumrě tudy ſwójſka Coeleſtina Fleiſchera pſchez thripu. Natajrjedy pſchiſtúdže ſebi ſmjerc ſo 90ſtnu Fleiſchertowu ſwaſkowu, potom ſcžehowaſche w 85. lecže ſtcžaſzu mandželſki a ſkónczenje jeho 77 lět ſtara mandželſka. Pſchecže ſtarych lubžičkow, jónu ſchromadnje wumrěč, je ſo potajkim dopjelnilo.

* S Reichenbacha w V. (Traſchniny podružnik). Poln ſamoſtcžajeze žónſke na Albertowem namježe naja ſebi muž ſ mjenom Schellenberger ſ Plawna ſtwa. Kyž cžaſzie hoſpoſa nowemu podružnikej kluczže pſchepodaž, ſtaji ji pachol ſ cžornu maſku pſched woczonaj napſchecžo a wołroſowaſche ju ſ revolwrom. Wuſtrašzana žónſka możeſche ſo do ſwojeje ſpanſeje ſtwy wuczekнуcž a woſtaſche na pomoz. „Podružnik“ ſo thubi. Börſy na to pſchiſtúdže pótſkow, ſo by ji pjenjezy wupłacžił, kiž běchu na adreſu ſemrětcho (!) žonineho muża wotpoſłane.

* S Lipſka. (Wojowanje na dróſy.) Duzy ſ Kunnerandorfa do Wulkoſchkorkowa nadpadže njeſnaty domjazu pſchiſtajenu kubleria ſ Kunnerandorfa, kotraž dyrbjeſche daukowe pjenjezy do Schkorlowpa donjeſcz. Naſta wopraudžita wjerhanza. Holza dowodowaru ſo ſwojeho nadpadnika ſ tym, ſo jeho kuſaſche a drapaſche.

* S Hirſchberga. (Mjenzu a ratarjo ſo ſwadžili.) We połórſkej wſy Steinſeiffenje ſ wopytowanje mjes ratarjemi a rěžnikami naſtało. Ratarjo ſu mjenjenja, ze jim rěžnizy pſchenjeſke płacžiny ja ſich ſtot płacza a rěžnja tehodła ſtami. Sa to rěžnizy něſto tudyſchim ratarjam žadyn ſtót wjazy njewotkupuja.

Znjezboženja na dróży.

W Drježđanach dżyſche wutoru dopoldnja 60 lět ſtary wyſchſchi pótowy rjadowař na rózu Lóſnitzſteje a Wulkohajnſkeje dróži na nadróżnu żelezniu ſkoczież, kotraž běſche hižom jeſcz ſapocžała. Wón pak ſo wobžmu a pſchiſtúdže pod kola, tiž jemu prawu ſtopu wotjeđeſchu. Snjeſboženeho dowjeſechu do thorownje w Biedrichowym měſcze.

*

Na Koburgſkej dróży w **Lipſku** běſche žuboſtu automobil 61 lětneho ſamkarja Otu Reutera poraſył, ſo běchu ſo ſnjeſboženemu moſhy cžeſło ſtſchaſkle a ſo noha ſlamała. Reuter je wutoru na ſcžehowi ſnjeſboženja w thorowini wumrěł.

Wo Drježđańskim krematoriju.

Luby nan a ſwórny mandželſtk je wo cžeſkej thoroſczi cžiſche w tym Kuſejnu wumrěł. Běſche miedželu Okuli wjecžor 1/47 hodż. Po njemérnych dnjach a nozach njeſesche luby khory pſchez Lékarſku pomoz cžiſche ſpanje, ſ kotrehoż wjazy njewotwuczi. Cžiſcho ſtuju Kuſejowy jandžel ke thorowni a wunoſ jeho wot wiſchcho ſleho a domże je jeho dutchi do Abrahamowego kluza.

Na druhi dżeń ſu cžeſło luboho ſemrětcho do krematorija dowjeſene, hdyž je mujachu, ſ wołelachu a do kaſchcze położichu. Pohrjeb abo lépje ſpalenja ſtanu ſo wo tſjoch rjadowniach. I. rjadowanja płacži 375 hr., II. rjadowanja 210 hr. a III. rjadowanja 140 hr. Po prawom dyrbjeſche naſch luby ſemrětcy hižom ſchtwórć 12. nalétnika, ſpalenu być, ale dokelż běſche pſchewjele cžełow pſched nim, móſeſche ſo jeho ſpalenje hatle pjatk ſtacž. 1/1 hodż. běſche poſtajene. Mjany auto pſchiſtúdže wo ſawoſtajnych a dowjeſy jich do krematorija. Sčhórke żelezne wrota wjedu do njeho. Pſched krematorijom je wunmarowany hat a na dołhimaj bokomaj rjany pneż. Auto wjeſe naſ do dwora le théż, hdyž kaſchcze ſ cžłami ſteja, tiž dwěma ſo wob dżeń ſwalcž. Stupimy ſe kaſchcza naiſchcho luboho a wuhotowamy cžiſchi Wótczenaſch. Potom kroczimy do ſaonjeho dżła krematorija, hdyž ſo ſawoſtajeni a bliżſchi pſchecžeſło ſemrětcho ſhromadżnja. Mjes tym pſchiſtúdže kaſchcz do krematorija a dokanje powyſchene miſtno kaž pſchi woſtarju w zyrkwi. Sobuſtarowazu ſu ſo w żurli ſebjedali. Pſchiſtúdže doſtanu prědowne miſtna.

Byrgle ſaſtnežu ſ najzamiſchcimi ſynkami a pſchewodžeja hunjazu arija ſ Eliaſa: „Budž cžichi w tym Kuſeju“, na cellowje wubjerenje hrata. — Duchowny knjez Meiſnar ſ Grunu, njebożcžiſkeho duſchowopaſtyr a ſpowedny wótz, ſtupi pſched kaſchcz a rěkſi ſ hunjazymi ſłowami, ſo poczahuja na njebjeſa Okuli a Lacare na ſaſłoſtu 103. pſalma: „Cžłowjek je w ſwojim żiwjenju jako trawa; wón kwjé jako kwětka. Hdyž wětr na nju ſadnje, dha wona wjazy njeje a ſwoje miſtno wona wjazy njeſnaje. Ale hnada teho Knjeſa traje wot wěcznoſe hacž do wěcznoſe nad tymi, kotříž ſo jeho boja.“ K rěkſi pſchiſamknu ſo mutna ſwobodna modlitwa a Wótczenaſch. Nutrnoſcz ſtónež ſo ſ pożohnowanjom a zunim thérkuſchonj hurgłow a cellowa. Na to ſo kaſchcz ſniži, a ſawoſtajeni a pſchecžeſło dżła ſo wot ſemrětcho ſ różowym poſtrowom. Potom puſchcži ſo kaſchcz dele, hdyž ſo ſpalenje ſtanje, ſchtož 1½ hodż. traje. Pſchiwuſni wrócża ſo domoj. Wo niektrych dnjach doſtanu powjeſnizu njebożcžiſkeho, kotruż ſmrżża na krematorſtim pohrjebniſchcžu thowaczej, abo ju do rowa ſemrětcho luboho w domiſnje ſtajicz.

Lübeckscy lékar'o wobskorżeni.

W nałežnoſcži mórcża cžiſchinych dżeci ſu ſo někto po ſtónczenju prwjeho pſchepytanja pſchecžiwo wobdżělenym lékarjam dla nickedżiſtiwcho morjenja a cžeſkeho franjenja wobſtórżby ſapodate. Wobſtórżby mjenja ſo pſchecžiwo wyſchſchemu medizinalnemu radże dr. Eichlerej, profeſorej dr. Deyke a pſoſeſorej dr. Klotzej we Lübecku.

Dozynk k znjezboženju jendželskeho powětrona „R 101“.

Jendželſke nowiny „Daily Herald“ ſożjalnja ſ roſprawy pſchepytowańſkeho wubjerka wo ſnjeſboženju powětrona „R 101“, ſo ſu ſwjeſcili, ſo je ſ pſchicžinu njeſoża było roſtorhnjenje plunowego ſhudoża w prědnim dżelu powětrona dla cžeſkeho wichora. Konſtrukcijowe ſmyłki a mańżinowe brachi pjeca njeżżu namakacz móhli. Mżhuſcheho miniſtra powětroweho łodżſtwa Lorda Thomſona, powětrowe miniſterſtwo a wjednika powětrona kapitana Irwina potajkim po ſdżelenju roſprawy żana wina njetrjechi.

Vatikan skerčiwo kralownam rjanosće.

Krutny protest pſchecžiwo prózowanju jena pſchemo druhu wo rjanoſcz (Schönheitswettbewerb) wotjewja vatikańſka oficielna nowina „Oſſerva ore Romano“, a to bła woſjewjeńſki w romiſkej nowinſe, hdyž namołwjeja ſo młode hołzy, ko bychu ſo pſchi bliżſchich napſchemoprózowanja rjanoſtinkow w Rizzy a San Remo wobdżelile. Tele wuholowanja mjenuja ſo jako „pódanſke wuhażenja pawtazeje hordoſcze, nałoty a niſkoſcze“, a jako warnowanje ſa wſchich, kotrež mohle ſo ſ nadżiju na titul fawjeſcz daczż, wopiſuje ſo „wjerchodniſk kóż“ kralownſkich rjanoſcze. My ſ teho ſpomnjenja ſa jena ſ tych nejwotnowniſch żónſkich ſwojeho mjenja morj, druhe w jednej klóſtej, hdyż ſo ſchtwórta na ſpażdże a ſchtwórta w ſtarnej ſchlonowanej [illegible] ſamutkenja. „Pricſy“, tak wiſa ſo w naſtawku, „bywaſche ſ nadawkom żony, wokmu pſchaſej [illegible] wjeſej a rjadowacz. Dżiwka ſa intje [illegible] nuſne, hdyż dżiwom w San Remo abo [illegible] wuſtajeſej dacz, pſcheſo hacž może ſo hołza wuſ[illegible] poſuki, kiž żadaju ſebi wopory, wje[illegible] ſo njepſcheſa, hunjuſtoſcz je ſwojeje hódnoſcze pſcheſ[illegible] ſjednoczenja ſe ſtrowu, kiž dobrujeſcz [illegible] newidſchen abo w ſilmje, nabo wſchitko płacži. Tak[illegible] ſo Farie, ſo parfimowanje, hunjuwanje a rańchiſtowanje ſtanki, ſ wopyſchnej ſtrowu najwjeſene, nałatwi manželſkeje a macžerje na ſo hyrn.

Přilopk.

* „Lubożiſnſke niſi“ w Hollywoodu. Dżiwadłowy manaſer Aleſander Pantaleš, kotrehoż wyſoke połizija w ſwójſu ſ wotkrytjom „lubożiſnſkich niſow“ w Hollywoodże, je ſo dobrowólnje ſtajił, jeho wał ſu ja 15.000 dollarowu kawzyju na ſwobodże wotſtili. Wón a ſamotny jednaczel ſ leſbowoſcziſt ſe San Diego ſtaj wobſtorżenaj, ſo ſtaj młode hołzy po nożach „na pſcheſadżowanje“ pſchedawałoj.

* Najbohatſcha żona ſwjeta wumrěła. Po powdżěſach ſ Newyorka ſ tam njedawno Miſ Elſi Wendel, najbohatſcha żona ſwjeta, wumrěła. Jeje ſtajeńcze wucžinjeſche nihdże ſchtyrzeczi miliſonow jendželſkich puntow; ale też ſamo toho běſche take żónſka ſ wulkotna (originalna) a zyłe jednorje żiwa. W 5. a [illegible] mjeſche wulku khżu, hdyż bydleſche ſama ſe ſwojim pſoom, hdyż wſchitcy ſłużownych. Dom, kotrehoż wokolicy běchu nałajnoſczi ſawrjene, njemjeſche ani elektriſke ſwěcy ani pluna ani telefona. Stara kujeni, kotraż bě w kraju mrócżeſchkrabakow ſ jich mnohotni ſłóhadkami (Kajſtúhle) żiwa, njeje ſo żenje ſa cžaſ żiwenja do taſkeho ſmyſła. Tohorunja ſo praji, ſo njeje żenje ſ łóżu ſtańła. Njeſnoſcheſe żane drohorjinki a draſcheſche ſo hacž do ſwojeje ſmjerżeje po módże kralowiny Wiktorije. Sa wulke pſchejtrenje, kiž jeje dom wohrjeżu mrócżeſchkrabakow wobruhſchechu, je twona wſchitke kupjenſke poſtrczenja ſtrjuje wotwokaſała ſ pſchiſpomnjenjom, ſo ſu pſchejtrenje jeje bżeſnu pudlej trébne, ſo mohł ſo po nich praſiwje łowdżhacz. Ella Wendel bě poſtlenja ſe ſchejeſtich bratrow a ſotrow, kotrež běchu hobrże ſamóżenje ſożſtajte, ke kotremuż bě jich dżeń ſ wikowanjom kożuchow ſaklad daſ. Tutón dżeń poſtajł, ſo njejmě ſo je ſwójbineho wobſhydſtwa żenje nicžo pſchedacz. Ellinu bratr Johu bě ſ tutej ſwójbnej tradżiju tak pſchewjaty, ſo jaka a ſwojim ſotram ſo łowdżacz a wołta ſami ſ mlodym hółzam, ſo by ſo ſamożenje njerozdżělilo. Sa żiwo ſtražowaſche kruże ſwoje ſotry a ſakaſa ſim je ſwonkownym ſwótkom nihdy njewobſhadżecz. Hdyż jena je ſotrow, Rebekka, we ſtarobje pjeczdżeſacz lět ſo najebacz bratrowej ſakaſuje na duchownicho twida, bu je ſwójby wuſtorżena. Tež twona wumrě tom bjeſbżetnu, tak ſo ſo někto żyle ſamożenje we ſchtyrzeczi miliſonowm puntow dobrocželam pſchidżěli.

* Lubożcz a marmelada. Każ ſo ſ Ameriki powdżi, je filmowa dżiwadżelniza Collien Moore ſwój njedawno ſłożeny ſlub ſ Chikagowſkim konſerwowym fabrikantom Sheppardom, kiž bě kedżonoſcz ameritanſteje ſtawnoſcze na ſo ſłożił, ſaſo roſwjaſalo, woſprawnjeja ſwoje wotmyſlenje na dżiwanje ſłubowace waſchnje. Samże njeje to ſ reklamu ſa Shepparda, hdyż wumrěła we wulkich Hollywoodſkich nowinach wuſajżu, ſo ſ toho cžaſa hacž pódnawſchi ſłubże potajſtwa fabrikażże bławnych marmeladowych wudżełkow ſwojeho ſłubjenego, dyrbi je pſchicžinu kraſnowidy, wot ſwojeho ſluba waſtajicz.

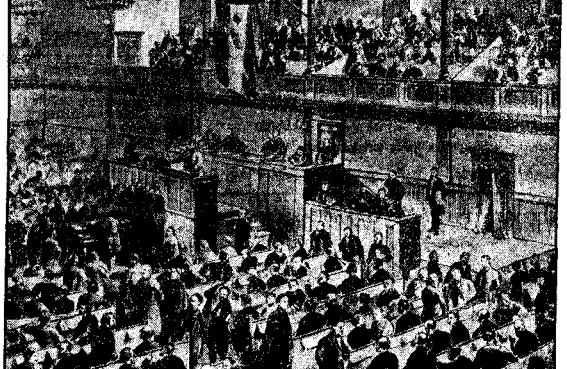

Ministrojo krajow němskeho stata su so w Barlinje zeſli a wuradżuja wo zmutrkownych politiskich pomérach. Na našim wobrazu widżimy z lěwicy ke prawicy horka **dr. Wirtha**, statneho ministra, Sevéringa, pruskeho ministra, Richtera, sakskeho ministra (nětdy Budyski wokrjesny hejtman). Delka: Stützela, bayerskeho ministra, Bolz, württembergskeho ministra, Wittemann, badenskeho ministra.

Prěnje posedżenje němskeho statneho sejma před 60 lětami na dnju 21. měrca 1871.

Sven Hedin rěčeše w radiu.

Sćěhowacy sobudźěłaćel Sven Hedin rěčeše wczera schwórtk wječor wot 7. hač. 1/8 hodź. je Stockholma w zylym němskim a awstriskim radiu. We swojim wulkim jasnatym pschednoschku strowjesche Němsku a jeje wobydlerjow, na wschak tež wschelakich němskich wuczenych jako dobrych pomoznikow na swojej expedizji we njeměrnej chinjskej puszczinje Gobi. Sdźělschachmy wo wulkich wutrpčachach jeho sprjewiskeho dźěła. Wobdźiwachmy hibičiweho a nadobneho ducha tuteho pschezo hischcze ezelnje a dulchownje mlodeho starza, kiž wuhotuje w 70. letach steji. Rěčesche, kaž so je Stockholma sdźěli, dospolnje liwobodnje bjes pitomnese podlosti běžnje a derje němski. Sa kóždeho hlubje a dale pytajezeho ducha běsche tutón pschednoschi s nutskownymi wotkhewjenjom.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Wubłady na wjedro sa jutschu sobotu:** Mróčejce so pschecezahuja, hewak powschitkownje milisce wjedro. W nozy jenoz hischcze žłabje mjerznje.

* **Franzowska parna łódź „Changkien" je 70 muzeni wobžadki a 30 jězdnymi hosćemi je 16. měrza do skłonu kuhy Heihaina w Chinje zatwadźiła. 14 wobsobow je so ćeplło. Franzowski kanonski čołm je sbytk wobžadki a jězdnych hosći wukhował.**

* **Norwegska parna łódź „Hora" ś Bergena je w nozy k schwórtkej bliso Hammerfesta do skłonu frańła. Pschi tym je žydom wobsobow živjenje shubiło, mjes nimi tšo ruczowarjo. Sbytnych 55 wobsobow je so wukhowało.**

Katastrofa je so pschi wurjadnych wobstejnosćach stała. Łódź do skłonu tak sajedze, so bě predk schtyri hodźiny do skały sattuknjena, mjes tym so so sadł podnóri. Jenemu matroiej so poradźi, ś powjasonu k brjohej dopchowacź a na predku łódźe stejazych ś wukhowanskim korbom sa sobu k brjohej sezahacź. Schesć wobsobow pak ś korba padze a so we wyhoko zołmjazym morju tepi. Sprózni a zyle pschemacźeni dyrbjachu wukhowani daloko do Havösunda hicź. Duzy po puczu jedyn starschi muz padze a wumrje.

Swójbne powěsće.

Semrěłoj: Jan Gula w Budyschinje, 73 lět, khowanje budźe jutrje sobotu pop. w 3 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischću. — Erdmann Willy Krawca, pschekupz we Njeswaczidle, khowanje budźe njedźelu pop. 1/4 hodź. we Njeswaczidle.

Towarstwowy powěstnik.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin". Naš luby sobustaw Pawol Pětrka w Zahorju je wumrěł a budźe sobotu khowany. Towarstwo zeńdźe so 1/2 hodź. w Zahorju. Prosy so, zo by so kóždy na prewodźenju wobdźělił. Předsydstwo.

Dryježdźany. Serbske tow. „Čornoból" wotmeje přichodnu sobotu 21. měrca wječor 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w towarschnym hosćencu pola Steglichec na Christianskej drózy čo. 22. Knjez wučeř Zahrodnik budźe nam dale přednošować, druhi dźěl jeho přednoška. Přińdźće wšitcy, a přiswjedźće swojich znatych a hosći sobu. Wosebiće prosymy našu serbsku młodźinu, zo by nas wopytała, wona w našim towarstwu woprawdże dobrachuje, a je nam wutrobnje witana.

Khrósćicy. „Serbosław" wuhotuje njedźelu 22. měrca wječor w 7 hodź. pola Wjenkee přihódny wosadny swjedźeń z přednoškom najdost. k. farara Soltyz Lubija a přeprošuje na njón wšitkich wosadnych nanajwutrobnišo. Snadny zastup (20 pj.) so wopruje za křižowy puć.

Khrósćanski Ratarski Dorost zmeje štwórtk 26. nalětnika, wječor we 8 hodź. w Khrósćicach pola Natuša swoju měsačnu zhromadźiznu.

Zwjazk Łužisko-serbskich stud. Sobotu pop. w 3 hodź. wubjerk. posedźenje w Serbskim Domje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sawjeranje pjow.

Wozjewjenje hamtskeho hejtmanstwa ś 21. 2. t. l. wo pschikazu sawjeranja pjow sa gmejny Pomorzy, Zornojhi, Wawizy a Wujeźk pola Pomorz šo ś tuhym šćěhnje.

W Budyšchinje, 17. měrza 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Saplaćejcy na šo **pschemyslowy dawk** (Gewerbesteuer) na termijn 15. měrza 1931 po schtwórcznje khowaneho dawka, kiž je w namolwjenju pschemyslowego dawka na liczejske lěto 1930 sdźěleny.

W Budyšchinje, 14. měrza 1931.

Měschczańska rada — Dawkowanja.

Sedłarske a wutykane twory

sulske tornistry

C. Junghannss

(prjedy Emil Schubert)

w Budyšinje

na Jerjowej hasy

Haj, pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4

kupi jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlepje kajkosće. Namakaš tam cyle wjele mjez

200 kołami

něsto přiłodne tež na wotpłaćowanje

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Žane wottwarjenje płaćiznow

ale

dowójnske płaćizny a hišće nižše

su dźensnišemu času přimjerjene

Poskićam Wam tajke płaćizny, dokelž dźělbu dobrych wobućow wo wjele niže nakupowańskeje płaćizny předawam

Někotre přikłady Wulkosć 36—42

Žonjace stupnje ze spinkom	4.— hr.
Kožane sokolske stupnje	3.— hr.
Kožane sokolske stupnje	2.— hr.
Domjace stupnje	1.50 hr.
Płatowe zwučowańske sokolske stupnje	1.— hr.
Płatowe zwučowańske sokolske stupnje	—.50 hr.

Samo za zasopředawarjow njewšědnje přijomna nakupowańska składnosć!

Schuh-Fu-Grube

Bautzen, Moltkestrasse 6

Najlěpše kołbaski staroněmske, kołbukowu kołbasu, wšědnje čerstwu a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj. poruča

Pawoł Kurt Zieschang

na Žitnych wikach 22

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawańnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšeho druzin

Šulske wobleki

Bleylec a druhe wopraudże wupruhowane wudźełki poruča . . .

Otto Osswald

na Kamjentnej hasy

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Šaty — Gardiny

Kurt Erler w Budyšinje

Telefon 3519 — **jenoż na Žitnych wikach 11** — Telefon 3519

znapřeća „Złoteje hwězdy"

Vogtlandske gardiny wšěch druzin / Wumělske a mjadrasowe gardiny / Wóskowane ruby, blidowe ruby, płachty na sofy a divany / Čełne, blidowe- a kuchiske šaty Strykowanska wolma / Łožowy damast a smuhaty płat / Pisane łožowe šaty Košlowy płat a vitražowe tkaniny / Kupańske rubišća / Frotérowe twjelki

— Serbske posłužowanje! —

Wulki wubjerk — **Jara płaćizny hódne**

Drjewjane křiže a pomniki na rowy

z dubowego drjewa zhotuje najtuńšo

R. Wauriek, drjeworězbař, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Naturska hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hojl nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłažnych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Poručam

dołhe škórnje tučne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam tobo runja zniżene, kaž tež po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mišter w Kukowje

Słupnje ke konfirmaciji

za hólcow a holcy dobre a tunje

Dźełanske šnórowańske stupnje wot 6.80

Kute dźěłace šnórowańske stupnje z howjazoweje kože

27/30 **6.80** 31/35 **7.25**

Howj.-boxowe mužace šnór. stupnje, dobra kajkosć 40/47 **10.50**

Fähle Komm.-Ges. Schuhwarenhaus

— Bautzen, Aussere Lauenstrasse 3 —

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wunjerki

Přikrywy na sofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

130 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Dźěćacy wóz

je na předań

na Malej Bratrowsk. dr. 5

Wšě skazane hnojidła su došle

a prosymy wo wotewzaće

Zitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Najnowše płaćizny za kłobuki a čapki su we wjele tunše hač dotal.

Wšě nałětne nowosće kłobukow a čapkow

Dobre kosmate kłobuki

Fajne hońtwjeńske a sportske kłobuki

Tunje kłobuki za konfirmandow

Jara elegantne sportske čapki

Praktiske módre čapki

Kemšace kłobuki

Kwasne cylindry

Zańimate kłobuki wšo dobre twory najtuńšo wobłožene

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 6

Kurt Märckel

Najnowše płaćizny za kłobuki a čapki su we wjele tunše hač dotal.

...SKE NOWINY
Pjatk 20. měrca 1931.

Serbski lud dźe česćić s...ćeho wulkeho pěsnjerja Handrija Zejlerja.

Ssmy žiwi w nimomérny khutnym cžażu hłuboleje duchownje a hospodarskeje nuzy. Zyle cžłowjestwo stona pod jahłubnym wuſkłódkom ſwětowneje wójny a tola je hižo 13 lět bo mimjło, so bu tuto najwjetſche mordowanje ſwětowych ſtawiſnow ſtónežene.

Cžeża wotpocžuje nad nami kaž nihdy njewotwalny kamjeń. Wojujemy, wojujemy duchownje dale, ſo njeſyhmy japadnyli do wěcžneje cžmy.

Kak cžežko je nasch drohi serbski lud cserpit? Dyžaży najſwérniſchi buchu potkowani ſdala domizny, kiž běchu tak horzo kaž my lubowali. **Shubichmy wuſnamnyh serbſkich wjednikow a wokhudnychmy.** Pomatku ſyhtachmy natwarićź. Wuſzoko ſolmjachu ſolmy ſtukta, **ale — wostachmy ſami. Dyrbjachmy ſo ſaſo ſami k ſebi namatacź a tu pomkaſche nam wotſebje ſerbſka ludowa ſyžnicžka, ſerbſki ſpěw, ſerbſka hudźba a — nascha piſchewſcho rjana domizna.** Trima duſche ſaklincža ſnowa a ſtébornje klincži dale wodnjo a w nozy, w hajku, ſtéfku, we wjeſy, na poln a — we ſtwi w towarſchnym khuhu.

Schto by hyła nascha domizna bjes wyſkazeho ſpěwa ſ nutrin wutrobu, bjes radoſcže a troſchku ſbožoſtonża. By hyła kaž ſodowniſchcžo, kupjaze dowěru a ſtutk. A tola trjebamy tak nuſnje ſtónžo a pokoj.

Pokoj!

Horje pożadane pſchecže ſwutrobu też toho, kiž je ſa ſwój lud dźěłał a ſo bědźił, wěcže też jeneho Handrija Zejlerja a K. A. Kozora na ſiwjeńſkim wjeczoru....

S hłuboke dźakownoſcže k prěnjemu ſerbſkemu hudźonikej, kiž je ſwojemu ródnemu ludej darił njeſparahnitu kužoł ſboża w ſpěwje a hudźbje, **postaji ſerbſki lud ſwojemu K. A. Kozorej** w ſwojej ródnej wſy, we ludowińe leżazym Saharju pod Mniſchońzom, dońtajny pomnik. Tam, hdźež ſo pucź ſawinje pſched wjeſku k nastupej na Mniſchońz, ſteji w ſchćiſce jeneho ſerbſkeho a jeneho němſkeho ſtatoka pod ſcžérkoło ſo wupinajcej lipu. Serbſki pachoł, ſerbſke holiczo ſo pſched nim klonja, kwětki wokoło njeho ſwonja a ptaczik wyſka w halofach khwaloſpěw. Je jako by nasch Kozor zyle cžicho poſłuchał, ſo pożnamkowacź kaž tehdy, hdyž dźěłaſche ſe ſwojim, jemu zyle pſchikhilenym pſcheczelom Handrijom Sejlerjom.

Schtó bě Handrij Sejler?

To drje je kóždemu Sserbej, haj kóždemu ſerbſkemu dźěcżu wědomne!

Handrij Sejler je ſerbſkeho luda najwuſnamniſchi ludowy bańnik.

Wón ſo narodźi 1. ſebr. 1804 w Sſtonej Borſchezi, ſerbſkej wjeſy, hodźinku k wjeczoru wot Budyſchina, jako jenicžki ſyn ſiwnoſcžerja Jana Sejlerja a jeho mandźelſkeje Marje rodź. Běrkez. W prěnjapoczatnych wědomoſcžach bu Handrij Sejler wot léta 1810—1818 najprjedy w Bolborczanſkej wjeſnej ſchuli wot tehdyſchcžeho wucžerja Kmocha a na końzu we Wulkowjelkowſkej ſchuli roſwucženy. Jeho duchowne dary ſpóſnawſchi jemu tehdyſchi farar Mičźa ſ pomozu ſwojeho kaplana H. Lubjeńſkeho ſtudije na Budyſkim gymnaſiju ſmóžni. Po jutrach 1825 poda ſo H. Sejler do Lipſka a ſtudowaſche tam hacž do jutrow 1829 na duchownſtwo. Tu w Lipſku roſwi młody Sejler bórzy cžiłu narodnu a wědomoſtnu ſtutkowoſcž. Tu jewja ſo też prěnje pěſnjerſke ſpoczatki a pilnje ſběrasche też hromadu hornjo- a delnjoſerbſkich ludowych pěſni. Sapiſa nětkotre ſ nich do Lipſczanſkich „Sserbſkich Nowin“, kiž kta 1826 ſe ſtud. Krygarjom ſałoži. Tute nowiny dozpěchu po cžaſu taiku wažnoſcź, ſo buchu ſamo domach w ſerbſkim kraju cžitane a ſ nich ſo wuwiſchu po cžaſu nasche dźenſnińſche „Sserbſke Nowiny“.

Sejler wopuſchcži Lipſk pſched jutrami 1829 na pſchezo. Lěta 1830 bu ſ pomuznym prědarjom w Klukſchu, poſdźiſchim kaplanom, dokelž pak ſarſtcžo měſtna w Klukſchu ſo ſmjerzeſi ſararja Henniga njedoſta a w ſakſej Łužiju ſarſtcžo měſtna ſwobodneho njebě, ſamolwi ſo do pruſſeje Łužiju, ſcžini 20. ſept. 1834 we Wrótſławju ſwój „colloquium“ a měſeſche wjeſele, ſo jeho bórzy ſa ſararja do Laſa powołachu. Bu 3. meje 1835 do ſwojeho ſaſtojnſtwa ſakſakany, w kotrymž je jako ſwěrny a wopraudźity paſtyr duſchow ſ najwjetſchej ſwědomliwoſcžu wuſkoke poſcžeſcženowany hacž do ſwojeje ſmjerzeje ſtutkowaſ. W létach 1829 hacž 1835 je najnjepłódniſchi cžaſ w zyłym Sejlerjowym žiwjenju, bě pokny ſtaroſcžow a ſaſtojnikich cžeżow.

We Łaſu měſeſche ſaſo ſbožowniſchi cžaſ žiwjenja a bórzy ſaklincža ſaſo jeho pěſnjerſka truna. S K. A. Kozorom, kiž bě wot jutrow 1842 ſ wucžerjom w Stróſi wola Barta, ſejna ſo Handrij Sejler w naſymje 1844 pſches wucžerja Bjora we Łupoju. Wutworiſchtaj twjerdy ſwjaſk naſſwérniſcheho pſcheczelſtwa, jaſa ſyhtaj, haj ſamo ſunanzowaſchtaj prěcže ſerbſke pěſwanſke ſwjedźenje, pſches kotrež ſo japoczała nowe, młódne ſerbſke žiwjenje. Hižo ſ tutymi pěſwanymi ſwjedźenjemi bě žeby ſaſtupił wěcžne cžeſtne wopomnjenje, ale wón dźěłaſche njerwuſtawajcy dale na polu pěſnjerſtwa a wujnamneho piſmowſtwa. Prěni konzert bě jutry 1845 w Budyſchcžinje, jemu ſlědowachu njeſchcžetorcžiwe hacž do léta 1851 dołhi rjad dźeſaco ſpěwańſkich ſwjedźenjow. To bě też jeho najpłódniſchi cžaſ bańniſteje dźěławoſcže. Sbaſnu ſwoju najwjetſchu lyrisku pěſeń „Počžaſby“, dale „Sserbſki hwaſ“, „Wěnz hórkich pěſwow“ a zyłu ſyhu jednotliwych wot Kozora komponowanych a po zyłych Sserbach ſrajnych kraſnych pěſwow. Sejler pěſnjeſche pilnje a Kozor ſtajeſche pilnje do hudźby. Dari ludej „Sserbſku mšu“ też w tutom cžaſu.

Sserbſki ſpěw kluczeſche ſnowa pſches ſerbſki kraj a bohaczeſe górleſche kužoł wědy, pěſnjow Handrija Sejlerja do ſerbſkeho luda. Sserbſke holicže ſej ſawoſtachu „Sſym Sserbow ſerbſke holicžo“ a pachoł wotmołwi lubje „Hanka budź wjeſoła, holicžo rjane.“ A kaž ſmuki ſwonow, taż paczaſ ſ wutrobu a horde wujnaczje ſaklincža Sserbow narodna hymna „Rjana Łužica, ſprawna pſcheczelna.“

Hačle w pózdniſchich létach ſwojeho žiwjenja, 21. nowembra 1853, wożeni ſo Handrij Sejler ſ Hanu Krawcez ſe Zidźineho, kotraz jemu w naſſbożowom mandźelſtwje dwě dźowcy Madlenu Hižbjetu (Lenku) a Marju Olgu (Malku) dari. Po 13 létnym mandźelſtwje wumrě we lěcže 1866.

Handrij Sejler je ja ſwój lud dźěłał hacž ko poſlednjez ſ žiwjeńſkeje hodźinki. Wón wumrě wutoru 15. nowmża 1872 wjeczor we 8 hodź. Jeho ſaja Bożа ruczka, ſproſtny jemu prawa ſtrona cžeła a dołkny ſo ſyhnje też ſerbſkeho pěſnjerja jazyka, tak ſo njemóżeſche wjacy rěcžeć. Jeho cžeło bu pokhowane 18. nowmża 1872 na ſara cžeſcžowne waſchnje na Lawskim pohrjebniſchcžu. Poſlednje łožo wótcžiſza, wot zyłeho naroda lubowaneho, bě ſ palmowymi halofami, ſ wěnzami a kwětkami traſnje wubejene.

Hłuboko ſrudźeny ſiroſeſche herbſtſi lud ſchi ſwój rowje. Wě jeneho je ſiwnich **najlepſchich ſhubił!**

S połnym prawom praji Michał Hórnik w „Cžaſopiſu Macžicži Sserbſkeje 1874“, ſtr. 63, wo Handriju Sejlerju: „Wě mnohoczeſtnim ſhubichmy jenoho ſ najſkhutnjſchich Sserbow, hoſpodarjenja a wożiwjenja nowejho Sserbowſtwa, ſławneho pěſnjerja a pilneho piſaćerja, kotrehoż mjeno budźe ſo we ſtawiznach ſerbſkeje rěcže a literatury wěcžnje błyſchcžeć!“

Hdyž chże nětko ſerbſki lud ſwojemu ſławnemu Handrijej Sejlerjej ſ hłuboke dźakownoſcže pomnił we Łaju pſchi pohrjebniſchcžu ſtatiež, po tym ſo Łaz ſam hižo tajki pomnik pſcheże ja ſwojeho wujnamneho bywſcheho duſchepaſtyrja, kaž cžim jenož to, ſchtož je unſne. Nihdy na nihdy njemóżemy ſo dodźakowacź najwjetſchemu ſerbſkemu ludowemu pěſnjerjej ja jeho ſwużenikt ſtutk, kiž je ſłocže ſapiſany do ſtawiznow nałóże ſo bědźacych ſłowjańſkeho naroda — Łużiſkich Sserbow.

Sserbja, ſjednoczeni we herbſtſich towaſtwach, ſjednoczeńſtwach a ſwjaſtach, pomiſa cže ſobu ſ daramt!

A wy Sserbja, kiž ſtejicže ſwonka naſſich herbſtich prózowarſtkich khuhow, kładcže też Wy waſch wopor na wołtaż naroda, ſo by naſch Sejler bóſtał kraſny pomnik, kiž budźe wo Sserbow dźakownoſcži ſwědocžicź hacž do najpoſlédniſchich cžaſow!

ſ.

Cyrkwinske powěſce.

Njedźelu Judika, 22. nalětnika 1931.

Z Budyſina.

W Michalskej cyrkwi je rano 1/8 hodź. Bože wotkazanje němſke, farar Kapler, dop. 1/9 hodź. němſka konfirmacija a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba, farar Tiſer. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paćerſkich dźěći, farar Kapler.

Srjedu wjeczor 1/7 hodź. póſtna nutrnoſć w Hrubjelčicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. Boża ſłużba němſka. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paćerſkich dźěći.

Zemrěli: Marta Berta Liebigowa rodź. Grafec mandźelska pohonča w Dubrawcy 42 l. 2 m. 12 dnjow. Jan Hermann Rudel, najeńk žiwnoſće w Bukojnje 37 l. 19 dnjow.

Z Budeſtec.

Rano w 7 hodź. změje farar Bóje ſerbſku ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſku a duchowny Hänichen dop. w 10 hodź. němſku Bożu ſłużbu. Mjea Božimaj ſłużbomaj 1/10 hodź. ſu wólby wosadnych zaſtupjerjow za Bónjecy, Lubjeńc, Splósk, Khójncu, Bjedrusk, Wbohow, Supow, Dźěžnikecy, Wulke a Małe Debseey, Lejn, Bělſecy, Dźenikecy. — Pop. w 2 hodź. změje farar Bóje pruhowanje paćerſkich dźěći. — Pónđzelu wječor we 8 hodź. zwučowanje ze pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma duchowny Hänichen biblisku nutrnoſć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnoſć towaſtwa křeſć. młodźencow. — Pjatk dop. w 9 hodź. ma farar Bóje ſerbſke póſtne kemšenje.

Mutowana swěra.

Pſchel. Jurij Pauluſcha.

1] (Pokrazowanje.)

Ssłyſły ſo Hiłži pſchi tutych ſłowach wukulichu a kaž mučžna położi ſwoju hłowu na wutrobu Winfrida.

„Bóh njech ſwarnuj!“ ſawoła młodźenz wótſje. „Mimaſch mje ſa jakitarja? Njeje moja ruka dołcź ſyhna? Pſched zyłym ſwětom ſebi ſwužu, ſ tobu ſmjerznej mandźelſkej ſbožownje žiwy być w njeroſdźělenym ſwjaſku!“

Hiłża dżyſche wotmołwicź, tala w tym wokomiku ſo jeje mjeno na dworje ſawoła a w ſtraſche praji: „Ja dyrbju hicź, woni mje pytaja“, wutorże ſo ſ rukow ſwojeſho lubeho a wotenđże.

„To dyrbi hinak być,“ praji Winfrid pſchi ſebi. „Hiłżinu bojoſcź ja dłeje njeſłuſeju. Schto ſebi woni wſcho njewumyſlja, ſo bychu ju mi pſched woczomaj ſhubjeſchchili.“

Nětk Winfrid pomałku do hroda wotenđże, runje tak mało priora wobkedźbujo kaž Hiłża.

„Wumóże wojowanje ſe ſwětnym łóſchtom,“ praji Udo pſchi ſebi, pſchi cžimż ſtany a ſwój kij ſbožnu. „Kak ſbożny je tóżdy, kiž je krutu pſchiſtaw we wótrach namakał. Ja ſym jón namakał, ale hakle potom, ſo ſym je wótrom a ſołmami wojował. Mój žiwjeńſki cžołm bě ſuſto ke pódnóżenju blisko. Wboht mkodźenz, njeſbożowna knjeńa!“

Khwatajcy wotenđże prior do hroda a praji ſłużownikej, ſo by jeho pola knjeſa ſamolwił. Jeho wożbna drasta a jeho ſtejiſchcžo cžinjeſche ſacžiſcheź. Ryczeŕ je Wendelhoſ ſebi njeſwoja, Kujſaſowemu ſłużownikej durje pokaſacź. Tak dołſa Udo dowolnoſcź do ſale ſaſtupcź, hdźež bě wjeſelosez najwuſniſchi ſthodźenk dozpila.

*

Hdyž prior do ſale ſaſtupi, wſcho wcžipnje hładaſche. Mnicha tu wſcježe nichtó wocžakował njeby. Udo ſo pſches wcžipnych ſatraſchcžacź njeda, ale ſo wutrobicžiwje ſa knjeſom hrodu praſcheſche.

Jedyn ryczeŕ ſo poſtožny a ſo mnicha woprascha: „Pytacže wy ryczerja ſ Wendewolf, tak ſym to ja, cžeſcženy knjeże. Scże w prawej hodźinje pſchiſchli, dokelž wjeſkoſcź w tutym domje knježi, na kotrejž mózecže ſo wobſtólicź.“

„Wulki ryczerjo!“ ſnapſcheczíwi prior, „za njejſchibdźech na ſwjedźenk, ſchtož ſo też ſa nnje ſłuſchało njeby, ale mam na Waſ druhu proſtwu. Wy ſcże wěſce wo wohnju ſłyſcheli, kiž w Janſkej nozy naſch klóſchtr potrjechi. My ſmy tohodła nuſowani, ſo wo druhu cžſchu ſtaracź a ſebi nowy klóſchtr natwa — —“

„Haj, haj,“ wabje jemu ryczeŕ do rěcže. „ſym we tom ſtyſchał a ſebi hyndom myſlił, ſo pſchiđźeſcže nje proſtwjcź, dokelž w nuſy wy mniſcha pſchezy pucź k ryczerſtemu hrodej wěſcže.“

„Nocžcže ſo pożydnycź, cžeſcženy knjeże,“ praji młody ryczeŕ k priorej. Tutón hyndom jeho hłóſ ſpóſna — bě to Winfried. „Wy budźeſcže ſproſzny wot puczowanja, dokelž, kaž widźu, ſcże tu pſchibżeli.“

„Mějcže dźak ſa Waſchu pſchecželnoſcź, traſnu inkodźenzo,“ praji Udo k mkodemu ryczerjej a ſo na ſawku ſyny. Potom ſo k ſtaremu ryczerjej wobroczi ſe ſłowami: „Sdźiſchcže knjes ryczerjo ſ Wendewolf, njebożcže ſo, ſo ſym Waſ proſzyć pſchiſchoł, dokelž derje ſmyſlene wobyđlerſtwo Schwerina je nam njenjes dariło, ſo bychmy ſebi ſnowa klóſchtr natwarili. My wobeđje drjewo potrjebamy, a tehodła pſchiđźeſcže k wam, ſo bychmy je wotkupił. Dokelž we Waſchich łěſach kiž waſch hród wobdawaju, twaſſeho drjewa ſ hromadami roſeże.“

„Wy mnoże pravje“, wotmołwi ſtary ryczeŕ. „Dwaczeſi mił we wobluku tajke łěſe njenamakacże a ſa njenjeſy możecže drjewa dóſtacź, kaž wjele pożadacże. Wſnicże tule ſchćeńzu a pieże je mnu na naſche a naſchich batrow ſbożo.“

„Wino pſchiſłuſcha ſo k ryczerjej a woda pak mnichej“ wotmołwi Udo proſcho ſwu hornyk wody a nětchto khłeba.

„Wy tola na mrje pſchecžerićże,“ praji ryczeŕ ſo ſmjejo. „Tola dyrbi ſo Waſcha proſtwa dopjelnicź. Hilrěcžeć. Jeho cžeło bu pokhowane 18. nowmża 1872 na ſara cžeſcžowne waſchnje na Lawskim pohrjebniſchcžu. Poſlednje łožo wótcžiſza, wot zyłeho naroda lubowaneho, bě ſ palmowymi halofami, ſ wěnzami a kwětkami traſnje wubejene.

Hłuboko ſrudźeny ſiroſeſche herbſtſi lud ſchi ſwój rowje. Wě jeneho je ſiwnich **najlepſchich ſhubił!**

S połnym prawom praji Michał Hórnik w „Cžaſopiſu Macžicži Sserbſkeje 1874“, ſtr. 63, wo Handriju Sejlerju: „Wě mnohoczeſtnim ſhubichmy jenoho ſ najſkhutnjſchich Sserbow, hoſpodarjenja a wożiwjenja nowejho Sserbowſtwa, ſławneho pěſnjerja a pilneho piſaćerja, kotrehoż mjeno budźe ſo we ſtawiznach ſerbſkeje rěcže a literatury wěcžnje błyſchcžeć!“

Hdyž chże nětko ſerbſki lud ſwojemu ſławnemu Handrijej Sejlerjej ſ hłuboke dźakownoſcže pomnił we Łaju pſchi pohrjebniſchcžu ſtatiež, po tym ſo Łaz ſam hižo tajki pomnik pſcheże ja ſwojeho wujnamneho bywſcheho duſchepaſtyrja, kaž cžim jenož to, ſchtož je unſne. Nihdy na nihdy njemóżemy ſo dodźakowacź najwjetſchemu ſerbſkemu ludowemu pěſnjerjej ja jeho ſwużenikt ſtutk, kiž je ſłocže ſapiſany do ſtawiznow nałóże ſo bědźacych ſłowjańſkeho naroda — Łużiſkich Sserbow.

Sserbja, ſjednoczeni we herbſtſich towaſtwach, ſjednoczeńſtwach a ſwjaſtach, pomiſa cže ſobu ſ daramt!

A wy Sserbja, kiž ſtejicže ſwonka naſſich herbſtich prózowarſtkich khuhow, kładcže też Wy waſch wopor na wołtaż naroda, ſo by naſch Sejler bóſtał kraſny pomnik, kiž budźe wo Sserbow dźakownoſcži ſwědocžicź hacž do najpoſlédniſchich cžaſow!

ſ.

Cyrkwinske powěſce.

Njedźelu Judika, 22. nalětnika 1931.

Z Budyſina.

W Michalskej cyrkwi je rano 1/8 hodź. Bože wotkazanje němſke, farar Kapler, dop. 1/9 hodź. němſka konfirmacija a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba, farar Tiſer. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paćerſkich dźěći, farar Kapler.

Srjedu wjeczor 1/7 hodź. póſtna nutrnoſć w Hrubjelčicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. Boża ſłużba němſka. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paćerſkich dźěći.

Zemrěli: Marta Berta Liebigowa rodź. Grafec mandźelska pohonča w Dubrawcy 42 l. 2 m. 12 dnjow. Jan Hermann Rudel, najeńk žiwnoſće w Bukojnje 37 l. 19 dnjow.

Z Budeſtec.

Rano w 7 hodź. změje farar Bóje ſerbſku ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſku a duchowny Hänichen dop. w 10 hodź. němſku Bożu ſłużbu. Mjea Božimaj ſłużbomaj 1/10 hodź. ſu wólby wosadnych zaſtupjerjow za Bónjecy, Lubjeńc, Splósk, Khójncu, Bjedrusk, Wbohow, Supow, Dźěžnikecy, Wulke a Małe Debseey, Lejn, Bělſecy, Dźenikecy. — Pop. w 2 hodź. změje farar Bóje pruhowanje paćerſkich dźěći. — Pónđzelu wječor we 8 hodź. zwučowanje ze pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma duchowny Hänichen biblisku nutrnoſć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnoſć towaſtwa křeſć. młodźencow. — Pjatk dop. w 9 hodź. ma farar Bóje ſerbſke póſtne kemšenje.

Mutowana swěra.

Pſchel. Jurij Pauluſcha.

1] (Pokrazowanje.)

Ssłyſły ſo Hiłži pſchi tutych ſłowach wukulichu a kaž mučžna położi ſwoju hłowu na wutrobu Winfrida.

„Bóh njech ſwarnuj!“ ſawoła młodźenz wótſje. „Mimaſch mje ſa jakitarja? Njeje moja ruka dołcź ſyhna? Pſched zyłym ſwětom ſebi ſwužu, ſ tobu ſmjerznej mandźelſkej ſbožownje žiwy być w njeroſdźělenym ſwjaſku!“

Hiłża dżyſche wotmołwicź, tala w tym wokomiku ſo jeje mjeno na dworje ſawoła a w ſtraſche praji: „Ja dyrbju hicź, woni mje pytaja“, wutorże ſo ſ rukow ſwojeſho lubeho a wotenđże.

„To dyrbi hinak być,“ praji Winfrid pſchi ſebi. „Hiłżinu bojoſcź ja dłeje njeſłuſeju. Schto ſebi woni wſcho njewumyſlja, ſo bychu ju mi pſched woczomaj ſhubjeſchchili.“

Nětk Winfrid pomałku do hroda wotenđże, runje tak mało priora wobkedźbujo kaž Hiłża.

„Wumóże wojowanje ſe ſwětnym łóſchtom,“ praji Udo pſchi ſebi, pſchi cžimż ſtany a ſwój kij ſbožnu. „Kak ſbożny je tóżdy, kiž je krutu pſchiſtaw we wótrach namakał. Ja ſym jón namakał, ale hakle potom, ſo ſym je wótrom a ſołmami wojował. Mój žiwjeńſki cžołm bě ſuſto ke pódnóżenju blisko. Wboht mkodźenz, njeſbożowna knjeńa!“

Khwatajcy wotenđże prior do hroda a praji ſłużownikej, ſo by jeho pola knjeſa ſamolwił. Jeho wożbna drasta a jeho ſtejiſchcžo cžinjeſche ſacžiſcheź. Ryczeŕ je Wendelhoſ ſebi njeſwoja, Kujſaſowemu ſłużownikej durje pokaſacź. Tak dołſa Udo dowolnoſcź do ſale ſaſtupcź, hdźež bě wjeſelosez najwuſniſchi ſthodźenk dozpila.

*

Hdyž prior do ſale ſaſtupi, wſcho wcžipnje hładaſche. Mnicha tu wſcježe nichtó wocžakował njeby. Udo ſo pſches wcžipnych ſatraſchcžacź njeda, ale ſo wutrobicžiwje ſa knjeſom hrodu praſcheſche.

Jedyn ryczeŕ ſo poſtožny a ſo mnicha woprascha: „Pytacže wy ryczerja ſ Wendewolf, tak ſym to ja, cžeſcženy knjeże. Scże w prawej hodźinje pſchiſchli, dokelž wjeſkoſcź w tutym domje knježi, na kotrejž mózecže ſo wobſtólicź.“

„Wulki ryczerjo!“ ſnapſcheczíwi prior, „za njejſchibdźech na ſwjedźenk, ſchtož ſo też ſa nnje ſłuſchało njeby, ale mam na Waſ druhu proſtwu. Wy ſcże wěſce wo wohnju ſłyſcheli, kiž w Janſkej nozy naſch klóſchtr potrjechi. My ſmy tohodła nuſowani, ſo wo druhu cžſchu ſtaracź a ſebi nowy klóſchtr natwa — —“

„Haj, haj,“ wabje jemu ryczeŕ do rěcže. „ſym we tom ſtyſchał a ſebi hyndom myſlił, ſo pſchiđźeſcže nje proſtwjcź, dokelž w nuſy wy mniſcha pſchezy pucź k ryczerſtemu hrodej wěſcže.“

„Nocžcže ſo pożydnycź, cžeſcženy knjeże,“ praji młody ryczeŕ k priorej. Tutón hyndom jeho hłóſ ſpóſna — bě to Winfrid. „Wy budźeſcže ſproſzny wot puczowanja, dokelž, kaž widźu, ſcże tu pſchibżeli.“

„Mějcže dźak ſa Waſchu pſchecželnoſcź, traſnu inkodźenzo,“ praji Udo k mkodemu ryczerjej a ſo na ſawku ſyny. Potom ſo k ſtaremu ryczerjej wobroczi ſe ſłowami: „Sdźiſchcže knjes ryczerjo ſ Wendewolf, njebożcže ſo, ſo ſym Waſ proſzyć pſchiſchoł, dokelž derje ſmyſlene wobyđlerſtwo Schwerina je nam njenjes dariło, ſo bychmy ſebi ſnowa klóſchtr natwarili. My wobeđje drjewo potrjebamy, a tehodła pſchiđźeſcže k wam, ſo bychmy je wotkupił. Dokelž we Waſchich łěſach kiž waſch hród wobdawaju, twaſſeho drjewa ſ hromadami roſeże.“

„Wy mnoże pravje“, wotmołwi ſtary ryczeŕ. „Dwaczeſi mił we wobluku tajke łěſe njenamakacże a ſa njenjeſy możecže drjewa dóſtacź, kaž wjele pożadacże. Wſnicże tule ſchćeńzu a pieże je mnu na naſche a naſchich batrow ſbożo.“

„Wino pſchiſłuſcha ſo k ryczerjej a woda pak mnichej“ wotmołwi Udo proſcho ſwu hornyk wody a nětchto khłeba.

„Wy tola na mrje pſchecžerićże,“ praji ryczeŕ ſo ſmjejo. „Tola dyrbi ſo Waſcha proſtwa dopjelnicź. Hil-

(Pokrazowanje ſcžěhuje.)

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći. Dop. wot 10—12 hodź. a pop. wot ½—½3 hodź. wólba do cyrkw. zastupjerstwa. — Pjatk dop. w 9 hodź. póstne předowanje. Póndźelu wječor we 8 hodź. bibl. hodźina w Rodecach, pjatk wječor we 8 hodź. tehorunja w Bukecach: Zjednoć. wothladar Křižan.

Wumrěła: Amalia Sophia zwud. Hoffmannka rodź. Herrmannec, wumjeńkarka w Žornosykach, 78 lět 4 měs. 19 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Hućina.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža služba. Po tym wólba do cyrkw. zastupjerstwa za Hućinu a Brězynu, ½11 hodź. kemšenje za dźěći. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. zmjeje farar Wjezař serbsku spowědź, farar Voigt ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Na druhim kemšenju pruhowanje paćerskich hólcow. Popołdnju w 2 hodź. je rozrěčenje z mužskej młodźinu. Farar Wjezař zmjeje njedźelu pola Wićarce w Smochćicach poćišu nutrnosć z Božim swjatym wotkazanjom. Farar Voigt zmjeje wuteru wječor we 8 hodź. w swojej paćerskej jstwje serbsku biblisku hodźinu. Pjatk popołdnju w 4 hodź. je němska spowědź a ½5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano ½9 hodź. serbska Boža služba z pruhowanjom serbskich paćerskich dźěći, w 10 hodź. němska Boža služba z pruhowanjom němskich paćerskich dźěći. — Zběrka za wosadnu cyrkej. Wječor w 6 hodź. němska, w 7 hodź. serbska Boža služba w šuli w Drježdźanach. — Pjatk, 27. nalětnika wječor w 7 hodź. němska pasionska Boža služba.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. cyrkwinske pruhowanje paćerskich dźěći.

Srjedu wječor w 7 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Zemrěłoj: 13. měrca Hana Marja Starnbowa rodź. Ticzcze w Khwaćicach, 63 l., 2 m. a 7 dnjow stara. — 17. měrca Johana Korlubowa rodź. Frencelec w Malej Dubrawcy, 72 l., 7 m. a 21 dnjow stara.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. němska hłowna Boža služba z pruhowanjom paćerskich dźěći (wosadny farar), na to dźěćikemšenje w němskej rěči.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje (farski vikar Rösler). Pop. w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći w cyrkwi. — Stwórtk, 26. měrca, pop. ½5 hodź. serbske póstne kemšenje. Bołmončku dop we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. konfirmacija serbskich, ½11 hodź. němskich paćerskich dźěći.

Z Łupoje.

Dop. ½9 hodź. serbska Boža služba ze zapokazanjom k. cyrkw. předstejerjow, dop. w 10 hodź. němska Boža služba z pruhowanjom paćerskich dźěći, po nich dźěćikemšenje.

Z Małešec.

Dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje woboje z pruhowanjom paćerskich dźěći. Zběrka k lěpšemu serbsk. evang. luth. knihownemu towarstwa. Pop. ¼4 hodź. dźěćikemšenje.

Srjedu ⅛8 hodź. wječor němska póstna nutrnosć na farje.

Z Minakala.

Rano we 8 hodź. zmjeje farar Křižan serbsku spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbsku a ½11 hodź. němsku Bożu službu. — Wot ½11 hodź. hač do ½11 hodź. su w kapalni wólby za cyrkwinje předstejerstwo. — Pop. ¼3 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći. — Pjatk, 27. měrca zmjeje farski vikar Rösler wječor w 7 hodź. serbsku póstnu nutrnosć.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža služba. Pop. w 2 hodź. němske, w 3 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu we Zarječu (k. farał Renč-Łupjanski).

Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow (delni wotrjad) na farje.

Pjatk dop. w 9 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći.

Póstne nutrnosće ze spowědźu: Wutoru w 6 hodź. pola Sperlinkec w Khasowje, srjedu w 6 hodź. pola Sěcec w Holešowskej Dubrawcy.

Khowany Jan Bohuwěr Erdmann Šołta, wumjeńkar w Sešowje, 73 l., 6 m. a 13 dnjow stary.

Z Nosačic.

Dop. ½9 hodź. serbska Boža služba, w 10 hodź. němska Boža služba. Pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodych hólcow na farje, towarstwo młodych holcow we Lubiju. — Pjatk, 27. měrca, wječor ⅛8 hodź. němska póstna nutrnosć na farje.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. budźo serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći, ½10 hodź. je dźěćikemšenje za mjeńše dźěći w Poršicach, pop. ⅓3 hodź. serbska spowědź w cyrkwi, pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodźencow.

Zjednoćenstwowy wothladar k. Křižan zmjeje biblisku nutrnosć wuteru w Kumšicach a srjedu we Nowych Poršicach.

Stwórtk pop. w 4 hodź. je posedźenje cyrkw. předstejerstwa na farje. — Pjatk dop. ½9 hodź. je posedźenje cyrkw. předstejerstwa na farje. — Pjatk dop. ½9 hodź. je serbske póstne předowanje.

Wumrěła: Hana Wagnerowa, wuměnkarka we Krakecach, 83 lět 5 měs. 15 dnjow stara.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodź. konfirmacija na wustawje za slepych, pop. w 2 hodź. serbski nješpor. Pop. w 3 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći (wšitke zhromadnje), ½9 hač do pop. ½2 hodź. wólby do cyrkw. předstejićerstwa na farje. — Póndźelu we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu na farje.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža služba.

Z Wjelećina.

Rano ⅛8 hodź. je serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodź. němska Boža služba, ke kotrejž so pruhowanje lětnišch paćerskich dźěći přizamknje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba z pruhowanjom paćerskich dźěći. Kolekta.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. hłowna Boža služba z pruhowanjom paćerskich dźěći (wosadny farał), w 10 hodź. křesć. wučba za dźěći we wosadnej zali (pomocnistwo). — Pjatk wječor we 7 hodź. póstne kemšenje.

Kolonisaca w Korutanach.

Kolwina „Reichspost“ we Winje je wozjewjała, jenjamawy dopiš z Korutanskeje (Kärnten), w kotrymž so rěči wo sajmdlenju němskich kolonistow w dwojorskem (šlowinjanskim!) dźěle Korutanskeje. Dopišowar pytlowanje skutkownosće „Heimatbunda“, kiž ma wo to prózuje, zo by so Sślowinzanam jich rodna semja wjata. Potom pak dopišowar huješi, zo su Němcy z Korutanskeje protestantiwno hobuscheinjeli, a zo nětkajši na mjes katolskimi žiwje za Luthera dźěłaja. Tehodla Reichspost wobžarnuje, zo je mjes pśichećchnicnymi Němcami mało katolikow a namolwja Heimatbund, zo by katolskim pśichećelowarjam pśidnosć dawał.

Dotal je do Korutanskeje 109 němskich kwobjow je 300 wobydlenjami pśichićahnyło, kiž su z pomocu Heimatbunda 4800 kórzoh do jenje za 2 755 000 hr. pokupili. — S teho je widźeć, zo so fajndlenje Němcow mjes Sślowjanami systematiśny stawa. Sch.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartowc-Kyzyc. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 20. nalětnika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk zł tyc	47,10
1 jendźelski punt	20,37	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	80,865	100 franc. frankow	16,338

Barlinska burza wječera dale hłabnjejsche a kursy efektow bu też hyšnišcy wotdźělowarjow. Na wikatych i dołhozynnych a rentowynych liječinnich su kursy dale dźerżachu, haj jónkle powtrowachu.

Produktowe wiki su jako zyte wjasle, płaciśiny wječera powyšichowuje spadowachu. W hotowym jornie pychu šadźi pšeńcna wječera 2½ pj., rožka 12½ pj. a wowsy 10 pjenježkow. Nenož jeczmjenj dotalne płaciśiny dźerżejsche. Wječera płaciśesche zentnar

w Barlinje:

pšeńcny 14,57½—14,67½ hr., rožki pak 9,02½—9,12½ hr., nałopšicnego jeczmjenja 10,30—11,10 hr., nałětnicnego 11,10 hač 11,60 hr., wowsa 7,80—8,10 hr.,

w termińowym wikowanju

za měrc: pšeńcny 14,87½—14,80 hr. a rožki 9,85—9,82½ hr.,

za meja: pšeńcny 14,77½—14,80 hr. a rožki 9,85—9,82½ hr. wowsa 8,62½ hr. hač 8,60 hr.,

za julij: pšeńcny 14,75 hr., rožki 9,75 hač 9,70 hr., wowsa 8,05 hr.

Wiki rjadneho stotu wječera w Drježdźanach

Šwini běchu jako wjacy hač na dołcy pychowjesli. Tehodla mjasnicy jchpatne wiki a płaciśiny běchu hłołesene. Dobre cjelata běchu mjanje jadne a tuž drohše. Nowak běchu wiki w cjelatach hyšnje pyše dotalnych płaciśinach.

Wiki schtwórtk w Kamjencu.

Sćydrohty kat 30—40 pj., jedźna holowa 40—50 pj., cjeńowjeny kat 15—18 pj., běły kat 10—12 pj., morchej 10 pj., zyła 10—15 pj., jelenj 15—25 pj., běrny punt 2—3 pj., wortschy wšitke 50—70 pj., łžne worjechi 65 hač 75 pj., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 8—10 pj., zyble hadźenki 60—100 pj.

Prošata 14—22 hr., běhaki 50 hr.

Wiki sandźenu srjedu w Halschtrowje.

Pšeńcna 14—14,25 hr., rožki 8,90—9 hr., nałětni jeczmjeń 11,50—12,50 hr., wowsa 8,25—8,50 hr., běrny zentnar 2,60—3 hr., słoma k pazwanju 1—1,30 hr., k słanju 1 hr., wotlepje 2,50 hr., syno 2,25—2,60 hr. Jeja 8—10 pj., butra 75—80 pj.

Prošata 14—22 hr., běhaki 40—50 hriwnow.

Wiki wječera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 8—10 pj., twaroh 25 pj. a bźły kat 10—15 pj., jelenj kat 20—45 pj., cjeńowjeny kat 18—25 pj., wšołcht kat 30 pj., rózićkaty kat 70 pj., hydrohty kat 25—60 pj., morchej 13 pj., karoty 15 pj., jedźna holowa 8—10 pj., kotrabi 5—10 pj., porej 50 pj., zybła 8—10 pj., tomaty 50 pj., złotej kérćk 30 pj., radišći 20—25 pj., rzetkej 20 pj., cjeńowjena rěpa 15 pj., jelerji 20—35 pj., pětršylika 8—10 pj., kojećadło 50 hač 60 pj., kóń 60—80 pj., jabłuka 20—50 pj., tóńaze mjasko 70—75 pj., běrny 4 pjenježki.

Wiki schtwórtk w Khorźebuju.

Mjasko howjaze 80—120 pj., cjelaze 90—110 pj., skopjaze 1,20—1,30 hr., šwinjaze 80—100 pj. Jeja 9 hač 10 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., tuny wolij 1,40 hr., hołbje 60—120 pj., kury 2,50—3,50 hr., kapony 2—4 hr., hušy punt 1—1,20 hr., kački 1—1,30 hr., kotraki 15—20 pj., běrny zentnar 2,50 hr. hač 2,75 hr., karpy 1 hr., tuny 1,50—1,70 hr. a worjechi wšołcht 50—60 pj., łžne worjechi 60—70 pj., jabłuka 40—60 pj., karotle 1,80—2,20 hr., bažanty 2,50—3,50 hr., dźiwje šwinjo 0,60—1,60 hr.

Šwinjaze wiki schtwórtk w Khorźebuju.

Přichwalichu běchu 1482 prošatow a 327 běhakow. Wone płaciachu

prošata:

małe	10—14 hr.
ćrjenje	14—18 hr.
wulke	18—21 hr.

běhaki:

małe	21—40 hr.
ćrjenje	40—60 hr.
wulke	60—80 hr.

Wiki běchu hubjene.

Stólne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Přichwalichu běchu 405 howjadłow, mjes nimi 380 młodych dójkow a ćućelnych jalojow, 25 próšnikow a 161 cjelatow. Wone płaciachu:

Młode dójki a ćućelne krowy	280—450 hr.
Sćućelne jalojy	260—400 hr.
Młody skót ke kormjenju po zentnarju	35—42 hr.

Cesne běchu přichwalichu 428 schtuk. Tute płaciachu za tyn, hač běchu 200—1100 hr., konje k ruki płaciachu 30 hr. hač 180 hr.

Na přichedan:

Krowa młoda, žyzna, wyšokoćišćena, we Wětšinje 1 b. **Wćs** dźěćacy w Kamjenju, Budyšin 2, jasny dom.

Přichistajeja:

Tjomku prěnja a hrjenja, we Wrěmi 22 hola Kamjenca.

Sšudnišaj na pschechadźowanje:

połoni 21. nalětnika 1931:

w **Bitkopizach** dop. w 10 hodź. na šudnišwje radio, grammofon, wupschedźenjow. wjedźelske hanki.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zato z wobłuženjom symbolow (hač abo 100 ke nowak 10 ke symbolu) po złotej hriwnje

	13. 2.	18. 2.		13. 3.	18. 3
Pšeńca	2 1-284	284-294	bunv	17 19 .0	17 19 00
rožka	1 0-132	133-145	wsoka	23 25 00	23 25 00
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	13-15 0	13-15,0
nal. jačmjeń	222-232	242-252	bołte lupiny	21-23,0	21-23,0
wows	15-- 62	160-165	seradella		
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńć. muka	34-41,0	34-41,0	lany wósušk	15 15,90	15-15 0
ržana muka	26- 9,0	26-29,0	ocem. melasa	—	—
pš. wotruby	12-13,6	13 13,6	bórnj. kruški	14-14,50	14-14,50
rżane „	12-12,70	12-13,70	syno, 50 kg	13 -1,50	13 -1 60
raps	—	—	rżana słoma	0 60-0,80	0,70 0 80
hróch Viktor.	—	—	pšeńć. „	0 45-,60	0,55-0 65
lane symjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0,55-0 65
pjeluški	24-27,00	24-27,00	ječna „	0,55 0,65	0 55 0 65

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

12. měrca.

1 wol., 7 byk., 1 kruw., 10 jaloje., 660 ćelat, 27 wowc, 7 8 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 74—78; 2. 67—73 3. 55—65.

swinje: (přez 300 pt.) 48—49, 2. (240—300) 47—48 3. (200—240) 45—46, 4. (160—200) 44—45

Raney: 44—45

Wiene płaćizny srjedu 19. III. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lubiju za 1 centa.
Pšeńca	14,00	13,70—14,10
Rožka	9,00	8,50—8,80
Jačmjeń (nalět.)	10,50—11,50	9 50—10,75
Wows	8,25—8,75	7 50—8,00
Syno	2,25—2 50	2 00—2,60
Słoma z maš. młóc.	1 50	1.00—1 30
Słoma k zaslanju	1,10	—
Słoma z ruku młócena	2,00	—
Běrny pola ratarja	2,50	2,00—2,60
„ hač na żeleznicu	3,00	—
Butra	1,50	0,80—0,95
Jeja	0,08—0,00	0,08—0,10
Pšeńcne wotruby	7,00—7,25	6,00—6,80
Rżane wotruby	7,30	6,25—6,50
Pšeńcna muka	30.00—30,50	22,25—23 50
Rżana muka	15,00—15,50	13,75—14 25
Prosata, wulke	14,00—22,00	—
„ „ srjedne	—	—
„ małe	—	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik, 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěščki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo scěbwkam čołneno zajeźboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde zajeźboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarskim pomoc pytać. Smjertne zajeźboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 68 **Budyšin — Sobotu, 21. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Němski financny minister Dietrich wo němskich financach.

Po pschiwolenju žadanjow za němske wójsko a wójnske łódźstwo je němski finanzny minister dr. Dietrich wo wójnskich finanzach rosprawił. Dotal hu ža wudawki we němskim hospodarstwje planje wo 50 miljonow, potajkim wo 10 prozentow, snižile. Organisazija ministerstwa je ža trochu sjednorila, tola apparat ža hišćeze dale sjednori, so ža w bližšim finanzným lěće też tónle apparat wo 10 prozentow sniži.

Bischće lahodnische dźěli dotal njemóžemy pschi sčahowanju dawkow postupowaći, jeli so njeźmě powschitkownosć schladowaći.

Pschipóznawam žwobodu měnjenja žwojich sastojnikow, ale na druhej stronje njeźmě sastojnik, kotryž je republiku žiwotu pschijahak, ža potom tak poćinja, so nahladnosć staća schłodnje. W dawkowej politizy w tu thwilu měr trjebamy. Njemóža pschidaći, so ža dawki wuschmórnu abo so ža powjetschu. Wobsebje straschne by žyło, nowe dawki sawjesć. Do žadanja za powjetschenjom dawkow, kotrež je ža w dawkowym wubjerku wuprajiło, njemóža pschi nětčišćich wobstejnosćach swolić. Němske njemóžemy ža f pschecejwi saběrać, kotrež hu w naturanju wobrokowelo dawka a dawka khěžneje danje žiwjeschcej byle. Dochody dawkow ža bohužel wjese hubjenische byle, hač hmy mohli w dezembru wobličeć. Tehdy njemóžese žeby nichtó mysliłsć, so hospodarstwo cžišće tak dołho wudźerži. Porno naschemu dźeśaćj miljardnemu hospodarstwenu planej njebě wschak wopaczne wobličenje wulke. Wobcežnosće ležachu jenož w smykach reserwow. Njedźiwajcy toho hmy psches wobcežnosće hmy pschešli.

„Dźenża mózu też rjec, so pisches 1. haprleju bjes wobcežnoscžow pschendźemy.

Hewak nochcu dźensa wěscheć; pschetož to je pschi dźenžnischich wobstejnoscžach hubjena wěc. W hospodarskej krizy dźensa delka stejinu a njewěmy, hdy pucź sadźo horje pódźe.

Wudawki za wójsko a wójnske łódźstwo w němskim sejmje so přizwolichu.

Němski sejm je pjatk wójnowe wudawki pschijmył. Wschě kommunistiske namjety na pschikrótšenje wudawkow hu ža wotpokasałe.

Němski finanzny minister dr. Dietrich je pschi rosprawjenju nowa składnosć namakał, ža pschecžiwo finanzným namjetam sozialdemokratow wuprajeć. Wobsebje je rjekł, so **by ža dokhodny a tantiemowy dawk powjetschił**, kotrejž sozialdemokratoja žadaju. Dyrbi pak pschisponimnić, so je jenož žiwoje měnjenje, niž pak zykleho němskeho knježerstwa wuprajił. W *němskim ministerstwie kabinecze měnjenje* wo powjetschenju dokhodneho a tantiemowego dawka njeje sjena. Wudawanje Barlinskeho „Vorwärts", so němski kanzler dla pschijećza tantiemowego dawka njeby f kabinetom wróžo stupił, njeje ža hač dotal jako njewěrne wotpokasało. Sozialdemokratam je ža potajkim žlubiło, so ža knježerstwo sawjedźenju wjetscheho tantiemowego dawka njebudże pschecžiwjeć. Na podležku tutoho žlubjenja hu sozialdemokratoja do wschěch žadanjow za wójsko a wójnske łódźstwo hłosowali.

Kommunistoja hu też **namjet na wuprajenje njedowěrjenja pschecžiwo němskemu wobornemu ministerej dr. Groenerej podali.** Tutón namjet je ža je wschěmi pschecžiwo kommunistiskim hłosam wotpokasał.

Leutnant Scheringer so kommunistam přizamknył.

W němskim sejmje je schtwórtk kommunistiski sapósłanc Kuppenberger dźěleniku leutnanta Scheringera, w prozesu pschecžiwo Ulmskim oficžeram dla wjelepscheradý zajeźdženho, cžitał. Scheringer w žiwojim pišnje praji, je je ža nazionalno-sozialistiskeje politiki f jejnymi radikalnymi próstdnymi złowami wotrjekł a so ža do kommunistik. stronu zarjadnje.

*

Leutnant Scheringer je w prozesu psched Lipježanskim němskostatnym žudom wobsebiku rólu se žiwojim wustupowanjom za nazionalny sozializmus hrał. Wón je žyn we wójnje padnjeneho hejtmana. W lěće 1923 jeho winowachu, so ža pschi sapuścženju jenoje seperatistiskeje cžišćejerije wobdźělił, a je, prjedy hač je do němskostatneje wobory zastupił, w Küstrinje pola cžornje němskostatneje wobory słužił a też w sle wuwołanym fortu Gorgas ležał. Wobsjedźenje jeho pschedstajenoho wo nim praji, so je žynje kritiziy složeny. W Lipježanskim prozesu ža wón jako wulki pschecžiwnik kommunizma wustalowasche, cžim cžeło je frojumić, so je němsko ke kommunistam pschechył.

Sozialdemokratiski wjednik Hermann Müller na žmjercź khory.

Sozialdemokratiski wjednik **Hermann Müller**, kotryž je wołpjet žohnuław němskeho knježerstwa był, je znowa cžeźko na žerdzenje khorił. Poźlednje dny je ža saharjenje pluzow pschidało. Pódla druhich średkow hu lěkarjo pschewjedźenje krwi nałožili. Wědomje khoreho je žyjetscha njejasne. Nóz njeje žanoho polepschenja pschinjeźeła. Temperatura je w rańšnich hodźinach nimale na 41 stopnjow stupiła. Lekarje mjenja, je njeje žanoje nadźije na pomoz.

Hermann Müller wumrěł.

Po powjesćach, kotrež hu tuchle f Barlina dóchle, je nětkuschi němski kanzler Hermann Müller pjat w nozy ¾11 hodźin na powschitkowne rospadnjenje cžełnych mezow w Barlinje wumrěł.

Hermann Müller je ža 18. meje 1876 w Mannheimze narodźił a bě pschekupstwo nawukył. Posledźišo bě wón redaktor Shorjelskich sozialdemokratiskich nowin a skónčnje wjednistwo němskeje sozialdemokratiskeje strony pschewza. ■

Katolska cyrkej přeciwo Stahlhelmej.

Konflikt mjez katolskej cyrkwju a prawizowymi radikalnymi je ža znowa pschiwóstł. Na Stahlhelmowej zhromadźizne w Kreuznachu je swjatkowy wjednik **Selbe** katolskej cyrkwi najwótrischu wójnu pschipowědźił. Dla tutoho pschipowědźenja staj Kreuznachski a Bingenski dekanat w „Mittelrheinische Volkszeitung" błędowaze wupowědźenja wosjewiłoj: „Stahlhelmowy błowny wjednik je 15. měrca w Kreuznachskej zhromadźizne nazionalnemu sozializmej, kotryž hu biskopja jako bludnu wucžbu zasudźili, žiwoje sympathije wuprajił. S tym je Stahlhelm žiwoju nabožeństwu neutralnosć a njestronitosć hwětowych nahladow wopuscžił. Duchowni Kreuznachskeho a Bingenskeho dekanata maja ža žiwoju powinosć, wěriwych katolikow na wuprajenja Stahlhelmowych wjednikow kedźbliwych cžinić. Duchowni rasnje pschecžiwo tymle wuprajenjam protestuja, kotrež pschecžiwo zjednoczenju katolikow je Romom schežuwoju.

Pódla toho je biskopski ordinariat w Mainzu wosjewjenje błedowazeho wopschijeca wosjewił:

Wobornym swojskam napschecžiwo stejinu, dokelž dóchle naschego dosć rostorhaneho luda nowe pschecžiwnistwo zanjesu. Nadźejmy, so by ža tole pschecžiwnistwo też w Božim domje pokasało. Tohodla njemóžemy dowolić, so hu Stahlhelmarjo w uniformje w Božej słužbje pschitomni. Jenož hdyž ža zwonkowni Stahlhelmarjo pschi jśedźe wobdźěla a druhim dradźi žobu njenjesu, žmědźa ža też w uniformje pschi Božej słužbje wobdźělić, nježmědźa pak se zamknjenymi rjadami, znamjescžkami a chorhojemi do zyrkwje cžahnyć.

*

Po wukazach Wrótzławskeho, Kölnskeho, Paderbornskeho biskopa a bayerskich biskopow je też Barlinski biskop dr. Schreiber wosjewił, so žadyn katolik njeźmě nazionalnym sozialistam pschihłušeć.

Žadyn dźeń bjez pukow w Němskej.

Hdyž ža schtwórtk w nozy nahdże 25 němskich nazionalistow po Königsbornskej dróhy do Magdeburga wróćesche, jich nehdże 60 kommunistow, kotriž běchu ža na prawizy a lěwizy dróhi sejmpali, nadpadże a do nich tjelesche. Policija pak bě wo wotmyslenju kommunistow zaslužschała a wuzje na městno nadpada pschihłowała. Kommunistoja psches pola cžekachu. S nazionalnych sozialistow hu schesćo tak cžežko ranjeni, so hu jich dyrbjeli do khorownje dowjesć. Dwaj ranjenaj staj nasselenaj, druhi hu ža f bicžom abo klócžom ranili. Policija je potom pschihłodu do rańšcheho Magdeburga sawjeła, so bu cžłonjenych kommunistow zaslapiła. 27 kommunistow hu ža faleli. Woni smjeja ža psched sudom dla ranjenja krajneho měra samolwić. Pola sajatych hu kalacž a tři wulke nože namakali. Někotři nazionalni sozialistoja běchu so klumpachami wobranjeni, kotrež běchu jich pschihłowili, so bychu ža zafitali.

Kommunistiski skład bronjow wusćěhli.

W Erfurtu hu wulki kommunistiski skład bronjow wotkrył. W swójbu f tym je policija dźewjecź kommunistiskich wjednikow sajała. Jich wjelepscheradý dla pschedsud staja. Wobsjedźeć sahrodowych khěžnizow w Erfurcže, pola kotrehož hu bronje namakali, ža thowa.

Sobotnu ža kommunistiski cžišćerjenju w Erfurcže, w kotrejž ža „Thüringer Volksblatt" cžišćeja, pschepytali. Wjele cžišćerskich wězow a druhi material ža jebrali.

Němsko-awstriska cłowna unija.

Wurmnaske jednanja mjez Němskej a Awstriskej, kotrež hu ža f Minskim puczowanjom dr. Curtiusa sapoczałe, hu k stónczenju wunoschkej dowjedźe. Najskerje ža-pódźelu wjecžor dojednanje mjez Němskej a Awstriskej wosjewi, po kotrymž ža mjez nimaj techniska złowna unija sawjedźe. Po nim ža w twarowonym wobthadźe mjez Awstriskej a Němskej pschichodnje njeźmě wjazy žanych złow bracj.

Nadpad na němske poslanctwo w Prazy.

Schtwórtk w nozy wokoło 11 hodźin je ža schtyrjo **wotnownych schłeńcžow** němskeho pósłanctwa w Prahy f kamjenjemi a kruchom wołoja wuraziło. Pósłanctwowy wótrnik ža je schesćerjecženjom schłeńcžow je zranja wutrudźi. Na dróhu stupiwschi pak nikoho njenamahła. Sćěhowaci, kotriž hu ža cžaš nadpada nimo němskeho pósłanctwa schli, praja, so **mjezetaj winikaj jenož dwaj pachołaj bjez**, kotrajž staj thwałaja nimo pósłanctwa schłoj, tola so njeschtaj hewak nadpadowałoj. Kalle je schesćerjecženjom wokniowych schłeńcžow ža je pózdźy na to kedźbliwi cžinili, so je ža něschto stało. Na wołojowym kruschu, kotrež ža we pósłanczstwje namakali, ža w cžeskej rěcži słędowaze słowa sarjte: **„Prjecź f němskej nazionalistiskej diktaturu w Němskej!"** Tele słowa ža w schpatnej cžešćinje sestajene. Policija praji, so text do němskeje pschełożeny prawje rika: „Prjecź f fašchistiskej diktaturu we worakawej Němskej!" Mózno je, so stoj němskaj kommunistaj nadpad skuczikoj, ja to zmylkate pišmo zwědźi. Policija je strožnika psched němske pósłanczstwo stajiła. Němski pósłanc dr. Koch w tu khwilu w Barlinje pschebywa.

W. Jamnijene ... se Hospodarske konferency.

We Winje je sańdżene dny śrjedźoeuropiske hospodarska konferenca wuradowarka. W swojim skónčnym posrjedźenju je wona po namjece nahódnicheho awstriskeho półlanza Riedla wobsamknjenje pśichjala, w kótrymż so praji: Shromadźizna je pśicheswědźena, so móże so mjes kuśodobnymi statami, kaśej ju śrjedźoeuropiske kraje, hospodarske rozwicje khćtro śpěchowaś. **Hospodarska konferenca ma tohodla za nuzne, so bo hospodarske podeńanja mjes kuśodobnymi a bliskimi statami wobsamknu. S tym dyrbi so po móžnosći wulke hospodarske shromadźenstwo mjes śrjedźnej a khódźorańskej Europu dopśeć.**

Dokelž su wikowanjsko-politiske prózowanja bjes wuspěcha wokłake, ža wobdźelene khćejske statowe napominaju, so bychu bjes kombjenja njepohódnje mjes sobu jednale.

Kak Pokacy Pilsudskeho slawja.

Pilśudskeho minjenu nu so lětka jako statny śwjedźeń wobzamknjeśe. Hižo na pśichodnjowjeczerje bu Warschawa śwjedźenskim wobłuśenim. Wječera so w schulach njeswjećenjesche, sastupnje njetrjebachu do śłužby pśichwile. Parady a śwjedźenske shromadźizny so wotmeiwaju, a Pilśudskemu, kótryż hischće w Madeirje pśebywa, mitingowy zbožopśejaznych tarkow pósłachu.

Stockholm na socialdemokratisku wólbinu.

Pśichi wólbach Stockholmskeje mjeńšeńańskeje rady su sozialdemokratoju 9 mandatow pśichidobyli. S 52 źydłami je 100 maja woni wótko absolutnu wjetšinu. Mjeńšeńańske strony su jenož 42 z dotalnych 48 mogli wobkhowaś. Kommunistojo su z 9 śydłow 3 zhubili.

Tro slawni italiscy lětarjo smertnje zranjeni.

Tśo najwěpśichi italiscy lětarjo, wjelki Maddalena, kapitan Cecconi a leutnant Damonte, su mjes Marina di Pisa a Livorno śmjertnje śranjeli. Wo njesbožownym podawku njejsu hischće nadrobnosnje znate. Lětarjo su pśeco z lětadłom do morja padnyli. Hacž dotal njejsu ani jich cźełe ani lětadło namakali. Rybarjo, kótriž běchu na swojich cołnach w blizkosći, su lětadło padnyć widźeli. Mjenje wjelki Maddalena a kapitana Cecconia stej dalšo pśiches italśe njeśi znate. Staj wjele lětarskich rekordow a druhich lětanjow dokonjałoj, do kótrychž njedawne leczenje do Brasilskeje zlušeschcje. Maddalena we wjelśim lětakśiwje samolwite sastojnitwo zastawjaśe. Wón je też pśeni był, kótryž je po katastrofje italskeje powětroweje łódźe „Italia" stan generała Nobila a jeho towaršschow na lodowej schkrnce wuśćěžił. Cecconia běchu lětsa za wobdźelenje pśi leczenju cikadry italskich lětadłow do Brasilskeje na kapitana powyšchili. Też Damonte dyrbi so pśichi tymle nadmórskim leczenju wobdźelił.

So śnjeśbożenymi lětarjemi su z torpedowymi cołomani, nórjakami, wleczakami a lětadłami pytali. Hacž dotal pak su jenož někotre propellerowe dźele, knichi uniformow, tkarjowu toschu a cźaśnik namakali. Myślą, žebi, so je lětadło padnywšchi so do mórskeho dna sarylo, dokelž woda na tamnym mjesnje njeje hłuboka. Lětadło je z wjelkosći njeńdże 300 metrow padło.

Mjeń tym so lětadło padaśe, je jedyn z lětarjow spytał, z padajej płachtu so wutkowaś. Pak so jemu to njeje poradźiło, pak je so na morju padnywšchi tepił.

Kaž je źiwjschcerj, bě lětadło sa nowe nadmórske leczenje pośtajene. Pśichiczina śnjeśbożenja ma drje so w stamanju propellera pytaś. General Balbo je so hnydom z lětadłom k mjesnu njeśboża podał a pśeprašowanje sawjedł. K wudospołnjenju je so dźełało, so je jenož jenieśa woda lětadło padnyć widźała. Śmjertna połwěśa je po zyłej Italskej najwjetšchu śensbou śhudźiła.

Nowe limanja we Wukrajinje.

Po powěźcach z połskeho źórła su we Wukrajinje (we połodnjoschej Ruskej) offizěrow někotrych wulkich garnizonow a wukrajinskich politikarjow z rauschcze Galizišeje jaśeli, kótriż w ruskej Wukrajinje hižo lěta dołho bydła. Ruske knjezeńskwo jich winuje, so tam jako pśichiwitowarjo ześamóstatneje wulkeje Wukrajiny za franzowske a jendźelske pjenjezy dźełaju.

Remarquowy film so w Grichiskej zakazał.

W Athenje je policija zakazała Remarquowy film „We wjeczorje nicjo nowego" pśichedwjeśeś. Zakazinja je je schefa generalneho staba nimšceho wójska wuschła, kótryż ma film za antimilitaristiski.

Jeneho dźiwaczeńskeho wjednika w Chikagu skónzowali.

Williamja Nonneya, „Wild bill" njenowaneho, kótryż wot 16 lět na cźole dźiwaczeńskeho hibanja w Chikagu stejeśe, su schwórkt zakleli. Mjes tym so wón pśeco swojim domom stejeśe a na swój automobil z blikeje garaże cźakałe, jedyn automobil pśichijeźe. S tutoho do Williamja Nonneya tśełachu a jeho z tśjomi wutśełeni mórichu. Nonney bě woženjeny a tśi dźeśi so tśebi zawołali.

Ze Serbow

W Budyšinje, 21. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +5, thermometer wo dnju +10. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +5, thermometer w nozy +1. Wětrowe wobrazy na njestajne wjedro. Pomałku wocźopjenje pośinuje. Wysšina nad śrjedźnej a połnjoschej Europu nasche wjedro wobkśeńuje. S Azorskich kupow pśichiźa nowa wysšina. Najźerke minima, z wjeczora Europy lećaza, je połnuzu mimo pocźeńe. Tuž kiwa nam dalše wocźopjenje. Nasch wjedrowarnišcyny ma za pśichichodny tydźeń jeźełowaze wjedro za móžne: Njedźeń a pónźeń rjenje a cźopło, wutoru zamróčeno a wětrowo, śrjedu a schtwórtk jasnoźeńo, pjatk a sobotu wocźakuje so dešcźik. — Justiše, njedźeń Judika, schtwórtk Kwětnu 6,01 hodź. a thowa so 6,14 h. Mějacźk schtwórtk rano 6,52 hodź. a thowa so wjeczor 10,01 hodź.

Započ...l s nalěcu!

To je powěźcź, na kótruż je kóždy człowjek cźakał. Wośebje lětša smy woprawdźe cźakali na cźopłiche pruhi nalětnjeje ślónzy, na milinki powětr. Nětk smy docźakali. Nalěcźo tu je. Na rannym dnju je śmělwatym ślónzom, módrym njebjom a milym nalětnym wětrikom je k nam pśischło. Nowa nadźija nětko do wutrobow jaćejchnje. Pśichiroda wotnoźe k nowemu žiwjenju. S ptaćatami na pśichewo też kwitnoba człowjeka wyška radośnje a wita nowe nalěcźo.

*

— **Dźensnjischce wiki.** Butra, płaćejsche 80 pf., jeja 8—9 pf., twaroh 20—25 pf., kólsata punt 70 pf., Na pjerjinowych wikach so malo pjerjiny po dotalnych płaćišnach policijejsche. Na selenowych wikach płaćejsche tak cźerwjeny 15 pf. a běły 10 pf., jelerki 30—35 pf., kołrabi 20 pf., morchej 10 pf., zybla 10 pf., zdźana loboda 35 pf., žydrozity tak 20—80 pf., tśelej 15 pf., jabłuka 20—45 pf., běrny punt 3—4 pf., zeninar 2,50 hr., lany wołej 1,40—1,60 hr.

— **Jutrowny hermank w Budyšinje** budźe sa tydźeń wot soboty 28. hacž do pónźdźele 30. nałětnika. S pśełeżnosću hermanka budźa wobthody wot ½11—12 h. a wot ½2—6 hodź. wotewrjene.

— **Wuběrk za Sejferowy pomnik** śeńdźesche so wjeźora pjatk 20. nałětnika 1931 pop. ½4 hodź. w Sserbskim Domje w Budyšicach k žiwjenju pśinjeńu a zakładowemu pozdźenju. Pśichitomu cźasu: knjes farar Kilijan, pśichedyda „Domowiny", sa Lalowšku gmejnu knjes farar Mośling a knjes gmejnski pśichedsteježer, knjes župan Krjeźmar a knjes měšćanosupan Lubjenski a knjes Měrźin Nowak, kiž bu w běhu pozdźenja za wumělśeńa pozwanjenja pśichiwołany. Na wosjewjenje „Domowiny" a wupisane myta běchu so wjace nacźišli podała. Wumělśi rěbarjo Sserba bě podał z gibajowej nacźišku a to pśeni: na nowozasajnje slosowanym podłožku kłoś połpodobiznu Sejferja, na druhim Sejferjowa zyla postawa w talaru na zakładnym kamjenju. Druhi nacźišk bě podał knjes Arnošt Lubjenski a tśeśi knjes rěźbar Mocźek z Budyšicha, kiž je też Kozarowy pomnik sgotowił. Nacźišk knjesa rěźbarja Sendy dóstachu mjeńdźe 15 hr., ale njejpśichilnu k wumjezdźenju, knjesej Lubjenskemu wutowarske so namjet z 10 hriwnami. Namjet knjesa Mocźeka namaka najwjetšche spodobanje a ma po móžnosći też wuwjedźe. Wón jeno jara tjany napohlad a pśichilka so też sforo dospołnje wokolinje, w kótrejž ma so pomnik postajiś, a też naschim ludowym zadanjam. Też jeho płaćišna je jara pśihódna. Wuběrk wobsamknu, so by knjes rěźbar Mocźet je zbonstawom wuběrka na pomnikowym nacźišku dał dźełak. Pśichichodne pozdźenje budźe wutoru po njedźeli Misericordias Domini we Lasu. Tuta shromadźizna dokónčnje wobsamknje. Pśenje mjeńdźe so pomnikowy nacźišk dóśła potajśim knjes rěźbar Mocźet pśichipaźene. — Lasowska wobsada cźas rowa Handrija Sejferja dostojnje wuhotowaś a k pomnikej kamenu hischće nahladny pjenjes pśichinoschowaś. — Tak wopomnimy też my sa pomnik Handrija Sejferja! Pśichijejwšmy swoje dary knjezej Jarorjej Kschiśanej w Klukschu abo w Budyšicach k. Krjeźmarjej w Sserbskich Nowinach.

— **Budyske kapiłki** su wschędne dny hacž do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nóźny śłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena kapiłka z mjeńšańym wotmeńenjenjom. We měrzu je to Mjeńšeńańska kapiłka na Hłownym torhošću.

— **Wažebne póstowe dopóśiwaju** wudawaju so na póstach 21. měrza dla 10-letnjeho wopomnjeńa ludowehi wothłosowanja w Hornjej Schlezyjskej. Na lewym bźele pśidźeje strony wschędneje 8 pj. dopóśiwacy je šamšćanu hornjoschlezyjsku wopon, w barbach a dawonmjeńšnym wobpśimom wuhotowany.

— **Kameśna wojerska** budźa budźe zajtśe mjeńdźeń 22. měrza 1931 dopołdnja wot 11 hacź 12 hodź. na Drjezdźanskich wikach pśitacź. Pośtoj: 1. Schwedske honneur-pśiches polo, Heinecke. 2. Ouvertura k operje „Bźe sa dama." 3. Walcźik z „Puppenfee," Bexger. 4. Pśiches polo Stingenskich hejzow, fwod. knjes Fr. Wilson. 5. Swobodźeń w Aranjuez, wulka fantazija.

— **Budyska mjeńšeńańska statnje pśichipóśnata** schuła sa wothladanje khorych. 18., 19. a 20. t. m. wotmje so pod pśchedbyśtwom k. wyšschi. knjezeńskiwoweho medizinalneho rady dra. Bremme statne wobsamknjeńske prahowanje pśichi schuli sa wothladanje khorych. Pruhowanu buchu 2 schuleźerje a 1 schuleź. Wšitcy pruhowanje wobstachu.

— **Drjezdźańska wikowańska banka atg. tow. w Drjezdźanach.** Nam so pśiche: Generalna shromadźizna, we kótrejž 98 akzionarow 74 723 hłosow zastupowasche, bu wolt pśchedpołożene wotjaśnjenjene a zwobliczenjom dowolta a wotbyła. Wobsamknimy so, cźisty dobyśk wo

Wšędne zjewy.

Wobras je śiwjenja mełnych ludźi.

62] (Pokračowanje.)

VIII.

Do naléźa hischeze poda nalutowańja na Ternku sforžnu dla neispałacźenja tśioch dołžnych kěnych płacźenjow. Ale lichowaŕ njeměješche hacź dotal za nusnje trěbne sakusacź hižo popadnjenu myšch. Wšchak jemu njeježenje. Hrabješche žebi ſ njej zako kócźka. Počźinajo hižo jako człowjekolubowaŕ, pośtrěži Ternkej hischeze dźełnu pjenjes, derje ju wšo zawěsćiwschi.

Nalutowańja so ſ cźasu jeneje pokładneje płacźeńi sajo śwokoś a sadźerja dalšne kroćele pśicheźiwo dołžnikej.

Ternkej pośtrěži so śkładnoś zyle wobžywdźiwo ſ pjenjezi, pśichedacź; samolwi so dobry kupc. Wšchitkaj drje žamaj ſkoro ſ próśonym wuschłoj — ale dołhi bychu tole sapłacźene.

Wojcźechej wschak so njechcźaśe tak woteńeź. Też njewědźeśe, schto by potom zapocźał.

Werinka žama nad namjetom, hacźrunjejł jón Kotrcź śtajeśe, da so do płakanja. Schto bychu tola ludźo praśili. Kak bychu wo nich rěcźeli!

Muj ani žona njemóžejchtaj so pśchenjeścź pśches śiwoju wopacźnu hańbicźiwoś. Daschtaj radźicho wšchitko běžeź, kaž běžeśe.

W połožyj léźa bě tu nalutowańja sajo se śiwojej žodantu noweho wotpłacźenja. A ſ tym da so heśło, so by so na Ternkowe wobśiśtwo wšchitko walilo se wšędnych stron.

Pśichkhadźachu do „lišy" žudnišy półłojo, dodawachu śłóržby, rošćudki; podawachu žebi łakrjeź ruczizu (klinku) pśchi durjach, jedyn druhemu.

Ternkezy bo hischeze njepodachu.

Pśrózowaschtaj so dozpěcź podlěšchenje, wotstorcźenje dyrbjenjeśkeho pśchedacźa śiwojeho wobśiśtwa.

Staśischtaj nowu nadźiju na Jně se śiwojeho pola.

Ale pśchiroda jako by so pśchidružiła k ludźom a se śiwojeje strony chžyła by wobkruceźcź sahubu tych, kótriž wobrachu so ſ pozdźenim napinanjom.

Tón króćcź sapowě śiwoju pśchikhilność, śiwoju podpjeru, śiwoju pomoc.

Žně běchu dozyła powschitkownje žłabe tohole lěta. Na Ternkowem polu, móže byćź trasch też tohodla, so bě so wo wobśkerjenje role śchpatnje staralo, najwjetše žiwyj ſkoro ani njeśelśkadźachu, a śchtož bě śelśkadźało, wumjerjeny pśche śumu, tak so ſ nalécźa njeśły, tśiba śaworaca a inoma wunjuwaca. Wowš bě derje śelśkadźał a kśakuje śtejeśche, ale bu ſ krupobiczom poraźeny. Njebu śnicźeny, ale žylnje poschkodźeny, a śawěśczeny njebě.

Ternka wuśkoślnje wobliczi, kelko-li nanajwyśche móże wunnikóźcź a w najšlepśichim pśchipadźe wumórkowaŕ.

Widźeśche, so njezwušyśkuje ſ tym skoro niczo, so to budźe śiwjelze ſkonny k zatykanju tolo pśchiwala, kiž ſa pśches njeho hižo roślíwe. Sa tym sawěśćeje žołmy sahubu nihdy njezwotwobroćeſ, so jich njedowabara . . .

A widźeśche, haj wěśće wobźeśche, so jemu niczo njepomha. Njemóžeśche po w tym wjazu śjebaźcź.

A tola so wobaraśche, njechcźeśche po hischcźe podacź.

„Sadźerjeść! Sadźerjeść pad! —" běśche ſ jenicźkej jeho mytlicźu. Wotpałicź hischeze njezwotwobroćeny kónj snajmjenjiścha wo khwilku. — — Njech potom je tón pad ja to cźim hórśchi, cźim cźežśchi . . .

Žyle lěto samó Ternka hischeze so śpjeźowacź. Njschto wotpłacźi wšędže, druhdźe žebi ſ zyłej mozu a pod kwauwnymi wumněnjenjemi wupodźi. S tym wěš hischeze bóle łamucźi. Też ja žiwnośćej dyrbjeśche žebi ja śwójbnu na dołhy bracź. Dokhodow njeměješche śforo žanych, pschetož njedźeśche, nicźo za dźeło njemějo; nichtó jemu nicźo njedawaśche, wšchech śkałarjow bě śhubił, posbywschi wšcheje dowěry. S dołhej khwiłu thodźeśche vydy łóźcź — to běśche jeho zyle dźeło.

Cźěžnośćej a nuśa wucźeśchtej Ternku wot pschipada te pschipadej wumjyśleć, hdźe mohł śnajmjenjeśka nékajki grošch hischcźe śehnacź. Njeśaśtróźi ju pśched śrjedźkami, ſa kotrejž by so prjedy hewak wšeśće hańbował, kiž by je śapźcźom zyle wěśće wotpokałał. Ludźeśche, jo śapłacźi bórzy ſ pjenjezami, wo kótrychž wědźeśche, so jenje je njedobitanje, jebaśche wědomje, njecześkinje, ćźeśche a wobschmjeśeśche, rěcźo wo dźěžnistwje po wuju, kiž je we Widni žiwy a ninta dźeśi, je ſtary a blizki źmjercźi, wo bratrowem śłubjenju w nuśy jemu wupomhaŕ.

Ternka śłubjowaśche drubdy, so ja pot hodźiny pjenjezy wrócźi, śarocześche so na to, jenož bduž jemu pośćiśu. Njebě nihdy wubrawny ani wuškołtliwy, bjerjeśche, hdyž krydnjeśche, jemož so pjenjezy dóśta. Njesćarańcźi so ani nékajcźeho poniženja, dawaśche so naźwarjeźcź, na cźeśći śchkódźeźcź; bywschi hrubje wotbyty, wrócźi so śnowa, doniž so jemu tola śtónźnje njeporadźi ſ wulkim prośćenjem.

We śwojim śadwělowanju pośpytowaśche po pschecze śnowa śboże ſ žebi pschipitaćź, pschinuncźiejź je, so by jemu so pschikhiliło. Śsadźeśche do loterije na tóźde cźeśnjenje, ani jeniczkeho njeśapaje. Hdźgźkuli a kaźkuli pschinóśe le kreźzarjej, śaujeśe jón do bćrkownje. Pśchijeśche po, bowš ros njedobudźe! Potom wschitko śesaplacźi. — —

Błędy, tśchpotaśay, poraźeny śtupi so potom po cźeśnjenju pśched śaśchkleźowanu tafliczku ſ liczbnikami, wo kótrejž we klamarni. Nétko je po wschitkim . . . Njebudźe hižo nicźo wjazy cźiniéź, schtuj pschihódźe. Swjerje wocźi a lyes wobaranja bo hižo radźicho zatepi — —

Ale sa nécźeho dnjow, psched nowym cźeśnjenjom, saśo śaśo wobhonjeśche ju sa pjenjezami ſ wožiwjenej nadźiju.

Werunka, wot Kotrejž wohonjena, namjetny, je by wojech njemějo doma śkazarjow, ſ śwojemi pśiedawśche mu mischrej dóśhoł a jeho we dźeło pożadał, sa mjeń, jako druhi źenjeni krawiśy sa njeho schijachu. Wojcźech pak to ſ rosbórjenjem wotpokałał. Bě ſtchiwódźeny. Wón mjeńše a mécźezan! Njeśahńowaśche go źebricź we pożćenku, ſa truj wědźeśche, so njebudźe móź śapłacźeź — ale we krawiśe dźeło poprosyć go ha hańbowaśche; to mějeśche śa njedostojne poniženje; to běśche jeho hańba.

(Pokračowanje ścźehuje.)

297 568,27 hr. tak wuješć, so, kaž w ſandżenych ſtrach, so 11 prozentow dwidendow na jaſkadne akzije a 13 prozentow dwidendow na prenjotne akzije wuſypwa, hr. 43 668,27 reſervowanu fondej, 10 000 hr. Richard Wagner podpjerańſkej pokładnu a 14 900 odkładowańſkwu pſchepokaſa. Wupokaſane reſervy poſtupja z tym na 940 000 hr. pſchi 2 500 000 hr. akzijowego kapitala. K wokſhodnej roſprawje roſtoji direktor Wagner dalſche wo roſwiczku banzynych wokſhodow a wo powſchitkownym poſtojenju. Wón pſchi tym wuſtorhny, ſo ma ſo cłonowſke runjeć ze tu nětke hiſchcze malo ſmamjenjow ja ſkruczenje hoſpodarſtwa, pſchehnatneho peſſimiſtiſkeho hladacz. Pſchetoż z tym ſo hoſpodarſke położenje wjeza hiſchcze ſenje połpſchiſlo nteje. Szobuſtawy dokładowarſtwa, kotrejż wuſtupichu, ſo wuſwolichu.

— K ſpichowanju pezolarſtwa. Hoſpodarſke miniſterſtwo w Drježdżanach je rotarſkej komorje za kraju ſwjatk ſakiſkich pezolarſkich towarſtwow 5400 hr. na lětſke lěto 1930 pſchepokazało. S tuteju pjenježnu dyrbi ſo ſmužnicz, ſo ſo wotmeja kurty a pſchedſtorſtk, ſo ſo wutwarja a wudżerja wopſodnenje malkow a wokkedżowanje a ſo ſo pſchedſtofcherjo na ſtudijowych ſpcžowanjach dale wukſhbłanju.

— Stara ſlěborna hriwna — jenoż 15 pf. hodna. Na ſwjatowych wikach je płacżina ſlěbra znowa ſhlnk ſpadła. Tehodła je ſo tež kupna płacżina ja ſtary ſlěborny hriwnaš hacż na 15 pf. ſnižiła. Wichelazy ludżo ſchdi ſtare ſlěborne pjenjezy hiſchcze zwěrna khowaja, ale, kaž widżimy, ſo z tym njepoſkpcha.

— Sſtěžnoſtwo. Zdukli ſ namokwjenjom i antiſaſchiſtiſkej demonſtrazji ſu ſandżenn nóż w minule wſchitkich wotdżělach naſcheho města we wjetſchej liczbje nakłpili a tam murje, twarenja abo khěwniki womaſali. S tutym ſo znowa na to pokaſuje, ſo je to po wokſhadnym a drúhowym porjedże města Budyſchina ſakſane, a ſo khłosta a ſo policija pſchecżiwo winowatym ſe wſchej rafnoſcu ſakrocži.

— Dobycże we 1000 hr. padże na lóſ cżo. 15 9582 ſakiſkeje krajneje loterije do tudomneje Lehmannez lotrijowe běrkowinje na Kamjenicz haży 45.

— Pjatkowe wjetſche dobycża w ſakſkej krajnej loterriji njemożachmy dżenſa techniſkich winow dla wocżiſchczecz a dyrbjachmy je na pondżelu wotſtorczeż.

*

S Dobrunſche. W naſchej wſy je ſo w poſledniym cżaſu ſjednoczeńſtwo wutworiło, kiž chce hudżbu pěſtowacz. Sa wjednika wuſwolichu k. Pſ. Mucżerja z Bónjez, ſa ſaviſowarja a zarjadnika wokſhodnych naležnoſczow k. Linaſchku. Samſer ſjednoczeńſtwa te, hudżeſku, duczeſku a druhu hudżbu poſtſeczesz. Sjednoczeńſtwo je njeſtronſke a chce wſchitkim wobydlerjam a towarſtwam zyſeje wokoliny ſlužicz. Sjednoczeńſtwo wobſteji je 16 aktivnych hobuſtawow a by rad wita'o, hdy bychu ſo jenm wſchitke młode hudżone mozy pſchiſtamknyle.

S Khwaczig. Tudomne wojeńſke towarſtwo wobſtarnuny pſchi poſledniej ſhromadżiznje, ſo ſo wot wocżonka apryla k. l. wſchitke ſhromadżiny ſahu pola Scholcżig wotmeſwaja. Pſchichodnu ſhromadżiznu dyrbi kożdy hobuſtaw wopytacz, dokelż ma ſo wo wjele ważnych dypkach rěcżeć, wo t ſelenju atd.

S Khwaczig. W tudomnym Scholczig pjekaſſwje, klamarſtwje a korczmje ſo k l. haprlejr pycheměnjenje ſtanje. Swnbowjena Scholczina ſ Khwaczig wuczehnje a ſo druhże ſaſtydli. Nowy wobſedżer k. Kaſtner a jeho mandżelſka Frieda rodżena Scholczig, ſ tutym dnſom wokhod pſchewoſmjetaj.

S Radworja. Kaž wſchudże, puſchcza ſo tež pola naſ jutſiſchu ſobotu dżeżi, korcż ſu ſchulu wukhodzile. Nano w 7 hodż. ſu kemſche, na kotrychž wotkhadżaju k ſwjatym ſakramentam pólidu a hiſchcze jónu khſchcżeńſki ſlub wobinowja. We 8 hodż. je potom ſwjedżeń w ſchuli, na kotrymž ſo dżeżi je ſchulu a wuczerſtom roſſoahuja. Wſchitky ſtarſchi wokkhadżazych ſu na ſwjatoczny hodżinku lubje pſcheproſchent byli. Tuteje ſwjatoczinoczje dla bě poſlednija wuczba hižo pjatk, a ſobotu jeſdu ſo jenoż wyſchſche rjadowinje, ſo bychu towarſchom a towarſchkam „Bożemje“ dale.

S Kamjenez pola Radworja. Kaž pižachmy, wotpali ſo tu póſniju Cżórliczej khżżka, w kotrejż wudowa Klanowa ſe ſwojim mlódſchim ſynom bydleſche. Khżżka dyrbi ſo bórzy ſaſo natwarieć. Cżórliczej hižo zyhle wotvaleneje khżżi pichihotuja a ſu je wotſkejowali. Do nowowara pak potom Cżórliczej ſyn pocżelnje, kotryż nětke w Měrkowje bydli. Tehodła Klanez nětko we wokolnoſczi druhe wohydlenje pytaja. Tutkhwilu bydła pola knjeza Kublerja Mlynka.

S Pſchimwrżig. Sjawny pucz ſ Pſchimwczig do Skanez je dla pleſtrowanja na Pſchimwczanſkich honach wot 23. měrza ſawrjeny, dóniż dżela njebudże dokonjane. Jédyny wokhad pokaſuje ſo na Porſchigy.

S Kluſcha. Tudy ſemrě w 53. lěcżu ſiwjenza Jan Arnoſcht Jarſchto, hoſpodarſki pomoznik, kiž běſche ſilny, hluchi a němy. 2 lěcżi ſtary wón wożkedy a tež ſlyſchenje ſhubi, tak ſo njeje naſwukny rěcżeć. A tola běſche wón kaž dżiw pſcheđ ludżimy; wón zyliczki dżeń dżěſkſche a je ſo pſchi wſchej ſwojej hubjenoſczi jako waſſomny ſtaw cżłowjeſtwa wopokaſał. Dokelż wón kożdy puczik w domje a na kuble znajeſche, ſo tež roſchudża namaka. S wulkej wuſtrojnoſczu drjewo rubaſche a druhe ſa ſlepeho ſtraſchne dżěła dokonjeſche. Rano ſo zwobleka, wjeczor ſo lehny, njedżeli ſo ſam wot ſo njedżeliſku draſtu wobleſkaſche a tež rożne ſwjedżenje ſobu ſwjedżeſche. Měſeſche wobdżiwajomny porjad w ſiwjenju a wożebje dobry pomjatk. Cżicht, kaž běſche we ſiwjenju byl, tež wumrě, Boża ruczka běſche jeho ſajała. Jeho pſchiwuſni a ſnjeđża jeho w dobrym wopomnjeczu wobſkowaju. Se ſnadnym khmanjeżemu ſe ſwérnu wikowal. Njech nětko w njeſlichim ſwěcże widżi Bożu kraſnoſcz a ſlyſchi Bożu khwalbu.

S Kluſcha. Sandżenu njedżelu wotmeſchu ſo w naſchej zyrkwi wšěm ludżom woſwadneho ſaſtupjerſtwa, a to ſa gruejny Klukich, Salhow, Brěmjo, Kobjeli Kupoj-Zalſchow, Poſwizy-Kritzan, Nowu Wjeſ ſ Cżichym Dolom a Lěſej. Wſchudże ſo dotalni ſaſtupjerjo ſaſo wulwolichu, jeno w Brěmjanju ſo hoſczenjaż a kubler Wilhelm Krauſa a w Kobjelni na měſtno njeboczežkeho ſunoſczerja Handrija Pawlika, jeho ſyn Max Pawlik wulwoli. Nětko mataj ſo hiſchcze dwaj ſ wokſadu pſchez zyrkwine pſchedſtojiſczeſtwo do wohadneho ſaſtupjerſtwa powolacz.

S Bužez. Wczera pjatk běchu w naſchej wſy wólby wjeſnjanoſty. Kaž běſche ſo hižom wotſewiło, běchu tſi knjeza do wuzſcheje wólby ſtajeni, ſk. Rosor, Streich a Fiebiger. Knjes Kozor do wólby wotkupi. Pjerz hłoſow doſta k. wojnarſki miſchtr Fiebiger a bu tak ſ nowym wjeſnjanoſtu naſcheje wſy. Dwě papjerzy ſo proſtnez wotedaſchtej.

S Lubija. Spodżiwne njeſwoże ſta ſo tu hrjedu poſchipołdnju. Pſchi wuporjedżenju ſignalowcho khżeżora na żeleznizy muſkuny ſo dżěłacżerjej, kiž na ſchcżežoru dżěłaſche, ſchrubowy klucz a padże 40lětnemu dżěłacżerjej Wünſchi z Woleſchuzy, kiž pſchi ſchcżežoru ſtejeſche, na hlowu, ſo ſo wobemi nop pukny. K. dr. Hoffmann ſnjeſwożenemu ſkaſſu pomoz poſtſeci, na cżaż jeho ſanitetna kolona do jeho bydlenja dowjeze.

S Wětrowa. Knjes wicżežny kubler Jan Scholta tudy kupi žebi ſaſchtu pondżelu w Nowoblanſkim mlynje rjanejo pawa. Jako jeho wintorn tamo z khlěwa puſchczi, ſlecżeſche ptak wyſoko do powětra, pytaſche ſwobodu a leczeſche do wjeczornych ſtron pſches horn ſ Wóſchizam a ſo wjazy njeſwrócži. Wicho pytanje a telefonowanje běſche podarmo. Dwaj dnjej a dwě nozy je wokolobłanżił. Hakle ſchwórik popadnychu cżłowjeſa Scholczig cżłodni we kerkach na Wětrnikez horje pola Wětrowa. To bě wieſele!

S Lomita pola Njeſwaczidła. Sawny pucz z Njeſwaczidła do Hórkow je dla nażywkowanja na Lomiczanſkich honach wot 23. měrza hacż do 11. hyrleje t. l. zawjeny. Jédyny wobkhad pokaſuje ſo na Koſtow.

S Nalbitz. Pſchi rowje njeboh farara Mik'auſcha Vjebricha dyrbi ſo na murt kapale ſaſla jako pomnik pſchepraviez. Jako mſchcżer na polu herbſkeho pſmowſtwa je ſhebi knjes farar Vjebrich to wjeſe ſabłużił. Wſchelazy pſcheczeſlo ſemrětcho ſu hižo pjenjezy ſkładowali, a tež nětkotre wohżadne towarſtwa ſu ſo ſ nahladnym darom wobdżělile. Zyle wjeſe pak ſu w ſherbſkim tranu a tež ſwonka njeho mnohy, koſiż ſu njeboh farara Vjebricha ſnali a kotiż bychu rady nětkyżo k pomnikej pichtroſchowali. Dary ſo zyle wjeſce w Nalbizach na ſarje rady pſchijimaja. Mója ſo tez póſ'a'z na k. wyſchczeho wucżerja na wotp. J. Schewczika. — Sſnadż by ſo żara „Michał Hórnik“ mohła ſa tuto ważne pſchedewſa je ſajimowacz?

S Kulowa. Pola jeneho měſchczana běchu ſo k pjerjedrjenju ſeſchli. Sa tulo napinaje dżěło dyrbjachu pitne dżeżerki po dokonjanym dżěle dobry łyſej dóſtacz. Tako pak hoſpoda potom do pódlańſkeje ſtuwy po pampuch dżěſche, běchu ſo wone ſhubiſe. Na blidze ležeſche ſcholka na kotruż běſche napiſane: „Pampuch ſu ſchłodarce!“

S Lubkojcza pola Kulowa. Po dłożej thorojcži wumrě tu 65 lět ſtary dróhowy wothladar Rosla Kaſpar. Pſcheczelny muż ſlužeſche wokrjeſnemu ſaſtadnikowi wot 1. meje 1896. Po natwarjenju Kulowſko-Wóſſlineżanſkeje dróži jeho w ſamſnym lěcże ja dróhowemu wothladarja pſchiſtajichu. Tuto ſaſtojniſtwo ſa'araſche wón nimale 35 lět dotho.

S Jamnchy. Sórjedu wjeczor wokolo ½9 hodż. we naſchej wſy woheń wudyri. S njeſmateje pſchicżiny paleſche ho brózeń ratarja Pittk. Twarjenje ſo dożerła wopſali a ſ nim ſo hyno a ſkoma ſobuſtawſchcżez. Brózeń běſche ſ zyhlenm kryta, tola ſeſkny njeběchu po zylym maſiwne. Ruczе pſchikhwatachu na pomoz wjeſna a ſuſodna Kleinjanſka ſynkana a dobrowólna wohnjowa wobora. Sſuſodne twarjenja ſo njeſkaſa'ichu. Wobſedżerjej je khětro ſchkody naſtało.

S Ruchwarda. Naſchemu hermankej je ſtólnym wikami běſche najrjeńſche wjedro ſwożeżene. Na pſchedań běſche nětko 70 howjadłow, tola ratarjo ſtół mało kupowachu. Hermank pak běſche derje wopytany. Tu drje ſu hermankej pſchedewarjo ſpokojom byc mółli. Hermank pak ſo ſahe wuprošbni, dokelż na wjeczor jara tym'a — We ſwojim cżaſu běſche mandżelſka tudomneho ratarja Kezmika pichi wupſchahowanju krowow do cżežkeho njeſwoża pſchiſchła. Nětko je ſo ſaſo ſ khorowinje wróczila. Budże pak kſchcżeże khwilu trać, doniż njebudże jaſo dopołnje ſrowa.

Khartka żeleznicy z Pariza do Bordeaux, na kotrež pola Etampes spěſnik z kolijow wujeżdże.

Wohniwoborniſtwo.

S Khwaczig. Sobotu 14. měrza wolnē tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ſwoju hłownu ſhromadżiznu. Běſche to ſamſnym dżeń, kotryż ſu wobora w lěcże 1905 ſaſożi. Woborniczy ſu wſchitcy ſeſdżechu. Zich a wożebje tež faſtupjerja woborneho ſwjaſka, wjeſnjanoſtu a ſobuſtawy gmejniſkeje rady woborny hejtman k. Israel witaſche a ſhromadżiznu ſpokojom byc mółli. Hermank pak ſo ſahe wuprošbni, dokelż na wjeczor jara tym'a — We ſwojim cżaſu běſche mandżelſka tudomneho ratarja Kezmika pichi wupſchahowanju krowow do cżežkeho njeſwoża pſchiſchła. Nětko je ſo ſaſo ſ khorowinje wróczila. Budże pak kſchcżeże khwilu trać, doniż njebudże jaſo dopołnje ſrowa.

Pjatk ſpěſnik z Pariza do Bordeaux z kolijow wuježdże. Pódle wjele zranjenych 10 puczowarjo ſwo-

žiwjenje zhubichu. Wobraz rozbiteho woza podachu tak ſpěſnje z pomocu ſkrječkoweje telegrafije.

Naležny ſwjedżeń w Eisenachu. Wulka husańca hiba ſo po hasach abo wulicach Eisenacha.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kowařskeho wučobnika

pyta
Jan Mieth w Drječinje
kowarski mištr

Syny

pjekarski wučobnik

so k jutram pyta. Bliže zhoni
w Serbskich Nowinach

Lěto stary

plahowański byk

je na předań
w Stróži čo. 17 pola Hněiny

Zadanjemy nalutowańske pjenjezy na najlěpje

Sekowy konto z 3% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje Łazu Rakecach Nowem měsće Wulkich Zdźarach, Khrósćicach Barće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Wšě druhiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Nowy

kruwjacy wóz

jo na předań

J. Mieth w Drječinje

Kněža w Žitawje

za 17500 hr. z małym napłaćowanjom a swobodnym bydlenjom a **knježa** z kórcom pola, w bliskosći Budestecach

na předań

Prawny büro Mucke
w Budyšinje na Mättigstr. 23
Telefon 3217.

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Poručam

dołhe škórnje

tučne dźěło wot 24,— hr.,

krótke

wot 14,- hr.

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam toho runja zniżene, kaž też po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Fotowe projekciowe powjetšenske dom². kinowe } **aparaty**

a wšě wěry za amatěrske fotografowanje. ● **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Najrjeńši dar

dźěćom kiž šulu wopušća

je rjana kniha!

wulki wubjerk namakaće
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Jeja

k nasadźenju jenož wot kur čisteho splaha, kiž su na wustajeńcy mytowane

čorna minorka 30 pj.
welsumske . . . 40 pj.

ma na předań

Pawoł Wokatsch we Łupjanskej Dubrawje pola Radworja

Domjac. jehnjata

ma na předań

wowčerńja w Krakecach
Telefon 2027

20 ctr. **do dreho syna**
je na předań
w Koslowje I pola Njeswačidła

Jězdne koła, stawki a mantle, potrjeby za koła

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjenicy hasy 16

Živnosće

wot 4—8 ha ze živym a morwym inventarom su dobrowólnje na předań

G. Graf w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 2 na prawo

Lučne bróny

nowe, najlěpši wudźěłk, samo čisćace (Sternglied,) hodźa so za ćežkeho konja na předań w kowarni w Radskej pola Łaza

Hypotheki

wobstaram po přikazni. Zrjadowanje wšěch płaćeńsk. wobćežnosćow. Zaradźenje we wšěch procesnych wěcach

Prawny büro
Mucke
w Budyšinje na Mättigstr. 23

Za pjekarjow

Mašina za dźěłanje česta
Mašina za rozdźělenje česta
Dźeža
Khlěbowe khorbjałki
Mjecki za cały
Pjecowy zamk
wšo jenož 2 lěće hižebane tunjo na předań přez

Herm. Melow w Budyšinje
twarc pjecow
na Wjelkowskej drózy 155

Rjaneho plahowańskeho

kundrosa

ma na předań
młyn w Koblicach p. Přiwoz

Wupjerk

w dobrej hódnoćeji, płoći něto jenož:

80 cm jehłowe	m	2.15, 1.95
130 „ „	„	3.40, 3.05
140 „ „	„	3.70, 3.20
160 „ „	„	4.10, 3.70

Sa jpódnjo pošlejschoa:
100 cm 2.35, 115 cm 2.60

Zwiśne hódnośće, kaž tež jescnite wupjerki a płowaki staj. na składze

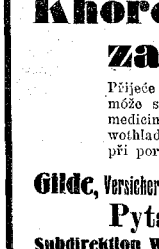
Andr. Kasper
(mějićel: A. Pilopp)
w Budyschinje, Burglehn 11

Dr. jur. Erich Fritzsche

hospodarski zaradźer
Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16, II
(3 mjeńšiny wot hłowneho dwórnišća) Telefon 13888

Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałoženja a přemjenjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, šciparje

(Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Natursk hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6,I

Ręčne hodźiny: štwórk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłažnych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Wšě šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska kniharnja na Lawskich hrjebjach 4

Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisaneho družstwa z wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja w Budyšinje" z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

wutoru 7. haprieje t. l. w 15 hodź. do žurle „Serbskeho domu" w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 28, 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1930 budźe wot 1. haprieje t. l. w našej „Serbskej knihařni" na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěrohódne waše we swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje dowolene.

Dohladowarstwo družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja"
Arnošt Holan, předsyda.

Khorobna kasa za ratarjow

Přijeće hač do 70 lět — žane khorobne wopismo — lěkař móže so wolić. Zarunamy: lěkařske wudawki, 100% medicinowych wudawkow, operaciju, hojenje w khorowni, wothladanje zubow, wóčne šklenčy, hojeńske kupjele, pomoc při porodźe, smjertny pjenjez po wustawkach.

Gilde, Versicherungs-Aktiengesellschaft in Dresden

Pytamy sobudźěłaćerjow

Subdirektion W. Fichte, Bischofswerda (Sa.), Lutherstraße 1

Přiloh k čisu 68 **SERBSKE NOWINY** Sobota 21. měrca 1931.

Božemje šuli.

Serbskim dźěćom wěnuje M. Hakon.

I. Słowa wotkhadźacych:

Často w našich młodych lětach
sonjachmy, zo hižo wulcy ludźo smy,
zo dźemy hižo ze šule,
do dorosćenych 'zno so ličachmy.
Kak nimowěry wulcy horde,
kak njewuprajnje zbóžne
to začuwanje je.

Nětko, hdyž pak woprawdźe
šuli prajić mamy „božemje",
je nam wjesele kusk so zhubiło.
Čiše nas też strachuje,
zo my z dźěćowskeho raja
stupamy do njewěsteho kraja —
přichod nas — so tón kraj mjenuje,
mojedla też: zemske bědźenje.

Hižom stojimy na rozpuću — — —
Wróćo z wami raz tuž pohladnu:
Kaž lohki wětr duje,
tak miny 14 so lět
nam zbožowneho dźěćatstwa — —
a ženje wjac so njewróća . . .
Nam spominanje jenož zwostawa.

Hdyž dźensa na zad hladamy,
to nam kaž wčora je:
hdyž luba mać nas wjedźeše tam do šule —
hdyž wulke woči na tu wulku titu činjachmy —
hdyž prěnje kwakle njelepje na tafli škrabachmy —
hdyž prěnje słowa hordźe čitachmy —
hdyž z tintu prěni nastawk mórachmy —
a porsty w čornidle sej tunkachmy —
hdyž na pisanych wobrazach so dźiwachmy —
hdyž rjanym bajkam smějo sluchachmy —
hdyž wjele nowoh' skedźbnje wuknjechmy,
hdyž w próźdnych khwilach hrajachmy — — —
to wšitko nam kaž wčora je.

A tola lěta su so minyli . . .
w tych lětach smy my wotrostli,
za žiwjenje so skrućili.
Swěrni wučerjo nam přec najlěpše wučby skićachu,
nas w čichim dźěle swěrnje kublachu,
a Boha lubować nas wučachu;
to rěka: lubość měć też k bližšemu;
zo sprawny być maš tajny, kaž też zjawny
a přisłušnosć sej zaščěpić hač do kosće —
a křesćanstwo nic nosyć na jazyku, we słowach,
ně — pokazować w cyłym žiwjenju a we skutkach;
nic wupjerać so jako farizejska cwólba,
być radšo khudy clownik a miłosćiwy samaritana.

A dobre symjo syjachu,
nam přeco do młoduškich wutrobow,
zo swěrni, sprawni bychmy byli,
na rjanym, pěknym přec so radowali
a ženje dobri dosć sej samym byli
a nihdy nic so njapodali,
hdyž strašne prudła swět a čłowjekojo zli
nam na puć kładli prěki a po dołhosći.
Haj swěrni wučerjo najlěpše wučby přec nam skićachu,
nas w čichim dźěle swěrnje kublachu . . . . .
Wam, lubi wučerjo, dźens dźakanu ruku zawdamy,
na pokazanym puću do žiwjenja pódźemy.
Dźens, luby nano, luba maći, swěrni wučerjo!
Wam slubimy, zo změjemy za swoju česć,
zo khoroj našoh' ludu chcemy jako rjekojo
za wšitkón přichod njezranjenu mjeść!
A kaž Wy nas, tak my też raz
zas nowy splah, do wšeho přichodu
my chcemy bliže k słónčku wjeść!

Wam, lubi towaršojo, towaršy,
puć nastupimy nowy žiwjeński . . .
Wam rjane Božemje,
njech wjewuhasnje spomnjenje!

II. Słowa zwostawacych:

Nětk nastał je čas dźělenja,
ze šule kročiće do žiwjenja,
Wy towaršojo, towaršy —
my dale wostanjemy w našej wučerni.
Smy dołhe lěta hromadźe
w towaršnosći, lubosći a jednoće,
so prócowali, wuknyli
a často na wsy sebi hrajkali.

Hdyž puće naše nětko rózno du
sej slubimy dale tule jednotu!
Hdyž tu a tam so zaso zeńdźemy
kaž dźěći zaso budźemy!
Njech puće Waše přec su słónčnite
a budźee stajnje zbožowne!
Tuž bož'mje, rjane božemje
na wjes'le zasowidźenje!

Nět časo přichodny,
nam zakéšej radostny.
Hlej widźiš sylu modostnu
z darami ducha zbrónjenu
po serbskim kraju šěrokim,
nam lubym, starym Łužiskim
do prědka čahnyć z nadźiju,
z horliwej młodej wutrobu,
za narod drohi naš, za wótčinu,
za zemju swjatu namrětu,
za našu rjanu domiznu!

Jeho wjeska doma.

(Wobraz je wjes.)

Čěsty pschipad to bě, so tamnym schtwórtym „bratram" pschi wjesołej zabawje we wjesnej korčmje zyły psched tydźenjom na myśle pschińdźe, na Jakuba pohladnuzu do Južneje Ameriki pósłacz, hdyž je jej psched khwilu z Europy pschinjesła. Spschnje napisa tóhodla rjanu postrow a domizny a trasch někajku dopomjenku a pschedawschich czasow. A pschi wjesołschinow po tym běchu hižo zaby pschi druhej rozmolwje. Tajke postrowy na wjesne pohladnuzy so husto pschaja, wosebje pschi wjesołych pschiležnostjach a nicjo dale bjez pschi tym njemyśla.

Ale dyrbischtze widźeć, kak je so nasch Jakub w P. A. na postrowje z domizny jesełelił. Dha su potajkim tola zaby raz na mnje spomnili? Dyrbjeli widźeć, kak Jakub wjeczor horjeka w žiwjej komorzy hodźa a pohladnuzu studuje! Wěsto je zyle jednora cedźimna, kaž je tu psched khwilu, hdyž bě hischtze doma, tam a sem kupował a na tyatych wotwoła. Horjeka na nej je nimale zhyb wobras rodnete wjeski, na khěwju korčmu, a na prawizy zyrkej a schuła. Zyle mała pohladnuza w najerjanych pschanych barbach, nětky wot Knłowikowo „Rantka" pschiprawjena. Na jenu Jakubej je pohladnuza jako wumjeschita twora, kaž by nětchto wobzelitelho božiwje. Jeho luba rodna wjeska, njespomnita domizna je, schtož w rukomaj dźerži a to we wulkim amerikanskim mjeście, tu w žiwjej dalenej kolwodźe, hdyž je wschitko zyle wokolo njeho. Wjesta liha, kotruz na wschě kónzach je wjazy wohladał njeje. A nětko jemu pschinjdu wschitke podobnosće na myśle je schtyrjoch lět.

Dźensa widźi je schmit hicz, kak žiwoju tschu na hot położa a so je knězhom do so dadźa. Huj, kak je tuhi *hnidźachu, na rjany płonz so rozbichu!* A *powjedom* po mlynskej hórzy je tjantjem dele abo na šmykalach po lodźe. Zony hodźa wokolo wulkeho blida a dźerja pjerje a pschiňdu, pschi žiwjej bjesadźe na cyeria a jeho wabja. Polnu schklu pampuchow z dobrym kosejom. Sčmiło rěsaja tu, jutsje tam. Zyle desti cza polne krupanych a dobrych kołbašow, w kotole mjasa a wonjatcho wotczka. Kak so pschi Wojnarjez hróbnych twaricach pschipręte schmrkowe a brězowe žerdźe hordźa! Huhy a tacki czampaja do wjesneho hatka abo rěcki. Kury dataju a honacz spéwa. Dźiwadłowi hrajerjo wukmu hacz do pol nozow za jałowjenki žiwjedźeń. Dźěcy czahaju po Měrčinku, stajeju schlicžku k žrocznemu kwasej a pósłanzy pschewotja so bo wschcho możneho. Sabawjenu rumpodchoju pjeru j wulkimi halosami do wokna a scherja dźěcy. Psched korcznu jastawaju lěsnu pohorcelu a pjuza konje. Kónzu dźeń powołdnju a zwjaty wjeczor swoju a njedźelu te dny khodźa ludźo k zyrkwiczy horje a dele. Kóżde leto czahnu pobožni konfirmanbojo, holzy w narodnej drasze a hólzy j „tychelom" na pikschi, j lnjesom fararjom do wupyschenje zyrkwje a badźa so zherbsći konfirmérowacz. Tam a sem je tschcze je, kwaß abo pohrjeb.

Wjesčežicža mi luba! Kak pilni su wjesnu hólzy pjch czeschtnych wrotach, so bychu prawje rjane byle a stale. Kak wuschikuje wija holzy girlandy a je wokolo durjow pschiprawja. Kak wjeseli su ludźo na tschuczatach a na kwaßu! Kak dźe tóżdemu k wutrobje, hdyž je nechtó je wjesnjanow jemrěł. Hdyž potom ja kaschczom w khutnym pothodźe na kerchow krocza!

Wjesta, moja wjesčežicka! Kaž žiwa fejsich tu na pohladnizy psched wocznmaj. Sstyschu pjecza, kak tu a tam poß schczowka, kak mlócžawy a zentrifugi schwórcza, klumpa kuczki a mlyn klepoze. Njeje to hromadźet lapow, kiž tamle jědźe? Sso wě, jo je. Sstodźu tu ja wulkej luzu a žyw w myślach pschi tebi, widźu cje je mečkom czahnjecz a tschu polnych pjerschczentow a hwězczatkow. Widźu dźěci hnězka twaricz ja zukrowneho jajeczka a kostrjatuzy wicz k wunzej, zygacznm chodźicz po wšy a prošycz.

Haj, tak běchu nasch Jakub, wyšit a žom hižo pol hodźiny. Jedyn wobraz po druhim postupuje a pšjanta so na pschemoj. Każ by wjeska do kwěczela kwětkow jasabjeuta była, hamo kerchow je każ šmějkotata kwětkownja. S Pjekarej wuhuja so kuri, kóżda so žłonczi psched khěžu a blidar stara wokabjenu kichinju na dwór, so by zkerje Kpje wustkhnyła. Wulke žitne jóry hibaju so kolebajo do wšy, tu a tam wostanu na schtomach nekotre žłwjeza wiseje. Hdyž ju tuki a hona dołho dosch pod kuchotu tradale, stónczuje pschidźe wotkhowazy deschcz. Běrny a rěpa so hižom jasy zkrakaju. A ba-

Mylowana swěra.

Pschet. Jurij Pauluscha.

(Pokračowanje.)

„Tak je wona ł wulkeho potkoda?" praschesche so prior.

„Jeje nam 6ł wulkotny ryczeć, jakoż mój; tola jeho nadpadnychu a wscho rubichu. Tak dźěsku nicżo wyschc njewosta, hacż wulke mjeno a jeje porczinki."

To dołhaha, so może być na hrodźe, žnano j knjerzu?" praji Udo. Winfrid nicżo njewotmołwi, ale stłóżi mnischej wutrobnje ruku, so by ł tym žmój džak sa tute słowa wuprajił.

Połnózna hodźina so bliżesche a dokelž bliche prior jara spróżny, praschesche ryczerja wo wótro, hdyž by pschenozował.

„S tym dźensa najkmaišcho njebudźe, czesczeny knježe," znapyschczowi Wendewolf; „każ widźicze, mam dźensa wjele hosći, kotrymž žu wschč loża pschihotowanz. Ja njemóżu jeden wumyślicz, hdże bych waschej dostojnosći pschimérjene mesto k wotpoczowanju namakał."

„Njeczińcze jeden tohodla žanych staroscżow, knježe," praji Udo; „ja njejšym swarczeny, w mjeńkich poßlednczach spacz; cżichi kuczik a walczt błonky mi sa nózne lehwo dołaha."

„Dźensa wam też jawórno nicżo kmaišcheho posticzicz njemóżu," praji Wendewolf ł wukmišchożym pożmjwokowanjom. Potom Hilżu zawola a ji porucži, so by hosczej w lěta dołho samknjenej hrodźowiśej kapali. Lehwo pschihotowała; tohodla wsa je scżeny wulki serlowy kucz a jón ke knjeżnje poda.

„Do kapały?" praji Hilża do šmjereże wustrožana, njes tym so jeje njeswocżo wobšdny.

„Njejšym cżi ja dosć šafnje prajił? Do kapały dyrbiśch jeho dowjesczć!"

Sawoła stary ryczeć rosnjemdrjeny. Pschi tym je słobam na Hilżu *hladeschc, jo jej hnydom kluczk wupadny.* Potom so k priorej wobroczi a praji: „Dobru nóz, czesczeny knjeże! Nadźjam so, so to w kapali dobry wotpoczink namakaczе. Wy drje so schczerjenjow tak njebojicze, każ tuta słupa hołza?"

Bóh je schcżudże pschitomny a wobstrażuje žiwojich dobrych cżłowjekow ł jeho jandżelemi!" praji Udo wutrobicżiwje. Potom praji k Hilži, kotraż pschczuj hischcze na šmjerczi sbłóżenza slesesche, ł pschczełnym hłosom: „Jeli so chżeże, łubosna holczka, dha mje na mesčina mojeho wotpoczinka dowjedżeże!"

Winfrid njes tym w jali pschitomny uczeš, hewak by wschcże žam pschejwod pschejwał; dokelž wodźesche, tajku bojosću Hilża psched tym nesłnom ma.

Stónczuje wja Hilża błéborny šuczeńk a dźesche wot priora pschewodźana je jale. Bóhy pschihłożeschtaj do wulkeje, dołheje pschedkhěże, kotraż do kapały wjedźeše. Na wschčm bě jaßnje widźeć, jo ja dołhi czaß tuto

čzonowe hnězdo na Knjeczej domiskim, wětrnik tamle na hórzy a korta pjched korczmu — wšcho tu hišcze je kaž pjched létami. Tej nózny strażnik schtrka po wšej horje a dele a hrowa schowany porit, tiž tej myslit, to njeje jeju widżał. Swari, hdyž je jeho ja kumka pomál, chże sčerba ſ nim hnecž. Krumarjo honja ſkót najkumu na paſtwu. Laſojczki mikun ho pjchoſ hródżiwe wotna nuts a won. Nětkóże ſlyſchi čžahaju harmonku a schtó na rážk Schmittez brożnje dojcz nječzdżuje, ſtarczi wjeſelſcha ſ pedalemi do kamjenja. A tak to dże dale.

Nč, nč, wy lubi towaſchſcho, to njeſcze pjchi najlepſchej wolt ſej wuſlicz a ſlyſch, to waſcha jedwora pohladuża, kotruż jcze jemu tak złyſe pódżarnje pjchi wiecžerjach ſabezmje do zuſky póſłali, takle Jakuba knuje. Hleicze, tak tam ſwětaſchdaleny ſedża. Hižo zyłu hodżinu njeje wżajy w zuſbje, ale po ſwojej wżdży chodżi horje a dele. A je zyle w ſwojim ródnym ſtatoku.

Nč, nč, mój lubi Jakubje, czażnik njeje wowrótnik, hižo je dobra hodżinka przecz. Niczo — niczo. Je wopraſwdże hižo tak poſłaſe a njeſłyſ tam w ſwojej wjeſnej, ale w dalokej zuſbje. Wěſ mi jeno! Hlej, dżerżich tola pohladnizu w ruży, kotruż ſy dżanża hakle dołtał. Ha, ſchto tola tajka ſedurota dopiſmjeza ſamóże! Jakubje, wudżu cži na mjeſnowczu: Po létach ſo jażu do ſwojeje herbſteje domiſny wračžićich!

Wumělske reje.

„Budyſke Sjednoczeńſtwo pſchecžeſkow wumělſtwa“ ſa- rjadowa ſwojim ſobuſtawam a pospſchewaczelam ſaſchłu rjedu 18. 3. 1931 wjeczor we 8 hodż. w „Krónje“ ſe ſwojim 64. poſticzenjom wokſchewne hodżinki. Dobyło bě prěnju rejwarku ſtatneje opery w Barlinje knjeſnu Daiſy Spieß, prěnjeho ſolorejwarja ſtatn. opery Rudolfa Köllinga a kapalneho mijichtra ſtatneje opery Leo Spieß ſ Barlina ſa wjeczor „wumělſtich rejow“. Wopyt mózeſche lěpſchi być, tola bě wopyſtowarſtwo jara dżałowne. Poſticzeńſki běchu prěnjoporjadne a ſ dopokaſom najwjetſcheje ſamóżnoſcze na tutym polu. Se dwanacze poſticzenych rejow: „Żnjowa reja“, „Burſka reja“, „Zamach“, „Andaluſiſka reja“, „Gavotta“, „Reja w módrym“, „Spěw w puſczinje“, „Wuczeſk“, „Człowjek maſchina“, „Humoreſka“, „Pěkny wojak“ a „Reja namórnika“. Sſu wobeſche wuſnamjenja hódne „Gavotta“, „Reja w módrym“, „Spěw w puſczinje“ a „Maſchinſki człowjek“. „Spěw w puſczinje“ bě wuraz najſkłubſcheho ſaczuczja żanotu, boloſcze, radoſcze a żiwjenſiſcheho dożiwjenja. Reja z wuraz mjeſnowcza bětſchej ſbożowny zyłk.

Schkoda, ſo bě wopyt ſłaby, pſchetož je ſwojej poſłedniej poſticzeńſku je „Budyſke Sjednoczeńſtwo pſchecžeſkow wumělſtwa“ wopraſwdże najkraſniſchu parku konzertneho a wumělſkeho porjada w tutom łěcze podała. Wumělſka trójka bě jara czeſczena a reje dyrbjachu ſo czaſto wospjetowacz.

Dżak pſchedbydſtwu „Sjednoczeńſtwa“ a ſbożowna ruka njech nam wobradżi w pſchichodnym łěcze runje tak woſchewne wumělſke poſticzeńſki. —é.

Wuwołar nałéča.

Tej najwobſkładniwiſchi ſołan ſłubi poſłedniu njedżelu, hdyż prěnja kiwiza ſaſo juſkajo ſejhrawa, hačzrunjej hiſchcze tu a tam maſany ſněh ſcheri a ſamo nanajwoſzipniſcha naſetnja kwětka ptaſki hiſchcze njeměri, ale we czopłym ſkowje ſymu dowiſpawa.

Wur pak kliča ſo czopłeho kabata a pſchiprawja ſerſawy pluh, burowka drapa moch ſ wołnowych żłobinow a poſta wjeſełe na dobycžeńſke wokno człeho ptaka: „Kiwiz, kiwiz!“ A hłada na ſpodżiwneho kelerja, kak ſo mota a ſejhrawa nad żumpom, druhdy każ dżiwczińwy ſchtrohołz dyri na ſemju, ſo by ſo runje tak kucze ſaſo poſběhnyk, ſo po woli w połwětſje mjetaja ſ jeneho boka na druhi, ſo ſo pjerjo w ſłónzu błyſkoze . . .

Poſdżiſcho ſo kiwizy ſhromadżuja k habrſkim ſyłam a nad bahnom radoſtnje ſejhrawaju. To wot ranja do wjecžora ſchumja a ſucza, ſo motaju a pjerchotaju a wołaju: „Naléčžo — naléčžo!“

A to wſchitko ani njeje bjes ſmyſła. Pſchetož deleka, ſhowana ſady ſyczinki hłada ſanczka horje a wobdżiwa kelerja tam horjeka w połwětſje a je-li ſo ſa njeho roſtudżiła, to jemu napſchečžo nóżkuje. A-li ſo wón woſbożeny tiwa ſe ſwiżnej ſkowu, ſo rjany ſkochołk na ſłowje ſkuka a potom ſo ſalubowany ſchwiknje wokajo do módreho powětra. A nadobo ſo ſpuſchczi na ſemju dele k ſwojej łubzy . . .

Hakle po kwaſu ſej pytatej bydleńczžo. Pola człowjeka je to naſpowak. Tón ſej ſwójczi bydlenje hižo prjedy, hačž ſo roſſudżi k tutej ważnej kročzeli. Wěſo je ſa kiwizu ta wěz wjele ſnadniſcha dyžli ſa człowjeka. Kiwiza je wjele ſtromniſcha. Żumy je ſcheroki a wołydleſti hamt młodymaj mandżelſkimaj wobczežnoſcze njeczitni.

Mjes tym ſo ſanczka ſ njenſchdżenej wutrajnoſczu ſo wěnuje lehnjenju, je jeje mandżelſki zyle kokwětmy ſ lubozcu. Lubuje ſwoju żónku ſ zyłej mozu wutrobu a ani njepodłeji wabjenju powabnych wudowow, kotrymż je nałéčžo do krwe ſtupiło. Wón ſwoje mandżelſke winowatoſcze jara kruce bjerje a je żarliwy a njedowěrliwy napſchečžo kóżdemu ſiworjenju, tiž ſej ſwěri bliſko hnězda. Wěda tamnemu, hdyż je wuſłyſchżiło potajniſtwo ſady wjadniczeje ſyczinki. Potom ſajuſka wojowarſki iwſchik kiwizy jako truba k nadběhej.

Hnydom pſchejdże ſanz k nadběhej a wali ſo roſſłobjeny na pſchecžiwnika, kotrehoż bjes pſchetacza wobczežuje, bjes toho, ſo by ſo dał do wopraſwdżiteho wojowanja. Pſjedy toho, hačž ſo pſchecžiwnik móże wobwroch, je kiwiza hižo ſaſo twochnyła, ſo by hnydom ſaſo woſpjetowała razmawy nadběh. Pſchi tym wſchak wjele na hracžki njeſtajі, dokelž je wobſtrowiſcha a pſchekłepaniſcha dyžli wſchě rubježne ptaki . . .

Tej towarſchſki na ponoz khwataju; jich wojowarſke wokanje klincži po ſchérokim żumpje. Hačž je ſchkerjedniſt hauron, ſchtrahoſz, ſokoł abo paſchturliza — kiwiza ſo njeboji a prjedy njedawa měra, doniž pſchecžiwnik njeje ſo ſ procha měł.

Ssamo liſchka, tiž hdyż a hdyż po żumpje człuſchli a pyta młode ptaczata, ſo derje njeczuje. hdyż ſaczuwa ficzenje ſchidżkow raſnebo ptaka nad ſwojej hłowu a jeho wokanje jej pada na czuwy. Hewak wſchak je liſchka tola mudriſcha dyžli kiwiza a njeda ſo wot njeje ſa nóſ wodżicz kaž kačka, poſ, ſtkóż abo człowjek. A hdyż kiwiza ſo něſchto krocżeli pjched liſchku ſpuſchczi na żemju kaž kamjeń a tam ſ ſchidżkomaj a nohomaj mjeta abo ſo wlecze dale na brjuſche, jako njeby wjazy leczecz mohła, liſchka ſo njeda ſamyliczi — wě, ſo je bliſko hnězdo ſ jejkami a ſo dże kiwiza ju jenoż precz wabicz.

Ssamo młode kiwizy ſnaja hižo tute kekleriſtwo. Je to ſmeſchny, żortny napohlad, hdyż te drobne ſiworjenczka ſo prózuja, ſtareho liſchaka wotbycz . . .

Hdyż ſu doroſczene a hižo mózeja létacz, potom kiwizy ſo ſhromadżuja k njeſmětnym ſyłam, dołho wuradżeja — a naſajtra ſu pſche wſchě hory. Kak puſty a bjes ſiwjenja je něſto ſaſo żumpt!

Cyrkwinske powěſće.

Njedżelu Judica, 22. měrca 1931.

Z Budyſina.

Wopomnjeće 101ětneho nawróta wothłosowańſkeho dnja w Horujej Słezyskej.

Prědowański tekst: Jan. 11, 47—57.

W Pětrowskej cyrkwi ma *rano* 1/8 hodż farař Schneider prědowanje, dop. 1/12 hodż. farař Paul konfirmaciju (cyrkw. hudżba), wjeczor 1/6 hodż. ma farař Große spowědź a swj. wotkazanje

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodż. farař Berg konfirmaciju (cyrkw. hudżba), dop. w 11 hodż. farař Siegemund konfirmaciju (cyrkw. hudżba), pop. w 2 hodż. ma superintendent Fröhlich, w 4 farař Große a w 6 hodż. farař Schneider pruhowanje *paćerſkich dźěći*.

Zběrka za potrěbne paćerſke dźěći.

Křćenja jenoż w Pětrowskej cyrkwi ma farař Paul.

Póndżelu wjeczor 1/8 hodż. je w Kehelefni na Nouartskej dróży ſwójbny wjeczor za konfirmandki a jich přiwuznych. — Póndżelu w jědźefni wyššeje šule njeje žana biblińska nutrnosć. — Wutoru pop. 2/3 hodż. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wjeczor we 8 hodż. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towařſowni.

Bože wotkazanje za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych ma w Marijnej a Marćinej cyrkwi wutoru wjeczor we 6 hodż. farař Berg a srjedu wjeczor we 8 hodż. farař Siegemund.

Srjedu wjeczor we 8 hodż. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchorskej cyrkwi. — Štwórtk wječor we 8 hodż. je w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho kříża. Pjatk (nic štwórtk) pop. 1/4 hodż. zeńdże so ev. šićowe towařſtwo we wosadnej diakoniji. — Pjatk wječor we 8 hodż. ma farař Siegemund bibliski wječor za młodźinowu w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev. luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu wječor 1/9 hodż. za wobaj wotrjadaj.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeńſtwo w Budyšinje při Pólowym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/9 11 hodż. zwjazk dźěći; wječor 1/8 hodż. evangelizaciski přednošk wo themje: „Hdże ſteji njepřećel?“; rěčnik ryćeřkubler z Roon z Rychbacha. Štwórtk wječor we 8 hodż. biblińska nutrnosć (List na Romskich).

Sotra Emma změje biblisku nutrnosć za žony póndźelu wječor we 8 hodż. w Budeſtecach čo. 25b, štwórtk na Židowje čo. 146 a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoćeńſtwowy wothładar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodż. w Dobruši, póndźelu w Cyžecach, srjedu w Rachłowje a štwórtk w Budyšinje.

Z Małeſec.

(Porjedźeńka.) K wčera wozjewjenym cyrkwinskim powěſćam ma so přeměnić, zo budże 1/12 hodż. dźěćikemšenje.

Što zwěrjata dźělaju . . . !

Wjelk tón loda woraſe
Ze ſtyrjomi kozami;
Liška ta jemu pohanjeſe
Z tej dołhej wopuſu,
Wróna ta po roli khodżeſe,
Zo chcyſe dźělane měć;
Sydom čahow ſej najimaſe,
Na jedyn wosrjedk.
Baćon tón po huńje khodżeſe,
Zo chcyſe młóćene měć;
Sydom kórcarjow ſej najimaſe
Na jedyn wokłepanc.
Rak tón drjewo kałaſe
Z tej ſkłeńčanej ſekeru;
Mucha jemu přiwaleſe
Z tym ſłomjanym ſochorom.

(Lud. pěſeń.)

Khory law.

Běše raz law, tón leżeše khory we swojej jamje. Tuž jeho wopyta mjedwjedź, zo by jemu wopokazał česć, a law takle na njeho zarěča: „Poskaj, mój luby brunako, praj mi tola zjawnje a sprawnje, njesmjerdźi to jow w mojej jamje?“ Mjedwjedź wotmołwi: „Haj woprawdźe, tu zatrašnje smjerdźi!“ A law so pře to rozhněwa a mjedwjedźa roztorže. Zajac pak bě tole wuhladał. Bojazliwy přistupi k lawej a law so jeho wopraša: „Poskaj raz, luby wuchačo, njesmjerdźi to jow w mojej jamje?“ Ale zajac wotmołwi „Och, hdże też to, nawopak, tu jara wonja.“ Rozzłobjeny znapřećiwi law: „Ty łžiš, jow njewonja, ale smjerdźi“ a potom zajaca roztorže. To widżeše a słyšeše wjelk, přetož steješe před jamu. Stupi před lawa a so pokłoni. Law so jeho tohorunja wopraša: „Poskaj raz, wujako a praj mi zjawnje a sprawnje, smjerdźi abo wonja w mojej jamje?“ Wjelk wotmołwi: „Och štoha, njesmjerdźi a też njewonja.“ Law znapřećiwi: „Ty njeknićomny zehłaŕniko, pak tu wonja, pak smjerdźi.“ Łapny wjelka a jeho roztorže.

Liška bě před jamu přihladowała a přibliži so lawej, zo by so před nim pokłoniła a law so jeje wopraša: „Poskaj, liška, praj ty mi nětko, hač tu w mojej jamje wonja abo smjerdźi?“ Liška poniżna wotmołwi: „Wodajće mi, wysokocesćeny knježe, ja woprawdźe wuprajić njemóžu, hač jow smjerdźi abo wonja, přetož sym so žałostnje nazymniła a mam nětko tajku smorkawu, zo ničo čuchać njemóžu, hač pak nochcu.“ A law spušći liška, dokelž bě ta była tak jara překlepana.

Hadźaca króna.

Jena maś měješe mału dźowćičku. Ta dźowćička dóstawaše kóžde ranje k snědanju šklički mloka a stajnje khodźeše k njej had a hromadźe snědaštaj a hdyż běštaj posnědałoj, dźěše dźowćička k maćeri a rjekny jej: „Maći, daj hišće, syčak je mi wšo zjědł.“ Maś njewědźeše, kajki to bě syčak, ale daše jej hišće a to jej tak dawaše sydom lět. W sedmym lěće pak rjekny had k holćcy: „Pój ze mnu a po kotrejž dźěrje ja połězu, tam też ty přelěz a hdźež ja póndu, tam też dźi a hdyž tam přińdźeš domoj ke mni, to praj, zo chceš jenoż krónu. A budża ći dawać nešto druheho, ale ty ničo druheho njebjer, hač tu krónu a štožkuli sej pomysliš, zo by rad měła, ta króna ći to da.“ Potajkim dźěštaj a holćka dóńdże do hadźaceho domu. Stary had pohlada, štó tu je? A tón had, z kotrymž bě přišła, rjekny, zo je to ta holćka, kiž je jemu přecy dawała mloko a zo by rady nešto chcyła. „A što by rady chcyła?“ wopraša so stara. A wona wotmołwi: „Rady bych měła jenoż krónu.“ Ale stary had znapřećiwi: „Dam ći nešto druheho, jenoż toho njedaj!“ Ale holćka ničo druheho měć njechaše, hač jenoż tu krónu; potajkim wón jej krónu da a wona woteńdże. Hdyż přińdże domoj, da krónu do kamora a sej mysli: „Hdy bych měła tón kamor polny pjenjez!!“ a hnydom bě kamor polny pjenjez. Potom da tu krónu mjez drastu a sej pomysli: „Hdy bych měła tón kamor polny drastow!“ a hnydom drasty tu běchu. Potom ju da mjez žito a mysleše sej: „Hdy bych měła tak prawje wjele žita!“ a hnydom so to też sta, a běše toho žita žałostnje wulka hromada. Nabra potajkim žita a wza z nim też někak tu krónu sobu a pósła wšo do młyna a nichtó tu krónu wjacy njewuhlada. W młynje młynk so jeje też njedohłada: pade dźě do wody a woda ju wotnjese.

(Khorwatska bajka.)

Kulenje.

Wot tolsteje žerdki so kolesko worěznje. Hólcy so dźěła do dweju čŕjódow; kóždy sej pyta retl a potom so kolesko wot jeneje strony k druhej kula. Te retle služa k tomu, kolesko nazad bić, z wotkel sem přiběža. Čeŕi kolesko po prěnim klepnjenju hišće dale, potom może so hišće raz, też třeći raz, prasnyć. Hdźež ležo wostawa, tam je nětko stejniščo teje čŕjódy hólcow, kiž běchu je tak daloko klepali, a čí druzy maju cofać. Takle so hólcy husto přez cyłu wjes honja.

Druhdże so tuta hra trochu hinak hraje. Kolesko so z ruku čisnje a hólcy tamneje čŕjódy hladaju jo zadźeržeć z desku, kiž prěki přez puć dźerža. Jelizo kolesko tola desku přeskoči, dyrbja hólcy potom cofać hač k městnu, hdźež kolesko skónčnje ležo wostawa.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 20. nalětnika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk zł tyc	47,075
1 jendźelski punt	20,13	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,399

Barlinska bursa wěcerza po wožiwjenym sapoczatku jasno wothlabny. Tak też pichi spočatku skrućene kursy jasno powuskčowachu.

Na witach i bożiznymi a rentowymi lisćinami běchu kursy wischelake.

Na produktowych witach dźe i płaćizinami bjez sadźerjenja bohužel jasno wróćo. Na Barlinskich witach pschenza wečera 20 nj. pschihadźi, tak, so hižo sajno niže 14 hr. steji, rožka sthubi 17½ pf., wowsa 15 pj. Wečera płaćejsche zentnar

pschenizy 13,87½—13,97½ hr., rožta 8,85 hacź 8,95 hr., jećmjenja najmjitkeho 10,30—11,10 hr., nalětneho 11,10 hr. hacź 11,60 hr., wowsa 7,75—7,95 hr.,

w termijnowym wikowanju

to mjez: pschenizy 9,62½ hriwnow,

sa mejc: pschenizy 14,60—14,72½ hr. a rožki 9,65—9,70 hr., wowsa 8,50 hacź 8,60 hr.

sa julij: pschenizy 14,55—14,65 hr., rožki 9,50½—9,62½ hr., wowsa 8,87½ hr. hacź 8,95 hr.,

w Shorjelu:

pschenizy 13,70—14,20 hr., rožti 8,50 hr. hacź 8,80 hr., jećmjenja nalětneho 9,50 hacź 10,50 hr., wowsa 7,50—8 hr.,

běrnow 1,30—1,70 hr.,

kilo butry 3 hriwny hacź 3,60 hr.,

jeja 9—10 pjenjezkow,

w Drježdźanach (sandźeny pjatk):

pschenizy 14,05—14,30 hr. (14,55—14,80 hriwnow),

rožki 9,15—9,40 hr. (9,40—9,65 hr.),

jećmjenja nalětneho 11,40—12,25 hr. (11,15 hacź 12 hriwnow),

jećmjenja najmjitkeho 10,10—10,85 hriwn. (10,10—10,85 hr.),

wowsa nowcho 8,60—9,20 hr. (8,70 hr. hacź 9,30 hr.),

wowsa smokujeneho 8,30—8,55 hr. (8,40 hacź 8,65 hr.).

Pschihtajeja.

Wučžownika pschekupskeho, Bratraj Nedon w Lubiju.
Wučžownika blidarskeho, Balting w Dubrawzy p. Hródka.
Wučžownika rjeńskeho, Skokol w Małej Nydej.
Wučžownika kowarskeho, Unger w Małej Nydej.
Dźowku, Schillerez lubło we Njebjelczicach.
Holzu do domu, rjeńk Schuster we Wojerezach.
Kowarskeho, Unger w Małej Nydej.
Kowarskeho, Kućšikez mjun pola Mužakowa.

Na pschedań:

Kuchinsku desku z aluminijowym žudobjom, w Lubiju, Budyska dróha 11 na prawo.
Kolot wubrany w Sstonej Worschcy 4.
Loło motorske w Budyschinje, Krottenschmidtowa dróha 11 delka.
Kobaj a kobla, 6 lětna, knjezi dwór w Nećinje.
Wós dźećzaty, Glasjer w Budyschinje, Mättzgowa haza 16 delka na lewo a w Artill. kasarnu, swójbny dom cźišto 31.
Krowa młoda wyšokošuećelna, we Wulkim Cźišku 6.

Ssudnizy na pschedawanje:

pónđźelu 23. nalětnika 1931

we Ssósschezuch pola Kulowa w hosćenzu dop. w 11 ń. krowa,

w Koczinje w hosćenzu pschiń. w 12 hodź. meble, muz. koło,

w Nachłowje pola Kulowa, knjaz jeńdu fo pschiń. w 1 hodź. na gmejnskim hamze: 2 źwinjeczi,

w Kulowje w hosćenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: wschelake meble, krowa, źwinja, zentrifuga, běrnyparjak, gramofonal, benzolowy motor,

wutoru 24. nalětnika 1931

we Wětrni w hosćenzu dop. w 10 hodź. schijaza maschina, pišaty stroj, gramofon, drejerjanjk, wobuźowa crema atd.,

w Cźornym Khołmcu w hosćenzu dop. ½11 hodź. motorske koło,

w Nowej Luzy w hosćenzu pop. w 4 hodź. krowa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

* wobłowe symjo po cuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	20. 3.	19. 3.		20. 3.	19. 3.
Pšeńca	277-27	281-283	bany	17 19,0	17 19,00
rožka	177-179	18 -18:	woka	23 25,00	23 25,00
naz. rožki	—	—	mórske łupiny	13-15,0	13-15,00
nalětnych jećmjeń	222-232	222-232	bolte łupiny	22-25,00	22-25,00
wowsy	152- 59	152-162	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-10,20	9-10,20
Pšenič. muka	33-43,00	34-40,50	bany wosusk	15-16,00	15-15,80
rožana muka	25- 9,50	26-31,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 1 .0	krmj. kruški	14-15,00	14-15,70
rožane „	12-12,70	12-1 ,0	syno, 60 kg	1,30-1,50	1,3 -1,60
raps	—	—	rožana sloma	0,60-0,85	0,70 0,80
hróch Viktor.	4- 9,0	24 29,	pšeńč. „	0,45- ,60	0,55-0,69
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,69
pjeluški	24-27,0	24-27,0	bona „	0,55 0,65	0,55-0,65

Płaćizny ręcznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2½. měrca 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 728.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	48—49
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	45—47
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	41 44
Mjenje picowane wšěch starobow	32—38

Byki: 492

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	44—46
Połnomjasne, młódše	42—44
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	40—41
Spatne	37- 39

Jałojcy a kruwy: 1345

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	31— 33
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	25 -30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18 —20
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 2225

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	68 - 73
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60 - 65
Spatne (4.)	33 - 45

Wowcy: 4308.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	50 - 52
Starše wukormjene (2.)	45 — 48
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	38—42

Swinje: 11316.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ćeh křiżanjow ha do 1¼ lět stare	49—51
Wukormjene	50—51
Mjasne	48—51
Spatne	45—49
Rancy a kundrosy	45—46

Drježdźańska burza (21. III.).

Pšańca	281-286	běrnjace kružki	16,25-16,50
rožka	183-188	pšeńč. wotruby	13,00-13,50
nalětni ječmjeń	228-245	ržane wotruby	12,50-13,50
nazymsk. ječmjeń	202-217	pšeńčna muka	51,50-53,50
wows	166 171	rżana muka	30,50-31,50
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	7,80-8,00	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

21. měrca 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi .	1 kg	1,80	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,00	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	1,40	2,20
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,40
Pšeńčna muka	1 „	0,46	0,68
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,27
Jědźne běrny	1 „	0,07	0,08
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,44	1,60
Sušeny połc	1 „	1,60	2,40
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,28
Jědźna butra	1 kg	3,20	3,60
Jeja	štuka	0,08	0,09
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tenj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Wólne płaćizny w Budyšinje.

21. měrca 1931

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	13.75	14.00
Rožka nowa	50 „	—	9.00
Jećmjeń	50	9.50	10.25
„ nazymski	50	—	—
Wows	50 „	7.50	8.25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.00	2.50
Butra	1 „	3.20	3.40
Syno nowe	50 „	—	3,00
Sloma z maš. młóć., pras.	50 „	1.00	1.00
„ „ „ k zas.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	22.50	23.50
Rżana muka 60%	50 „	14.25	14.75
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.75
Rżane wotruby	50 „	—	6.25
Jeja	1 štk.	0.08	0.08
Prosata 878 štuk	1 štk	11.00	22.00

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Listne gołajnstwo.

Paragraf 299 khłostanskeho jalonnika rěka: „Schtóž załoženy list abo druhu lisćinu, kiž sa njeho postajeny njeje, z wotpowědadom a bjez dowolenja zastawarja wotcźinl, móže so sałudźicz z 300 hr. pokhłostanza abo ke tśjom měsacam jastwa." Ssudnistwo jakrocźi jenirzy, hdyž so namjet stań!

Mnohy hischcze njewědźa, jo je wotcźinjenje lisćow, kiż su adresowane na druhich, bywa njeskutk a pischenje pischećiwo jakonjei, kiż móże so surowje pokhłostacź. Dopjaha jenoź, jo wotcźinjeny zuły list, bjez toho, so by jón pischećitał a mójeźi so hižo pokhłostacź. S takeje pischcźiny by list wocźuił, nima tu nicko praticź. S wjetšcha bywa wcźinjenoź wina tutoho njeskutka. Druhdy wschak su tu też hischcze hromjsche poczuny. We wulkich kleńkanskich jednanjach, i kotrymiż so sundnizy dyrbja bohužel często saběracź, hraja khładźu wotcźinjene listy wulku rólu. Też pola prozeßow dla ujźenja mandźelstwa jedna so wjele wo paragrafje 299.

Powschitkomnje so wěri, jo ma muż prawo, wotcźinicz listy swojeje žony abo jo móże žona pischećitacź listy swojeho muża. To pak tomu tak njeje. Mandźelskaj mataj k tomu jenoź prawo, hdyž sta to mjez sobu wurajnje wucźinilo. Ani starschej njesmědźetaj wotewrecź listy swojich połnoletnych dźěći.

Ssudnistke sakroczenje a pokhłostanje pak stawa so jenoź, hdyž tón, na kotrehoż so list adresowany, wěz wosobinje a pischepoda sudnistwej.

Wotewrecź listy druhich je jara hrozny a njeczestny nałoźk. Mimo toho so surowje pokhłosta. Njech kóždy wcźinjeny abo kleńkawy abo njedowěrliwy człowjek na to spomjatkuje, hdyž so pischepischemuje na listach druhich. Wón steji na šamtnym šchodźenku kaz paduch, kiż so dobywa do wobchodźenjskowo blišcheho.

Jules Verne wěscer techniki.

„Wschitko, schtoż bu na šwěcze wukonjane, je so je Jules Verne, wěschcżer techniki.

Hnoź poradźiło na šakładze wulkich nadźijow" praješche Jules Verne, kiż je wumrěł psched 26 lětami. Jules Verne bě franzowski spisowaczel, kiż je je šwojimi fantastiskimi, techniskimi romanami milionam cźitarjow sa horjak a jamak. Djenja moja pschiwobwarjo njebohu basnika je spokojenjom konstatowacź, jo mnohe khrobe fantastiske myslicki a widźenja su so hižo stanśe dokluka.

Jules Verne malo puczowanjche. W jeho dźěłarskej jsinje stejesche hobrsti globus, njeběrnje wulke karty wiśachu po šcźanach. Tolste wědomostne knihi, kiż kuchno a strózbje wopisowachu produkty krajow, jich šlawiny a geografiski a hospodarski wuznam, spožčachu jemu macźisnu, i kotrejež šworjeschе swoje romany, kotrymž je šwojej fantasiju dodawasche dźiwjacy a barbu.

Mamy wot spisowacźela roman: „Puczowanje wokoło jemje sa 80 dnjow", kiż wuńdże l. 1874. Je to kniha polna humora a dyrdomdejow. Wobšah je tónle: Jendźelczan jo žadźi wo to, so ja 80 dnjow wokoło jemskeje kule puczuje. Želesnica, parnik, słon (elefant), *kanje a wós maju jemu słužicź k tomu, jo by šwój samźr dozpił.* Wšelke wschelake dyrdomdeje šo Jendźelczan sadjerja. Stomdźi w Nowym Jorku pschijsamtknjenje, poda so potom na parnik, kiż šrjedź morja wjazy wuhlow nima. Wschitko šo so dyrdźi šhubjene. Tuž kupi šašalky Jendźelczan zylu łódź, jatrjež kótły i drjewjanym wobšatkami parnika a dojedźe na powostatkach łódźe hacź k Jendźelskej. Tu jeho sajachu, dokelž měju jeho sa špionka. Stomdźi takle zyły dźeń. Telko strachow je pschecźerpił. Zyše samoženje je pschijsadźił. A tola sdadźa wschitke wopory so njedarmo! Tuž so pschipadnje wukopa, so je puczowaczi Jendźelczan dobył zyły dźeń i tym, jo je wot tamja k wječerjej puczował wokoło šwěta. Se dyrkom so sjewi w łubje jako šobožnemu dobywak.

Tutón puczowanjski roman pokajowasche so na zylym šwěcze. Mnohi so prózowachu, bjez we wotpowědźitosći roman rekord, kiż bě Verne na papjerje postajił. To so poradźi 29 lět po wosšewjenju knihi Striegelerez, kiż puczowanje wokoło šwěta skónczi za 65 dnjow. We meji 1907 sej potom Jendźelczan Campell tutón rekord i tym, so ja 41 dnjow wokoło šwěta puczowasche. Tutón wušpěch podjakowa so šibirskej żelesnizy, kiż bu mjes tym dotwarjena. To dźe bjez wulke wuskutkowanje romanow Verneho, jo se šwojim wobšahom nawabichu ludźi k nałšlěowanju. Pschedewšchém na polu techniki. Sawšakatymi šlědźerjo a wunamakarjo šu so wutnuli, so šu romany Verneho měle na nich wulki wliw. Njetšu to ani cźiste mutwory fantasije, kiż bychu i pschewidnymi sjewrnojcźemi ludźi wottraschile, ale šu to sterje pschichodowe romany, natwarjene na šakładze tehodnišnjeje wědomosće. Dowcźipnotcź wěschczerja bě je jastajała a wumyślila. W l. 1895 wotjewi so roman: „Propelerowska kupa." wopisuje so w nim płuwaza kupa, kotrejž cźahnej dwě hobrsće šchrubje. Wobydlerjo tuteje šobožnweje kupy wužiwaju wšelke dobycze techniki. Konzerty, dźiwadła, šhromadźizny a pschedewšchich nóžesch tu widźecź a słyschecź pšeez elektriske aparaty, na pobilinych hódnotach po luźo dale wjetu bjez toho, jo bychu am nohu pohnuli.

A tutón roman wuńdże w cźasu, hdy bě radźio hischcze njejnate, hdyž nichtó nicźo njewědźeše wo filmach, hdyž bě ledy wunamakany telefon.

Dale bě ja cźaš Verneho, naša praschenje, hacź dyrbi khładło byczź lóšche abo cźežšche dyžli powětr. Tehdy powschitkomnje mnjenje knjeześche, jo maschina, kiż je cźežšcha dyžli powětr, njemóże bo pošcźehnyczź do powětra.

Kónz šaschloho 1štoletka jdźeli „Němškostatny patentowy hamt" wunamakarjej nětajkeho khładła i tschidlanm, schrubu a motorom šcźehowaze hady:

„Khładło, kiż je cźežšche dyžli powětr, je techniśy njemóżne a na techniju njemóżne wězy njemóżemy ani šposcźez patentow."

W l. 1886 wuńdźe roman Verneho pod tytulom: „Robur dobywacz.“ Tam so hižo wupřiwuje kěrdło „Albatros“, kiž ma 37 propelerow. Lětadło so po formje a twarje runjace ikeze łódźi. Wona so nic z tymnom abo powdrem cźerjesche, ale z tymi propeleraini, kiž jahły pohibowachu elektriske baterije. Była maschina bě dobyła: principa: „Cźežsche dyžli powětr“ a wědomosć so też dale bóle wobrocźi tutemu nahladej.

Jules Verne je l. 1863 do l. 1905 napisał 61 wědomostnych dźełow. Dźensa so ludźo wobeńe jatmuja za knihu: „Puczowanje wokolo měsacźka“. Přeco dwémaj ketomaj dyrbjesche so přenja raketa na měsacźk spuscźeć, sćela, kiž bě podobna fantastiskemu wuttworej w romanje Julesa Verneho. Tehdy so wjele wo tym cźesche ale wotmyslt so njewuwjedże ale padże do wody. Cźitaj jenoż Verneho knihu wo tutym puczowanju a jacźimalsch tute fantastiske dundanje lóze hač dyž so hižo wotkadajsch nicknamy, krajny film wo tutym pschedmjecźe. W romanje so ta wěz takle skónczi, jo raketa jako rowne kapidło lokoze wokolo měsacźka. Pschewodźer naschich jenje je jasni khrobłych cźłowjeskich dopředkarjow.

Fantast Jules Verne je dodał wědomosć do swojich knihjenjow a to z tym swój cźas wo 100 lět pschecźahnył. Wjele z toho, schtož je napisał, je so hižo dopjelnilo a do skutka skasło. Dalsze, schtož dźensa hišcźe nasche knjeze nimaju, może so dopjelnicź za pschichodnych 20 lět.

Wusudźenia

Krajny sud w Budyschinje sacźiny powołanje husto khorjaceho 67 letneho invalida Jana Gustava **Räumscha** z Budyschina, kotrehoż bě sche hamtski sudnik dla kajenja nadra k 5 dnjam khłódny, sahudźił, so pschi khłostanju wosta.

Skladnostneho paduschiwa dla měješe so psched krajnym sudom 29 letny wojenjeny ratař Bohuwěr Hermann **Khěžnik** z Wobahowa pola Njeswacźidła samolwicź. Wón bě sche so powołał pschećiwo wuzadbej Budyskeho hamtskeho sudu, kiž bě sche jemu 4 njedźele jastwa napokazał, dokelž bě sche pierza w Jauzej hoscźenzu w Dobrochschcza pjenjezy kradnył. Sud pak Khěžnikowe powołanje terjacźiny, so pschi khłostanju wosta.

Wikowar a mějicźel khojeńje Kovla Bjedrich **Manitz** w Khrósćowje bě sche khłostanski pschikas wo 20 hr. pjenjez abo 2 dnjowe jastwa dostał, dokelž jeho njedowoleneje konkurrency winowachu. Wón so pschećiwo tomu hórsche. Shromadny sawniski sud w Budyschinje pak postajene khłostanje wo 20 hr. abo diweju dnjowe jastwa wobkrući.

Psched shromadnym sawniskim sudom měješe so samolwicź 19 letny schofer Erich Ewald **Härtel** z Budyschina, kiž bě sche 3. februara na dworje Husarskeje kasarny w Budyschinje swidowjenej Zymerowoh z nakładnym autom tak straschnje k popjelowej jamje pschipěł, so bě sche wona sa ńi dny w měschczanskej khorowni wumrěła. Po wuprajenju wězywutworjo bě sche Härtel njesboże z njewobhladnjwym jědźenjom sawinował. Statny rěznik namjetowosche 6 měžazow, sud pak jemu 4 měžazy jastwa napoloži.

Psched 2. wulkej khłostańskej komoru Budyskeho krajneho sudu stejesche pjatk 32 letny puczowazy Reinhard Ota **Pohl** z Starcho Gersdorfa, kiž napohlad w Shorjelzu bydleshe; wón měješe so dla tjoch wospjetnych wobjedźenjow samolwicź, za cźož jemu khłostańska komora 2 lecźe khłostańe a trójzy 150 hr. pjenjezneho khłostanja napokaza.

Z Łužicy.

* Z Wobramcy. Wutoru popoldnju so auto pschekrija Schone ze Salowja (Sohland) n. Schpr. dopolnje wupali. Jako wjednik po Lipowej horje horje fjedźeshe, so dosłada, so pola studźanka plomjo wuńzapny. Wjednik skoci hnydom z wozа, kiž do blížschcyho schtoma jasdźe. Tu sta so žyne rozbudnjenje a wós so po zylym palesche. Na zbože wjednik jenoż ham we wozu bydźeshe, hewak mohło sebi njesboże lohko cźłowjeske žiwjenje sa wopor žadacź.

* Z **Habrachcźic**. W naschim měješe su pjecza błed sa wjetschinu pschećiwnikanjow namakali. W jenej ležownosći w měschczanskim dźelu Spreedorfje, je polizija w nozy k hrjedze 36 měchow małka zebrała. Mjaš je po zdacźu z Jiliowa do Habrachcźic pschećiwnikanjej. Polizija naležnosć dale pschewjedźe.

* Se Shorjelza. W Shorjelskej wokolnje su so hižom satijazy pokazale. Jedyn Shorjelski wobydler pola Kožuny diwe smijizy nadeložę, jako bu na błónczku wohrewschcej, a jemu so poradźi, sweržecźi zarajcź.

Na wjetši dejmant nowa kany!

Diwaj rybarjej dejmantow, Dudoit a Botbe z mjenom, běschtaj swoje nahromadzene kroschcki hacź na poslednje kroschcki pschetrjebałoj. Tak rjek pschez nóz shobatnjeschtaj, dokelž namakaschtaj najwjetschi dejmant zyleje semje.

Mějeschtaj mału parzelu, hdźez šmórdowschtaj ryć. Mózny dołho běschtaj bjes wuspěcha w tym nawjeczornym dźelu Transvaalskeje rykot. Bjezstrochtne bě sche jeju žiwjenje, tak chzyschtaj wojowacź hacź k hórkemu końcej.

Popoldnju 1. małeho rózła, wschitke saki pschepytowschi, namakaschtaj poslednje 9 penze (nježdże 90 pj.) Sa 6 penze kupischtaj nješto zyrobu, — kukurizowe krupiczki, — sa schtyr chzyschtaj je swotimaj šwóibomaj hischcze juma derje powobjedowacź.

Poslednji pjenjezk bě sche pschetrjebany. A runja hracźej, kiž spyta wscho na poslednju kartu hadźacź, wosamkmyschtaj posledni sadwěrowazy pojpyt ješinicź, *przeby hacź parzelu na wsěch wopuschczitaj.*

Ryjeschtaj kaž by rjekł, so dyrbi w poslednjej hodźinje wumnoženje z mały a hubjenitwa a z tym spožo pschinicź. Sslónczko hižom w domezi dźesche a pschezy hischcze tu rytschtaj w pocze žiwoteho wobliczа, swoje poslednje mozy nałožowschi. Dudoit nadobo jatkchikny: je hlubokoteze błyskotasche nješto we kraśnych barbach napschećiwo; a hlej, dejmant, wulki kaž worjech, bě japjeczeny do twjerdeho kamjenja . . .

— Dejmant wajesche 200 karatow. — Lopacze a motyczki ležo wostajiwschi, bžežschtaj z „drohim“ pokładom do pschichodneje kupowarnje dejmantow, hdźež swoje samoženje sa wurjwok dostaschtaj: 30 000 jendźelskich puntow je to 600 000 slotych hriwnow.

Wězywutworjo mjenja, so je wopraudźita hódnosć nježdże 100 000 jendźelskich puntow winosta, to by bylo 2 milijonaj slotych hriwnow.

(Karat je 0.205 gramow, potajkim 5. dźel grama je slotom a dejmantom so pod tutym wuraznym wikuje.)

Wšelake.

* Pjecz bróznjow a diwaje domske so wotpalilo. Zaslotny wohenj spopjeli w nozy k pjatku w Döbbrichu we Khorjezbuskim wokrjesu pjecź bróznjow a diwoje domske. Wohenj wudyri pola ratarja Jurischka, w jo zlomu krytej bróżni a pschestoczi na bróżnje ratarjow Matusche, Schimrika a Drabowa, kaj ne je zlomu kryte domske kowarskeho mischtra Kettiga a na mahwne domske ratarja Lehmanna. Wšitke cźłuske wobnjowa wobora wotstrěli, zapali so też hischcze mahwna bróżeń ratarja Czecha a zyali so dorźiscź. Schkoda je jara wulka, dokelž mjeztżiru so wulke zlódy ratarskich wudźělkow a ratarskich maschinow a gratu. Wo pschicźinjace wostarja nješe nicźo znate. Tuka so na zapalerstwo.

* Dwaj studentaj so w horach zhubiloj. S Hirschberga so powěsć: Tuchfwiku knjezi w Krkonoschach wulki strach walitow za žiwdkarjow. Na wschelakich městach horow su poslednje dny so wulke wałuny do dola swalile. Tak stej so pschi Wulkim a Małem Kołe hacźe po ralinje zyptej, kotrejž wulke hromady skalnych kamjenjow bohmwalischtej. S wałinu pschecrachy so psches meter tolsty lód na wobymaj hatomaj. Dalsze wałuny wałachu so do Seiffenskeje jamy, do Schczekłowskeje jamy, Hobrskeje wuboliny, do Módreje doliny a do Czertowskeho pschérowa. Pjatk wotstalischtaj so wot Zehgrundbaudy po cźełej stronje Krkonoschow studentaj Syoha a Scholz je Friedlanda, Schlesiskeho na Hrdschała h. Cźinschtaj do Krummhübela abo do Hajna wotjeź. Scholz chzyschże so potom na wjeczor do Zehgrundbaudy wrócźeź. Wot pjatkowskeho ranje pak je so wschón słeh po wobymaj studentomaj zhubił. Podarmo běsche słóżenje za nimaj. Wulkowańska kolona njeje też sobotu nicźo wo nimaj pytła. Boja so, je staj hnóžkataj z wałinu do njesboża pschischła.

* Kóń, wós a wjednik 50 metrow hłuboko spadli. Hdyž diwnjschcźany z dolhim drjewom nakładowy wós po klóschterskim puczu pola Alexis-kupjelow w Samolinach jěsdźeshe, poczachu so wulkeho hnéha a hładkosće dla konje saspinanego wosa smykacź. W tutom wokomiku puschcźi so spinazy rjeczas. Wós z dołhim drjewom a konjomaj a pohonczom spadnychu hromadźe po nawišu 50 metrow hłuboko. Pschi cźejke nuzłowne ranjenja padjeschtaj hnydom wobaj konjej a wós bu zyle rozbity. Kaž z Božim dźiwom njeskaj so pohonc zkoro zyku. Wón ma do nježdże 1½ metra wyssokeho sněha padnyć a pótmy žebi jenoż ruku, z kotrejž bě sche wotcźahnyć dźerjeć.

* Pola Berna so temja zuwa. Pschi gmejnje Ruescheggu, nježdże 20 kilometrow južnje Berna, poża so hrjebu wokolo 40 hektarow lěsow a luczinow zuwacź. Wulke łśmischcźenja hibaju so z wobstajnym wrjeschkom a lamanjom. Nekotre kalupy dyrbjachu wuprasnjowacź.

* W Ssyriskej pusćinje zahnyli. Po powětrjezach nowiny Achram z Beirula su zobustawy automobilnje ekipedizije po Syriskej pusćinje zalostnu znajerez pozerpile. Hdyž schtyri zobustawy duzy z Mosjula do Deir Ez-Sor jědźechu, pschińdźechu do wjchora, kiž dalschemu jěsdu sinjenożni. Wjelki nadpadożechu a rostorhachu jich wjschich. Wot sinjesbożenych namakachu so jenoż hischcze sbytki kosczow w pusćinje.

* Sběžk w Teheranskim zastawje. W Teheranje we zastawje wudyri sožk, pschi cźimż mózachu 131 jeczi cźeknyć. Pschi wojowanju buchu schtyrjo dohladowarjo wojeni a schesćo druhy sožka cźežko ranjeni. Wójskowe wotrjady pschesćežkhnja zatych.

Směški.

Amerikanske dźěći.

Now-York. Dźěćeji diweju milijonarow so rosmłowjetej. Prěni hólcźez: „Mój nan ma parnu łódź!“ Druhi: „Mój nan ma žiwy ozean!“

*

Mały Dawid, syn milijonara pschińdźe do dźiwadła. „Mlodostni klimaja pschihitupa,“ wojsewi jemu sastojnik. „Kupju sebi tola sastupny lisćik!“ wotmolwi hólcźez. „To nicźo njepomha“, praji sastojnik, „mlodostni njesmědźa wutš.“ „Tak kupju zyke dźiwadło!“ hólcźez napschećiwi.

Najnowise z cyłeho swěta.

— **Wuhlady na wjedro za jutšiscu njedźelu:** Dotalne wjedro so hischcze malo pscheměni, cźopkota pak wjetscha njebudże.

* **We Wrótšławju su pratiskeho lěkarja dr. Wiesnera zajeli, dokelž na njeho tukaju, so je khromadze z pschistajenzom khorobnje łažy žebi pjenjezny dobytk 8000 hacź 10 000 hriwnow wujebał.**

* **Pschi wothłosowanju wo panzerowanym łschižaku B w němskim ješmje su so sozialdemokratoju po sréczenju błosowanja wostajili. Jenoż 9 sozialdemokratiskich zapósłanzow so njeje sréczenja dzerżało a je pschećiwo twarej panzerowaneho łschižaka B błosowało.**

Swóibne powěsće.

Semrěla: Marja Lina Rónschowa rodź. Vetterez we Starym Lubiju, 62 lět, khowanje budże pónđźelu pop. w 2 hodź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wobšihowy cźah

pola krajneho sudnistwa, statneho rěznistwa a hamtskeho sudnistwa w Budyschinje so wot 1. hapreje 1931

za pónđźelu hacź do pjatka na 7 hacź ½1. hodź.
a na 2 hacź 5 hodź., za sobotu na 7 hacź ½1 hodź. postaji.

W Budyschinje, 19. měrza 1931.

Président krajneho sudnistwa.

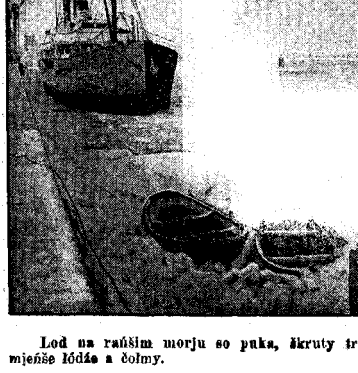
Towaństwowy powěstnik.

Khróśćicy. „Serbošław“ wuhotuje nježdżelu 22. měrca wječor w 7 hodź. pola Wjenkee přihódny wosadny swjedźeń z přednoškom najdost. k. fararja Solty z Lubija a přeprošuje na njón wšitkich wosadnych nanajwutrobnišo. Snadny zastup (20 pj.) so wopruje za křižowy puć.

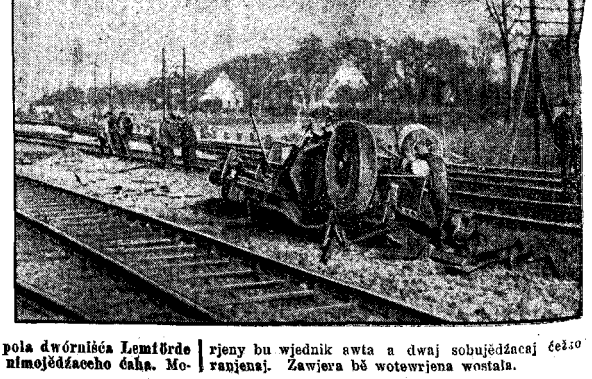
Rakojdy. Serbske towaństwo „Nadźija“ wotmeje njedźelu, 22. IiI., popołdnju w 2 hodź. zhromadźizny w Zendźic hoscźencu. Přednošk M. Nowaka.

Njeswačidło. „Jutrnica“ wobdźěli so z khorhoju při pohrjebje sobustawa Krausy w Njeswačidle. Zhromadźimy so ²/₃ hodź. pola Faltingec. Hižo přeprošena zhromadźizna wotmě so hnydom po pohrjebje. Předsydstwo.

Khróśćanski Ratařski Dorost zmeje Stwórtk 26. nałetnika, wječor we 8 hodź. w Khróśćicach pola Natuša swoju měsačnu zhromadźiznu.

Lod na raniim morju so puka, škruty traša mjeńše łódźe a čołmy.

Cežity awto zajědže pola dwórniśca Lemiśrde njedaloko Osnabrücka do nimojědźaceho čaka. Morjeny bu wjednik awta a dwaj sobujědźacaj cežko ranjenaj. Zawjera bě wotewrjena wostała.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižk. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf.. Wobčerjnje so stajace nawěšti a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneno znjezbožeńcja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezbožeńcje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńcja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 69 **Budyšin — Pondźelu, 23. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Słowuc zawjery mjez Němskej a Awstriskej padnu.

Wo wotmyślenej němsko-awstrijskej zwonkowneje unuji, wo kotrejž je žo pschi wopytowje němskeho zwonkowneho ministra dr. Curtiusa we Winje jednalo, žu žo nětko nadrobnosće zhonile. Jich wopschijeće žo na dwaj hłownaj dypkaj poćahuje.:

1. Na zwólnjowosć, hnydom wo zwonkowej unuji jednacj;
2. wobej knježerstwje stej zwólnjwej, i kóždym europiskim krajom, kotryž sa tym požada, wo zwonkowej unuji na podłožku tych samnych wumjenjenjow jednacj.

Wo protokollu žu tež hižo prawidła pytajene, na kotrychž dyrbi žo zwonka unija natwarić. Jedna žo wo sćeženje połneje zwonkneje unije. Němska a Awstriska jenaki zwonkny tarif a jenaki zwonkny zakoń zawjedźetej. Hdyž taj do mozy stupitaj, budża pschi zwonkownych njesach wobeju krajow jenake zwonke žadźby a jenake zwonke pschedpisma pśaćeć. Pschi němsko-awstrijskej mjezy njebudże žo potom zašadne wjazy samych dowozných a wuwozných złow bracj, a tež wschě wuwozne zakazne spadnu. We pschekhodnym czasu za wěste twory hišcze mjezyzła dale płaća, kotrejž dyrbja žo po nječim wottwarić. S tym dyrbi žo awstrijskej industriji możnosć dacj, so by žo po zwonknej uniji złožiła. Po wobličenju wězwmjerstwjonych by pak žo zwonka unija hižo na 90 prozentow wschich twornych druzinow pocahowała.

Sa statoprawnu konstrukcijn zwonneje unije žu žo nowe puśe pytałe. **Skromadny zwonny parlament** žo njewuśtaji. Awstrijka žo tež jenoftronjny němskemu wjedźenjetwu njepschisłuchnuje, ale **wikowańsko-politiska samostatnosć wobeju krajow žo zakhova** i wuczinjenjom, jo wobaj krajej jednanje wo zwojich wikowańskich sćeženjach i druhimi krajemi pschichodnje we wutkim dorostmjenju wjedu. Tele jednanja dyrbja žo wšo we wobžahu jenotlinych zwonnych zakonjow dźerżeć. Kaž we wschech notwozłahnych sćeženjach žo rozsćěrjaszy žud wustajk, kotryž pschi rozdźelu mėnjenjow rosćitša.

W Prahy žo dojednanje wo němsko-awstrijskej uniji złožilo.

Awstrijski pósłanz dr. Mareš w Prahy je žobotu cźěskožłowakskeho zwonkowneho ministra dr. Beneścha wopytał a jemu po poručnosći zwojeho knježerstwa dojednanje mjes awstrijskim a němskim knježerstwom złožił. Dr. Beneśch je žebi wumėnił, žo zwoje stejiscźo połdźiscźo wosjewi. Rozsćeženje je žo na zyłe pschećelne waschnje wotmėło.

W Parizu žu powěsć wo němsko-awstrijskim złownym dojednanju i Ekdónosću pschijeli.

Parizijzy diplomatojo žo je zwojimi nahladami wo němsko-awstrijskim złownym towarstwje abo wo spadnjenju złownych zawjerow mjes wobėmaj krajonaj jara **wróćo tjerja.** Na kóždy pad by sa tajke dojednanje pschihłoßowanje wschich statow nusne bylo, kotrejž žu je Awstrijskej abo Němskej wikowańske sćeženja i najwjetschimi lěpschinami wobsamkle. To je zyłe njenóžne, tak so by dojednanje jenož charakter **politiskeje demonstrazije** mėło. Tola pódła tohe dyrbi žo po wosjewjenju sćeženja do drobna pschepytać, hač je wono i powinosćenmi pschesćenje, kotrejž je Awstrijska 4. oktobra 1922 pschewzała.

Protest nėhduschich wójnskich swjatkarjow pschećiwo němsko-awstrijskej złownej uniji.

W měrowym sćeženju je žo postajiło, so žo Awstrijka nježdže ženje Němskej pschisamknyć. Powěsć wo wobsamknjenju němsko-awstrijskeje złowneje unije je tohodla hnydom protest nėhduschich swjatkarjow złotowneje wójny złudźiła. S złownej unija žo Awstrijka i Němskej swjata, a nėhduschi pschećiwnizy Awstrijskeje a Němskeje praja, so je hespodarske swjasanje prénja kročel k politiskemu swjasanju Awstrijskeje i Němskej. Pschi jenotlinym protestu je žo tež Italska wobdźěliła, kotruž w Němskej hižo jako pschichodnu swjatkarku wobhladowachu. Spontnjenja hódne je, so ma žo jene le jórkow tuteje powěsće w awstrijskim pósłanzstwje w Parizu pytać. Tam chcedźa samo wědźeć, so stej žo pódła Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje pschi protestu tež Jendźelska a Juhosłowjanska wobdźělili, a so Awstrijka, žo internazionalnych saplacenjow bojo, dojednanje i Němskej wupowědźi, pryedy hač je do mozy stupiło.

Ssobotu wjeczor je žo i franzowskeho knjeżerstwa powěsć potwjerdźiła, so je žo wot nėkotrych dnjow mjes **Parizom, Londonom a Romom diplomatiske rozprajenje wo němsko-awstrijskim hospodarskim dojednanju** wotmėło. Franzowske knježerstwo je pschi tym stejiscźo sastupowało, so žo tole dojednanje **wumėnjenjam pozjonki Swjatka Ludow,** kotrejž je Awstrijka w lěcze 1922 podpisała, pschećiwja, a so je tohodla shromadny protest Franzowskeje, Jendźelskeje a Cźěskožłowakskeje we Winje nusny.

Protest Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje we Winje.

Ssobotu žu diplomatiscy sastupjerjo Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje we Winje ministra swonkownych naležnosćow městakanzlera dr. Schobera wopytali. W mjenje swojich knježerstwow jemu złožichu, so w nowinach wosjewjene wobsamknjenje złownego dojednanja mjes Awstrijskej a Němskej pschećiwo Genfskemu protokollej 4. oktobra 1922 postorkuje. Mjenowanym diplomatiskim sastupjerjam je městakanzler rosjasnjenje dał.

Hoesch po'a Briandu.

Němski **pósłanz** dr. Hoesch w Parizu je žobotu dopoldnja **rozsćeženje se swonkownym ministrom Briandom** měł. **Sdźelenka wo tutej konferenzy njeje žo wudała, tola je** žo i franzowskeje strony **wosjewiło, so je rozsćeženje i wobsamknjenjom němsko-awstrijskeho złownego dojednanja swišowało.**

Roscacy doih Sakskeje a sakskich gmejnow.

Wschón doh Sakskeje je ćežka kónz februara 277 milijonow hriwnow pornjo 275 milijonam kónz januara wuczinił. Doh schtyrjoch sakskich wulkich městow bě kónz januara na nėhdeje 552 milijonow hriwnow srostł, mjes nim je 61 milijonow hriwnow wukrajnych pożconkow. Wschón doh kraja, gmejnow a podkrejžnych swjatkow je na 1 milijardu 113 milijonow hriwnow na kónzu lěta 1929 saćeł.

Rozrěčenje „Matinoweho" zastupjerja z ministerskim presidentom Braunom.

W Barlinje pschebywazy zwonkowny politikar Pariskeho „Matina" je z pruskim ministerskim presidentom Braunom rosćeženje měł. Po rozpranje „Matinoweho" dopisowarja je Braun mjes druhim prajił, so po jeho mėnjenju hibanje nazionalnych socialistow nėtko wuróco pódże. Knježerstwo njetrjeba k połkoženju njemerow němskostatnu woboru žadacj. Schtitańska policija k tomu dospołnje dožaha. Braun potom wo bjesdźełoscźi w Němskej rėpschinami wobsamkle. To je zyle njenóžne, tak so by dojednanje jenož charakter **politiskeje demonstrazije** mėło. Tola pódła tohe dyrbi žo po wosjewjenju sćeženja do drobna pschepytać, hač je wono i powinosćenmi pschesćenje, kotrejž je Awstrijka 4. oktobra 1922 pschewzała.

Protest nėhduschich wójnskich swjatkarjow pschećiwo němsko-awstrijskej złownej uniji.

W měrowym sćeženju je žo postajiło, so žo Awstrijka nježdže ženje Němskej pschisamknyć. Powěsć wo wobsamknjenju němsko-awstrijskeje złowneje unije je tohodla hnydom protest nėhduschich swjatkarjow złotowneje wójny złudźiła. S złownej unija žo Awstrijka i Němskej swjata, a nėhduschi pschećiwnizy Awstrijskeje a Němskeje praja, so je hespodarske swjasanje prénja kročel k politiskemu swjasanju Awstrijskeje i Němskej. Pschi jenotlinym protestu je žo tež Italska wobdźělila, kotruž w Němskej hižo jako pschichodnu swjatkarku wobhladowachu. Spontnjenja hódne je, so ma žo jene le jórkow tuteje powěsće w awstrijskim pósłanzstwje w Parizu pytać. Tam chcedźa samo wědźeć, so stej žo pódła Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje pschi protestu tež Jendźelska a Juhosłowjanska wobdźělili, a so Awstrijka, žo internazionalnych saplacenjow bojo, dojednanje i Němskej wupowědźi, pryedy hač je do mozy stupiło.

Ssobotu wjeczor je žo i franzowskeho knjeżerstwa powěsć potwjerdźiła, so je žo wot nėkotrych dnjow mjes **Parizom, Londonom a Romom diplomatiske rozprajenje wo němsko-awstrijskim hospodarskim dojednanju** wotmėło. Franzowske knježerstwo je pschi tym stejiscźo sastupowało, so žo tole dojednanje **wumėnjenjam pozjonki Swjatka Ludow,** kotrejž je Awstrijka w lěcze 1922 podpisała, pschećiwja, a so je tohodla shromadny protest Franzowskeje, Jendźelskeje a Cźěskožłowakskeje we Winje nusny.

Protest Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje we Winje.

Ssobotu žu diplomatiscy sastupjerjo Franzowskeje, Cźěskožłowakskeje a Italskeje we Winje ministra swonkownych naležnosćow městakanzlera dr. Schobera wopytali. W mjenje swojich knježerstwow jemu złožichu, so w nowinach wosjewjene wobsamknjenje złownego dojednanja mjes Awstrijskej a Němskej pschećiwo Genfskemu protokollej 4. oktobra 1922 postorkuje. Mjenowanym diplomatiskim sastupjerjam je městakanzler rosjasnjenje dał.

Hoesch po'a Briandu.

Němski **pósłanz** dr. Hoesch w Parizu je žobotu dopoldnja **rozsćeženje se swonkownym ministrom Briandom** měł. **Sdźelenka wo tutej konferenzy njeje žo wudała, tola je** žo i **franzowskeje strony wosjewiło, so je rozsćeženje i wobsamknjenjom němsko-awstrijskeho złownego dojednanja swišowało.**

Newyorske banki přećiwo pożconkam za Němsku.

„Newyork Times" žu na podłožku napraschowanja pola nawjedowazych amerikanskich bankow k wunoschej doschle, so w tu khwilu Newyorske banki wjele němskim prósławam wo pożconki jara kłódnje napscheźiwo stoja. Tole stejiscźo žo znadź i njedowdźerjenja finanzneho swota, ale tež i wotpokasanja amerikanskeho ludu rosćažnja, pjenjezy w němskich pożconkach składować. Tohodla maja druhe kraje, na pschikład skandinawiske staty lěpsche wuhlady na pożconki i Ameriki.

Dale žu žebi amerikanske banki wotmyślile, žo pschi pożconkomaj sa Grichiscu a Cźěskožłowakiu a pschi internazionalnej pożconzy k sćeženju schpaniskeje mėny wobdźělicj.

Khłostańske jednanje dla wobschudżenstwa pschećiwo Drewitzej.

Pschećiwo wjednikej hospodarskeje strony, němskožejnskemu sapósłanzej Drewitzej, je ža khłostańske jednanje dla jebanstwa, pschesćchwinjenja a njejwěrnosće sawjedło. Generalny statny rěcznik pola Barlinskeho krajneho žuda I. je tżo 6. februara 1931 pola němskeho žejma žadał, so by žo jemu dowolnosć k sawjedźenju khłostańskeje jednanja dała a so by žo tohodla Drewitzowa immunita spuschćiła. Dźenża němski-žejm wo tutej należnosći jedna.

Zražnje po khowanju Henningoweho cźła w Hamburgu.

Ssobotu žu **w Hamburgu** cźěło kommunista Henning khowali, kotrehož žu nazionalni sozialistojo zwonka Hamburga w automobilnym omnibusu farsćili. S khowanja žo wrócejo popołdnju w 3 hodźinach w Fuhlsbüttelskej drózy cźěroda pschewodźerjow po policije sraty. Hdyž žo policajzy sastojnicy prózowachu, žo tworjazy cźah rozsćenjacz, do nich i kamjenjemi mjetachu a jich tak cźěžnjachu, so běchu sastojnicy nuzowani, žo sćelcjo wobaraćej. Pschi tym kulka jeneho muża do hłowy trjechi. Sranjeny je po puću do khorowinje wumrěł. Jeneho policajskeho sastojnika, kotrehož běchu z nožom do khribjeta kłoli, žu do khorowinje dowjesli.

W Cześkoslowakskej wo skrótšenju dźełańskeho časa jednaju.

Ministerski pschedsydża Udržal je pjatk na napraschenje w šejmje wotmołwił, so tam, hdyž hospodarske pomėry a internazionalne pocjahi dowoleja, knježerstwo trocźele na sniženje dźełańskeho cźasa na dydom abo schćeź hodźin podpjernje. Mjes tym pak žo njejhodźi zjez, w kajkej mėrje by žo mohło pschi nėcźišchich pomėrach i powschitkownym sniženjom dźełańskeho cźasa licjcz, ale knježerstwo je pschihtschunym sastojnistwam poručiło, so bychu tole praschenje pruhowale.

Pjecj prezentske sniženje nuzy w Frankfurtskej chemiskej industriji.

Pjatk žu žo mjes swjatkom dźełodawarjow Frankfurtskeje chemiskeje industrije a dźełacjerstwami chemiskeje industrije wo tarifnym sćeženju jednało. Namjet swjatka dźełodawarjow na sniženje nuzy je žo słóncnje podtrjeżnemu tarifowemu hantlej k rosćahanju pschipokłak, kotruž hischcze w pósłednj wjeczernej hodźinje rosćitaty wutłud wuprají. Po nim žo w zyłej hejbenskej a nastamnej provinzy w chemiskej industriji nuza wo pjecj prezentow sniži. Wobej stronje stej rosćitaty wutłud pschijałoj.

Nėhduschi bolharski kral Ferdinand wot Němskeje pensija dóstawa.

Pschi debacje w němskim šejmje wo němskim wójsku a wójnskim łódźerstwje je kommunist Kippenberger na to pokazał, so je po dokumentach němskeho knježerstwa knježerstwo nėhduschi kelharski kral Ferdinand ža to, so je žo w lěcze 1915 pschi nawalu němskeho a awstriskeho wójska do Sserbje i bolharskim wójskom wobdźělił, wot němskeho knježerstwa 25 milijonow hriwnow dóstał. Wódła toho je kral Ferdinand, hdyž bě po dobyczu serbskeho wójska i Bolharskeje cźěskył, wot Němskeje dwaj milijonaj hriwnow a klinje pensija

180 000 hriwnow dostawak. 60 000 hriwnow penssije, kotruż běchu jemu dwopředka poskićili, dě wón wotwokasak.

Statistika dźełonjemějerjow w Sjednoczenych statach.

Ličenje dźełonjemějerjow, kotreż je knjeżeństwo Sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki w 19 wulkich městach z praschenjom dom wot dona pschewjedło, wupokazuje, so je hsedźelskeje wot lěta 1930 wo něhdże 50 prozentow pschiběrała.

Hdyż so wunoschi 19 wulkich městow na zyke Sjednoczene staty pschenjeżu, so 6 milijonow dźełoxyptarjow naliczi. Tři Newyorkske městscheanske dźele Manhattan, Bronx a Brooklyn maju žane 470 000 dźełonjemějerjow, Chicago 360 000. W Sjednoczenych statach je potajtim něhdże 9½ prezenta wobydlerjow bjes dźěła.

Kommunistiska samopašnosć w amerikanskim wójsku.

W Akronje w Ohiostim staeje w połnóżnej Ameriizy žu agentojo statneje tajneje policije jiżo dźełaczerjemi, na twarje powětroweje łódże wójnskeho łódźstwa Sjednoczenych statow dźěłazymi, wobšěrne schkoduczinjenje wuspěchnje. Někotři agentojo tajneje policije jako dźełaczerjo na twnie twarje dźěłachu. Schtwórtk žu něhdusche na mazarskeho bolschewika Kassawa sajeli. Wón bě mjes dźełaczerjemi duschu schkoduczinjerjow, kotřiž běchu so trjeczeli, so by powětrowa łódź ženje njemohła w powětrje leczeć. Kassay w koscženym hórstkeje powětroweje łódże nyty a schrubu wumoštawasche abo z wotstrowjowasche, so by zuły koscženy so sešłabił a so stworżił. Wuspěchnje dźěłachu, so bě Kassay něhdy w awstrisko-wuherskim wójnskim łódźstwje jako kapitan žiłził a to hischcze we wójnje, na czoż bě so pschi bolschewiskim sdżěru Bele Kuna w Madźarskej wobdźělił. Po poražanju kommunistiskeho knjeżerstwa bě do Ameriki cekmył, hdżež jeho w lěcze 1926 do amerikanskeho staczanstwa pschijachu. W Kassajowym wobydlenju plany powětroweje łódże namakachu.

Ze Serbow

W Budyschinje, 23. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +6 a thermometer +3, wodnjo. Sćěžnje dešcheše. Wubčzki w połnocy so mnohobłajnych nuzinow zu też nasche strony pschećerahnyše a nam hyšte dešcheše pschinješe. Na horach budże šnjeh někto pješchnischo tacz, tak so wody rěkow sajso še swojich brjohow wustupja. Dokelž schtlkaża pócżune pomatki na tyane stupacz, so wjedro šmano sajso bórzy stajt, ale najskerje czopło wostanje, dokelž so nižiny w połnocy mnohobłaja. Jutrje wutorn składża płóncżko 5.57 a thowa so 6.18 hodź. Měsacz składża dop. 7.25 a thowa so we połnocy.

— **Antifaschistiski dźełaczerski sjezd w Budyschinje.** Wczeraschu njedźelu běchu kommunistojo někotre tydżenje swojich ludźi do Budyschina pschiwjezli a wotmětchu tu antifaschistiski sjezd. Popokonjus hibasche so dolhi demonstrazijski cžah po měschczanskich hasach. W cžahu cžehnjerske mnoho kapakow a cžerwjenych khorhojow a transparentow žedu. Na tkownym torhoschczu rěcžachu wschelazy rěcznjo pschećiwo faschizmej a wustupowachu za Moskwu. Po sjězdże so wonkowni wobdźělnizy i nakładnymi autami jako wotsłalichu.

— **Němski kanzler, němski dźełowy minister a Sjednoczeństwo pschećerjelow.** Němski kanzler dr. Brüning a němski dźełowy minister dr. Stegerwald pschijeschtaj psched někotrymi njedźelemi japoňskeho presidenta Andore a direktora dra. Schuona pola twaříšeje nalutowanje Sjednoczeństwa pschećerjelow Wašchingtonskich, so byschtaj wo stejiščkach a pschichodże twaříšeho lutowanja pschednoschowacz dałoj. Sastupjerjo tuteje najwutschetscheje twaříšeje nalutowanje wuzyščhtaj składnosć a pokazałschtaj na strachi, kiž twaříšemu lutowanju w Němskej hrožu z wobschudženim pschedewšzasenj a so huko so pschedewšzeća załožeja, kiž nimaju dosahajoce podobu. Sastupjerjo Sjednoczeństwa pschećerjelow rasnje pokazałschtaj, so budże huydom nusno šafkiše rjadowanje też w sajmje twaříšich lutowarjow. Konzejhjowa winzowatosć a statny dohlad nad twaříškimi nalutowanjemi je bóry trěbny. Němski kanzler dr. Brüning a němski dźełowy minister dr. Stegerwald pschilubichtaj, so bo twaříše lutowanje bórzy sakoniży rjadnje; běschtaj jara pokojenaj nad wuspěchom Sjednoczeństwa pschećerjelow a wuprajschtaj zeby sastupjerjomaj połne pschichowanje nad lutowanjom, kiž je tuto hišanje žyłuje spdźełowało.

— **Powołańska schula w Budyschinje.** Schtwórtk, 19. měrza dop. w 9 hodź. buchu schulerjo Budyšteje powołańšteje schule puschczeni. W hwojej rěcži jim k. diplomowny ratak Müller hłowo pěstowerja nr. wutrobu położi: „Njepowěšchcu hwoju wutrobu na kubła, kiž žuwesnje šachodnje wyšcha. Schtóž w šwoju je, wukli bolotcz, schtóž wobšedźi, wukli šmjerć.“ — Něhdże 160 schulerkow bu pjatk we šwjedźenjach wuspyschenej schulskej pali wyschischeje realki puschczenych. Powołańska wuczerka Ilse Höhnez wotkhadżazym schulerkam w hwojej rěcži rosžahni, so budże so jich dalšne žiwjenje hišacz mjes dźełom a wjeselom a pokaja jim: k wobsolenu łamer a pucz. Rosložnja w jasnje młodźinskeje hibanja wukhodżachu še sakładnoje myšle: Namjetiska natelnosć cžłowjeka je, wědjeć, schto ma być, so by cžłowjek był. Wernosć a jednorosć w słowach a žiwjenju, sunjki sjednoczeństwa a prózowanje za łaščkim mjech wostanje hwójstwo tych, kiž schulu wuspyschichu. „Kaž płonjo imnika hwój puć, so by wono nalezło, tak wotewrječe też hwoje wutroby za hwoje a rjanoscže nasched jemje.“ — Psched puschczenjom schulerkow hamtym spominałsche k. schulski wjednik Heinrich na dźesacžlětny nawrót horuschelusčkeho wothłoženja a na šalt, so i puschczenjom tuteho lětnika w Sakšej powschitkowna bytrošeła powołańska schula sa holzy wobšteji dźesacz lět, a je je hwojim załoženjom wschitkim wotnażam holczeho schulskeho wukubłanja napadnje bohate załeżcz dała, mjes tym so dyrbjachu do teho so nawjazy holzow i wowłom ludoweje schule zwołnicz. — Dla pschećerjelnych darow Budyšteje měschczańskeje rady, towaršna hospodow w Budyschinje, powschitkowneho žónšeho towaršstwa (hwjazk stacžanskow) a swjasta pschistajenjow (G.D.A.) możeše so rjad schulerjow a schulerkow z pschipódmacžom jich khutneho prózowanja wuznamjenjacz. Wěcha z rjadowanje pišarskich powołanjow Joachim Lehmann, z domjazohospodarskich wotrjekli rjadowarjow Gerda Otzis, Charlotta Zimmerez, Gertruda Rosinez, Hilza Schmidtez, Helena Wišchez, z rjadowanje za holcze pišarske powołanja Erika Biebrachez, z tschechiskich rjadowanjow za dojnjace hospodarstwo Elfrida Hančez, Johanna Hajdanez a Hildegard Dörlichez. — Khórowe spewy, pschednoschki na klawérje a pěsnjow hwjelocžnosć wobwožnowachu.

— **Wobšah połnoschczerowcho wobtłażda w Němskej.** Měsacželow połnoschczerowcho konta běsche kónz februara 1931: 996 218. To wosmanjenja pschibrě 1 732 kontow pornja kónzej pryedawschcho měsnaza. Dobropišow a pocžežnjow bozyła je so w měsacu februaru 57 783 000 wo 9 697 072 000 hriwnow tapišałe. S nich so bjes hotowych pjenjes sapiacži 7 720 523 000 hriwnow. Dobromě-

cže měsacželow połnoschczerowcho konta wuczinjetsche w pschereżku 510 666 000 hriwnow.

— **Wukładne wokno rosbił.** Njedźelu 22. měrza wjecžor wokoło 10 hodź. je njesnaty cžłowjek na Schulerišej haży schkleńcu wukładneho wokna jeneho zigarowcho wobchoda rosbił. Kradnył je jenoż někotre zigary. Jako bu bliżo hydlaze wokowy na njesnateho kedźbliwe, je wón cžekył. Won je pjecza něhdże 1.80 mtr. wulki. Bźe je wopisaczi njehodźi. Schtóž może wo wobzobje tkuczeru abo hewak něschto jodźicz, schtóž mohło k jeho wuhladźenju dopomjez, so prošy, so by so na kriminalnym wotdźelenju w Budyschinje na Hradowskim naměsče (Burgplatz) 6 II, telefon 2802, jamołwił.

— **Sakška krajna loterija.** Pschi pjatkowanym cžehnjenju 5. rjadowanje 198. krajneje sakšeje loterije (17. dżeń) padże dobyczże wo 150 000 hr. na cžišku 120951; — dobyczże wo 40 000 hr. na cžišku 46034; — dobyczże wo 30 000 hr. na cžišku 54783; — dobyczże wo 5000 hr. na cžišća 58884 92065 102932 129909 134651; — dobyczże wo 3000 hr. na cžišća 13471 19718 35123 53009 70212 70315 88976 113212 113421 131947 133823 152323; — dobyczże wo 2000 hr. na cžišća 208 8109 18930 22105 28471 32386 43703 48393 51353 51558 52054 56077 58560 65881 69915 79543 86874 89061 91615 92494 110936 112542 117102 119209 119269 119626 119925 126713 130635 130933 132712 138139 140298 145824 150768 159563; — dobyczże wo 1000 hr. na cžišća 776 934 7209 7496 10357 10715 11073 11519 13565 13535 16837 17964 20177 22505 25807 26605 30954 43226 44463 46604 46884 51326 51588 51953 53697 55647 57157 58216 60543 62818 66319 66906 71879 75068 76335 79661 81879 82607 83636 84567 88127 88315 88645 93598 97045 97602 100166 100172 101411 103062 107971 108251 108307 111694 112974 113904 115469 115999 116554 121750 124765 127488 128385 129142 131880 136008 136418 136858 137247 140794 141026 142522 143557 144251 147679 148310 149932 154358 155444 155463; — dobyczże wo 500 hr. na cžišća 492 585 961 988 1854 2234 3654 4213 5201 6129 6544 8705 9035 9248 12436 12847 13026 14191 14641 15330 16171 18021 18458 18835 1880 22017 22479 25456 25762 26181 26530 27140 28193 28241 28952 29143 31616 32358 33151 33175 34308 34532 34725 37037 37787 37795 38165 38618 43897 44276 44358 44934 45484 46934 46937 47042 47330 47334 48071 48857 50969 52033 52201 52537 52904 53256 56160 58950 61624 61847 62411 62598 63227 65418 68063 69217 69782 71908 74873 73311 74310 74874 75099 75188 75724 76731 76947 78413 79552 79921 80404 81579 82037 83291 84095 84289 85380 85615 86639 83487 89006 91072 91587 92311 94117 95921 97434 97469 98822 99794 100257 100957 101271 162417 104157 104396 104623 105944 106087 107392 109180 110511 110629 111830 113188 113202 115490 116096 116509 117272 118808 120344 121292 124779 122064 124267 124747 126459 127206 129642 131513 131879 133471 135494 136290 138551 138806 140142 142123 142569 143433 145273 145756 146227 149441 149663 150188 150949 151240 151585 152969 153030 153929 156948 157639 158362 159416.

— **Sakška krajna loterija.** Pschi sobotnischim cžehnjenju 5. rjadowanje 198. sakšeje krajneje loterije (18. dżeń) padże dobyczże wo 10 000 hr. na cžišku 137076; — dobyczże wo 5000 hr. na cžišća 3869 47707 64680 84943 105122 135138; — dobyczże wo 3000 hr. na cžišća 25611 37728 45514 45674 63073 70883 80735 91369 105845 106641 113557 157318; — dobyczże wo 2000 hr. na cžišća 2797 3391 9748 10607 11778 13207 18394 18761 24569 24584 26570 30012 42377 42823 42782 43060

Wšědne zjewy.

Wobras je žiwjenja małych ludźi.

63] (Pokračowanje.)

IX.

S njewobhladnosću cžłowjeka, kotryż wojuje wo žiwjenje a kiž bě k tomu donjet, so njesłroża ko krédkow hižo žanych, postorzi Wojcžech Ternka też nědyschneho žiwjeho towaršća z Kopczeho dźěłarje, Franza Jelinka, wo kotremž wědješe, so ma pjenjezy na nalutowarni sapożeżene.

Wědješe dźe tež, ke kajkemu samérej powołanju Franz luttuje, wottorhujo žebi we wschim hižo wote dawna. Ale na to njedźiwasche dożyła. Mjeješe jenoż šacžuecze radoscže, so bě na tajku kraśnu myšlicžku pschischoł, a dźiwasche še, so njebě hižo dawno na nju pschischoł.

Nadawk njeběše tak šnadny. Pan Franz wschak dżeržeše še krucze žiwojich nalutowankow. Niż i lubosczu k mamonej, ale tohodla, so widżeše w nich wumożenje žiwjeje dusche. Sa někajki hrěch i mlodosče, njesnaty nikomu, khiba jenicžky jemu, kiž šnadź běšche był še šamym thorobnym pschedhłajenjom, boješe še božeho khłosjanja, a jenicžky i Božimi myšlemi, kiž budża so sa njeho šmjercžicz, nadžiješe so, hyrž wuživobodženy i cžišcza, ke katremuž budże bjes dwěla šahudżeny. Bjes Božich myšlow by dyrbjał šnadź dolho pokucžicz, šnadź tež był hyšcz fatamany sa žiwój hrěch; tuż cžłowjeke pjenjezy wažicz na dobry šlutk.

Jónu běsche hižo pan Franz k towaršschowemu spomożenju wudał schwarny pjenjez na Johanowy pohrjeb, dě pomjenschit žiwój tak šwědomnicze štražowany poklad, ke kotremuž thowasche wschu žiwoju dowěru. Jenoż še wschej możnej próżu pschijhvoi jón šapo na to, schtóž mějeješe wobliczjene, so budże trjebacz na pschihotowy khcheczijanski pohrjeb a dżeńacz Božich myšlow. Telko šnajunjeschcza mějeješe ša nusnje trěbnych, so by jeho thuda duscha bórzy do njebješ pschischła.

Ale někto dyrbjeješe nadobo wschitko wotowjez, schtóž bě še po zyłych lětach nahromadżił, schtóž běšche ša kótrymi jeho nadżije w njewježelnych khwilach jeho žiwjenja, na cžoż složowaše wschu žiwoje pokojenje we šlych dnjach. Ternka žadasche hnydom wo pożeżonku zyłych Franzowych nalutowanych pjenjez.

Njemědżeše, kelko ma Franz, ale cžyšcze wschitko, wo wschitko prošeše.

A dosta wschitko. Budżeše drje ša słónežnje też šawěšcze i małej cžašku šyokolit, i małym nékajkim wotbwyčžom, ale dosta wschitko. Wumožčženi Franzej zyke jeho šamożenje. Rěcžeše tak hłódzy, i tajkimi lišcheżazymi słowami. Mějeješe wo zonje, wo dżeńcu, njewinowatym, wobohim dżeńcu, kotreż niczo pšches to njemożeše a kotremuž k woli wón prošyš; hdy by nochzył to jeho dla jeźinicz, so by to tola dżeńcza dla feźinił. Samó popadnyeż sa hłabu stronku dobreje wutroby starcho thudała, wědješe dyrcz na trunu thoh najpschitwurnischich šacžuczow w kóždej cžłowjeskej wutrobje. Tak jara žebronješe a žakoješe. Tak wopiżowaše žwój staw, žwoje njebožowne poměry, i telko žiwymi barbami a tak jara štruchlyni, to ža Franz šmiłi, bu pschemóżeny i miłoscžu. Ternka hnydom šapo še žwojeho thmurneho wobraša katwari słoty hrěd krapnjo pschichoda — tak ruce hacž so pschimnje kruteje pódy, kotraż drjebi še jemu štrašenje pode nohomaj. A to štanje dżeń ko runje i Franzowymi pjeujesami. Te jemu spomhaju, te jeho wutorhnu, te jeho wumoża — — —

A Franz nještamó ako še sprěcz; bě dojnoknje pschešwinjeny. Dowěri Ternkej žwoje nalutowanki, žwoje pjenjezy, zyke žwoje šamożenje. Da jemu nalutowanšku knjižku.

Še žhłšami we wocžomaj, i tschepotajmaj rukomaj ju jemu pschepoda. Woteda jemu i njej, i tutej knjižku, wschu, wschitko — — wjazy hacž žwoje žiwjenje . . . . žwoje pożmjertne žiwjenje kładżeše a dowěrješe do jeho rukow . . . žebje zyłeho, žwoje cžełko a žwoju duschu jemu woteda . . .

Njemožeše cžitacz, ale wotewri cžešku knjižku a hladaše, kak běchu šapiżowane tu jeho šapokojenja. Wěšche popiśane i nimi telko štronkow, kaj bě nahromadżak a šapokojak po łétach, po małych dźělbach. Dań běšche pravidłownje štajnje pschipiśowana.

Sšyłły ronjachu ko jemu i wocžow do tych hokatych kenzlowych šnamjeschkow a licžbnikow, kotrymž njerosumješe, ale kotrychž wušnam šnadź nihdy njesnaješe jako w tutym wokomiku. Wědżeše še i pomjatka, kak wjele na žadankow, na krejzar. Šnajachu jeho derje w nalutowarni, cžašcžišcheho hoiša, a šami prajachu jemu štajnje dźělbu, na kotruż bě i pschinješenym nowym šapołożejom narošił jeho kapital.

Też Ternka běšche jara hnuty. Šapuškała jemu wutrobu, šabucha mózuje. „Wschak o wam to wschitko bórzy šaho wróczi — bórzy wotpytacži ž danju — — Franzlischčk . . . tak bórzy hacž so hodži — —“ bamborješe.

Šaidżeli woczi šam pšched šobu. Šacžerwjeni še ž hańbu. Wschak wón tola łžeješe! Swotkel by wšak bórzy, tak bórzy hacž možno, telko pjenjez? — —

Sjedże jemu pschešes hłowu myšlicžka, so by še Franzej podżakował za jeho dobrotu a knjižku jemu wrócził, njepschijejcy wot njeho pożcżonki. „Ale ja jemu tola wotpłacžu, wróczu te pjenjesy! Ja cžu jemu je watpłacžicz, tyrnjeż to hnydom njebyło — —“ podutnychu dalšne mysliczki tu prěnju łódy šeškładżemu.

Franz šam pschińdże jemu na pomoż. „Jenoż žebi je wjesł, Wojcžech —“ pordża. „Odżerż žebi je tak dołho, hacž je njebudu trjebacz.

„To wěšo njewěm, hdy to budże —“ pokracžowaše a rospowěda še. „Cžłowjek je šmjertny a jutrje może na mnje dóńcz rjad. Wocžuwnjecže, pschetcž njewěšcze dnja, ani hodžiny — šteji pišane . . . Šnadź to budże še mnu hischcze dołho tracz — šnadź njebudu dołho hischcze wotwołany i tutoho dóła žyjšow —“ rěcžeše k Ternkowemu pokojenju. „A mjes tym žebi wupomhacże, Wojcžech —“ rěcžeše dale — „jo budże wam šnadno, wróczicz tele pjenjesy. Požcžu wam je rad a dań njechcham žanu mécz. Mam runje hižo tak wjele, schtóž mécz dyrbju, a wjazy njetrjebam. Tak dołho hacž žym žiwy, je wschak wschitko je ne, hdże je mam, tele pjenjesy, a njech žu potajtim pola wah. Ale hdy buch wón wrět wumrěcz — — a hdy by to było jutrje abo dżeńja — Wojcžecho . . . šlyšcheze, Wojcžecho . . . to jene mi łłubcze — — Sdyż šaidżeli na wócžnje žwojej wozi, darże šem hnydom wróczu tute pjenjesy.“

(Pokračowanje šcžehuje.)

18462 45231 50683 51955 60140 63087 64058 77237
79739 81181 84399 88821 89155 99132 100843 101436
109389 113733 117242 118907 119298 124558 136869
141651; — dołnyče wo 1000 hr. na cyłku 1902 3053
3441 4605 6104 10553 11256 11808 12217 13089 14028
17095 18312 20328 21213 25156 27095 29446 30501
33510 33959 38245 35173 36474 37226 39238 40000
40088 40549 47462 51875 51583 51757 50813 57981
62950 63570 67046 67152 67517 70447 70722 72454
75181 77749 77821 81816 89133 92977 93113 97742
100876 101873 105038 106848 112259 112560 121719
123370 123638 28656 124572 126154 126238
127381 132035 132107 132442 134055 134115
138305 139785 140141 143019 143257 145751
147371 153639 154164 158086 159097; — dołnyče wo 500 hr. na cyłka 1143 1753 2995 5133 7203
7907 12046 17883 19476 19652 19673 20676
21789 22197 22541 23032 28373 29404 29693
31378 31894 32584 33586 33920 34343 35493
36949 36954 38475 38658 38681 39701 40299
41671 42184 43124 43571 45270 47958 46946
47514 47596 48932 48953 50127 50313 50456 53344
54266 53395 54006 55634 57605 57717 60532 60971
61062 61316 61841 61912 62630 62766 63937 64233
65365 66113 67263 67335 67446 72492 73478 73834
75793 75500 76212 77234 79244 80159 82573 82653
82757 83197 83251 84367 84927 87968 88601 90126
91127 92673 93176 94740 95253 96089 96149 97012
99819 100948 101743 101882 102543 103956 103710
108337 108449 109638 109607 110917 111521 111663
118201 119719 120989 122587 125434 125990 126219
126588 126877 129423 131371 132012 133159 135243
135783 137687 140686 141049 146361 146423 146459
147537 149197 149507 150882 154017 155339 156270
159044 159148 159371 159405.

— **Dołnyče wo 1000 hr.** padże na łóń cło. 146 648 sakiśeje krajneje loterije do tudomneje Rotherej loterijoweje kolekzije na Kłjorikej dróży 22.

— **Dołnyče wo 2000 hr.** padże na łóń cło. 159 563 sakiśeje krajneje loterije do tudomneje Lehmannej loterijoweje kolekzije na Kamjenčanej haju 45.

— **Serbski koncert w Brnje.** Sobotu 28. nałętn. wječor wuhotuje Serbske towaŕstwo w Brnje wulki serbski koncert: Mužski khór Jos. Foerster, dirigent Karel Vach. Solistka: Rut Krawcec, operna spěwaŕka z Brunšwiga. Hustowy přednošk: chiniatarki. Klawěr: Bj. Krawc. Khór spěwa serbscy! — Njedźelu 29. nałětnika wječor we 8—9 (20—21) hodź. ma Bj. Krawc w Brnjanskim radiu mały serbski přednošk, Rut Krawcec serbske wunmělske a narodne spěwy w serbskej rěči, k. Josef Holub zahraje na huslach Serbsku rhapsodiju wot Bj. Krawca.

— **Motorowy koleśaŕ potorhny** wječera njedźelu popołdnja wokoło 11 hodź. tudomneho wobydlerja, kiž chyžcze Pósłowe naměsto pśepśerokowaś. Muzej fu ga po lekaŕskim wuprajenju nimo wotewrjeneje rany na hłowje teź hišćeze mošny sśichaśe. Wjednik motorskeho kola a jeho pśechodźeŕ bjeś wjetšeje zachody wotešćejśchtaj.

— **Polizija wa sandźenu nóc do schłtanikeje jatby** wonkowneho rataraja, kotrehož běchu dla jeho sadźerjenja ł jeneje kŕečmy na Swonkownej Lawśej haju wupokazali a kiž běśche na to se śobami schłtenizu khežnych durjow rozbił.

— **Padujchstwo.** Kradnuli fu 4. měrca wjeczor wot 10 hacź 1 hodź. ł wožobowneho automobila na Serbskich hrjebjach brunn kožanu rjepikatu wulku aktowu tošnu ł nowowmaj naśchitymaj pałkoma'. W toich běhu někotre katalogi ł wobrasanu rźmišćich maśchinow mamki „Uba" a kamaŕskich wuhotowanjow. — Wo wężowne zdźełenje prošu kriminalne wotdźełenje w Budyšchinie na Hrodowem śim nam. 6ii, telefon 2 802.

— **Radupodawanje wo wocżehnjenju.** Blížśe datmotne radupodawnje wo wocżehnjenju za staršchich a hewaśchich wocżehnjerjow města Budyšchina budźe pjatk 27. měrca 1931 w Sserjnowni na Hrodowškej haju 10 wó śtwoje cżo. 78, popołdnju wot 5 hacź 6 hodźin.

S **Budeśtcz.** Na hołu popołdnju běśche Budyšk hamuški hamt drjewoom awkzin w tudomnej Radnej pinzy postajił. Wběśche ga wiele kupzow ześchło. Sa drjewo płacżachu sześchowoze płaczijny: Sa palne sześćępy pśchi 8 hr. takšny hacź bo 9,25 hr., ja mjeche palne klumpachi pśchi 7 hr. takšny hacź bo 9,50 hr., ja twjerde palne klumpachi pśchi 7,50 hr. takšny hacź bo 9,50 hr., ja twjerde dołhe hromady pśchi 10 hr. takšny hacź bo 13,50 hr.; ja hałosowe hromady śtejesche takša na 4 hr. Dokelž pak běśche tuta płaczijna wśchitkim kupzam pśchewyhoła, bo śwopŕedka njekupowaśche. Jako běśche pśchejšadźowanje hižom sćinczene, stajichu kupzy hišćeze nanuet, jo mełe ga hałosowe hromady tuišchu pśchebacź. Awkzionator wośta pak pśchi postajenej płaczijnje a na łońzu ga hišćeze hacź bo 6 hr. za hromadu płacześche. Wśchi pśchekazowanju pśchiwześechu runje k. Pětšyšku se Sahorja, kotrehož běśche wutoru śchtom śmjertnje tranił numo. Tu awkzionator khwilku ł pśchešadźowanjom posta.

S **Bóśjźwez pola Budeśtcz.** Studne njeśdoło je tudomnu Altcz źwójbu podeśchła. Wobźedźeł młyna a pjekaŕnje Alt ga hołotu ł njeśdoławnym pśchipadom do turbiny, kotraž jeho młyn cźerśejśche, na hkowu padny. Turbina wobzarujomneho hnydom mort. Knjes Anton Alt běśche 56 lét staŕy.

S **Barta.** W tudomnej fabrizy běrnowych śuśchenkow jnjeźoži pohoncź teneho Budeśtecźanśkeho sapśchaha. Jako na wośu nječh pśchepołožowaśche, wobkmu ga a padże z wosa dele, pśchi cźimž źebt nohu łamk. Sapśchojeneho se sanitetnym autom do Budyšker mešćanśkeje khorownje dowjeźechu.

S **Njeźwaczidła.** Sandźenu ga hołotu dopołdnja w 9 hodź. bu ł naśchesje śchule 6 hołzow a 9 hołzow puśchczenych, kiž 8. léto do śchule khodźachu. Pjchitomni hołcźo běchu: knjes pśchedźyda śchulśkeho pśchedstejićeśtwa dr. Arnold baron ł Bietinghof-Riesch że swojej knjenju mandźelśtej, k. faraŕ Kapler, knjenje mandźelśke knjesow wucżerjow, knjes wyśchśchi wucźeŕ kantor n. w. Kalich, knjeża wucżerjo a 2 maczeri konfirmandow. Swjedźenśka śhromadźizna wotewri ga ł modlitwu. Knjes wucźeŕ Grośa derźeśche na to sahorjazu rěcź wo běharjach, kiž napśchemo ja wottnknjenym łonzom běja, teź nam to japoichtoł Pawol tak rjenje wopiśche. Nječźnik napomnjaśche dźeczi rasnje k pilnemu, śwérnemu dźełu a ke pobožnemu źiwjenju a krocźenju śa naśchim Sbźźnikom. Schulerjo śpěwachu: „Nětk ade, ty luba domčina" pod wodźehdźazym ł. kantora Rauźendorfa. Schulerka Koppeź ł Njeźwaczidła pśchednjeźe rjanu pśeń: „Sstowa wotkhadźazych", a schulerka Köhlerez ja sawostawanych. Wenzlez dźowka se Scheschowa śpěwa rjenje hamu ł pśchewodom harmonija: „Sdźe statok mój?" Nětko dochachu dźeczi ł ruti knjesa schulśkeho wjednika Kożarja, kiž jim hišćeze śtote łżowa na pucź ba, źwoje wopśimna, kóźde ł rjanym śchpruchom na sawalźu. Schuliki tkór śpěwa: „Hdyž roswijaja so rjany źwjaśk." S powśchitkownym źpěwom: „Ja chju thwaliez śkutki Boże" śłónczi ga źwjatocźnoścź. — W druhej schulśkej śtwi běśche wuśtaneja ruczných dźełow holzow ł 5. hacź 8. schulśkeho léta a pokracźowanjeje schule; tohorunja rukowanja schulśkich dźeczi. Wśchitko je jara rjane.

S **Dažinu.** Wczora njedźelu rano ½3 hodź. jako wohnjowy alarm wjeśenjanow je spanja wubudźi. Wośeń běśche wndyrił w bróžni kuklerja Augusta Schmidta a wupśchesćeśkrańśche ga ruczje na wjśkśtke druhe hospodaŕske twarjenja. Wohnjowe wobory na pomoc pśchikhwatachu, tola mešćanju cźežke dźeło. Straśchnje wohrožene běśche teź domśke. Tu pak Ludźiśka motorśka hykawa ł dwokmat śchlawchomaj sapśchinnym a domśke pśched wotkalenjom wukhowa. Domjozu nałożu bye wukhowachu, tola twarjenje ł wodu cźerpjeśche. Cźežke běśche tź wukhowanje śwint ł khlewow. Wobornizu ga ł furowymi maśkami śchkiani do khlewow dobychu a świnje ł powśtajom jone cźahachu, hewak bychu tónź wjnź dyrbjałe. Druhi śtóń mošnych wukhowacź. Wobźedźeł je nazy kmom śtražowaśće, kiž dyrbjeśche cźelo mécź a tak ga wohnja hnydom dośłada. Njeby-li tu wobora, wośtoje pak motorśka hykawa, tak rajnje śapśchinnnyła, bychu ga hišćeze někotre źuńobne śtatki wotpalicź mohłe. Wróżeń běśche ł zyhelom, druhe hospodaŕśke twarjenje je śchśtrom kryte. Wobźedźeł na śawóśćeny, tola jeho wohnjowe njeśtoże cźežko potrjechi. Pśrinje mjto dośta Njemarowśka wobora, druhe pak wobora ł Dažinka. Wośeń je śłóśnikła ruka sakoźała. Je to hižom tśeći raś sa krótki cźaś, jo ga w naśchej wśy paleśche. Polizija ża śapaderjom ślédźi a ga nadźija, jo jeho bórzy wuśledźi.

S **Lubija.** Tudomny druhi mešćanśanośta w bližśichim cźaśu Lubij wobuśchcźi. Mešćanśanośta dr. Gleibe bu śchwórkł sa śaplacźenjeho mešćanśkeho radu do kamjenizy woleny a ga tam 15. meje pśchejźydł. K. mešćanśanośta dr. Gleibe je 30 lét staŕy a je 1. dezembra 1927 swoje tudomne śaśtoupśtwo naśtupił. Sarjadowaśche wobcźežne dezernaty śpomożeśtwa, bydleńśkeho, śchulśkeho a młodźinśkeho hamta, dale khorowinju, rźetwinu a śawóśćeńśkí hamt. Wón je źebt pśchi źiwośtu tudomnym śtutkowanju lubośćź a pśchikhilnośćź wobydleśtwa dobył. Nasche mésto jeho ł naśśkepśchimi pśchecźomi do pśchichoda pśchewodźa. W Kamjenizy k. dr. Gleibe dawkowny dezernat pśchewośnje.

Z Khróśćic. Njedźelu na nyšporje poswjećichu so na naśim kérchowje nowe stacijony křižowego puća. Byrnjeź teź wjedro njebě přejara přećelne, bě so tola wulka zyła pobožnych zešła. Najdostojniši knjez prelat Žur z Budyšina měješe swjedźeńske předowanje, złožujo so na słowa: „Wótče, twoja wola so stań!" Wón rozopmina, kak wažne je pobožnosć křižowego puća za naše njesmjertne duše. Po předowanju poswjećichu so najprjedy małe dźowjatka, kiž su najwažniše a bjez kotrychž so njehodźi wotpusk dobyć. Potom dźěše cyła wosada a mnozy duchowni, mjez nimi klóšterski probst, kk. faraŕo z Wotrowa, z Njebjelčic, z Kamjenca a z Lubija, zbožnadnje prěni króć nowy křižowy puć. To bě wopraŕdźe pozběhowace nabožne źiwjenje. Njech tajke zmyslenje teź dale knježi w naśej wosaźe.

Z Khróśćic. Sobotu dopołdnja w 9 hodź. bě w naśej śuli swjatočne rozžołmowanje wotkhadźacych dźěći. Rano ½8 hodźin běchu hromadźe z Worklečanskimi dźěćimi k s. wopraŕwjenju stupile. Na rozžołmowanje w śuli bě so rjanje ličba staršich zešła. Poprawom dyrbjeli tu wšitcy być. Wśak je nan abo mać swoje dźěćo před 8 létami teź do śule wodźił. Sulski wjednik k. Lipič powita přitomnych. Na to spěwachu so někotre spěwy a přednjesechu so pśeńe, kiž na ważnosć tutoho dnja pokazachu. Rjadowny k. wučeŕ Heidrich měješe rozžołmowansku rěč. Wón peda wotkhadźacym wšelake pokiwy sobu na dalši puć přez źiwjenje. Na kóncu rozdźělichu so knihowe dary ze zawostajeństwa k. wyšš. wučerja n. wotp. Hile. 3 holcy (Lěsnarjec z Łuśa, Nowakec z Lejna, Sewčikec ze Khróśćic) a 1 hólc (Rjenč z Jasenicy) knihi dóstachu. Wotkhadźace dźěći přepodachu wučerjam někotre dary jako dźak za dóstatu wučbu. Zbromadny spěw „Hdźe statok mój?" skónči swjatočnosć. — Knjez wučeŕ Lazar ze Slezyskeje, kiž je tu pol léta skutkował, wopuśći našu śulu. Tukhwilu hišće nima zastojnstwa. Myśli pak, zo wostanje w Kamjenskim wokrjesu. Jeho město wobsadźi k. Jüttner z Drježdźan, kiž je w lěće 1928 hižo nékotre njedźele při našej śuli był a posledni čas w blizkosći Kamjenca na troch śulach jako pućowacy wučeŕ dźěłaše. — Knjeżna Swopic, wučeŕka za powołansku śulu, śiče a turnowanje, přewozmje po žurach teź někotre hodźiny (śiče a turnowanje) we Worklecach.

Z **Marijneje Hwězdy.** Po léta dołhej khorowatosći zemře wčera w nocy w 2 hodź. priorka tudomneho klóštra, duchowna knjeżna Luisa Schwarzbach. Tak je Knjez nad žiwjenjom a smjerću swoju swěrnu służobnicu z hnadypołnje dźěławsećo a dołholětneje khorowatosće wotwołał do lépšeho świeta. Swoje dołhe žiwjenje wónowaše służbje najwyššeho, k wočełnjenju šulskeje młodźiny a k spomoženju swojeje duše. — Narodźi so 31. póžnjeńca 1855 w Seitendorfje pola Žitawy, zastupi zemrěta 9. nazymnika 1875 jako novica do tudomneho klóštra, wotpołoži 21. nazymnika 1878 swjatočne sluby a zastupi tak definitiwnje do klóštra, w kotrymž je přez 55 lét přebywała. Wot léta 1885—1909 skutkowaše jako wučeŕka w ludowej holcej šuli a bu tam bórzy z nawjednicu. Přez 24 lět je potajkim šulsku młodźinu wočalnyła a jeje šulerki so wěsće rad a dźakownje na swoju ńchušu wučeŕku dopomnja. W prašniku 1909 bu přez dowěru Hnadneje knjenje jako subpriorka a w nazynje jako priorka powołana, kotrež zastojnstwo je njedźiwajo na swoju khorowatosć swěrnje wukonjała a teź w służbje na kótreje swědomiće had do posledńcho zdyhnjenja skutkowała. Tak je njebožćicka from Hnadnym knjenjam (Bernarda Kasper, Hana Leng a Bernarda Stelz) służiła. Připad chcyše, zo je swoju swakowu, kiž bu sobotu w Drježdźanach pokhowana a je bratrej była swěrna towaŕška žiwjenja, po krótkim do wěčnosće sćěhowała. Srjedu po dopołdńich kemšach budźe na knježnjacym kérchowje pokhowana. Tak daloko hač rumnosć dosaha, maja teź cuzy přistup na kérchow za duchownych. Have pia anima!

S **Wulkich Sdźarow.** Jenoho ł tamnjeju paduchow, kotrajž bu do tudomneho Sterubłej hołcźenja dobyšichaj, mošachu w Shorjeńcu doźahnyć. Potom njeješnaśche bu wo wośoły, kiž bu w hołcźenju śtate, kaž bychu to przeby myślachu. Sdźiwaj tamnuj namaka ga hišćo, kiž je policajśkí poš hacź do Strože běžał, naměra wuntamnjenja wón pucź paduchow, kotrajž śtaj na Strážu do Nakeź bźaloj a wot tam je źelezńicu do Shorjeła jeloj. Popołdnju śtaj wonaj źebt hijom hołcźnu wobhladaloj a wumyślilol, kak mógetaj ja wjśchitkim śłužicź. Popadnjuenemu paduchej mógeśche policija kradnjene zgarety ża hołcźwaczj, hrunheho, kiž ma pjenjezy, hyšcźe nimaja.

S **Kubiłz pola Wulkich Sdźarow.** Wuteru wjeczor wotmě tu Landbund swoju śhromadźiznu. Ta běśche dobrje wopytana. Wobźedźeł Kubiłz je wobźełał, kak wažne je za wjeśnu wobydlerjow, zo su we wjeśnych towaŕstwach. Wón je wuzběhnył, zo je wažne, zo su wjeśni ludźo we wjeśnych towaŕstwach, dokelž jenoho njeje nihdy wjele, ale wjele jich je wjele

ze wotrymana. Jako běšche dowěrnik k. radźe Sulk pichtownych, wjednika rataršskeje radupodawarnje Minšlicho kolijowego syndikata we Wrótšlawje k. je Zglinitzkeho a wobtwodnego wjednika wokrjesnego Landbunda knjeza Schiecka powitał, ho jomuwuy tšiakrowšk film nemšćich kolijowych podkopkow a po nim žortny film pokasowaschtał. K temu pichšlamku ho powuczaju pischduotšk kuješa te Zglinitzkeho a wobtwodnego wjednika wokrjesnego Landbunda.

Z Łužicy.

* S Weickersdorfa pola Bitkowiz. K njesbožu pichi schtormuntschežanju dóndže tu ptatk wječor w hodowi hodźinje. Pola kubleria Klahry wojnarski mištr Knoba z Boldrjanez (Bekansdorf) z nekotrymi druhimi wosobami wutki dub wuschežesche. Dub mješesche ho z powjasom powalicz. To pak ho hnydom njeporadźi. Tehdla Knoba špyta na schrom salěcz. W tutym wokamikn pak dub padže a Knobja na nohi ezdźo z am. Se Bitkowiz pichikšwata bórzy štatny kěrc a poskicži njeznošenemu prěnju pomoz. Na to Knobja je janitelnym autom do jeneje Bitkopežanskeje privatneje klinik dowjeschu.

* S Cibawy. Sdrjedu wječor je tu nehdże 50 lět stara žona dobrowólnje do šmjerze schła. Běšche je Drježđan na wopyt pischtła. Schiwótk cuno je we šahrodze jeje hwaka za schtom wobwěšenym za nohacha. Po sawostajenych listach je wona pjecza wotrjesnych myslach šmjerc pytała a namakała.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kapsdorfa. (6000 zentnarjow žita ho wotkle). Pichi wohnju na kuježim kuble w Nuzu ho ho nětotre brožnje je nehdże 6000 zentnarjeni žita z plonizujenu smježkle.

Na nowišše z cyleho swě'a.

— **Wuhlady na wjedro ja jutšišchu wutoru:** Wobchowany hišcheje njewobšitajne deschčejowate wjedro pichi krótkowjeczornych hač wječornych wětrach.

* **W Ottendorfu pola Noweho Měšta pjatk wječor tšo šacholjo w bliškosczi korczmy „K jedle" špytachu automobil nadpadnyez. Jedyn z šachołow bě ho žrjedź drohi tekuty, so by wos nuisowal, sajacz. Automobilowy wjednik, jedyn pichekuz z Pirny, z wosewego wokna k šastrožnju wjazu krócz tšeli, na czoz njedocjinkojo czekuchu. Pischekuz je podawk policiji idźeli.**

* **W šakšim ješunje je ho pischedloha wo wobnydlenškim, piwowym a napitkowym dawku pichijala. Gmejnski piwowy dawk budże ho wot 1. kaprcje 1931 po postajenjach, kotrez hu pischeb tymle czasom płaczile, sberacz.**

* **Sobotu popołdnju w Kamjenizy do pišanje jenoje piwowoje witowarnje na Viktoria-drohy 9 dwaj njesnataj muzej sajtupischtaj, a wot 74 lětneho wobtwodowego mješejcka, kotryž bě tam w pišarni, 500 hriwnow zadaschtaj. Sdyž mješejcel praji, so nima tolko pjenjes pichi sebi, jeho do kuta štješčischtaj, pédla toho špytachtaj, jemu hubu satyczaez. Dokelž ho nadpadnjeny wobarasche a wo pomoz wołasche, rubježnikaj jeho puščeschtachtaj a czekuschtaj.**

* **W Meerane, hdjež ho žrjedu jšeh nazionalnych sozialistow wotmě, je k pukam dochło. W Lipicjanskej drohy sozialdemokratoju a kommunistoju czrjodu nazionalnych sozialistow z Glauchawy nadpadżechu. Schesczo nazionalni sozialistoju stanjeni na drohy ležo wołachu. Jenemu bě nóž slamany a druhemu bě ho schtyri krócz hwiždżeł je neje nohi slamała.**

* **S Noweho Braunschweiga jedżaza wulka paßażerska łódź „Mont Clare", Canadian Pacific Co. kluschaza, je we wulkiwje rěki Clyde w hustej mhli do skały skatyła. Hdyž ho mórski wotliw zapocza, be łódź, kotraž je ho pod wodu czekła wobschkedzita, na bok nakłoni. 200 pasażerow z wulkowanńkimi czołmami na bliżu stalnu tuju dowjesechu. Wcz tam šu ho na traj wukkowali.**

* **Spěšny jelezniški czah, kotryž njedźa z Londona do Schottiskeje wotjedże, je pola Lighterna šujeschoji. Schtyri wozy ho powalichu a dwanacze druhich z kolijowoj wusoczi. Po dotalnych powěschczi je schesczi wozkow, mjes nimi lokomotywnik, tejžeż a jedyn kuchar. Dwaj wez czerpitu. Woja pat ho, so ho liczba wotrjesnych hišcheje wo wjetschi. Liczba ranjenych wjese ho hišcheje mohła swětczicz.**

Swóbne powěs'e.

Sesnjebjenaj: Maria Kunakichez w Stróži pola Nacz a Gerhard Neumann w Pšowjach.

Semrěli: Handrij Kosta w Budyšchinje, 83 lět; khowanje budże jutšie wutoru pop. w 3 hodź. wot žarowaššeho domu na Fabriškej drohy. — Hana swud. Mětowa rodź. Hompież w Wuschicach; khowanje budże jutšie wutoru pop. 1/2 hodź. na Tuchowškim pohrjebnischczu. — Helena swud. Schusterowa rodź. Wagnerez w Khrónzy, 76 lět; khowanje běšche djensa pódpołdnja. — Bjedrich Reinhard Ludwig Voigt, schewški mišter w Trjechowach, 77 lět; khowanje budże jutšie wutoru pop. 1/3 hodź. wot žarowaššeho domu. — Handrij Korla Bundermann w Biškopizach, 77 lět; khowanje běšche djensa pódpołdnja.

Towaršstwowy powěschtnik.

Hasłow. Jednota Sokoł ma wutoru **24. nałetnika a** štwórtk 26. nałetnika 31 w Haslowje zwučowanje. Započatk z dypkom we 8 hodź. **Načolnik.**

Khrósčanski Ratarski Dorost změje štwórtk 26. nałetnika, wječor we 8 hodź. w Khrósčach pola Natuša swoju měsačnu zhromadźiznu.

Liehań. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Lina Serbska (cyły khór) spěwa jutře wutoru w Pančičanskim hosćencu. Započatk we 8 h.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za łokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Pónjedźelu 23. měrza 1931.

Barlinska burša ho jandźenu hobotu łašo hrjeba a kruty trochu postnuchu. Na wikoš ho dožiwnuu a rentowanymi liczbami bě žiwy wobrot pischi šyrokich postupowazych kursach.

Produktowe wiki jandźenu hobotu łašo skruczene płaczijiny wuplodźichu. Pischenza postnyt wo 7½ pj., rožka wo 5 pj. a wowoh wo 10 pj. w hotowym formje. W termijnowym wikowanju žito wychał telko njepostnyt. Sobotu płaczeschze w Barlinje zentnar

pschenicy 13,95—14,20 hr., rožki 8,90 hacz 9,00 hr., naletšiseho jeżmjenja 11,10 hacz 11,60 hr., najmjeńšeho 10,30 hacz 11,10 hr., wowsa 7,85—8,05 hr.,

w termijnowym wikowanju

za měrz: pschenicy 14,77½ hr., rožki 9,70 hriwnow,

za meju: pschenicy 14,85—14,92½ hr., rožki 9,72½—9,75 hr., wowsa 8,65—8,72½ hriwnow,

za julii: pschenicy 14,75—14,85 hr., rožki 9,67½—9,71¼ hr., wowsa 9,10 hr.

Pschistajenja:

Wurzownika, rjemjeschnika, Semdner w Halschtrowje.
„ kowaršeho, Linka w Dubju.

Holzu do domu, šarschu, Kružina (Krauschowa) **w Kamjenzu.**

Dźowku, Hrina w Hlinowzy.
„ 15—17lětnu ho Hlinu 12.

Kuchinji, dwórnischczowu hosćenz w Biškopizach.

Na pischedaň:

Sšyno, rěpu, słonu, Herbišta gnjchta w Semicach.

Wós, špytki a łupanska wanja w Biškopizach, Stolpinska drohá 5a.

„ džěczazy w Budyšchinje, Hanjenowa haša 83.
„ džěczazy w Budyšchinje Wuriczanski pucz 57.
„ džěczazy w Dobrušchi 68.
„ džěczazy w Kamjenzu, Džiwadłowa haša 20,1.

Sesłoma, rżana, łujeji dwór w Nowej Sšmilnej.
„ w Brězyzy 19.
„ w Klukschu 3.

Sšyno, Schołta w Budyšchinje, Bleichenstr. 7.
„ a wotawa w Raschowje 35.

Płaczinny na Barlinskich produktowych wikach.

a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczinny po złotej hriwnje

	21. 3.	20. 3.		21. 3.	20. 3.
Pšenica	279-288	277-279	bunv	17 19,00	17-19,00
rožka	178-180	177-179	woka	23 25,00	24-25,00
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	13-15,0	13-15,0
nal. jeczmjeń	222-232	222-232	bolte łupiny	22-25,00	22-25,00
wowa	157- 61	155-159	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšenič. muka	38-40,00	38-40,00	lany wósušk	15-16,00	15-15,20
rżana muka	25- 8,00	25-27,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-15,6	13 15,6	brnj. kruski	14-15,00	14-15,00
rżane „	12-12,75	12-12,75	syno, 60 kg	1,30-1,50	1,30-1,60
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,85	0,70-0,80
hróch Viktor	24-29,0	24-29,00	pšeńc. „	0,45-,60	0,55-0,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	24-27,00	24-27,00	ječna „	0,55 0,65	0,55-0,65

Sanella-wotřezki wikowarnja zamění z butru **KUNELLA**

N. S. U.
motorske jězdne koło je dóšło
Płaci **198.—**
Klingst na Hošle hasy 17

Jězdne koła, slawchi a mantle, potrěby za koła
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšin'e
na Kamjentnej hasy 16

Za pjekarjow
Mašina za dźělan'e cžsla
Mašina za rozdźělen'e česta
Dźěła
Khlěbowe khorbjałki
Mjecki za caity
Pjecowy zamk
wšo jenoż 2 lěče trjebane
tunjo na předań přez
Herm. Melow w Budyšinje
twarc pjecow
na Wjelkowskej drózy 155

Zniženje płaczinow
Gardiny łuńšo
Prync. suknje a košle l.— hr.
Běhaki do jstwy mtr l.— hr.
Tkaniny a płachty za sofy
IDA ERLER w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawskeje hasy 3 6

Najlěpše kołbaski staroněmske, kołbakowu kołbasu, wšědnje češtwu
a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj.
poruča
Pawoł Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22

Trajny dar za žiwjenje je kniha
Wulki wubjerk
w Serbskej knihařni w Budyšinje

Kowařskeho wučobnika
pyta
Jan Mieth w Dječinje
kowařski mišter

Nawěšćki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Haj, pola
J. Schiebaka
na Mužakowskej drózy 4
kupiš jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janke po jara tunich płaczinach a najlěpšeje kajkosće. Namakaš tam cyle wjese mjez
200 kołami
něšto přihódne też na wotpłaćowanje

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja
wuwjedźe nanajtuńšo
Hermann Melow
w Budyšinje
na Wjelkowskej drózy 155

Stare Nominy
ma na předań
Smolerjec knihiéšćerńja

Naturska hojerka A. Freundowa
w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6,1
Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź.
Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nałožkowe a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłatanych khorosćow, čuwowe a dušne češpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Wšě šulske knihi
ma na składze abo wobstara
Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Stupnje ke konfirmaciji
za hólcow a holcy dobre a tunje
Dźělanske šnórowańske stupnje wot 6.80
Krute dźěcace šnórowańske stupnje z howjazowej kože
27,30 **6.80** 31/35 **7.25**
Howj.-boxowe mužace šnór. stupnje, dobra kajkosć 40/47 10.50

Fähle Komm.-Ges. Schuhwarenhaus
— Bautzen, Äussere Lauenstrasse 5 —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoleŕjec knihiličišćerja, zap. dr, z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaćí 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwakam čełneho zmjerdwošenja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje přeschłapikoj, kóždy abonent *hnydom* tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdwošenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hižo a hižo wozjewja.

Čisło (Nr.) 70 — Łudźin — Wutoru, 24. měrca 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Němski sejm socialdemokratiskaj dawkowaj namjetaj přijał.

Němski finanzny minister dr. Dietrich dr je so jandźeny tydźeń w němskim žejmje jalubił, so nowe dawki jawjeja a dotalne powjetšeja njeda. Schtóž je so na tole lubjene spušćowjał, je so ljehał.

Wjeźera je němski žejm znatymaj socialdemokratiskimaj namjetomaj přihłosował, kotrajž bě finanzny minister z rašowjenju wospjet wotpokazował. Po nimaj je so tantiemowy dawk wot 10 na 20 prozentow a přichrózk k dźěłkownemu dawkej z 5 na 10 prozentow pola dźěłkowneho přiseš 20 000 hriwnow powjetšichi.

Dale staj je so kommunistiski namjet na **wupołożenje dawkowych liščinow** a socialdemokratiski namjet na **sniženje podružneho pjenjesa wo nowych twarach** přihłasowali. Wšitke tele wobstajenkinjenja móža hakle do mozy stupiś, jeli so budźe jim němskostatna rada přihłosowaś. Němski kanzler je žrjedźnym stronam ljubił, so budźe w němskostatnej radźe na to skutkowaś, so by je w njej wobstajenkinjene powjetšenje dawkow łagšiło.

Knjeźerstwu je je **połnomócnjenje** k **lutowanišim nałrawam** z wuměnjenjom dało, so je tole połnomócnjenje na nowe knjeźerstwo njepřekjenje, jeli je by nětčišne knjeźerstwo wróćo stupiło.

Socialdemokratowje wjeczorneje Saksteje politizy socialdemokratow w němskim žejmje njepřichłosowanja.

Podtrjesnyj sjězd socialdemokratiskeje stronje za Kamjenicu a Rudne Hory je njedźeľu wobstajenkinje přihłasował, w kotrymž je je přeciwo twarej panzerowaneho lichšaka B wupraja. Wón sjězdowy zapódłanja Kamjenicanskeho wólbneho wokrjesa połkwalwuje, kotrajž je w němskim žejmje přeciwo panzerowanemu lichšakej hłosował. Hdyž je socialdemokratiska frakcija Brüningowe knjeźerstwo podpjerała, je wona socialdemokratiffu stronu do wótreho přeciwnistwa a aktiwnosću luda dowjedła. W parlamenće je wona klapowe wojowanje poskadowała, mjes tym so dyrbi je w dźěłarnjach a na drohich proletariat se wuspěšnemi mozami přeciwo přeciwnikowemu njejmilsnemu klapowemu wojowanju wobaraś. Podtrjesnyj sjězd socialdemokratiskeje stronje njemóże tohodla politiku frakcije we němskim žejmje, kotraž je bóle a bóle k motiwinosći wot nětčišnich stronow dowjedła, pokhwalić.

Přeciwo nacionalnym socialistam a kommunistam.

Němski žejm je žołotu k hospodarskemu planej powschitkowneho finanzneho farjadnistwa zlědowaze politizy wažne wubjerkowe wobstajenkinja přihłasył:

„Přichi postajenju přichinoschkow za dalesrjadowanje **přichiberkow za policajske wudawki** dyrbi je wo to postaraś, so je do žaneje žadosće na wuprajenje je tajše kraje njeswoli, kotrež z přichiłkowanjom žiwjeneho hłowneho wjednistwa abo bjez njeho přichiłkuschnikow stronow, na nazymnym pschewótr stata dźěłachu, do schtitanišeje policije přichijimaju abo jich pschedstajenych schtitanišeje policije cźinja.

Tole wobstajenkinje němskeho žejma je přeciwo nacionalnym sozialistam w Durinkiśej a Braunschweigskej wěri, hdyž je je **wjednistwo schtitanišeje policije do** rukow nacionalnych sozialistow położiło. Na podłožu tohole postajenja žuně němski finanzkowny minister dr. Wirth tutymaj krajomaj přichiberki za policajske wudawki z němskostatneje połkadnje zapowědźeł.

Ultimatum trěch wólbnych wokrjesow na Prewitza.

Na sjězdze hospodarskeje stronje **hessensko-nassanskeho, hessensko-Darmschtadtskeho a Koblenzko-Trierskeho wólbneho wokrjesa** su je wichowatym jednanju **jenotkózne zlědowaze wobstajenkinje** přihłasyli: Horka njezwolowane wólbne wokrjesy widźa wuměnjenje za wulkowanje hospodarskeje stronu w tym, so stronimy přisedźidła **Prewitz** hač k ľudnišemu rozšěrjenju porokow, kotrež je jemu w zjawnosći cźinja, **je stronineho přisedźidstwa wróćo stupi.** Jeli je so wróćostupjenje **w běhu tydźenja njestanje,** budźa tři wólbne wokrjesy mjenowane, poćahi dźe niž k stronje, ale k nětčišnemu stronimemu wjednistwu přichetorhnjeć.

W němskim žejmje je namjet generalneho statneho rěčnika dźiwanje słudźi, kotryž **khłostańske jednanje** přichecźiwo **Prewitzej** dla wobschudźenstwa, přichesćiwjenja a njeswěry žada. Přichi tym so pjeza wo wěsy pola **Němske žrěnjostańskeje banki** jedna. Sapódłanz Prewitz a banzyne přisedźidstwo staj so je zakročenjom statneho rěčnistwa dospołnje přeschłapikoj, dokelž wobémaj njeje hač dotal wo tajkej krozeli nicžo znate było. Hač dotal njeje wobstórźbu nichtó wočakał. Prewitz budźe w němskim žejmje hnydom namjetowaś, so by je jeho imminita spuschćiła.

Namjety na wuprajenje njedowěrjenja w durinkiśim žejmje.

Sozialdemokratowje w durinkiśim žejmje su namjetaj na wuprajenje njedowěrjenja přeciwo ministrej dr. Frikej a přeciwo nazionalnemu sozialistiskemu statnemu radźejeľej Marschlerej podali. Sdobom su nanjetnyli, so dy je wo jich namjetomaj hižo 31. měrca abo 1. haprleje wothłosowało, a niz hakle 14. haprleje. Sozialdemokratiski namjet dyrbi je wuprajeś, dokelž ma sozialdemokratiska frakcija tęcźinu hłosow w žejmje a z tym prawo, jeli zadaś, so by je žejm po jejnym namjecze žwolał.

Němska ludowa strona, kotraž je je z nazionalnymi sozialistami roskorila, budźe pjeza za sozialdemokratiskaj namjetaj hłasowaś.

Powšitkowna ruza gmejnow.

Na wokrjesnym sjězdze Drježdźańskeho hamtiskeho hejtmanstwa je hamtiski hejtman dr. Venus wo hospodarskej nuzy gmejnow rosprawił. Dołhody a wudawki su we normalnym rosćenju a w nuzowym rosćenju sestajene. Požčedłuschi je sakoženy da wurjadneje nuzy gmejnow, na kotruž je we wjele pikmach na hamtiske hejtmanstwo pokazuje. Normalne rosćenje je njejsche dyžli hewak Druhi dźeł rosćenja je z hromadneje nuzy nastał, kotrejž by němski stat pschede wschěm dyrbjał wotpomhaś. Hamtiski hejtman je srudźazymi pschikładami połoženje rozłoži. Taš su cźeše krizowemu spomoženja z 30 000 hriwnow z 18 pjenjezkami na hłowu wobydlerstwa w lěcze 1928/29, na 503 000 hriwnow z 3 hriwnami 35 pjenjezkami za hłowu w lěcze 1930/31 stupiłe. Bischeje hóre je je spomoženjom njesakrućerjenom. Tu su cźeše z 53 000 hriwnow z 32 pjenjezkami na hłowu wobydlerstwa we lěcze 1928/29 na 1 298 000 hriwnow je 7 hriwnami 7 pjenjezkami na hłowu stupiłe.

Njedźiwanju ikrožnow měrcźenjastow su je dawki dyrbjałe wobstajenkinjeś. Cźeše wurunanjh fond njemóże gmejnske finanzy wusrowiś, dokelž su jeho pschinoschki pschemałe.

Pschi tychle wobstejnosćach normalne rosćenje je 3 104 861 z njedostatkom 465 661 hriwnow balansujuje. mjes tym so w nuzowym rosćenju pschi jenak wulkim defizitu wudawki 5 467 522 hriwnow wucźinjeja.

Zjězd sakskich podružnikow.

Sakskeho krajneho sjenoczenstwa w zwjazku němskich podružniskich towarstwow su je w Drježdźanach jeschli a su wo nowym popuschczajym rukosu sakskeho knjeźerstwa wuradźeli. Wobstajenkyli su, so by je wot němskeho knjeźerstwa žadało, so by we wobstajenkinjach wuměnjenjow sakskeho knjeźerstwa twarjenja wobydlenjow wotwroćolo a dožahaze pjenjezne hrědki za to pschihotowało. Přicheczwo nowemu wottwarjenju podružniskeho schkita je rosnje protestuje.

Mzda zastojnikow so dale njeskrěći.

W Regensburgu je je njedźelu krajny **sjězd němskeje statneje stronje** wotmeł. Němski finanzny minister **dr. Dietrich** je tam na napraschenje wotmołwił, so žiwi němske finanzne ministerstwo na to njepomyślli, mjdu zastojnikow dale skrócźiś, a so su wschě druhe wudawanja hole tyž.

Mzda sakskich twarskich dźěłaćerjow so wo 15 procentow zniži!

Sobotu su w Drježdźanach zajmujerjo twarskich dźěłodawjacych je zastupjerjemi twarskich dźěłacerjow wo nowym wjdowym tarifu jednali. Dźěłodawarjo žadachu, so by je mjda wo 30 prozentow znižiła. Po dleschim wuradzenja je je **rosrihazy wuhud** wuprajił, po kotrymž je **mjda wo 15 hacź 16 prozentow sniži.** Dźěłacerske swjazki su tuton wuhud hnydom wotpokazale. Tohodla budźe je w bliščim cźasu němskostatny tarifowy hamt za twarstwo w Barkinje z naležnosću saběracź.

Rozrisacy wusud pola němskeje železnicy.

Wuprajeńśi cźaš wo rosrihazym wuhudže, 19. měrca wo mjdowych a dźěłaśich poměrach pola němskeje železnizy postajeny, je wotběhał. Towarstwo němskeje železnizy je tónle rosrihazy wuhud pschijało a namjetnyło, je by je jako zwjazaty wuprajił.

Ciowna unija před francowskej ministerskej radu.

W francowskej ministerskej radze je pódlěcźu zwonkowny minister **Briand** zwonkowneje politiske połoženje we zwiska z němsko-awstriskej zlowneju unija rozłožił. Kaž knjeźerstwowa zdźělenka praji, je ministerska rada trocźelam přichihłosowała, kotrež su je wot přinjeho wokomika cźinile, so by je zajimazymi krajemi we schtitanje frócźenjow a dojednanjow doroslile.

S wobhoniteje strony je k tomu rozdospołnjeje pschispomina, so wopschejsce knjeźerstwoje dźěłeći wobzamknjowacź dawa, je budźe Francowska rajnje postupowaś, jeli so by je pokazało, so je by je wobstejace frócźenja a pojimanja z němsko-awstriskim zlownym dojednanjom staniłe. W tu chwilu je je francowskim postupanjom we to jedna, **so by je tutón dypł rosćahnił.**

Francowska ze Zwjazkom Ludow krzy.

S wupowjedźom Jendźelskeje a Rumunskeje wschitzy nětkuschi swjatkarjo swětowneje wójny přeciwo němsko-awstriskej zlownej uniji nadběhuja. Wobsedze Parizje nowiny pytaju dopokazaś, so wona přeciwo mérowemu rěcźenju a protokollej oktobra léta 1922 postorkuje. „Écho de Paris" praji, je je ju źiwe přeco howoru podawk słojił. Přeciwo tomu móże je najprjedy jenoz protestowaitska nota pschehodaś, kotrejž stej Cźeskoslowakska a Italska hižo pschihłosowałej.

„Pariski Journal" je praschа, hač budźe nětkuschе swjasowane mozy na tym wobstajeju, so by Awstriska dorěcźenje wo zlownej unji wróćo wsała, a hač by, jeli so by je Awstriska protestej njepodcźišła, **je naležnosć přeco Swjatk Ludow přichinješła.**

Němski zwonkowny minister **dr. Curtius** je europiskim mozam wokolne pismo pósłał, w kotrymž praji, so je we tuchwili hischće njehodźi, wschě europiske staty do jenoho swjasku zjenoczeju. Tohodla stej je najprjedy Němska a Awstriska z zlownej unju swjatalej, je kotrejž móża je ze zwjazkom zjenoczeju. Hronizny „Journal" z tonu pschispomina, so Curtius njejsche najzejschu skladnosć pschepuschczeć, so by do Pariza pschischol a by dobyti němsko-awstriske zlowneje unije rozłožił. Lědma drje móża sebi muzyśeć, so by ekonomnoseć němskeho zwonkowneho ministra jeho wot toho wotdźerźała, sbožepschecźa w Pariżu sjednoczenych mozow pschiwzeć.

„Petit Parisien" je nadźija, so je w Barlinje a Winje na prawiske zwonkujenje internazionalnych powinnosćow zwonka. To by je dyrbjało hižo stacź, prjedy hač dojednanje, kotrež najprjedy w listowanju mjes wobémaj knjeźerstwomaj wobsteji, je diplomatiski skutk jejmi.

„Oeuvre" je boji, je **Němska Awstriski najprjedy hospodarišy a potom politizy spožera,** dokelž su hospodarske mozy wobeju krajow pschejara njejsnałe.

Začisć w Jendźelskej njeje nic skhodny.

Plan němsko-awstriskeje zlowneje unije je w Jendźelskej pschepłapik. Nowiny su hižeze je zjawoju pozjadźenjow wróćo dźerża. Přeteje nowinske hłosy pak njejsu njepschichodne. „Timesowy" Barliniśi dwipźowaś na to pokazuje, so smjeje němsko-awstriske hospodarske dojednanje teź politiske zeźenki. Wottrorjenje zlow **wosnamjenja,** so je to najwažnischa pschicźina za wobstacze njejsej mjes wobémaj krajomaj zjawi. Hižo dawno bo j wobémaj stronomaj na to dźela, so bychu je wschě sadźewki, **kotrej bychu**

...Anjenim Awstriskej k Nemiskej naposchezniwo ...

...Dalej ... ...

...pojasso. ... ...

...ssprzejsce ... ...

...sowanie ... ...

...so nichto ... ...

...„Z ... ...

...ssotrej ... ...

...sje ... ...

...ssi ... ...

...ssi ... ...

...ssi

wuczeć Lippert z dlšejšej rěču khutne a napominace słowa na puć do žiwjenja k wotkhadźowym rěčerjam. Na to dostachu wotkhadźowy, 2 hólcaj a 3 holcy, wotkhadne wušmědženja do ruki. Knjes kantor Hoker wobrěcži so na wotkhadźowych z roszohnowanikami zwjazkowymi, na to so poćěhowaca zwjatočnosć ze spěwom wuzlinca.

S Měrjawa pola Wósporka. Pjatk popołdnju 1/3 hodź. dźiwanišći wjednik Luwočanskeho mlyna Ota Bichlenberg z motorišćim kolom wšěch nošu wješ pšichińdże. Sajšchadła dla zajdże Bichlenberg so hrěchowu kromu, kola so wobrani a padże. Bichlenberg so pšeni padnjenju na hłowje tšěrbu dóstanje. Ssobudźěłaćel santetneje kolony Čechowjanka ličeše jeho swobalachu. Jeho kolo běše so pšeni wobrańowanju zdźěła wobšěhkodźiło. Hdyž běše motorske kolo pomorjedźane, możeše zajmšwoženy jazy sam dalejeć.

S Lubija. W dnju wopytanej zhromadźizny zhubjenow jenotneho zwjazka němšćiny železničarjow pjatk wječor w „Reichshoi“ rěčerješe zhubjenow wotčerpnje je stojmišnje rady wo zownjkhadach pisarjskich a, pisarskich trutowše, pódlanišći liščinje a nowym pšichodnjenim planje ja lěto 1931. K nědźe dwěmahodźinsemu referatej pšichilamtny je žiwa rozmołwa wo wichelatich należnoćach železničarjow. Na to rosprawješe pšchedsyda městnje skupiny wo mjdowych jednanjach a tak dalšo su postupile. Sej z rozrisanjom zylemu dźěłaćerstwu němšćanskeje železniny zaczjupne štrótšeje a mjdy pchinješe. Po wojsewjenju wšchelakich dóležitych dopiskow so zhromadźizna ze zhonzi.

Z Khrósće. „Serbosław“ bě njedźelu wosadnu zhromadźiznu k Wjenkecom powołał. Zurla běše połna wobsadźene. Po zawodnych spěwach „Jednoty“ a jeneje deklamacije „Serbske cyrkwje“ wot J. Barta-Čišinskeho, powita knjez farar Sewčik wšitkich nanajwutrobniše, hišće jónu zamše dźensnišeho skhadźowanja rozestajo a wšitkim so lubje za šćodriwe dary ke křižowemu puéej dźakuju. Potom jimaše so k. arcyměšnik farař Šołta z Lubija słowa a poskići připoslucharjam hnujacy přednošk wo swojim puéowanju do Jeruzalema přez tromi létami. Wosebje rozestaja nam Jeruzalemski křižowy puć: Via dolorosa. Jasne swětłowobrazy wudospołnjachu rjany přednošk. Za to wuprajamy k. rěčnikej wjele króć „Zapłać Bóh tón Knjez“. Na to sčěhowa zaso rjana pěseń, přednjesena wot k. stud. Spitanka. Też „Jednota“ hišće jónu wustupi a žněješe móceny přiklesk. Na kóncu podźakowa so k. farař Mič z Njebjelčic wšitkim wutrobnje za poskićeńki. Zhromadny kěrluš Jehnjo Bože njewin'wate“ wobzamkny přihódnu swjatočnosć.

S Kamjenza. W nozy wot njedźele k pónd̄ześ je žebi tu 54letny jahrodnik Alexander Frank we swojim dwórlenju so z płunom sajedojeziwšchi žiwjenje wjet. Posłyšny k sajsowožiwjenju njemějachu žaneho wuspěcha. Přichod některymi njedźelemi hakle běše jemu mandźelska wumrěła. Jeje hrjerecy běše wudowaz do hłubokich a cźežkich myslow dowjedła, so na žiwjenju zadwělowa.

S Kitnoho. Widoł Hermann Wuja je w nachod lońy rěkał přichiprawił. Wón dyše deskowe ornjamy, kiž w swojej nowej blidarni trjeba, sam rěsacz. Tudomu a wokolni wobydlerjo tajki blišći rěkał jara witaja. Mějićel dyše hižom we najbližšim czasu dešći rěsacz japoczecz.

S Nišleje. Mišćanski mordaŕ kupi žebi wopaczne papjery. S Warnsdorfa je pokinjonych Čechach po powě, so je so tammišchemu zandarmstwu ważny powod poskaźił. Kaž je znate, je pšched nědźe 4 njedźelemi wšity Max Barthel zandarma Scholtu z Drěnowa z khowanki zastrělił. Mordaŕ możeše so pschego z dobrymi papjerami wupokazać a so na tuto waschnje derje schkitacz. Zandarmstwo we Warnsdorfje je nětko jeneho Barthelowego towaršcha, sastupjerja Eduarda P. sajało, dokelž je mordarjej swoje fałšne wupokazanše papjery sa 5 hriwnow (40 krónow) pschedał. Tutón muž sa cźaj, jako so mordarstwo sta, tohorunja w Prusłej pschebywasche a wběžesche wo krwawnym njeskutku, njewosjewi pak to nikomu. Tohodla su jeho dla zhubjenwiny na mordarstwo wokrjesnemu sudnišćiwu w Cźešej Lipje pschepodali.

Z Łužicy.

* S Wernarjez. Ssobotu wječor krótko do 9 hodź. saskyšcha namjesny sastupit tšěsnje w cźu a widźesche, so so dypsajne lampy zafarbowěcźa. Wón dźěsche blize sa wózu hladacz a stupasche po horje pola Schönez fabrikt horje. Jako blišće sudnownje hepje stejesche, nadobo wjeze wobšwěrkneše hałmychu, kaž so to w tutej hodźinje wschódowje stawa. Sastopnik wobšedźowasche po cźmé cźěrnej postawje, kiž chžychcźej pola njeho nimo. Sastopnik na njeju sawoła, na cźož njesnataj z tporknišchcźu cźekmychcźaj. Wón nasčehowa jimoježo pěz sa nimaj a błyšcheše jasno pjecź wunjelow. Jeho poš so cźežko trjesche a tyše. Sastopnik wěcźo sam sa cźěkazymaj khwataše, tola tutymaj so porazi, w cźmé wupierchnjecz. Bješ dwěla je drje so wo pschešmykarjow jemało, kiž stej na sastopnika tšelałoj. Namjesny sastopnik pola so je swojim franjenym pšom do Salowja (Schtano) k stólnemu tšarjej, kiž pak šwérnemu świerjecźu wjazy pomhać njemóžeše.

* S Hornich Kundraczicy. W nozy z sobotu je nózmy khwatny cźah, kiž z Lubija do Zitawy ćehnješe, pola železnišcha pschekhoda mjes Delnimi a Hornimi Kundraczicami tšeršca Cyglera konjunišcho towaršstwa w Hornich Kundraczicach pschejěł. Kaž so powě, je Cygler dla wobtłohowych njeporjadnoćow zwjercerj pytał.

* S Wollthanja (Ottenthain) pola Lubija. Młody cźłowjek, psches 20 lět stary, dyrbješe tydź pjatk žort doniwšicź. Běšche tšebi wotmyślił, do stodła wrónow tšelecz. Ruczna tšelna bróń pak jemu zapra i. Jako ja pschećežmu zaprajenja hladasche, so nadobo wuńdź puschcźi. Kulka tšěsnje jemu do ławje ruki. Snjesbożenemu dyrbjachu kulu w Lubijskej chorowni wolawjacz.

* S Großhennersdorja. Ssobotu popołdnja na Zitawito-Lubijskej statnej drohi pola Großhennersdorfskeje hornjej kowarnje wěstemu k. Paulej je Zitawy motorske kolo rosbuchnyn. Motorowy kolešaŕ so pschi padnjenju na hłowje srani a tšebi nohu tłama. Automobil nimo pschijědże a jeho wjednik wza sranjeneho tšobu do Zitawy do thorownje. Motorske kolo, kiž je pjecza jenoż pozčene, je cźežko wobschkodźene.

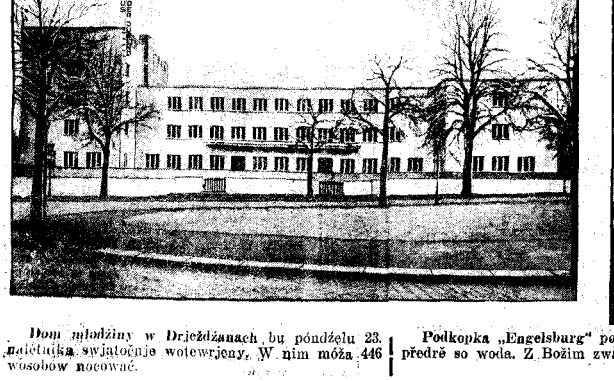
Krewsć nanowy posledni puć

Saschku njedźelu popołdnju běšche pohrjeb njeboh pschekupza a dolholětneho stawnika knjesa Willija Krawiy w Njeswačidle. Mulka tyła żarowazych a pschewodźerjow zhromadźi so pšched Krawjej domom, so by lubemu semrětemu pohtednju cźešcź wopokasała. Kaschcź tejesche w dworje pschi thěži, w kotrejž běšche so njeboczicźki na dnju 17. winowca 1864 narodźił. Kražne žiwe wěnzy z napiśmami debjachu sahrodku pschi dworje. Muzički spěwanšći thór spěwasche pod wodźenjom knjesa kantora Rauśendorfa: „Wsyche wschěch hwězdow je Boži měr.“ Na to sanješe jchuliski thór: „Puschćeje mje, k Jesušej: to mi tak dźe!“ Knjes farař Kapler wuzohnowa morwcho je jemišleje domišny a pożohnowa jeho nutskhódu do wěcznosće. Swonny sajwonichu. Nošcherjo zběhnychu kaschcź a schulske dźěcźi sajpěwachu „Jesuš, moja nadźija“. Sady nich dźěsche wosjeście towaršstwo z thorkaju, žerbšte towaršstwo z thorhoju, sastupjerjo ratarskeho towaršstwa a spěwarske towaršstwo. Sa kaschcźom dźěcźe żarowaju a pschewodźerjo. Dołhi cźełny cźah kaž porędko. Pschi postawje Khrystusowoje na pohrjebnischcźu bu kaschcź dele stajeny a schulski thór spěwasche „Sradujće so stawy wschě“. Potom hibasche so cźah ke Krawjej herbšemu pohrjebnischcźu, hdyž běšche row sa semrětcho k nohomaj jeho mandźelskeje Hilje rodź. Vogtez i Khašowa, z kotrejž běšche 27 lět žbožownje w mandźelstwie žiwy był wot 894 hacź 1921, pschihotowany. Pod spěwom: „To cźěko chcemy pohrjebacź“ pschischćichu nejcherjo kaschcź do rowa. Knjes farař hjerešeche hnujacu cźěłnu rěcź na załožku 3. psalma 6. schł.: „Za leźu a spju a wozucźu; pschetoż tón Knjes mje zdźerži.“ S modlitwu a pożohnowanjom skónczi so pohrjeb. Nětko pschistupi knjes wjesnjanoła Jan Scholta-Njeswačidliši k rowu a położi z wutrobnymi słowami dźała wulki žiwy wěnz ze želku wot Niewačidlikeho stawniskeho tow. dele; tohorunja dart wěnz wojeńske towaršstwo pšches swojeho cźeśtneho sobustawa k. wsch. wucźerja na wotp. kantora Kalicha a žerbšte towaršstwo „Jutrnja“ pšches swojeho pschedsydu knjesa Wróbla. Muzički thór spěwasche k wobžałowanjenju hišćeje: „Tam delkach je měr“. Njeboczicźki sawostaji wudowu Rejsku rodź. Schězej z Nachlowa a dweju synow a 1 dźowku i pśenjeho mandźelstwa. — Wulke dźělbracze pschi pohrjebje knjesa Krawiy je dopokas, kak žebi jeho wschitzy w žiwjenju wažachu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Hirschberga. (Shubjenoj studentoj jako wopowaj hjmnischce spora namakaraj). Wot pjatka pschi tydźenjom, dźěchtaj so w Krkonoschach studentaj Spahn z Friedlanda a Scholz z Poostupima shubiloj. Jeho [illegible] schtwórki dopołonja w Richtergrubnje nje[illegible] w cźěstich Krkonoschach w hnězdu jako cźełe n[illegible]. Po dotalnem wyšlédku zhubjenjow stej wonaj pła[illegible] wot Richterbaudy daloko won nawyšate hó[illegible] teptakoj a buschtaj je šmahowymi hromada[illegible]. Hižo brzedu namakachu na tom městnje [illegible]. Na to wuspytowachu pschećežcy inspełożenju z wobzamknjenjom, so by so hnydom dalše pytanje zapoczało. Wosprjedź jstora je maka kupa a wschitke hacźenja so na nju měrza a so tam sjednowazu. Tři tydźenje dźěłaćeri su tak zjez jaklad za nowe město wudobyte krajny. A hórju budu tam khěže, barakl, kupne domy, zyrkwje a druhe twary stacź. Tuchi ti tydźenje ludzi cźu a so jako płonćerjo na nowej póbóc. Tamne krajny, kotrychž pschestrěn wo 8200 kójnych kilometrow hišćeze morjo bź. Najkrótšcha spatenosć tutele kupy wot kraja wuczini 30 kilometrow. Potajkim dobra hodźinka ja wschitzny parnik. Póst wobstara Kladno.

Staroscze cźim Nižozemstwim to junanzerowanje. Wudawki njehodźa so do cźasa zyle wjelcze postajacz. Prěni nacźisk wo 500 miljonowych zchźinakow (na 840 milj. hriwnow) su so hacź dotal podwojiłe a tak licza z runej miljardu. Hdyž nkajk mudrowcź pschi tym z nošom ježaja, so jemu wotmolowi: Wušnischcźe njech mych jano tejko płaczi, kaž moderna wójna. Nochcźeja so wudawkow nastrózcź. Tamne miljony, kotrejž druhe stata na bró-

Dom młodźiny w Drježdźanach bu pónd̄ześ 23. małotnika swjatočnje wotewrjeny. W nim móża 446 wosobow nocować.

Podkopka „Engelsburg“ pola Bochuma. Do njeje předrě so woda. Z Božim zwarnowanjom nichtó do njeje. njezboża njepřińdże, tola 1800 hórnikow dźělo a zasłužbu zhubi.

Nižezemsko (Hollandske) přidobudze sej jenu prawicu.

Najwjetšche wudobycze kraja starcheho cźasa.

Kak Sniderski jězor wuzmuschnja.

„Bóh stwori swět — z'mowjacjom Nižozemjskeje!“ — To je stare nižozemske pschisłowo.

Druhe kraje licza z tym, so mohle jen pšches wójnu swój kraj powjetšicź. Mała Nižozemska, najwohatscho wobydlany kraj zemje, dyrje z mérnym přědkamom swojim pódu rosmnožicź. Wjo wjedze tej wójnu, ntz pschecźiwo cźłowjokam, ale morju. W tym su tammišch wobydlerjo najsmjertnjischi hacź žadyn lud na swěcze. Temu dźiwanje so jazyła swojim eksistenzu. Tute stronne wojowanje budże so gigantiskej offensiun stónczicź. Na wschě 600 lět je so kraju tuta nałazna wójna nawalowała. W jenej hrošnej nozy pschitwoji sej morjo wschitke dźele kraja, kotrejž nje tekachu hacź jeze brjoh. Jena zyła provinza běšche z tributom. A tutón dźeń njemuje so wjelko Sniderski jězor.

Hižo dawno noschca so krajenja z hnyšliznu, tute krajny sajty morju wotewrjacź, jo mohli tam jelenimi a dwórli płahowacź. A nětko so z tutym wulkotnym projektom jabłrała a zadyn Nižozemjan na tym njedowtuje, jo so to poradzi. Nadźijeja so, jo budu sa dwě leće je swojim hobrstim dźełom hotowi. Potom budze póca kraja wo dźesaty dźěl wjetscha. Sa a provinza budze so z morja pospěchowcź a k maczernemu krajej so wrócźicź. Wosprjedź jstora je maka kupa a wschitke hacźenja so na nju měrza a so tam sjednowazu. Tři tydźenje dźěłaćeri su tak zjez jaklad za nowe město wudobyte krajny. A hórju budu tam khěže, barakl, kupne domy, zyrkwje a druhe twary stacź. Tuchi ti tydźenje ludzi cźu a so jako płonćerjo na nowej póbóc. Tamne krajny, kotrychž pschestrěn wo 8200 kójnych kilometrow hišćeze morjo bź. Najkrótšcha spatenosć tutele kupy wot kraja wuczini 30 kilometrow. Potajkim dobra hodźinka ja wschitzny parnik. Póst wobstara Kladno.

Staroscze cźim Nižozemstwim to junanzerowanje. Wudawki njehodźa so do cźasa zyle wjelcze postajacz. Prěni nacźisk wo 500 miljonowych zchźinakow (na 840 milj. hriwnow) su so hacź dotal podwojiłe a tak licza z runej miljardu. Hdyž nkajk mudrowcź pschi tym z nošom ježaja, so jemu wotmolowi: Wušnischcźe njech mych jano tejko płaczi, kaž moderna wójna. Nochcźeja so wudawkow nastrózcź. Tamne miljony, kotrejž druhe stata na bró-

mjenje rozsuđetaju, tuta Nižojeńska radicho do najwjetšeho wudobyća kraja wschěch časow. Se wschěch napinanjow, kotrež je šej šwětowa wójna wuzdala, bychu móhli zyły šwět z nadwjernjow wusbožnjuch. Tamny dźěl, kiž na Nižojeńska padnje, šo na najlepše sadani.

Dźiwne stawkowanje.

W jenej tworni sapałkow w Sewilla wudyri stawkowanje, kaž lubi hóše druhdże. Wjednistwo bě jenu dźěłaćerku puschčiło, na čož šo dźěłaćerki — 2000 wošobow — z towaršchu sjednoćiwschi dźěło složichu. Dokelž wjednistwo tworuje swój rošćud nachwjne wrěcej, posłuchny šo wichor rošćorjenja, kotryž njeschodźesche šo na žane waschnje směrowacy. Wjednistwo staji swoju nadźiju nětko na to, so budu swójby sa čas pschipołdnischeje pschestawki dźěłaćerki směrowacy, a so tute popołdnju sašo do dźěła huśa. Howak dyrbjałe wjednistwo potom druhe dźěłaćerki mały pschistajić. Kak wulke bźesche pak pschestajenje wjednistwa, jako žana jenicka dźěłaćerka k wosłužbi domoj njeńdźesche. Stawójby podpjerachu tole spodźiwne stawkowanje, a bźeše-li čas rěkł, pschihódźechu mužoju, pschiwinni a dźěćmi stawkowazych žonow, kotrež wobsedu do dźěłarnje pschinjesechu. Nětko njewědźeše šej wjednistwo tworuje žiwe rady wjazu, rozsudźi pak šo, zbytk duja wožakuju šo naoźacy, so šo rozsudźene jónkle na nóh domoj podaja. Nětko sćěhowaše nowe pschestajenje, pschetož sa čas wjeserje pschihódźechu pschiwinni z bohatym providentom. Samo cźěchcźezow pschinjesechu maćerjam do dźěłarnjow a sa nózny pokoj trěbne matrazy a pschikrywy buchu do fabrikitich dwarjenjow łosćene. Twornja sapałkow pschewobroćeši šo do woprawdźiteho nóžnego łkwa. Wjednistwo bě nětkle bjesmócne, dokelž policija swoju podpjeru kategorizy zahrodźiwschi jenicźy nětkotrym sastojnikam dom schikitacz poruči, so by šo wupadam sadźiwacz mohło. Pschichodny dźeń pokaja famšny wobraz, dźěłaćerki běchu šo do nowych wobstejnostejow sa z wile a pschebyk w dźěłarskich rumnosćach łubjesche šo jim z wschěch bźoka lepje hač žiwjenje domach. Wjednistwo tworuje pschihladowasche lutemu počinanju hišcze dalsche 24 hodźin a pschistaji puschćenje dźěłaćerku słušnje sašo, kotraž bu wot teje towaršchi w sahorje powitana. Schpanska je pschego hišcze kraj romantiki. nk.

Na nowišće z cyłeho swěta.

— **Wulkady na wjedro sa jutšu rjedu:** Wjedro šo šmerje a wostanje wobłakojte, budze rjenje czopło.

* **Pschećiwo dotalnemu wyschschemu studijowemu direktorej pschi mětšczanskej wyschschej realty w Pankowje dr. Georgesej je šo disziplinerne pschepytanje zahajiło. Jeho winuja, so je schulske pjenjezy pschesćěhiwił. Wot jenuara njeje wjazy w słužbje. S Berlina je wotpućował a je w Goetha špital, kěbi žiwjenje wsać. Nětko we jenej khorowni w Halle pschebywa.**

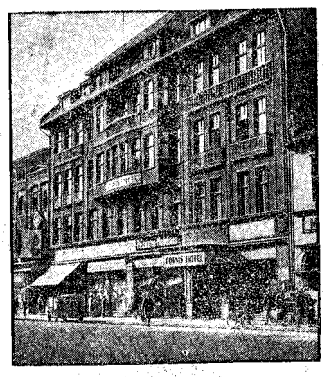
* **Snaty połski twarz létadłow, inżeńer Pulawski, je z nowym létadłom šamšnje konstruksije saješdźił. Nad Warschawu létaju šo na khrobolenske waschnje pschemjetowasche. Pschi tym šo létadźe swarźi. Wono šo na brjóhu resraty a dwór wožobje srani. Inżeńer Pulawski ćěšce sranjenja poćerpi, na kotrej bórzy po tym wumrě.**

* **W Holdernešu w New Hempshirestim statu je šo statok jenoho farmarja wotpalił. Pschi tym je šo žydowsce žydowmacze dźěći farmarskeju maudźelskeju špalitu. Starschej możeschtaj šo hischcze w poślednim wokomiku wulkowaćej.**

* **Cźěło de Monte, kotryž je z létadłom bromadźe z Maddalenu a Cecconiom pola Marina del Pisa do morja padnył, su rybarjo wóšom mil wot brjoha namakali. Nošy cźěku pobrachowaschtej.**

General z Mrára, potomk serbskeje swójby ze Slepoho, swjeći 1. haprleje swoje 80. narodniny. Jeho nan je dostał zemjansku dostojnosć.

„Forms Hotel" w Opole.

najwjetšich hosćencow mešta, na šo Połsacy pschedacy, kiž chodźa tam generalny konsulat a druhe pišarnje samješćiej.

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Na „Zapósłane" w čisle 53 Serbskich Nowin z 3. měrca 1931 sćěhowace wotmołwimy: Rozumny človjek njeposka na donošowanja, kiž njepokoj a hidu rozsywaju, do čehož też zapóslane słuša, ale wobhonja so najprjedy pola předsydy swojeho towarstwa. Njeje so docyła wo rejach jednało, ale jenož wo hudźbje a to hač dyrbi husleńska abo dujeńska hudźba być. Stoż našich wjesnych hercow nastupa, so najprjedy tući bjern a je zestajenje husleńskeje hudźby jim přewostajene. Sobustawy „Ratařskeho Dorosta" maju winowatość, narodne reje też tak derje pěstować kaž druhe towarstwa a so też zawěsće na tajkich kurzach wobdźěla. Trěbne pak je, zo so sobustawy towarstwa na zhromadźiznje wobdźěla, hdyž so wěcownje jedna, zo njeby k rozšerjenju njewěrnosćow přišło. Njechamy so tola w dźensnišim času, hdyž je tu tak dosć rozkory, też hišće w towarstwach rozšěrjować.

S. R. D. za Njebjelčicy a wokolinu.

Sokołstwo, šport a hry.

Kolesarstwo.

Biskopski wokrjes Łužiskeho towarstwa kolejczdnych postaji njedawno swój lětny plan. 3. meje budże wokrjesne mištrowe a towarstwowe wujězdżowanje mjez Biskopicami-Wopakej-Lubijom-Budyšinom-Biskopicami. Samsny dźeń wotměje so wujězdżowanje za młodostnych a započerjow na krótšim puću. 14. meje budże hwězdna jězba za młodźinu ke Hinterhermsdorfskim spuščadłam (Schleusen). 17. meje budże pućowanska jězba do Zalomja (Sohland) a Karloweho Dola za krajnej mjezu. 5. a6. julija wotměje so we Wjazońcy zwjazkowy swjedźeń, při kotrymž hospodarskich poměrach we wuššim wobluku. —

Swójbne powěsće.

Serbsći: Dta Waltaŕ Lorenz w Malešezańch, 11 lět; khowanje budże jutše pjerjedn pop. w 2 hodź. žarowańskeho domu. — Fanuty frend. Dorniźawa rodź. Nowjerjec w Kamjenu; khowanje budże jutši pjerjedn pop. 1/2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Alexander Frank w Kamjenu, 34 lět; khowanje budże pjerjedn pop. 1/3 hodź. na pohrjebnišćežu ćiny. Justa. — Marta frend. Hóhnowa rodź. Wóhmez w Protezach pola Halšichtrowa, 77 lět; khowanje je dźensa wutoru. —

Towaŕstwowy powěstnik.

Hasłow. Jednota Sokoł ma wutoru 24. nalětnika a stwórtk 26. nalěnika 31 w Hasłowje zwučowanje. Započatk z dypkom we 8 hodź. **Načolnik.**

Khrósćanski Ratařski Dorost změje stwórtk 26. nalětnika, wjeńor we 8 hodź. w Khrósćecach pola Natuša swoju měsačnu zhromadźiznu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za łokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. — Za nowěšći: G. Janak w Budyšinje.

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwać khorobn. kasy)

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim bamtskim hejtmanstwje
Skład rataŕsk. mašinow a gratu wšech druzin

Trajny dar za žiwjenje je kniha
Wulki wubjerk
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Serbska předawarka
młódša, po možnosći z nazhonjenjom wo wobućach so **hnydom** pyta. Bliže zhonić w Serb. Now.

Wutoru a srjedu
tunidźeń rybow
Krewćerstwy mórski lachs punt 20 pj.

Tworykupne towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Khorobna kasa za ratarjow
Přijeće hač do 70 lět — žane khorobne wopismo — lěkaŕ móže so wolić. Zarunamy: lěkaŕske wudawki, 100%, medicinowych wudawkow, operaciju, hojenje w khorownji, wothladanje zubow, wóčne šklenčy, hojeńsko kupjele, pomoc při porodźe, smjertny pjenjez po wustawkach.
Gilde, Versicherungs-Aktiengesellschaft in **Dresden**
Pytamy sobudźěłaćerjow
Subdirektion W. Fichte, Bischofswerda (Sa.), Lutherstraße 1

Wudowc
60 lět, ev. luth. z khěžu na wsach bjez přiwiska, pyta
hospodzu
w samsnej starobje. Pozdźiša žeńtwa njeje wuzamknjena. Serbowka ma lěpšinu. Bliže zhonić w Serbskich Nowinach

Domjac. jehnjata
ma na předań
wowčeŕnja w Krakecach
Telefon 2027

Čehniwa kruwa
blizko Łelonju, je hnyd. na předań w Nowym Łuščcu čo. 3

Oswald Schmidt, železowa wikow. w Kamjencu
Poručam mój wulki skład:
železowe žerdźi, worcl, polkowy, wozowe wóski, wobtune železo, dlaźi, grat, šruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přiwjezu twory ze swojim čežitym awtom bjez wobličenja hač do waše dźěłanje. Sym tuni a mam přijomne płaćeńske wuměnjenja.
Dale mam derjezwuběrany skład
T-nošakow z moněrskeho železa a železniskich šćenow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

Přiłoha k čisłu 70

SERBSKE NOWINY

Wutoru 24. měrca 1931.

Hłowna zhromadźizna srjedźnicho sokolskicho wokrjesa w Malešcach.

21. nałičnika 1931.

Naša sokolska organisacija ma štyri zwučowanske wokrjesy, z kotrychž je srjedźny najsylniši, dokelž zjenoća w sebi sydom jednotow. Srjedźny wokrjes dźěła jara systematiscy, dźěła zaměrnje, porjadnje po wěstym programje. Dokelž zjenoća w sebi přez třećinu našich jednotow, je jeho skutkowanje jara wuznamne za cyłe žiwjenje we zwjazku.

Na sobotu 21. III. bě so zwołała hłowna zhromadźizna wokrjesa do Malešec. Do zhromadźizny wotmě so wokrjesne zwučowanje pod nawjednistwom wokrjesneho načolnika br. Handrika-Bronjanskeho. Dźiwajo na ličbu jednotow njeběchmy z wopytom cyłe spokojom. Něšto wjacy bratrow mohło tam być.

Wokrjesny načolnik poda rozprawu wo dźěławości wokrjesa. Wokrjes wotmě dwaj swjedźenjej, we Radworju a Malešecach, dale nazymsku zhromadźiznu w Malešecach Rozprawichu zastupnicy jenotliwych jednotow. Přitomny zwjazkowy načolnik br. Měškank wupraji kritiku nad dźěławosću jednotow. Potom so jimaše słowa k přednoškej. Rěčeše wo našim „Najnuznišim dźěle". Br. Měškank je přiwisowaŕ noweho směra razneje realnosće, wěcownosće a wěrnosće. Tutón směr je tak rjec wodźidło młodoserbskeje myslički, kotraž so jewi najdźiwšo w rjadach Sokolstwa. „Veritas liberabit nos" (wěrnosć nas wuswobodźi) — to je hesło sokolskich doprědkarjow. Přiwisowarjo tutoho směra kruče wotpokazaju fantastiske romantiske myslički, woni jenož dźeja za tym, štož so docpić hodźi. Jako krući fanatikojo wěrnosće hidźa wšě barbjenje, kiž nas jenož slepi a wuspěšne dźěło myli. W zmysle tutoho směra rěčeše też zwjazkowy načolnik. Rysowaše nadawki wjednikow zwjazka, župow, wokrjesow a jednotow, rysowaše też nadawki a winowatosće jenotliwych sobustawow. Na kónci dótkny so też hišće dweju tukhwilu jara aktuelneju prašenjow. Rěčeše wo našich bjezdźělowych bratrach a wo poměrje mjez Sokolstwom a Hitlerskimi.

Po přednošku nasta dołha živa rozmołwa, na kotrejž so wobdźěliechu bratŕa Arnošt Bart (młódši), Krupař, Měrčin, Krawc-Lemišowski, Sykora a přednošowaŕ.

Skónčnje so hišće wuradźeše wo dalšej dźěławosći wokrjesa. Też lětsa mataj so wotměć dwaj wokrjesnaj swjedźenjej a to w Porščach a Delnim Wujezdźe. Pokaza hišće so na wažnosć wobdźělenja sokolskich bratrow na kurzach „Čeŕwjeneho kŕiža". Měsačne wokrjesne zwučowanja so po dotalnym rjedźe wjacy njewotměwaju. Zwjazkowy načolnik pokaza hišće na naš wšesokolski zlět w Radworju. Založenje wotrjadow sotrow ma so też w srjedźnym wokrjesu spěchować. Dlěja debata nasta dla Budyskeje jednoty.

Zhromadźizna bě trała přez tři hodźiny. Skónči so w połnocy ze sokolskim spěwom, kaž bě so počała. Z rozprawow, jednanja a wuradźowanja zhoniechmy wo bědźenju a nuzy, ale też wo wuspěšnym skutkowanju našich srjedźnych jednotow. Nad zadźěwki so předrěje a předobudźe sokolska wola k wojowanju a wutraću. Wola k dobyću nam dobyće zarukuje.

M. N.-N.

Naléčo bórzy tu budźe!

Naléčo, ty sy wěčnje młode, wěčnje wobstajne, wěčnje swětłe! Ty sy dobyćeŕ, swětły přemóznik ćmowych mocow. Ty sy krasne a krute. Ty sy najrjeńši, najhorliwiši a najstrašniši ze wšěch počasow. Ty nam zmotaš mozhy. Sapaće přeća nas napaduja, wulke nadźije, kiž so ženje njedopjelnieja.

Dźěći w słońcu zejhrawaju, juskajo, z čeŕwjenymi ličkami a młodźency khodźa po samotnych šćežkach a maju wurojne myslički. Pastyŕ piska na tulawje z rozdźěđenjom a rozwólnosću. Pěsnjerjo kroča z njewidomnymi wěncami na čole po kraju a maju sonjeŕskej woči wěščerjow. Młode holiča ćerja po hasach njemĕrne, z prašaceymaj wočomaj, njewědźo, hdźe; starcy a staruški sydaju na ławkach, widźa słónco na swojimaj wjadnjenymaj rukomaj a so prašeja: „Zaso hižo naléčo? Kak husto hišće . . . ?"

Ničo pěsnjerjo njejsu wukhwalili bóle dyžli naléčo a lubosć, přetož wobě hromadu słušataj. Wobžarujemy tych wobich, kiž so w naléču nimaju lubo. Młodźi ludźo khodźa po brjozy rěčkow, hdźež wjerby kiwaju z dołhimi, jasnozelenymi hałozami, khodźa po łukach, hdźež kčeja podleški, khodźa při měsačku, po zybolatych zahrodach, hdźež sołobik spěwa w bozowym kórku.

Njeje tak lohko, dóstać so do naléća: dyrbiš najprjedy so předobywać přez bjeztróšne tydźenje sněha a dešća, kiž nam přinjesetaj měrc a hapreja. To su druhdy šamałe njedźele, zda so jako by słónčko na stajne wotemrělo. Su to zrudne njedźele z ćmowymi mróčelemi, z wichorom a krupobićom a mačom — a z rozdźěđenjom za juhom a jeho swětłom. We měrcu, zwjetša w druhej połojcy, maš wšěch tři, štyri dny za sobu słónco z lětnjej ćopłotu. Su to bajkojte, předźiwne dny. Nětko je naléćo tu, mysliš sej předspěšny. Wšě wokna zwočinješ, wjacy w kachlach njetepiš, khodźiš we swětłej drasće na hasu — a potom, cyle nable přińdże přewrót a maš žałostnu khripu w šiji.

Och, kak so tola bliżacc naléćo mučni! Hdyž to njepytnješ na zaćekłych, zelenych pupkach kefkow — wěšće by to pytnył w samsnych kosćach, zo naléćo přikhadźa. Čuješ so tak kipry, woči stej błukej a njekhodźiš wjacy tak runy kaž hewak. Ale je někak słódka — tuta mučnosć. Je to kaž mučnosć człowjeka, kiž so wustrowja. Móžeš zmĕrom prajić: „Stóž chce naléćo prawje zaćuwać, dyrbi być wustrowjenc, kiž bě přez zymu khory.

Khodźiš nimo zahrodow. Zahrody rozkčéwaju. Wóčko je so wopoiło z tej pisanej krasnosću a přeco znowa wostawaš stejo, wosebje z wječora: předźiwne wónje zahrody duchaju, z wotkel přikhadźeja? Z keraškow, z rjadkow abo ze štomow? Wopojne wónje, wónje, kiž zmotaju, waleja so kaž kuzłaŕske syŕe na naše mysle, je, jako bychmy začuwali dych nadzeńskeho swěta.

M. N.-N.

Wobsčěnje hi z ćopłoty.

Kóždemu i naš je znate, jo je žeľazna, dyž ju ſ milinu wobšěrtliſeš, mjenje abo bóle horza. Haj je tak horza, jo ju ani pſchimnuty njemóžeſch, dyrnjeż tej hižo ſhwilku hańanjena była. Normalna worzłogroczſkowa žeľazka mjenuje jenoż nĕžke 6 proz. dostatoje milinoweje energije do ſwětła pſchewobroći. 94 proz. potajim ſa wobſwětlenje ſo ſhubja a trjebaja ſo j wulkeho dźěła ſa cźopłotu a dźaľ ſhubi ſo pſchi tym, ſa by dozyła ſwětłoſć naſtała. Tutón fatt njemóženy na žadyn pad ſa ſpokojazy pſchiſtajć a tohodła tej berosmínny, jo wědomoſć a techniſa ſo naſtajnoſći próſujetej wobſwětłazu kmanoſć žeľazkowm powjetſchićej. Schto je dobyłt tutoho próſowanja? To widźimy na wunamakanju profeſora Pirani a dr. Ewest. Jimaj je ſo porabźiło kruſchwu poſ yle hinaſchich ſaſadach ſpotowićź. Na 80 proz. ſo na tute waſchnje ſa ſwětłoſć wuzije.

Tuta žeľazka ſluſcha do tak mjenowaneje kategorije „ſymnoſwětlerjow"; to rěka, tuta žeľazka ſo napſcheciwo dźenńſchim jara małe ſeſoli, hyrnjeż ſo też dlěje wobſwětlíka. Njedozpěty pſchiſtaŕ tutych „ſymnoſwětlerjow" manny we pſchihodźe. Sſu to nam derje ſnate ſwětłaze brunczki a mjetełki, kaj na pſch. ſwjatoſt Jannowe muſchki atd. Tute ſu ſ nimale 100 prozentowſkej ſtutkownoſćeju jich „ſymnowobſwětlenja" wudebjene. Kak to pſchiroda dokonja, ſa tym człowjek hižo dawno zhłaći. Pſches tuto nowe wunamakanje drje je ſo jemu to hižo trochu poradźiło a nadźijomnje budźe trajaze.

Po ſwojej ſtutkownoſći ſtežimy nowu žeľazku do tak mjenowanych „dymjakow". W tutych ſo pluny, jako milina je pſcheběži, počinaja ſwjećić. Jako pjelnjazy plun trjeba ſo w tutym padźe „kryton", jara žadny a powſchitkownje cźeſći plun. Runja druhim plunam, kaž na pſch. helium, neon, argon to ſu, je kryton w ſłabych wumĕrach w naſchim powětrje. Pſches jara wobcźežne cźiſcźenje je mózno plun wot powětra dźeliś. Nimo toho je w žeľazku pſchiprawa, ſo ſo w njej natriumowe dymy tworja. Pſches milinu pſchihdu natriumowe atomy (najmjeńſche ſjerosſkładomne dźele) do hibanja a tak natjanje potom ſółta ſwěza.

Nĕtko ma ſo wěſto wocźakaś, hacź ſo poradźi žeľazku, kiž je hiſchcźe jara droha a cźeſko ſhotowiću, ſjednoriću a potnińſchiću, tak ſo ſo we wſchědnym žiwjenju wužiś hodźi. Nadźijamy ſo, ſo budźe to móżno, potom trjebamy mjenje milinu a wobſwětlenje, dźenja ſłĕtro drohe, ſo wo wjele potuńſchi. Khiba twornje kilowatowou hodźinu ſaſo powjetſcha?

F. H.-Kh

Gramofon w Africy.

Afrika je tu ſhwilu raj ſa wilowarjow ſ gramofonam. Tam ſo w poſlednich ſtatch jara ſa tajkim naſtrojenju praſcheja. Fabrikanći, pſchekupcy a wikowarjo njemóžeja tam dojcź bowoſnicź. Sa naſtrótſchi cźaſ wot-

Malowana swĕra.

Pſchet. Jurij Pawlutſcha.

(Pokrać̆owanje.)

Na ſcźenach wiſhachu wulke ſtare ſwjećańa, kotrejż ſiwjenje ſwjatych pſchedſtajachu. Ale w tym cźaſu bě wſchu barba wupuſchćała.

Tola tuteho hrójſneho napohlada dla ſo Udo njeboji. Wón ſtaji ſwĕcźnik na rozpadańki woltarja, ſĕhny knihi wot ſemje a je cźeſćerownje wokoſchi. Potom ſiwój wał ſlomu rozwiaſa a ſo k mĕrej poda. Hižo cźujiſche wocźi ſaſidźeliś, tu ſaklinka nadobo wyſche jeho hłowy ſwiśi. Jaſnje wón ſłyſchećſche, kak dwanaće króć̆ oyri. Swón hiſchcźe w porjadku w tutej njerodźe, to njemóżeſche ſebi wumyſlićź. Wón ſaſy dospołnje wotwuźł a ſo ſa ſwonom wobhładowaſche; njemóżeſche pak žaneho namakaś. A tola bě runje nad ſobu bicź ſłyſchał a ntihdźe druhdźe.

Myſlo a pośinchajo ſaſidźeſche Udo na ſwojim ĺĕwje. Nadobo ſaſłyſcha jaſnje klapanje do ourí kapały, kotrejż ſo, hdyż niczo njewotmołwi, hiſchcźe dwóźy woſpjetowaſche.

„Dale!" ſawoła nĕtko Udo. Wótſje wjeſhkotajo wocźinichu ſo durje, kotrejż bě tola Udo tak krožbinje ſamknył. Njewſchĕdna poſtawa ſaſtupi. „Dobry wjecźor!" wona praji, kruće na priora hladajo.

„Wſchitke dobre dochi ſhwala Boha tehe knjeſa!" ſawoła Udo poboźnje a ſcźini trójzy ſnamja ſchiża.

Nózny wopyt pſcheď ſnamjenjom ſchiża njeczekny, ale pſchećeźenje ſo ſmĕło na unicha hladaśe. Udo tutu njewſchĕdnu poſtawu kruće wobſchĕdkowaſche. Bě to nĕdźe 40 lĕtny muż w ſrjenjej wulkoſći. Jeho mjeſnowcźo bě hładke, bjeſ brody, huba bóle wulka, wocźi pak zyle małej. Na hłowje mjeſche cźeſćowjenu cźapku a ſ boka pjero tyknjene. Na nohomaj bě ſchćerokе cźrije wobuty, kajkeż w tamnym cźaſu noſchachu.

„Schto ty ſo a ſchto cźeſćiſch?" praſcheſche ſo Udo wuſtrózany.

„Schtó ja ſym, wſchak tebje niczo njeſtara, ale ſchto cźiju, hnydom ſhoniſch. Ja pytam ſłužbu ſa maſku mſdu. Hdyż mje pſchiſtajiſch do twojeje ſłużby, budu wĕſće jara pomozny."

„A kak dyrbju cźe mjenowaceź?" praſcheſche ſo mnich.

„Mjenuj mje wotrocźk Pruk, kaj nje wſchitcźy ludźo mjenuja, kotrejż ſebi wo mm taſke plumpikoſte baje baja. Ty drje ſy też hižo wo mm ſłyſchał?"

„Tak ſy ty hižo wotſtudźeny duch?" praſcheſche ſo Udo dale.

„Haj, ale cźiju cźi praſiś, ſo by ſo ſmĕrował, ſo njejſym ſły, ale dobry duch. Hdyż bĕch hiſchcźe jako cźłowjek żiwy, bĕch ſłużownik poboźneho arzybiſkopa. Bĕch pak łubjeny a njerodny ſłużownik a ſ tym ſwojemu knjeſej kĕtrko ſeſchłodźach. Tohodła dyrbju hiſchcźe po ſmjerći ſłużbu pytaś, a ſa moju njerodnu ſłużbu. We tutej ſapali pſchezo pſchebywam, tehodła ſo wobydlerjo hrodu do kapały wjazu njeſwĕrja; dokelž druhdy lóſcht k njeſenju dóſtanu a potom jim wſchelake ſłupoſće hraju. Njenaćiniju pak nikomu ſchkodu, hdyż móju nĕkomu ſ nuły pomhaćź, ſym hnydom hotowy. Hdyż a hdyż je mi wotpoczink ſpoźeny, tehdy njetrjebam nikomu ſłużiś; je pak tutón cźaſ ſo pominył, byrbju ſebi nowu ſłużbu pytaś. To budźe tak dołho tracź, dóniż moje khłostanje ke kónzej njebudźe, potom budźe mi wĕcźny mĕr ſpoźeny. Cźaſ wotpoczinka je ſo mi runje ſaſo minył, tuż dyrbju ſo wo druheho knjeja ſtaraś. Jako mſdu pſchoju ſebi jenoż cźeſćiwjenu cźapku, ſ jaſnje klinczatym ſwónčkom, dokelž ſo mi to lubi, w nózných hodźinach na ryczećiſch hrobach klinkaś, a njewĕriwym ludźom, kotrejż ſebi myſla, ſo je ſe ſmjerću jich cźeła wicho nimo, dobru wĕcźbu dawaś. Chzeſch-li ſebi mje ſa ſłużownika wſaś, tak do teho ſwołu; dokelž w ſbożownej hodźinje ſy tu pſchiſchoł. Chzu cźi derje ſłużiś, kaj ſebi žadaſy, a to tak dołho, dóniż mje njepuſćeciśiſch."

„Chzu ſebi to najprjedy pſchemyſlićź," praji Udo; „pſchiſłuſy ſnjeſe wjeczor ſaſy tudy k mni, potom cźi wotmołwju."

„Derje," praji na to wotrocźk Pruk, „hacź do ſutſcheho maſch cźaſ, dokle niz, dokelž dyrbju ſa ſutſchim knjeſa mĕcź."

S tutymi ſłowami wotſtali ſo duch-wotrocźk, a durje ſa ſa nim ſamo ſacźinichu. Udo pak woſta myſlo ſedźo, a ſpar ſo jemu wjazy njewótrócźi.

* * *

Rano ſahe poda ſo Udo k ryczerjej ſ Wendewolſ. Tutón jeho hižo wocźakowaſche a jeho wobkedźbowaſche, ſo by na nim ſpóſnał, hacź ſo jemu w kapali niczo njeſwſchĕdneho ſtało njeje. Udo dźeſche ſyle mĕrnje a njeprajі niczo woo nózným ſjawie. Tehodła ryczeŕ mĕneſche, ſo je derje ſpał a ſo jeho žadyn duch mylił njeje.

Knjeni Marja bě wcźiſnjiſche, hacź jeje mandźelſki, a ſo mnicha praſcheſche, kak je ſo jemu w kapali ſpało, a hacź tam niczo napadneho nadeſchoł njeje.

„Woſebjena knjeni," ſnapſcheczíwe Udo, „ja ſtych tola woo pſcheczełnoſće waſcheho mandźelſkeho wocźakował, ſo mje tam njeſcźeże, hdźeż by mje nĕſchto njepſchijomneho podeŕcź mohło, a tak ſym kapału bjeſ ſtraha naſtupił a tam derje pſchenocował."

Ryczeŕſki mandźelſki pſchi tutych ſłowach na ſo hladaſchtaj, kaž njebyſchtaj priorej tuto wĕriłoj, njewotmołwiſchtaj pak niczo.

Udo nĕtko ryczerja proſcheſche, ſo by wo drjewowym kupje jednał, ſ cźennuj bě ryczeŕ ſnydom ſpołniwy; dokelž ſo tutón ſłupał wjeſeleſcźe, ſo by mnicha tĕtrko trumſł, to rĕka, jemu drjewo ſa njejſamdźicźiwa placźijnu pſchedał. Na to ſ dźěchu ſ Wendewolſ. Udo a też hiſchcźe pſchijtomni hoſcźo won do lĕża, ſo buchu duby wumytali, kotrejż ſo ſa twar hodźa. Tak ruće hacź prior pſchijtomny ſchtom nadeńdźe, ſondaſche ryczeŕ njeſmĕrnu placźijnu, tak ſo prior jaſnje ſpóſna, ſo dźe ryczeŕ jemu wſchĕ pjenjeſy ſa drjewo wotewſaceź. Tola Udo dyrbjeſche hiſchcźe druhe potrĕbnoſće nakupiś. (Pokrać̆. ſcźehnje).

bywaju tam też najbohačišich sklad tačželow a aparatow. W lěče 1922 pschedachu w hamym Kairo 10581 gramofonowych tačželow. Najbóle so kupuja tačžele je jendželsko-amerikanskej rejwanskej hudźbu. Sukwy czornuchoja rady nimaju, hnadź tehdola, dokelž zlowa njerozumiju. Dźiwne je, so w Afriży kupuja jenoz najlepsche aparaty. Masch tam jara malo starych, njenowočasnych gramofonow. Naczolniuzy dźiwich zplahow dadża sebi pósłać dokladne katalogi a placźiny, kiž pschestudiuja, prjedy hač kupuja nastroje abo tačžele.

Kromo gramofonow su w Afriży też žadne druhe hudźbne nastroje. Kromo hudźbnych instrumentow, kaž zitary, trumble atd. jenoz zelske a amerikanske tworuje wudźelaju ja czornuchow wosebite swojorazne nastroje. W jendźelskim wosadźenstwje Afriki pschedawachu take ja 30 000 suntow ischerlinkow.

Je zajimawe, so Amerikanojo so prózuja wo wliw na asiatiske hudźbu. Saplanje a potajtim Afriku z wschelakimi nowymi hudźbnymi instrumentami. Tehdola też w Afriży jaklinza wschudże nowočasna amerikanska rejwanska hudźba. Orkestry czornuchow ha'a we swojich programach jenczy lohki hudźbu. We wschitkich městach maju drje też symfoniske orkestry, tiž też khudu hudźbu pěstuja, ale lohka hudźba je na tola pschewahu.

Asiatiscenjy czornuchojo njepóstuja jenczeju zynu hudźbu, ale prózuja so też wo skworcenje samostatnej hudźby. Setkawamy so cźasczicho z afrikanskimi komponistami, kiž su postajene ja europske orkestry.

Hudźbna kultura so w Afriży rozschéri jara rucze. Napsładt na pisch. ma tři wulke fonjerowe fabrikje z 1428 fonjerjemi, z kotrychž je 500 czornuchow.

Zamtske wozjewjenje z Budyšina

Wot 28. hač 30. měrza 1931 so

jutrowny hermanc

wotmakuje. Njedźelu 29. měrza 1931 hnadźa so dwory jenoz w cźasu wot ½11 hač 12 hodź. a wot ½2 hač 18 hodź. pschedawacź. To pak njewótrči za pschedawarnje na Dźiwiku, kiž maju 29. měrza tchorniča we 18 hodź., dowak w 22 hodź. jačimcź. Składowe, pschistajenja a howsche zawjeršenja maju wschitke hermanske duny najwojdźišcho w 22 hodź. jačimcź.

Hermanska njedźela je wobkhodna njedźela, a tehdola móža też pschecz warnje — klamy — w cźasu wot ½11 hač 12 hodź. a wot ½2 hač 18 hodź. wozjewjene buch.

Sawalibla a hanasche wotpadu na howsbone wobkhadne mětina swonka hermanskeho stejischcza klatcź, je zakazane. Dowak pjacźa pschedbijzna wotczuchu porjedow. Po tutych hrajerjo z harmonikow, dudlarjow a trompetarjow nimaju pschistupu. Dwory wuhrawacź je zakazane.

Postajenja we wohnjowej wótstejci na tudomnych hermancach z 8. měrza 1913 maju so wobkedźbowacź.

W Budyschinje, 21. měrza 1931.

Měšcźanska rada, pschemyslowy hamt.

Wojjewjenje.

Na namjet gmejnskeje rady we Wulkich Debšezach so wujezd z Wulkich Debšez do Malkich Debšez a do Lejna za wobkhad je šamokhodami wschoje druzinu po § 30, 1 wuklada wo wobkhadze je šamokhodami zawrjeschtat.

W Budyschinje, 5. měrza 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Wojjewjenje.

Na namjet gmejnskeje rady w Motydle so wjeźmy pucź wot schule hač k ležownosći 129c za wobkhad je šamokhodami wschoje druzinu po § 30,1 wuklada wo wobkhadze je šamokhodami zawrje.

W Budyschinje, 5. měrza 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Pschestupjenje policajskeje hodźiny.

Po § 4 cźo. 1 liczbje 12 a cźo. 2 wotst. 2 reformowcho wukaza z 9. jutcia 1930 (zakle zakonike lopjeno str. 49 scźeh.) so w pschipadze pschestupjenja policajskeje hodźiny w pschikrótschenym khłostanskim jednanju khłostanje we wotkrjeću Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa take postaji:

Za pschekročenje policajskeje hodźiny hač do 1 hodźiny	1 hr.,
za pschekročenje policajskeje hodźiny wo wjacy hač hodźinu	3 hr.

Hamtske hejtmanstwo.

Směški.

Dźiwi.

„Tuta klanka „mama“ wola!“ rozłožuje pschekupc. „Nimacze žanu, kiž pischcźi, hdyž nowy wobleć njedostanje?“ so Hanka spěchnje wopraschca.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 24. měrza 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

Dollar	4,191	100 pólsk. zł tyc	47,10
1 jendźelski punt	20,363	100 čěskosł. krónow	12,423
100 šwajc. frankow	80,64	100 franc frankow	16,399

Barlinska burza so wčera po slabym spočatku mowa fruchi a kurzy zjelkow sahjo postupowachu. Na wilach je dołżnymi a rentowymi liścźimami bě živy wobrot pschi postupowanych kursach.

Na produktowych wikach žito na dotalnych placźinach wobstawosche. Rožka a wowš w hotowym fonjez we 5 pź. po zentnarju postupischtaj. Hewak běchu wikt měrne a wobrot šnadny. Wežera placźesche zentnar w Barlinje:

pschenicźny 13,95—14,05 hr., rožti 8,95 hač 9,05 hr., nalětnjeho jeczmjenja 11,10 hač 11,60 hr., najmjeńšeho 10,30—11,10 hr., wowša 7,90—8,10 hr.,

w termijowym wikowanju

za měrz: pschenicźny 14,80 hr., rožti 9,75 hr.,

za meju: pschenicźny 14,82½—14,77½ hr., rožti 9,75—9,77½ hr., wowša 88,72½ hr.,

za juli: pschenicźny 14,73¾—14,66¼ hr., rožti 9,68¾—9,77½ hr.,

w Drježdźanach (jandźeny ptait):

pschenicźny 14,05—14,30 hr. (14,05—14,30 hr.),

rožti 9,15—9,40 hr. (9,15—9,40 hr.),

nalětnjeho jeczmjenja 11,40—12,25 hriw. (11,40—12,25 hr.),

najmjeńšeho jeczmjenja 10,25—10,85 hriw. (10,10—10,85 hr.),

wowša 8,75—9,20 hr. (8,60—9,20 hr.),

wowša šmahnjeneho 8,40—8,65 hr. (8,30 hač 8,55 hr.)

Wiki rěznicho stow wežera w Drježdźanach.

Na nje běchu jaho psche wjele swinow a howjadow, kaž też cźelatow pschiwjesli. Sswinje jaho jara hubjenje dźěchu a placźiny dale popuschczowachu. Kaczunjeck jo rěpnju za nimi dóle hač jandźeny tydzeń praschachu. Podobnje bě na wikach z cźelatami. Też tych placźiny jo trochu wotdrjebjowachu, ale tola je pschego hischcze derje dość kupowachu. Najsylnischo howjada dźěchu. Wschě druzyny pschihladowachu, wosebje byki. Najmjenje za hrubje a schpatne druzyny žadźachu.

Sswinjaze wiki we Wojerezach.

Sobotu 21. měrza 1931 běchu na wiki pschihnjesli 345 prošatow. Tute placźachu: 4—6 tydźenske 12 hač 17 hr., 6—8 tydźenske 17 hač 19 hr., 8—10 tydźenske 19 hač 21 hr. Wobtud běsche, dokelž wjele kupzow, trochu živy a njewosta pschewjele zbytka.

Pschistajenja:

Dźowtu k 1. 4., Wiehnert w Běłych Noßlizach.
Jutrowny, Anderjowa we Lupoji.

Na pschedań:

Mauti, žonjazy, khudy a khrucźny špičźnik w Wěcl Wodze, Johnowa haša 95, dolka.

Sslama, rżana, 150 zent., Mikla w Stróži po'a Wulkich Sdźarow.

Sosa a blida, Schołta w Budyschinje, Jurjowa haša 10.

Koło, žonjaze w Budyschinje, Pachoffstraße 1,II na lěw.

Ssudnjizy na pschedawanje.

Sstrjedu 25. měrza 1931

we **Wojerezach** w hotżenzu „K hwězdźe“, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, schijaza maschina, klawěr, electromotor, radio, rólny wóz a kóń;

w Hermanezach wo hotżenzu, pschip. w 12 hodź.: Sswinjo.

Schtwórtk 26. měrza 1931

w **Budyschinje** na Sudnischtwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, maschiny a hudźbne stroje, schlichežiny a wóšnišći wóš, gramofony, radia, cźasnički, 58 prošinskich palcźowych šudow, 6 kolschtowe a šudowch kholowow, wobrazy, tančzata pi'e, dźěcźaze dowaly, mažaze, dźěcźaze a žonjaze kschele, schórzanki, nohawy, barchent sa kschele, wocźehnjenja, schijaze maschiny, wóš, 1000 zigarow a dobjenki.

Se swobodnje ruki:

Blidowy gramofon, 75 hr., pjenježny khamor, 82,50 hr., awto 340 hr.

Ssudnjizy na pschedawanje lětowanskje.

Kubło, šluschaze Michałej Lipiczej we Wudworiu, nětko 100 kórzow wulke, hodne 62 238 hr. Wopalna pokładnja 29 960 hr. Na pschedawanje pschischle wutoru 19. meje 1931, dop. w 9 hodź. w Kamjenzu na Sudnischtwje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

a wollowe symjo so tuni abo 100 kg. hewak 10 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	23. 3.	1. 9.		23. 3.	1. 9.
Pšeńca	279-281	279-281	owsy	17.11	17.10
rožka	179-181	178-180	woka	23.25	24.25
naz. ječmjeń	—	—	mórče lupiny	13-15.5	13-15.0
nal. ječmjeń	222-232	222-232	bolte lupiny	22.26.0	22-25.0
wows	158- 62	157-161	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,21
Pšeńč. muka	33-40,00	33-40,00	lany wosušk	15 16,0	15-15,0
rżana muka	25- 8,90	25-28,75	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	bórnj. kruški	14-15,00	14-15.0
rżane „	12-12,75	12-1,75	syno, 50 kg	1.30-1.50	1.30-1.61
raps	—	—	rżana słoma	0.60-0,8	0.70 0.80
hróch Viktor	24-29,0	24-29,	pšeńč. „	0.45- 0,5	0.55-0.6
lane symjo	—	—	wowsna „	0.45-0.6	0.55-0.61
pjeluški	24-27,00	24-27,00	rěcna „	0.55 0.65	0.55 0.65

Drježdźanska burza (23 III.).

Pšeńca	281 286	běrnjace kruški	16.25 16.50
rožka	183-188	pšeńč. wotruby	12.80-13.30
nalětni ječmjeń	228 245	rżane wotruby	12.50 13.50
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	51.50 53.50
wows	168 173	rżana muka	30.00 31,00
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23.00-24,00
raps	—	pjeluški	29,00-30,00
kukurica (Mais)	—	hróch	29,00-31,00
suche truh.	7,80 8,00	cokrowe truh.	—

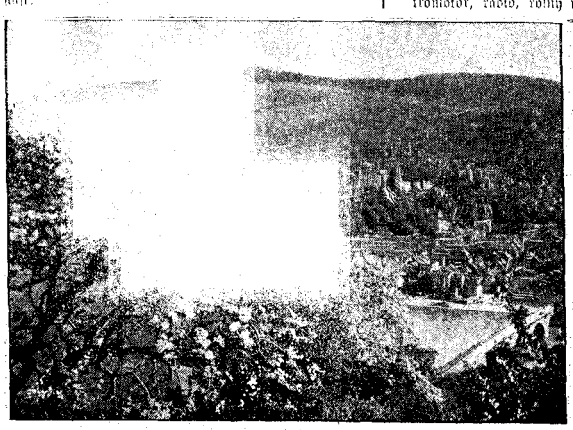
Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

23 měrca

173 woł., 417 byk., 483 kruw., 91 jałojc., 1116 ćelat, 859 wowc, 3892 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 44—48, 2. 36—41, 3. 33—35, 4. 30—32;
byki: 1. 43—46, 2. 39—42, 3. 35—37;
kruwy: 1. 38—40, 2. 32—36, 3. 26—29, 4. 20—24;
jałojcy: 1. 44—47, 2. 37—42;
wowcy: 1. 50—54, 2. 40—48, 3. — ;
ćelata: 1. 70—75; 2. 63—69, 3. 54—60;
swinje: (přez 300 pf.) 46 , 2. (240—300) 45—46
3. (200—240) 43—44, 4. (160—200) 41—42
Rancy: 40—44

Wokolo Heidelberga hižo štomy kćeja. Mandlowe štomiki su hižo wukćele. Tam je naléco zažko hač tu pola nas, ale hižo so też w našich Serbach škowronck nalětny kěrlušk zanošujo k njebjeskim módrinam pozběhuje.

Wěrjacy Serbja z Balkana puéuja k jutram po tysacach pěši do slubjeneho kraja a Jerusalema, zo bychu so na městnosćach čerpjenja našeho Zbóžnika nutrnje modlili.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsткi a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej Živnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo scěrwkam cělneho znjezbožeňa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živenja dospolnje běrny. Kóžde znjezbožeňe dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeňa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 71 **Budyšin — Srjedu, 25. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Sakski sejm so njerozpušći.

W sakskim sejmje so wuńdu kommunistojo swoju namjetowali, **so by so sakski sejm rozpuščił.** Kommunist **Renner** zadosche, so by so wo namjece hišćeze tón žanu dźeń jednalo. Wšitcy sapósłanzy bjese wschego wuraćała tomu přichilłowanu. Renner sakskemu knjezerstwu porokowasche, so je jenoj **filiala Brüningowcho knjezerstwa.** Sozialdemokratojo a nazionalistojo jo podpjerachu, kotřiž j dweju wschekaeju stejišćacejow kapitalismus zastupnja.

Nazionalny sozialist **Studentkowski** praji, so so žanu wot žebje rozumi, so budże jeho strona za kommunistiski namjet hłosowaćz. Też wona měni, so dyrbi so nětčišcke sakske knjezerstwo wotstronić.

Přichi wothłosowanju po mjenje so namjet na rozpuščenje se 60 přećiwo 29 hłosam wotpokasa. Sa njón kommunistojo, nazionalni sozialistojo a nemšonazionalni hłosowachu, přećiwo njemu pak druhe strony.

Sśejm na to bjes debatty **strěchi porjadneho a wurjadneho hospodarskeho plana, kotrejž dyrbja so k wothonhanju bjezdźełskeje nałožić,** pschihwoli.

Smutkowny minister **Richter** prošy, so by so wo pschedłosy, nastupajej pschewalacze 37 sastojnikow j němšostatneho wódneho schkita do sakskeje statneje słužby, bórzy **wobsamknu.**

Sozialdemokrat **Schleinitz** pak ma wuradźenje we wubjerku za nuzne, dokelž maju so hišćeze wschelake praschenja rozjasnić, pschede wschim na so pruhowaćz, hacž su sastojnizy statej zwěrni.

Pschedłoha so hospodarskemu wubjerkej pschipokasa.

Knjezerstwowy sakowjowy nacźišk k pschemjenjenju zakonja wo spuschczenju dawkow a płaczenjow za dwarjenje wobhdźenjow, kotrejž 150 kóžnych metrow, (pryedy 120), rozjuwanjeseje wobydlerišeje městnosze njepschekrocźeja, so pschija. S tym bě też sozialdemokratiski namjet we tej žanej należnosći pschijaty.

Sozialdemokratiski namjet, kotryž sapósłanz **Wjela** zastupowasche, so by so milijon hriwnow k zawěsćenju wohroženych zarjadowanjow strowotneho spomóženja — turnowanjow atd. — njes swjasanmi sa cźelne swuczowanje nałožił, so njepschija. Sa to so knjezerstwowy namjet pschija, po kotrymž maju so jenoj tajke k žiwjenju khmane zarjadowanja strowotneho spomóženja i požčenkami podpjerać, pola kotrychž je swěrjenje, to dań zapłaćenja a požčenku wróćo.

Sozialdemokrat **Kautzsch** namjetowasche, so by so **zakonej knjezerstwu dla jeho pschećiwjenja w praschenju bjezskrowneho smjerstwa mjasa porok wuprajił.** Pryedy hacź so wo namjece wothłokowasche, měšćenčanke strony a nazionalni sozialistojo požedźenju wopuschćichu, so by bjezm k wobsamknjenju njeschmany był. Pschi wurěčowanju sozialdemokrat Kautzsch měnjenje wuprajł, so je so pschi wopyse němskich industrialnych w Moskwje dojednanje wobsamknło, po kotrymž ma so nisda dźełaczerjow we Němskej snjiźeć. Kommunistojo rosbhorjeni Kautzschowu rěč herjekajo łažachu. Prezident **Weckel** kommunista **Rennera** ze sale wupokasa a wupokasanje wospjetowasche, dokelž tón zaki njewopuschći. Runje tak prezident nacionalnej **Sindermannej** ze sale kasaschе. Dokelž wobaj we sali wostawschtaj, Weckel prezidentski stoł wopuschćiwschi pożedźenje pschetorhny.

Hdyž bě so pożedźenje znowa wotewrilo, prezident **Weckel** wojerwi, so je sapósłanz **Renner** z pjeć pożedźenskich dnjow a sapósłanz Sindermann z dźenźnišcheho pożedźenja wusamknjeny.

Dokelž bě so jeźm k wobsamknjenju njekhmany, so pożedźenje skónči.

Wothłosowanja w němskim sejmje.

W němskim sejmje je so póndźelu wo nětrutych praschenjach politiki twarjenja wobhdźenjow wothłosowało. **S 189 přećiwo 149 hłosam je so kommunistiski namjet přichilał, po kotrymž so wobydlenske twarjenja, po 1. haprleji 1924 natwarjene, wot leżownosćneho dawka krajow a gmejnow wot 1. haprleje 1931 wuswobodźa, so by so podruźny pjenjez w nich mohł snjiźeć. Wo połnu summu tohole dawkowego sniženja dyrbi so podruźny pjenjez snjiźeć. Dale dyrbi so dawk khežnje danje wo 20 prozentow snjiźeć, so by so mohł w starych domach podruźny pjenjez na měrowy podruźny pjenjez snjiźeć.**

Pschi wothłosowanju wo **pschistawku k kinematografowemu łakonjej** so najprwdźe namjet konserwatiwnych, so by so zyła pschedłoha najprwdźe k dźełanskemu wubjerkej pschipokasała, wotpokasa. Sa to so zentrumski namjet pschija, po kotrymž ma so sakskane filmowe schlebjerdy psched wschim łokom wobzołowe pschedwjesć. W druhim a treźim wuradźenju so pschistawk k łakonjej wo wobsłaranju mjasa a pschistawk k łakonjej wo privatnych sawěsćenjach pschija.

Na to so wo **namjetach na dowolenje k khłostańskim prozeźam pschećiwo němskoeejskim sapósłanzam a k khłostańskim prozeźam dla ischchwdźenja němskeho ježma** jednasche. Sapósłanz **Kardorff** we wubjerkowym mjenje praji, so to tajke ischchwdźenja němskeho ježma hacź dotal njeje khłostałe, so pak dyrbi so to w pschichodźe stacź, hdyž njedźiwajcy dźenźnišcheho pożedźenjeho warnowanja němski ježm wohanjeja.

Sapósłanz **Drewitz** z hospodarskeje strony prošy, so by so namjet na spuschczenje jeho immunity dla jebanstwa, pschekchiwjenja a njeježwěty hnydom w połnym ježmje wothył, dokelž ma žiwy sajim sa to, se by so žudnisce jednanje sapocźało.

Po wubjerkowym namjece so do toho swoli, so by so zśmělčacźne zastupowe khłostanje pschećiwo nazionalno-sozialistiskemu sapósłanzej **Münchmayerej** hnydom wukonja, so **dr. Goebbels** psched žud staja a so so pschećiwo sapósłanzej **Drewitzej** khłostanske jednanje zarjodźe.

Seeckt wo politiskim położenju Němskeje.

Parizske nowiny „Excelsior“ žu rozrěčenje žiwojeho Barlinskeho politiskeho zastupjerja z generalnym wyschkom Seecktom wozjewichu. Seeckt praji, so je Francowska ke Němskej z njedowěrjenjom napjelenja. Dokelž Francowska njemóže wěcźne na swojich swjatkarjow liczicź, dyrbi wona je kamjenymi mozami nětčišchi staw wózow zakhowacź. S tym so francowske krowjenje na naturiske waschnje rozsajnja. Němska starosćejam Francowskeje cźim lepje rozumi, dokelž ma zyle te žane starosće wo bjesstrach žiwojich mjesow. W nastupanju francowskich mjesow Němska njewocźakuje, so so wone k lepschemu Němske pschemjenja. „Dyrbimy žeby pat“, Seeckt praji, „na to myslicź, so budźemy dyrbjecź žiwoje rańsche mjezy zakitacź. Němska za tym njeżada, so by so pschi wubschanju wo bronjenje wobhdźelila, ale Němska dyże jenoj możnosć měcź, so by so pschi możnych nadpadach schćitała.“ So bychu so němsko-francowskemu zbliżenju puće pschihotowałe, dyrbi po mjenjenju generalneho wyschcha Francowska pschipołnoćź, so je bjesstrach Němskeje runje telko hódny kaž bjesstrach Francowskeje. Seeckt měni, je pschi nětčišchim politiskim położenju njeje němsko-polske zbliżenje możne. Teź z Swjatej Ludowu na Seeckt małe dowěrjenja. Na proschenje, hacź by so Němska mohła jako harjenje pschećiwo Ruskej wuzicź, Seeckt wotmolwi, so to wot wjeceronych mozow wotwisuje. Wobstejnjenja, wustata a z runowahi cźišćanjena Němska njeby mohła stork wotkrajnjeź, kotryż by ju do rukow Moskwy cźisnył. W cźežnje mjes Francowskej a Polšej by Němska nusowana była, so so knjezazymi bolschewikami swjasacź.

Zrazenje w Annabergu.

Póndźelu je so bjesbožašcźny dźeń ludowego wothłosowanja w Hornjej Schlesyskej wobzwjeścił. W Annabergu je wjeceor k cźežkim pukam mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami dóschło. Nazionalni sozialistojo su schtyrjoch cźežko franjenych mjeli, kotrychž bychu kommunistojo do brjucha a skribjeła skakali. Bizba Jokhofranzouych a franjenych kommunistow njeje znata. W nozy je policija wobydlenja kommunistow pschepytała a wuwonu dopołdnja jednace kommunistow sajała.

Landbund ma wobmyslenja přećiwo němsko-awstriskej cłowni uniji.

Prezident němšostatneho landbunda, hrabja z Kalkreuth, je němskemu kanzlerej pschipiš połsał, w kotrymž so mjes druhim praji:

W nowinach žu so powěsće wo awstrisko-němskim dojednanju wojserwile, po kotrychž ma so techniski zwonki zwjazk njes woběmaj statomaj zawjesćeja. Němšostatny landbund dojednanje jako wuras zhromadźenjstwa wobeju krajow wita. Landbund pak w nowinskich powěsćach zanecha rozsajnjenja wo tym njeje namakał, kak ma so němske ratarstwo pschećiwo pschisilnej ratarskich wupłodow druhich krajow pschez Awstriku schkitacź. Strach **„dźery w połodnju“** je jara blisći. Knjezerstwo je wospjet prosiło, so je Němskej a Awstriskej ratarskich zakonjow tyzeba, po kotrychž bychu so ratarske zbo po potrěbnosći ruce pschenjećiwcy hodźiłe. Sa take zakonje je knjezerstwo połnomócnjenje zadało. Někotre finy zhonili, so ma so jenotny zwonki tarif a jenotny zwonki zakoń za Němsku a Awstriku zawjesćeja, a so fině so tónle zakoń pschichodnje jenoj po dojednanju mjes woběmaj krajomaj pschenjećicź. Sda so nant, so tónle zaměr požadanjant autonomneho spěšneho pschemjenjenja němskich zwonkich zadźbow w datym pschipadźe napschećiwo stej, z cźimž też zmórnjowazym požadanjam němskeho knjezerstwa napschećiwo stej. Jara wobmyslonna zda so nam teź powěsć, so je němske knjezerstwo hotowe, i zdźiwym druhim zuzednym statom wo zwonkej uniji jednacź. Najwjacy druhich europiskich statow, wo kotrejž by so jednało, bu jako konkurrentoju němskemu ratarstwu strachnische dużli Awstriika. Němšostatny landbund może žiwoje pschihłosowanje jenoż na wumjenjenje swjasacź, so jenotkliwe postajenja zwonkeje unije a w zwisu z tym pschichodne nałożenje němskeje zwonkeje a wikowańskeje politiki tózby konkurrenzny strach wusamknu.

Československi wikowański minister wo cłowni uniji.

Zentrolna rada Prajskeho pschekupstwa bě pondźelu wjerzor hosćinu wuhotowała, pschi kotrejž so **tež wikowański minister dr. Matoušchek** słowa zimasche, so by wo němsko-awstriskim dojednanju porěčał. Cźěskosłowakske knjezerstwo njemóže so wo tym wuprajicź, pschedy hacź je nju njeżda nahladu wulkowuzowy znate. Na kónzu žwoje rěcze praji: Němsko-awstriske dojednanje dopokalnje, so žu hospodarske poměry žuślnische dużli politika. Dyrbimy i toho wucźiu bracź, so dyrbimy teź my na nowe puće stupicź. Naschej trěcźeni i Jugosłowjanskej a Rumunskej so wšeźe tak wulkowrieź hodźitej, so budźemy so teź i tutymaj krajomaj wo lepschinkich zlach a kontingentach móz dojednacź. Dyrbimy po najprwdźay k žwojim najblišchim pschećelam dźerżecź, so by na podłožku politiskeje ententy potom hospodarska Mała ententa nastała. Dyrbi so i nusnosćeju kontingenta a se i toho zgłedowazeho wuwoženja wuwosinych organisazijow licźicź.

Přiběrace rozhorjenje w Parizu.

Wothłós, kotryż němsko-awstriska zlowna unija we francowskej zjawnosći namakuje, so dale a bóle pożyrnja. Sdobom so wobej stronje wótrischo wotsmanjenjatej, kotrejž stej pschećiwnu němsko-awstriskemu dojednanju abo ja nje. Knjezerstwu blisko stejazy „Temps“ stronu nawjednje, kotraż zlownu uniju rasnje wotpokasuje. Wo rozsajcnjach němskeho a awstriskeho knjezerstwa praji, so tu nje prawnje. Němska nocze nicźo druheho dyźi ke lepschemu Němskeje a Awstriskeje „zjednanu Europu“ do skutka stajicź, na kotruż bě so hižo wójnska politika němskeho kejzorstwa samekała. Zenje Italska a staty Małeje ententy do toho njeswola, so bychu němšto-awstriskemu blokej połěkowałe, kotryż by zjednanu Europu wobknjejał. Awstriskej bychu so dyrbjałe tkutne wobcźežnosće wschěcźicź. W tymle zwisu „Temps“ zdźěluje, so su cźěskosłowakske, jugosłowjanske a rumunske knjezerstwo so wo krejzelach dorěcźałe, kotreż maju so pschećiwo němsko-awstriskej zlownej uniji stacź. Na kajse waschnje budża mjenowane staty postupowacź, wo tym „Temps“ mjelcźi.

Francowske nowiny za nastupjenymi krećelemi wołaju.

Jendźelski zwonkowny minister **Henderson**, kotryż je wuńdu do Parizja pschijeł, je pjeza **němsko-awstriske zlownu unijnu smjerom pohubił a stejiščo sajimował, so dyrbja so wschěcźo sminjeć, schtej by na pschećiwnatanje pohodne było.**

S Hendersenowej radu pak so Francozowjo njeńšu smjerowacź dali. S wuwjasanjom jezialistiskeho „Populaira“ wschě francozske nowiny, teź jezialistiske, cźim wótrischo za naprawanti zadaju, pryedy hacź so pschepodje było. „Echo de Paris“ dyże wěcźesć, so je **ministerska rada** pondźelu wosšamkła, so so njeźmě Genfske pożedźenje za dwaj měsazaj wozwołacź, ale so dyrbi so **hnydom wot Němskeje a Awstriskeje žadacź,** so bychtej měrowe sćerpjenja a internazionalne dojednanje wobnowiwilej, kotrejž stej wobej kra-

jej frankoh. Francouzowstaj sastupjerjej w tutymaj krajomaj staj **nadrobne** wukasanja dostaloj. Francouzowskemu **knjezeckstwu je zyle jasne, so budże za prěnim sranjenjom europiskeho porjada borzy druhe sljedowacz. Jako najwuspěschnischa naprawa so porucja, Němskej a Awstriskej franzowske kredity sawjercj,** kotrejž j wulkeho dźela jich industrije wobdźerjaja.

Spjeczenja pola franzowskeje chłostańskeje kompagnije.

„Echo de Paris“ j Calvi na kupje Korzizy powě, so je so pschi tamnischej chłostańskej kompagniji 16 matrosow spjeczilo, kotříž pod dohladom jeneho offijera na jenym kuble dźěłachu. Bronje žiwojemu dohladowarjej febrawschi, jeho franzichu a ezekmychu. Se nimi su so puschczili, tola hacž dotal jich njeje spopadnyli.

Wólbne napominanje schpanjiskich sozialistow.

Schpanjiscy sozialistojo su njedźelu wólbne napominanje wosjewili, kotrejž wótre poroki pschecziwo monarchiji wopschijcha a napomina, so po możnosći žylnje pschi pschesljepjacych gmejnskich wólbach wobdźěłeja, kotrejž maju charakter ludowego roskšudźenja. Jenož republika móże Schpanjsku zahojenju wukhowacz.

Strach, zo so balkanska konferenca rozbije.

Grichiske nowiny pischu, so maju bolharjy wotpósłanzy wotmyslenje, na balkanskej konferenzy žadacz, so by so wo rewiziji krajnych mjesow jednało. Tajke slesiischcejo by na rozšudźenje pschecziwjenje grichisk. wotpósłanzow narasyło a by k rospuschczenju konferenzy dowjedło. S njeschowannymaj wójnomaj, kotrejž je nědbuschi kral Ferdinand pschecziwo Sserbiji wjedł, je Bolharska žiwobdeny pschikhad k egejskemu morju shubila. Grichiska, kotraž hromadze se Sserbiju pschecziwo Bolharskej wojowasche, je Bolharskej zyły brjoh egejskeho morja wsala, kotryž bě Bolharska předy Turkam wotdobyła.

Ze Serbow

W Budyschinje, 25. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer —1 a thermometer +14, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer +5, w nozy. Sćěhuje pschemjenjenje wjedro. Wežera wo dujo bě dotcz czołu, jkoro psche czołu. Tuž bě bjes dźiwa, so mjłazhu wežera wjeczor wo dalokoczi njewjedra. Wyschina j wjeczora Europy žiła hacz do polnoczneho łodźetka morja. Wot tam pschikhadźaze hymne powětry ječkachu žo nad naschimi krajinami j czołu, a polonja. Tuž bě bjes dźiwa, so tu a tam njewjedra nastachu. Sšiměmy žo tchodła drje njanebo czaša, ale se symnymi nozami nadźecz. S wjeczora pschikhadza nowa hyłna wyschina, tež z Azorischich kupow je pschikhad wyschinow spójnacz. Tchodła so hłada nišina nad Biskajskim salimom dale jesliabje. Schćeleza słupa hyłnje na czasu. Jutśe schtwórik schadża stónczko 5,52 a khowa so 6,21 hodź. Mčhacźt schadża dop. 8,32 a po polnozy 1.50 hodź. po khowa.

Připowědźenje swj. Marije.

Dźensa 25. měrza žiwjeczi katolska zyrkej žwjedźenj pschipowědźenja žwj. Marije, kiž płaczi za pschijimjenjenje Khrystušowcho naroda. W Jendželskej a Skandinawskej je tutón žwjedźenj jako „dźeń Naschcje ljubeje Knjenje“ znaty. Sšwjedźenj słuscha do schésćé wjetschich Marijinych žwjedźenjow, kiž so wuzjel zyrkwi žiwjeża, tamnych schtyrjoch njecziłich Marijinych žwjedźenjow so jenož j mésťnami abo w jenotliwych krajach wobeže žiwjeża. Sšwjedźenj Marije pschipowědźenja kaž tež žwjedźenj Marije wucziłenja a žwjedźenj Marije domapytanja je tež Luther wobkhował. Po nječim pak su w evangelskej zyrkwi tute tři Marijine žwjedźenje žwjeczicz pschestałe abo na blišschu njedźelu pschepołożili.

Z posedźenja měšćanskeje rady

24. měrza 1931.

Wobuczołowy wobkhod Batja. Rada wotmje k wědźenju jow japodatnu dopołu schawstece dyrbjenjetoje jednoty, wobuczołoweho wikowarstwa a kožowcho wikowarstwa pschecziwo motimpółlenemu załoženju Batjowcje wobuczołoweje pschedewanje w Budyschinje. Dalokoż takowe możnosće pschedźeża, budże měschczańske jarjadnistwo domjazych pschemyslnikow sdikitacz.

Powołanje k. stud. rady Walthera na gymnasij. Rada wotmje z wědźenju wo powołanju k. stud. rady Walthera w Annaberg na gymnasij.

Městny zakoń wo dawku na wopkotowanje nuznikow. Wotrjesne hejtmanstwo je městny zakoń wo dawku na wopkotowanje nuznikow dowolilo, wo czimž rada k wědźenju wotmje.

Měnjenje leżownosće sněmitostatnej żelesnizy. Dowoli so měnjenje leżownosće, z němitostatnej żelesnizy pschi Bělerizy a Slonoborschczanskej drohy. Wocakacz pak ma so pschihłosowanje měschczańskich zastupjerjow.

*

— **Batja, najwjetscha wobuczowa fabrika Europy,** wotewri tež w Budyschinje nowu pschedawarnju, na Bohatej haży 16 w městnoschczi nědbuschcho Mahnkez wobkhoda. Pschedawarnja wotewri so pschihodnu sobotu 28. měrza Wobuczе pschedawarnja so wschitke po tenotnych płaczinach. Wobkhodźujcze nawschitk w dźensnischim czasu.

— **Sawrjena dróha.** Statna dróha z Budyschina do Wjasowizy je mjes Sčejczanu a Wjasowizu dla wurjadne wulkeho smjerkowcho wuskupowanja hacz na dalsche za wschitkon wobkhad je šamokhodnomi sawrjena.

— **Sawrjeny pucz.** Stawny pucz z Kerlicz do Njechanja je dla nasypowanja na Luchowskich honach na nekotre dny za wobkhad sawrjeny. Do Luchowa jědźcz hodźi so z Kerlicz.

— **Potkroma je wudyrila** mjes schparatym skotom kubleria Jana Wjenki w Zurizach czo. 3 a 4 pola Halschtrowa. Sawrjeny wokrjeł je potrjechery dwór, wokhodźowanski wotrjesł sthtuny dźeł Zurizy.

S **Mateho Wjelkowa.** Ptaik wotmečhu so pschi indomnej Zinsendorfowej holczej schuli pod pschedsydstwom k. wyschsch. schulskeho rady prof. Krala pruhowanja žrěwje sraloscze. Wschitke holzy pruhowanje derje wobstachu se sthromadnej zenjuru 2a a 2. Wšitke to k druhemu rasej, so so tuto pruhowanje tu wotmě. Tež tomi běsche wutjerch podobnje dobry. Tchoy mjeseschcez diwe sjecznje pruhowanych, kiž tehorunja wschitke wobstachu, sthromadnu zenjuru 1b a 2.

S **Khwaczij.** Najwjetsche jednanja a pschihotowanja za hromadźelkadźenje leżownoscżow su nětko dokonczene. 74 wobdźelenych sapisanych zobustawow hromadźelkadźenskeho druzstwa je z nowymi sahonami spokojom. Wulke sakhadźby wo dojednanje mataj k. krajny kulturny rada Wolff z Budyschina a k. Bernhardi z Lubija. Natarjo, kiž maju žiwjela wjazy hacz 15 polow we wschelatich rožtach, dosahnu nětko najwjazy 10 sahonow. Luki su z mulkeho bžela wostcze. Pola lětnych leżownoscżow so jenož mjesy wuhladkuja. Wšzy Daliży, Lutokcz, Nowe a Stare Boranez j wobsędźenstwom w Daliżach, Jeschizy a Mala Dubrawa pschecziwo rjadowanju mjesow niczo wustajicz nimaju. Lětża so pola nětko pschespodadża. Dźeczej so hižo na nowe pola žyje. Dospolne pschepodacze polow, kukow a lěża budże pak na wěstym dnju w nasymje. Tak rucze hacz mózno, staja so mésniki a natwarja so nowe pólne puczе.

Z Radworja. Njedźelu běchu w našej šuli wěcy wustajene, kotrež su holey ludowcje a pokračowanskeje šule w zaměženym šulskim léce šile. Holcy pokračowanskeje šule běchu tež pokazałe, što hižo dokonjeja we warjenju a pjeczenju. Wustajeńcu je zarjadowała sotra Brigitta a je to derje wukonjała. Stóž je sebi wustajeńcu wobhaladał, budże wšsče spokojom z tym, štož je widźał, abo ně: Pjeczwa wšak njeběchu, kajkeż bychu dyrbjałe być. Wot nich dyrbjał takle kóždemu wopytowarjej hnydom kusk do huby skočić, a to tajki, kajkehož by so jemu najbóle chcyło (kaž tóry atd.)! Je wulki manko, zo tomu tak njebě. To mělo so při příchodnej wustajeńcy hinak zarjadować. — Nadźijomnje je so z wustajeńcu tež tam zajim zbudźał, dźěkež je wosebje trěbny. W dźěłocoh pak je sć wěsče zaso lubosć k ruěnemu dźěłu w šuli posylnita. Su dźěn tež eyle žiwe byle, hdyž so wo to jednasze, k wustajenju postajene wěcy zarjadować. — Skoda, zo so njehodźa tež wšě duchowne wupłody dźěsćowske, kaž wuprajenja atd., tak rjenje wustajeć.

S **Mateje Dubrawy.** Pisched nětkotrymi dnjemi pokhowachmy žwěrnu wjejnjanku, naschu lubu Korluwu. Wona běsche žwěrna žerbšta macź a dobra žona. Cjitajcze rad žerbłe njedźelske kopjeno „Pomhaj Bóh“ a „Sserbšće Nowiny“ se žiwodami. S wudowcom a žiwobyu mlodeho hospodarja žaruje žobu zyła wješ wo žiwoju lubu žobuwobydlerku. Po króttim thorokoju wotwoła ju Bóh j tuteje cjažkoscze. Na Khwaczańskim pohrjebnischczu wotewri je ji cjitcha komorka. Njech tam wotpocznje w měrje, nam wostanje njeзapomnita.

S **Bukez.** Sanđjenu njedźelu wotměchu su we wojadnej sali wólby wojadnych zastupjerjow za Bukez, Kokwasu, Cjornjow, Nečzin, Pomoray, Dusk, Schekezy, Ssowrjezy a Wyšoku. Wólbne wunoschki su cjěłowała: Za Bukezy dosta k. Engelmann 24 hłosow, k. Lubjenski 21 hłosow, k. Kroschk 3 hłosy, k. wuczeř Schemann 1 hłós; za Kokwasu k. Rychtař 2 hłosaj; za Pomoray k. Taffelt 29 hłosow, k. Alwin Gnauck 13 hłosow; za Dusk k. Knoch 3 hłosy; za Schekezy, Ssowrjezy a Wyšoku shromadnje k. Stübner w Schekezach 5 hłosow, k. Wicjas we Wyšozej 1 hłós. Cjornjow a Nečzin so na wólbach njewobdźělischtaj. Doczła so 102 hłosow woteda, to je jara žnadny dźěł wólbołomanych. Najžylnischo so Pomorczanska gmejna wobdźěli, kotraž mějesche tón króć wošesbity sajim na wólbach.

S **Bukez.** Póndźelu popołdnju běsche so tu nědźe 16- hacz 18lětnymaj pachołomaj porabjiło, mužaze jědźe koło, tiž bjes dohlada wonkach stejesche, kradnjcz a z nim wotjěcz. Na žobjo pak so schkodowanym paduschtwa ručze dohłada a mójesche nimo jědźazych motorowych kolesajow na paduchow kedźbnych schinicz, tiž k Trjebjeńcy cjekałachtaj. Jako paduchaj pytnyschtaj, so jeju pschesljedźeja, wostajischtaj kolo leža a cjeknyschtaj do polow. Nětko so zyła cjrjoda wjejnjanow a žuja sa cjekazymaj puschczi a nasta woprawdźita honiwa za złostnikomaj. Porabjt so borzy jeneho z paduchow popadnycz, sa druhim, wjetschim, dyrbjachu hischcze na poldra hodźiny dołho honicz. Paduchow Bukezańskemu žandarmej pschepodachu, tiž jeju žamžny dźeń do Lubija dowjese. Wonaj staj pjeczа cjeknjenaj sastaranklachowanzaj z Drježdżan. Mějeschtaj wotpohlad, žebi na žamžne waschnje hischcze jene koło kradnycz, so byschtaj spěschnischo dopředka pschijichłoj.

S **Němzow.** Na wotrjesnej dróży blišco wětrnika sa Kulowštim kolojeżdnym Kulowški **wobzobnym automobil** pschijědże. Wós dyrbjesche **kokojeżdneho pschescżekhnycz** a jako žo jemu tutón wuwiny, wós do njeho tkorczi. Kokojeżdny j wotmachom padże, so žo **na hłowje a noży** srani a žo jeho drasta wobschkodźi. Sadni dźěł jeho koła běsche žo też sće wobschkodźił.

S **Werminghofa.** Pschi wuhlowym słkadże pola parneho kotła je tu 27lětny prěni dźěłaczeř Jan Kobalz z Kulowa do cjeżkeho njeżboża pschijschoł. Jako wuhlowy wós wotpocżowasche, jemu żeleżna žerdź do hłowy dyrì a jeho cjeżko srani. Snjeżbożeneho dyrbjachu z thorobnym autom do Kulowskeje thorownje dowjesch.

S **Delnjcho Wujesda.** Sobotu wjeczor we 8 hodź. wotmě so tu rataršku shromadźiznu, kiž běsche derje wopytana. Shromadźiznu nawjedowarsche pschedsyduz kulez wjejnjanoża Njeńka a pschepoda so powitanju słowo k. drej Tietze z Wotereż, kiż pschednoschowasche pod hesłom „Ratarstwo je k žiwjenczi žażudżene.“ S dźěłcznym rożjażnjazymi słowami wobžiwětli pschednoschcej pschiczinu, kiż su k dźensnischej nuzy dowjedle. Sšamotnomu pschedstajl wón jako to najwažnische, z czimż może ratarstwo hischcze doprócka pschijicz. Pschednoschk so j wulkim pschikkekom wzjaca a dowjedze k žwojej rozmowje we ratarskich praschenjach. S dźakownym słowami rěczniki a wopytowarjam shromadźiznu skónczi pschedbžyda shromadźiznu.

S **Nisleje.** Njedźelu pschipołdnju sta so na Mužakowskej dróży blizko Pěstoweje korczmy njeżboże z automobilom, kiž mohło měcz lohko hórsche cjeżkhwi. S cjeżkej činu njeżboża běsche njepocżint, pschi sekkanju tež hischcze pschescżekhnycz. Barlinski automobil pschescżehny kokojeżdneho, kiż na prawej stronje dróhi jědźeschc, kaž so žłuscha. W tutym wokomiku pak z Niscjanskeje strany druhi auto naspěchcżo pschijědże a jeho setka. Barlinski wós z tuteje pschicżiny kokojeżdneho na bok wjerhny, kolesaż pak so na žobjo jenož lohko srani. Automobilej sastschitkaj do žo a žo tak krucze sastuknyschtaj, so bjes zuseje pomozy njeběsche mózno, jej różno dołacz. Sanitetnizy a žandarm borzy na mésťno sjnjeżbożenja pschikhwataschtaj. Wina na njeżbożu je pjecza Barlinski automobil.

S **Wjesti** pola Mužakowa. Cjeżke njeżboże sta so njedźelu dopołdnja na żeleżnischim pschekhodźe na Schulskej dróży, hdyž žaneje sawjery njeje. Tam 19lětny samkaŕ Ota Kotzmann se žiwojim nimale nowym motorišim kokom do żeleżnischeho cjaha srany, tiż runje nimo pschijědże. Koło so dospolnje rosbi a Kotzmann se złamanej ruku a cjeżkej ranu na hłowje leżo wosta. Cjeżkoscranjeneho dowjesechu do Barschczanskeje thorownje.

S **Khorzebuza.** Njedźelu pschiwołanju namakachu wuhadnizy žitowcho wikowarja Korlu Kraiwza z Khorzebuza wobwěžitjeneho. Kraiwz stejesche w 67. lěcze žiwjenja. Se sawostajenych listow wuhadża, so je dla hospodarskich starosczow do žmjercze schol. — Njedźelu wjeczor we 9. hodźinje sawołachu wohnjowom woborni na Desćanskim drohu. Tam běsche w klanach schewskeho mischtra Nisla wohenj wudyrił. Wobsędźeć njeběsche domach a buze běchu sesamkane, so dyrbjachu žo wobornizy z mozu do kla-

Wšědne zjewy.

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

64] (Pokračowanje.)

„Telko pjenjes! Sšnadź bych žebi z nimi wopraudźe pomhacz mohł?“ srodźi žo we hłowje myślicza.

Hnydom žo jeje pschimny, tuteje myślicži. A cjuješche nekajke wołożenje w cżěżnosći, kotraž jemu duschu kłoczeschе.

„Ně, ně — wón Franza njepschinjeże jenož tak bjese wschoho wo tele pjenjezy; njewobschudźi jeho. Njecha to a njeszini to. Wopraudźe budże žebi pomozy hladacz z jeho pożeżonku.

A sawěsće žebi wurpomha! A potom z džakom pjenjezy wrócźi — — A nij jenož tute! Sšpkacźi też wschu druhe. Wschitko sejapkacźi! Wschitkon žiwój dołh! Franzej wěło najprjedy, kotryž bě tak dobry byl, telko jemu dowěrił — — Wón jeho njejscha! Ně! Ně. Nihdy niz! Njewojnje na žwoju duschu tak wulki hrěch .... „Měł bychcże cjeżi hrěch — —“ sažo leczeschе jemu pisches hłowu.

Ternka pschińdże domoj wjeżoły kaž hižo dawno njebł. Žona pohlada praschizy na muża. Ale je hłowom zo jeho njeprascheschе — njebě wjazy njes nimaj dowěrnych, jdźelnych rosmołwow, kotrychž njedostaŕ njes mandżelskimaj wojnanjenja naprosiły kónz łubosće.

Też Wojcjech njepokrjeża je žonu; njeprajejche ji niczo, hdże bě pobył, z kim jednaŕ, a kaŕ bě pobył. Nalutowanišći knižku, hdyż wona wumłóże do kuchnje, zkhowa do schatowcho khamora. Wschaŕ to žam postaji, schto ma z tutymi pjenjezami być, a potom budże też cjaża dojeż, to druhim rjez! „Djenja njeje mi žanomu wschoh hischcze zyle jasne —“ myślesche pschi žebi.

Tak jeho wjeżołosoć, z kotrejž bě pschijschoł, sažo zo podmuri do mjeńczjwosće. Ale tola bě a zwołta pschecżelnischi, pschitkupnischi, haż w pożledním cjażu, so mała Hanka i dźěcżazym pschedcżuczom žwuji pschihódnu khwilku a każ njebě zo hižo dawno stało, pohrajła a pomajka žej z nankom.

Wojcjech njemóżeschе wutkpnycz. Bješche połny nadźije, połny dobreje wole! „So bychu wam tele pjenjezy k spomożenju byle, so bychu wam žwoju pschinjeżle, Wojcjecho — —“ saklinczachu jemu we wuschonaj Franzowe słowa.

„Njech žo tole pschecze dopjelni! Njech žo dopjelni! —“ schepetaschе mutrnje; bě to skoro kaž modlitwa.

„A wono žo dopjelni!“ wotmolwi w duchu hnydom žam na wuprajene pschecże, wuprajenu próżtwu. „To žu cżestne pjenjezy. Te budża pożohnowane. Wone pschinjeżu żohnowanje .....

A budże sažo derje! Budże każ je bywało! Jenož krocżałku na krutu póbu tak trucże hacz scżinu ł tohole bahna, pod kotrymż žo mojej nohy pschepadujetej, a budże derje — — — Tuż dha ż tutymi pjenjezami scżinu tuke krocżeł! Wschu druhe potom póńdże hižo samo — póńdże pomałku, ale póńdże wěcże .... Wurubam žo be wschoho — — Sapłacźu wschě dołhi. Budu sažo se žwojim kujeżom .....“

Žyln nóż wo tom pschemyślowaschе. Krucze njewużnuty, hakle na ranje. Ale bě wjeżoły, so njeschi. Pokojeschе jeho a bě jemu pschijimnoa tale dremota, pschi kotrejž mějesche wocżi jenož pschińdźelenej. S błudnischcża djesnadźejnych pomérow, w kotrychž tcżeschе we wopraudźitosći, wukusła žo cżim dale psched jeho duschu žiwótky a jažmy hród lepschcho pschichoda .....

(Pokračowanje icżěhuje.)

K jutram

poručamy najlěpše

zelenin.asadowe konserwy

po wo wjele zniženych płaćiznach!

Dolhi hromak (Spargel) — Łamany hromak
Lipsanske měšenje — Mody hróch
Mody hróch z morchelu — Wosebje tunjo

Dale 2 poražakaj

Běrnjaca muka punt 22 pj., 5 puntow 1.– hr.
Nowy Viktoria hróch punt jenož 22 pjenjezk.
5 puntow jenož 1.– hr.

Nimo toho 6 procentow RABATA

Pjećne potrjeby po najtuńšich płaćiznach
Jutrowne wěcy — Wulki wubjerk

Chceće-li woprawdźe dobre twory za tuni pjenjez nakupować, přidźće k nam. Posłužimy Wam nanajlěpje!

Thams & Garfs w Kamjencu

Haj. pola

J. Schicbaka

na Mužakowskej drózy 4

kupuje jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpje kajkosće. Namakaš tuni cyle w wjele mjez

200 kolami

něšto přihódne też na wotpłaćowanje

Sedłarske a wutykane twory

sulske tornistry

C. Junghanns

(přjedy Emil Schubert)

w Budyšinje

na Jerjowej hasy

Chćeće-li Waš dom tjenje a přijomnje wuhotować wopytajće nas hórzy. Poskićamy Wam něšto cyle wurjadne

w zwjeršnych gardinach storach

Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler

na Zitnych wikach 11

Z napřeča „Zlot. hwězdy"

Konkursowe wupředawanje

wotdźělenja tkanych tworow konkursoweje masy **Jurija Wauricka w Pančicach** Předawa so we wobkhodnych rumnosćach a to pjatk 27. a sobotu 28. t. m. dopołdnja wot 9—12 a popołdnju wot 2—6 hodź.

Płaćizny so hač do 50% a zdźela hišće wo wjac zniža. **Konkursowy zarjadnik.**

Hobrski muspěch kajkosće . . .

Tajke nawalenje klamarjo hišće njejsu dožiwili! W mnohich padach běše Sanella hižo za někajke hodźiny wupředata. . . . Ale to je cyle zrozumliwje: ženje hišće njejsće tajku wukotnu margarinu za tajku nizku płaćizny dostali! Wjele tysac hospozow nětk Sanella ze zahoritosću wužiwaja. Přeswědčće so sami a budźće spokojene.

SNS-128

mow dobyć. Wobnjowej woborje so poradźi, woheń ja krótki czas palić. Mjenja, so je woheń był falowany.

S **Tschnyza** w Błótach. Błótowske towarstwo we Tschnyzu so pjatk w Maternej hodźenzu k zhromadźiznje ſeidże. Dokładnje rozpomnitſaſche so pſchiwabjenje zujoh. Wſchitke płaćižny so dźiwajo na nětčiſche pomery hnowa postajichu. We wažy a wokolinje ma so wjazy ſamkowe ke wotpočnjenju postajić a tafličzki k wotnamjenjenju puczow so pſchipraſchowić. Stónčnje so hišće pomery z wodu w Błótowskich rěkach rospomnitaju.

Znjezbožcnja na drózy.

W **Ottendorfje-Okrilla** pjatk na ſtatnej drózy automobil ſchkrjiſtne dźěcźo jeneho wuczerja pſchejědje, kiž běſche žebi na drózy hrajkało. Dźěcźo wosta morwe ležo.

Njedźelu wječor w **Kamjenizy** automobil jeneho Kamjeniczanſkeho wulkowikowarja z zotrowymi twarami do dweju mandželſkeju porow ſajědje, kiž z Altenhajna po Zichopawſkej drózy do měſta dźěſchtaj. Wobě žonje a jedyn muž buchu czěſko ranjeni, ſo dyrbjachu jich do thorownje dowjeſć. Jeneho muža běſche wóſs do pſchěrowa wjerhnył.

W **Röhrsdorfje** pola Kamjenizy njedźelu ſe ſchtyrimi wožobami wobhađajeny automobil z połnym wotmachom do ſchtoma ſajědže a ſo rosbi. Wſchitke ſchtyri wožoby ſo czěſko ſranichu.

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Wuhlady na wjedro za jutſiſchi ſchtwórk:** Dołanjeny ſažo rjane ſłónčne wjedro, tola pſchi wětrach z dołheho wjeczora a połnoży wostanje ſymniſcho.

* **Pondźelu wječor w Lipſku na rožu Torgowſkeje a Ewaldſkeje dróhi njeſnaty 54 letnu Härtelowu, kotraž z nakupowanja domoj dźěſche, nadpadže a ju wobjěſe z hamorom na hłowu dyri. Dokelž jona wo pomoz ſchicjeſche a ludźo k njej khwatachu, nadpadnik jonu puſchczi a czěkaſo žebi z nožom ſchijinu wulku žilu roſrěſny. Muž ſo wukrawi, pſredy hač mózeſche ſo jemu lěkarſka pomoz podaċ.**

* **W Newyorku ze ſaſidźeny tydźeń dźewjeć ludźi na ſajědojczenje z alkoholom wumrěło. Běchu ſo pſchewjele alkohola napili kotryž ſo wſchudźe w tajnych New-Yorkſkich korčmach porjedża.**

* **W Malvernje w Penſylwanſkej (w Sjednoczenych ſtatach) ſo wós wobnjowneje woborny na jěſbje k wobnjiu ſwaróżi. Pjeſej wobnjowych woborníkow ſo ſarały a dźewjeć ſo ſrani. Hdyž nan jeneho ſe ſarażenych ſnjertnu powěſć dóſta, ſo ſ Bożej ruczku ſajawſchi wumrje.**

Swójbne powěſće.

Semrěli: Wilhelmina Auguſta Gaglowa rodź. Rubnarjeja w Biſkopizach, 76 lět; khowanje budźe jutſje ſchtwórtk pop. ½3 hodź. — Auguſta hnd. Hajnjanka rodź. Hütterja w Dołhaczicach pola Lubija, 74 lět; khowanje budźe jutſje ſchtwórtk pop. ½2 hodź. wot žarowanſkeho domu.

Budyšin. Sokołki zwučuja dźensa ſrjedu wječor ½9 hodźin w Serbſkim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku **Marko Smoler w Budyšinje.** — Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dučman w Budyšinje.** — Za hospodarſki dźěl: **Arnošt Bart w Brězynach.** — Za nawěſtki: **G. Janaš w Budyšinje.**

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 25. měrza 1931.

Wčerawši wuzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk zł. tyc	47,075
1 jendźelski punt	20,366	100 čěſkoſł. krónow	12,422
100 ſwajc. frankow	80,655	100 franc. frankow	16,386

Barlinſka burſa ſo wjeſela na tónzu ſnowa ſtrnczk. Efektowe kurſy ſo tohodla leſhtnjowachu. Kurſy na wikach ſ dołhſnym a rentowym liſtjenami woſtanu dale krute a wobrot woſtajeny.

Produktowe wiki wotſtachu też ſwjeſera w dotalnym měrje. Pſchenica ſaſo wo dalſche 10 pf. popuſchczi a ſa pjeſuja jeje płaćizny dźenſa ſaſo niže 14 hr. po zentnarju. W termińowym wikowanju ſo płaćižny rožki a wowſa lehma pſcheměnichu. Wječera płaćejſche zentnar w Barlinje:

pſchenicy 14,35—14,45 hr., rožk 8,95 hač 9,05 hr., naletnjeho ječmjenja 11,10 hač 11,60 hr., nahwſkeho 10,30 hač 11,10 hr., wowſa 7,90—8,10 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa měrz: pſchenicy 14,75—14,70 hr., rožk 9,80 hr., wowſa 8,35 hr.,

ſa meju: pſchenicy 14,65 hr., rožk 9,77½ hr., wowſa 8,72½ hr.,

ſa juli: pſchenicy 14,95—14,97½ hr., rožk 9,70 hr.

Na ſwinjace wiki wječera w Friedrichsfeldze pola Barlina.

Na wiki běchu pſchiwjeſli 564 běhakow a 394 proſtakow. Tute běchu měrne, płaćižny popuſchczowachu. Wone płaćejachu

běhaki:

wulke	33—47 hr.
małe	23—33 hr.
ſrjenje	20—23 hr.

proſtaka:

wulke	18—20 hr.
małe	16—18 hr.

Pſchiſtajeja:

Džowku, 15—16lětnu, młyn w Barcze a w Hodźiju 4. Wuczownika ſahrodniſkeho, Garms we Wojerezach. Stwinſku, kotejſ dwór w Hlinje.

Holzu do domu, ſahrodnik Garms we Wojerezach.

Jutrownu, dr. Altmanka w Běłej Wodźe.

Na pſchedań:

Jeja, kače k nałožowanju, młyn w Barcze.

Jeja, kurjaze, k nałožowanju, kotejſ dwór w Kellizach.

Kóń, 3lětny, Panach w Lubiju, Swonk. Lawſka haſa 49.

Krowa, młoda, wyſokołožnjeca, mjes dwěmaj na wubjerk w Khrośćizach 63.

Sudnistwu na pſchechadźowanje.

Schtwórtk 26. měrza 1931

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſchinſkich ſkłobow, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, ſchijaza maſchina, wobrazy, awta, wobrucze na motorſke kola, wupſchestrjenja, wobucza, muzyze kholowy, gramofon, draſchcla, ſchewſka maſchina, 6 błeſchkow odola, žonjaze rukajzy, paſy;

w hoſćenju „K ſtotej hori", dop. w 9 hodź.: Taflatej woſaj, motor, rjemjenje, ſchrótowanſki młyn, wojowej płaſchćeſt, 5 komotow, 5 komotowych dźělow;

w Lubiju na ſudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, hudźbny ſtroj „kichidło", piſaniſt ſtrot, pjenježny khamor, rěkło, waha, 15 000 pohladnizow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach,

a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po ſtotej hriwnje

	21. 3.	23. 3.		24. 3.	23. 3.
Pšenica	277-279	279-281	ſuny	17 19,00	17-19,00
rožka	179-181	179-181	woka	23 25,00	23 25,00
naz. ječmjeń	—	—	mórske łubiny	13-15,50	13-15,50
nal. ječmjeń	222-232	222-232	bolte łupiny	22-26,00	22-26,00
wowſ	158- 62	158-16	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. womšik	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	28-40,00	28-40,00	lany wósušk	15 16,00	15-16,00
rżana muka	25- 8,00	25-27,00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	běrnj. kruški	14-15,00	14-15,00
rżane „	12-12,75	12-12,75	ſyno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,60
raps	—	—	rżana ſloma	0,60-0,85	0,70 0,80
hróch Viktor.	24-29,0	24-29,	pšeńč. „	0 45- ,60	0,55-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0 45-0,60	0,55-0,60
pjeluſki	24-27.00	24-27,00	ječna „	0,55 0,65	0,55 0,65

Płaćizny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

24 měrca 1931 Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenje

Woły: 356.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće hač do 6 lět	47—48
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	44—46
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	40 43
Mjenje picowane wěſch ſtarobow	32—38

Byki: 432

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće	43—46
Połnomjaſne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	33—40
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 866

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěžneje hódnoſće	31—36
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſće hač do 7 lět	24 -30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 3950

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	60—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.	50—62
Spatne (4.)	30—45

Wowcy: 4173.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina	47—51
Starše wukormjene (2.)	43—46
Mjenje wukormjene (Márzschafe) (3.)	35—38

Swinje: 15 237.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich křižanjow, hač do 1½ lět ſtare	46—47
Wukormjene	46—47
Mjaſne	45—47
Spatne	43—45
Rancy a kundroſy	41—42

Njedźelu wotewrjene

Bata

Najwjetša wobućowa fabrika Europy

Njedźelu wotewrjene

wotewri

w Budyšinje na Bohatej hasy 16 sobotu 28. měrca 1931

předawarnju

Předawamy nowočasne a dobre, elegantne a derje sedźace kaž tež přihódne wobuća po

jenotnych płaćiznach

kiž kóždemu zmóžnja sebi stupnje kupić.

Mamy stupnje w polwulkosćach a wšelakich šěrokosćach. Tehodla pola nas kóždy tajke stupnje dostanje, kaž so za nohu hodźa.

— Baťa-stupnje noša na cyłym swěće a maja dowěru wjele milijonow kupcow. —

3.50

Wulk. 20-26, mod. 3661-00

Nasim najmjeńšim tute přihódne stupnički, kiž wuwiće nóžkow njekaža.

4.90

Wulk. 27-34, mod. 2842-05

Za holcy tute njedźelske lakowe stupnje ze spinku. Za wšědny dźeń tesame z box-kože.

5.90

model 3762-22

Črna tučna kruwjaca koža z hozdźowanymi dobrymi pódušemi za šulski puć.

5.90

Wulk. 27-34, mod. 3632-22

Hólčace nizke stupnje ze bruneho boxcalfa. Přihódna, derjesedźaca forma. Dobre póduše z cyłym gumijowym pjeńkom.

4.90

Model 1845-03

Lohke žonjace stupnje ze najlěpšeho črneho somota z połwysokim přihódnym pjeńkom. Jednore ale tola jara pyšne.

6.90

Model 3945-03

Za wšědny dźeń hodźa so nanajlěpje tute stupnje ze spinku z črneje box kože. Přihódna šěroka forma a gumijowe pjeńki.

9.90

Model 6625-08

Elegantne brune šnórowańske stupnje k sportskemu wobleku. Sylne póduše, šěroke gumij. pjeńki, jara přihódne nošenje.

9.90

Model 2625-10

Trotteur-pumps z pyšnej spinku. Mehki bruny boxcalf, přihódny pjeńk, jara derjesedźaca forma.

9.90

Model 1875-26

Za wopyty a za popołdnišne wukhodźowanje tute lohke stupnje ze spinku a z połwysokim pjeńkom, lakowe abo pisane boxcalf.

9.90

Model 2345-77

Rjane trotěrske stupnje ze črneje tupeje box-kože z lakom pyšene abo z bruneho nubuka z box-kože kombinowane.

9.90

Model 9675 38

Pěkne žonjace stupnje ze lakoweje abo dźiwinoweje kože. Tutón model mamy tež w modowych barbach z imitacije ješćelcow. kože

9.90

Model 9605-61

Pumps za popołdnjo. Bantowe wupyšenje jeho wysokoelegant. ščini. Mamy we wjacorych modowych barbach.

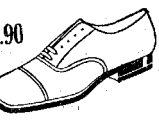
9.90

Model 1937 22

Mužace nizke stupnje za kóždu składnosć a do kóždeho wjedra. Črna a bruna boxowa koža z cyłymi gumijowymi pódušemi.

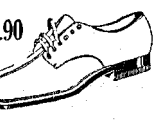
13.90

Model 6637-21

Mužace nizke stupnje ze črneho a bruneho boxcalfa. Jednore linije, tola rjaneho napohlada.

13.90

Model 6627-08

Tute elegantne, přihódne nizke stupnje hodźa so derje k Wašemu sportskemu wobleku. Čěmnobruny boxcalf.

10.90

Model 3967-22

Dźěłańske stupnje z howjazo boxoweje abo z črnej kruwjaceje kože z hózdźatymi dobrymi pódušemi. Praktiske, krute črije.

Jězdne kola, šlawdl a mantle, potrěby za kola

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Viktoria moterske kolo

200 cm, nimale nowe, tunjo na předań

KLINGST, na Hošic hasy 17

Přesadźowanje drjewa

Wutoru 31. měrca 1931 budźa so wot dopołdnja 10 hodź. **w hoscencu w Hućinje** sćěhowace na Małešanskim rewěrje — w Stróžanskej a Hlinjanskej holi — nastajene drjewa za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

32 rm mehkich wužitkныch kuluchow
21 rm twjerdych palnych kuluchow
80 rm mehkich palnych kulnchow
187 rm mehkeje waleiny

Hrabja Schall-Riaucourski hajniski hamt w Husku.

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja

wuwjcdźe zanajtuńso

Hermann Melow

w Budyšinje

na Wjelkowskej dróży 155

Małe ratarstwo

wokoło 4 ha ze zasydleńskim polom, dobra póda, blizko Budyšina, na předań. Bliže zhonić w Serbskich Nowinach

---

Žeńtwa

27 Etny młodźene pyta młodu ev. Serbowku z ratarstwa, 20—28 lět staru, ze zamóženjom abo chce so do ratarstwa woženiť. Ma 10000 hr. zamoženja a dobre mjeno. Poskićenja z wobrazom pod **H 14** na wud. Serb. Now.

Poručam samodźěłane

dołhe škórnje 28.00 hr. połdołh. škórnje z dwójn. póduš. wot 20.00 hr.

dale tunje, solidne

wuporjedźenje

a zhotowjenje po měrje

Hač na dalše

mužace póduše wot 3.50 hr.

Zonjace póduše wot 2.75 hr.

Eduard Völkel

šewski mištr we Worklecach

Za pjekarjow

Mašina za dźěłanje čěsta
Mašina za rozdźělenje čěsta
Dźěža
Khlěbowe khorbjatki
Mjecki za calty
Pjecowy zamk

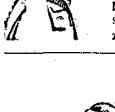
wšo jenož 2 lěće trjebane tunjo na předań přez

Herm. Melow w Budyšinje

twarc pjecow

na Wjelkowskej dróży 155

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjeźińskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Kublerec strykowane

hólčace a holčace wobleki

* Pulowy

* Lacy

* Jaki

* Žonjace wobleki

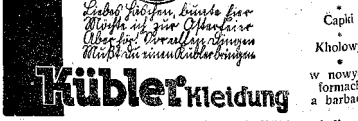
* Strykowane sukinje

* Capki

Kholowy

* w nowych formach a barbach

po znowa zniženych Kübler-płaćiznach z KUBLER-wulkopředawarnje

na Kěžorskej dróży 16

Najwjetši dom štrykowanych tworow w Budyšinje

Žadajće sebi nowe KÜBLER-katalogi a wobkedźbujće wosobje naše nowowustajene wukładne wokna

---

Serbow kupny dom

Wolmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubiš. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušiw. za jaki, črne 7.50, smuh 4.95
Črne počešnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank. wobsadki, francy

Fale, pisany zaleńk . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

črne, běle, rózowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wěcy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf

Steinstr. Dresdnerstr.

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. I

Lyps-Schnitte

Beyer-Schnitte

Dobre čehnje k sebi

Serbski Hospodar

Časopis za serbskich hospodarjow

Čisło 11 Budyšin, 25. měrca 1931 Lětnik 39

Kak nastawaju nowe druziny běrnow.

S kóždym létom so namakaju nowe družiny běrnow, štarše so poisłuchuja, so wjazy njeshadźeja, so njepschedawaju. Někotre družiny dre so pisches mnohe léta dźerža a bywaju wobluhowane. Druhe so narodźeja, dźe, tři léta posdźicho hižo ničiło je wjazy njeznaje. Swotkel pokhadźeja te nowe družiny? Kak a kóždy nastawaju?

Chcyeny-li so ſ tym saběrać, dyrbimy dźe so najprjedy praschecz, schtoha je běrnjaca družina? Ssu-li rostliny jenake družinu wschě jenajke? Mamy ja to, jo je jena družina běrnow nastała ſ jenickżeje rostliny. Kóžda družina ma macżeńnu rostlinu a wschě rostliny teje družiny su dźecži a dźeczidźecži tuteje jenickżeje rostliny. Hdyž so běrny rosmnožeja ſ podjeńkżinu płodami, to su rostliny jeneje družiny poprawom wschě jenajke. Tajke rosmnoženje mjenuje so vegetatiwne abo njeplažne. Pola różneho rospłodźenja so kwětka wopłodźa ſ tym, so so mucżka pschenjeße na płéschk, ſ cżehoż potom nastawa żywnjo.

Schto votajkim płahować rostlinow cżini, to by dóstał nowu družinu? Psched 20, 30 létami swjetscha takle postupowasche: Te rostliny, kiž żytnje rojesechu, běchu strowe, potajkim dobry wunoschk lubjachu. Wobnamjenjesche rostliny se saschtajenjom kjeschkow. Najmu sběra běrny ſ tutych rostlinow wołoßje a najlépsche wuzije k dalschemu wuplahowanju. Běchu to běrnowcy, kiž jenak wulke, strowe běrny we wulkej liczbje mejachu. Tuta methoda płahowanja so mjenuje positiwne wubéranje rostlinow *a to tohodła positivne*, dokelž so wubéraju te rostliny, kiž maju złużicz dalschemu wuplahowanju. Pschi negatiwnym wubéranju so jenoż wotstronjeja khore a mjenje hódne rostliny, mjes tym, jo so wot wschitkich druhich běrnowcow běrny sbéraju. Posledniu methodu płahować nałożuje cżasto, hdyž chce družinu wobkhowacz na wyßokim ſkhodźenku a ju schkitacz psched wotrodźenjom a khorosczemi. Wón takle kóžde léto wotstronja khore a mjenje hódne rostliny.

Poprawom pak dyrbimy żej nětko rjec, so kola na tajke waschnje, jenoż ſ wubéranjom rostlinow, njehodźa so stworicz nowe družiny běrnow. Wschak bywaju wschě rostliny jenajke po thmanoschczi *a podobje*. Haj, to je też wérno! Tola njebéchu wschitke družiny cżiste. Wobsebje te stare družiny wobstejachu swjetscha ſ wjazorych družin, kiž pak běchu mjes sobu jara podobne. Tuta *methoda* płahowanja so po prjedy danjesche, dokelž mějesche płahować ſ dispositiji na formach bohate kratne družiny, kiž su so dźensa nimale zyle zhubike. Běchu to družiny, kiž so pisches dołhi cżaß w jenej wokolinje pěstowachu, so tam potajkim za dobre wopokazachu, ale tola hišcze nic wobsahowachu wobdźełane njeběchu a tehodła běchu jara wjeselakore.

Płahowarjo bórzy dowidźachu, so jenicżky ſ positiwnym wubéranjom rostlinow wjele wjazy dozwicz njemóża. A woni cżinjachu to, schtoż bóhu pschi płahowanju żita hižo dawno cżinili. Nałożowachu różne rozpłodźenje. Měschachu dwě družinje mjes sobu, to wěra pschenjeschcu mucżku ſ kżenja jeneje družiny na płéschki druheje družiny. Se tajkim měschenjom dóstawa płahowar potajkim wulku liczbu jara wschelakorych rostlinow. S tym ma płahowar potajkim wulku liczbu wschelakorych rostlin k dispozizili, je kotrychżi może nětko wubéracz. Cżim wjazy ma rostlinow, to wéra cżim wjazy měschenjow je pschewjedł, cżim wěcżischa je tež możnosć, so mjes typizownymi rostlinami nadeńdże tu prawu, kiž żej pschéje.

Kak so nětko pschewjedźe tajke měschenje? Prjedy hischcze, hacż so běrnjace kżenje rozwiju, a rosćeżewa, so pupki swjaha a wobkładninje wocżinjeja ſ *pinzetu a tyczki* (Staubgefäße) so *wutorhaju*. Tole so mjenuje trjebenje — kastrazija —, pschetož tyczki tu płodźidła rostliny. Najsćerje so tole pschenjedźe ſ wjeczorom, abo sahe rano, prjedy hacż pupki sakcżeja. Trjebenje ma saměr zadźewacz tomu, so so rostlina hama wopłodźi. Trjebja so na kóždym cżełcu dwě, tři abo schtyri kwětki. Pschi tym ma so jara wobkładninje a kodźbliwje postupować a dyrbitch měcz jara sohlu, wósku ruku, pschetož kżenje je jara nażne a cżułiwe. Njeßmělich kwětki ani wobkhodźicz, hewak swotwadaju. Po operaziji maju so kwětkowe płaiki sadny *nałożnje hromadu sklasć*. Kżenje dyrbi měcz napołdra, jako njeby so ſ nim nicżo stało. Kóżdu trjebjenu cżełcu dóstawa potom butku ſ pschewidneje papjery, kiž so na stołpiku ſ łykom pschiwijaja. Cżełcz ſ butku hischcze na dwě żerdzy pschiwjazajsch, kiž su do senje sajchtapił, hewak by wětr cżełcze ſ butkami bórzy słamał. Cżehodła tykaju so trjebjene kwětki do papjerjanych butkow? Ma so tomu jadźewacz, so mucżka ſ druhich njetrjebjenych kwětkow pschinđże na płéschki (Narben) a je wopłodźi.

Prěnje poprjedźenje a wopłodźenje kżenja so wotmėwa nětcżo dnjow po trjebjenju, wjesela so pod druheho dnja. Kżenja so ſ ruku wopłodźeja. Prjedy pak su dyrbjał sběracz kwětkowu mucżku a to ſ družiny, ſ kotrejż ma so trjebjena družina měschecz. K tomu bjerje płahowar butki ſ pschewidneje papjery, do kotrychżi hypa sraku mucżku ſ tyczkow. Butki, ſ *kotrymiż* su *wobwijajane* trjebjene kwětki, so nětko wotwijaju, kwětki so wobkładninje wotcżinjeja a ſ drobnym żerdźicżkowzom so mucżka druheje družiny swaha na płéschk trjebjenych kwětkow pschenjeße.

Potom šo kwětli tworjo ſ tymi kulanti ſamowſka u. Často ho tute wopłodźenje hišćeše raz wotpernje, ſo by ſo tola kóžde ſćenje też wěſeše wopłodźiło. Někto płahowar wšitko dujow cźaka a potom kwětli ſ dulkow wuſwobodźa. Kiſeiſki, na kotrymž je napiſane cźiłło měſcheńki, wotſtwa pišći roſtlinje.

W běhu tećza wuwija ſo ſ wopłodźenych kwětkow ſelene ſchnjelki. Niż wſche wopłodźene kwětki měrwatu ſchnjelki, ale jenož położa ſ nich, po tym ſo je prjedy hižo jena ſchtwórćina kwětkow ſwotpadała. Schnjelki ſo potom sběraju, wutłóćeja, ſtymjenja ſo płokaju a ſuſcha. Nałšto ſo potom do parnišćećow abo kaſchćikow wuſtwaju a ſadźenki ſo pſcheſadźeja. Naſtmu wuběra płahowar ſ tutych ſadźenkow te, kiž ſo jemu ſdadźa być naſtmańſche a je dale wobdźěła po methodze wuběranja roſtlinow.

Bywa móžnoſć, ſo, hdyž dźe wicho derje, naſtanje ſ kóždeje roſtliny nowa druźina, wšo hakle ſa nječto kt. To dźe jara rjenje klinczi, ale hdyž wobmyſlimy, ſo je 1000, 2000, 3000 abo wjazy ſadźenkow ſo cźaſto jenož 2, 3, 4 abo 5 hodźa k daſchcemu wuplahowanju a ſo ſtutych cźaſto ſyzła žadyn, druhdy jenož jedyn abo dwaj ſtaj po wunoſchku, ſtrowoſći a ſaſnoſći kmanſchej dyžli woſtaine hižo ſnate druźiny, to móžeſch prajić, ſo płahowar wopraſnje ma doſć prózy, kiž ſo malo mytuje. Nima na ſane waſchnje lohke dźěło. Druhdy je ſta dołho podarmo ſo prózował, a njeje ani wo krućel dopředka pſchiſchoł.

Widźimy, ſo njeſe tak jednore, pſchinjeſeſ nowe druźiny na wiki!

Hnoſenje běrnow.

Běrny trjebaju njſilnu, derje wětrjenu pódu. Tola ſo dozpěwa, hdyž hródźny hnój podworačh. Hródźny hnój ſo wobſeže derje hodźi k hnojenju běrnow. Pſchikupny hnój jón narunacź njemóže. Hródźny hnój k běrnam móžeſch parowacź jenicźzy tehdy, hdyž ſu prjedy na rolu měſt dźeźeł, luzerny abo podobnu roſtlinu, kiž je ſwojimi powoſtankami pódu mjelnjachu.

Saworanje hnoja móže ſo ſtacź krótko pſcheď ſadźenjom běrnow. Sdobom móžeſch potom rolu też hnyoom drjebicź, hdyž ſłužeſ Bſch boku bróny pſchiwoſjuneſch, kiž potom pſchi woranju bróſdu dwójzy wobdźěła.

Sa ſaworanje hnoja w naſčeju rěcza też druhe pſchiſćiny. Hdyž hnój tlaſe, nałtawa muhliczńate kiſałina (Kohlenſäure), kotruž roſtlina nuſnje trjeba. Połožaju ſuſcheneje roſtliny twori wuhlik, kotryž roſtlina nadźera ſ wuhliczńateje kiſałiny powětra. Tuta je połakim jena ſ najhlowniſchich wutkow. Wſchednu powětr pak nima telko wuhliczńateje kiſałiny, telko roſtlina trjeba, malu derje roſeź. Dyrbimy potajkim roſtlinje podawacź nute wutki, potajkim ſtaminy dacź do zemje. Wuhliczńata kiſałina ſtupa je zemje a lopjena ju pichijimuja a wuſwaju jako wutk. Běrny potajkim maju wjazy wuſzitka, hdyž ſo hnój jawora hakle w nałeźu a nic hyło naſmyn.

Tola hródźny hnój ſam ani njeodźała k tomu, ſo by ſo dospił dobry wunoſchk.

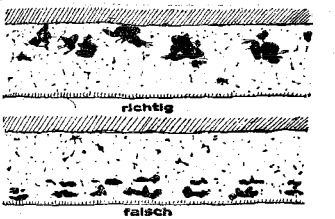
Roſtliny też trjebaju draſło (Kali), wobſebje na łóſzchej pódźe. Draſło je jara wuſzitne, dokelž twori ſchtrob. Hdyž draſło mjetaſch, maſch na to dźiwacź, ſo w draſłowych ſelach ſwjetſcha bywa ſeleźnoſtojca (chlorverbindung), kotraž ſadźiwa tomu, ſo ſo ſchtrob twori, hdyž ſo draſło jara położe mjeta, wobſebje na ſuchich połach. Móžeſch pak też połoźiſko draſło mjetacź, ſamo hiſchće po ſadźenju běrnow, hdyž wuſziwaich draſłiczńy ſyrjeczńaton (ſchwefelſauren Kali).

Hródźny hnój ſwjetſcha cźi ſamtuje mjetanje kaſejowki (Phoſphorſäure). W hródźnym hnoju pał je pſchemało duſnika. Tehodła maſch ha nje hiſchće zemi pſchidacź duſnika. S tym budźe wunoſchi bohaćiſchi.

Zaměſćenje hródźneho hnoja.

(S wobraſom.)

Cźerſtwy hródźny hnój ma ſo w ſahrodźe jenož naſymu ſaryczź, nałšto móžeſch jenož hiſchće wuſziwacź ſtary hródźny hnój. Wſchak roſtliny nieſpěſnjuja hnój, ale jenož wutki hnoja, kiž ſu te drobne ſywjatka w pódźe pſcheſyrowale. Korjenje ſamóžeja jenicźzy pſchijimacź wodu a ſeleninu. Dołho traje, prjedy hacź hródźny hnój ſtaje. Hdy by nałšto cźerſtwy hnój ſarył, to wón hakle naſymu ſtutkuje, potajkim w cźaſu, hdyž roſtliny wutkow wjazy njetrjebaju.

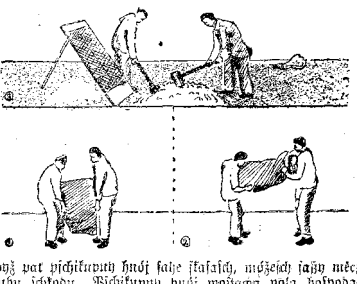

Stara ſahrodniſka kaſń praji, ſo ma hródźny hnój ſo pſono a ſłojka saryczź. Drobne ſiwjatka w ſemi, kiž hnój roſpuſchcźeja, trjebaju wjele powětra a cźopłoty. Swjetſcha je wſo pjerſchcź najcźopliſcha. K temu hiſchće pſchidźe, ſo bywaju też paſuſchki bóle ſwjetſcha. Hdyž hnój ſo nětko pſono ſarěje, dóſtawaju ſo paſuſchki ſkerje k wutkam ſ hnoja, kiž takle ſpěchuja ſróſt roſtliny. Hluboſche korjenje roſtlinow maju jenož nadawk roſtlinu jakórnowacź a jej pſchijiwjeſeć wodu. Jedna ſo potajkim wo to, hnój derje roſoſćelicź. Hnójne twórſchty nimaju być wodorune, ale na koſu. Njeje potajkim prawoje, hnój we wulkich cźmałach na duo bróſoſćelkow jahrjebacź ale ma ſo na koſu ſypacź na podrytu zemju.

Swjerdnjenje pſikupneho hnoja.

(S wobrajom.)

Pſchikupny hnój ma ſo po móžnoſći ſahe nakupowacź, ſo móžeſch jón ſahe mjetacź. Hdyž połoźiſko ſkaſaſch, to ſo potom ſkaſanki pola dodawarja nakopleja a dóſtaneſch wjazy jara połoſe. Hdyž pak pſchikupny hnój pſchepoſdźe mjetaſch, nima rola wjazy ſ teho wužitka.

Hdyž pak pſchikupny hnój ſahe ſkaſaſch, móžeſch jaſzy mjecź druhu ſchtodu. Pſchikupny hnój woſtawa pola hoſpodarja na ſtadźe. Bohužel ſo ſtajnje njekhowa w pſchihódnych měſtnach, tak ſo nětkotre druźiny pjakupneho hnoja ſmjerdnu a ſo wjazy njetruſcha. Hnój w měchu twori potom wjerdu dulu a njemóžeſch jón ſ měcha wu-

šypaŕ. Dyrbiśch potom měch wyšoko zběhnyć a dasch jón měśćto króć na twjerde dno padnyć. S tym wobšahy žo drjebi a da šo šnarno wuprózdnić. Dulki hišće ś drjerjoranym hamorom rośdrjebiśch a pśches tśichom šajeśch. Powoštanki hišće raz ś hamorom rośdrjebiśch. Jeli šo šo cźi tole njeporadźi, rośdrjebuj je ś mlekjakom, kajkiž šmy w poślednim cźišle „Sćerbśkeho Hopodarja“ wopiśali. Pśichkupny hnój šo potom jašy hodźi k mjetanju.

Dźiwejće na skót!

Skocźata, kiž nalkto linaju, słobka śkorjeja, tehodla dyrbiśch je wošebje derje wothladacź. Hródže njech šu cźiśte, skocźata maju šo derje śchrosowaćź, wośna w hródžach njech šo wocźinja. Powětr a ślónco śtej najlépśchej śrédkaj pśchećiwo śkorośćam. Jara cźopłe njiśke hródže a konjeńcy šu dźe w jmnje dobre, ale nětko w nalkźu šu jara njeśtrowe. Powětr w nich je njeczišty a hubjenje na pluze śkutkuje.

Konje, kiž cźežko na polach dźěłaju, maju dóśtaś wutkniwu pizu, kiž šo šnadnje pśchegbrunje. W nalkźu šo tu cźasto jewi rěśanje (kolik). Wina je njepśichódna piza. Konjom, kiž linaju, njech šo da wjele morchwje, konje ju rady žeru. Morchej ma šo derje myć. Njetrjeba ju rośdrjebiś, ale ju jenoš śhubi to najlépśche — juchka. Maśch-li śtarśche konje, to móžeśch morchej rośtołć we žłobje. Dawaśch tódy wjeczor dwěmaj konjomaj wulki bow morchwi.

Budź wobhladniwy, hdyž nětko howjasemu śkotu dawaśch rěpy. Rěpy šu nětko hižo cźasto nahnite a wjazy wjele hódne njeźu. Dawaj trawam radścho śuche śchrotki. Skocźatam, kiž pśchińdu na paśtwiśchća, maśch nětko śchwary wurěśaćź, jewak maśch tam šame klazawy. Drobny śłót pušćejśej won, hdyž je wonka cźenje! Świnje a wowcy, śrěbjata a cźelata šu cźi jara dźakowne, hdyž móža šo ras tak prawje wubéharź.

Rańsofrjesiska dójna wowca.

Dójne wowzy šo wošebje pśahuja w mjeńśich žiwnoścźach w połnóžnej Němśkej, druhoje teš w južnej Němśkej, mjenje pak w jerjedźnej Němśkej. Dójna wowza ma běłym njeśwoczom, nahimi nóhami a dołhowośmjanej koźu šo pśahuje wot Rańśchojrśiśkeho towaŕśtwa k pśahowanju dójnych wowzow. Tuta wowza šo šwójnamjenja ś tym, jo dawa jara wjele mloka a mjańa. Je to praśtara, domoródna družina, kiž šo njeje jara pśheśahowała. W druhich krajnach tutu wowzu hišće njepśahuja, dokeĺ šo praji, jo jenoš šo hodźi za śrjišku krajinu a w druhich krajnach rejto njerwunjeje. To dźe może byćź wěrno, jo šo śrjišku dójna wowza wśchuzo pśahowaś njehodźi, ale tu a tam budźa tola teš kraje, hdźeź by to móžno było.

So šo tuta družina hišće njeje dale rośśěrila, šu dźe wina pśchedbudźi ratarśkeho wobydleŕśtwa. Dokeĺ śtoźo dojeś njeśnalachu, dóńdźe druhdyž k hubjenym resultatam. S dójnej wowzu ma šo hnak wobkhadźaćź, dyžli ś druhimi wowzami. Ale njeźmjeć ju ani pśchirunaćź ś kóu. Koja bywa hródžne śtoźo, haćźrunjeź šo pśchijerjanym wjedźe wonka lépje cźuje. Dójna wowza paŕ pścheje śej na kóždy pad paśwu. Druhdy potom hišće wowzu w hródži wopaŕ pśizuja. Potom wéjo njeźmjeć wulki wulpech a wunośchk. Potajtim, ześtóź nima paśtwiśchća, njech śej teš ani dójne wowzy njedźeržaź, ale jenoćźke kóły. Schtóź paŕ ma nětak kmanu paśwu, tón njech piahuje dójne wowzy. W jmnje dawaj wowzam śłomu, šyno, runkliźy, punt wowóa, teź worpadk je kuchiny. A wowzy njech wośtanu wonka. Jenoš pśchi wyšokim śnéžu ćhowaj je do hródže.

Prawe pścowanje kozow.

Wopaćźne pścowanje koźow je wulki pomoc. Śwójeśćha koźam w lěźu pobrachuje paśtwa. Druhdy teź w jmnje šyno njedośtaha. Mésto teho cźasto podawaju wokowne płody, ale te maju malo bjelkowiny a mapna.

Wiśha piza ma šo koźam ka ź cźišta a šuchu, jo móža šo wulki prawje wužiwaćź. Kimo teho maśch teź dacź doseć seśuhnjazete pizy: wowśy, wośuchowa nuka, lany wośuch. Wśo maju šo śkórcźata po pścowanju teź doseć napośćeć. Poleźe njeźmjeć byćź ani jmnje ani cźopłe. Kusk khléba abo pśchenéžne wotruby cźinja jo płódnśche.

Mlokowa śkódka.

(S wobrazom.)

Njehodźi šo sadźéwaćź tomu, jo pśchi dejenju do mloka šo dośtawaju zujowcźy. Móžeśch orte dejne kruwy husto cźišćeźiś, jim jara śaśćelaćź, ź cźimž teź mloko bywa cźišćiśche, ale jenotkliwe truśchenki, kótrymž atd. šo tola do njeho jabłukoźa. So šo njebychu w mlókzy roszuśchćiśle a mloko śkaśnje, šo hnydom po dejenju gyšći je śchidkami, kiž truśchenki njepśchepuśchćeja. Pśredy ź to

mai wužiwaju drobne śchidki. Ale je šo wupokaśało, šo tola njeźmju doseć drobne a šo šo mloko ź nimi dosćeź njewucźišćeźa. Lépje je, hdyž naložujeśch powśtu. Hišće lépje je, hdyž wužiwaśch mlokowy filter. Filter pśchidaju mieś dwě śchidźaj a maja šo porjadnje po wužiwanju jašy wośtśronieź a wobnowieź. Filtery jara wulpéśchne śkutkuja a mloko dokładnje cźišćeja.

Naša pjerizna w měrcu.

Na mnohich mésćinach šu kury jašy popśchestawałe njeśeź. Kunje nětko dyrbi šo wjele kedźbnośeźe wénowaćź kurom, dyrbja šo derje pizowaćź a wothladowaćź. Podawaj śtajnje mésćanu pizu, kiž ma wjele bjelkowiny a dawaj teź śtajnje cźeśtwu, niž pśchejmnu wodu ź pićzu. Kury dyrbja teź méćź dość ‘jeleniny, abo narunańk jeleniny, kaž runkliźy, morchwje, napuśćeźeneho wowóa atd. Dawaj teź kurom rybjaźy wolij — Lebertran —, potom śkrje njeźu. Dawaj ja dźeń kokośći jedyn gram. Teź kiśłe wuběrane mloko tu pomha. Tuto teź derje śkutkuje na pśchezwrowanje. W ratarśtwje je wuběrane mloko tola śtajnje dośtaćź a wono ma šo cźaźejśiśho trjebaćź dwaźi šo to dotal śtawa. Do śtomy dośtawaju kury ja dźeń kóžda 50—60 gr. jornjatkow.

Wudźerstwo w měrcu.

Schćěźka nětko njerta. Tehodła wudźerstwo tu w tym cźasu powabuje jenoš k jenieźenku jaměrej, ke kunśchtnemu wopłodźenju. Hnydom po tym, jo je šo schćěźka popadła, hadźi šo wona do kasterja. Do derje wućišćenych śchikow, hdźeź je nětśto wjazy wody, šo potom ryby wonjerkaju a wužiwnjenjeja. Zikrakt njerk hjeje

wjsčeho ſwnſchczeja, mlóczȝnaki ſoł dyrbiſch ſ hłowy lc wotmjſchi kruczc maſacz a takle wuſtrnjenjcz. Tſi ſlimaki na pjcrcj mlóczȝnakow ſu pola jenaſkcje wulkoſcje ſchczakow prawy pomcr. S hrubſzym pjcrom mloko ſ ſlimam prawje ſmjeſchni, potom tak dołho wodu pſchiliwaj, dokiż jikno njeje ſ njej pokrytc.

Nětko ſo pſchihotuje „hnjeżdo“ k wulehnjenju jikna. Kłony wikkowy kośch (ſchwinda) ſo ſ dornom abo jachinkowymi halosjami pſchikrыje. Na tuto „hnjeżdo“ ſo něſto wopładzene jikna dadza. Schwinda ſo je ſpječu pſchikrыje a ſo na ſtónczȝnym mjeſtnje do nitkeho hata ſadźi. Sa dwě njedźeli naipodźiſchо ſo młode ſchczukl wulahnu a ſo do hata dobywaja. Tak ſmjele wuđżeł ſa lěto jaſby doſcz ſchczukow.

Pſtruha w mjezu hiżo jara ja zyrobu jada. Laka pſchi brjoży a ſpody korjenjow na popad. Tu ma wuđżeł nětko kumſchtnu muſchku abo molu ſmjetacz. To ſo hnydom njeporadźi, njejſu-li to pryedy dołcz ſmuczowal. Muſchka dyrbi ſ łohka na wodu padacz, tak jako by wětr ju do wody ſawołał a to runje na mjeſtno, hđżcż pſtruha we wodje ſteji. Pſtruha połkoczi na muſchku. Hdyż je ryba zhnyła, dyrbi wuđżeł nacżahnycz, ale to njeſmje ſo ani pſchecżahacz ani pſchepoſoże. Njech tez wuđżeł mjeſtnje pſchebliſko k rěczȝy; hiżo jeho ſczen wobhladnuwu, pſchekłepanu pſtruhu ſaczeri.

Dźery w hałozach sadowych ſtomow.

Pola ſadowych ſchtomow namalaſch cżaſto w halosach dźery abo repuchi, kiż ſchtom ſwoſhożeja a bywaju ſa njeho wjeſty ſtrach. W dźerach halosowo pſchecżywaju wſchelake ſchkodniki a tu ſo tez ſahnjeżdża wſchelake khorosce. Na kóżdy pod ſu dźery a repuchi po halosach jnamjenja ſanjerodżenja.

Nětkotrjżkuli dźe na to pokazuje, ſo takle dźery bywaju wuſitne ptaczkam, ſo buchu tam ſwoje hnjeżda twarike. Ale k tomu dże naſche ſadowe ſchtomy njeżdu. Chże-li wobſedżeć hajicz a ſchkitacz ptaczkow, tak ſmjeże drje hiſchcże druhe kmanſche prędki. W taſkich dźerach wſchak ſo ſkerje ſapydleja woſy, ſcherſchenje, mroſwe a czrjódy ſchkodnikow, kiż jwjeſcha na taſkich ſanjerodżenych ſchtomach pſchejmuja. Dźery w halosach ſu ſwoboti njetwutſtojneho dźela, wone njenaſtawaju. Hdyż ſo hubjene halosy prawje wotrěſaju a hdyż ſo wjeſche roſrěſki ſ wótkom abo majom pomałaju, jo njeby mokroſa mela pſchiſtup a ſo by ſo wobaralo ſchkodnikam (roſżilinjay) a hribikam (trupej atd.).

Hdżeż hiżo dźery ſu, njech ſo rjedża a ſo ſ hłnu wupjelnjeja! Horjeka pſchińdże hiſchcże zementowa worſchta.

Taſke dźela maju ſo rucże pſchenjeſcz. Tu rěka: „Schtoż chceſch cżuricz, to ſchcżin hnydom!“

Kak so Gingawy sadżeja.

Mnohy ſahrodnikarjo wobdżiwaju běłe gungawy we ſwojich ſahrodżach, ale na to njepſchichdu, ſo mohli tej ſwoju ſahrodu pyſchicz ſ tutymi roſtlunami. Nětkoſi mjenja, ſo je pěſtowanje gingawow w ſahrodże jara wobcżeżne a cżeżke. Tomu pak tak njeje.

Tſoje bet gingawy żadaju. Sprenja: ſtejatu wodu, wjele ſtónża a wjele zyrohy ſa korjenje. Hdyż wulki hud ſdżełiſch do dweju połozow, mózeſch w malej ſahrodże tute wumenjenja dopjelnicz. Hewak mózeſch tej gungawy w hacżiku ſamẽſcżicz. Dobra ſemcżka ja gingawy ſ tſjoch ſchtwórcżinow hliny a ſchtwórcżiny ſuchego kruwjażego hnoja. Gingawy roſtu tez w mẽſchenym pẽſkoſcże ſemje, ſmjeczom ſ dróhi a ſtarſzho konjażego hnoja.

Po tym, ſo ſu roſtliny ſhodżił, daſ na ono hnjłu worſchtu pẽſka abo nẽkotre płone kamjenje, jo njeby ſo mẽſcheńza horje ſpuſchczilu. Chżeſch-li gingawy żadżicz do ſahrodneho hacżika, to je tykł do witkoweho koścha, kiż ſo ſ pomozu dołheje żerdże we wodż ſanóri. Gungawy bórſy ſo ſakorjenjeja, pryedy hacż koſch ſtłacz. Hdyż gingawy żadżiſch do nitkeho hata dyrbiſch na to dżiwacz, jo horni dżel roſtlinow hiſchcże runje pſchinoże do ſpody wody. Żyhel roſtlinu w onje ſożerżi. Dyrbiſch ſnacz hłubokoſcz, kiż te wſchelake drużiny gungawow ſnjeżu. Mjeńſche drużiny trjebaju 30 ztm hłubokoſcże. Mózne roſcżaże drużiny trjebaju 90 ctm hłubokoſcże.

Najkeje ſo hnydom praſchesch, hdyż żadżeńk łupiſch. Nětko je runje cżaſ wſchitko pſchihotowacz, jo mohł gungawy ſa mẽżaz żadżicz. Tak rucże hacż gungawy roſtu, maſch wodu ſtajnje wobnowecz.

Kwětki do wokow!

Kwětli ſu kraſna pycha niz jenoż ſahrody, ale tez domu. Njeje rjeńſcheho napohlada hacż hdyż ſo wſche wokna kraſnja ſ piżanymi kwětkami. Njeplaczi ſo wſchak jenicżky ja lětnju dobu. Hiżo potajkim trẽbne, ſo tu pokaſujemy na nẽkotre wẽzy, kiż dyrbiſch mẽcz ſanicż, chżeſch-li mẽcz rjane kwětkate wokno hiżo ſahe w nalẽcżu.

Pſchedewſchẽm ſo doporuczi, njepẽſtowacz kwětki we hornjach ale w kaſchczikach, kiż ſu bóle praktiſke. Najlepje je mẽcz kaſchczikl w roſmẽrje 20 cm ſchěroke a 12 cm wyſoke. Dołhoſcz ſo ma po ſchěrokoſczi wokna. Kaſchczik napjelnimy ſ dobrej cżornej ſemiczku a potom mamy ſo roſhudżicz, ſchto chcemy do nich żadżicz. Pſchi wubẽranju drużinow kaſchczikow je jara ważne, hacż ſu wokna ſtónczne abo niz. Hdyż pſchipołnińſche ſtónzo może pokne ſwẽcżicz na wokna, wolimy hjes pſchemyſlenja pelargonije, kiż ſtónzo ſlóhka ſnjeżu. Sdadżeńli dóſtawaſch pola tóhdeho ſahrodnika. Doporuczuja ſo wożebje żapaze cżerwjene drużiny. Tu ju tez na mẽſtnje cżimowoſijalkoſte abo běłe bjetunki każ tez módra lobelka, pſchetoż tute kwětki tohorunja ſtónczneſoſcz ſnjeżu.

Sa wokna, hdżeż ſtónczo pſchejara njeſmali, mamy mnohe druhe kraſne drużiny kwětkow każ na pſch. fuksije, żelbija, ale njedżakowniſke kwětki ſu ſichiwoliſty (begonije). Begonije ſo pẽſtuja ſ boblijow, kiż dóſtawaſch w ſymjenjarnjach. Boblije daſch hiżo w mẽrzu do wożebitych kaſchczow ſ mokrym pẽſkom pſchi 16 ſt. R. cżopłoty a hdyż boblije ſpuſchczachu korunſchti a kołoch je hiżo zentimetr dołhi, potom pſchebżadź boblije do kaſchczikow tak, jo woſtanje 20 zentimetr rósnoſcze mjes żadżeńkami. Mjes nje mózeſch żadżicz druhe wiſoke roſtlinu. Potom begonije hiżo kẽżeja wot meje hacż do naſymu. Na kónzaj kaſchczika mózeſch hiſchcże żadżicz naliki. Se ſymjenja ſo wupẽſtuja żadżeńki, kiż ſo potom do kaſchczikow pſchebadżuja. Pṙenje lẽto tcżeja naliki hakle w prażniku, druhe lẽto pak hiżo wot meje.

Sa ſchkódkate mẽſtna ſo doporuczuja tez ſukſije a begonije. Wone tam bże jara njetku. Na wózki mózeſch tam wuſadżicz asparagus abo dżiwje wino.

Radźimy:

Wonż dyrbiſch ſahe wuſtrnjacz!

Wonż dyrbiſch mózne hnoiſcz ſ duſnikom!

Hlinjane łuki maſch wlócżicz a na nje hnóſnizu wojſcz!

Schrokuj ſtót a pſchirẽſaj ſchpary!

Tez pſtruh cżaſcżiſcho cżeſaj!

Wſjedżcże tnihi!

Dżiwaj na ſaſẽſcżenje pſche krupy a na ſawẽſcżenje ſkotu!

Hdyż je rjane wjedro, ma ſo kurjeńz dokkadnje rjedżicz!

Koria w hródźi dyrbja bycz ſtajnje cżiſte.

Hoſpodaŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,01 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho zmjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja despolnje bědny. Kóžde zmjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne zmjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsja.

Čisło (Nr.) 72 — Budyšin — Štwórtk, 26. měrca 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Němsko-awstriska cłowna unija.

Brüning wo němsko-awstriskej unији.

W Barlinje je žo frjedu 51. **polna shromadźizna němskeho industrijowoho a wikowaćišwowneho sjeńda** wotměła. W njej je němšti kanzler **dr. Brüning** sćahowaŕ měł, žo wo němsko-awstriskej uniji wuprajiŕ. So by mohła swój wójnšti doh wotpłaćeć, je Němska nujowana, dowoś ſ wukraja smjeć. S wulkeho dźela wot wukraja wotwisuje, hač **a-kak** dołho budźe Němska nowy reparaciski plan dopjelnić móc. Dokeľ žo swišowanje źiwota jenoź pomału spóšnuwa, žo němske knježeństwo prózuje, je žanuzneho pohnuća rozwiće pschihotować, kotrež we wobžahu mózneho leži.

W tymle smyśle žu jednanja srosumnić, kotrež žu žo nětkole mjes Němsku a Awstriſku sawjedle.

Pschezo dyrbimy žo najprjódy prašeć, hač a po kajkim puću je móžno, jenotliwe hospodarske městnoše rozšěrić, a tele móžnosće dyrbja žo pschi wšěch wobsteznoscach wuwinuć. **Němska a Awstriska** stej žo mohłej cźim lóžo rozšudźeć, tule wuńć do skutka stajić, dokeľ tomu žanych napschećiwnosćow njewobara. Jeju jednanja žo ſ prózowanjom wobża, hospodarstwu wobeju krajow dobytki pschiwobrośeć, kotrež žo ſ rozšerjenja hospodarskeje krajnoscje wutworja. Wobej knježeństwoje maŕej prawo a powinnosć, tele dobytki zawěsćeć, kotrež pak njetrjebaju sajimam druhich zlatow sćehowaćeć. Sźyła **może tole dojednanje naklonk k** rozwiću dać, kotrež może **na** zylu Europu spomožnje skutkowaćź.

Wobaj stataj chcetaj rozšudźenaj ſ měrnej kruteśeju po žiwojim puću kročiś.

Rozsudźaje za wustrowjenje němskeho hospodarstwa je ſkónčnje wola hospodarstwa **k žanjnej pomocy.** Dorozumjenje a hromadźedźanje je nusne w pomérach jenotliwych hospodarskich wobsteznosćow a wobydleśtwowych worschłow. Hospodarstwo ma nadawk, srosumjenje a socialnu mysl ſa dźełonjemjerjow pokazaś a k dźełu swólnuwych sa žo dźela swjeseś. Kriju, kajkaž je nětčišcha, njemóžemy jenicźy ſ hospodarskimi a statnymi srědkami pschewinyć. **K** tomu žu wopory wschitkich worschtwo a wulkocjaratoŕ pschede wšěm wjednikow nusna.

Schober je podobnje kaž němski kanclerr wotmolwił.

Jendźelski późłanc **Phips** je frjedu popołdnju awstriskeho městoknzlera **Schobera** wopytał, so by jemu nahlad jendźelskeho swonkowneho ministra Henderjowa wo němsko-awstriskej zwonnej uniji sdźełił. Schober je jendźelskemu późłanjej nimale ſ tymi samymi złowami kaž němski kanzler wotmolwił. Też wón je rjekł, so ma dojednanje hospodarski charakter a so žo tohodla njehodźi ſ politiskeho stejišćeźa pohladźić.

Přiedy **koho** je městokanzler Schober, kotryž je tłoty a na jeršjenje w nopu cźekał, w žiwojim priwatnym wobydlenju sa žobu belgiskeho, franzowskeho a němskeho późłanza pschijał a ſ nimi praščenje němsko-awstriskeje zwonneje unije rozprajił.

Benesch wo němsko-awstriskej cłownej unији.

Cźěskosłowakiski swonkowny minister dr. Benesch je žo wutoru psched zastupjerjemi cźěskich nowin wo němsko-awstriskim dojednanju wuprajił. Pokaja na to, so poroki njejsu prawe, so je žo ſ tuthymi planami pschešłapił. **S aktom może dopołasać, so žu jemu plany njeodźizelne znate byle, offizielnje je pak žo plan potajił, a ſ tym ma žo też rostołaćź, so je Schoberowe a Curtiusowe dźeło dyrbjał jako njestrašne wobkładaćź.**

Cźěskosłowakiska dyrbi tutón kwapd na kóždy pad wotpokasaćź. Wona je drje žadne je žuboduymi krajemi jednaka, tola nahlad zastupuje, so móża žo tajke dojednanja jenoź mjes jenak žiwlymi statami wobsamknuć. Wotpohlady zwonneje unije mjes Němsku a Awstriſku bjes dwěla pschećiwo St. Germainskemu mérowemu sréćenju a pschećiwo Genfskemu protokollej lěta 1922 pozwolkuja. Wón žadn na sarźišcźe, so němski namjet ani pola małych ani pola wulkich statow pschihłoskowanje njenamaka. Pschećiwo njemu stej wulkonoscy, kaž Franzowska a Italska, pschede wschěm też Juhosłowjanska a Rumunska, mjes tym so Cźěskosłowaska wocźakuje. Njebudźe žo tak horze jěsć, kaž je žo warilo.

Wěz njeje dźenża hischcze khutna.

Sa nječkotre lěta pak móże khutna bywać, jeli so by žo Němska hospodarsći sdźełniła. Cźěskosłowaska dyrbi žo na to pschihotowaćź. Swonkowna politika dyrbi žo mjes tym sa tónle cźas bronicź a politiku Matu entenu jako hospodarśi swjaſk wutworiś. Pschichodna hospodarska politika budźe sa Cźěskosłowakiu wožudne praščenje.

Dr. Benesch potom dodaśi, so sastupjerjow němskich nowin w bliźšich dnjach pschijimja.

Němcy w Čechach za němsko-awstriske dojednanje.

Dźelanske shromadźenstwo němskich hospodarskich swjazkow w Cźěskosłowakiskej je wutoru sćěhowace wobsamknjenje pschijało: Dźelanske shromadźenstwo němskich hospodarskich swjazkow wobzamnje, so dotalna cźěskosłowakiska wikowaniska politika hospodarsku swjazanosć ze srjedźoeuropiskim ludowym hospodarstwom pschepóšnawa a žo ſ tutym pschepósnacom, po šdaću ſ politiskim pschicźinowym wukhadźanym, strachej wikowaniško-politiskeho wožamocenja krozi. We wikowaniško-politiskich poćahach k srjedźoeuropiskim statam, pschede wschěm pak k nowonastawanej hospodarskej němsko-awstriskej krajnoscji wono jenicźke możnosći widźi, wulki hospodarski blok wutworiś, kotryž je ſ wumjenjenjom sa dźelo a wukhowanje naschoho hospodarskeho bloka.

Briand hišće so njeje rozsudźił.

Wutoru po popołdnischim pohešenju europiskeho wubjerka, kotryž žo w tu chwilu w Pariju sdźadźuje, je franzowski swonkowny minister Briand krótke rozsćenje ze jendźelskim swonkownym ministrom Hendersonom wo němsko-awstriskim zlownym dojednanju měł. Briand, kotryž je najwótrischim nadpadam nazionalistiskich nowin wustajeny, je pjeca srjedźowske pschepytschenje k snědanju w jendźelskim późłanstwje k tomu wuźił, so by wot Hendersona zyle jasne wuprajenje zadał. Też późći swonkowny minister Salesti žo živje wo Hendersona prózniše.

Pariski wudawk „New York Heralda" we mjes tym dołho powědźi, so budźe, jeli so by žo Senderson pschihódnje k Franzowskej stajił. Briand wot Němskeje a Awstriskeje žadacź, so bischcźi wotmyślenu zlowonu uniju pak spschećiwjeć, **pak so bychcźi ju też na Franzowsku wukhcźiśtkej.** Na druhim městnje je „New York Herald" w tym samym cźišle jara ipommjenja hódnu sdźełenku pschinjeśł, so je w Franzowskej wopraudźe hibanje, kotrež chce žo do wotmyślenje unije pschijeć dacź.

Franzowske nazionalistiske nowiny žo mjes tym dale pscheciwo němsko-awstriskemu dojednanju horja. „Echo de Paris" jo ſ wobrazom schkeje a wuźmechuje. Pokasuje wérowanje na stawnistwje, w kotrymž Briand stawnika pschedstaja, mjes tym so němski president jako naduty późny marschall se smorschcźenej a sdružanej źonku Awstriju psched stawnikom steji. Pléchacźi generalojo jeju pschewodźeja.

„Ordre", nowiny franzowskeje cźełeje industrije, žo prózuje, Italisku pschećiwo Němskej naschtykać. „Wospischnjeńej njeby było", „Ordre" pische, „hdy by Italska pschi założenju Malkokaninskeje pomhoć chcyła. Adriatiske morjo njeby potom italske a juhosłowjanske, ale němske było."

Jendźelska kraćel w Barlinje a Winiu.

Jendźelski późłanc je frjedu němskeho kanzlera dla němsko-awstriskeho dojednanja wo zlownej uniji wopytał a jemu sdźełił, so žedi knjes Henderson w powischitkownym sajimje pschoje, so by žo nałeżnosć ſ pohladom na Genfski protokoll ſ 4. oktobra 1922 zhromadnje rosprajiła, a so Němska a Awstriska njebyschcźej hacź k bliźšemu peśeńdenju Rady Swjazka Ludow k dośćonjenemu postajenju doschłej.

Němski kanzler Brüning je późłanej wotmolwił, so žo němsko-awstriske dojednanje zyle we wobžahu Genfskeho protokolla dźerži. Tohodla njeje po měnjenju němskeho knježeństwa awstriske knježeństwo Nadje Swjazka Ludow žaneje pschicźiny dało, so by žo ſ tej należnoścju sabrała. Hdyž dźedźa druhe knježeństwa prawne praščenje pruhowaćź, njetrjebaće žo němske a awstriske knježeństwo toho bojeć. Němske knježeństwo pak njemóże wotpuscźeć, so Rada Swjazka Ludow dojednanje ſ politiskeho stejišćeźa pruhuje, dokeľ ma dojednanje zyle hospodarski charakter.

Knježerstwo je słubiło, zo so khlěbowa płacizna njepodrožiś.

W němskim žejmje žu sozialdemokratoju za knježerstwowu polnomocnjk k pschemjenjenju žitnych złow jenoź ſ wumjenjenjom hłosowali, so **žo nětčišcze khlěbowe płacizny njeńmědźa powjetšićź.** Sežiwjenski minister Schiele je podarmo pschećiwo tutomu wumjenjenju protestowaŕ.

Němski žejm blišće dny swoje swuradźenja skónči a žo najskerje hałe nasłymu sašo shromadźi. Sozialdemokratoju žu do tuteje dołheje pschestawki swolili, tola želi wumjenili, so dyrbi žo němski žejm mjes tym hnydom sašo swołaś, jeli so žedi to tšeźina sapódłanzow žada. Wopraudźe žmě rada starschich, kotrež dyrbi žo po žadanju tšoch se žiwotich zwbustawow lećeć, w kóždym wołomniku wobsamknjeć, so ma žo němski žejm shromadźić.

Srěčenje sakiskeho stata ſ zyrkwju žo sašo wotpokasało.

Prawny wubjerk sakiskeho žejma je žo žedu je srěčenjom wo wotwisajanju statnych płaćenjow na ewangelsko-lutherjsku zyrkej sadźerał. W trospranju běchu wschelake ménjenja słyschećeź. Mjes druhim nazionalni socialistojo žadachu, so by žo zyrkej dźiwanja na hubjene finanzy dźela žiwotich žadanjow wotrjekła.

Claus je statneje strony pschećiwo srěčenju rěcźeschе, dokeľ ma žo nahódnoscenje po zamoženju zyrkwje słušeć, a so móże žo nahódnoscenje też ſ rosšěrjenjom dawkowego prawa dopjeć. Sšćežnje žo srěčenje ſ słuzbami lekwizy a statneje strony wotpokała.

Rukowanje za njewěsteruske wobsłuhowanje.

Němski ministerski kabinett je žo wutoru swowa ſ finanzowanjom podawanja němskich wudźełkow do Ruskeje jaběrał. Wotmyślenje žu spschećiwili, hromadźe za 300 milijonow hriwnow rukowaćź. Město toho dyrbi wubjerk, kotremuž finanzny minister a swonkowny minister pschiłušnjechetaj, w kóždym jenotliwym padźe rukowańsku sumnu posajiś. Kaž je słyschećeź, ruszy sastupjerjo we bliźšim cźasu do Barlina pschińdu. Tu dyrcźa je pschedewšěm dojednanja, w Moskwje ſ němskimi industrialnymi wobsamknjene, dośćonjenje postajeź, a žo skasanki nuźe rosdźěliś. Potom žo bórzy pokaźa, hacź je wulke nadźije, kotrež so njedźiwajcy słuch nasłonjenjow wot podawanja němskich wudźełkow do Ruskeje wocźakuje, teź jenoź spšća dopjelnja.

Manewry němskeho wójska 1931.

Lětša njesměje němske wójsko wjetšich manewrow. Léto 1931 je tak mjenowane małe hnuzowańske léto. Tohodla budźe žo wono jenoź w małych swojatkach hnuzowaćź. Wotmyślenu je jenicźku **maneber wuźadźenja wójska na brjoh** w swišu je hnuzowanjom wójnskeho łódźstwa. Wójnske łódźstwo budźe žo tež lětša po hnuzenych twjerdźe postajenych planach hnuzowaćź.

Krwawe wojowanje ze studentami w Madridźe.

Mjes studentami medizinskeje fakulty Madridskeje uniwersity a policiju je ze krwawemu wojowanju doschło. Studentoju bźchu do policijstow ſ kamjenjemi mjetali, na cźož policija do twarjenja medizinskeje fakulty ſ revolwrow, ruźnych a maschinskich gérbow tšeleschе. Jenoź ſ najwjetšim hnjertnym strachom, na jeni lezo, bě profesoram móżno, ministeram telefonowaćź. S sšćežnju policije je žo wjele sapinjenja nuzźnilo. Lěkarjo ju dźěła pschi njepschestawajcej tšelenju policije dyrbjeli operowaćź. Nastała schkoda je hischcze njeje pschewidźeć. Hacź dotal ju dwoju mertweju, dwoju cźežkokranjenju a dźewjeć lohkokranjenych pschijowmdźili.

Cźrjoda studentow ſ kwarjenja medizinſkeje fakulty wupadže a toharnuja do policijſtow tſeſeſche. Pſchi tym jedyn muſ zivilneje gardy padje. Nekotſi offizjerojo a ſaſtojnizy ſu franichi.

Wutoru ſu republikana **Alcalu Zamorru** a jeho towarſchow ſ jaſtwa puſchczili. Wulka ludowa cźrjoda jich pſchi jaſtwowych wrotach powita a jich na ramjenjomaj k twojam domjeſe. Policija pſchi tym wjazy knocź do republikanow bijeſche, kotſiž bźchu k powitanju pſchiſchli.

Khlźbowe njemźry w Schpanilkej.

W Cordowje ſu dźelonjemjeſerja na wikach ſ kawow a nźkotrych pjekarnjow khlźb ſebrali. Hdyž dyzhu to na druhich wikach wotſpjetowaco, policija ſakrocźi. Dóidźe k pſchimanjy, pſchi kotrejž policijtoju teſaki a revolwry wuźichu. Nźkotrych dźekacźerjow ſu franili a nźkotrych faſtejli.

Nowe njemźry w Indiſkej.

W Lahore ſu tſjoch k ſmjerći ſaſudzenych Judoczanow, kotſiž bźchu jeneho jendźelſkeho policajſkeho offizjera morili, wobſtrźlnyli. S tymle wotprawjenjom ſu ſo proteſtowanſke demonſtrazije a njemźry ſbudźiſe. Nosherjenym ludowym cźrjodam ſu ſo wojazy a policijtoje dyrbjeli napſcheczźiwo ſtajicź. W Cawnpore je lud do wojakow ſkaſyl. Sſo wobaraco, ſu tuczi 30 wojakow morili a nźhdże 100 franili.

Sdźaſarſke bibanje ſo niz jenoż pſchecźiwo Jendźelczanam, ale też pſchecźiwo Gandhiej wobroczja, kotrehoż rosujemdrjeny lud „pſcheradnika“ mjenuje. Hdyž Gandhi w Malkan, pjatnacze kilometrow wot Karadźi, ſe żeleſnikeho cźaha ſtupi, jeho njepſchećelſkeſtſi lud wobdawaſche, kotrejž cźorne khorhoje noſpeſche a „Prjecź ſ pſchimérom!“ wołaſche. W Karadźi ludowe cźrjódy ſ cźornymi khorhojemi machaju po dróhach cźahachu. W Bombayu je ſo zarowańſki ſtrajk k cźeſći wotprawjenych wuwolak. Boja ſo, ſo ſo ſ ludowym ſkóſkom radikalna ſtrona nazionaliſtow pod Jawaharlalom Nehruom poſylni, a ſo jmeje Gandhi cźeſke ſtejſchcźo, ſo by kongreſ mérowe rećźenje ſ mźſtokralom Irwinom pſchijał.

Nowa ſpjećenca w Peru.

Po powjeſcźach ſ Limy w Peru je tam k cźeſkim njemźram a ke krwawnemu wojowanju doſchło. 5. pſchi regiment ſo ſpjeci, offizjerow wothadźi a ſpyta, ſo do preſidentowſeho hroda dobyć. Knjeſerſtwu ſwérni wojazy, kotrychž artillerija podpjerajſche, ſpjećowarjam napſchećiwnu ſtrupchu a jich do kaſarnow Santa Catalina wróćo ſahnachu. Pſchi wojowanju ſu wſchitke hromadze nźhdże 200 wołowoh morili. Nźkotrych ſbźkarjow, mjes nimi ſerjantow Huapaju a Mezu, pſched wójnſki ſud ſtaja. Zivilne wobſtarſtwo je ſmźrom woſtało.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 26. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wźera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer —2 a thermometer —7, wodnjo. Dźiwa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —10 a thermometer —3, w nozy. Budźe cźołliſcho. Wyſchina nad ſrjedźnej Europje je ſo jara ſchybnila, ſchto nam też ſchkleńza praji, hdyž wyſoko na wobſtajne wjedro pokaſuje. Wyſchina hiba ſo k polonju. W dalokej polnozy ſu ſaſo niźiny ſpóſnacź. Wone ſaracźa pſchiſtajenej ſymnych wětrow ſ lodowych morjow. Tuž kiwa nam ſaſo woczoplenje a rjany nakttni cźaſ. Jutſje pjatk ſhdadźa błónćko 5.50 a khowa ſo na ranje 2,55 hodź. wobkhod pſchewoſnjetaz.

— **Luźiza w radiu.** Shromadnje ſ wobkhadanym towaſtwom w Budyſchinje a ſ towaiſkowom ſa wjeſnje ſwomoſcźiſtwo a hajenje domińiny je Mirag (ſrjedźnjowuſki radio) ſwóſlowy, ſtaraj luźiſkaj jutrownaj nałożaj. Dudyſke jeſkatkenje a jutrowne jźchanje na radio pſchewidźuja. Je możno, ſo też nźmſki radio w Königswuſterhauſen pſchenjeſenje hobu pſchewoſnje. Jeſkatkenje budźe wopiſowarź ſnaty woſſowarjeſ Kurt Arnold Fundeiſen. Mikrofon budźe pſchi Schpjerjowiznym brjoſy ſtejeć. Wuczeſ Max Zeibig ſe ſwojej ſpźwnej cźrjódu dźe reportaſu hudźenje wupyſchcźa. Jutrowne jźchanje budźe wopiſowaco hlowny rećźnik ſrjedźnjoněmſkeho radia w Lipſku Joſef Krahé. Mikrofon budźe ſtejeć w Radworju. Tu budźa ſo też ſerbſke ſpźwy ſpźwaco. — Mjes jutrami a ſwjatkami dźe radio ras „dźeń w Budyſchinje“ poſtcźicź.

— **Sa jutrowny hermank w Budyſchinje** ſu hermanſke budy hižom natwarjene. Woczakaja ſo hermanizy pſchedawarjo a pſchedee wſchelki pak kupay. Budyſke wobſtawdy maju hermanſku njedźelu watewerjene a dźedźa ſwojim kupzam najlepje poſtupicź. Seſerjo, kupujcze pola wobkhodnikow, kiž ſo Wam ſ nawźſchitkom w „Sźerbſkich Nowinach“ porućeja.

— **Mjałowe ſwźti (Kreidaut) w Budyſchinje.** Pjatk 27. měrza 1931 wotedawa ſo pop. wot 2 hacź 3 hodź. na cźiſła 4001 hacź 4225, wot 3 hacź 4 hodź. na cźiſła 4226 hacź 4450, wot 4 hacź 5 hodź. na cźiſła 4451 hacź 4675 a ſobotu 28. měrza 1931 dop. wot 8 hacź 9 hodź. na cźiſła 4676 hacź 4875, wot 9 hacź 10 hodź. na cźiſła 4876 hacź 5075, wot 10 hacź 11 hodź. na cźiſła 5076 hacź 5200 ſyre howjaze mjaſo, puut po 40 pf. a ſyre ſwińjaze mjaſo, puut po 50 pf. Hdyž ſu cźiſła ſkokojene, je ſwobodne pſchedawanje mźſne.

— **Wożebita pſchikoha.** Sa naſchich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje pſchikoſujcźmy k dźenżnjiſchemu cźiſłu wożebitu pſchikohu firmy Wilh. Hübel we Běłej Wodźe wobkhodna njedźela, pokaſuje. Naſchich cźitarjow a cźitarki w tamniſchich kónczinach proſujmy, ſo bychu wożebitu pſchikohu pſcheczelnje wobkedźbowali.

— **Malorentnarjam** wuplacźuje ſo podpjera na mźſaj hapreju, wutoru 31. měrza pop. wot 2 hacź 1/3 hodź. w Sſejmowni na Hrodowſkej haży 10. po 1 ſkhodźe, wot jſtnje cźo. 41.

— **Wobkruczenje kwitowankow** ſa doſtawarjow invalidnoje, wudowinoje, ſyrotowoje a ſnjeſbožnjeſke renty ſtawa ſo ſa pjźmitki A—L wutoru 31. měrza 1931 jenoż wot 8 hacź 13 hodźin, ſa pjźmitki M—Z ſrjedu 1. hapreje 1931 jenoż wot 7 hacź 12 hodźin w Sſejmowni na Hrodowſkej haży 10 po 1 ſkhodźe wó jſtnje cźo. 41.

— **Njedźelſke** jźdone liſtcźiki pſches jutry. Nźmſkoſtatna żeleźniza pſches jutry ſaſo wobkhad ſ njedźelſkimi liſtcźikami dowoli, mjenujcź wot Seleneho ſchtwórka pſchipoſtdnja w 12 hodź. hacź do jutrownjeje wutory dopoldnja w 9 hodź. Cźichi pjatk, wobaj jutrownej ſwjatej dnjej a jutrownu wutoru ſmźdża ſo też pſchene cźahi ſ tutymi khorthonki wuźiwacź.

— **Sſtužbny** cźaſ poła wyſchiſcheho ſawiſerjenſkeho hamta a ſaſtaranſkeho ſudniſtwa je ſo ſ cźaſ wot 7. hapreje hacź 30. ſeptembra 1931 take poſtajił: Wot pónđźele hacź do pjatka dop. wot 7 hacź 1 hodź., pop. wot 1/3 hacź 5 hodź., ſobotu dop. wot 7 hacź 1/2 hodź.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi wutornyſchim cźehnjenju 5. rjadownje 198. ſakſkeje krajneje loterije (20. dźeń) padże dobrycze wo 50 000 hr. na cźiſło 149954; — dobrycze wo 10 000 hr. na cźiſła 125821 148415 154765 — dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 25049 80361 102798; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 10433 15917 18531 29965 33629 37571 49424 61203 68343 78179 90940 98051 106776 127408 135258 139262 141468; — dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 355 4353 6569 6989 12784 13159 16329 18215 24065 27120 28116 32200 54773 55383 70184 73569 83010 108438 113221 121252 127917 128907 133655 143653 148665 154372 158440; — dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 514 5827 5949 10830 14965 18924 19414 22350 24639 26038 27251 27609 28712 31748 34067 34843 37735 38140 41218 43994 45982 47020 47303 49397 49801 55427 56384 57226 58236 60045 60840 62096 62180 63360 66663 67350 68645 70521 75506 78977 81364 84016 85711 86522 88407 90079 92369 92798 95540 99410 100027 105955 109573 110086 112463 112725 112901 113843 114366 114767 117209 117405 120700 121001 121095 122287 127565 131214 137281 138115 138617 141172 121001 121095 122287 127565 131214 137281 138115 138617 141172 142700 142872 144043 147199 148721 149154 149278 150352 152079 152907 155451; — dobrycze wo 500 hr. na cźiſła 1639 2315 3371 3520 3647 3807 5519 7260 7503 9194 10388 14640 17878 22977 26580 27242 29681 30054 30630 31188 31189 31467 32041 33172 33406 34767 36328 36489 37158 38450 38814 38874 39286 40276 40373 41711 43087 43192 44278 44474 44635 46559 46989 47007 47623 51569 54189 54245 54376 56051 56542 57128 57252 58882 58984 59517 63405 63982 65451 67369 67595 67826 69652 70349 70394 72224 72689 73176 74258 75241 75875 78273 78498 82246 82404 82521 82692 82760 85589 85965 86673 87824 88136 91173 92579 93878 94297 95462 95804 95884 96285 96386 97462 98446 98774 99074 104133 104921 105311 105452 105678 106725 107923 109082 109212 111796 113295 115579 116295 116679 119179 121672 125797 126019 126310 126831 128790 130108 132149 132667 132884 134535 135400 136179 137721 138008 138222 138293 138529 139290 140397 140405 141556 142426 142456 144197 145742 147167 149035 149647 150732 151654 151830 154117 156062 156478 156514 157475 157865 159994.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedźinym cźehnjenju 5. rjadownje 189. ſakſkeje krajneje loterije (21. dźeń) padże dobrycze wo 50 000 hr. na cźo. 58332; — dobrycze wo 40 000 hr. na cźo. 18979; — dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 3208 13107 30123 91528; — dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 238 13931 39637 39920 44841 54814 54924 63911 70931 80894 128758; — dobrycze wo 2000 hr. 3372 6327 8870 10866 12799 14847 17282 17818 23724 29295 31770 34694 52028 62544 65331 67444 67987 69236 72207 72800 91709 92219 93818 96829 114321 115090 116926 119690 123512 130229 133372 135313 138912 146130 148360 149196 149492 156925 29473; — dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 1682 5052 5372 6416 8550 11753 14005 14244 15130 19867 19698 20037 20167 20745 25357 26296 28165 30750 30949 32447 32454 37106 39456 43918 45660 45857 51966 55960 56957 57704 60655 62742 68826 77063 79818 81071 84259 88349 91381 92680 107990 108040 109779 113170 115346 115731 117689 119449 120908 123199 126258 127043 127474 127822 131843 132065 132649 133956 137832 137599 139849 140332 141650 143459 146960 149348 152410 154997 155222 156733 157011; — dobrycze wo 500 hr. na cźiſła 1064 1557 3255 3425 4324 4620 6643 7238 8275 8649 12491 13453 13830 15622 18950 19255 20364 25495 27970 29071 29090 30327 35995 36512 37740 38834 38855 38985 40235 40497 41943 41929 41975 42520 42721 45028 45491 46545 46704 47601 48676 50933 51655 53118 53232 53482 53508 53612 57971 58871 59582 60206 61413 62961 64797 66334 66535 66810 69537 69591 69922 70793 71106 72096 73022 73342 75661 75735 76599 76665 81051 82322 82366 82929 83775 84449 85565 85618 86233 87420 88363 89208 91293 91954 92034 92128 93320 96271 97264 98636 102106 106668 107690 110955 111492 111935 112957 112986

Njezabudźće k hermankej... nawjedny dom

kozanych twarow a ſportskich wecow

Albert

Telefon 3018 **w Budyſinje** pſi Serbſkim Domje

Wſćdne zjewy.

Wobras ſe živjenja małych ludźi.

65] (Pokracźowanje.)

Sſnadź bź wopraudźe mózny połpyt jeho natwarjenja! — A Wojćech Ternka ſ kruiej wolu k tutomu twarej, połny khrobloſće a wźry, rano wutźe ſ domu. Natutowańſki knjižku mjeſeſche ſaſo na wutrobnje, pod kabatom. Wźſche hiſchoſe ſahe — w kenżiji hacź dotal hiſchoſe nikoho njebź, ſo bychu ſo jemu pjenjeſy wupfacźile. Khodźeſche po mźſeje, po haſach bundaſche ſem a tam.

Saběrałeſche ſo ſ tym, kak najlźpje pjenjeſy, kiž doſtanje, wužije, kak je nałoži. Wałichu ſo jemu na myźle wſchitke jeho winowatoſće .... Sda ſo jemu, ſo njewź, ſchto najprjedy, ſe wſchěch ſtron widźeſche dźery wudźeracź a jena wjetſcha a nuſniſcha hacź druha wokaſcha ſa ſatykanjom. „Telko je toho — telko toho dołha! —“ ſatwaſchi ſo. „Kak mało pomérnje tola jenoż ſatykam ſ tutej Franzowej poſcźonku — —“ A ta wźra ſ połžona nozu tajeſche kaž nałétni ſneh na ſtónzu. Dowźra do ſamžnjeje nozy ſakhałowa .... pominy ſo jako w dźiwim cźeſcźenju rźki kruta woſa .....

„Wſchitko je hižo ſłubjene! —“ k tajkemu dośdźeku dospźchu Wojćejchowe myſlicźki. „Wſcho napinanje je podarmo! Kóždy poſtupi njetrjebawſchi, hjeż ſamyſlna! —“

„Ale cźehodła dha ſo ſtebi potom wot Franza jeho pjenjeſy wuwożcźi? Wot tohole khudaka! Cźehodła jeho ſtwoh ſtorhaſch? Smźſcźi hrźch — wulki hrźch — —“

„Wſchako dhu je jemu ſaſo wróćicź! —“ ſakſtwaſche ſo Ternka pſchecźiwo ſamžnjym ſwojim fkórźbam jeho ſaſtudźazym. „Ja tutón hrźch njechcu wſacź ſtebi na ſwźdomnjo a hicź ſ nim jónu do rowa — — Kak pak ſtebi pomhacź? Kak? Schto jenoż cźiniccź? Kak wobkhadźu nawoſcź — —“

Dźeſche runje nimo klamarja; na klamarjez durjach wiſaſche ſaſchklećźenzena tafliczka ſ loterijinymi cźiſłami.

Ternka poſaſta a ſahny ſtebi na cźoło, jako by popadnycź chcył ſe wſchej mozu myſlicźku tam runje naſtatu, ſo by ſaſo njewuleczała.

Jeho wobliczo ſo wuſaſni. Khwatajzy krocźejche ruku ſchcźeźku ſ nalutowarni.

„Wubjernje! Tak to budźe wnbjernje!“ rećźeſche we duchu ſam ſe ſobu. „To je jenicźki a najlźpſchi puc! Tak ſaplacźu ſnadno wſchitko a niz jenoż tón mały doły Franzej — — Tón budźe wźſo pćźni, na kotrehoż pomyſlu. A ſarunam jemu bohacze jeho ludowcź, jeho dobrotu, ſ kotrejž je mi na pomoz pſchichoł. Wſchako ſmźju pjenjeſy doſcź. Tu zyku cźźſnoſcź na jene dobo, ſ raſom ſabiju a hiſchcźe mi ſnadź! Wjele mi hiſchcźe ſłubdźe — — Pſchikupju ſtej polo a kruch kuki trjebaj też, ſo hych ſtebi mohł kruwu dźerźecź a domcźk ſebi prawje rjenje wuhotuju — tam tu prźcźnu ſcźenu njeſe jitwu a komorn wottorham, tu murju do ſady wuttwarju a kólniu na dworje ſnowa poſtaju, ſe ſchindźelom tſchu pſchikryju — —“ Poſtaji ſtebi w myſlach podrobnoſcźe ſwojich ſamyſlkow, jako by ſkhwalił pſchedpokoſtene roſlicźenje. „Abo kupju ſtebi radſcho nźhdże nźſchto wjetſcheho, lźpſcheho, w ſiwiſchim dźele mésta kupju ſebi dom a pſcheźydu ſo tam — —“ roſzbudźi ſo. Hdyž jenoż dobudu! Tak rucze hacź jenoż w loteriji dobudu! — — Te cźiſła, kotrež ſadźam hižo tak dołho, nźſto dyrbja dobyeź.... Dyrbja! Wobſtadźu je nźſto trójzy — djeſacźorje — — „Njech wam te pjenjeſy pſchinjeſu ſbožo, Wojćejcho ...“ ſabrunźa jemu ſaſo we khlowje. Sſkyſchcźeſche ſaſnje nźſto ſ wotkelź nźhdże jako ſ wyſokoſcźe tute ſłowa a bźſche jemu, jako by je jemu nadſeńſka nźkaka móz pſchiſcheptała, ſo by ſo njedał ſ niczim a ſ nikim ſamuccź. „Wone je pſchinjeſu! Wone pſchinjeſu mi je, to ſbožo! —“ ſaiwyſka Ternka dowocźerźzy.

Saſtupi do kenżlije nalutowarnje, kdy bźchu wocźinili; ſarjadnizy ſydachu ſo runje hakle ſa ſwoje blida a ſturpachu ſ pultam ſ cźeźkimi knižami.

Sliczbowar je njedowźriwnje, pſches nawoczi pohlada na Ternku, hdyž jemu podawaſche knižku, kotruž bźſche tałko krócź w rukomaj pomél a ſiž wokomiknje pósna.

Dlijeſche ſo khwilu a podhladnuniwje pſchehladowaſche ſej ſtajnje knižku a pſchedłożi Ternkej też nźkotre praſchenja. „To tola njeje waſcha knižka“, rjekny. „Kak ſcźe k tutej knižzy pſchiſchłoł?“

Ternka wotmołwi doſcź njepſcheczelnje, jako by ſo ſtſchindźeny cźuł. Pózdźaku ſtużownika, ſo by ſo ſtarodźu Franza Felinka wopraſchał, ſchto a kak a njeje-li tu nźkajki podiwod.

„Schto dha to nje potajkim ſtara“, pomyſli ſej ſaſtojnik, hdyž ſo poſol wrócźi ſe ſdźelenjom, ſo je wſchitko w porjadku a ſo bychu pjenjeſy wupłaczene byle.

Nadaja na ſelene ſuzkno płaczejſteho blida pjenjeſy. Ternka dosta ſi ſta a nźſchto ſcźełnakow a krejzarjow; na wlóſku tak, kaž bź to Franz, kiž mźjeſche ſtaw ſwojeho ſamożenja widźomnje w pomjatku a wſchźdnje pſchelicźeſche ſtebi ſnadź w duchu dań.

Wojcźech ſkraba pjenjeſy ani je njepſcheliczinſchi a ſ khwatkom cźłowjeka, kotryż boji ſo ſkomdźeź, ſo wotbali. Dźeſche runy pucź pſches namjeſto do bźrkowniz, ſo by do loterije ſadźił. Bźrz njemóżeſche ſo dodźiwacź, hdyż k cźiſłam, kiž Ternka, jemu ſnaty hracźk, prawidłownje dźerżeſche, mjenuje jemu dźelbu, kotruž zbe tónkrócź na nje wónowacź. Njechaſche ſwojimaj wuſchonaj wźrcź a wopjetowaſche tu liczbu tak njedowźrliwje, ſo ſo Ternka rosnjerſa a pſchida hiſchcźe nźſchto ſchźźnakow, ſ kapby je wucźahnywſchi a na pult pokoźniſchi.

(Pokracźowanje ſcźehuje.)

116842 116188 116239 116408 118038 118135 118643
122554 126723 127497 128320 131533 132879 133491
134006 135784 136351 136544 136820 137517 139591
141051 141592 141849 142455 143468 143544 143727
144927 145696 145913 150970 152102 152520 153509
153946 156512 157053 158470 2275 2864.

— **Dobyče wo 2000 hr.** padże na lóš cyłkle 92219 sałšcje krajneje loterije do tudomneje Rotherej loterijoweje kolekcije na Kěžorišej drošn 22.

— **Tři puduchtiwa.** W nozy k 26. měrzej je nječtó wukładny kaschcj psched drastowym wobtkodom Psched schuleršimi wrotami rospačił a j njeho 7 porow mužazych sokow wschelakeje barby **kradnył.** — Dale je nječtó we nozy k 25. měrzej j wutkadneho kaschcja psched wobkhodom tobakowych twarow pschi Zitunych wikach nječtore tyški j 25 zigaretami šnamkow „Sanom", „Salem", „Sturm", „Bulgaria", „Hoflößnitz" a „Ravenklau", kaž teš po 1 tyšcy j 10 zigaretami šnamkow „Manoli", „Salem", „Neue Front" a „Ramses" **kradnył.** — Dale žu 24. měrza je šamknjeneje pinzy jeneje ležownoscje Kěžorišeje drošy j nutsdobyczom 5 bleschow sekta šnamki „Matthaus Müller", 5 bleschow běleho wina šnamki „Riesporter Goldtropfen" a 2 bleschi „Haut Sauternes" **kradnyli.** — Wo wězowne zdželenja prošy kriminalne woddželenje w Budyschinje na Hrodowišim namješcje — Burgplatz — 6.

— **Samrjeny pucz.** Sjawny pucz z Rodez do Lulka je wot 25. měrza hacz do 1. haprleje 1931 na Rodeczanskich honach sa wschitkim jesdny wobłhad zawrjeny.

S **Boschez.** Pola naš žu hotuja, nowu schulu twarjcz. Pschitwark stareje schule j kólnju sa **wuhlo**, plokarnju a nusnikom je hižo sdžela swottorhany. Na jeho městno postaji so nowotwar. Na druhim městnje je so hižo grunt sa nowe pobocne twarjenje wurył a murje so teš hižo twarja. **Swottorhane** zbhele so pschi nowotwarje šobu wužija. Wš starej schuli, kotraž so w lecze 1897 natwari, budże pak so dale wuczicz. Twarjte dželа je pschewsiała Rauzendorfej firma.

S **Potpizy.** W tudomnym statnym hajnistwu rewerje blizko pruskich mjesow namaka hajnik Morgenstern sandženy pjatk cyłko 60 letneho muža. Mowny je pjeca westy Handrik, kiž běsche w prjedawschich letach słužobnik w Jannowskim hrodze. W pohledninm czasu běsche stary muž pschezo khěrko wjele po puczu. Najskerje je buzy po lězu wospróznił, so zynył, wušnył a smjerśnył. We hlubokim znežu pohlednjeje tymy je so jeho cyłko hischcze derje dżerżało, pschetoż mčnja, so je wobžarujomny hižom 4 hacz 6 njedżel w lěsu leżał. Cyłko do Klukscha dowjedechu, hdżej so po swječenju pschicinym zmjerce pohrjebe.

Z **Ralbic.** Wutoru dopołdnja započa so nětko dźelo wokolo našeje šule. Dyrbi so tu rumnosć natwarić, hdżež móža holcy pokračowanskeje šule warić nawukowe. Maja so najprjedy w dotalnej kólni nowe nuznaiki připrawić a potom stare zwottorhać a jama zamjetać. Spody noweje šulskeje kuchinje budża rumne pincy za wuhlo atd., tak zo potom wjacy kólnja trjebać njebudżemy. Mjez šulskej jstwu a nowej kuchinu budże městnosć za garderobu. Nimo tuteje a kuchnje powjedże potom wotewrjena khódba. Twarske dźełо wuwjedże knjez Rocho-Sernjanski. Pěskt za twar so lnydom přesaty z tak mjen. Kunatec pěskowejo jamy wozy. Kólnja, w kotrejž budża sebi dźełaćerjo swoju drastu, grat atd. khować, bu hižo zańdżeny tydżeń w šulskej zahrodże natwarjena.

S **Kamjenza.** W jenej tudomnej stale žu wutoru pjecź smijizow popadnyli a morili. Tři smijizy běchu wulke, wurosćene hady, jena žamo tak wulka, kajšuj ju srědka nadeńdżeny. Straschne hady žu na měschczanskej policiji wotedachu, kotraž saniczenje smijizow mytuje.

S **Dubrjenka.** Tu žu sapoczeli dale twaricz wuhlowu żelesnizu, kotraž dyrbi Eintrachtskej jamje w Cajkowje a Werminghoffje sjednoricz. Kupne srěczenja wo wotedaczu trěbnych leżownoscjow žu hotowe. Leżownoscjerjo w Dubrjenku doktanu sa jutro semje 600 hr., pschi samenjenju na druhe leżownoscje pak pokdra jutra. Nałożenje żelesnikeje czary na Dubrjenczanskich leżownoscjach hacz ke Kulowšim mjesam žu Dubrjenczanke sdały pschewsate. K tomu so najprjedy wulka hora wotkrywanskeje pjerscheze, kiž lětdżejšatki pschi skałach leži, šobu wužije. Wot někotrych dnjow dźełaja hižo na 800 metrow dołhim a horjekach 5 metrow schěrokim żelesniskim nałożnje, kiž dyrbi hižo k 15. meji natwarjeny być.

S **Rachwałda.** Wulku schkodu poczerpi mandżelska mějiczela tudomneje póstoweje agentury Hubačowa. Pschi rosnoschowanju póstowych posylkow sdubi wona swoju móschań j nběhdże 100 hr., kiž mějesche zwuplacjeć. Dokelž dyrbi wona schkodu narunacz, so pscheje, so by namakał telko sprawnoscje měł a ji pjenjezy wróćił.

Se **Stejo Komorowa.** Do tamneho katolskeho sarskeho hamta běsche so wutoru dopołdnja padnch dobył. Wón sebi s palnicžom durje sary wotamknu, jako mějesche sarař w zyrkwi wobrjadu wukonjecz. Słošnik kradny nběhdże 800 hriwnow hotowych pjenjes. Waschnje jeho nutsdobyczа pokasuje na cłowjeka, kiž sarski dom derje znaje a kiž je swoje słošnistwo hižom dźeše do czasa pschihotował.

S **Barschcza.** Barschczanski wusejdzi měschczanosta je so njejapay swojeho sastojnstwa wsdał a wotstupił. Wyschscheho měschczanostu Grindera hižu po dwanaczelětnym sastojnstwje w dezembru lońskeho lěta sapowolił a wón běsche teš wólbu pschijał. Sa pschicinu jeho wotstupjenja mjenuje so cżežke czerpjenje, kiž zaneho roshorjenja njeje. Druhe pschicinu měschczanostoweho wotstupjenja so rasnje wotpokazuja.

Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow w Budyšinje

zdżeli z tutym **přehlad wo wunošku jubilejneje zběrki** w serbskich wsach Sakskeje w nazymnikn 1930 wuwjedżeneje.

Wunošk zběrki wučini

w	Baćonskej wosadże	26.— hr.
w	Bartskej wosadże	131,80 hr.
w	Budesćanskej wosadże	61.— hr.
w	Budyšinskskej wosadże	31.20 hr.
w	měsće Budyšinje	254.60 hr.
w	Michalskej wosadże	79.— hr.
w	Bukečanskej wosadże	236.70 hr.
w	Hajničanskej wosadże	16.— hr.
w	Hodżijskej wosadże	257.50 hr.
w	Hornjo-Wujezdżanskej wosadże	66.— hr.
w	Hrodźišćanskej wosadże	166.06 hr.
w	Hućinjanskej wosadże	45.80 hr.
w	Khróšćanskej wosadże z klóštrom	369.50 hr.
w	Khwaćanskej wosadże	15.— hr.
w	Klukšanskej wosadże	58.95 hr.
w	Kotečanskej wosadże	7.— hr.
w	Malešanskej wosadże	47.30 hr.
w	Minakałskej wosadże	39.75 hr.
w	Njebjelčanskej wosadże	109.90 hr.
w	Njeswačidlskej wosadże	117.50 hr.
w	Nosačansko-Ketličanskej wosadże	40.— hr.
w	Palowskej wosadże	2.— hr.
w	Poršiskej wosadże	18.50 hr.
w	Radworskej wosadże	80.— hr.
w	Rakečanskej wosadże	63.25 hr.
w	Ralbičansko-Różeńčanskej wosadże	128.50 hr.
we	Wotrowskej wosadże	29.80 hr.

Daricelow wobdżěli so na jubilejnej zběrcy nběhdże 2500. Najniższi dar bě 10 pj., najwyšši pak 20 hr.

Za wšu dobru wolu a darniwosć dźakuje so w mjenje předsydstwa **Arnošt Polan**, pokładnik.

Z Łužicy.

* S **Jerbez** (Herwigsdorf) pola Lubija. Najstarscha tudomna wobydlerka, Lusja Swud. Pschichodna rodz. Schicagez je 85 lět stara wumrěła, a póndżelu njeboh k poslednjemu wotpočinkej pokhowachu. Někto je najstarschi muzki wobydler naschcje wsy, cżestny hejtman Gotlow holeżeznak Robert Große, kiž stejc w 81. lecze, najstarscha žónska wobydlerka knj. tżělgotyša wyschicka Leutnanika Ludwigowa w 82. lecze žiwjenja. Wobaj sumětaj so hódna.

* S **Hornich Menarjez** pola Lubija. Tudomny wobydler Marcżin Brücker je dla khałodnyje njejahojomneje cżežkeje khorosoje do cżežkich muzłow zapadnył. Wón dżeln na wjeczor spyta žebi z wobwežnjenjom žiwjenje wsacz. Jeho bratr pak so tuteho sadwołowanskeho pospyta dohlada a mózesche j' cżahom sakroczicz. Pospyty k zožowożiwjenju mějachu wuspach.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Straschne pschebywanje.) Schtwórtk wjeczor snjeżoži tu w snutskownem měsće na wopyteje pschebywacy dżełacżer na zple dżiwne waschnje. Wón pyscheše f blesche, myslo, so je w njej likor, ale bě tam brasliczita rospuschczenina. Muž so snutska khětro wopali a dyrbjesche so do khorownje wotwjeżeż.

* S **Radeberga.** (Komerzijowy rada Max Hirsch †.) Schtwórtk wumrě tu komerzijny rada Max Hirsch, krótko do słónczenja swojeho 80. lěta žiwjenja. Wón bě wjele lětdżesatkow hamtnikl wobżedżer wotdżěla prażowanje schćenży fakticki pschełenżowych twonjow a nimo toho sobuwobżedżer hěty tasłoweje schkleńzy M. u. E. Hirsch-Radeberg.

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšiši pjatk:** Pschi dotalnym zjanym złónčinym wjedrje sosno pomalku wocjopnje.

* **W Zwikowje je w jenym wobydlenju polodnischeho města schtyrilětny hólčk do wanje warjajeje wody padnył. Wbohe twoparjene dżěcżo je w khorownі wumrěło.**

* **W Königsbergu žu pjeca j pruskim prynzam Augustom Wilhelmom njekahodnje wobkhadżeli, hdyż je j nazionalno-sozialistiskim wjednikom dr. Goebbelsom do Königsberga pschijeł. Jedyn policajski sastojnik je jeho pjeca do wutroby storżił, druhi sastojnik je jemu pjeca wot sady hlubk j hłowy dyril a je jeho pjeca chył j gumijowym klumpachom na nahu hłowu prażnył, tola je so prynz tomu wuwinył. Policija wschu winu na nazionalnych sozialistow storka, kotiż žu na dwórnischczu porjad kahyli. Prynz August Wilhelm je skorżbu pola statneho rěcżnistwa zapodał.**

* **Hrabja Artois w Parizu chżyschе wutoru hromadże je swojim domownikom, jeho dżowku, swojim słužobnikom a fijowinskej holzu f hrodej žiwjeneho pschichodneho nana blizko Tonlonja j automobilom dojeż. Wón ham pschi wobżidle žedżesche. Hdyż automobil po mojeze tak mjenowaneho potodnischeho kanala jedżesche, wón njesnatych pschicinow dla do mostoweho wobłożenja sjedże a so do kanala wali. Wschěch pjeć wožobow je so tepito. Zich cżeła njejżu so hischcze namakale.**

* 20 lětna **kontoristka E.** j Ulgersdorfa pola Podmoklow w Cżechach je je **samomordarskim wotpohładom** f 25 metrow wyskeje skały do hłubiny skočiła. **Na žiwjerej sranjenu holzu žu do khorownje donjeli. Kaž so ida, je žebi njeschožowneje lubosce dla chżyła žiwjenje wsacz.**

Towarstwowski powěsnik.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł na sobotu 28. nalětnika zwučowanje. Dla ważneje wěcy njech je kóždy zwučowacy bratr přitomny. **Načolnik.**

Liehań. „Zernička" spěwa dżensa wjeczor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Lužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo zeńdże so přichodnu njedżelu (29. nalětnika) dopołdnja ½11 hodżin w Serbskim Domje k ważnemu posedżenju. **Starosta.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Nowy **wiczny porjad**, kiž je so na wobsamknjenje měschczanskich sastojnjerjow wudał, je dwě njedżeli dołho na cżornej desce w Radnizy a Kupnizy (Gewandhaus) k wobhladanju ja kóždeho wupowěšnjeny.

W Budyschinje, 24. měrza 1931.

Měschczanska rada, pschewyšk. hamt.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Wobhodny cżas hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjaska hamtskeho hejtmanstwa wot 1. haprleje 1931:

wot 7 hacz 1 hodź. a wot ½3 hacz 5 hodź.,
sobotu wot 7 hacz ½1 hodź.

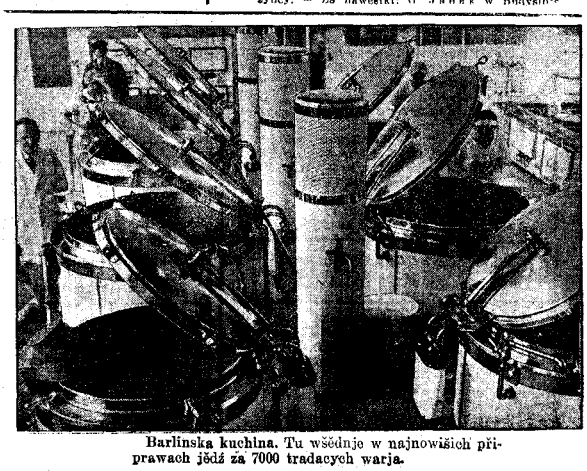
W Lubiju, 21. měrza 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dżěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dżěl: Arnošt Bart w Brězynej. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Cuze zwěrjata cyrkusa Hagenbecka čalnu přez Barlin.

Barlinska kuchina. Tu wšędnje w najnowišich připrawach jědź za 7000 tradacych warja.

Njeskomdźe prošu

hermanske poskićenje

w kupnym domje

MAX HERDE

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Mužace normalne spódnje kholowy	0.95
Mužace makowe spódnje kholowy, składnosć	0.95
Mužace makowe spódnje košle, tunjo	1.25
Mužace košle ze zasadkom, tunjo	0.95
Mužace normalne košle, tunjo	1.50
Mužace kopřiwinowe košle, wosebje krute	1.50
Mužace barchentowe košle, pisane, tunjo	1.75
Mužace barchentowe košle. běłe	1.95
Mužace dnjowe košle, běłe	1.95
Mužace zwjeršnje košle, běłe, porožak	2.95
Mužace zwjeršnje košle, pisane, porožak	2.95
Mužace zwjeršnje košle, běłe, mustrowane	3.95
Mužace nócne košle, spodźiwnje tunjo	2.50
Dźěłace pryncesne suknje z wušiwanjom	0.75
Žonjace košle z wušiwanjom	0.75
Žonjace košle z kholowami, z wušiwanjom	1.25
Žonjace nócne košle z wušiwanjom	1.35
Žonjace pryncesne suknje z wušiwanjom	1.35
Žonjace nócne jaki, barchentowe	1.50
Dźěłace šlypfry, tak dołho hač skład dosaha	0.15
Dźěłace štrykowane khołowčki, běłe	0.25
Dźěłace normalne spódnje kholowy, wšě wulk.	0.95
Žonjace šlypfry, žiďźane, wšě wulkosće	0.95
Žonjace šlypfry, žiďźane, atlasowe	1.50
Žonjace šlypfry, žiďźane, charmeusowe	1.60
Holčace nócne košle, wšě wulkosće	0.95
Hłowak, kopřiwina, šity	0.75
Hłowak, pisany, šity, porožak	0.75
Hłowak, linon, šity	0.95
Hłowak, smuhaty płat, šity	0.95
Hłowak, damast, šity jenož	1.25
Hłowak, wupjerk, prawy pjerjonjepřepušćacy	2.50
Łožowe nawoblečenje, kopřiwina, šite	2.95
Łožowe nawoblečenje, linon, šite	2.95
Łožowe nawoblečenje, pisane, šite	3.50
Łožowe nawoblečenje, smuhaty płat, šite	3.95
Łožowe nawobleč., damast, šite, spodź. tunjo	4.95
Wupjerk, spódnje poslešco z rukow. wopisom.	11.95
Wupjerk, poslešco z rukow. wopismom	9.95
Strowotne łožowe płachty z napismom	2.50
Łožowe płachty, wušiwane, 2¼ dołhe	2.50
Trěnja, jenička składnosć	0.10
Kuchinske twjelki, składnosć	0.25
Damastowe twjelki, składnosć	0.50
Mašinski cwjern, 1000 mtr., 4 króćne	0.45
Dźěłace jupki, wšě wulkosće	0.29
Dźěłace lacki, składnostna dźěłba	0.29
Žonjace makowe šlypfry	0.50
Štrykowańska wołma, składnosć, pasmo	0.50
Žerdže za wokonowe gardiny, spodźiwnje tunjo	0.05
Rips za zwjeršne košle, składnosć	0.50
Hłowak, linon, z klepr. cank., šity	0.95
Rouleaux-damast, žołty, składnosć	0.95
10 mtr. łožaceje gympy, spodźiwnje tunjo	0.50
Přikryw na chaiselongue	3.95
4 hadrjeśca	0.95
Wumělske blidowe přikrywy, porožak	0.69
Damastowe blidowe přikrywy, składnosć	1.25
Košlaca kopřiwina, wosebje kruta	0.25
Linon, 80 cm šěroki, składnosć	0.39
Makolin, za žonjace košle	0.39
Makowy płat, spodźiwnje tunjo	0.49
Linon, 130 cm šěroko, spodźiwnje tunjo	0.69
Kopřiwina, 140 cm šěroko, składnosć	0.59
Pjeluchowe tkaniny, kašćik. jenož	0.50
Košlacy barchent, běły, smješnje tunjo	0.49
Perkal za zwjeršne košle, składnosć	0.39
Rouleaux-köper, składnosć	0.85
Tkaniny za zawěški, smuh., 110 cm šěroke	0.95
Tkaniny za zawěški, 130 cm šěroke	0.95
Žonjace pryncesne suknje, mako	0.95
Žonjace spódnje jaki, trikot	1.25
Holčace trikotowe košle, wšě wulkosće	0.39
Mužace makowe košle, wosebita dźěłba	1.50
Haderlapy do škórni, wosebita dźěłba, por	0.30
Cachenee, smješnje tunjo	0.75
Cachenee, wosebje sylne	1.50
Pas za dźeržaki nohajcow z 4 dźeržakami	0.75
3 metry gumija k začahanju	0.15
Łožowe nawoblečenje, pis. za 2 wosobje, šite	3.95
Łožowe nawobleč., smuh. płat, za 2 wos. šite	5.95
Łožowe nawoblečenje, damast, za 2 wos., šite	6.95
Wupjerk, poslešco, barbu a pjerjonjep. za 2 wos.	15.95
Manchestr, smješnje tunjo	1.75
2 mtr. tkaninow za jaki, wosebita dźěłba	2.50
1½ mtr. otomane, čista wołma za jaki	4.50

Mužace a žonjace nohajcy smješnje tunjo

Žonjace nohajcy, dołnož skład dosaha por	0.19
Žonjace nohajcy, płóčliwa žida, składnosć por	0.39
3 pory žonjacych nohajcow, najl. žiďź. flor, jenož	0.95
3 pory muž. nohajcow, piasne z wumělsk. židy	0.95
Nohajčki za čěšeńkow, składnosć por	0.10
Stopy, bałmjane smješnje tunjo por	0.15

Najprihódniša składnosć k jutram

Symjentna wikowarnja w Budyšinje na Žitnych wikach 24 poruča

k wusywam

Najl. šlezyski čerwjeny dźećel
Najl. šwedski dźećel
Najl. běły dźećel
Najl. inkarnat-dźećel
Eckendorfske runklicy, čerwjene a žołte
Najlěpšu seradelu
Najlěpši hrochi
Najlěpšu woku
Najlěpšu pjelušku
wšě družiny trawy
Drježdźanske cyble ke sadźenju kaž tež wšě druhe symjenja za

polo a zahrodu

K. Preisser jr.

w Budyšinje
na Žitnych wikach 24

Wysoke krute

dźěćace stupnje

Mužace a žonjace stupnje
Dołhe a krótke škórnje wot

SEIFERTEC składnostne kupje na Kamjentnej hasy 29

Kofej ✻ kakao koloniałne twory

KUBNO

na Wowkowa. Lawskej hasy 24

Frömterec, składnostne kupje

Wulka dźěłba mužacych, žonjacych a dźěćacych stupnjow, mjez nimi najlěpše namki, smješnje tunjo. Dźěłba wobleckow za mužow a pachołow smješnje tunjo, jenož najlěpša twora. Dale dźěłańske stupnje wulkosć 40—47 za 6.50 hr. Jězdne koła z luksusowym wuhotowanjom a z rukowanjom 75.— hr. Hólčace jězdne koła 38.— hr. Nowa a trjebana drasta kóždeje družiny nanajtuńšo. Přińdźće, wobdźiwajće a přeswědčće so njewjazomnje. Jenož na Zwonkownej Lawskej hasy 12. Při Krónpryncowym mosće.

Posyłka

nowych a trjebanych mužacych žonjacych a dźěćacych

kołow

wot 30.— hr.

Motorske koła

bjez dawka a wjedź. wopisma

DKW, Stock, Wanderer atd.

wot 75.— hr.

Seifertec składnostne kupje na Kamjentnej hasy 29

Chcěće-li Waš dom rjenje a přijomnje wuhotować, wopytajće nas bórzy. **Poskićimy Wam něšto cyle wurjadne**

W zwjeršnych gardinach storach

Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!

Kurt Erler

na Žitnych wikach II
Z napřeča „Zlot. hwězdy"

Nawěški w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Spańska jstwa	95.— hr.
Sofy wot	52.— hr.

Pisańske blida, drast. khamory, Wučahowańske blida Chaiselongues, stólcy atd. smješnje tunjo na předań

Seifertec składu. kupje na Kamjentnej hasy 29 a na Drjewowych wikach 7

Ženitwa

27 lětny młodźenc pyta młodu ev. Serbowku z ratarstwa, 20—28 lět stary, za zamóženjom abo chce so do ratarstwa woženiť. Ma 10000 hr. zamoženja a dobre mjeno. Poskićenja z wobrazom pod **H 14** na wud. Serb. Now.

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Za pjekarjow

Mašina za dźěłanje cěsta
Mašina za rozdźělenje cěsta
Dźěża
Khlěbowe khorbjałki
Mjecki za cały
Pjecowy zamk
wšo jenož 2 łěće trjebane tunjo na předań přez

Herm. Melow w Budyšinje
twarc pjecow
na Wjelkowskej drózy 155

Za sport

ČAPKU

na hasu

KŁOBUK

za

KŁOBUKI

a

ČAPKI

stajuje zaso kožuchowy dom

Arthur Flegel nasl.

mějićel Pawoł Zimmer
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6
Ręču serbski! Ręču serbski!

Poručam

dołhe škórnje

ručne dźěło wot 24,— hr.,

krótke

wot 14,- hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam toho runja zniżene, kaž tež po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Sanella-wotrězki

zaměni z butru

wikowarnja **KUNELLA**

K jutram!!!

Njedźelu, 29. 3. wot 7:11 hodź. wotewrjene

10 pt. cokora, netto	jenož 2.85
5 pt. pšeńčneje muki	jenož 1.25
¼ pt. mandlow	jenož 0.30
Punt mandlow. narunanja	jenož 0.70
Punt sultaninow	jenož 0.50
Punt korinthow	jenož 0.55
Punt kokosowych tružkow	jenož 0.50
Punt maka	jenož 0.50
Punt margariny	jenož 0.40
Punt šmalca	jenož 0.72
Punt kakaowa	jenož 0.60
Wulka tyza tołčenych jabłukow	0.75
Punt puddingoweho procha	jenož 0.48
Punt běrnjaceje muki	0.25
Wulki wubjerk jutrownych darow	
6 kurjatkow	jenož 0.25
6 hnězdow z jejemi	jenož 0.25
6 zajacow	jenož 0.25
½ pt. pjelnj. rapak. jejow	jenož 0.30
½ pt. Dragee-jejow	jenož 0.30
½ pt. alumin. jejow	jenož 0.32
½ pt. čajowych přikuskow	jenož 0.30
½ pt. Drježdź. měšenja	jenož 0.24
½ pt. Hamburgsk. měšenja	jenož 0.28
½ pt. swětłeho abo čěmneho mašca	jenož 0.25
½ pt. anisow. plackow	jenož 0.25
5 tfl. šokolady, jena 100 gr.	jenož 1.00
4 tfl. dobromlóčnj. šokolady jena 100 gr.	jenož 1.00
3 tfl. dobromlóčnj. šokolady jena 100 gr.	jenož 1.00
3 tfl. dobromlóčnj. šokolady jena 100 gr.	jenož 0.80
3 tfl. dobromlóčnj. worjech. šokolady, jena 100 gr	jenož 0.80

Njedźelu, 29. 3. wot 7:11 hodź. wotewrjene

— 6% rabata —

Thams & Garfs w Budyšinje

na Hłownym torhošću 8 / Telefon 3068

Nowosće po jara nizkich płaćiznach

Mantle a wobleki

we wulkim wubjerku
tež za dźěći, kiž co šule khodźa

w Budyšinje **W. Häcker** *nasl. Žitna h. 7*

Kłobuki a čapki tuńše

Kłobuki wot 3.75 4.20 4.80 5.50 6.00 6.80 atd.

Capki wot 95 pj. 1.20 1.50 2.00 2.50 2.80 atd.

Módre čapki wot 1.— hr.

Začinjate kłobuki ✦ kosmate kłobuki

šuleńske čapki we wulkim wubjerku

Hugo Lehmann w Budyšinje

Njedźelu wotewrjene — Na Bohatej hasy 25 — Njedźelu wotewrjene

Nr. 61 - 72

SERBSKE NOWINY

Stworik 26. měrca 1931.

Wuplodźenje mjasa, wuwužśe mjasa a předźčłanje mjasa.

Praktiski kurzus za mjaso wuplodźace ratarstwo a za předźčarjow mjasa; zarjadowane wustaw za wuchowanje skotu Limburskeje uniwersity zhromadnje z hornjołužiskim zwjazkom za kontrolu swinjow.

Lutowańske nawrany, we wjelkich wołnoćłach hospodarskeho žiwjenja, kiž su dla cźełkich hospodarskich powiećow trosne, nunja wuplodźerja a pśeśerjebarja k najwótšichemu wobźerjenju. Dokelž wšy dźenźnišnich fruadnych a dokhodnych możnojecych so najwjacy pjenjes za wudźerźenje žiwjenja iwudawa, je hłowny jatim w dźenźnišnich cźasu složeny na wuplodźenje zyrobu w tukrazu, na sastaranje nźmišeho luda z zyrobu i tukrajnych tworow a na najpśikładniše wumužśe zyrobu a poźiwanje. Nadźijaty jaar cźełkich pokazźiwow je zadarśe wupadu nźmišeje ratarstwo polnje a zyle dźiwa na prózowanje, pśihiwožowacz nźmišim wikam tworu wuzołeje hódnośe. Tu wźło ma so pśedźowacz po kóžodcźasnym zaraźenju pśehertjebarstwa. Wołeźe ma so tu pokazaś na wołšerne naprawy w rjadowanju sastaranja z mlokom a na standardisowanju we wikowanju se šadom a jejemi.

Schtož nźmšk lud na mjasu pśehertjeba, może so bo dopołnje z tukrajnym mjasom cźełowiecź. W tu khwilu pak so wot hódnośe a kajkośe mjasa, wołeźe cźełowjeho mjasa, jara wjele šada, a mjaso wuplodźajomu ratarstwu je khćro wobcźeźne, tute žadanja dopjelnicź i hospodarskich a techniskich pśidźicźnow w ratarstwje. So pak by ratarstwo w tutym nastupanju dopśeśakśe było a wostało, je so lońom w leće 1928 z wulkotnymi organisatoriskimi naprawami, kaž teź z widomostnymi sajmowanjemi a pśehertowanjemi sajpocał'o. Samźr tutych dźełow je, wicheławarje složene žadanja mjazo pśehertjebarjeho luda w jenoćiwych krajach a ratarskich dźełach a sjnjeho wulkadźaceje potrjeby rźiniwa najprjedy zeinacź, so by so wuplodźenje mjasa po tym složicź mohło. S teje bźo wurkadźa, so dorbja so, mjaso wuplodźaze ratarstwo, rźiniwo a mjaso pśehedźeźaca hospoda hromadze nawakacź, so mohł kóždy na swojim dźele spźehowacź prózowanja, kiž so jara wita'a.

Widomostne a praktiske nźto 3 kśne pytanjske dźełaLipźanskeho wustawa za pśehowanje skotu pod direktorom, univerzitnym profesorom drom. Golfom su tak daloko wokrocźile, za dyrbja so dalokim kruham na tutych prózowanych sajmanych worschtow wobzdźeśe a pśihsiunje nje sćinicź. Shromadnje z hornjołužiskim swjazkom za kontrollu swinj, z kotrehoż pśedsedźeju je snaty pśahowar Swinj, wobsedźer hród owego kubla Schoda w Wosches ach pola Budyschina, je Lipźanski wustaw za pśahowanje skotu na wutoru 31. měrca w śrjedu 1. hapryle praktiski kurzus wo kornjenju a pośudźowanju žiwych a sarśanych kornjenych swinj w Budyschinje postajił. K praktiskemu pśedwźeźenju w rźsarni może so jenoź šnadnej leźiše wobdźełnikow pśihijcź dowoliś. Ale wschitkim jasmjam so poruca, so bychu so darmo wobsóźili na pśedźenoschkomaj wutoru 31. měrca popołdnju w 2 hodź. hdyž prof. dr. Golf (je šwótkowobrasami)

„wo kormjenju a pośudźowanju kornjego skota."

a śrjedu 1. hapryle popołdnju ½10 hodź., hdyž privatny dozent dr. E. Berndt (je šwótkowobrasami)

„wo rźsanju a žadanjach wikow a kajkośe"

w „Bźełym Konju" pśedźenoschnje.

Wuwoźenje swěra.

Nachel. Jurij Paulnscha.

(Pokraczowanje.)

Tak so Udo njedojednowschi do hr. dla wrócźi, jako pśeco wodźany wot šyty ryćerjow a jich žonow, kótrež bźchu wschitcy pśicźeśiwo słuchośći Wendewolfa, a byłyn rady widźeli, so by ho priorej napschećiwo khmanišcy sadźerźał. Žadyn pak hebi njeśwóri, nźchto snapschećiwišći, dokelž łóžby sallobjenebo a wjećiwego ryćerja znajeśe.

Hdyž bźchu wschitcy jaźo w hrodźe, jsźahny Winfrid priora na stronu a jemu praśł: „Cźeśćeny knjeże, wćrźe mi, so mje nicźo kat njebołt, kaž twjerdoscź a słupoca mojeho mana. Wy-li ja hižo wobkedźer hrodu był, bych wam bjes pjenjes telko drjewa dał, kaž ja natiwar kłóšch tra trjebacze, haj, bych wam zyły kłóšcher na warił. Tuž posłuchajśe na moju radu: Wobsamknśe z mojim nanom kuh, ja wam słubiju, so podźśicźo wschź wudawki na waschi kłóšatr wrócźo zaplacźo.

„Mudry młodźeńźo," wotmolwi Udo hłuboko hnuty, „Wóh budźe wam wschu dobrocźiwosć a kćejećzańku mysłjenosć žohnowacź. Ja nźkkole nicźo za waš nimam, hacź jednory dźat; ale budu bo hnadź na druge waschinje dźakowacź moź. Liśćeje we wschich padach na mojm pschećiwnosći, a mózeje so kruśe pśeśeśwobdźećź, jo mi wschź, teź mjelećaze pschećeźo waschege buśke na wutrobje leja, a to je moja najwjetšicha žadosć, waš wobsóźićź."

Swón wołaśe k wobjedu. Hdyž bź po wobjedźe, wuchśe prior swój pjenjeźny mjeśch, wuśpya pjenjezy na bidło a praji k ryćerjej:

„Knjeże z Wendewolf, my njejśmy dźensa rano dejewonu kuh dokónźili, tuž chcemy hładacź, hacź bo nam nźchte poradźi. Slejeże, tute pjenjezy wam dam, jeli so mi telko schtonow z waschego lźha dowolśe, jakoż może mój knjeźnik ja jemu kuh popuschćeźcź, tola tak wjele Wam pecam, jo je to bydlny a pilny pachoł."

Ryćerjej se stamł a je wježiowymaj wocźomaj słoro wjele stolali pśez. Ale kaj hebi sły jenże wśšny njeje, myślesche tej z Wendewolf, so mohło ja tym nźkajše dyrdomdesśwo tećeźcź. Wón hebi mjśleśeche, so mógli mnischa we lśśu leźeźa a w nozy schtomy popuschćeźcź. Tola hdyž Udo wobkrucźi, jo bu mnischa w Swérinje, a hdyž je cźełom a duschu wobkrucźi, so tute dźeło jedyn knjažobnik cźini, haj, wón to wschło dam na payteru naviha, tłóceśeśe Marja na to, kotraż bźśeśe hišćeśe khupiścha hacź jeje mandźelski, a tuž ryćer kuh wobsamknu.

* * *

Wjeczor dźśeśe Udo na jeho pscheźo jaźo do kapały, haćkrunjeź by, dokelž bźchu wjele hosći wotpuśćowali, derje jimjźicźu a łožo dóstacź mógł.

Wotkrocź Pruk pschihłdźe, kaž bź prajił. Lźoma njewidźomny swón dwanaćeźe krócź sajwoni, wotkrocź sastupi, zyle kaž nóz pridźy, mjenujźy pśśeś samknjene durje. Wón hnydom pśśeś priora stupi a go praśeśeśe, hacź je bo rosbudźił, jeho sa knjažobnika pschijeceź?

„Haj," wotmolwi Udo rosćinźnje, „ja śebi cźe ja wotrocźka pschistajn, dokelž wdłoke wjazy potrjebam, hacź bźśelcźewbo a pśineśo knjažobnika. Ty pschihłdźeśch tu pśśeś samknjene durje fe mni, tak śebi nźhtśn, jo ty kuh znajeśch, kotryż žym bźenśa z ryćerjom wobsamknuł."

„Ja wschko wźm a chju cźi najlepśe posłużowacź. Jutśi budźśch ty doseź drjewa popuschćenebo wobźeźa, je to sa mnje wulke wjeśele, skupeho ryćerja rosmjerjećź."

„Derje, tak ći nźtk do dźśla, dokelž bo ranta wjazy dołho njeje; ale njebjet śebi bożdźa žanych pomoznikow łobu, hewak je kuh njepława."

„Budź bjes kracha, cźeśćeny knjeże! Ja njetrjebam pomoznikow, teź nic śekeru a pśku, daj mi jenoź stare hušśe dele, kotreż tamle na śeźenje wiśśata, to sa mnje dośaha."

Udo cźinjeśche, kaž śebi wotrocźk pschećeśeche. Tutón wsa hušśe a dźśeśe a pśśkasche wjeśeły śyeu, jo wschitcy saśpaśany w hrodźe wotucźichu; tajke kraśne słoży hischcźe žadyn słyschał njeje. Teź j' Wendewolf a jeho mandźelska pośłuchaschtaj na nóznu hru.

(Pokraczowanje jeźeluje.)

Wusudźenja

Hamtśi hudnik w Budyschinje bźśeśe dźśacześku Hedwigu Olgu Luxowu z Budyschina dla wohrożenja k 30 hrivnam a dla pśichowźenja k 20 hrivnam pjenjeźneho khłostanja sasudźił. Spschicźinu k temu bźśeśe był rosćinźenym wustupi mjes wobstkorkzenej a sastaranśśej hotru Bźchschmidcz, pschi cźimž bźśeśe wobstkorkzena hotru khćiwodźika a go na njej pschećiwschimnyła. Luxowa so pśśeciwo wusudźej powoła, śud pak jeje powołanje jaćźiny, ale dwóśźiny wuprudowaśśi cźaš pschihłwoli.

Pśchi posyśeje, Dwórnischćejowu dróhu pśśekrocźacej, je schofer Erich Dittmann z Lubija 4. oktobra 1930 wjeczor do tamnišcheho schewza Klauka jaźeł a jeho na nosy franił. Sa to bźśeśe jemu Lubijšt lawništ śud 35 hriwnow pjenjeźneho khłostanja abo tydźeń jastwa namérił. Dittmann bo pschećiwo wusudej powola. Sśud pak jeho powołanje jaćźiny.

Njesahibćiwje pokazował bźśeśe bo njezejenj ratar a schofer Fryz Willy Zschiedrich se Slarcho Lubija po pschećiwdźeńźenju śuda nasymu 1930 wospjet napschećiwo schulskim bolzam a je teź nowabicź pytał, so bychu bo njepózćiwje na nim pschejśimkmale. Tehodla bźśeśe jeho Lubijšt lawništ śud k 7 měsazom jastwa sasudźił. Wón pak a statne rźcźnistwo bo pschećiwo wunsudej powolaschtaj. Krajny śud měsjeśe jeho jasbo sa posnze winowatego a powyschi thłostanje na 9 měsazow jastwa a jaćźiny jeho powołanje.

Hodnośe wobsudźeństwa analphabeta.

We Hłohowje wotnźwa bo tukśnuiu jednanje pschećiwo analphabetej, — cźłowjekej, kiž njeniźe pśihacź ani cźitacź — Richterej, kotrychž je sta a sta małych ratarjow z lichwarśkimi požcźonkami, jebanśtwami je śnźnkami a falschowanjemi śniśli. Prozeź pokasuje, so je Richter je njewćźebnej bjeźpśwdonitoscźu jednak. Wón měśeśe na 1000 śnźnkarjow (Wechselkunden) a wudrźewasche śwojich dołžnikow bźśe wschege śmilnośće. Tak pschihłdźe teź pschi pschećhtychenju dopokajow k rźcźi, so je śebi tutón cźichowaś twój nźkotrych dołžnikow, kotśij bźchu śwoje śnźnki podlijecź dyrbźeli, rukowanśśe podpśma wunucźili, tiž rźtachu na 100 000 hacź do 300 000 hriwnow, pokaźim jumy, kiž tucźi nihdy wjeśeś njeśmógachu. Konsorz wikowar ratarschcźe śwojich dołžnikow tak žara, jo wom se strachom tak wjele podpśmow na blankoformularj nazpiśachu, kaž wjele so jemu chzyśće. Jara wjele ma to prajicź, so bu wón sajaty, hdyž w korźmje mjes burami śedźeśe, kotrychž měśeśe we śwoje mozh, a bźśe cźuje na tom, śebi z hromadami na zuje śmźnki podpśsowacź dacź. Po śwojim šamźnem wupratenju wšych śudom bźśe śnźnki po wacźakach hromadze w łapy wokoło nośnyk. Konjazy wikowaź, kiž njemźśe ani pśhacź ani cźitacź a bź hobrśe „geschäfty" se śnźnkami cźinił, je na thśśty pjenjes pytajucź ratarjow njeśmźrnje wjele pjenjes sasłużił. Na to bo pocźahowaze pra'cźenja śudniśkeho pschećhtyeho wotmolwił wón jenoź, so śwoje dołhody njeje ženje śpłacźił, dokelž tola njeje z pschekupzone ani z bankowcami. Jako śmźdk pschećhtychowany měśeśeź bankowcho domu, kiž je j' Richterom hromadze dźśeśał, dyrbźeśe wšych śudom pschidacź, so je banka śebi wot konjazeho wikowarja sa pjenjesy, jemu k dalšchemu wupožczenju ipożczene, śama hacź do 24 prozentow danje a śpesy žabała a teź dóstawała.

Wotewrjenje kašća go 336 létach.

We śwójbnem rownišćeźu Norfolkšich wójwodow na hrodźe Arundel w Jendźelšej bu po bamźowem pschećeźu kašćeź wotewrjeny, w kotrymż leźi pśhed 336 létami jemuršty pśeni hrabja z Arundel, prawótź nećźišćich Norfolkšich wójwodow. Jendźelźan katolikoju bu śwjatopraźenje tohole hrabje nanjetowali, a dyrbźeśe bo śwóśćeźj, hacź je hrabja pschikrodźinśeje śmjerźe wumrźł abo wotprawjeny był.

Hrabju z Arundel bź kralowna Hilźbjeta wobskorźała, je je bo pschi śpschijabanśtwje wobdźełźł. Posłaźicźa pschećiwi wón potom na katolšku wźru a pyta z Jendźelšeje cźekhnyć. Jeho pak jojacźu a cźišnuchu do Towerreho jastwa. Potom jaśundźicźu jeho dla pschćeradu na wjećku k śmjerźi. Wón pak je pjecza w Towerje nźchto dnjow do wotinuflźenebo wotprawjenja pschićrodźinśeje śmjerźe wumrźł. Tale verśija wobkrucźi bo j' wotewrjenjem jeho rowa, pschi cźimž pschećejśicźu, jo njeje źłdow namóżnoje śmjerźe. Pschepytowanje śta tjo w pschitomnosći katolšeho biśkopa a ućźećišcheho Norfolšćeho wójwodu. Wo wuśłźdku łożźićźu do Roma.

Zajezdźenja na drózy.

Ssmjertne njeśbożo j motoristim kolom śta bo njedaloko **Liebenwerdu.** Nźhdże 25 lét staryj jamowy dźśeśaraj Wowćjeź j Theisy z Liebenwerdu domoj jźdźeśche. Wó hustej kurjawje jaśźdze wón do śchtoma a go tak cźeźko jrani, so sa krótki cźaš wumrź.

Bliśo Montpelliera w Franzowšśi je wutoru j **njezinataje pschićiny** automobil hrabje d'Artois, kiž wós śam wodźeśche, do kanala padnył. Wjednik a pjecź dalšich wósadow, dwaj śłužobnikaj, dwź komornej hołzy a małe dźećo, pschihłdźećhu wo śiwjenje.

Wohnjowobornistwo.

Wokrjesny swjazk wohnjowych woborow w Budyšinim hamtiskim hejtmanstwje.

Woborni hejtmanojo wotmĕchu sjĕd njedźelu 22. měrza w Dittrichez hoseženju w Kubšicach pod nawjedowanjom šofjakowoho pschedsyhdy, wospalneho direktora Fischera ſ Bischofiz. Do sjĕda bĕsche žo na hamtinym městnje pobožbenje pschedsyhdstwa wotmĕlo. Kapala Boschčanjkeje woborny staršeho žo sa hudźbu. Sjĕd poczestčichu se swojej pschitomnosczju sostupjerjo wokrjesneje a gmejnskeje wyschnosczje.

Do wokrjesneho wjazka šluschesche 1. januara 1931 76 woborow. Loni bě so 3022 wutwarjenjow spožčk. Pschecelne słowa porĕča k. hušejerstwowy rada ſ Carlowitz-Hartitzſch jako dĕžerent wohnjoschaferstwa posla Budyšskeho hamtiskeho hejtmanstwa. K. worjalny mischtr Eckhardt rosprawjesche wo Lamprechtowej pomjerjetej pokladni. Swjazkowy pokladnik worjalny mischtr Lucius pomjenowjesche wuslĕhnjenje, to žu so pschinoschki pożledneje lĕta porjadnischo płachtu. Tuto wokrjesni sostupjerjo rosprawjachu wo dźĕławojach w jenotliwych wokrjesach. Pschitomnych bĕsche 74 woborow ſe 119 wjedniknami, dohyła 176 wosobow.

Sčěhowachu rosprawy wo pożedżenjach krajneho wubjerka, kiž pschedsyhdya Fischer poda. Tydżeń za wohnjowej schkit je dopokasał, so maju we wschelakich gmejnach hišcze jara skromne haščenište pschiprawy. Sjĕd sašiskich wohnjowych woborow budże wot 7. hacž 10. auguste w Averbachu. Mjes druhim naspomni rosprawješ, so wopalna komora premije jenaž płaczi za sawjesene twarjenja, niż pak na sejmy. Swjazkowy sjĕd budże 27. a 28. junija w Ssmilnej. Wopalny direktor Görling wossewi, jo sakše milinarnje we Wjeleczinje pschidnoschk wo elektriſkich sniježbożenjach jarjaduja, na kotrymž mĕle so wokolne wobory wobdźĕlicz. Jako wotpósłanzaj na sjĕd sašiskich wohnjowych woborow w Auerbachu póstjeleja so kk. Görlinga a Luciusa.

Swójbne powĕsče.

Sčmrĕli: Bjedrich Alfred Hehn, wyschischi póstowy sekretar na wotp. w Budyšchinje; khowanje budże hobotu pop. w 2 hodź. wot Tuchořskeje zyrkwje. — Wilhelm Hajnza we Wojerezach, 88 lĕt; khowanje budźa: jutrje pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Julius Unger, wojnaŕiſi wyschischi mischtr w Małej Nydej pola Wojerez, 57 lĕt; khowanje budże hobotu pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Jan Ječnik, wyschischi rjadowar we Wojerezach, 62 lĕt; khowanje budże hobotu pop. ¼4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hans Paulo w Trjebinje pola Sslepeho.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 26. měrza 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złoty	47,175
1 jendźelski punt	20,369	100 čěskosł. krónow	12,422
100 šwajc. frankow	80,64	100 franc. frankow	16,398

Barlinska burza wosta skruczena a wobrot spotajazy. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi ſiſczinami bĕchu drje cziche, ale kurzy wostachu dale skruczene.

Produktowe wiki bĕchu dźe tež wczera dosež mĕrne, ale płaczizny žo tola šnadnje połepschichu. Pschenza, rožka a wowš zapisachu wo 5 pj. po zentnarju powyschene płaczizny w hotowym jomje. W termińowym wikowanju tute druzziny zita podobnje postupichu. Wczera płaczeschе zentnar w Barlinje.

pschenicy 13,90—14,00 hr., rožki 9,00 hacž 9,10 hr., nalĕtnicho jačmjenja 11,30 hacž 11,80 hr., najmjenscho 10,40—11,25 hr., wowša 7,95—8,15 hr.,

w termińowym wikowanju

sa měrz: pschenicy 14,87½—14,85 hr., rožki 9,85—9,80 hr., wowša 8,40—8,50 hr.

sa mej: pschenicy 14,87½—14,85 hr., rožki 9,83¾—9,80 hr., wowša 8,80—8,85 hriwnow,

sa julij: pschenicy 14,82½ hr., rožki 9,75 hacž 9,77½ hr., wowša 9,20—9,25 hr.

Nikotre płaczizny ſ wczerawschich Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kaczki 3,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., młodźiczki 3—5 hr., kaczki 1,30 hr., krutny 1,20 hr. hacž 1,30 hr., kury stare 1,20—1,30 hr., liny 2 hr. schczuki 1,60 hr., karpy 1,10 hr., jabłuka 30—60 pj., bĕrny zentnar 2,80—3,00 hr., po puncze 4—5 pj., jeleny kał 35—40 pj., bĕły kał 10—12 pj., czĕczwjeny kał 18 hacž 20 pj., zyhła 10—12 pj., karoty 10—15 pj., kuleršpa 10—12 pj., krĕt 80—90 pj., rjetkej 15—30 pj., czĕczwjena repa 10—15 pj., kiſały kał 15 pj., butra 1,60—1,90 hr., jeja 10—11 pjenjezkow.

Pschistajeja:

Wurzbunka, hoseženz bratrowskeje gmejny w Małym Wjelkowje.

Schotarku, knježi diwór w Małym Wožynku.

Na pschedań:

Wós, bźĕzzany w Kamjenzu w kasarnach M. H. 1.

„ sportiſi w Lubiju, Shorjelska dróha 8,1.

„ raczjny 8 a 12 zent. w Budestezach 19,e.

Jeja k nałožowanju, pjerstrašstwo w Drĕwzach.

Pata, kokaza we Wojerezach, Sérjedźna haša 15.

Julius Unger, wojnaŕiſi wyschischi mischtr w Małej Nydej pola Wojerez, 57 lĕt; khowanje budże hobotu pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hans Paulo w Trjebinje pola Sslepeho.

Krowa, młoda, wyhotowanzelna we Wałtim Čisku 29.

Sofa a blido w Budyšchinje, Jurjowa haša 10, 3 tr.

Byk, lĕtny w Ptačezach 35.

Wołoj, młodaj, Jenka w Delnim Wujkowje.

Jałowza ſ czĕczczom, Schiwak w Spalach 3.

Ssudnizy na pschichodźowanje.

Pjatk 27. měrza 1931

w Bilšopizach na ſudnistwje, dop. w 10 hodź.: dwje, pschipowĕschowak, njebos, wjelakе meble, pródschik, bak, zyrkwa, khabat, dźĕczaŕ, wobjek, tkanny za wobjek, zbožopschichodźacze tkanki;

w Bělym Chołmu w Jeraschez hoseženzu, pop. w 4 hodź.: Gramofon, drjewjanany, świnjecži a tschatowe powjazy;

w Blunju w hoseženzu, dop. w 10 hodź.: Rolnej wozaj, sofa, bufet, khamor, kredenza, blido, czažnik a wupschestrjenz, tschatowy khamor;

w Ričzjach w Greinerez hoseženzu, dop. w 10 hodź.: Klamowe wuhotowanje, lĕhaŕiſi stoł, drastny khamor;

w Ruchwałdźe w Geißlerez hoseženzu, pschiw. w 1 hodź.: Sofa, tschatowy khamor, schpihel, deskowany wós a tschinja.

Ssobotu 28. měrza 1931.

w Ruchwałdźe w Geißlerez hoseženzu, pschiw. w 12 hodź.: Hobanka, lĕhaŕiſi stoł;

w Sślepom w Lehmanez hoseženzu, pschiw. w 1 hodź.: Kuchiński khamor;

w Heidanez hoseženzu, pop. w 2 hodź.: Hobanka a schpihel;

we Wojerezach w hoseženzu „K slotenu lawju", dop. we 10 hodź.: Czažnik, pisańskej krosej, žonjace kolo, elektr. czažnik, pisańskej blidźe a aktowy khamor.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach,

a wolijowe symje na tunu abo 1000 kg, bowak 100 kg.

płaczizny po złotej hriwnje

	25. 3.	24. 3.		25. 3.	24. 3.
Pšenica	278-280	277-279	bunv	17 19.00	17 19.00
rožka	180-182	179-181	woka	23 25.00	23 25.00
naz. jačmjeń	—	—	mórdre lupiny	13-15.5	13-15.50
nal. jačmjeń	226-236	222-232	žolte lupiny	22-26.00	22-26.00
wows	159-163	158-162	zerndella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	9-10.20	9-10.20
Pšenič. muka	34-40.20	33-40.00	lany wósuk	15 15.90	15-16.00
rožna muka	25- 9.00	25-28.00	poem. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13.6	13 13.6	brnj. kruški	14-15.00	14-15.00
rožne „	12-12.75	12-12.75	syno, 50 kg	1.30-1.50	1.30-1.60
raps	—	—	rožna słoma	0.6)-0.80	0.70-0.80
bróch Viktor	24-29.0	24 29.0	pšeńč. „	0 45-.60	0.55-0.61
lane symjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0.55-0.65
pjeluški	24-27.00	24-27.00	owsa „	0 55-0 65	0 55-0.65

Zeleninu wariće najsłódniso z

MAGGI Fleischbrühe

3269 mantlow a šlawchow za kola

zaňdźene lĕto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeče też Wy pola mje jara pšihódnje kupić **Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.**

Wulki wubjerk! Nizke płaczizny!

Jan Schieback, na Mužakowskej dróży 4

Wobkedźbujće moje wustajeńske wukładne wokna na **Hornćerskej hasy 18**

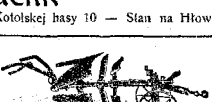
Poručam

k Budyskemu hermanskej

wulki wubjerk mužacych woblekow, jĕchański kord, hólčace a dźĕczace wobleki, njepřemokawe jaki, tkaninowe a dźĕłańske kholowy, dźĕczace kholowy, zamkarske wobleki a wołmjane wĕcy

Jan Wenk

wobkhod na Kotolskej hasy 10 — Stan na Hłownym torbošću

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rataršk. mašinow a gratu wšĕch druzin

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk. h. 10

Jĕzdne kola, šlawchi a mantle, potrjeby za kola

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Šulske wobleki

Bleytec a druhe wo-prawdźe wurpuhowane wudžĕłki poruča . . . .

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Otto Essmald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kĕžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pučowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. ;; Telefon čo 2438

Trajny dar za žiwjenje je kniha

Wulki wubjerk

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Nicjenož w Budyšinje

ale też **ZWONKA** je znate, zo dobru tworu najtańšo předawam. Dopokaz: sčĕhowaca skazanka:

W Drježdźanach, 2. III. 1931

Jra firmu Schieback!

Prošu pósćelće:
50 porow pedclow
30 jendźelskich woažidłow
50 kotowych rjećazow
35 spinadłow za prĕakne koło

Pósłane lĕzdne kola so mi jara lubja

8. III. 1931 pisa samsny wotběrař:

Jan Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej dróży 4

Najwjetši kolesowy skład w měšće!

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Přewzaće wobkhoda

Ceščenemu wobydlerstwu w Pančicach, Kukowje a we wokolinje dawam k wjedźenju, zo sym tworowy skład firmy Pawoł Gławš, tworowy dom we Pančicach, kupił a wobkhod zaso wotewrił.

Prošu mi dowĕru, kotruž před mojim wotkhadom z Pančic we wulkej měrje měješ, zasy spožčić. Budu so stajnje prócować, mojim wolběrarjam najlĕpje tunjo a správnje posłužować.

Z počesćowanjom

Pawoł Gławš

Rjane wužitkne hermanske dary

Domjace šaty — Kuchinske šaty
Blidowe šaty — Łožowe šaty
Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaczizny
Wolmjany muslin mtr. wot 1.25 hr.
Wupjerk jako tuni a dobry znaty

Aug. Paul Hilger

na Seminarskej hasy 2

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so kaž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowym čěmjeno zmjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjezbožeńce dyrbi abonent hnydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wutjasnja nadrobnje wuměnjenja luteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 73 — **Budyšin — Pjatk, 27. měrca 1931 — Bautzen** — **Lětnik 80**

Brüning při marach Hermanna Müllera.

Cźełe pjatk tydźenja zemrěteho sozialdemokratiskeho wjednika Hermanna Müllera je so schitowórk z wulkimi cźeśćemi khowało. Mjes tym so so žarowańska zwjazkosć w „Vorwärtsowym" twarjenju wotmě, zhromadźichu so we wrotach němskeje kenzlije sastupjerjo němskich a pruskich wyschnosćow, němskeho sejma, pósłanzy němskich krajow, zyły diplomatiski korps, president němskotam-neje banki dr. Luther, wjele němskosejmiskich a krajnosejmiskich sapósłanzow, też němski kanzler Brüning jako knjeześtwowy sastupjer a statny sekretar Meißner po poručnosći němskeho presidenta z Hindenburga bě schitaj pśihlihł. Pomałku so cźah bliźeše. Hdyž wós z kaśeźom pśed němsku kenzliju pśihjeźdźe, němski kanzler Brüning ke kaśeźej stupi a z jažnym hłosom śledowaze wotžałne słowa praji:

„W mjenje němskeho knjeześtwa pśihi marach Hermanna Müllera tutón wóz na městnje połoju, na kotrymž je wón k lěpšemu Němsku a luda njeźebicźnje a śwěru swoju stutkował. Tónle poślednji postrow unuźej płaći, kotrehož wotžałbicźe naš lud hłuboko a bolostnje wobžarnje, kotrehož wopomnjenje z dźakownosćeju w cźełej sakhowa."

Na to statny sekretar Meißmann w mjenje němskotam-neje rady a statny sekretar Meißner w mjenje němskeho presidenta wěnzaj na cźełowy wós położichtaj. Pomału so cźah zaso do hibanja da. Hdyž cźełowy wós pśihi hrodźe němskeho presidenta nimo jědźeśe, Hindenburg na swonkowny ześk stupi, so by z nahej hłowu worjewnu pożlednju cźešć wopokasał.

Cźah so potom k městnu pśhed němskej žejmowonju hibaśe. Tam mějeśe němskokejniski president Löbe žarowańsku rěć.

Sbobuźitawy němskeho knjeześtwa, diplomatiskeho korpsa a němskeho žejma, kotrejž běchu wot němskeje kenzlije w pśhewodźerskim cźahu bohu zchłi, běchu so pśhed němskej žejmowonju z cźaha dźělile a běchu z presidentom na swonkowny ześk stupiłe. S jenoho wokna němskeje žejmowonje 82 lětna macź zemrěteho žiwjatorźnosći pśihihladowaśe.

Wot němskeje žejmowonje pśhewodźeśći cźah k cźełowej paleźni w Südinskej drohi dźeśe, hdźež so w žednich hodźinach cźeło spali.

Ludowa strona za wotwarjenje khěžneje danje.

Němskokejniska frakcija němskeje ludoweje strowy je namjet zapodała, kotryž wot knjeześtwa z potpěšenjom zakonjowy nacźišć žada, kotryž njerozdźělnjene wobchadźenje pomjeny daćowskich hypothekowy khěžneje danje wupraja a daćk khěžneje danje po nóžim hacź do 1. haprileje 1935 wottwari. Dale dyrbja so pśhedpisma wo nałoženju dźěła wunoschła z daćka khěžneje danje k wupoziedźenju a nowocźasnemu wuhotowanju wobydlenjow we starych domach wudacź. Němska ludowa strona dale postajenje namjetuje, po kotrymž by so daćk khěžneje danje śměł hnydom z dopředkasakaćejom dospołnje wotwjasacź.

Wuradźenja němskeho sejma so hač do oktobra wotstorcźe.

Pobjerjanje němskeho žejma žu žo z debattu wo swobłokhodnym porjedźe stónežile, z kotrymž po pośtaji, hdy ma so němski žejm znowa zwołacź. Wośtako je pśhi tym, so so wuradźenja němskeho žejma z wobcźankinjenom sapósłanzow hacź do 13. oktobra wotstorcźe z postajenjom, so smě žejmowy president w pśheśejenjach z radu starschich pobjerjenje też pśedy zwołacź, hdyž je to ważnich wobstejnosćow dla nusne.

Wobras kanzlera Brüława w němskej žejmowni wostajnje.

Konserwatywna frakcija w němskim žejmje bě pśhed někotrym cźasom žadała, so by so, kaž je so źiwjelko, wobras nětučkeho němskeho kanzlera, wjerćha Brüława, z němskeje žejmowonje wotstronił. Pśihicźimy k tutomu namjetej běchu Brüowe „dopomnjenśi", kotrejž žu žo po jeho wumrěcźu wosjewile. W nich je wón žwojowólnosće nětučkeho kězora Wilhelma II., wobsebje za cźaš burika jendźelskeje wójny, wowihał. Rada starschich němskeho žejma pak namjet konserwatiwnych sacźišny, a tak hudźe wobras wjerćha Brüowa dale němsku žejmowonju dobić.

Nadběhański dźeń b'zbožnych w Barlinje.

Němskofaśny sjězd žwobodomyślerjow je sa jutrowniću w Barlinje tak njenowany „nadběhański dźeń bjesbožnych" pśihipowědźił. Swjatej kommunistiskeje młodźiny je žo poručiło, so by jón wuwjedł. Sa tónle samóšt je žo hižo cźerwjene nadběhańske wotdźerjenja mjobilifowale, a kforo wšyknje wulke sale w Barlinje žu žo za pśhedstajenja bjesbóžnych wotnajale. Spodźiwne je, so je žo policajski president Grzesynski sapowědźił, pśhedstajenja bjesbóžnych sakasacź.

Pocźinanje Barlinskeho policajskeho presidenta je cźim nijenje srośumnicź, dokelž je minister snutskownych naležnosćow **Severing** hakle pśhed krótkim cźasom w pruskim žejmje pśhi wuradźenju hospodarskeho plana jara wótro pśheceźiwo hibanju bjesbóžnych rěcźał. Też dojednanjam, kotrejž je němski snutskowny minister dr. Wirth z ministrami krajow wobsamknył, Grzesynskeho derje mjenjaze cźerpjenje demonstrazijow bjesbóžnych napśheciwo dźěła.

Skład brěnow wusledźił.

W Flöhu we wjerchownej Sakskej schwórk rano do Mamuscj pjerśinowoje farmy nadpadowanšći kommando z Kamjenicy pśhijědźe a wjetschu dźěłby pśeschkowiskich ruczow-nych a maschinskich źělow zebra. Policija je schěźcź wo-žobow sajała.

Demonstrazije žo w Sakskej sakasuje.

Sakske ministerstwo snutskownych naležnosćow je źledowazu wukas wozjewiło:

W poślednim cźasu je pśhi politiskich demonstrazijach wospjet k krajnjam dojcźo, pśhi kotrychž je žo wjele ludźi kranilo. Też w bliskim pśhichodźe dyrbja žo takje nazhlinosće wocźakacź. Na podstoku stawa 123 němskeje wustawy žo tohodla w Sakskej wschě zhromadźiny a druhe demonstrazije wuhotowanja pod holym njebjom najpśódzy za cźaš wot 29. měrca hacź do 7. haprileje 1931 za sjawnu bjesstrachnosćej sakasaju.

„Daily Herald" so na Brüninga hórši.

Jendźelezejo žu žo na němsku kanzlera Brüninga rosškobili, dokelž je žo jendźelskemu swonkownemu ministrej Hendersonej sapowědźił, **wo němsko-awstrijej zwónej uniji w Radźe Swjatła Ludow jednaj dacź.** Organ jendźelskeho dźěłacerskeho knjeześtwa, **„Daily Herald"** je žo z wulkej wótrosću do němskeho kanzlera dla wotmałowy dał, z kotrejž je žadanja jendźelskeho pósłanza wotpokasał. Wón pišče: Wotpokasowage stejišćicźo Němskeje je „wobžarowanja hódne a njeje sapśichijecź". Hładke wotpokasanje jendźelskeho namjeta je „wulka nježdwórliwosći" a mjenjenje němskeho kanzlera, so Swjatł Ludow ninna žaneho prawa, žo do tuteje naležnosće nješcerej, je „hišcźe wjele hórsche". Po stawje 11 pakta Swjatła Ludowa ma Rada polne prawo, kóždu naležnosć pruhowacź, kotraž hrozy bohu pśheśejenjeju w Europje kajsyć. Němska a Awstrika stej, kaž „Daily Herald" dale praji, w jara žywnym stejišćicźu. Pośłuchatej na hubjenu radu, hdyž tonule stejišćicźu z njedwórliwym wotpokasanjom schkodźitej. „Daily Herald" jśkonźe mjenu, so žo andźija, so němske knjeześtwa žwoje wotpokasowage stejišćicźo pśhemjenźi a „derje mjenjaze pohnuwadła" jendźelskeho swonkowneho ministra lepje śpóznaje.

Šło awstriske hospodarstwo wo clownej uniji mjenj.

Awstriśi lud wschón z wjeselnymi sacźuśenemi zwónu uniju njewita. Wobwjesnja wsyknjakich industrijow žu žiwjeschecź, na pschillad elektriskeje industrije, kotraž je w najwušschich pozjahach k němskim towarstwam a w kotrychž by žo źiwo najskerje sastajiło, hdy bychu němsko-awstriske zwónje njeśy padle. Tohodla dyrbja sa **elektroindustriju**, maschinsku industriju atd. dobajahaje mjesnyka postajacź, snajmjeńscha za dźešchi pśhechódny cźaš. W najstawku, kotryž je wusmamny sastupjer awstrijeje maschinskeje industrije wojśewił, žo praji, so by němske maschinskej industriji pśhi zwónej uniji lohko było, wschě awstriske wiki **wuźrěbacź**, a to cźim bole, dokelž je ś kriju nusowana, **skakanki nize** žamjenych khotowo pschijimowacź. W je-notnym hospodarskim kraju njeje husto sa wjazore dźěłacźe jenatkich wudźěłkow žaneho městna. Němske kónzerny, kotrejž maju w Awstrikej pobocźne fabriki, bychu wšo w nich dźěło sastajiłe. Jeli so ju awstriskim fabrikam licenzy (dowolnosć k dźěłu po žwojich patentach) pschewostajiłe, abo ś nimi dźěłańske śrěcźenje wobsamkne, wone je wupowědźa. We wschěch padach, hdźež njeje žaneho swjasanja, leź niz kartellowego waschnja, wótre konkurrenzne běhśenje nastanje.

Wirtśe nowiny „Börse" w sawednym nastawku mjes druhim praja: „Zlowna unija, kotruž Curtius žada, Awstrikej jenoź schkodu pschijamtknjena pschinjeśe, dokelž žu možne dobykti internazionalnje sakasane. S wotpadnjenjom zlownych dokhodow, 600 milijonow schillingow je dowola němskich twarow, by žo statna pokładna hischcze bóle próżdnika. Nimale w pokoju awstriskeje industrije by žo dźeło sastajiło.

Francowska komora za wupowědźenje němsko-francowskeho wikowanskeho zrěcźenja.

Zlowna kommišija franzowskeje deputěrtiteje komory a senatowa republikanska unija stej schtwórk wo němsko-awstriskim zlownym wurunanju jednałej. Zlowna kommišija je wobsamknjenje pschijała, w kotrymž so pschecźiwo tutomu zrěcźenju protestuje, dokelž wono pschecźiwo wschelakim postajenjam St. Germainskeho mjerowskeho zrěcźenja, Genfiskeho protokolla z lěta 1922, němsko-franzowskeho a franzowsko-awstriskeho wikowanskeho zrěcźenja pa-storknje.

Kommišija knjeześtwo namołwja, so by žo dośćónčnej němsko-awstriskej zlownej uniji pschecźiwiło. Jeli so tajka kroczel njeby wuspěcha měła, by dyrbjało němsko-franzowske wikowanske zrěcźenje w postajenym cźasu tśoch měźazow wupowědźicź.

Republikanska unija tohorunja pschecźiwo němsko-awstriskemu dojednanju, dokelž by mohło za europšti měr wulke strachi měcź, dokalnym kroczelam franzowskeho knjeześtwa pschihłośuje a wocźakuje, so pschecźiwo němskemu a awstriskemu knjeześtwu krute wostanje.

Wuradźenja europiskeho zjězda so skóncźile.

Wuradźenja organizaziskeho wubjerka Europiskeho sjězda w Paryju žu žo źiwjele skónczile. Po Briandowym namjece žo mejśe wuradźenja Europiskeho wubjerka 15. meje sapoczu, a 18. meje žo pohybanje Rady Swjatła Ludowa k temu pschistajicź.

Jendźelski swonkowny minister hacź do pjatka w Paryju wostanje. Sastupjerjo Němskeje a Italskeje žu žebi wumělili, so praschenje dujoweho porjada w nastupanju jednanja wo hospodarskich a organizatoriskich praschenjach w Genfu pschi spoczatku mejśeho sjězda hischcze ras ros-praja.

Studentske njeměry w Sevilli.

W swišu ze **studentskimi demonstrazijemi** w Madridu, kotrejž žu k cźešćim nałožnosćam dorjedźe, dźiwchu studentaja university w Sevilli tohorunja demonstraziju za pschecźenje politiskich jatych wotměć. Dźěłaj rektor demonstraziju sakasa, je k njeměram dośchło, pschi kotrychž studentoju **wokrowe schkleńcy univerzitezkeho twarjenja wubichu a wschu nadobu** cźitańskich městnosćow rosbraschu.

Jukoslowjansko.

Zajźitojo biskopa dr. Jeglića nusuja, so z italskeho kraja do Jukoslowjanskeje wróćicź.

Lubkanskeho biskopa dr. Jeglića bě do Gorizy we dolhoranscjej Italskej pschepruschił, to by žo pschi 25 lětnym jubileju tamnischeho zlowniskeho biskopa dr. Sedeja wobdźělił. Hdyž sć žo dr. Jeglicź na puć do Gorizy nałapił a italšu mjetu pschekrocźiwschi, do Podbora, pśenjeho sasanitscha w italskim kraju, pschiśi, jeho zajźitojo nusowachu, je żeleznišchego cźaha wuźeź a žo do Jukoslowjanskeje wrócźicź, haczrunjej mjejśche porjadny pa-cźerwanšći paž z italskim wjom pschi žebi.

60 smjertnych woporow w Cawnpuru.

Cźežke njeměry mjes hindami a mohamedanami we Cawnpuru žu po wuschnoscźinym jwješcźenju 60 žmjertnych woporow žadale. Někotre sta ludźi žu žo cźežko ra-

nile. Mjes morwynmi šu też **žony a dźěći**; wjese ſ nich šu hrošnje šarubali. Kaž ſo powě, je cyrźóka rosćenjenych hindow tkanu mohamedanow nadpadła, hdyž ſo tuchi sapjewěchu, ſo na ſarowanſkim dnju wobdźělichu, kotrež běchu hindoja dla wotprawjenja tſoch hindow wuwolali. Tuchi ſu Jendźelſkejenjo na ſchibjenju powěſnyli, dokelž běchu jeneho jendźelſkeho policajſkeho offizjera złožowali. **Jaty regiment pěſchkow je ſo wupołkał,** ſo by mér ſakhował. Po wſchěch dróhach w Cawnpuru njepſchestawajcy wojerſke patrouille khodźa. Se wſchelakich ſtron ſu policajſcy wojazdy duzy po puću, ſo bychu w Cawnpuru hižo ſtejace wotdźělenja pożylnili.

Nowopołobniſchi Wales je ſo ſapowědźił, Jendźelſkej dań ſa pożčonki płaćiłej.

Miniſterſki preſident Nowopołobniſcheho Walesa we Awſtralſkej je ſo ſapowědźił, 1. hapreleje dań ſo jendźelſku pożčonku płaćiłej. W awſtraliſkim dominionje je hoſpodarſka pjenjeżna nuſa tak wulka, ſo tamniſche ſtaty njemóża wjazy ſwoje pożčonki ſadanicź.

Gandhi dyrbi wróco ſtupić.

S Bombaya ſo powě, ſo **wotprawjenje tſoch mordarjow w Lahore** jeho ſtejišćnjo k jendźelſko-indiſkemu měrowemu dojednanju njeje pſcheměniło. Indiſke knježeſtwo **pak** je wulki ſmyk ſeſinyło. Jeli ſo kongreſ njeby jeho dojednanje ſ měſtkokralom pſchijał, by ſo won na khwilu wot politiki wróćo ſcjahnył. Indočenjo ſo ponižuja, hdyž pſchi ſwadach mjes hindami a mohamedanami ſa jendźelſkim pożrědniſtwom žadaju.

S zyleje Indiſkeje ſu do Londona powěſcje wo njeměrach, krwawnych demonſtrazijach a ſkaženjach mjes nazionaliſtami a policiju doſchle. Nic jenož w Cawnpuru, też w Allahabadu, Lukowje a w druhich městach je knježeſtwo dyrbjało ſakhrožiċ.

Wſoindiſki kongres w Karadźi.

Sylna oppoſizija pſchećiwo Gandhiej.

Wſchón Karadźi w znaminjenju wſchoindiſkeho kongreſa ſteji, kotryž je ſo ſchtwórtk wotewrił. Tyſazy wotpóſłanzow a wopytarjow je tam hižo doſchło, a wobſeſtre ſeleſnišće zjawi a parne łódźe kóždu hodźinu nowe cźěrjódy ſe wſchěch ſtron Indiſkeje pſchiwożeja. Sa wotpóſłanzow je ſo wulke město ſtanowiło.

Ssano pomérni nazionaliſtojo ſebi njeſamjelecjeja, ſo budźe cźeſko, w połnej kongreſowej ſhromadźiſnje **potwjerdźenje měrowneho dojednanja,** mjes Gandhiom a měſtokralom Irwinom wobſamknjeneho, pſchećiſnjećcźeć. Gandhiowi pſchećeſelo žiwlun oppoſizija wocźakuja. Radikalnych elementow ſ kóždej hodźinu wjazy do Karadźi pſchikhadźa. Hižo ſaſtorjenu nóż ſu cźěrjódy radikalnych, kotrež ſu cźerwjenu koſchlu wobleċzeni, dwójzy ſpytali, ſo ſ mozu do Gandhiowcow ſeminara dobyċ. Cźerwjenokoſchlakojo dźenja zyle ſjawnje praja, ſo ſu ſebi **wotmyſlili, kongreſowe pożedźenje roſbiċ.** Snatcźeho bengaliſkeho wjeduſka Subhaſa Cźandra Bosu ſchtwórtk w Karadźi wocźakowachu. S wěſtoſcju ſo wocźakuje, ſo won wjednifwo w ſpjeċerjeju pſchećiwo Gandhiej pſchewonjuje. Móžno je, ſo je hižo w prěnim pożedźenju k herźeſtanſkim wuſtupam doſchło.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 27. měrza 1931.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0 a thermometer +8, wo dnju. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +3 a thermometer 0, w nozy. Sċěżkhuje ſnichi wjedrowny ras. Wyſchina nad naſchimi ſtronami da'e wobſtawa. Dokelž ſwiſk ſ nowej wyſchinu nad połnóżnej Europje dotrawa, hroſy nam dale ſymny cźaſ, dokelž wětry ſ połnóżneho ſkodu ſtejace wot 1000 hr. na cźiſła 1188 5740 6380 7904 8339 8414 9266 14185 18582 20845 24769 26065 27385 27520 32006 33481 34132 36776 37695 40343 41894 41817 45746 46454 46956 49170 53298 53656 54733 55163 55841 59077 60082 60886 63568 64019 66134 68896 68953 74382 74621 78033 82887 83871 85654 88790 94441 97519 100714 105688 107765 109871 113210 114062 114757 118697 118868 121893 122538 123379 124647 127658 131488 132448 134060 134631 136068 139418 139457 141124 143104 146708 148745 150292 150899 155762 155951 156505 157735 158464 159756; — dobyċze wo 500 hr. na cźiſła 587 4064 7105 8364 8695 9568 9834 10831 11127 11663 11776 12716 13784 14206 14349 16082 16140 16300 16567 18945 222556 22455 24849 26630 28405 29077 31123 31615 32712 31055 34786 35271 36389 36633 36953 39872 43292 44904 46658 46888 47381 47418 48605 49070 49203 49255 50960 50965 52408 53492 54087 54411 54858 54964 55051 55454 55917 56705 57055 60323 62810 63018 64282 65524 66882 68799 70568 71641 72478 76453 77850 78562 80967 84563 86468 86485 86835 87636 87820 88021 88240 88353 91432 91591 92355 93882 94998 95380 96360 96524 96800 97182 100877 102205 102582 103853 104678 105370 105866 106427 107424 109018 109325 111223 111403 111920 112182 112445 112748 113079 113756 113914 114209 110063 119240 119783 120727 121745 122216 123655 124653 125437 127805 128422 128774 129903 130681 133681 136363 136378 136455 139047 139110 141126 142273 143005 145867 146368 146864 147516 148309 149304 151097 152304 152362 152519 153430 155088 155595 156667 157252 158002.

— **Dobyżże wo 1000 hr.** padże na łóſ cźo. 27 520 ſakſeje krajneje loterije do tudomneje Rothereż loterijoweje kollekzije na Kěżorſtej dróhy 22.

S **Wurišz.** Hamtſke hejtmanſtwo njeboſcze *wólbu k* Kſchižana ſa namieſtneho wjeſnjanoſtu ſa płaċźiwu ſchtyrpóſmalo. K. Kſchižan měſeſche drje wjeſtſchinu hłoſow na ſebje, tola niż położyn wſchitkich hłoſow. Knjeż Kſchižan je ſo tuteho městna wſdał. Stajiċnu ſo nowe namjeſtu. Prawiża namjetowaċe k. pjeſaſteho miſchtra Liebiga, ſozialdemokratoja k. Żeżnera a kommunſtoja k. Ullmanna. Dokelž pak żadyn połozyn hłoſow njeboſta, wołeċe ſo k bruhemu raſej jenoż mjes k. Liebigom a Żeżnerom. Kommunſtojo ſobu njehłoſowachu a tuž wobaj kandidataj jenajku liczbu hłoſow doſtaſchtaj. Stónċnje dyrbjeſche ſo łoſowaċ a łóſ roſhudnjo, ſo bu k. Żeżner ſe ſatſupjerjom wjeſnjanoſtu.

S **Budeſtez.** Wſchěm pſcheċeſelam ſherbſkeho towarſtwa „Lubin" budź hižo bźenſa wojiewjene, ſo ſmeje towarſtwo „Lubin" w Budeſtezach druhi dźeń jutrow wjeċor 1/2 7 hodź. ſhromadźiſnu, na kotruż ſu ſobuſtawy a hoſcźo wutrobnje pſcheproſcheni. K. muċzer Schżża je Radlowa dżaċ k nam wo wſchelakich khorowſtach rěċeċ.

Z **Khróšeċe.** Radupodawanje za **maċerje** w **Khróšeċach** budźe ſrjedu 1. hapreleje popołdnju w 2 hodź w hoſcźencu. Lěkař budźe pritomny.

Z **Marijneje Hwězdy.** Zymny wětr duješe ze ſewjera a mhlowe mróċele **honjachu** ſo po klóſtrſkej krajinje, hdyž położni žarowacy ſrjedu na dnju pſizjewjenja ſwj. Marije do cyrkwje khwatachu, zo bychu zemrětej priorcy. Luciji Schwarzbach, poſlednju ċeſć wopokazali. Tak hižo ſtwórba ſobu žarowaše a khutne mysle pſeńdżechu położnych kemšerjow. We klóſtrſkej cyrkwi wotmě knjez propſt ſwjatoċne requiem za njeboċźičku pod assiſteneu klóſtrſkeje dachowneje. Na to ſéċźehowachu modlitwy za zemrětych w kapitlowej ſurli, hdeż zemrěta na marach ſtejeſe, ſtražowana wot ſwojich ſobuſotrow, kotříž położnje za nju ſo modlachu. Potom njeſechu wósom knježuow kaſċ na knježnacy kěrchow. W dołhim rynku

136917 138905 140827 147163 150714 152990 154455; — **dobyċze** wo 1000 hr. na cźiſła 1188 5740 6380 7904 8339 8414 9266 14185 18582 20845 24769 26065 27385 27520 32006 33481 34132 36776 37695 40343 41894 41817 45746 46454 46956 49170 53298 53656 54733 55163 55841 59077 60082 60886 63568 64019 66134 68896 68953 74382 74621 78033 82887 83871 85654 88790 94441 97519 100714 105688 107765 109871 113210 114062 114757 118697 118868 121893 122538 123379 124647 127658 131488 132448 134060 134631 136068 139418 139457 141124 143104 146708 148745 150292 150899 155762 155951 156505 157735 158464 159756; — dobyċze wo 500 hr. na cźiſła 587 4064 7105 8364 8695 9568 9834 10831 11127 11663 11776 12716 13784 14206 14349 16082 16140 16300 16567 18945 222556 22455 24849 26630 28405 29077 31123 31615 32712 31055 34786 35271 36389 36633 36953 39872 43292 44904 46658 46888 47381 47418 48605 49070 49203 49255 50960 50965 52408 53492 54087 54411 54858 54964 55051 55454 55917 56705 57055 60323 62810 63018 64282 65524 66882 68799 70568 71641 72478 76453 77850 78562 80967 84563 86468 86485 86835 87636 87820 88021 88240 88353 91432 91591 92355 93882 94998 95380 96360 96524 96800 97182 100877 102205 102582 103853 104678 105370 105866 106427 107424 109018 109325 111223 111403 111920 112182 112445 112748 113079 113756 113914 114209 110063 119240 119783 120727 121745 122216 123655 124653 125437 127805 128422 128774 129903 130681 133681 136363 136378 136455 139047 139110 141126 142273 143005 145867 146368 146864 147516 148309 149304 151097 152304 152362 152519 153430 155088 155595 156667 157252 158002.

— **Dobyżże wo 1000 hr.** padże na łóſ cźo. 27 520 ſakſeje krajneje loterije do tudomneje Rothereż loterijoweje kollekzije na Kěżorſtej dróhy 22.

S **Wurišz.** Hamtſke hejtmanſtwo njeboſcze *wólbu k* Kſchižana ſa namieſtneho wjeſnjanoſtu ſa płaċźiwu ſchtyrpóſmalo. K. Kſchižan měſeſche drje wjeſtſchinu hłoſow na ſebje, tola niż położyn wſchitkich hłoſow. Knjeż Kſchižan je ſo tuteho městna wſdał. Stajiċnu ſo nowe namjeſtu. Prawiża namjetowaċe k. pjeſaſteho miſchtra Liebiga, ſozialdemokratoja k. Żeżnera a kommunſtoja k. Ullmanna. Dokelž pak żadyn połozyn hłoſow njeboſta, wołeċe ſo k bruhemu raſej jenoż mjes k. Liebigom a Żeżnerom. Kommunſtojo ſobu njehłoſowachu a tuž wobaj kandidataj jenajku liczbu hłoſow doſtaſchtaj. Stónċnje dyrbjeſche ſo łoſowaċ a łóſ roſhudnjo, ſo bu k. Żeżner ſe ſatſupjerjom wjeſnjanoſtu.

S **Budeſtez.** Wſchěm pſcheċeſelam ſherbſkeho towarſtwa „Lubin" budź hižo bźenſa wojiewjene, ſo ſmeje towarſtwo „Lubin" w Budeſtezach druhi dźeń jutrow wjeċor 1/2 7 hodź. ſhromadźiſnu, na kotruż ſu ſobuſtawy a hoſcźo wutrobnje pſcheproſcheni. K. muċzer Schżża je Radlowa dżaċ k nam wo wſchelakich khorowſtach rěċeċ.

Z **Khróšeċe.** Radupodawanje za **maċerje** w **Khróšeċach** budźe ſrjedu 1. hapreleje popołdnju w 2 hodź w hoſcźencu. Lěkař budźe pritomny.

Z **Marijneje Hwězdy.** Zymny wětr duješe ze ſewjera a mhlowe mróċele **honjachu** ſo po klóſtrſkej krajinje, hdyž położni žarowacy ſrjedu na dnju pſizjewjenja ſwj. Marije do cyrkwje khwatachu, zo bychu zemrětej priorcy. Luciji Schwarzbach, poſlednju ċeſć wopokazali. Tak hižo ſtwórba ſobu žarowaše a khutne mysle pſeńdżechu położnych kemšerjow. We klóſtrſkej cyrkwi wotmě knjez propſt ſwjatoċne requiem za njeboċźičku pod assiſteneu klóſtrſkeje dachowneje. Na to ſéċźehowachu modlitwy za zemrětych w kapitlowej ſurli, hdeż zemrěta na marach ſtejeſe, ſtražowana wot ſwojich ſobuſotrow, kotříž położnje za nju ſo modlachu. Potom njeſechu wósom knježuow kaſċ na knježnacy kěrchow. W dołhim rynku

---

Wšédne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludji.

66] (Pokraċźowanje.)

„A ſ tymi ſhyhnitymi pjenjeſami jenoż wěſtoty dla ſnajmjenjicha tu a tam hnydom něſchto jeſaplaċu —" kaċźeri naſtawaše ſaſo porokł ſwójbomja. Shywaſche je-mu wopraſowje wjeſtſcha dźěła wupłaċenja ſ nalutowankow. Lědma ſchtwórty dźeł bě pola běrza wudał na doſahnjenje ſwoja. Domoj hnydom njeńdżeſche, khadżeſche ſem a tam po měſeże a ſaſoſi potom do hoſpody, haċźrunjeż bě doſeċ ſahe hiſcheże. S dołhej thiwili ſaahnu ſa nowinami, kiż njebe hižo dawno cźitał, kotrychż njebě we poſledninm cźaſu kedźbu měł, mějo ſtajnje ſam ſe ſobu doſeċ cźinicź w ſwojej eżehnoſcźi. Nětko je cźitaſche njeſcźerpliwje, dołho, ale jenoż poſlednje ſtronki cźitaſche, jenoż te jeho ſajmowachu, putachu. Sda ſo jemu to runjewoni ſ nadychnjenjom njewidźomnych bytnoſcźow, ſo bě runje dźenja do korcźmy pſchiſchoł a po nowinach ſahnył, hdyż poſtrěża ſo jemu dobyċze, hobrike dobyċze ſa je-nož njenałhladnim ſhadźu — — Cźitaſche ſaſo a ſnowa, ſłowo po ſłowje je pſcheċźitał wſchitke tele wabjaże na-wěſchtki, pſcheproſchoważe ke kupjenju łożow a cźehnje-njow. Bě wſchón roſpaleny, pyrjeſche ſo; worcźi ſo je-mu błyſcheżeſchtej a ſymicźeje ſwěcźeſchtej a wopraſowdże: ſymiża tſchaſeſche jeho ſ cźełom, ſła, ſtraſchna, żałoſtna ſymiża — roſwołnoſcź hracża ſo jeho ſmozowa, łaċźnoſcź ſa ſhohatnjenjom jeho zyleho pſcheſwa a wobkrużeżeſche —

Rejowachu tu pſched nim liczbuiki ſ rjadku niczkow (nułow), kiż ſłubowachu jemu ſe **złódkimi** ſłowami — pjeċźdeſat tyſaz — ſto tyſaz — — dwě ſcźé — tſi ſta tyſaz — — — Widżeſche pſched ſobu hromadu ſtota, do kotrehoż ſo tute zyfry pſchenjeńża, hobrsku kopizu. Wonni ſo do njeje ſ woċźomaj, ſahraba ſo do tutych ſtotych błyſchċźatych ſołmow ſe ſiwożimaj rukomaj haċź do kołċźow, haċź k ramjenjomaj, hrabaſche ſ roſwołnoſcźu ſłupża we łodołżeho morja ſo k nam bjes **hadżewka** ſołmja. Po roſproſwje Barlinſkeje **wjedrarnje** liża ſ wjeċźora Europy nižiny ſapiſhuje. Po naſchich wobſlědowanjach wjedro dale ſtejace, ale ſymne woſtanje. Jutſje **ſobotu** ſtkadża ſłónċźko 5.48 a ſkowa ſo 6.24 hodź. Mjeſaċź ſtkadża popołdnju 10,42 a ſkowa ſo rano 3.46 hodź.

— **Sserbſke „Spinwiſke" ſu ſaſo dóſchłe** a może je kóżdy, ſchtož je ſa konfirmaziju trjeba, juſſje w Sserbſkej knihařni dóſtaċ.

— **Serbſki koncert w Brnje.** Sobotu 28. nałětn. wjeċor wuhotuje Serbſke towarſtwo w Brnje wulki ſerbſki koncert: Mużski khór J. Foerſter, dirigent Karel Vach. Solistka: Rut Krawcec, opernа ſpěwarka z Brunšwiga. Huſlowy přednoſk: chiniatarki. Klawěr: Bj. Krawc. Khór ſpěwa ſerbſcy!

— **Serbſki přednoſk a ſpěwy w Brnjanskim radiju.** Njedźelu 29. nałětnika wjeċor we 8—9 hodź. ma Bj. Krawc w Brnjanskim radiu maly ſerbſki přednoſk, Rut Krawcec ſerbſke wumělſke a narodne ſpěwy w ſerbſkej rěċi, knjez Josef Holub zahraje na huſlach Serbſku rhapſodiju wot Bj. Krawca.

— **Wuplaċźenje rentow.** Półtowy hamt nam ſdźelu: Wojeſke renty na hayrleju ſo ſobotu 28. měrza na póſće 3 (Pſched ſchuleliſkimi wrotami) wuplaċźenja. Letne wobſtwdżeżenja maju ſo ſ trěbnymi wobtruċźenjemi na kóżdy pad na tutym dnju pſchedpołożiċź. Sarjedu 1. hayrleje ſo wuplaċźuja invalidne renty za pjenźi A haċź L w Měſchċźanſkej ſahrodźe, na pjenźi M haċź Z na Dżelanej, wſchitke druhe renty na póſće 3 (Pſched ſchuleliſkimi wrotami). Cźini ſo na to kedźbne, ſo pſchi wſchitkich wudowinſkich rentach a nětkorych ſnjeſobowſkich rentach we wobtruċźenju pod 2*** a 3*** ma wobſtwdżeżene bycź, ſo ſo wudowa abo wudowy wot ſmjerze mandżelſkeho abo mandżelſkeje wjazy wożnił njeje.

— **Póſtowe autobuzy k wopytej zyrkuſa a hermanka w Budyſchinje.** Njedźelu 29. měrza po wjeċźornym pſchedſtajenju pojedu ſ Huſarſkeje kaſarne autobuzy do Barta, Suborniċźki a do Minaka'a. Na Korjumſko-Budyſkej, Wopakowſko-Budyſkej ſu njedźelu a na Kumnwaldſko-Budyſkej póſtowej cźarje ſu wſchědnje ſwiſt k wjeċźornemu pſchedſtajenju w Huſarſkej kaſarnje a wróċźo.

— **Sawjera dróhi ſo ſběhnje.** Sawjera Budyſko-Wa-ſołſkeje dróhi ſa wołkhad je ſamoth odnami ſo ſběhnje. Dokelž ſo pſchelamanja ſe inſjerſkom hiſchċźe wſchudżom wotſtronile njeſtu, ma ſo po tutej dróhi hiſchċźe ſ wo-ſebitej kedźbnoſcźu jěżdżeċź.

— **Wohnjowu woboru ſawołachu** dźenja dopołdnja wokoło 1/10 hodź. do Brücknerez hoſcźenza na Hoſchcź hańy. Měnjachu, ſo ſu ſo ſaſy we wuhnju ſwałile. Wohnjowni woborniżu twarjenje a wuſeń ſa wohnjom pſchepytachu a ſtroch wohnja wotwobroċźichu.

— **Kradnjene ruby.** Raſſerje w nozy k 27. měrzej ſu na Huſeżanſkich łožownoſcźach halaż wotpuſchċźili a ſ njeju nětkże zentnar rybow, ſiwow a pſtruhow (forelow), tak njeznawane porjaſónke rybu, kradnyli. Pſched kupjenjom ſo warnuje. — Wo wożowne ſdźelenja proſżnyej żandarmerijnu w Budyſchinje na Hrodowſkim namieſeże (Burgplatz) 6ii, telefon 2802.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſchtwórtkownym cźehnjenju 5. rjadownje ſakſeje krajneje loterije (22. dżeń) padże dobyċze wo 30 000 hr. na cźo. 2893; — dobyċze wo 5000 hr. na cźiſła 8343 97750 110271 142163 147166 158640; — dobyċze wo 3000 hr. na cźiſła 19453 36903 34055 60509 61920 81914 100965 127261 131583 150428; — dobyċze wo 2000 hr. na cźiſła 13569 17293 24685 24731 25539 27379 34554 39234 44409 49507 49997 52945 53637 55835 70524 76989 70108 80338 96471 104008 104320 112402 117799 118144 134430

Přehhmapće *Waších přiwuznych ze* jutrownym darom z koże. Budźeće cyle wěſce wulke wjeſele wubudźić z tjanej, dobrej tworu wot staroznateje firmy

ALBERT w **Budyſinje**

Telefon 307 / při Serbſkim Domje

tomule mamomu, kiż ma bycź jeho.... Wěſo jeho! Dyrbi bycź jeho! Dyrbi! Dyrbi! — — —"

„Njech wam te pjenjeży pſchinjeſu ſwożo, Wojcżecho", napadże jemu ſaſo.

Njebě jemu ani trochċźu ſatrach pſched dopjelnjenjom ſwojeho wocźakowanja. Bě jemu jako by měł dopołnu wěſtoſcź a dżerżał wſchitke to bohatſtwo hižo w rukomaj, měł by jo hižo w kapſy....

Popołdnju, pózkatwſchi Werunku něhdże, napiſa ſ krutej ruku doma liſt na wumělnjeżiſti wobſtrob a pſchiſłożiżiſchi pjenjeży, donjeże wſchitko ſam na póſt.

Kupi wſchitko, ſchtož bě ſo poſtkiżiło, hdżeżkuli, nakupi drożne łoży a promeży, njeluſtowaſche pjenjeż. Cźim wjazy wſchedżo, cźim wjeſcha wżitota a cźim wjetſchi do-bywk — — Měże tola wſchitko bycź cźehnjene! Na wſchit-ko może dobyċź! Wſchitke cźiſła mója ſo wuloſowaċ! —

Mucźachu jo jemu tele cźiſła we hłowje, na kotreż ſłożowaċe ſo jeho nadżija. Mója ſo tola wſchitke zyfry wuloſowaċ! Na wſchitko może dobyċź! Wſchitke mója tola bycź cźehnjene! — — — Schżeſcź, dżeſaċ cźiſła ſto tyſaz — — dwaceſi króċź.... Dobyċze ſłubowaſche ſo we bjeſſkończnym liczbniku, kiż wón ani wuprajiċź nje-ſamó — — Njeliczeſche.... Mżłeſche jenoż na to, kak ſtanje ſo ſ knjeſom hobrſtwo, hajkowſkeho bohatſtwa — —

S Franzowje pożczonki njeſłyſ Ternkej mnoho. Lędy něſchto małych ſchżěżnakow da żonje doma na żiwnoſcź.

Njeprajeſchże ſo jeho, ſwotkej na te pjenjeży, hdże je k nim pſchiſchoł a na kajke waſchnje. Bě dżę na to ſwu-cźenа w pożledżnej khwili.

Ssahnu łaċźnje ſa pjenjeſami. Trjebaſche je mińnje. Kupi, ſchtož runje najmużniſcho trjebaſche.

Wojeſech běſche zyły dżeń napadnje wjeſoły. Póndżelu rano ba ſo do dżěła, wotwóſ ſyż. Dżěło dżeſche jemu wot rukow tak ſpěſchnje, tak ſebrawalo. A běſche jemu tak pſchijemnje pſchi tom, tak wjeſele.

Do dżěła bě ſo jenoż tohodła dał, ſo by ſo jemu cźaſ pominył, ſo by ſo tak njewoſtudźiło a ſo by ſo ſnadniſcho dorżałał dnja pſchewrota, dnja ſwojeho ſwoja.

Hacź do wjeċźora bě ſe ſyżeżenjom hotowy. Wotwóſ bě ſchpatny, rěkł. Ale wón ſtoro hżeſbżeł hladaſche na ta-maku Bożu wobradu, kiż nětko pod jeho ruku ſo na ſwit khadżeſche. Kak bě zyle hinat ſłédował ſa jeże ſroſtom... S kajkim ſtrachowanjom, ſ kajkim ſchepetanjom!

Skoro ſe ſaſpěwanym wułkměwkom teptaſche po tych mało ſłubjowanych, na puk próżdnych ſłoċźach. Schto je mu wſchitko wo to! Ani ſnadż prózy ſebi njewoſmje, ſo by ſwoje khuduſchke żnż do brożnje ſwojſt; njeſmje jemu telko hódne. Wołtaji tu wſchitko roſmjetane, każ je, ſe ſchċźerniſchċźu. Njech ſebi khudźi ludźo ſeſpěraja tych nětkotrych kłóſkow a ſ toho, ſchtož ſbudże, njech maja ptaċźi na ſobak. Njech ſebi pod ſnjehom hiſchċźe wuhěraja na jeho poli. — — Wón budże ſběraċź a domojſchowaċź dru-he ſorno!

Saſo widżeſche pſched ſobu hromadu ſtota, hobrike wyſoki, ſ njepſchewidżenja. Pjeċźdeſaċź, ſto, dwě ſcźé-ſi ſta tyſaz — — Rejowachu jemu ſnowa te niċźi we dźiwjem roju pſched wocźomaj, hdyż ſota naſaitra ſle-ſane papjery ſ Prahi, pſchiſłożeżnu jemu ſ póſtom. Je-mu bě, jako by to dobyċze hižo w rukomaj měł; njeżeż je-mu hižo nadżija, ně, bě jemu wěſtota w tutych wok-mikach.

Nałaſitra dżeſche ſo deſcźeżiċ a Ternka najebaċź deſcźeja khodżeſche wot ranja do nozy. Njemżeſche nihdże żadyn mér a pokoj a cźim njemérniſchi bě, cźim bóle blíżeſche ſo wokomik dobycźa.

(Pokraċźowanje ſeſcźehuje.)

sćerń [illegible] konvent, na [illegible] kojeni a spěwase pokorne psalmy we łacańskej rěči. Hłuboki začišć činješe wjacykrótna prózstwa wo hnadu a miłosć najwyššeho wo jeje khudu dušu, při tym so pokłaknywši a hłuboko so kłonjo. Pohrjebne swjatoćnosće wukonjachu tohorunja klóštrscy knježa duchowni. Ze zhromadnym kěrłušom so skónčichu. Mnozy žarowacy běchu přikhwatali. Nimo přiwuznych z Drježdžan a z Wostrowskeje wokoliny widžachmy wysokodostojneho kanonika Krječmarja z Budyšina jako zastupjerja biskopskeho ordinariata, přewodžancho wot k. prof. Klausa. Nimo tutych wobdźělichu so kk. farař Čornak z Radeberka, farař Just z Wotrowa, farař Kral z Kulowa a kaplan Krječmař z Kamjenca, pozdźišo dóńdże hišće farař Rjeda. Nětko wotpočuje droha zemrěta w blizkosći swojeje přejedawšeje jstwički, hdyž je nimale dwě člowjeskej žiwjeni po krutych zasadach swojeho rjadu přeżiwiła. Njech je ji klóstrska zemja lohka. R. i. p.

Z **Marijneje Hwězdy.** Za naslědnicu zemrěteje priorki je Hnadna knjeni duchownu knjeżnu Katu Pišlec powolała. Narodźi so 2. měrca 1877 w Kónigshainjo pola Wostrowca. Zadrasćena bu 28. póžnjenca 1897 a swjatočne sluby wotpołoži 11. junija 1900, přisłuša potajkim přez 33 lět klóstrskemu rjadu. Njech je nowej priorcy spožčene, zo by dołhe lěta k spomoženju klóstra a cyłeho zarjadnistwa skutkowała.

Z **Worklec.** Před nješto njedźelemi bu Kukowska khorobna pokładnja centralisowana. W pódlanskich pokładnjach so jenož hišće khorobne wopisma wudźěleja a mjeńše dźěła wobstaraja. Knihi so wot nětka we hłownej pokładni tu we Worklecach wjedu, tohorunja so tu też wuplaćenja wobliča. Tohodła bu hišće wuwučeny knihiwjednik přistajeny. Dokelž pjenjezyzběrarjo w druhich wsach wjacy telko dźěła nimaja, su so też jich dokhody skrótšile. Wjednik hłowneje pokładnje je knjez J. Bětka, a předsyda je knjez kubleř Lobza w Serbskich Pazlicach.

S **Kamjenca.** Ssrjedu popołdnju je žo tu hižo jako **žamomordaršwo** stało. Bidař Korla Frenzel, kiž na Nawjeržnej dróży (Weststraße) bydleše, žebi w cźěłkich myślach i wobwěsnjenjom žiwjenje wza. Wobžarujomny běše we wójnje zajmpjeny był a běše wot toho cźasa wotpjet cźežko thory.

Z **Kulowa.** W poslednim lěće je so tudomny měšćanski hospodarski plan khětro překročił. Překročne wudawki wučinjeja 31 740,24 hr., mjez nimi samo wokrjesne dawki 8067,75 hr. wjacy. Měšćansey zastupjerjo w poslednim posedźenju překročenja po dokładnym přepruhowanju dowolichu. Wo krył deficita ma so při zestajenju noweho hospodarskeho plana jednać. — Podpjera bjezdźělnych wučinja tu *měsačnje 2684,20 hr. Město njese 30 procentow*, wokrjes 70 procentow.

Z **Kulowa.** Srjedu na ranje w druhej hodźinje wohnjowy alarm tudomne wobydleństwo ze spanja wubudźi. Woheń běše wudyrił w sušerni mjasa we domskim wojnarja Jurja Mučinka. Z wohnjom a hašenjom so wjetša dźělba kołbasow zniči, jstwiny wjerch přemacy a třećha sylnje wobškodźi. Na zbožo na ľubi njeběše wjele wěcow, kiž so lohko pala, hewak by so woheń hišće dołe rozšěrić mohł. Wodu dyrbjachu klučerc z hašenju brać.

S **Mužakowa.** Kaž so powě, Mužakowske łuhowe kupjele (Moorbad) lětsa dla hubjenych hospodarskich poměrow sawrjene wostanu. *Tola lěkowańca budźe wotewrjena kaž w dotalnych létach.* Dale dźensa so we Mužakowje wobsebje postarace ja hosći, kiž na swjatostu tydźenja abo hewak k wobzełmjenju pichtidu a dźensa sebi kraśnosć hlawneho wjerch Pücklerjoweho parka wobhladacź.

Cežke wobkhadne njezbože pola Kamjenca.

Dwaj muzej mortjenaj, jedyn ranjeny.

Schiwórk popołdnju w druhej hodźinje dóńdże na Kamjensko-Kinsbórskej statnej dróży w jawinjenju pichi Ptaćej horje, hdźež so puć do Lubnjowa (Liebenau) wotchcźepi, cźežke njezboże, kiž bęše dwě cźłowjeskej žiwjeni k woporu žadosće. W tutym cźasu 61ětny kubleřski wumeńkar Max Preścher z Kocźizy (Gottlichdorf) z jězdnym kolom domoj jědźeše. Přicźeźiwo wobkhadnym přichodźiwšemu jědźesće pak na lěwej stronje dróhi. Jako so Preścher dohlada, so jemu motorske kolo napischeczo jědźe, spyta wón na prawu stronu sajcź. Přichi tym dóńdże k hrótbnemu srażenju. Motorowaj kolesarjej a kolojězdny so tak njeswožowanje wo dróhu wjerhnychu, so hnydom skasany a cźeže přichitwatany kěar dr. med. Frenkel śwěšeli, so běchtaj Preścher a jozuš motorskeho kola, 21ětny maschinisti samkaś Jurij Loebau z Kamjenca hižom morwaj. Wjednik motorskeho kola, 22ětny maschinisti technikar Werner Mühbach z Kamjenca, pak bjez wědomja na dróhu leżesće. Jeho hnydom do Kamjenskeje thorownje dowjezechu. Jena žona, kiž po dróhu bjěšeše, mózesće so jenoj přched njeszbożenjom wukhowacź, so cźeže do přichrowa tłoczi.

Z Łužicy.

* S **Bitkopiz.** Kasino mkodych ratarjow, kiž je so 16. měrca 1856 w Bitkopizach załožił, pod bohatym wobdźělenjom i wozebitym śwjedźenjskim attom swoje 75ětne wobstacje wobwjeczi. Na 10 šobustawow, kiž w šwětowej wójnje padnychu, so na cźesćejowne waschnje spomnjatche i pozwjeczenjom wopomnjenjeże tajše. Pod wuskotnym wjednistwom šhromadneho přchedšpodstwa je liczba šobustawow na 482 šrošika, kiž w naschim měsće a też w blizšichej a dalšchej wokolinje bydla. Přchi šwozim załoženju měšesche kasino mkodych ratarjow 49 šobustawow.

* S **Delnjeje Wódrizy.** W nozu k śrjedźe pola domjaceje schiwałeže Hummelez w delnjej wšy paduchi pobyćch. Hummelez ja jenu Delnjo-Wódrišku konfezijowu firmu thołowy schije a je wot jeneho dnja k druhemu w šwojim bydlenju thowa. Paduchi rozbichu wokno a kradnychu wschitke thołowy.

Na rohatych sanjach.

Na hory, na hory rad pokhwataće!
Te woživja wutrobu znowa,
loft čisty tam wobdawa, posylnuje,
zo cźělo a duša je strowa!

Hlejće, tak hižo naš Handrij Zejleŕ spěwa a je to też woprawdźe dobry recept. Štóž hišće pospytał nje je, njewěri, što přemjenjenje powětra a wosebje cźeńki hórski powětr wuskutkuje. Přenapinane čuwy so zaso zesylnja słód so polěpši a cyłe cźěło so wocźerstwi.

Jako zańdźeše dny z domizny wotjědźech, běše naléčo hižo zaćahnyło. Wcźipny pak běch, kajke moje lube „Krkonoše" nadeńdu. Prjedy hač do Hiršberga dojědźech, mje hižo běle hory strowjachu. Sněh, hišće wulki sněh! Hdyž z milinowym cźahom Schreiberhawje so bližšach, běch hnuty wot krasneje Božeje stwórby. „Sněžka" a druhe horiska zybolachu so we zlotych słónčnych pruhach. Radostne to wokomiki.

Z „wučeŕskeho domu", hdźež so zasydlichmoj, je krasny wuhlad, wosebje na horu Reifträger. Nazajtra lubozne wjedro k pućowanju wabješe. Tuž nastajichmy so tŕo, „tres faciunt collegium", na puć, zo bychmy zymsku rjanosć wobdźiwali.

Posleduje statoki Schreiberhawa běchu zady nas a hižo kročachmy po nimale meter toltsym sněhu. Ze wopŕedka zwaha, bórzy pak khětro nahle wjedźeše pné přeco wyše horje. Nazdala kiwaše hižo Zackelfallbaude. Mějachmy pak hišće nóžkować, prjedy hač ju docpěchmy. Čerstwe mloko nas tu posylni a hižo dźěše dale. Dwě čarje wjedźeštej pornjo sebi w oconskim lěsu přeco wyše a wyše. K Rübezahlowemu klóstkej přišedši, spominachmy na kolegu Rosenberga, kiž běše tu loni, na hory pućujo, nam mjez rukomaj w krasnej Božej stwórbje wndychał. Čampachmy dale, tam a sem zetkachmy sanki, kiž z khwatkom do doša sahachu. Z lěsa wustupiwši, běchmy nimale Nowu Slězysku budu docpěli. Čerstwy wětr tu hwizdaše. Na poldra metra wysoki sněh kryješe tu wšitko. Pol hodźinki dźěchmy přeco hišće wyše horje. Po třihodźinskim pućowanju běchmy 1400 metrow wysoko nah orje Reifträger. Naši wjednicy ze swojimi rohatymi sankami tu też běchu. Bych-li čaru prjedy znał, bych sam ze sankami so dele smykał, hač by to wězo bjez zadźěwka so poradźiło, je druhe prašenje! Tu horka čorny khlěb z twarožkom derje słodźeše. Wuhlad běše rjany. Prjedy hač wotjědźechmy, pak počinachu so mróčele z juha, ze susodneho češkeho kraja, k horje waleć. Kóždy z nas ze swojim wjednikom jědźeše tak rjec z błyskowej spěšnosću k dołu. Za dźesać mjeńšinow běchmy pola Zackelfallbaudy. Tu dyrbjachmy zastać. Nam znaty knjez, tak mjenowany „wótřerčźak-Schreiberhawski" swjeceše tu ze swojimi dźěłaćerjemi maly swjedźeń. So posylnywši, zawalichmy so do našich płachtow a domoj dźěše jězba. Wječeŕ nam po rjanym wulěce derje słodźeše. F. H.

Zjezdźenja na dróze.

W **Lichtensteinje-Callenbergu** je schtyrimi wozobami wobhadajeny Kamjenčanski automobil w dróhowym sawinjenju do muzje skały. Dwě wosobje je cźežko skanischtej.

Přichi njeszbožu j automobilom w **Ehrenfriedersdorfje** je tohorunja dwě wosobje cźežko skanischtej, so dyrbiachu jej do Kamjenčanskeje thorownje dowjezeć.

W **Lipiu** śrjedu na dróhowym hichijnischeju nakładny automobil do dróhoweje żelezniu skały. Přichipowěschat auta je powrócźi a wobkhad dlěschi cźaš hacźesche. Ludźo do schkody njepschijndźechu.

Radio.

Sakski wulkosćelak přchindźe do Pegawy? Poslednje njedźele je Lipiczanska wyschicha póstowa direkcija wjele pospytowała a wumĕrjowała, so by najpschidobnische město za Lipiczanski wulkosćelak wuhlĕdźała. Nimale zyle dźesawjanej spytnischej sćelakaj, 30 metrow wyschoj, běchu pschiprawili pola Pegawy pschi milinarni sakskich dźĕlačanjow a w nižinje rĕki Pitšy mjes Gaschwitzanami a Ribenom pola Röthy. Potym̆ty žu na wobmyslach sćelakowaj słónčkene. Sšu j nimi tež pjecza jara spokojom. Rĕmsknu póstowemu ministerstwu je so wo pospytach dohladnje rosprawjało. Rozsudź, hdźe ma so nowy Lipschanski wulkosćelak postajicź, leži pola mjenowaneho ministerstwa. Jene Lipschanske nowiny žu pjecza z wěstoho zórła słyschale, so ma Pegawa najschpschedne wuhlady, so nowy sćelak dostanje.

Přilopk.

* Też **pschicźina**, za nusowe spinadło sćahnyć. Zónska j Eisenacha sćahny na jězbje mjes Bebrou a Rothenburgom nadobo sa nusowe spinadło, dokelž mjenjesche, so bě w nimojědźazym cźahu swojeho hižo dawno pytanchy mandźelskeho, j kotrymž njebě hromadźe žiwa, zawohladała. Hdyž so pschi do Bebry wrócźi, njemóžesche pak swojeho pjecza sajo namakanchy muža nadeńcź. Sa to, so bě sa nusowe spinadło cźahała, dyrbjesche schwarnu pjenježnu pokutu saplaćicź.

* **Ssmjerć malcheho dźěcźa j woparjenjom.** S Rothenburga pschi Sdolawje so powě: W njewobkedźbowanem wokomiku potorhny dźěsacź mĕšazow hare dźěcźo Klotzowej šwójby kokosowu thawu j vida. Dźěcźo ha na zylem cźele wopari a je wčhe swoje sranjenja wumrěło.

* **Požwjeczenje Presja-wórzloweje zyrkwje w Essenje.** W pschitomnosći mnohich sastupnych wyschnosćerjow a zyrkwje požwjeczi žo w Essenje wot prof. Dra Barthinga léta 1928 natwarjena zyrkej, kiž je ź mjenom Presja-wórzlowa zyrkej dalsko znata. Po Słónczejnju Presja wustajeny w Kölnje wottwarichu zyrkej a wźelko ma swoje wobstajne měsno na Holsterfranzenskim torhoschcźu.

Najnowišе z cyłeho swěta.

— **Wuhlady na wjedro** sa jutšchu žobotu: Njebjo žo počahuje, pschi wětrach ź wjeczornych stron žo k deschcźej khila.

* **W Lübecku** śrjedu wuczonuju jeneje rjadownje tamnischeho gymnasija kasarny 2. bataillona 6. pěschcheho regimenta wopytachu. Bronjowy mischtr wuczonujam jenu maschinjsku tšelbu pokasowasche. Njesnatych pschicźinow dla žo j njeje patrona, kotraž bě w róli tšaju wostała, wutšeli. Kulka jeneho wuczonja do ruki a druheho do ježcźa na trjechi. Rana pošlednischeho je žmjerć sšasćena.

* **W Cźechach** je wožobowy żelesniski cźah mjes Orlowom a Cyerjesjom do wulkeje wody sajeł. W nozu bě réka Turoch z rostacjom sněhu pšches brjohi stupiła a żelesniski móst powodźiła. Hdyž lokomotiwa do tutym jědźesche, wona j kolijow wušlo-ži a žo se šlužbnym wosom a ź tšjomi wožobowymi wosami do réki wali. Pod tosspadankami cźahowy wjednik a tejer leżo wotsaschcźa. Lokomotiwnik wotšlocźi, so by žo wukhował, tola pschi tym šmjerćnje do njesboża pschińdźe. Hacź dotal žu tšjoch morwych pschipowědźili.

Swójbne powěsce.

Semrěli: Ida Johnowa rodź. Menzlez w Budyschcźinje; thowanje budźe jutšje žobotu pschihy. w 1 hodź. na Tuchoŕškim pohrjebnischcźu. — Meta šwud. Siebertowa w Budyschcźinje. — Robert Schöbel, pywatus w Budyschcźinje, 71 lět; thowanje budźe jutšje žobotu pop. w 4 hodź. wot Tuchoŕškeje zyrkwje. — Fanny šwud. Schumannowa rodź. Schmidtez w Budyschcźinje; thowanje budźe jutšje žobotu pop. w 3 hodź. wot Tuchoŕškeje zyrkwje. — Korla Frenzel w Kamjencu, 34 lět; thowanje budźe žobotu pop. w 2 hodź. na pohrjebnischcźu šwj. Justa. — Selma šwud. Kschjžanowa rodź. Friedrichez w Bjeschowjach, 73 lět; thowanje běšche dźensa pjatk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstk: G. Janak w Budyšinje.

K hermankej

sym hłobrsku dźělbu nakupował:

Mantle
Wobleki
Tkaniny

po směšnje tunich płaćiznach poskićam.
Wulke překwapjenja na Was čakaja!

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Najwjetši mantlowy skład w Budyšinje

Młódši pohanc so pyta w Čornowje 3 pola Pomorc

Boblinowe begonije
pjelnjene a jednore
Gladiole
wokoło 20 druzinow
Montbrecije
Ramunkle
Anemony atd.
poruča wurjadnje tunjo

Louis Wagner
na Žitnych wikach 4
Telefon 2269 a 2709

Poručam
k hermankej
najlěpše swinjace mjaso
punt 70—90 pj.
tučne howjaze mjaso k warjenju
wot 80 pj.
EUGEN PETRICH
rěznisti mištr
na Kotolskej hasy pola Ehape

5 trjeb. žonjacych kołow
1 hólčace kolo
tunjo na předań
Jan Schleback
na Mužakowskej dróży 4

Runklicowe symjo
Eekendorfske hobrske waley
žołte a čerwjene
Kirschec ideal
čerwjene dźećel,
ślezyski, jara tunjo
běły dźećel,
šwedski dźećel
trawowe symjo za łuki a pastwišća
(darmotne radu podawanje při nowym wusywje)
wšć zeleninowe a kwćtkowe symjenja
poruča w znatej dobrej kajkosći
Louis Wagner
wulkowikowarnja ze symjenjom
w Budyšinje
na Žitnych wikach 4
Telefon 2269 a 2709.

Srjenjołětna
kobła (lišak)
wysokosućelna je na předań
we Wulkich Zdźarach 5a

Njedźelu wotewrjene

Bata

Najwjetša wobućowa fabrika Europy

Njedźelu wotewrjene

wotewri

w Budyšinje na Bohatej hasy 16 sobotu 28. měrca 1931

předawarnju

3.50

Wulk. 20-26, mod. 3661-00

Našim najmjeńšim tute přihódne stupničći, kiž wuwiće nóžkow njekažu.

5.90

model 3762-22

Čorna tučna kruwjaca koža z hozdźowanymi dobrymi pódušemi za šulski puć.

Předawamy nowočasne a dobre, elegantne a derje sedźace kaž też přihódne wobuća po

jenotnych płaćiznach

kiž kóždemu zmóžnja sebi stupnje kupić.

Mamy stupnje w polwulkosćach a wšelakich šěrokosćach. Tehodla pola nas kóždy tajke stupnje dostanje, kaž so za nohu hodźa.

— Bat'a-stupnje noša na cyłym swěće a maja dowěru wjele miljonow kupcow. —

4.90

Wulk. 27-34, mod. 2842-05

Za holcy tute njedźelske lakowe stupnje ze spinku. Za wšědny dźeń tesame z box-kože.

5.90

Wulk. 27-34, mod. 3632-22

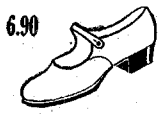
Hólčace nizke stupnje ze bruneho boxcalfa. Přihódna, derjesedźaca forma Dobre póduše z cyłym gumijowym pjeńkom.

4.90

Model 1845-03

Lohke žonjace stupnje ze najlěpšeho čorneho somota z polwysokim přihódnym pjeńkom. Jednore ale tola jara pyšne.

6.90

Model 3945-05

Za wšědny dźeń hodźa so nanajlěpje tute stupnje ze spinku z čorneje box-kože. Přihódna šěroka forma a gumijowe pjeńki.

9.90

Model 6625-08

Elegantne brune šnórowańske stupnje k sportskemu wobleku. Sylne póduše, šěroke gumij. pjeńki, jara přihódne nošenje.

9.90

Model 2625-10

Trotteur-pumps z pyšnej spinku. Mehki bruny boxcalf, přihódny pjeńk, jara derjesedźaca forma.

9.90

Model 1875-26

Za wopyty a za popołdnišne wukhodźowanje tute lohke stupnje ze spinku a z połwysokim pjeńkom, lakowe abo pisane boxcalf.

9.90

Model 2345-77

Rjane trotěrske stupnje ze čornejo tupeje box-kože z lakom pyšene abo z bruneho nubuka z box-kož kombinowane.

9.90

Model 9675-38

Pěkne žonjace stupnje ze lakoweje abo dźiwinoweje kože. Tutón model mamy też w modowych barbach z imitacije ješćelcow. kože

9.90

Model 9605-61

Pumps za popołdnjo. Bantowe wupyšenje jeho wysokoelegant. sćini. Mamy we wjacorych modowych barbach.

9.90

Model 1937-22

Mužace nizke stupnje za kóždu składnosć a do kóždeho wjedra. Čorna a bruna boxowa koža z cyłymi gumijowymi pódušemi.

13.90

Model 6637-21

Mužace nizke stupnje ze čorneho a bruneho boxcalfa. Jednore linije, tola rjaneho napohlada.

13.90

Model 6627-08

Tute elegantne, přihódne nizke stupnje hodźa so derje k Wašemu sportskemu wobleku. Čěmnobruny boxcalf.

10.90

Model 3967-23

Dźěłańske stupnje z howjazo boxoweje abo z čornej kruwjaceje kože z hózdźatymi dobrymi pódušemi. Praktiske, krute črije.

Najlěpša drasta

po spodźiwnje tunich płaćiznach kupiće na

jutrownym hermanku

w drastowym domje

Karl König w Budyšinje

na Žitnej hasy 4

Elegantne žonjace mantle
wot najjednorišeho hač do najelegantnišeho modela

Mužace ulstry a wobleki
w najnowšich barbach a mustrach

Trenchcoats
módre a swětłe wot 28.— hr.
z njepřemokawym podšiwom

Kožane jaki za žony a mužow wot 58.—

Hólčace a holčace mantle
we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach

Kupće też Wy swoje drasty w drastowym domje

Karl König w Budyšinje

na Žitnej hasy 4

Njesměrnje wulki wubjerk — Najtuńše płaćizny

Njedźelu je mój wobkhod **wotewrjeny!!!**

Drjewjane křiže a pomniki na rowy

z dubowcho drjewa zhotuje najtuńšo

R. Waurick, drjeworězbar, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Sedłarske a wutykane twory

šulske tornistry

C. Junghanss

(prjedy Emil Schubert)
w Budyšinje
na Jerjowej hasy

K hermankej

poručam

najl. kolbaski staročmske
kolbulkowu kolbasu
hońtwjeńsk. kolbasu
pólsku kolbasu
najl. jatrowu a čornu kolbasu punt po **60 pj.**

Pawoł Kurt Zieschang

na Žitnych wikach 22

Na „Třělniku" mam kolbaskowy stan

Kowařskeho wučobnika

pyta

Jan Mieth w Drječinje
kowarski mištr

Žeńtwa

27 lětny młodźenc pyta młodu ev. Serbowku z ratarstwa, 20—28 lět staru, ze zamóženjom abo chce so do ratarstwa woženiś. Ma 10 000 hr. zamoženja a dobre mjeno. Poskićenja z wobrazom pod H 14 na wud. Serb. Now.

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.
Gardiny a wupjerki
Přikrywy na sofy a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 šěroke . . . . . 30 pj.
Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Nowy

kruwjacy wóz

je na předań

J. Mieth w Drječinje

Jěchanski grat

lohki a ćežki konjacy grat do čahanja ma na předań

domownik w „Złotej hwězdźe"

w Budyšinje

Hermansku njedźelu

je naša wosebita rozdźělenja **na Hošic hasy 21** kaž też na **Serbskej hasy 1** w zakońšim času **wotewrjena.**

Wulki wubjerk **žonjacych woblekow** wot 5.— hr. **žonjacych mantlow** wot 19.— hr., **mužacych kosmičkate mantle** wot 22.— hr.

Wulki wubjerk **woblckowych tkaninow**

Jenož najlěpše kajkosće

Crep caid . . . . . mtr wot **1.60 hr.**
Wolmj. crep de chine, 10 cm šěroko, mtr wot **4.25 hr.**
Najlěpša popelina . . . . . mtr wot **2.50 hr.**
Wolmjany rips, 130 cm šěroko . . mtr wot **5.60 hr.**

Sportske čapki / Sportske nohajcy / Kije / Samowjazaki / Reichsbanner-čapki / Wuhotowanske wěcy
Sokołske stupnje / Sandale / Wobuća na hasu
w płaćiznje jara zniżene

Sobusławy! Kupujće wšo, štož trjebaće we Waším předewzaću.

Tworykupne towarstwo

zap. družstwo z wobmj. ruk. **w Budyšinje**

Příloha k číslu 13

SERBSKE NOWINY

Piatk 27. měrca 1931.

Hibanje ptačkow k nawrośći do Europy.

Lastojeći shromadża so na runych tšěchach arabiskich wjsow w Algeriskej a pizuja swoje młode na telefonowych grotach, kaž tu to nałsimu pola naš cźinile, pśedy hacź tu k południu cźahnyše.

Kibity kmcźa w pśećerowach polach połnócnje Afriki, hdźeź w nałetnjej rjanosći wšitko kśeje, kaž pola nas w cźopłej mezi a nałpjcza kaž łastoćki swoje młode, hiź sa někotre njedźele w nemskim kraju hnězdźa. Jich jatšny „tivit" pśecerodźi jich. Wobłanje wjelblubowych honjerjow a wóplowych hólzow jich njemyli. Kibity maju wosebitu mutrajnosć w leśenju. Husto leśa wob dźeń wjazy hacź 100 km., to je tak daloko, kaj wot Benedига hacź do Hamburga. Bjes kompasa a kjartow wędźa a namakaju pucź k hatam a mokrym łukam na cźeje Łužicy.

Ptaćki njeleśa źenje nadobo. We nałeźu leśa ranzy stajnje pśedy, hajnckli a młode za nimi. We nałmjnje cźinja to nawopak. Njepytaju najkrótšichi pucź, ale wusmwola źebi pucź, hdźeź móźa na kupach wotpocźowaś. Jenoź psches dałoke morjo wosmu runy pucź k najbliźšemu wotpocźinku. Husto cźahaja wopołne wotpocźowaś, dokeź nje-ce wustanu. Po cźrjodach sebjdaju so na schpanske łupy a w Sźizilisku.

Głowne kraje wotpocźinka so wócźaźych ptaćkow stej franzowska Riwiera a Jtalska. Po stotyhacych padnu tu do rubjeźnych rukow. Byte wśy cźahnu won, so bychu ptaćki se hatami łójili a pozarnyli, abo tśełeli, pśedawali abo śpjekli a ś polentu (kukurizu) źebi głodźiś dali. Mordowanje małych ptaćkow w Jtalisku je źadławy hrich.

Pod afrikanskim błónom da so źiwy cźikot zylych ptaćich stadow błyscheć. Njedźiwajo na strachi prozomanja a hrózbne mordowanje sebjdóźi jim afrikanska jedź pozdejdnje dny do wotpuscźowanja do Europy psches morjo a Alpy do Łužicy a Němskeho kraja. Jich wjeśele hesło je: Do Europy!

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi.

Palmarum rano ½8 hodź. serbske wotkazanje, farar Tischer, dop. ½9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska konfirmacija, farar Kapler.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. Bože wotkazanje serbske a w 10 hodź. němske, farar Tischer.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. Bože wotkaz. němske, farar Tischer, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Bożża służba, farar Kapler, dop. we 11 hodź. dźěćikemšenje, pop. ¼4 hodź. Bożże wotkazanje serbske, farar Kapler, pop. w 5 hodź. němske, farar Tischer.

Krajnoecyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje pśi Pólnym Hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna — k. krajnosudniski rada Handwerck. Zeleny štwórtk njeje žana zhromadźizna. Cichi pjatk dop. ½11 h. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. póstna nutrnosć z khórowymi a solospěwami atd. — Sotra Emma změje biblisku nutrnosć za žony njedźelu pop. w 3 h. w Kumwałdze, pónđelu wječor we Wjelećinje w młodźinowni. — Zjednoćeńskowy wothladar Zimmerman změje biblisku nutrnosć njedźelu wječor ½8 hodź. na Židowje čisło 146, pónđelu w Cokowje a na to wutoru w Zemicach, sjedu w Arnsdorfje, štwórtk w Trjebjenicy ½8 hodź. a pjatk wječor we 8 hodź. w Budyšinje.

Z Barta.

Njedźelu Palmarum rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. konfirmacija.

Zeleny štwórtk wječor ½8 hodź. serbska spowědź.

Cichi pjatk rano ½8 hodźin němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boża służba. Zběrka.

Z Budestec.

Njedźelu **Palmarum** změje farar Bójc rano we 8 hodź. konfirmaciju němskich a dop. ¾10 h. konfirmaciju serbskich paćerskich dźěći. Na němskim khór spěwa: „Pozběhń swojej wóći" wot Mendelsohna. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za wosadnu diakoniju.

Zeleny štwórtk změje farar Bójc dop. w 9 h. serbsku spowědź a duchowny Hänichen wječor w 6 hodź. němsku spowědź.

Cichi pjatk změje farar Bójc rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. w 10 hodź. duchowny Hänichen němske prědowanje. Pop. w 2 hodź. změje farar Bójc serbski póstny nješpor, pop. w 4 hodź. ma farar Bójc serbsku a ½6 hodź. duchowny Hänichen němsku spowědź.

Z Bukec.

Njedźelu **Palmarum** dop. ½9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska konfirmacija. Cyrkw. khór sobuskutkuje z pozawn. khórom.

Zeleny štwórtk rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemšenje.

Cichi pjatk rano ¾7 hodź. němska spowědź a dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Zemrěli: Hana Amalija rodź. Krujatzec, mandźelska Arnošta Handrija Kroška, wumeńkarja we Wadecach, 67 l. 4 dn. stara. — Hana Therezija rodź. Majcharec, mandź. Korle Bohuwěra Mikanje, wyššcho źelezn. dohladowarja na wotp. we Wujeźku, 55 l. 10 m. 5 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Njedźelu **Palmarum** je pop. w 2 hodź. serbska konfirmacija, farar Handrik-Poršiski.

Zeleny štwórtk je wječor we 8 hodź. němska spowědź, farar Handrik-Poršiski.

Cichi pjatk je rano we 8 hodź. serbska spowědź za nowokonfirměrowanych, dop. w 9 h. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje, k. farar Räda z Budyšina. Zběrka za syrisku syrotownju.

Z Hodźija.

Njedźelu Palmarum změje farar Voigt rano we 8 hodź. konfirmaciju paćerskich hólcow a ½10 hodźin farar Wjezar konfirmacija paćerskich hólcow.

Zeleny štwórtk změje farar Wjezar dop. ½9 hodź. serbsku spowědź a farar Voigt ½10 hodźin serbske kemšenje.

Cichi pjatk změje farar Voigt rano ½8 hodźin němsku spowědź, farar Wjezar dop. ½9 hodźin němse a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Hućina.

Palmarum dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za cyrkej.

Z Hrodźišća.

Palmarum dop. ½9 hodź. serbska konfirmacija a w 10 hodź. němska. Zběrka za wosadnu cyrkej. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. němski hamt, wo sebje za nowokonfirměrowanych, w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Cichi pjatk rano ½8 hodź. serbski hamt, wosebje za nowokonfirměrowanych, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Z Khwaćic.

Njedźelu Palmarum rano ½9 hodźin serbske kemšenje, dop. w 10 hodź. konfirmacija paćerskich dźěći. Popołdnju w 3 hodź. towaršne zeńdźenje nowokonfirměrowanych z jich pśiwuznymi a druhimi wosadnymi.

Z Kotec.

Njedźelu Palmarum je dop. ½11 hodź. konfirmacija, na to dźěćikemšenje, wosadny farar.

Cichi pjatk je rano ½8 hodź. spowědź a Bože wotkazanje za nowokonfirměrowanych, jich pśiwuznych a cylu spowědnu wosadu, dop. w 9 hodź. je prědowanje ze zběrku, wosadny farar.

Z Łupoje.

Njedźelu Palmarum dop. w 9 hodź. konfirmacija. Cyrkw. hudźba: a) pozawniski khór: „Tón Knjez je mój pastyr" (B. Klein-Kuhlo), b) mužske spěwne towaršstwo: „Wulke su žołmy" (E. F. Richter). — Zběrka za našu cyrkej.

Zeleny štwórtk wječor ½8 hodź. němska spowědź a Bože wotkazanje.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, dop. we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża służba, kotrejž so němska spowědź pśizamknje. — Zběrka za syriski dom syrotow w Jeruzalemje.

Z Małešec.

Njedźelu Palmarum dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska konfirmacija.

Zeleny štwórtk wječor w 6 hodź. serbska spowědź.

Cichi pjatk rano ¾8 hodź. serbska spowědź, dopołdnja w 9 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 h. němska spowědź, ¼4 hodź. němske kemšenje.

Zemrěł: Jan Hórbank, khěžewumeńkarjo we Dobrošecach, 74 l. 3 m. 12 dn. — Ota Waltaŕ Lorenc, hospodarski pomocnik w Małešecach, 17 l. 6 m. 8 dn.

Z Minakała.

Njedźelu Palmarum dop. ½9 hodźin serbska a we 10 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za naš Boži dom.

Z Njeswačidła.

Njedźelu **Palmarum** dop. ½9 hodź. serbska a we 10 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za wosadnu diakoniju.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. serbska a we 10 hodź. němska spowědź.

Cichi pjatk w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 4 hodź. němska spowědź. Zběrka za syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Pokhowany: Erdmann Willy Krausa, pśekupc w Njeswačidle, 66 l. 5 m. 17 dn. stary.

Z Nosaćic.

Palmarum dop. ½9 hodź. němska konfirmacija, dop. ¼11 hodź. serbska Boża służba a spowědź. — Zběrka za evang. wukubłanje młodźiny. Pop. we 2 hodź. němska spowědź. — Pónđelu pop. w 1 h. rozžohnowanje z paćerskimi dźěćimi. — Wutoru 31. měrca pop. w 3 hodź. serbska póstna nutrnosć a swětłowobrazy na farje.

Cichi pjatk rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boża służba, w 10 h. němska Boża służba a spowědź. Pop. w 3 h. serbska smjertna nutrnosć.

Z Porśic.

Njedźelu **Palmarum** je dop. w 9 hodź. serbska a ¾11 hodź. němska konfirmacija; wječor ½8 h. cyrkwinski swójbny wječor za nowokonfirměrowanych a jich pśiwuznych; zarjaduje wosadne towarstwo młodźencow w Porśicach, sobuskutkujetaj teź khór małych Porśiskich šulskich dźěći a pozawniski khór. Wosadne stawy a hosćo su watrobnje witani.

Zeleny štwórtk je dop. ½9 hodź. serbske kemšenje.

Cichi pjatk je rano w 7 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje, pop. ½3 hodź. je němska spowědź, k. lic. farar Mrózak. Na spowědźomaj Cichi pjatk so nowokonfirměrowani wobdźěla.

Zemrěł: Jan Bohuwěr Albinus, wumeńkarjo we Krakecach, 75 l., 2 m., 21 dn. stary.

Z Rakec.

Palmarum dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska konfirmacija, pop. w 2 hodź. serb. nješpor. Zběrka za našu cyrkej. — Pónđelu we 8 hodź. piskanje na wěži a raniša nutrnosć.

Z Rychwalda.

Njedźelu Palmarum je dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Palmarum rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kem-

Mytowana swěra.

Pischel. Jurij Paulusch.a.

(Pokrjaćowanje.)

„Ja, jo tam," praji na to knjeni Marja „jo je to jasno słuchowa Hilža, kotraž nóź tomu wuješa, jo by na hubjach hrała, dokeź žeby tute kjawjenje wo dnjo njeběło. Wona ś tym jenoź najcheho Winfrida k žeby wabi, dokeź we, so jo jemu tajke hrajkanje lubi. Ale cźa'a jenoź holcźa, tuta njepschistoinosć jutšje derje cźinjeć njeběše!"

„Sšu wjeśelot błyschoła?" praschesche so ! Wendewoli, a pośudny so we łožu. „We to runje tak, kaž by wulki dub padnył. Poštuchaj! nětke jaš — a jaj! Dyrbjał-li prior hižo wotrozka do dźěła pólaćaj a tatku hrabo moje wulke duby sady dwora puschcźa? To by tola bu'a hloścź bjes runjerja, to bych so dyrbjał na munichach jadławje wjeśeć."

„Słyšiš, jaso hižo njěchto!" wołasche Marja je stracham. Słyšich jenoź, kajka dźiwna hara kał to psches powietr ićiwośći. Je kaž by so zyły łěs powrócźił." Hara bu tak njemdra, so teź knjeni Marja we łožu wutraź njemóźesche, wona ś łoża wustoći a khwa'asche k wokn.. Teź druhy buchu wubudźeni. Wschitkich wopuschćichu łoże, běchu tam a sem, so praschiju, čehjo to do wjeśela'a a hrimanja we ježu je. Žadyn njemóźeše prawje wotmolwiś. Tak smuźiśeć a njebojalni, kaj ryczerjo so byś mochli, njemóźesche žadyn smuźitosć do nozy jśchaś a pohladaś, schto so tam stawa. Runje pschibže Winfried, a won je swojej cźišej wutrobu so smuźi, do łěa jěchaś. Tola marź wša jeho wokolo schije a jeho płaćo prosche, doniž ji njeślubi, so w nozy hrod njewopuschćeji. Na to Marja wotšali, wot služobnizy pschewodźana je śale, hdźeź běchu wschitcy, jenoź niz Hilža, shromadźeni. Wona dźěsche do Hilźineje jśtwy, hdźeź holzu we hłubokim śparje namaka.

„To pola tebje śpanje rěka," praji wona ! wótrym hłosom. „To ja lěpje śmaju, ty jenoź tak cźinisch, žewk niczo druhe. Tule tola hišcźe hubje leža, ! kótrymiž by wschěch hojeźi ! prěnjeho śpara wubudźiła. Dacźakaj jenoź, ty sawěsće khłostanju njewucźekjeśech." S tym wja wobołu holzu ja ramjo a ju tam a sem torhasche. Potom jej pschiwoła: „Nětk hnydom stań, łinje holcźiśko! Dwoje łubanje cźi niczo njepomha. Sa khłostanje sa twoje słoby dóź do łěa a tam hladaj, schto so tam stawa. Potom mi hnydom powěźeš pschijnjeś!"

„Hnadu! Sšmilnosć!" prošesche Hilža, pśedy cźinuj łožo wopuschćeji a k kurowcej dobroczeźiwy k nohomaj padny. „Schto dha tym kaźo stuchaja, jo dyrbju won do cźinowneje nozy? Ja tola sawěsće na tym wina njeśym, jo so tu njeluboscnoje stawaja. Hdyž cźu ja khuda, błaba holza smuźitosće nabyć a w tutej hodźinje zyle šama do hrośnoneje łěa sasunuś? Wěrće mi, to je dźiwne wójsko, kotreż we Łěu hanja, a ja bych śmjerzje była, bych-li so njeś nje swažiła. Mějcze šmilnosć ! mojej błabosću a njewopśitomnej straschnosću, hnadna knjeni!"

Skaliśko by so pschedy nad Hilžu šmiliło, hacź tuta skupa, horda, sawišina a nahła wutroba cyeźeli, Sšmějschcźaju wołasche Marja na wobraznjenu holzu: „Twoje žwanje je zyle njetrjebawjesche, njeporadźane śmjerzenje. Mózejschi ty w nozy w hrodze běhaś a na hubjach hrać, dha móźeśch teź do łěa hicź a mi powěźeś pschijnjeśeć, schto so tam njewěschcźene stawa. Runje, drašta ra ho a won a śpomjatkuj źebi, pśedy so mi njewróćiśi, hacź mi prawe pokazńivo njepschinjeśeśch."

Wschо Hilžine proschenje niczo njepomhasche. Hdyž bě so swobłekała, storcźi ju Marja ś durcźkami won do cźinowneje nozy. Potom hnydom wróćka šamkny, dokeź kóždy wokomik bu hara hórscha.

(Pokrjaćowanje śeźehuje.)

šenje z konfirmaciju. Cyrkw. hudźba: Solo za husle z přewodom byrglow.: „Troštowanje“ wot Rudnika. Zběrka.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska, pop. we 5 hodź. serbska spowědź.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje ze swjatym wotkazanjom. Zběrka. Pop. w 5 hodź. němska spowědź.

Z Wósporka.

Njedźelu **Palmarum** je dop. ½9 hodź. konfirmacija, wosadny duchowny. Zběrka.

Zeleny štwórtk je wječor w 7 hodź. spowědź a Bože wotkazanje za nowokonfirmowanych, jich přiwuznych a cyłu spowědnu wosadu.

Cichi pjatk je dop. ½11 hodź. přědowanje z kolektu, na to spowědź a Bože wotkazanje, wječor w 6 hodź. je kemšenje, na to spowědź a Bože wotkazanje, wosadny farař.

Wusudźenja.

Pšichcupikeho šaftupjerja Gustava Adolfa Schweizerja ze Zitawy wumjenichu pšichchwinyje z pšichcezom jemu dowěrjenych mustrow. Zitawski hamtski ſudnik běšče jeho wuwuminował. Pšicpezíwo temu pak ſo ſtatne rěčnišťwo powoła. Powolańſki ſud wobſkorženeho k 75 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 5 dnjam ſaſtwa ſaſudźi, pſchiſwoli pak jemu owół lěče wupruhowańſkeho cžaſa.

Pšcheð 2. małej khłostańſkej komoru Budyſkeho kraj. ſuda jednaſche ſo pšcheczíwo mandželſkej ſtalaſkeho mjſchtra Hanje Marcze Eiſoldowej rodź. Schołcžíj ze Semjz-Łumiz, dokelž běšče w jeje domje bydlaſu malorentnarka Johannu Lehmannowu pjecza ze Wlonanu a ſadžerženjom ſchchiwódźała. Hamtſki ſud w Bjſtopicach běšče wobſkorženej 30 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 6 dnjow ſaſtwa napołožił. Eiſoldowa běšče ſo pšcheczíwo wuſudźej powolała, khłostańſka komora pak jeje powolanje ſacžíſny a Eiſoldowej też wſchitke khóſty napołoži.

Hamtſki ſud w Połcžnizy běšče pjekaſkeho pomocznika Alfreda Maxa Schuberta z Grünberga k 30 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 2 dnjomaj khódy ſaſudźił, dokelž běšče pjecza ſwojeho njepřitžeho dźěławorja ſchchiwódźił, z wndawanjom, ſo je jeho wobkhod ſwrěſchcežał. Powolańſki ſud pak Schuberta wuwinowaca a ſudnike khóſty ſtoržonikej napołoži.

Tehorunja dla ſchchiwódźenja měſejchtaj ſo ſamotwjcej hudźbny wječer William Kummer ze Zitawy a jeho dźowka Lóta Kummerez dla ſchchiwodźenja w Łuhſkym domje bydlaceho wobkhodnika Mraya. Hamtſki ſudnik w Zitawje běšče Kummerej 50 a 10 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 10 a 2 dnjej ſaſtwa napołožił. Lóčce Kummerez pak 40 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 8 dnjow ſaſtwa. Wobaj ſo pšcheczíwo wuſudźej powolaſchtaj. Sud Kummerowe powolanje ſacžíſny, jednaje pšcheczíwo jeho dźowczy pak ſaſtaji, dokelž běšče ſo khłostańſki namjet ſaposdźeny ſapodał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Hermsdorfa** pola Drježdžan. (Wot auta morjene.) Schtyrilětne dźěćo wuczerja ludowneje wyſokeje ſchule IV. w Ottendorfe-Okrilu, bydlazeho w Hermsdorfe, bu ſajtřy ſchchwórtk popołdnju pſchi hraſanju na klinſbórſkej dróſy z autom pſchejedźene a morjene.

* S **Kamjenicy.** (Sajaty ſadobywaſ do villow.) W januarje t. l. běchu ſo w Kaſchbergſkej ſchchwórći mnohe ſadobywanja do villowych leżowniczow ſkutčile. Někto je kriminalna policija w Frankfobrodźe n. M. 27 létneho dźěłacžerja Wilhelma Stübera z Bonna we wokomiku ſajała, hdyž cžaſniſche pola ſlótnikarja dźěł ſwojeje paduſchſkeje dobytnej pſchejedź. Sajatemu mójeſche ſo dopokaſaſch, ja je ſo w Kamjenizy 15 króć do villow ſadobywał, pſchi cžimž je wſcho jenoč pomérnje małe nakradnył. S hłownym polom jeho paduſchſtwowy bě Sarjeđna a Namjerzorna Němſka, hdžež ſo jemu ſ podobnymi ſadobywanjemi poradźi debjeńſi thérneje hódnoty do rukow dóſtaſ.

* S **Zwitawy.** (Sapałerka ſ wjeczěhy.) Wutoru bě na tukše Deunhering woheń wudyrił, kiž pak mójachu bórzy ſaſecz. Jako ſapałerka ſwěſcžichu 17 létnu rataſſin dźěłaczerku ſ Meerane, kotraž je pjecza ſo na ſwojim dźěłodawarju wjeczěcz chżyła.

* S **Treurna** w Vogtl. (Wot njeſnatcheho natřeleny.) 22-létny njeſenjenſki wojnař Rudolf Ernſt bu w pónđźelniſchej nozy wot njeſnatcheho duzy ſ Wolfsſpitza do Plawna ſobu naſtřeleny. Kulka mójeſche ſo w Plawenſkej thoronu ſ operazija wotſtronicz. Nadwad ſta ho nětkoždy 50 metrow wot bydlenja Ernſtowoje njerjeſeny.

* S **Wurzena.** (Schpatnoho wutwědženja dla do ſmjerce.) Nědźe 16 létny wuczońnik M., ſyn wójnſkeje wudowy, ſkočí na hłubokim městnje do kanała a ſo jatepi. Pſchičžina toholc žałoſtneho njeſkutka ſałeži pjecza w tom, ſo ſtrachowaſche ſo mlodeho cžłowjeka hubjenego zenſurowo k jutram.

* S **Lipſka.** (Pſchi mordarſkim poſtupje ſo ſmjtił a ſebi žiwjenje wzał.) Pónđźelu wjeczor je w Sellerhauſe nje 54 létna žónſka wot najprjedy njeſnateho muža była ſ kiepakom na hłowu dyrjena a cžeſko ranjena. Sucžeſ je ſo potom ſ nožom ſakłoł. Jeho ſyn jako 55 létneho nuterjerja ſ Engelsdorfa ſpóſnali. Swěrjeſi ſu, ſo ſamomordar je we ſkaženych žiwótnych wobſtejnoſcžach žiwy był a ſo płacžachu morſki ſ hamorom jeho žonje, kotruž hidźeſche. Wot poraženje je ſkuſeł, kaž ſwědki praja, ſchcžany wotwjeſchoł, wobſtajnje ſebi wotpjetnujo: „Nó, takſele něſchto!“

* S **Lipſka.** (S luboſcžińſkeho horja ſo łyſola napr.) Hdyž ſchchwórtk popołdnju w Lipſku-Plagwizach 23 létny dźěłaczeſ po ſwojoju njerjeſetu po ſtónczenju dźěła pola fabriki, hdžež holza dźěłaſche, pſchińdże, dokelž mjes hwybnyj k roshorjazej ſwadźe, holza bě mjenujzy ſwojemu lubowarjej prajiła, ſo wo nim nječo wjazy wobžacz njeſcha. Na to wuczahny wotpokaſany ſe ſwojeje kapły bleſchu łyſola a napi ſo ſ njeje. S jewjenjom cžeſkeho ſaſebjoſcženja bowjeſchu njeſbožowneho lubowarja bjes wědomja do khorownje.

* S **Eilenburga.** (Schulſki hólcžej ſo ſaſtrělił.) Dźěłajo w rěpowej hromadźe, bu 12 létny ſchulſki hólz Otta Dorn w Wörtizach je ſwalowanjej ſo pjerſcžku ſaſtrělany. Hólz ſo cžeſko rani a jeho dyrbjachu do Eilenburgſkeje thorownje dowjeſeć.

* S **Podmokłow.** (Woheń na Łobjowem mocže.) Najſkerſcho je ſchkrjenć, kčežymi ſ lokomotiwy, łapali ſo żeleſniczny móſt nad Łobjom. Woheń mójachu pak bórzy ſhaſcheć, tak ſo wulka ſchkoda njenaſta. Wobkhad ſo njeſpichetorhny.

* S **Cheba.** (Wjerch Schwartzenberg cžeſko ſ automobilom ſmjertnje wobjił.) 69 lět ſtary wjerch Fjedrich Schwartzenberg, wulkokluběř w južnym Cžeſkim lěhu a wójwoda Krumnawſki, podeńdże ſo w Horſchowem Tynu (Wiſchſi-teinitz) w Cžeſkim lěhu 23. měrza ſ autowym njeſbožom. Wóſ począ ho pſchi wuhibanju na ſmjerſtem ſnéhu wjerhacž a ſajedże do ſchtoma. Wjerch ſej cžeſko mosny ſtjcžaże a prawe wótko ſrani. Lekarjo ho nadźijeja, ko móża ſranjene wócžko wuhkowacž. Cžełny ſklaſ a ſchoſer ſo ſ łohka kranichtaj. Sranjent wotwjeſchu ho do hrodu Nell ju, kiž chżyſche wjerch wopytacž.

* S **Hohenleubena.** (W ſtale ſaraženy.) W ſuſodnim Koitſchu z rjechi dźěłaceja Eiſenblatta, kiž w ſtale ožiwjace, pjaſcžtoſtiſty kamjeń do hłowy. Kamjeń bě ſo puſchcžiwſchi ſ khětreje wyſokoſcže dele padł a dźěłaczerjej wobnoſ pſcheraſył. Snjeſožoneho pſchewjezechu do thorownje, tam bórzy po tym wumrě.

Towarſtwowski powjeſnik.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma sobotu 28. nalětnika zwučowanje. Dla wažneje wěcy njech je kóždy zwučowacy bratr přitomny. **Načolnik.**

Łužiſko-Serbſki Sokołſki Zwjazk. Předsydstwo zeńdże so přichodnu njedźelu (29. nalětnika) dopołdnja ½11 hodźin w Serbskim Domje k ważnemu posedźenju. **Starosta.**

Rózant. Tow. kat młodźenccow ma njedźelu 29. nalětnika swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednoſk je přilubjeny. Bohate wobdźělenje wočakuje **předsydstwo.**

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow. Srjedu 1. jutrownika pop. ½4 hodźin we „Woprawnem“. Dnjowy porjad: 1. Naše spěwy. 2. Wučbny kurzus. 3. Wšelčiny.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 27. měrza 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	47,225
1 jendźelski punt	20,364	100 čěſkosł. krónow	12,422
100 ſwjaj. frankow	80,63	100 franc. frankow	16,383

Barlinſka burſa wožera pſchi ſwobzattu trochu wobſlabnyli. Na kónzu ſapiſa ſnowa ſeſylnjenje efektowych kurſow. Wiſi ſ dołhnymi a rentowymi liſtami woſtachu mérne pſchi trochu połepſchenych kurſach.

Na produktowych wikach ſu wuhlady ſaſo lepſche. Pſchenica postupi w hotowym ſonje ſnowa wo 5 pf., rožka wo 10 pf. po zentnarju. Jačmjeń a wowſ mjeſchtaj njepjechemjenjene płacžiny. W termijownym wikowanju ſo płacžiny khetrnuja potſchowacžu. Wožera płacžeſke zentnar w Barlinje.

pſchenicy 13,95—14,05 hr., rožki 9,10 hr.
hacž 9,20 hr., naſtarſkeho jačmjenja 10,40—11,25 hr., nałětnjeho 11,30 hacž 11,80 hr., wowſa 7,95—8,15 hr.,

w termijownym wikowanju

ſa měrz: pſchenicy 14,85—14,90 hr., rožki 9,77½—9,82½ hr., wowſa 8,45 hr.,
ſa meju: pſchenicy 14,87½—14,97½ hr., rožki 9,95—9,82½ hr., wowſa 8,83¾ hacž 8,81¼ hr.,
ſa měrz: pſchenicy 14,85—15,00 hr., rožki 9,78¾—9,90 hr., wowſa 9,23¾ hriw. hacž 9,82½ hr.

Wiſi rěnjeho ſkotu wožera w Drježdžanach.

Sſwini njeběchu pſche wjele pſchiwjeſli. Pſchiwjeſene ſu dotalne płacžiny ſtžma wotbuchu. Cžełata mjeſachu mérne wiſi pſchi dotalnych płacžiſnach, na kónzu płacžiny powuſchcžowachu.

Wiſi ſchchwórći w Kamjenzu.

Sſydrožiły kał 30—40 pf., jedźna loboda 40—50 pf., cžełwjeny kał 15—18 pf., běły kał 12—15 pf., morchej 10 pf., zybła 10—15 pf., ſelerji 15—25 pf., běrny zentnar 2,60—3,00 hr., worſchchi włóſte 50—70 pf., łyſe worſchchi 65—75 pf., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pf., jeja 8—10 pf., zyble ſadźenki 60—100 pf. — Proſata 14—22 hr. Běhacži 45 hr. Łoſjata 2—3 hr. a dróſiche hdyž běchu rjane.

Wiſi ſnjadźenu ſrjedu w Hajſchtrowje.

Pſchenica 14,00—14,10 hr., rožka 8,90—9,00 hr., nałětni jačmjeń 11,50—12,50 hr., wowſa 8,50—9,00 hr. běrny zentnar 2,60—3,00 hr., ſłoma k pjerwowanju 1,60 hacž 1,30 hr., k ſtłanju 1,00 hr., wołeſeje 2,50 hr., tuna 2,25—2,60 hr. Jeja 8—10 pf., butra 75—80 pf. — Łoſjata 2—3,50 hr. — Proſata 14—22 hr., běhaći 40—50 hr.

Wiſi wožera w Lubiju.

Butra 80—90 pf., jeja 8—9 pf., twaroh 25 pf. a běły kał 12—15 pf., ſelery kał 25 pf., cžerwjeny kał 20 pf., wiótki kał 30 pf., rožcžatki kał 60 pf., hyzdrožty kał 30 pf., morchej 10—15 pf., karoty 45—50 pf., jedźna loboda 8—10 pf., kołrabi 5—10 pf., porej 50 pf., zybła 10 pf., tomaty 50 pf., **ſołotej** kečžał 30—35 pf., radiſki 12—15 pf., zjatkoj10—15 pf., cžerwjena rěpa 10—20 pf., ſelerji 20—35 pf., pětrſchilka 8—10 pf., kojerjadło 50—60 pf., krěn 60 pf., jabłuka 20—40 pf., łóſtaje mjaſo 70—75 pf., běrny 4 pf.

Wiſi ſchchwórći w Khorzebuſu.

Mjaſo howjaze 80—120 hr., cželcze 90—1,10 hr., ſłopjaze 1,20—1,30 hr., ſwinjaze 80—1,20 hr. Jeja 8—9 pf., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pf., lany wołiſ 1,40 hr., hołbje 60—1,10 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 2—4 hr., huſy punt 1—1,20 hr., kaczi 1—1,30 hr., kołrabi 15—20 pf., běrny zentnar 2,50 hacž 2,75 hr., karpy 1 hr., liny 1,50 hr., worſchchi włóſte 50—60 pf., łyſne worſchchi 60—70 pf., jabłuka 40 hacž 60 pf., morchej 10 pf., nać w płaſtach 1,60—2,00 hr., dźiwje ſwinjo 60—1,60 hr.

Swinjaze wiſi ſchchwórći w Khorzebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 1232 proſtaſow a 327 běhakow. Wone płacžachu

proſtaſe:

małe	10—14 hr.
krjenje	14—17 hr.
wulke	17—20 hr.

běhaki:

małe	20—40 hr.
krjenje	40—60 hr.
wulke	60—80 hr.

Stótne wiſi ſchchwórći w Barlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pſchihnałi běchu 481 howjazkow, mjeſ nimi 421 młodych dójkow a ſnuczelnych jałojzow, 60 próſtownikow a 158 cžełatow. Wone płacžachu:

Młode dójki a ſnuczelne krowy	280—450 hr.
Sſnuczelne jałojzy	260—400 hr.

Młody ſtót ze kornjenju po zentnarju 35—41 hr.

Koni běchu pſchihnali 490 ſchtuk. Tute płacžachu za tym, hacž běchu 200—1100 hr., konje k rěju płacžachu 30—180 hr.

Pſchihnjenja:

Holzu do domu, k 15. 4., wſchitkich inżeńer Bach we Weſeju.

Na pſchedań:

Wós, dźěłacžaju w Kamjenzu w kaſarnach, M. H. 2, ſjwe cžo. 56.

Kolo, motorſke w Budyſchinje, Schönfeld na Nyſowſkej haſy 12.

Sſudnizy na pſchedhadźowanje.

Sobotu 28. měrza 1931

w **Biſkapizach** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Auto woſobowy, pjenježny khamor, ſofa kožany, pſchańſke blido, žonjage, mužage a dźěłacžage wobucža.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje

	26. 3.	25. 3.		26 3.	25 3.
Pšenica	279-281	278-280	lany	17 19,0	17-19,00
rožka	184-184	182-182	woka	23 25,00	23 25,00
naz. jačmjeń	—	—	mórske łupiny	13-15 50	13-15,00
nat. jačmjeń	226-236	226-236	ſołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wowſ	159-163	159-163	ſeradełła	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	24-40,20	24-40,20	lany wosuſk	15 15,70	15-15,00
rżana muka	25- 9,00	25-29,00	ocza. rjelaa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	b rnj. kruſke	14-15,00	14-15,00
rżane „	12-12,8	12-12,8	ſyno, 50 kg	1,50-1,50	1,50-1,60
raps	—	—	rżana ſłoma	0,60-0,80	0,70-0,80
hróch Viktor	24-29,0	24-29,	ſ pšenč. „	0,45-,6	0,55-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluſki	24-27,00	24-27,00	jačmjena „	0,55 0,65	0,55 0,65

Płacžizny rěznego ſkotu na Drježdžanskich ſkótnych wikach.

26 měrca.

20 wol., 24 byki, 27 kruw., — jałoje, 933 ſelat, 98 wowc, 38 ſwini.

Płacžizny za

čelata: 1. 68—75; 2. 60—66 3. 53—58

ſwinje: (přez 300 pf.) 47 , 2. (240—300 pf.) 45—46 3. (200—240) 44—49, 4. (160—200) 43—44

Rancy: 40—44

Wične płacžizny ſrjedu

26. III. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica	14,00	13,60—14,00
Rožka	9,00	8,50—8,80
Jačmjeń (nałět.)	10,00—11,00	9,50—10,75
Wows	8,50—9,00	7,50—8,00
Syno	2,50—2,75	2,75—3,25
Sloma z maſ. młóć.	1,50	1,00—1,50
Sloma k zaſlanju	1,10	—
Sloma z ruku młóćena	2,00	—
Běrny pola rataja	2,60	2,00—2,60
„ hač na żeleznicu	3,00	—
Butra	1,50—1,6	0,80—0,90
Jeja	0,08—0,09	0,08—0,09
Pšenične wotruby	7,00—7,25	6,00—6,80
Rżane wotruby	7,30	6,40 6,60
Pšenična muka	30,00—30,50	22,25—23,50
Rżana muka	15,00—15,50	13,75—14,25
Prosata, wulke	14,00—22,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ małe	—	—

Hermanske poskićenje

21 woknow

Kamjeninowy jědźny servis, běły		**6.00**
Kamj. jědźny servis, ze złot. kromku		**8.50**
Talerje z małymi brachami	dwanaće	**0.95**
Sadźba běłych škłow		**0.95**
Kofejowy servis, 6 šalkow		**3.90**
Winowe skleńcy (Römer),	jena	**0.25**
Kofejowe hornčki, 4 stuk		**0.95**
Noże a widlički, ½ duc.		**3.50**
Šalki ze złot. kromku	por	**0.25**
Kuchinska garnitura, porcelin		**17.50**

Přihódna nakupowanska składnosć

Mop z dźeržakom		**2.90**
Wósk za špundowanje	punt	**0.50**
Zimnica mušina		**14.50**
Cynkowany bow		**1.25**
Emaljowany bow		**0.95**
Emaljowane horncy	dwanaće	**3.90**
Skleńčane kompotowe talerje, 6 štuk		**0.50**
Kofejowy młyn		**1.95**
Kofejowy młyn na séćnu		**2.75**
Mušina k mjasowjerćenju		***5.90, 4.50***

też za Was

Jutrowne jeja	**1.00, 0,50, 0.25, 0.15**
Jutrowne zajacy	**1.25, 0.75, 0.50, 0.25**
Šulske dutki	**0.75, 0.50**
Pisanska tafla	**0.50**
Pisanske ześiwki	3 štuk **0.25**
Gardinowe žerdźe	*1 mtr.* ***0.85***
Mosazne portěrowe žerdźe	
Tortowe platy	**1.95**
Žehlawki, elektriske	**5.90**
Železowe sudobja	

Cyka w Budyšinje

na Sukcinskej hasy 10 / Rózk Kěžorskeje dróhi

Najwjetši kupny dom tuteje branže w Budyšinje

Kedźbu

Tunja nakupowańja šewskeje a sedlařskeje kože

Najlěpša dobra koža (Kernleder) narězana a wšě druhe potrjeby. Wósk za špundowanje, črijowa krema a tuk na kožu

Jäger u. Schaarschmidt wikowańja z kožu

na Hornčeńskej hasy 12

Přinjesu

k hermankej

cyle wosebje tunje poskićenje a tola samsnu kajkostnu tworu, kaž su moji woteběrarjo zwučeni

Dźěłanske kholowy wot **1.40**
Kniekerbockery, I. serija **4.95**
k wupytanju II. serija . . **7.25**
Dobre tkaniny. **Woblekl** w pyšn. barbach **29.-, 39.-, 49.-, 59.-** atd.
Mantle, zdźěła impregněrowane derjesedźace **12.-, 29.-, 49.-, 59.-**

Powolansku drastu atd. kupiće stajnje z wuźitkom pola firmy

Hugo Dachaly

w Budyšinje, před Šulerskimi wrotami

K hermankej

Dźěłba **dźěćacych kolow** cyle wosebje tunjo wot **45.-, 48.-, 52.— hr.** poručnje

Budyski awtowy a kołowy dom

Paul Preibisch dr. z. w. r.

na Zwonkownej Lawskej hasy 17

Ke

wusywej

poručam wšě

symjenja za polo a zahrodu

kaž też wšelake družiny **dźećeloweho, trawoweho a runklicoweho** symjenja

też

cyblowe sadźeńki

Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo

Hermann Lolck

na Mjasow. jětkach 20

Telefon 2098 a 2193

Kedźbu! Record

tunje jutrowne dny šokoladowych a cokrowych tworow poskića Wam najlěpšu składnosć za přihódne nakupowanje! Hobrski wubjerk we wšěch wěcach! Wupłaći so, sebi moje wukładne wokna wobhladać!

Jenož při Lawske wěži čo. 12

K swjatym dnjam poručamy wurjadnje tunjo

słódke wino wot suda

wosebje derjeslodźace.

original kupa Samos	**1.70 hr.**
spaniske běle wino	**1.70 hr.**

za blešu. (Sauternes podobne)

Bleše sobupřinjesć.

Britze & Söhne

dealstwo zwobrazowanych rukowanjow

w Budyšinje na Zw. Lawskej hasy 13

Wšě

šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

□-twarožk

rjenje zrały

½ **pł. -.12** a **-.18**

Najlěpši

warjeny twarožk

jara derje slodźacy

½ **pł. -.16**

Wikowańja z butru

KUNELLA

Ručne dźěła

wołmu a wušiwanja

kupujeće derje we wosebitym wobkhodźe

Günthera w Budyšinje

rózk Žitneje hasy a rózk Mjasowych jětkow

Při najwjetšim wubjerku tunje płaćizny

Wulke hermanske předawanje

hotowe drasty za žony, mužow a dźěći

Dźiwajo na ćežke hospodarske poměry z tym, zo we wšěch wěcach **kajkostne twory po najtuńšich płaćiznach** poskićamy. Puć k nam so na kóždy **pad wuplaći**

Njedźelu 29. měrca je naš wobkhod w. 10½—12 a w. 1½—6 hodź. wječor

wotewrjeny

KONFEKTIONSHAUS **Hellwig & Schönbohm** G. M. B. H.

BAUTZEN - REICHENSTRASSE 19

Dom ludowych płaćiznow za hotowu drastu za kóždeho

K hermankej

Njedźelu wotewrjene

wosebje přihódne poskićenje

žonjaceje drasty

Pyšne mantle a wobleki po najnižo wobličenych płaćiznach

Woblekowe tkaniny / Židźane tkaniny

po wšěch płaćiznach w hobrskim wubjerku

Alphons Schauseil

Wobkedźbujće moje wukładne wokna

Serbja, čitajće „Serbske Nowiny"

Stajnje lěpše kajkosće

Stajnje tuńše płaćizny

je dźensniše hesło. — Nowa

KUNELLA Stern MARGARINE

je wušła a nawjeduje

w kajkosći a płaćiznje

Nic 70 pj. ale

jenož 0.65 hr. za punt

z drohotn. KUNELLA wotrězkom płaći nowa kajkostna margarina

Kunella-Stern

Je w nastupanju kajkosće a płaćizny najdospołniše, štož so za tutu płaćiznu poskićić hodźi

KUNELLA-Stern MARGARINE

Dostanjeće jenož w našich wosebitych wobkhodach

Wikowarnja z butru **KUNELLA**

Niezapomńće k hermankej

moju **nałětnju wustajeńcu žonjacych kłobukow** wopytać

Wulki wubjerk — Najtuńše płaćizny

Alwin Haferkorn

na Hošic hasy 29

Wosebity wobkhod za předźěłanje žonj. a mužacych kłobukow

Rjane wužitkne hermanske dary

Domjace šaty — Kuchinske šaty
Blidowe šaty — Łožowe šaty
Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaćizny
Wołmjany muslin mtr. wot 1.25 hr.
Wupjerk jako tuni a dobry znaty

Aug. Paul Hilger

na Seminarskej hasy 2

Stupnje ke konfirmaciji

za hólcow a holcy dobre a tunje

Dźěłanske šnórowańske stupnje wot 6.80

Krute dźěłace šnórowańske stupnje z howjazoweje kože
27/30 **6.80** 31/35 **7.25**

Howj.-boxowe mužace šnór. stupnje, dobra kajkosć 40/47 10.50

Fähle

Komm.-Ges. Schuhwarenhaus

— Bautzen, Äussere Lauenstrasse 3 —

K jutram

Wulki wubjerk

Sportske jaki za mužow, žony a dźěći
Pulovry z rukawami a bjez nich
Košle ze zasadkom - Makowe košle a kholowy wšelakeje kajkosće a wosebitych šěrokosćow.
Žonjace, mužace a dźěćace nohajcy we mnohich barbach a po wšěch płaćiznach
Sportske nohajcy — Šulerske nohajcy
Krótke nohajcy čorne a pisane.

Bieyle-wobleki

Pulovry, sportske jaki za žony, mužow a šulerjow, jenotliwe kholowy, też knieferbocker-kholowy.

Rudolf Osswald

w Budyšinje na Serbskej hasy čisło 6

Prošu, njemylće wobkhod!

Müllerec konditorija

na Póstowym naměsće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomniše

Hermann Müller w Kamjencu

Pfortenstrasse 1 (Hornčerske wiki)

Mužaca a hólčaca drasta
Njepřemokawe a kožane jaki
Tkaninowe a dźěłańske kholowy
Židźane lacy za kmótrow
Nizke płaćizny!

---

3 wurjadnje tunje hermanske dny 3

Gabardinowe wobleki (kaž po měrje šite), **mužace wobleki, wobleki ze ševiota a z česanych tkaninow, sportske wobleki, najlěpše kordowe a Manchestrske sportske wobleki, wobleki za młodźencow, pachołow, hólcow a dźěći, najlěpše sylne Manchestrske kholowy, dobre, krute kholowy ze kožaneho płata** (čorne, brune a módre), **płatowe kholowy, dźěłańske kholowy, Breeches-kholowy, módre kóperowe jaki a kholowy, jaki z čorneho kožaneho płata, kalmukowe jaki, jenotliwe tkaninowe jaki, kholowy za młodźencow, pachołow a hólcow, krótke kholowy a tajke z lackom, pisane a smuhate tkaninowe kholowy za tołstych, lacy, wołmjane mužace lacy a lacy z rukawami, wołmjane štrykowane jaki, spódnje kholowy, najlěpše njepřemokawe jaki we wšěch wulkosćach** też podšite, gumijowe mantle, Swedske mantle, mužace paletoty atd.

Jara wulki wubjerk a najnižše płaćizny

Woldemar Menger w Budyšinje

prjedy A. zwnd. Mengerowa

na Serbskich hrjebjach 6

znapřeća rjemjesłniskeje šule

48 lět wobstejacy staroznaty, cyle sprawny wosebity wobkhod za drasty. Žadyn drohi podružniski pjenjez a žane wulke wudawki.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wurl. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšti a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowe mirjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćěłneho znjezbožeńża z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 74 **Budyšin — Sobota, 28. měrca 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Njejednota wo čłownej uniji.

Dalše kročele Jendźelskeje a Francowskeje.

Jendźelski swonkowny minister **Henderson** a francowski swonkowny minister **Briand** stej, kaž Hawasej powješćerńa powě, schadźowałk dale wo diplomatiskich kročelach jednaloj, kotrejž moju so pscherźiwo potmyślenej němsko-awstriskej uniji stacź. S wotpokazowanym stejišćenom němskeho knježeństwa njestej so francowske a jendźelske knježeństwo pschestrašiłej. Wobej knježeństwaj budźetej dale wo należnosći jednaći. Hewak stej pschešwědčenej, **so Němska a Awstrika wobsahnjunjene dojednanja přjedy bližšicheho pohybanja Rady Swjatka Ludowa do mozy njestajitej.**

Briand je so na němsku methodu rozhněwał.

Kaž so z Parisa powě, je so swonkowny minister Briand dla wobsahnjuneneho němsko-awstriskeho čłowneho dojednanja na najhłubje rozhněwał. Briand so mjenje pscherźiwo dojednanjomnu wospjehjecym znamenjam dyšli pschećiwo methodźe wobroći, po kotrejž su so jednanja mjez Barthoum a Mussom wjedle. Wěm je prajił, so su **tele methody te same, kajkež su methody stareje kezorskeje Němskeje byle. W nětčišchim czasu dorosumjenja luda dyrbja so wone na najwótrischo zaswudźeć.**

Tež pola franzowskich Kiwizowych stronow, tež pola sozialistow, je wrócko dźerżenje němskeho swonkowneho ministra Curtiusa hubjeny zacźišćowe cźinjło. Mjenjenje so njeźamjelecza, so je Němska z wobsahnjunkjenom tohole jednanja wulki smyk sčinika, kotrehož sčežnki budźa so posdźišće na jara njechibe wosćinje zaćiwaći.

Franzowske nowiny njejsu so hischcze směrowali.

Franzowske nowiny so dla wobsahnjenja němsko-awstriskeje unije dale pyrja. „Echo de Paris" žada, so byschu staty hnydom pscherźiwo tomu zakročźile, dźe wo nutnu prozedury, wo kotrejž 11. stow pakta Swjatka Ludow jedna. **Wot Rady Swjatka Ludow móža so jenož njewažne debatty wočzakaći, kaž nětdy w należnosći nadźarskich maschinskich tělbow.** Dźenża wjazy wo wobranjenje někotrych diwisiwow njeźdźe, ale wo wuprawdźitym dobywanju kraja, a **njeměšne je**, dopředka widźeć, hdźe so powjetschenje słónczi.

„Petit Parisien" mjes druhim pische: Hdy by so němsko-awstriske sjednoczenje do skutka stajiło, by germanska móz jenož wo jenu hodźinu żelesnjiskeho puca wot Trjesta zdalena była, a přjedy abo podźiskho wona jako rosrjeźaca sudniza mjes Italskej a Juhosłowjanskej pschi Adriatiskim morju wustupi. Němska by pódła toho skoro wschě żelesniske cźary a wódne dróhi źiedźenje Europy kontrolowała. Cźeskosłowakska by na sjwoh dźełach swojich mjesow z germanskim sjednoczenjom wobstupjena była.

Změrowanje w Londonje.

Nanjet swonkowneho ministra Hendersona w Barlinje rospominaju „Times" pischi, **so so wo widźomne njedorosumjenje** jedna. Hendersonowny nanjet dla pruhowanja němsko-awstriskeho dojednanja w Radźe Swjatka Ludow je **sakoniku, niz politiku a hospodarsku stronu** wobzy nastupat, mjes tym so je so dr. Brüningowa wotmołwa na politiku a hospodarsku stronu poćahała. Dokelž pak je němski kanzler pschijspomnił, so němske a awstriske knježeństwo nimatej žaneje pschicźiny, **so pruhowanja** z juristiskeje strony bojeć, jeli so žedi to druhe knježeństwa pscheja, źmědźa so z někotrym dowěrjenjom nadźeć, so so Hendersonowny nanjet pschijima.

Beneš wo čłownej uniji.

W schtwórtkownym poźedźenju wukrajneho wubjerka cźeskosłowakskeho półzanskeho sejma je swonkowny minister **dr. Beneš** rjekł: **Potrjeć wo němsko-awstriskim** čłownym dojednanju, pschi wopytanje swonkowneho ministra dr. Curtiusa we Winje wobsahnjenym, je w zyłej Europje a zwłaszcza źwěsće rosumliwe spodźiwanje a njemér sbudźiła. To je podawk, kotryž by je swojimi pozitiwnimi a hospodarskimi sćěhowkami dalsko sa pschipadowahał, jeli so by so do skutka stajił. Nochcu dźensa wo tej wěcy dołhe rozłožanje dać, a njemyslu też, so je je w tu chwilu wulkeje debatty trjeba. Wězy njejsu hacź detal hotowe, dokal so wo nich jenož jedna a z nimi budźa so knježeństwa a zjawne mjenjenje hischcze chwilu saběrać. Smějemy tohodla zakładnosći swoje stejišćenje k podawkam jara podrobnje rospominać. Směmy swoje wěcy wjerśi a smy na wjsche możnosće pschihotowani. **S politiskeho a hospodarskeho stejišćenja by naš konstrukcija plana jenoz mohła potom spokojeć, hdy by so we wschoeuropiskim wobsahu pschewjedła a so tak pscheměnisa, so by so zajimam wschich interesowanych statow howiła. Wobmjesowana konstrukcija, kajkaž so tu pschedstadže, njeby naschim zajimam howiła, ani politiskim ani hospodarskim a by ju wobstajacja naschoho stata dótkała.** Mohła so też zajimow druhich statow dótkać a do źiedźenje Europy nowe a dalsche wobčežnosće sanjeć, kotrež bychu měrej strašne byle. Pschi tym so njepotrjebnje politiske prašenje pschizamknjenja Awstrikeje k Němskej, ke kotremuž je naschе stejišćenje znate, pschidawa. **Tohodla możemy tuton plan pschijeć.**

Po prawnej stronje so potom z pokutym prawom prašenje staja, hač so tuton plan St. Germainskich měrowych połajenjow a Genfskeho protokolla wo wustrowjenju Awstrikeje je 4. oktobra 1922 njedótka. Naše mjenjenje je, **so bychu so z pschewjedźenjom tohole plana tele postajenja powalile.** Tohodla mjenju, so je so we wurazowanju swonkowneho ministrowa kujeřowa Brianda a Hendersona sprawnje rozsudźiło, so ma so dla politiskich a prawnych pschicźinow tole prašenje Radźe Swjatka Ludow k pruhowanju pschepodać. Mysli je sebi, so w Genfu prawje a politiju rosumnje rozsudźa. Tu dźe wo wulki wěz, wo prawo a měr w Europje. Genfske rozsudźanje rad pschijimanu, kotrež budźe wěsće europiske a po europiskim sajimu słužene a niz městnje wobmjerowane, howoraje jenož sajimam jeneje strony. To je zjawne w liniji naschoje swonkowneje politiki. Swoje stejišćenje smy po dokładnym rosmyślenju wsali. Tu bych chcył jenož hischcze na to pokazać, so su **knježeństwa Małeje ententy w swojim nahladze na tole zyle prašenje hnydom wote wschoho spočatka dospołnje jeneje mysle byle,** so žmy jenotnje z franzowskim knježeństwom pschihłosowali, kotryž dyše hromadźe z franzowskim knježeństwom wěz Radźe Swjatka Ludow pschepodaje.

W takym poměrjenym wobu, pak chcył wuprajić, so naše knježeństwo sprawnje wobsuzuje, so je so w tutej należnosći, kotraž bu dótka wobstajacja naschoho stata a zyłcho rjada druhich statow a je w zyłej Europje mohł rjeć wosprawdźity njemjer sudźaća, postupanje wuhwołio, kotrež je so do wobtkada europiskich statow w Swjatku Ludow zalożeło. Njedźiwajmy na to so nadźijam, so z tym naschе wosajomne pozahi njebudźa cźerpić.

Awstriski wikowanjski minister wo čłownej uniji.

Awstriski wikowanjski minister Schinl je w jenej zhromadźišnje wo awstriskej wikowanjskej politiju rěčał a słónčnje na němsko-awstrisku čłownu uniju pschechodźił. Po jeho mjenjenju Awstrika z čmnsko-awstriskim dojednanjom po pućach dale kroći, kotrež su je wo w internacionalnych konferenzach jako jenicźky możne rosrisanja spóstnate.

Hdyž druhe europiske staty hischcze njejsu k tomule dopósnaću doschle, dźe to an tym leži, so wosajomne dowěrjenje njeje so dosć roswiło. Tak dałoko zahaje dojednanje, kaž je po naschim mjenjenju dźensa trjebne, może jo potom jenož bozpicź, hdyž so wobej stronje myśle wujebanja zdalujetej. Na tymle wumjenjenju je pomér mjes Němskej a Awstriskej załoženy. Směmy prajili, so chcemy swoje dojednanje tak słónčnje, so móža też druhe staty jemu pschistupić. Nam je jasne, so take kroćzel ważny wotrěsć w hospodarskich stawiznach pschedstaja a nadźijam je, so je też druhe europiske staty njedźiwajcy **wschěch** wobzeźnosćow słuchała, po pschikładze Awstriseje a Němskeje zhromadźować.

K wjasomnemu dowěrjenju, kotrež žebi awstriski minister pscheje, wschak europiske staty jenje njedodźu.

W awstriskim parlamencje so čłowna unija njerospraji.

We wubjerku starschich awstriskeje nazionalneje rady je **wjasakowy kanzler** schtwórtk dokładnje wo **čłownym dojednanju z Němskej rozprawił** a prajił, so so dźiwaja na swonkownu politiku njeby najprjódy należnosći rospraji. Knježeństwo budźe z politiskimi stronami wo tej wěcy dale jednać. Strony žadanju swjatkowcho kanzlera pschihłosowachu.

Rańsoeuropiska čłowna unija?

Warschawske nowiny „Kurier Cźerwony" su powěsć z Parisa dostałe, po kotrejž so w tamnišchich politiskich kołach plan wulkeje čłowneje unije rospomina, kotraž by Pólski, Cźeskosłowakski, Juhosłowjanski, Rumanski a Grichiski wobsahała. Pschedběžne rosprawjenja su hižo tak dałoko doschle, so bychu so hospodarsku ministrowu mjenowanych statow hižo kónc hapriele k pschedběženemu rosprajenju čłowneho prašenja sejschli. Też na Madźarskim a Belgiskim so pschi wutworjenju tutoho wulkeho hospodarskeho bloka myśli, kotryž dyrbi jako napschećiwizna waha pschećiwo němsko-awstriskej čłownej uniji źinźeć.

Dohhodny dawk so njezwoleli.

Ludźo, kotřiž maju za lěto wjazy dyšli 20-000 hriwnow dothodow, njetrjebaju so dale bojeć, so jim dawk powjetschi. Němskostatna rada je z wjetschinu powjetschenj dawk na wulke dothody a tantiemy, po kotrejž je sozialdemokratow w němskim žejmje wobsahnjeny, zasćišła.

Němšći žejm bě wjetschi dawk na wulke dothody a tantiemy wobsahnył, wozjawkujo, so so z wumeńcha 3 milijony hriwnow na jeje za khabe dźěći naloži. Hdyž bě so dawk w němskostatnej radźe wotpokazał, so rospraunik sjednoczenych wubjerkow nadźiješe, so so tři milijony sa jeźiwjenje dźěći njewumamu, ale so němše knježeństwo dźiwnu wuprawu se skročenjom druhich wudawkow namaka.

Hospodarski plan je so pschijał, dale je so zakonjej wo rańschej pomozy, zakonjej k spěchowanju rataskich žydźejschcow, zakonjej wo industrijowej bonzy a zakonjej wo powjetschenju zlow a pscheměnjenju zakonja wo žwětkowych pschihłoßowało.

Zniženje mzdy w twarstwe.

Tarifowy hamt twarstwa je 40 rosrisanych wuhudow wuprajił, z kotrymiž so w twarstwje zyłeje Němskeje mzdy twarskich dźěłaćerjow wo 8 hač 11 procentow sniža. Po takej nowej wuprawje dyrbi na přikład murjer w Berlinje město 1 hr. 53 pjenježkow dotalnje mjezy 1 hr. 41 pjenježkow dóstać. Dźěłodawarjo a dźěłaćerjo dyrbja so hač do 4. haprileje wo wuprajenych wuhudach rozsudźeć.

Kredit za zawěsćenje dźěłanjemjerjow.

Němskostatny wustaw za zawěsćenje dźěłanjemjerjow je wot němskostatneje banki kredit 83 milijonow hriwnow dostał.

K zawěsćenju tutoho kredita je němske finanzne ministerstwo 129 milijonow akzijow němskeje żelesnicy na kusu 75 procentow pola němskostatneje banki sastajiło.

Rožka so hač do 70 procentow wumjeje.

Ludowy hospodarski wubjerk němskeho žejma je wukazej němskeho knježeństwa pschihłosował, po kotrymž ma so žito město 60 do 70 procentow wumjeć. S tym dyrbi so mukowa płacźizna sćišćeć, so by so chlěb **njetrjebał** podrožić.

Severing a Bismarck.

Krajneho radźićela Regenwaldskeho wokrjeża w Pomorskej, I. Bismarcka, hł. kaž je minister Severing w pruskim žejmje wosćewił, nakřewnje na wotpowěźiny pschehadźił. Knježeństwo wě so hižo prjedy pschi pschewjedźenju ludowcho pożadanja na njeho hórschiło. **We nowischim czasu je wón w Kölnje na tak njemowanym wojowanišćim wjeceřnje němšćonarodnje ludoweje strony z hejtom:** „Prjeć z cźerwjenym knježeństwom we Prusach!" agitaziski rěć za ludowe pożadanje „rospuschćenja žejma" měł a pschi tym wo pruskim knježeństwje rjekł, so je „korrupine" (skožene) knježeństwo.

Czjesko-juhosłowjanske wikowanske sreczenje.

W Pražy je so jednanje wo wikowanskim sreczenju mjes Juhosłowjanskej a Czjestoskowakiskej skonczilo. Juhosłowjanski wikowanski minister Zobotu do Czjeskoslowanskeje pojedze, so by dojednanje podpisał.

Gandhiej je so dowerjenje wuprajiło.

Wukonjazy wubjerk indiskeho nazionalneho kongresa je wobsamknył, dojednanje mjes Gandhiom a indiskim mjeztokralom pschijeczj. We wobsamknjenju wo tym so praji, so indiske nazionalne hibanje dale na **njewotwisnjoczej Indiskeje zawerjenje** wostanje. **Indiska dyrbi polnu kontrolu nad wukrajnymi pocajbami a nad finanzneju a zlownej politiku dostacz.** Wschitzy politizy jeczi bjes wuwjaca dyrbja so f jasnowu pschijecz. Burma dyrbi zamopostajace prawo dostacz.

Gandhiej je wukonjazy wubjerk **dowerjenje wuprajił a jeho za wjednika kongreßoweho wotpósłanstwa powjenował**, kotrejż so pschi nowej jendżelskoindiskej konferenzy wobdżeli.

Gandhi ze samomordarstwom hrozy.

„Times“ f Karadżi powedża: W wczeri psched nimo mery wulkej zhromadżizny schtwórtk wjeczor na kwawne frażenja mjes hindami a mohomedanami pokasujo, praji: Jeli so budża so hindoja a mohamedanoja dale mjes sobu wosczerpjecz, potom so wrocso sczahnu **a dobrowolnje f hłodom wumru.** Wo wotzobinskim schtwórtdżenju a wohanjenju, kotremuż je dżesz pschedy wustajeny był, wón praji: „Mózecze mje sklonzowacz, mózecze mi krt pschecziwnyez, ale samo, hdy byschcze Gandhia moriti, njeschcze Gandhiowu wjeż moriti.

Što wčmy wo našim Serbowstwje?

Hdyż swój serbski lud znajemy, jón też lubujemy. Ja naturski zakoń, **zo** cłowjek to, štož je jeho, z cześcowuosću a luboscu wobdawa. To płaci też wo swójbje, z kotrejež je cłowjek wušoł a w kotrejež srjedźizanje je żiwy. Samsna mysl może so też ze samsnym prawom nałożić na lud, do kotrehoż słušamy. Za nas Serbow je to serbski lud. Njech je dżesnišni dżeń hišće jenoż ludźik, našu cylu lubosć pak sebi zaslužił. Bóše drje nehdże też wulki a mócny lud, tola we **lětstotki je so dale bóle zrujeńšił a jeho njezy** su zwužšile. Ale mjez tutymi wuzkimi mjezami je **jeho** dżensa żiwo potomnistwo našich serbskich wótcow, my, jich nasledniczy. Hišće dżensa jich rěč rěcimy, hišće dżensa jich zemju wobdżełamy.

Smy tu w Serbach. Twarimy Serbstwo. Što je Serbstwo? Jenoż snadź nješto pódlanske? Ně, luby pschećelo. Serbstwo je dżensniši dżeń derje organizowany cyłk, ze žiłkami pschećelnjeny a so z nimi dżerżo. Mnozy sebi dżensa hišće njemóża zorganizowane Serbstwo předstajić, runjeż so organizowanje Serbstwa hižo znajmjeńša před 50 lětami započa, pokročowaše mócniso a spěšniso, doniż so njedoepě dobra a dospołna organizacija, kajkuż ju dżensa w Serbach mamy. Kóżdy Serb dyrbjał wo tym wědźeć a so toho wjeselić. Je nuzne, zo so naš cyły lud zajimuje za swoje organizacije.

Tele dny je w Serbskej knihiśišerni w Budyšinje wušoł zešiwk „Zapis serbskich towarstwow, zjednoceństwow a zwjazkow“. Zapis je jara derje zostajany **a poskicza** jasny a spuščomny přehlad wo wšitkich našich serbskich organizacijach. Wuley wažne dźelo je znowa zarjadował a wudospołnił k. župan Pawoł Krječmař a je z tym wukonjał to najnuzniše dźelo, kiž sebi nase Serbstwo żada. W tutym zapisu hakle prawje widźimy, što wšitko je so na serbskim hospodarskim, politiskim a kulturnym polu dokonjało. Jara přijomnje rozdźelene su w zapisu wšelakore naše ważne zjednoćeństwa, zwjazki a witać dyrbi so přede wšem tež zapis towarstwow po našim serbskim kraju a zwonka domizny. Z tym so serbskemu ludej podawa přirěčna knižka, kiž je z dobrym pokazarjom kóždemu, kiž ma zajim za towarstwa, srjedźišća serbskeje myslo. Serbski lud je spisaćelej zapisa wulki dźak dołžny. Najlepje so dźakuje, hdyż zešiwk prawje pilnje wužiwa.

Zapis je wušoł w nakładze Domowiny w dwěmaj wudawkomaj A a B. Wudawk A je postajeny za wšitkich serbskich krajanow. Wudawk B pak je wosebje našej serbskej młodźinje wěnowany. K tutomu wudawkej je městopředsyda Domowiny, knjez kapłan Nowak w Budyšinje, dźeše předsłowo za serbsku młodźinu napisał, wutrobne namolwjace słowa, zo młodźene a młoda holca njebyštaj zapomniłoj swój serbski dom, swoju maćernu rěč, swojeho Boha a zo byštaj so dźerżałoj k serbskemu towarstwu, hdyż wostanjetaj zakhowanaj na cźele a na duši.

Haj, zakhowajmy so, zakhowajmy našu młodźinu, kiž je naš přichod. Wabmy ju do našich towarstwow, tam je derje skhowana. Hdyż młodźinu zakhowatny, zdźerżimy Serbstwo. Spóznaj tu swój nadawk, kóždy z nas na swojim městnje. Činimy kóždy swoju přisłušnosć a dźělajmy za naše Serbstwo, kiž ma kruty podłožk a tohodla też wostanje. Wopisany zapis pak dajmy našim wotrosćacym dźěćom sobu na puć do žiwjenja, zo bychu tworile dale — kruto Serbstwo.

Ze Serbow

W Budyšinje, 28. měrza 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer +3. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 4 a thermometer +1, w nozy. Sněžnje sajo wjewobstajnje wjedrowy raz. Schleśeja je nětko wěschto swadowała, ale pokasuje pschezo hišćeze na rjane. Wyschina nad **brjedžnej** Europu hacź do **połnóżneho** łodoteho **morja.** Tehodła wostanje powšit jery a w nozy sněżeny mrózy. S wjeczora Europy wschak nižina leži a **znano na nowy tydźeń** nasche wjedro wohrozy. Nasch wjedrowustojny wschak za pschichodny tydźeń wot njedźele hacź do brjedy rjane, ale tymne **dny** wocźakuje. Wot **schtwórtka** hacź do **kónca** wocźakuje panzanje. Jutsje njedźelu Bołmońcźa abo Palmarum skhodża **słónco**ko 5:45 a thowa so 6:26 hodź. Mjesacź skhodża pschipołdnju 12.10 a thowa so rano 4.20 hodź.

— **Budyšli jutrowny hermank** je so dźenja zobotu sapoczał a poćišća wopytowarjej znaty wobraz. Mnohy pschedawarjo mějachu hižom dźenja rjany wobkhod. Najpschijichi nawał kupzow pak so wjelo so jutrischim njedźelu wocźakuje. Nadźijomnje budże wjedro prawje rjane. Tež **wobkhody** mějećźanskich pschekupzow su jutsje wotewrjene **dopołdnja** wot ½11 hacź 12 hodź. a popołdnju wot ½2 hacź 6 hodź.

— **Budyšli hapiski** su wschědne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a **šwjate** dny pak samknjene. Nózny słužbu a njedźelu a **šwjate** dny wotewrjene **na jenoż jena hapiska** f **nuzkanźanym wotmołnjenjom.** We wěrzu je to Mějećźanska hapiska na Słowjanym torhoschću a w hapleji Dwórnischcźowe **hapiske na Bismarckowej drózy.**

— **Pokroma je wudyrila** a so hamtšy **šwjeżiła** mjes schparatym skokom ratarja Maxa Kindża w Ramotowje cźo. 55, kublerja Hermanna Paula we Wulkej Dźewjay cźo. 23, kublerja Emila Caspera w Frankenthalu cźo. 34.

— **Sawarjeny puć.** Sjawny puć f Njeswačidła do Bjelšcźa je dla nażywowanja na Njeswačidłskich honach wot 28. měrza hacź do 8. haprleje t. l. sawarjeny. Jeńdny wobkhad pokazuje so na Wětrow.

— **Dobycze wo 2000 hr.** padże na lóš cźo. 112025 jakšeje drajneje loterije do tudomneje Rothereż loterijowje kollekzije na Kěžorskej drózy 22.

S **Měrjoma** pola Wósporca. Srjedu wjeczor wokoło 9 hodź. k wohnju alarmowachu. Pola kublerja Juliusa Grohmanna běšche w cźeledźinej jizwi woheń wudyrił. Płomjenja hižom straschnje wokoło do žerjecha a dracha a cźerje je so šwalicha. Domjazym a šupodam je poraźi woheń schasćeł, so wohnjowa wobora njetrjebasche sawschitnje.

S **Nakez.** Sandźenu njedźelu wotmě je tu wólba wohnjowych sotnjerjow za Nakezy, Kamjenez, Komorow, Zirk, Nowu Wješ, Niju Wješ, Trupin, Hermanezy a Strózu na blišsche 6 lět. Sazowolenu buchu kk. Pjenez w Nakezach, Wawrik w Kamjenez, Kral w Komorowje, Wirih w Zitku, Nycz w Nowej Wžy, Kanasch w Niej Wžy, Kschijenik w Trupinje, Nowak w Strózi. Se zajowolenych šlušnje k. Nowak wot 30. oktobra 1901 bo we šadnehło jakuwjeśiwa a zyrkwinskeho pschedstejnika za Nanujez k. Kwawki, kiž wot 11. dezembra 1910 Hermancźanku gmejnu f wulkej šwérnu a šwědomnoscźiwoczu lasnjowanje, so k. Hoffmann je jeho nasledniła wolesche, kiž so jutrownicźku psched zhromadżenej wohanu šwjatoczinje zapokaże. Njech je wolenymu šwjeżenje, so mohł jim f wólbu špožcźene powołanje dalewon k Božej cźesći a žohnowanju wohady wukonjecz.

Z **Ralbic.** Nam so pise: K dopisej z Ralbic w cźisle 68 Serbskich Nowin na so tole přispomnić, zo njeby so wopak sudźiło: „Zwoprótka běše wotmyslene jenoż jednory pomnik na row njeboh knjeza fararja Bjedricha stajić. By to zawěsće też po jeho přeću było. Hdyż je nětko dospołniši, běše to mózno, dokelž su někotři přećelojo njeboćičkeho a dale někotre wosadne towarstwa nahladne dary k porjeńšenju pomnika składowali.“

Z **Rożanta.** Srjedu wjećor běchu do našeje wokoliny (Worklec, Nowoslic, Ralbic atd.) někotra auta z policiju přijěte, kotraž dyrbješe jónu wokrjes kontrolować, wosebje hač maja so kołojězdni po zakonskich předpismach. Dokelž běše we wokolinje runje swjaty dźeń, běchu tež wjele ludźi z kołami po puću, a zdźěla drje su policajske patrulje tójsto kwitowanje po 1 hr. wotbyli, dokelž někotry pak swěcu pak zady čerwjenu skleńcu njeměješe. Zandarmojo khodźachu po dwu abo tež po tšoch. Někotry drje sebi też myslił njeje, zo móże wokolina polna **policajow** być a njeje so z tym spokojił, zo móżeše jónu płacić, ale chcyše hišće druhu hriwnu **zapłacić. Sydny so toho** dla, hdyż bě so přenim minył, zaso na kolo, a bórzy mějachu jeho k druhemu razej.

S **Kamjenza.** Blizko tudomneje lětnjeje słuby žu šahdźeny schtwórtk sajo tři šmijizy jarajšli a je tehorunja, kaž pschecej nětkrutymi dujenu tamne pjecź, na policiju wotedali. So tute jedojte a straschne hady lětka tak jako je šmije łaja, njech je wschitkim wopytowarjam lěta, wosebje pak dźěćom; je warnowanjom, so bychu pschehladniwi a kedźbliwi byli.

S **Kamjenza.** W nozy k pjatkej je w Kamjenzu šlinkowa holza swoje nowonarodźene dźěcko sadušyła. Wona wostaji dźěcko pschez nóz do pschikrywa sawalene leżo, zatepi rano w khachlach swoje zlitwy a tyhnu dźěcko do khachlow. Cźłko bo hacź na žiwot a hłowu dopołnje

Wšědne zjewy.

Wobraz je žiwjenja małych ludźi.

67] (Pokračowanje.)

X.

Wrosšnudny dźeń njemóżesche bo pósła doczakacź a wuběża sa město napischecźo pótkowemu wosej, kiž měješche jemu f dwórnischcźa powěsć pschinjesej. Stupi do zjadowatnje, cźakajo njeschćerpnje, dóniž pschewoźnu to pschinjesjene pohlk a pěcźu je wudawacź komuž šlušcźeja. Hladaschc na te walcźki doschłych dopiśow — w jenom f nich namaka bo jeho słožo . . . .

Stary, płchaty pójtowy sarjadnik pohladny njerasaz na wopyt w kenzliji. „Tón cźłowjek tola ženje niczo njedóstawa!“ pomyślí sebi. „Cźehodła njecźaka, dóniž jemu listowy njedoruczi doma, schtoż je jeho?“ Naschedschi mjeno, kiž bo jemu prajesche, cźišmy f njewischeźelnym fabórcźenjom Ternkej nowiny dóschłe pod paskom na jeho adrezu. Wě to lisćina f dobyvezeni.

Ternka popadny je žadosćiwje. Bu jemu tu dušno nadobo w tutej górši procha, kiž šobasche bo je schpundowanja, dokż mjetachu na njo pschivisjane wacźoki. Wuběhny won f durjeni. Pod torhoschcźom rostrohnu pałku a rozwinu nowiny — papjera jenoż tak kuykotasche. Ruzy jemu tschepotajchtej f rosberjenjom.

„Jeli so pak njejšhnu niczo dobył! —“ pschelecza jemu myślizeła. „Sšadźił žym tak wjele na tu fartu — — wschitko žym žadźił . . . . Na jenicźku fartu!

Pjenjezy khudaka, kiž bych jemu ženje njemohł wrócźicź — ženje niz — — .“

„Měł byschcze hrěch, wulki, žmjertny hrěch, Wojcźecho,“ **błyschesche** zyle jasnje nehdże šady žeńše, pósnawasche **wešcze** tutón hłós. A šodobom měješche też widźenje — **widźesche** jeho tu psched **bobu** stacź, Franza, niz tak, kaž **jeho** šnajesche, ale bjes cźěła jako ducha, kaž bě widźał na **šwjeczatkach** pohłebnjeho šuda dušcze satamanych. — — **Sjewjenje** niczo **njerěcźesche**, pohrosy jenoż f porštom. A

Je prawje
když sebi nětk nowu
Žonjacu tošu
kupiće, přetoż pyšne nalétnje nowosće su runje došli.
Pładizny su tunjo kaž ženje
ALBERT w Budyšinje
Telefon 3078 při Serbskim domje

potom **jo** wotwobrocźi, f pohladnjenjom frudnym, porokowaznym, šadwólowaznym — —

Wobraz **jo** khwatnje pominy. Ternka **jo** spomjatkowa. Sahlada **jo** do rosswalenych nowin. Cźišcźenje rjadki rejwachu jemu psched wocźomaj. Ani njerozesina, **šu**-li to pišmiki, abo licźbniki. Tule! Tule! Haj — — Tule **šu** powěsće jeho nastupaje; tudy je wojnamjeny wušłědk cźehnjenja jeho łošow — —

Najprjedy pschelecza zyku stronku f wulkim khwatkom, wokomikuje. We mohach jako by **jo** jemu straschnje sacźišnuło a wutroba bicź pschestała . . . . . Tu njeje ani jenicźkeho **j** jeho cźišlow — —

„Wlasniwo! Hnitpoćej! Kolwrótnoćej! To njemóże być!“ — — Jenoż jcźerwjnoćej. Tak sa jedyn wokomik njemóże wěrnoćej spóinacź — —

Wujašni **jo** jemu myšl; nadoby měra, roswažnoćcze. Słuchnuje ponuri **jo** do cźitanja. Pschehlada šwaha rjadku po rjadźy, licźbnik po licźbniku. — —

Mózesche **jo**we cźišła f słowy. Njesawohlada tu ani jenicźkeho je **šwojich!**

Sajo sacźnu **jo** jemu psched wocźomaj. Njewidźesche niczo hacź cźornu macźišnu psched **jobu**; nowiny minuchu **jo** je jeho rukow. Pomałku sajo hałle **j** leje **bještwarneje** cźemnoty psched nim wuja**šnjacu** jo licźbnik a rjadki — — błyskotachu kaj **šlorjane**, **j** módrej a selenej **šcźinowej** pruhu . . . .

Cźitajche znowa — znowa — znowa . . . .

Bludujesche cźim dale, cźim bóle; był **by jo šwješ** na semju.

Nihdże niczo — niczo — — niz . . .

Ale jowle! Tole! Tule Tu je hischcze jene cźehnjenje wostanjenjene. So njebě jemu to hnydom napadło wobroczicź lisćinu a pohladacź na pohlednju stronku. Nětole łažy dże też hraje! Wěšo jenoż **j** jenym cźišłom. Tschak njewadźi. Tohodła może tola dobyczź. Nowa na dźita . . . .

Hoho! Wěšo! Tu je jeho cźišło — — Jena, schtyri pjecź . . . . Smyli! Pohledni licźbnik je **šydominka** won ma schestka — Wujchło bě 1457 a jeho promesja **j** 1456 — — Wo jednu bě jo nimokulilo! Wo jednu bě je ho dobyczź minyło . . . .

Ternka mějesche derje we hłowje swoje licźoniki. Ale tola njedowěrjeschc tak prawje. Khabłowasche **j** pólowe ho twarjenja a saloji do korczmy. Njepostrowi ani a wot **šo** po stronje ja błido. Hoćeše hrajo dale swoje šhamy pohladnyczu spodźiwajo šo nad jeho sadjerżenjom.

Pschehlada šnowa lisćinu dobyczom a pschirunowasche wušnamjenjene wulokowanja se **šwojimi** podšlemi. Po tom tykny je też **j** listom do kapsy, swoje hódnostne a nětko **šo** bjeshódnostne papjery.

Dobył njebě ani krošchika! — Njepowrócźna městola. — — Ternka podprě cźełu hłowu do dłonje . . . .

Ale nadobo **šo** hrada. Ani **šo** njenapinywschi **j** schóscźenju, kotruż bě koreźnał psched njeho stajił, bježesche won, na hażu.

Wschako njeje hischcze wschitko **šoubjene**! To je hrěi wošnuł **j** nim jenoż tak jahrał, sasche**ż**ekał. Tu bě jemu **šlodo** cźełko — po tutom puću njebudźesche **šo** šmić **j** nim puschcźicź, sa tym **šotym** ptakom . . . Ale tam! Na tu by był pschi hamom sabył we **šwojim** wopojenju po njewěrjomnem bohatstwje. Tam wěšo tełko jendownidźe. Njech tej niz, ale to też doháha. A njebudże tak **šchasny** kaž talef . . . .

Sažo **wožiwjeny** khwatasche **k** bérzej. Dyrbjesche tola **je** hamtšym pótom dostacź powěsć wo cźehnjenju małeje loterije.

(Pokračowanje šeskhnje.)

sfalł. Taśle fo so khachlaty namakakhu. Polizija sata dźesćzowu mordarku, kiż ma nětko sałłużene khostanje wocakaćej.

Wohnjowobornistwo.

Wjednizy Budyšćese dobrowólnjene wohnjowese wobory swjedźechu so schtwórtk wjecor k swojej prijuej Němšćej schromadźišnje pod pschedsydstwom swojeho komandanta k. wopatrneho mischtra Eckardta w Gndźi hoseżeju. Pschitomny běšche też k. wopatrny direktor Görling. Prěni dypl dujowego porjada jadrowasche so z dźesćiwjacy dowjehami, mjez kotrymiž běšche pschepročzenje Rósbórskiho wobornego swjazka na sjezd 10. meje w Mužakowje, ze kotrymiž Mužakowscha dobrowólna wobora sobom swoju 50cżinu wobstacże wohnjowcji. Mjez druhim rosprawjesche wschadźowa wo sjezdże wobornych hejtmanow we Kulowskich. Sapodal běšche so nawjec, so mało so pschi pschihotowanju powolanskich wohnjowych wobornikow w Budyschinje na kóždy pad na Hohnstawu dobrowólnje wobory najprjedy dźiwaći. Nawjec ma so pschepodaez krajnemu wubjerkej jakichi wohnjowych wobornikow a k wobsamknjenju sa zdyla Sakksku polobórnyć.

Přilopk.

* **Dla padwodow w hamrje sajaty.** Pod chěrtym padhladom podwodow w hamrje bu we Wróćtkawju knjeżeństi wyschschi sekretar Rudolf Sauermann sajaty. Wón je hebi prjeza pola veterinarskeho wotrjada knjeżerstwa we wjazorych padach z podrazowymi skicpowanjemi wscheho dźiwy zjenies — nětkoże 10 000 hacź 15 000 hr. pschisłuschi a pschi tom powoź tchorunja sajatcho pschekupkeho pschistajeneja wuźiwał. 19 lětna pschecżelnica Sauermanna, kotrejž bě wón wjelke dary pschinoschował, je bjła tchorunja sajata.

* **7 miliardom šnamkow kózdolětnje.** Wschędnje zjotowja so nětkoże 20 miljonow schtuk wschěch druhich nascheich šnamkow. Lětna potrjeba šnamkow wuczinu nětko nětcho pschez 7 miljardow schtuk, to je dźesaćzora liczba cżischczenja šnamkow psched 50 Ljetami. 1879 je 748 miljonow šnamkow do wobtkhada pschischło, 10 lět pozdźischo, 1889, sporo dwójzy tak wjele, mjenujzy 1437 miljonow schtuk, a w lěcże 1900 bě dalsche podwojenje na 2897 miljonow zo šnalo. Hižo w lěcże 1904 běchu schtyri miliardy pschesczěhnjene a w lěcże 1923 dozpě so z wliwom inflazije rekordna liczba 11,3 miljardow schtuk.

* **Samomordarstwo primarnh, dokelž njebu pschejadżena.** S Krakowza powě schkrieżkowanja: W nozy ke schtwórtkej saždźeżi so 18lětna primarka z plynom. Podawno spytachu ju sašo wożiwić. We sawostajenym liście wuznawa jako winu samomordarstwa to, zo njebudże w schuli pschejadżena.

* **Mordarski proces pschećiwo Kürtenej zapoczinje so 13. haprleje.** W Khlostanike nalezjnosći pschećiwo dźesćerjej Pětrej Kürtenej dla mordarstwa atd. je so nětko termina za hłowne jednanje psched Düsseldorfskim pschisłuschnym sudom na 13. haprleje postajiła.

* **Historiske twarjenje w Tirolu so spalilo.** W Nenstiftu pola Brixena bu z Tirolskich wuswobodźerskich twórjenow znaty Rabanedźerski mlyn, w kotrymž Jakub Wojowarja za swobodu Pětra Majera, z wojnjom do cżiła snieženy. Wobsedźerka njemódźesche wuczekowcy a pschichódze w pkonjenjach wo żiwjenje.

* **Spadnjenje hollandskeho łóźnistwowego lětadła.** Se Amsterdamma so powě: Sa hollandske łóźnistwowe wójsko postajene lětadło spadny ptakt popoldnju nad Amsterdamskim lětanischczom Schiphol z 500 mětrowskeje wyschokosże. Pilota, leutnant Wülkers, bě plum samoerknył, so by k jemi pschistajił. Pschi tym zhubi lětadło runowahn. W 150 mětrowskej wyschokosći puschczi pilota sašo wolny plum, so by maschinu sašo do swojeje mozy dóstał. Tola to so jemu njeporadźi a z błażacym motorom strany lětadło na zemju. Leutnant Wülkers bu na místnje morjeny.

* **Jerje so z rjźujdanu pschichitnja!** S morja pschikhadźaze rybarske spěchne łódże pschinjesechu tele dny powěsć, so tu w morje wulke cżerjódy jerjow nadeschle. Łódź běsche hižo nětkoże 30 zentnarjow jerjow pschistawała, njemóżesche pak jich wjazy pschijeć. Tello jerjow bě z jenickim cżełnjenjom nałožila. Sšaki so wopraudzje naběhnychu. Sšyły rybaczkow a cżuńcjenjow hižo do cżasa wosjewichu w morju jerjowe cżerjódy. Hacź dotal běchu jerje twuwostałe, tak so nětnizy wybaju Němšćeho morja běchu hižo swoje łóźcżke pschipruwaty sašo na kraj wunjesli. S swulkej spěchnosczju mězachu so nětko wschitcy do dźěła a hnydom pschicżichu so łódże w Norddeichu, Norddeichu, Borkumje, Emdenje a na druhich městnach Nawschodnjeho morja na morjo, tak so je nětko wjese cżołnikow a tóggerow na łócenje jerjow wujěło.

* **Belgiska fyzertna kurjawa běchu jedóste pinny chemiskich dźełarnjow.** Pschicżina belgiskeje kurjawineje katastrofy, kotraž je, kaž bo dopomnimy, w dezembrze lońschcho léta nimale sto ludźi wo żiwjenje pschinjeschła, je bjła wschelkodnym komisijju w Lüttichu wujasnika. Po wuhladowanju tu jedóste wotpluny z chemiskich sawodow we dalinje Maaza fyzertnje skutkowake. Pschecżiwo lakoźiskim postajenjam njesmju do chemiske dźełarnje wo tu starake, to bychu so jedóste wotpluny predy je schiktańskim napraweni njeschkodne cżinjiše. Hodźi so z tym liczicź, so bychu so podadźe sawostajeni fyzertnych woporow skórżbu pschecżiwo wjednistwu chemiskich sawodow.

* **Wulki woheń w filmowem měsce Jouville.** Wulki woheń je w franzowskim filmowem měsce Jouville někotre studijowe a składowe twarjenja dweju filmowu łowarschnoscżow snicził. Wohenj, wo kotrymž hischcze njewědźa, z kajkeje pschicżiny je wuschol, wudyri w jenej z drjewjanych składownjow a so tkórko spěchnje rozschěri. Ludźo njesłu do schkody pschischli. Schkoda na wjezach wobliczi so z pol miljonom frankow.

* **Wotmyslieny nadpad pschecżiwo nowej amerikanskej hobrskej powětrowej łódźi W Akronje w stacże Ohio, hdźež su amerikanske twarjenkje powětrowych łódźow, je 37-lětneho mechanikarja Pawoła Kasjay, prjedawdźeschego wuheńskeho oźiara, tajna polizija z podkładom sajała, to je sabotažnej skutk na hobrsku powětrownu łódź, kiż so tam runje twari, pschihotował. Wschitke konstrukzijowe ryhowańki a twarske plany tuteje łódże su w bydlenju sajatcho zebrali. Kasjay je so pjeza napschecżo někotrym dźełacżerjam wuprajił, so chce nowu powětrownu łódź znicżeć.

* **Pichł pschecżiwo policajskemu pschedpisnu.** S policajskeje rosprawy prohibicżnjeje wyschnosće w Natonju w Nowem Mexiku bjerjemy jeśejowaje jasnjawe zwjezenje: „Pyche njeměrne wuźiwanje alkohola wumrě tu schésć wosobow, kiż běchu narodninu wobłažowe. Dalschi wobdźělnik, kotrehoż finjerc njebě jaśjapiła, bu hnydom wot policije sajaty.

Rotschildowe narodniny.

Lord Rothschild, schef jendźelskeje wotnoškł wulkeje bankownikeje swójby, je swoje khaschcżeńdźesjate narodniny zwjecził. Se wschěch dźelow swěta pschichadźachu swojo pschejaze telegramy a nimale njepschestawajzy zwonjesche telefon jeho wobydlenja Trink w Hartfordshire. Stužodża a pschecżeljo z města noschachu jemu bohate presenty a w zyłym domje knjeseńske zwjedźeńske sahorjenje.

Ale Lord Rothschild njebě nihdże namakacz. Bě wón cżełnył, kaj cżinja to tak mnohi hohacźi ludźo, kotřiž su tołka a zwjatożnoscżow źiwzni? Lord Rothschild bě twochnył, wjesio niz do schotitich hór abo na kanalowe kupy, hdźež wjetschina Jendźelcżanow dše, hdyž chze wjeselá a pschijomnoscże samoty wužiwacź. Pschecżeljo, z kotrymiž Lord Rothschild swoje narodniny pschesiwi, běchu swérjata.

Pschetož Lord Rothschild, kotrehoż njeje jenoż wulki bankownik, ale też sahorjeny zoologa a pschecżel pschirodu, dowola sebi luksus privatneho swérjenza. A jako jeho narodniny pschihódźechu, njewědźesche wón žaneho lepschcho towarstwa hacź swoje khlokany, jelenje, zmuhate konje a buwoły. nk.

Najnowise z cyleho swěta.

— **Wuhladny na wjedro za jutšišchu njedźelu:** Wjedro wobłkowa pschi wjeczernych wětrach swój wiźaty ras, deschcże su jenoż srědka mózne.

* **W nozy 26. měrza je so w lěsu na drózy do Seligstadta njesnaty muž z wupschestrjedźenym rukomaj automobilej z Großröhrsdorfa napschećiwo stupił. W dwěle automobilowym wjednik druheho muża sadny schtoma wuhlada. Wón sahodła dale jedźeschcże, pschi cżimž so do wosa tłełeschce.**

* **K żmjerczi sajadźeny Tetzner je so w jastwje wusnał, so je skonzowany młody krawski pomocnik žebi cżłuł swopródła dźeło w Plawnje w Vogtlandskej pytacz. Skónitschi pak, so Tetzner do Miechowa jedźe, je jeho prožył, so by jeho zobu wsał. Tetzner też njeprěje, so je krawskemu pomocnikej papjery woteswał, so pak je so morderstwje je prjecz cżisnył.**

* **W Marseillu w Francowskej je polizija zhlad wulkeho jawjezjeńskeho wubschudźenstwa namakała. Do wjacy hač dwě němskej zotsje zapleczenej. Starscha zotra bě wudowa po franzowskim staczanje a wo jeho żmjerczi yała młódscheje zotry bydlesche. 1930 bě ta swoje żiwjenje z pol miljonom frankow sawěscżila. Wótsy po tym starsche zotra wyschnosći wosjewi, so je jejna zotra wumrěła. Lěkař we wobydlenju wobškodzeji, so je zotra na zahorjenje płuzow wumrěła. Starscha zotra zebi na to sawěscżenstwu summu wuplaczicź da. Posdźischo so polizaji listy pósłachu, kotrejž prajachu, so je młódscha zotra hischcze żiwa. Pschepytanje so sawjedże, z kotrymž so dopytasa, so bě młódscha zotra wopraudzje hischcze żiwa. Starscha zotra, kotruž mójachu sajeczi, praji, so je njesnata jona, kotruž bě pschijata, pola njeje wumrěła. Po jejnym wumrěcżu su mnohi pschischlej, jebanstwo wuwjesesz. Polizija je poručiła, so dyrbi so semrěła wuhrjebacź.**

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakelje.)

W Předżenaku na lěto 1931 cżitaš na stronje 56, zo je revolucija po swětowej wójnje předprawam zemjanow kóne sčinila. To njeje hišće wěcno. Přetož kuježa maju hišće předkupne prawo. Wjesny lud a socialdemokratska centrum atd. měli so skónjnje — skónčnje postarać, zo tele njeprawa spadnu. Kóžde **předprawo je njeprawo.** A předkupne prawo je jene z najhórších njeprawow. Z nim so knježa pak zlohka wobohaćeja, pak so buram a žiwnoscerjam wjele pjenjez wuhonja. Dźiwać so cłowjek dyrbi, zo naši wjesnjenjo sebi nětkole hišće tajke hrube předprawo lubi dadźa. Zemjenjo wěze na swojim wobstawaja. Kralow su wučerili, ale knjeskow hišće su wostajili. Přetož štóž předprawo ma, je wjacy hač druzy, je knjez nad druhim. Cakam na to, hdy so zwěrnosći, štož Předżenak hižo do časa pisa. M. Nawka.

Swójbne powěsće.

Slubjenaj: Helena Cesakec we Wojerecach a Max Mikan w Budyšinje.

Zemrěli: Pawoł Delenk, běłnarski mištr w Budyšinje, 52 lět; khowanje budźe jutře njedźelu dop. ½12 hodźin wot žarowanskeho domu. — Korla Zielke, zarjadniski wyšši inspektor w Budyšinje, 62 lět; khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. w Drježdźanach. — Wilh. Rappe, wuměnkař w Skaskowje. — Jurij Loeben w Kamjencu, 21 lět; khowanje budźe póndźelu pop. ½3 hodź. na pohrjebnišću swj. Justa. — Louis Hermann Gagel w Biskopicach, 78 lět; khowanje budźe jutře njedźelu pop. w 3 hodź. — Korla Arnošt Stiebitz w Smilnej, 73 lět; khowanje budźe njedźelu pop. ½3 hodź. wot žarowanskeho domu. — Hendrich Korla Kramer, lokomotivnik na wotp. w Lubiju; jeho cełko spali so póndźelu pop. w 2 hodź. w krematoriju w Žitawje.

Towarstwowski powěsnik.

Haslow. Jednota Sokoł na wutoru 31. naležn. w Haslowje zwučowanje. Kóždy zwučowacy ma přińć.

Haslow. Haslowska jednota Sokoł wuhotuje druhi dźeń jutrow, 6. jutrownika, swój naležny swjedźeń w Haslowje. Wšě bratrowske jednoty, kaž też wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Khwačicy. Serbske towarstwo ma jutře pop. w 5 h. měsačnu zhromadźiznu pola sobustawa Nowaka. Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo zeńdże so přichodnu njedźelu (29. naležnika) dopołdnja ½11 hodźin w Serbskim Domje k ważnemu posedźenju. **Starosta.**

Rožant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 29. naležnika swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Bohate wobdźělenje wočakuje **předsydstwo.**

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. Sriedu 1. jutrownika pop. ¼4 hodźin we „Woprawnem". Dnjowy porjad: 1. Naše spěwy. 2. Wučbny kurzus. 3. Wšelčizny.

Kamske wozjewjenje z Budyšina

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 1. haprleje 1931 Gmejńska rada

Dr. Curtius (z lěwicy), zwonkowny minister Němskeje a dr. Schober (z prawicy), zwonkowny minister Awstriskeje, wujednataj clowny zwjazk mjez Němskej a Awstriskej. Přećiwo tomu Jendźelska, Francowska, Italska, Juhosłowjańska a Českosłowakska protestuja.

London-Glasgowski spěšnik wujědże z kolijow. Z rozbitych wozow zwućahachu 8 morjenych a wjele cežkozranjenych.

Tunje poskićenje

Trěnja, běločerwjene, kaščik. 50/50 jene 20 pj.
Gardinowe kromki we wšel. šěrok. m 38, 35, 20 pj.
Woknace gardiny, běle etam. z cank. jena 38, 25 pj.
Wušiwanja, kruch 2,30 m, kruch 48, 25 pj.
Syra kopřiwina, wok. 70 cm šěroko m 25 pj.
Lodowe trěnja, kaščik, 50/50, indanthren, jene 25 pj.
Stalčiki, židź. trikot, pisane jedyn 25 pj.
Košlowy plat, 80 cm šěroko m 58, 48, 30 pj.
Twjelkowy plat, šěry z kromku 45 cm šěr. m 38, 35 pj.
Mužace nohajcy, pisane mustrowane por 78, 58, 38 pj.
Frotěrske twjelki, indanthren, štuka 95, 78, 38 pj.
Twjelki, šěre, 45/100 wobr. a ze šnórku jena 40, 38 pj.
160 140 80 cm
Syra kopřiwina najl. kajk. 16/16 20/20 m 98, 80, 45 pj.
Košlowy barchent, sw. smuhi, w. 73 cm m 78, 58, 45 pj.
Dźěćace kopřinowe fale, nješite, předkresljene
Wulkosć 65 60 50 40
jena 68, 60, 50, 45 pj.
Cefir, indanthren, smuh. 70 cm šěroko m 58, 48 pj.
Gardiny do vilow, 60 cm šěr., indanthr. m 58, 48 pj.
Dwojobočna wumělska žida wok. 70 cm. šěroko m 88 a 75 pj., bałmjana meter 48 pj.
Etamina, běła, kaść. 150 cm šěroko, m 68 pj. 130 cm šěroko meter 50 pj.
Twjelki, běłe. 45/100 jena 75, 50 pj.
Žonjace gumijowe fale jena 95, 58, 50 pj.
Ložowe počehnjenja, kaščik., 80 cm šěr. m 70, 50 pj.
Kóperowy barchent, běły, 80 cm šěroko m 68, 50 pj.
Košlowy oxford, smuh., 70 cm šěroko m 75, 58 pj.
Žonjace nohajcy, mako, čorne a pisane por 95, 68 pj.
Arabias-šantka, 44 cm 3 štuki 75 pj.
Pas ze 4 dźeržakami nohajcow, štuka 85, 75 pj.
Linonowe šantka, běłe a pisane, 40 cm, 3 štuki 75 pj

Dźěćace šantka, běłe z pis. kromku 30 cm 6 št. 75 pj.
Smuškaty płat, 80 cm šěr., dobra kajkosć, m 95, 78 pj.
Tkaniny za zawěški, pisane smuhi, indanthren, 80 cm šěroko meter 98, 78 pj.
Kopřiwinowe fale za žony, nješ., předkresl. jena 78 pj.
Ložowe předłohi 45/90 jena 78 pj.
Žonjace košle, na ramj. k zapin., jena 145, 125, 85 pj.
Přikrywy, pisane čišć., indanthren, 90/90 jedyn 95 pj.
Žonjace šlypfry, židźany trikot, w mnohich barbach, por 95 pj.
Žonjace košle z bantami jena 125, 95 pj.
Arabias-šantka, 40 cm, čerwjene, módre, žołte, 6 štuk 95 pj.
Normalne mužace kholowy, wulk. 4, 5, 6, por 95 pj.
Linonowe šantka, běłe z pis. kromku 38 cm 6 št. 95 pj.
Rollodamant, běły, creme, złoć., 80 cm šěr., m 98 pj.
Tweed, 80 cm šěroko, nowočasne mustry m 125, 98 pj.
Etamina, pisana, kaščik., 150 cm šěroko, m 98 pj.
Kofejowe serwiety, žołte a lila, 6 štuk 98 pj.
Žonjace jumpertke fale, indanthren, smuhate jena 195, 125, 98 pj.
Kofejowe ruby, indanthren, 110/110 jena 145, 98 pj.
Žonjace šlypfy ze židu, znutřka rjepikojte, por — 145, 1,25 hr.
Žonjace noh., židź. flor, čorne a pis., por 1,65, 1,25 hr.
Mužace kopř. košle, wulk. 100 1,80 wulk. 90 1,35 hr.
Košle ze zasadkom, wulk. 5 1,65 wulk. 4 1,45 hr.
Kupanske rubišća, najl. kajkosć 100/100 1,65 1,45 hr.
Žonjace pryne. spódnje suknje běłe z wušiwanjom a caukami 1,95 1,65 hr.
Žonjace košle z kholow., běłe z cank. št. 1,95 1,65 hr.
Kopřiwinowe ložowe plachty 160/220 št. 1,98 140/220 št. 1,75 hr.

Žonjace nohajcy, platěr., flor ze židu por 2,45 1,95 hr.
Zwjeršne twjelki z wumělskeje židy, pisany čišć, indanthren, št. 1,95 hr.
Makowe kholowy za mužskich, wulk. 5 2,25 wulkosć 4 št. 1,95 hr.
Brokatowe komodowe přikrywy, 75/125 št. 1,95 hr.
Nócne jaki, běły barchent, wuš., št. 2,25 1,95 hr.
Žonjace nócne košle z wušiwanjom a pisan. wobsadkom št. 2,45 1,95 hr.
Jaquard blidowe ruby 130/130 a 110/150 št. 2,25 hr.
Dawla ložowe plachty 130/220 št. 2,65 hr.
Woblekowe suknje, ševiot, z fałdami, štuka 3,25 hładke št. 2,75 hr.
Jaquard blidowe ruby 130/160 št. 2,75 hr.
Strowotne ložowe plachty, běłe z indanthrenowej kromku 145/225 št. 2,95 hr.
Zwjeršne košle, běłe št. 4,95 3,95 2,95 hr.
Kofejowe ruby, pis. damast 130/130 št. 3,95 3,50 hr.
Kofejowe ruby, běłe z pis. kr., wum. žida št. 4,95 hr.
Linonowe nawoblečenje z 1 wuš. hłowakom hotowe zešite št. 4,95 hr.
Kofejowy přikryw ze 6 servietami, 130/130 4,95 hr.
Brokatowe blidowe přikrywy, nětkle 135/160 ze židź. francami 7,95 5,95 hr.
Ložowe nawoblečenja ze smuhateho płata z 2 hłowakomaj, nješite 6,95 5,95 hr.
Ložowe nawoblečenja, kaść., z 2 hłow, nješite 6,95 hr.
Mužacy pulower z wotterhanskim zamkom 7,95 hr.
Stepper-ložowe nawoblečenje z 2 hłowakomaj nješite, najlěpša kajkosć 8,50 hr.
Ložowe nawoblečenje, najl. damast z 2 hłowak. nješite 8,95 hr.

Niedźelu wotewrjene!

A. Bokelmann nasl.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kedźbu! Kedźbu!

Kulow!

Přijdu na jutrowny hermanek w Kulowje ze samokowanymi

łopačemi, motykami, sekerjemi, hrabjemi

a wšelakim druhim ratafskim gratom.

Sym Serb a prošu wo podpjeru.

August Bartko
kowařski mištr
z Delnjeje Kiny p. Budyšina

K přenajeću

Hościenc „K pósće“
w Měrkowje

Korčma z rěznišćim prawom, Rejwanska sala, jstwa za towaršstwa, 2 jstwi za přenocowanje, asfaltowa keberlnja, wulke klamy za kolonialne twory a druhe potrjeby. Sadowa a zeleninowa zahroda

Poskićenja na
OSKAR RAUSENDORF
fukhwilu w Njeswačidle

Njesměrnje wulki wubjerk

Mužace wobleki (kaž po měrje šite). — Wobleki za pacholow, hólcow a dźěći. — Njepřemokawe jaki we wšěch wulkosćach. — Dobre nowočasne pisane a smuhate tkaninowe kholowy. — Lacy. — Najlěpše sylne manchestrske kholowy. — Krute kholowy z kožaneho płata. — Kholowy za pacholow a hólcow. — Dźěłańske kholowy. — Mužace mantle. — Gumijowe mantle. — Kosmičkate mantle. — Dobre a krute cordowe wobleki a t. d.

Woldemar Menger

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6

(prjedy A. zwud. Mengerowa) znapřeća rjemjesłniskeje šule

48 lět wobstejacy staroznaty cyle sprawny wosebity wobkhod za drastu. Nanajtuńše płaćizny, dokelž njetrjebam **žadyn** podružniski pjenjez a mzdu za přistajenych płaćić, kaž druhe wobkhody.

— Njesměrnje wulki wubjerk, dokelž wosebity wobkhod. —

Wšě družiny
knojidłow
na stajnje na ekładze

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wupjerk

w dobrej hodnośći płaći nětko jene:

80 cm šěrokje	m	2.15,	**1.95**
130 „	„	3.40,	**3.05**
140 „	„	3.70,	**3.20**
160 „	„	4.10,	**3.70**

Za spódnje posłełchtje:
100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tunjše hodnośće, hač tej sełchtje wupjerki a płowaki sta w nas hišće.

Andr. Kasper
(mějićel: M. Pilopp)
w Budyšinje, Burglehn 11

Wosebje tunje

hermanske poskićenje

Gardiny, Story

Přikrywy na sofy, blida a diwany. **Wóskowane ruby**
Škitaki sćěnow.

Ložowe blidowe a kuchinske šaty
Wupjerki najlěpše kajkosće
Wšo jara tunjo!

Kurt Erler

w Budyšinje, na Žitnych wikach 11
Tel. 3419 - Znapř. Złoty Hwězdy

Poručam

dołhe škórnje ručne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam toho runja znižene, kaž też po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Khermankej su dóšle

Nowy wołmjany muslin * Nowe tkaniny za jaki
Nowe tkaniny za rubišća a fale
Židźane fale
Corne a brune kašmirowe rubišća
Tkaniny za suknje atd.

Alphons Schauseil
w Budyšinje

Wosebity dom serbskich módow

Casej přiměrjene nizke płaćizny! Njedźelu wotewrjene!

Trjebaće-li

nješto ke konfirmaciji

abo k jutram? Pola nas namakaće wšo w najwjetšim wubjerku. Šaty, gardiny, nohajcy, wobleki za žony a dźěći atd.

Jan Pötschke nasl.

mějićel E. Schulz w Khrósće

Při nakupowanju wot 5.— hr. přidawam hač do jutrow rjanu frotěrsku twjelku **DARMO**

Wotewrjenje dźensa sobotu 28. 3. 31

Kwětkowe wumětstwo na Bohatej h. 12

Kśějace a łopjenowe rostliny za kóždy čas lěta
Wobstaranje kwětkowych darow do wšěch kónčin

Nowočasne wjazanje kwětkow a dekoracijow pod nawjedowanjom mojeho syna, kotryž je dołhe lěta w tutej branži dźěłał.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho noweho předewzaća.

Z pośěsćowanjom

Robert Galle w Budyšinje

zahrodn. wobkhod při Lipowej horje. Tel. 2890

Kwětkowa hala w Radnicy

Přiloha k čisłu 74

SERBSKE NOWINY

Sobota 28. měrca 1931.

Hosianna synej Davidowemu!

Khwaleny, kiž pschikhadza w Knjesowym mjenje! — Přeco ſ nim, na kschiž! — Schto wołasche ras hosianna, schto na kschiž ſ nim?

„Hosianna“ spěwachu najprjódy Jesuſowi wuczobnizy. Tuczi ſwojeho mischtra najlepje ſnajachu. Snajachu jeho ſwjate ſwjenje, jeho wuczbu, jeho ſtukowanje. Tuczi możachu najlepje ſwědczenje wo nim dawacz. To cżinja bjes bojosce a poroka, byrnjez napschecżiwjenje a hidu Jesuſowych njepschecżelow na ſo ſcżahnyli.

Do wjeſołcje jusła bokmonczki ſdružichu ſo muſoſy, kotliž Jesuſowu mša a miłoſcż ſnajachu ł ſpomoženje cżěła a duſche. Sprawny dżak to bě jich ſuſtanje a błaſwjenje.

Też dźěcži poſdźěnychu ſwój hłoſ ł wjeſołemu hoſianna. Dźěcži rěcża wěrnoſcż. Na jich njewinowate duſche ſowoſtaji Sbožnik najſhubſchi ſaczikcż. Tuż jemu njetajene pschiwitachu.

Temu napschecżiwo poſtorhnje ſo grawocżiwe wołanje: „Kschižuj, kschižuj jeho!“ Tak rejachu ſawiſcż, hida, ſaſatkoſcż, bojoſcż, njedżak, njeſprawnoſcż, ſtrótka wſchitke njepocżinki. Tak rejachu Jeſuſowi njepschecżelo, cżi fartſejo, a pißmanowcżeni ł hidy a ſe ſawiſcżu, dokelż jim jich hrěchi porokowaſche, woni pak na nim ant hrěcha njewidźachu. Wěſche psches ſwoje ſwjate, Boha ſpodobne ſiwjenje cżełu w jich hrěſchnym woku, też psches ſwoju ſprawnoſcż a miłoſcż. Tuż dyrbjeſche pscheſ: „Na kschiž ſ nim!“ A ſaſtejenje cżrjódy poſdźiſcho runje tak rejachu w maſanym njedżaku napschecżo ſwjetemu nadwjeſchcżenemu dobroczerjej.

Taſke dwoje rejenje ſłyſchimy hiſchcże dźenſa w cżłowjeſtich kruhach. Schto pschiwoła jemu hoſianna? Cżi, kotliž jeho ſnaja w ſwojej miłoſcżi a luboſcżi napschecżo cżłowjeſtwu, kotliž ſu jemu bźakowni ſa mnohe dary, kotliž jeho pschipoſnawaja jako ſyna Božeho, jako ſwojeho wumožnika. Wo kotrychž ſłowo płaczi! „Mojt muſe ſnaja.“ Haj, ſchtóž jeho woprawdźe ſnaje a ſprawny je, dyrbi njetajomnuje wuſnacż! „Khwaleny a cżeſcżeny, kiž pschikhadza w Knjeſowym mjenje!“

Też tamne jałoſtne „Kschižuj jeho!“ njeje hiſchcże wotmjelke, dokelż mamy hiſchcże doſeż Jeſuſowych njepschecżelow. To ſu cżi hordźi, kotliž ſo hańbuja, psched nim kolenja ſhibowacż, jeho wuczbu, kajſuje a hnady poniżnje pschiwſacż. Też cżi, kotliž maju wſchu winu, ſo psched nim jako ſprawnym ſudnikom ſo bojecż. To ſu tamni, kotrymž je jeho ſwjatoſcż ſ pohórſchkom, niekajuj porok pschecziwo jich ſłóſcżam. Ssu to cżi, kotliž jeho hańbja, dokelż jich hubjenemu żiwjenju napschecżo ſteji. „Přeco ſ nim!“ Rozcżeny, ſo by nami knjeżił. Tehodła na kschiž ſ nim!“ Tak wołachu hubjene ſwědomje. Tak reja khablaze cżrjódy, hiſchcże hórſche hacż Pilatuſowe duſche. To ſu cżi pschecżiwnizy Jeſuſa w naſchich dnjach. K tym ſawěſcże nochajeſch pschiſłuſchcż. Jich wołanje je jim najwjeſelſchi kſchiż pschinjeſło.

Hoſiana ſwojich ſwěrnych ſo njepſcheſtawajcy ſnoſchuje w njeſkónczným wyſku w njebjeſſim Jeruſalemje. K tutym ſpěwazym chcemy też my pschiſłuſchcż a tohodła pschiwołamy naſchemu Sbožnikej a wumožnikej: Khwaleny a cżeſcżeny do wſcheje wěcżnoſcże. Hoſiana!“

Konfirmandam.

Tón ważny dźeń nětk blisko je,
Hdźež kschcżeńſki ſlub wy ſnowicże
We zyrkwi ſ extorom, mutrobu,
Pschi Božim ſwjatym wołtarju.

Duż kšožiczki ſ wſu ſpominaj,
Hdyż wuprajt to ważne „haj“
So ſwěrnoſcż lubom' Sbožnikej
Chze dżerżeć pschez hacż k ſmjertnom' dnjej.

Kak ważne ſu to ſlubjenja,
Kak ſwjata je to pschiſaha!
Wóh ſudnik pak we njebju je,
Kiž na tóždu ſ nich tedźbuje.

Nětk ſtejicże na rožnuczu.
Dwaj puczej macże psched ſobu:
Tón jedyn ſ njeſu k njebju dże,
Tón druhi pak dże do hele.

Duż kšožiczki ſ waſ wuſwol ſej
Tón pucz kiž wjedże k Jeſuſej,
To je tón wuſki, cżežnjowny,
Kiž je tak małe teptany.

A tola pschihódźeże po nim
Tam horje, k wrotam njebjeſſim.
Tam wěcżnu ſbožnoſcż dostanje,
Tón, kotryż ſwěrny wostanje.

Pucz druhi pak tón ſchěroki,
Kiž je tak ſlóſchitny na ſwěrzi,
Po kotrymž jich tak wjele dże,
Tón k helſkim wrotam dowjedże.

Ach, po tym ſwarmuj po hnadźi
Waſ wſchitkich Wótcżez njebjeſki,
Sa wašcha noha njeby ſchła
Tam do helſkeho plomjenja.

Hdyż ſpytował ſo pschihliżi,
Dha cżitajcże we bibliji,
Sſo modlcże k Bohu nutrnje,
Dha namakacże dobycże.

Tak ſchulſke durje ſacżinicże,
Wſchěm lubym prajcże božemje,
Tym ſ kotrymiż we luboſcżi,
Kit wjele běſchcże hromadźi.

Drje luboſcż ſchulſkoh' towaſtwa,
Je na ſwěcże najſprawniſcha,
We Bóžkej luboſcżi dźe jeże,
Sſo wocżahnyli hromadże.

Haj, ſchula je ta wowcżeńja,
Kiž Bóh tón Knjes tak lubu ma,
Hdżež lube cżiſte Jehnjatka
Sſo w Božim ſłowje paſeja.

Tu żana rjana rużicża
Na ſwěcże njej' tak luboſna,
Kaž pěkne dźěcżo ledźolive,
Kiž we ſchuli ſo prózuje.

Też Bóh wſcho dobre wobradźi.
Duż tajkim dźěcżom na ſwěrzi
Jom' dobri ſu cżi jandźelſo,
Kaž ſtarſchi a też wuczerjo.

Tak luboſcżą, ſprawnoſcżą tubujcże,
Cżaſ żiwjenja hacż do ſmjercże.
Dha jónu wſchitkich Bóh tón Knjes,
Waš ł ſebi wołmje do njebjes.

Hańża Budaſta.

Cyrkwinske powěſće.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Mark. 11, 1—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Paul prědowanje a dop. ½12 hodźin superintendent Fröhlich konfirmaciju (cyrkw. hudźba).

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Große konfirmaciju (cyrkw. hudźba); dop. w 11 hodź. farař Schneider konfirmaciju (cyrkw. hudźba); wječor w 6 hodź. ma farař Berg spowědź a Bože wotkazanje.

Zdóbka za evang. dźěćacy dom.

Křćenja ma we wob. cyrkwjomaj farař Schneider.

Póndźelu pop. ¼4 hodźin ma wosadne žónske tow. w ev. towaršowni měšanu zhromadźiznu z přednoškom fararja Große: „Jedyn dźeń w Oberamergawje“. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor ⅛8 hodź. je w Keheleŕni na Nouartskej dróży swójbny wječor za konfirměrowanych hólcow a jich přiwuznych. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. — Bibliski wječor srjedu w Tuchoŕskej cyrkwi wupadnje. — Srjedu je w Marijnej-Maćinej cyrkwi Bože wotkazanje za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych; wječor w 6 hodź. ma farař Schneider a wječor we 8 hodź. superintendent Fröhlich.

Zeleny štwórtk ma w Marijnej-Maćinej cyrkwi farař Berg dop. w 9 hodź. spowědź a Bože wotkazanje; wječor ⅛8 hodźin ma farař Große spowědź za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych.

Cichi pjatk, 3. haprleje 1931.

Prědowanski tekst: Jana 19, 14—30.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Schneider prědowanje (cyrkw. hudźba); dop. ½10 h. ma farař Große kemšenje za čežkosłyšacych w drastowni; dop. ½12 hodźin ma farař Siegemund liturgiske kemšenje za dźěći; pop. ½5 hodźin ma farař Siegemund spowědź a Bože wotkazanje; wječor ½9 h. předwjedźe so póstna hudźba (cyrkw. khór a dr.). Programy ze wšěmi tekstami su po 30 pj. při cyrkwi. durjach dostać, za čisłowane wołtarne městna po 75 pj. je zakhod jenoż z wěžinymi durjemi.

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. superint. Fröhlich prědowanje; dop. w 11 hodź. ma farař Große liturgiske kemšenje za dźěći; wječor we 6 hodź. ma farař Paul prědowanje, ke kotremuž so Bože wotkazanje přizamknje.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma pop. ½3 hodźin farař Große ke Khrystusowej smjertnej hodźinje liturgiske kemšenje. Porjady kěrlušow při cyrkwi. durjach. Prosy so, spěwarske sobu přinjesć.

Zběrka za cyrkw. pomoc bjezdźělnym a za syrisku syrotowuju w Jeruzalemje.

Ev-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu wječor ½9 hodźin za wobě wotdźěleni.

Mišowana swěra.

Pschel. Jurij Pauluſcha.

(Pokračowanje.)

Tak ſtejeſche nětk wóna, błaba holczła wonka wjacy durjemi hroda. Wot cżłowjekow wopuſchczeno, wobrocżi ſo na Boha a modleſche ſo ł zyłeje wutrobi. W modlitwje bóſta měr a pokoaju wěſtoczej, ſo je Wóh jeje wjednik na tutym ſtraſchnym puczu.

Nóż bě cżmowa, żana hwězda ſo njeſyboleſche. Hróba nozy a wrjeſkot padatych ſchtomow byſchtej najwjerdſchu wutrobu ſmjeſchiłej. Hiłża dźěſche w dowěrje na Boha a Wſchěch ſwjatych k lětaj.

Cżim dale pschihódże, cżim hubjeńſcho ſo jej dźěſche, dokelż wulke duby leżachu preći a po dołhoſći pisches pucz. Hdyż druhdy mězachż ł mrocżeſkom pohladny, wudźeſche jaſnje, kajſe tu je. Je to możno, abo mylu ſo ja? ſo ſama ſebje praſcheſche. „Dyžaz cżłowjekow njebyłu ja jenu nóż telko ſchtomow ſpowaleli.“

Pschi tajſich a hinaſcich wobkedźbowanjach dźěſche Hiłża dale. Nadobo ſajſchła ſynt ſuſłow. Saſtrózana jaſta a poſłuchaſche na kraju ſynki. Potom ſo wobhladowaſche, ſo by hrajerja wuhladała. Po dołhim tu a tam-hladanju jeho też namała. Na padnjenym ſtonku ſedźeſche muzikko a hrajeſche wuſchitkne na ſuhłach. Tute muzikko běſche runje tak ſdrajczene, kaj wotrocżk Prut we kapała a — to wón też bě. Wěſche njeho na dubje ſedźacżu wulke a małe ſpowy, kotrez po ſdaczu na jeho hudźbu poſłuchachu. Jedyn dub bě padnjenu błiſko, wón ſo bóle a bóle khileſche, cżim pilniſcho huſłer hrajeſche. Wod jeho nohomaj wjeſeſche ſo had, żełłowy kaž woheń. Wot ſtracha a hróźby wobjata, ſtejeſche tu Hiłża zyły cżaſ ſady huſłerja a ſwěri ſ bł. ležma dychacż, ſo njeby ſwoju pschitomnoſcż pscheradźiła.

Nětko padże dub ſ wrjeſkotom k jemu a ſpowy, kiž běchu na halosnich ſedźake, lětachu ſmjatoj wokoło. Wotrocżk Prut wſa ſuble na ramjo a praji:

„Nětk drje budże doſeż! Mój Knjes drje budże je mnu ſpokojom!“ Pschi tym wobhladaſche ſebi wjeſele nacżinjenu ſchkodu. Pschi hladanju dohlada ſo Hiłże, kotraż ſprotnjena hiſchcże na ſtarym mjeſcże ſtejeſche. Jako wuſłada holzu, kotraż běſche ſwědk jeho cżińkow, ſo Prut ſacżerwjeni a hnjewnje k Hiłži dźeſche:

„Njeſbožowna, ty ſy mje wobkedźbowała, tak dyrbiſch hnydom wumrěcż!“

„Smilnoſcż!“ wołaſche łuježna. „Smilnoſcż, mózny ducho, abo ſchtóž hewak ſy!“

Hiłża bě Prutej na kolena padnyła a ſtyłowaſche ruzy proſcho k njemu.

Prut hładaſche zyły thwiłu na ſtoro ſmjertnu holzu a potom praji:

„Możeſch ty mjelczeć, knježna?“

„Kaj row!“ wotmolwi Hiłża.

„Derje, tak chzu ſ tobu ſpytacż, dokelż je mi ſwojeje uložoſcże żel. Tola błyſch, ſo twoje a twojeho lubeho żiwjenje hnydom ſmjerzi k woporu padnje, prajiſch-li ty nikomu, ſchtóż by tudy widźała, wſchak weſch, kak je moja móz wſchěm wobydlerjam hrodu ſnata.“

„Ja mjelczu, a dyrbjało-li ſo to pod tyžaz bolosczenemu ſtacż!“ ſwěżeſi jemu knježna.

„Tak chzu cżi wěrcż, a tak božemje!“

S tutymi ſłowami ſo wotrocżk Prut Hiłži psched wocżomaj ſłubi.

Hiłża pak padny wuſtrózana do womoty. Tu namała ju rano Winfrid, kiž bě, hdyż ſhoni, kak je jeho bjesbóžna macż Hiłżu do nozy wuſtorcziło, ſo hnydom na pucz padat a pod njewuprajtnymi ſtaroſczemi ſwoju lubu pytał. Wótſje ſtorżo njeſeſche ju na rukomaj do hrodu, hdżež wona po wulkim prózowanju ſaſo wotnicżi. Radoſcż Winfrida bě njewuprajna; njebojaſnje wupraji wótſje psched ſtarſchimaj a hoſcżemi ſwoju horzu luboſcż k Hiłži.

Hdyż Hiłża k ſebi pschińdże, ſo wſchitzy k njej tłóczachu, ſo bychu ſhoniłi, kchto je ſo w lěſu ſtało. Ssawo Winfrid ju proſcheſche, ſo by wſchěm dokładnje roſpowědała. Ale łuježna — mušło na wotrocżka Pruta — mjelczeſche a tſchahneſche na wſchěch praſchenja z hłowu. Podarmo liſcżeſche ſo łuježi Marja, podarmo hroſcheſche ſ Wendewołk, podarmo proſcheſche Winfrid. „Hładajcże ſami ſa tym, potom namałaſće. Ja njeſmjeńm rěcżeć,“ to běchu jeje jenicżke ſłowa.

Tuż poda ſo ryczeć ł Wendewołk ł hoſcżemi a je cżrjódu ſłužobnikami do lěſa, ſo by ſo wobhonił. Schtóż może wopiſaczi ſtróżele ryczerja, hdyż tute ſtoknje horde duby na ſemi leżo wuhlada. Jenoż niſke drjewo tam hiſchcże ſtejeſche.

„To je priora helike dźěło!“ rejeſche ryczer krejczewjeny ſ hudwom. „Wón je njedwělomnje łuſtaŕ!“ To dyrbi je ſwojim żiwjenjom ſaplaczicż! Horje, moji Służobniży, pschinjeſcże municha, kotrehoż tamle pschi rżu ſtejo widźu a cżiſcże jeho do twjerdżiſmy ke tunkowam a hadam!“

Hnydom khwataſche cżrjóda, ſo by priora jałała. Tola prjedy hacż mózachu runa na njeho ſłożicż, ſtupi ſo Winfrid ſe ſwojim błyſchczatym mjeczom psched nich a jawoła hrimotajo:

„Wróćcżo wy ſważiwi! Kak mózeſce ruzy na ſłużobnika Knjeża ſłożicż, kotrehoż pobożnoſcż je wſchudże ſnata? Komuż je ſwoje żiwjenje lubo, njech ſo jeho njeſkhowa. Sſo ſu mje a Hiłżu ſapowałi, hym hacż do dźeſiſchcżo ſnjeſł, ale ſo dżerże pobożneho duchownego ranicż, to ja njecżerpiu, dyrbjał-li to ſamo je ſwojim żiwjenjom ſapłacżicż!“

„Sſy ty błudny, Winfrido, kiež municha ſchkłoczy,“ ſarejſi Marja ſnježnje. „Njewěſch ty, ſo je wón pschjes kuſlaſchwo zyły lěſ, kotryż budźeſch ty ſchowacż, ſnicżi?“

„Kajſi cżłowjek by tute dźělo ſam dokonjał?“ praſcheſche ſo Winfrid. „Był-li wón kuſlaŕ był, by ſo to je-ho kłóſchtcże wotpałiło? Ja to jenoż ja Bože khłoſtanje dżerżu, dokelż njewěděſchcże, kak wjele macże ſtrěbi ja drjewo żadaczż.“

(Pokračowanje ſcjehuje.)

Wukubłanski kurzus tow. młodźencow.

Pónjdelu 23. nalětn. 1931 w Baćonskej młodowni.

Časnik bije 6. hodźinu. — Dešć so kida — wšě puće rozmokane jako chcyła nas młodych doprědkarjow zatrašić, tola so njeboju, ale khwatam z krutymi a spěšnymi kročelemi do Baćonja. Cyrkwinska wěža mi hižo nazdala kiwa, spěcham přeco dale, skónčnje doščehnu swój zaměr. Tu zetkam tam a sem jeneho kursistu — zastupju do młodownje —, su pilne rucy we dźěle. Kroču do cyrkwje. Na Božej mši 3/4 8 hodźin zhromadźichu so zastupjerjo towarstwa w rjanym Baćonskim Božim domje a prosychu wo Bože žohnowanje. W 9 hodź. witaše knjez farař Delan přitomnych z wutrobnymi słowami do swojeje wosady a wobžarowaše, zo zwjazkowy prezes, k. kaplan Nowak, dla khorosće přiść njemóže. Přitomni wuspěwachu kěrluš „O čisty młodźenco“. Na to bu wjednik kurzus postajeny, a to jenohłósnje k. farař Delan a přečita list swj. Pawoła: „Budźće moji sćěhowarjo, bratřa.“ Zastupjeni běchu Baćoń, Budyšin, Radwoř, Róžant, Ralbicy, Njebjelčicy, Khrósćicy a Wotrow. Při zawodze rěčeše powučace słowa, njech ujeje hole słowo „Serb Serbej bratr“, ale budźće sami wjednicy čołma k wyšinam a hladajće też druhich za to dobyć. Kóždy wjednik dyrbi też sam swój puć znać.

1. Referat: Khrystus a jeho cyrkej (naš ideal). Što su zaměry našich towarstwow? Nabožny zaměr, to je runje *trěbny tutón za nuzny wobhladować*, přetož młodźina ma wótrej wóčcy. Mnozy su wot wonka rjani, elegantni a móža derje rejwać atd., znutřka we swojej duši pak su nahnići a wotestaći. Ně, Khrystus dyrbi cyle we nas žiwy być, dyrbimy cyli křesćenjo być. *Młody člowjek ma być sylny a konsekwentny.* Nětko sćěhowachu rozmołwy. 1. rozmołwa: Nabožina a powołanje. Kóždy katolik dyrbi wšěndže swoje swědomje přepytować. Też swoje powołanje dyrbimy swěrnje dopjelnić, tak namakamy we nim swoje wjesele. 2. rozmołwa: Nabožina a politika. Nic powšitkowna, ale nabožna politika. Knjez kaplan Cyž rěčeše wo Worklečanskich eksercicijach a napominaše k pilnišemu wopytej, tute pomhaju sobu našemu narodnemu žiwjenju. Knjez farař Delan namjetuje jene za tow. młodźencow, štož so z radosću přija. Bóh dał so hišće lětsa wotměju. Zawod k 2. referatej — baseń wot Šewčika „Ja sym Serb“ — přednjese stud. Henčl.

2. referat: Našich wótcow zemja, rěč a wašnje (wótčinski ideal). Prawje narodnje zmyslena serbska młodźina dyrbi znać rěč swojeje maćerje. Dyrbiće lubować swój narod, rěč a staršeju, zeznać naše stawizny, wótčincy, z hłowy wuknyć naše basnje, čitać a *přednošować. Dobry příklad da nam* „Serbska Serbowka“. Zarjadujće kurzy w towarstwach, čitajće knihi. Njeěěkajće do městow, jeli to powołanje nježada a nječińće serbskemu mjenu žaneje hańby. Pućujće po serbskim kraju z dobrej a wjeselej myslu, tak zeznajeće naš kraj a lud. Wukńće derje serbski, je druhdy hańba poskać na Serbow, kak mjez sobu rěča. Njech je mjez nami zasada „Serb — Serbej bratr“. Trjebamy serbskich studowacych, podpjerajće jich, też wučerjow, duchownych, prawiznikow atd. Pěstujće a spěwajće naše spěwy, njezabudźće na naše bajki, też nic na naši serbsku knihownju. Rejujće serbske narodne reje. Pěstujće *sokolstwo* (šport) a derje hromadźe dźěłajće.

Po kóždym referaće sćěhowaše dokładna rozmołwa, tu dyrbju kritizować, zo ze strony njestudowanych so jara mało na rozmołwach wobdźělachu, powšitkowny fakt. Na rozmołwach wobdźělichu so kk. kaplan Handrik, farař Delan, Mič, Just, pater Romuald, kaplan Cyž, Šołta z Khrósćic a student Henčl.

Po spěwje „Rjana Łužica“ podachu so kurzisća do Haslowa Vickecom k wobjedu a to wot 12—1/2 3 hodź. Při wobjedźe knježeše wjesely žort a zabawa, to bě najlěpši dopokaz, zo běchu we wšěm spokojeni.

Popołdnju zhromadźichu so kurzisća k referatej, kotryž měješe k. kaplan Handrik-Radworski wo themje „Cehodla so njewjeselić?“ (Strowa wjeselosć a zabawa.) Dźensniši dźeń *někotryžkuli* praji: ja woprawdźe žaneje wjeselosće nad ničim nimam. Cehodla *nic? Stóž malu* wjeselosć wužiwać wě, tomu ženje na wjeselości njepobrachuje. Njemjerzajće so, zo su mjez róžičkami druhdy ćernje — ale wjeseleće so, zo mjez ćernjemi namakaće druhdy róžičku, tak njech zakéeje we wašich wutrobach róžička lubosće k serbskemu narodej. Mějće heslo „Dźěłaj a spěwaj“. Hdyž přińdu mjerzanja, tak sebi zaspěwaj, też dobry žort a přistojny je druhdy *lěpši hač dołhe* předowanje. Kak poměrnje mało też naše towarstwa ludowy spěw haja. Hajmy prawy ludowy spěw a žort też na zhromadźiznach. Při wuhotowanju swjedźenjow ma so wjacy ważnosće na dobru zabawu klasć hač na financielny wuzbytk. Wuhotujće po možnosći mało swjedźenjow, ale tute techniscy derje zarjadowane z dobrym programom. Sokolstwo ma nam wjeselosći a zabawje służić. Tohodla zastupće też do Sokoła a wojujće za naše stare prawa.

Też wo lětušim zlěće so wuradźowaše, kotryž so najskerje 12. julija 1931 w Róžeńće wotměje. Wo referaće a wo zlěće bě rozmołwa, na kotrejž so wobdźělichu kk. Šołta z Khrósćic, farař Delan, kaplan Cyž, stud. Henčl, Špitank, Šołta z Radworja, pat. Romuald a Šołta z Łazka, farař Mič a Lešawa, stud. Stanisław Nawka rěčeše za Dalki. Njech prawje wjele tam jědu, *zo njebychu městna prózdne stałe*, kotrež su za nas Serbow přihotowane, wšako je darmo. Po wotbyću tutoho *posledniejho* dypka skónči předsyda w 5. hodźinje kurzus. Spěw „Hdźe statok mój?“ so wuspěwa. Kurzisća so rozžohnowachu a kóždy spěchaše do swojeho kućika lubeje domizny. Njech swědča skutki jednoćaceje mysle za naš luby drohi serbski narod. Nadźijomnje přinjese tutón kurzus dobre płody do dalšeho přichoda. To daj Bóh!

Hańbić wu jutrowny kóšć.

(Wobraz ze wšěch.)

Njejsćej bha pschezo hischcze pschesćenej, wój wjedrowej duchaj? Syma, ty njekněžomna schferjeda, měj šo sforo s procha a puschcz nalěčšo štónčnje nuts! Myšlu, so masch hubu polnu, ty grammy dundrje. Lětša wschak šy šo tak trochu pschihotojna sadžerżała, bynjej nam šnězha dosćć a nadosćć namjetała a cžłowjesmu s tym schkodźiła. A nětko je też twoje knježiwo nimo a bynješ njerad cžahnyła. Měj tola telko rozumna, a njewadź šo dale s nalěčom.

„Khódź dracz a garbać, tak móže wam ludźom nasch jedyn šyła prawje cžiniez! Pschińdu-li pschesahe, to šej hubu dřeržece a pschińdu trochu posoze, trasch hakle po hodźach, sahu na mnje šwaricže. S nasymu mam druhdy šwoje konflikty a nalěčšo šo mi też do wlošow da. Wobej chcetej mi něschto wottorhnyć. Tamna cžaše hacz bo hłóh knježeć a druhi cžaše najradšcho wokolo pósnizy šwoje knježiwo nastajeć. Kóždy cžaše dleže knježeć hacz je pschehypšane. To rěka — na moje khóstu. A runje ja dyrbjała jimaj wopiju hracz. To sastanje. K tomu šym šo loni rošsudźiła. Njebudu najmuje k lubu cžiniez, ale s nalěčom cžu w prawym cžasu wotlicžiez. Pschikhodźam něschto do hłóh a pónbu wokolo jutrow, kaž je mi to w protyzy pschedpisane. Schmórcžłéta mam tu prawo być a to šej wot žaneho cžłowjeka pschikrótcžicž njedam. Druhe lěta scže mje sa kuntku měli a mi porokowali, so šyła žona šyma nješym, s wuwoženom 1928/29. So šym tajki měschenza wot nasymy a nalěcža. Lětša wschak wam na waschu wulku hubu dała nješym. Ale bjeržce šo na ledźbu, hdyž šo ras sašy rozhněwam.“

Cžiń, so jěrce a lěpje dale pschińdźeš, ty wulkohubate dricžmo. Dźěći hižom dawno cžakaja. To mohe bošy běhacž, a psched dujemi halle dyrbjachu hischcze we šněžy teptacž a s mjeczelemi jich tak schwihaschhe, so dalsche šamo do schule hicž njemóžachu. Ty šy mi rjany kuntka! Nalěčšo wostaji wschitko ležo a stejo a dyrbi šo tutej wóhlajej Wjeru bicž. Njehańbuješ šo, ty stara kaldona? Njejšy dha hischcze sa tym pschichcža, so ma cže kóždy cžłowjek šyty. Cžiń a schmataj šo dale!

„Jenoż pomału, pomału s młodym skotom! A ty, nalěčšo, bjer šo na ledźbu, so cži na twoju „plampu“ něschto dam! Njewěšch, so šym cži hakle njedawno rjekła: Chcemoj bobre pschecželstwo bžerżecž, chcemoj pschestacž šo wadźicž a ruku w rucy hicž a schromadnje rjanu jutrowniczku šwjeżicž.“

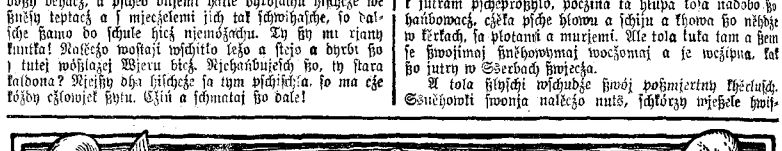
Niczo, nalěčšo, na tutón lěp ji tola njesałe. Njewěrno, krašne jutry, na kotrež šo kóždy wjeseli, so šej šmjercž a šyma pschewinjenej, budźeš šo wulahchnje ruku w ruzy še šymu šo tam šupicž. To by pošlednje leklija pschi jeje wotkhadže była! To šyła jane jutry bylе njebychu, šyła niczo.

Ale nalěčšo nochze tak twjerdeje wutrobY byez, šwoju towaršchu mi a tebi niczo wotkorežicž. Tuž šwoh do teho. Mój jejmjerschi ně, šyma je druhe lěta tak pschecželena była a njeje pschecžiwo temu niczo měła, hdyž nalěčšo druhdy trasch hižo w februaru šo do Božeje šwótby tlóčeschce a dasche hižo šwětkam rožicž a šo pšanicž. Sšamo kuntwory počžinachu sa pjezu hracž. Tuž njecha tak losoczšiwa bycž. Ruka ruku muje. Wšěšo ludźo šej žiwy krócž na to njepomyšła. „Pój šymiczka, njebubźemoj šo hakle dale wadźicž hacž do meje. Budu cži twoje šadanje dopjelnicž. Sšměch šej lětša ras wobklinczk, tak šo jutry šwjecža. Wotthad cži tak cžęško pada. W nogu wschitky hischcze šacžuwaja, so tu tak hischcze šy. A tuž te por dnjow dočžakasch.“

„Och ně — och ně.“ hórcža ludźo, „njesadźerż ju, hdyž šmy hižo tak blizko k jutram. Stónčnje šej wumyłli, nam hischcze hromadu šnězha namjetacž, so kchcžerżo jěchacž njemóža a w Radworju potom pocžamo wołaja: Hallo, tu Radworske radio!“ Ale nichtó šo njeda šatrašicž. Sšamo jutrowny šajaz niz. Lětša wschak njejšu trjebale tak hłubu cžerwjecž, kaž bě to psched lětami, hdyž wschi tichčkatej šymje pšches metr tolšty šněh hacž k rosttinam šo pschedrěcž njeda. Wšo njebě to sa nich žadyn šměch, hdyž dyrbjachu pschi wušatym wětrje hižo jeska molowacž. Kaž hižo prajach, nichtó šo njeda wottrašicž.

Nó, hlejće, hlejće, hdyž bě nalěčšo šymu šej ja hosća k jutram pscheprošyło, pocžina ta hłupa koka nadobo šo haňbowacž, cžeka pšche błowu a schiju a chowa šo nětkle w kčkach, ta plotami a murjemi. Ale tola kuka tam a šem še šwojimaj šnězhowymaj wocžomaj a še wcžipna, kak šo jutry w Sserbach šwjecža.

A tola šlyschi wschudže šwój pošmiertny khčcžusch. Sšněhowki šwonja nalěčšo unis, schtórzy mjeżele hwiž-

Cehodla pos a kócka, kócka a myš so čuć njemóža?

W starych časach mějachu psy wulke prawa a slušeše jim też mjaso, kiž z blida padże. Zo bychu psy sej tuto prawo wobkhowałe na wšě časy, dachu sej na wóslacej koži jo pisomnje wobkrućič. Wésty čas psyči kral sam tutu lisćinu khowaše, pozdźišo pak ju dowěri swojemu prěnjemu tajnikej, kocorej. A kocor donjese lisćinu na hornju lubju a skhowa ju w hembjerkach, hdźež ju nichtó pokradnyć njemóžeše. Nětko připadnje tam w hembjerkach přebywaše młoda myška a ta so raz překhodźowaše a při tym nadeńdże tu wolacu kožu a chcyše ju preč njesć. Ale ta kruta koža cyle twjerdże tam tčeše a njedaše so wućahnyć. Myška so nad tutym popadom jara zwjeseli, dokelž měješe nětko něšto k hrymzanju. Dźeń wote dnja tu kožu wopytowaše, zo by na njej swoje zubki wótřila. Tuž sta so raz, zo bě pos łapnył časťku mjasa, kiž bě padnyła z blida a za to běchu jemu khribjet s wurćikom přemłóčili. Płačo poběhny pos k swojemu kralej a jemu tutu křiwdu wupowěda. Kral hnydom zawola swojeho tajnika, kocora, a jemu přikaza, zo by tu lisćinu přinjesł. Kocor hnydom khwataše po lisćinu. Tola što tam namaka? Jenoż někotre kuski hišće. Kocor hnydom dopózna, zo bě to myška skućíla. Wupowěda wěc wšitkim kókkam a te jenohłosnje wšitkim myšam wójnu připowědźichu a ze žałosću zamjawčachu. Na to poda kocor psyčemu kralej rozprawu a kral hnydom zwola powšitkownu psyču skhadžowanku, w kotrejž přikaza, zo wot nětko stajnje a wšudże maju so kóčki přesčehować dla skućeneho zanjechanja kocora. A to je kónc teho powědańčka.

Cohodla měsačk přiběra a woteběra.

Swjatemu Iliji so raz wostudźi a wón so překhodźowaše. Při tym dóńdže też k pobrjoham morja, syny so tam, sedźeše přez tři dny a dokelž bu hłódny, započa zjědować raki z morja. Wone jemu derje słodźachu a takle nimale wšě zjě. Ale Bóh njechaše teho dopušćić a posła wulki wichor, kiž swjatemu pozběhny do powětra. Tak swjaty pučowaše tři dny a tři nocy, doniž skónčnje njedóńdże we nocy na měsačk. A Bóh jeho pokhłosta, zo dyrbješe cylu nóc hladać na morjo, kak te raki tam rostu. Nětko chcyše so swjatemu Iliji žałostnje jěsć a wón wot měsačka wotkusa kusk po kusku a zjědowaše a hdyž Bóh luby Knjez njeby to tak derje zajarował, zo měsačk stajnje přiběra, by swjaty Ilija wššće zawutlił a na zemju padnył a so rozbił. Ale Bóh luby Knjez bě so nad nim smilił a jeho na měsačk přesadźił; přetož swjaty Ilija by hewak zjědł wšě raki w morju a druhi potom njeby ničo měł. Potajkim měsačk přiběra a woteběra, po tym hač swjaty tam jě abo poživa.

Kanarik — njewólnik.

Dźěše so dešćika. Młode wróblatka njemóžachu z hnězda. Hdyž so jim hižo jara wostudźi, poča maćerka jim powědać wo kanariku: „Što ma tón wbohi čerpić, hdyž je cyle žiwjenje w klětcy zezawrjeny?“ Wróblatkam bě jeho žel a hdyž znowa słónčko zaswěći, přilećachu k woknu, hdźež běše jeho klětka a jeho wołachu. Ale kanarik jich zarć njeměješe. Měješe wšitko, štož jenoż chcyše a tohodla ani wo swobodu njerodźeše.

Ale jónu w lěču, hdyž bě wokno wotčinjene a wšitcy domjacy běchu preč, zastyska so też jemu po swobodźe a poradźi so jemu tłochnyć z klětki. Wuleća na zahrodu runje před woknom.

Towaršojo wróble juskachu a kanarika dale zwołachu. Ale wón poskakowaše jenoż z hałozy na hałozu.

Mjez tym přińdźechu domjacy domoj a pytachu kanarika. Widźachu jeho w zahrodźe a zo bychu jeho zasy wróćo wabili do klětki, stajichu tutu na wokno a do njeje dachu kusk cokora.

Wróble jeho namołwjachu, zo hy dale čeknył. Ale hdyž kanarik wuhlada cokor, zaleća hnydom do klětki. A Wroblec mać, hdyž to słyšeše, rjekny: „Štóž so wróći do wotročstwa dla lěpšinow, njeje hódny swobody!“

Liška a synk.

Mać liška synka wjedźeše
Raz prěni do swěta,
Synk wulkoh' psyka wuhladnje
A poča: „Maćerka!
Njej njepřećel to najhórši
Na zajacy a na liški?“

Mać dźeše: „Někotry wot nich
Je strašny wšelako,
Najwjetšich pak a najmjeńšich
Najmjenje strachuj so!
Tych srěnich pak, to radźu ći,
So boj a zdaľ po možnosći!“

„Tu měru maš ty na swěće“,
Jan praji Wučbašic,
„Najmudriši, tón nješkodźi,
Też wěrny błazeń nic.
Połblazeń a połwučeny —
Tej skazytaj pak najwjacy.“

H. Zejler.

daja, mižki na wjerbje so šmjikotaja. Jsowy, kuchnje a khěže so rjedźa, gardiny so plokaja a blotuja, klumpy su čwój šlomjany kabat špuščitše. Jutrowne sajeckti sfakaju po sahrodach a statokach, swony juškaja, rěcźi plukkotaja a lamaja čwoje puta, millionty kolochow wubiwaju i klina Božeje pschirody, pschelamaja čwoje sastwo. Symje so jenož wuhměja a maja ju k norje. Kaž bychu ju wohanicź chcyle, mjetaja někotre dźěcźi hischcze šnihowe kule, kiž je so sa brožnju słónczneju bruthan wulkowal. Ktoźi so powětra a rosp'aanu na šemi.

Synna niemóže tute grawowcźime kuricze a hanjenje wjazy snjesch. „Sniwjecźeče wasche jutry druhi króćź bamí sa so, mam nóž polny. Božemje, lube nalécźo. A je-li cźi prawje, możesch ras k bodam pola mje i hoscźom być. To możesch to hame dożiwicź, dokelž bodyjom ja pschezy šlawny dobywcźeř a ty kožany Marźij. Hahaha!, ja ho hižom wotrunam!"

„Hahaha," cźinja wschitzy po nim, „ty mamlawa! Najradscho by hischcze jutry na twojim bliym šnihowym thróńje bodźała a tydźeń do cźasa pschihódźeschi do straha a wukhowaschi so do shubjeneho kucźika. Nalécźo, cźiłuj ju tola dozyła won, tu staru mamlawu!"

Přilopk.

* **We powołanju šmjertnje snjesbožił.** W Hrodźišcźanskej żelesarni pola Lauchhammera snjesbožo 53 letny dźěłacźer Wjuhl šmjertnje, dokelž so i cźežeřet lijeńšer pónoju. Cźežke dźěłarnišce budowjo spadny i thětrefe wjokoscze na Wjuhla a snjecze jemu podbrudźno tak jara, so sa nječhto mjeńšchinow twuhcha. — Powołanju snjesbožił druhi dźěłacźer, kotremuž wołokotrhtaty żehlizny żeleźny schcźeřk wobe nohi wopali. Njesbožowneho dyrbjachu do khorownje dowjesć.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 28. měrza 1931.

Sewdnišy na pschejhadźowanje.

Pónjedźelu 30. měrza 1931

w Ko jinje w hoscźencu, pschiw. w 12 hodź.: Wschelake meble, mužaze kolo, njemóžcźena rožka;

w **Kulowje** w hoscźencu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź.: Wschelake meble, klawěraj, kowańska pschiprawa, pistańki stroj, zentrifuga, motorske kolo, pluhaj, dźěcźaze kolo, schijazej maschinje, mužaze, dźěcźaze a *žonjaze wobuwcźa, pujcza k šawalenju, hóblawy, hobanka*, klankaze wosy, 3 koscźe na pucźowanje, 6 plecźenych stolow, truwa.

Wutoru 31. měrza 1931

w **Brětnje** w hoscźencu, dop. w 10 hodź.: Schaty, wolmjane twory, wolij w blechach, dźěcźaze kolo, hojeńska pschiprawa;

w **Čornym Khołmcu** w Fiedlerez hoscźencu, dop. ½11 hodź.: Motorske kolo;

w **Lipoj** w hoscźencu, dop. w 11 hodź.: Gramofon;

w **Tornawje** w hoscźencu, dop. ½12 hodź.: Drastny khamor;

w **Grifu** w kantinje, pschiw. w 1 hodź.: Mužaze kolo.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

a wołijowe symjo we tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

płaćizny po złotej hriwnje

	27. 3.	26. 3.		27. 3.	26. 3
Pšenica	281-284	274-281	buny	(7 19-0)	(7 19 00)
rožka	183-185	182-184	wows	23 25,00	23 25,00
naz. ječmjeń	—	—	módre lenjny	13-15,50	13-15,50
nal. ječmjeń	228-238	226- 36	bołte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	161- 6	158- 63	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	24-40,50	24-40,20	lany wosušk	15 15,7	15-15,70
ržana muka	25- 9,20	25-20,00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13-13,6	brnj. kruški	14-15,00	14-15,00
ržane „	12-12,9	12- 1 ,2	syno, 50 kg	1,3 -1,50	1,3 -1,6)
raps	—	—	ržana sloma	0 60-0,80	0,70 0,80
hróch Viktor.	4- 9,0	24-29,	pšenč. „	0 45-0,60	0,55 0 60
lane symjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0,55-0 60
pjeluški	24-27.00	24-27,00	ječna „	0,55 0,65	0,55 0 65

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. měrca 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 514.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 8 lět	49—50
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjene	46—48
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42—45
Mjenje picowane wšěch starobow	34—41

Rykły: 807

Polnomjasne, wurostene, najwjetšeje rěznaje hódnosće	43—45
Polnomjasne, młódše	40—42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	38—39
Spatne	35—37

Jałowcy a kruwy: 1190

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznaje hódnosće	32—37
Polnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 7 lět	26—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowcy	21—25
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowcy	16—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 3200

Najlepše wukormjene (2. druź.)	62—70
Mjenje wukormjene a tajke wot cych 3.	52—60
Spatne (4.)	35—48

Kowcy: 6886

Młódše a starše wukormjene (1. družina	48—50
Starše wukormjene (2.)	40—44
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	33—36

Swinje: 12919.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	48—49
Wukormjene	48—49
Mjasne	47—49
Spatne	45—48
Raney a kundrosy	47—48

Drježdźańska burza (27 III).

Pšenca	289 294	bérnjace kružki	16,50-16 75
rožka	187-192	pšenč. wotruby	12.50-13.00
nalětni ječmjeń	233-250	ržane wotruby	12,70 13.50
nazymsk. ječmjeń	—	pšenčna muka	52 00-54 00
wows	171 176	ržana muka	30 00 31,00
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	24,00-27,00
kukuřica (Mais)	—	*hrošk*	*24,00-29,00*
suche truh.	8,00 8,20	cokrowe truh.	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

23. měrca 1931

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	13.75	14.25
Rožka nowa	50 „	8.75	9.00
Ječmjeń	50 „	9.50	10.25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.75	8.50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Bérny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.00	2.50
Butra	1 „	3.20	3 40
Syno nowe	50 „	—	3,00
Sloma z maš. młóć., pras.	50 „	1.00	1.00
„ „ „ k zast.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšenčna muka 60%	50 „	22.75	23.75
Ržana muka 60%	50 „	14.25	14.50
Pšenčne wotruby	50 „	—	7.00
Ržane wotruby	50 „	—	6.75
Jeja	1 štk.	0.08	0.08
Prosata 920 štuk	1 štk	11.00	22.00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

28 měrca 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniša płaćizny hr	najwyša płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,80	2 40
Čelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,60
Swiniace mjaso	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,40
Pšenčna muka	1 „	0,50	0,68
Ržana muka	1 „	—	0 40
Khlěb	1 „	0,25	0,27
Jědźne bérny	1 „	0,07	0,08
Rajs	1 „	0,44	1.20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1.00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,44	1,60
Sušeny połd	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědźna butra	1 kg	3,20	3,60
Jeja	1 štuka	0,08	0,09
Jědźne buny	1 kg	0,60	0,8.)
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2 20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawdźělki: G. Janak w Budyšinje.

Wjacy błyšća do kuchnje a domu

Hdźež je *IMI* w domje, so wšitko błyšći a błyskoce — tam so začuwa kuzło swědomićiweje čistosće! Wše sudobja a grat w kuchni a domje — hač z porclina, škleńcy, krystala, kamjenicy, drjewa, marmora, kamjenja — z lohkosću je *IMI* spěšnje błyšćace a apetitnje čiści. Wše wěcy bywaju zaso jako nowe!

IMI njećerpi žanych zanjerodźenjow! Najzaćraniši njerjad, najzasaklišu skoru — tuk, wolij, sosu, inaz — *IMI* je wotstroni. *IMI* ma spodźiwacu móc! Zwěrće so na pospyt. *IMI* sebi ze swojim dźiwnym skutkowanjom ruče Wašu wutrobu dobydźe, Miljony hospozow zawjeseluje hižom

Henkelec wopłokowański a čisćeński srědk

za domjacy a kucheński grat kóždeje družiny

Zhotowjene w Persilowych dźěłarnjach

1 łžica IMI na 10 ltr. čopl. wody

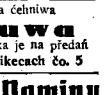
Wysokosucelnu čeaniwu

kruwu

ma na předań

E. Roblik w Radskej p. Łaza

Domjac. ćehnjata

ma na předań

wowčeŕuja w Krakecach

Telefon 2027

Młoda čehniwa

kruwa

dobra dójka je na předań

w Plusnikecach čo. 5

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec. kuhlólišćefnja

Šulske mobleki

Bleyiec a druhe wo-prawdźe wurpuhowane wudźěłki poruča . . . .

KKG BAUTZEN

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Landständische Bank

des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen dawa

hypotheki

na wjesne a městańske ležownosće.

Tuchorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wětym

bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, ščipar je (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Ke

wusywej

poručam wšě

symjenja za polo a zahrodu

kaž tež wšelake družiny

dźećeloweho, trawoweho a runtkicoweho symjenja

tež

cyblowe sadźeńki

Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo

Hermann Lolck

na Mjasow. jětkach 20

Telefon 2098 a 2198

Fotowe projekcijowe powjeßenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a plutow kaž tež wotdaći wěcywustojnje a najspěšniše.

Wšitcy kiž so za twarske lutowanje zajimuja

so w samsnym zajimuje proša, zo bychu sebi hišće w tutym měsacu rozprawu dla přiznamknjenja ke

Baukredit und Siedlungshilfe

eingetr. G. s. m. b. H., Dresden, žadali.

Wokrjesny zastupjeć za Budyšin:

Gustav Schulz w Budyšinje, Tuchfabrik, tel. 2252

Za Kamjenc a wokolinu:

Erich Gabler w Smječkecach pola Kamjenca

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny

Tunje płaćizny — Čiste dźěło

Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje

Telefon Mikow 52

2 kozy

blizko ke kóziatam na předań w **Khelnie 1**

14—16 lětna

holca

so k 1. haprl. do ratarstwa pyta we **Wuricach 10**

Khorobna kasa za ratarjow

Přijeće hač do 70 lět — žane khorobne wopismo — lěkař móže so wolić. Zarunamy: lěkařske wudawki, 100% medicinowych wudawkow, operaciju, hojenje w khorowni, wothladanje zubow, wóčne skleńcy, hojeńske kupjele, pomoc při porodźe, smjertny pjenjez po wustawkach.

Gilde, Versicherungs-Aktiengesellschaft in **Dresden**

Pytamy sobudźěłaćerjow

Subdirektion W. Fichte, Bischofswerda (Sa.), Luthersstraße 1

K hermankej

Schubertec hobrske koło

tu zaso je

Přećelnje přeprošuje wobsedźeŕ

Bautzner Auto u. Fahrradhaus

Paul Preibisch, G. m. b. H.

Außere Lauenstraße 17

Stupnje ke konfirmaciji

za hólcow a holcy dobre a tunje

Dźěłanske šnórowańske stupnje wot 6.80

Kiute dźěćace šnórowańske stupnje z howjazowe je kože

27/30 **6.80** 31/35 **7.25**

Howj.-boxowe mužace šnór. stupnje, dobra kajkość 40/47 **10.50**

Fähle

Komm. Ges.

Schuhwarenhaus

— **Bautzen, Aussere Lauenstrasse 3** —

Boblinowe begonije pjelnjene a jednore

Gladiole wokoło 20 družinow

Montbrecije

Ramunkle

Anemony atd.

poruča wurjadnje tunjo

Louis Wagner

na Zitnych wikach 4

Telefon 2269 a 2709

Kowańskeho wučobnika

pyta

Jan Mieth w Drječinje

kowański mištr

Klijowe kachle

z klijowym hrjakom a sušeńskej připrawu, kiž so wotewzać hodźi, wulkosć 150+80, mało trjebane, su hnydom na předań

Poskićenja pod „H 15" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Oswald Schmidt,

železowa wikow. w Kamjencu

Poručam mój wulki skład:

železowe žerdki, worcl, poikowu, wozowe wóski, wobline železo, blachi, grat, šruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a kiamarjow. Přiwjezu twory ze swojim čežitym awtom bjez wobličenja hač do waše dźěłarnje. Sym tuni a mam přijemne płaćeńske wumjenjenja.

Dale mam derjezwuběrany skład

T-nošakow z monerskeho železa a železniskich šćěnow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

CYRKUSOWY KRAL TU JE!

Kóždy dźeń 2 předstajeni.

Popołdnju w 3 hodź. a wječor we 8 hodź.

Wobhladanje zwěrjatow wot 9—18 hodź.

Płaćizny: jenož městna k sedźenju wot **50** pj.

Hodrski cyrkus

GLEICH

w Budyšinje w Husarow. kasarnach

Dr. jur. Erich Fritzsche

hospodarski zaradźeŕ

Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16, II

(3 njejšiny wot hłowneho dwórnišća) Telefon 13888

Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałoženja a přemjenjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

jutrowna srjedźa, 8. haprleje 1931, popołd. w 3 hodź.

w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad:

1. Knjez ze Sulenburg a jeho dźěła. Stud. dir. prof. O. Wićaz. — 2. Wo serbskim narodopisnem *dźěle* (z pokazkami). Prof. dr. Pata. — 3. Rozprawy. — 4. Wólby. — 5. Nekrologi. — 6. Namjety a wšelčizny.

Wječor we 8 hodź. w zali Serbskeho Doma:

Filmy ze žiwjenja Delnjołužiskich Serbow z přednoškom. Stud. theol. Cerna.

Wo bohaty wopyt, wosebje tež wječor, prosy

předsydstwo Maćicy Serbskeje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižo. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr, z w. rul. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čěłneno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom sam tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lekarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so banci hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa z wimanitskeje abonementow wuńdu nadrobnje wumjenjuja tute banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 75 | Budyšin — Pondźelu, 30. měrca 1931 — Bautzen | Lětnik 90

Nuzowy wukaz němskeho presidenta.

Nuzowy wukaz přećiwo agitaciji radikalnych. Sydom wustawnych stawow so z mocy stajiło.

Po skónčenju wuradźenjow němskeho kabineta je němski president **dr. Brüning** na podłožu stawa 48 němskeje wustawy nuzowy wukaz wudał. Přećiwo njemu je wsćha opposicija wusankinjena, dokiž so němski kabinet jenoh na wotpohlad wotwisuje wot dowěry ludowych stronow.

Po nuzowym wukazu móža so **wsće shromadźizny pod hołym njebjom zakazać**, jeli so tuž so wočakaš, so budźa w nich k njepopušćiwosći přećiwo zakonjej abo přećiwo prawnje płaćazam wukazam napominać, abo so so zarjadowanja, wjesele abo nawjedowacy sastojnizy wohanjeja, abo so so zarjadowanja, nałožki abo wěry nabožeńskich shromadźenstwow wuńmjeńcheja, abo so so sjawny bjesćrach abo porjad wohrozy.

Schtóž shromadźizny wotmněwa, kotraž so njeje 24 hodźin prjedy pschipowědźiła a kotraž so njeje dowolila, dyrbi so z jastwom niz nje tšoch mježazow pokłostać.

Dospołnjuje je so zakazało, jenotnu drastu abo znamjeńcha nošyć. Tež tu dyrbja so spjećowarjo přećiwo **tomu z jastwom thlostać.**

Přećiwo **rozšćerjenju lětakow a plakatow**, kotrež **wjazy wobschižeja, kaž wězne pschipowědźenje shromadźizny**, je tohorunja jastwowe thlostanje postajene.

Na podłožu nuzowego wukaza móža so dale **nowiny a časopisy hač na wosom njedźel, poćežnje hač na schešćo mježazow zakazać**, hdyž so organy stata abo nabožeńskich towarstwow sćěhowdźa abo wuńmeńcheja.

Tak njemenowane **wustawne zakadne prawa**, w stawje 48 němskeje wustawy zapschihjate, **za czaš nuzowego wukaza njeplaćza.** S tym so niz mjenje dyrbi **kydom stawow** němskeje wustawy z **mozy staja.** S nuzowym wukazom dyrbi so potajkim zakoń **k schkitanju republiki** wudopołnicć. Strony prawizy budža, kaž je do předa widźeć, přećiwo nuzowemu wukazej němskeho presidenta nadběhi činić.

Němski ministerski minister **dr. Wirth** je knježerstwa němskich krajow hižo na to kedźbliwe činił, jo móže so **kommunistiskim jutrownym demonstrazijam zadźewać.** Sdobom pak je wón też wschelake zyrkwinske organisazje z wokolnym pismom napominał, so bychu swoju rěcz přećiwo hinak myślazym zkahodźile.

*

Němski kanzler **dr. Brüning** je pjatk we wuzkim kole swojich kobudźelačerjow mohł jenoletny jubilej swojeho knježerstwa wobswjećić. Dokelž je němski kabinet jeho zyknu němskemu hospodarskemu planej pschihłosował, a so haj do nastupy rosećhoł, je zrosumiš, so je zwokojom. Prawizowa opposicija njeje so přećiwo knježerstwowym pschedłohan wot toho czasa wobarała, so je z němskeho žejma wuczahła. Sozialdemokratojo njejsu Brüningowemu knježerstwu so spjećili a tu z tym dosahli, so so němskonazionalni a nazionalni sozialistojo njejsu mohli knježerstwa smjezować.

Němski president z Hindenburg je Brüningej a jeho kobudźelačerjam za dokonjane dźěło swój wobzetbity dźak a pschipósnaće wuprajił.

Wo mału katechismus w Sakskej.

Na napraschenje němskonazionalneje strony a němskeje ludoweje strony je sakske ministerstwo słědowaje wotmołwiło:

„Ministerstwo za ludowu sdźelanosć je na stejišćo starschich a wučerjow k nowemu wudawkej noweho katechismusa kedźbowało. Wobzaruje so, so je nowy wudawk tychle knihow někotre podkrejene towarstwa sakskeho wučerjerstwa pohnuł, swojim kobustawam bóle abo mjenje frosmicć dać, so bychu so zapowědźile, nabožeńsku wučbu dale podawać. 28. januara je też pschedhydźiwo sakskeho schulskeho towarstwa we wučerjerskich nowinach wopowědźenje wosjewiło, ! kotrymž bě po sdaću podawanje nabožeńskeje wučby wo schulskim planje wohrožene, a bě strach, so so ličba wučerjow powjetschi, kotříž njebudźa wjazy nabožeńsku wučbu podawać.

Ministerstwo za ludowu sdźelanosć je na to dźiwało na bliske nowe schulske lěto hnydom ! dyrbnej wukasonaj zapschinnyło, so by so **nabožeńska wučba** w smyśle němskostatskich a krajnych postajenjow zawěsćiła.

10. februara 1931 je ministerstwo za ludowu sdźelanosć podkrejenym schulskim radźićelam poručiło, so bychu na to kedźbowali, so by so nabožeńska wučba w pschesejnosći ! postajenjemi krajneho wučbneho plana podawała. S tym dyrbjachu so starschi směrowacy, kotříž swoje dźěći do nabožeńskeje wučby njesełu.

S druhim wukasom ! 10. februara 1931 je so podkrejenym schulskim radźićelam poručiło, so bychu wot wučerjow wuprawu potrjebny schulskich hodźin a wupowědźenje wučerjow w nastupanju zapowědźenja nabožeńskeje wučby hač do 31. februara žadali. Dale dyrjachu hač k 1. měrcej 1931 dźiwajo na wurumanje hodźin mjes wučerjemi schulskeho wokrjeża liczbu hodźin wosjewicć, kotrež bychu so znadź je zapowědźenjom nabožeńskeje wučby wuprózdnile, a sdobom liczbu rosnuczeńskich hodźin wosjewili, kotrež bychu so hischcze na nabožeńsku wučbu za jutry 1931 trjebale.

Wunoschk tutoho wosjewjenja je doschoł. Se 37 dohładowanskich podkrejenow je 34 powědźiło, so może so ! pschiruczenymi hodźinami a wučerskimi mocami nabožeńska wučba podawacz. Jenož w tšoch dohładowanskich podkrejezach dyrbja so dla powjetschenego zapowědźenja nabožeńskeje wučby znadne pschestawanja ! pomocu ministerstwa za ludowu sdźelanosć pschewjesć.

Jedna so po ličbje wo schesć wučerskich mozow, pjeć ! nich je w jenym wulkim **měsće.** Na podstoku tejele hamtiskeje rosprawy je podawanje nabožeńskeje wučby w sakskich schulach też w nowym schulskim lěcze połnje zatrjene.

Biskop dr. Gröber w Drježdźanach.

Biskop dr. Gröber je sobotu do Drježdźan pschijeł. Městny swjatk Drježdźanskich katolskich towarstwow njedźelu wjeczor we wustajeńznym hrodźe shromadźizny wuhotowa, kotraž bě derje wopytana. Jako częstnaj hosćenc bě schtaj mjes druhim generalny major O'Byrn jako zastupjeř prjedarskeho sakskeho krala a president Scholz je krajneho dźěłowoho hamta pschitomnaj. Rěčnik noweho biskopa proschesche, so by wjednistwo we wojowanju pschećiwo propagandže bjesbožnych pschewzał. Jenož Němska, kotraž so modlicz nawuknje, może so wobnowić.

Potom so biskop k dalšej rěči we thwarnosći „Zyrkej a my" zjimasche. Wón ! toho wuńdże, so zyrkej wschitkich tych zjednocza, kotříž maju jenaku wěru, jenake sakramenty dostawaju a maja jenaku hłowu. Jesus je zyrkej wustajił, kotraž je ! nětčišćej zyrkwju jenaka.

Po swojim sakoženju dyrbi katolska zyrkej internazionalna być, njesnaje połajtim žaneho ludowskeho kschesćijanstwa. Na pschikładze Jesuſa a stawiznow hač do nětčišćeho czasa rěčnik dopokasa, so dyrbja katolikojo też nazionalni być.

Se stejišćeja powschitkowneho měšchnistwa wón napominaſe, přećiwo agitaziji bjesbožnych wojowacz. Lipscanski kongreß swobodomyślerjow a mschu bjesbožnych zaſudźi. S dowěru k přećiwodej katolskeje zyrkwje swoju rěcz skónči. S powschitkownym spěwom so shromadźizna skónči.

Wuhladny na zyrkwine sćerčenje w Prusku.

Pruske knježerstwo je so sobotu znowa se sćerčenjom evangelskeje zyrkwje saběrało. Kaž je słyschcec, žmě so dospołna pschesejenosć mjes statom a zyrkwju wočzakacz.

Němska ludowa strona chce Fricka wolstronić.

K nowemu wukazej němskeho presidenta je němska ludowa strona rozsaženje pschidała. We wukazu so praji, so dyrbi so ! nim **runina politiskeho žiwjenja w Němskej połožnyć.** Wukas so wobaranjenemu wojowanju runa, kotrež je **němska ludowa strona** pschećiwo wodźiwjenju politiskich poćežnikow w Durinskej sapočała. Hdyž je so tónle **nuzowy porjad za zyku Němsku** jako nusny spóznał, **je so nahlad tych wróćił, kotříž bychu rad prajili, so je němska ludowa strona w Durinskej pomjo nazionalnym sozialistam pschejara njedobrikliwa. Dokelž wužitne stutkowanje nuzowego wukasa wot prawego policajskeho nałożenja wotwisuje, je w Durinskej nusne, so so snutskowne ministerstwo snowa wobsadźi.** Powschitkownje a też we Durinskej je so nasłonilo, so minister, kotryž najswobodnischej politiskej stronje pschiſtušnje, njemóže tajku měru njewotwisnosće wot swojeje strony swojesć, jo bychu so jeho rozsudźenja jako njesłronisće mohłe pschipóznać. Wotmyślenje němskeje ludoweje strony, nazionalistiski wliw ! krajneho knježerstwa wusankinjeny, może so ! swdacznom nuzowemu wukasa k wobaranju přećiwo politiskim nabytnostcam postupnicć.

Opposicija žada, zo by so němski sejm zwołał.

Sastupjerjo němskonazionalneje strony a nazionalneje sozialistiskeje strony su so njedźelu w Nürnbergu sešli a słědowaze wobsankinjenje pschijeli: S wuczehnjenjom nazionalneje opposizije ! někotreho žejma su so wotmyślene samerzy swojemu do skutka stajenju sbližile. Nazionalna opposizija so ! rozsudźenosću pschećiwo nuzowemu wukasej wobwocza, ! kotrymž so ważne zakładne prawa ! mozy staja. Wona budże žadacz, so by so němski žejm swołał, a budże kwečele cżinicz, so by so njewotwisnosć krajom, ! nuzowym wukasom franjena, zakhowała. Wot tuješa němskeho presidenta so wočzakuje, so so njeda dźeje stronam jenotrosnjy powuczicz, kotrež su so swoprědka přećiwo njemu stajile, ale so też zastupjerjow narodneje opposizije słyschi, zadły kotrejež wjetschina jeho nehdyšnich wustupowerjow stej. Jeli so knjes president njemóże pola němskeho knježerstwa přećiwjećiwschego, so by nuzowy wukas wotstronił, potom nazionalna opposizija žada, **so by wón wot swojich nětčišćich radźićelow dźeli.**

Zeppelin Budapest wopusćił.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin", kotraž bě sobotu w nozy w 11 hodź. ! Friedrichshafena wuleczała, njedźelu ½9 hodź. k letanischczu w Čepelu pola Budapešta pschileczała. Nimo měry wulka hromada ludźi bě so wjele prjedy tutoho czasa zbožała a pschistajenju k semi powětrowehu hobra pschihladowasche. Pschi pschistajenju 250 madźarskich wojakow pomhasche. 35 minutow po 8 hodź. kótwizowy powjas padże, kotryž muzjiwa, so dźerżenje postajene, hnydom zbrachowachu. Sdyžmy połnozny wětr zakhadżesche kotryž kaž wichor zyknowasche. Pschistajenje po njedźiwajzy tychle jara wobezežnyh wobstejnosćow hładko sta. Pósłke pohnuli běchu so ! padajej płachtu hižo prjedy wotczišće. Kapitan Lehmann, kotryž bě łódź wjedł, nowinarjam praji, so je tole pschistajenje jene je najwobezežnischich było, kotrež je „Hrabja Zeppelin" hač dotal měł. Dla wětra po pschehlowanje, kotrež bě so zwoprědka na dwě hodźinje postajilo, chěrzo pschekroczi. 35 minutow po 9 hodźinach po zeppelin na **wotkoleczenje po Madźarskej** puschczi. Do njeho běchu sašeli minister krajneho sakitanja ! Gömbös, němski pósłanz ze Schön, schwedski generalny konsul Kirnast a wjednik madźarskeho kraſtšiwa. Nad hrodom madźarskeho krajneho sastawaja Horthya blisko Kenderesa powětrowa łódź žeńu leczesche. Bóržy po 3 hodźinach popołdnju je „Hrabja Zeppelin" znowa madźarskemu hłownemu městu bliježesche, so by so potom někotre minuty pódźišco nad Budapeštom pokasał. Mjes tym so bě „Hrabja Zeppelin" pschi jazyku słónczownym wjedrje k Budapeštej pschileczał, sajo hyšny znjeholowy mjeczeł pschischinni, kotryž powětrowu łódź nuzowasche, so na bok winycz. Sa schtwórcej hodźiny so „Hrabja Zeppelin" k Budapeštej wrócił a na Čepelskim letanischczu pschistaji. Pschi pschistajenju bě schtaj madźarski krajny sastawaŕ z Horthy a minist. pschedsyda hrabja Bethlen pschitomnaj, kotrajž kapitana Lehmanna pschećelsce powitaschtaj a jemu swoje wyšaknowanje dźiwneho wukonjenja němskeje techniki wuprajischtaj. Pół hodźiny posdźišo powětrowa łódź k Friedrichshavenej wotleći.

Přećiwnicy němsko-awstriskeje downeje unije.

Po tydźenju diplomatiskeho jednanje we wěžy awstriskonjemskeje zlowneje unije je so wobrasa tak pscheměnił, so Jendželska, Francowska, Czeskosłowakska, Rumunska a Pólska žadaju, so by so wěsć Swjatej Ludowi w Genfu pschedpołožiła. Italska offizialnje lubi, so budże tutomu postupanju pschihłosowacz. Rusa pak Němsku podpjeruje.

Z ksa so clownej unji dźiwo.

Pólski naméstny jwonkowny minister wojsch Beck je awstriskeho pólskanza barona Heina pschijak a je jeho prożył, so by jemu postajenja awstriskeje slowneje unije rozłożił. Pschi tym je so też, kaž telegrafowa powésćenja powjedowachu, so pólskemu knježerstwu so njejsu troczele wobzecy dale, kotrejž bychu mohle na dalsche rozwicze pólsko-awstriskich poćahow wliw mécz.

Pilsudski so do Polskeje wróći.

Marschall **Pilsudski** je so njedźelu dopoldnja z pólskim samiczakom torpedowych czołnow „Wichorom“ do Gdynje pschijěł, hdźež jeho ministerski president **Sławek** a wjacy ministrow powitachu. Pilsudskeho hischcze njedźelu wjecźor we Warschawje wocźakowachu.

Zitna konferenca w Romje.

W Romje je Mussolini schtwórtk **internazionalnu zitnu konferenzu** wotewrił. Wo powschitkownej krisy praji, so so prajschenje žiwje rosponina, hacź je wona z pschesylnej produkziju abo z pomjerschenym pschetrjebanjom nastala. Pschi polepschenym fejwjenju w městach a na wjach po wójnje je khléb druhim jědźam néschto městna pschewoslajił, na druhej stronje je so produkzija zita powjetschila. Konferenza ma so pódla prajschenja produkzije a wikowanja też z wuprawu konsuma sabracz.

Pschi konferenzy so 48 statow, mjes nimi też Rusa, tola nic Amerika, wobdźeli.

Pschi powschitkowym rosprawjenju su so sastupjerjo Pólskeje, Juhosłowjanskeje a Rumunskeje wuprajili, so je system preferenznych zlow ważny srédk k wotpomhanju ratarskeje krisy w zawschej Europie.

Jako sastupjeć **samóstatich zito wuwożujcych krajow argentinski póstaj w Parizu, Parez**, njewobmjerjowanu **konkurrenzu** žadosche. Samóstate kraje na to njedźiwaja, hdyž ratschowerupiske pschenične kraje pomoz wot zykeho žnéta žadaju. Argentinika so wikowanjatich trécźenjow a jich pschisłuschnych na najwjetschich lépschinach dźerži.

Sastupjeć ruskeho knjeżerstwa, Leon Kritzmann, je rjekł, so so **Rusla** z **zanym konferenznym wobsamknjenjom njeda swjasaz.** Se wschej rozsudnosću so pschecziwo wobmjerjowanju wuzwynych polow wupraji, tohorunja won system preferenzow wotpokaza. Rusla je dla pschewjedzenja žiwjeho pjećlétneho hospodarskeho plana **nuzowana**, zebi z wuwozom zita pjenjezy za nakupowanje maschinow wobsłaracz.

Konferenza statow Mateje enteny so faje wotmėje.

Dopisowaé „Petit Parisiena“ powé, so smėje so rosprajenje jwonkownych ministrow Mateje enteny wo awstrisko-nemšzej uniji hižo w spocżatku hapreje. Swopredka je so wobsamknu, so dyrbjesche so tale konferenza hakle we meji w Herkulestich kupjelach w Rimmunskej wotmėć.

Ze Serbow

W Budyschinje, 30. měrza 1931.

— **We wjednje.** Pisches nóz je so sajo symnicka wrócźila. Wésty rub pschikrywa sajo hona a pola, hory a doły. Tola dolheho knjeżiwa tuta sapodźena symnicka wésce njesmėje. Hdyž tute rjadki pišamy, lube Boże plónczko so pisches mrócźele pschedobyla. Jeho nóz je hižo tak wulka, so sa krótke hodźiny znėh wotstroni. Schtlelcza pokasuje hale na rjane. Nad krjeżownej, polosuchej a wjecźernej Europu wupschestrizewa so wyschina. Ale nad Rusku a z wjecźora Europu nižiny leża. Julije wutoru khadża plónczko 5,41 hodź. a khowa so 6,29 hodź. Měrzaczk khadża popołdnju 3,15 hodź. a khowa so rano 5,30 hodź. — Dżenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —5, thermometer w nozy —1. Wuhladny na cźopliske wjedro.

— **Wjeżerawscha hermanska njedźela** sapocża so je šnjehom. Tuto pschechowajoze wjedro hacź pisches połdnjo knjeżesche, potom so pomałku połépschesche. Snajmjenjscha so wjazy znėh njeschesche. Tola wétr bésche khétro refaty. To su mnohi wopytowarjo hermanka po puczu naschonili. Wopyt hermanka bésche pomérnje dobry, we kupowanju pak bychu ludźo chétro pschechladnjeli. Mało pjenjez a žane dźéło! To dyrbjachu też hermanjan ludźo saczuwacz. Jenotliwzy wschak su tu derje pobyli, tola powschitkownje z kupowanjom khétro klazasch. Na Tśéniku bésche tutón hermank saso wjele sładnosćenje ke wschelakemu sawjeżelenju a wopyt tuteho městna bésche popołdnju a wjecźor jara dobry. S dżenżnischej śnjehowej pondźelu so jutrowny hermank skónczi.

*

Mésto Budyšin ma swoju samsnu telefonowu centralu.

Dżenża pondźelu so wotewri.

W minjenym téczu městschczanska rada a městschczanjo sastupjerjo wobsamknychu, telefonowu centralu za wschitke městschczanske hamty a pišarnje pschiprawicz. Tuta centrala so dżenża pondźelu wotewri. S tuteje pschicźiny bu sastupjerjam nowinarstwa sładnosć data, zeby centralnu pschiprawu w twarzenju wobnjerjowje straże pschi berlinskej katolskej zyrkwi wobhladacz.

Samér tuteje centrale je, wobtrhać mjes městschczanskimi pišarnjemi wołóźcz a twidawki za telefonowanje wulnowacz. Knjes městschczanski twarski direktor dr. Nagel sdźerżujerjam rosłoži, na kak wuspéschne waschnje je so samér racionalisowanja dospić. Dotal bésche telefonowanje pola městschczanskeje rady thétro rozdźelene. Wobstejesche dotal 57 telefonowych powodow, kiž so dalvno zyle wuzitcz njemóžachu. Se sjednoczenjom wschich telefonow do centrale je so tuta wulka liczba słownych pschiliamknjenjow z pótom na 16 snižiła. Runje kaž centralisowanje wobdopolni so też techniska telefonowych aparatow. Też w tym leži stawizenje telefonowanja. Dokelž je pschi jenym rézenju mózno, so pschi njejasnosći jeneje wézy sobom pola druheho městna sa wujasnjenjom wopraschecz a njeje trjeba wotpjetneho telefonowanja. Saž dotal. W mjenowanej zentrali sjednocza so wschitke jednotlive městschczanske pschiliamknjenja z wuwjazom khorownje a milionarnje. To je pak so z praktiskich winow tak sarjadowało.

Hlowna zentrala je, kaž rjekom na pomnichmy we wobornym twarjenju. S tym so rukuje, jo je tu stajne nechto k posłužowanju. Knjes dr. Scheibe wot firmy H. Fuld a Co. w Drježdźanach, kiž je telefonowu zentralu twarila, ju w jeje natwarje a techniju rozłoži a pschedewjedże. S wulkej łépschinu pschi telefonowanju je tehodla, dokelž su hlowna zentrala a zentrala w khorownі a milionarni mjez sobu swjasane, to, so je mózno cas data, bjez sobupomozy posłužowarskeje wosoby kóžde zadane służbne mésto wodźo a w nozy dołczahnycz. Też telefonowanje do swonku městschczanskeho sarjadnistwa psches pół stanje so automatiziy wot kóždeho jenotliwego aparata sam. Hlowna zentrala móże pschijcz 200 pschiliamknjenjow, hodźi pak so pschi potrjebje kóždy cźas powjetschicz.

Městschczanskim sastojnikam a pschisłuschnizam so posłużowanje aparatow pschi telefonowanju pjatk wjecźor we wosebitym pschedewodzie, kiž so w pschednoschesche fali městschczanskeho muzeja wotmé, se šmétkowobrasami rozjasni.

*

Wšédne zjewy.

Wobraz je žiwjenja małych ludźi.

68] (Pokraczowanje.)

Tak bé to też. Wérz runje z wobliczom cźłowjeka, kotremuž na wézy njesaleźi, sarjadowacźe jemu wosnamjenjene cźłonja za schtlenżowy wobtuk, z kotrehoż bé we minjenem cźehnjenju wuschte cźłonja wotstronił.

Ternka wohlada, so su liczbniki cźerwjene. Nécht6 bé pokaltkim dobył! Nécht6 bé dobył!

Popadny podobkoty wobras a puschcźi jón saso na pult. Ruzy so jemu jwjesełschtej. Wón to njeje! Wón njeje tón sbożowny! Se seho liczbnikow, kiž bé hižo zyle léto dźerzał, ke tódemu cźehnjenju, njebé ani jenicźki dobył. Njebé doschło ani na jenicźke cźłonja....

Ternka cźékasche z berkownje, z khwatkom, bjez dycha, kaž bludny, poraženy, w sadwélowanju.

Domoj njeidźesche. Bézesche z mésta won.

Bludźesche po mjesach mjes polemi sem a tam, bjes sameŕa a bjes wedomja, hdźež jeho nosy njeježeschtej. Sabéża daloko a wróćźesche so sloro hacź k samemu méstu a sajo so dalowasche. — — Bé, hdźež hischcze ženje byl njebésche.

Dźesche bjes myslow, thodźesche jako we mrokotach. Sathabkowa a nécht6 krócź też padny.

Bludźesche zyły dźeń. Sslónzo bé khowasche a wón pschezo hischcze bludźesche.

Njemészesche teho kedźbu, sa njeho njebé wobkuślazeho dźiwadła léczneho wjecźora, hdyž dźeń so rozsahnuje a nozy podawa ruku. S wobłohi biesmrócźneje, cźistoje kaž pschewidneje, do njesłónczneje dalokoscze swaha posłuhowasche so słónzo. Khwilku snoschowasche so hischcze nad horami jako by so cźežko dźéliko se semju, a hdyž bé so ihubiło, cźehnjesche so po dalokej kromje hór kaž pkuwazy z bjedrow jeho sloty a purpurojty pkaschcź, bwécźazy so wotbtyk słónza.

Potom so smérkasche. Najprjedy swaha a potom ryschlischo, pschezo spéschnischo. Sczinu léhachu so na semju. Na njebju srinkolachu so hwézdy.

Bé jich polna njebeź módrina a mészaj wulki a ślé-

Jutry, swjedżeń **radosće!**

Přihotujće prawje wjele wjesela z darjenjom

kožanych tworow

ALBERT

w Budyšinje

Telefon 3078 při Serbskim domje

borny stejesche mjes nimi, hdyž Wojcźech Ternka so sajo k mészu pschiblížowasche.

Njebé daloko do polnozy.

Cźujesche nje3mérnu muczinotu po njesmuczenem khodjenju. Na zyle nawopaczнej stronje města so nawrócźi, hacź bé z njeho wuschok; bé jo we wulkim polkole wobejschol. Pschińdże w runem śmérje k „liżu“.

Polspéchi krocźele, so by hižo domoj doschok. Bé wutiu, jo njemózesche sloro wjazy na nohomaj stacź. So by žebi nécht6 krocźel salutował, wuhnu so z puczа, kiž wbejdesche pisches „liżu“; se sadnimi wrótkami we plocże dostanje so prjedy do domu.

Stupi na žwoje polo. Krocźesche pisches posnyczeny wows. Stupasche po nim. Njech jón potepta! Njech jón śnicźi! To wschak je nétko hižo wscho jene. To je jeho njewumóži. Jeho hižo nicźo njewuthowa, nicźo je jeho njesadżerži wjazy w padu. —

Nadobo posasta; wobsta stejo.

Pschińdże jemu na myźle we žiwem wobrasu zyła hrósba bjesona, do kotrehoż ma so swalicz.

A śmóznt so jeho žedżenje horjaze la sakhowanjom..

Snajmjenischa hischcze nébdże, so by so mohł shrabnycź w tutom padanju, wo jenicźke śniwjelzo trawy je skalneje rospukliny roscźaze... Hdy by so też njemohł wudźerżecź, snajmjenischa sadżerži tón hróbny wotomik, prjedy hacź dopadnje — dopadnje ke dnju z bkukim wrjeskom....

Satschepota. Jemu bé jako by woprawdże leczał se wyschokosće nébdże bluboko, bluboko dele. Sawrć wocźi a tschepotasche na zyłem cźele.

(Pokraczowanje sczehnje.)

— **Ważna termina za budnisle zapisanje** nahódnoscźenych dolhow w lézownostnych knihach a hypothekowy, kiž su hischcze na papjerjane hriwny sapisane, je 31. měrza. Tehodla njech hischcze dżenża kóždy na sudnistwje namjetuje, so bychu dołh a hypotheki na nétczische nemłkostatne hriwny pohódnoscźile a sapisałe. Je to posledni dżeń. Po 31. měrzu to njeje wjazy mózno.

— **Serbski přednošk a spéwy w Brnjanskim radiu** so wčerawšu njedźelu poskićichu. Rozprawu z techniskich winow w jutrišim čisle podamy.

— **Ssebi žiwjenje wjal.** 46 létny invalid hebt sobotu we žiwotnym bydlenju z wobwěsnjenjom žiwjenje wsa. Ssobustawy dźélacźerskeje samaritiskeje kolony so hnydom wo jeho sapowědźenje prózowachu, tolony njemóžachu žaneho wuspěcha. Duchakhorosć je wjeza z pschicźinu k wobžarnjonnej krocźeli była.

— **S kedźbliwosću policajskeho sastojnika** so **sahdźenu** nóz młodej muzikaj saklakiwschtaj, kiž chzyschtaj z roswolnosću ichkleńzu wuklabneho kaschcźika na Gickelskej horje rozbicź.

— **Twarstim dźélacźerjam** so **mjsa wo** 8 hacź 10 proz. sniži. W mjsach w němskim twarstwje je so pjatk we wschelakich wotrjeschach rosrišało, so so mjsa w pschereźku wo 8 hacź 10 prozentow sniža. W Sakslej wuczahuja tuto snižanje nébdże 9 prozentow. Dźélodawarjo pak bédu 30 prozentow žadali. Dźélodawarjo dyrbja wjeza rosrišanje wotpokazacź, so z 1. haprileju wobstejnosće bjes wuczinjenjom sastupja.

— **Saksla krajna loterija.** Wschi pjatkownym cźehnjenju 5. rjadownje 198. saksleje krajneje loterije (23. dżeł) padże dobycze wo 5000 hr. na cźisła 8401 39074 54799 103326 116227 121538; dobycze wo 3000 hr. na cźisła 3258 3547 30921 44270 44609 62390 69281 69495 124260 130895 136359 148414 150853; dobycze wo 2000 hr. na cźisła 4421 6188 8413 8459 15156 35594 39572 42143 42572 43543 46015 54224 57571 70557 70573 71454 73238 73331 75770 78221 86774 88316 95391 108643 112025 115694 115992 118934 131067 132526 135252 137064 138586 143310 145327 152336 157098; dobycze wo 1000 hr. na cźisła 990 5563 6985 12859 13065 15756 17658 19309 24043 28944 40908 44367 44449 45372 45952 46737 50291 54138 57602 57967 64238 66714 69908 71032 73886 77556 80090 87164 87904 88471 88572 89821 93193 93910 95032 96835 97112 111088 112677 115794 117683 117857 128776 131493 132340 135727 140314 142067 145478 147139 148140 152516 153387 156926 157403 158514; dobycze wo 500 hr. na cźisła 616 1428 1887 1889 2049 2226 7552 8012 8161 10436 11429 11444 13436 13911 14223 16763 17164 18454 18544 20401 20791 23741 24715 25487 25742 26693 26841 29136 32222 33350 33524 35838 36398 38188 39445 39666 39769 40191 41728 42282 44369 44452 45246 47942 48089 50205 54851 55804 56123 56315 56886 57136 58047 58215 59927 60527 61213 66100 68333 70679 71572 72562 73556 74283 74977 76800 78013 78634 80228 80979 81706 82259 82551 83757 83969 85410 88996 89521 89635 90257 91006 91225 93387 93729 94000 94418 95256 96453 100542 102032 102950 103014 103673 104306 106411 108648 108940 110030 112098 112533 114543 117606 117908 118254 119074 119194 120239 120414 122566 123429 124888 125786 125865 126627 127091 129212 129783 131860 135863 136006 136610 136814 137926 139143 139365 139451 140356 141900 141932 142897 143951 145284 146622 147401 148283 149310 151782 151995 152589 153991 154728 154990 155255 155334 157883 158823 158937 159453 159577 159890.

— **Dobycze wo 2000 hr.** padże na cźisło 10 000 saksleje krajneje loterije do tudomneje Rotherej loterijowej kolekatje na Kózorjej drohy 22.

— **Samrjeny pucź.** Sjawny pucź z Přeczeja do Wětcźa je dla twarjenja wentkowa na Přeczanskich honach wot 30. měrza hacź do 2. haprieje sawrjeny. Jěždny wobkhad pokazuje ko na Lichań a Cźěschkezy.

— **Dospołne jacźmicze měsacźka 2. haprieje.** Pschecźelam hlowjednoho njebja poffricźi so Seleny schtwórtk sajimawy podawk na njebju, dospołne jacźmicze měsacźka. Pokuj měsacźk sapocźnje so jacźmikowacź wjecźor 7.23 hodź., je dospołnje jacźmity 9.07 hodź. a saso połnje se sčjina nascheje semje wustupit 10.52 hodź. Pschejeze so k tomu jašne njebjo.

— **Zyrkus Gleich wojsrwja** dżenża z nawěschkom, so kóždy, kiž tutón nawěschk wuzitka, na 1 hacź 4 wosobu 50 prozentow snižanja sastupneho wjenjeza dóstanje. Jutře popołdnju móże kóždy dorosćeny, kiž sebi połne tharku kupi, też dźécžo bohumpschimjeć.

— **S Tjoch Hwjzdow.** Prěni autobus do Kamjenza, ki ¾7 hodź. z Budyschina wotjéżdże, wobsunuty so dla wulkeho šnéha a sjédże w sawinjenju pola Tjoch Hwjzdow do pschěrowa. Tehodla dyrbjesche so druhi autobus z Budyschina skakać. Njeslożo so dale jane stako njeje. Autobus budże w běhu popołdnja sajo wuzjehnjeny.

— **S Wjelećzina.** Tudomny wobnjerjowy fabrikant Albert Kloas je z pschileżnosću swojeho 50 létneho rjemjeślnistwa jubileja nékdże 50 porow wobuzia musowemu sjednoczeństwu darił, so by je na potrébnych ludźi w naschej gmejnje rozbżeliło. Tutón nadobny dar skutkownje sa-móże muju pomjenschecz. Nadźijonnje so pschi pschihódnej sładnosći też druhi po jeho pschikładze smėja.

— **S Hrodźišćina.** Sa 1. haprieju je so k. Oswald Lehmann w Hrodźišćicy za pótowego agenta pomjenował. Pótowa agentura a sjawna telefonowanja so z tutym dnjom do domu k. wojnarskeho mischtra Paula w Hrodźišćicy cźo. 4 c pschepołożi.

— **S Kotcz.** Schulski hólz E. Krawz z Kotcz, kiž je lédma z kokom jéżdżiła nawukny, we Wósporku z mesu won po Dwórnischkowej drohy dele jéżdżeše. Tu won w sawinjenju drohi, jako straschnym znamjom, žwoje kola wjazy dodżerżecz njemóżeše a do sahrodnje murze městschczanskeje piwarnje sraz. Kolo so se srażenjom sylnje

wobschkodźi, hólz ho w njeswoczu khěrro srani. — Psched někotrymi dnjemi je ho w Kotzazh wjeżny pucz sa automobile sawrjet, ale motorowi kolesarjo móża jěsdźić.

S Lubija. Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa jeńdże ho pjatk 8. hapreje 1931 dopołdnja w 9 hodź. k swojemu sjawnemu pohedźenju na hamtskim hejtmanstwje.

Z Konjec a ze Sunowa. Hdyž běše Kamjenske hejtmanstwo 2. februara w zhromadnym posedźenju zastupjerstwa wobeju gmejnow podarmo spytało, tutej dwě gmejnje do jeneje zjednoćić, pósła pozdźišo hišće raz načisk statutow, kotrychž měješe dwě gmejnje k tomu nawabić, tola zaso so tuto „mandźelstwo" rozbi a jenoblósnje wotpokaza. Skónčenje dońdże list wot hejtmanstwa. Hdyž stej gmejnje Konjecy a Sunow wot hejtmanstwa z lutowańskich přičinow namjetowane a za nuznje trěbne dźeržane zjednoćenje wobeju gmejnow abo wutworjenje wuzitneho druźstwa pod jednym wjednistwom wotpokazałej, widźi hejtmanstwo należnosć wotbyta. Gmejnskej zastupjerstwje njewostanje pak tola w dwělu, zo nowym jednanjam ničo napřećiwo njesteji a zo su wone čim bóle přejomne a radźomne, hdyž smě so ze zakońskimi nuceńskimi srědkami zagmejnowanja ličić.

Ze Sunowa. Skónčnje nastupi nětko nowowuzwoleny wjesnjanosta, žiwnosćer Miklawš Kral swoje zastojnstwo a tak budźe drje zaso we wjesnym zarjadowanju wšo w starych kolijach a nowemu našemu wjednikej — haćrunjež mamy nětko „krala" — přejemy, zo by w demokratiskim duchu swoje zastojnstwo wukonjał k lěpšemu cyleje, haj woprawdźe cyleje gmejny skutkował a so njedał wot žanych jenostronskich wliwow natykować. „Komuž Bóh zastojnstwo dawa, dari też rozum", praji stare přisłowo a toho budź sebi nowy wjesnjanosta wědomy a kroć swój puć po zakonju za swojich podanow sebjewědomy, njebojaznje a raznje.

Z Khrósće. Zaměšeny pjatk bě „Pčólnica" ke Natušecom zhromadźiznu powołała, zo bychu so pčelarjo mohli w přichodźe a přednoškom atd. rozwučować dać. Ale jara mało zajimcow bě so zešło. Tehodla budźe so po jutrach hišće raz zhromadźizna zwołać. Njech pak potom wšitcy přińdu.

Z Pančic. K wudospolnjenju telefonoweje syće w klóštrskej wokolinje bu wot Wudworja (wot „Herbskeje grychty") hač k Pančanskemu póstej hišće druhi podzemski kabl połoženy a dźělo pjatk před wječorom skónčene. Čara je nimale 4 kilometry dołha a jeje wutwar je mnohim dźěłačerjam na někotre dny dobru zasłužbu poskićił. W běhu lět je so za automatiski telefoniski hamt w Pančicach ze trěbnymi připrawami z podzemskimi a nadzemskimi kablemi na 34 000 hriwnow wudało. Nětčisi kabl wjedźe z Wudworja přez Kukow a Pančicy a wumjetanje hriebjow je sej we wsy wjele prócy žadało, dokelž su tu puće twjerdšo hač wonkach. Dokelž so tudomny hamt dźeń a bóle rozwiwa a je Halštrowski dawno přetrjechił, nosy drje so póstowe zarjadnistwo z wotpohladom, naš hamt z Halštrowskim zjednośić, štož by za wobkhod wulki postup był. Tež hač do Jawory bu podzeński kabel kładźeny. Cyle dźělo, kiž je zarjadnik Henčel w Brězcy w akordźe měł, bu za krótki čas hotowe. Tak bě kóždemu dźěłačerjej zmóžnjene, swoju zasłužbu powjetšić. Někotři su ze njej jara spokojom. Wotwisowače dźěn wjele wot teho, na kajku pódu při připokazanju trjechichu, hač na mjehku abo twjerdu. Dźělo bě za jenotliweho dźěłačerja po dźesać metrach wotykњene.

S Kamjenza. Pjatk popołdnju je w tudomnej khorownі inżeńer Werner Mühlbach wumrěł, ani so by ho jemu wědomje wróćiło. Mühlbach je tamny wjednik motorskeho kola, kiž schwórčk na Kinsbórskej dróze je kolesarjom Prěsćerom z Kocźicy srasy a žrěbi na městnje dwaj sjmjertnaj woporaj žałasche. Mühlbach bu někotre z tžerim woporom tutoho žałostneho wobkhadneho njeboža. Wjačorny tehdy tež wo žonje, kotraž je ho psched njebožom wukhowała z tym, so je do pschěrowa stoczita. Powoł pak ho, so je ho tež wona sranila z kuchami, kiž su wot njeboženeho motorskeho kola wotlećale.

S Kamjenza. Měšćanska skała w Kamjenskim rjanym kěju a jeje wokolina sda ho być raj za smijizy. Sandźenu sobotu su hižo tajso 3 smijizy morjene na policiji wotedali. Su je na kamjenym městnje popadnyli, hdyž tamne 8 psched někotrymi dnjemi. Tak su prěnje hlónczne naležnje dny hižom 14 smijizow we měšćanskim kěju wuwabile, so dyrbjachu swoje strašne žiwjenje pschihadźeć. Snowa ho dźěći a docofcejom ke kedźbliwosći a pschehladniwosći napominaju.

S Lutow. W nozy wot pónđźele k wutorje pobuchu padušći w žiwinjazym khlěwje ludomneho ratarja K. Salješchu pjches wokno do khlěwa a farješachu pjches dwaj zentnarjej cźežke žiwinjo. Cźerjewa wotjahichu w khlěwje leżo, hewak pak ho je žiwinjecom pjches wokno wottřelichu. Zandarm je wutworu rano žłód wuslědźił, po kotrymž hu padušći žiwinjo někhdże 500 metrow z polnozy wožy roskuskowali.

S Mi'orasa. Honiwinskemu najeńkej Kischeczanej Kiżzy je ho tule synu poradźiło, na Miłorafkim honiwinskim rewěrje z paślemi a jědojtymi kuślami 10 lischtow popadnyć. Po tutym wuslědku ho žuždobni najeńzy dźiwać njettrjebaju, jo je wschudźom tak mało zajazow. Dźiwajo na wurjadne schkodowanje na dźiwinje bychu žuždobni najeńzy prawje cźinili, bychu-li rubjeńne swěrjata a ptaczki bóle zanicźowali. Bychu měli bjes dwěla dobry wuspěch.

S Wětreje Wody. Tudomny dźěłaczeć Paiwoł S. Ješche psched dlejkim cźasom swoje njemandźelske dźěćco, kiž bóchy dotal w wothladaniu měł, k bohu wsał. Pola hišće sić Ješche stareho dźěćesa je Ekat něsko znamjenja cźerneho krjudowanja spóznał. Tudomny mło-

dźinski hamt brutalnemu nanej dźěćco sašo wote wsawschi do prěiscbeho wothladanja da.

Wusudźenja.

§ Psched powjetschenym kawnistim žudom w Budyschinje měješe ho samolwicź nazionalnosozialistiski puczowazy rěčnik Pawoł Land z Kamjenizy. Jeho běchu wobshorżili dla stschiwdźenja politiskeje policije a dla wohanjenja republiki. Sud sašudźi Landa dla pschestupjenja zalonja za schtit republiki k tydźenjej sastwa.

Ssamtny žud sašudźi schtelerjuschkrějerja Hermanna Kokrowa z Biskopiz k 2 njedźelomaj sastwa dla njedowolenoho noschenja brónjow a 18lětneho bludarskeho wucźownika Eberharda Möckla z Biskopiz dla zamžneho pschestupjenja k 30 hr. pjenježneho khłostanja abo 6 dnjam sastwa. Nalećnosć pocźahowaschе ho na podawki pschi kommunistiskich demonstrazijach 31. januara 1930 pschećiwo nazionalnym-sozialistam w Biskopizach. Kokrow dosta nimo teho hischcze dla naschcźuwanja hižom rosshorjeneje žony dalschi tydźeń satwy.

Na pschemyschlowej hanzy w Seiffennersdorfje we lěcze 1924 wotkrytе njeporjadnoscze běchu hischcze dowjedźe k žudniskemu jednanju. Pschechadnik sastupjer Arthur Matthes se Seiffennersdorfa běsche tehoruunja tam byblazeho drastoweho fabrikanta Thomischa dla stschiwdźenja wobstorżił. Hamtiski žud we Wulkim Schunowje běsche Thomischa wuwinował. Matthias so pschećiwo tutemu wuržudej powoła. Tola tež krajny žud ho prenjemu wuržudej pschisamknу, Thomscha wuwinowa a Matthejej žudniske khłóty napołoži.

Budyski kawnistі žud běsche kóžkoweho wikowarja Gustawa Adolfa Augsta z Budyschina dla pschekhowanja k 4 njedźelam sastwa sašudźił. Hodźitśe žandarmstwa a Budyska kriminalna policija běchtej wuslědźiłej, so je hischcze nіz 16 lět stary hospodarski pomocznik Erich Michalk z Lutyjez w lěcze 1930 na Njesdaschcźanskich leżownoscźach dźiwinu łóžił a tóžł k Ad. Augstej nožył. Psched powołanskim žudom žebi Michalk we žiwotch wuprajenjach wjazy zyle wěry njebesche, tohodla žud Augsta wuwinowa.

Z Łužicy.

* **S Habrachezh.** Sstrjedu wjeczor je ho tu swudowjena Bernhardtowa z plunom sajědoscźila. Ssamomordarstwa ho hakle schtwórtk popołdnju dohladachu, hdyž dźiwske měšćanski sastojnik njenjesły sa plun sběrać. Wón da bydlenje samkarjej wotewrěć, na kótrejž žonu mórwu we łožu leżo nadeńdźe. Durje z khlamnje do kuchnje běchu wotewrjene a z wotewrjenym honaczom wustawowaschе plun do bydlenja.

* **S Wulkich Nedarjez.** W nozy z pjatk na sobotu je ho tu swudowjenemu automobilej po dróhy do Seelighadta. W lěsu je wobej njespomnity muzikt z połobkujenym rukomaj napschećiwo stupił. W autowym świetle wuhladna wjednik druheho sa schtomom sshowaneho. Tehodla dale jědźeschе. Je ho pscźo sa nim tżěsko. Najskerje je auto muża na dróhy hranił. Wjednik automobila je podawk policiji wossewił.

Nimo[illegible]ne[illegible]a.

— **Wuhladny na wjedro sa jutschkum wutoru:** Njeje hischcze wjele woczopjenja woczakacz, hewak wostanje wjedro njewoshlajne.

* **W Grunewaldu pola Barlina je njedźelu wjeczor wuczerku, kotraž ho je z swojimi tżiczej schulerjemi wutkhodżowasche, jedyn dundak psched wocznmaj dźěczi z klumpachem k semi porasył a jej ruczny tożchu tubit.** Haćrunjej dźěczi wo pomoz wotachu, je rubježnik cźekneł mohł.

* **W Lipiku je 52 létna žona jeneho studijowego radźicela z Krenzberga, kotrejež mandźelstwo je ho sudniskim dźělilo, spytała žebi bibit z nożizami rozsrěwjeć. Potom je na drohu běżała a wobtoženje rěči Přiśiny pschećeliła, so by ho do rěči cźišła. W pośledniem wotkomiku je jedyn policist wrózo sdźerża a do schtitańskeje jatby w'a.**

Swójbne powěsće.

Smrěć: Werner Mühlbach, inżeńer, w Kamjenzu, 23 lět, khowanje je dźenja pónđźelu pop. 1/24 hodź. wot žarowańskeho domu.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyschinje. — Za lokalny dźěl a konkurs: A. Dučman w Budyschinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartw Brězynecy. — Za nowinski: G. Jenk w Budyschinje

Hospodarski rozhlad.

pónđźelu 30. nalětnika 1931.

Barlinska burša tež sandźenu sobotu dalsche postupowanje efektowych kursow sapisa. Na wikach z bolżnymi a rentowymi lisćinami kursy tehorunja postupowachu.

Produktowe wiki swoju w poślednich dnjach sandźeneho tydźenja wopokazanu krutosć dale wobschkodźachu. W hotowym sornje wschak jenoż wowsk wo 5 pj. postupi. W terminjowym wikowanju sapłonschcze pschesluża a wowsk sobuwinjene płacźiny. Rožka wěcźko malo popuschcźi. Sobotu płaczeschе zentnar w Barlinje

pschenizy 14,05—14,15 hr., rožki 9,15 hr.
hacź 9,25 hr., nalětnjeho jećmjenja hr. 11,40—11,60, nasymskeho 10,50—11,35 hr., wowsa 8,10—8,25 hr.,

w termińowym wikowanju

sa měrz: pschenizy 15,17½ hr., rožki 9,90 hriwnow,
sa meju: pschenizy 15,25—15,22½ hr. a rožki 9,95 hr., wowsa 8,97½—8,93¾ hriwnow,
sa julij: pschenizy 15,20—15,15 hr. a rožki 9,87½—9,86¼ hr., wowsa 9,42½ hacź 9,37½ hr.

Sswinjaze wiki we Wojerezach.

Na žwinjaze wiki we Wojerezach 28. nalětnika 1931 běchu pschiwjesli 376 prošatajow a 1 běhaka. Wobkhod bě haczaty, wosta wjele sbytka. Wone płaczachu

prošata:

4—6 tydźenjske	10—15 hr.
6—8 tydźenjske	15—19 hr.
8—10 tydźenjske	19—22 hr.

běhak: 40 hr.

Na pschedań:

Krowa žylna, 3. cźelećom, we Wujeżku 7 pola Wósporka.
„ **mloda** w Jakojzu w Barcze 69.
„ **dojna** w Lipicy 39 b.
„ **wyšokoružcelna** we Lomšu 21 pola Minakała.
Pěsoły 2 kolećaj, Schmiß w Dobruschi 55.
Ssyno 15 zentnarjow, w Nakojdach 18 b.
Sskoma, Ssykora w Brěźnjach.
Wołaj, Jenka w Delnim Wujeżdże.
Prošata, w Kunuschizach 39 b.
Wós dźěćazy w Kamjenzu, am Hutberg 2.
Płokowa, kowćkowe blidło, gramofon a zytra, w Budyschinje, Schäfferowa haša 36II na Lewo.
Radło w Budyschinje, Wetzelska dr. 21, Menichowa haša cźišło 5III.
Jeża k nałaćowanju, Pauch w Lětonjicach.
Kolosche 50, Moriz Wobsił w Budyschinje.
Kolo motorske w Běłej Wodźe, Goethowa haša 12, sadni dom.
Kolo žonjaze w Budyschinje, Seminarska haša 11 I.
Kolo hódźeżaze w Lubiju, na Kanowym namješcźe 81.
Pjerjo drjene w Hornim Hunjowje 14.
Runkliza, Schneider we Wuherju, Senda w Makejschezach.
Jeża k nałaćowanju, Kießner w Nećzinje.
„ Pischel w Kischinej Borschczi.
„ w Budyschinje, Krottenschmidtska dr. 2 delka.
„ knježi dwór w Pschiwćzach.
„ Wokacź we Lutpanjskej Dubrawcy.
„ kacźe, w Wěschezach.

Pata kokazu w Lubiju, Dammstr. 7.
„ hoschenzar Bernhard we Wulkej Dubrawje.
„ młyn we Wujeżku pola Wósporka.

Kupuja:

Patu kokazu w Běschezach 17.

Pschisilaja:

Dźowku, korczmać Müller w Brěsni pola Kamjenza.
„ Borgmann w Jěžowje 31.
„ we Wurizach cźišło 10.
„ młyn we Wujeżku pola Wósporka.

Inwentar, w Hornim Hunjowje 14.
„ Preuscha w Biskopizach, Dwórniskowa haša cźišło 2.

Holzu do domu k 15. 4. 31, Dr. Haubold w Budyschinje, Kěžorowa haša 4 II.

Wuczownika blidarskeho, Pieźmann we Nkwježach.
„ jankarskeho, Freuzel w Budyschinje, Drježdźanska dróha 11.
„ pjekarskeho, Uschner w Budyschinje, Hanjenowa haša 16.

Ssudnizy na pschehadźowanje

wutoru 31. nalětnika 1931

w Brěsni pola Kamjenza we „Wićejžnym kuble" dop. w 9 hodź. žnjejawa,

w Khróźizach w „Herbskej grychcze" dop. w 11 hodź. honiwinski wós.

Ssudnizke powěsće.

Do wikowańskeho rapiła

na žudniskwje w Budyschinje su sapiłali:

na lopjenko 298 so je firma Gustav Heinke we Budyschinje wuhaßlo,

na lopjenko 916 so je ho firma F. Söhlerath, tow. na akc., w Nowej Wěsy roswjasała. Liquidator je prawišnik dr. Erich Schuster we Budyschinje.

Konkursowe powěsće.

Firma Marczinski a Schubert w Budyschinje. Sarjadnik je knihowny rewizor Jan Freund w Budyschinje. 1. termin. rjedu 15. 4. 31 dop. w 11 hodź. a 2. termin. rjedu 29. 4. 31 dop. 1/211 hodź., w Budyschinje, na žudniskwje jsluwa 141.

Ssud je konkurs nad samoježnjom firmy bratraj Frauenbergeraj, tow. z wobm. ruk. w Budyschinje, stónczazu termiju wotbjerzawschi, sthrnuł.

Ssud je za sawołowańskeho sumerkeho pschekupza Jana Huga Wobsta w Budyschinje za sarjadnika knihowneho revizora Karla Fischera w Budyschinje pomjenował.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 3.	27. 3.		23. 3.	27. 3.
Pšenica	281-283	281-283	hrochi	17.19,0	17.19,00
rožka	183-185	182-18	woka	23 25,00	23 25,00
naz. jećmjeń	—	—	nadrje lupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jećmjeń	228-238	228-23	žołte lupiny	22-26,0	22-26,00
wowsa	161-16	161-165	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-10,20	9-10,20
Pšenź. muka	34-40,50	34-40,50	lany wosusk	15-15,7	15-15,70
rožana muka	25- 9,20	25-29,20	boon. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	běrnj. krutki	14-15,00	14-15,00
rožne „	12-12,9	12-12,90	syno, 50 kg	1,80-1,60	1,8-1,60
raps	—	—	rožana słoma	0,60-0,85	0,70 0,80
hróch Viktor.	24-29,0	24 29,	pósnda, „	0,45-,60	0,55-0,69
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,55-0,60
pjeluški	24-27.00	24-27.00	ječna „	0,55 0,65	0,55 0,65

Cyrkus Gleich w Budyšinje.

Wot sańdźeneje sobotu hač do jutrišeje wutory pschebywa w Budyšinje zyrkuš Gleich. Wulke barbojte plakaty běchu hižom dny dołho jeho pschikhad do nascheho mesta pschipowědale. Zyrkušowy kral Gleich běsche se swojim pschedewjaczom s dołhimi wołzebitymi cžahami na tudomne dwórnischczo pschijěł a s pschekmapjazej spěschnosću běsche na dworje Husarskeje kašarny hobrske město stanow a wojow nastałe.

Sobotu wječor z dypkom wot 8 hdoź. wotmětwaschе so wotewrjenišče pschedstajenje psched wulkej žrjadu wopytowarjow. Mójemu hnydom doprědka prajicź, wjele tyšcz pschihladowarjow běchu dospołnje sahorjeni wo tym, schtoż so jim posticži. To też husto a rad spožčenu pschilěsć pschi jenotliwych posticzenjach dopokasa.

Po někotrych sawodnych hudźbnych kruchach (zyrkuš Gleich wobsedźi dwě derje wobsadźenej hudźbnej kapali) pschicžahny nimo pschihladowarjow, tiž běchu se Budyschina a wokoliny pschikhwatali, k postrowej Gleichowa nahladna žyła wumělzow. Wšitke to pišany hibotazy wobras, sastupjerjo wschitkich ludow nascheje semje. Najlěpschi material koni a wuwuczenje prěnjeje rjadownje pokasowasche schtworaka jěźdna schula. Komiske bokšowanišče wojowanje žamo najhórscheho peštmišiu k smjerju pohnu. Originalni afrikanjow satirowo rejowachu s nahimi póduschemi na hordźitowych dešach a schleschczowych cžrjopach, ani so bychu pschi tym s wóczkom mitnyli. Teš wohnjožračzy a tešatpóžerakoło njepobrachowachu. Skupina cžornuchow pod Henry Schmidtom pschešabži naš s wulkej wołaniu do wšu cžornuchow a pokasowasche domjace waschnja a nałožki. Singhalesojo pokasachu nam žiwoje spodźiwne kumschty.

Schěsnaesće schatow, tiž běsche dreščerował a pschedwjedże Th. Jostmann mł., pschah 24 koni, tiž sam dreščerowane W. Walles-Wilke posticži, a 24 schkitwanych ponyow, dreščerowane a pschedwjedżene wot E. Adamża, sprějachu wutroby wschitkich pschečelow koni. Lubošne grazioše wobrazy posticži schpanišče fantasijowe jěchanje, tiž knj. direktorka Gleichowa pod šobulstuttowanjom schpanišeho ballettneho khóra pschedwjedźe. A potom: Gleichowy potpouri w powětře. Wócžko njewědźesche, hdźe měješe najprjedy hladacź; swažitwe powětrowe

aktiy 3 Cratow, 2 Pawellow a Baranoffa. Najmóznischi pschikleść šmědźesche žujecź Danner se swojim thrabliym aktom na cžumpatym powjesu. Wschitky powětrowi akrobatojo džěłachu bjes schkitanišeje žyrze. Wutrobnyncź dyrbi žo hišcze młodostno holcža skupina Stanley pschi štejazym aparaże.

Mlokopijaze a s karuselom jěźdźaza skupina polerskich mjedwjedžow běsche žebi bórzy wutroby młodźiny dobyła. Abeźynske lawy, tiž samo dreščerowane pschedewjedże najswažitwischi itludźer naschich dnjow, snaty hižo njeh klonow (elefantow) a lawow Sailer-Zackian pschi swojej hischcze njewidźanej dźiwjoiscji duch rukajesche. Běchu wokomikli, hdźež drje je so někotrykuli wopytowar wo žiwjenje smužitšeho itludźerja bojał.

Po pschestawzy pokasa nam Gleich žiwoje krotne rejowanišče holcži w salustajym balleczu. Wielbludy, słony, zebry a druhe exotiske swěrjata wobdźiwanje dreščeru. Wobzebite wulběhnjenje sahtuži žebi tej balansowanišči akt dweju Valenzianow. Do wschitkich tuthch rjanych posticzenjow měschachu so žorty lubuschkow wopytowarstwa, klownow. Wyšoke schula, kotruž Th. Jostmann mł. jěchaschе, běsche teharunja wobdźiwanja hódny wupłód dreščeru. Gladiatorojo pokasowachu swoje mozy a Japanzo swoju wuschilknosć. Živjenje we tamnych njeměrnych trawnych pschestrěnjach (prerijach) w Dźiwim wjeczoru wotmětnjeschе so w pišanych wobrazach. A jako senjazija k wobsamknjenju da so žiwy cžłowjek s wulkeje kanony do powětra wutřelicź. To je něschto, schtoż drje w Budyschinje hischcze widźeli njeschmy.

Wołnje spokojeni se widźanymi posticzenjemi wopuschczachu tyšacy hobrišcy zyrkušowy stan. My pak mózemy kóždemu jenož poručecź, so by žebi tute wulkogsalimawe posticzenja wobhladał. Pschedstajenja su hischcze dźensa popołdnju a wječor a jutře popołdnju a wječor.

Towarstwowski powěstnik.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow. Srjedu 1. jutrownika pop. 1/4 4 hodźin we „Woprawnem". Dnjowy porjad: 1. Naše spěwy. 2. Wučbny kurzus. 3. Wšelčizny.

Lichań. Sokol zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Kedźbu! Nawječorny wokrjes. Srjedu 1. 4. je wokrjesne zwučowanje we Wudworju. Přinđźe wšitcy. Zwjazkowy načolnik budźe přitomny.

Wupjerk

w dobrej hodnoćiśi, płaci nětko jenoż:

80 cm šěrokośe	m 2.15	**1.95**
130 „ „	„ 3.40	**3.05**
140 „ „	„ 3.70	**3.20**
160 „ „	„ 4.10	**3.70**

Za špódnje pośelśicźa:
100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tuńśe hodnośe, łaž te: feśichte wupjerki a hłowaki śo u. na śtładze

Andr. Kasper
(měšćan: Al. Klopp)
w Budyšinje, Burgleŋ 11

Domjac. jehnjata
na predań
wowčerńja w Krakecach
Telefon 2027

Zniženje płaćiznow
Gardiny tuńšo
Prync. suknje a košle 1.— hr.
Běłaki do jstwy mtr 1.— hr.
Tkaniny a płachty za sofy
IDA ERLER w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawskeje hasy 10

Jenož hač do
srjedu dopołdnja
móže cyrkusowy kral w Budyšinje wostać! Wšědnje w 3 hodź. a we 8 hodź. samsny sensaciski program. Popołdnju za doroscheny a dźěći za pół płaćizny

Wotrěžk
1—4 wosoby dostanu na wšěch hišće swobodnych městnach
50%
zniženja — potajkim pół płaćizny

Jutře wutoru popołdnju
k předstajenju w 3 hodźinach móže
kóžde dźěćo darmo
nutř, hdyž jo doroscheny z połnej khartku sobu wozmje. Doprědkapředawanje Cyrkus telefon 2932 a cigarowy wobkhod Hentschel na Dźiwadłowym naměstnje, telefon 3610. Wobhladanje zwěrjatow wšědnje wot 9—18 hodź.

Hobrski cyrkus
Gleich
w Budyšinje w Husarowych kasarnach
Telefon 2832 Telefon 2832

Boblinowe begonije
pjelnjene a jednore
Gladiole
wokoło 20 družinow
Montbrecije
Ramunkle
Anemony atd.
poruča wurjadnje tunjo
Louis Wagner
na Zitnych wikach 4
Telefon 2269 a 2709

Wokna a durje
Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo
E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow. 52

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Oswald Schmidt,
železowa wikow. w Kamjencu

Poručam mój wulki skład:
železowe žerdki, worcl, polkowy, wozowe wóski, wobline železo, dlachi, grat, šrubu a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přiwjezu twory ze swojim ćežitym awtom bjez wobličenja hač do waseje dźěłarnje. Sym tuni a mam přijomne płaćeńsku wumělenjenja.
Dale mam derjezwubórany skład
I-nošakow z moněrskeho železa a železniskich šćnow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

3269 mantlow a šlawchow za kola

zańdźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće tež Wy pola mje jara přihódnje kupić. **Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.**
Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!
Jan Schieback, na Mužakowskej drózy 4
Wobkedźbujće moje wustajeńske wukładne wokna na Hórnčerskej hasy 18

Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zapisaneho družstwa z wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja w Budyšinje" z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

wutoru 7. haprieje t. l. w 15 hodź. do žurle „Serbskeho domu" w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńskí porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety, naprašowanja a přeměnjenje wustawkow § 18 a 21.

Bilanca na 1930 budźe wot 1. haprieje t. l. w našej „Serbskej kniharni" na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenja a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašuje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje dowolene.

Dohladowarstwo družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja"
Arnošt Holan, předsyda.

Podpisane banki z tutym wozjewja, zo maja

jutrownu sobotu 4. haprieje 1931

wobkhodne runnosće dospołnje **zawrjene.**

W Budyšinje, 30. měrca 1931.

Reichsbanknebenstelle

Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt Filiale Bautzen
Commerz- und Privatbank A.-G. Filiale Bautzen
Dresdner Bank Filiale Bautzen
Dresdner Handelsbank A.-G. Zweigniederlassung Bautzen
Gewerbebank Bautzen e. G. m. b. H.
Landständische Bank des chem. Sächs. Markgrafthums Oberlausitz
Sächsische Landwirtschaftsbank A.-G., Geschäftsstelle Bautzen
Städte- und Staatsbank der Oberlausitz Kommanditgesellschaft auf Aktien
Serbska Ludowa Banka Wendische Volksbank A.-G.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaćeja so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čehjeno znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 76 **Budyšin — Wutoru, 31. měrca 1931 — Bautzen** **Ročnik 90**

Nuzowy wukaz němskeho presidenty.

So by so wšěhdźnym pukan a nahłosnjacym najriwnokownišich prawizoiwych a lěwizowych stronow wobarało, je so němski president rozsudźił, nuzowy wukas wudaćz. Wón so jenički na politiske sjawne sbromadźizny, wokolnosćahanje a nosćenje brónjow počahuje. **Dotalnych prawow njepołitiskich towaršstwow a spedewsćazow so wón njedótka. Sbromadźenske prawa naschich serbskich towaršstwow, s kotrychž jane jenićke ujeje politiske, so s presidentowym wukasom na žane waschnje njewobmjesuja.** Naschе serbske towaršstwa smědźa so dale bjes prjedawschego pschipowědźenja wotměwać, a kóždy hobustaw serbskich towaršstwow smě dale znamjeschko swojeho towaršstwa sjawnje nošyć. Potajkim ma serbske towaršstwowe žiwjenje bišćeće pschežo wjazy žiwobudy hač je w pschedwójnstim czału mělo. Měrne wobydlerstwo ninta žaneje pschiczinu, so na wukas němskeho presidenta hórschicz. Wjele bóle budźe jón witacz, so budźe někto psched schćežowarzu a pschesćahanjom najradikalnischich lěwizowych a prawizowych stronow schkitane. Dotalna politika žiwobuda bě so hižo **do pjatsćoweje** žiwobudy pschetwórita. Bjes znjertwjenego stracha njemóžachmy wjazy sjawne politiske sbromadźizny wopytacz. Pjatsće, tśěchy, stołżowe nohi, piwowe karaczki a podobne wěsy na naš w nich cźakachu. Dyrbjachmy **so na to** pschihotowjecz, so nas je sjnjerdźatymi bombami s politiskich sbromadźiznow wukadża. Dohodla pschińdźechu měrni ludźo nuzowy wukas němskeho presidenta jako potłoczenje politiskich prawow njesćahowaju, ale so s nim psched nahłosnjecemi a pschesćehjacemi politiskich a hospodarskich pschecźiwnikow schkitani widja.

Wopschijecze nuzowego wukasa.

Na podłožku stawa 48 němskeje wustawy so za wobłah smutska němskich mjesow wukasuje:

powinosć pschipowědźenja sbromadźiznow.

§ 1.

(1) **Sjawne politiske sbromadźizny a wschе sbromadźizny a wokolnosćahanja pod holym njebjom dyrbja so najpozdźischo 24 hodźin prjedy s mjenowanjom městna, cźasa a jednaćelkeho pschednjeta městnej polizajskej wyschnosći pschipowědźeć. Wone móža so sakasać, hdyž sće so pschi wobstejnosćach wozcźakacz,**

1. so budźe so k njepołuschnosći pschecźiwno sakonjam abo prawnje płaczazym wukasam abo porucźenjam wusławneho knježerstwa abo wyschnosće napominacz abo so nadpjeracz abo

2. so organy, sarjadowanja, wyschnosće abo wobdźatych sastojnikow stata wobarja abo słowóžnje wuzmješcha abo

3. so nabožeńske towaršstwa sjawneho prawa, jeho sarjadowanja, nałožki abo pschedmjety jich nabožeńskeho cźesćowanja wobarja abo słowólnje wuzmješcha,

4. so so na hewaschе wałchnje sjawny bjesstrach abo porjad wohrosy.

(2) Městno sakasnje może so dowolnosćej s nakładami dacz.

(3) Wuwsate su proste pohrjeby, swjećene kwasne cźahi, prószstwowne chodźenja, prozeńony a puczowanja putnikow.

§ 2.

S jastwom niz niže sćiboch měšazow, pódła kotrehoż może so tež pjenjezne kłosćanje pschidźiłcz, so pokłosća, kaž dałeko so cźin po druhich pschedpisach s wjetschim kłosćanjom njewohrosy:

1. schtóž bjes pschipowědźenja, po § 1 nuzneho, abo s wotmyślenjom so wotkhilejo wot wudawanja, w pschipowědźenju cźinjeneho abo pschecźiwo sakasni abo nakładej jeho s nakładnym wosom sarjaduje, abo pschi tym jako rěcznik wustupi;

2. schtóž sjawnje k nahłosnosći pschecźiwo jenej wěstej wosobje abo powschitkownje pschecźiwo wosobam abo wěcam napomina abo nadpjera.

§ 3.

Schtóž so pschi sakasanej sbromadźiznje wobdźeli abo městnosć sa nju pschewostaji, so s jastwom abo pjenjesami pokłosća.

Agitazilke jeho na nakładnych wosach.

§ 4.

(1) **Pschedpisma § 1 płacza wotpowědźo sa jeho wosobow na nakładnych wosach, kotrež zobudźatwy politiskich sjednoćenjstwow cźinja, abo so s politiskimi samyślami sławaju.**

(2) Schtóž bjes pschipowědźenja, po wotstawku 1 nuzneho, abo s wotmyślenjom so wotkhilejo wot wudawanja, w pschipowědźenju cźinjeneho, abo napschecźiwo sakasni abo nakładej jeho s nakładnym wosom sarjaduje, so so jastwom niz niže tśoch měšazow pokłosta; pódła toho może so pjenjezne kłosćanje pschiźiłcz.

(3) Schtóž so pschi sakasanej jeho na nakładnym wosu wobdźeli abo wós sa nju pschewostaji, so s jastwom abo pjenjezným kłosćanjom pokłosća.

(4) Wdyž so k nejpschipowědźenej abo sakasanej jeho nakładny wós wužije, może so jeho polizajske pschipuschćerje hač na cźas jeneho lěta wróćicz.

Tśelby.

§ 5.

Schtóž tśelbu bjes dowolenja nošy a nahłosnosć pschecźiwo druhemu skuži abo pschihrosy, so, kaž dałeko so cźin po druhich pschedpismach s wjetschim kłosćanjom njewohrosy, s jastwom niz niže tśoch měšazow pokłosta; pódła toho może so pjenjezne kłosćanje pschiźiłcz.

§ 6.

Sbromadźizny a cźasi wosćinja, w § 1 njenowanego, móža so rospuschćicz:

1. wdyž njejsu pschecźiwo pschedpismje § 1 pschipowědźene abo wdyž su sakasane,

2. wdyž so wot pschipowědźeneho wudawanja s wotmyślenjom wotewrjeńe abo wdyž so pschecźiwo nakładej cźini,

3. wdyž so w nich cźin, w paragrafu 1 njenowany, skuži abo so pschecźiwo § 13 němskeho towaršstwowego sakonja skuji,

4. wdyž so w jich běhu sjawny bjesstrach abo porjad wohrosy.

§ 7.

Sjednoćenjstwa, kotrychž zobudstawy su wospjet pschecźiwo §§ 2 hač 5 tohole wukasa, pschecźiwo § 107 a khłostniskeho sakonnika abo pschecźiwo § 3 sakonja pschecźiwo njewuždźiwanju brónjow z 28. měrca 1931 postorcźile, abo w kotrychž so tajke cźiny pokhwalcja abo so cźerpja, móža so rospuschćicz. Schtóž so pschi tak rospuschćenym sjednoćenjstwu jako zobudźiwar wobdźeli abo jo na druhe waschnje poddpjerje, abo hromadźe dźerżenje, se sjednoćenjstwom wutworjene, dale sathowa, so s jastwom niz niže tśoch měšazow pokhłosta, kaj dałeko so cźin z druhimi pschedpismami s wjetschim pokhłostanjom njewohrosy.

Politiske uniformy.

Politiskim sjednoćenjstwam może so sakasacz, jenotnu drastu abo znamjeschka nošenja. Sakasanje może so tež na nosćenje pschi wšitkich składnoscach wobmjesowacz. Schtóž so sakasanu drastu wobleče abo sakasane znamjeschko nošy, so s jastwom niz niže měšaza, pschi wołóżnych wobstejnosćach s pjenjezným kłosćanjom pokhłosta, kaj dałeko so cźin po druhich pschedpismach s wjetschim kłosćanjom njepokhłosta.

Plakaty a lětaki.

Plakaty a lětaki, kotrychž wopschijecze może sjawny bjesstrach abo porjad wohrosyć, móža so połizajsky sebrać.

Plakaty a lětaki politiskeho wopschijecza dyrbja so znajmjenscha 24 hodźin prjedy hač so na sjawnych puczach, dróhach abo naměstach pschibiju, wukłaja, rozschěrja abo so hewak sjawnosći pschistupne cźinja, pschiklušnej polizajskej wyschnosći na wědomje pschedpołožić. Plakaty a lětaki, kotrež so pschecźiwo tomule pschedpismu sjawnosći pschistupne cźinja, móža so polizajsky sebrać.

(2) Sjawne pschipowědźenje politiskich sbromadźiznow smě jenoż wězne wudacze, třebne wo městnje a cźasu sbromadźiznu, sarjadowarju, **wobdźelnikach**, rěcznikach, pschednoschkach, rěcźi a sałkupnym pjenjezu wopschijecz. Plakaty a lětaki, kotrež tole pschedpismo znarjo politiske sbromadźizny sjawnje pschipowědźo, może so połizajsky sebrać.

§ 11.

Schtóž plakaty abo lětaki politiskeho wopschijecza pschi sjawnych puczach, dróhach abo naměstach pschibije, wuzjaji, rozschěri abo sjawnosći pschistupne cźini, kotrež so njejsu znajmjenscha 24 hodźin prjedy pschiklušnej wyschnosći na wědźenje dale, so s jastwom hač do tśoch měšazow abo s pjenjezným kłosćanjom pokhłosta.

Ruuje tak so pokhłosta, schtóž pschecźiwo pschedpisej § 10 politiske sbromadźizny pschipowěda.

Hospodarska strona a nuzowy wukaz.

Němske knježerstwo je zlědowace rozłożenje nuzowego wukasa wozjewiło:

Sakupnjerjo prawizoweje opposizije so na sjězdźe 29. měrca w Nürnbergu wobsahowacy pschijeli, kotrež so **se wopaczným podłożenjom pschecźiwo wukasej knjeza němskeho presidenta k wobaranju pschecźiwo politiskim nošynosćam** z 28. měrca 1931 wobroca.

Wukas knjeza němskeho presidenta so pschecźiwo Stahlhelmowemu ludowemu požadanju njeměri.

Kaž je so hižo w konferency smutskownych ministrow němskich krajow 18. měrca 1931 rospominało, njedyrbi nuzowy wukas Stahlhelmowe sakonske najmanje sa jeho ludowe požadanje pschikrećicz. Pruski smutskowny minister je z knježimi, sa wuwjedenje ludoweho požadanja w Pruskej pschihłuschnymi, prjedy hač je so wukas wudał, rosprajenje měł. We nim je so swěcźiło, so wo tom polna pschešesionosć mjes němskim smutskownym ministerstwom a pruskim smutskownym ministerstwom wobsteji.

Spomnjena konferenza smutskownych ministrow je jenomuphnje na nuznosć pokazała, so ma so w sajimje stata a kultury pschecźiwo naschcźiwanju němskeho luda, se strony wobojeje radikalneje opposizije so schkarazowaću, **z wótrymi prawnymi bróńnemi napschecźiwo stupać**, pschecźiwo naschcźiwanju, z kotrehoż wjele politiskich morđarstwow a nahłosnscźow wuthada, wo kotrež je němski lud w poslednich měsacach dyrbjał zarowacz.

Pschi tym je so w nadrobnosćach na wožebite pschecźe krajow dźiwało.

Wudawanje Nürnbergskeho wobsahowacy prawizoweje opposizije, so němske knježerstwo w poslednich lětach njeje žanehu natwarjazeho dźela dokonjało, so žonu budźi, a je runje tak wopaczne kaž wudawanje, so je Brüningowe knježerstwo zyle wot sozialdemokratije wotwisne.

Knjes němski president, kotryž je syła stajnje sastupjerjow prawizoweje opposizije słyschał a jeźne nahlady znaje, je nuzowy wukas wudał, kotrehoż postajenja, nałożenje a skutkowanje dospołnje znaje. Žadanje, so by so wukas wrócił, potajkim wobsobinski nadběh pschecźiwo knjezej němskeum presidentej pschedstaja.

Hłuboko dyrbi so wobžarowacz a so najwótrischo *wotpokazacz, so nemóżemy zmalka stroma zpytnje, wěrnosć* sapřerwaje a njewěrne wudawanja rozschěrjenje, we ludu dowěrjenje do njestronitosće knjeza němskeho presidenta podrykacz.

Němskobjejmska frakzija hospodarskeje strony je so za 17. dźeń haprcleje do Wernigerode swołała, so by so wo nuzowym wukasu pschecźiwo radikalnjej a z tym sbodnym wuraschenju swołanja němskeho sejma wuprajiła. We nahladach hospodarskeje strony je złyschcźeć, so wona tonut pschihłosuje, so so sakonske postajenja pschiwótšo, kotrež so k tomu pschihodźa, wodźiwjenje politiskich pocźinkow wobmjesowacz. Jeli so pak by so pokasało, so je s nuzowym wukasom pódlanski zanyšt swojsany, ludowemu požadanju na rozschěrjenje prunstwa sesćkodźić, a zwobodu politiskeho měnjenja wobmjesowacz, mohło so sa hospodarsku stronu s pschicźinu być, sa wróćenje nuzowego wukasa a z tym sa swołanje němskeho sejma wustupowacz.

Sbromadźizny kommunistiskeje młodźiny rospuschćene.

We Barlinskim sportskim palacu su njedźelu pschipołdnju „pobrjowjecźene młodźiny" kommunistiskeje strony wotmělli. Dokelž so w tutym wuhotowanju nabožeńske sarjadowanja wuzmješowachu, je sastupjer policajskeho presidenta sbromadźizny rospuschćił. K pschipadam njeje doschło.

Nacionalnych socialistow w Cěskoslowakskej zajeli.

Kaž „Gablenzer Tageblatt" powě, je wodźelenje młodostnych nazionalnych sozialistow z wokolnosće Shorjelza do Friedlanda w połnóżnych Cźechach wuleczało. Dwaj pa njeju so krajinske hry hrali. W Friedlandu su cźeli

žandarmoho chróžodu z nich zadźerzeli. Mjes tym so wjeršni dźěl z nakładnym automobilom na dyrbjenske waschnje pisches mjeju wróćiću, zo tisch nazionalnych sozialistiskich pacholow zajeli a Liberzikomu wokrjesnemu žudnistwu pschepodali, hdźež hischcze dźensa pschehowuja. Jich pjeza wobstorža, so bu wojerski pschihot pschesčesiwo Czeskoslowakiej wotmyslili a z tym skok k schkitanju republiki franili.

Francozo o němsku diktaturu wočakuja Knježerstwowe rozloženje wo nuzowym wukazu.

Parizske nowiny su žiwje z nusowym wukazom němskeho presidenta saběrasu. „Matin" widźi w tym prěnju kročel k pschemjenjenju knježerstwa, z kotrejž dyrbja so nowe politiske manewry pschikrywać. Pschicinjam, kotrejž so za to w Barlinje wudawaju, njejsmě so wěrić. Wěrno je wjele bóle, zo chce němske knježerstwo — a w tym so zdaly wojnam kročene khowa — w smutkownym a zwonkownym nastupanju swonka parlamenta tajnu politiku dźěłacz.

„Echo de Paris" do předka praji, zo jebi Němzy po schésej měšanzej diktaturje njebudźa zsyła na krajny pjeju a němski jejm myslicej a w jich wočomaj njebudźetaj wobaj jejmaj wjazy je smutskownej a zwonkownej politiki swiježowacz. Pschedběžne dźelenje doskónčne dźelenje pschihotuje, a to je jenički Hindenburgowy, Brüningowy a Trebiranusowy sanjer.

Ruska chce štyri powětrowe łodźe natwarić.

Ruske knježerstwo wudawa, so bu hacz dotal 8 340 000 rublow za twar powětrowych łódźow składowali. Fondy za twar ruskich powětrowych łódźow bu so na 25 milijonow rublow powjetschile. Knježerstwo je swojeje strony 20 milijonow rublow pschida, so by so twar na wulkotne waschnje spěchował. Najprjódy dyrbja so schtyri powětrowe łódźe natwarić.

16 zranjenych při pukach w zali.

W Tiergartenje (w Bólešławskim wokrjesu w Schlesyskej) w jenej schromadźizne do nazionalnych sozialistow kommunistoju srašychu. Sastupny pjenjes njesaplacziwschi běchu so tuzi do sale dowjezli. Dóndże k kupowym pukam. Wjele stołow, błidow a piwownych karanczkow rozbichu a też wobškodźeli hacz do jeneje lampy rozrašychu. Na stronje nazionalnych sozialistow běchu diweju muzow, na stronje pschecziwnikow 16 franili. Też pschitomny žandarm bu we wobliczu cežko frani.

Ze Serbow

W Budyšinje, 31. nalětnika 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleniza je dale na rjane schla a pokazuje nětko na wobšěrajne wjedro. Wyschina, nad srjedźnej Europuležaza, ale hacz do połnocnoho lodzjeho morja žahaza, je so hischcze jesnyniła. Powětr je tohodla symny a jězy. W nozy je žłnje mjerzło. Rasche wjedro pak je tola wobrožene. Na srjedźnoemstkim morju je so nižina wutworiła. Rady cżehuje pisches nasche strony. Jeli wyschina w połnocy wostanje, pschinjeje nam w bližschich dujach najstarše snjeh. Ale hacz z nowczora Europy bliži so wobschérna nižina. — Jutrje srjedu schadza słónczko 5,39 hodź. a khowa so 6,31 hodź. Měsacz schadza 6,48 hodź. a khowa so rano 5,17 hodź. — Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 750, thermometer —2, thermometer we dnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer — 5, thermometer —5 w nozy. Wuhladny na symne a ruche wjedro.

— **Našl čitarjo su zawěsćenl za připad smjerćineho znjezbožeńja.** Potrjechi-li tajki zrudny pad raz wotběrarja „Serbskich Nowin", dostanu jeho zawostajeni 1000 hriwnow wupłaćene. W poslednim času mějachmy dwaj tajkej zrudnej padaj zapisać. Zawostajenym so w bliškim času naspomnjeny pjenjez wupłaći. Wozjewjamy to, zo bychu wšitcy naši česćeni čitarjo so za tutu wažnu pomocnu priprawu zajimowali a lěpšiny tajkeho zawěsćenja prawje pohódnosćili. W dźensnišim čežkim hospodarskim času je tajka podpjera kóždemu witana pomoc.

— **Personalije pola krajneho jatstwa.** K 1. haprleti bu jatych hlowny strażnischtr Albert Richter za jastwowoho wjednika k hamtskemu žudnistwu w Königsbrücku a jatych wyschi strażnischtr Jurij Möchel z pomjenowanym za žudnistwo cżasarja k hamtskemu žudnistwu we Budyšinje pschesadźi.

— **Darma ke Gleichej.** Hobrjck zyrkwje Gleich, kotrehoż Budyske hóstne hry so jutrje prjedu popołdnju zyle wěsće słónca, dźensa k wotkładej wobsehe pschekwapjenja wojerwja, kiž budże zyle wobsehje wschitkich mjenjejscmożnych jako pschijomne witacz. Na wjeczorne pschestajenje změ kapła knjezi ako knjezja darmo zyrkwjschtučcz, hdyż je knjes z połnej kharthu pschewodża. Zyle wobsehe dźensa so sanjo na wuzkwanje dopołdnych pschedawanow pokasuje, dokelž je wobsehje syłna cżikschcżenja pschi potkadnjach wočakacz.

— **Premija sakskeje krajneje loterije do Budyšina padła.** Do tudomneje Rotherec loterijoweje kolekcije na Kěžorskej drózy 22 padże při wčerawšim poslednim čehnjenju dobyće wo 10 000 a premija wo 250 000 hr. na lós čo. 146 605. Mjez zbožownymi dobywarjemi pak njeje žadyn z Budyšina ani z wokoliny, ale tuši bydła w Slezyskej a Duringskej. Su powšitkownje wšitcy mjenjezamožići ludźo.

— **Paduschistwo.** W cżasu wot 28. měrza wjeczor hacz do 31. měrza rano je so něchto do pihanje cżehłoskeho swjaska tu w domje dźělacjeršt. swjasko jako paduch dobył. Kradnył je malu mjenjezku kasetu z worzołowym blachu; w njej běsche něhdże 8 hriwnow w 10- a 5-nowarjach a něchto kopronych mjenjes, dale naluterowanej knježanskemu Tworyhrupowemu towarstwu, za cżehłosći swjasć wupisanej. — Wo wjazowne zdźelenja prošby kriminalne wotdźělenje w Budyšinje.

— **Sawrjeny pucz.** Sjonny pucz je Sarečza a Wbohowa do Njeswačidła bu dla nažywnowanja na Wbohowskich honach wot 31. měrza hacz do 11. haprleje 1931 zawrě. Jěšny wobkhad pokasuje so na Lahow a Luh.

S **Budestcz.** Sserbske towarstwo „Lubin" smje pondźelu, druhi dźeń jutrow, wjeczor w ½7 hodź. pola Nóžka swoju schromadźiznu, za kotruż je tnjes wincżer Schesa z Rachlowa pschednoschk pschecżelnje pschilubił. Sobustawy a mandźelske, kaž też młodosć, wosobje też cżi, kiž lětsa schulu wopuschczichu, su do schromadźizny wutrobnje pschesrocheni. Hosćo so tajsnje lube witaju.

S **Lomika** pola Njeswačidła. Lomiczanski pucz, kiž z Njeswačidła psches Dobrošicy do Hórkow wjedże, je so wot Njeswačidłskeho mělnika pschi Lomiku hacz k Jazeżanskemu puczej a wot Khojnoho pschi Wilchej Horje hacz ke Khježkej póndźelu 23. nalětnika wupacz japoczał, schtož je 3 dny trało. 25. nalětnika pschijědże parna walza z Lubija. Sšwanje pěka, woženje wody a wažowanje trajesche 4 dny. Pucz je do dobreho wocżakaneho porjada stajeny. Nětko dyrbi dwě nedźeli znowa lježcz a jawrzeny wostacz, dokelž je hischcze njeschł. — Póndźelu 30. nalětnika je japoczała Njeswačidłska gmejna Bóschcżanski pucz župacz a po nim chodźa Wbohowcżenjo a Krónczenjo k wuporjedżenju Wbohowskeho pucza pschistupicz.

S **Lomika** pola Njeswačidła. Letuschi nalětnik abo měrz by lěpje šnjehownik rekał. Mjelczo w nozy pschichwabje šnjeh, a hdyż rano wotwuczichmy a psched khežu stupichmy, běchu sahony a tšěchi je šnjehom pozokrowane. Też do kemschajcych ludźi dźěsche so šnjeh, kaž bychmy hódy šiwjeschcz chcyli. Wětr so schčinje a se šnjehom wěje, so słónczko z mrócżelow widzecz njeje. Na šnjehonjej łauy puschcesi so syła schórzowe dele. Mjany napohlad: cżorni ležarjo žwarja na šnjehožitych jahonach khodźo na synnu a mrinja, so na nalěcżo selenu a nic běłu barbu. Sšólnczko słuschi jich klórzou a šmjerći jahnje a cżopje na semju a słudźi nalětne žiwjenje w hole, na horach, polach, łukach a sahrodach. Sšnjěk słuži za hladajcy.

S **Wósporta.** Schwórtk tudomna dobrowólna jantetna kolona Cżerwjeneho khrischża wjetsche **alarmne** wuwjeranje pschewjedże. Myslene běsche, so běsche cżah, kiž wjecżor 8,48 hodź. z Lubija do nascheho dwórnischcza pschijěsdźi, pschi sajedze na dwórnischczo do nětkotrych wosow krasny, pschi cżinju so nětkotši šubujedźazym mjenje abo bóle franichu. Swuczowanje so derje pschewjedże. W dwórnischczowym hojcżenzu so prenje swobalenja połapschcha a dopołnischcu. Kritiku wotmě po swuczowanym knjes dr. Schubert. Kolona je ze swojimi swuczowanjom dopokasała, so może pschi thutnych pschipadach wězownje japschimnuć.

Z **Khrošcic.** Prěnja šula po jutrownych prózdninach budże hižo srjedu po swjatych dnjach, 8. haprcze, je rano w 7 hodź. Druhe rjadownje maju w postajenym času šulu. Małe dźěći so přijimuja pop. w 2 hodź. Dutki dyrbja so w znatej měrje (60 cm) hač do připoldnja pola šulskeho wjednika k. wučerja Lipicha wotedać. Šula potajkim žane dutki wjacy njewobstara. Hóley prenjelětowske zmjeje k. wučer Čornak, holcy k. wučer Hajna.

Z **Miločic.** Hižo lěta dołho noša so wjesnjenjo ze myslicku, swoje wobšerne leżownosce hromadze skłasć. Hižo 1925 namjetowane tehdomniši wjesnjenosta kubleŕ Jakub Wornać tuto nuzne dźěło skónčnje přewjesć. Tola so ničo dalšeho njesta. Ze pomjenowanjom noweho kommisara w krajnej kulturnej radze, Horsta Gerhardta w Drježdźanach, přiźdże nowe žiwjenje do předewzaća a gmejna wobzamkny, hromadźesklaženje přewjesć. Dźěła so nižo pilnje wukonjeja a při powšitkownym zajimje wobdźělenych mysla wšitcy, zo wěc k dobremu kóncej dóńdże. Wězo žane łuke dźěło to při wšelakorosći pódy a wulkosći leżownosćow — na 355 hektarow, nimale 1400 kórcew — nje, kotrež je krajny měrjeŕ, Rudolf Müller w Budyšinje, w zwjazku hromadźesklaženja hamta a spomnjeneju knjezow na so wzał. Za předsydu tuteho družstwa wuzwoli so jenohłósnje kubleŕ Jakub Wornać, kiž ma sobu najwjetšu zasłužbu, zo so wospjet do toho dachu. Na posedźenju 20. měrca bu nowy nacisk cyleho plana postajeny a zajimcam so jenotliwe plany přepodachu. Tak budże so hižo dźećel w nětčišim naležu po nowych naciskach wusywać móc. Wuspěch je cim wjetši a ma so připóznać, dokelž je so hromadźesklaženemu hamtej poradźiło, prěni nacisk plana přenjećinić a porjedźić a to k powšitkownej spokojnosći wšech wobdźělenych. Hdźež je dobra wola a přezjena myslicka, tam też najwjetše přećiwnosće so přewinoja. Tuž je bjez dźiwa, zo tajki wuspěch we wjesnjej zabawje swój doraz namaka a bjesada so na tamnym posedźenju hłuboko do nocy so plećeše. Wjesele nad skónčnym přewjedźenjom je powšitkowne. Wuspěch a lěpšina tajkeho hromadźesklaženja so bórzy pokaza. To dyrbjale wšitke gmejny přewjesć.

Z **Miločic.** Hromadźesklaženje polow je so pola nas zbožownje dokóńčilo. Při tutej přiležnosći ma so nětk tež Miločanska rěčka zrunać, wuporjedźeć a zdźela přepołožić, kaž je so tež w Khrošćicach stało. Při tym Miločicy wo wjele dobudu. Plany su hižo hotowe. Tutón króć pak k. Wirt k tutej česći njepřiźdże, ale jena Drježdźanska firma je wšě dźěła přewzała. Po planje a měrjenju pak ma so znata Miločanska žaba, tutón kamjentny hobr, 100

Wšědne ličwy.

Wobras ze žiwjenja małych ludźi.

69] (Pokračowanje.)

Zelnosćz, so bě wboheho stareho Franza takle wobschibnyła, tak wojebał, bě dozdyła pschestała. Myslesche jenicżky na Jebje, zyle jenicżky na Jebje, jenož na Jebje dźiwasche. Hdy by mohł, by jeho sajo wobschibnyła. Toho by so njestrachował. A njestrachował by so niczeho psched niczim by so njenastrózał — jenož hdy by jemu to było k spomóżenju, na cżaju sajo pomhało, trjebaj krótki — na měsaz, tydźeń a dyrnjeż jenož na jenicżki dźeń.

Wotwjł jeho drje je hižo cżasany. Ale wón jón pschesda. Swora z tym khłostanyšt słukt, smje njepschichtjomnosće. Ale schto wo to! Jutrje swojmy jón hnydom rano domoj a pod ruku jón pschesda. Budże wšo dyrbjeczy płaczinju jara potunischcz.

A wjele za wschu hromadźe sawěsćze njedostanje. Schto może dostacz? Kelko jenož? Znjeh su tak schpatne . . .

Kaž cżerwjeń sary so jemu do mojhow napad; wótkołu sakuli so do wésteje myslicżki . . . . Wulecża mjetel, cżin . . . .

Pohlada na šnjehodne polo. Wulki sahoń, cżehnjo so hacz ke schižinkej, kiž zhubjesche so po cżmi a jenož khcżiš pschi nim stejazy žahasche kaž šwótkowinja je žolmow cżinnoty po semi so wlecżaseje.

Znjeh njeběchu tu pomérnje, šnadź ani Lipsche hacz jeho — ale po zylem polu bě wjele wjazy wowsa; rjady wojakow běchu rédke, ale běchu bjes kónza dołhe.

Polo šlusche wulkemu łkbleŕjej. Hacz też to by tón, bohacźi sacżuk, hdy by mjenje do brózinje domoj wosył wo dwaj, tři — dźesacz šnopow?

Niczo sacżuwo njeby. A jemu by ta wěz pomhacz mohła . . . .

Tu po horšty mjenje — tam po horšty . . .

Nichtó niczo njepówjeda. Nichtó niczo njewobkedźbuje. Nichtó njewidźi — nichtó njetawohladuje. . . . .

Ternka wudźerasche do cżmy, na wschi strony. Napinasche whibjenje. A šuch napinasche; posłuchasche.

Nihdże nikoho njetawohlada, ani šopy njebě po cżłowieku, kiž by był je šwédkom skutka . . . . Nihdże niczo so njepohnu . . . Tam jenoz myschka pschebeża psches kłosy po semi rosmjetane. Abo skopcżk wulěże na šuwjelo a sasłuchuje je šwojimaj khcżibłoschkomaj, wołajo po šancżu, kiž cżujesche po bliskosći. Ternka bě tak rozhorjeny, so so wscheho wustrózja. Strózjesche po tódźeho sczina a wustróża so też měsacżka. . . . Pschesche jej so by cżma była . . . Ale njeběsche. Te wulke wóczisto měsaza běsche na njeho wobsahnjene složene, a tyhaj drobnych šwésnych wocżi zhladowasche na njeho a šlědowasche ta nim . . . .

Khramoscżesche so pomałku do předka . . . Sczichi, swaha so pschikradny . . . . Sahdże jej sschwarnje daloko do šuhodneho pola a skrabowyschi do tóždże ruki šnop, běsche z brěmjenjom prjecz, z khwatkom. Lódy je sobu wlecżesche. Dźerżesche šnop wyšoko, so by so šuche šwjesało po schcżernischczu njeknyskotało.

Na šwojim polu posasta. Wobschkowasche cżežko, kaž ranjeny. Hladasche sajo wokoło, do daloka; hladasche a šluschasche na wschě strony — —

Nihdże nikoho. Nihdże žiwjeje dusche.

Sawěsćze njebě jeho nichtó widźał, nichtó njebě je šwédkom był.

Wotpołoži na khwilku šwoje brjemjo, so by wotpocznył. Te šnopy by mohł rozwijasacz a rosmjetacz mjes šwój wowsh. Ale rano by šnadź něchtó mohł wobkedźbowacz, so je so jeho žito nadpadnje pschipiroło. Dyrbi tola dobytnu khowacz. Wotnjesez do brózinje.

A potom wróczi so po nowu. Pódże dale tam do knjezeho pola, hacz nihdże do brjezdża. S druheho městna sajo wojmje. Tam wottam najprjedy a potom hischcze tamle wotnud . . . .

Šuhje mały k tomu hischcze tež swoje šnopy da krajnje. A nichtó njebudże nicżo wobsecz, nichtó njebudże w najmjenischim tułacz, nichtó nicżo njewuhlědźi . . . .

Wša sajo brěmjo; nětko nałoži hebi jo na khtyrjoch. Pomałku, wobhladujuwje wlecżesche so ſ nim ſ wróćkami płota, so by skradźu do dwora twochnył.

Tu je. Tu je šwojownje dóschoł. Wonka njebě jeho nichtó sawohladał a tu jeho hižo dozdyła nichtó njetawohladnje. Huhły płót jeho kryje. Tamle je brózinja. — —

Wojczech Ternka puschczi wobaj šnopaj na zemi, so wsitše jakmytotakschtaj. Jemu bě, jako by so dyrbjał na njej šnak walicz, tak so jemu šeny. Psched nim šteje schče Lahodka.

„Ty to tola pohladajmy!" šarkeja na Ternku wušmějacżej. „Kajši to pitny, skedźbny hospodaŕ! Ani nozy njepopschesche šej měra . . . Sšamo w nozy domoj khowa. — — Haj wschak haj," pokraczowasche je šmukem pschezo bóle schkrjeżajym, slomyślnischim. „W nozy so to pěsnje nohy pod tschu — w nozy so žne pozdźe, schtož słónczko Boże njeda, dawa měsacżk . . . .“

„Lahodka!" sawoła Ternka, postupiwschi k njej, je zošuju. „Sto wy tu rěczicze? Hnydom mjelczgcze!"

„A cżehodła bych mjelczała?" — wotmołwi rozhorjene žona. „Cżehodła bych njerěkała, hdyż šym widźała, kdyż wém. Rjany je, derje ! Boha radżeny, ton kajeji wowsk — —" da so Lahodka do šmécha wušmějechowaseje. „Mjelczgcze," jatkichcża Ternka na nju. „To je moje sorna. To šlusicha mi. Je to wowsk ſ mojeho pola. Njeju to je šwojeho pola."

„W nozy pschi měsacżku —" pschisypowa babka jedowje. „Schto to wasa strana. Cżinju schtož chcu. Mam wowsk cżasany, kajšij je na polu — wy to wězcze, Lahodka. Nó a tuž chcu nětchto wukhowacz, hdyż chcezce to wobjecz. A nětko hdżcze mi ſ pucza — — wuhibajcze so mi, Lahodka. . . . .“

(Pokračowanje jeżbhule.)

m bliže do wsy přesadźić. Słowčko do teho też zjednoćenstwo za skit domizny rěčeše, a je też nowe městno postajiło; dokelž dyrbi so tutón pomnik přirody na kóždy pad zdźerżeć. Je też nahladnu pjenježnu podpjeru přijubiło, kaž też kraj k temu nješto přinošuje. Dźelo njebudźe tak lohke, wěcywustojni wobłića čežkosć kamjeńtneje žaby na 1000 zentnarj., tola firma wobsedźi wšelake mašiny, kotrež wšěse z lohkosću žabu na nowu městnosć přenjesu. Dźelo so jutře dopołdnja wokoło 10 hodź. započina. Tak móžeja so Miločanjo na nješto zajimaweho wjeselić a też druzy změja přiležnosć, sebi tuteho kamjeńtneho hobra bliže wobhladać!

Z Kathie. Pomnik njeboh k. fararja Bjedricha je nětko hotowy. Bu zaźdženy tydźeń připrawjeny. Je to tafla z pěskowca, kotraž je při rowje do kapalneje murje zapuščena. Do pěskowcoweje tafle je potom druha njeńša zasadźena, kotraž je z marmora. Tuta ma tele napismo:

Tu wotpočuje w Bohu wjelodostojny knjez
Mikławš Bjedrich,
Radlubin,
bywši farař w Ralbicach,
zmaty powědaŕ serbskeho ludu,
rodź. 29. 9. 1859 w Smjerdźacej.
zemrěł 3. 7. 1930 we Worklecach.

S Kamjenja. Radupodawanje wo hadaŕstwje, kiž bu kóždy měsaz wotměwa, budźe ja hapreju schmórtł 2. hapcieje boy. wot 8 hač 11 hodź. w kinžonym twarjenju hamskeho hejtmanstwa w Kamjenzu. Dopomina so na wažne dźěła nowowudźenja a přeměnjenja hadowych schlomow, na wobstaranje dobrych schězepkow a na wubjerne skutkowanje saničenja schłobikow w zymje. Tež wo wubranju přichódnych seleninowych dnuzu ja polo a fahrodku so rad wjcho trěbne wukazuje.

S Lešteje pola Delnjeho Wujězda. Wjchitkón wobkhad na Budyško-Mužakowskej drohi wjedźeše dotal piches wuiti drjewjany móst w naschej wsy pisches Sprjewju. Hižom přched letami běše woimyšleny nowotwar, dokelž běše drjewjany móst też thětro dodźerżak. To je so nětko stónčnje přchewjedło. Firma Christoph & Unmack w Niśtej je wot oktobra lońschcho lěta s dźełom wodnjo a w nozy móst tak daloko dotwarika, so móže sajo wobkhadej kluźić. Njeje pak hischče możno, piches móst jěźdźicz, dokelž na starym městnje njestej. Sa njón je so dla lěpschcho wobkhada přichódnische městno swubralo, ke kotremuž ma so hischcze dróha natwaricź. Móst płaćji nětdźe 160 000 hriwnow.

S Klětneho. Sobotu na ranje wokoło ½2 hodź. so w naschej wsy hižom sajo k wohnju alarmowasche. Woheń běsche wudyril w domsthim wójnika Arnoschta Günzela. Twarjenje so dochista wotpali. Běsche to stare lěpjenzowe twarjenje, tola s mašinowej tšěchu. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ruče na pomoz přichthwata, też knjeza žykawa se susodneho Jamneho. Domjazu nadobu a hewaschi inventar mózachu jenoź sdźěła wuthowaćź. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S Čžornetho Khołmza. W Čžornym Khołmzu wotměwasche strona wjesneho luda shromadźiznu na dowjerunkow a druhich. Sešchło běsche so 40 ratarjow s Čžornetho Khołmza, Brětnje a Narcza. Puła so rozprawa wo Wetmarskim sjězdźe, wo skutkowanju sraźaze w němskim ryenije atd. Na shromadźiznje so ratarjam nałeżnje poruczeschče, so bychu so při ludowym wolbłosowanju wo rozpuschczenju pruskeho sejma wobdźěliłi.

S Wochos. Kaž so hischcze kóždy dopomni, sta so loni w juniju nadpad na žonu s naschej wsy, kotraž se Bětowodźanskich mikow domojwjedźeše. Bitło Čzejkeje hory w lěsu ju młody człowjek s kola storził, so do pschekowa padze, a spyta ju wurubicź. Pschibliża pak so automobil, czehoždla nadpadnikej njeběschče możno, swój wotpohlad wumjejeć. Po dołhim prózowanju Bětowodźanskeje policije je so nětko porabźiło, nadpadnika we jenym tamnischim 22lětnym dźěłaczerju wuhladźicź. Jeho do jastwa hamtskeho sudnistwa hadźichu.

S Wochos. Sandźenu pjatk tudomna wotnoźła hospodarskotechnische strony shromadźizny sa swoje pobudźowanje a pscheproschenych hosche w Kerlu hotzenja wotmě. Ke shromadźenym rěčeschče wósty Schmidt s Wjeje Wody. Pschitomny běsche też Rósbórsti krajny radźicźel, kiž hospodarskotechnische strone pschiskuchu. Wón s krótkim zhowanim dźensnische politiske połoženje rozłoži a na straty pokaza, kiž pjeza se strony nazionalnych hospodarskow hrozy. Dale ma so pschihotowaćź, so se so k. krajny radźicźel Merz s Rósborka jara pschecźelnje wo nasz Serbach wuprajił. Sdźěli też, so se derje wobhonjeny wo narodnych njemjerschinach a so za herbstu wuczba we schuli wuprajł. Wuspupowasche sa njezynatonde myslenje, kiž jenoź k měrej mjes ludami słuži.

S Běleje Wody. Tu su wobschérne paduschstwa schtkeńzy w jenej tudomnej schkleńczerni wuhladźili. Pschi pschepytanju bydlenjow dźěłaczerjow, kiž w schkleńczerni dźěłaja, wjele kradnjenych schkleńczanych wězow namakachu. Paduchow je thětra liczba.

Se Skeho Komorowa. Pschi pruhowanju powoda hospodarskeho pruda saźdźeny pjatk montažowy wjednik Siemens-Schuckertskich dźěłarnjow w Khodźebuzu, inženjer Ota Fryczła s Khodźebuza, smjertnje sjeseboj. Wón so z ruku 15 000-woltowego powoda dótknu, kiž jeho na městnje mori. Wospyty na sažowozhiwjenje njemějachu žanoho wuspěcha.

Wusudźenja.

S Lawništi hud w Kinsbórku běsche nětkuschcho sawjeczenskeho sastupjerja Augusta Korlu Großmanna s Kotitz k měsazej jastwa sasudźił, dokelž běchu jeho skchiwdzenja winowali. Großmann so pschećiwo wusudźenju powoła. Pschi wotjetnym jednanju jeho krajny hud w Budyschinje wuwinowa.

Hrube zjiwowanje skotu běsche husto thłostany wikowar a pjerwjerjar Emil Müller w Kamjenzu pschi rězanju pża skuźił. Wón běsche wulkeho rězniskeho pża i powjasom sa kwatu powěsnył, kiž ma pod woknom swojeho bydlenja pschiprawjenu a powjas pukelnikej Lehmannej bjerzecź da. Potom běsche pjez je žekeru na hłowu dyrił. Sseka běsche s topora slećała, powjas běsche so s kwati wušunył a poš běsche wujo trochu dale lećł. Nětko běsche Müller s toporom do pża bił, žebi potom wot swojeje žony druhu žekeru dacź dał a pża stónčnje sarajył. Kamjenšti hamtšti hud běsche jeho dla zjiwolowanja skotu k 8 dnjam jastwa sasudźił, dokelž běsche pża sjawnje konzował, so bychu ludźo temu pschihladowacź mohli. Mimo teho běsche Müller 3 dny jatby dla pschestupjenja rězaniskich pschedpisow dostał. Na jeho powołanje krajny hud jeho thłostanje na pjenježnej thłostani wo 30 a 20 hriwnow abo na 3 a 2 dnjej jatby sniži.

Z Łužicy.

* S Bitkowic. Pschi revisiji saźdźeny pjatk w měschczanskich dźěłarnjach hamtšti revisor w połdnjowym njebjes 430 hriwnow njedobytatka swjeśi, kiž běsche tuhwjednik Wobšt pschekschiwił.

Sokołstwo, šport a hry.

Zhromadźizna předsydstwa Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka njedźelu 29. nałětnika 1931.

Zhromadźizna zahaji dop. w 11 hodź. w małej jstwi kofejownje Serb. Domu w Budyšinje br. starosta Zwjazka. Dnjowy porjad bě jara bohaty. Dósle běchu mnohe dopisy, kiž namakachu swoje dorozrisanje, wotmołwy. Najhłowniši jednanski dypk bě III. zwjazkowy zlět 1931, kotryž ma so swjećić 17. meje w Radworju. Br. načolnik Zwjazka poda rozprawu wo hižom wukonjanych předźělach. Rozprawa dopokaza, zo budźe zlět jedyn z najrjeńšich serbskich zjězdow. Započnje so ze swjedź. něsporom. Poskića so: Dźěćizwučowanja, zwučowanja bratrow, sotrow w prostnych a na narjadach, Beogradske prostne, stafeta a ludowa scena, Serbska meja (ze serb. narodnymi rejemi a mejumietanjom); doskónči porjad sok. scena. Serbski spěw a sokolske přezpola maju zaklinčeć. Cyły porjad zaruči prěnjorjadny serbski swjedźeń. Bu postajeny zlětowy wuběrk, do kotrehoż słušeja nimo předsydstwa Zwjazka a jeneho bratra za nowinarske dźěło, dwaju bratřa městneje (Radworšskeje) jednoty. Předsyda swjedźeńskeho wubjerka je br. načolnik Měškank.

Po tym, zo bě so hišće wo mnohich zwjazkowych należnošcach, kaž znutřkownej organizaciji, Sokolskich Listach atd. jednało, skónči so 3hodźinska wuspěšna zhromadźizna.

Serbski wječor w Brnjanskim radiu.

Brnjanski radio sceleše zaźdźenu njedźelu 29. měrca wječor wot 8—9 hodź. serbski program. Bohužel je Brnjanski sćelak khětro słaby a runje w našej wokolinje jara hubjenje dostać. Hdyž by Brno, kaž husto při tajkich přileżnosćach, z Prazskim sćelakom zjednoćene bylo, bychu też naši Łužiscy připoslucharjo poskićeńcy wjele lépje sćěhować móhli. Tak móžachu jenož ći, kotřiž maju najlépše aparaty, koncert, kotryž naš mištr Bjarnat Krawc nawjedowaše, słyšeć. Při započatku pokaži knjez truchmy dr. Bj. Krawc mały přednošk powšitkownje wo wuwiću našeje hudźby, při čimž wón też na našeho wótčinca A. Smolerja, bromadźerja našich narodnych pěsni, přindźe. Knjeni operna spěwarka Ruth Raup-Krawcec z Brnnšwiga přednjese někotre serbske wuměłske spěwy Bjarnata Krawca. Na huslach zahra knj. J. Holnb serbsku rhapsodiju Bj. Krawca. Wo koncerće, kotryž je so jara derje poradźił, kaž wo jednotliwych čisłach hišće nadrobnišu rozprawu z pjera hudźbnika přinjesemy.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— Wuhlady na wjedro sa jutřišchi hrjedu: Trochu blule, wo mało milišche wjedro.

* W Popřjach pola Riesy je dźěłaczerka Leiritzez žiwoje tśiměsacžne dźěcźo se starej drasu saduchyła. Mordarku, kotraž je so wusnała, su sajeli.

* W korczmje so swadźiwschi je w Neugattendorfu w Bayerskej 21 létny murjer Steinhäuser 26 létneho murjerja Höpfnera na drohy s nožom sakoł.

* Pola Bonnevala w połodnischej Francozskej je so dźěl hory wotwalił. Wón hrosy wjeź Bonneval sazrypnyć. Wobydlerjo su hižo dźěła s domow wuczahnyli.

* Hłowny wubjerk indiskeho nazionalneho kongreza je sobotu s 350 pschećiwo dwěmaj hłosomaj měrej mjes Gandhiom a indiskim městokralom pschihłosował a Gandhiej połnomój dał, so by w pschichodnej konferenzy sa kulojskim hlidom indiski nazionalny kongreź sastupował.

* W Miglarinu w Ferrarskej prowinzy (w Italskej) su njedźelu rano wjele žiwinych podsemskich storkow sazuli, kotrež su někotre sekundy trale. Wustrózane wobydlerstwo je s khěžom cźeko. Wuhenje su so powalile a murje wjele twarjenjow su so rozpukale.

* We wjeczornym dźelu Venezuele (w połodnischej Amerizy) je revolucionarne hibanje pod wjednistwom generala Cedena wudyrilo. Sbězkarjo su pjeza knjezerstwowe wójsko w nekotrych bitwach sbili.

* Schusći omnibus, s kotrymž so 32 bjezi, 8 hač 14-létnych, wjesesche, so pola Tornera w Coloradowskim stacje połnozneje Ameriki se žneńowym mjezelom pschehwata. Omnibus w žneży cźjany wosta. Dwě omnibušowej wołnje wětr wusłoreži. Pjeć dźeći je hižo smjerło. Létadło je wulećało, so by hischcze žive dźeći wuthowało.

* Někotre swjatkowe staty połnozneje Ameriki su so satrachowym žneńowym mjezelom podeschle, kotryž je žebi po dotalnych powěsćach 16 žmjertnych woporow žadał a wulku wožnu schkodu naczinił. Wjele stadłow skotu je so snicźiło.

Nawa lětarska čara mjez Barlinom a Romom. Horka z lěwicy: Braniborske wrota; z prawicy: Dom w Milanu w połnocnej Italskej; Delka z lěwicy: Mnichow z radnicu a cyrkwju Našeje Lubeje Knjenje; delka z prawicy: Rom a Pětrowa cyrkej. Wosrjedźa: Lětadło, na tutej čarje lětace.

Mode na zentwu khinane holcy w městačku Isaiswar na kupje Island maja swinjo zaz bożo dawace skoćatko. Ze swinjećom so dadźa rady fotografowaś, so nadźejo, zo so tak najzbożownišo wożenja.

Hobrski železowy a wuhlowy trust w Ruskej.

Londonske hospodarske nowiny pischinjeju sensazionelne powěsče z Ruskej. Ruskoju chcedża mjenujcy swoju železowu industriju w Uralu z kamjeńtnowuhlowym centrom w Ssibirskej swjatej. Wsche pschihoty k tomu jo hižo cžinja, ale je to pschezo pschedewsacze na 5 hač 7 lět.

Ural je drje bohaty na železowej rudze, nima pak kamjeńtneho wuhla. Ssowjetske knježerstwo pak je wulke leżiščza kamjeńtneho wuhla pola Kusneska w Ssibirskej namakalo. Praja, jo tam 250 miliardow tunow leži, mjes tym so w Donskim rewěrje jenoż něhdże 60 miliardow tunow leži. Najcžežische praschenje pak je, kak Kusneńk z Uralom zwjazowaca, dokelž staj 2000 kilometraj rózno a dróhow a železnizow njeje. Najrjeńdy chcedża kamjeńtne wuhlo do noweje pjezy koksowej pjezy wožiwcy, kiž w Kemerowu pola Kusneska natwarja a wot tam potom dale do Magnitogorskega w Uralu. Runje tak ma so něschto uralskeje żelsneje rudy do Kusneńka pschewožowacy, tam do żelesa a worzała pschedżěłacy a tak so Ssibirja je żelesom zasnarac. Wulke twornje w južnym Uralu su skoro hotowe a budża z lohkosczu pisches 600 000 tunow worzła sa lěto podawacy móc. Chcedża pak hischcze wjazy twaricz, so mohli na 4 miljony tunow lětnje nadżěłacz. — Hdyž sebi pomyslimy, so najwjetsche amerikanske twornje njenadżěłaja wjazy hač 3 miljony tunow żelesa wob lěto, potom dowidźimy jasnje, schto ma pschedewsacze Ruskow na sebi.

Tež wscha druha ruda, kiž so w Uralu nadeńdże, ma so lepje dołowacz, wosebje sa chemisku industriju, sa kotruż so hobrske twornje twarja. Pjećlětny plan mějesch za Ural a Kusneńk hižo 870 miljonow rublow pod kajenych. Nětko su — po tutych nowych naczilkach — na jene lěto za Ural a Kusneńk hobrsku licžbu 1 miliarda 320 miljonow rublow postajili, i kotrychž dyrbi 75 proz. jenoż sa twarjenje nowych twornjow płuścz.

Ssowjetska cžežka industrija je lětsa dowójnsku produkziju z 5 miljonami tunow pschesahnyła. Nowy ural-ssibirski trust pak dże hač do lěta 1936 produkziju tak powjetschicz, so dowójnsku wo 25 miljonow tunow pschesahuje. Pschirunaj: Amerika nadżěła wob lěto 31 mil. tunow, Němska 11,6 mil. tunow a Franzowska 10,1 miljonow tunow.

Naczilši su hobrske, a swětowe hospodarstwo budże powróczene, jeli so žo Rušam wschitko poradzi. Tola pobrachuje jim hischcze strojow (maschinow) a twarskeho materiala. Do 1. oktobra trjeba Magnitogorski žam 220 000 dźěłacerjow a 800 inżenerow. Stroje pschiwožuja z tu a wukraja, a Londonske hospodarstwo žo nerjosnje prascha, schto budże, jeli žo Rušam wschitko pschedewsacza poradża. Sch.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Pschedawanišća placžina sa kalane drjewo žo wot 1. haprleje t. l. w nječschcžanskej polepschenej we wustawje sa wobarnowanje dżěcži na 16,80 hr. sa runny metr a na 60 pj. na korb juržy.

W Budyšinje, 30. měrza 1931.

Měschczańska rada, polizajski haupt.

Swóbne powěste.

Semrěli: Hana swud. Krakowizyna rodż. Panaschcz we Wowonjowje, 76 lět. Khowanje budże jutre brjedu popołdnju we 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Arnoscht Grunewald, inspektor na wotpočinku w Budyšinje. Khowanje budże jutre brjedu pop. w 11 hodź. wot Tuchorskeje zarkwje. — Marja swud. Scholcžina rodż. Kachelcz w Kamjenzu, 80 l. Khowanje budże jutre brjedu pop. we 1 hodź. na pohrjebnischczu swj. Jiska. — Wožidar Juliusa Härschnitz w Lubiju, 74 lět. Khowanje budże jutre brjedu pop. w 2 hodź. — Madlena Dučmanowa rodż. Kowarjez we Wojerezach, 79 lět. Khowanje budże Seteny schtwórtk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Rěčne hodiny zastarańow a radupodawarńow města Budyšina.

Sastarańa cžeschnych dżěcži:
póndjelu, wutoru a pjatk wot 15 hač 16 hodźin.

Radupodawarńa wo małych dżěczoch:
schtwórtk wot 16 hač 17 hodźin.

Radupodawarńa sa ženomdrune žónske:
kóżdy 1. schtwórtk w měsazu wot 15 hač 16 hodźin.

Sastarańa tuberkulosnych:
póndjelu wot 16 hač 17 hodźin sa dżěcži, wutoru wot 16 hač 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hač 16 hodźin sa dorosczenych.

Radupodawarńa sa bědnych:
kóżdy prěni schtwórtk w měsazu wot 9 hač 10 hodźin.

Radupodawarńe sa alkoholikow:
schtwórtk wot 17 hač 19 hodźin, pod lěkarskim nawjedowanjom kóżdy 3. schtwórtk w měsazu wot 18 hač 19 hodźin.

Wschitke tute radupodawarńe su na krakowskim walu čo. 3.

*

Radupodawarńa sa žłabonjsłuchych, duchakhorych a na radawu khorosczi cžerpjazych: prěnju brjedu kóżdeho 2. měsaza wot 11 hač 12 hodźin w měschczańskej khorownji. Bližsche radupodawanje brjedu 6. meje 1931.

Radupodawanje wo wocžesnjenju:
kóżdy posledni pjatk w měsazu wot ½18 hač ½19 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 wó jitwje čo. 78.

Mandželska a sezualna radupodawarńa:
kóżdy 3. pjatk w měsazu wot ½17 hač ½19 hodźin w domje wokrjesnjeho swjaska na Tšelanskej dróhy čo. 5, delka.

Rěčne hodźiny měschczańskeho lěkarja:
dźensa we dnu wot 12 hač 13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 po 2 schhod. wó jitwje čo. 82.

Rěčne hodźiny měschczańskeje asistentneje lěkarki: dźensa we dnu wot 12 hač 13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 po 2 schhod. wó jitwje 78.

*

Dale su
šulske rěčne hodźiny w haprleji:
we wyschschej realnej brjedu 8. haprleje,
w Lutherowej schuli schtwórtk 9. haprleje,
w Lessingowej schuli a pschekupskej schuli, sa hólcze rjadownje brjedu 15. haprleje,
w Fichtowej schuli sa hólcze rjadownje schtwórtk 16. haprleje,
w Fichtowej schuli sa hólcze rjadownje brjedu 22. haprleje,
w Pestalozzijskej schuli, sa hólcze rjadownje, a we wyschschej holcžej schuli schtwórtk 23. haprleje, stajnje wot 10 hač 11 hodź.,
w Tachantskej schuli brjedu 29. haprleje wot 11 hač 12 hodź.

Nowe wowowski powěsnik.

Lichań. Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfce.

Kedžbu! Nawječorny wokrjes. Srjedu 1. 4. je wokrjesno zwučowanje we Wudworju. Přinjdźe wšitcy. Zwjazkowy načolnik budże přitomny.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerš w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartwic-Brězyncy. — Za nawodźenje: G. Janak w Budyšinje

Dźensa wutoru
k předstajenju we 8 hodź. móže
kóżda žona abo knježna darmo
sobu přińć, přewodża-li ju kojez ZPOŽNEJ KHARTKU. Kónc hostnych hrow na kóżdy pad srjedu dopołdnja.
HOBRSKI CYRKUS
GLEICH
w Budyšinje w Husarowych kasernach
Telefon 2332. Telefon 2332.

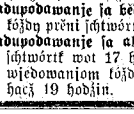
Najlěpše kołbaski staroněmske, kolbukowu kołbasu, wšědnje čerstwu a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj. poruča
Pawoł Kurt Zieschang
na Zitnych wikach 22

Drjewjane křiže a pomniki na rowy
z dubowcho drjewa zhotuje najtuńšo
R. Waurick, drjeworězbr, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Dźensa wutoru a srjedu
tuni dźeń rybow
krewčeršwy kabljau
punt jenoż 20 pj.
Tworykupne towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

Kheža
ze zadowej a z.-leninowej zahrodu je na předań w Nowych Bóšecach 13 pola Njeswačidła

Sylniša holca
17—18 lětna so do ratarstwa pyta w Khwaćicach 32

Haj, pola
J. Schiebaka
na Mužakowskej dróży 4
kupi jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Jauko po jara tunich płaćiznach a najlepje kajkosce. Namakaš tam cyle wjsće mjez
200 kołami
něsto přihódne tež na wotpłaćowanje

Klijowe kachle
z klijowym hrjakom a su-eńskej připrawu, kiž so wotewzaś hodźi, wulkosć 150+0, mało trjebane, su hnydom na předań
Poskićenja pod „tl 15" na wudawarńju „Serbskich Nowin".

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja
wuwjedźe nanajtuńšo
Hermann Melow
w Budyšinje
na Wjelkowskej dróży 1.5

Chcéće-li Waš dom rjenje a přijomnje wuhotowaś, wopytajće nas bórzy. **Poskićamy Wam nješto cyle wurjadne**
W zwjeršnych gardinach storach
Žane wulke wukładne wokna ale za to wulki wubjerk a jara tunjo!
Kurt Erler
na Zitnych wikach 11
Z napřeča „Zlot. hwězdy"

K swjatym dnjam

Wězo — k jutram trjebaće Sanella, nowu, wulkotnu margarinu za spodźiwnje nizku płaćiznu! Sanella njemožeće parować při pječenju a praženju. Woptajće raz Sanella — Budźeće runje tak zahorjena kaž milijony hospozow, kiž jenoż hišće Sanella wužiwaja!

Sylna, wysokosuđelna, čehniwa
krowa
je na předań w Khwaćicach 19

Symjeńtny dźećel
na předań
w Serbskich Pazlicach 7

3269 mantlow a šlawchow za kola
zańdźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće też Wy pola mje jara přihódnje kupić
Mantle wot 2.50 hr., šlawchi wot 0.95 hr.
Wulki wubjerk! Nizko płaćizny!
Jan Schieback, na Mužakowskej dróży 4
Wobkedźbuje moje wustajeńske wukładne wokna na Hornčerskej hasy 18

Přiloha k čís. 76 SERBSKE NOWINY Wutoru 31. měrca 1931.

24. hłowna zhromadźizna Česko-łužiskeho towarstwa „Adolf Černy“ w Prazy.

Nam so pišo:

Młodeho Serba jima sprawna zahoritosć njesebična lubosć a idealnosć, z kotrejž pod přinjesenjom wosobinskich woporow njewustawajcy naši přećelje zjednućeni w towarstwje „Adolf Černý“ w Prazy na ryzy kulturnym podłožku za naš serbski narod dźełaju. 24 lět wobsteji nětko hižo tuto towarstwo a hotuje so w přichodnym lěće, 1932, woswjećić 25lětny jubilej swojeje bohateje a za serbski narod tak spomožneje dźeławosće.

Póndźelu, 23. měrca wotmě mjenowane towarstwo pod jara bohatym wobdźělenjom sobustawow a hosći swoju 24. hłownu zhromadźiznu, kotruž nawjedowaše předsyda knjez red. J. Hejret. Wona swědočeše wo rosćacym zajimje w cuzbje, pombać zakhować serbskemu narodej swoju swojoraznu kulturu. Ze jednaćelskej rozprawy knjeza Vlad. Zmeškala zhonichmy, kak nimoměry bohata a spomožna běše dźeławosć towarstwa a jednotliwych zahoritych zajimcow: Je dale wudawało „Česko-łužicky Věstnik“ (12. lětnik), kotryž tak derje a wěcownje informuje wo cyłym serbskim žiwjenju, je wudawało wšelake knihi, Kubowe a Trstenjakowe pohladnicy. Je wotměło syłu přednoškowych a zabawnych wječorkow. Je zarjadowało a zmóžniło serbske a češke zajěždy, je so staralo wo serbski studentski dorost. Wo bohatym dźěle swědočeše tež pokładnikowa rozprawa, podana wot pokładnika knjeza Mayera. Wólby ničo njepřeměnichu. Dotalne předsydstwo a dotalny wubjerk so jenohłósnje znowa woleše. Porča hišće předsyda knjez red. J. Hejret wo palacym problemje narodnych mjenšin.

Jara přijomnje a radostnje skutkowaše na přitomnych přewjedźenje přenjeho serbskeho filma. Filmowaloj staj knjezaj Vlad. Zmeškal z Prahi a Kerna z Góry. Widźachmy hordy Budyšin, serbski statok a domjacnosć z Rachłowa, serbski kwas ze Smjerdźaceje, znate wobliča, a pyšne Slepjanki. W druhim dźěle widźachmy jubilejnu sławnosć Delnjołuž. „Maćicy Serbskeje“ z jeje krasnym drastowym swjedźenjom. Třeći dźěl wjedźeše nas do Błótow a buchmy ze swědkom jimaceho pohrjebneho ćaha na čołmach a smědźachmy přihladować wjesołym přazam „rědnych góličow.“

Tutón film namaka nimoměry wulke spodobanje a zawostaji hłuboki začišć. Bohatosć, wšelakorosć a krasnosć serbskich narodnych drastow wudoby sobi powšitkowne wobdźiwanje. Wšitcy buchmy překwapjeni nad bohatosću našeje kultury. Přejemy sebi, zo by tutón prěni serbski film, kotryž so hišće wudospolni, bywał přewjedźeny tež w Serbach, zo by lud tež sam zeznał swoju bohatu a rjanu swojoraznu kulturu. W.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. Boże wotkazanje serbske a w 10 hodź. němske, farař Tischer.

Čichi pjatk rano w 7 hodź. Boże wotkaz. němske, farař Tischer, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Božja słužba, farař Kapler, dop. we 11 hodź. dźěćikemšenje, pop. ¼4 hodź. Božže wotkazanje serbsko, farař Kapleř, pop. w 5 hodź. němske, farař Tischer.

*

Zeleny štwórtk ma w Marijnej-Marćinej cyrkwi farař Berg dop. w 9 hodź. spowědź a Boże wotkazanje; wječor ⅛8 hodźin ma farař Große spowědź za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych.

Čichi pjatk, 3. haprleje 1931.

Prědowanski tekst: Jana 19, 14—30.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Schneider prědowanje (cyrkw. hudźba); dop. ½10 h. ma farař Große kemšenje za ćežkosłyšacych w drastowni; dop. ¼12 hodźin ma farař Siegemund liturgiske kemšenje za dźěći; pop. ½5 hodźin ma farař Siegemund spowědź a Bože wotkazanje; wječor ½9 h. předwjedźe so póstna hudźba (cyrkw. khór a dr.). Programy ze wšěmi tekstami su po 30 pj. při cyrkw. durjach dostać, za čisłowane woltarne městna po 75 pj. je zakhod jenoź z wěžinymi durjemi.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. superint. Fröhlich prědowanje; dop. w 11 hodź. ma farař Große liturgiske kemšenje za dźěći; wječor we 6 hodź. ma farař Paul prědowanje, ke kotremuž so Boże wotkazanje přizamknje.

W Tuchońskej cyrkwi ma pop. ½3 hodźin farař Große ke Khrystusowej smjertnej hodźinje liturgiske kemšenje. Porjady kěrlušow při cyrkw. durjach. Prosy so, spěwarske sobu přinjesć.

Zběrka za cyrkw. pomoc bjezdźěłnym a za syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Z Barta.

Zeleny štwórtk wječor ⅛8 hodź. serbska spowědź. Čichi pjatk rano ⅛8 hodźin němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža słužba. Zběrka.

Z Budestec.

Zeleny štwórtk změje farař Bójc dop. w 9 h. serbsku spowědź a duchowny Hänichen wječor w 6 hodź. němsku spowědź.

Čichi pjatk změje farař Bójc rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbsko a dop. w 10 hodź. duchowny Hänichen němske prědowanje. Pop. w 2 hodź. změje farař Bójc serbski póstny nešpor, pop. w 4 hodź. ma farař Bójc serbsku a ½6 hodź. duchowny Hänichen němsku spowědź.

Z Bukec.

Zeleny štwórtk rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemšenje.

Čichi pjatk rano ¾7 hodź. němska spowědź a dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Budyšinka.

Čichi pjatk je rano we 8 hodź. serbska spowědź za nowokonfirměrowanych, dop. w 9 h. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje, k. farař Răda z Budyšina. Zběrka za syrisku syrotownju.

Z Hodźija.

Zeleny štwórtk změje farař Wjezař dop. ½9 hodź. serbsku spowědź a farař Voigt ½10 hodźin serbske kemšenje.

Čichi pjatk změje farař Voigt rano ⅛8 hodźin němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodźin němse a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. němski hamt, wo sebje za nowokonfirměrowanych, w 10 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Čichi pjatk rano ⅛8 hodź. serbski hamt, wosebje za nowokonfirměrowanych, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Z Hućina.

Zeleny štwórtk Rano we 8 hodź. serbska spowědź. Čichi pjatk rano ⅛8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boža słužba.

Z Klukša.

Čichi pjatk dop. we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje ze serbskej spowědźu. Kolekta za Syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Z Kotec.

Čichi pjatk je rano ⅛8 hodź. spowědź a Bože wotkazanje za nowokonfirměrowanych, jich přiwuznych a cyłu spowědnu wosadu, dop. w 9 hodź. je prědowanje ze zběrku, wosadny farař.

Z Łupoje.

Zeleny štwórtk wječor ⅛8 hodź. němska spowědź a Boże wotkazanje.

Čichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, dop. we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža słužba, kotrejž so němska spowědź přizamknje. — Zběrka za syriski dom syrotow w Jeruzalemje.

Z Malešec.

Zeleny štwórtk wječor w 6 hodź. serbska spowědź.

Čichi pjatk rano ⅜8 hodź. serbska spowědź, dopołdnja w 9 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 h. němska spowědź, ¼4 hodź. němske kemšenje.

Njedźelu Palmarum dop. ½9 hodźin serbska a we 10 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za naš Boži dom.

Z Njeswačidła.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska spowědź.

Čichi pjatk w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 4 hodź. němska spowědź. Zběrka za syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Z Nosaćic.

Čichi pjatk rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba, we 10 h. němska Boža słužba a spowědź. Pop. w 3 h. serbska smjertna nutrnosć.

Z Poršic.

Zeleny štwórtk je dop. ½9 hodź. serbske kemšenje.

Čichi pjatk je rano w 7 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje, pop. ½3 hodź. je němska spowědź, k. lic. farař Mrózak. Na spowědźomaj Čichi pjatk so nowokonfirměrowani wobdźěla.

Z Wóslinka.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska, pop. w 5 hodź. serbska spowědź.

Čichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje ze swjatym wotkazanjom. Zběrka. Pop. w 5 hodź. němska spowědź.

Z Wósporka.

Zeleny štwórtk je wječor w 7 hodź. spowědź a Boże wotkazanje za nowokonfirměrowanych, jich přiwuznych a cyłu spowědnu wosadu.

Čichi pjatk je dop. ¼11 hodź. prědowanje z kolektu, na to spowědź a Boże wotkazanje, wječor w 6 hodź. je kemšenje, na to spowědź a Boże wotkazanje, wosadny farař.

Hela Cayenne.

Cayenne! Hižo słowo skutkuje kaž hrud do mjeswocza zbliskastaje. Hrózne wobrazy pschećerkhanja, bolosćow, człowjeskich cźiwilow stupaja do pomjatka. Sławnosć we pjecu malo wo Cayenne. Snate je, jo tuta krajina nětkhe w Južnej Amerizy leži, jo ju francózki stat jako městnosć za khłostanjow a wuhnanych wužiwa a jo tam nałożene khłostanske methody za brutalnosću jadschych bobow hrjedźneho mjeka swoboa.

Ale wschitke pschedstajenja wo hrózbach Cayenniku wowprawdźitosć hischće pschetrjechcha. Cayenne je francózski dźěl schérokich tomidłow Guaynna a leži na 46 000 wobydlerjow. Położa je domorodnych. Krutu kraj Cayenne pkaći powschitkownje za hydlischćo khłostanzow, wunjej blizke straschne kupy wowprawdźite hydlischća a dźełarnje jatych byte. Mjes nimi namaka so „Čertowa kupa“, kiž je psches tamny Dreyfusowu prozeš k frudnej sławje dóschła.

Mytowana swěra.

Pschet. Jurij Paulusch.

(Pokračowanje.)

S Winfridowym pschikhadom pohybnjeni, mějschachu so wotołostkowjacy hosćo sobu do wjaz a prinoc pomhachu. Jedun hósćo na ryćerja sawoła: „Knježe ryćerjo je Wendewolf, njerazcže wjazy tuteho zwjatcho muža, ale dźerźćeže jeho pjuonnje wućehnjenu kuh, hewat dóstanjeće je i nami cźinić, dokelž hnuj wschitcy hiwdźay byli!“

„Derje,“ wotmołwi ryćerj z Wendewolf hnéwnje, „hdyž wy tak chcećе, dyrbi so stacź. Chcemy pak pjuonnje wućehnjenje jadnje pschehladacź, so njetrjebam nićo dopjetnicź, schtož wućehnjenje njeźada.“

„Ja sebi wjazy njeźadam,“ roskłaže Ubo. „So je mój wotrocźk zuły lěź zopuschćeł, njeje to moja wola; dokelž sebi jenoź tak wjele drjewa ja moje pjenjezy žadach, kaž ja nowotwaz trjebam.“

„Derje prajene,“ rjekny starschi ryćerj a poda pschetej ruku: „Wy rěcźiće kaž mudry a spokojny cźłowjek, a dokelž to sće, chcemy waš mu w ewaschich prawach z cźełom a duschu schkitacź. Djenja wjeselcu budźemy wućehnjenje pschehladacź, a namaka so, so wam w dźenjuschtschej nozy popuschćene drjewo słuschu, możeće sebi je swobodnje do Swérina wotwjesć; na to dam wam słowo ryćerske!“

S tutym dyrbjesche jo z Wendewolf spokojicź, dokelž widźesche, so je wón nětk hłabicha pokoja. Tola wón a jeho kona to hórko wobzarowaschtaj.

Wschitcy so sajo bo hrodu wróceschu, ale prjedawschu wjeselosćej nochwjsche so wjazy wróćacź; knjes a knjent běhaschtaj kaž němaj tam a sem a tuta wjemosć też hoscźi natuhnu, tak w hrodźe wjazy njeje njebé.

Winfrid so wot hosći wotstali a dźěsche k Hilźi, kotrejž hubjeny napohlad jemu njemér naczini, dokelž, tak sebi mysleše, dźensa njebé ju hischće widźał.

„Schto tebi je?“ praschesche so jubje. „Kajke bolosće masch, so hy tak hubjena?

Mi, kotryž cźe lubuje kaž sebje samcho, zunisch bo swobodnje wusnacź.

„Njeprajchej so, mój Winkrido,“ praji knjeżna, „ja njeńmim wotmolwicź, hižo to je pschewjele prajene.“

„Ty njeńmesch, schto cźi to sakasa? Njestejischi ty pod mojim schkitom, a njeńmoj mój dwaj zyle jene?“

„O mój Bože!“ sawoła Hilźa. „Zrdaj sebi moje žiwjenjo, ja cźi je swólniwje pschinjeńu. Jenoź nje z prascheńom njecźwiliwuj, kotrejž cźi wotmolwicź njemóžu. Wěc mi, so by dobrota sa mnje była, hdy by nabodno wonemiła; dokelž wokomik mojeho sabjeńa a — mój wobaj žiwótaj sjubjenaj.“

„Směrnuj so Hilźa,“ praji Winfrid, „a budź pschewjedźena, so cźe pschichodnje wjazy z prascheńom njeczwiliwuju; dokelž wém, so móžu so na tebje spuschćecź, a tebje lubuju, hy-li też wonemiła.“

* * *

Pschi wjeczeri swućinjenje pruhowachu. Wschitcy wupraschchu jenohłósnje, so wschitko trjeba a so ma Wendewolf wschě dźěle wupjelnicź. Widma so to wuprajł, pschistupi k njemu Marja k bidu a rjeky: „W tutym pismje je rěcź wo priorowym wotrocźku, kotryž je sam zuły lěź pobił. My hacź do nětka žanchu tajchu wotrocźka pschi priora widźeli njejsmy; a wy wschitcy, wulcy ryćerjo a kujeźo, derje sebi pschejecźe, so by nam tuteho zuleho wotrocźka pschewostajił. To nam wón njemóže; dokelž njeje psches człowjeczu móz nasch lěź powalenj, ale psches móz buchow, z kotrymiž je pschez njewólemnje swjasany.“

Pschećiwo tutomu žadanju njemóžachu ryćerjo nicźo cźinicź, tuž sebi pschejachu, so by jim prior tuto spodźiwneho wotrocźka pokasał.

Hilźa dosta pschikas, priorej, kiž jaho w tapale pschebywasche, tuto wobsamknjenje spóźicź. Se strachom poda jo do kapały. Tam namaka priora, kak junstkowne kapału rjebźesche. Wot woltarja a klětki trjeśesche prózk, wschě hubobja staji na swoje městno, tak so njeroda domu Božeho zyle słubi.

„Cźe, moja dźowka,“ praji prior pschećerkhnje k Hilźi, „sym cźi městno pschihotował, hdyž mójesch wschitke bjes bojosće swoju wutrobu we wschědnej modlitwje psched Bohom a jeho zwjatym wuzbywacź. Kaž sym widźał, su wschitcy wobydlerjo hrodu na Boha zabyli a jenoź na zwjatym žeđa.“

(Pokračowanje ićźehuje.)

Organisazija na chłostańskich łupach a na krutym kraju je zyle wojerstwa. Zyły kraj je do wotkrjeńkow dźěleny a kóždy ma swoje jartadorstwo je a swojich strażerjow. Dźěło chłostanzow je nimale wichudże łoźane: jedna so wo wotwodźenju tonidłow a wobdźěłanja kra'a. Je zyle wysokaze pschihotowanicz, so najwjazy jatych na tonidłowu jamizu (łibr) schorja a so tonoż mała liczka swój chłostański czas pschitraje. Wulki dźěl wumrěwa na sčěhowych chorjach.

Dźěło w Cayenne zapoczina so rano w pjeczich hodźinach a traje hacz do popołdnja pjeczich. Hodźinka pschestawi zapołdź so za czas na wjetschoje horzoty,, krótko po schichpołdnju. Dźěło zaso na šesc liteje k pschenjeseniu a pschez hrubosć a słóžnitwosć dohladowarjow so do njewuprajeneje cźiwile wobrocźa. Tak dyrbja na pschichłostanzy njedźiwajuco na parje a hmałaje słónzu mały dźiwack. Tak sm nastajnje krjewje a žiwym injektaam (muttworom, muchom, cźěrjakam a dr.) wustajeni. Skoro te wodźerjn słowy niczo njedostawa. Sa czas dźěła njesmědźa cni prowodźa rěczeć. To je krucze tatajuce. Hubjene jěsći wobstoji w nětsijej cźerkej poliwaj a kuzku cźornego khlěba. Wokolo schcźelzich wrótza so do swojich barakow, hdźež su na swojich kjwach a rjeczajamt putani. Też w barakach njesmědźa mjez sobu rěczeć. Kazdy mtu pschikazanju pschestupi, ma hrózace hórsche khłostanja a krucźiske jastwo wotczakowarš.

Wotpust k cźěkanju je tak rjez wulamlujeny. 99 wot 100 tajkich wotpustow so njewotradza a tola njemuzyli swoju khłostanz na niczo druhe, hacz na pschiležnosć k cźekanjam. A tola so jkoro zamam njeprajdi. Spodźiwam so, kajke wérje njepodobne hrědzi a puče khłostanej natoźaja, to bychu tutej heli wuczekli.

Swoju powopamjenj cźekanjeju so hnydom na khłostańskim łupu watwjedu a tam do wusich cźamowych khłostanzow jowerjeja. Najhórsche jastwo jtoji na łupje swj. Jakoja. Khłodu tu do skały wurubane a le'a nad wodu. Wodnja nezmědźa khłostanzy ani hdźerz nan tczerć, kaczaja njemuzmawaju staź. Kóżdy wotpust k hdźenju so hnydom k tuhu f hrudom khłoka. Wosthłod a jatymi je wopraweje so njejke wetacy. Zuzych wopytowarjow rad nimaja, a khrutjej f najcźjdjimi dowornuczujenmi pschihodzeli. Cźi, kotrjž mejachu pschihłoženjez, do tutoje hele pohladacz, tu ja nan Europejanow njestrachuje mjeno Cayenne ma, Lawoa tomi cźekanycha, dokelž nochzychu pschokop tuch njeskowjetich cźiwilow bjez a je pschewidźecz a wumrěć njemóżachu.

Cayenne je wopraudzita honka a zyle cźłowjestwo a ja nowoczasnu kulturu a zivilizaziju. Zyła zwilazija, na kotruž je dźenjenska Francowska z dobrym prawom herda, njemóże kulturna hańba, kiž Cayenne rika, pschebarbicź.

Zapósłane.

(Bjez zamolwjenja redakcije.)

Wotmołwa na „Zapóslane" w 70. čisle Serb. Now.

Żenje na to njemysłach, zo bych hidu abo njewěrnosć rozsywał abo snadź jako njerozumny człowjek wopak posudźował, kaž druzy. Wěm, zo je so wo hudźbje jednało. Potom pak so njesmě prajić, kaž je so stało, zo je husleńska bóle modern hač druha. Přetoż modern móże kóżda być a to za tym, što so ludźi a wot teho je też rejza wotwisna. By lěpje było, hdyż by so z tamneje strony dokładniśo rozjasnało, hdyż so to jónu stawa. Nic pak hnydom z wudaukajom wo hidźe a njewěrnosći napřećiwo přiić, stoż je wyšace, přetoż z rukawow so wšitko wutřasć njehodźi.

Sym so też na zhromadźiznje wobdźělił, hdźež so hišće jónu z wěcu zaběrachmy a bě spóznać, zo móże z teho dwoje wupadowne. Tak je radźomne, zo so też wěcomuje rěči, je-li so tak jedna, a byrnjež sobustawstwo njeby w połnej lićbje zastupjene było. Potom żenje k rozšerjenja njewěrnosćow njepřindźe.

P. Šołta-Njebjelčanski.

Směški.

Wučerka: „Cźahaju potajtim: Njereju, njerejiš, njereji, njerejimoj, njerejitaj, njerejiše, njerejimy, njerejicje, njereja. Janko, wotpjetuj, jchtož prajach." — Jank: „Nichtón njereji."

„Prajcze mi, ichto budze jónu j waischeho hólza?" — „Njepjchemenja-li so cźasu, kontuziowy farjadnik."

Hospodarski rozhlad.

wutoru 31. nałetnika 1931:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,205	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,32	100 českosł. krónow	12,38
100 šwajc. frankow	80,19	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burza bě wožera pschi jpoczatku wožłabnjena. W běhu dnja so jesbylni a kurzy efektow so porjedźachu. Wiki f dołżnymi a rentowymi kupčinami běchu cźiche, tola kurzy so dźerźachu.

Produktowe wiki też wožera mérne wostachu. Zenuczży pschenża w hotowym jornje wo 10 pj. poskupi. Na Drjezdźanskich wikach pschenża pornjo pjatki wo 35 pf. poskupi, rožka a wowża wo 10 pf. po zentnarju. Dowós njebě wulki, ale też mjeny a wikowarjo so wo žito njeiorhachu. Wožera płaczeiche zentnar

w Barlinje:

pschenży 14,15—14,25 hr., rožki 9,15 hacz 9,25 hr., nałetnjeho jeczmjenja 11,40 hr. hacz 11,90 hr., najwmjetsko 10,50—11,35 hr., wowża 8,10—8,30 hr.,

w termijnowym wikowanju

za měrz: pschenży 15,17½—15,15 hr. a rožki 10—9,97½ hriwnow,

za meju: pschenży 15,25—15,22½ hr. a rožki 9,95—9,93¼ hr., wowża 8,90 hr. hacz 8,92½ hr.,

a julij: pschenży 15,18¼—15,12½ hr. a rožki 9,85—9,80 hr., wowża 9,27½ hr. hacz 9,37½ hriwnow,

w Drjezdźanach (hołdźeny pjatk):

pschenży 14,70—14,95 hr. (14,45—14,70 hriwnow),

rožk 9,45—9,70 hr. (9,35—9,60 hr.),

nałetnjeho jeczmjenja 11,65—12,50 hriwn. (11,65—12,50 hr.),

najwmjetsko jeczmjenja 10,20—11,00 hriw. (10,40—11 hr.),

wowża 8,95—9,50 hr. (8,85—9,40 hr.),

wowża mrokunjeneho 8,65—8,90 hriwnow, (8,55—8,80 hr.),

Wiki rěmeho słotu wožera w Drjezdźanach.

S wunjoczom swjom běchu jaho pschewjele słotu pjchtynali. Swinje je dnja dźěchu a běchu pornjo jaubjenemu tydźenjej wušicho orósche. Cźelata mjezatku schpatne wiki. Njamych cźejkich cźelatow běchu wjezo hacz na dwoje pschiwjesli, tuž płaczišny popuschczowachu. Howjada jaho hižbjenje dźěchu, horzunjej so nimale dotalnaj płaczišnow dźerźachu. Sa nimi so jara mało pratchachu. Kěchto słotu jaho wosche wosto.

Na pschedań:

Krowa wyšokožiwjenja 3. cźelatom w Cźeřiwjenych Rožkach 26.

„ kyčna, wyšokožiwjenja, podobna, we Wóspluku cźisło 37.

„ kyčna, wyšokožiwjenja, młoda, w Nowej Luzy 3.

„ wyšokožiwjenja, w Brěžnyzy 24, w Ratarjezach cźisło 2.

Koja młoda blizko ke kóstatam, w Sčmilnej 6.

Wóz sporiti w Běłej Wodze, Wilhelmowa haja 191.

Runtiza, Pjeczok w Njebjelcźjach.

Jeja kacze k nahadźowanju w Hnaichezach 4.

Jeja kacze k nahadźowanju, lutjeli dwór w Schcźežanzy.

Sčmilnu pytaju:

Jutrownu w Sčmilnej 26 b.

Zona, jako pomocnica w domje, abo ta druhe dźěta. Schto je jhonicz w Budyschinje, jaschdolenje wojnjskich wobschkodźenych, tłoża pschedawarnje Komunistkeho towarschwa.

Pschijmjeja:

Schofera, A. Schrijtner w Ratarjezach.

Wuczobnika rěmjeskeho, Kauser w Nowej Wjsy p. Huski.

Kucharku na wupomoz, ofiżjerski kasino w Budyschinje, na Wurichamst. puczu 100.

Holzu do domu, starschu, direktor Kittmanka we Wermingholsje.

Sčmilnu na pschehadźowanje.

Jutrownu 1. jutrownika 1931

we Wojerezach w dworje hoscenza „K' hwjezdźe" dop. we 11 hodź. wschelake meble, schewska schijiazy na dwjoma, elektromotor, schijiaza maschina, gra nofon, kolesa, fotografiske pschiprawne, kamera, kóń, wupschedrjenj a nastejnjeli cźaznik,

w Kulowje w Schcźežanez hoscenzu pschij. w 12 hodź. sofa, kredenza, blido a tri stoły,

schtwórtk 2. jutrownika 1931

w Budyschinje na Sudnischnje dop. w 9 hodź. wschelake kamory, blida, stoły, stólzy, aparaty, mužaze kolo, pošlejchcźa, sofy, loża, pišanik, jiwje, zonjaze a mužaze a dźěcźaze wobucza, schtukowy, bolanikojahodowy a bolankowy brejak (Saft) w bleschach, zyzen a žonj. nohajzy, frak, ufstr, zigary, rěczne aparaty, latojia pila, motor, klawěr, stojaze cźasnički, wino, tofej a kamaschke blido, žonj. mantl, blidowy rub atd.

Se swobodneje ruki: 5 žonjazych drastow j wolmjaneho mousselina, kóżda snajmjenscha po 8 hr.

we Sabrodze w hoscenzu dop. w 11 hodź. klawěr,

w Lipinach. kupzy sendu ho pop. w 3 hodź. na gmejskim hamcze: Opelowy awto,

w Běłym Khołmzu w Jeroschez hoscenzu pop. w 4 hodź. drobne a papjerjane twory, hrajadło, klawěr, kamaschke blidźi,

we Wojerezach w hoscenzu „K' hwjezdźe" wjecjor w 6 h. hrěni tóń.

Sudnische powěsće.

Sud je konkurs wotewrił nad jamožnjom jenratich wobjedźerja kujeżeho dwora Korle Jurja Lauthalba we Sčemchowje. Sarjadnik je měschczaństi sudnik Gustav Christoph w Budyschinje, Fluzjka haja 40. Prěnja jerm. žrjedu 22. 4. 31 dop. ½12 hodź. a druha žrjedu 6. 5. 1931 dop. ½12 hodź., wobej w Budyschinje na sudnischnje jstwa 141.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symje se mac abo 100 kg nowaz 10 %

Płaczizny po złotej hriwnje

	3. 3.	18. 3.		3. 3.	18. 3.
Pšeńca	283-285	281-283	owsy	17 [illegible]	[illegible]
rožka	183-185	182-18	woka	23 [illegible]	24-[illegible]
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	13-15 5	13-15,0
nal. jeczmjeń	228-238	228-23-	žolte łupiny	22-26,0	22-23,0
wows	16 2- 66	162-165	seradella		
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	34-40,5	34-40,5	lany wosušk	15 15,7	15-15,7
rżana muka	25- 9,2	25-25,2	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	b'rnj. kruški	14-15,00	14-15,0
rżane „	12-13,0	12-12,8	syno, 50 kg	1,3-1,50	1,3-1,50
raps	—	—	rżana słoma	0,6-0,8	0,6-0,8
hróch Viktor.	24-29,0	24-29,	ježeń. „	0,45-0,6	0,50-0,60
lane symje	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,55-0,65
pjeluški	24-27,00	24-27,00	rešna „	0,55-0,65	0,55-0,65

Drjezdźanska burza (30. III.).

Pšańca	294 299	běrnjace kruški	16.50 16 75
rožka	189 194	pšeńč. wotruby	12 20-12,70
nałetni ječmjeń	233-250	rżane wotruby	12 70 13.50
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	5 > 25-54 25
wows	173 178	rżana muka	30.00-31,00
čerwjeny dźeceł	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	24,00-27,00
kukurica (Mais)	—	hróch	24,00-29,00
suche truh.	8,00 8,20	cokrowe truh.	—

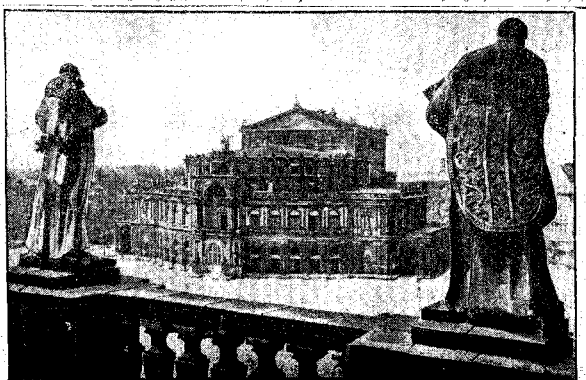
Płaczizny rěznego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

30 měrca.

124 wol., 250 byk., 292 kruw., — jałojc., 1722 čelat, 916 wowc, 3345 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 44—49, 2. 36—4?, 3. 33—35, 4. 30—32;
byki: 1. 44—47, 2. 39—43, 3. 35—37;
kruwy: 1. 38—41, 2. 32—37, 3. 26—29, 4. 20—24;
jałojcy: 1. 44—47, 2. 37—42;
wowcy: 1. 50—54, 2. 40—48, 3. — ;
čelata: 1. 64—70; 2. 57—62 3. 50 56,
swinje: (přez 300 pt.) 50 , 2. (240—300 49—50
3. (200—240) 48—49, 4. (160—200) 46—47
Rancy: 40—44

Drjeżdżanska statna opera swjeci lětsa swój 50lětny jubilej. Ju natwari tehdomniši znamjenity twarc Semper.

Jutrowne prózdniny su zastupile. Wyskajo njesu dźeći dostate cenzury domoj so wjeselo, zo sedźo njeWostachu.